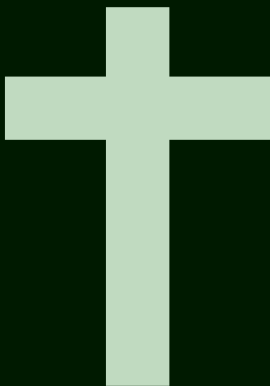

Dónbeenì páaní
fĩnle vũahũ

New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ

New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 30 Dec 2021

331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fcef9bf

Contents

Matiye	1
Maaki	74
Luki	119
Zán	198
Bè-wénia	253
Oroomusa	323
Koréntesa nín-yání	356
Koréntesa ñun níi	387
Kalasiisa	407
Efɛɛzesa	418
Filiipusa	429
Koloosisa	437
Tesaloniikisa nín-yání	445
Tesaloniikisa ñun níi	452
Timotee nín-yání	456
Timotee ñun níi	465
Tiite	472
Filemɔn	477
Hebere	480
Zaaki	504
Piɛre nín-yání	513
Piɛre ñun níi	522
Zán nín-yání	528
Zán ñun níi	536
Zán tɪn níi	538
Zude	540
Bè-sànkani	543

Le Dónbeení bin-tente vūahú na ó o Matiye túara

Vūahú túaró jūhū

O Matiye lé o Yeesu nī-kenínia pírú jūn nī-kéní. O bía mí vūahú yi le o Yeesu *Krista lé o kánílo na khíi 6uen, yīa le Dónbeení yánkaa dó mí jūi nōn le mí ì na 6a *zúifūwa yi. O mún zéénia bío 6a zúifūwa ya-díwá pánáa o Yeesu.

O Matiye bía a Yeesu teró là a háyónmu bío. O bía le o Yeesu lé o bée na wà 6ueé kání 6a nùpua mí bè-kora yi (Matiye 1-2). O mún bía bío ó o Zān bátízéráa o Yeesu, làa bío ó o Satāni khàráa wo lora (Matiye 3-4). O zéénia bío ó o Yeesu sá là mí tonló ho Kalilee kshū yi (Matiye 19-28).

O Matiye sankaa o Yeesu kāránló làa cúa-hònú:

1. Ho tūiá poni bèró yi bío (Matiye 5-7).
2. Le *Dónbeení béení bío keníló (Matiye 10).
3. Hā wāhio bío hējūn na wee zéení le Dónbeení béení bío yahó (Matiye 13).
4. Bío le Dónbeení nùpua ko 6a 6ua là mīten (Matiye 18).
5. O Yeesu bīnī 6uenló bío (Matiye 24-25).

O Yeesu lé o Krista bío bon (Luki 3.23-38)

¹ O Yeesu *Krista nōnkāni lé dīo kà: O Yeesu Krista nōnkāni can o *Daviide yi, ó o Daviide nōnkāni 6ēn can o *Abarahaamu yi.

² O o Abarahaamu lé o *Izaaki 6àn maá.

O o Izaaki za lé o *Zakoobu,

ó o Zakoobu za lé o *Zudaa là mīn zàwa,*

³ ó o Zudaa zàwa na ó o yú là a Tamaare lé o Farεεsi là a Zeraa,

ó o Farεεsi za lé o Hεsiron,

ó o Hεsiron za lé o Araamu,

⁴ ó o Araamu za lé o Aminadaabu,

ó o Aminadaabu za lé o Naasōn,

ó o Naasōn za lé o Salamōn,

⁵ ó o Salamōn za lé o Buaze na ó o yú là a Arahaabu,

ó o Buaze za lé o Obεεde na ó o yú là a Uruute,

ó o Obεεde za lé o Zesee,

⁶ ó o Zesee za lé o bée Daviide.

O o bée Daviide za lé o *Salomōn na ó o yú là a Uuri 6àn háa,

⁷ ó o Salomōn za lé o Orobuamu,

* 1:2 O Zudaa là mīn zàwa lé bīa lé o Isirayεεle nīpomu zī-jūná pírú jūn 6àn maáwà.

ó o Orobuamu za lé o Abia,
 ó o Abia za lé o Azaafe,
 8 ó o Azaafe za lé o Zozafaa,
 ó o Zozafaa za lé o Zoraamu,
 ó o Zoraamu za lé o Oziasi,
 9 ó o Oziasi za lé o Zuataamu,
 ó o Zuataamu za lé o Akazaa,
 ó o Akazaa za lé o Ezekiasi,
 10 ó o Ezekiasi za lé o Manasee,
 ó o Manasee za lé o Amɔɔsi,
 ó o Amɔɔsi za lé o Zoziasi,
 11 ó o Zoziasi za lé o Zekonia lè mín zàwa.

Bún wó ká a *Isirayεele n̄pomu á ho *Babiloonasa kíkkaa yi á 6a vaá wee kàyá 6a kōhū yi.

12 B̄io 6a wi ho Babiloona yi mu kàyámu yi

ó o Zekonia ton o Salasiεele,
 ó o Salasiεele za b̄èn lé o Zorobabεele,
 13 ó o Zorobabεele za lé o Abiyuude,
 ó o Abiyuude za lé o Eliakiimu,
 ó o Eliakiimu za lé o Azoore,
 14 ó o Azoore za lé o Sadooki,
 ó o Sadooki za lé o Akiimu,
 ó o Akiimu za lé o Eliyuude,
 15 ó o Eliyuude za lé o Eliazaare,

ó o Eliazaare za lé o Matan,
 ó o Matan za lé o Zakoobu,

16 ó o *Zakoobu za lé o Zozeεfu, o Mari b̄àn báa.

O Mari mu lé wón ton o Yeesu na 6a le *Krista.

17 A wáa lá a *Abarahaamu j̄ii wán à 6uee búe o *Daviide yi, á 6a maáwà na s̄a mín á yú ho píru náa. O o Daviide j̄ii à 6uee búe ho p̄ahū na ó o *Isirayεele n̄pomu á ho Babiloonasa kíkkaa yi á 6a vaá wee kàyá 6a kōhū yi, á maáwà na s̄a mín á yú ho píru náa. A b̄èn lá b̄io 6a wi mu kàyámu yi j̄ii wán à 6uee búe o Krista yi, á maáwà na s̄a mín á mún yú ho píru náa.

O Yeesu teró (Luki 2.1-7)

18 B̄io kà lé b̄io ó o Yeesu b̄io wóráa á vaá 6ó a teró yi. Bàn nu Mari f̄uaamu h̄ia b̄ò n̄on o Zozeεfu yi.† Ká s̄ani 6a ya mín, à b̄un ò o sù lè s̄aní lè le Dónbeenĩ Hácírí p̄ánká.

19 Bàn f̄uaalè Zozeεfu fù léε n̄upue na térénna. O fù yí wi ò o dé n̄iyio mín f̄uaalè Mari yi, ó o wi ò o s̄anka búe mu f̄uaamu.

20 B̄io mu wi o s̄i yi kà, ó o N̄uh̄iso Dónbeenĩ wáayi tonkaro bía làa wo h̄a kònkórá yi: «*Daviide m̄onm̄aníi Zozeεfu, yí

† 1:18 Mu lé mu yaamu ká lé b̄io 6a òn̄ yí p̄ánia le z̄i yi. Ba z̄uíf̄uwa c̄n̄ ó o h̄nzoró h̄ia wee wé keñ mín z̄i à yí le l̄ulú-kùure s̄i, à loñnáa wo ká a j̄uh̄t̄ térénna.

hézǝn o Mari fé yaró. Le sǎní na wi o wán kà ó o sù lè le Dónbeenĩ Hácírĩ pǎnká.

²¹ O ò te o za báa. Fo ò cé o yèni làa Yeesu.† Orén lé yĩa á à kǎní mín nĩpomu mí bè-kora yi.»

²² Mu búenbúen wó bèra a na à bĩo ó o Núhúso bía lè mí jĩ-cúa fɛero jii à yĩo lé.

²³ O bía:

«Yia yí zũ báa á à sǐ le sǎní á à te o za, §
á 6a wé è ve làa Emanuwɛɛle.

Bũn kúará le: «Le Dónbeenĩ wi làa wɛn». * »

²⁴ Bĩo ó o Zoɛɛfu sǐna, ó o wó bĩo le Dónbeenĩ wáyai tonkaro le o wé. O fó a Mari á yan.

²⁵ Ká a Zoɛɛfu màhá yí wó a làa hǎa yí mɔn fúaa bĩo ó o ton mí za, ó o Zoɛɛfu mu có a yèni làa Yeesu.

2

Ba bè-zũrlowà bueé búɛɛkio o Yeesu

¹ O Yeesu hǎa ton ho *Zudee kǝhũ lóhó na 6a le Betelehɛɛmu yi. Mu pǎahũ ká a *Heroode* lé o bɛɛ. O Yeesu mu teró mǔndén, á 6a nũpua búii na kàrána zũ mu bĩo á zũ hǎ mànáayio lè mí kúaráwa, á ló lè le wii hɛɛníi bueé dǝn ho Zeruzalɛɛmu lóhó,

² á 6a tũara: «Ba *zũifùwa bɛɛ na ton á wi wen? Le mànáayiiire búii hà lè le wii hɛɛníi, á zéenia a bĩo, á wa ló buara wà bueé bũaaní a.»

³ Bĩo ó o bɛɛ Heroode jǎ mu, ó orén lè ho Zeruzalɛɛmusa búenbúen yilera lũnkaa.

⁴ O o von le *Dónbeenĩ yankarowà jũnása lè ho *lándá bĩo zéenílowa búenbúen na wi o nĩpomu yi á kúaa mín wán. O o tũara 6a yi làa hen na ó o kǎnílo á ko ò o te yi.

⁵ A 6a bía nɔn wo yi: «O ko ò o te ho Zudee kǝhũ lóhó na 6a le Betelehɛɛmu yi. Lé bĩo á bĩo kà lé bĩo á le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛero tũara:

⁶ «Betelehɛɛmu, fo yínɔrí ho *Zudaa kǝhũ lórá búenbúen bǎn ló-za.

Lé fo ó o Núhúso na à dí ũ nĩpomu *Isirayɛɛle yahó á à lé yi.»†»

⁷ O o *Heroode wǎa sǎnkaa von 6a bè-zũrlowà mu, ò o tũara 6a yi á zũrnanáa ho pǎahũ binbirĩ na 6a mɔn le mànáayiiire yi.

⁸ Bũn mǔn ó o le 6a lén va ho Betelehɛɛmu, ò o bía nɔn 6a yi: «Mí va a tũaka o háyónza mu bĩo sese. Ká mí yú a mɔn, à mí bĩnĩ buee bĩo mu na miĩ, á ĩnén mún vaá bũaaní a.»

† 1:21 O Yeesu yèni kúará le: «Le Dónbeenĩ wee kǎní 6a nũpua.» § 1:23 Mi lorĩ

Ezayii vũahũ 7.14 * 1:23 Mi lorĩ Ezayii vũahũ 8.8, 10 * 2:1 O Heroode na bĩo

bía hen lé o Heroode Nĩ-beenĩ. † 2:6 Mi lorĩ Misee vũahũ 5.1

⁹ Bïo 6a ñá hñn bíoní so o bée mu cón wó, á 6a wà. A 6a bíníá wee mi le mànáayiire na 6a nànzon mən lè le wii hènii, à le wà á 6a bò yi. Páahũ na le vaá dñn ho lahó na ó o háyónza mu wi yi, á le ðñn.

¹⁰ Bïo 6a mən le mànáayiire kà sii, á mu wó sí-wεε 6a cón làa sòobée.

¹¹ A 6a yòó zon le zli yi, á zoó mən o háyónza mu lè mín nu Mari. A 6a líí fàrá mí nɔnkóɲúná wán à 6a òuaania a háyónza. Bún món á 6a feera mí síá à 6a hñn wo lè ho sánú lè mu biowa búí na sámu sí, ho *ánsán lè ho *mífirè.

¹² Bún món le Dónbeenĩ ñá 6a zeñ wán hã kònkórá yi le 6a yí bíní yí vaa lé o Heroode wán. A 6a wáa lá wã-veere á vannáa mín kšhũ.

O Yeesu òan nùwã lùwa làa wo

¹³ Ba bè-zũrlowà lénló món, á le Dónbeenĩ wáayi tonkaro búí òuara a Zozeffu cón hã kònkórá yi, á bía nɔn wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín nu à ù lùwí va ho *Ezipite kšhũ. Va a keení bñn fúuu fúaa ká í kší le ù bíní òuen. Lé bïo ó o bée *Heroode á à bío le 6a cànka a háyónza mu búe.»

¹⁴ O o Zozeffu wáa hñn ho tñnàahũ á fó a háyónza lè mín nu ò o ñn ho Ezipite kšhũ.

¹⁵⁻²¹ Ká a Heroode zũna le 6a bè-zũrlowà khà a, ó o sii cà làa sòobée. O o nɔn le ñii le 6a búe 6a zà-báawa búenbúen na ho Beteleheemu lóhó yi, làa hã bámakaa ho yi. A wáa lá bía lúlúio yú hã bïo ñun ñii à liiráa, à héha lè ho páahũ na 6a bè-zũrlowà zéenia le mí mən le mànáayiire yi. Bún lé bïo á le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεero Zeremii bïo na ó o bía á wóráa ñii sú. O bía:

«Wáamakaa búí sã ñá ho Aramaa lóhó yi.

Mu wó lè minka wée.

Lé o Araseele wee wá mí zàwa bïo yi.

O yí tà le 6a yanka mí

lé bïo 6a ñúhũ óó.†»

O Zozeffu là a háyónza lè mín nu kará ho Ezipite yi fúuu fúaa bïo ó o Heroode húrun.

O *Heroode húmú móndén, ó o Nùhũso wáayi tonkaro bíníá òuara a Zozeffu cón hã kònkórá yi, á bueé bía nɔn wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín nu, à ù bíní va ho *Isirayεele kšhũ yi. Lé bïo á bía lá wee cà a háyónza mu á à búe wáa húrun.» O o Zozeffu hñn á fó a háyónza lè mín nu á bíníá òuararáa ho Isirayεele kšhũ yi. Mu wó kà sii bèra a na à bïo ó o Nùhũso bía lè mí ñi-cúa fεero ñii à yïo lé. O bía: «Í von í za léra ho *Ezipite kšhũ yi.» §

† 2:15-21 Mi loĩ Zeremii vùahũ 31.15

§ 2:15-21 Mi loĩ Ozee vùahũ 11.1

22 Bïo ó o Zozeefu ná à 6a le o Aakelayuusi lé yïa zon mín maá Heroode lahó á lé o béε ho *Zudee kōhū yi, ó o zāna ho vaa keēniló bīn. Bïo á bïo ó o ò wé á zéenia nōn wo yi hā kōnkórā yi, á 6a wà nōn ho Kalilee kōhū.

23 Ba vaá kará ho lóhó búi na 6a le Nazareete yi. Mu wó kà síi, bèra a na à bïo le *Dónbeenī jī-cúa fεerowá yánkaa bía à jīi sí. Bán yánkaa le 6a khii wé è ve o làa Nazareete nīi.

3

*O Zān Batiisi buera le Dónbeenī bionī
(Maaki 1.1-8; Luki 3.1-18; Zān 1.19-28)*

1 Pāahū búi bueé dōn, ó o Zān Batiisi bïo 6a zūna le o wi ho *Zudee kōhū dùure yi, á wee bue le Dónbeenī bionī. O wee bïo na 6a nūpua yi:

2 «Mi khii mu bè-kora wéró yi, à bè le Dónbeenī yi, lé bïo le *Dónbeenī béēnī bueé 6ó.»

3 Lé orén Zān mu á le *Dónbeenī jī-cúa fεero *Ezayii á bía bïo kà síi:

«Nii búi wee bïo pōnpōn le dùure yi kà síi:

«Mi wíoka ho wōhū
ká a Nūhūso o buen.

Mi muin ho wōhū
na ò o bè.»*

4 O Zān dà-zīnii tǎ là a cón-júmúkū varà, á ku-cēnīi wó lè ho sāahū. O bè-dīnii lé 6a hawà lè hā sò-kīa sòró.

5 Ho Zeruzalεemu lóhósa, lè ho Zudee kōhū nīpomu, làa bīa 6ó ho muhū na 6a le Zurudēn yi búenbúen á wee buen o cōn.

6 Ba wee zéeni mí bè-kora 6a nūpua yahó, ò o Zān bátizé 6a ho Zurudēn mu yi.

7 Bïo ó o mōn à 6a *Farizīewa lè 6a *Sadusīewa wee lé buen o *bátéemū lahó yi, ó o bía nōn 6a yi: «Mi yí mōn miten le, dīhioni zàwa yén! Le Dónbeenī sí-cīlè na yòó lua á mi so wee leéka le mi dà à fé miten nii yi le? Lé o yén bía mu nōn mia?

8 Héyīi! Mi wé wé hā wárá na se, hīa wee zéeni le mi khú mu bè-kora wéró yi á bò le Dónbeenī yi.

9 Mi yí leéka le bïo mi lé o *Abarahaamu mōnmànía á bīn mí dòn wāa à yí dé. Le í bío mu na mia: Mi yí mōn hā huua na ká le? Hōn le Dónbeenī yáá pá dà á à wé là a Abarahaamu zàwa.

10 A mi cén pa miten bïo sese. Lé le dóorè hónhónía 6uan hā vīnsīa kúioró bïo yi. Vīndεε léε vīndεε na yí máa ha hā bīa na sí, á dén nī kúii á à sía à kúee mín wán á à cīi.

11 Inén wee bátizé mia lè mu jumu lé bïo mi khú mu bè-kora wéró á bò le Dónbeenī yi. Ká yīa á à buen inén mōn, wón á à

* 3:3 Mi loí Ezayii vūahū 40.3

bátizé mia lè le Dónbeenĩ Hácírí, lè ho dšhũ. O po mi. I yàá yí ko là a nakãa tenló hùúu.

¹² O ɓuan mí véeró dèe mí níi yi á ɓueé véeráa mí dīnló. A hĩa lé ho dīn-poni o ò khuii á à kúee mí nání yi. Ká hã ɓáakãa hñn ò ò cǐi ho dšhũ na máa hí hùúu yi.»

O Yeesu bátéemù ɓio
(Maaki 1.9-11; Luki 3.21-22)

¹³ Mu pãahũ, ó o Yeesu ló ho Kalilee kšhũ yi á ɓuara ho muhũ na ɓa le Zurudēn yi. O ɓuara a Zān cǐn le wón bátizé mí.

¹⁴ O o Zān pã, ò o bía nɔn wo yi: «Ūnén lé fo lá ko á ũ bátizé mi, á lée webio ɓèn nɔn á ũ le ínén bátizeráa fo?»

¹⁵ Ká a Yeesu mãhá bía nɔn wo yi: «Día le mu wé làa ɓñn. Lé kà síi á wa ko à wa wéráa à tíiráa le Dónbeenĩ síi ɓio ɓií.» O o Zān wáa tà.

¹⁶ ɓio ó o Zān bátizera a Yeesu wó ó o Yeesu ló mu ɓumu yi. Ho pñn-kéní mu yi, á ho wáayi ɓií héra, ó o mɔn le Dónbeenĩ Hácírí à le lion lòn háponi o wán á líi wi làa wo.

¹⁷ A mu tãmu ɓúí sã ɓá ho wáayi á bía: «Yia kà lé í Za na á í bò í tàká wán. O ɓio sí mií.»

4

O Satāni wi ó o khà a Yeesu loĩ
(Maaki 1.12-13; Luki 4.1-13)

¹ ɓñn món á le Dónbeenĩ Hácírí ɓuan o Yeesu vannáa le dùure yi bèra a na ò o *Satāni khà a loĩ.

² Hã wizooní ɓúará-ɓun lè mí tñnna ɓúará-ɓun ó o Yeesu wó ò o yí dú, á le hĩni dà a.

³ O o Satāni vá ɓueé ɓó a yi, á bía nɔn wo yi: «Hã huua na kà fo yí mɔn lé? Ká fo lé le Dónbeenĩ Za ɓio bon kénkén, à ũ bío le hã huua na kà yèrémá wé ho dīnló.»

⁴ O o Yeesu bía: «Bìo kà lé ɓio túara le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi: «Dīnló mí dòn yí máa na mukānĩ nùpue yi. O nùpue màkóo mún wi le Dónbeenĩ bionĩ na le wee bío yi.»*»

⁵ ɓñn món ó o Satāni mu fó a vannáa ho Zeruzaleemu, á vaá yòò dīnía wo le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ ɓún-tlahũ,

⁶ ò o bía nɔn wo yi: «Ká fo lé le Dónbeenĩ Za ɓio bon kénkén, à ũ yén lii ho tá yi, lé ɓio mu túara: «Le Dónbeenĩ á à na le ɓií mí wáayi tonkarowà yi á ɓa à cǐn fo á líi wíoka à bàrá, bèra a na à ũ zeñ yí túii làa huee ɓúí.»†»

⁷ O o Yeesu bía nɔn wo yi. «Mu mún túara le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi kà: «Yí ví ví yí khūaa ũ Núhũso Dónbeenĩ ɓií yi hàrĩ lòn wizon-kéní.»‡»

* 4:4 Mi loĩ Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 8.3 † 4:6 Mi loĩ Lení vūahũ (Psaumes) 91.11-12 ‡ 4:7 Mi loĩ Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 6.16

⁸ O o Satāni mu pá bīnía fó a yòoraráa le búee búii na dōndōn wán, á yòó zéeniá ho tá kána búenbúen, lè mí nàfòró, lè mí semu na wi hā yi làa wo,

⁹ ò o bía nōn wo yi: «Ì ì na bío kà búenbúen fon ká fo tà líí fárá ũ nōnkórúná wán à ũ búaanía mi.»

¹⁰ O o Yeesu wáa bía nōn wo yi: «Lé bīn, Satāni! Mu túara le Dónbeenī bíonī vūahū yi: «Ū Nūhúso Dónbeenī lé yīa á ũ ko à ũ búaaní, à mún sá na orén mí dòn yi.»[§]»

¹¹ O o Satāni wáa wà ò o día a Yeesu. A le Dónbeenī wáayi tonkarowà buara a cón, á buée wó bío ó o màkóo wi yi nōn wo yi.

O Yeesu búakáa mí tonló ho Kalilee kōhū yi

(Maaki 1.14-15; Luki 4.14-15)

¹² Wizonle búii, ó o Yeesu jí le o Zān 6a dó ho kàsó yi, ó o wà van ho Kalilee kōhū.

¹³ O yí kará ho Nazareete yi, ò o wà van vaá kará ho *Kapeenayuumu lóhó yi. Ho lóhó mu wi ho Kalilee vū-beenī jii, ho Zabulon lè ho Nefutalii lùna na bīn yi.

¹⁴ Mu wó kà sii, à hā bíoní na le *Dónbeenī jii-cúa fεero *Ezayii bía à jii sí. O bía:

¹⁵ «Ūnén Zabulon lè ũnén Nefutalii kána na wi lè ho vū-beenī cón ho Zurudēn jūhū yi. Ūnén Kalilee na lé bīa yínóí 6a *zúifúwa kōhū.

¹⁶ Minén nīpomu na lá wi le tibirí yi á mōn mu khon-beenī. Minén na lá kará mu húmú kōhū yi mu yuumu yi á mu koomu ló wán.* »

¹⁷ Lé bīn jii wán ó o Yeesu wáa búakáa wee bue le Dónbeenī bíonī. Bío kà lé bío ó o hīa wee bío: «Mi khí mu bè-kora wéró yi à bè le Dónbeenī yi. Lé le *Dónbeenī béenī buée 6ó.»

(Maaki 1.16-20; Luki 5.2-11)

¹⁸ Bío ó o Yeesu hīa wee vará á bá ho Kalilee vū-beenī, ó o mōn 6a ce-pawà nūwā jūn. Ba lée maá zàwa, o Simōn na 6a mún wee ve làa Piere, lè mín za Andere. Ba wee yénní mí zúán dé mu jūmu yi. ¹⁹ O o Yeesu bía nōn 6a yi: «Mi buee bè mií, á ì wé á 6a nùpua lé bīa á mí wé è yí á à 6ua à buennáa í cón làa bío mi wee paráa 6a cewà bío sii.»

²⁰ A 6a dēeniá kúaará mí zúánwà à 6a bò là a Yeesu wà.

²¹ Bío ó o vā van cīnú, ó o tīn mōn maá zàwa nūwā jūn búii. Ba lé o Zebedee nūwā, o Zaaki là a Zān. Ba wi mí woohū yi lè mín maá, á wee wíoka mí zúánwà. O o Yeesu von 6a.

²² Mí lahó yi, á 6a ló día mí woohū lè mín maá, à 6a bò là a Yeesu wà.

(Luki 6.17-19)

[§] 4:10 Mi loí Lándá zéeníló vūahū (Deutéronome) 6.13

* 4:16 Mi loí Ezayii vūahū 8.23-9.1

23 O Yeesu hĩa wee vará ho Kalilee k̄shũ búenbúen yi, á wee kàrán 6a nùpua 6a *zúífùwa kàránlò zíní na wi bín yi, á wee bue le *Dónbeenĩ béeñĩ bín-tente. O wee weé 6a nùpua na mu vãmú lè mí sǐwà búenbúen tò.

24 O Yeesu yèni ló fò ho Siirii k̄shũ búenbúen. A 6a wee bua bĩa mu vãmú lè mí sǐwà wee beé lò, làa bĩa sǎnia wee jí bǐo cèrèè bio yi à buennáa o cón: Bĩa 6a cínáwa wi yi, làa bĩa á le dándáhionĩ wi yi, lè 6a mùamúawà, ó o Yeesu wee weé 6a.

25 Ba zâamá-kúii hĩa wee bè o yi. Ba wee lé ho Kalilee lè hã Lórá Bío Pírú kána yi, lè ho Zeruzalεmu lóhó yi, lè ho Zudee k̄shũ yi, lè hã kána na khíi lè ho Zurudēn muhũ món.

5

*O Yeesu kàránna 6a nùpua le búee wán
(Luki 6.20-23)*

1 Ká a Yeesu m̄on bán minka nĩ-kúii so, ó o yòora le búee yòò kará. O o nĩ-kenínia wà bueé bó a yi.

2 O o wǎa lá le bionĩ ò o wee kàrán 6a kà síi:

3 «Bìa zũ le mí khon mí yiwa bán júná sǐ,
lé bio le Dónbeenĩ béeñĩ á 6a níní wi yi.

4 Bĩa wee wá, bán júná sǐ,
lé bio le Dónbeenĩ khíi hĩ 6a sĩa.

5 Bĩa wayika bán júná sǐ,
lé bio ho tá na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na, á bio á à sǐ 6a yi.

6 Bĩa le Dónbeenĩ sǐi bǐo wéró poni wee búe, bán júná sǐ,
lé bio á bio 6a wee ca á 6a à yí á mu jii ì sí.

7 Bĩa zũ mí ninzàwa màkárí bán júná sǐ,
lé bio le Dónbeenĩ mún khíi zúrĩ 6a màkárí.

8 Bĩa hácírí bò le Dónbeenĩ bio mí dòn wán bán júná sǐ,
lé bio 6a khíi mi le Dónbeenĩ.

9 Bĩa wee wé à ho hээрà кеĩ bĩa làa ba páanía wi pǎahũ bán júná sǐ,
lé bio le Dónbeenĩ khíi ve 6a le mí zàwa.

10 Bĩa 6a wee beé lò lé bio 6a wee wé bio le Dónbeenĩ sǐi vá yi bán júná sǐ,
lé bio ho wáayi béeñĩ bio sǎ 6a yi.

11 Ká 6a nùpua wee là mia, á wee beé mi lò, á wee fũaa hã sabionĩ lè mí sǐwà mi dǎnĩ yi ìnén bio yi, se mi júná sǐ.

12 Mí zámaka, mi le mi sĩa wa làa sòobée, lé bio le Dónbeenĩ bũiá beenĩ pan mia ho wáayi mu bio yi. Mu bon, lé kà síi á 6a beéraráa le *Dónbeenĩ jii-cúa fεerowà na dú mi yahó lò.

(Maaki 9.50; Luki 14.34-35)

13 «Minén ka lòn yámú ho ðímǐná nùpua tǎahũ. Ká mu yámú yonyoró ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù bíní ì zoráa. Mu

cũnú máa keń ká mu yínorń à lée yénní mu kúia à 6a nùpua wé yonka.

14 «Minén ka lòn khoomu ho đímíjńá nùpua tlahũ. Ho lóhó na son le 6úee wán wé đĩn đenkheɛn.

15 Ba máa wé dé fintání à 6ún yí làa láahó. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yí, à 6ĩa wi le zĩ yí 6úen6úen keń mu khoomu yí. 16 Minén mún ko mi keń lòn khoomu 6a nùpua yahó, bera a na ká 6a mɔn mu bè-tentewà na mi wee wé, à 6a 6úaaní mĩn Maá na wi ho wáayi.

O Yeesu kàranna 6a nùpua ho làndá 6ĩo đání yí

17 «Mi yí leéka le í 6uara á wà 6ueé 6úe o *Mɔyĩize làndá le 6a jĩ-cúa fɛerowà kàránlò jũhũ dé. Bùeé. Í wà 6ueé tíí mu jĩi lé 6ĩo.

18 Le í mĩ ho tũia na mia: Hàrí ho wáayi le ho tá à mía kaka, á ho làndá 6àn bín-za na khúekhúe á máa fá ho jĩi, fúaa mu 6ĩo 6úen6úen véro.

19 Lé bũn nɔn ká yĩa wó khon há làndáwá mu 6àn dà-za 6úi đání yí, á wee kàrán 6a nùpua le 6a wé wé làa bũn, wón 6ànso khíi keń cĩnú ho wáayi béenĩ yí. Ká yĩa 6èn wee tà bè ho làndá yí, á wee kàrán 6a nùpua le 6a wé wé làa bũn wón 6ànso khíi wé o nĩ-beenĩ ho wáayi bá-zàmu yí.

20 Le í 6ĩo mu na mia: Ká mi yí máa bè 6ĩo le Dónbeenĩ le mi wé yí á yí po ho *làndá 6ĩo zéenílowa le 6a *Farizíewa, á mi máa dàń máa keń ho wáayi bá-zàmu yí.

Ho héerà kerílò minén le 6a nùpua na ká pàahũ 6ĩo

21 «Mi jńá à 6a bía 6ĩo kà nɔn wán 6úaaawa yí: <Yí 6úe nùpue.> * Yĩa wó nĩ-6úe á 6ànso 6a à 6ua á à varáa le cítĩi flinĩi.

22 Ká ínén màhá à 6ĩo á à na mia: Yĩa sĩi cã mĩn za yí, wón 6a à 6ua á à varáa le cítĩi flinĩi. Yĩa bía le mĩn za lée bónbú, wón 6ànso á ho làndá tũia fɛerowà ko 6a cítĩ. Á yĩa bía le mĩn za lé o khéero, wón 6ànso ko ò o dé le Dofĩnĩ dšhũ yí.

23 «Ká fo wà 6ueé wé mu hãmu á à na le Dónbeenĩ yí mu hãmu cĩnĩi lahó yí, ká ũ hácírí 6uara le fo wó khon le mi ninza ó o sĩi wee cĩ foñ,

24 à ũ bàrá ũ hãmu mu hãmu cĩnĩi lahó yí, ká ũ lén va a cón à mi vaá véení mu. Ká bũn wó vó, à ũ màhá 6uee wé ũ hãmu à na le Dónbeenĩ yí.

25 «O 6úi lá le fo wó khon làa mí sĩi, ó o von fo le cítĩi flinĩi, à ũnén na wó khon à fèn wé le jĩi dà-kéní làa wo ho wõhũ wán ká mi đĩn yí vaá đšn. Ká bũn mía á wón vaá dé fo o cítĩ-fl nĩi yí, á wón 6èn á à yèrémá khíi dé fo o paro nĩi yí o ò dé ho kàsó yí.

* 5:21 Mi loń Léró vũahũ (Exode) 20.13; Làndá zéenílò vũahũ (Deutéronome) 5.17

26 Le í mǐ ho tǔiá na foñ: Ho kàsó mu á fo máa lé yi hùúu, ká ù yí wǎ le wǎrí na á fo ko à ù na bùenbùen á yí tíira jii.

Mi yí le mi sǎa vá nùpue bǎn hǎa yi
(Matiye 18.8-9; Maaki 9.43, 47-48)

27 «Mi jǎ à 6a bía bǐo kà: <Yí wé hǎ-fé tàà bá-fé.>†

28 Ká ínén màhǎ à bío bǐo ká á à na mia: Yia lora mín za bǎn hǎa á sǐi vá a yi, se bǎnso fó a wó mí yilera yi.

29 Ká mu lé ù nín-tǎnǐ yère wee dé fo mu bè-kohó wéró yi, à ù còkon le lèe díá. Mu sǎaaní à ù sǎnía bǐo búi yí keñ bǐn, á po bǐo hǎ jii sù à 6a lèera dó le Dofnǐ dǎhǔ na máa hí lùe yi.

30 Ká mu lé ù nín-tǎnǐ níi wee dé fo mu bè-kohó wéró yi, à ù kúii le lèe díá. Mu sǎaaní à ù sǎnía bǐo búi yí keñ bǐn á po bǐo hǎ jii sù á fo ò zoráa le Dofnǐ dǎhǔ na máa hí lùe yi.

O búi yi dǐndǐn ja mín hǎa

(Matiye 19.7-9; Maaki 10.11-12; Luki 16.18)

31 «Mu túara: <Yia le mí ì ja mín hǎa, á bǎnso ko ò o wé mu yaamu fáaró vǎahǔ à na a yi.>‡

32 Ká ínén màhǎ wee bío mu na mia: Báa na díá mín hǎa, à bǎn hǎa mu ñon yí fó báa, ká a wà vaá yan bá-veere, se lé bǎn báa mu dó a ho bá-fénló yi. A yia mún fó a hǎa na bǎn báa díá wo á yan, wón mún lé o hǎ-fé.

Mi wé yi báa bǐo hùúu

33 «Mi mún jǎ à 6a bía ñon wǎn òuaawa yi: <Bío fo báa le Dónbeenǐ yahó le fo ò wé à ù yí khíní yi. Wé mu.>§

34 Ká ínén màhǎ wee bío mu na mia: Mi yí báa hùúu. Mi yí báa lè ho wáayi, lé bǐo á bǐn lé le *Dónbeenǐ béenǐ lùe.

35 Mi yí báa lè ho tá, lé bǐo á hón lé le Dónbeenǐ zení bèenǐ. Mi yí báa lè ho Zeruzalemu, lé bǐo á hón lé 6a bá-zàwa béé lóhó.

36 Yáa mún pá yí báa lè ù ñuhǔ, lé bǐo le ñún-vǎní dà-kení mí dòn bǎn cemu lè le bǎn bímú á fo yí dà máa wé.

37 Mi wé le ũuu, à mi dǐn bǐn wǎn. Ká mi le bùeé, à mi dǐn bǐn wǎn. Ká bǐo mi wee bǐnǐ báa à bè mu wǎn bǐn wee lé o *Satǎni yi.

Mi wé yi dǐ yúaa mín wǎn

(Luki 6.29-30)

38 «Mi jǎ à 6a bía: <Ká yia fia mí ninza yère á 6a mún ñ fio bǎnso yère. Yia kéra mí ninza jin-kéza á 6a mún kén bǎnso jin-kéza.>*

† 5:27 Mi loñ Léró vǎahǔ (Exode) 20.14; Lándá zéeníló (Deutéronome) vǎahǔ 5.18

‡ 5:31 Mi loñ Lándá zéeníló vǎahǔ (Deutéronome) 24.1 § 5:33 Mi loñ Levii nùwǎ vǎahǔ (Lévitique) 19.12; Miló vǎahǔ (Nombres) 20.3; Lándá zéeníló vǎahǔ (Deutéronome) 23.22-24 * 5:38 Mi loñ Léró vǎahǔ (Exode) 21.24; Levii nùwǎ vǎahǔ (Lévitique) 24.20; Lándá zéeníló vǎahǔ (Deutéronome) 19.21

³⁹ Ká ìnén màhã wee bío na mia le ká a ñi-sūmúí wí ò o wé mu bè-kora làa mia, à mi díá le o wé. Hen ká a búí dó ù ñin-tláńi sáahó yí, ù jii mu yí ká ù yèrémá hía so dá a yí.

⁴⁰ Hen ká a búí le mí ì cítí làa fo á à féráa ù báká, ù bè ù kánbun ho wán na a yí.

⁴¹ Ká ho pánká ton-sá búí kíkãa foñ le ù sè bío búí à varákaráa ho kilomεεtere dà-kéní, à ù sè mu à varákaráa hã kilomεεterewa bío jii làa wo.

⁴² Yia flora bío ù cón, à ù na mu wo yí. Yia le mí ì ke bío ù cón à ù yí pí.

Mi wé wań mi zúkúsa
(Luki 6.27-28, 32-36)

⁴³ «Mi já à 6a bía: «Fo ko à ù wań mí ñinza ká ù jii ù zúkúso.»

⁴⁴ Εε ká ìnén wón wee bío mu na mia: Mi wań mi zúkúsa. Mi wé fio na bía wee beé mi lò yí,

⁴⁵ lé bún á à zéení le mi lé mĩn Maá na wi ho wáayi zàwa. Orén lé yia wee wé à le wii hà 6a ñi-sūmáa lè 6a ñi-tentewá wán. O wee wé à ho vlohó tè bía térénna làa bía yí térénna cón.

⁴⁶ Ká bía wa mia lé bán mí dòn á mi wa, á mi wee leéka le mi so pá à bĩní ì yí cúnú mu món le? Hàrí 6a *lànpo féwá wee wé ká síi.

⁴⁷ Ká mĩn zàwa lè mĩn hĩnni lé bán mí dòn mi wee tēení yí, se mi so pá yú bío wó lé? Hàrí bía yí zū le Dónbeenĩ wee wé ká síi.

⁴⁸ Mi wé 6a nùpua na jii tun làa bío á mĩn Maá na wi ho wáayi tentemu jii tunnáa bío síi.»

6

O Yeesu kàránlò na ó o ñon mu hãmu wéró dání yí

¹ «Héyíi! Hen ká mi wé le mi ì wé bío le Dónbeenĩ làndá bò, à mi yí wé mu le 6a nùpua mi. Ká mi wó mu 6a mɔn, á mi máa yí cúnú mĩn Maá na wi ho wáayi cón.

² Hen ká fo wé le fo ò hã mu bío lè 6a ñi-khenia, à ù yí yényení mu le 6a nùpua jí làa bío 6a ñi-khàwa wee wéráa mu ho kàránlò zíní lè hã bonfúaa yí bío síi. Ba wee wé mu à cà lè le yèni. Le 1 mĩ ho tũíá na mia: Bãnsowa so yú mí cúnú vó.

³ Εε ká ùnén, fo wé le fo o hã mu bío lè 6a ñi-khenia, à ù yí le hàrí mĩn bónlo binbirĩ à zūn dèe búí mu yí.

⁴ Le mu hãmu mu à wé bío na sãnkãa wó. A mĩn Maá na wee mi mu bío na sãnkãa á à na mu cúnú foñ.

O Yeesu kàránlò na ó o ñon ho fioró lè le jii líró dání yí
(Luki 11.2-4)

⁵ «Hen ká mi wé wee fio, à mi yí wé lè 6a ñi-khàwa bío síi. Bán wee wé ñin ho kàránlò zíní làa hen na hã wãna fò mĩn yí

à wéráa mí fióró, bèra a na à 6a nùpua búenbúen wé mi 6a. Le 1 mí ho tũiá na mia: 'Ba yú mi cũnú vó.

⁶ Εε κά ũnén wé le fo o flo, à ũ yòo zo ũ zĩ à pe ho zũajii, à ũ flo mĩn Maá Dónbeenĩ yi. Le làa fo páania zoó wi bĩn. A lerén na zũ bĩo fo zoó wee wé á à na mu cũnú foñ.

⁷ «Hen cá mi wé wee flo, à mi yĩ ðĩn la hã minka bíonĩ yi làa bĩo á bia yĩ zũ le Dónbeenĩ wee wéráa mu. 'Ba wee leéka le cá mí yĩ bíá cèrèè á le Dónbeenĩ máa jí mí cǔn.

⁸ Mi yĩ wé bĩo 6a wee wé 6àn síi, lé bĩo á mĩn Maá Dónbeenĩ á fèra zũ bĩo mi màkóo wi yi vó, cá mi ðĩn yĩ flora.

⁹ «Mi wé wee flo, à mi flo ká síi:

Wàn Maá na wi ho wáayi,

wé à 6a nùpua zũn le fo lé le Dónbeenĩ na 6àn síi mía.

¹⁰ Dí ũ béenĩ hã lùà búenbúen yi.

Le ũ síi bĩo wé ho tá wán làa bĩo mu wee wéráa ho wáayi bĩo síi.

¹¹ Hã wen lè mu bè-dĩnii na ko làa wen ho zuia.

¹² Sén wa bè-kora díá, làa bĩo á warén mún wee tà sén díá à na bíá wó khon làa wen yi.

¹³ Pa wen bĩo wee khà wen dé mu bè-kohó wéró yi bĩo yi. Kání wen o *Satāni níi yi.

[Le béenĩ, lè ho ðānló, lè ho cúkú bĩo sã foñ fēēē. *Amiina.]

¹⁴ «Ká bíá wó khon làa mia bĩo á mi wee tà sén díá, á mĩn Maá na wi ho wáayi mún wé è sén mi bè-kora á à díá.

¹⁵ Ká mi yĩ máa tà sén díá na 6a yi, á mĩn Maá na wi ho wáayi mún máa wé è sén mi bè-kora máa díá.

¹⁶ «Hen cá mi wé lù mi jini, à mi yĩ sè mi yara làa bĩo á 6a nĩ-khàwa wee wé wéráa mu. 'Ba wee wé sè mí yara à 6a nùpua búenbúen zũn le 6a lù mí jini. Le 1 mí ho tũiá na mia: 'Ba yú mí cũnú vó.

¹⁷ Εε κά ũnén wé le fo ò li ũ jii à ũ sēē ũ yahó, à wíoka ũ jũhũ sese,

¹⁸ bèra a na à 6a nùpua yĩ zũn le fo lù ũ jii. Mĩn Maá Dónbeenĩ mí ðòn na wi le lùè na sànkāa yi á mǎn bĩo fo sànkāa wó. Orén lé yĩá á à na ho cũnú foñ.»

Ho nàfòró binbirĩ bĩo

(Luki 12.33-36)

¹⁹ «Mi yĩ sá ho nàfòró ká lè miten ho ðĩmĩjá yi. 'Ba sũnǒwa lè 6a làkábũaawa wi bĩn á à yáa ho. 'Ba kǔnlwà wee wé háaka hã wonna ká 6a zoo juuaa ho.

²⁰ Ho wáayi lé bĩn á mi sá ho nàfòró binbirĩ bàrá yi à ká lè miten. Bĩn á sũnǒwa tàà làkábũaawa máa yĩ ho máa yáa. Kǔnlwà mún yĩ dà máa yòó háa woohũ bĩn á máa juuaa bĩo.

²¹ Mu bon, hen na á ũ nàfòró wi yi lé bĩn á ũ síi búenbúen á à dé yi.

22 «O nùpue yïo lé o sǎnía fíntǎní. Ká ũ yïo se, á ũ sǎnía búenbúen á à kɛ́ní mu khoomu yi.

23 Ká ũ yïo yí se, á ũ sǎnía búenbúen á à kɛ́ní le tǐbírí yi. Hen ká mu khoomu na wi fon̄ h̄́a yèrémáa wó le tǐbírí, à ũ loń bïo le tǐbírí mu á à kɛ́rínáa cícíci.»

(Luki 16.13)

24 «Nii woon yí dà máa sá máa na júnása nùwǎ jun yi. O ò jin o nǐ-kéní ká a wań yǎ so. O wé è jí o nǐ-kéní bíonǐ, ká yǎ so ó o máa kǝnbi. Mi yí dà máa sá máa na le Dónbeenǐ yi ká mi mún pá henía le wǎrí càró bïo.»

Mi dé mi s̄ta le Dónbeenǐ yi

(Luki 12.22-31)

25 «Lé bún non á ĩ wee bíoráa bïo kà á à na mia: Mi wé yí yáa mi yilera mi mukǎní bïo yi, le mi ì yí mu bè-dínii lè mu bè-junii wen, tàá mi sǎnía bïo yi, le mi ì yí hǎ sǐ-zǐnia wen á à zǐ. Le mukǎní bïo po mu bè-dínii, á hǎ sǎnía bïo po hǎ sǐ-zǐnia, mu so yí bon le?

26 Mi loń 6a júnzàwa. Ba yí máa dǐ bïo á mún yí máa lá dǐnló. Ba náa mía, ká mǐn Maá na wi ho wáayi màhǎ pá wee dǐnǐ 6a. A minén so bïo jùhǔ yí wi yí po 6a júnzàwa le?

27 Minén tǎhǔ á yǎ dà mí mukǎní wizooní á à dé wán cǐnú mí yilera yáaró bïo yi so wi le?

28 «Á mi yilera yáaró hǎ sǐ-zǐnia bïo yi so jùhǔ wi le? Mi loń le pǔilè. Le yí máa sá dèè, á mún yí máa tǐ s̄ta.

29 Le ĩ bío mu na mia: Hàrí o *Salom̄on lè mí cùkú búenbúen ká wón pá yí zǎ s̄ta na se yú lerén búii yi.

30 Ká le Dónbeenǐ wee donkhueé le júní kà s̄ii, d̄io wé kɛ́ní ho zuia ká ho yǐró à 6a cǐ le, à s̄onkú minén á le è wé kaka máa z̄iiní. Mi s̄ladéro le Dónbeenǐ yi 6ènt̄in f̄ora.

31 «Àwa, á mi wé yí yáa mi yilera à dǐn bío le lée webio mi ì dí tàá lée webio mi ì ju, tàá le mi ì yí hǎ s̄ta wen á à zǐ.

32 Mu bon, bia yí zǔ le Dónbeenǐ búenbúen wee dǐn cà bún f̄éèè, ká minén mǐn Maá na wi ho wáayi wón zǔ bïo ko làa mia.

33 Mi le mi yara s̄í le Dónbeenǐ béèní bïo làa bïo téréna le c̄ón, á bïo ká búenbúen á le Dónbeenǐ á à na mia.

34 Mi cén yí yáa mi hácǐrí ho yǐró bïo yi. Lé ho yǐró bïo wi lè mi wǎhǔ. Hǎ wizooní lè mí dà-kéní kéní bè-wénia á à kǎna hǎ.»

7

Mi wé yí cǐtí nùpue à s̄iiní jùhǔ

(Luki 6.37-38, 41-42)

1 «Mi wé yí cǐtí nùpue à s̄iiní jùhǔ, á le Dónbeenǐ mún máa cǐtíi mia á máa s̄iinía júná.

² Lé bïo á bïo mi wee síiní lè 6a nùpua júná, lé bűn 6àn síi le Dónbeenĩ khii síinínáa mi júná. Le wíló dèè na á mi wee m̀nzá lè mu bïo, lé dén 6àn síi á le Dónbeenĩ á à m̀nzá lè mí bïo.

³ Le zóore na wi ù yèrè yi á fo yí zū bïo, à le zàn-dèè na wi mi ninza yèrè yi á fo màhã m̀n wee zéeni.

⁴ Fo dà à wé kaka à bïo le mi ninza díá le ù lén le zàn-dèè na wi o yèrè yi, ká le zóore na wi ùnén yèrè yi á fo yí zū bïo le?

⁵ Yí m̀n á ùten na le! Le zóore na wi ù yèrè yi lé dío á ù ko à ù lén vé, á ù yïo màhã à mi wéréwéré á à dàr̀ ǹ lénnaa le zàn-dèè na wi mi ninza yèrè yi.

⁶ «Mi yí lá mu bïo na bïo sã le Dónbeenĩ yi à na 6a booní yi. Jún-sí, á 6a dà à yèrémá à cūaaka mia. Mi mún yí kúia ho lóró na yàwá here 6a ǹnb̀èni tá le 6a yonka.»

Mi wé cà mu bïo le Dónbeenĩ c̀n
(Luki 11.9-13)

⁷ «Mi wé fio le Dónbeenĩ c̀n, á le è hã mia. Mi wé cà nka mu bïo le Dónbeenĩ c̀n, á mi ì yí. Mi wé búanbúa ho woohũ á le è hén ho mi ì zo.

⁸ Lé bïo á yia wee fio á le è hã, yia wee cà bïo le c̀n, ó ò yí mu, yia wee búanbúa ho woohũ á le è hén ho ó ò zo.

⁹ «Minén fiahũ ó o búí za flora ho búurú o c̀n, ó o so ò na huee wo yi le?

¹⁰ Tàá ká a flora a ceza o c̀n ó o so na háa wo yi?

¹¹ Awa, á bïo minén na yí seka á zū bïo se naló mi zàwa yi, à s̀nkú m̀n Maá na wi ho wáayi á à wé kaka máa nanáa mu bè-tentewà bïa wee fio mu o c̀n yi?

¹² «Bïo mi wi à 6a nĩ-vio wé na mia búenbúen à mi mún wé mu 6àn síi na 6a yi. Bűn lé bïo ó o M̀yíize lándá lè le *Dónbeenĩ jì-cúa f̀erowà zéeniá.»

Mi bánbá à mi cà le mukānĩ na máa vé
(Luki 13.24)

¹³ «Mi zo lè ho zūajii na finía. Lé bïo á hĩa 6úaa wōhũ bèró sí, ká 6a nùpua na màhã wee bè ho á à hí mu húmú binbirĩ. Bïa wee bè ho á boo.

¹⁴ Ho zūajii na finía hón wōhũ bèró do, ká bïa màhã wee bè ho á à yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé. Bïa wee bè ho á yí tà yí boo sese.»

Ba jì-cúa f̀erowà na bïo yi bon wee zūr̀ kaka?
(Luki 6.43-44)

¹⁵ «Bia le mí lé le *Dónbeenĩ jì-cúa f̀erowà ká mu yí bon, á mi pa miten bïo yi. Ba wee wayí miten lòn pia bïo síi, ká 6a yiwa yí se lòn dakhĩkhĩwa.

¹⁶ Mi ì zūr̀ 6a bïo 6a wára yi. Nia máa wé khé kíkahó wán. A lunkúnsòró mún máa wé fáa 6ódíohó wán.

17 Le vɪndɛɛ na se wee wé ha hã bia na se. A le vɪndɛɛ na yí se wee wé ha hã bia na yí se.

18 Le vɪndɛɛ na se máa wé ha bia na yí se, á le vɪndɛɛ na yí se máa we ha bia na se.

19 Vɪndɛɛ lée vɪndɛɛ na yí máa ha hã bia na se, dén ñ kúii á à sía à kúee mín wán á à cǐí.

20 Lé kà síi á mi ì zūrnáa bĩa le mí lé 6a ɲi-cúa fɛɛrowà à 6a yí nɔn 6a, hã wárá na 6a wee wé yi.»

(Luki 13.25-27)

21 «Bia búenbúen na wee ve mi le «Núhũso! Núhũso!» yínɔrí bĩa khíi keń le Dónbeenĩ béeńi yi. Bĩa wee wé wán Maá na wi ho wáyai síi bĩo lé bán khíi keń mu yi.

22 Le cítii fi nònzoñ, á nùpua cèrèè á à bío ò na mi: «Núhũso, wa buera le Dónbeenĩ biónĩ, á nɔn 6a cínáwa léra 6a nùpua yi, á wó mu yéréké biowa cèrèè lè ũ yèni.»

23 A ï wáa à bío ò na 6a yi: 1 yí zū mia hùúu. Mi vá lé 1 nĩsání, bè-kora wérowà yén.»

Hã zĩni bĩo ɲun wahiire

(Luki 6.47-49)

24 «Àwa. Nùpue lée nùpue na wee ɲí 1 bióní à bè hã yi wón 6ànsò bĩo 6onmín làa nùpue na hácírí wi, á son mí zii ho búaaahó wán.

25 Ho viohó 6ueé tò, á hã bònnaa sú cáa, á ho pinpiró và lè mí pánká le zii mu wán à le yí tò, lé bío le ɲúhũ fára ho búaaahó wán.

26 Ká nùpue lée nùpue na wee ɲí 1 bióní, ò o yí máa bè hã yi, wón 6ànsò bĩo 6onmín là a nùpue na lé o bǎnbú, á son mí zii le hǎnlè wán.

27 Ho viohó 6ueé tò, á hã bònnaa sú cáa, á ho pinpiró và lè mí pánká le zii mu wán, á le tò pùpè.»

28 Bĩo ó o Yeesu bía vó, á 6a zãamáa wó coon làa sòobéè bĩo ó o wee kàrán lè 6a nùpua bĩo yi.

29 Lé bío ó o yí kàrána 6a nùpua lè ho *lànda bío zéenílowa bĩo síi. Orén wó mu lè ho pánká na le Dónbeenĩ nɔn wo yi.

8

O Yeesu wéera a 6ùéré búii

(Maaki 1.40-45; Luki 5.12-16)

1 O Yeesu yòò ló le búee wán lion, á 6a zãamá-kúii bò a yi.

2 O o *6ùéré búii vá 6ueé 6ó a yi, á líi fára mí nɔnkóɲúná wán o yahó, ò o bía: «Núhũso, fo dà à wéé mi ká fo tà.»

3 O o Yeesu líi bò mi níi o wán ò o bía nɔn wo yi: «Í tà mu, wáa wa.» Mí lahó yi, ó o nĩi dèeníá wan.

4 Bún món ó o Yeesu bía nɔn wo yi: «Bìo wó foñ á ũ yí bío le nùpue ɲí. Ká ũ màhá vaa zéení ũten lè le *Dónbeenĩ yankaro.

A ũ mún wé mu hãmu bïo na ó o *Mɔyĩize bò le 6a wé wé mu dǎní yĩ, à 6a búenbúen zũn ká ũ wan bïo bon.»

*O Yeesu wéera 6a dásíwá jũhũso ton-sá
(Luki 7.1-10)*

⁵ Bïo ó o Yeesu vaá wee zo ho *Kapεεnayuumu lóhó yĩ, á ho Oroomu dásíwá jũhũso búii vá bueé bó a yĩ, á flora a le o séení mí.

⁶ O bía: «Núhũso, í ton-sá dũmaná le zĩi yĩ. O lé o mùamúa, á lò wee be dǎkhĩina.»

⁷ O o Yeesu bía nɔn wo yĩ: «Í bueé wéé wo.»

⁸ A 6a dásíwá jũhũso bía nɔn wo yĩ: «Núhũso, ũ buenló í zĩi léé bïo na á í yĩ koráa. Na le jii mí dòn, á í ton-sá pá à wa.

⁹ Inén í bεεre jũnása wi á í wee bè bíoní yĩ. A inén mún wi 6a búii jũhũ wán, á bán mún wee jí í cǎn. Í le yĩa va hen à wón va bĩn. Í le o búii buen ò o dèení buen. Í le í ton-sá wé bïo na, ò o dèení wé mu mí lahó yĩ.»

¹⁰ Bïo ó o Yeesu já hǎn bíoní so, ó o wó coon, ò o bía nɔn bĩa bò a yĩ: «Le í mĩ ho tũiá na mia: O *Isirayεεle nĩpomu búenbúen yĩ á í dĩn yĩ fò mín làa nùpue na sũidéro mĩi yú yĩa ká yĩ.

¹¹ Nùpua cèrèè khii lé lè le wii hènii lè le tènii, á bueé keeni ká 6a à dí ho sǎnú le *Dónbeenĩ béeni dĩnií là a *Abarahaamu, là a *Izaaki, là a *Zakoobu.

¹² Ká bĩa lá ko à 6a níni keĩ le Dónbeenĩ béeni yĩ, bán 6a à ja léé kúia ho khũhũ le tĩbíri yĩ, á 6a léé wá á yiwa à vá bĩn.»

¹³ Bũn món ó o Yeesu wáa bía nɔn 6a dásíwá jũhũso yĩ: «Lén khíbo, bïo fo flora á à wé, lé bïo fo dó ũ sũi mĩi.» Lé hón pǎn-kéní so yĩ, á 6a dásíwá jũhũso ton-sá á wan yĩ.

*O Piere 6àn hio hĩa lè 6a vǎnvárowà búii wééro bïo
(Maaki 1.29-34; Luki 4.38-41)*

¹⁴ O Yeesu van o Piere zĩi. O vaá yú a Piere mu 6àn hio hĩa le dǎmu dèe yĩ à le tènii wee zèé wo.

¹⁵ O o Yeesu buan o nii yĩ á le tènii khĩina. O o hĩa mu dèeníá hĩnɔn nɔn ho dĩnló wo yĩ.

¹⁶ Ho tá yuuní, á 6a buan 6a nùpua cèrèè na 6a cínáwa wi yĩ á buararáa o Yeesu cǎn, ó o wee bío à ja 6a cínáwa lén 6a yĩ. O mún wéera 6a vǎnvárowà búenbúen na 6a buan buararáa o cǎn.

¹⁷ O wó mu bèra a na à le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fεεro *Ezayii bïo na ó o bía à wé: «O lá wa lònbee. O fó wa vǎmú bò mí wán.»*

*Ba nùpua nùwá jũn búii na wi 6a bè là a Yeesu bïo
(Luki 9.57-62)*

* 8:17 Mi loĩ Ezayii vùahũ 53.4

18 O Yeesu mən ɓa zâamâa na kɪnɪa wo yi, ó o nɔn le jii mí nĩ-kenɪnɪa yi le ɓa le mí khí lè ho vū-beenĩ mɔn.

19 A ho lândá bïo zéenilo ɓúii ɓueé ɓó a yi, á bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, ì ì bè foñ á à varáa hã lùà ɓúenɓúen na á ù wee va yi.»

20 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ba cawanwà yú hã kãna wee zo. A ɓa jɪnzàwa mún yú mí lenna. Ká a *Nùpue Za wón mahá yí yú ho lahó na ó o dà à vūrɪ yi.»

21 O o nĩ-kenɪnɪa nĩ-kéní ɓúii bía nɔn wo yi: «Ì ì bè foñ. Ká ù mahá díà le ì vaa nùu wàn maá vé.»

22 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Díà le ɓa nĩ-hía à nùu mí nĩ-hía, ká ùnén ɓuee bè miĩ.»

O Yeesu dɪnɪa ho pinpi-beenĩ

(Maaki 4.35-41; Luki 8.22-25)

23 O Yeesu yòó zon ho woohú lè mí nĩ-kenɪnɪa á ɓa wà.

24 Cúa-yen à ho pinpi-beenĩ wee và ho vū-beenĩ wán á wee yànbónka mu jumu kúee ho woohú yi fúaa ho wi ho lí. Mu wee wé ká a Yeesu dūma. 25 O o nĩ-kenɪnɪa vá ɓueé ɓó a yi, á sɪnɪa wo, à ɓa bía nɔn wo yi: «Núhúso, wa à hí. Kãní wen.»

26 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Lée webio nɔn á mi zãnaná? Mi sɪa déró miĩ ɓèntɪn fòora.»

O o wãa líí hɪnɔn, á yòó nàmakaa ho pinpiró lè mu jumu na wee yànbónka yi, á mu wó tétété.

27 Ba ɓúenɓúen á mu wó coon, á ɓa wee bío mín yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén sii kà? Hàrì ho pinpiró lè mu jumu ó o bíaráa, á mu pá bò a bionĩ yi.»

Ba nùpua nùwã jɪn cɪnãwa ja lénlò bïo

(Maaki 5.1-20; Luki 8.26-39)

28 Bïo ó o Yeesu khii dãn ho Kadaraa kōhú yi, á nùpua nùwã jɪn ɓúii ló ɓa nĩ-hía nùuníi wee sɪ a yahó. Ba nùpua mu ɓa cɪnãwa wi yi á ɓa zãníi wi fúaa nĩ woon yí máa khà miten à lá ho wōhú mu.

29 Bïo ɓa mən o Yeesu á ɓa wee bío kà pɔnpɔn: «Dónbeenĩ Za, lée webio fo lon làa wen. Fo ɓuara wà ɓueé beé wa lò ká mu pãahú dɪn yí dãn le?»

30 Mu wee wé à nònɓùε-ɓoohú ɓúii khèra vaá wee dí.

31 A ɓa cɪnãwa mu yankaa o Yeesu ká síi: «Hen ká ù wi ù ja wen, ù wãa bío le wa vaa zo ho nònɓùε-ɓoohú na ká yi.»

32 O o Yeesu le ɓa vaa zo. A ɓa cɪnãwa mu ló ɓa nùpua nùwã jɪn mu yi á vaá zon ɓa nònɓùεnɪ yi. A ɓa ɓúenɓúen yòó lùwa le ɓúee wán á kùenkaa líí zon ho vū-beenĩ yi á húrɪn.

33 A bía lá wee pa ɓa á lùwá lion ho lóhó, á líí lá bïo wó ɓúenɓúen á fɛera, sɔnkú bïo wó ɓa nùpua nùwã jɪn na ɓa cɪnãwa lá wi yi.

³⁴ A ho lóhó nùpua búenbúen ló wà lée sí a Yeesu yahó. Bío 6a lée yú a, á 6a yanka wo le o sáberé ò o lé mín kǎhǎ yi à lén.

9

O Yeesu wéera a nǎi búí na sǎnta húrun
(Maaki 2.1-12; Luki 5.17-26)

¹ O Yeesu yòó zon ho woohǎ á yèrémáa kǎa ho vǎ-beení á khú mí lóhó.*

² A 6a 6uan o mùamúa búí lè mí dǎmu dèè á 6uararǎa o cǎn. Bío ó o Yeesu mǎn bío 6a dórǎa mí sía wo yi, ó o bía nǎn o nǎi mu yi: «Wàn bǎnlo, hení ũ síi, ũ bè-kora séra día.»

³ A ho *lǎndá bío zéenílowa nùwǎ yén búí wee bío mín yi: «O nǎi na kǎ wee mǎní míten lè le Dónbeení.»

⁴ O o Yeesu zǎna 6a yilera ó o bía nǎn 6a yi: «Lée webio nǎn á hǎ yile-kora wirǎa mia.

⁵ Lé mu yén bíoró wayi? Lé à bío le o bè-kora séra día lée, tàá lé à bío le o hǎní varǎka?

⁶ Kǎ í mǎhǎ wi mi zǎn le o *Nùpue Za yú ho pǎnká ho tá wán à sénnǎa mu bè-kora día.» O o wǎa bía bío kǎ nǎn o mùamúa yi: «Lii hǎní, lá ũ dǎmu dèè à ũ khí6o.»

⁷ O o nǎi mu hǎnǎn yòó dǎn, á wà van mí zii.

⁸ Bío 6a zǎamǎa mǎn mu, á 6a zǎna, á wee khòoní le Dónbeení ho pǎnká na kǎ bǎn síi na le nǎn 6a nùpua yi bío yi.

O Yeesu von o Matiye le o bè mí yi
(Maaki 2.13-17; Luki 5.27-32)

⁹ Bún mǎn ó o Yeesu ló hǎn lahó so yi wà. Bío ó o wee khíí, ó o mǎn o nǎi búí na 6a le Matiye kǎ a kará mí tonló lahó yi, á wee fé ho lǎnpó. O o bía nǎn wo yi: «Hǎní bè mǎ.» O o Matiye líi hǎnǎn bò a yi.

¹⁰ O Matiye von o Yeesu lè ho dǎnló mí zii. Ho *lǎnpó féwá lè 6a nǎ-kora cèrèè wi ho dǎnló mu dǎiníi là a Yeesu lè mí nǎ-kenínia.

¹¹ Bío 6a *Farizíewa mǎn mu kǎ, á 6a bía nǎn o nǎ-kenínia yi: «Lée webio nǎn á mi nǎ-kǎránlo wee dí lè ho lǎnpó féwá lè 6a nǎ-kora na kǎ?»

¹² O o Yeesu ná bío 6a bía, ó o bía nǎn 6a yi: «Héyíi! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà tǎni bǎnso dǎní le? Bùèé. Ba vǎnvǎrowà lé bía wee wé cà a dǎní.

¹³ Mi lén vaa kǎrán le Dónbeení bíoní na kǎ à zǎn kúarǎ: «Bío á í mǎkóo wi yi lé le yi na se. Kǎ 6a bà-kúio na 6a wee wé lè mu hǎmu á í pǎ bío.»† Mi zǎn mu sese. Inén yí 6uara bía wee leéka le mí térénna bío yi dé. Bía zǎ le mí lé 6a bè-kora wérowà lé bía á í 6uara bío yi.»

* 9:1 O Yeesu bǎn lóhó na ó o Matiye bía bío hen lé ho Kapèenyuumu. Mi loí Matiye vǎahǎ 4.13 † 9:13 Mi loí Ozee vǎahǎ 6.6

O Yeesu bía hã jini lĩró bío
(Maaki 2.18-22; Luki 5.33-39)

14 O Zãn Batiisi nĩ-keninia vá bueé bó a Yeesu yi à 6a wee tùa wo yi: «Lée webio nɔn á warén lè 6a *Farizíewa wee li wa jini túntún, únén nĩ-keninia yí máa li mí jini?»

15 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi wee leéka le bĩa 6a von mu yaamu sánú diinii yara so dà à sè ká a hã-fla bàn báa làa ba páania wi le? Bũn yí dà máa wé. Éé ká pãahũ búí khii dã, ó o hã-fla bàn báa 6a à lén 6a tãahũ, bũn ká 6a màhã wé è li mí jini.

16 Nùpue máa lá nín-ké-finle bío búí máa la làa báká kinle. Lé bío ká a wó mu, á le nín-ké-finle á a wíoka a lèé ho.

17 Làa bũn síi, nùpue máa wé kúee *divén fla sũmàni-kía yi. Lé bío ká a kúaa ho bĩn, ká ho hĩa wee za, á hã à nàma, á ho divén á à kúia, á hã sũmàniwa mún ñ yáa. Ho divén fla 6a wé kúee hã sũmàni-fla yi. Ká mu wó kà, á mu búenbúen á à wé se.»

Ba zúifùwa ya-dí hĩnló
là a hĩa búí weéró bío
(Maaki 5.21-43; Luki 8.40-56)

18 Pãahũ na ó o Yeesu wee bío lè 6a nùpua yi, à bũn 6a *zúifùwa ya-dí búí bueé dɔn, á bueé líí búrá a tá ò o bía: «Ī hĩnló húrun yí míana, ká ũ màhã buen buee bè ũ níi o wán o ò vèe.»

19 O o Yeesu lè mí nĩ-keninia hĩnɔn bò làa wo.

20 Hón pãahũ so yi, à bũn ò o hĩa búí wee mi mí seeró fèéé á dɔn hã lúlúio píru jũn à ho máa fi, á vá bueé bó a yi, á zoó tũaa o dà-zínii ji-kání yi là a mɔn.

21 O wee bío bío kà mí yi: «Hen ká ĩ dàrna tũaa o dà-zínii yi mí dòn, á ĩ wa.»

22 Bío ó o Yeesu yèrè máa khii mɔn wo, ó o bía: «Wàn hĩnló, yí zón dèé. Bío fo dó ũ síi miĩ, lé bũn weéra fo.» O o hĩa mu dèenía wan mí lahó yi.

23 Bío ó o Yeesu wãa vaá dɔn 6a zúifùwa ya-dí zii, ó o wãa mɔn 6a sí-búawá à 6a wíokaa mítén vó o nĩ-hío nùuló bío yi, lè 6a zãamãa na wee wá ká 6a a zúnzúra.

24 O o bía: «Mí lé lè ho khũuhũ. O hĩnzo-za mu yí húrun, o lée yĩa na dũma.» Á 6a wee yáa mí jini yi na a yi.

25 Bío 6a zãamãa ló vó, ó o Yeesu yòó zon le zii yi, á zoó fù o hĩnzo-za níi yi, ó o líi hĩnɔn,

26 á mu jã ho kũhũ búenbúen yi.

Ba muiiwá là a níi na o ctná wi yi weéró bío

27 Bũn mɔn ó o Yeesu ló bĩn wà. Bío ó o wee khiĩ, á muiiwá nùwã jũn búí bò a yi ká 6a a wãamaka: «*Daviide Za, màkárí wɛn.»

28 Bïo ó o Yeesu vaá dǎn le zǐi, á 6a muiiwà mu buée 6ó a yi, ó o tùara 6a yi: «Mi láa mu yi le 1 dà wee wεé mia le?» A 6a le: «Ûuu, Nùhúso, fo dà mu.»

29 O o Yeesu wǎa dǎn 6a yïo, ò o bía: «Le mu wé làa bïo mi láaràa mu yi.»

30 A 6a yïo dǎenia wee mi. O o Yeesu henía bïo kà nǎn 6a yi: «Háyà, nùpue yí ko ò o jí bïo wó mia kà.»

31 Ká bïo 6a wà, á 6a wee bïo o Yeesu bïo ho kǎhǔ 6úen6úen yi.

32 Pǎahǔ na á bán wee lén yi, à bǔn 6a 6uan o nǐi 6úi buararàa o Yeesu cǎn, cǐná 6úi wí o yi, ó o yí dà máa bïo.

33 O o Yeesu nǎn o cǐná mu léra, ó o nǐi jii dǎenia fá á wee bïo. A 6a zǎamàa wó coon mu bïo yi, á 6a wee bïo: «Warén *Isirayεele nǐpomu yi á wa dǐn yí mǎn bïo kà 6àn síi hùúu.»

34 Ká 6a *Farizǐewa bán 6èn wee bïo: «Mu lé 6a cǐnáwa nùhúso lé yia wee na ho dànló wo yi ò o ja lè 6a cǐnáwa lén bǐa 6a wi yi.»

Ba zǎamàa màkàrí 6uan o Yeesu yi

35 O Yeesu wee héε lé hǎ ló-beera lè hǎ ló-zàwa yi, á wee kàrán 6a nùpua 6a *zúifùwa kàránló zǐnǐ yi. O wee bue le *Dónbeenǐ bǎenǐ bín-tente, ká a wεé mu vǎmú lè mí síiwà 6úen6úen na tò 6a nùpua.

36 Ba zǎamàa na ó o wee mi á màkàrí 6uan wo yi. Lé bïo ó o mǎn à 6a san, á yilera lúnkaa. Ba ka lòn pia na paro mía.

37 O o wǎa bía nǎn mí nǐ-keninia yi: «Ho dǐnló bon dǐn cèrèε, ká ho lárówà lé bǐa yí boo.

38 Awa. A mi fio o mǎhǔ 6ànso yi le o wíoka na 6a ton-sáwá le 6a lá ho.»

10

O Yeesu tonkarowà píru jún yènnáa

(Maaki 3.13-19; Luki 6.12-16)

1 O Yeesu hueekaa mí nǐ-keninia píru jún á nǎn ho dànló 6a yi à 6a wé ja lè 6a cǐnáwa lén bǐa 6a wi yi à mún wεé lè mu vǎmú lè mí síiwà 6úen6úen.

2 Hǐa kà lé o tonkarowà píru jún yènnáa: O nín-yánǐ tonkaro lé o Simǎn, na 6a mún có yèni làa Piere, lè mín za Andere, là a Zaaki lè mín za Zǎn na lé o Zebedee zàwa.

3 A dé o Filiipu là a Baatelemii, o Toma là a lànπό fé Matiye, o Alifee za Zaaki là a Tade,

4 o Simǎn na lé 6a Zelootewa* kuure nùpua nǐ-kénǐ, là a Zudaa Isikariote na khíi dé o Yeesu mí zúkúsa níi yi.

* 10:4 Ba Zelootewa lé 6a nùpua na fù wee cǐii mín síi bïo hení. Ba hǐa wee fi lè 6a Oroomusa lè tibíri yi.

O Yeesu tonkaa mí tonkarowà píru jun
(Maaki 6.7-13; Luki 9.1-6)

⁵ Bán báawa píru jun so lé bĩa ó o tonkaa, á henía bĩo kà nɔn yi: «Mi yí va hã kãna na á bĩa yínɔń 6a *zúifùwa kará yi, à mún yí zo ho *Samaríi kǎhũ lórá yi.

⁶ O *Isirayeele nĩpomu na ka lòn pia na vũnun bán lé bĩa mi va cǎn.

⁷ Mi lá ho wǎhũ wà, à bio kà lè bio mi wé bue: Le *Dónbeenĩ béenĩ á sùaráa.

⁸ Mi wéé 6a vánvárowà. Bĩa húrun á mi vèení. Ba bùeréwà à mi wéé, à ja 6a cínáwa lén bĩa 6a wi yi. Mi yú mu làa kãamáa, à mi bèn mún wé na mu làa kãamáa.

⁹ Mi yí lén làa sánú, tàá wárí. Hàrì le wén-wíníwà à mi yí gua.

¹⁰ Mi yí gua puure. O búí yí gua báká tàá nakãa à séení hĩa ó o zǎ. O búí yí gua bũin-za. Í bĩa bún lé bio ó o ton-sá ko lè mí jii ðínló.

¹¹ Mi wé vaá zon lóhó lée lóhó yi, à mi cà yĩa á à tà mi ì làa o wán, à keení wón òanso cǎn fúaa mi léró ho lóhó mu yi.

¹² Mi wé vaá zon zii lée zii na yi, à mi bío le ho hээрà à keení le zii mu nùpua wán.

¹³ Ká bĩa wi le yi á tà mi bío, á mi hээрà á à keení 6a wán. Ká 6a pǎ mi bío, à mi fé mi hээрà tèení.

¹⁴ Mi wé vaá zon zii, tàá lóhó na yi, ká bĩa wi bĩn pǎ mi bío á le mí máa jí mi cǎn, ká mi wee lé bĩn, à mi púaa mi zení khũnkhũní kúia.†

¹⁵ Le í mĩ ho túiá na mia: Le cítíi fi nònzoñ, á hón lóhó so nùpua bío na khíi sá 6a yi á à poń bío sá ho *Sodɔumu lè ho Komɔore lórása yi.»‡

O Yeesu bĩa le lònbee na yòó lua bío
(Maaki 13.9-13; Luki 21.12-17)

¹⁶ «Mi jí bío kà: Í wee tonka mia. Mi ka lòn pia na wà vaá zo 6a dakhĩnkhĩnwa tǎahũ. Mi zũn miten buaró làa bío 6a háwá zúnáa miten buaró bío síi, à wé 6a nùpua na wayika lè 6a òaaóúuní bío síi.

¹⁷ Mi pa miten bío. Ba nùpua khíi wé è gua mia á à varáa ho pànká òansowà cǎn á bán vaá cítíi mia. Ba wé è ha mia lè hã lábàaní 6a *zúifùwa kàránló zíní yi.

¹⁸ Ba wé è gua mia á vaá ðíní hã kãna júnása lè 6a bá-zàwa yahó bío mi tà mĩ bío yi. Lé bún mi ì bè yi á à zéenínáa í bío lè òarén làa bĩa yínɔń 6a zúifùwa.

† **10:14** Hã zení khũnkhũní púaa kúiaró lée bío na 6a zúifùwa wee wé hón pǎahũ so yi ká 6a vaá ló ho kã-veere búí yi á bĩnía wà buée zo mĩn kǎhũ. Ká bio hen kà bún lé òarén zúifùwa wee wé mu làa mĩn, á zéení le le páníi mia òarén làa bĩa pǎ le Dónbeenĩ béenĩ bío pǎahũ. ‡ **10:15** Mi loń Bio jũhũ búéeníi vùahũ (Genèse) 18-19

19 «Hen ká 6a khíi wé 6uan mia vannáa le cítíi flíníi, à mi yí le mi yiwa dè bío mi ì láráa mi jì-cúaa làa bío mi ì bío bío yi. Mi ì yí hã bíoní na mi ì bío ho pãahũ mu yi.

20 Hã bíoní mu máa wé mi kùrú bíoní. Mìn Maá Dónbeenĩ Hácírí lé dño á à dé hã mi jíní yí á mi ì bío.

21 Ba nùpua 6úii wé è dé mìn kùrú zàwa á à na 6a à 6úe. Hàrí 6a maáwà 6úii á à wé mu 6àn síi lè mí zàwa. Ba zàwa 6úii mún ñ híní mìn maáwà wán, á à na 6a 6a à 6úe.

22 Ba nùpua 6úen6úen á à jìn mia bío mi tà miĩ bío yi. Ká yía màhá hã mí síi fúaa mu véenii, wón á à fen.

23 Hen ká 6a khíi wee beé mi lò lóhó na yi, à mi lùwí va dà-veere yi. Le 1 mĩ ho túiá na mia: O *Isirayεεle kǎhũ lórá 6úen6úen á mi máa bèeni máa vé ká a *Nùpue Za yí 6uara.

24 «Nì-kenínii na po yía wee kení a wón mía. A ton-sá na po mí jùhũso wón mún mía.

25 Ká a nĩ-kenínii hĩa ka làa yía kenía wo bío, se bñn á à kãna. Ká a ton-sá mún hĩa ka le mí jùhũso bío, se bñn á à kãna. Ká le zì-jùhũ nĩ-kínle 6a hĩa wee ve là a *Belezebuule,§ á se o zii nùpua á 6a a ve lè hã yènnáa na yí seka po dén.

Le Dónbeenĩ lé dño mi wé zñn
(Luki 12.2-7)

26 «Mi cén wé yí zñn 6a nùpua. Mu bío na sánkaa 6úen6úen khíi mi, á bío sà yi 6úen6úen mún khíi zñn.

27 Bío á ì bíaa nɔn mia le túbírí yi, à mi mĩ wéréwéré le 6a nùpua jí. Bío á ì hũmɔnkaa làa mia à mi yòo bue hã lòra.

28 Mi wé yí zñn bíaa wee 6úe o nùpue ká 6a yí dà máa 6úe o mànákã. Le Dónbeenĩ na dà a yáa hã sánía lè ho mànákã le Dofíní dǎhũ na máa hí yi, dén lé dño mi wé zñn.

29 Ba jínzà-wíníwà bùaa jùn so yí máa wé yèè ho tǎmón dà-kéní le? Εε ká hàrí 6a yà-kéní máa kùen ká mìn Maá Dónbeenĩ yí zũ mu.

30 Ká mu lé minén, hàrí mi jùn-vání 6úen6úen á le Dónbeenĩ zũ jii.

31 Mi wáa yí zñn dèε, lé mi bío jùhũ wi po 6a minka jínzà-wíníwà.

O Yeesu bío tàró tàá mu plló
(Luki 12.8-9)

32 «Yíaa đñn 6a nùpua yahó ò o bíaa wéréwéré le mí bío sã miĩ, á ìnén mún khíi bío mu wéréwéré wán Maá na wi ho wáayi yahó le 6ànso bío sã miĩ.

§ 10:25 Belezebuule: Mu pãahũ ká le yèni mu á 6a zúifùwa cèrèε hĩa zũ le lé 6a cínáwa jùhũso na lé o Satáni te le.

³³ Ká yíà bèn bía wéréwéré 6a nùpua yahó le mí yí zū mi, á ìnén mún khíi bío wàn Maá na wi ho wáayi yahó le í yí zū bânso.

*O Yeesu bío wee khéé 6a nùpua
(Luki 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ «Mí yí leéka le í buara wà bueé dé ho héerà ho òmíjǎ yí. Bùéé. Í yí wà bueé dé héerà ho yí. Hǎ fio lé hǎa á í wà bueé dé.

³⁵ Í wà bueé khéé o za lè mín maá, á à khéé o nu lè mí hǎnló, là a búa hǎa lè mí yàró hǎa.

³⁶ O nùpue bân zǐi nùpua lé bán á à yèrémá à wé o zúkúsa.

³⁷ Yíà wa mín maá tàá mín nu á po mi, wón bânso yí dà máa páaní làa mi. A yíà wa mí za tàá mí hǎnló á po mi, wón bânso yí dà máa páaní làa mi.

³⁸ Yíà yí máa lá mí *kùrùwá pǐ* à bèráa mi, wón bânso mún yí dà máa páaní làa mi.

³⁹ Yíà wí ò o pa mí mukǎní bío wón á à vǐnǐ le. Ká yíà màhǎ vǐnǐa mí mukǎní ìnén bío yí, wón á à bǐnǐ ì yí le.

*Yíà buan le Dónbeenǐ ton-sá cǔnú na ó ò yí
(Maaki 9.41)*

⁴⁰ «Yíà buan mia sese, se lé ìnén á bânso buan sese. A yíà buan mí se, se lé yíà tonkaa mí á bânso mún buan se.

⁴¹ Hen ká yíà buan le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fεero búí se lé bío ó o lé le Dónbeenǐ jǐ-cúa fεero, á bânso khíi yí 6a jǐ-cúa fεerowà cǔnú na 6a à yí. Hen ká a búí buan o nùpue na térénná lé bío ó o térénná, ó o khíi yí bíà térénná cǔnú na 6a à yí.

⁴² Ká nùpue nǎn hàrí ho kóo-za yimù cúee jǔn-wia bíà wi hen na jǔhǔ míà nǐ-kenǐ búí yí, lé bío ó o lé í nǐ-kenǐnǐ, wón bânso á à yí mu cǔnú máa khí.»

11

¹ Bío ó o Yeesu zéénia mí nǐ-kenǐnia vó, ó o ló bǐn wà, á wà vaá kàrán 6a nùpua ká a bue le Dónbeenǐ bío ho kǎhǔ mu lórá yí.

*O Zǎn Batiisi tonkaa 6a nùpua o Yeesu cǔn
(Luki 7.18-35)*

² Bío ó o Zǎn Batiisi wi ho kàsó yí, ó o jǎ bío ó o *Krista wee wé, ó o tonkaa mí nǐ-kenǐnia nùwǎ yèn búí

³ le 6a va a tǔa wo yí: «Ûnén lé fo á wa jǎ bío le fo ko ù buen léé, tàá wa pá ko à wa lòonǐ nǐ-veere?»

⁴ O o Yeesu bíà nǎn 6a yí: «Bìo mi wee jǐ làa bío mi wee mí á mi vaa bío na a Zǎn yí.

* **10:38** Ho kùrùwá pǐló bío wee zéení le 6ânso sǎ mu húmú yí. Hen ká á mu wee zéení le yíà tà a Yeesu bío á zū le bǐn sǎaanǐ orén mí bèere mukǎní.

⁵ Ba muiiwà yìo wee mi, á 6a mùamúawà hínɔn wee varáka. Ba bùeréwà wee wa. Ba bekewà jikɔ́nna wee jí mu bïo. Ba nǐ-hía wee vèe. A le bín-tente wee bue na 6a nǐ-khenia yi.

⁶ Yíá yí pá í bïo ká a tà mu yi, se wón bǎnso jùhǔ sí.»

⁷ Bïo ó o Zǎn nǐ-kenínia bínía wà, ó o Yeesu wee bío o Zǎn mu bïo lè 6a zǎamáa kà síi: «Lée webio á mi van vaá lora le dùure yi? Lée ho konkohó na ho pinpiró wee héé vǐnvá lée? Bùeé.

⁸ A lée webio mí vaá lora? Lée nùpue búí na sía hǎnbǎnɔn le? Bía wee zǐ hǎn sí-seníso á wi 6a pǎamá-beera zǐnǐ yi.

⁹ A lé o yén mi van bïo yi? Lé le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fɛero búí le? Ká mu lé wón, se mi tǔiá sí. O yáá pá po wón, le í bío mu na mia.

¹⁰ O Zǎn mu lé yíá á le Dónbeenǐ bíonǐ vǐahǔ bía bïo kà síi: «Í tonka í tonkaro ò o dí ũ yahó á 6ueé wíoka ũ wǎhǔ.»

¹¹ Le í mǐ ho tǔiá na mia: 6a nùpua na wi ho dǐmǐná yi búenbúen á yíá bïo jùhǔ wi po a Zǎn wón mia. Eε ká le *Dónbeenǐ béeǐnǐ zàwa mǎn-dí mǎhǎ pá po a.

¹² Pǎahǔ na ó o Zǎn Batiisi wee zéení le Dónbeenǐ bïo yi à 6uee búe ho zuia yi, á le Dónbeenǐ béeǐnǐ bïo á 6a wee firáa lè mí sòobéε. A bía wee fi làa bǔn wi 6a fé mu lè ho pǎnká.

¹³ Le Dónbeenǐ jǐ-cúa fɛerowà búenbúen là a *Moyiize làndá á bía le Dónbeenǐ béeǐnǐ bïo yi fúuu á 6ueé 6ó a Zǎn Batiisi pǎahǔ.

¹⁴ Ká mi tà le bïo bía búenbúen bon, se o Zǎn mu lé yíá lé o *Elii na 6uenló bïo fèra bía.

¹⁵ Yíá wee jí bïo, à wón jí bïo bía sese.»

¹⁶ O Yeesu pá bínía bía: «Ho zuia nùpua á í dà à tée lè 6a yén? Ba ka lè 6a háyúwá na lée kará 6a nùpua fémínló lahó yi, à 6a wee háaní na mí ninzàwa na zoó le 6onfónii yi kà:

¹⁷ «Wa 6úa hǎ sía san, à mi le mi máa lée yo. Wa bó le yèni, á mi le mi máa wá.»

¹⁸ Mi loǐ. Bïo ó o Zǎn 6uara, á yí máa dí dǐn-poni, á mún yí máa jù dǐvén, á 6a le o cǐná wi o yi.

¹⁹ O o *Nùpue Za bèn 6uara, á 6ueé wee dí ká a jù, á 6a wee bío bïo kà: «Mi loǐ. O nǐ na kà yí máa wé bïo búí ká mu yǐnǎí dǐnló díró làa dǐvén jùló. O lé 6a *lǎnpó féwá lè 6a nǐ-kora bǎn bǎnlo.» Eε ká le Dónbeenǐ bè-zǔíminǐ wee zéení mí térénló 6a bè-zǔílowà bè-wénia yi.

*Hǎ lórá na nùpua pǎ a Yeesu bío
(Luki 10.13-15)*

²⁰ Bǔn mǎn, ó o Yeesu wee zá lè hǎ lórá na ó o wó mu yéréké bíowa cèrèε yi, lé bïo á 6a nùpua na wi hǎ yi á yí yèrémáa mi yilera lè mi wárá. O wee bío bïo kà:

21 «Ūnén Korazēn lóhó lè ūnén Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sá mia. Lé bǐo ká mu yéréké bǐowa na wó mi cǔn bǎn sǐi lá wó ho Tiire lè ho Sidǎn lórá* yi, se hǎ lórá mu nǔpua lá hǐnǎn hàǎnǐ á khuiira hǎ pórókówá zǎ† á kúaa le sǎni mi wán, á zééníánáa le mí wi à mí khí mu bè-kora wéró yi.

22 Lé bǔn nǎn á ĩ wee bíoráa mu na mia: Le cítii fǐ nǎnzoñ á ho Tiire lè ho Sidǎn lórá lònbee na a yí hǎ, á à wé làa yi minén lònbee yi.

23 «Èε ká ūnén *Kapεεnyuumu, fo wee leéka le 6a khíi lá fo á à yòoráa ho wáayi yi le? Bùéé. Ho nǐ-hǎnbó-lóhó lé hǐa 6a khíi líi dé fo yi. Lé bǐo ká mu yéréké bǐowa na wó ū cǔn bǎn sǐi lá wó ho *Sodǎomu yi, se ho lóhó mu pá lá wi hǎrí lòn zuia.

24 Lé bǔn nǎn á ĩ wee bíoráa mu na mia: Le cítii fǐ nǎnzoñ á ho Sodǎomu bǐo á à wé làa yi ūnén bǐo yi.»

*O Yeesu dó mǐn Maá Dónbeenǐ bǎrákà
(Luki 10.21-22)*

25 Cǐinú bǔn mǎn, ó o Yeesu bǐnǐa wee bío bǐo ká: «Ī Maá, ūnén lé ho wáayi lè ho tá Nǔhǔso, ĩ wee dé ū bǎrákà. Lé bǐo mu bǐo na fo sá mu bè-zǔnǐmǐnǐ bǎnsowà lè le hácírǐ bǎnsowà yi á fo tà zééníà làa bǐa bǐo nǔhǔ mia.

26 Ī Maá, mu bon. Bǐo mu wóráa ká lé bǐo sǐ foñ.

27 «Ī Maá dó mu bǐo búenbúen ĩ nǐi yi. Nǐi woon yí zǔ a Za, ká mu yǐnǎí o Maá. A nǐi woon mún yí zǔ a Maá, ká mu yǐnǎí o Za, làa bǐa ó o Za mu wi ò o zééní làa wo.

28 «Minén búenbúen na ho sèró na ĩi wee beé lò, mi búen ĩ cǔn, á ĩ na hǎ vǔrǐnà mia.

29 Mǐ lá ĩ zúu bè mi wán à día le ĩ kàrán mia. Lé bǐo á ĩnén wayi, á wee liinǐ ĩten, á minén mi bεεre á à yí hǎ vǔrǐnà.

30 Ī zúu na á ĩ bè mi wán á yí ĩi, á ho sèró na á ĩ bè mi wán á mún záyi.»

12

*O Yeesu lé yǐa á ho Sabaa bǐo wi nǐi yi
(Maaki 2.23-28; Luki 6.1-5)*

1 Cǐinú bǔn mǎn, ó o Yeesu wee kǎa hǎ mana búii yi ho *Sabaa zoñ. A le hǐni dà a nǐ-kenínia, á 6a wee khé ho dǐnló na bon dǐn à là.

2 Bǐo 6a *Farizǐεwa mǎn mu á 6a wee bío là a Yeesu: «Loí ū nǐ-kenínia. Bǐo 6a wee wé yí ko làa wéró ho Sabaa zoñ. Wa làndá hò mu.»

* **11:21** Ho Tiire lóhó lè ho Sidǎn lóhó: Hǎ hǐa le ho Fenisii kǎhǔ ló-beera búii. Lé bǐn á ho wǎahǔ na 6a le Baale wi yi. Hón wǎahǔ so lé hǐa ó o bée hǐa na 6a le Zezabεεle fó zonnáa o Isirayεεle kǎhǔ yi. Hǎ lórá mu firó bǐo bǐa o Ezekiyεεle vuahǔ yi 26.1-28.19. † **11:21** Hen ká 6a zúifúwa fù wi 6a zééní le mí wi le wéε yi, tàá ká 6a wi 6a zééní le mí wi à mí khí mu bè-kora wéró yi, á 6a wé khuii hǎ pórókówá zǎ, ká 6a wé kúee le sǎni mí wán.

³ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Bìo ó o *Daviide yankaa wó ká arén lè mí nùpua le hĩni dà á mi ãn yí kàrána yí mɔn le?»

⁴ O wà zon le Dónbeenĩ p̄nsòni bùkú yi, á zoó lá ho búurú na ɓa wó lè mu hãmu á ɓa là. Ká ɓa nɔn lá yí ko à ɓa là ho. Le *Dónbeenĩ yankarowà mí dòn lé bía á ho làró nĩ nɔn yi.*

⁵ Tàá mi so ãn yí kàrána mu o *M̄yĩize làndá yi, le le Dónbeenĩ yankarowà na wee sá le Dónbeenĩ p̄nsòni bùkú yi, á máa wé bè ho Sabaa làndá yi ká mu nɔn pá yí nɔn wé khe le?»

⁶ Le ì bío mu na mia: Bìo wi hen á jùhũ wi po le Dónbeenĩ p̄nsòni bùkú.

⁷ Ká le Dónbeenĩ bionĩ v̄uahũ bionĩ na le bía le mínén màkóo wi le yi na se yi, ká ɓa bà-kùio na ɓa wee wé lè mu hãmu á mí pá b̄io,† á mí lá zũ kúará, se b̄ia yí wó yí khon á mí lá máa s̄inĩ júná.

⁸ Lé b̄io ó o *Nùpue Za lé ȳia á ho Sabaa b̄io wi nĩ yi.»

O Yeesu wéera a nĩ na bàhó húrún
(Maaki 3.1-6; Luki 6.6-11)

⁹ B̄un m̄on ó o Yeesu ló b̄in á wà van ɓa *zúifùwa mu kàránló z̄i yi.

¹⁰ Mu zon à n̄i b̄ui wi b̄in á bàhó húrún. A b̄ia wi b̄in wi ɓa koonĩ a Yeesu yi. Lé b̄un nɔn á ɓa tũara a yi ká: «Wa làndá yi á nùpue so dà wee wéé *Sabaa zon le?»

¹¹ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Minén ó o b̄ui pio yà-kéní mí dòn lá wi s̄i, á wó wó kùera zon le buii yi ho Sabaa zon, ó o so máa líf lén wo le?»

¹² A b̄io ó o nùpue b̄io jùhũ màhá wi po a pio há. A b̄un wa làndá yi, á nùpue dà à wé tentemu làa nùpue ho Sabaa zon.»

¹³ B̄un m̄on, ó o Yeesu yèrè máa bía là a n̄i: «Hóoní ũ bàhó.» O o n̄i hóonía mí bàhó, á ho d̄enía wan ãn làa h̄ia so b̄io.

¹⁴ A ɓa *Fariz̄ewa wà ló, á bío ɓa à wé á à ȳiraa o Yeesu á à b̄ue lé b̄un ɓa lée wee w̄anĩ wán.

O Yeesu lé le Dónbeenĩ ton-sá na le mɔn lera

¹⁵ B̄io ó o Yeesu z̄una mu, ó o ló b̄in wà. A ɓa minka z̄amáa bò a yi. O o wéera ɓa vánvárowà búenb̄uen na wi b̄in,

¹⁶ ká a màhá henía mu nɔn ɓa yi le ɓa yí bá mí b̄io na nùpua yi.

¹⁷ Mu wó ká s̄i, bèra a na ò o j̄i-cúa f̄ero *Ezayii bionĩ na ká à j̄ii sí.

¹⁸ Le le Dónbeenĩ bía:
«Ȳia ká lé ì ton-sá na á ì mɔn lera,
ȳia á ì bò ì tàká wán.

Ì s̄i wan o b̄io yi.

Ì ì liinĩ ì Hácirí o wán,

o ò bue ì cítii b̄io á à na h̄a s̄iwà yi.

* 12:4 Mi loĩ Samuwéle nín-yání v̄uahũ 21.2-7 † 12:7 Mi loĩ Ozee v̄uahũ 6.6

19 O làa nùpue máa wãaní.

O máa wãamaka bïo.

Ba máa jí a sã bonfúaa yi.

20 Le nàaninle na jumaa

ó o máa khé máa díá.

A le fíntání na wee hí

ó o mún máa búe.

O ò bua mítén kà síi,

fúaa bïo ó o térénló bïo yòó có ló,

21 á hã síiwà búenbúen màhã à dé mí sĩa wo yi.»‡

O Yeesu pànká á yí ló Satáni cǎn

(Maaki 3.22-30; Luki 11.14-23)

22 Ba guan o nii búí buararáa o Yeesu cǎn ò o cǎná wi o yi, ó o lé o muíi á mún yí dà máa bío. O o Yeesu weéra a, ó o nii dèenía fá á wee bío, á mún wee mí.

23 A ba zãamáa wó coon mu bïo yi, á ba wee bío: «Yia kà màhã lé o *Davíide Za lée?»

24 Ká bío ba *Farizíewa jí mu, á ba wee bío: «O nii na kà á wee ja ba cǎnáwa lén bíá ba wi yi là a *Belezebuule pànká, yia lé ba cǎnáwa jùhúso.»

25 Ká a Yeesu màhã zūna ba yilera, ó o bía nǎn ba yi: «Kǎhú lée kǎhú na nùpua wee fi mín yi á à fi ì vé. Lóhó lée lóhó, tàá zii lée zii na nùpua wee fi mín yi á jùhú á à búe.

26 Ká bío ó o *Satáni te ó o wee bíni ja se o wee fi lè mítén. A bíá bío sã a yi jùhú so máa búe le?

27 «Mi wee bío le í wee ja ba cǎnáwa lé bío ó o Belezebuule wee na mu bàn pànká mií. Ká lé bún mu wóráa, á yia bèn wee na ho pànká mínén nùpua yi à ba ja lè ba cǎnáwa lé o yén? Bíá làa mia lée dà-kéní bán mí beere yáá wee zéení le mi bío yí bon.

28 Ká le Dónbeení Hácírí lé ðio wee na ho pànká ínén yi, à í ja lè ba cǎnáwa, se bún wee zéení le le *Dónbeení béení á dèenía bueé bó mia.

29 «Nii woon yí dà máa zo pànká bànso zii á máa zoó khuii o níi bío, ká a yí can o pànká bànso mu yí vó. Ká a màhã can wo vó, ó o zoó khuii bío wi o zii búenbúen.

30 «Yia yí wi làa mi, se wón wee fi làa mi. A yia mún yí máa séení mi ho vá kúeemínwánló yi, se wón wee saawaní.

31 Lé bún nǎn á í wee bío mu na mia: Ba nùpua bè-kora na ba wó búenbúen lè hã bín-kora na ba bía búenbúen, á bío khii sén n díá á à na ba yi. Ká yia bía khon le Dónbeení Hácírí dǎní yi, wón ba khii máa sén bío máa díá.

32 Yia bía le bín-kohó o *Nùpue Za dǎní yi, wón ba à sén n díá á à na yi. Ká yia bía khon le Dónbeení Hácírí dǎní yi, wón ba khii máa sén máa díá máa na yi, hàrí ho zuia.»

Le vɪndɛɛ semu wé zūnĩ hã bĩa na le wee ha yi
(Luki 6.43-45)

³³ «Hen ká le vɪndɛɛ se, à le bĩa wé sɪ. Ká le vɪndɛɛ yí se, à le bĩa máa wé sɪ. Le vɪndɛɛ semu wé zū hã bĩa na lé wee ha yi.

³⁴ Dìhioni yén! Bío mi yí se, á mi dà à wé kaka á à bíoráa mu bío na se. O nùpue bío na wi o sɪi yi, bɪn lé bío ó o wee wé bío.

³⁵ O nùpue na se wón wee wé bío hã bín-tentewà, lé bío á bío wi o sɪi yi se. Ká yĩa yí se wón wee wé bío hã bín-kora lé bío á bío wi o sɪi yi yí se.

³⁶ Le ɪ mĩ ho tũiá na mia: Le Dónbeenĩ cítii fi nònzoñ, á hã bín-conconwà na 6a nùpua bía á 6a à zéení jùhũ.

³⁷ Lé bío á ù jì-cúa lé hĩa 6a à ãn wán á à fináa le cítii á à zūrnáa ká ù téréna, tàá ká ù yí téréna.»

Ba le o Yeesu wé yéréké bío búí à mí mi
(Maaki 8.11-12; Luki 11.29-32)

³⁸ A ho *lándá bío zéenílowa lè 6a *Farizɛwa nùwá yɛn búí wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, wa wi à ù wé bío búí à wa mi.»

³⁹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ho zuia nùpua na yí se, na wee bɪnĩ le Dónbeenĩ món à wé mu bè-kora, á wee cà à 6a mi yéréké bío. Ɛɛ ká 6a máa mi yéréké bío búí ká mu yínɔl le *Dónbeenĩ jì-cúa fɛero Zonaasi bío. §

⁴⁰ Mu bon. O Zonaasi wó hã wizoonĩ bío tɪn lè mí tɪnɔnna bío tɪn o ceza píohó yi. Lé ká sɪi ó o Nùpue Za mún khii wéráa hã wizoonĩ bío tɪn lè hã tɪnɔnna bío tɪn ho tá yi.

⁴¹ Ho Niniivesa yèrémáa mí yilera lè mí wárá, lé bío 6a já a Zonaasi bíonĩ. A yĩa wi minén tɪahũ, wón bío jùhũ wi po a Zonaasi. Lé bɪn nɔn á le Dónbeenĩ cítii fi nònzoñ, á ho Niniivesa mu á à hɪnĩ ì ãn ho lònbiò nùpua yahó, á à koonĩ 6a yi.

⁴² O bɛɛ hĩa na hĩa wi ho Saba kòhũ jùhũ wán á hĩa ló lùe na ãnĩ nà yi làa sòobɛɛ, á bueé já a *Salomɔn bè-zūrnini bíonĩ.* A yĩa wi minén tɪahũ, wón bío jùhũ wi po a Salomɔn. Lé bɪn nɔn á le Dónbeenĩ cítii fi nònzoñ, ó o bɛɛ hĩa mu á à hɪnĩ ì ãn ho lònbiò nùpua yahó á à koonĩ 6a yi.

Bío ó o cɪná wee bɪnĩ buee zoráa yĩa ó o lá ló yi
(Luki 11.24-26)

⁴³ «Hen ká a cɪná ló a nùpue na ó o lá wi yi, ò o vaa hɛɛ vará le dùure yi, à cà ho lahó na ó ò kɛɛnĩ á à vũn yi ká a máa yí ho. Ká a hĩa cà san,

§ 12:39 Zonaasi: O bío bía le Dónbeenĩ páanĩ kɪnle vùahũ na 6a le Zonaasi vùahũ yi. * 12:42 Mì loñ Bá-zàwa nín-yání vùahũ (1 Rois) 10.1-13; Wizoonĩ bè-wénia cúa-jun nĩ vùahũ (2 Chroniques) 9.1-12

⁴⁴ ò o bío mí yi: «Í ì bíní ì va hen na á ì ló yi.» Ká a bíníá van bín ò o vaa yí ho laho mu mí kãamãa ká ho sàara, á wíokaa sesese.

⁴⁵ Ká a mɔn mu, ò o bíní vaa fé 6a cínáwa bùaa hènun na bèn jii po arén, à 6a páaní 6uee zoo keení cìcàkà ho laho mu yi. Ká mu wó ká, à wón nùpue so bío wíoka yáa poñ bío mu fù karáa. Lé làa bñn síi á ho lònbiò nùpua na yí se bío khii wéráa.»

O Yeesu bân nu lè bân zàwa lé 6a yén?

(Maaki 3.31-35; Luki 8.19-21)

⁴⁶ O Yeesu wee bío lè 6a zãamãa, à bñn à bân nu lè bân zàwa 6ueé dñn. Ba léé ðñn ho khũuhũ, á wi 6a bío làa wo.

⁴⁷ O o 6úi bía là a Yeesu: «Loñ. Mìn nu lè mìn zàwa léé ðñn ho khũuhũ á wi 6a bío làa fo.»

⁴⁸ O o Yeesu bía lè bânso: «Wàn nu lé o yén? A wàn zàwa lé 6a yén?»

⁴⁹ Bñn món ó o dá mí nii mí ñi-kenínia yi ò o bía. «Mí loñ. Wàn nu lè wàn zàwa wi hen.

⁵⁰ Lé bío á yía wee wé wàn Maá na wi ho wáayi síi bío, wón lé wàn za, lè wàn hínló, lè wàn nu.»

13

O ðiro wàhiire

(Maaki 4.1-9; Luki 8.4-8)

¹ Bñn zoñ ó o Yeesu hñn le zii yi ló, à wà vaá kará ho vñ-beenñ jii, á wee kàrán 6a nùpua.

² Ba minka zãamãa kñnia wo yi, ó o wó san zon ho woohũ á zoó kará, à 6a zãamãa bán ðñn mu jumu jii.

³ O wee wà hã wàhio à kàránnáa 6a nùpua làa bío cèrèè. O bía: «Nii 6úi ló van mí mɔhũ yi, á wà vaá dé mí bè-dà.

⁴ Bío ó o wee dé mu á mu 6úi lion ho wòhũ ñisání, á 6a jínzàwa sèekaa bñn vã.

⁵ Mu 6úi lion ho 6úaa hó na le tñní wi wán ká le yí lí, á mu ðèñnia ló, lé bío le tñní yí boo bñn.

⁶ Bío le wii já lè mí sòobé, á ho ðñnló na ló wíniwíni á hon, lé bío ho naní yí vá yí lion.

⁷ Mu 6úi lion hen na hã kíkara bia héra yi, á mu ló, á hñn kíkara so hñn yòó pà mu.

⁸ Mu 6úi bñn lion ho tá na se yi, á mu ló, á yòó han mí bia. Hã 6úi yú khimani khimani, hã 6úi yú 6úará-tñn tñn, hã 6úi yú 6óní làa píru píru.»

⁹ O Yeesu pá bñnia bía bò mu wán: «Yia wi ò o jí bío, á wón jí bío bía sese.»

Lée webio nɔn ó o Yeesu wee wàráa hã wàhio

(Maaki 4.10-12; Luki 8.9-10)

¹⁰ O o ñi-kenínia vá 6ueé 6ó a yi, á wee tùa wo yi. «Lée webio nɔn fo wee wàráa hã wàhio na 6a yi?»

11 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Le Dónbeenĩ wó á le béenĩ bio na sà yi á mi yú zūna, à ɓa nĩ-vio yí zūna mu.

12 Lé bïo á yïa bïo wi á ɓa khíi bíní yòò bè mu ɓúí wán á à na a yi, ó o bïo á à wé boo. Ká yïa dèe ɓúí mía, wón á hàrí mu bè-za na ó o wee leéka le mu wi mi cón á ɓa pá à fé.

13 Lé bïn nɔn á ĩ wee wàráa hã wàhio na ɓa yi. Ba wee loń coon, ká ɓa yí máa mi. Ba wee jí mu bïo ká ɓa yí máa ɓua mu à zūń kúará.

14 Lé kà sii á le *Dónbeenĩ ji-cúa fεero *Ezayii bïo na ó o bía ɓa dání yi á jii súrúá. O bía bïo kà:

«Mi khíi wee jí mu bïo
ká mi máa zūń mu kúará.
Mi khíi wé è loń coon
ká mi máa mi hàrí dèe.

15 Mu nĩpomu na kà ɓèntín ɓónbúra.

Ba tun mí jikōna,
á muunía mí yïo.

Ba yí wi à ɓa mi bïo.

Ba mún yí wi à ɓa jí bïo.

Ba yí wi à ɓa zūń mu bïo

à yèrémá buen ínén Dónbeenĩ cón à ĩ wεé ɓa.»*

16 «Èe ká minén bán júná sí. Mi yïo wee mi, á jikōna mún wee jí mu bïo.

17 Le ĩ mĩ ho tũíá na mia: Le Dónbeenĩ ji-cúa fεerowà cèrèe lè ɓa nùpua ɓúí na téréna á sía hía vá à ɓa mi bïo minén wee mi, à ɓa yí mɔn mu. Ba sía hía vá à ɓa jí bïo minén wee jí, à ɓa yí jí mu.

*O Yeesu zéenia o ðiro wàhiire kúará
(Maaki 4.13-20; Luki 8.11-15)*

18 «Mi wáa jí yïa wee dé mu bè-dà wàhiire kúará.

19 Bïa wee jí le *Dónbeenĩ béenĩ bïo á ɓa yí zū mu kúará á ka lè ho wōhũ nĩsání na mu bè-dà lion yi. O *Satāni wee ɓuee lén mu ɓa sía yi.

20 Ba ɓúí ka lòn ɓúaahó. Ba wee jí le Dónbeenĩ bíonĩ, à tà le yi fùafù, à zāmaka le bïo yi.

21 Ká ɓa mähã yí máa díá à le zo ɓa. Ba wee tà le bio ho pãahũ na cínú yi mí dòn. Ká le lònbee, táá ho kúará lénló yú ɓa le Dónbeenĩ bíonĩ bïo yi, à ɓa dèení pí le Dónbeenĩ bio.

22 Ba ɓúí ka lè ho tá na hã kíkara bia héra yi á mu bè-dà lion yi. Ba jí le Dónbeenĩ bíonĩ, ká ho ðímíjã bío yilera, lè ho náfòró poni na wee khà ɓa nùpua, á wee hè le bíonĩ mu, à le máa wé bïo ɓa yi.

23 Ba ɓúí ɓèn ka lè ho tá na se bïo, na mu bè-dà lion yi. Ba wee jí le Dónbeenĩ bíonĩ, à zūń le kúará, á ɓa ɓèn wee ha hã

* 13:15 Mi loń Ezayii vūahũ 6.9-10

bia. Ba ɓúí khímàni khímàni, 6a ɓúí ɓúará-tín tín, 6a ɓúí ɓóní làa píru píru.»

Le jini-kohó wahiire

²⁴ O Yeesu bínía wà le wahiire ɓúí nɔn 6a yi: «Ho wáayi béení bío ɓonmín làa bío kà: Nii ɓúí dó mu bè-dà tente mí mɔhú yi.

²⁵ A ho tínàahú ɓúí ká 6a nùpua ɓúenɓúen dūma, ó o nni mu zúkúso ɓuara, á ɓueé dó le jíní bia ho mɔhú mu yi, ò o bínía wà.

²⁶ Páahú na ho ɗínló ló á yòò wee te yi, á le jíní mún líí ló.

²⁷ A ho mɔhú ɓànsò ton-sáwá bía nɔn wo yi: «Núhúso, fo yí dó mu bè-dà tente ũ mɔhú yi le? A le jíní ɓèn ló wen bín.»

²⁸ O o bía nɔn 6a yi: «Lé í zúkúso wó mu.» O o ton-sáwá bía: «Fo wí à wa vaa ɗeɗe le jíní mu le?»

²⁹ A ho mɔhú ɓànsò bía nɔn 6a yi: «Bùeé. Mi díá, lé bío ká mi le mi ì ɗeɗe le jíní ká mi yí wó sese á mi ì ɗeɗe le á à léé lè ho ɗínló.»

³⁰ Mi díá le mu páaní dā fúaa ho ɗínló láró páahú. Hón páahú so yi, ká í bío ò na 6a ton-sáwá na à lá ho ɗínló yi le 6a ɗeɗe le jíní vé, à kúia lè mí kúnkúwá à cfi. Bún món à 6a màhá lá ho ɗínló kúee í nání yi.»

Ho mútáàdè beere lè le ja-fini wàhio
(Maaki 4.30-34; Luki 13.18-19)

³¹ O Yeesu tín bínía wà le wahiire ɓúí nɔn 6a yi: «*Le Dónbeení béení bío ɓonmín lè ho mútáàdè beere na ó o nni ɓúí vaá dù mí mɔhú yi.

³² Lé ka cfinú po hã bia na ká ɓúenɓúen. Ká le màhá ló, à le dā poñ ho zen-ɓuahó bè-vànií ɓúenɓúen, à wé mí vɛndè-kùure, à 6a jínzàwa wé ɓuee tá mí lenna lakara wán.»

(Luki 13.20-21)

³³ O Yeesu bínía wà le wahi-veere ɓúí nɔn 6a yi: «Ho wáayi béení bío ɓonmín lè le ja-fini na ó o hãa ɓúí zúnzúio kúaa mu dūmu kiloowa ɓóní làa hònú yi á khan bàrá á mu ló.»

O Yeesu wee wà hã wàhio á zéentínda mu biowa yara
(Maaki 4.33-34)

³⁴ Bún ɓúenɓúen ó o Yeesu wee wà lè hã wàhio à na 6a zãamãa yi. O hãa yí máa wé kàrán 6a ká a yí wà wàhio. O hãa wee wé ká sii,

³⁵ bèra a na à le *Dónbeení jini-cúaa fɛero bío na ó o bía à jii sí:

«Í khii wé è bío làa ba
lè hã wàhio.

Mu bío na sà yi

hàrí ho ɗímíná jùhú ɓúeení

á í khii zéení yara làa ba.»†

† 13:35 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 78.2

O Yeesu zéenia le jí-kohó wáhiire kúará

³⁶ Bɔ́n mɔ́n ó o Yeesu wà waá zon le zii yi ò o díá ɓa zãamáa. O o ñi-kenínia wà zon o cɔ́n, á zoó bía làa wo: «Le jíni na ló ho mɔ́hũ yi wáhiire kúará á ũ zéeni làa wɛn.»

³⁷ O o Yeesu bía ñon ɓa yi: «Yia wee dé mu bè-dà tente lé o *Nùpue Za.

³⁸ Ká ho mɔ́hũ lé ho ðimíjána. Mu bè-dà tente lé bía bïo sã le Dónbeenĩ béeni yi. Ká le jí-kohó lé bía bïo sã o *Satāni yi.

³⁹ O zúkúso na dó le jí-kohó bia lé o Satāni. Ho ðinló láró wee zéeni ho ðimíjána véro bïo. Ká ɓa ton-sáwá na wee lá ho ðinló lé le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà.

⁴⁰ Bïo ɓa wee deεráa le jíni á kúee ho dɔ́hũ yi, lé bɔ́n ɓàn sii mu khii wéráa ho ðimíjána véro pãahũ.

⁴¹ O Nùpue Za khii tonka mí wáayi tonkarowà, á ɓa ɓueé lén bía wee khà bía ká dé mu bè-kora wéroró yi, làa bía wee wé mu bè-kora.

⁴² Ba khii kúee ɓa ho dā-sūmúu yi, hen na le minka yi véε wi yi, á ɓa à wá bɔ́n.

⁴³ Ká bía térénna bán á à juiika lè le wii bïo sii mín Maá Dónbeenĩ béeni yi. Yia wi ò o jí bïo, à ɓànso jí bïo bía sese.

Ho nãfòró na sànkāa lè ho lóró wàhio

⁴⁴ «Ho wáayi béeni bïo ɓonmín lè mu bè-seni ɓúu na ɓa lú ho mɔ́hũ yi. O o ɓúu zūna mu dāni waá khéra á bɔ́nía sã waá lú. O sii wan wan, á waá yéera bïo wi o cɔ́n ɓúenɓúen, ò o ɓueé yà ho mɔ́hũ mu.

⁴⁵ «Ho wáayi béeni bïo ɓonmín là a duanlo ɓúu na wee cà ho lóró na yàwá here.

⁴⁶ Bïo ó o yú ho ɓúu na yàwá here, ó o waá yéera bïo wi o cɔ́n ɓúenɓúen, ò o yà ho lóró mu.

Ho zùán wáhiire

⁴⁷ «Ho wáayi béeni bïo pá bɔ́nía ɓonmín lè ho zùán na ɓa wee lèe dé ho muhũ yi à vɔ́nāa ɓa cewà lè mí síwà.

⁴⁸ Ká ho sú, à ɓa ce-pawà vá ho léráa mu jumu jii, à léε keeni ká ɓa hueeka ɓa. A bía se ɓa wee kúee mí sàkíwá yi, ká bía yí se bán ɓa wee kúia.

⁴⁹ Lé bɔ́n ɓàn sii khii wé ho ðimíjána véro pãahũ. Le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà á ɓueé lén bía yí térénna bía térénna tãahũ,

⁵⁰ á à kúee ho dā-sūmúu yi, hen na le minka yi véε wi yi, á ɓa à wá bɔ́n.»

⁵¹ Bɔ́n mɔ́n ó o Yeesu tùara ɓa yi: «Bïo kà ɓúenɓúen mi zū kúará le?» A ɓa le ũuu.

⁵² O o Yeesu wáa bía ñon ɓa yi: «*Làndá bïo zéeni lo léε làndá bïo zéeni lo na kenía mítén á zū ho wáayi béeni bïo jùhũ á ka lòn zii ɓànso ɓúu na nãfòró á mu bè-fla lè mu bè-kla wi yi.»

Ho Nazarεete lóhósa yí tà a Yeesu bío
(Maaki 6.1-6; Luki 4.16-30)

⁵³ Bío ó o Yeesu wà hñn wàhio so wó, ó o ló bñn,

⁵⁴ á wà van ho lóhó na ó o dñn yi. O wà vaá wee kàrán 6a nùpua 6a *zúifùwa kàránló zíní yi. A 6a nùpua na wi bñn búenbúen wó coon á 6a wee bío: «Bún bè-zúímini so ó o yú wen? O wó kaka wee wéráa mu yéréké bíowa na kà?»

⁵⁵ Yínóní o bùen-khèero te mí za le? A 6àn nu yínóní o Mari le? O Zaaki là a Zoεεfu là a Simón là a Zude so yínóní 6àn zàwa le?

⁵⁶ A 6àn hñni so làa wen yí wi mín wán hen le? A lé wen ó o yú hón pánká so búenbúen yi?»

⁵⁷ Lé bñn bío yi á 6a yí wi à 6a dé mí sía wo yi. O o Yeesu wáa bía nòn 6a yi: «Le *Dónbeení jì-cúa fεero wé yí le kònbi hã lùà búenbúen yi. Ká 6a lóhósa lè 6àn kùrú zii nùpua bán máa wé kònbi o.»

⁵⁸ O Yeesu yí dàna yí wó yéréké bío cèrèε bñn lé bío 6a siadéro wo yi fòora.

14

O Zàn Batiisi búero
(Maaki 6.14-29; Luki 9.7-9)

¹ Mu pãahú ó o *Heroode* na wi ho Kalilee kòhú jùhú wán á jã bío 6a wee bío o Yeesu dání yi.

² O o bía nòn mí mónsa na làa wo páanía wi yi: «O nùpue mu na kà lé o Zàn bñnía vèera. Lé bñn nòn ó o dà wee wéráa mu yéréké bíowa.»

³⁻⁴ Mu bon. O Heroode hña nòn le jii le 6a wii o Zàn. A 6a wíira a can dó ho kàsó yi. O Heroode wó mu lé bío ó o Zàn bía nòn wo yi le o lá yí ko ò o fé mín za Filiipu 6àn háa Herodiade à ya.

⁵ O Heroode lá wi ò o búe o Zàn ká a màhá zãna 6a zãamáa lé bío 6a búenbúen wee leéka le o Zàn lé le *Dónbeení jì-cúa fεero.

⁶ Εε ká a Heroode teró wizonle sánú díró yi, ó o Herodiade hñnló yon bña 6a von yahó. O o Heroode mu sli wan mu yi,

⁷ ó o báa le ká a hñzoró mu fìora bío na mí cón á mí ì na mu wo yi.

⁸ O o hñzoró vaá bía mu nòn mín nu yi, á 6àn nu le o bío le o Zàn Batiisi jùhú lé hña à 6a dé ho lenbuen yi à na a yi.

⁹ Bío ó o hñzoró buéé bía mu, ó o bée sánía tò mu bío yi. Ká bío ó o báa bña ó o von yahó, ó o nòn le jii le 6a wé mu na a yi.

¹⁰ O o tonkaa o búí le o va ho kàsó yi à vaa kúii o Zàn Batiisi jùhú.

* 14:1 O Heroode mu lé yia 6a wee ve làa Heroode Antipaasi.

11 A 6a vaá kúio ho dó ho lenbuen yi 6ueé nɔn o hínzoró yi ó o 6uan vaá nɔn mín nu yi.

12 O o Zán mu ní-kenínia 6ueé lá a nùuna, à 6a wà vaá bía bío mu wóràa á nɔn o Yeesu yi.

*O Yeesu diinia 6a minka zãamãa
(Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17; Zán 6.1-14)*

13 Bío ó o Yeesu já bío wó kà, ó o zon ho woohú wà, á wi ò orén mí dòn va ho lahó 6úi na á nùpue mía yi. Ká 6a nùpua màhá zūna mu. A 6a lóka há lórà yi á vará mu jumu jii bô a Yeesu yi.

14 Pãahú na ó o zoó ló ho woohú yi, ó o mɔn 6a minka zãamãa. A 6a màkárí 6uan wo yi, ó o 6úakãa wee weé 6a vánvárowà na wi 6a tlahú.

15 Bío ho ziihú dɔn, ó o ní-kenínia wà 6ueé 6ó a yi, á bía nɔn wo yi: «Le wii tò, à ho lahó na kà á bío 6úi mún mía yi. Bío le 6a nùpua lén va há lórà yi, à vaa yí mu bío yà dí.»

16 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ba varó bín júhú mía. Minén miten na mu bè-dínii 6a yi.»

17 A 6a bía nɔn wo yi: «Bío wi wa cón hen, lée búurú bi-zàwa bío hònú làa cezàwa bùaa jùn.»

18 O o Yeesu bía: «Mi 6ua mu 6uennãa.»

19 O o bía nɔn 6a zãamãa yi le 6a líi keení le jíní wán. O o fó ho búurú bío hònú lè 6a cezàwa bùaa jùn, ò o hoonía mí yahó ho wáayi, ò o dó le Dónbeení bárakà, ò o cèekaa ho búurú nɔn mí ní-kenínia yi. A bán fó sankaa nɔn 6a zãamãa yi.

20 A 6a 6úen6úen dú sù. A bío dú ká 6a khuiira á mu sú há sàkíwá píru jùn.

21 Bía 6úen6úen na dú mu, á 6a báawa mí dòn á à yi ho muaaseé hònú síi, ká 6a háawa lè 6a háyúwá níi ló.

*O Yeesu wee varáka mu jumu wán
(Maaki 6.45-52; Zán 6.16-21)*

22 Bún món, ó o Yeesu dɛenia kíkãa mí ní-kenínia yi le 6a zo ho woohú dí mí yahó khí ho vū-beení món ká mínén ñ na ho wɔhú 6a zãamãa yi á 6a à 6oka.

23 Bío ó o wó bún vó, ó o wà yòora le 6úee wán mí dòn, á yòò wee wé mí floró á ho tá hún yú bín.

24 Bún pãahú à ho woohú vá zon mu jumu yi, á ho pinpi-beení hínɔn wee vâ lè mí pánkà á wee lá mu jumu 6uee hénka lè ho woohú.

25 Há tá-tla yi, ó o Yeesu zoó wee varáka mu jumu wán á mà mí ní-kenínia.

26 Bío 6a mɔn wo ò o wee varáka mu jumu wán, á 6a zãna dàkhíina, á 6a wee bío: «O lée ní-hónbóní.» A 6a wee wãamaka.

27 O o Yeesu dèenía bía kà sii nòn 6a yi: «Mi hení mí sía, mu lé ínén, mi yí zón bïo.»

28 O o Piere wáa bía nòn wo yi: «Núhũso, ká mu lé fo bïo bon, ù bío le í varáka mu jummu wán à buen ù cón.»

29 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Buen!» O o Piere ló wee varáka mu jummu wán á wee va a Yeesu cón.

30 Ká bío ó o mòn bïo ho pinpiró wee wéráa ó o zána. A bïo ó o wà lí lí mu jummu yi, ó o wáamaa: «Núhũso fení mi.» 31 O o Yeesu dèenía dá mí níi cāna a, ò o bía nòn wo yi: «Ū sliđeró fòora. Lée webio nòn á fo titikaarāa?»

32 Bïo 6a mí nùwā jun yòó zon ho woohũ yi, á ho pinpiró dñ.

33 A 6a nĩ-kenínia na wi ho woohũ yi á fárá mí nònkójuná wán o Yeesu yahó, à 6a bía nòn wo yi: «Fo 6èntñ lé le Dónbeenĩ Za bio bon.»

O Yeesu wéera 6a vánvárowà búí
(Maaki 6.53-56)

34 Bïo 6a káa ho vū-beenĩ khii dñn ho Zenezareete kōhũ,

35 á 6a nùpua na wi bñn zūna a Yeesu, á 6a bía a buenlò bïo nòn bía sùarākaa bñn búenbúen yi. A 6a buan 6a vánvárowà búenbúen buararāa o cón.

36 A 6a wee fio wo le o díá le 6a pá wáa yí o dà-zínii ji-kání túii yi. A bía búenbúen na wee yí le túii yi á wee wa.

15

O Yeesu lè 6a Farizéwa wee wāni
(Maaki 7.1-13)

1 Ba *Farizéwa búí lè ho *lándá bïo zéenilowa búí ló ho Zeruzaleemu yi buara a Yeesu cón á buéé tūara a yi:

2 «Lée webio nòn á ù nĩ-kenínia yí máa wé bïo á wàn maáwà bò nòn wen le wa wé wé? Ba yí máa seé mí níni à bè yi díráa làa bïo mu korāa.»

3 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Lée webio nòn á minén bèn yí máa wé bïo le Dónbeenĩ henía nòn mia, à mi bò mi kùrú kàránlò yí?»

4 Le Dónbeenĩ bía bïo kà: «Kōnbi mñn maá lè mñn nu,* le mún bía: «Yia bía khon mñn maá tàá mñn nu dñní yi, wón ko làa búeró.»†

5 Ká minén wee kàrán 6a nùpua le ká a búí bān maá lè bān nu ó o bía bïo kà nòn yi: «Bïo á ĩ ko à ĩ na à séení làa fo á ĩ hñn lè le Dónbeenĩ,»

6 se wón bānso màkóo mía ò o séení mñn maá. Mi wee pí le Dónbeenĩ bíonĩ kà sii à wé le làa bè-kāamāa ká mi bè mi kùrú kàránlò yí.

* 15:4 Mi loĩ Léró vūahũ (Exode) 20.12; Lándá zéeniló (Deutéronome) vūahũ 5.16

† 15:4 Mi loĩ Léró vūahũ (Exode) 21.17

⁷ Mi yí mən miten na le? Yaa o *Ezayii tûiá sǐ mi wán p̄ahǔ na ó o fɛɛra le *Dónbeenǐ ɲi-cúa na kà mi dǎnǐ yi:

⁸ «Ba nùpua na kà wee òàanǐ mi lè mí ɲinǐ ká ɓa yiwa yi á ɓa khèra làa mi.

⁹ Le òàanǐ na ɓa wee na miǐ ɲuhǔ mía.

Lé bǐo ɓa nùpua làndáwá lé hǎa ɓa wee kàrán làa mín.‡»

Bǐo wee tíi o nùpue

(Maaki 7.14-23)

¹⁰ Bǔn mǎn ó o Yeesu von ɓa zǎamáa á bía nən ɓa yi: «Mi ɲí bǐo kà à zǔn kúará.

¹¹ Bǐo wee zo a nùpue ɲii yí máa tíi wo. Hǎ biónǐ na wee lé là a nùpue ɲii, hǎn lé hǎa wee tíi wo.»

¹² O o Yeesu nǐ-kenǐnia vá ɓueé ɓó a yi, á bía nən wo yi: «Fo zǔ le ũ biónǐ mu á vá ɓa *Farizǐewa yi le?»

¹³ O o Yeesu bía nən ɓa yi: «Bè-fánii lée bè-fánii na á ĩ Maá na wi ho wáayi á yí fá, á khǐi dɛɛ á à kúia.

¹⁴ Mi díá ɓa. Ba lé ɓa muiiwà na tò ɓa muiiwà b̄taa wán. Ká a muui tò mí ninza muui b̄ini wán, á ɓa à pánǐ vaá zo ho kǎhǔ.»

¹⁵ O o Piere wǎa bía nən wo yi: «Zéeni le wahiire mu kúará làa wɛn.»

¹⁶ O o Yeesu bía nən wo yi «Éee! Lé minén pá ðin yí zǔ mu bǐowa yara le?

¹⁷ Mu bǐo ɓúenɓúen na wee zo a nùpue ɲii, à lii zo a p̄ohó yi, bǔn ó o wee b̄inǐ lée ní kúia.

¹⁸ Ɛ ká hǎ biónǐ na ó o wee bío lè mí ɲii, á wee lé o s̄ii yi, hǎn lé hǎa wee tíi o nùpue.

¹⁹ Mu bon. Hǎ yile-kora wee lé le s̄ii yi. Lé bǔn te le nǐ-ɓúee, lè ho hǎ-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄iwwà, lè ho k̄nló, làa bǐo yí bon b̄ioró o nùpue ɲii, lè ɓa nùpua yènnáa yáaró.

²⁰ Bǔn bǐowa so lé bío wee tíi o nùpue, ká ho dí le hǎ nínǐ na yí sɛɛra, bǔn yí máa tíi nùpue.»

O s̄ii veere hǎa na tà a Yeesu yi bǐo

(Maaki 7.24-30)

²¹ Bǔn mǎn ó o Yeesu ló b̄in wà, á van ho kǎhǔ ɓúii na s̄uàráa ho Tiire lè ho Sidǎn lórá yi.

²² A ho Kanan kǎhǔ hǎa ɓúii na wi ho kǎhǔ mu yi, á wà ɓuara a c̄n, á ɓueé wee bío p̄n̄p̄n̄ kà s̄ii: «Núh̄so, *Daviide Za, makári mi. I h̄nló á c̄ná ɓúii wi yi á wee beé o lò làa s̄obɛɛ.»

²³ O o Yeesu yí dó mí ɲii wo yi. O o nǐ-kenǐnia vá ɓueé ɓó a yi, á wee bío làa wo: «O hǎa mu na bò wá mǎn wee wǎamaka f̄ɛɛ á ũ bío le o b̄inǐ.»

²⁴ O o Yeesu bía: «O *Isirayɛele ɲipomu na ka lòn pia na v̄unun lé bán ɓa tonkaa mi bǐo yi.»

‡ 15:9 Mi loŋ Ezayii v̄uahǔ 29.13

25 O o háa yáá wáa wà buée líí fàrá mí nɔnkóɔúná wán o Yeesu yahó, ò o bía: «Núhúso, séení mi.»

26 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Mu yí se à 6a lá 6a háyónzàwa ðínló à yénní kúia na 6a booní yi.»

27 O o háa bía nɔn wo yi: «Núhúso, bún bon. Εε ká 6a booní wee wé sèeka ho ðínló na wee kùenka lii kúia mín so tá à dí.»

28 O o Yeesu wáa bía nɔn o háa mu yi: «Fo 6èntín dó ù síi mǐ làa sòobéε.» Mu ù wé làa bío fo lonnáa mu. O o hínló dèeníá wan bún wán.

*O Yeesu wééra 6a vánvárowà cèrèε
(Maaki 7.31)*

29 Bún món ó o Yeesu ló hón lahó so yi á van ho Kalilee vū-beenǐ jii, á vaá yòora le bútee wán yòð kará.

30 A 6a minka zāamāa 6uara a cón lè 6a lóní, lè 6a muiiwà, làa bíá sáníá bío búí mía bín, lè 6a bekewà, lè 6a vánvárowà cèrèε búí. Ba buée bārāka 6a o Yeesu tá, ó o wééra 6a.

31 Bío 6a zāamāa mɔn à 6a bekewà na lá yí dà mǎa bío á wee bío, á mɔn à bíá sáníá bío búí lá mía bín á wan, á mɔn à bíá lá lé 6a lóní wee varāka sese, á mɔn à bíá lá lé 6a muiiwà á wee mi, á mu wó 6a coon dàkhíina, á 6a wee 6uāaní o *Isirayεεle 6àn Dónbeenǐ yèni.

*O Yeesu bǐntia ðiinia 6a minka zāamāa
(Maaki 8.1-10)*

32 O Yeesu von mí nǐ-kenínia á bía nɔn 6a yi: «Ba nùpua na kà makárí 6uan mǐ. Bío kà lé 6a wizooní tǐn ká 6a wi làa mi, á 6a bè-ðinii wáa vó. I yí wi à ï díá 6a à 6a 6o ká 6a yí yú bío yí dú. Lé bío 6a dà vaá lé è lùiorá ho wǎhú wán lé le híni.»

33 O o nǐ-kenínia tùara a yi: «Wa à yí mu bè-ðinii wen le dùure na kà yi á à na bán minka zāamāa so yi?»

34 O o Yeesu tùara 6a yi: «Lée búurú bío yèn wi mi cón?» A 6a bía nɔn wo yi: «Lée búurú bío hẹ̀nɔn làa cezàwa bùaa yèn búí.»

35 O o Yeesu wáa bía nɔn 6a zāamāa yi le 6a lii keení,

36 ò o fó ho búurú bío hẹ̀nɔn lè 6a cezàwa, ò o dó le Dónbeenǐ bārākà, ò o cèekaa mu nɔn mí nǐ-kenínia yi á bán sankaa nɔn 6a zāamāa yi.

37 Ba búenbúen dú sù, ó o nǐ-kenínia khuiira bío ká, á mu sú há sákíwá bío hẹ̀nɔn.

38 Bíá búenbúen na dú mu, á 6a báawa mí dòn á à yí muaaseé náa síi, ká 6a háawa lè 6a háyúwá níí ló.

39 Bún món ó o Yeesu nɔn ho wǎhú 6a zāamāa yi le 6a 6oka, ò o zon ho woohú mí dòn á van ho Makadan kǎhú.

16

*Ba wi ò o Yeesu wé yéréké bío
(Maaki 8.11-13; Luki 12.54-56)*

¹ Ba *Farizíewa lè 6a *Sadusíewa wi à 6a khūaa o Yeesu jii yi, á 6a vá buéeé 6ó a Yeesu yi á bía nɔn wo yi le o wé yéréké bío 6úí na wee zéení le o dànló ló le Dónbeení cón.

² O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Hen ká le wii líí wee zo, á ho wáayi mùia, à mi le ho tá hía wé se.

³ Ká le yĩnbii bùirri, ká ho wáayi mùiamu á dó mí yuumu, à mi le ho viohó á à 6uen. Ká mi wee loń ho wáayi à zúrńáa bío a à wé, á lée webio nɔn á bío wee zéení bío wee wé bío kà wán á mi yí zú?

⁴ Ho zuia nùpua na yí se, na wee bíní le Dónbeení món à wé mu bè-kora wee cà à 6a mi yéréké bío. Eε ká 6a máa mi yéréké bío 6úí ká mu yínɔń le *Dónbeení jii-cúa fεero Zonaasi bío.* » Bún món ó o wà ò o díá 6a.

*Ba Farizíewa lè 6a Sadusíewa bío
(Maaki 8.14-21)*

⁵ Bío 6a nĩ-kenínia wee khí lè ho vū-beení món o Yeesu cón, á 6a nɔnsáa yí buan ho búurú.

⁶ O o Yeesu wáa bía làa ba: «Mi pa miten 6a *Farizíewa lè 6a *Sadusíewa bío yi. Ba bío 6onmín lè le ja-fini.»

⁷ O o nĩ-kenínia wee bío làa mín: «O wee bío kà síi lé bío wa yí buan ho búurú.»

⁸ O o Yeesu zūna bío 6a wee bío, ó o tūara 6a yi: «Lée webio nɔn mi wee bíoráa le lé bío mi yí buan ho búurú? Mi síadéro mii 6èntín fòora.

⁹ Mi pá dñń yí máa jí mu bío à zúrń mu kúará le? Ho búurú bío hònú na á ĩ cèekaa nɔn 6a báawa muaaseé hònú yi, lè hā sàkíwá na mi khiira bío ká kúaa yi jii á mi nɔnsáa bío yi le?

¹⁰ A ho búurú bío hẹrun na á ĩ cèekaa nɔn 6a báawa muaaseé náa yi, lè hā sàkíwá na mi khiira bío ká kúaa yi jii á mi nɔnsáa bío yi le?

¹¹ A lée webio nɔn á mi le mu lé ho búurú bío á ĩ wee bío? Mi pa miten 6a Farizíewa lè 6a Sadusíewa na bío ka lòn ja-fini bío yi.»

¹² O o nĩ-kenínia màhá wáa zūna le o lá yí bía le 6a pa míten le ja-fini na 6a wee wé lè ho búurú bío yi, ká lé 6a Farizíewa lè 6a Sadusíewa kàránló na 6a wee na ó o le 6a pa míten bío yi.

*O Piere bia le o Yeesu lé yia le Dónbeení mɔn léra
(Maaki 8.27-30; Luki 9.18-21)*

¹³ O Yeesu wà van ho kǎhú na sùaráa là a Filiipu ló-fárání na 6a le *Sezaaree yi. O o tūara mí nĩ-kenínia yi: «Ba nùpua wee bío webio o *Nùpue Za dǎní yi?»

¹⁴ A 6a bía nɔn wo yi: «Ba 6úí le fo lé o Zān Batiisi. Ba 6úí le fo lé o *Elii. Ba 6úí yàá 6èn le fo lé o Zeremii, tàá le *Dónbeení jii-cúa fεero 6úí.»

* 16:4 Mi loń Matiye vūahú 12.39

15 O o Yeesu tùara 6a yi: «Minén cǎn á ĩ bèn lée wée?»

16 O o Simǎn Piere bía nǎn wo yi: «Fo lé o *Krista, le Dónbeenĩ na wi féeε Za.»

17 O o Yeesu wáa bía nǎn wo yi: «Zǎn za Simǎn, ũ nǎhũ sí. Mu yínǎn nùpue zéenia ho túiá poni na kà làa fo. Lé wàn Maá na wi ho wáayi á zéenia mu làa fo.

18 A ĩnén bèn ñ bío bío kà á à na foñ: Fo lé o Piere bǔn kúará le huee. A lé dén huee so á ĩ ñ fǎrá ĩ kuure wán, á hàrí mu húmú máa dàn bío búí máa wé làa de.

19 Ho wáayi béeñi won-zàwa á ĩ ñ na foñ. Bío lée bío na á fo khii wé pǎ bío ho tá wán, á le Dónbeenĩ mún ñ pǐ mu bío ho wáayi. Á bío na fo khii wé tà bío ho tá wán, á le Dónbeenĩ mún ñ tà mu bío ho wáayi.»

20 O o Yeesu wáa henía mu nǎn mí ñi-kenínia yi le 6a yí bío le mí lé o Krista.

*O Yeesu wee bío mi húmú lè mi vèeró bío
(Maaki 8.31-9.1; Luki 9.22-27)*

21 A lá bǔn jii wán, ó o Yeesu búakáa wee bío bío kà wéréwéré lè mí ñi-kenínia: «Ĩ ko à ĩ va ho Zeruzalεmu, à lò vaa be bǔn làa sòobεε 6a *ñi-kǎa, lè 6a yankarowà núnása lè ho *làndá bío zéeniłowa níi yi. Ba à búe mi, ká hǎ wizooní tǎn zòñ á ĩ ñ vèe.»

22 O o Piere wáa fó a 6a vá ló, ò o wee bío: «Ébé! Núhũso, bǔn máa wé làa fo. Le Dónbeenĩ á à kǎní fo mu yi.»

23 Ká a Yeesu màhǎ yèrémáa bía nǎn wo yi: «Vá lé ĩ ñisǎní lè ũ *Satǎni bioní. Fo wee bǔmaka ĩ tonló. Ũ yilera yínǎn Dónbeenĩ yilera. Hǎ lé 6a nùpua yilera.»

24 Bǔn mǎn ó o Yeesu bía nǎn mí ñi-kenínia yi: «Yia wi ò o bè miĩ, à 6ǎnso khí mí kùrú sǐi bío wéró yi, ká a wé lá mí *kùrúwǎ pǐ à bèráa miĩ.

25 Lé bío á yia wi ò o kǎní mí mukǎní wón á à vǐnĩ le. Ká yia màhǎ tà le mí ñ vǐnĩ le ĩnén bío yi, wón á à yí le.

26 O nùpue lá yú ho ñmǐná bío búenbúen, ò o khon le mukǎní binbirĩ yi, se lé ho cǔnú yén á 6ǎnso yú? O nùpue lá khon le mukǎní binbirĩ yi, ó o so dà à na bío búí á à bǐnĩ ñ yírǎa le le?

27 Mu bon. O *Nùpue Za khii 6uen mǐn Maá cùkú beenĩ yi lè mí wáayi tonkarowà, á 6ueé sǎání 6a nùpua ñi-kénĩ kénĩ yi, á à héha làa bío 6a wó.

28 Le ĩ mǐ ho túiá na mia: Ba nùwǎ yen zàwa búí na wi bǎa hen ñahũ máa hí ká 6a yí mǎn o Nùpue Za 6uenló lè mí béeñi.»

17

*O Yeesu minikaa le búee wán
(Maaki 9.2-9; Luki 9.28-36)*

¹ Wizooní bïo hèzïn bïn món, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zán na ló o Zaaki bán za á yòoraráa le búee búí na dñn wán. Bïo 6a yòó wi bïn mí dòn,

² ó o Yeesu miníkaa 6a yïo yi, á yahó wee ñuiíka lè le wii bïo sii, á sï-zínia ka ñuiapúia lòn khoomu.

³ A 6a ñi-kenínia le mí ì loń, á 6a mən o *Moyiize là a *Elii* á 6a ñn wee tà há láakáwá là a Yeesu.

⁴ O o Piere wáa bíá nən o Yeesu yi: «Núhúso, mu wó se á wa wi hen. Ká fo tà á ì tá há búkú zàwa bïo ñn. Unén dà-kéní, o Moyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.» ⁵ Bïo ó o wee bío, à bïn le dùndúure búí na wee ñuiíka á yòó ló líí pon 6a yi. A mu tãmu búí sã ñá le dùndúure mu yi: «Yia kà léí Za na á ì bòí tàkà wán. O bïo sí mií. Mi wé ñí a cñn.»

⁶ Bïo ó o ñi-kenínia ñá mu tãmu mu sã, á 6a zónkaa dàkhíina, á líí búrá mí yara ho tá yi.

⁷ O o Yeesu bueé 6ó 6a yi, á bò mí ñii 6a wán, ò o bíá: «Mi lii híni. Mi yí zñn bïo.»

⁸ A 6a wáa hónia mí yara á 6a yí mən nùpue ká yínón o Yeesu mí dòn.

⁹ Bïo 6a ló le búee wán wee lii, ó o Yeesu henía bïo kà nən 6a yi: «Bìo mi mən kà à mi yí bío le nùpue ñí fúaa o *Nùpue Za húrun á vèera ló 6a ñi-hía ñahũ.»

(Maaki 9.10-13)

¹⁰ O o ñi-kenínia tùara a yi: «Lée webio nən ho *lándá bïo zéenílowa le o Elii ko ò o buen ho yahó?»†

¹¹ O o bíá nən 6a yi: «Mu bon. O Elii ko ò o buen vé, à buee kúee mu bïowa búenbúen mí lara yi.

¹² Le í bío mu na mia: O Elii mu yàá 6uara vó. Ká 6a nùpua màhá yí zūna le lé orén. A 6a wó a làa bïo 6a sía vá yi. Lé bïn sii 6a mún ñ beéráa o Nùpue Za lò.»

¹³ O o ñi-kenínia wáa zūna le lé o Zán Batiisi ó o wee bío bïo.

O Yeesu wéera a háyónza na le dàndáhioní wi yi

(Maaki 9.14-29; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Bïo 6a líí dñn hen na 6a zãamáa wi yi, ó o ñii búí vá bueé 6ó a Yeesu yi á líí fárá mí nənκόϋná wán o yahó, ò o bíá:

¹⁵ «Nì-kàránlo, loń í za màkárí yi. Le dàndáhioní wi o yi. Le wee beé o lò. Pñna cèrèe le wee lá a dé ho dñhũ tàá mu ñumu yi.

¹⁶ A ì guan wo 6uararáa ù ñi-kenínia cñn, ká 6a màhá yí dàna yí wéera a.»

¹⁷ O o Yeesu wãamaa: «Éee! Mi zuia nùpua bènñn yí máa dé mí sía le Dónbeení yi bïo bon, á mi mún yí máa ñí harí dèe. Mi wee leéka le í kení làa mia á wé è kàrán mia fúuu le? Mi 6ua a háyónza mu buennáa.»

* 17:3 Mi loń Luki vüahũ 9.31 † 17:10 Mi loń Malasii vüahũ 3.23

18 Bïo 6a 6uara làa wo, ó o Yeesu nàmakaa o cíná yi, ó o ló. O o háyónza dèenía wan mí lahó yi.

19 Bún món ó o Yeesu wà. O o nĩ-kenínia wà vaá 6ó a yi à 6a tùara a yi: «Lée webio nòn á warén yí dàrna yí nònnaa o cíná mu.»

20 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Lé bïo mi sídéro mii ka cínú dàkhíina. Le í mí ho tũíá na mia: Hen ká mi sídéro mii na khúekhúe lè ho mútáàdè bere bïo á mi yáá pá lá tà le mii wé làa bïo, á mi lá dà à bïo ò na le 6úee na ká yi le le lé ho lahó na le wi yi, à va lòn-veere, á mu ù wé. Bïo woon á mi lá máa wé è wé máa sa.

21 [Ée ká mu màhá lé ho fioró lè le nii líró mí dòn lé bïo dà à ja a cíná na ká 6àn síí á à lén.]»

*O Yeesu wiokaa wee bïo mí húmú lè mí vèeró bïo
(Maaki 9.30-32; Luki 9.43-45)*

22 Wizonle 6úi ká a Yeesu lè mí nĩ-kenínia 6úen6úen páanía wi ho Kalilee kǎhũ yi, ó o bía nòn 6a yi: «O *Nùpue Za á 6a à dé 6a nùpua níni yi.

23 Ba à 6úe o, ká mu wizooní tĩn zon ò ò vèe.» A 6a nĩ-kenínia yilera yáara làa sòbée.

Le Dónbeení zĩ-beení lànpo cáló bio

24 O Yeesu lè mí nĩ-kenínia wà van ho *Kapèenayuumu lóhó. A le *Dónbeení zĩ-beení *lànpo féwá wà 6ueé 6ó a Piere yi à 6a tùara a yi: «Mí nĩ-kàránlo so wee sàání le Dónbeení zĩ-beení lànpo le?»

25 O o Piere bía: «Ūuu o wee sàání ho.» Páahũ na ó o Piere wà vaá zo le zii na ó o Yeesu wi yi, ó o Yeesu dèenía wee tùa wo yi: «Simon, lée wée ko ò o wé sàání ho lànpo lè mí síiwà à na ho díimíjá na ká bá-zàwa yi? Fo wee leéka webio mu dání yi? Lé ho kǎhũ nùpua mí bere lée táá lé bía 6a funnáa á dàrna?» O o Piere le lé bía 6a dàrna.

26 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Àwa, bún wee zéení le ho kǎhũ nùpua yí ko 6a wé sàání ho lànpo.

27 Ée ká wa màhá máa lúnka 6a nùpua mu yilera. Lén lii ho vũ-beení yi, à lii pa le ce-hĩní. O o nín-yání ceza na fo ò ví à ù lén à lée hén nii, á fo ò yí le wén-hǎnló le yi na dà warén wa nùwá nùn lànpo á à sàání. A ù wáa 6ua dén à ù va 6a cǎn vaa sàání wa lànpo.»

18

Lée wée po bía ká

(Maaki 9.33-37; Luki 9.46-48)

1 Hón páahũ so yi, ó o Yeesu nĩ-kenínia wà 6ueé 6ó a yi, à 6a wee tùa wo yi: «Yia bïo nùhũ wí po bía ká le Dónbeení béení yi lé o yén.»

2 O o Yeesu von o háyónza 6ueé dínía 6a yahó,

³ ò o bía: «Le í mî ho tûiá na mia: Hen ká mi yí yèrèmaa á yí ka lè 6a háyúwá bio síi, á mi máa zo le *Dónbeení béeñí yí.

⁴ Yíá bîo ñúhú wi po bía ká le Dónbeení béeñí yí lé yíá wee liiní mîten à wé là a háyónza na kà bîo síi.

⁵ Yíá buan háyónza búí na ka làa yíá kà bîo síi sese, se mu lé ínén í beere á 6anso buan sese.

Mu bè-kohó wéró yí se

(Maaki 9.42-48; Luki 17.1-2)

⁶ «Ba háyúwá na dó mí sîa mîí nî-kéní á nùpue khà dó mu bè-kora wéró yí, se mu sîaaní á 6a ca le hue-beení 6anso fonle yí à lèe dé ho mu-beení yí ò o lii lí.

⁷ Ho ðímíjá á ho yéréké khíí sá yí, lé bîo á bîo wee khà 6a nùpua dé mu bè-kora wéró yí á wi ho yí. Mu bon, mu lée bîo na wéró máa khí ho yí. Ee ká yíá níí wee bè mu, á ho yéréké khíí sá yí.

⁸ Ká mu lé ũ níí tàá ũ zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yí, ũ kúio há lèe kúia. Fo zon le mukāñí na máa vé lùe yí lè ũ nín-kéní tàá lè ũ zeñ-kéní, se mu sîaaní bîo 6a à lèe fo á à dé ho dshú na máa hí máa mi yí lè ũ níí mí bîo ñun tàá ũ zení mí bîo ñun.

⁹ Ká mu lé ũ yère wee dé fo mu bè-kora wéró yí, ũ còkon le lèe díá. Fo zon le mukāñí na máa vé lùe yí lè ũ yèn-kéní, se mu sîaaní bîo 6a à lèe fo ò dé le *Dofíní dshú yí lè ũ yíó mí bîo ñun.

O pio na vñnun bñña yú wahiire

(Luki 15.3-7)

¹⁰ «Mî pa mîten bîo, à 6a háyúwá na kà nî-kéní ò o búí yí zùañ yí. Lé bîo 6a háyúwá mu wáayi tonkarowà wi lè wàn Maá Dónbeení fēēē.

¹¹ [O *Nùpue Za 6uara wà 6uee cà bía khèra lè le Dónbeení á à fení.]

¹² Le í tûa mia. Hen ká a búí pia khímàni lá wi síi, ó o yà-kéní wó wó séra vñnun, ó o so máa kúia 6a khímàni yà-kéní mía na ká le 6úee yí ká a máa cànka yíá vñnun le?

¹³ Le í bío mu na mia: Ká a hía yú a, ó o síi á à wa wa a bîo yí á à porí 6a khímàni yà-kéní mía na yí vñnun.

¹⁴ Lé làa bñn síi á mñn Maá na wi ho wáayi mún yí wi à 6a háyúwá na kà nî-kéní à vñ.

Ká mñn za búí wó khon làa fo

¹⁵ «Hen ká mñn za wó khon làa fo, à ũ vaa zéení a wékheró na a yí, ũnén làa wo mi nùwā ñun mi dòn. Ká a tà, á mi ì bñnì ì wé 6a zàwa.

¹⁶ Ká a pã, à ũ cà nùpue nî-kéní tàá nùwā ñun dé ũ wán, à héha làa bîo le Dónbeení bióní vñhú bíaráa mu: «Mu bîo

búenbúen á wa à lén yĩ 6a seéràsa nùwã òun tàá nùwã tĩn bè-bíonii wán.)*

17 Ká a pá pã le mí máa jí bán cǎn, à ù bío mu lè mĩn zàwa na kúaa mín wán. Ká a pá le mí máa jí bán cǎn, à ù wáa wé o lòn lànpo fé, tàá nĩ-veere búii na yí zũ Dónbeenĩ.

18 Le í mĩ ho tũíá na mia: Bĩo lée bĩo na mi khúii wé pá bĩo ho tá wán, á le Dónbeenĩ mún ñ pí mu bĩo ho wáayi. A bĩo lée bĩo na á mi khúii wé tà bĩo ho tá wán, á le Dónbeenĩ mún ñ tà mu bĩo ho wáayi.

Mi wé bunbua flo

19 «Le í mún bío mu na mia. Hen ká nùwã òun búii wé ló mi t̃ahũ á bunbuaa flora bĩo lée bĩo ho tá wán, á wán Maá na wi ho wáayi á à na mu 6a yi.

20 Mu bon, hen na á nùwã òun tàá nùwã tĩn kúaa mín wán yi í yèni yi, se í wi 6a t̃ahũ.»

O ton-sá na pá ho séndiaró bĩo

21 O o Piere wáa vá bueé 6ó a Yeesu yi ò o tũara a yi: «Núhũso, ká wán za wee wé khe làa mi féεε, á í ko à í sén día na a yi cúa-yen? Lée cúa-hèòun lée?»

22 O o Yeesu le búéé. «Í yí bíá le cúa-hèòun mí dòn. Í le búará-tĩn làa píru píru cúa-hèòun.

23 Lé bũn ñon á í ì tée ho wáayi béenĩ làa bío kà: Béε búii le mí ì cãtí mí kení na wi mí ton-sáwá yi.

24 Bĩo ó o búakáa wee cãtí hã, á 6a buan o búii buararáa, à le wárí na ó o ko o ò wĩ mí òuhũso yi á boo dàkhĩna.

25 O ñii mu yí dà le máa wĩ. A 6a òuhũso ñon le òii le 6a wáa yèé wo ò o wé o wobá-nũ, à yèé bán hã, là a zàwa, làa bĩo wi o cǎn búenbúen, à màhã wĩnáa le kee.

26 O o ton-sá mu líí fárá mí ñonkópúná wán mí òuhũso yahó ò o wee yanka a: «Sabéré ù ò ù yi. Í ì wĩ le kee mu búenbúen.»

27 A 6a òuhũso zũna a màkárí, ó o séra mu día ñon wo yi ò o le o lén.

28 «Ó o ton-sá mu wà lée sã mí ñinza búii yahó ò orén kee 6èn wi wón yi. Le lée wén-hãani khímàni. O o wĩira mí ñinza mu tun kǎnlè ò o wee bío: «Í wárí na wi foñ á ù wĩ.»

29 A 6a ñinza mu líí búrá à tá, á wee yanka a kà: «Sábéré ù ò ù yi. Í ì wĩ le kee mu.»

30 Ká a màhã pá, ò o vaá dó a ho kàsó yi á pannáa o kee wĩló.

31 Bĩo 6a ton-sáwá na ká mǎn bío wó, á mu vá 6a yi làa sòobéε. A 6a wà vaá lá mu búenbúen féera ñon mí òuhũso yi.

32 A 6a òuhũso von o ton-sá mu á bueé bíá ñon yi: «Yí kohó 6anso yén! Unén á í séra bío díá lé bío fo yankaa mí.

* 18:16 Mi loñ Lándá zéeniló vũahũ (Deutéronome) 19.15

³³ Fo bèn mún lá ko à ù zūn mi ninza màkàrí làa bïo á ìnén zūnanáa à ù màkàrí.)

³⁴ Ba nùhúso síi cá dàkhíina, ó o le 6a 6ua a ton-sá mu vaa dé ho kàsó yi à pa le kee na wi o yi búenbúen wí véró.»

³⁵ Bún mún ó o Yeesu binía bía: «Lé kà síi á wàn Maá na wi ho wáayi á khii wé làa mia, ká mi yí máa tà sèn día na mìn zàwa lè mìn hínni yi lè mi sía búenbúen.»

19

*Bïo ó o Yeesu bía mu yaamu fáaró dánti yi
(Maaki 10.1-12)*

¹ Bïo ó o Yeesu kàráanna 6a nùpua kà síi vó, ó o ló ho Kalilee kōhú yi á wà khú ho *Zudee kōhú sôn-kéní na wi ho Zurudēn muhú mún.

² Nùpua cèrèe nòn o mún khú bín lè mí vánvárowà, ó o wééra 6a.

³ A 6a *Farizéwa búii wi 6a khúaa o Yeesu nii yi, á 6a wà bueé 6ó a yi, à 6a tùara a yi: «Wa làndá yi, ká nùpue bàn háa dá wó khon làa wo, á níi so nòn wo yi ò o dèení ja a le?»

⁴ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mí so yí kàráanna bïo kà yí nòn le Dónbeení bíoní vūahú yi le? «Mu nùhú búeenii, á le Dónbeení léra a báa á léra a háa.»*

⁵ Lé bún nòn ó o báa á à día mìn maá lè mìn nu, ká à léé lè mìn háa. A 6a mí nùwā nùn á à wé sánia dà-kéní.†

⁶ Ba wáa yí nòn nùwā nùn, 6a lée ní-kéní. Bïo le Dónbeení cééra mìn yi à nùpue yí fáa.»

⁷ A 6a *Farizéwa bía nòn wo yi: «Lée webio nòn ó o Mōyiize bíarāa le ká báa le mí ì ja mìn háa, o ò wé mu yaamu fáaró vūahú na a yi?»‡

⁸ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «O Mōyiize nòn le níi le mi dà a ja mi hánání, lé bïo mi yí máa jí dèe. Ée ká mu nùhú búeenii á mu lá yí ka kà síi.

⁹ Le í bío mu na mia: Báa na día mìn háa à bàn háa mu nòn yí fó báa, ò o kún fó há-veere yan, se wón lée há-fé.»

¹⁰ O o Yeesu ní-kenínia bía nòn wo yi: «Ká mu lé kà síi ó o báa ko ò o buarāa miten mìn háa dání yi, ká nùpue wáa yí yan se mu sūaaní.»

¹¹ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Hón kàránló so na kà á báawa búenbúen yí dà máa tà yi. Bía le Dónbeení nòn mu pánká yi, bán mí dòn lé bía dà à tà mu yi.

¹² Bïo wee hè 6a báawa búii à 6a máa ya á síiwà boo. Ba búii wee te ká 6a báamu húrun. Ba búii lé 6a nùpua 6ó 6a báamu. Ba búii bèn wee pí mu há-yaamu ho wáayi béení bïo yi. Yia dà hón kàránló so á à tà yi, à wón tà ho yi.»

* 19:4 Mi loñ Bïo nùhú búeenii vūahú (Genèse) 1.27; 5.2 † 19:5 Mi loñ Bïo nùhú búeenii vūahú (Genèse) 2.24 ‡ 19:7 Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 24.1

*O Yeesu dúbuua 6a háyúwá yi
(Maaki 10.13-16; Luki 18.15-17)*

13 Nùpua búí buan 6a háyúwá buararáa o Yeesu cón le o bè mí níní 6a wán, ò o flo na 6a yi. O o nǐ-kenínia wee zá làa ba.

14 O o Yeesu wáa bía nǎn 6a yi: «Mi día 6a háyúwá le 6a buen í cón. Mi yí hè 6a. Lé bǐo ho wáayi béenǐ bǐo sǎ bǐa ka lè 6a bǐo síi yi.»

15 O o Yeesu wáa bò mí níní 6a wán. Bún món ó o ló hón laho so yi wà.

*Ho nǎfòró lè le Dónbeenǐ béenǐ bǐo
(Maaki 10.17-31; Luki 18.18-30)*

16 Yǐo buée tí, à nùpue búí vaá vá buée bó a Yeesu yi, á tùara a yi: «Nì-kàránlo, lée webio á í ko à í wé ká mu se à yíráa le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé?»

17 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lée webio nǎn á fo wee tùaráa mi lè mu bǐo na se bǐo? Le Dónbeenǐ mí dòn lé dǐo se. Ká fo wi à ù yí le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé, à le Dónbeenǐ bionǐ na le henía bǐo à ù bè yi.»

18 O o nǐi tùara: «Hón lé hǎ bionǐ yén?» O o Yeesu bía: «Yí búe nùpue. Yí wé há-fénló táá bá-fénló. Yí juua bǐo. Yí fi sabéré mi ninza jii.

19 Kǎnbi mǐn maá lè mǐn nu. Wań mi ninza làa bǐo á fo waráa úten bǐo síi.»[§]

20 O o yàrónza bía nǎn o Yeesu yi: «Bún búenbúen á í bò yi. Lé mu yén á í pá binía ko à í wé.»

21 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Ká fo wi ù wé o nùpue na bǐo jii sú, à ù lén vaa yèè bǐo wi ù cón búenbúen, à na wáří 6a nǐ-khenia yi, á fo khíi yí ho nǎfòró ho wáayi. Bún món à ù bǐnǐ buee bè mi.»

22 Bǐo ó o yàrónza jí hǎn bionǐ so, ó o binía wà ká a sǎnia tò, lé bǐo ó o níi bǐo boo dà.

23 O o Yeesu bía nǎn mí nǐ-kenínia yi: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: Ho nǎfòró 6ǎnso zoró le *Dónbeenǐ béenǐ yi bènǐn do.

24 I pá à bǐnǐ ì bǐo bǐo ká á à na mia: O cón-juumúkú zoró lè ho mísímí kǎhú á à wé wayi á à poń o nǎfòró 6ǎnso zoró le Dónbeenǐ béenǐ yi.»²⁵ Bǐo 6a nǐ-kenínia jí há bionǐ mu, á 6a wó coon dàkhíina, á 6a bía: «Éee! Á yǐa wáa dà à fen lée wée?»

26 O o Yeesu yòó fá mí yǐo 6a yi ò o bía: «Ba nùpua cón á mu yí dà máa wé, èe ká le Dónbeenǐ cón á bǐo búenbúen dà wee wé.»

27 O o Piere wáa bía nǎn o Yeesu yi: «Loń, warén ló día bǐo lá wi wa cón búenbúen à wà bò foń, á wa bǐo khíi wé kaka?»

[§] 19:19 Mi loń ho Léro vǎahú (Exode) 20.12-16; Lándá zéeniló vǎahú (Deutéronome) 5.16-20; Levii nùwá vǎahú (Lévitiqye) 19.18.

28 O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Le ɪ mĩ ho tũíá na mia: Hen ká a *Nùpue Za khíi kará mí cùkú beenĩ kanmúini wán ho ðimíjá finle yi, á minén píru ɲun na bò mĩ á mún ñ keení ɔa bá-zàwa kanmúini wán, á à cítíráa o *Isirayeele zĩ-ɲuná píru ɲun.

29 A bĩa búenbúen na ló díá mí zíní, lè mín zàwa, lè mín hĩnni, lè mín maáwà, lè mín nuwà, lè mí zàwa tàá mí manawà ínén bĩo yi, bán khíi yí mu bàn cúa-khĩmàni khĩmàni á mún ñ yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

30 E ká bĩa dú ho yahó hã làa na ká wán, á cèrèe khíi wé ɔa món-díwá. A bĩa dú ho món hã làa na ká wán, á cèrèe khíi wé ɔa ya-díwá.

20

Ho èrèzén vɪnsɪa buahó vàrowà wahiire

1 «Mi loń, ho wáayi béení bĩo ka làa bĩo ó o ńĩ búii na èrèzén vɪnsɪa buahó wi á hĩa wó. Wizonle búii ó o fèra hĩnɔn ló le yĩnbii búirĩi, á wà léé cà ɔa vàrowà á à kúee mí èrèzén vɪnsɪa buahó yi.

2 A ɔa vàrowà mu làa wo wáania tò le wén-hɔnló dà-kéní na lé o nùpue nĩ-kéní wizon-kùure sámú sàání wán, ó o le ɔa wáa vaa sá mí èrèzén vɪnsɪa buahó yi.

3 Bũn món ó o bĩnia ló le yĩnbí-wi-bee yi, á léé yú ɔa búii ɔa nùpua fèmínló lahó yi à ɔa yí máa wé dèe.

4 O o bía nɔn ɔa yi: «Minén mún lén vaa sá ɪ èrèzén vɪnsɪa buahó yi, ká ɪ na le wizon-kùure sámú sàání mi nĩ-kéní kéní yi.»

5 A bán wà van. Bũn món á ho mɔhũ bànso tĩn bĩnia ló ká le wii yóò fàrá, á kũn ló le wi-háare, á léé wó bĩo ó o wó khĩina bàn síi.

6 Mu véení ó o bĩnia ló ho ziihũ ɲii, á tĩn léé yú ɔa nùpua búii ho fèmínló lahó yi. O o tũara ɔa yi: «Mi kará hen á tò le wii kãamáa le we?»

7 A bán bía nɔn wo yi: «Lé bĩo á nùpue yí lá wɛn.» A ho mɔhũ bànso bía nɔn ɔa yi: «Minén mún lén vaa sá ɪ mɔhũ yi.»

8 «Bĩo le wii tò, á ho mɔhũ bànso bía nɔn mi ton-sáwá ɲúhũso yi le o ve ɔa vàrowà buee sàání yi. Le o búaká làa bĩa ɔuara ho món, á vaa véení làa bĩa ɔuara ho yahó.

9 A bĩa van ho mɔhũ yi ho ziihũ á ɔuara. A ɔa lè mí nĩ-kéní kéní yú le wén-hãani dà-kéní kéní.

10 A bĩa van ho mɔhũ yi ho yahó wee leéka le minén ñ yí á à poń ɔa. Bĩo ɔa ɔuara, á ho mɔhũ bànso mún nɔn le wén-hãani dà-kéní kéní ɔa yi.

11 Bĩo ɔa fó mí sàání, á ɔa sia yí wan le bĩo yi,

12 á ɔa wee bío là a mɔhũ bànso: «Bĩa ká sá ho ziihũ ɲii mí dòn. A ũ pá sàanía ɔa yi á mànía lè warén na tà le wizon-kùure sámú lònbee yi le wiso-hádũhũ yi.»

13 A ho məhú b̀anso b́ía ǹon 6a v̀arowà mu n̄i-kéní yi: «Wàn b̀nlo, í yí tò ũ wán. Wa so f̀ù yí ẁaania yí tò le wén-h̀nlo dà-kéní wán le wizon-kùure sámu b̄io yi le?»

14 Awa, fé ũ wárí ũ lén. Ýia 6uara ho m̀ón á ĩ mún wi à ĩ s̀aání yi à m̀aní lè ũnén.

15 Inén lé ýia te ĩ wárí. Ká ĩ le ĩ wé le làa b̄io na, á ĩ ì wé. Tàá lé b̄io á ĩ wó mu s̀aamu lé b̀n wee vá foñ le?»

16 O o Yeesu b́inia b́ia b̀o mu wán: «Ba m̀ón-díwá kh̄ii wé 6a ya-díwá, á 6a ya-díwá kh̄ii wé 6a m̀ón-díwá.»

*O Yeesu wiokaa wee bio mi húmú lè mi vèeró bio
(Maaki 10.32-34; Luki 18.31-34)*

17 B̄io ó o Yeesu wee va ho Zeruzalεmu, ó o f̀o mí n̄i-keninia píru ɲun mí ɲii yi, á wee b́ioráa làa b̄io ká ká 6a wi ho w̄sh̄ wán varákaa wà:

18 «Mi loñ, wa wee ỳo ho Zeruzalεmu. Lé b́in ó o *Nùpue Za 6a à dé le *Dónbeení yankarowá ɲúnása lè ho *lándá b̄io zéenílowa n̄ii yi. Ba à síiní a ɲúh̄ á à 6úe.

19 Ba à na a b́ia yí z̄ú le Dónbeení yi á 6a à z̀uarika yi, á à ha a lè h̄a làb̀aání. B̀n m̀ón, á 6a à 6úε wo ho *kùrùwá wán o ò hí. Ká mu wizoní t̄in zoñ o ò vèe.»

*B̄io ó o Zaaki là a Z̄an b̀an nu flora a Yeesu c̄n
(Maaki 10.35-45; Luki 22.25-27)*

20 O Zebedee 6̀an h̄aa lè mí z̀awa nùwá ɲun wà 6ueé 6ó a Yeesu yi, ó o h̄aa mu lí f̀ará mí ǹonkóɲúná wán o yahó, á wi ò o fio b̄io 6úí o c̄n.

21 O o Yeesu b́ia ǹon wo yi: «Lée webio á ũ màkóo wi yi?» O o b́ia: «Dé ũ ɲii na m̄il le ĩ z̀awa nùwá ɲun na ká ò o n̄i-kéní kh̄ii keñ ũ n̄in-t́íaní, ká a n̄i-kéní keñ ũ n̄in-káahó* ũ b́éni yi.»

22 O o Yeesu b́ia ǹon 6a yi: «B̄io mi wee fio mi yí z̄ú. Le lònbee na á ĩ ì lá b̀an síi á mi so dà à lá le?» A 6a le ũuu le mí dà mu.

23 O o Yeesu b́ia ǹon 6a yi: «Mu bon, mi lò á à be. Ká inén màh̄á yí dà máa b́io wérewéré le lé ýia ká á à kεení ĩ n̄in-t́íaní tàá ĩ n̄in-káahó. H̄n l̀ua so b̄io s̄a b́ia á wán Maá wiokaa h̄a káráa yi.»

24 B̄io 6a n̄i-keninia nùwá píru na ká ɲá mu, á 6a s̄a c̄a 6a nùwá ɲun mu yi làa s̀obéε.

25 O o Yeesu w̄aa von 6a 6úen6úen á b́ia ǹon yi: «Mi z̄ú le h̄a k̄ana ɲúnása wee wé mí p̀anká b́ia 6a wi ɲúh̄ yi wán. A b́ia lé 6a n̄i-beera wee zéení làa b́ia ká le mí po 6a.

26 ε ká minén b̄io yí ko mu wé ká síi. Hen ká minén n̄i-kéní 6úí wi ò o b̄io ɲúh̄ wé poñ b́ia ká, ó o ko ò o wé 6a ton-sá.

27 Ká minén n̄i-kéní 6úí wi ò o dí b́ia ká yahó, á b̀anso ko ò o wé mi wobá-n̄ii.

* 20:21 N̄in-t́íaní làa n̄in-káahó: Mu wee zéení le h̄n lara b̄io ɲun so lé h̄a bio ɲúh̄ wi.

28 Lé kà síi ó o *Nùpue Za bïo karáa. O yí ßuara à 6a sá na a yi. O ßuara wà ßueé sá á à na 6a nùpua yi, á mún ñ na mí mukāñí á à lénnáa 6a nùpua cèrèè júná.»

*O Yeesu héra 6a muiiwà nùwā ñun yïo
(Maaki 10.46-52; Luki 18.35-43)*

29 Bïo 6a ló ho Zerikoo lóhó yi, á 6a zāamá-kúii bò a Yeesu yi.

30 Mu wee wé à muiiwà nùwā ñun ßúi kará ho wōhū nīsānī, á ñá à 6a le o Yeesu wee khíí. A 6a wee bío pónpón: «Núhūso, *Daviide Za, makárí wen!»

31 A 6a zāamáa wee zá làa ba le 6a wé tété. A 6a yàá wāa wíokaa wee bío pónpón: «Núhūso, Daviide Za, makárí wen!»

32 O o Yeesu ðñ ò o von 6a tùara yi: «Lée webio á mi wi à ì wé na mia?»

33 A 6a bíá: «Núhūso, wé le wa yïo à wé mi.»

34 A 6a makárí ßuan o Yeesu yi, ó o ðñ 6a yïo lè mí níní. Mí lahó yi á 6a yïo ðènía wee mi, á 6a bò a Yeesu yi.

21

*O Yeesu zoró ho Zeruzalεemu lóhó yi
(Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40; Zān 12.12-19)*

1 O Yeesu lè mí ñi-kenínia vaá sùarāa ho Zeruzalεemu yi. Bïo 6a wi le ßúee na 6a le Oliivewa vīnsīa ßúee wán, ho Bεtefazee lóhó ñii, ó o fèra tonkaa mí ñi-kenínia nùwā ñun á bíá ñon 6a yi:

2 «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi. Mi vaa ðèníí bīn, á mi ì mi sūnpè-nu ká a can ðñ lè mí za. Mi fee 6a ßuee na mī.»

3 Ká 6a tùara mia à mi bío le o Núhūso makóo wi 6a yi, á 6a à ðèníí ì díá 6a mi ì lénnáa.

4 Būn wó kà síi bèra a na le *Dónbeenī ñi-cúa fεero bíoní na kà à bïo wérāa.

5 «Mi bío na ho Sion lóhó ñipomu yi:

«Loñ, lé ũ bée na bò o buen ũ cón.

O wayi.

O yòora a sūnpè-nu

lè mí za.»*

6 A 6a ñi-kenínia wāa wà, á vaá wó bïo ó o Yeesu le 6a wé.

7 Ba vaá ßuan o sūnpè-nu lè mí za ßuararāa, á bò mí kánßunwà 6a wán ó o Yeesu yóó kará wán.

8 Ba minka zāamāa na bò a yi á 6a cèrèè wee bá mí kánßunwà ho wōhū wán o yahó. Ba ßúi lé hā vīnsīa vōnna 6a wee khé à bá.

9 Ba minka zāamāa na varákaa dú a Yeesu yahó làa bíá bò a yi á wee bío pónpón:

«Le ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.

* 21:5 Mi loñ Zakari vūahū 9.9

Le le Dónbeenĩ wé mu bè-tentewà làa yia bò o ɓuen o Nùhũso yèni yi.

Le le Dónbeenĩ na wi ho wáayi à ho cùkú dé yi.»†

¹⁰ Bĩo ó o Yeesu vaá zon ho Zeruzalεemu, á ho nĩpomu ɓúenɓúen kánkáa. Ba wee tùaka mín yi: «Yia kà lée wée kà?»

¹¹ A ɓa nùpua wee bío: «O lé o Yeesu, le *Dónbeenĩ nĩ-cúa fεero. O ló ho Kalilee kǎhũ lóhó na ɓa le Nazarεete yi.»

O Yeesu zon le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi

(Maaki 11.15-19; Luki 19.45-48; Zàn 2.13-16)

¹² O Yeesu vaá zon le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi, á zoó nɔn ɓia wee yèé mu ɓio làa ɓia wee yà mu ɓin. Ba wén-pùarílowà tàbáriwa làa ɓia wee yèé ɓa ɓùaaɓúuní kanmúiní ó o dónkaa kúaa,

¹³ ò o ɓia nɔn ɓa yi: «Le Dónbeenĩ ɓionĩ vūahũ ɓia ɓio kà: «I zii ɓa wé è ve làa fióró zii.»» O o ɓinía ɓia: «Á minén ɓèn wó le lè ɓa kǎnlowà lùè há?»‡

¹⁴ Ba muuivà lè ɓa mùamúawà ɓúii wà ɓueé ɓó a Yeesu yi, ó o wεéra ɓa.

¹⁵ A ɓa yankarowà núnása lè ho *làndá ɓio zéenílowa yiwa cá ɓio ɓa mɔn ò o Yeesu wee wé mu yéréké ɓiowa ɓio yi làa ɓio ɓa háyúwá wee ɓio pǎnpǎn kà sii ɓio yi: «Ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.»

¹⁶ A ɓa wáa ɓia nɔn o Yeesu yi: «Fo wee ní ɓio ɓa wee ɓio le?» O o Yeesu le: «Ūuu, í wee ní mu. Minén so yí kàráanna ɓio kà le Dónbeenĩ ɓionĩ vūahũ yi yí mɔn le? «Fo wó, á harí ɓa háyúwá lè ɓa kúnkúzàwa wee khòoní fo.»*»

¹⁷ Bũn mɔn ó o ló ho lóhó yi wà día ɓa, á van ho Betanii lóhó vaá cáana ɓin.

O Yeesu dánkánia le vɛndεε na ɓa le fiktyée

(Maaki 11.12-14, 20-25)

¹⁸ Mu tá na lée tǎn yɛnbii, ká a Yeesu ɓinía bò o ɓuen ho Zeruzalεemu, á le hini dà a.

¹⁹ O o mɔn le vɛndεε ɓúii na ɓa le *fiktyée ho wǎhũ nisání. O o wà vaá ɓó le yi, ká a màhá yí yú ɓia le wán, lée vǎnna mí dòn. O o wáa ɓia nɔn le yi: «Fo máa ɓiní máa ha ɓia hùúu.» A le vɛndεε mu dɛenía hon mí lahó yi. ²⁰ Bĩo ó o nĩ-kenínia mɔn mu, á mu wó ɓa coon. A ɓa tùara a Yeesu yi: «Le vɛndεε mu dɛenía wó kaka honnáa kà?»

²¹ O o Yeesu ɓia nɔn ɓa yi: «Le í mĩ ho tũiá na mia: Hen ká mi dó mi sía miĩ, á yí máa titika, á ɓio á í wó lè le vɛndεε na kà ɓàn síi á mi wé è wé. Ká mi mún pá dà à ɓio ò na le ɓúee na kà yi: «Hini hen na fo wi yi à vaa zo ho mu-beenĩ yi», á mu ù wé.

† 21:9 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 118.25-26 ‡ 21:13 Mi loń Ezayii vūahũ 56.7

§ 21:13 Mi loń Zeremii vūahũ 7.11 * 21:16 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 8.3

22 Ká mi dó mi síá mií, á bíó búenbúen na mi wee fio le Dónbeení cón, á mi ì yí.»

O Yeesu pànká ló wen?

(Maaki 11.27-33; Luki 20.1-8)

23 O Yeesu yóó zon le *Dónbeení zí-beení yi zoó wee kàrán 6a nùpua. A 6a yankarowà júnása lè 6a *zúífùwa *ní-kíá wà 6ueé bó a yi, à 6a tùara a yi: «Fo yú le níi wen wee wéráa bíó kà? Lé wée nòn mu wéró níi fon?»

24 O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Ínén 6èn mún ò tùa mia làa bíó dà-kéní mí dòn. Ká mi zééníá mu, á ínén mún ò zéení yíá nòn le níi mií á ì wee wéráa bíó kà.»

25 Yíá tonkaa o Zán le o wé bátizé 6a nùpua lée wée? Lé le Dónbeení lée, tàá lé 6a nùpua?» A 6a òn wee wáaní mún yi: «Ká wa le lé le Dónbeení tonkaa wo, o ò bíó le lée webio nòn á wa yí tàráa o bíó.»

26 Ká wa mún le lé 6a nùpua tonkaa wo, á 6a zámáa máa díá wén. Lé bíó 6a búenbúen wee leéka le o Zán lé le *Dónbeení jì-cúa fεero.»

27 A 6a wáa bíá nòn o Yeesu yi: «Wa yí zū yíá tonkaa wo.» O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Àwa, á ínén mún máa zéení yíá nòn le níi mií á ì wee wéráa bíó kà.»

Ba zàwa nùwá jùn wáhiire

28 O Yeesu pá bíníá bíá: «Mi jí bíó kà: Níi búí zàwa nùwá jùn híá wi. O o von o ní-kéní á bíá nòn yi: «Í za, lén vaa và ho èrézén vínsíá 6uahó yi ho zuia.»

29 O o le mí máa va. O o híá bíníá lon mi yi, ó o wà van á vaá và.

30 Bún món, ó o maá mu bíá mu bíó dà-kéní mu làa yíá so. A wón le mí ì va, ò o màhá yí van.

31 Awa, 6a nùwá jùn mu tíahtí, á lé o yén wó bíó á 6àn maá lá wee cà?» A 6a bíá: «Lé yíá ó o bíaráa ho yahó.» O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Le í mí ho tuiá na mia: Ba *lànpó féwá lè 6a híáwa na wee yèé mítén á à zo le *Dónbeení béení yi á à dí mi yahó.»

32 Lé bíó ó o Zán Batiisi 6uara, á 6ueé wee zéení ho wā-tente bíó làa mia, á mi yí tà mu yi. Ká 6a lànpó féwá lè 6a híáwa na wee yèé mítén bán tà mu yi. A bíó mi yáá pá mòn bún, á mi pá yí yèrémáa mi yilera lè mi wára, á yí tà a bíó.»

Ho èrézén vínsíá 6uahó várová wáhiire

(Maaki 12.1-12; Luki 20.9-19)

33 «Mi wíokaa jí wáhiire búí: Mòhtí 6ànso búí híá fá ho èrézén vínsíá mí mòhtí yi, á son ho dándá kíniá yi. O o có ho kshí á wíokaa, híá ho èrézén wee jaa yi. O mún son o paro lùe. Bún món ó o wáaníá tò lè 6a nùpua búí na à và ho, ò orén wà van

le khúii. ³⁴ Pãahũ na ho èrèzén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sáwá le 6a va 6a nùpua mu cón le 6a khé bïo bïo sã mí yi à na.

³⁵ Ká 6a nùpua mu màhã vaá wĩikaa 6a, á han o ñi-kéní, á 6ó a ñun ñii so, á mún lèekaa o ñin ñii so lè hã huua 6ó.

³⁶ O o mǎhũ 6ànso bĩnía tonkaa 6a ton-sáwá mu 6úi. Bán boo po bĩa lè ho yahó. Ká 6a nùpua mu màhã vaá wó bán làa bïo 6a wó làa bĩa so.

³⁷ Mu véení, ó o tonkaa mí za, ò o wee leéka: «I za wón 6a à kǎnbi.»

³⁸ Ká bïo 6a nùpua mu yère dá a wán, á 6a wee bío mín yi: «Yia lua ká lé yia á ho mǎhũ bïo khíi sĩ yi. Mi wa 6úe o, á ho mǎhũ bïo wáa à sĩ wen.»

³⁹ A 6a hĩnǎn wĩira a, á khèra léé 6ó díá.»

⁴⁰ O o Yeesu tũara 6a yi: «Àwa, ká a mǎhũ 6ànso khíi 6uara, ó o 6ueé wé 6a nùpua mu kaka?»

⁴¹ A 6a bía nǎn wo yi: «O máa cèé 6a bïo máa díá. Ba ñi-sũmáa mu o ò 6úe, ká a cà ñi-vio á à kúee mí mǎhũ mu yi. O orén làa bán á à wǎaní ì tè bïo 6a khíi na a yi wán, ho pãahũ na 6a dó nǎn mín yi.»

⁴² Bũn món, ó o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mi ñin yí kàráanna bïo ká yí mǎn hùúu le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi le? «Le huee na 6a so-sowa fù pǎ díá lé ñio hĩa 6uee 6uan ho soró ñinía. Bïo ká lé bïo ó o ñúhũso Dónbeenĩ wó, mu léé bè-tente wa yèn-dání yi.»†»

⁴³ O Yeesu pá bĩnía bía: «Lé bũn nǎn á ñi bioráa mu á à na mia. Le *Dónbeenĩ béenĩ á à fé mi cón á à na ñi-vio yi, bĩa á à ha le béenĩ mu 6àn bĩa mí bεεre.

⁴⁴ Yia lùwá le huee mu wán, á 6ànso sǎnía á à yáa. Ká yia á le 6èn kùera lion wán, á 6ànso á à fùfúuka.»

⁴⁵ Bïo 6a yankarowà ñúnása lè 6a *Farizíewa ñá a Yeesu wǎhio na ó o wà, á 6a zũna le lé 6arén ó o wee bío bïo.

⁴⁶ A 6a wáa wee cà bïo 6a à wé wé á à 6úeráa wo, ká 6a màhã zǎna 6a zǎamáa na wee lá a Yeesu lè le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεεro.

22

Mu yaamu sǎnú ñnló wǎhiire
(Luki 14.15-24)

¹ O Yeesu pá bĩnía wà hã wǎhio á bía ráa làa bĩa wee ñi a cón. O bía bïo ká nǎn 6a yi:

² «Ho wáayi béenĩ bïo 6onmín làa bïo ká: Béé 6úi sá ho ñnló mí za yaamu yi.

³ O o tonkaa mí ton-sáwá le 6a vaa yí bĩa ó o vonka ho ñnló mu bïo yi le 6a 6uen. Ká 6a màhã yí wi 6a 6uen.

† 21:42 Mi loń Lení vũahũ (Psaumes) 118.22.

4 O o bíníá tonkaa mí ton-sáwá búí á nɔn le jii na kà 6a yi: «Mi vaa bío bío kà à na bíá á ĩ von yi: I dānī lè ĩ bùaa na jini wi á fūaana, ĩ dīnló bío búenbúen wíokaa vó. Mi wāa búen mu yaamu sánú dīnló dīnfi.»

5 Ká bíá 6a von mǎhǎ yí càtío mu, á 6a wà vaá wee sáka mí tonni. Ba búí vanka mí mana. Ba búí vaá wee duan.

6 A bíá ká wíira 6a ton-sáwá mu han lè mí sòobéé, à 6a 6ó 6a.

7 O o bée sīi cǎ, ó o tonkaa mí dásíwá le 6a vaa búe bíá wó mu, à cǎi 6a lóhó.

8 Būn mǎn ó o bíá nɔn mí ton-sáwá yi: «Mu yaamu sánú dīnló sá vó, ká bíá á ĩ von lé bíá yí ko 6a dí ho.»

9 Mi wāa lén zo ho lóhó 6onfúaa yi, à bíá mi zoó yí bín búenbúen à mi ve le 6a búee dí ho dīnló mu.»

10 A 6a ton-sáwá wà zoó von bíá 6a fòráa mín búenbúen, 6a nī-kora lè 6a nī-tentewà. A ho sánú dīnīi zīi búee sú lè 6a nùpua.

11 «Ó o bée yòó zon le zīi yi, á zoó wee loń bíá 6a vonka. O o mǎn o nī-kéní búí 6a tǎhǎ ó o yí zǎ ho sánú báká.»

12 O o bíá nɔn wo yi: «Wǎn bǎnlo, fo wó kaka zonnáa hen à ũ yí zǎ ho sánú báká?» O o nīi yí dàńna dèe yí bíá.

13 O o bée nɔn le jii mí ton-sáwá yi: «Mi wíi wo ca zení là a níní, à léee lèe díá ho khūuhū le tībírí yi, hen na le wéee lè le minka yi véee wi yi.»»

14 O o Yeesu bíníá bíá «Bíá von boo. Ká bíá hueekaa bán yí tà yí boo.»

*Ho lànpo cǎló à na ho Oroomu bée yi bío
(Maaki 12.13-17; Luki 20.20-26)*

15 Ba *Farizíewa wà vaá wǎanía tò bío 6a à tùa là a Yeesu yi wán, á à yírǎa o nīi ì 6ua yi.

16 A 6a tonkaa mí nī-kenínia nùwǎ yɛn búí là á *Heroode mǎn nùpua nùwǎ yɛn le 6a vaa bío bío kà na a Yeesu yi: «Nī-kàránlo, wa zū le fo wee mī ho tūiá. Bío le Dónbeení le 6a nùpua 6ua lè miten, lé būn bǎn kàránló binbirí á fo wee na. Fo yí máa zǎn nùpue. Fo mún yí máa kà nùpue yío.»

17 Awa, á ũ zéení bío fo wee leéka bío kà dǎní yi: Wa làndá yi á ho lànpo ko ho wé cǎ na ho Oroomu bée yi léee, tàá mu yí ko làa wéró?»

18 O o Yeesu zūna hǎ yile-kora na wi 6a yi, ó o bíá nɔn 6a yi: «Mi yí mǎn miten le. Mí wee cǎ ĩ nīi á à 6ua yi le we?»

19 Le wǎrí na á mi wee sǎání lè ho lànpo á mi na le ĩ loń.» A 6a 6uan le wén-hǎnló búee nɔn wo yi. 20 O o Yeesu tùara 6a yi: «Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hǎnló mu wán á wée te?»

21 A 6a bíá: «Lé o bée Sezaare.» O o Yeesu wāa bíá nɔn 6a yi: «Awa. Bío sǎ a bée yi, à mi na mu wo yi. Ká bío 6èn sǎ le Dónbeení yi, à mi na būn dén yi.»

22 Bïo 6a ñá bïo ó o Yeesu bía kà, á 6a wó coon, á 6a wãa díá wo à 6a wà.

*Ba ñi-hía vèeró bïo
(Maaki 12.18-27; Luki 20.27-40)*

23 Mu zoñ, á 6a *Sadusíewa wà 6uara a Yeesu cón. (Barén lé bïa le 6a ñi-hía máa vèe.)

24 Ba tùara a Yeesu yi làa bïo kà: «Nì-kàránlo, bïo kà lé bïo ó o *Moyiize bía: «Hen ká báa 6úi yan mín háa á húrun ò o yí yú za làa wo, á 6àn za 6úi ko ò o ya a maháa mu, à te 6a zàwa yi mín za mu yèni yi.»*

25 Mu ù wé à zàwa nùwã hẹ̀n 6úi hía wi làa wɛn. Yia nín-yání yan á húrun ò o yí yú za lè mín háa.

26 Á yia sã fó a maháa mu yan á wón húrun. O o tɛn níi so fó a, á wón mín húrun. Ba mí nùwã hẹ̀n 6úen6úen yan wo bèenia á húrunka.

27 Bïo 6a 6úen6úen húrun, ó o háa mu mín húrun.

28 Awa, á 6a ñi-hía vèe nònzoñ ó o háa mu bïo á à sɛ a yén yi 6a nùwã hẹ̀n mu tɛahú? Bïo 6a 6úen6úen mahá yan wo bèenia.»

29 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi wee vɛini miten. Mi yí zū hãri dɛɛ le Dónbeení bióni vūahú bïo dání yi. Mi mín yí zū le le Dónbeení dà bïo 6úen6úen wee wé.

30 Bïo wi bɛn, hen ká 6a ñi-hía khii vèera, á 6a báawa lè 6a háawa máa ya mín. Ba à wé lè le Dónbeení wáayi tonkarowá bïo síi ho wáayi.

31 Ba ñi-hía vèeró bïo dání yi, á mi so ñin yí kàránna bïo le Dónbeení bía nɔn mia le?

32 Le bía le minén lé o *Abarahaamu, là á *Izaaki, là á *Zakoobu 6àn Dónbeení. Le Dónbeení lé bía yïo wi lua 6àn Dónbeení. Le yínɔñ ñi-hía 6àn Dónbeení.»†

33 Ba zãamãa na ñá a bióni á wó coon o kàránló bïo yi.

*Le Dónbeení làndá na bïo ñuhú wi po hía ká
(Maaki 12.28-34; Luki 10.25-28)*

34 Bïo 6a *Farizíewa ñá ò o Yeesu bía 6ó 6a *Sadusíewa ñuhú, á 6a kúaa mín wán.

35 A 6a ñi-kéní na lé ho làndá bïo zéenílo wi ò o yí o níi 6ua yi, ó o tùara a yi:

36 «Nì-kàránlo, há bióni na bïo henía ho làndá yi, á lé le yén ñuhú wi po hía ká?»

37 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Fo ko ũ wañ ũ Nuhúso Dónbeení lè ũ sɛi 6úen6úen, lè ũ mànáká 6úen6úen, lè ũ yilera 6úen6úen.»‡

38 Dén lé ñio bïo here, á ñuhú wi po hía ká.

* 22:24 Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 25.5-6 † 22:32 Mi loñ Léro vūahú (Exode) 3.6 ‡ 22:37 Mi loñ Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 6.5

39 Dïo sã le yi na mún ɲúhũ wi lè lerén bïo sii lé dïo kà: «Fo ko ũ wañ mi ninza làa bïo á fo waráa ũten bïo sii.»

40 O *Mɔyĩize làndá búenbúen, lè le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fεεrowà kàránlò búenbúen, á can há bioní bïo ɲun na bò henía kà yi.»

*Yia le Dónbeenĩ mɔn lera bïo
(Maaki 12.35-37; Luki 20.41-44)*

41 Bïo 6a *Farizíewa kúaa mín wán, ó o Yeesu tùara 6a yi:

42 «Mi wee leéka le *Yia le Dónbeenĩ mɔn lera nɔnkãni can wen?» A 6a bía nɔn wo yi: «O lé o *Daviide mɔnmãni.»

43 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Á bïo le Dónbeenĩ Hácírí dú a Daviide yahó, ó o 6èn wó kaka vonnáa wo le mí Núhũso? Bïo kà lé bïo ó o Daviide bía:

44 O Núhũso Dónbeenĩ bía nɔn í Núhũso yi:

Buee kεεní í nín-fláni
fúaa ká í búrá ũ zúkúsa ũ tá,
á ũ bò ũ zení wán.*

45 Ká a Daviide wáa wee ve o Yia le Dónbeenĩ mɔn lera le mí Núhũso, ó o wé o Núhũso ká a mún pá à bíní ì wé o mɔnmãni kaka?»

46 Á 6a nũ woon yí dàrna dèε yí bía. A lá bũn zoñ ó o búí yí bínía yí khà miten yí tùara a yí làa bïo búí.

23

*Mi pa miten 6a zúifùwa ya-díwá bïo yi
(Maaki 12.38-40; Luki 11.43, 46; 20.45-47)*

1 O o Yeesu wáa yèrémáa wee bïo lè 6a zãamáa lè mí nĩ-kenínia:

2 «Ho *làndá bïo zéenílowa lè 6a *Farizíewa wee kàrán o *Mɔyĩize làndá làa mia. Hón lé 6a tonlò.

3 Mi ko mi wé ɲí 6a cɔn, à bè bïo 6a wee bïo na mia búenbúen yi. Ká 6a wará hɔn mi yí dé miten yi. Lé bïo á bïo 6a wee kàrán làa mia 6a yí máa wé.

4 Ba wee ɲí ho sèrò na lí 6a nùpua bà-ɲúná wán, ká barén mí bæere màhá yí máa dé mí níní hàrí cínú à séení 6a sèráa ho.

5 Ba wee wé mí bïo búenbúen à zéenínáa miten. O Mɔyĩize làndá bioní búí kúeeníi lùakúà zàwa na 6a wee ca mí buráa lè mí bàra yi á barén wee wé à há wé búaaaka. Ba kánbunwá ɲi-káa dùbúaaní á wee kεé khèekhàa. 6 Ho dínlò díníi kεεnínia na seka, lè ho kàránlò zíní yahón lùà, á 6a wa kεεnílò.

7 Ba wa à 6a nùpua wé tɛení 6a yi lè le kɔnbii 6a zãamáa fémínlò lara yi, á mún wa à 6a nùpua wé ve 6a làa nĩ-kàránlowà.

8 Éε ká minén ó o búí yí tà le 6a ve o làa nĩ-kàránlo. Mi búenbúen lè 6a zàwa mín yi, á mi nĩ-kàránlo mún lé o nĩ-kéní.

⁹ Mi wé yí ve ñii woon lè mìn maá ho tá wán. Lé bio á mìn Maá lé o ñi-kéní, wón wi ho wáayi.

¹⁰ O 6úí yí tà le 6a ve o làa ñúhúso. Lé bio mi ñúhúso lé o ñi-kéní. Wón lé o *Krista.

¹¹ Yia po mi 6úen6úen ko ò o wé mi ton-sá.

¹² Yia yòonía mítén, á wón 6a à liiní. Ká yia liinía mítén, á wón 6a à yòoní.

*Ho yéréké khii sá 6a zuifùwa ya-díwá yi
(Maaki 12.40; Luki 11.39-52; 20.47)*

¹³ «Minén *lándá bio zéenílowa lè minén *Farizíewa ñi-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bio mi wee hè 6a ñupua lè ho wáayi béení díró. Minén mi bæere yí dà máa dí le, á bía wi 6a dí le á mi mún wee hè.

¹⁴ [«Ñi-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Mi wee fé 6a maháawa ñii bio 6úen6úen véení, ká mi pá bini wé ho floró na túee à zéenínaa le mi téréenna. Lé bñn ñon á minén cííí khii wé here làa sòobéé.]

¹⁵ «Ñi-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Mi wee vará ho tá lùà 6úen6úen yi, à pà hã muna héé cà 6a ñupua le 6a yèrémá mí yilera lè mí wará. Ká mi yú a ñi-kéní sãani à mi wé ò o bio sí le *Dofiní dõhú yi poñ minén làa cúa-ñun.

¹⁶ «Minén ya-dí muiiwà yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bio mi wee bío bio kà: Yia báa lè le *Dónbeení zí-beení yèni, se bñn dèé 6úí mía. Ká a mahá báa lè le Dónbeení zí-beení 6àn sánú yèni, se bñn yí dà máa día kà.

¹⁷ Mi lé 6a bñnbúwá, á lé 6a muiiwà. Lé mu yén ñúhú wi po mu yén? Lé ho sánú léé, tàá lé le Dónbeení zí-beení na ñon á ho sánú mu bio sánáa le Dónbeení yi?

¹⁸ Mi mún wee bío le yia báa lè mu hãmu cíííni 6àn yèni, se bñn dèé 6úí mía. Ká a mahá báa lè mu hãmu na wi le wán yèni, se mu máa día kà.

¹⁹ Muiiwà yén! Lé mu yén ñúhú wi po mu yén? Lé mu hãmu léé, tàá lé mu 6àn cíííni na ñon á mu hãmu mu bio sánáa le Dónbeení yi?

²⁰ Yia cén báa lè mu hãmu cíííni, se 6ànso báa làa bio 6úen6úen na wi le wán yèni.

²¹ A yia báa lè le Dónbeení zí-beení yèni, se 6ànso báa lè le zí-beení mu, á mún báa lè le Dónbeení na wi le yi yèni.

²² A yia mún báa lè ho wáayi yèni, se 6ànso báa lè le *Dónbeení béení kanmúini yèni, á báa lè le Dónbeení mí bæere na kará lè wán yèni.

²³ «Minén lándá bio zéenílowa lè minén Farizíewa ñi-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bio há vñn-zà-wíníwà lè mí sííwà na 6a wee kúee le zeení yi á mi wee na 6àn cúa-pírú níi, à ho lándá kàránló na ñúhú wi á mi mahá wee pñn día. Bñn

na lé ho térénló, lè le hii, lè le Dónbeenĩ bïo tàró. A bũn lé bïo mi jɔ̀n lá ko mi wé wé, ká mi mún yí nɔ̀nsã bïo ká wéró yí.

²⁴ Ya-dí muiiwà yén! Mi wee líi mi bè-ɲunii à lén o dònwíá díá, ká a cón-ɲúmúkũ wón mi màhã wee ví.

²⁵ «Minén *làndá bïo zéenílowa lè minén Farizíewa nì-khàwa yén! Ho yéréké khíi sá mia. Lé bïo mi wee seɛ mu ɲumu ɲuuníi lè ho dínlò díníi sĩa ɓàn máa, ká hã yiwa màhã zoó sú lè mí kònló bïo, lè mi yile-kora.

²⁶ Farizíe muui yén! Ʋ yi lé dïo ũ ceé vé, lé bũn á à na ká bïo ho khũuhũ á à ce.

²⁷ «Minén làndá bïo zéenílowa lè minén Farizíewa, nì-khàwa. Ho yéréké khíi sá mia. Mi ka lè hã búráa na ɓa khũunia máa á hã se, ká hã yiwa màhã zoó sú lè ɓa nĩ-híá hũaa lè mu bè-sooní lè mi síiwà.

²⁸ Minén mún ka kà síi. Ho khũuhũ á mi ka lè mi lé ɓa nì-tentewà ɓa nùpua yahó, ká mi yiwa hõn sú lè ho nĩ-khènló lè mu bè-kora lè mi síiwà.

²⁹ «Minén làndá bïo zéenílowa lè minén Farizíewa nì-khàwa yén! Ho yéréké khíi sá mia, lé bïo mi wee so le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fɛɛrowà na húrun búráa, á wee donkhueé bïa fù térénna miten búráa.

³⁰ Mi wee bïo: Ká wàn maáwà pãahũ á warén lá yánkaa wi yi, se ɓa ɲi-cúa fɛɛrowà búeró bïo á wa níní mia yi.

³¹ A bũn mi bíoní lè mi wára wee zéení le bïa ɓó le Dónbeenĩ ɲi-cúa fɛɛrowà, bán mònmanía lé minén mi bèere.

³² Awa á mìn maáwà mu bïo na á ɓa ɓúa ɲúhũ á mi wãa bánbá tíi ɲii.

³³ Mi ka lòn háwá, díhioni yén! Mi wee leéka le mi dà a kãní le Dofíní dõhũ yi le?

³⁴ Lé bũn nɔ̀n, á ínén á à tonka ɓa ɲi-cúa fɛɛrowà lè mu bè-zúrímíní ɓànsowà, làa bïa kàráanna dõn mi cõn. A mi ì ɓúe ɓa ɓúí, ká ɓa ɓúí mi ì ɓúee hã *kùrùwáwá wán. Ba ɓúí bán mi ì ha lè hã làbàaní mi kàránlò zíní yi, á wé è ɲaka ɓa hã lórá yi á à beé lò.

³⁵ Lé bũn á à na ká bïa minén lè mìn ɓúaawa ɓó ká ɓa bè-yáanii mia, lònbee na wi ɓa búeró món á à yí mia. Le nĩ-ɓúee mu ɓúakáa o *Abɛele nĩ-tente búero ɲii wán, á ɓueé ɓó a Barasii za Zakari yi, wón na ɓa ɓó le sòobá-lùe lè mu hãmu cíníi pãahũ.

³⁶ Le ǀ mĩ ho tũiá na mia: Ho zuia nùpua lé bán á le lònbee na wi dén nĩ-ɓúee so món á à yí.»

*O Yeesu bïa ho Zeruzalɛmu lóhó bïo
(Luki 13.34-35)*

³⁷ «Éee Zeruzalɛmusa! Minén na wee ɓúe le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fɛɛrowà, á wee lèeka bïa le Dónbeenĩ tonkaa mi cõn lè hã huua à ɓúe. Lée zen cúa-yɛn á ǀ wi à ǀ ve mia kúee mìn wán

lâa bïo ó o kùeerè wee wé verâa mí zâwa kúee mí mía tá bïo sîi à mi yí tà mu.

³⁸ Awa, le Dónbeenĩ á à pĩ mia á mi zîi á à ðĩn coon.

³⁹ Le 1 bïo mu na mia: A lá ho zuia jii wán, á mi máa bĩnĩ máa mi mi, fúaa n̄nzoñ na mi khii wee bïo bïo kâ: «Le le Dónbeenĩ dúbua yĩa bò o buen o Njúhũso yèni yi.»*

24

*Le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ floró bïo
(Maaki 13.1-23; Luki 21.5-24)*

¹ Bũn món ó o Yeesu ló le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi. Bïo ó o wee lén, ó o nĩ-kenínia vá bueé bó a yi à ba wíokaa wee zéeni bïo le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ sonnâa sîi lâa wo.

² O o Yeesu wãa bía n̄n ba yi: «Bïo kâ búenbúen mi yí m̄n le? Le 1 mí ho tũiá na mia: Mu búenbúen khii fi, á hãri huee máa keñ mí ninza huee wán.»

Mu bè-sũmãa na khii wé bïo

³ O Yeesu yóó kará hã Oliivewa vĩnsla búee wán, ó o nĩ-kenínia mí jii yi vá bueé bó a yi, à ba tũara a yi: «Zéeni ho pãahũ na le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ mu á à fi yi lâa wen. Lé mu bïowa yén khii zéeni ũ buenló pãahũ lè ho ðĩmĩjã véro pãahũ?»

⁴ O o Yeesu bía n̄n ba yi: «Mi pa miten bïo. Mi yí día le nùpue khã mia.

⁵ Lé bïo á nùpua cèrèe khii buen 1 yèni yi á à bïo le mí lé o *Krista. Ba à khã ba nùpua cèrèe á à vĩni.

⁶ Hã hãa táró á mi khii wé è jí sã, hãa bó mia lâa hãa khèra. Ká mi màhã yí z̄ñ. Lé bïo á bũn bïowa so ko mu wé ho yahó. Èe ká bũn ðèniã máa wé ho ðĩmĩjã véro.

⁷ Ho sîi búii khii wé è lé vaá fi lâa sîi veere. A ho k̄hũ búii khii wé è lé vaá fi lè ho kã-veere. Le hĩni, lè ho tá ðèkéro á khii wé è wé hã lùã búii yi.

⁸ Bũn bïowa so búenbúen wéro á khii keñ lâa bïo ó o hã-sãnišo sãni vĩa wee wé búakaráa bïo sîi.

⁹ «Hón pãahũ so yi, á ba nùpua á à dé mia á à na ba à beé lò, á à búe. Hã sîiwã nùpua búenbúen khii jin mia bïo mi tà mĩ bïo yi.

¹⁰ Hón pãahũ so yi, á nùpua cèrèe á à khini mí siadéro mĩ. Ba wé è bĩni mín máa, á wé è jin mín.

¹¹ Bĩa le mí lé le *Dónbeenĩ ji-cúa fèerowà ká mu yí bon á khii keñ cèrèe. Ba à vĩni nùpua cèrèe.

¹² Mu bè-kora khii dé wán, á ba nùpua cèrèe waminĩ á à tĩ yi.

¹³ Ká yĩa màhã hã mí sîi fúaa mu véeni, wón á à fen.

* 23:39 Mi loñ Leni vũahũ (Psaumes) 118.26.

14 Le *Dónbeenĩ béeñĩ bín-tente mu ko le bue ho ðímíjǎ lùà búenbúen yi, à hǎ síwà búenbúen jí le, à ho ðímíjǎ màhǎ bè yi véráa.

15 «Mí khíi mi mu bè-sǔmúii na wee yáa mu bǐo ká mu wi le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi, bǐo á le *Dónbeenĩ jǐ-cúa fεero Daniyεele bíá bǐo.* (Yíá wee kàrán bǐo ká, à zūn mu kúará sese.)

16 Hón pǎahǔ so yi ká bíá wi ho Zudee yi à bán lùwí yòo hǎ búaa.

17 Yíá á à keñ mí zǐi lòho yí ko ò o lii zoo lá mí bǐo búii mí zǐi.

18 Yíá á à keñ hǎ mana yi mu pǎahǔ yí ko ò o bǐnǐ 6o à lii lá mí kánbun mí zǐi.

19 Ho yéréké khíi sá 6a hǎ-sεεnasa lè 6a hǎ-jǎawa yi mu zoñ.

20 Mí fio le Dónbeenĩ yi à mi lùwíló mu yí wé hǎ yio pǎahǔ, tàá ho *Sabaa zoñ.

21 Lé bǐo á hón pǎahǔ so yi ká le lònbee á à wé búaa á à porĩ ðio khíina, à lá ho ðímíjǎ jǐhǔ búεenii na le Dónbeenĩ léra mu bǐo búenbúen yi à buee búe ho zuia yi. Á le 6àn síi mún máa bǐnǐ máa keñ hùúu.

22 Ká le Dónbeenĩ lá yí khò hǎ wizooní mu yi, á nǐi woon lá máa kǎnǐ. Εε ká le màhǎ khò hǎ yi 6a nùpua na le hueekaa bǐo yi.»

O Nùpue Za bǐnǐ buenlò bǐo

(Maaki 13.24-31; Luki 17.23-24; 21.25-31)

23 Ká a búii khíi bíá nòn mia: «Mí loñ, lé o *Krista na hen, tàá nín-yíá vaá hen, à mi yí tà mu.

24 Mu bon. Ba kristawa lè 6a jǐ-cúa fεerowà na bǐo yí bon khíi keñ. Ba khíi wé è wé mu yéréké bíowa lè mí síwà na ka lè mu wee zéení le Dónbeenĩ pánká á à vǐinínáa 6a nùpua. Hàrí bíá le Dónbeenĩ hueekaa ká mu lá dà à wé, á 6a mún ò vǐinǐ bán.

25 Awa, ì 6èn wǎa fèra bíá mu nòn mia.

26 «Ká 6a wǎa khíi bíá nòn mia le o Krista wi ho tá henĩ yi, à mi yí va bǐn. Tàá ká 6a bíá le lé hen ká ó o sànkaa míten yi, à mi yí tà mu.

27 Làa bǐo ká ho vǐohó jǐuífina ho wáayi lùe búii à mu khoomu ðèení keñ lùà búenbúen, lé bǐn 6àn síi ó o *Nùpue Za bǐnǐ buenlò bǐo khíi wéráa.

28 Hen na ó o yà-hǐnii díá yi, lé bǐn 6a dùbúawá wee wé fè mǐn yi.

29 Hǐn wizooní so 6àn lònbee khíiló món, á le wii á à dé mí yuumu. Ho pǐihǔ khoomu máa bǐnǐ máa keñ. Hǎ mànáyio á à kùenka à lii. Ho wáayi bǐo búenbúen á à ðéké.†

* 24:15 Mí loñ Daniyεele vǐuahǔ 9.27; 11.31; 12.11. † 24:29 Mí loñ Ezayii vǐuahǔ 13.10; 34.4

³⁰ Bũn ká bïo wee zéení a Nùpue Za ßuenló á à mi ho wáayi. A ho ðímíjǎ nùpua ßuenßuen wé è wá ká 6a à zúnzúrá. Ba à mi a Nùpue Za ßuenló hã dùndúio wán ho wáayi lè mí dàrló lè mí cùkú beeni.

³¹ Le bũaa-beeni sã á à jí. O mún ñ tonka mí wáayi tonkarowà ho tá kónbúaa mí bïo náa yi, á 6a à ve bïa le Dónbeení hueekaa á à kúee mín wán.

³² «Mi loñ ho fikíyée vïndèe bïo le wee wéráa. Hen ká le 6àn lakara hía wee nàma, á wee sà mí vñn-yórówà, se mi zũ le ho viohó tèró ðñ.

³³ Lé làa bũn síi ká mi khii wee mi bũn bïowa so ßuenßuen wéró, à mi mún zũn le o Nùpue Za ßuenló sùaráa. O ò ßuen máa khii.

³⁴ Le í mí ho tũia na mia: Ho pãahũ na kà nùpua máa hí máa vé ká bũn bïo so ßuenßuen yí wó.

³⁵ Ho wáayi lè ho tá khii vé, ká í bioní hñ ñ keñ bñ fèe.»

*Le Dónbeení mi dòn zũ ho ðímíjǎ véró pãahũ
(Maaki 13.32-37; Luki 17.26-30, 34-36)*

³⁶ «Nii woon yí zũ ho ðímíjǎ véró wizonle lè ho pãahũ máa zéení. Le Dónbeení wáayi tonkarowà yí zũ mu, hãrí le Dónbeení Za mí bæere yàá pá yí zũ mu. O Maá mí dòn lé yia zũ mu.

³⁷ Bïo wó a Nõwee pãahũ lé bïo 6àn síi khii wé o *Nùpue Za bñi ßuenló pãahũ.

³⁸ Pãahũ na mu jñun-beeni ðñn yí 6uara, ká 6a nùpua wee ðí ká 6a a jñu, á wee ya mín ká 6a a yéé mí hñni. Fúaa ñonzoñ na ó o Nõwee zon ho won-beeni yi.

³⁹ Ba yí zũna bïo búi yahó fúaa bïo mu jñun-beeni 6uara 6ueé lá 6a ßuenßuen. Lé bũn 6àn síi mún khii wé o Nùpue Za ßuenló pãahũ.‡

⁴⁰ Mu pãahũ ká báawa nùwã jñun wi mana yi, ó o ñi-kéni á à fé è lénnáa, ká yia so á à día.

⁴¹ Ká hãawa nùwã jñun páania ðñn wee ni mu bïo, ó o ñi-kéni á à fé, ká yia so á à día.

⁴² Mi cén tñní mí yïo, lé bïo mi yí zũ le wizonle na mi Nùhũso á à ßuen yi.

⁴³ Mi zũ mu le ká le zñi 6ànso lá wee wé zũn o kñnlo ßuenló bïo ho tñnãahũ, se o lá wée tñní mí yïo, á máa día ó o máa zo a zñi.

⁴⁴ Lé bũn ñon á minén mún tñní mí yïo, lé bïo ó o Nùpue Za khii ßuen ho pãahũ na mi yí máa dé le o ò ßuen yi.

*O ton-sá tente là a ton-sá kohó wãhiire
(Luki 12.41-48)*

‡ 24:39 Mi loñ mu Bïo jñuhũ ßueeni vñahũ (Genèse) 6-7.

45 «O ton-sá na yí máa lé mí jùhúso món, na hácírí wi lé o yén? Lé yíà 6a jùhúso dó 6a ton-sáwá na ká bïo níi yi, ò o wé na ho dínló 6a yi ho p̄ahú na mu ko yi,

46 Ó o wee sá ho tonló mu á 6a jùhúso bíníá 6ueé kúaa wán. O ton-sá mu jùhú sí.

47 Le í mí ho tũíá na mia: O jùhúso mu á à bàrá a mí bïo búenbúen jùhú wán.

48 Εε ká a lé o ton-sá kohó, ó o wé è bio bio ká mí yi: «Jùhúso míana ò o máa buen».

49 Ká à híní wé è ha mí ninzàwa ton-sáwá, ká à dí ká à ju lè 6a ja-juwà.

50 Wón ton-sá so 6a jùhúso khíi buen le wizonle na ó o yí zũ yi, lè ho p̄ahú na ó o yí dó yi.

51 Ká a khíi 6ueé dãn, ó o 6ueé beé o lò làa sòobéε, á à dé o 6a ton-sáwá na ló mí jùhúso món t̄ahú.»

25

Ba hñni nùwā píru wāhiire

1 «Ho wáayi béení bïo bonmín làa bïo ká: Hñni nùwā píru 6úi hía 6uan mí fntéena wà vaá sínáa o há-fla 6àn báa yahó.

2 Ba nùwā hònú lé 6a bǎnbúwá ká 6a nùwā hònú na ká lé 6a hénlowà.

3 Bía lé 6a bǎnbúwá á 6uan mí fntéena à 6a yí 6uan ho jiló yí séniá.

4 A 6a hénlowà bán 6uan ho jiló á séniá hía wi 6a fntéena yi.

5 Bïo ó o há-fla 6àn báa yuaanía ò o máa buen, á 6a hñni mí nùwā píru búenbúen dũma á mu dāmu 6ó.

6 «Ho tá t̄ahú á le zèerè sã já: «Lé o há-fla 6àn báa lua, mi lé lée sí a yahó».

7 A 6a hñni mí nùwā píru s̄nkaa, á wee wíoka mí fntéena.

8 A 6a bǎnbúwá wee bío làa bía hénkaa: «Mi há wen lè mí jiló c̄inú. Wa fntéena wee hí.»

9 A bán bía n̄n 6a yi: «Bùéé. Wa máa wé mu. Ho jiló na wa 6uan máa yí warén làa mia. Mu s̄saaní à mi va 6a ji-yèérowà c̄n vaa yà mi jiló.»

10 A 6a bǎnbúwá w̄aa h̄n̄n wà van ho jiló yèenii. Ba lénló món, ó o há-fla 6àn báa 6uara. A 6a hñni nùwā hònú na wíokaa mí fntéena vó pan wo, á páanía yòó zon làa wo mu yaamu s̄nú d̄inii z̄i. Á 6a pon ho z̄ajii á dó.

11 Mu ù dé mí yi, à b̄n 6a hñni na so 6èn 6ueé dãn, á 6ueé wee wāamaka: «Jùhúso, Jùhúso, hén le wa zo.»

12 O o há-fla 6àn báa bía n̄n 6a yi: «Le í mí ho tũíá na mia: I yí zũ mia.»»

13 O o Yeesu bɪnɪa bɪa bɔ mu wán. «Mi cén tɪnɪ mi yɪo. Lé bɪo mi yɪ zũ le wizonle lè ho pãhũ na ó o *Nùpue Za á à buen yɪ.»

*Ba ton-sáwá nùwã tɪn wãhiire
(Luki 19.11-27)*

14 «Ho wáayi béenɪ bɪo ɔonmɪn làa bɪo kà: Nii ɔúí le mí ì va le khúúí, ó o von mí ton-sáwá á kàràfáa mí níí bɪo yɪ.

15 O nɪ-kéní ó o nɔn ho sánú kùráa khiá-hònú yɪ. A yɪa sã ó o nɔn hã kùráa khiá-ɲun yɪ. O o tɪn níí so wón ó o nɔn hã kùráa khiàmàni yɪ. Ba nɪ-kéní kéní yú á héhaa làa bɪo ɔa dà wee sáráa. Bɪn mɔn ó o wà.

16 A yɪa yú hã kùráa khiá-hònú dèenɪa hɪnɔn wee duan làa hã, á yú hã kùráa khiá-hònú bɔ hã wán.

17 Yɪa yú hã kùráa khiá-ɲun mún wó làa bɪn bɪo síí, ó o yú hã kùráa khiá-ɲun séenɪa.

18 Ká yɪa yú hã kùráa khiàmàni wón wà vaá có ho kɔhũ á lú mí ɲúhũso sánú kùráa yɪ.

19 «Mu míana, bɪn mɔn á ɔa ton-sáwá mu ɲúhũso bɪnɪa ɔuara. O o wãa le ɔa zéenɪ bɪo mí sánú bɪo wóráa.

20 O o ton-sá na ó o nɔn hã kùráa khiá-hònú yɪ ɔuara, á ɔueé zéenɪa hã kùráa khiá-hònú na ó o bɪnɪa yú ò o bɪa: «Núhũso, fo hɪa nɔn ho sánú kùráa khiá-hònú mɪí. Loń, lé hã khiá-hònú na á ì bɪnɪa yú.»

21 A ɔa ɲúhũso bɪa nɔn wo yɪ: «Fɔɔúá, fo wó se. Fo léé ton-sá tente. Bɪo fo téréenna mu bɪo na ɲúhũ tà mía bɪo yɪ, lé bɪn nɔn á bɪo ɲúhũ wi po bɪn á ì khií kàràfá foń. Buen ɔuee zãmaka làa mi.»

22 «Bɪn mɔn á yɪa yú hã kùráa khiá-ɲun ɔuara á bɪa: «Núhũso, fo hɪa nɔn ho sánú kùráa khiá-ɲun mɪí. Loń, lé hã khiá-ɲun ɔúí na á ì bɪnɪa yú.»

23 A ɔa ɲúhũso bɪa nɔn wo yɪ: «Fɔɔúá, fo wó se, fo léé ton-sá tente. Bɪo fo téréenna mu bɪo na ɲúhũ tà mía bɪo yɪ, lé bɪn nɔn á bɪo ɲúhũ wi po bɪn á ì khií kàràfá foń. Buen ɔuee zãmaka làa mi.»

24 «Á yɪa yú hã kùráa khiàmàni ɔèn ɔuara, á ɔueé bɪa: «Núhũso, ì zũ le fo lé o nùpue na lònbee wi. Fo wee lá ho dɪnló ho lahó na fo yɪ te yɪ, à lá ho dɪnló hen na fo yɪ dù yɪ.

25 A ì zãna, á ì vaá lú ù sánú kùráa ho tá yɪ. Awa, fé ù sánú.»

26 A ɔa ɲúhũso bɪa nɔn wo yɪ: «Ton-sá kohó yén! Fo lé o pa-dí. Bɪo fo zũ à ì wee wé lá ho dɪnló ho lahó na á ì yɪ dù yɪ,

27 á fo so lá yɪ ko ù vaa bàrá ì wárí ho banki yɪ le? Se bɪo á ì ɔuara, á ì lá vaá fé lé lè le ɔàn cúnú.

28 Awa, mi fé ho sánú kùráa khiàmàni mu o cón, à na yɪa hã kùráa khiá-pírú wi cón yɪ.»

29 «Yia bïo wi á 6a à na mu búí 6ànsò yi yòó bè, o ò yí á à puuní. Ká yia bïo mía, á hàrí mu bè-za na wi o cón, á 6a pa à fé.

30 Ká a ton-sá na dà-ḡláníi mía á mi lá lée lèe día ho khūuhū, le tībí-cūā yi, hen na le minka yi véé lè lé wée wi yi.»

O Nùpue Za khi bueé cìti 6a nùpua

31 «Ká a *Nùpue Za khii bīnía bō lè mí wáayi tonkarowà búenbúen 6uara lè mí cùkú beenī, ó o bueé keení mí bá-zàmu kanmúiní wán á à fináa le cìti.

32 A hā sīwà nùpua búenbúen á à kúee mín wán o yahó, ó o wāa à sanká 6a nùpua mín yi, làa bïo ó o pi-pa wee wé sénnáa 6a pia lén 6a via yi bïo sīi.

33 A 6a pia ó ò kúee lè mí nín-tlání, ká 6a via ó ò kúee lè mí nín-káahó.

34 Bún món ó o béé á à bío á à na bīa wi là á nín-tlání yi: «Minén na á wán Maá dú6ua yi, mi buen buee fé le béenī kīa na wíokaa mi bïo yi hàrí ho dīmíjā lénlò pāahū.

35 Mu bon. Le hīni hīa dà mi á mi nōn ho dīnló mīi. A le ḡu-hānī dà mi á mi nōn mu ḡumu mīi. A bïo á ī lé o nī-hāni á mi tà á ī huera mi wán.

36 A bïo á ī fù wee vará ī bīrí á mi nōn le dà-zīnii mīi. I lò fù yí here á mi buan mi sese. I fù wi ho kàsó yi, á mi bueé búεkío mīi.»

37 A bīa térénna á à bío bïo kà: «Núhūso, lé wen wa mōn fo yi à le hīni dà fo á wa nōn ho dīnló foñ, tàá lè ḡu-hānī dà fo á wa nōn mu ḡumu foñ á ū ḡun.

38 Lé ho pāahū yén á wa mōn à ū lé o nī-hāni á wa tà á ū huera wa wán. Tāá lé wen á wa mōn fo à ū wee vará ū bīrí á wa nōn le dà-zīnii foñ.

39 Lé ho pān-yén á ū lò yí here, tàá á ū zon ho kàsó yi á wa vaá búεkío fo.»

40 O o béé á à bío ò na 6a yi. Le ī mī ho tūiá na mia: Mi wé sansan wó mu nōn wán zàwa nī-kéní búí na cīnú yi, se mu lé ínén á mi wó mu nōn yi.

41 «Bún món ó o béé á à bío ò na bīa wi là a nín-káahó yi: «Minén na le Dónbeenī dánkánía, mi khèn làa mi. Mi lén vaa zo ho dšhū na máa hí máa mi yi, hīa lò á pan o *Satāni lè mí tonkarowà.

42 Mu bon, le hīni fù dà mi, á mi yí nōn ho dīnló mīi. Le ḡu-hānī fù dà mi, á mi yí nōn mu ḡumu mīi.

43 I fù lé o nī-hāni á mi yí tà á ī yí huera mi wán. I fù wee vará ī bīrí, á mi yí nōn le dà-zīnii mīi. I lò fù yí here, á fù wi ho kàsó yi, á mi yí búεkío mīi.»

44 A 6a wāa à bío bïo kà: «Núhūso, lé wen wa mōn fo yi à le hīni lè le ḡu-hānī dà fo, à ū lé o nī-hāni, à ū wee vará ū bīrí, à ū lò yí here, à ū wi ho kàsó yi, á warén yí séeníá fo?»

45 O o béε á à bío ò na 6a yi: «Le 1 mĩ ho tũíá na mia: Mi wé sansan yí wó mu yí nɔn bĩa wĩnĩwĩnĩ kà nĩ-kéní búí yi, se mu lé ɪnén á mi yí wó mu yí nɔn yi.»

46 Bán nùpua so á à va le lònbee na máa vé lahó yi. Ká bĩa térénna bán á à va le mukānĩ binbirĩ na máa vé lahó yi.»

26

Ba zuífùwa júnɔsa wee lè o Yeesu wán
(Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2; Zān 11.45-53)

1 Bĩo ó o Yeesu bía hñn bioní so wó, ó o bía nɔn mí nĩ-kenínia yi:

2 «Mi zũ le hen làa wizooní bĩo jɔn ká ho *Paaki sánú á à dí. O o *Nùpue Za 6a à dé á à na 6a à búεε ho *kùrùwá wán.»

3 A 6a yankarowà júnása lè 6a *zuífùwa nĩ-kĩa wãa kúaa mín wán 6a yankarowà jũhũso beenĩ na 6a le Kayiifu lún yi.

4 Ba wãanía tò le mí ì wĩi o Yeesu ká mu yí zũ, á à búε.

5 Ba wee bío: «Wa yí ko wa wĩi wo ho sánú pãahũ. Ká wa wó mu, á 6a zãamãa á à kánká mu bĩo yi.»

O hãa búí kúaa ho jiló o Yeesu jũhũ wán
(Maaki 14.3-9; Zān 12.1-8)

6 Bĩo ó o Yeesu wi ho Betanii lóhó yi o Simɔn na hĩa lé o *bũeré nĩ zĩi á wee dí,

7 ó o hãa búí buéeé zon ká a 6uan ho dũukó-za na sú lè ho jiló na sãmu sí á yàwá here. O hãa mu vá buéeé 6ó a Yeesu yi, ò o kúaa ho jiló mu o jũhũ wán.

8 Bĩo ó o nĩ-kenínia mɔn mu, á 6a yiwa cã mu yi, á 6a wee bío: «Bìo ká yí nɔn bè-yáarè le?

9 Ho jiló mu jɔn lá dà à yéé ho yàwá na here yi á à sanká bãn wárí á à na 6a nĩ-khenia yi.»

10 O o Yeesu zũna bĩo 6a wee bío, ó o bía nɔn 6a yi: «Mi wee zá là a hãa mu le we? Bĩo ó o wó làa mi á se.

11 Ba nĩ-khenia bán làa mia á a keń mín wán féeε, εε ká ɪnén wón máa keń làa mia féeε.

12 Ho jiló mu ó o kúaa 1 wán á fèra wíokaarãa 1 sãnia 1 nùuló bĩo yi.

13 Le 1 mĩ ho tũíá na mia: Le Dónbeenĩ bín-tente wé buera lùe lée lùe yi, ho ñmĩjńá búenbúen yi á 6a à bío bĩo ó o hãa na ká wó, á 6a à leéka a bĩo.»

O Zudaa wi ò o dé o Yeesu na
(Maaki 14.10-11; Luki 22.3-6)

14 Lé mu ó o Yeesu nĩ-kenínia píru jɔn nĩ-kéní na 6a le Zudaa Isikariote wà van 6a yankarowà júnása cñn, á vaá bía nɔn 6a yi:

15 «Hen ká 1 dó a Yeesu nɔn mia, á mi ì na webio miĩ?» A 6a mà le wén-hãani 6óní làa píru nɔn wo yi.

16 A lá bŭn jii wán ó o Zudaa wáa wee cà bïo ó ò wé wé è dérää o Yeesu 6a nŭi yi.

O Yeesu wee di ho Paaki dŭnló lè mí nŭ-keninia
(Maaki 14.12-16; Luki 22.7-13)

17 Ho *búurú na á ja-fini yí dó yi sánú díró bân nŭn-yání wizonle zoñ, ó o Yeesu nŭ-keninia wà bueé tùara a yi: «Lé wen á fo wi à wa wíoka ho *Paaki sánú dŭnló bïo yi.»

18 O o Yeesu wáa bía nŭn 6a yi: «Mi lén zo ho lóhó yi, ká mi zoó fò mín làa nùpue na, à mi bío na bânso yi: O Nùhŭso bía le mí p̄ahŭ dŭn, á lé ũnén cŭn á mí bueé dí ho Paaki sánú yi lè mí nŭ-keninia.»

19 A 6a nŭ-keninia wó bïo ó o Yeesu bía le 6a wé, á wíokaa ho Paaki dŭnló bïo.
(Maaki 14.17-21; Luki 22.14; Zán 13.21-30)

20 Bïo ho zihŭ dŭn, ó o Yeesu lè mí nŭ-keninia píró jŭn kará ho dŭnló jŭhŭ yi.

21 Bïo 6a wee dí, ó o Yeesu bía nŭn 6a yi: «Le í mí ho tŭiá na mia: Minén nŭ-kéní lé yĭa á à dé mi ì na.»

22 O o nŭ-keninia yilera lŭnkaa mu bïo yi làa sòobéé, á 6a búakáa wee tŭa wo yi lè mí nŭ-kéní kéní. A yĭa le: «Nùhŭso, mu lé mínén le?» A yĭa le: «Mu lé mínén le?»

23 O o Yeesu bía nŭn 6a yi: «Yia páanía zoó cà làa mi, wón lé yĭa á à dé mi ì na.»

24 O *Nùpue Za á à hí làa bïo le Dónbeenŭ bióní vŭahŭ biaráa mu. Ká yĭa màhá nŭi ì bè mu á ho yéréké è zo jŭhŭ. Bânso yàá lá yí ton, se mu sŭaaní.»

25 O o Zudaa na á à dé wo ò na á lá le bióní ò o tŭara: «Nì-karánlo, á lé ínén le, táá?» O o Yeesu bía nŭn wo yi: «Ūnén lé yĭa bía mu.»

O Nùhŭso dŭnló

(Maaki 14.22-25; Luki 22.15-20; 1 Korénte 11.23-25)

26 Bïo 6a wee dí, ó o Yeesu lá ho búurú, á dó le Dónbeenŭ bárakà, ò o cèekaa ho nŭn mí nŭ-keninia yi ò o bía: «Mí fé là. Hón lé í sánía.»

27 Bŭn món ó o lá le jŭunŭi dèe na ho *dŭvén wi yi, á dó le Dónbeenŭ bárakà ò o nŭn ho 6a yi ó o bía: «Mí búenbúen fé juka.»

28 Dén lé í cāni na wíokaa wee zéeni le Dónbeenŭ páanii na le bò bïo, dén lé í cāni na kúaará 6a nùpua cèrèe bè-kora séndiáró bïo yi.

29 Le í bío mu na mia: A lá bïo kà jii wán, á ĩ máa bŭnŭi máa jŭ ho dŭvén mu, fúaa nònzòñ na á ĩ khii bŭnŭi ì jŭ ho wán Maá Dónbeenŭ béenŭ yi.»

30 Bŭn món, á 6a sía ho sánú lení à 6a wà yòora hā Oliivewa vŭnsŭa búee wán.

O Yeesu bía le o Piere á à pí mí bio

(Maaki 14.26-31; Luki 22.33-44; Zān 13.37-38)

31 O Yeesu wāa bía n̄n mí n̄i-kenínia yi: «Ho t̄n̄n-kéní na kà yi, ká mi búenbúen á à pí í b̄io. Mu bon. Mu túara le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄i yi kà síi á 6a wee kàrán:

«Í ì búe o pi-pa,

á ho pi-6ooh̄i pia á à kén̄ná à lén ñ va h̄a l̄ua búenbúen yi.»*

32 É ká í v̄eeró m̄ón, á ì ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee k̄oh̄i yi.»

33 O o Piere lá le b̄ion̄i á bía n̄n wo yi: «H̄arí à b̄ia ká búenbúen pí ũ b̄io, á ínén wón máa pí mu h̄úú.»

34 O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Le í mí ho t̄úia na foñ: Ho t̄n̄n-kéní na kà yi, ó o kò-b̄éé máa wá, ká ũnén bía h̄a cúa-t̄n le fo yí z̄ú mi.»

35 O o Piere bía: «Í máa bío le í yí z̄ú fo h̄úú, h̄arí ká í ko á í hí làa fo.» A 6a n̄i-kenínia na ká búenbúen bía mu b̄io dà-kéní mu.

O Yeesu wee fio ho Zetesemanii yi

(Maaki 14.32-42; Luki 22.39-46)

36 O o Yeesu lè mí n̄i-kenínia wāa vaá d̄ñ le l̄ue búia na 6a le Zetesemanii, ó o bía n̄n 6a yi: «Mí k̄eení hen, ká ínén wón á à lén ñ va vaá hen, á vaá fio.»

37 O o fó a Piere là a Zebedee z̄awa n̄wā ñun w̄arāa. O o yi wāa búakāa wee d̄e, á h̄acírí yáara.

38 O o bía n̄n 6a yi: «Í h̄acírí yáara d̄akh̄ina. I ka lè í máa fen. Mí k̄eení hen làa mi à t̄n̄i mí ȳio.»

39 B̄ñ m̄ón ó o wāa vá van c̄inú, á vaá líi búrá, ò o wee fio kà síi: «Í Maá, ká mu lá dà à wé, à ũ yí le le l̄onbee na kà à yí mi. É ká búeé. I yí le ínén s̄ii bío wé. ũnén lé yia s̄ii bío wé.»

40 O o b̄n̄ia 6uara mí n̄i-kenínia n̄wā t̄n mu c̄ñ, á 6ueé yú 6a à mu d̄amu bó 6a. O o bía n̄n o Piere yi: «Ééé minén, le l̄èèrè dà-kéní na m̄i fání mi ȳio yi á à fio làa mi lé b̄ñ mí yí dàña yí wó lon?

41 Mí fání mi ȳio, à fio, bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wéró yi. O n̄pue s̄ii wee wé vá mu bè-tente wéro yi, è ká ho p̄anká na ó o ò wé làa b̄i lé h̄ia mia.»

42 O o Yeesu b̄n̄ia wà mu cúa-ñun níi, á vaá wee fio kà síi: «Í Maá, hen ká le l̄onbee na kà yí dà máa dà í wán ká le yí yú mi, à ũnén lé fo s̄ii bío pá wé.»

43 O o t̄n̄ b̄n̄ia 6uara mí n̄i-kenínia c̄ñ, á 6ueé yú 6a à mu d̄amu bó 6a. Ba yí dàña yí fání mí ȳio.

44 Mu cúa-t̄n níi, ó o b̄n̄ia wà, á t̄n vaá flora mu b̄io dà-kéní mu.

* 26:31 Mí loñ Zakari v̄uah̄i 13.7.

45 Bún món, ó o bínía buara mí nĩ-kenínia cón, á buée bía nnon 6a yi: «Mí dũma wee vũnka le? Mí loń, ho pãahũ dñ. O *Nũpue Za á 6a à dé 6a bè-kora wérowà nĩ yi.

46 Mí hĩnĩ wa lén. Yĩ á à dé mi ì na buée dñ.»

Ba wĩira a Yeesu

(Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53; Zãn 18.2-11)

47 Pãahũ na ó o Yeesu wee bío yi, à bũn ó o Zudaa buée dñ. O lé 6a nĩ-kenínia pírú ñun nĩ-kéní. Ba zãamãa na bò làa wó á buan hã khà-túa lè hã bũaa. Lé le *Dónbeenĩ yankarowà ñúnása lè 6a *zuífùwa *nĩ-kĩa lé bán tonkaa 6a.

48 O Zudaa, yĩ á à dé o Yeesu mu á à na, á zéenia bío 6a zãamãa á à zũrnãa wo. O bía: «Í hĩa vaá tẽnía nũpue na yi lè le kũnbii, se wón lé yĩ mi wee cà, à 6a wãa wĩ wo.»

49 O o dẽnía wà buée 6ó a Yeesu yi ò o bía nnon wo yi: «Nĩ-kàránlo, foó.» O o tẽnía wo yi lè le kũnbii.

50 O o Yeesu bía nnon wo yi: «Wàn bõnlo, bío fo wà buée wé hen, à ù wãa wé.»

A bĩa ká wà buée 6ó a yi, á wĩira a.

51 A bĩa wi là a Yeesu mu nĩ-kéní búí dò mí khà-tóní ò o hà le Dónbeenĩ yankarowà ñúhũso beenĩ ton-sá nĩn-tĩánĩ ñikãahũ kũio.

52 O o Yeesu wãa bía nnon wo yi: «Dé ù khà-tóní mí lóorè yi. Lé bío á bĩa wee khuii hã khà-túa búenbúen khíi hí làa hã.

53 Fo yí zũ ká í lá dà à ve í Maá le o buee séení mí le? O o lá à dẽní ì tonka mí wáayi tonkarowà hĩn-táwá ká 6a po kuio pírú ñun le?†

54 Εε ká mu wó kà, á bío túara le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi á à wé kaka ñii ì síráa? Mu bon, ho vũahũ mu yi á mu bía le lé ká síi á mu ko mu wéráa.»

55 Bún món ó o Yeesu bía nnon 6a zãamãa yi: «Mí so lá ko mi bua khà-túa làa bũaa buee wĩirãa mí lòn nĩ-kãanii le? Làa wizoonĩ búenbúen ká í lá wee wé kεεní le *Dónbeenĩ zĩ-beení yi à kàrán 6a nũpua á mí yí wĩira mí.

56 Εε ká bũn búenbúen wó léé bèra a na, à le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεεrowà bío na 6a bía le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi à ñii sí.» A 6a nĩ-kenínia búenbúen wãa lùwa 6a día a.

Ba buan o Yeesu vannãa ho làndá tũia fεεrowà cón

(Maaki 14.53-65; Luki 22.54-55, 63-71; Zãn 18.12-14, 19-23)

57 Bĩa wĩira a Yeesu á buan wo vannãa 6a yankarowà ñúhũso na 6a le Kayiifu cón. Lé bĩn á ho *làndá bío zéenílowa lè 6a *zuífùwa nĩ-kĩa kúaa mín wán yi.

58 O Piere khèra bò a Yeesu món fúaa o Kayiifu lún, á vaá zoó páanía kará lè 6a parowà, á wee loń bío mu hĩa wéráa.

† 26:53 Ho wáayi tonkarowà hĩn-táwá kuio pírú ñun na bío bĩa ká á kuure dà-kéní wee yi hĩn-táwá muaaseé hẽzn síi.

⁵⁹ Ba yankarowà júnása, lè ho làndá tǔiá fεεrowà búenbúen wee cà bǐo 6a à koonínáa o Yeesu yi á à bè yi ì siínínáa o jǔhǔ á à na 6a à búe.

⁶⁰ Ká 6a màhá yí yú bǐo búí, hàrí bǐo 6a nùpua cèrèε pá wáa buara buéé koonía o yi mí cúee. Mu véení, á nùpua nùwá jún búí

⁶¹ buara buéé bía bǐo kà: «O nǐi mu bía le mí dà à fio le Dónbeenǐ zǐ-beení á à bǐnǐ ì so há wizooní bǐo tǐn yi.»

⁶² A 6a yankarowà jǔhǔso líí hǐnǎn yòó dǐn ò o bía nǎn o Yeesu yi: «Bìo 6a nùpua mu wee bío ũ dǎní yi á fo le fo yí máa bío dèε búí yi le?»

⁶³ O o Yeesu cèkè ò o dǐn. A 6a yankarowà jǔhǔso wáa bía nǎn wo yi: «ǐ wee fio fo, le Dónbeenǐ na wi fεεε yèni yi, ká fo lé o *Krista, le Dónbeenǐ Za, ũ bío mu na wεn.»

⁶⁴ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lé fo bía mu. Le ǐ mí ho tǔiá na mia: A lá bǐo kà wán, á mi ì mi a Nùpue Za ká a kará le Dónbeenǐ na dà mu bǐo búenbúen nín-tǐání.‡ Mi mún khíi mi a ká a kará há dùndúio wán wà à buen.»§

⁶⁵ A 6a yankarowà jǔhǔso wáa lèεkaa mí dà-zǐnii lé bǐo mu vá a yi dàkhíina, ò o bía: «Lé le Dónbeenǐ ó o là. Wa màkóo yàa wáa mía seéràsa yi. Mi já bǐo ó o là lè le Dónbeenǐ.

⁶⁶ Awa, á lé mu yén á mi wee leéka?» A 6a bía: «O wó khon, ó o ko ò o búe.»

⁶⁷ A 6a wee pǔiní mí jǐnsǎní kúee o yahó wán, ká 6a a vǐtaa wo lè mí nín-kuio. Ba búí wee fio o sáara,

⁶⁸ ká 6a a bío: «Ūnén Krista, wáa zéení yǐa vǐna fo làa wεn.»

O Piere pá a Yeesu bǐo

(Maaki 14.66-72; Luki 22.56-62; Zán 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Hón pǎahǔ so yi, ò o Piere pá kará ho lún yi, á 6a yankarowà jǔhǔso beenǐ ton-sá háa nǐ-kéní vá buéé 6ó a yi, á bía nǎn wo yi: «Ūnén mún lá wi là a Kalilee nǐi Yeesu.»

⁷⁰ Ká a Piere màhá pá mu 6a nùpua búenbúen yǐo yi, ò o bía: «Bìo fo wee bío kà á ǐnén yí zǔ.»

⁷¹ O o wà vaá dǐn ho lún zǔajǐi. O o ton-sá háa nǐ-kéní tǐn mǎn wo, á wón bía làa bǐa wi bǐn: «Yia kà là a Nazarεete nǐi Yeesu lá pǎanía wi.»

⁷² O o Piere tǐn pá mu ò o báa: «O nǐi na kà a ǐnén yí zǔ.»

⁷³ Mu dó mi yi cǐnú, á bǐa bǐn vá buéé 6ó a Piere yi, á 6a bía nǎn wo yi: «Mu bon kénkén. Fo lé 6a nǐ-kéní búí. Ū biónǐ wee zéení mu.»

⁷⁴ O o Piere wiokaa báa lè mí sòobéε á bía: «O nǐi na kà á ǐ yí zǔ hùúu.» Ho pǎn-kéní mu yi, ó o kò-béε wá.

‡ 26:64 Mi loń Lení vǐtahǔ (Psaumes) 110.1 § 26:64 Mi loń Daniyeεle vǐtahǔ 7.13

⁷⁵ O o Piere hácírí màhá bíníá buara bío ó o Yeesu bía nòn wo yí wán: Sáni ò o kò-béε wá, bún ká ùnén pǎ le fo yí zū mí á dǎn há cúa-tín. O o Piere ló, á léε wá búbùbù.

27

Ba buan o Yeesu vannáa o Pilaate cǎn
(Maaki 15.1; Luki 12.1; Zǎn 18.28)

¹ Le yǐnbii bùirri á le *Dónbeenĩ yankarowà júnása, lè ba *zúifùwa ñi-kíá búenbúen páníá wó le jii le mí ì na a Yeesu ba à búε.

² A ba nòn le jii le ba ca a, à bua varáa o *Pilaate cǎn, yia ho *Oroomu béε bàrá ho Zudee kǎhũ jǐhũ wán.

O Zudaa húmú bío
(Bè-wéníá 1.18-19)

³ Bío ó o Zudaa, yia dó a nòn á mǎn ò o Yeesu ba siíníá jǐhũ le mí ì búε, ó o zǔna le mí wó khon, ó o yilera yáara, ó o buan le wén-hāani bóní làa píru á bíníá buεé nòn le Dónbeenĩ yankarowà júnása lè ba ñi-kíá yi,

⁴ ò o bía: «Í bènťín wó khon lé bío á ĩ nòn yia yí yáara dèε le ba búε.» Ká bán màhá bía nòn wo yi: «Á bún ciran warén le? Unén lé yia làa bũ.»

⁵ O o Zudaa mĩina le wáří kúaará le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi, ò o ló léε wà, á vaá lù ho hũló zon.

⁶ A le Dónbeenĩ yankarowà júnása khuiira le wáří, à ba bía: «Wa làndá yi, á dén wáří so síi yí ko le kúεε le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ wáří wán, lé bío á le lé le cǎni wáří.»

⁷ A ba wǎanía tò, à ba yà ho mǎhũ búí na ba wee ve làa «Có-mí Mǎhũ» làa de, á wó lè ba ñi-hāní nùuní.

⁸ Lé bún te bío ba wee veráa ho mǎhũ mu làa cǎni mǎhũ hàrí lòn zuia.

⁹ A le *Dónbeenĩ jii-cúa fεεro Zeremii bío na ó o bía á jii súrúá: «Ba khuiira le wén-hāani bóní làa píru, dén na lé le wáří na ó o *Isirayεεle ñipomu héhaa là a yàamu

¹⁰ á yà là a có-mí mǎhũ làa bío ó o jǐhũso bíaráa mu nòn mĩ.»*

O Pilaate wee tũaka a Yeesu yi
(Maaki 15.2-5; Luki 23.2-5; Zǎn 18.29-38)

¹¹ Bío ba buan o Yeesu vannáa o *Pilaate cǎn, á wón tũara a yi: «Lé ùnén lé ba *zúifùwa béε le?» O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo bía mu.»

¹² Bún mǎn, á bío ba yankarowà júnása lè ba ñi-kíá wee kooní a yi, ó o yí bía dèε.

¹³ O o Pilaate wǎa bía nòn wo yi: «Bíó ba wee bío ũ jii búenbúen á fo yí máa jí le?»

* 27:10 Mi loń Zakari vǎahũ 11.12-13; Zeremii vǎahũ 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15

14 O o Yeesu yí bía dèe mu búí dǎní yi. A mu wó a Pilaate coon dàkhíina.

Ba stinia o Yeesu jùhù le mi ì búe

(Maaki 15.6-15; Luki 23.13-25; Zán 18.39-40; 19.4-16)

15 Ho *Paaki sǎnú lée Paaki sǎnú díró yi, à yí ho *Oroomu bée bàrá ho Zudee kǎhù jùhù wán à lén o kàsó nǐ búí díá, yí 6a zǎamáa le o díá.

16 Mu ù wé à kàsó nǐ búí wi bín á yèni ló. Ba wee ve o làa [Yeesu] Barabaasi.

17 O o Pilaate wáa tùara 6a zǎamáa na kúaa mín wán yi: «Lé o yén á mi wi à ì lén díá? Lé o [Yeesu] Barabaasi lée tàá lé o Yeesu na 6a le *Krista?»

18 O Pilaate zū kénkén le 6a dó a Yeesu nǎn mí yi lé bǐo le yandee wi 6a yi o bǐo yi.

19 Páahù na ó o Pilaate wi le cítii fliníi lahó yi, á bǎn háa le 6a 6uee bío bío ká na a yi: «Yí dé ũ jii o nǐ mu bǐo búí yi. Lé o yí wó yí khon. Ho tǐnàahù, á ì bèn tǐn lò bon há kònkórá yi o bǐo yi.»

20 A le *Dónbeenǐ yankarowá júnáasa lè 6a *zúifùwa nǐ-kíá á bía 6ó 6a zǎamáa jùhù, le 6a fio o Barabaasi lén díaró ká 6a búe o Yeesu.

21 O o Pilaate lá le biónǐ ò o tùara 6a yi: «Ba nùwǎ jún na ká tǎahù, á lé o yén á mi le ì díá?» A 6a bía nǎn wo yi: «Díá a Barabaasi.»

22 O o Pilaate tùara 6a yi: «Ká a Yeesu na 6a le Krista á mi le ì wé kakaráa?» A 6a búenbúen bía: «Búee wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

23 A wón tùara 6a yi: «Lée webio ó o wó khon yi?» A 6a wíokaa wee bío pǎnpǎn: «Búee wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

24 Bǐo ó o Pilaate mǎn ò o yí dà bǐo búí máa wé, à 6a nùpua hoorà wíokaa wee dé wán, ó o lá mu jumu ò o sɛera mí níní 6a zǎamáa yahó ò o bía: «Ì níi ló a nǐ na ká búeró bǐo yi.»

25 A 6a zǎamáa búenbúen bía: «Le o húmú bío sánsá warén lè wa zàwa.»

26 O o Pilaate wáa léra a Barabaasi díá, ò o le 6a ha a Yeesu lè há làbàaní. O o nǎn wo le 6a búee ho kùrùwá wán.

Ba dásíwá wee zùarika a Yeesu yi

(Maaki 15.16-20; Luki 23.11; Zán 19.2-3)

27 O Pilaate dásíwá buan o Yeesu zonnáa le zǐ-beenǐ lún yi, à 6a von mí ninzàwa na ká búenbúen á 6a 6uee kínia wo yi.

28-29 Bǐo 6a le mí ì zùarika a yi, á 6a tɛra a sǐ-zǐnia, à 6a zǐinia wo lè ho kánbun muhù†. Ba tá ho jùhù kíri lè há kíkara á yòò bò a jùhù wán á wó là a bá-zàmu khènlúee, à 6a dó le kǎani o nín-tǐáni, á wee lii fǎrá mí nǎnkó júná wán o yahó, ká 6a a bío:

† 27:28-29 Mi loñ Maaki vùahù 15.17

«Zúifùwa béε, foó!»³⁰ Ba wee pūiní mí jinsāní kúee o wán, á wee fé le káani vín là a jùhú.

³¹ Bío 6a zuańkaa wo yi vó, á 6a ɛera ho kánɓun muhú, à 6a bɪnía zɪnía wo là a kùrú sɪa, á buan wo wà vaá búεε ho kùrúwá wán.

*O Yeesu 6a búaa ho kùrúwá wán
(Maaki 15.21-32; Luki 23.26-43; Zán 19.17-22)*

³² Bío 6a zoó wee lé ho lóhó yi, á 6a fò mín làa nǐi búii na 6a le Simɔn. O wee lé ho Sirɛena lóhó yi. A 6a dásiwá kíkkaa wo yi le o fé o Yeesu kùrúwá pǐ.

³³ Bío 6a vaá dɔn ho lahó na 6a wee ve làa Kolokota, bǔn kúará le «jún-ɓòkuee lahó,»

³⁴ á 6a nɔn ho *dívɛn na 6a lúnkaa lè mu bío búii na hɛε o Yeesu yi le o ju. Ká a dɪndío mu, ó o pǎ le mí máa ju mu.

³⁵ Bío 6a búaa wo ho kùrúwá wán vó, á 6a wó le jún-sɪni bío á sankaaráa o sɪ-zɪnia,

³⁶ à 6a kará bɪn pan wo yi.

³⁷ Ba túara bío nɔn 6a sɪinánáa o jùhú ho pɛnpɛrɛn wán á yòò búaa o jùhú yi: YIA KÀ LÉ O YEESU, 6A ZÚIFÙWA BÉÉ.

³⁸ Nǐ-wanna nùwǎ jun 6a mún búaa há kùrúwáwá wán là a Yeesu. O nǐ-kéní wi là a nín-tíáni, ó o nǐ-kéní wi là a nín-káahó.

³⁹ Ba nùpua na wee khíi làa bɪn wee kíɓón mí júná ká 6a à là a,

⁴⁰ ká 6a a bío na a yi: «Ũén na lá wi à ũ fio le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ à bɪnǐ so le ɓàn dà-veere há wizooní bío tɪn yi, wǎa fení ũten. Ká fo lé le Dónbeenǐ Za, à ũ lé ho *kùrúwá wán lii.»

⁴¹ Hári le Dónbeenǐ yankarowá, lè ho làndá bío zéenílowa, lè 6a nǐ-kía wee yáa mí jini yi na a yi ká 6a a bío:

⁴² «O fenía 6a búii, ò orén màhá yí dà máa fení mítén. O yí le mí lé o Isirayɛele nǐpomu béε le? O o wǎa lé ho kùrúwá wán lii, á wa à dé wa sɪa wo yi.

⁴³ O dó mí sɪi le Dónbeenǐ yi, á bía le mí lé le Dónbeenǐ Za. Awa, ká le Dónbeenǐ mu wa a, à le wǎa fení a.»

⁴⁴ Ba nǐ-wanna na 6a búaa há kùrúwáwá wán o nisáa mún wee là a làa bǔn sɪi.

*O Yeesu húrún
(Maaki 15.33-47; Luki 23.44-56; Zán 19.25-42)*

⁴⁵ Le wii yòò fáráló pǎahú, á ho kǔhú búenbúen dɪndɪn wó le tǐbírí, á míana fúuu fúaa le wi-háarè.

⁴⁶ Le wi-háarè mu pǎahú, ó o Yeesu bía bío ká pǔnpǔn: «Elii, Elii, lama sabatanii?» (Bǔn kúará le «wàn Dónbeenǐ, wàn Dónbeenǐ, fo pǎ mi día le we?»‡)

⁴⁷ A bía wi bɪn nùwǎ yɛn búii jǎa mu, á 6a bía: O wee ve o *Elii.

‡ 27:46 Mi loń Lení vǔahú (Psaumes) 22.2

48 A 6a nǐ-kéní lùwa vaá lá le dèε búi na wee kǔiní mu ɲumu ɓua, á ɓueé zǐira mu bè-ɲia yi, á can le ɓúaahiire yi yòó dá a Yeesu yi le o ɲu.

49 Ba búi bán ɓèn wee bío: «Mi díá le wa loŋ le o Elii ɓueé fení a le?»

50 O o Yeesu wíokaa wāamaa pǎnpǎn, ò o húrun.

51 Hón pāahǔ so yi, á ho pǎnsò-beenǐ na zoó céra le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yi á yòó lèera mí tǎhǔ líí ló. A ho tá dèkíó, á hǎ ɓúaarà benkaa.

52 Hǎ búráa ɲiní hénkaa, á le Dónbeenǐ nùpua cèrèε búi na lá húrun á vèera.

53 Ba ló hǎ búráa yi, ó o Yeesu vèeró mǎn, á 6a líí zon le Dónbeenǐ lóhó Zeruzaleεmu yi. A 6a nùpua cèrèε mǎn 6a.

54 A ho Oroomu dásíwá ɲúhúso lè 6a dásíwá na lá pan o Yeesu yi á mǎn ho tá dèkéro làa ɓío wó, á 6a zǎna dàkhíina, á 6a wee bío: «O ɓèntín lá lé le le Dónbeenǐ Za binbirí.»

55 Hǎawa cèrèε mún kera ɓín, á khèra dǐn wee loŋ. Ba lé ɓia ɓò a Yeesu yi hàrí ho Kalilee yi, á wee sá na a yi.

56 Ba hǎawa mu tǎhǔ ó o Makadala Mari, là a Zaaki là a Zozεεfu ɓàn nu Mari, là a Zebedee nùwǎ ɓàn nu á wi yi.

57 ɓío ho zǐihǔ dǎn, á ho Arimatee lóhó nǐi búi na lé o nǎfòró ɓànso á wà ɓuara. O yèni 6a le Zozεεfu. O mún lá lé o Yeesu nǐ-kenínia nǐ-kéní búi.

58 Wón lé yǐa wà vaá flora a Yeesu nǐ-hínmu o *Pilaate cǎn. O o Pilaate le 6a díá le o lá.

59 O o Zozεεfu lá hǎ, á bá lè ho pǎnsò-finle,

60 á dó mí kùrú búure yi na ó o có ho ɓúaahó yi. O o ɓíinía le hue-beenǐ á pon le ɲii, ò o wà.

61 Mu wee wé ò o Makadala Mari lè mí yèn-ɓua Mari na so á kará sǎnsáa le búure.

Ba dásíwá pan o Yeesu búure yi

62 Mu tá na lée tǎn, ho *Sabaa zoŋ, á 6a yankarowà ɲúnása, lè 6a *Farizíewa páanía van o Pilaate cǎn,

63 á vaá ɓía nǎn wo yi: «Cùkúso Pilaate, o sabín-fútaalo mu ɓiónǐ búi á wa hácírí ɓuara wán. ɓío ó o yǐo lá wi lua, ó o ɓía le mí húmú wizooní tǐn zoŋ ká mí ì vèe.

64 Cén na le ɲii le 6a pa le búure yi fúaa mu wizooní tǐn nǐi, bèra a na ò o nǐ-kenínia yí ɓuee lén o sǎnía ká 6a bío na 6a zǎamáa yi le o vèera. A dén sabéré so á à poŋ dío ho yahó.»

65 O o Pilaate ɓía nǎn 6a yi: «Ba dásíwá na a pa le búure yi wi hen, nín-ɓía. Mi fé 6a à mi lén vaa pa le yi làa ɓío mi dà á wé làa ɓū.»

66 A 6a wǎa wà vaá léra le búure mu paró ɓío yǐo. Le hue-beenǐ na pon le búure ɲii á 6a wíokaa pon kúinkúin, á bàrá 6a dásíwá le 6a pa le yi.

28

O Yeesu vèera

(Maaki 16.1-10; Luki 24.1-12; Zàn 20.1-10)

¹ Ho dimaasi zoñ tá-tĩa yi, ká ho *Sabaá khíina, ó o Makadala Mari lè mí yèn-ɓua Mari na so á wà van le búure wán.

² Yìo ɓueé tĩ, à ho tá dèkíó lè mí pànká, ó o Nùhúso Dónbeenĩ wáayi tonkaró ɓúi yòó ló líí bñinia le huee khii bàrá á yòó kará wán.

³ O wee ɓuiika lè ho vlohó ɓuiikaró ɓio sii, á sɪ-zinia ka ɓuiapuiapia.

⁴ Ba parowà zãna fúaa ɓa wee zà, á ka lè ɓa húrun.

⁵ A ho wáayi tonkaró lá le bionĩ, ò o bía nɔn ɓa hãawa yi: «Minén hãawa mu, mi yí zón. I zū le mi wee cà a Yeesu, yia ɓa ɓúaa ho *kùrùwá wán.

⁶ O mía hen, o vèera làa ɓio ó o hĩa bíaráa mu. Mi ɓuen ɓuee loñ ho lahó na ó o lá dūma yi.

⁷ Mi bánbá vaa ɓio na a nĩ-keninia yi le o vèera. A ɓio kà wán, ó o dú ɓa yahó van ho Kalilee kōhú, lé ɓin ɓa vaá mi a yi. Bún lé ɓio á ĩ lá wi à ĩ ɓio na mia.»

⁸ A ɓa δενία ɓinia fua fua ká ɓa zónkaa, á ɓa sia mún pá wan làa sòobé, á lùwa vaá bía mu là a Yeesu nĩ-keninia.

⁹ Yìo ɓueé tĩ, ò o Yeesu wee sɪ ɓa yahó, á bía làa ba: «Mi foó.» A ɓa vá ɓueé ɓó a yi, á líí ɓuan o zení yi à ɓa ɓùaanía wo.

¹⁰ O o Yeesu wáa bía nɔn ɓa yi: «Mi yí zón. Mi lén vaa ɓio na wán zàwa yi le ɓa lén va ho Kalilee kōhú, lé ɓin ɓa à mi mi yi.»

Ba dásiwá na lá pan o Yeesu búure yi ɓi-cúa

¹¹ ɓio ɓa hãawa wi ho wōhú wán wà, á ɓa dásiwá nùwã yɛn ɓúi na lá pan le búure yi ɓɛn wà lion ho lóhó yi, á líí bía ɓio wó ɓúenɓúen nɔn ɓa yankarowà ɓúnása yi.

¹² Le *Dónbeenĩ yankarowà ɓúnása kúaa mín wán lè ɓa *nĩ-kiá á wãanía tò, à ɓa nɔn le wári na boo ɓa dásiwá yi,

¹³ à ɓa bía nɔn ɓa yi: «Mi ɓio le o nĩ-keninia ɓueé ɓuaana a ho tá tñahú ká mi dūma.

¹⁴ Hàrí ká a *Pilaate wó wó ɓá mu, á wa à zūn ɓio wa à ɓio á à ɓúeráa o ɓúhú, á mi ɓúná á à lé.»

¹⁵ A ɓa parowà fó le wári, à ɓa wó làa ɓio ɓa bíaráa mu nɔn ɓa yi. A mu ɓènbéra fò hã lùà ɓúenɓúen ɓa *zúifùwa cón á ɓueé ɓó ho zuia yi.

O Yeesu zéenia miten lè mi nĩ-keninia

(Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49; Zàn 20.19-23; Bè-wénia 1.6-8)

¹⁶ Ba nĩ-keninia píru dòn wà van ho Kalilee kōhú, le ɓúe-za na ó o Yeesu zéenia làa ba wán.

¹⁷ ɓio ɓa mɔn wo, á ɓa ɓùaanía wo, ká ɓa ɓúi wi ɓa tñahú pá titikaa.

¹⁸ O o Yeesu vá ɓuara, ò o bía nɔn ɓa yi: «Mu bïo ɓúenɓúen wéró ho wáayi lè ho tá wán á le Dónbeenĩ nɔn pànká miĩ.

¹⁹ Mi wáa lén va hã síiwà nùpua ɓúenɓúen cɔn, à vaa wé ɓa lè ì ñi-kenínia. Mi bátizé ɓa o Maá là a Za lè le Dónbeenĩ Hácírí yèni yi.

²⁰ Mi kàrán ɓa à ɓa wé bè bïo ɓúenɓúen na á ì henía nɔn mia yi. Mi zũn mu, ì ì keń làa mia hã wizoonĩ ɓúenɓúen yi fúaa ho ðĩmíjá véró.»

Le Dónbeenĩ bin-tente vūahũ na ó o Maaki túara

Vūahũ túaró jũhũ

O Maaki hĩa wee bè là a Piere là a Poole, á wee séení 6a le Dónbeenĩ tonló yi (Bè-wénia 13.5; Koloosisa 4.10; Piere nín-yání 5.13). O Maaki vūahũ wee zéení le o Yeesu lé le Dónbeenĩ Za na yú ho pánká mu bĩo búenbúen wán (Maaki 1.1; 15.39).

Bĩo ó o Zán na hĩa wee bátizé 6a núpua á buara buéé wíokaaráa ho wšhũ ká là a Yeesu, lé bũn ó o Maaki nín-yání túara mí vūahũ yi. O mún zéení bĩo ó o Yeesu buara buéé bátizeraráa o Zán cón làa bĩo ó o Satáni khàráa wo lorina bĩo (Maaki 1.1-13).

Bĩo ó o Yeesu von là mí nĩ-keninia, làa bĩo ó o wó, bũn búenbúen ó o Maaki túara mí vūahũ yi (Maaki 1.14-10.52).

O Yeesu fèra bía bĩo va á wé o yi ho Zeruzalεmu yi á nɔn mí nĩ-keninia yi. Ká 6a màhã yí zũfina a bionĩ mu kúará (Maaki 8.31; 9.30-32; 10.32-34).

Páahũ na ó o Yeesu wee zo ho Zeruzalεmu yi, á 6a zãamáa dó ho cùkú beenĩ wo yi. Ká 6a *zúifùwa ya-díwá bán pá a bĩo (Maaki 11-13). O Maaki vūahũ véení, ó o zéení o Yeesu húmú là a vèeró bĩo (Maaki 14-16).

Le Dónbeenĩ tonkaa o Zán Batiisi

(Matiye 3.1-12; Luki 3.1-9, 15-17; Zán 1.19-28)

¹ Dĩo ká lé le bin-tente, dĩo wee zéení le Dónbeenĩ Za Yeesu *Krista bĩo jũhũ búεení

² làa bĩo le Dónbeenĩ bía mí jĩ-cúa fεero *Ezayii vūahũ yi:
«ĩ ì tonka † tonkaro

o ò dí ũ yahó á buéé wíoka ũ wšhũ.*

³ Nĩi búii wee bío pónpón le dùure yi ká síi:

«Mi wíoka ho wšhũ ká a Nũhũso ò buen.

Mi muin ho wšhũ na o ò bè.†»

⁴ A lé bũn mu bèn wóráa. O nĩi búii na 6a le Zán hĩa wi le dùure yi, á bĩo ká lé bĩo ó o wee bué: «Mi buen à ì bátizé mia, lé bũn á à zéení le mi khú mu bè-kora wéró yi, á bò le Dónbeenĩ yi, á le è sén mi bè-kora á à día.»

⁵ Ho Zudee kšhũ núpua là ho Zeruzalεmu lóhósa búenbúen wee lé buen o cón. Ba wee zéení mí bè-kora 6a núpua yahó, ò o Zán bátizé 6a ho Zuruděn muhũ yi.

⁶ O Zán dà-zíniĩ tã là a cón-júmúkũ vará, á ku-cεení wó là ho sãahũ. O bè-díniĩ lé 6a hawà là hã sò-kĩa sòró.

* 1:2 Mi lorĩ Malasii vūahũ 3.1 † 1:3 Mi lorĩ Ezayii vūahũ 40.3

⁷ Bïo kà lé bïo ó o hĩa wee bue na 6a zãamãa yi: «Nùpue búí wi í mǎn wà a buen, wón po mi. I yàá yí ko là a nakãa tɛnló hùúu.

⁸ Inén bátízera mia lè mu ñumu yi, ká arén wón khii bátízé mia lè le Dónbeenĩ Hácírí.»

*O Yeesu bátéemù là a kuará lénló bïo
(Matiye 3.13-17; 4.1-11; Luki 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ O Yeesu wãa ló ho Kalilee kǎhũ lóhó na 6a le Nazareete yi á van o Zãn cǎn, á wón bátízera a ho Zurudɛn muhũ yi.

¹⁰ O Yeesu zoo léenii mu ñumu yi, ó o mǎn ho wáayi á ho ñii héra lè mí pánká, á le Dónbeenĩ Hácírí lion lòn háponi o wán.

¹¹ A mu tãmu búí sã ñá ho wáayi, á bía: «Fo lé í Za na á í bò í tàká wán, ù bïo sí mi.»

¹² Bũn mǎn á le Dónbeenĩ Hácírí dɛɛnía ñàana a vannáa le dùure yi.

¹³ O wó hã wizooní búará-ñun bĩn. Lé hón pãahũ so búenbúen ó o Satãni khà a yi loĩna. O kera 6a ñajuwà tãahũ bĩn á bïo ó o màkóo wi yi, á ho wáayi tonkarowà wee wé na a yi.

*O Yeesu von 6a ce-pawà nùwã nda
(Matiye 4.12-22; Luki 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ O Zãn déró ho kàsó yi mǎn, ó o Yeesu wà van ho Kalilee kǎhũ á vaá wee bue le Dónbeenĩ bín-tente na 6a nùpua yi.

¹⁵ O wee bïo na 6a yi: «Ho pãahũ ñii tun, le *Dónbeenĩ béenĩ 6ueé 6ó. Mi khí mu bè-kora wéró yi à bè le Dónbeenĩ yi, à mi tà le bín-tente bïo.»

¹⁶ Bïo ó o Yeesu hĩa bá ho Kalilee vũ-beenĩ ñii wà, ó o vaá mǎn 6a ce-pawà nùwã ñun. Ba lé o Simǎn lè mín za Andere. Ba wee yénní mí zùán dé mu ñumu yi.

¹⁷ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mi 6uee bè mi, á í wé á 6a nùpua lé bĩa mi wé è yí á à 6ua à 6uennáa í cǎn làa bïo mi wee paráa 6a cewà bïo síi.»

¹⁸ A 6a dɛɛnía kúará mi zùánwà à 6a bò là a Yeesu wà.

¹⁹ O Yeesu dá van mí yahó, ó o mǎn o ñii búí na 6a le Zebedee zãwa, o Zaaki lè mín za Zãn à 6a wi mí woohũ yi wee wíoka mí zùánwà.

²⁰ O o Yeesu dɛɛnía von 6a, á 6a ló día mín maá Zebedee lè 6a ton-sáwá ho woohũ yi, à 6a bò là a Yeesu wà.

*O ñii na ó o cĩná wee beé lò
(Luki 4.31-37)*

²¹ O Yeesu lè mí ñi-kenínia wà van ho *Kapɛɛnyuumu lóhó yi. Ba *zúífùwa vũnló wizonle na 6a le *Sabaa zòñ ó o zon 6a kàránló zĩ yi, á zoó wee kàrán 6a.

22 A bĩa ǰá a bióní wó coon làa sòobée. Lé bǐo ó o yí kàrànnà 6a nùpua lè ho *làndá bǐo zéenilowa bǐo síí. Orén wó mu lè ho pànká na le Dónbeení nòn wo yi.

23 Mu pàahũ mí beere yi, à bǔn ò o nǐi búí na ó o cíná wí yi bueé zon 6a zúifùwa kàránlò zǐi yi, á bía pónpón:

24 «Nazaréete nǐi Yeesu! Lée webio á ù wà bueé cà wa cón hen? Fo buara wa yáaró bǐo yi lée? Ba le í yí zū fo le? Unén lé yǐa lé le Dónbeení nùpue na le tonkaa.»

25 O o Yeesu nàmakaa wo yi: «Wé tété. Lé o nǐi mu yi lònbió.»

26 O o cíná zékéra a nǐi lè ho pànká, ò o ló a yi ká a wāamaa pónpón.

27 A 6a nùpua wó coon dàkhíina, fúaa 6a wee bǐo mín yi: «Éee! Bǐo kà lée webio? Ho lée kàránlò finle na pànká wí. Hàrí 6a cínáwa ó o nùpue mu wee na le ǰii yi, à 6a wé bǐo ó o wí à 6a wé.»

28 O o Yeesu yèni dèenía ló fùafùwa ho Kalilee kǒhũ búenbúen yi.

*O Yeesu wéera 6a vánvárowà cèrèè
(Matiye 8.14-17; Luki 4.38-41)*

29 Bǔn món ó o Yeesu ló 6a *zúifùwa kàránlò zǐi á bò mín là a Zaaki là a Zán á térénnà van o Simón là a Andere bǎn zǐi.

30 Mu wó ò o Simón bǎn hio háa wí le dǎmu dèe yi, lé bǐo le tènǐi wee zéé wo. O Yeesu buee dèeníi á 6a bía a bǐo làa wo.

31 O o Yeesu vá vaá dǐn o ǰúhũ yi, ò o líí fù a nǐi yi hoonía làa wo, á le tènǐi khíina ó o dèenía hínòn nòn ho dǐnló 6a yi.

32 Le wii zoró món, ho tá yuuní,‡ á 6a nùpua buan mi vánvárowà làa bía 6a cínáwa wí yi búenbúen buararáa o Yeesu cón.

33 Ho lóhó nǐpomu búenbúen ló bueé kúaa mín wán le zǐi zūajii.

34 O Yeesu wéera 6a nùpua cèrèè na mu vǎmú lè mi síiwà lá wee beé lò, á mún ǰon 6a cínáwa cèrèè léra bía 6a wí yi. O yí máa díá à 6a cínáwa mu bǐo, lé bǐo 6a zū a síí.

(Luki 4.42-44)

35 Mu tá na lée tǎn yǐnbii búirǐi, ká ho tá ka yùiii, ó o Yeesu hínòn le zǐi yi, á wà ló ho lóhó món le lùe búí na á nùpue mía yi, á lée wee fio le Dónbeení yi bǐn.

36 O o Simón lè mi ninzàwa ló lée wee cà a.

37 Bǐo 6a vaá yú a, á 6a bía nòn wo yi: «Loń, 6a nùpua búenbúen wee cà fo.»

‡ 1:32 Ho Sabaa ǰúhũ wee wé gúaa ho yèzǔmá zon zǐihũ à vaa vé ho tǐbirí zon le wii zoró pàahũ. Lé bǔn nòn á 6a biaráa hen le 6a nùpua pan le wii líi zoró á wee buaráa mí vánvárowà buennáa o Yeesu cón, lé bǐo 6a lá yí dà máa wé mu le wisoni yi ho Sabaa bǐo yi.

38 Ká a Yeesu màhã bía nɔn ɔa yi: «Mi wa lén va hã lórã na bãmakaa yi. I mún ko à ï vaa bue le bín-tente bín, lé bío á bũn lé ï buenló nũhũ.»

39 O o wãa hínɔn tò ho Kalilee kõhũ ɔúenɔúen yi wà, á wee bue le Dónbeenĩ bionĩ na ɔa nùpua yi ɔa *zúifùwa kàránló zín yi, á mún wee na ɔa cínáwa lén bía ɔa wi yi.

*O Yeesu wéera a ɔúeré ɔúí
(Matiye 8.1-4; Luki 5.12-16)*

40 *Búeré ɔúí wà ɔuara a Yeesu cón, á ɔueé líí fárã mí nɔnkóɔúnã wán ò o wee yanka a kã síi: «Fo dà à wéé mi kã fo tà.»

41 O o nũ màkãrí ɔuan o Yeesu yi dàkhĩna. O o líí bò mi níi o wán ò o bía nɔn wo yi: «Ì tà mu, wãa wa.»

42 O o ɔúeré sãahũ dɛɛníã bíníã se ðín.

43 O o Yeesu le o lén, ò o heníã bío kã nɔn wo yi:

44 «Háyã. Bío wó foñ á ù yi bío le nùpue jí. Kã ù màhã vaa zéeni úten lè le *Dónbeenĩ yankaro. A ù mún wé mu hãmu bío na ó o *Mɔyiize bò le ɔa wé wé mu dãn yi, à ɔa ɔúenɔúen zũn kã ù wan bío bon.»

45 Kã bío ó o nũ mu wà ó o wee yényení bío wó a yi hã lùã ɔúenɔúen yi. Lé bũn nɔn ó o Yeesu yí máã tà zo lóhó à nùpue mi, ò o wee khèn kɛɛní ho donkĩahũ lùe ɔúí na á nùpue mía yi. A ɔa nùpua wee lé lùã ɔúenɔúen yi à ɔuen o cón.

2

*O Yeesu wéera a mùamúã á mún séra a bè-kora díã
(Matiye 9.1-8; Luki 5.17-26)*

1 Wizooní bío yɛn bũn món, ó o Yeesu bíníã ɔuara ho *Kapɛɛnayuumu. A ɔa ná a sã le o wi le zii yi.

2 A ɔa zãamãã ɔueé fò mín ɔúiríɔúirí á lùe yí kã, hàrì ho zũajii. O o Yeesu wee zéeni le Dónbeenĩ bionĩ na ɔa yi.

3 A ɔa nùpua nùwã yɛn ɔúí vaá ló wee ɔuen. Ba nùwã náã ɔa ðahũ ɔuan o mùamúã.

4 Kã ɔa màhã yí dà máã zoó bàrá a o Yeesu yahó ɔa nùpua booró bío yi. A ɔa yòó kara ho lòho sãnsãã hen na ó o Yeesu wi yi. Lé hón kõhũ so á ɔa dó a mùamúã yi lè hã hũni á liiníã kã a dũma mí dãmu dɛɛ wán.

5 Bío ó o Yeesu mɔn bío ɔa dórãã mí síã wo yi, ó o bía nɔn o mùamúã mu yi: «Wàn bónlo, ù bè-kora séra díã.»

6 A ho *làndã bío zéenílowa na wi bín wee bío mí yiwa.

7 «O nùpue mu wee bío kã síi le we? O wee màní mítén lè le Dónbeenĩ. Lée wée dà à sɛn mu bè-kora á à díã kã mu yínɔn lè Dónbeenĩ mí dòn.»

8 O o Yeesu dɛɛníã zũna ɔa yilera ó o bía nɔn ɔa yi: «Lée webio nɔn á hã yilera na kã síi wirãã mia?»

⁹ Lé mu yén bíoró wayi? Lé à bío na a mùamúa yi le o bè-kora séra díá lée, tàá lé à bío na a yi le o híńí lá mí dāmu dèè ò o varáka?

¹⁰ Ká í màhǎ wi á mi zūń na lé o *Nùpue Za yú ho pànká ho tá wán à sènnáa mu bè-kora díá.» O o wǎa bíá bío kà nòn o mùamúa yi:

¹¹ «Le í bío mu na foń, lii híńí, lá ũ dāmu dèè á ũ kǎí6o.»

¹² Mí lahó yi ó o nńi mu dèèńia híńon yòó đĩn, á líí lá mí dāmu dèè ò o lée wà ká 6a búenbúen đĩn wee loń. A 6a búenbúen wó coon mu bío yi. A 6a wee khòoní le Dónbeení ká síi: «Bíó ká 6àn síi wa đĩn yí mən huúu.»

*O Yeesu buara 6a bè-kora wérowà bío yi
(Matiye 9.9-13; Luki 5.27-32)*

¹³ O Yeesu yèrémáa van lè ho Kalilee vū-beení jii. A 6a zāamáa wee buen ò o kàrán 6a.

¹⁴ O wee khíí, ó o mən o nńi búí na 6a le Alifee za Levii ká a kará mí tonló lùe yi, á wee fé ho lànpo. O o Yeesu bíá nòn wo yi: «Híńí bè mi.» O o Levii líí híńon bò a yi.

¹⁵ O Levii von o Yeesu lè ho đĩnló mí zí. Ho *lànpo féwá lè 6a nńi-kora cèrèè wi ho đĩnló mu đĩńi lá a Yeesu lè mí nńi-kenínia. Mu bon. Ba nùpua cèrèè na híá wee bè làa wo lé bán nùpua so síi.

¹⁶ Ho *lándá bío zéenílowa na lé 6a *Farizíewa kuure nùpua búí á mən ò o Yeesu wee dí lè 6a nńi-kora lè ho lànpo féwá, á 6a bíá nòn o nńi-kenínia yi: «Lée webio nòn ó o wee đíráa làa bán nùpua so síi?»

¹⁷ O o Yeesu jíá bío 6a bíá, ó o bíá nòn 6a yi: «Héyíi! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà tĩni 6ànso đání le? Bùèé. Ba vánvárowà lé bíá wee wé cà a đání. Inén yí buara bíá wee leéka le mí téréna bío yi dé. Bíá zū le mí lé 6a bè-kora wérowà lé bíá á í buara bío yi.»

*Mu bè-kta lè mu bè-fla wi mín júná yi
(Matiye 9.14-17; Luki 5.33-39)*

¹⁸ Wizonle búí ó o Zān Batiisi nńi-kenínia lè 6a *Farizíewa nńi-kenínia lù mí jíní. A 6a nùpua búí wà buéé tùara a Yeesu yi: «Lée webio nòn ó o Zān Batiisi nńi-kenínia lè 6a Farizíewa nńi-kenínia wee lí mí jíní à únén nńi-kenínia 6èn yí máa wé mu?»

¹⁹ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Mi wee leéka le bíá 6a von mu yaamu sánú đíró yi á 6a so dà a bío le 6a lí mí jíní ká a há-fla 6àn báa làa ba wi mín wán le? Bún yí dà máa wé.

²⁰ Éé ká pǎahǎ búí khíi dǎ, ó o há-fla 6àn báa 6a à lén 6a tǎahǎ, bún ká 6a màhǎ wé è lí mí jíní.

²¹ «Nùpue máa lá nín-ké-finle bío búí máa la làa báká kĩnle. Lé bío ká a wó mu, á le nín-ké-finle á à wíoka à lèè ho.

²² Làa bún síi, á nùpue máa kúee *đivén fla sùmàni-kta yi. Lé bío ká a kúaa ho bún, ká ho híá wee za, á há à nàma. A ho

divén lè hã sũmàniwa á à páaní ì yáa. Ho divén fla ko ho kúee hã sũmàni-fla yi.»

*O Yeesu wee zéeni ho Sabaa bïo ya-binbiri
(Matiye 12.1-8; Luki 6.1-5)*

²³ Ho *Sabaa ɓúí zoñ ká a Yeesu wee káa hã mana ɓúí yi, ó o ñi-kenínia wee khé ho dínló ho wǎhú nísání à là.

²⁴ A ɓa *Farizíewa wee bío là a Yeesu. «Loñ, lée webio nɔn á ù ñi-kenínia wee sáráa ho Sabaa zoñ ká wa làndá ɓɔñ hò mu?»

²⁵⁻²⁶ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Bìo ó o *Daviide yánkaa wó á mi dín yí kàráanna yí mɔn le? Mu wó le *Dónbeení yankarowà ɓúhúso beení Abiataare pǎahú. O Daviide lè mí ninzàwa á le hĩni hía dà á ɓa yí yú bïo ɓa à dí. O orén mí bɛere zon le Dónbeení zii yi á zoó lá le Dónbeení hãmu búurú là, ò o mún ɓuan ho ɓúí lée nɔn mí ninzàwa yi, ká le Dónbeení yankarowà mí dòn lé bía ɓɔñ lá ko ɓa wé là ho làa bío ho làndá bɔráa mu.»*

²⁷ O o Yeesu pá bínía bía nɔn ɓa yi: «Ho Sabaa bàrá ò o nùpue bïo wé se, ká nùpue yí lera Sabaa bïo yi.

²⁸ Lé bũn nɔn ó o Nùpue Za á ho Sabaa bïo mún wi níi yi.»

3

*O Yeesu wéera a ñii na bàhó húrun
(Matiye 12.9-14; Luki 6.6-11)*

¹ Bũn mɔn ó o Yeesu bínía van ɓa *zúífúwa kàránló zii yi. Mu zoñ à ñii ɓúí wi bĩn á bàhó húrun.

² A ɓa *Farizíewa na wi bĩn bò mí yïo o Yeesu wán le mí ì loñ ká a wéé o ñii mu ho *Sabaa zoñ, lé bïo ɓa wi ɓa zéeni a Yeesu mu wékheró bío.

³ O o Yeesu bía nɔn o ñii na bàhó húrun yi: «Lii hĩní ɓuee lée dín ɓa nùpua ɓúenɓúen yahó le ɓa mi fo.»

⁴ Bũn mɔn ó o Yeesu tùara bía wi bĩn yi: «Wa làndá yi á lé mu yén ó o nùpue ko ò o wé ho Sabaa zoñ? Lée bè-tente lée, tàá lée bè-kohó? Lé ho kǎní a nùpue lée, tàá lé ho díá ò o hí?» A bía wi bĩn yí bía dɛɛ.

⁵ O o Yeesu loñna ɓa ɓúenɓúen yi khíi fò lè le sí-cíflè. O mún yi wee vá lè mi sòobéɛ bío ɓa yiwa tunka bío yi. O o wǎa bía nɔn o ñii yi: «Hóoní ù bàhó.» O o ñii hóonía ho á ho dɛɛnía wan.

⁶ A ɓa Farizíewa fó mín à ɓa ló á dɛɛnía lée kúaa mín wán là a *Heroode kuure nùpua, à ɓa wee loñ bío ɓa à wé á à ɓúeráa o Yeesu.

Ba zãamãa wee lé ɓuen o Yeesu cõn

⁷⁻⁸ O Yeesu lè mí ñi-kenínia wà van ho Kalilee vũ-beeni ɓii á ɓa minka zãamãa bò a yi. Ba nùpua mu ɓúí ló ho Kalilee kǎhú yi. Ba ɓúí ló ho Zudee kǎhú lóhó na ɓa le Zeruzalɛmu yi, lè

* 2:25-26 Mi loñ Samuwɛɛle nín-yání vǎahú 21.1-7

ho kōhū mu lórá búí yi mún. Ba búí ló ho Idumεε kōhū yi, lè ho Zurudēn muhū món. Ba búí ló há ló-zàwa na bámakaa ho Tiire lè ho Sidōn lórá yi. Bán zāamá-kúii so hía wee buen o Yeesu cón, lé bǐo 6a ɲá bǐo ó o wee wé búenbúen.

⁹O o Yeesu wáa le mí nǐ-kenínia bua ho woohū búí buennáa bèra a na ká 6a zāamáa hía wee hénka a, ò o zo hon.

¹⁰Mu bon. Bǐo ó o wee wεé 6a nùpua cèrèε kà sii, á bǐa mu vāmú wee beé lò wee ɲaa mín o wán, bèra à na ò o yí 6a tǐii yi.

¹¹Ba nùpua na 6a cínáwa wi yi ká 6a sansan mǝn o Yeesu, à 6a lé lùiorá a tá, à wé wāamaka ká 6a à bío: «Fo lé le Dónbeenǐ Za.»

¹²Ká a Yeesu mǎhá wee hení mu na 6a yi le 6a yí bá mí bǐo na nùpua yi.

O Yeesu hueekaa mí tonkarowà píru ɲun
(Matiye 10.1-4; Luki 6.12-16)

¹³Bún món ó o Yeesu yòora le búee búí wán, ò o von 6a nùpua búí á 6a buée yòora a cón.

¹⁴O o hueekaa 6a píru ɲun 6a tǎhú á có yèni làa tonkarowà. O hueekaa 6a à 6a keńí mín wán làa wo ò o wé tonka à 6a bue le Dónbeenǐ bǐo.

¹⁵O mún nǝn ho pànká 6a yi à 6a wé ɲa lè 6a cínáwa lén bǐa 6a wi yi.

¹⁶Bǐa ó o hueekaa yènnáa lé hía kà:

O Simǝn, yǎa ó o có yèni làa Piεe.

¹⁷O Zaaki lè mín za Zǎn na lé o Zebedee zàwa. O Yeesu có 6a yèni làa Buanεzεsi, bún kúará le «nùpua na ka lòn viohó na wee nāmaka.*»

¹⁸O Andere, o Filiipu là a Baatelemii,

o Matiye là a Toma,

o Zaaki na lé o Alifee za,

o Tade, o Simǝn na lé 6a Zelootewa† kuure nùpua nǐ-kéní.

¹⁹O Zudaa Isikariote na khíi dé o Yeesu mí zúkúsa níi yi.

O Yeesu dàrló yí ló Satǎni cón
(Matiye 12.22-32; Luki 11.14-23; 12.10)

²⁰Bún món ó o Yeesu bǐnǐa buée lion le zǐi yi. A 6a minka zāamáa tǐn buée fò mín fúaa o Yeesu lè mí nǐ-kenínia yàá yí yú pǎahú máa díráa.

²¹Bǐo á 6àn nùwǎ ɲá mu, á 6a ló wà buée fé o, à 6a wee bío le o ɲúhú mía bǐn.

²²Ho *lǎndá bǐo zéenílowa na ló ho Zeruzalεemu yi buara bǐn bán 6èn wee bío: «Mu lé 6a cínáwa ɲúhúso na 6a le

* **3:17** Ba zúifùwa cón, ó o nùpue na ka lòn viohó na wee nāmaka lé o nùpue na sii khúaa. † **3:18** Mǐ loń Matiye vǎahú 10.4

*Belezebuule‡ lé yĩa wi o yi. Lé wón nɔn ho pànká wo yi ó o dà wee ònáná 6a cínáwa lén bĩa 6a wi yi.»

²³ O o Yeesu wáa von 6a wee bíoráa lè há wàhio: «O *Satáni yí dà máa òa mí ninzàwa cínáwa.

²⁴ Ká kǎhǔ dà-kéní nùpua hĩa wee fi mín yi, se hón kǎhǔ so máa va yahó.

²⁵ Ká zĩ-ɲúhǔ dà-kéní nùpua hĩa wee fi mín yi, á hón zĩ-ɲúhǔ so máa va yahó.

²⁶ Ká a Satáni hĩa wee fi lè mí ninzàwa cínáwa, ká a béenĩ sankaa, ó o pànká máa va yahó ká ho ò yáa.

²⁷ Nii woon yí dà máa zo pànká 6ànso zii á máa zoó khuii o níi bío ká a yí can o pànká 6ànso mu yí vó. Ká a màhǎ can wo vó, ó o zoó khuii o zii bío búenbúen á à lénnáa.

²⁸ Le í mí ho tũíá na mia: Ba nùpua bè-kora lè 6a bín-kora na 6a à bío le Dónbeenĩ dǎní yi búenbúen á le Dónbeenĩ dà khii sɛn ò díá á à na 6a yi.

²⁹ Ká yĩa màhǎ khii bíá le bín-kohó á leéra le Dónbeenĩ Hácírí yi, wón bío á le Dónbeenĩ máa sɛn máa díá máa mi hùúu. Mu ù ɲĩ a ɲúhǔ yi fééé.»

³⁰ O Yeesu bíá ká síi nɔn 6a yi, lé bío 6a wee bío le o cíná wi o yi.

*O Yeesu 6àn nùwá binbiri
(Matiye 12.46-50; Luki 8.19-21)*

³¹ Bío ó o Yeesu 6àn nu lè 6àn zàwa wáa 6ueé dǎn, á 6a lée dǎn ho khǔuhǔ, à 6a tonkaa o búí le wón zoo ve o.

³² Ba nùpua na kará kǎnía o Yeesu yi boo, à bǔn à yĩa 6a tonkaa 6ueé wee bío làa wo: «Loń, mǎn nu lè mǎn zàwa [lè mǎn hǎnni] wee cà fo, 6a lée wi ho khǔuhǔ.»

³³ O o Yeesu bíá: «Lé o yén lé wàn nu? A wàn zàwa lé 6a yén?»

³⁴ O o lońna bĩa kará kǎnía wo yi khii fò, ò o bíá: «Mí loń! Wàn nu lè wàn zàwa wi hen.

³⁵ Lé bío á yĩa wee wé le Dónbeenĩ síi bío se wón lé wàn za, tàá wàn hǎnló, tàá wàn nu.»

4

*O diro wàhiire
(Matiye 13.1-9; Luki 8.4-8)*

¹ O Yeesu tǎn wíokaa wee kàrán 6a nùpua ho Kalilee vǔ-beenĩ ɲii. Ba minka zǎamáa kǎnía wo yi, ó o wó san zon ho woohǔ á zoó kará. Ho woohǔ mu wi mu ɲumu yi, ká 6a zǎamáa bán lée wi le 6ón6óore yi mu ɲumu ɲii.

² O hĩa wee wà há wàhio à kàránnáa 6a nùpua làa bío cèrèè. Bío ká lé bío ó o kàránná làa ba:

³ «Mí tántá mí ɲikǎnna. Nii búí ló van mí mǎhǔ yi, á wà vaá dé mí bè-dà.

‡ 3:22 Mí loń Matiye vǔahǔ 10.25

⁴ Bïo ó o wee dé mu, á mu búí lion ho wǎhũ nǐsǎní, á 6a jínzàwa sèekaa bǔn vǎ.

⁵ Mu búí lion ho 6úaa hó na le tǐní wi wán ká le yí lí, á mu dèenía ló, lé bïo le tǐní yí boo bǐn.

⁶ Bïo le wii jǎ mu lè mí sòobéé, á mu hon, lé bïo mu naní yí zon ho tá yí sese.

⁷ Mu búí lion hen na hǎ kíkara bia héra yí, á mu ló, á hǐn kíkara so hǐnɔn yòò pà mu, á mu yí yú bia hùúu.

⁸ Mu búí bǔn lion ho tá na se yí, á mu ló, á yòò dǎn, á yú hǎ bia 6óní làa píru píru, 6úará-tǐn tǐn, khímàni khímàni.»

⁹ Bǔn món ó o bía nɔn 6a yí: «Yia wee jí bïo, à wón jí bïo bía sese.»

*O Yeesu wǎhio wǎró jǔhũ
(Matiye 13.10-17; Luki 8.9-10)*

¹⁰ Bïo ó o Yeesu páanía wi làa bǐa yí máa tà lé o món là a nǐ-kenínia píru jɔn, á 6a flora a le o zéeni hǎ wǎhio mu kúará làa mí.

¹¹ Ó o bía nɔn 6a yí: «*Le Dónbeení b'éeni bïo na kúará lá dǐn yí zǔ á minén yú zǔna. Ká 6a nǐ-vio wee jí mu bïo búenbúen lòn wǎhio.

¹² Lé bǔn nɔn
á 6a lé 6a nùpua na yǐo wi
ká 6a yí máa mi sese.

Ba mún wee jí mu bïo,
ká 6a yí máa zǔn mu 6àn kúará binbirí.

Ká bǔn mía se 6a lá á à yèrémá à buen le Dónbeení cǐn,
á dén lá à sén nǐ díá á à na 6a yí.»*

*O Yeesu zéenia o dǐro wǎhiire kúará
(Matiye 13.18-23; Luki 8.11-15)*

¹³ Bǔn món ó o Yeesu bía nɔn 6a yí: «Ká le wǎhiire na ká 6àn kúará á mi yí zǔ, á mi ì wé kaka á à zǔnna hǎ wǎhio búenbúen na ká 6àn kúaráwa?

¹⁴ Le Dónbeení bióní ka lè mu bè-dà na ó o dǐro wee dé.

¹⁵ Ba nùpua búí ka lè ho wǎhũ nǐsǎní na le bióní lion yí. Hen ká 6a jǎ le Dónbeení bióní, ò o Satáni dèení lén le 6a yiwa.

¹⁶ Ba búí ka lè ho 6úaa hó na le tǐní wi wán ká le yí lí. Hen ká 6a jǎ le Dónbeení bióní, à 6a tà le yí, à zámaka le bïo yí.

¹⁷ Ká 6a màhǎ yí máa tà à le bióní mu wii 6a sese à va yahó. Ká le lònbee, tàá ho kúará lénló yú 6a le Dónbeení bióní bïo yí, à 6a dèení pí le Dónbeení bïo.

¹⁸ Ba búí ka lè ho tá na á hǎ kíkara bia héra yí á mu bè-dà lion yí. Ba jǎ le Dónbeení bióní,

* 4:12 Mi loń Ezayii vuahũ 6.9-10

19 Èε ká ho yíró bïo yilera, lè ho nàfòró símu na wee vīníní 6a nùpua, lè mu bïowa sílwà cèrèε na 6a nùpua sía wee vá yi, bŭn wee wīi 6a, à hè le bioní mu à le máa dàń dèε 6úí wé.

20 Ba 6úí 6èn ka lè ho tá na se bïo. Ba wee jí le Dónbeení bioní à tà le yi. Bán ka lòn dīnló na yòó ton, á ho 6úí yú hā bia 6óní làa píru píru, 6úará-tīn tīn, khīmāni khīmāni.»

Le fīntāni wāhiire

(Luki 8.16-18)

21 Bŭn mōn ó o Yeesu bīnía bía nōn 6a yi: «O 6úí so wee wé dé fīntāni à bīnī lá láahó 6ún yi le? Tāá 6ānso so wee wé dé le zoo bàrá kàtà tá le? Bùεé. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi.

22 Mu bïo na sàntāa 6úen6úen khíi mi. A bïo sà yi 6úen6úen bïo khíi zūń.

23 Yīa wee jí bïo, à 6ānso jí bïo bía sese.»

24 O Yeesu pá bīnía bía bïo kà nōn 6a yi: «Mí wé jí bïo wee bïo na mia sese. Le wíló dèε na mí wee mōnzá lè mu bïo, lé dén 6ān síi á le Dónbeení á à mōnzá lè mí bïo á à wíoka à bè mu 6úí wán á à na mia.

25 Lé bïo á yīa bïo wí á le è bīnī ì na mu 6úí wo yi á à bè mu wán. Ká yīa dèε 6úí mīa, á hàrí mu bè-za na ó o wee leéka le mu wí mí cōn, á le pá à fé.»

Bïo mu bè-dīnii wee wé wé dānda 6ān wāhiire

26 O Yeesu tīn bīnía bía: «*Le Dónbeení bēεnī bïo 6onmín làa bïo ká: Nīi 6úí dó mí bè-dà mí mōhŭ yi.

27 O wee da à lée sīn làa wizooní. Hón pāahŭ so ká hā bia wee hàa à yòo lé ká a yí zū bïo mu wee wéráa.

28 Ho tá mīten wee wé à mu bïo na dó à lé, à wé mí mùuní, à te, à kúεε mí yīo.

29 Ká ho dīnló hīa bon, á láró dōn, ò o mōhŭ 6ānso dēεnī lá mí khōnle ká a khè ho.»

Ho mútāàdè vīndèε bεεre wāhiire

(Matiye 13.31-32; Luki 13.18-19)

30 Bŭn mōn ó o Yeesu tīn pá bīnía bía: «Lé mu yén á wa dà à tèè lè le Dónbeení bēεnī? Lé le wāhiire yén á wa à dīn wán á à zéεnínáa le bēεnī mu bïo?

31 Mu bïo dà à tèè lè le vīndèε na 6a le mútāàdè 6ān bεεre. Le ka cīnú á po hā bia 6úen6úen na ho dīmíjā yi.

32 Ká 6a dù le à le lé, à dā poń ho zen-6uahó bè-vānii 6úen6úen, à lakara kerí á tàró wé, à 6a jínzàwa wé dàń tá mí lenna yi.»

(Matiye 13.34-35)

33 Lé ká síi ó o Yeesu hīa wee wārāa hā wāhio cèrèε làa hīa ká 6ān síi bïo, à zéεnínáa le Dónbeení bioní na 6a nùpua yi. O hīa wee kārán 6a à héha làa bïo á bīa wee jí a cōn dà à zūínáa hā kúará.

34 O hía máa wé bío lè 6a zâamâa ká a yí máa wà wàhio. Ká pãahũ na ó orén lè mí nĩ-keninia wi mí dòn, ò o zéeni hã kúará na bán yi.

*O Yeesu dñia ho pinpiró
(Matiye 8.23-27; Luki 8.22-25)*

35 Mu nònzoñ mí beere zihũ, ó o Yeesu bía nòn mí nĩ-keninia yi: «Mi wa khí lè ho vũ-beeni món.»

36 A 6a wãa wà díá 6a zâamâa. Ho woohũ na ó o Yeesu lá wi yi lé hía ó o nĩ-keninia zon làa wo á 6a wà. Hã wonna búí mún sùaráa yi làa ba.

37 Cúa-yen à ho pinpi-beeni hínòn wee và, á mu jummu wee yànbónka zo ho woohũ. Lònbio à ho yòó wee sí lè mu jummu.

38 Mu wee wé ò o Yeesu líí dũma ho woohũ fikhũ sã mí jũhũ á mu dãmu 6ó. O o nĩ-keninia sínia wo á bía nòn wo yi: «Núhũso, wa à hí. Mu so lée bio na yí ciran fo lée?» 39 O o Yeesu sına nàmakaa ho pinpiró yi, ò o bía nòn ho vũ-beeni jummu yi: «Wé tété.» A ho pinpiró dèenía dñn. A mu búenbúen wó tété.

40 O o Yeesu bía nòn mí nĩ-keninia yi: «Lée webio nòn á mi zãnaná? A lé minén pá dñn yí dó mí sía mũ lon?»

41 Ká bño 6a zãna dàkhĩna, á 6a wee bío mín yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén síi kã? Hãri ho pinpiró lè mu jummu ó o biaráa, á mu pá bò a bionĩ yi.»

5

*O Yeesu nòn 6a cñáwa léra o nĩi búí yi
(Matiye 8.28-34; Luki 8.26-39)*

1 Bũn món á 6a wà khii dñn ho Kalilee vũ-beeni món ho Zerasaa* kshũ yi.

2 Bño ó o zoó ló ho woohũ yi lée wee dñn, à bũn ò o nĩi búí ló 6a nĩ-hía nùnii† á wee sí a yahó. O cñá búí wi o nĩi mu yi á wee beé o lò.

3 O wee cãa 6a nĩ-hía nùnii. Nùpue yí dà máa biní máa ca a làa dèe woon, hãri lè hã zúakùaríwà.

4 Pñna cèrèe 6a can wo lè hã zúakùaríwà. Ká a màhá wee wé khò hã zúakùaríwà, à háaka hã cianí na wi o zení yi. Panká 6ãnsò na dà a bio wón mía.

5 Fúuu lè hã wizooní, ká lé 6a nĩ-hía nùnii lè hã búaa ó o wi yi, á wee wãamaka ká a hũaa mítén bóonika yi lè hã huua.

6 O nĩi mu khèra mòn o Yeesu ó o lùwa buara á bueé líí búrá a tá

* 5:1 Ho Zerasaa lé hã Lórã Bio Pírú kshũ ló-beeni. Le Dónbeeni bionĩ vãnna búí yi á ho Kadaraa lè ho Zekesa lórã lé hã bio bía. † 5:2 Ba zúífùwa búráa lè warén búráa yínóí dà-kéní. Ba fù wee wé cé mí búráa hã 6ó-leera yi kúia. Lé hñn búráa so síi ó o khéero ló yi buararãa o Yeesu cñn.

⁷ ò o wee bío bío kà p̄́n̄p̄́n̄: «Dónbeenĩ na wi mu bío búenbúen ñúhũ wán Za Yeesu! Lée webio fo lon làa mi? Sábéré, í wee yanka fo le Dónbeenĩ yèni yi, yí yáa í bío.»

⁸ O bía b̄́n̄, lé bío ó o Yeesu wee kíká a cíná na wi o yi le o lé.

⁹ O o Yeesu t̄́ara a yi: «Û yèni 6a le we?» O o bía: «Í yèni 6a le Z̄́amáa, lé bío wa boo.»

¹⁰ O o wee yanka a le o yí ña mí lén ho k̄́hũ mu yi.

¹¹ Mu wee wé à n̄n̄bùε-6oohũ búí wee dí le búee ñs̄́n̄í.

¹² A 6a cínáwa mu yankaa o Yeesu kà: «Na ho w̄́hũ w̄́n̄ le wa vaa zo 6a n̄n̄bùεení na kà yi.»

¹³ O o Yeesu n̄n̄ mu w̄́hũ 6a yi. A 6a cínáwa mu ló a ñi yi á vaá zon 6a n̄n̄bùεení yi. A 6a búenbúen yòó lùwa le búe wán á kùenkaa líí zon ho v̄́-beenĩ yi á húrun. Ba à yí lòn muaaseé ñun síi.

¹⁴ A b̄́ia lá wee pa 6a lùwa vaá bía mu n̄n̄ b̄́ia wi mí manawà yi, á bía mu n̄n̄ b̄́ia wi ho lóhó yi. A 6a n̄pua ló wà 6ueé lon bío wó.

¹⁵ Bío 6a 6ueé d̄́n̄ hen na ó o Yeesu wi yi, á 6a m̄n̄ o ñi na 6a minka cínáwa lá wi yi, ò o wó mí ñi-tente á z̄́á mí s̄́ia kará, á 6a z̄́ana.

¹⁶ A b̄́ia mu wó ȳ́o yi lá bío wó a ñi na 6a cínáwa lá wi yi làa bío wó 6a n̄n̄bùεení yi á f̄́era n̄n̄ b̄́ia ló 6uaraka yi.

¹⁷ A 6a wee yanka a Yeesu le o sábéré ò o lén día mí.

¹⁸ P̄́ahũ na ó o Yeesu b̄́n̄ia wà yòó zo ho woohũ yi, ó o ñi na yú mít̄́en 6a cínáwa ñi yi yankaa wo le o día le mí bè làa wo.

¹⁹ O o Yeesu p̄́á ò o bía n̄n̄ wo yi: «B̄́n̄í va m̄n̄ z̄́i à vaa bío ù makárí na ó o Ñúhũso z̄́úrna, làa bío ó o wó n̄n̄ foñ búenbúen à na 6a n̄pua yi.»

²⁰ O o ñi mu 6̄́en w̄́aa wà á tò h̄́a Lórá Bío Pírú k̄́hũ yi ká a wee yényení bío búenbúen na ó o Yeesu wó n̄n̄ wo yi. A b̄́ia búenbúen na ñá mu á mu wó coon dàkh̄́ina.

*O Zayiruusi h̄́n̄ló là a h̄́aa búí w̄́éeró bío
(Matiye 9.18-26; Luki 8.40-56)*

²¹ B̄́n̄ m̄n̄ ó o Yeesu zon ho woohũ, á yèr̄́emáa khú ho v̄́-beenĩ m̄n̄, hen na ó o ló yi 6uararáa. A 6a minka z̄́amáa 6ueé k̄́n̄ia wo yi ká a wi mu ñumu ñi.

²² Hón p̄́ahũ so yi à b̄́n̄ 6a *zuífùwa k̄́aránló z̄́i ya-dí búí na yèni 6a le Zayiruusi 6ueé d̄́n̄. Bío ó o 6ueé 6ó a Yeesu yi ó o líí búrá a tá,

²³ á wee 6ón6óní a kà síi: «Í h̄́n̄ló máa fen, í wee fio fo, sábéré à ù 6uee bè ù ñi o wán ò o lò fá.»

²⁴ O o Yeesu w̄́aa bò làa wo á 6a wà. A 6a minka n̄pua 6ura bò a yi.

²⁵ Hãa búí wi 6a t̄lahú á wee mi mí s̄eero f̄eere á d̄on hã lúluio píru jun à ho máa f̄i.‡

²⁶ O lò bon làa s̄ob̄e le t̄ini 6ansowà n̄ini yi, á n̄ii b̄io búenb̄uen wó. Ká a màh̄á pá yí yú mít̄en. O v̄amú yáa wíokaa wee dé wán.

²⁷ O hãa mu h̄ia j̄á a Yeesu b̄io, lé b̄un n̄on ó o b̄ueé zon 6a z̄amãa yi, á j̄àana zoó 6o a Yeesu yi, á t̄úaa o dà-z̄inii yi là a m̄on.

²⁸ O láa wee b̄io b̄io kà mí yi: «Hen ká í dàrna t̄úaa o dà-z̄inii yi, á ì wa.»

²⁹ B̄io ó o 6èn yú zoó t̄úaa o dà-z̄inii yi, ó o s̄eero d̄eena d̄in, ó o z̄úna mu mí s̄ania yi le mí wan.

³⁰ Mí lahó yi, ó o Yeesu z̄úna le p̄anká búí ló mí yi, ó o yèr̄emãa d̄in 6a z̄amãa yi ò o t̄úara: «Lée wée t̄úaa í dà-z̄inii yi?»

³¹ O o n̄i-ken̄inia b̄ia n̄on wo yi: «Fo yí m̄on b̄io 6a n̄upua burarãa foñ á wee j̄àa mín le? A ù pá wee t̄ua le lée wée t̄úaa foñ.»

³² Ká a Yeesu wi ò o z̄ún ȳia wó mu, ó o wee loñ mí n̄isãa yi.

³³ O o hãa z̄ana, ó o wee zà, lé b̄io ó o z̄ú b̄io wó a yi. O o wá b̄ueé líí búrá a Yeesu tá, ò o f̄era b̄io mu wórãa búenb̄uen n̄on wo yi.

³⁴ O o Yeesu b̄ia n̄on wo yi: «Wàn h̄inló, b̄io fo dó ù s̄ii mií, lé b̄un w̄eera fo. Wãa lén, vaa yí h̄eera. Fo wan mu vórãa.»

³⁵ B̄io ó o Yeesu wee b̄io kà s̄ii à b̄un 6a tonkarowà búí ló a Zayiruusi z̄ii j̄on o m̄on á b̄ueé wee b̄io làa wo: «Û h̄inló wãa húrun. Fo t̄in pa à s̄eé o n̄i-kar̄anlo le?»

³⁶ Ká a Yeesu màh̄á yí loña le 6a c̄on ò o b̄ia n̄on o Zayiruusi yi: «Yí titika, dé ù s̄ii mií.»

³⁷ O Yeesu yí tà le n̄upue l̄eñí mí ká mu ȳin̄o o Piere là a Zaaki le mín za Z̄an.

³⁸ B̄io ó o vaá d̄on o Zayiruusi mu z̄ii, ó o Yeesu m̄on b̄io le l̄uè kánkãa d̄innãa. Ba n̄upua wee wá p̄onp̄onp̄on.

³⁹ O o Yeesu ȳoó zon le z̄ii yi ò o b̄ia n̄on 6a yi: «Lée webio te h̄on minka kánkãa so. Lée webio n̄on mi wee wárãa kà s̄ii? O h̄inzo-za mu yí húrun, o lée ȳia na d̄uma.»

⁴⁰ A 6a wee z̄uarka a yi. O o wãa le 6a búenb̄uen lé, ò o fó a h̄inzo-za 6àn maá le 6àn nu le mí n̄i-ken̄inia n̄uwã t̄in á zonnãa hen na ó o h̄inzo-za wi yi.

⁴¹ O o líí f̄ù a n̄ii yi ò o b̄ia: «Talita kumi.» (B̄un kúará le «h̄inzo-za, le í b̄io mu na foñ, lii h̄iní»).

⁴² O o h̄inzo-za d̄eena líí h̄in̄on wee varãka. O teró lúluio yú píru jun. B̄io 6a m̄on mu kà s̄ii á 6a wó coon dàkh̄ina.

⁴³ Ká a Yeesu màh̄á henia mu n̄on 6a yi le 6a yí b̄io mu le n̄upue j̄í. O o b̄inia b̄ia le 6a na mu b̄io wo yi le o dí.

‡ 5:25 Mi loñ Levii n̄uwã v̄uhú 15.25-33

6

*Ho Nazarεete lóhósa yí tà a Yeesu bío
(Matiye 13.53-58; Luki 4.16-30)*

¹ Bún món ó o Yeesu ló hón lahó so yí á wà van ho lóhó na ó o dñn yi. Ó o nĩ-keninia bò làa wó.

² Bío ho Sabaa dñn ó o zoó kàráanna ba nùpua ba *zúifùwa kàránló zĩ yi. Ba minka nùpua na ja a bíoní á wó coon dàkhĩna. A ba wee bío: «Bìo kà búenbúen ó o yú wen? O bè-zũrmini lè mu yéréké bíowa na ó o wee wé ó o yú wen?

³ Yínón orén lé o búen-khèero le? A bân nu yínón o Mari le? O Zaaki là a Zzee là a Zude là a Simón, bán so yínón bân zàwa le? A bân hínni làa wen yí wi mín wán hen le?» Lé bún nòn á ba yí tàráa o Yeesu bío.

⁴ Ká a Yeesu màhá bíá nòn ba yi: «Le *Dónbeení ji-cúa fεero wé yí le kònbi lùà búenbúen yi. Ká bân kùrú lóhó mí bæere nùpua, lè bân temínlowà lè bân zĩ-juhũ nùpua bán máa wé kònbi o.»

⁵ O Yeesu yí wó yéréké bío bín, ká mu yínón ba vánvárowà nùwā yεn na ó o bò mí níní wán á weéra.

⁶ Bío ba yí dó mí sĩa wo yí á wó a coon.

*O Yeesu tonkaa mí nĩ-keninia lè ba nùwā jun jun
(Matiye 10.5-15; Luki 9.1-6)*

Bún món ó o Yeesu tò hã lórà na bãmakaa bín yi, á wee kàrán ba nùpua.

⁷ O von mí nĩ-keninia píru jun á wee tonka lè ba nùwā jun jun. O nòn ho dànló ba yi, à ba wé kíkánáa ba cínáwa yi,

⁸ á bíá bío kà nòn ba yi: «Mí yí bua dèè à láràa ho wõhũ ká mu yínón le búin-za mí dòn. Mí yí bua bè-dínni, tàá puure. Mí yáá pá yí bua wáí.

⁹ Mí zĩ hã nakāa ká a búí yí bua báká búí à séení hĩa ó o zã.»

¹⁰ O o bíníá bíá: «Mí wé vaá zon lóhó lée lóhó yi, à le zĩ na mí làara yi lé bín à mí keení yi fúaa mí léró ho lóhó mu yi.

¹¹ Ká lóhó na sa wé pá le mí máa làa mí wán, tàá ká ba pá le mí máa jí mí cón, ká mi wee lé ho yi, à mí púaa mí zení khũnkhũnĩ kúia bín.* A bún ñ zéení làa bán le ba wó khon.»

¹² A ba bèn wà dén jii so wán, á vaá wee hée bue mu na ba nùpua yi le ba yèrémá mí yilera lè mí wárá.

¹³ Ba cínáwa cèrèè ba wee ja lén bíá ba wi yi, á mún wee khii ho jiló lè ba vánvárowà cèrèè, à weé ba.

*O Zãn Batiisi búeró bío
(Matiye 14.1-12; Luki 9.7-9)*

* 6:11 Mi loñ Matiye vūahũ 10.14

14 Bũn ñ wé ò o bée *Heroode† ná a Yeesu bïo, lé bïo ó o yèni ló hã lua búenbúen yi. Ba nùpua búii wee bío le lé o Zãn Batiisi á vèera, le lé bũn nòn ó o dà mu yéréké bïo wee wéráa.

15 Ká 6a búii bán bèn wee bío le mu lé o *Elii. Ba búii yáá bèn wee bío le mu lé le *Dónbeenĩ jii-cúa fεerowà na yáania ñ-kéní.

16 Bïo ó o Heroode ná mu kà, ó o le éee! Le o Zãn Batiisi na mínén nòn le jii 6a kúio jùhũ lé wón bĩnia vèera le.

17-20 Bïo kà lé bïo mu wóráa: O Heroode hĩa fó mín za Filiipu‡ bán hĩa Herodiade yan. O o Zãn bía nòn wo yi: «Mìn za bán hĩa á fo yí ko à ù fé ya.»§ Bïo ó o Herodiade ná mu ó o s̄ii cá a Zãn yi, á wi ò o cá a búeró yahó ká a màhá yí dàrna mu yí wó, lé bïo ó o Heroode mu fù wee hézón o Zãn. O zũ le o lée ñ-tente na bïo sã le Dónbeenĩ yi, ó o bèn̄tĩn fù pan o bïo. Hen ká a wee jí a bioní, ò o máa zũn̄ bïo o ò wé sese, ò o jòn̄ pá wa a bioní jíló. Ká bũn pá yí hò bïo ó o nòn le jii á 6a wĩira a Zãn mu can dó ho kàsó yi, á wééraráa o Herodiade s̄ii.

21 A nònzòn na ó o Heroode mu teró wizonle bánbáa bueé d̄sn yi, ó o Herodiade wáa bõ bũn yi á wóráa bïo ó o lá wee leéka. Mu zòn ó o Heroode wó ho s̄sn-beenĩ ò o von mí béenĩ ñ-beera, á von 6a dásiwá júnása lè ho Kalilee k̄shũ bá-zàwa.

22 Mu zòn ó o Herodiade hĩnló á wà zon hen na 6a wee dí ho s̄nú yi, á zoó yon. O o bïo wéera a Heroode làa bía ó o von s̄ia. O o Heroode wáa bía nòn o hĩnzoró yi: «Bïo fo le fo ò cá à ù zéení, á ñ na mu foñ.»

23 Fúaa o hĩa báa á bía bïo kà: «Bïo búenbúen na á fo le fo o cá á ñ na foñ, hàrí mu wé ñ béenĩ bán sanká màní, á ñ pá à na mu foñ.»

24 O o hĩnzoró wáa wà lée tũara mín nu yi: «Lé mu yén á ñ ko à ñ bío le o *Heroode na miĩ coon?» A wón bía nòn mí hĩnló yi: «Lén zo o bío le o Zãn Batiisi jùhũ lé hĩa ò o na foñ.»

25 O o hĩnzoró d̄enía yèrémáa bánbáa zon o bée c̄sn á zoó bía bïo kà nòn wo yi: «O Zãn Batiisi jùhũ lé hĩa à ù wáa dé ho lenbuen yi na miĩ.»

26 O o bée s̄anía búenbúen yòó tò. Ká a màhá yí wi ò o pí bĩa ó o von yahó bïo ó o báa bïo yi.

27 Mí lahó yi ó o d̄enía tonkaa mí dásí ñ-kéní, á nòn le jii yi le o vaa kúii o Zãn Batiisi jùhũ 6ua buennáa. O o dásí ñi wà van ho kàsó z̄ii yi, á vaá kúio o Zãn Batiisi jùhũ,

28 á dó ho lenbuen yi á bueé nòn o hĩnzoró yi, á wón buan vaá nòn mín nu yi.

† 6:14 O Heroode na 6a bía bïo hen lé o Heroode Antipaasi. ‡ 6:17-20 O Filiipu na 6a bía bïo hen lé yĩa hĩa wi ho Oroomu lóhó yi. Wón wi mí dòn là a Filiipu na f̄ará ho Sezaaree lóhó. O Heroode hĩa fó bán hĩa yan ká a yĩo wi lua. § 6:17-20 Mí loñ Levii nùwá v̄ahũ (Lévitique) 18.16

29 Bïo ó o Zān Batiisi nĩ-kenínia já mu, á 6a 6ueé lá a vaá nùna.

*O Yeesu diinia 6a minka zāamāa
(Matiye 14.13-21; Luki 9.10-17; Zān 6.1-14)*

30 Ba tonkarowà vaá bĩnia 6uara a Yeesu cón, á 6ueé fεεra bïo 6a wó làa bïo 6a kàráanna 6úen6úen lè 6a nùpua á nɔn wo yi.

31 Ba nùpua na wee 6uen ká 6a bĩnĩ lén á boo dà, fúaa o Yeesu lè mi tonkarowà yí yú ho p̄ahú máa díráa. Lé bĩn nɔn ó o bíaráa bïo ká nɔn 6a yi: «Mi 6uen le wa khèn lé à mi lée yí vūĩ cĩnú.»

32 A 6arén mí dòn wáa zon ho woohú á khèra ló van hen na á nùpue mía yi.

33 Ká nùpua cèrèε máhã mɔn 6a lénlò, á zūna 6a. A 6a lóka há lórá 6úen6úen yi á 6ùunia dú a Yeesu lè mí tonkarowà yahó van ho lahó mu yi.

34 Bïo ó o Yeesu zoó ló ho woohú yi, ó o mɔn 6a minka zāamāa. A 6a màkárí 6uan wo yi, lé bïo 6a 6onmín lòn pia na paro mía. O o wáa kàráanna 6a làa bïo cèrèε.

35 Bïo le wii wee tè, ó o Yeesu nĩ-kenínia vá 6ueé 6ó a yi á bía nɔn wo yi: «Le wii tò, à hen na wa wi yi, á nùpue mía yi.

36 Bío le 6a nùpua mu lén va há manawà lè há lórá na sùarákaa hen, à vaa yà mu bïo dí.»

37 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Minén miten na mu bè-dínii 6a yi.» A 6a bía nɔn wo yi: «Hàrí wa vaa yà wén-hãani* khiá-jun búurú 6uee na 6a yi, á hon pá máa yí 6a.»

38 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi vaa loĩ le lée búurú bïo yɛn ká mi cón.» Bïo 6a van 6uara, á 6a bía nɔn wo yi: «Lée búurú bi-zàwa bïo hònú làa cezàwa bùaa jun.» 39 O o Yeesu wáa nɔn le jii mí nĩ-kenínia yi le 6a sanká 6a nùpua le 6a kɛení lè mi kuio le jí-sio wán.

40 A 6a kará lè mí kuio. Ba 6úi lé ho khímàni khímàni, 6a 6úi lé ho 6úará-jun làa píru píru.

41 O o Yeesu wáa fó ho búurú bi-zàwa bïo hònú lè 6a cezàwa bùaa jun 6uan, ò o hoonía mí yahó ho wáayi á wee fio, ò o dó le Dónbeenĩ bārākā, ò o cèekaa ho nɔn mí nĩ-kenínia yi le 6a sanká na 6a nùpua yi. O mún sankaa 6a cezàwa bùaa jun nɔn 6a 6úen6úen yí.

42 Ba lè mi nĩ-kéní kéní yú dú á sù.

43 Ho búurú lè 6a cezàwa na là ká á 6a nĩ-kenínia khuiira, á mu sú há sàkíwá píru jun.

44 Bĩa dú mu, á 6a báawa mí dòn á yú ho muaaseé hònú.

* 6:37 Le wén-hōnlò dà-kéní wee yí o nùpue nĩ-kéní wizon-kùure sámú sááníi.

*O Yeesu wee varáka ho vū-beení jummu wán
(Matiye 14.22-33; Zān 6.15-21)*

⁴⁵ Būn mǎn ó o Yeesu dèɛnía kíkkaa mí nǐ-kenínia yi le 6a zo ho woohũ à dí mí yahó khí ho vū-beení mǎn lè ho Betesayidaa lóhó cǎn, ká minén nè na ho wǎhũ 6a zāamāa yi á 6a à 6oka.

⁴⁶ Bǐo 6a saawaa mín yi vó, ó o vaá yòora le búee búí wán á wà yòó fio le Dónbeenĩ yi.

⁴⁷ Ho tá á à bío le mí ì hĩ, à būn ho woohũ na ó o nǐ-kenínia zon á zoó wi ho vū-beení sǐi yi. O o Yeesu mí dòn léé dǐn le 6ón6óore yi.

⁴⁸ O o mǎn ò o nǐ-kenínia lò wee be lè ho woohũ pàró, lé bǐo ho pinpiró wee sí 6a yahó. Hā tá-tǐa yi, ó o Yeesu wee varáka mu jummu wán á mà 6a, á wà vaá nikhĩ 6a.

⁴⁹ Bǐo 6a mǎn wo ò o wee varáka mu jummu wán, á 6a wee leéka le o léé nǐ-hǎnbóní. A 6a wee wāamaka.

⁵⁰ Ba búenbúen á yǐa yí mǎn wo mía. A 6a zǎnkaa dàkhĩna. Ká a Yeesu dèɛnía bía làa ba: «Mi hení mi sǐa, mu lé ínén, mi yí zǎn bǐo.»

⁵¹ O o yòó zon ho woohũ yi làa ba, á ho pinpiró dǐn. O o nǐ-kenínia wó coon dàkhĩna.

⁵² Ba yí zūna mu yéréké bǐo na ó o wó lè ho búurú 6àn kúará, lé bǐo 6a tun mí yiwa.

⁵³ Ba kǎa ho vū-beení khĩi dǎn ho lahó na 6a le Zenzareete kǎhũ, á 6a can mí woohũ mu jummu jǐi.

⁵⁴ Bǐo 6a zoó ló ho woohũ yi á 6a nùpua na mǎn o Yeesu dèɛnía zūna a,

⁵⁵ á 6a héera bía a bǐo. A 6a nùpua wee lé lùà búenbúen yi à 6ua mí vǎnvárowà ká 6a wi mí dǎmu sǐa wán, à varáa o cǎn hen na 6a wee jí le o wi yi.

⁵⁶ Lùà búenbúen na ó o Yeesu wee va yi, hā ló-zàwa lè hā ló-beera lè hā manawà, á 6a nùpua wee 6ua mí vǎnvárowà à varáa ho fémínló lara yi ká 6a yanka a le o día le 6a tǔiika a dà-zǐnii jǐi-kǎa yi. A bía wee yí le tǔii yi, bán búenbúen wee wa.

7

*O Yeesu lè 6a Farizǐewa wee wǎani
(Matiye 15.1-9)*

¹ Ba *Farizǐewa lè ho *làndá bǐo zéenílowa nùwǎ yɛn búí na ló ho Zeruzalɛmu yi, á 6ueé kúaa mín wán kǐnía o Yeesu yi.

² Ba lońna mǎn ò o nǐ-kenínia búí wee dí à 6a yí sɛera mí níní á yí ceéarǎa mítén làa bǐo ho làndá bǔrǎa mu.

³ Mu bon, 6a Farizǐewa lè 6a *zúifùwa búenbúen á wee bè ho làndá na á 6àn maáwà zéénia nǎn 6a yi. Ba máa wé dí ká 6a yí sɛera mí níní sese.

4 Ká 6a vaá ló ho yàwá yi à 6a máa dí ká 6a yí sɛɛra míten. *Lándáwá cɛ̀ɛɛ na 6a yú mín maáwà cɔ́n á 6a wee bè yi: Hã juuníi s̄a, lè hã d̄unà lè hã bánámáwá, b̄io na á hã ko à hã wé sɛɛráa.

5 Á 6a Farizíewa lè ho lándá b̄io zéenílowa wáa túara a Yeesu yi: «Lée webio n̄on á ù n̄i-kenínia yí máa bèráa ho kàránlò na á wàn maáwà n̄on wɛn yi, á wee dí ká 6a níní yí sɛɛra làa b̄io ho lándá b̄oráa mu?»

6 O o Yeesu wáa bía n̄on 6a yi: «Nì-khàwa yén! O *Ezayii túiá s̄i mí wán p̄ahú na ó o fɛɛra le *Dónbeení j̄i-cúa na kà mi d̄ání yi. B̄io kà lé b̄io ó o h̄ia túara:

«Ba n̄upua na kà wee 6̀uaaní mi lè mí j̄iní,
ká 6a yiwa yi, á 6a khèra làa mi.

7 Le 6̀uaaní na 6a wee na m̄i j̄uhú mía.

Lé b̄io 6a n̄upua lándáwá

lé h̄ia 6a wee kàrán làa mín.» *

8 O o Yeesu b̄inía bía: «Le Dónbeení lándáwá á mi wee p̄í día, ká mi bè 6a n̄upua kàránlò yi.»

9 O o pá b̄inía bía: «B̄io mi p̄á le Dónbeení lándáwá à mi bò mín kùrú lándáwá yi lée b̄io na se mi cɔ́n sá!

10 Mu bon. O *M̄oyiize bía: «K̄ònb̄i m̄in maá lè m̄in nu.» † Mu mún bía: «Yia bía khon mín maá tàá mín nu d̄ání yi, wón ko làa 6̀úeró.» ‡

11 Ká minén bán wee kàrán 6a n̄upua le ká n̄upue bía n̄on mín maá yi tàá mín nu yi le mí níi b̄io na mí lá ko à mí séení làa wo lée Koroban. (B̄un kúará le h̄amu na b̄io s̄á le Dónbeení yi.)

12 Se mi n̄on le níi wo yi ò o yí séení mín maá tàá mín nu.

13 Ká mi wee wé kà s̄i se lé le Dónbeení b̄ioní b̄àn b̄áhéé á mi wee lén le wán lè mi kùrú lándáwá na mi wee zéení làa mín. B̄un b̄àn s̄iíwà cɛ̀ɛɛ á mi wee wé.»

*Mu b̄io na wee tíi o n̄upue
(Matiye 15.10-20)*

14 B̄un m̄ón ó o Yeesu von 6a z̄amáa á bía n̄on yi: «Mí 6̀úen6̀úen j̄i b̄io kà à z̄un kúará:

15 B̄io ó o n̄upue wee dí, b̄un d̄èe woon yí máa tíi wo. B̄io wee lé o s̄i yi, b̄un lé b̄io wee wé tíi wo.

16 [Yia wee j̄i b̄io à wón j̄i b̄io bía sese.]»

17 B̄io ó o Yeesu wà día 6a z̄amáa ó o vaá zon le z̄i yi, ó o n̄i-kenínia zoó wee túa wo yi lè le w̄ahiire mu b̄àn kúará.

18 O o bía n̄on 6a yi: «Minén mún yí z̄u mu b̄iowa mu yara le? Mí yí z̄u le b̄io ó o n̄upue wee dí d̄èe woon yí máa tíi wo le?

* 7:7 Mi loí Ezayii v̄uahú 9.13 † 7:10 Mi loí Léró (Exode) v̄uahú 20.12; Lándá zéenílò (Deutéronome) v̄uahú 5.16 ‡ 7:10 Mi loí Léró (Exode) v̄uahú 21.17; Levii n̄uwá (Lévitique) v̄uahú 20.9

19 Mu yí máa zo a sǐi yi, ká mu wee zo a píohó yi ò o bǐnǐ lée ní kúia.» O Yeesu wee zéení làa hǎn bioní so le ho dǐnló búenbúen dà wee dí. §

20 O pá bǐnǐa bía: «Bìo wee lé o nùpue sǐi yi lé bǐo wee tíí wo.

21 Lé bǐo ó o nùpue sǐi lé bǐn á hǎ yile-kora wee lé yi à dé o ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí sǐiwà yi, lè ho kǎnló lè le nǐ-búee yi.

22 Hǎ wee na ò o wé o bá-fé tàà o há-fé, à sǐi wé vá 6a nùpua bǐowa yi, à wé o nǐ-sǔmúí, à wé khà 6a nùpua vǐiní. O yú bǐo na ò o wé. Le yandee wee kǎn wo yi. O wé yáa 6a nùpua yèni, à wé búaaní mítén, à wé o bǎnbú.

23 Bǔn bǐowa so búenbúen wee lé o nùpue sǐi yi. Bǔn lé bǐo wee tíí wo.»

*O sǐi veere háa na tà a Yeesu yi bǐo
(Matiye 15.21-28)*

24 Bǔn mǎn ó o Yeesu ló dén lùe so yi á wà van ho kǎhǔ na sùaràa yi lè ho Tiire lóhó. O vaá zon le zǐi búí yi, á yí wí à 6a zǔnǐ o bǐo. Ká a màhá yí sà mítén yí yú.

25 Háa búí na hǐnló ó o cǐná wí yi á ná a sǎ. O o dèenía wà buara a cǎn á buée líí búrá a tá,

26 ò o fióra a Yeesu le o ná a cǐná lén mí hǐnló yi. O háa mu yǐnǎn zúifù, o ló ho Siiro-Fenisii kǎhǔ yi.

27 O o Yeesu bía làa wo: «Día le 6a háyúwá dí vé. Mu yí se à 6a lá 6a háyónzàwa dǐnló yénní kúia na 6a booní yi.»

28 O o háa bía nǎn wo yi: «Núhǔso, mu bon. Ee ká 6a booní nǎn mún pá wee wé sèeka ho dǐnló na 6a háyónzàwa wee dí ká ho ò kùenka.»

29 O o Yeesu wǎa bía nǎn wo yi: «Ū bioní na á ū bía kà bǐo yi, á í nǎn o cǐná léra ū hǐnló yi wó. Wǎa hǐnǐ lén va ū zǐi.»

30 O o háa 6èn bǐnǐa wà van mí zǐi, á vaá yú mí hǐnló ò o dǔma le dǎmu dèe wán, ò o cǐná ló a yi.

O Yeesu wéera a beke búí

31 Bǔn mǎn ó o Yeesu ló ho kǎhǔ na á ho Tiire lóhó wí yi, á ló ho Sidǎn lóhó yi, á kǎa há Lórá Bǐo Pírú kǎhǔ yi bǐnǐa buararàa lè ho Kalilee vǔ-beenǐ cǎn.

32 A 6a bò là a nǐi búí buararàa o cǎn ò o lé o beke, á bioní mún yí máa jí. Ba fióra a Yeesu le o bè mí níní o wán.

33 O o Yeesu wǎa fó arén mí dòn wàráa á khèra lè 6a zǎamàa, ò o kúaa mí nín-kízàwa o jikǎnna yi. Bǔn mǎn ó o bò mí jinsǎnǐ o nǐi denle wán,

34 ò o hóonía mí yahó ho wáyai á wee fio, ò o vǔuna sùee ò o bía nǎn o nǐi yi: «Efata.» (Mu kúará le «hén»).

³⁵ Mí lahó yi ó o ñii jikōnna dèñíá wee jí mu bïo, á ðenle fá, á wee bïo sese.

³⁶ O o Yeesu heníá mu ñon bíá wi bín búenbúen yi le 6a yí bío bío wó kà à na nùpue yi. Ká bío ó o hò 6a kà síi, á 6a wáa wíokaa wee yényení mu.

³⁷ Ba nùpua wó coon mu bío yi dàkhíina. Ba wee bío: «Bìo ó o wee wé búenbúen b̀entín se. Hàrí 6a bekewá jikōnna wee jí mu bío. A bíá bíoní lá yí máa jí wee bío sese.»

8

O Yeesu b́inia diinia 6a minka z̀amáa (Matiye 15.32-39)

¹ Hón p̀aahũ so yi á 6a minka z̀amáa t́in wà bueé kúaa mín wán. Bío á bío 6a à dí mía, ó o Yeesu von mí ñi-kenínia á bíá bío kà ñon yi:

² «Ba nùpua na kà màkàrí 6uan mií. Bío kà lé 6a wizooní t́in ká 6a wi làa mi, á 6a bè-dínii wáa vó.

³ Ká í díá 6a kà síi 6a wà, á 6a wé è lé è lùiorá ho wōhũ wán le le h́ini. Lé bío 6a c̀èr̀è léenía nà yi.»

⁴ O o ñi-kenínia bíá ñon wo yi: «Wà à yí mu bè-dínii wen le dùure na kà yi á à na bán minka z̀amáa so yi?»

⁵ O o Yeesu t̀àara 6a yi: «Lée búurú bío yèn wi mi c̀ón?» A 6a bíá ñon wo yi: «Lée búurú bío h̀èñun.»

⁶ O o bíá ñon 6a z̀amáa yi le 6a lii k̀eení. O o fó ho búurú bío h̀èñun, ò o dó le Dónbeení b́arákà, ò o c̀èkka ho ñon mí ñi-kenínia yi le 6a sanká na 6a z̀amáa yi, á 6a sankaa ho ñon 6a yi.

⁷ Cezàwa bùaa yèn búii mún lá ká 6a c̀ón. O o Yeesu dó le Dónbeení b́arákà 6a cezàwa mu bío yi, ò o le 6a ñi-kenínia mún sanká bán na 6a yi.

⁸ Ba búenbúen dú sù, ó o ñi-kenínia khuiira bío ká, á mu sú há sákíwá bío h̀èñun.

⁹ Ba báawa na k̀era b́in á à yí muaaseé náa síi. B́in món ó o Yeesu ñon ho wōhũ 6a yi le 6a 6oka.

¹⁰ O o yòó zon ho woohũ b́in wán lè mí ñi-kenínia á j̀on ho Dalamanuta k̀hũ.

Ba Farizíewa le o Yeesu wé yéréké bío búii à mí mi (Matiye 16.1-4)

¹¹ A 6a *Farizíewa 6uara bueé wee wáani là a Yeesu. Ba wi 6a khúaa o j̀ii yi, á 6a le o wé mu yéréké bío búii na wee zéeni le o dànló ló le Dónbeení c̀ón.

¹² O o Yeesu yòó v̀uuna s̀èè ò o bíá: «Lée webio ñon á ho zuia nùpua wee càráa mu yéréké bío? Le í mí ho t̀úíá na mia: Yéréké bío d̀è woon máa zéeni làa mia.»

¹³ O o Yeesu wà díá 6a, á b́inia yòó zon ho woohũ lè mí ñi-kenínia á j̀on lè ho v̀u-beeni món.

*Ba Farizíewa là a Heroode bío
(Matiye 16.5-12)*

14 O Yeesu ñi-kenínia nɔnsãa á yí ßuan mu bè-dínii. Búurú bi-za dà-kéní mí dòn lé hĩa wi 6a cǎn ho woohũ yi.

15 O o Yeesu wãa bía bío kà henía nɔn 6a yi: «Mi fání mí yĩ, à pa miten bío 6a *Farizíewa là a *Heroode bío yi. Ba bío ßonmín lè le ja-fini.»

16 O o ñi-kenínia wee bío mín yi: «O wee bío kà síi lé bío wa yí ßuan ho búurú.»

17 O o Yeesu zũna bío 6a wee bío, ó o tũara 6a yi: «Lée webio nɔn mi wee bíorãa le lé bío mi yí ßuan ho búurú? Mi pá ðĩn yí máa jí mu bío à zũn mu kúará le? Mi tun mi yiwa le?»

18 Mi lée muuivã lée, tàã mi yí máa jí bío. Mi so yí máa leeka mi yiwa bío kà wán le:

19 Bío á ï cèekaa ho búurú bío hònú nɔn 6a báawa muaaseé hònú yi, á bío dú ká na mi khuiira wãráa sú sàkiwã bío yen?» A 6a bía: «Lée sàkiwã píru jɔn.»

20 O o bínia tũara 6a yi: «Á bío á ï cèekaa ho búurú bío hẽjɔn á nɔn 6a báawa muaaseé náa yi, á bío dú ká na mi khuiira wãráa á sú sàkiwã bío yen?» A 6a bía: «Lée sàkiwã bío hẽjɔn.»

21 O o Yeesu wãa bía nɔn 6a yi: «Ó, o! A hàrí lòn zuia à mi pá yí zũ mu bío yara le?»

O Yeesu wó ó o muuivã wee mi

22 Bũn món á 6a wã vaá ðɔn ho Betesayidaa lóhó. A 6a búii ßuan o muuivã ßuararãa o Yeesu cǎn à 6a flora a le o tũii wo yi.

23 O o Yeesu tò a muuivã mu níi yi á lórãa ho donkĩahũ, á lée bò mí jinsãní o yĩ wán, ò o bò mí níni o wán ò o tũara a yi: «Fo wee mi bío búii le?»

24 O o muuivã yòð lońna ò o bía: «Í wee mi 6a nùpua. Ba wee varãka, ká 6a mãhã ka lòn vĩnsĩa.»

25 O o Yeesu pá bínia bò mí níni o yĩ wán, ó o lońna sese á mɔn mu bío wéréwéré. O wan á wee mi mu bío búenbúen wẽen.

26 O o Yeesu wãa le o lén va mí zii, ká a yí lii zo lóhó yi.

*O Piere bía le o Yeesu lé yia le Dónbeenĩ mɔn léra
(Matiye 16.13-20; Luki 9.18-21)*

27 Bũn món ó o Yeesu lè mí ñi-kenínia wã jɔn lè hã lórã na sũarãa yi là a Filiipu ló-fáránii cǎn, hĩa 6a le Sezaaree. Bío 6a lá ho wãhũ wã, ó o Yeesu tũara 6a yi: «Lée webio 6a nùpua wee bío í dání yi?»

28 A 6a bía: «Ba búii le fo lé o Zãn Batiisi. Ba búii le fo lé o *Elii. Ba búii bán ßèn le fo lé *Dónbeenĩ jii-cúa fẽerowã búii na yáania ñi-kénii.»

29 O o bínia tũara: «Ká minén bán ßèn le í lée wée?» O o Piere bía nɔn wo yi: «Ûnén lé yia le Dónbeenĩ mɔn léra.»

³⁰ O o Yeesu wáa henía mu nɔn ɔa yi le ɔa yí bío mu na nùpue yi.

O Yeesu wee bio mí húmú lè mí vèeró bio
(Matiye 16.21-28; Luki 9.22-27)

³¹ Bún món ó o Yeesu wee kàrán mí nì-kenínia ká a bío: «O *Nùpue Za ko ò o lò be làa sóobéé. Ba *nì-kíá, lè le *Dónbeení yankarowá júnása, lè ho *làndá bío zéenílowa á à pí a bío. Ba nùpua à ɔúe o ká há wizooní tɛn zoñ o ò vèe.»

³² O háa wee bío mu na ɔa yi wéréwéré. O o Piere wáa fó a á ɔa vá ló, á lée wee bío làa wo.

³³ Ká a Yeesu màhá yèrèmaa khíi lońna mí nì-kenínia yi ò o nàmakaa o Piere yi ká síi: «Va lé í nísání lè ũ *Satāni bioní. Ū yilera yínɔñ Dónbeení yilera. Há lé ɔa nùpua yilera.»

³⁴ Bún món ó o Yeesu von ɔa zámáa lè mí nì-kenínia á bía nɔn yi: «Yia wi ò o bè mií, à ɔànsò khí mí kùrú síi bío wéro yi, ká a wé lá mí *kùrùwá pí* à bèráa mií.

³⁵ O nùpue na wi ò o kání mí mukání wón á à vɛníní le. Ká yia màhá tà le mí ì vɛníní le ínén lè le Dónbeení bín-tente bío yi, wón á à kání le.

³⁶ O nùpue lá yú ho ðímíjǎ bío ɔúenɔúen ò o khon le mukání binbirí yi, se lé ho cúnú yén á ɔànsò yú?

³⁷ Lée webio ó o nùpue dà à kání lè mí mànáká?

³⁸ Yia wee nìyi ínén lè í bioní bío yi ho zuia nùpua tlahú, bíá wee bíní le Dónbeení món à wé mu bè-kora, ó o Nùpue Za ɔèn mún khíi nìyi ɔànsò bío yi ká a khíi bínía ɔuara mín Maá Dónbeení cùkú beení yi lè le Dónbeení wáayi tonkarowá.»

9

¹ O Yeesu pá bínía bía nɔn ɔa yi: «Le í mí ho túiá na mia: Ba nùwá yén búii wi hen á máa hí ká ɔa yí mɔn le *Dónbeení béení láró lè ho pánká.»

O Yeesu miníkaa le ɔúee wán
(Matiye 17.1-13; Luki 9.28-36)

² Wizooní bío hèzɛn bún món, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zán á yòoraráa le ɔúee búii na dɔn wán á ɔa yòò wi bɛn mí dòn. O o Yeesu ðíndɛn miníkaa ɔa yahó,

³ á sí-zínia wee juiíka kúiakúíá, á ka píiapúia. Há cemu ɔàn sii a nùpue na dá à ceé làa sía ho ðímíjǎ yi wón mía.

⁴ Yio ɔueé tí, ò o *Elii là a *Mɔyiize* ðíndɛn ló ɔueé wee bío là a Yeesu.†

⁵ O o Piere wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, mu wó se á wa wi hen. Wa à tá há bùkú zàwa bío tɛn: Unén dà-kéní, o Mɔyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

* 8:34 Mi loń Matiye vūahú 10.38 * 9:4 Mi loń Luki vūahú 9.31 † 9:4 O Elii là a Mɔyiize lé le Dónbeení nùpua na yánkaa wee fɛɛ le jì-cúa na le nípomu yi. Ba húrun míana.

⁶ O yí zū bïo o ò bío lé bïo 6a ninzàwa là arén mí bæere á zãna dâkhîna.

⁷ A le dündúure búí yòó ló líí pon 6a yi á mu tãmu búí sã wee jí le dündúure mu yi: «Yia kà lé í Za na á ì bò í tàkà wán, mi wé jí a cǎn.»

⁸ Mí lahó yi á 6a nĩ-keninia lonkaa mí nĩsãa yi, à 6a màhá yí mǎn nĩ-veere ká yínǎí o Yeesu mí dòn.

⁹ Bïo 6a ló le búee wán wee lii, ó o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Bïo mi mǎn ká á mi yí bío le nùpua jí, ká mu yínǎí o *Nùpue Za húmú là a vèeró mǎndén.»

¹⁰ A 6a tà bïo ó o bía yi ká 6a màhá wee tùaka mín yi: «Ho vèeró mu húmú mǎndén bǎn kúará lé mu yén?»

¹¹ A 6a tùara a Yeesu yi: «Lée webio nǎn á ho *lándá bïo zéenílowa le o Elii ko ò o buen ho yahó?»‡

¹² O o bía nǎn 6a yi: «Mu bon. O Elii ko ò o buen ho yahó à buee kúee mu biowa mí lara yi. Ee ká lée webio bèn mún nǎn á mu túararáa le Dónbeení bióní vūahú yi le o Nùpue Za lò ò be làa sòobée, á 6a mún máa mĩ a máa dé dèe yi.

¹³ Awa, á le í bío mu na mia: O *Elii mu buara ho yahó, á 6a nùpua wó a làa bïo 6a sĩa vá yi làa bïo mu túararáa le Dónbeení bióní vūahú yi o dǎní yi. §»

O Yeesu wéera a háyónza búí

(Matiye 17.14-20; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Bïo 6a buée dǎn 6a nĩ-keninia na ká, á 6a buée yú à 6a zãamáa kǐnía 6a yi, á ho *lándá bïo zéenílowa búí dǐn wee wǎaní làa ba.

¹⁵ Ba nùpua miiní là a Yeesu á mu vǐníkaa 6a. A 6a bùunia wà buée tǎení a yi.

¹⁶ O o Yeesu tùara mí nĩ-keninia yi: «Lée webio mi wee wǎaní wán làa ba?»

¹⁷ O o búí ló 6a zãamáa yi á bía nǎn wo yi: «Nì-kàránlo, í lá guan í za buararáa ũ cǎn, cǐná búí wi o yi á wee beé o lò. O wee hè o ò o máa bío yí.

¹⁸ Lùe lée lùe ká a bïo mu hǐnǎn o wán, ò o cǐná mu fé o dé ho tá yi, ò o jĩnsǎ-khùankhúa wé lé, à wé là mí jĩa, à pà día. A í fìora ũ nĩ-keninia le 6a ja a cǐná mu lén wo yi, ká 6a màhá yí dǎnna mu.»

¹⁹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mi zuia nùpua bèn tǐn yí dó mí sĩa le Dónbeení yi bïo bon. Í màhá wǎa à jí í yi mi bïo yi, á wé è kàrán mia vaá dǎ ho pǎahú yén coon? Mi bua a háyónza mu buennáa.»

²⁰ A 6a guan wo buararáa. O cǐná miiní là a Yeesu ó o zèkéra a háyónza lè mí pǎnká. A wón líí lùwá ho tá yi, á wee birónka, á jĩnsǎ-khùankhúa wee lé.

‡ 9:11 Mi lon Malasii vūahú 3.23 § 9:13 O Elii na ó o Yeesu le o buara ho yahó lé o Zán Batiisi ó o bía bïo.

21 O o Yeesu tùara a háyónza bàn maá yi: «Mu wee wé o yi míana léé tàá lé lònbió?» A bàn maá bía: «Lé o kúnkúzàmu p̄ahũ á mu búakáa yi.

22 P̄onna cèrèe yi ó o cíná mu wé lá a à dé ho d̄shũ yi tàá mu jummu yi le mí ì búe. Ká fo dà à wé b̄io búí, à ù màkárí wèn à ù séení wèn.»

23 O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Fo bía le ká ì dà mu. Yia dó mí s̄li m̄i á b̄io búenbúen dà wee wé c̄n.»

24 Mí lahó yi ó o háyónza bàn maá d̄enía zoó w̄amaa: «Ì dó ì s̄li foñ ká ù màhá séení mí à ì yi titika.»

25 O o Yeesu m̄n à 6a z̄amáa búunia wà bueé búe 6a yi, ó o wee zá là a cíná kà síi: «Ūnén cíná na wee wé ò o n̄pue máa bío yí, à mún máa jí mu b̄io, le ì bío mu na foñ, lé o háyónza mu yi, à yí b̄iní yí zo a yi h̄uu.»

26 O o cíná wee w̄ama, ò o z̄ékera a háyónza lè mí p̄anká ò o ló. O o háyónza díá lòn n̄pue na húrun. Fúaa bía wi b̄in cèrèe wee bío le o húrun.

27 Ká a Yeesu màhá líí fù a níi yi á h̄onía làa wo ó o yòó d̄n.

28 B̄io ó o Yeesu wà van le z̄i yi á lè mí n̄-kenínia mí dòn páania wi, á 6a tùara a yi: «Léé webio n̄n á warén yí dàina yí j̄onnáa o cíná mu?»

29 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Ho fioró mí dòn lé h̄ia dà à ja a cíná na kà bàn síi á à lén.»

*O Yeesu w̄okaa wee bío mí h̄umú lè mí vèeró bío
(Matiye 17.22-23; Luki 9.43-45)*

30 B̄in m̄n ó o Yeesu lè mí n̄-kenínia ló dén lùe so yi á k̄aa ho Kalilee k̄shũ wà. O Yeesu yí wi à 6a n̄pua z̄n̄ o d̄n̄i,

31 lé bío ó o wee k̄arán mí n̄-kenínia. O wee bío na 6a yi: «O *N̄pue Za á 6a à dé 6a n̄pua níni yi á 6a à búe. O o h̄umú m̄n w̄izoní t̄in ká a vèe.»

32 Ká a n̄-kenínia màhá yí z̄na a bíon̄i mu kúará. A 6a mún z̄na, á yí wi 6a t̄ua wo yi lè mu j̄uhũ.

Léé wée po b̄ia ká?

(Matiye 18.1-5; Luki 9.46-48)

33 B̄in m̄n ó o Yeesu lè mí n̄-kenínia wà vaá d̄n ho *Kap̄eenayuumu lóhó. B̄io á 6a wà van le z̄i yi ó o tùara 6a yi: «Léé webio mí lá wee w̄aní wán ho w̄shũ wán?»

34 A 6a wó t̄été, lé bío 6a lá wee w̄aní, á wi 6a z̄n̄ yia po 6arén na ká.

35 O o Yeesu w̄aa líí kará ò o von 6a mí píru j̄un á bía n̄n yi: «Hen ká yia wi ò o k̄eñ b̄ia ká j̄uhũ wán, à 6anso liiní mít̄en 6a búenbúen yahó, à wé 6a búenbúen ton-sá.»

36 O o fó a háyónza búí bueé d̄nía 6a yahó, á líí lá a yòó 6uan ò o b̄ia:

37 «N̄pue léé n̄pue na 6uan o háyónza na kà bàn síi sese ìnén bío yi, se le ìnén ì b̄ere á 6anso 6uan sese. A yia 6uan mí

sese, se mu yínán ìnén á bànso buan sese, mu lé yia tonkaa mi ó o buan sese.»

Yia yi máa fi làa wɛn se wón làa wɛn lée dà-kéní
(Luki 9.49-50)

³⁸ O o Zán bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, wa mɔn o nǐ búí ò o wee na ɓa cínáwa lè ù yèni, á wa lá wi à wa hè o, lé bǐo ó o mía wa kuure yi.»

³⁹ Ká a Yeesu màhá bía nɔn ɓa yi: «Mi yí hè o, lé bǐo á Nùpue na wó yéréké bǐo lè ì yèni á yí dà máa bǐo bín-kohó ì dǎní yí mí lahó yi.»

⁴⁰ Yia yi máa fi làa wɛn se wón làa wɛn lée dà-kéní.

⁴¹ Le ì mí ho tǔiá na mia: Yia nɔn mu jummu kóo-cúe mia lé bǐo mi bǐo sá yia le Dónbeení mɔn léra yi, wón bànso á à yí mu cǔnu máa kí.

Mi pa miten bǐo mu bè-kohó wéró yi
(Matiye 18.6-9; Luki 17.1-2)

⁴² «Ba háyúwá na dó mí sǐa mǐi á yia khà dó mu bè-kohó wéró yi, wón bànso á ɓa lá can le hue-beení fonle yi á lèera dó ho muhú yi, bún pá à wé sǐaaní le lònbee na à yí o.»

⁴³ Ká mu lé ù níi wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ù kúii le día. Fo yú le mukǎní binbirí na máa vé lè ù níi dà-kéní bún sǐaaní bǐo ɓa à dé fo le Dofíní dǎhú na máa hí lùe yi lè ù níni bǐo jun.

⁴⁴ [«Ba sǔnɓowa na wee là há sǎnía wi bín, ɓa yí máa hí. A ho dǎhú mún yí máa hí bín hùúu.»]

⁴⁵ Ká mu lé ù zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ù kúii le día. Fo yú le mukǎní binbirí na máa vé lè ù zeñ kéní bún sǐaaní bǐo ɓa à dé fo le Dofíní dǎhú na máa hí lùe yi lè ù zení mí bǐo jun.

⁴⁶ [«Ba sǔnɓowa na wee là há sǎnía wi bín, ɓa yí máa hí, á ho dǎhú mún yí máa hí bín hùúu.»]

⁴⁷ Ká mu mún lé ù yère wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ù còkon le lén día. Fo yú le *Dónbeení béení lè ù yèn-kéní bún sǐaaní bǐo ɓa à dé fo le Dofíní dǎhú na máa hí lùe yi lè ù yǐo mí bǐo jun.

⁴⁸ «Ba sǔnɓowa na wee là há sǎnía wi bín, ɓa yí máa hí. A ho dǎhú mún yí máa hí bín hùúu.»*

⁴⁹ «Nùpue lée nùpue á le Dónbeení khíi khén kúará lè le lònbee na ka lòn dǎhú bǐo, á à ceéráa wo, làa bǐo ɓa hǐa wee wé kúeeráa mu yámú mu hǎmu wán à ceéráa mu bǐo sǐi.†

⁵⁰ Mu yámú yoo. Eε ká mu yámú yonyoró hǐa ló mu yi, á ɓa à wé kaka á mu ù bíní ì zoráa? Minén mi beere keñ lòn yámú na yonyoró wi. Mi keñ mín wán làa héerà.»

* 9:48 Mi loñ Ezayii vǎahú 6.24 † 9:49 Mi loñ Levii nùwǎ vǎahú (Lévitique) 2.13

10

Bïo ó o Yeesu bía mu yaamu fáaró dǎní yi
(Matiye 19.1-12; Luki 16.18)

¹ Bún mǎn ó o Yeesu ló bín á wà van ho *Zudee kǎhǎ, á khú ho Zurudǎn muhǎ mǎn. A 6a zǎamáa tǎn kúaa mín wán hen na ó o wí yi. O o wee kǎrán 6a làa bïo ó o lá wee wé wéráa mu.

² A 6a *Farizǎewa nùwǎ yǎn búí vá 6ueé 6ó a yi. Ba wi à 6a yí o níi 6ua yi, á 6a tùara a yi: «Wa làndá wee na níi báa yi ò o ña mín háa le?»

³ O o Yeesu mún tùara 6a yi: «Lé mu yǎn ó o *Mǎyǎize làndá hení nǎn mia mu dǎní yi?»

⁴ A 6a bía: «O Mǎyǎize nǎn le níi le ká báa wi ò o díá mín háa ò o lén, ò o wé mu yaamu fáaró vǎahǎ vé à bè yi díaráa wo.»*

⁵ O o Yeesu wǎa bía nǎn 6a yi: «O Mǎyǎize mà bún lé bïo mi yí máa jí dǎe.

⁶ Bún mia á mu ñúhǎ búεnǎi ká mu lá yí ka ká. Mu bïo búenbúen lénló pǎahǎ, á le Dónbeenǎi <léra a báa, á léra a háa.>†

⁷ Bún bïo yi ó o báa á à díá mín maá lè mín nu ká à léé lè mín háa,

⁸ á 6a mí nùwǎ ñun á à wé sǎnía dà-kéní.>‡ Ba wǎa yínǎn nùwǎ ñun, 6a lée ñí-kéní.

⁹ Bïo le Dónbeenǎi cǎéra mín yi à nùpue yí fáa.»

¹⁰ A bïo ó o Yeesu lè mí ñí-kenínia hía zon le zǎi yi, á 6a wíokaa tùara a yi mu bïo mu dǎní yi.

¹¹ O o bía nǎn 6a yi: «Báa na díá mín háa ò o kún fó há-veere yan, se wón lée há-fé bǎn nín-yání háa cǎn.

¹² Mu lée dà-kéní là a háa na díá mín báa ò o wà vaá yan bá-veere. Wón mún lée bá-fé.»

O Yeesu wee fan 6a háyúwá bïo yi
(Matiye 19.13-15; Luki 18.15-17)

¹³ Ba nùpua búí buan mí háyúwá 6uararáa o Yeesu cǎn le o bè mí níí 6a wán. O o ñí-kenínia wee zǎ làa ba.

¹⁴ Ká bïo ó o Yeesu mǎn mu, ó o síi cǎ ó o bía nǎn mí ñí-kenínia yi: «Mí wé díá le 6a háyúwá buen í cǎn. Mí yí hè 6a. Mu bon, bíi ka lè 6a háyúwá na ká bïo síi, lé bǎn á à keí le Dónbeenǎi bá-zàmu yi.

¹⁵ Le í mí ho tǎiá na mia: Yía yí tà le *Dónbeenǎi béenǎi bïo là a háyónza bïo síi á bǎnso yí dà máa zo le yi hùúu.»

¹⁶ Bún mǎn ó o wee láka 6a 6ua ò o bò mí níí 6a ñí-kéní kéní wán ò o fara le le Dónbeenǎi wé mu bè-tentewá làa ba.

* 10:4 Mi lorí Làndá zéeníló vǎahǎ (Deutéronome) 24.1, 3 † 10:6 Mi lorí Bïo ñúhǎ búεnǎi vǎahǎ (Genèse) 1.27; 5.2 ‡ 10:8 Mi lorí Bïo ñúhǎ búεnǎi vǎahǎ (Genèse) 2.24

*Ho nàfòró ònso lè le Dónbeení béení bio
(Matiye 19.16-30; Luki 18.18-30)*

17 Bío ó o Yeesu wee lá ho wòhù á à lén, à bǔn ò o nǐ búí lùwá mà a, á òueé líí fàrá mí nǎnkóǔnà wán o yahó ò o tùara a yi: «Nì-kàránlo tente, lée webio á ì ko á ì wé à yíràa le mukānǐ binbirǐ na máa vé?»

18 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lée webio nǎn fo wee veráa mi làa nǐ-tente? Nǐ-tente mía ká mu yínǎn le Dónbeení mí òn.»

19 Fo zǔ le Dónbeení làndáwá na kà: Yí búe nùpue, yí wé há-fénló tàá bá-fénló, yí ǔuaa bío, yí fí sabéré nùpue ǔii, yí khà nùpue à fé bío, kǎnbi mǐn maá lè mǐn nu.»[§]

20 O o nǐ bía: «Nì-kàránlo, bǔn búenbúen á ì bò yi hàrí ì yàrónzàmu pǎahù.»

21 O o Yeesu loǐna a yi, á wara a. O o bía nǎn wo yi: «Bío dà-kéní ká á fo yí wó. Lén vaa yèé bío wi ù cǎn búenbúen à sanká òn wárí na òa nǐ-khenia yi, bǔn ká le Dónbeení kǐa na ho wáayi á fo ò yí. Bǔn món à ù bǐnǐ òuee bè mǐ.»

22 Ká a nǐ ǔá hǎn bioní so, ó o sǎnía tò, á yèrémáa wà ká a yilera yáara, lé bío ó o nǐ bío boo.

23 O o Yeesu loǐna mí nǐ-kenínia na kǐnía wo yi ò o bía: «Ho nàfòró ònsowà zoró le *Dónbeení béení yi òèntǐn lònbee wi.»

24 Hǎ bioní mu yáara òa hácírí làa sòobé. O o Yeesu pá bǐnía bía nǎn òa yi: «Wàn bǎnlowà, ho zoró le Dónbeení béení yi òèntǐn lònbee wi.»

25 O cón-ǔúmúkù zoró lè ho mísímí kǎhù á à wé wayi á à poǐ o nàfòró ònso zoró le Dónbeení béení yi.»

26 Ba nǐ-kenínia wó coon dàkhǐna hǎ bioní mu bío yi. A òa wee tùaka mǐn yi: «Éee! A yǐa wǎa dà à fen lée wée?»

27 O o Yeesu loǐna òa yi ò o bía: «Bío yí dà máa wé òa nùpua cǎn á dà wee wé le Dónbeení cǎn. Lé bío le Dónbeení dà bío búenbúen wee wé.»

28 O o Piere bía nǎn wo yi: «Loí, warén ló día bío lá wi wa cǎn búenbúen à wa bò foñ.»

29 O o Yeesu bía nǎn òa yi: «Le ì mǐ ho tǔiá na mia: Yǐa ló día mí zǐi, lè mǐn zàwa, lè mǐn hǐnni, lè mǐn nu, lè mǐn maá, lè mí zàwa, lè mí manawà ìnén lè ì bǐn-tente bío yi.»

30 á ònso ò yí hǎ zǐnǐ, lè mǐn zàwa, lè mǐn hǐnni, lè òa nuwà, á à yí òa zàwa, lè hǎ manawà. A le lònbee mún nǐ yí o. Mu òn khímàni khímàni á ònso ò yí ho pǎahù na wa wi yi. A mún nǐ yí le mukānǐ binbirǐ na máa vé ho pǎahù na wà à buen yi.

31 Éé ká bǐa dú ho yahó bío ká wán á cèrèé khíi wé òa món-díwá. A bǐa dú ho món bío ká wán á khíi wé òa ya-díwá.»

[§] 10:19 Mi loí Léró vǔahù (Exode) 20.12-16; Làndá zéenílò vǔahù (Deutéronome) 5.16-20

*O Yeesu wioka wee bio mi húmú là mí vèeró bio
(Matiye 20.17-19; Luki 18.31-34)*

³² O Yeesu làa bía làa wo bò mín wáa lá ho w̄sh̄t̄ wee yòo ho Zeruzalεemu. O o varákaa dú mí n̄i-kenínia yahó. O o n̄i-kenínia hácírí yáara, á bía làa ba bò mín z̄ána. O o Yeesu t̄in b̄inía fó mí n̄i-kenínia píru n̄un, ò o wee bío bio ko mu wé o yi hen làa c̄inú à na 6a yi:

³³ «Mi loń, wa wee yòo ho Zeruzalεemu, hen na ó o *Nùpue Za 6a à dé le *Dónbeení yankarowà n̄únása là ho *lándá bío zéenílowa níi yi. Ba à síiní a n̄úh̄, á à na b̄ia yínón 6a *zúifùwa yi á 6a à búe.

³⁴ Bán á à z̄uánka a yi, á à p̄uiní mí n̄ins̄ání ì kúee o wán, á à ha a là h̄a làbàaní, á à búe o. Ká h̄a w̄izooní t̄in zoñ o ò vèe.»

*Bío ó o Zaaki là a Z̄an wee fio o Yeesu c̄ón
(Matiye 20.20-28)*

³⁵ B̄ún món ó o Zebedee z̄awa Zaaki là a Z̄an á búeé 6ó a Yeesu yi á b̄ia n̄on wo yi: «N̄i-káránlo, wa w̄i à ù wé bío wa à fio ù c̄ón à na w̄en.»

³⁶ O o Yeesu t̄uara 6a yi: «Lé mu yén á mi le í wé na mia?»

³⁷ A 6a b̄ia n̄on wo yi: «Hen ká ù kh̄ii w̄i ù béení c̄ukú yi, à ù tà día le wa k̄eení ù n̄is̄áa. O n̄i-kéní k̄eń là ù n̄in-t̄iání, à ȳia so k̄eń là ù n̄in-káahó.»*

³⁸ O o Yeesu b̄ia n̄on 6a yi: «B̄io mi wee fio á mi yí z̄ú n̄úh̄. Mi so dà a lá le lònbee na à dé mi mu húmú yi làa mi le?»

³⁹ A 6a le ùuu le mí dà mu. O o Yeesu b̄ia n̄on 6a yi: «Mu bon. Le lònbee na à yí mi b̄an síi á à yí mia. Mi ì zo le lònbee mu yi.

⁴⁰ Ká mu màhá yínón ínén á à bío le ȳia ká b̄anso à k̄eení í n̄in-t̄iání tàá í n̄in-káahó. H̄ón l̄ua so bío s̄á b̄ia le Dónbeení w̄iokaa h̄a karáa yi.»

⁴¹ Ká bío 6a n̄i-kenínia n̄uwā píru na ká n̄á mu, á 6a sía c̄a a Zaaki là a Z̄an yi.

⁴² O o Yeesu von 6a búenb̄uen á b̄ia n̄on yi: «Mi z̄ú mu le b̄ia 6a n̄upua ȳio w̄i wán le 6a lé h̄a k̄ana n̄únása, bán n̄únása so á wee wé zéení mí p̄anká 6a n̄upua wán. A 6a n̄i-beera wee wé zéení làa b̄ia ká le mí po 6a.

⁴³ ε ká minén bío lá yí ko mu wé ká síi. Hen ká mi n̄i-kéní búí wi ò o bío n̄úh̄ wé poń b̄ia ká, à b̄anso wé minén na ká ton-sá.

⁴⁴ Hen ká mi n̄i-kéní búí wi ò o dí b̄ia ká yahó, á b̄anso ko o ò wé mi búenb̄uen wobá-n̄ii.

⁴⁵ O Nùpue Za mí beere yáá yí buara à 6a sá na a yi. O buara wà búeé sá à na 6a n̄upua yi, á mún ñ na mí mukāní á à lénnáa 6a n̄upua c̄èr̄e n̄úná.»

* 10:37 Mi loń Matiye v̄uah̄t̄ 20.21

O Yeesu wéeera a muui búí na 6a le Baatimeε yiõ
(Matiye 20.29-34; Luki 18.35-43)

⁴⁶ O Yeesu lè mí nǐ-kenínia lè 6a zâamâa vaá dõn ho Zerikoo lóhó. Bïo 6a wee lé ho yi, à búñ ò o muui búí na 6a le Baatimeε á kará ho wõhũ nísání wee fioka. Bàn maá 6a le Timeε.

⁴⁷ Bïo ó o òjá le mu lé o Nazareete nii Yeesu, ó o bía pónpón: «*Daviide Za, Yeesu, màkárí mi.»

⁴⁸ A 6a nùpua cèrèε wee zá làa wo le o wé tété. O o yàá wáa wíokaa wee bío pónpón: «Daviide za, màkárí mi.»

⁴⁹ O o Yeesu ñin ò o bía: «Mi ve o le o buen.» A 6a bía nòn o muui mu yi: «Hení ù sîi, lii híní, lé o wee ve fo.»

⁵⁰ O o wáa lèera mí kánbun díá, ò o líí tá hínòn á mà a Yeesu wee buen.

⁵¹ O o Yeesu tùara a yi: «Lée webio á fo le í wé na foñ?» O o muui bía nòn wo yi: «Nì-kàránlo wé le í yiõ à wé mi.»

⁵² O o Yeesu bía nòn wo yi: «Lén, bïo fo dó ù sîi mi lé búñ á í wéeraráa fo.» Mí lahó yi ó o dèenía wee mi á bò là a Yeesu wà.

11

O Yeesu zoró ho Zeruzalεmu yi
(Matiye 21.1-11; Luki 19.28-40; Zán 12.12-19)

¹ Bïo ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia vaá sùarâa ho Zeruzalεmu yi, ho Betefazee lè ho Betanii lórâ nísání, lè hã Oliivewa vînsîa búee cón, ó o Yeesu tonkaa mí nǐ-kenínia nùwã òun le 6a dí mí yahó,

² á bía nòn 6a yi: «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi. Mi vaa dèení á mi ì dèení ì mi sùnpè-bòohũ búí na á nùpue ñin yí yòora yí mòn húuu ká a can ñin. Mi fee wo à 6ua 6uee na mi.»

³ Ká a búí tùara mia le lée webio nòn mi wee feerâa wo, à mi bío na bânso yi le o Núhũso màkò wo o yi, ó o mún ñ bíní ì buen làa wo lònbiõ.»

⁴ A 6a wà van á vaá zoó yú a sùnpè-bòohũ búí le bonfónii ho wõhũ nísání ká a can ñin le zîi búí zûajii. A 6a feera a.

⁵ A 6a nùpua nùwã yen búí na wi bín á tùara 6a yi: «Lée webio mi wó kâ? Mi feera o sùnpèenî mu le we?»

⁶ A bïo ó o Yeesu lá bía nòn 6a yi lé búñ á 6a bía nòn 6a nùpua mu yi. A 6a díá 6a á 6a wà.

⁷ Ba buan o sùnpèenî mu 6ueé nòn o Yeesu yi, à 6a bò mí kánbunwà o mání wán, ó o Yeesu yòó kará wán.

⁸ Ba nùpua cèrèε wee bá mí kánbunwà ho wõhũ wán o yahó. Ba búí lé hã vînsîa vónna na 6a khó hã mana yi á 6a wee bá.

⁹ Bîa dú a yahó làa bîa dú a món á wee bío bïo kâ pónpón: «Le ho cùkú à bïo sî le Dónbeenî yi.

Le le Dónbeenî wé mu bè-tentewà làa yîa bò o buen o Núhũso Dónbeenî yèni yi.*

* 11:9 Mi loñ Lení vùahũ (Psaumes) 118.25-26

10 Le le Dónbeenĩ wé mu bè-tentewá
lâa yĩa wà ɓueé fàrá wàn ɓùaa *Daviide béenĩ á à ðĩní.
Le ho cùkú à ɓio sĩ le Dónbeenĩ na dà mu ɓio ɓúenɓúen wán
yì.»

11 ɓio ó o Yeesu vaá ðñn ho Zeruzalɛmu, ó o wà van le
*Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yì, á zoó lońkaa le khii fò. Bũn mɔn
ó o fó mí nĩ-keninia pírú ɲun à ɓa ɓĩnía ɲon ho Betanii. A bũn
à le wii wáa tò.

O Yeesu dánkánia le vɛndɛɛ na ɓa le fikiyée
(Matiye 21.18-19)

12 Mu tá na lée tɔn, pãahũ na ɓa wee lé ho Betanii yì á à lén,
à bũn ò o Yeesu á le hĩnì dà.

13 O khèra mɔn le vɛndɛɛ na ɓa le fikiyée à le sà ðñn. O o wà
le mí vaá loń le mí ì yì bia le wán lé. O o vaá yú à lée vɔnna mí
ɲii yì, lé ɓio mu yì wó hã vɛnsla mu haró pãahũ.

14 O o Yeesu wáa ɓía nɔn le vɛndɛɛ mu yì: «Fo máa ɓĩnì máa
ha bia hùúu á nùpue máa dí.» O o nĩ-keninia ɲá ɓio ó o ɓía.

O Yeesu ɲon ɓa bè-yèérowà
(Matiye 21.12-17; Luki 19.45-48; Zàn 2.13-22)

15 ɓa vaá ðñn ho Zeruzalɛmu ó o Yeesu wà vaá zon le
*Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yì á zoó wee ɲa ɓa bè-yèérowà lè ɓa
bè-yàwa. ɓa wén-pùarílowà tàbáriwa, làa ɓia wee yèè ɓa
ɓùaaɓúunì kanmúinì ó o dónkaa kúaa.

16 O wee hè ɓa le nùpue yì ɓua ðèè à kãanáa ho lún mu yì.

17 O o màhã wáa wee kàrán ɓa nùpua làa ɓio kà: «Le
Dónbeenĩ ɓionĩ vùahũ yì á mu ɓía: † zii ɓa wé è ve le kãna
nùpua ɓúenɓúen floró zii.»† O o Yeesu ɓĩnía ɓía: «Á minén
wó le lè ɓa kɔnlowà lùè hã?»

18 A le *Dónbeenĩ yankarowà ɲúnása lè ho *lándá ɓio
zéenilowa ɲá mu á ɓa wee cà ɓio ɓa à wé wé è ɓúeráa o Yeesu.
ɓa zãna a lé ɓio ó o kàránlò á ɓa zãamáa ɓúenɓúen sĩa wee wa
ɓio yì.

19 ɓio le wii tò ó o Yeesu lè mí nĩ-keninia á ló ho lóhó yì lée
wà.

Mi dé mi sĩa le Dónbeenĩ yì
(Matiye 21.20-22)

20 Mu tá na lée tɔn yĩnbii bùirri ká ɓa lá ho wɔhũ wà, á ɓa vaá
mɔn ho fikiyée mu à ho hon lè mí nanì ɓúenɓúen.

21 O o Piere leékaa ɓio wó khiina ɓio, ó o ɓía nɔn o Yeesu yì:
«Nì-kàránlò, loń. Ho fikiyée na fo dánkánia á hon.»

22 O o Yeesu wáa ɓía nɔn mí nĩ-keninia yì: «Mi dé mi sĩa le
Dónbeenĩ yì.

23 Le í mí ho tũiá na mia: Ká a ɓúii lá ɓía lè le ɓúee na kà:
«Hĩnì hen na fo wi yì à vaa zo ho mu-beenĩ yì.» Ká ɓànsò yì

† 11:17 Mi loń Ezayii vùahũ 56.7

titikaa ò o dó mí sŕi le Dónbeenĩ yi le bŕo mí bía á à wé, á mún ò wé á à na a yi.

²⁴ Lé bŕn nòn á ĩ wee bíoráa mu á à na mia: Hen ká mi wé wee fio bŕo búí le Dónbeenĩ cón à mi láa mu yi le mu yú vó. Le è wé mu á à na mia.

²⁵ Mi wé sansan wee fio, ká a búí wó khon làa mia á mi sŕa wee cŕi bŕo yi, à mi sén mu día. Bŕn ká mŕn Maá Dónbeenĩ á mún ò sén mi bè-kora á à día.»

²⁶ [Ká mi yí máa tà sén día na 6a yi, á mŕn Maá na wi ho wáayi mún máa wé è sén mi bè-kora máa día.]

O Yeesu pànká ló wen?

(Matiye 21.23-27; Luki 20.1-8)

²⁷ Bŕn món á 6a wáa nòn ho Zeruzalæmu. Bŕo ó o Yeesu zoó wee varáka le *Dónbeenĩ zŕi-beenĩ lún yi, á 6a yankarowá júnása lè ho *làndá bŕo zéenílowa lè 6a nŕ-kŕa á wà 6ueé 6ó a yi

²⁸ à 6a tùara a yi: «Fo yú le níi wen wee wéráa bŕo kà? Lée wée nòn mu wéró níi fon?»

²⁹ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «ĭnén mún ò tùa mia làa bŕo dà-kéní. Ká mi tà á zéení mu, á ĩ 6èn mún ò zéení yŕa nòn mu bŕowa mu 6àn wéró níi mŕl làa mia.

³⁰ Yŕa nòn le níi o Zán yi le o wé bátízé 6a nùpua lée wée? Lé le Dónbeenĩ lée, tàá lé 6a nùpua? Mi bŕo lon!»

³¹ A 6a yèrémáa wee wáanŕ mŕn yi: «Ká wa le lé le Dónbeenĩ tonkaa wo, o ò bŕo le lée webŕo nòn á wa yí tàráa o bŕo.

³² Tàá ká wa 6èn le lé 6a nùpua tonkaa wo, á mu ù wé kaka?» Ba zána 6a zámáa lé bŕo á bán búenbúen wee leéka le o Zán hŕa lé le *Dónbeenĩ jŕi-cúa fæero binbirŕ.

³³ A 6a wáa bía nòn o Yeesu yi: «Wa yí zŕi yŕa tonkaa wo.» O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Àwa, á ĭnén mún máa zéení yŕa nòn le níi mŕl á ĩ wee wéráa bŕo kà.»

12

Ho èrèzén vŕnsŕa buahó vàrowà wahiire

(Matiye 21.33-46; Luki 20.9-19)

¹ Bŕn món ó o Yeesu wáa wee bŕo làa ba lè hā wāhio: «Nŕi búí hŕa léra ho èrèzén vŕnsŕa buahó á son ho dándá kŕnŕa yi, á có ho kōhŕ na ó o wé è jaa ho èrèzén yi. O mún son o paro lùe. Bŕn món ó o wāanŕa tò lè 6a nùpua búí na à và ho, ò orén wà van le khŕi.

² Pāahŕ na ho èrèzén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá nŕ-kénŕ le o va 6a nùpua mu cón le 6a khé bŕo bŕo sá mí yi à na.

³ A 6a nùpua mu vaá han wo á día ó o wà lè mí níi kāmáa.

⁴ O o mōhŕ 6ānsō bŕnŕa tonkaa mí ton-sá veere. A wón 6a vaá vŕaana vŕaana jŕhŕ, à 6a là là a.

⁵ O o məhũ b̀anso t̄in pá b̄inía tonkaa n̄i-veere. A ́a vaá ́ó wón. Lé kà síi ́a wó lè ́a ton-sáwá c̀èr̀è na ó o məhũ b̀anso tonkaa. Ba ́úi ́a han, à ́a ́úi ́a ́ó.

⁶ O məhũ b̀anso za na ó o b̀ò mí tàkà wán lé ȳia w̄aa ká a c̀ón. A wón lé ȳia ó o tonkaa, ò o wee leéka: I za wón ́a à k̀nbi.

⁷ B̄io ́a ǹupua mu ỳere dá a wán, á ́a wee b̄io mín yi: «Ȳia lua kà lé ȳia á ho məhũ b̄io k̄h̄i sí yi. Mi wa ́úe o á ho məhũ b̄io w̄aa à sí w̄en.»

⁸ A ́a h̄in̄on w̄iira a za mu ́ó, á lá lée l̀era día lè ho soró m̀ón.»

⁹ O o Yeesu w̄aa t̀ara ́a yi: «Lé mu ỳen á ho məhũ b̀anso w̄aa à wé? O o ò buen ́ueé ́úe ́a ǹupua mu, ká a cà n̄i-vio á à k̄úee mí məhũ mu yi.

¹⁰ Le b̄ion̄i na kà á mi so ð̄in yi k̀aranna le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄ yi ȳi m̄on le?

«Le huee na ́a so-sowa f̀ù pá día lé ð̄io h̄ia ́ueé ́uan ho soró ð̄inía.

¹¹ B̄io kà lé b̄io ó o N̄uh̄uso Dónbeen̄i wó, mu lée b̀e-tente wa ỳen-d̄ání yi.*»

¹² Ba *z̄úif̀uwa j̄únása wee cà b̄io ́a a ð̄in wán á à w̄iraa o Yeesu, lé b̄io ́a z̄ú le lé ́arén á le w̄ahiire mu wà b̀ò wán. Èk ká b̄io ́a z̄ána ́a z̄amáa, á ́a día wo à ́a wà.

Ho lànpo cálo à na ho Oroomu b̀éé yi b̄io

(Matiye 22.15-22; Luki 20.20-26)

¹³ B̄ún m̀ón á ́a tonkaa ́a *Fariz̄ewa ǹuw̄a ỳen ́úi là a *Herodee kuure ǹupua ǹuw̄a ỳen ́úi o Yeesu c̀ón le ́a ́uee t̀a wo yi, à ȳiraa o ní ́ua yi.

¹⁴ A ́a ́ueé b̄ia n̄on wo yi: «N̄i-k̀arànlo, wa z̄ú le fo wee m̄i ho t̀úia. Fo ȳi máa z̄ón ǹupue. Fo mún ȳi máa kà ǹupue ȳio. B̄io le Dónbeen̄i le ́a ǹupua wé ́ua lè m̄iten lé b̄ún b̀an k̀arànlo binbir̄i á fo wee na. Awa, á ù b̄io na w̄en. Wa làndá yi á ho lànpo ko ho wé cá na ho Oroomu k̄h̄i b̀éé yi léé, tàá mu ȳi ko làa wéró? Wa ko wa wé cá ho léé, tàá wa wé ȳi cá ho?»

¹⁵ O o Yeesu z̄una le b̄io ́a lon binbir̄i á ́a ȳi b̄ia. O o w̄aa b̄ia n̄on ́a yi: «M̄i w̄i m̄i kh̄uaa ð̄j̄ii yi à ȳiraa ð̄ ní ́ua yi le we? M̄i cà le w̄en-h̄ónlo ́úi na m̄i le ð̄ loñ.»

¹⁶ A ́a cà le ́ueé n̄on wo yi. O o Yeesu t̀ara ́a yi: «Ho yahó lè le ỳeni na w̄i le w̄en-h̄ónlo mu wán á wéé te?» A ́a b̄ia: «Lé ho Oroomu b̀éé.»

¹⁷ O o Yeesu w̄aa b̄ia n̄on ́a yi: «Àwa. B̄io s̄a ho Oroomu b̀éé yi à mi na mu wo yi. Ká b̄io b̀èn s̄a le Dónbeen̄i yi à mi na mu le yi.» A ́a wó coon b̄io ó o b̄ia b̄io yi.

Ba n̄i-h̄ia v̀èeró b̄io

(Matiye 22.23-33; Luki 20.27-40)

* 12:11 Mi loñ Lení v̄uah̄ (Psaumes) 118.22-23

18 Ba *Sadusíewa lé bĩa le 6a nĩ-hĩa máa vèe. Wizonle 6úi, á 6a 6úi á 6ueé 6ó a Yeesu yí á tùara a yí kà:

19 «Nì-kàránlo, bĩo ó o *Mɔyíize túara henía nɔn wɛn lé bĩo kà: «Hen ká a 6úi yan mín hĩa á húrún ò o yí yú za làa wo, á 6àn za ko ò o fé 6àn hĩa ya à te 6a zàwa yí mín za mu yèni yi.»†

20 Awa. Ka lòn nùpua nùwā hẹ̀nún 6úi yánkaa lée zàwa síi. O o yahón so yan mín hĩa á húrún ò o yí yú za làa wo.

21 O o ɲun ní so fó a mahĩa mu yan á húrún ò o yí yú za làa wo. Lé bĩn ó o tĩn ní so bĩo mún wóráa.

22 Ba mí nùwā hẹ̀nún yan wo bèenia á húrunka ò o 6úi yí yú za làa wo. Mu 6àn véenii ó o hĩa mu mún húrún.

23 Awa. Nɔnzon na 6a nĩ-hĩa á à vèe yí ó o hĩa mu bĩo á à sí a yén yi? Bĩo 6a mí nùwā hẹ̀nún mahĩa yan wo bèenia.»

24 O o Yeesu bía nɔn 6a yí: «Mi wee vĩnii miten. I bía bĩn lé bĩo mi yí zũ le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ bionĩ kúará. Mi mún yí zũ le le Dónbeenĩ dà bĩo 6úen6úen wee wé.

25 Mu bon. Ba nĩ-hĩa khíi vèera á 6a báawa lè 6a hĩawa máa bĩnĩ máa ya mín. Ba à 6onmín lè le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà ho wáayi.

26 Ba nĩ-hĩa vèeró dǎnii yí á mi so dǎn yí kàránna ho lahó na wee bío le vĩndè-za na ho dǎhũ wi yí bĩo o Mɔyíize vũahũ yí yí mɔn le? Mu túara bĩn le le Dónbeenĩ bía nɔn o Mɔyíize yí: «Inén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu 6àn Dónbeenĩ.»‡»

27 O o Yeesu wáa bía: «Le Dónbeenĩ lé bĩa yĩo wi lua 6àn Dónbeenĩ ká le yínɔn nĩ-hĩa 6àn Dónbeenĩ. Mi sòobáa wee vĩnii miten dà.»

Le Dónbeenĩ làndá na bĩo here po hĩa ká

(Matiye 22.34-40; Luki 10.25-28)

28 Ho *làndá bĩo zéenílo 6úi ɲá 6a wáanĩi. O o mɔn ò o Yeesu bía se nɔn 6a Sadusíewa yí ó o vá 6ueé 6ó a yí ò o tùara a yí: «Le Dónbeenĩ làndáwá 6úen6úen tĩahũ á lé ho yén bĩo here po hĩa ká?»

29 O o Yeesu bía nɔn wo yí: «Le Dónbeenĩ làndáwá yí á hĩa ká lé hĩa bĩo here po hĩa ká: «*Isirayele ɲipomu, ɲí bĩo ká: Wa ɲúhũso Dónbeenĩ lé o ɲúhũso mí dòn.

30 Fo ko à ũ wań ũ ɲúhũso Dónbeenĩ lè ũ síi 6úen6úen, lè ũ mànáká 6úen6úen, lè ũ yilera 6úen6úen, lè ũ pánká 6úen6úen.»§

31 Hĩa sá ho yí lé hĩa ká: «Fo ko à ũ wań mí ninza làa bĩo fo waráa ũten bĩo síi.»* *Làndáwá na kũn bĩo here á po hĩa bĩo ɲun na ká hǎn mía.»

† 12:19 Mi loń Làndá zéenílo vũahũ (Deutéronome) 25.5-6 ‡ 12:26 Mi loń Léró vũahũ (Exode) 2.6 § 12:30 Mi loń Làndá zéenílo vũahũ (Deutéronome) 4-5

* 12:31 Mi loń Levii nùwā vũahũ (Lévitique) 19.18

³² A ho làndá bïo zéenílo wáa bíá nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo mu se, bïo fo bíá lé ho tũíá. O Núhũso lé le Dónbeenĩ mí dòn. Dónbeenĩ búí kũn mía ká mu yínɔn lerén.

³³ A wań le Dónbeenĩ lè ũ sli búenbúen, lè ũ yilera búenbúen lè ũ pànká búenbúen, à mún wań mi ninza lè ũten bïo síi, bún sũaaní mu hãmu na ɓa wee wé na le Dónbeenĩ yi lè ɓa bà-kũio na ɓa wee ya lè le muinĩ na le Dónbeenĩ yi.»

³⁴ O o Yeesu mɔn ò o nni mu bíá ɓa bè-zũrlowà bíoní ó o bíá nɔn wo yi: «Hen làa cínú ká fo ò keń le Dónbeenĩ bá-zãmu yi.» Bún mɔn ó o búí wáa yí bíníá yí khà mĩten yí tũara a yi làa bïo búí.

*Yia le Dónbeenĩ mɔn léra bïo
(Matiye 22.41-46; Luki 20.41-44)*

³⁵ Mu wó ká a Yeesu wee kàrán ɓa nùpua le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi, ó o tũara bïo kà: «Ho *làndá bïo zéenílowa dà a wé kaka a bíoráa le yia le Dónbeenĩ mɔn léra lé o *Daviide mòmmanii?

³⁶ Lé bïo ó o *Daviide mí beere á le Dónbeenĩ Hácírí wó ó o bíá bïo kà:

«O Núhũso Dónbeenĩ bíá nɔn í Núhũso yi:

«Buee keńí í nín-tlání fúaa ká í búrá ũ zúkúsa ũ tá á ũ bò ũ zení wán.»[†]

³⁷ «Bïo ó o *Daviide wee ve yia le Dónbeenĩ mɔn léra le mí Núhũso. O o wé o Núhũso ká a mún pá à wé o mòmmanii kaka?» Ba zãamáa wee jí a Yeesu cɔn lè le sí-wεε.

*Mi yi wé lè ho làndá bïo zéenílowa bïo
(Matiye 23.1-36; Luki 20.45-47)*

³⁸ Bïo ó o Yeesu wee kàrán ɓa zãamáa ó o wee bío na ɓa yi: «Mi yí wé lè ho *làndá bïo zéenílowa bïo. Bán na wa hã báká-beera zíló à wé héεkaráa. Ba wi ɓa nùpua wé tèní ɓa yi lè le kɔnbii ɓa zãamáa fémínló lara yi.

³⁹ Ba *zúífùwa kàránló zíní yahón kanmúiní lè ho dínló díníi keńíníá na seka á ɓa wé hueeka keńí yi.

⁴⁰ Ba wee khà ɓa mahãawa à fé nii bïo búenbúen. Ba mún wa ho floró na túee wéró à wé lè ɓa téréna. Barén cítii khii wee here le Dónbeenĩ cɔn.»

*O mahã-khenii hãmu bïo
(Luki 21.1-4)*

⁴¹ O Yeesu kará le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ hãmu ɓonkoní nisání á wee loń bïo ɓa zãamáa wee kúeeráa le wárí le yi. Ho nãforó ɓansowà cèrèε wee ɓuee kúee le wárí na boo.

⁴² Mahã-khenii búí mún ɓueé kúaa mí tãmɔnwà bïo ɓun.

⁴³ O o Yeesu wáa von mí ni-kenínia á bíá nɔn yi: «Le í mĩ ho tũíá na mia: O mahã-khenii na ká bïo na ó o kúaa á boo po bíá ká búenbúen bïo.

[†] 12:36 Mi loń Lení vũahũ (Psaumes) 110.1

44 Lé bïo le wári na 6a búenbúen wó lè mu hãmu lé ðïo 6a yú puunía. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bïo wi o cón búenbúen na ó o lá wé è dí.»

13

*Ho ðímíjǎ véro là a Nùpue Za buenló bïo
(Matiye 24.1-44; Luki 21.5-33)*

1 Bïo ó o Yeesu zoó ló le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, ó o nĩ-kenínia nĩ-kéní bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, hã huua na kà 6èntĩn seka, á hã mún 6ùaaaka. Hã soni dãamu yàá!»

2 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo mɔn hã dãamu lon? Eε ká huee khíi máa keńí mí ninza huee wán. Mu búenbúen khíi fi.»

3 Bún món ó o Yeesu yòò kará hã Oliivewa vĩnsĩa búee wán á sánsáa le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ. O o Piere là a Zaaki là a Zãn là a Andere na wi làa wo mí dòn á tũara a yi:

4 «Lé ho pãahũ yén á mu bïo mu ù wé yi? A lé mu bïo yén khíi zéeni le mu wéro pãahũ dɔn?»

5 O o Yeesu wãa bía nɔn 6a yi: «Mi pa miten bïo. Mi yí día le nùpue khà mia.

6 Nùpua cèrèè khíi buen í yèni yi á à bío: «Í lé o Krista.» Ba à khà nùpua cèrèè á à vĩní.

7 Ká mi khíi wee jí hã hĩa táró sã, hĩa lúio yi làa hĩa khèra làa mia à mi yí le mi yiwa dé, lé bïo á bún bïowa so ko mu wé ho yahó. Ká bún dèenía máa wé ho ðímíjǎ véro.

8 Ho síi búii khíi wé è lé vaá fi lè ho síi veere. A ho kòhũ búii khíi wé è lé vaá fi lè ho kã-veere. Ho tá dèkéro khíi wé hã lùà búii yi. A le hĩni khíi lé. Mu ù wé làa bïo o hã-sãníso sãní vía wee wé búakáráa bïo síi.

9 «Eε ká minén pa miten bïo. Ba nùpua khíi wé è bua mia á à varáa ho pánká 6ànsowà cón á bán vaá cíti mia. Ba wé è ha mia 6a *zúifùwa kàránlò zĩní yi. Ba wé è bua mia á vaá ðĩní hã kãna júnása lè 6a bá-zàwa yahó bïo mi tà miĩ bïo yi. Lé bún mi ì bè yi á à zéenińáa í bïo làa ba.

10 Mu bon, sãni ho ðímíjǎ vé, á le Dónbeenĩ bín-tente ko le bue à na hã síiwà búenbúen yi.

11 Hen ká 6a khíi wé wĩikaa mia á buan vannáa le cíti yi à mi yí le mi yiwa fèn dè bïo mi vaá bío bïo yi. Hón pãahũ so yi á hã bíoní na à bío ò na mia lé hĩa à mi bío. Lé bïo á hã máa lé minén mi bεere yi. Mu lé le Dónbeenĩ Hácírí á à dé hã mi jíní yi.

12 Ba nùpua búii wé è dé mín kùrú zàwa á à na 6a à búe. Hàri 6a maáwà búii á à wé mu 6àn síi lè mí zàwa. Ba zàwa búii mún ñ hĩní mín maáwà wán, á à na 6a 6a à búe.

13 Ba nùpua búenbúen á à jín mia bïo mi tà miĩ bïo yi. Ká yĩa màhá hã mí síi fúaa mu véeni, wón á à fen.

14 «Mi khii mi mu bè-sūmú^{*} na wee yáa mu bïo ká mu wi hen na mu yí ko mu keń yi. (Yia wee kàrán bïo kà à zūń mu kúará sese.) Hón pãahũ so yi ká bïa wi ho Zudee yi à bán lùwí yòo hã búaa.

15 Yia á à keń mí zii lòho yí ko ò o lii zoo lá bïo búí.

16 Yia á à keń hã mana yi mu pãahũ yí ko ò o bíní 6o à lii lá mí kánbun mí zii.

17 Ho yéréké khii sá 6a hã-sēenasa lè 6a hã-ɲàawa yi mu zoń.

18 Mi fio le Dónbeenĩ yi à mu bïowa mu wéró yí lí hã yio yi.

19 Lé bïo ho pãahũ mu bán lònbee á à wé búaa á à poń ão khíina. Hàrí ho ðímíɲá ɲúhũ búaró pãahũ na le Dónbeenĩ léra mu bïo búenbúen yi à 6uee búe ho zuia yi, á le lònbee mu sii yí kera yí mɔn. A le bán sii mún máa bíní máa keń hùúu.

20 O Núhũso lá yí khò le lònbee mu wizoonĩ yi, á ñii woon lá máa kání. Ká a màhã khò hã yi 6a nùpua na ó o hueekaa à 6a wé làa wo bïo yi.

21 Ká a búí bía nɔn mia ká sii: «Mi loń. Lé o *Krista na hen, táa nín-yia vaá hen», à mi yí tà mu.

22 Mu bon, 6a Kristawa lè le Dónbeenĩ ɲi-cúa fεεrowà na bïo yí bon khii keń. Ba à wé mu yéréké bïowa lè mí síwà na ka lè mu wee zéení le Dónbeenĩ pánká á à vínínáa 6a nùpua. Hàrí bïa le Dónbeenĩ hueekaa ká mu lá dà à wé, á 6a mún ñ víní bán.

23 Awa. A minén cén pa miten bïo. I fèra bía mu búenbúen nɔn mia vó.

24 «Le lònbee khíiló mɔndén á ðe wii á à dé mí yuumu.

Ho pñihũ khoomu máa bíní máa keń.

25 Hã mànaayio á à kùenka à lii.

Bïo 6uan ho wáayi bïowa ðínía búenbúen á à ðèké.†

26 Hón pãahũ so yi á 6a à mi a Nùpue Za 6uenló hã dùndúio wán lè mí ðàrló lè mí cùkú beenĩ.

27 O khii tonka le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà ho tá kónbúaa bïo náa yi lè ho ðímíɲá búenbúen yi á 6a a ve bïa le Dónbeenĩ hueekaa á à kúee mún wán.

28 «Mi loń ho *fikíyée vñdεε bïo le wee wéráa. Hen ká le bán lakara hãa wee nàma á wee sà mí vɔn-yórówà, se mi zū le ho viohó téré ðɔn.

29 Lé làa bún sii ká mi khii wee mi mu bïowa mu wéró, à mi mún zūń le o *Nùpue Za 6uenló sùaráa. O ò 6uen máa khí.

30 Le í mí ho tũíá na mia: Ho pãahũ na ká nùpua máa hí máa vé ká bún bïowa so búenbúen yí wó.

31 Ho wáayi lè ho tá khii vé, ká í bioní hñn ñ keń bñn fεεε.

32 Ñii woon yí zū ho ðímíɲá véro wizonle lè ho pãahũ máa zéení. Le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà yí zū mu, hàrí le

* 13:14 Mi loń Daniyεεle vñahũ 9.27; 11.31; 12.11 † 13:25 Mi loń Ezayii vñahũ 13.10; 34.4

Dónbeení Za mí bæere yáá pá yí zū mu. O Maá mí dòn lé yia zū mu.

³³ «Mi pa miten bïo. Mi yí wé lòn nùpua na dūma. Lé bïo mi yí zū ho pãahũ na mu ù wé yi.

³⁴ Mu bïo ñonmín làa bïo kà: Nii búí le mí ì va le khúii. O o kàráfáa mí zii mí ton-sáwá yi, á sankaa há tonni ñon ba le mí ñi-kéní kéní yi. Bũn món ó o bía ñon o paro yi le o tñí mí yïo.

³⁵ Minén mún tñí mí yïo, lé bïo mi yí zū a zii ñanso bñín buenlò pãahũ. O dà à buen ziihũ tàá tá tãahũ, tàá kò-bá-wéé yi, tàá yĩnbii.

³⁶ Ká a khii ñindin ñuara ò o yí buée yí mia ká mi ka lòn nùpua na dūma.

³⁷ Bïo á ì wee bío na mia kà, á yahó sá ba nùpua búenbúen. Mi yí wé lòn nùpua na dūma.»

14

*Ba zuifùwa ñúndsa wee là o Yeesu wán
(Matiye 26.1-5; Luki 22.1-2; Zán 11.45-53)*

¹ Wizooní bïo ñun wãa ká ho Paaki sánú díró là ho *búurú na á ña-ñni yí dó yi sánú díró yi. A le *Dónbeení yankarowá ñúnása là ho *làndá bïo zéenílowa wee cà bïo ba à wé wé è wĩiráa o Yeesu ká mu yí zū, á à na ba à búe.

² Ba wee bío: «Wa yí dà máa wii wo ho sánú díró yi. Ká wa wó mu á ba zãamáa á à kánká mu bïo yi.»

*O hãa búí kúaa ho ñiló o Yeesu ñúhũ wán
(Matiye 26.6-13; Zán 12.1-8)*

³ O Yeesu kera ho Betanii lóhó yi o Simon na hãa lé o *búeré ñii zii. Pãahũ na ó o kará wee dí à bũn à hãa búí buéeé wee zo, á buan mí ñúukó-za búí na wó là le huee na ba le alibaatere à ho sú làa ñiló búí na sãmu sí. Ho ñiló mu ba le náàrè á yàwá here làa sòobéé. Bïo ó o buéeé bó a Yeesu yi ó o pũina ho ñúukó-za mu ñii, ò o kúaa ho ñiló mu o Yeesu ñúhũ wán.

⁴ A bía wi bñn búí sãa cà. A ba wee bío mín yi: «Ho ñiló na ká yáaró ñúhũ lé mu yén?

⁵ Ho ñon lá dà à yéé á à yí há wén-hãani khíá-tñn* á à sankaa a na ba ñi-khenia yi.» A ba lan wee zá làa wo.

⁶ O o Yeesu wãa bía: «O hãa mu mi díá bïo. Mi wee zá làa wó le we? Bïo ó o wó làa mi á se.

⁷ Ba ñi-khenia bán làa mia á à keñ mín wán fééé. A pãahũ léé pãahũ á mi dà wé è wé mu sãamu làa ba ká mi tà. Éé ká ñén wón máa keñ làa mia fééé.

⁸ Bïo ó o dà à wé lé bïo ó o wó. O kúaa ho ñiló na sãmu sí ñi sãnia wán à fèn wíokaráa há paráa há nùlò.

* 14:5 Mu pãahũ á há wén-hãani khíá-tñn lé o nùpue lúlú-kùure sámú sãáníi.

⁹ Le í mí ho tũíá na mia: Le Dónbeenĩ bín-tente wé buera lùe lée lùe yi ho ðímí, ná búenbúen yi, á 6a à bío bío ó o háa na kà wó, á 6a à leéka a bío.»

*O Zudaa wi ò o dé o Yeesu na
(Matiye 26.14-16; Luki 22.3-6)*

¹⁰ O Yeesu nĩ-kenínia pírú òun nĩ-kéní na 6a le Zudaa Isikariote á wà vaá bíá nòn 6a yankarowà òúnása yi le mí wi à mí dé o Yeesu na 6a yi.

¹¹ A bán sĩa wan wan á dó mí òiní nòn le mí ì na le wárí wo yi. O o wáa wee cà ho pãahũ na o ò dàń ò wé mu yi, á à dérãa wo 6a níní yi.

*O Yeesu wee di ho Paaki ðínló lè mí nĩ-kenínia
(Matiye 26.17-25; Luki 22.7-14, 21-23; Zãn 13.21-30)*

¹² Ho *búurú na á òa-ñíni yí dó yi sãnú díró bàn nín-yání wizonle zoñ, ðio 6a wee wé fũaa ho Paaki piozawa yi,† ó o Yeesu nĩ-kenínia tũara a yi: «Lé wen á fo wi à wa vaa wíoka ho Paaki ðínló yi?»

¹³ O o tonkaa mí nĩ-kenínia nùwã òun á bíá nòn yi: «Mí lén zo ho lóhó yi, á mí zoó sí a nĩ búí yahó ká a sò mu òumu lè ho ðũuhũ. Mí bè o yi,

¹⁴ ká a vaá zon zĩi na yi à mí bío na le zĩi mu bánso yi: O nĩ-karánlo le wa tũa fon: Ho lahó na á ínén lè í nĩ-kenínia á à dí ho Paaki ðínló yi lé ho yén?

¹⁵ O ò zéeni la-beeni búí làa mia ho nónwiohũ yi na sĩa bārãka vó. Lé bín à mí wíoka wa Paaki ðínló bío yi.» ¹⁶ A 6a wà vaá zon ho lóhó yi, á zoó yú mu búenbúen làa bío ó o Yeesu bíarãa mu. A 6a wíokaa ho Paaki ðínló bío.

¹⁷ Bío le wii tò, ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia pírú òun 6uara.

¹⁸ Bío 6a kará wee dí ó o Yeesu bíá: «Le í mí ho tũíá na mia: Minén na làa mí páanía kará ho ðínló òuhũ yi nĩ-kéní á à dé mí ì na.»

¹⁹ O o nĩ-kenínia yilera lùnkaa, á 6a wee tũaka a yi lè mí nĩ-kéní kéní. A yĩa le: «Mu lé ínén le?» A yĩa le: «Mu lé ínén lé?»

²⁰ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Mu lé minén pírú òun nĩ-kéní, yĩa làa mí páanía wà zoó cĩ.»

²¹ Mu bon. O *Nùpue Za á à hí làa bío le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ bíarãa mu. Ká yĩa màhã nĩ ì bè mu á ho yéréké è zo òuhũ. Bànso yáá lá yí ton se mu sũaaní.»

(Matiye 26.26-30; Luki 22.15-20; 1 Korente 11.23-25)

²² Bío 6a wee dí, ó o Yeesu lá ho búurú á dó le Dónbeenĩ bārãkã. O o wee cèeka ho na mí nĩ-kenínia yi ká à bío: «Mí fé là, hón lé í sãnia.»

²³ O o bínía lá le òunúni dèe na ho *dívén wi yi ò o dó le Dónbeenĩ bārãkã. O o nòn ho 6a yi á 6a búenbúen òun.

† 14:12 Mí loń Léro vũahũ (Exode) 12.6, 14-20

24 O o bía nɔn ɓa yi: «Dén lé í cāni na wíokaa wee zéeni le Dónbeení páaní na le bò bío, dén lé í cāni na kúaará ɓa nùpua cèrèè bío yi.»

25 Le í mí ho túiá na mia: I máa bíní máa ɓu ðivén huúu fúaa ho pāahú na á í khíi ɓu ho ɓàn bè-fla yi le Dónbeení béeni yi.»

26 Bún món á ɓa sía ho sánú lení, à ɓa wà yòora há Oliivewa vɛnsla búee wán.

O Yeesu bía le o Piere á à pí mí bio

(Matiye 26.31-35; Luki 22.31-34; Zán 13.36-38)

27 O Yeesu bía nɔn mí nǐ-kenínia yi: «Mi búenbúen á à lùwí ì día mi. Làa bío le Dónbeení bíoráa mu mí bióní vūahú yi kà sii: «Í ì búe o pi-pa á ɓa pia á à kénná à lén ñ va há lùà búenbúen.»‡

28 È cá í vèeró món, á í ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee kǎhú yi.»

29 O o Piere bía: «Hàrí à ɓia ká búenbúen pí ũ bío, á ínén wón máa pí mu huúu.»

30 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le í mí ho túiá na foñ. Ho tɛnɔn-kéní na kà yi, sání ò o kò-béé wá há cúa-ɓun, bún ká ũnén bía le fo yí zū mí á dǎn há cúa-tɛn.»

31 O o Piere pá bíní wíokaa tɛina mí bióní yi: «Í máa bío le í yí zū fo máa mi huúu, hàrí ká í ko à í hí làa fo.» A ɓa nǐ-kenínia na ká búenbúen bía mu bío dà-kéní mu.

O Yeesu flora ho Zetesemanii yi

(Matiye 26.36-46; Luki 22.39-46)

32 Bún món á ɓa wà vaá dǎn le lùe búí na ɓa le Zetesemanii. O o Yeesu bía nɔn mí nǐ-kenínia yi: «Mi kéení hen le í lén vaa fio.»

33 O o fó a Piere là a Zaaki là a Zán á bòráa. O búakáa zána á yi wee dè

34 O o bía nɔn ɓa yi: «Í hácirí yáara dàkhíina. I ka le í máa fen. Mi kéení hen, á tɛní mi yío.»

35 Bún món ó o wáa vá van cɛnú, á vaá líí búrá ò o flora le ká mu dà à wé, à le lònbee na kà à yí yí mí.

36 O bía bío kà: «Í Maá, fo dà bío búenbúen wee wé. Yí le le lònbee na kà à yí mí. È cá mu yí wé ínén sii bío. Le ũnén lé yia sii bío à wé.»

37 O o bíní ɓuara mí nǐ-kenínia cǎn á ɓueé yú ɓa à mu dāmu ɓó ɓa. O o bía nɔn o Piere yi: «Simɔn, dāmu ɓó fo le? Fo yí dà máa tɛní ũ yío hàrí le lèèrè dà-kéní yi le?»

38 Mi fání mi yío à wé fio bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wéró yi. O nùpue sii wee wé vá mu bè-tente wéró yi, è cá ho pánká na ó o ò wé làa bún lé hía mía.»

39 O o tɛn wíokaa khèra vaá flora ò o bía há bióní dà-kéní mu.

‡ 14:27 Mi loñ Zakari vūahú 13.7

40 Bũn mɔ́n ó o bĩnía buara mí ñi-kenínia cɔ́n á bueé yú 6a à mu dāmu 6ó 6a. Ba yí dàrna yí fánía mí yío. A bĩo 6a wáa à bío á à na a Yeesu yí á 6a yí zũ.

41 Bĩo ó o Yeesu wà á bĩnía buara mún cúa-tĩn nĩi yí, ó o bueé bía nɔ́n 6a yí: «Mi pá dũma wee vũrĩka lon? Mu wáa vó. Ho pāahũ dɔ́n. O *Nùpue Za á 6a à dé 6a bè-kora wérowà nĩi yí.

42 Mi hĩnĩ wa lén. Yia á à dé mi ì na bueé dɔ́n.»

Ba wĩira a Yeesu

(Matiye 26.47-56; Luki 22.47-53; Zān 18.3-12)

43 Pāahũ na ó o Yeesu wee bío yí, à bũn ò o Zudaa bueé dɔ́n. O lé 6a ñi-kenínia pírú ñun ñi-kéní. Ba zāamāa na bò làa wo á buan hā khà-túa lè hā bũaa. Bĩa tonkaa 6a lé le *Dónbeenĩ yankarowà ñúnása lè ho *lándá bĩo zéenílowa lè 6a ñi-kĩa.

44 O Zudaa, yia á à dé o Yeesu mu á à na, á zéénía bĩo 6a zāamāa á à zũrnāa wo. O bía: «Ĩ hĩa vaá tēénía nùpue na yí lè le kɔ́nbii, se wón lé yia mi wee cà. A mi wáa wĩi wo à bua sese lénnāa.»

45 O Zudaa bueé dēéníi ó o wà vaá 6ó a Yeesu yí ò o bía nɔ́n wo yí: «Ñi-kàránlo.» O o tēénía wo yí lè le kɔ́nbii.

46 A bĩa làa wo bò mín wáa wĩira a Yeesu.

47 A 6a ñi-kéní búii dò mí khà-tóní á hà lè le *Dónbeenĩ yankarowà ñúhũso beenĩ ton-sá ñi-kéní ñikāahũ kúio.

48 O o Yeesu bía nɔ́n bĩa wà bueé wĩi wo yí: «Mi so lá ko à mi bua khà-túa làa bũaa à bueé wĩirāa mi le? I léé ñi-kāanii le?

49 I làa mia lá wee keĩ mín wán túntún, á wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeenĩ zĩ-beeni lún yí á mi yí wĩira mi. Eε ká mu wó ká, à le Dónbeenĩ bíoní vūahũ bĩo ñii síráa.»

50 O o ñi-kenínia búenbúen wáa lùwa wà à 6a día a.

51 Yárónza búii lé yia bò a Yeesu yí. Lée 6unló mí dòn wi o wán. Ba le mí ì wĩi wo, á 6a buan o 6unló yí,

52 ó o kueera ho día, ò o lùwa wà mí kāmāa.

O Yeesu 6a buan vannāa 6a tũia fεrowà yahó

(Matiye 26.57-68; Luki 22.54-55, 63-71; Zān 18.13-14, 19-24)

53 Bũn mɔ́n á 6a buan o Yeesu vannāa le *Dónbeenĩ yankarowà ñúhũso zĩi, hen na 6a yankarowà ñúnása lè 6a ñi-kĩa lè ho *lándá bĩo zéenílowa búenbúen kúaa mín wán yí.

54 O Piere khèra bò a Yeesu mɔ́n. O bueé zon 6a yankarowà ñúhũso lún yí, á zoó páanía kará lè 6a parowà á wee huee ho dšhũ.

55 Ba yankarowà ñúnása lè 6a *zúifùwa tũia fεrowà búenbúen wee cà bĩo 6a à koonínāa o Yeesu yí á à bè yí ì siinínāa o ñúhũ á à na 6a à 6úe. Ká 6a màhā yí yú bío búii.

56 Nùpua cèrèe wee bueé fũaa hā sabioní o ñii, ká 6a màhā wee bĩnĩ kán mín.

57 A 6a nùwā yén búii wáa hĩnɔ́n koonía o yí lè le sabéré na kà:

58 «Wa ɲá ò o bía le mí ì fio le Dónbeenĩ zii na 6a nùpua son, á à bíní ì so le búí hã wizooní tɪn yi ká dén á nùpua máa so.»

59 Hãrí bũn á 6a yàá pá wee kán mín wán.

60 A 6a yankarowà ɲúhũso wãa lii hĩnɔn yòò dɪn 6a búenbúen yahó ò o tùara a Yeesu yi: «Bìo 6a nùpua wee bío ù dǎní yi á fo le fo máa bío dèe búí yi le?»

61 O o Yeesu cèkè ò o dɪn. A 6a yankarowà ɲúhũso wíokaa tùara a yi: «Le ùnén lé o Krista, le Dónbeenĩ na wa wee khòoní za le?»

62 O o Yeesu bía: «Ūuu, í lé orén. Mi búenbúen á à mi a *Nùpue Za ká a kará le Dónbeenĩ na dà mu bío búenbúen nín-tiání. Mi mún khii mi a ká a kará hã dùndúio wán bò ò 6uen. S»

63 A 6a yankarowà ɲúhũso wãa lèεkaa mí dà-zínii lé bío mu vá a yi dàkhĩna, ò o bía: «Wa màkóo wãa mía seéràsa yi.

64 Hã bín-kora na ò o mà léera le Dónbeenĩ yi á mi ɲá. Awa, á lé mu yén á mi wee leéka?» A 6a búenbúen le o wó khon ó o ko ò o búe.

65 Ba nùwá yɛn zàwa búí 6a tɪahũ á búakáa wee khàani kúee o Yeesu wán. Ba pon o yahó yi á 6a wee vúaa wo lè mí nín-kuio ká 6a à tùa wo yi le o zéení yia wó mu làa wo. Le *Dónbeenĩ yankarowà ɲúhũso lún parowà fó a, á wee dé sáará yi.

O Piere pǎ a Yeesu bío

(Matiye 26.69-75; Luki 22.56-62; Zàn 18.15-18, 25-27)

66 Pãahũ na ó o Piere pá líí wi ho lún yi, à bũn le Dónbeenĩ yankarowà ɲúhũso beenĩ ton-sá hãawa nĩ-kéní búí 6ueé dǎn.

67 Bío ó o mɔn o Piere ò o wee huee ho dǎhũ, ó o wíokaa lońna a yi sese ò o bía: «Ūnén mún lá wi là a Nazareete nĩ Yeesu mu.»

68 O o Piere pǎ mu ò o bía: «Bìo á fo wee bío kà á ì yí zũ.» Bũn món ó o wà vaá bǎnía dɪn ho lún zũajii. [O o kò-béε wá.]

69 Bío ó o ton-sá hãa mu mɔn o vaa bǎníló, ó o wee bío làa bĩa wi bín: «O nùpue na kà lé 6arén nĩ-kéní búí.»

70 O o Piere tɪn pá. Mu yàá yí míana, à bũn à bía wi bín tɪn bía nɔn o Piere mu yi: «Ho tũíá poni. Fo lé 6arén búí. Ūnén mún lé o Kalilee nĩ.»

71 O o Piere wãa bía: «Ká í fã sabéré à le Dónbeenĩ le í mi mu. Í ì báa mu ɲii wán, o nùpue na mi wee bío bío á ì yí zũ.»

72 Hón pãahũ so yi ó o kò-béε wá hã cúa-ɲun nĩ. O o Piere hácírí màhã bǐnía 6uara bío ó o Yeesu fù bía làa wo yi wán: «Sáni ò o kò-béε wá hã cúa-ɲun bũn ká ùnén pǎ le fo yí zũ mi á dǎn hã cúa-tɪn.» O o Piere wãa wee wá.

15

Ba 6uan o Yeesu 6uararàa o Pilaate cǎn

(Matiye 27.1-2, 11-14; Luki 23.1-5; Zàn 18.28-38)

¹ Le yĩnbíi bũirĩi á 6a *yankarowà júnása, lè 6a nĩ-kĩa, lè ho *lándá bío zéenílowa, bán búenbúen na lè 6a *zúífùwa tũia fɛɛrowà á kúaa mín wán, bèra a na à 6a bío tɛ bío dà-kéní wán. Ba can o Yeesu, á buan búee nɔn o *Pilaate yi.

² O o Pilaate tũara a yi: «Lé ũnén lé 6a zúífùwa bée le?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo bía mu.»

³ Ba yankarowà júnása wee kooní a Yeesu yi làa bío cèrɛɛ.

⁴ O o Pilaate wíokaa tũara a yi: «Fo le fo máa bío dɛɛ le? Bío 6a wee bío ũ jii á fo yí máa jí le?»

⁵ Ká a Yeesu màhá yí bĩnía yí bía dɛɛ. Bũn wó a Pilaate coon.

Ba le o Yeesu ko ò o búe

(Matiye 27.15-26; Luki 23.13-25; Zàn 18.39-19.16)

⁶ Hen ká ho *Paaki sánú sansan dɔn, ò o Pilaate lén o kàsó nĩi búí día, yĩa 6a zãamãa le o día.

⁷ Mu ù wé à nĩi búí na 6a le Barabaasi páanía wi ho kàsó yi lè 6a búí na làa wo kãa á bó a nĩi búí.

⁸ A 6a zãamãa wãa wà van o Pilaate cɔn á vaá wee fio wo ò o wé bío ó o lá wee wé na 6a yi.

⁹ O o Pilaate bía nɔn 6a yi: «Mi wi à 6a zúífùwa bée lé yĩa à ĩ día le?»

¹⁰ O Pilaate zũ kénkén le 6a yankarowà júnása dó a Yeesu nɔn mí yi lé bío le yandee wi 6a yi o bío yi.

¹¹ Ká 6a yankarowà júnása màhá sũkúra 6a zãamãa le 6a fio o Pilaate cɔn le o Barabaasi lé yĩa ò o día.

¹² O o Pilaate wíokaa tũara 6a zãamãa yi: «Lé mu yén mi le ĩ wé làa yĩa mi wee ve làa zúífùwa bée?»

¹³ A 6a wee bío na a yi ká 6a a wãamaka: «Búee wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

¹⁴ O o Pilaate tũara 6a yi: «O wékhe lé ho yén?» A 6a yàá wíokaa wee wãamaka pónpón: «Búee wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

¹⁵ O Pilaate wi ò o wɛɛ 6a zãamãa s̄i, ó o léra o Barabaasi día, ò o le 6a ha a Yeesu lè hã làbàaní, ò o nɔn wo le 6a búee ho kùrùwá wán.

Ba dásíwá wee zũarĩka a Yeesu yi

(Matiye 27.27-31; Zàn 19.2-3)

¹⁶ A 6a dásíwá buan wo zonnãa ho *Zudee k̄shũ bée lún yi, à 6a von mí ninzàwa na ká búenbúen.

¹⁷ Ba zĩnía o Yeesu lè le dà-muhũ, á tá ho kĩrĩ lè hã kíkara á dó a jũhũ yi.*

¹⁸ Bũn món á 6a wee tɛnĩ a yi kà: «*Zúífùwa bée, foó!»

* **15:17** Ba bá-zàwa lè 6a nĩ-beera lé bia yánkaa dà hã s̄l-muna wee zĩ. Hã yàwá fũ here. Hã kĩrĩwá 6a wee wé, à kúee 6a bá-zàwa júná yi à zéenínáa 6a bá-zàmu pánká bío. Ká bío 6a wi 6a zũarĩka a Yeesu yi, á 6a zĩnía wo lè ho kánbun muhũ á dó hã kíkara kĩrĩ o jũhũ yi.

19 Ba wee vūaa o ɲúhú lè le kãani, á wee khàani kúee o wán ká 6a à fàrá mí nɔnkóɲúná wán à lii búrá a yahó.

20 Bío 6a zùarɲkaa wo yi vó, á 6a tɛra le dà-muhú o wán, à 6a zíníia wo là a kùrú sía. Bún món á 6a buan wo lóràa ho donkíahú á wà léee búee ho *kùrùwá wán.

*Ba búaa o Yeesu ho kùrùwá wán
(Matiye 27.32-44; Luki 23.26-43; Zán 19.17-27)*

21 O Sirɛɛna n̄i Simɔn na lé o Alɛkisãndere là a Urufuusi 6àn maá, á ló hã mana yi bò ho wãhú buée wee khíi, á 6a dásíwá buée kíkãa yi le o fé o Yeesu kùrùwá pí.

22 Ba buan o Yeesu vannáa lahó búii na 6a le Kolokota yi, bún kúará le «ɲún-òòkuee lahó.»

23 Ba lùnkãa ho *dívén lè mu bío búii na 6a le m̄irè á wi 6a na a Yeesu yi ò o ɲu, ká a màhá yi ɲun mu.

24 Bún món á 6a búaa wo ho kùrùwá wán. Ba le mí ì sankã a s̄i-zíníia á 6a wó le ɲún-s̄ini bío à zúrínáa dío á à s̄i yia làa yia yi.

25 Le wi-bee pãahú lé bío 6a búaa wo yi ho *kùrùwá wán.

26 Bío 6a túara le dèe wán, bío wee zéeni bío nɔn 6a búaaráa wo lé bío ká: «ZúIFŪWA BÉE.»

27 Ba mún búaa 6a n̄i-wãna nùwã ɲun búii là a Yeesu. O n̄i-kéní wi là a n̄in-tiání ká a n̄i-kéní wi là a n̄in-káahó.

28 [Bún wó à le Dónbeení bíoní vūahú bíoní na ká a ɲii sí: «Ba mà a dó 6a n̄i-kora t̄iahú.】†

29 Ba nùpua na wee khíi làa b̄in wee kíbón mí ɲúná ká 6a a là a. Ba wee bío: «Fo yí m̄on mu le. Únén na lá le fo ò fio le *Dónbeení z̄i-beení á à b̄iní ì so le 6àn dà-veere hã wizooní bío t̄in yi,

30 wãa fení úten. Lii ho *kùrùwá wán le wa loí.»

31 Le *Dónbeení yankarowá ɲúnása lè ho *làndá bío zéeniłowa mún wee yáa mí ɲiní yi na a yi ká 6a a bío làa mín: «O feníia 6a búii ò orén màhá yí dà máa fení m̄iten.

32 Le o Krista, o *Isirayɛle béee, à lé ho kùrùwá wán lii. Ká wa m̄on mu á wa à dé wa s̄ia wo yi.» B̄ia páanía búaa hã kùrùwáwá wán là a Yeesu bán mún wee là a.

*O Yeesu húmú
(Matiye 27.45-56; Luki 23.44-49; Zán 19.28-30)*

33 Le wii yòo fàraló pãahú á ho k̄shú búenbúen d̄ind̄in wó le t̄ibírí. Mu míana fúuu fúaa le wi-háarè.

34 Le wi-háarè mu pãahú, ó o Yeesu bía bío ká p̄n̄p̄n̄: «Eloyii, Eloyii, lama sabatanií?» Bún kúará le «Wàn Dónbeení, wàn Dónbeení, fo pã mi díia le we?»

35 A b̄ia wi b̄in nùwã yɛn búii ɲá mu á 6a b̄ia: «Mi loí, o wee ve o *Elii.»

36 A 6a n̄i-kéní búii lùwa vaá lá le dèe búii na wee k̄iní mu ɲumu á z̄íira mu bè-ɲia yi á can le búaaahiire ɲii yi á yòó dá a

† 15:28 Mí loí Ezayii vūahú 53.12

Yeesu yi le o yèè, ò o bía: «Mi dñn, wa à loñ ká a Elii ìueé liiní a ho *kùrùwá wán.»

³⁷ Lé bñn pãahú ó o Yeesu wãamaa yi pñnpñn, ò o húrun.

³⁸ A ho pñnsò-beenì na zoó céra le *Dónbeenì zì-beenì á yòò lèera mí tñhú líí ló. ³⁹ Ho Oroomu dásíwá jùhúso na dñn o Yeesu yahó á mɔn bío ó o húrunnáa ó o bía: «O nùpue na kà 6èntñn lá lé le Dónbeenì Za binbirì.»

⁴⁰ Háawa nùwá yèn búí mún hía wi bñn á khèra dñn wee loñ. Ba háawa mu tñhú ó o Mari wi yi, yña wee lé ho Makadala lóhó yi. A séení a Mari na lé o Zaaki háyónza là a Zozee 6àn nu, là a Salomèè.

⁴¹ Ba hía wee bè o Yeesu yi ká a wi ho Kalilee yi á wee séení a. Háawa cèrèè búí mún hía wi 6a háawa mu tñhú á bò là a Yeesu 6uara ho Zeruzalèmu yi.

Ba nùuna a Yeesu

(Matiye 27.56-61; Luki 23.50-56; Zàn 19.38-42)

⁴² O Yeesu hí-nònzoñ ho zihú jii, à bío á lé bñn zoñ á 6a wee wíoka míten ho *Sabaa bío yi,

⁴³ Ó o Zozèèfu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á 6uara. O fù lé 6a *zúifùwa tñiá fèrowà nì-kéní na 6a ninzàwa wee kònbi. Wón mún lá wee lòoní le Dónbeenì bèèní láró pãahú. O henía mí sñi ò o van o *Pilaate cñn á vaá fióra a Yeesu nì-hínmu.

⁴⁴ Ká a Pilaate já bío ó o Yeesu dèèniá húrun ó o wó coon mu bío yi. O o von 6a dásíwá jùhúso á ìueé tùara yi le o Yeesu mu húrun míana le.

⁴⁵ A bío ó o já mu 6a dásíwá jùhúso cñn vó, ó o nɔn le jii o Zozèèfu yi le o lá a sãniá.

⁴⁶ O o Zozèèfu yà ho 6un-senì dà-poni ò o liinía o Yeesu ho *kùrùwá wán á líí bá lè ho 6unló 6uan vaá dó le búure yi, dño 6a lá có ho 6úaaahó yi díá. Bñn món ó o bñniá le hue-beenì pon le búure mu jii.

⁴⁷ O Makadala Mari là a Zozee 6àn nu Mari á dñn mɔn hen na ó o dó a yi.

16

O Yeesu vèeró

(Matiye 28.1-8; Luki 24.1-12; Zàn 20.1-10)

¹ Bío ho *Sabaa khíina, ó o Makadala Mari là a Zaaki 6àn nu Mari là a Salomèè á yà ho jiló na sãmu sñi le mí vaá khíi làa Yeesu sãniá.

² Ho dimaasi zoñ yñbii bùirii, le wii hàró pãahú, á 6a hñnɔn wà jɔn le búure.

³ Ba wee bío mín yi: «Lé wée yáá vaá bñni le hue-beenì na pon le búure jii á à na wɛn coon?»

⁴ Ká bío 6a vaá dñn, á 6a le mí ì loñ, à le hue-be-beenì bñniá ló le búure jii á khíi díá le nìsání. ⁵ A 6a wà vaá zon le yi, á zoó

mən yàrónza búí ò o kará lè le nín-tíání, á zǎ ho báká poni na túee. A 6a zǎna.

⁶ Ká a yàrónza mu màhǎ bía nən 6a yi: «Mi yí zǎn. 1 zū le lé o Nazaréete nǐ Yeesu na 6a búaa ho *kùrùwá wán á mi wee cà. O mía hen, o vèera. Mi loń. Lé ho lahó na kà á 6a lá bàrá a yi.

⁷ Mi lén vaa bío mu na a Piere là a Yeesu mu nǐ-kenínia na ká yi le o dú 6a yahó van ho Kalilee kǎhǔ. Lé bín 6a vaá mi a yi làa bío ó o bíarǎa mu.»

⁸ A 6a yilera lùnkaa, á 6a wee zà. A 6a ló á lée lùwa wà. Ba yí bía dèe yí nən nùpue yi lé bío 6a zǎna.

*O Yeesu zéenia miten lè mí nǐ-kenínia
(Matiye 28.9-10; Zǎn 20.11-18)*

⁹ [O Yeesu vèeró mǎn ho dimaasi zoń yǐnbíi á mu nín-yání, ó o zéenia miten là a Makadala Mari, wón na ó o hǎa nən 6a cǐnáwa búaa hẹ̀nun léra yi.

¹⁰ O o Mari wà van bíi là a Yeesu lá páania wi cǎn, á vaá yú 6a à 6a yara sò á wee wá, ó o bíi làa ba le mí mən o Yeesu.

¹¹ Ká bío 6a ná bío ó o Mari bíi le o Yeesu vèera, ó o mún mən wo, á 6a yí tà mu.

¹² Bún mǎn ó o Yeesu zéenia miten làa síi veere lè mí nǐ-kenínia nùwǎ nən ká 6a nən há mana.

¹³ A 6a bǐnia bueé bía mu lè 6a nǐ-kenínia na ká á bán mún yí tà mu yi.

¹⁴ Mu bǎn mǎn, ó o Yeesu zéenia miten lè 6a nǐ-kenínia píru dòn ká 6a wee dí. O zǎ làa ba bío 6a yí dó mí sía wo yi, làa bío 6a tun mí yiwa á yí tà bíi bía le mí mən wo ò o vèera bío.

¹⁵ O o wǎa bía nən 6a yi: «Mi lén va ho dǐmǐná lùà búenbúen yi à vaa bue le Dónbeenǐ bín-tente na 6a nùpua búenbúen yi.

¹⁶ Yǎ á à dé mí síi le yi, á 6a à bátizé, wón á à fen. Ká yǎ yí dó mí síi le yi, wón nùhǔ á à sí.

¹⁷ Bíi dó mí sía le yi wé è wé mu yéréké bíowa na wee zéeni le Dónbeenǐ pǎnká: Ba à na 6a cǐnáwa á à lén bíi 6a wi yi lè 1 yèni; 6a a bío há síi-viò bíoní;

¹⁸ yǎ wé buan háa yi, tàá ká a nən bè-nunii búí na dà a búe nùpue, á dèe woon máa wé bǎnso; 6a à bè mí níní 6a vǎnvárowá wán á bán á à wa.»

¹⁹ Bío ó o bíi bún vó, ó o Nùhǔso Yeesu buan yòra ho wáayi á yòó kará le Dónbeenǐ nín-tíání.

²⁰ A 6a nǐ-kenínia wà vaá wee bue le bín-tente há lùà búenbúen yi. O Nùhǔso wee séeni 6a, á 6a wee wé mu yéréké bíowa na wee zéeni le Dónbeenǐ pǎnká à zéeni le bío 6a wee bío á lée túia poni.]

Le Dónbeenĩ bín-tente vūahũ na ó o Luki túara

Vūahũ túaró jũhũ

O Luki hĩa wee bè là a Poole va hã kúio. O yínǎn zúifù. O lé o *Κερεεσι nĩ. O fù lé o ðàkòtúaràn. Lé orén túara ho vūahũ mu, á mún túara 6a Tonkarowà bè-wénia vūahũ.

Bĩo nǎn ó o Luki túararãa mí bín-tente:

1. O Luki wi à 6a kèrètíewa búenbúen zũn le bĩa dó mí sĩa o *Krista yi á bĩo bò bĩo na wó mǎn kénkén wán. O o wi ò o hení 6a sĩa à 6a wíoka fárá tĩn.

2. O mún wi ó o zéení le 6a kèrètíewa yínǎn nùpua na wi à 6a fá mí jii ðĩní lè 6a *zúifùwa.

3. Nún-sĩ ó o Tiofiile hĩa lé o Poole jĩ-tà ho Oroomu yi. O o Luki túara ho vūahũ mu nǎn wo yi, à séenia o tonló yi.

O henía mu bè-kora séndiaró lè ho fioró bĩo. O zéenia a *Isirayeele nĩpomu làndáwá yara.

Yĩa lé 6a nùpua búenbúen kǎnĩlo ó o zéenia bĩo mi vūahũ mu yi.

1-2 Tiofiile,* bĩo wó khĩna wa cǎn lè mí dà-kéní kéní búenbúen le Dónbeenĩ ðání yi à lá mu jũhũ búeenĩi á 6a búii mǎn á lé mu seéràsa, bán lé bĩa wó le Dónbeenĩ bín-buerowà na zéenia mu làa wen. Ba cèrèe wi à 6a kúeeka mu mín wán à túa hã vǎnna yi.

³ A bĩo á ínén mún wi á ï túa mu lè 6a bĩo sii, á ï túakaa mu cinciĩra bĩa mǎn mu lè mí nĩ-kéní kéní cǎn á zũnnanáa mu ya-tente. A bĩo mu sãmaanãa lé búñ á ï wi à ï túarãa mu à na únén Tiofiile cùkúso yi,

⁴ búñ lé bĩo o na á fo ò zũn kénkén ká bĩo á 6a fù kàráanna làa fo búenbúen lé ho túiá poni.

O Zãn Batiisi teró bĩo zéeníló

⁵ Ho Zudee kǎhũ béε *Heroode pãahũ, á le Dónbeenĩ yankaro búii fù wi bĩn á yèni 6a le Zakari. O lé o Abia kuure nùpue búii. Bàn hĩa yèni 6a le Elizabεeti. Wón fù lé le *Dónbeenĩ yankarowà jũhũso *Aaron nǎnkãni hĩnló búii.

⁶ Ba mí nùwã jun fù léee nùpua na téréna le Dónbeenĩ yahó, ó o Nùhũso làndáwá là a bè-zéenínia lè mí dà-kéní kéní búenbúen á 6a wee bè yi lè mí jĩ-kãa.

⁷ Ba lá ðĩn yí yú za lé bĩo ó o Elizabεeti hĩana yí máa te, à 6a mí nùwã jun mún kĩnkaa.

* 1:1-2 Tiofiile: Le yèni mu kúarã lé bĩo ká: «Yĩa le Dónbeenĩ wa». Yĩa ó o Luki von lè le yèni mu á bĩo yí tà yí zũ sese.

8 Wizonle búí, ó o Zakari zon le *Dónbeení zí-beení yi lé bío á 6a kuure nùpua lé bán ho yankaró p̄ahú yèrèmaa 6ueé d̄ñ,

9 á bío 6a le mí ì cà yia zoó c̄í mu bío na s̄amu sí le *sòobá-lùè† yi làa bío mu bòráa le Dónbeení yankarowà làndá yi á 6a wó le j̄ún-s̄ini bío, ó orén lé yia ó o Nùhúso léra.

10 Hón p̄ahú so yi, ká 6a z̄amáa lée d̄ñ ho khūuhū á wee wé ho floró.

11 Yio 6ueé tí ò o Nùhúso wáyai tonkaro líí d̄ñ o yahó mu bío na s̄amu sí c̄íníí d̄èè n̄s̄ání b̄àn n̄n-t̄íání.

12 P̄ahú na ó o Zakari m̄on wo, ó o z̄ána làa sòobéè á wee zà wàwàwà.

13 Ká a tonkaro màhá bía làa wo: «Zakari, yí z̄ón d̄èè, le Dónbeení j̄á ũ floró. M̄in háa Elizab̄eti á à sí le s̄ání á à te o za báa; ká a khíi ton à ũ cé o yèni le Z̄an.

14 O bío khíi wé há z̄amaka lè le sí-wèè ũ c̄ón, á nùpua c̄èrèè mún khíi z̄amaka a teró bío yi.

15 Lé bío ó o khíi wé n̄i-beení o Nùhúso yèn-d̄ání yi. Bè-j̄uníi na dà a ví há yio ó o máa bè mí j̄ii yi huúu, á le Dónbeení Hácírí á à fèn ñ k̄eí wo yi ká a yàá d̄ñ yí ton.

16 Orén lé yia khíi b̄íní ì fé o *Isirayēle n̄ipomu c̄èrèè á 6a à yèrèmá à 6uen 6a Nùhúso Dónbeení c̄ón.

17 Orén mí b̄eere lé yia khíi fèn ñ wíoka a Nùhúso w̄shū lè le Hácírí lè ho dànló na le Dónbeení yánkaa n̄on mí j̄i-cúa f̄eero *Elii yi. Ū za mu lé yia khíi véení há b̄ioní na wi 6a maáwà lè mí z̄awa p̄ahú, á mún ñ yèrèmá b̄ia p̄á le Dónbeení b̄ioní sía á 6a à wé lè 6a nùpua na t̄érinna lè 6a bè-z̄úrlowà bío síi. Lé kà síi o ò wíokaráa 6a nùpua á à paráa o Nùhúso 6uenló.»

18 O o Zakari bía n̄on le Dónbeení tonkaro mu yi: «Bìo ò wé á ï t̄aráa mu yi lé mu yén? Bío á ï màhá k̄ina, á wàn háa mún yio t̄on yú.»

19 A le Dónbeení tonkaro bía: «Ìnén na d̄ñ ũ yahó kà lé o Kabiriyēle. I wi le Dónbeení n̄s̄ání á wee sá na le yi. Lerén lé d̄ño tonkaa mí le ì 6uee bío le b̄ín-tente na kà na foñ.

20 Awa! A bío fo yí tà ì b̄ioní yi, lé b̄ún n̄on á ũ j̄ii á à lí á máa b̄íní máa bío fúaa ũ za báa mu te n̄onzoñ. Loñ mu sese, bío á ï b̄ia làa fo búenbúen á à wé ho p̄ahú na le Dónbeení le mu ko yi.»

21 Hón p̄ahú so yi ká 6a z̄amáa pá lée d̄ñ ho khūuhū á pan o Zakari. Ho p̄n̄-tóní na ó o zoó wó le sòobá-lùè yi á lùnkaa 6a yilera.

22 P̄ahú na ó o wà 6ueé lé yi, à b̄ún ò o j̄ii lù, ó o wee bío lè 6a nùpua lè mí n̄íní. A 6a d̄ènía z̄úna mu le o bío mu yín̄n̄

† 1:9 Le sòobá-lùè: Lé le Dónbeení zí-beení lahó búí na á nùpue woon yí dà máa zo yi ká mu yín̄n̄ le Dónbeení yankarowà mí d̄on.

kãamáa, Dónbeenĩ zéenia bío búii làa wó zoó le sòobá-lùe mu yi.

²³ Ǹnzòn na ó o Zakari mu tonló wó yi, ó o wà van mí z̄ii.

²⁴ Lé b̄n̄n m̀n̄n á b̀àn h̄ã Elizab̄eti s̄uráa mí s̄ãní. Bío ó o z̄ũna mí s̄ãní mu bío, ó o wó h̄ã p̄lina bío hònú búenb̄uen ká a yí máa tà lé kh̄ũh̄ũ. Hón p̄ah̄ũ so yi ó o wee bío mí yi:

²⁵ «Pátì! Bío kà yàá ð̄n̄n yí bon. O za máa teró bío na fù wee wé bío na mì f̄éé á w̄ãa wó ho zuia. O N̄h̄ũso na p̄anká wi á z̄ũna ì m̀k̀k̀rì á h̄óniá ì j̄h̄h̄ũ.»‡

O Yeesu teró bío zéeniló

²⁶ P̄ina bío h̄èz̄n̄n b̄n̄n m̀n̄n, á le Dónbeenĩ bíá n̄n̄n mí tonkaro Kabiriyele yi le o t̄n̄n l̄én va ho Kalilee k̄h̄h̄ũ lóhó búii na 6a le Nazareete yi, o h̄nzo-s̄inii búii c̄n̄n.

²⁷ O h̄n̄zoró mu f̄ũamu§ á b̀ò n̄n̄n o b̄éé *Daviide n̄n̄k̄ãni n̄pue búii na yèni 6a le Zoz̄efu yi. O h̄nzo-s̄inii mu yèni 6a le Mari.

²⁸ Bío ó o Kabiriyele vaá zon o z̄ii yi ó o t̄èniá a yi: «Mari, foó. O N̄h̄ũso Dónbeenĩ wó mí s̄ãmu làa fo: Orén mí b̄ere m̄n̄n wi làa fo. W̄ãa z̄ãmaka.»

²⁹ O o Mari kará coon á yilera yáara. O wee le mí yi, le dén t̄ènií so j̄h̄h̄ũ lé mu yén.

³⁰ A le Dónbeenĩ tonkaro bíá: «Mari, yí z̄n̄n d̄èe woon, le Dónbeenĩ s̄ãmu á ð̄n̄n fo.

³¹ Loń! Bío fo kará wán á fo ò s̄i le s̄ãní á a te o za báa, ká ũ le fo ò cé o yèni à ũ bío le Yeesu.

³² O kh̄ii wé n̄pue na j̄h̄h̄ũ wi á 6a wé è ve o lè le Dónbeenĩ na wi mu bío búenb̄uen j̄h̄h̄ũ wán Za. A le Dónbeenĩ m̄n̄n kh̄ii b̄arà a b̀àn 6̄uaa Daviide bá-z̄amu kanm̄uini wán.

³³ O kh̄ii lá lé b̄èni o *Zakoobu n̄ipomu z̄ii, á bá-z̄amu máa ve máa mì.»

³⁴ O o Mari bíá n̄n̄n wo yi: «Mu dà a wé kaka? Bío á ì m̄h̄ã yí z̄ũ báa.»

³⁵ A ho wáayi tonkaro zéenia mu ya-tente làa wo: «Le Dónbeenĩ Hácirí á à lii ũ wàn, á le Dónbeenĩ na wi mu bío búenb̄uen j̄h̄h̄ũ wán ð̄r̄l̄ó á à búnn̄ foñ lè ho t̄aró bío síi. Lé b̄n̄n n̄n̄n ó o za na á ũ kh̄ii te á 6a wé è ve le yi poni b̄anso, làa Dónbeenĩ Za.

³⁶ Loń! O Elizab̄eti na làa fo te m̄n̄n pá s̄ù le s̄ãní lè mí h̄ãk̄inmu; wón na 6a fù le o h̄ãna yí máa te, n̄n̄n-yiá s̄ãní p̄lina yú h̄ã bío h̄èz̄n̄n.

³⁷ Lé bío á bío na le Dónbeenĩ á à wé è sa b̄n̄n bío so mía h̄ũũ.»

³⁸ Hón p̄ah̄ũ so yi ó o Mari bíá n̄n̄n ho wáayi tonkaro yi: «Ì wi o N̄h̄ũso níi yi ho zuia, ì wi o níi yi ho ȳró. Le mu wé mì

‡ 1:25 Ba z̄uíf̄uwa c̄n̄n ó o h̄ãa na ton h̄n̄n̄n yòò k̄na ò o yí f̄ò za h̄ũũ á bío fù l̄ée n̄yio na 6̄uaa ð̄akh̄iina. § 1:27 Mi loń Matiye v̄ũh̄ũ 1.18

làa bïo fo bíaráa mu.» Á ho wáayi tonkaro zoó ló lée wà ò o día a Mari.

O Mari búεκτιρό là a Elizabεeti bïo

39 Wízoóni bïo yèn búñ mǎn, ó o Mari híñnǎn bánbáa ñn ho lóhó búí na wi ho *Zúdaa kǎhú búíaa yi.

40 Bïo ó o vaá dǎn ó o térénná vaá zon o Zakari zii, á zoó tǎnní a Elizabεeti yi.

41 Bïo ó o Elizabεeti ñá a Mari tǎnní sǎ, ó o za dǎnní zoó kúrúnná a yi, á le Dónbeení Hácírí wǎa sú a Elizabεeti mu,

42 ó o zoó bíá pǎñpǎñ: «Ba háawa búenbúen tǎhú ũnén lé yíá le Dónbeení dúbúaa wi wán, ó o za na sǎní wi ũ wán á le mún dúbúaa yi.

43 Inén lée wée á í Núhúso bǎn nu ló buararǎa í cǎn!

44 Loń! Pǎahú na á í ñá ũ tǎnní sǎ, á í za sǐi wan wan á kúrúnná í yi.

45 Yíá tà le bïo ó o Núhúso bíá ñn mí yi á à wé máa kí bǎntǎn bïo se.»

Le Dónbeení khòoníló leni na ó o Mari sía

46 O o Mari wǎa bíá:

Inén wee dé o Núhúso yèni wán,

47 á í sǐi mún wan le Dónbeení na lé í kǎnílo bïo yi.

48 Lé bïo le lora mí ton-sá háa na bïo ñúhú mía.

Bïo kǎ wán á ba ñupua búenbúen na wee te le mí pǎnna

á à bío lé í bïo se.

49 Lé bïo le Dónbeení na dà mu bïo búenbúen á wó mu bè-beera ñn mií.

Le yèni po há yènnáa búenbúen.

50 Le sǎamu á bǎnbéera fò ba ñupua

na wa le á wee kǎnbi há pǎnna búenbúen yi.

51 Le wee wé zéeni mí pǎnká bíá wee búaaní mítén wán á ña ba vínvíná.

52 Le wee wé liíní ba bá-záwa mí kanmúíní wán á hóoní ba yídáwa ñúná.

53 Bǐa le híni wee búé á le wee wé sííní níni le mu bè-tentewá cǎrǎε, à ña ho nǎfòró bǎnsowá á ba lén le mí nín-kǎamáa.

54 Le séení mí ton-sá *Isirayεεle,

á zéenínáa le le yi yí ñonsǎa mu sǎamu

55 na le wee wé là a *Abarahaamu le mí mǎn yi fúuu,

làa bïo le híá dórǎa mí ñii ñn wán maáwá yi.

56 O o Mari wáa kará là a Elizabεeti á yú hã p̄ina t̄in s̄ii, b̄un m̄on ó o b̄inía wà 6on.

O Zān Batiisi teró

57 B̄io ó o Elizabεeti teró d̄on, ó o ton mí za báa.

58 A b̄ia làa wó kará 6ó m̄in yi lè 6àn tem̄inlowà jí le o Nùh̄uso wó mí s̄amu làa wo, á 6a páania wee z̄amaka làa wo.

59 O kúnkúza mu teró wizooní b̄io h̄et̄in zoñ á 6a 6uan wo 6ueé *kúio,* á 6a le mí ì cé 6àn maá Zakari yèni á à na a yi.

60 A 6àn nu Elizabεeti p̄á ò o b̄ia: «B̄ueé. O yèni 6a le Zān.»

61 A 6a b̄ia n̄on wo yi; «Lée webio? Le yèni mu 6a yèn-6ua mía m̄in z̄ii.»

62 A 6a wáa wee túa 6àn maá yi lè mí n̄iní le lé le yèni yén ó o le mí ì cé á à na mí za yi.

63 O o Zakari le 6a lá le d̄εε na wee túa wán na mí yi, á b̄io kà lé b̄io ó o túara: «O yèni 6a le Zān.» A mu wó 6a coon.

64 Lé b̄un wán ó o Zakari j̄ii d̄εenía feera wee b̄io, á wee 6uaaní le Dónbeení.

65 A b̄ia s̄aràkaa b̄in 6úen6úen z̄ana, á ho *Zudee k̄oh̄ú 6úaa lùà 6úen6úen yi á 6a wee b̄io b̄io wó.

66 A b̄ia wee jí mu 6úen6úen wee 6ua mu mí s̄ia yi. Ba wee túa m̄iten yi: «O kúnkúza mu b̄io kh̄ii wé kaka coon?» O Nùh̄uso p̄anká 6̄ent̄in wi làa wo.

Le Dónbeení khòoniló leni na ó o Zakari s̄ia

67 O o kúnkúza mu 6àn maá Zakari á le Dónbeení Hácirí s̄ú á le le o b̄io h̄ã b̄ioní na kà:

68 «Mi wé s̄io 6uaaní a Isirayεele n̄ipomu

6àn Dónbeení na lé o Nùh̄uso.

Lé b̄io le 6uara k̄anía mí n̄ipomu

á mu wi m̄iten.

69 Le n̄on ò k̄an̄ilo na p̄anká wi w̄en na ló le ton-sá *Daviide z̄i-j̄uh̄ú yi.

70 Le yánkaa b̄ia b̄io kà h̄aaní

mí j̄i-cúa f̄εerowà j̄iní yi:

71 I kh̄ii k̄an̄i mia mi z̄úkúsa

làa b̄ia j̄ina mia 6úen6úen n̄iní yi.

72-73 B̄un s̄amu so lé b̄io le h̄ia wó,

le h̄ia wó mu á n̄on wàn 6uaawa yi.

Le yi pá yí n̄ons̄a b̄io lerén làa ba j̄iní tò wán

le mí ì 6ua làa m̄in yi.

Le yáania báa lè wàn 6uaa *Abarahaamu

74-75 le mí ì fé w̄en wà z̄úkúsa n̄iní yi,

A wa à d̄an ñ d̄in wé è s̄á a na le yi

* 1:59 Mu lé o n̄upue bámu d̄εε 6àn j̄ii s̄aah̄ú w̄endiaró. Ba z̄uif̄t̄wa c̄ón á mu f̄ú lée b̄io na 6a wee wé à z̄éenináa mu tem̄inmu na yánkaa wi le Dónbeení là a Abarahaamu lè mí m̄on n̄upua p̄aah̄ú. H̄ari ho zuia á 6a m̄on n̄upua pá wee wé mu. Mi loñ Levii n̄uwá v̄uah̄ú (Lévitique) 12.3

- wa mukānī wizooní búenbúen yi.
 Mu húaarāmu lè mu tentemu yi
 le yahó ká záníi mía wen.
- 76 Unén háyónza mu, 6a khii ve
 làa yia dà mu bïo búenbúen wán ni-cúa fεero.
 Fo khii dí o Nuhúso yahó loo
 á à wíoka a wǎhú á à na a yi.
- 77 O o nïpomu à zúñ ho fenló
 bïo 6a bè-kora séndiaró bïo yi.
- 78 Wàn Dónbeení síi se, á hii wi
 le léé waminí bánso.
 Le wó á mu khoomu ló ho wáayi
 le le wii na líi hà bïo síi.
- 79 Le khoomu mu ù lé á à kúia
 bïa kará le túbírí yi wán
 làa bïa na wi mu húmú yuumu yi,
 á à dí wa yahó ho héerá wǎhú wán.»
- 80 O o háyónza mu wáa wee dǎ á hácírí wee dé wán ká le
 wà. O o ò keení há mana tá hení yi fúaa nònzoñ na ó o khii ññ
 o Isirayεele nïpomu yahó á 6a a mi.

2

O kǎnìlo teró bïo (Matiye 1.18-25)

1 O Zān mu teró pǎahú lé bñn á ho *Oroomu béε Okusite á
 nñn lè jii, le hǎ kǎna na bïo sǎ mí yi à 6a túa nùpua búenbúen
 yènnáa à mí zúñ jii.

2 Hón nín-yání mǐló so wó ká a Kiriniyuusi lé yia ó o bǎrá ho
 Siirii kǎhú jǎhú wán.

3 Lé bñn nñn ká nùpue na nñnkǎni can lóhó na yi ò o lén va
 bñn à vaa túa mí yèni.

4 O o Zozeεfu mún hñnñn ló ho Kalilee lóhó na 6a le Nazareεte
 yi á wà van ho Zudee kǎhú lóhó yi, hǎa yèni 6a le Betelehεemu.
 Lé bñn ó o béε *Daviide ton yi. O Zozeεfu mu lé o Daviide
 mǎnmǎnii búu.

5 O o Zozeεfu mu lè mín fúaalé Mari hñnñn páanía bò mín á
 wà vaá túa mí yènnáa bñn. Hón pǎahú so yi ká bán fúaalé mu
 sǎní dñn.

6 Bïo 6a vaá wi ho Betelehεemu yi, ó o Mari teró pǎahú dñn,

7 ó o ton mí hñnbii za á 6a bá a lè ho pǎnsòró á dó ho boohó
 yi, lé bïo 6a yí yú le lùe 6a ñi-hǎní làanii.

Ba pi-pawà ñá le bñn-tente

8 Mu wee wé ká 6a pi-pawà khèra vaá wee pa mí pia fé mín
 yi hǎ mana na sùarǎa bñn yi.

⁹ Yio ɓueé tĩ à le Dónbeenĩ wáayi tonkaro ɓúí dǎn ɓa yahó, ó o Núhúso khon-be-beenĩ lion ɓa wán lè mí pànká á ɓa yiwa lèεkaa á zána dàkhíina.

¹⁰ Ká ho wáayi tonkaro màhã bía á hĩina ɓa sĩa: «Mì yí zǎn wà. Lée bín-tente á ĩ bío á à na mia. Le ɓio á à wé hã zámaka-beenĩ mǎn nǐpomu ɓúenɓúen cǎn.

¹¹ Mì yú a kǎnɪlo, o ton ho tǎnàahú na kà yi o Daviide ɓa lóhó yi. O lé o *Krista á lé o Núhúso.

¹² ɓio mi ì zúrnáa wo lé ɓio kà: Mì wáa lén, ká mi hía vaá mǎn kúnkúza yia ká a dǔma ho boohó yi á bá lè ho pǎnsòrò se wón lé orén.»

¹³ Mì lahó yi à ɓún à ho wáayi tonkarowà ku-beenĩ ɓúí yòó ló lion o cǎn á ɓa páanía wee khòoní le Dónbeenĩ:

¹⁴ «Ho cùkú lè le yèn-beenĩ à ɓio sí le Dónbeenĩ

na dà mu ɓio ɓúenɓúen jùhú wán yi!

O o héerà na ó o wee na ɓa nùpua

na ɓio sí a yi à yí mí pànká ho tá wán.»

¹⁵ ɓún mǎn á ho wáayi tonkarowà ɓínía yòó wà à ɓa día ɓa pi-pawà, á ɓa yèrémáa wee bío mǎn yi: «Mì hĩnì le wa bánbá va ho Betelehεemu yi à vaa mi ɓio ó o Núhúso zéénía làa wɛn à zǔn mu yahó.»

¹⁶ Mì lahó yi á ɓa dèénía hĩnɔn bánbáa vaá yú à Mari là a Zozeεfu là a kúnkúza yia mu ká a dǔma ho boohó yi.

¹⁷ ɓio ɓa mǎn wo kà síi, á ɓa dèénía lan wee bío ɓio ho wáayi tonkaro bía nɔn ɓa yi o kúnkúza mu ɓio yi à na ɓia wi ɓin yi.

¹⁸ A ɓia já ɓa pi-pawà mu jì-cúa ɓúenɓúen á dǎn coon mu ɓio yi.

¹⁹ O o Mari wón ɓèn ɓuan hã ɓioní mu mí yi, á wee le mí yi hã ɓio yi féεε.

²⁰ ɓio ɓa vaá mǎn o wán vó, á ɓa ɓínía wà ká ɓa wee ɓúaaní le Dónbeenĩ yèni, á wee khòoní le ɓio ɓa já làa ɓio ɓa mǎn ɓúenɓúen ɓio yi.

O Yeesu ɓa vad nɔn le Dónbeenĩ yi

²¹ O teró wizooní ɓio hètɪn níi zoñ á ɓa *kúio* wo, á có yèni le Yeesu. Dén yèni so le dǎo á ho wáayi tonkaro hía zéénía lè ɓàn nu ká a sání yáá dǎn yí sù.

²² ɓún mǎn á ɓio ɓa ceéra mítɛn vó làa ɓio mu bòráa o *Mɔyĩize làndá yi, ó o Mari là a Zozeεfu ɓuan mí za Yeesu vannáa ho Zeruzaleεmu á wà vaá na a jùhúso yi,

²³ làa ɓio mu túararáa o jùhúso làndá vūahú yi: «Ba nùpua hínbii zà-báawa lè ɓa sároní ɓúaa nín-yání zà-tenia bà-báa ɓúenɓúen ɓio sá a Núhúso yi.»†

* 2:21 Mì loñ 1.59 † 2:23 Ba sároní ɓúaa nín-yání zà-tenia bà-báa bán wee ɓúe á wé lè mu hãmu na a Núhúso yi. Mì loñ Léro vūahú (Exode) 13.2, 12, 15

24 Ba mún ko 6a na 6a 6ùaa6úuní bùaa ɲun, ká bán yí yú, á 6a a na 6a háponí bùaa ɲun à á wé lè mu hãmu, làa bío mu túararáa o Nùhúso làndá vūahú yi.‡

25 Bún pãahú ká a ñ-kínle 6úi fù wi ho Zeruzaleemu yi á yèni 6a le Simìon. Le Dónbeení Hácírí fù wi làa wo. O léé nùpue na fù térénna 6a nùpua yahó, á dó mí sǐi le Dónbeení yi, á mún bò le làndáwá lè mí dà-kéní kéní yi. O fù kará wee lòní yǎ wà 6ueé kǎní a *Isirayele nìpomu mí wobámu yi.

26 Le Dónbeení Hácírí yánkaa bía nɔn wo yi: «Fo máa hí ká fo yí mɔn o *Krista na lé le Dónbeení tonkaro lè ũ yǎo.»

27 Ho pãahú na ó o Yeesu 6àn nùwã 6uan wo wà 6ueé tífǎa o Nùhúso làndá ɲii, lé hón pãahú so yi á le Dónbeení Hácírí dà-kéní kéní mu á ɲàana a Simìon 6uararáa le *Dónbeení zì-beení yi.

28 Bío ó o mɔn o kúnkúza mu ó o dɛénǎ vaá fó a 6uan mí bàra yi, ò o wee khòoní le Dónbeení kà sǐi:

29 Nùhúso, bío á ũ fù bía
èè lé mu wǎa wó ho zuia.

Lònbiò ũ ton-sá à ũ wǎa díá
o ò yí nǐi à hí làa héeɛrà.

30 O kǎnǐlo á ï yǎo á wǎa mɔn,

31 yǎa ũ fèra wíokaa bàrá
hǎ sǐíwà 6úen6úen yahó loo,
o ò wé yǎa wé è dé hǎ khoomu.

32 Orén lé yǎa á à wé mu khoomu
á hǎ sǐíwà nùpua á à bè yi ì zúínáa fo
o ò wé ũ nìpomu *Isirayele
cùkú lè ho yèni loo.

O Simìon là a Aana bío na 6a bía a Yeesu dǎnt yi

33 O o Yeesu 6àn maá lè 6àn nu wó coon hǎ bíoní na ó o Simìon bía 6a za dǎnt yi bío yi.

34 Bún mɔn ó o Simìon dú6uaa 6a yi, ò o bía nɔn o Yeesu 6àn nu Mari yi: «Àwa! Le ï fèn bío mu na foɛ: Ũ za mu na kà bío khíi wé hǎ kánkáa o Isirayele nìpomu 6úen6úen cǎn. Orén bío yi, á le Dónbeení khíi sǐiní 6a cèrèè ɲúná, á lé orén bío yi, á le mún ñ lén 6a cèrèè 6úi ɲúná. O ò wé yǎa wé è zéeni le Dónbeení bío, ká 6a nùpua màhǎ máa tà a yi.

35 Bún lé bío á à na ká 6a nùpua cèrèè sǐa bío na fù tun yi á à lé ho khúuhú. Èè ká ũnén Mari, le lònbee na à yí fo á à keɛ lòn càn6úa na 6a cú lè ũ kosíi.»

36 Hón pãahú so yi ò o hǎ-kínle 6úi mún 6ueé dǎn. O lé le *Dónbeení ɲi-cúa fɛero. O yèni 6a le Aana, ká 6àn maá lé o Fanuwɛele na ló a Azɛere nùwã zǐi. Bàn báa na ó o hǐa yan lè mí hǐnmu ó o kararáa dǎn hǎ lúlúio bío hènɲun.

‡ 2:24 Mi loɛ Levii nùwã vūahú (Lévitique) 12.1-8

37 Bïo á wón húrun ó o yí bíníá yí yan á teró lúlúio yòó yú ho búará-náa làa bïo náa. O fù wee wé buen le *Dónbeení zì-beení yí túntún à buée sá na le yí lè mí jii líró lè mí fióró le wisoní lè ho tñàahù.

38 Bïo ó o mən o kúnkúza Yeesu ká b̀an nùwá buan wo, ó o d̀enía wee khòoní le Dónbeení ká a bïo o háyónza yía mu bïo à na bïa búenbúen na fù wee l̀oní ho p̀aahù na le Dónbeení á à k̀aní ho Zeruzalεmu yi.

Ho Nazarεete bini varó bio

39 Bïo ó o Yeesu b̀an nùwá wó bïo ó o Núhùso làndá lé 6a bè yí á mu búenbúen jii tun vó, b̀un mónđen á 6a van ho Kalilee k̀hù yí, ho Nazarεete lóhó na 6a lá wi yi.

40 O o háyónza mu wee d̀á ká a líika, á hácíri wee dé wán. O fù sú lè mu bè-zúrini á le Dónbeení dúbuaa mún fù wi o wán.

O Yeesu fò min lè ho làndá zúrìlowà

41 Lúlúure lée lúlúure ká a Yeesu b̀an nùwá fù wee wé va ho Paaki sánúŠ díini ho Zeruzalεmu yi.

42 Bïo ho p̀aahù mu yèrèmaa buée d̀on, á 6a le mí ì va b̀in làa bïo 6a lá wee wé wéráa mu. Hón p̀aahù so yi, ò o Yeesu lúlúio wáa yú ho píru jùn* ó o bò lè mín nùwá van ho sánú mu díini.

43 Bïo ho Paaki sánú mu vaá dú vó, á 6a bíníá wee 6o, á 6a za Yeesu wón pá kará ho Zeruzalεmu yi ká 6a yí zū mu.

44 Barén hácíri yí á 6a wee leéka le o wi mí ninzawa t̀ahù. Lé 6a wizon-kùure vεení món, á 6a màhà zúrìnanáa mu ká a yí bò làa bán. A 6a màhà wáa wee h́eε tùaka a bïo mín teminlowà lè mí nì-zúrìlowà c̀n.

45 A bïo 6a tùakaa san, á 6a bíníá lá ho wòhù van ho Zeruzalεmu á vaá wee c̀nka a b̀in.

46 Mu wizooní t̀in níi zoñ á 6a vaá zoó yú a le *Dónbeení zì-beení yí ká a páania kará lè ho làndá zúrìlowà á wee jí 6a c̀n ká a tùaka 6a yi. 47 A bïa wee jí a bioní búenbúen wee wé coon le hácíri na ó o wee cikonnáa mu bïo d̀ání yi, làa bïo ó o wee bini zéenináa mu yara bïo yi.

48 Bïo ó o Yeesu b̀an maá le b̀an nu zoó mən wo b̀in á 6a d̀in concáan. A b̀an nu bía làa wo: «Éee! Unén, fo wó wen ká le we? Loñ! Mìn maá làa mi c̀nkaa fo h́a lùà búenbúen yi san à wa yí mən fo, á wa hácíri yáara làa sòobéε ũ bïo yi.»

49 O o Yeesu bía nən 6a yi: «À mi lá wee c̀nka mi le we? Mi so yí zū ká í ko à í pa bïo bïo sã wàn Maá yi sese à wé o s̀ii bïo le?»

50 A b̀an nùwá yí zūna a bioní mu kúará.

Š 2:41 Ba zúifùwa Paaki sánú lè 6a k̀erètíewa Paaki sánú yínorí dà-kéní. Mi loñ Dónbeení bioní vùahù bioní búí b̀an kúará vùahù yi. * 2:42 Ba zúifùwa c̀n ká a za b́a teró lúlúio h́a yú ho píru jùn b̀un ká a wáa dà wee mí dé 6a nùpua na yio t̀an t̀ahù le Dónbeení bïo d̀ání yi.

⁵¹ Bũn mɔn ɔ o Yeesu hĩnɔn bɔ ɓa yi vannáa ho Nazarɛete á vaá wee bè ɓa bíoní yi. Bũn bĩowa so na wee wé lè mí dà-kéní kéní búenbúen á ɓàn nu fù wee ɓua mí s̄i yi, á wee le mí yi mu wán f̄ɛɛ.

⁵² O o Yeesu wáa wíokaa wee dā ká a líika. O hácírí là a bè-zúrĩnĩ wee dé wán ká mu wà. Lé bũn nɔn ɔ o bío wɛ́ɛraráa le Dónbeenĩ lè ɓa nùpua s̄a.

3

O Zān Batiisi tonló n̄h̄

(Matiye 3.1-10; Maaki 1.1-6; Zān 1.19-23)

¹ Bũn p̄ahũ ká ɓa bá-zàwa b̄ɛɛ Tibɛɛre wi mí p̄anká láró lúlúio píru hɔnú n̄i yi.* A bío kà lé bío ɔ o bàráka lè mí nùpua h̄a k̄ana ɓúí na bío s̄a a yi n̄úná wán: O *P̄õnsi Pilaate lé ho Zudee á wón wi n̄h̄ wán; ká a *Herodee lé ho Kalilee. Bàn kíle Filiipu lé ho Ituree lè ho Taroniite á wón wi n̄úná wán; ɔ o Lizaniasi ɓ̄ɛn lé ho Abilɛɛ á wón wi n̄h̄ wán.

² B̄ia h̄a lé le *Dónbeenĩ yankarowà n̄únása mu p̄ahũ lé o Aana là a Kayiifu. Lé hón p̄ahũ so yi á le Dónbeenĩ dó mí bíonĩ o Zakari za Zān n̄i yi ká a wi h̄a mana yi ho tá henĩ yi.

³ O o wáa hĩnɔn tò h̄a lórá na ɓá ho Zurud̄ɛn muhũ á wee bue bío kà na ɓa nùpua yi: «Mí buen à ĩ bátízé mia, lé bũn á à zéení le mí khú mu bè-kora wéró yi, á bɔ le Dónbeenĩ yi, á le é s̄ɛn mí bè-kora á à díá.»

⁴ Bũn lé bío wee zéení le le *Dónbeenĩ n̄i-cúa f̄ɛero *Ezayii bío mu na ɔ o yánkaa túara mí v̄uahũ yi ká wéró d̄ɛn:

«N̄i ɓúí wee bío p̄õnp̄õn le dùure yi ká s̄i:

«Mí wíoka ho w̄h̄ ká a N̄h̄so o buen.

Mí muin ho w̄h̄ na o ò bè.

⁵ H̄a lée bonconí à mi ti h̄a.

H̄a ɓúaa lè h̄a ɓúe-zàwa
à mí dà le h̄a m̄aní.

H̄a w̄ana na kunka
à mí b̄n̄i t̄érén.

H̄a w̄a-zàwa na kùarànkúaràn
à mí b̄n̄i wíoka.

⁶ Hón p̄ahũ so yi á ɓa nùpua
na wi ho s̄i yi búenbúen

á à mí bío le Dónbeenĩ wi à le k̄ánínaa ɓa.»†»

⁷ A bío ɓa z̄amáa lè mí kuio wee lé buen o Zān mu c̄ɔn bèra a na o ò bátízé ɓa, ɔ o wee bío na ɓa yi: «Mí yí m̄ɔn miten le, díhioni z̄awa yén! Le Dónbeenĩ s̄i-c̄f̄ilè na yòó lua á mí so wee leéka le mí dà a fé miten n̄i yi le? Lé o yén b̄ia mu nɔn mia?

* **3:1** Bío ɔ o Tibɛɛre wi mí p̄anká láró lúlúio píru hɔnú n̄i yi, à bũn ɔ o Yeesu teró lúlúio yú ho ɓóní làa píru. Bũn wee zéení le o Yeesu lúlúio píru n̄un bío na b̄ia là a Zān Batiisi bío mu yí c̄ɛéra m̄n̄ yi, ká lúlúio c̄ɛ̀ɛɛ wi mu p̄ahũ. † **3:6** Mí loĩ Ezayii v̄uahũ 40.3-5

⁸ Héyï! Mi wé wé hã wára na se, hã wee zéeni le mi khú mu bè-kora wéro yi á bò le Dónbeenĩ yi. Mi yí bío mi yiwa le bïo mi lé o *Abarahaamu m̀nmanía á bũn mí dòn wáa à yí dé. Le í bío mu na mia: Mi yí m̀n hã huua na kà le? Hõn le Dónbeenĩ yáá pá dà à yèrémá à wé là a Abarahaamu zàwa.

⁹ A mi cén pa miten bïo sese. Lé le dóorè hónhónía ßuan hã v̄ns̄la kúioró bïo yi. V̄nd̄εε léε v̄nd̄εε na yí máa ha hã bia na sí, á dén ñ kúii á à sía à kúee mín wán á à c̄íí.»

¹⁰ A bïa wi b̄n búu túara a yi: «Àwa! A bïo wa wáa ko wa wé lé mu yén coon?»

¹¹ A bío kà lé bïo ó o bía n̄n ɓa yi: «Hen ká ȳia bákáwá léε bïo ɓun ká a m̀n mí ninza búu na báká mía hùúu, ó o ko ò o na ho búu wo yi. Ká ȳia bè-d̄inii wi ò o mún páaní sanká mu làa ȳia bè-d̄inii woon mía máa dí.»

¹² Ba *l̄anpó féwá búu mún ɓuara a Z̄an mu c̄s̄n á wà ɓueé bátizé. A bán mún túara a yi: «N̄i-k̄aránlo, lé mu yén á warén ɓèn ko wa wé?»

¹³ O o bía n̄n ɓa yi: «Mi yí fé ho l̄anpó à yòo poñ bïo ho làndá zéeni làa mia.»

¹⁴ A ɓa dásiwá mún ɓuara á ɓueé túara a yi làa bïo á ɓarén ɓèn ko ɓa wé. O o bía n̄n ɓa yi: «Mi wé yí h̄ih̄iika ɓa n̄pua à fé wári, à mún yí báká n̄pue woon yi le sáberé ɓii wán, ká mi sáanii lé d̄io à mi k̄aɓa yi.»

(Matiye 3.11-12; Maaki 1.7-8; Z̄an 1.24-28)

¹⁵ B̄n búenbúen yi ká ɓa n̄pua kará dó mí sía wee l̄oní bïo le Dónbeenĩ le mí ì wé. Ba mí ñi-kéní kéní wee leéka le ɓúh̄ú sí ó o Z̄an mu lé ȳia lé o *Krista.

¹⁶ Ká a màhã bía n̄n ɓa yi: «Īnén wee bátizé mia lè mu ɓumu, εε ká a búu na ɓèn p̄anká po ĩnén á wi lè ho m̄n bò o ɓuen. I yáá yí ko là a nakáa t̄enlò hùúu. Wón lé ȳia ɓueé bátizé mia lè le Dónbeenĩ Hácírí lè ho d̄sh̄ú.

¹⁷ O ɓuan mí véeró d̄εε mí n̄u yi á ɓueé véeráa mí d̄inlò. A h̄ia lé ho d̄in-poni o ò khuii á à kúee mí nání yi. Ká hã ɓáakáa h̄s̄n o ò c̄íí ho d̄sh̄ú na máa hí hùúu yi.»

¹⁸ O Z̄an mún pá k̄un h̄ia bía bióní c̄èr̄εε làa b̄n ɓàn síi á n̄n ɓa n̄pua yi á mún zéeni le Dónbeenĩ b̄n-tente bïo làa ba.

O Z̄an kàsó zoró bïo

(Matiye 14.3-4; Maaki 6.17-18)

¹⁹ B̄n wee wé ká a *Heroode, ȳia wi ho Kalilee k̄sh̄ú ɓúh̄ú wán á fó mín k̄inle ɓàn h̄aa Herodiade yan. O mún lá wee wé hã wén-kora lè mí síiwá á séeniá bïo ká. B̄n búenbúen lé bïo ó o Z̄an ɓá ó o vaá yú á á bía n̄n wo yi le o lá yí ko ò o wé mu.

²⁰ O o yáá wíoka dó mu wán, ò o le ɓa fé o Z̄an vaa pe ɓii ho kàsó yi.

O Yeesu bátéèmù bïo
(*Matiye 3.13-17; Maaki 1.9-11*)

21 Bïo 6a nùpua hïa wee lé buen o Zãn cǎn à 6uee bátízé, ó o Yeesu mún 6uara ó o Zãn bátízera a. Bïo o Zãn bátízera a vó ó o Yeesu wee fio. Lé hón pãahũ so á ho wáayi jii héra

22 á le Dónbeenĩ Hácírí lá a háponi sǎí, á lion o wán. A mu tãmu búí sã ná ho wáayi á bía: «Fo lé í Za na á í bò í tàká wán, ù bïo sí miĩ.»

O Yeesu nɔnkāni
(*Matiye 1.1-17*)

23 Pãahũ na ó o Yeesu hïa wee 6úa mí tonló jũhũ yi ká a teró lúluío wee yí ho 6óní làa píru sii. A bïo 6a yánkaa wee leéka làa bún ó o hïa lé o Zozeefu za, ká a Zozeefu mu 6àn maá 6èn lé o Helii,

24 ó o Helii 6àn maá lé o Mataate,
ó o Mataate 6àn maá lé o Levii,
ó o Levii 6àn maá lé o Mɛliki,
ó o Mɛliki 6àn maá lé o Zanayii,
ó o Zanayii 6àn maá lé o Zozeefu,

25 ó o Zozeefu 6àn maá lé o Matatiasi,
ó o Matatiasi 6àn maá lé o Amɔosi,
ó o Amɔosi 6àn maá lé o Nahuumu,
ó o Nahuumu 6àn maá lé o Hɛsilii,
ó o Hɛsilii 6àn maá lé o Nakayii,

26 ó o Nakayii 6àn maá lé o Maate,
ó o Maate 6àn maá lé o Matatiasi,
ó o Matatiasi 6àn maá lé o Semɛɛɛɛ,
ó o Semɛɛɛɛ 6àn maá lé o Zozeeki,
ó o Zozeeki 6àn maá lé o Zodaa,

27 ó o Zodaa 6àn maá lé o Yuanan,
ó o Yuanan 6àn maá lé o Erezaa,
ó o Erezaa 6àn maá lé o Zorobabɛele,
ó o Zorobabɛele 6àn maá lé o Salasiɛle,
ó o Salasiɛle 6àn maá lé o Nɛrii,

28 ó o Nɛrii 6àn maá lé o Mɛliki,
ó o Mɛliki 6àn maá lé o Adii,
ó o Adii 6àn maá lé o Kosaamu,
ó o Kosaamu 6àn maá lé o Elemadamu,
ó o Elemadamu 6àn maá lé o ɛɛɛɛɛ,

29 ó o ɛɛɛɛɛ 6àn maá lé o Zozue,
ó o Zozue 6àn maá lé o Eliyezɛɛɛɛɛ,
ó o Eliyezɛɛɛɛɛ 6àn maá lé o Zoriimu,
ó o Zoriimu 6àn maá lé o Mataate,
ó o Mataate 6àn maá lé o Levii,

30 ó o Levii 6àn maá lé o Simiɔn,
ó o Simiɔn 6àn maá lé o Zudaa,
ó o Zudaa 6àn maá lé o Zozeefu,

ó o Zozεεfu b̀an maá lé o Zonaamu,
 ó o Zonaamu b̀an maá lé o Eliakiimu,
 31 ó o Eliakiimu b̀an maá lé o Mεleyaa,
 ó o Mεleyaa b̀an maá lé o Mεnaa,
 ó o Mεnaa b̀an maá lé o Matataa,
 ó o Matataa b̀an maá lé o Natān,
 ó o Natān b̀an maá lé o *Daviide,
 32 ó o *Daviide b̀an maá lé o Zesee,
 ó o Zesee b̀an maá lé o Obεεde,
 ó o Obεεde b̀an maá lé o Buaze,
 ó o Buaze b̀an maá lé o Sala,
 ó o Sala b̀an maá lé o Naasōn,
 33 ó o Naasōn b̀an maá lé o Aminadaabu,
 ó o Aminadaabu b̀an maá lé o Ademεn,
 ó o Ademεn b̀an maá lé o Aanii,
 ó o Aanii b̀an maá lé o Hεsiron,
 ó o Hεsiron b̀an maá lé o Farεεsi,
 ó o Farεεsi b̀an maá lé o *Zudaa,
 34 ó o Zudaa b̀an maá lé o *Zakoobu,
 ó o Zakoobu b̀an maá lé o *Izaaki,
 ó o Izaaki b̀an maá lé o *Abarahaamu,
 ó o Abarahaamu b̀an maá lé o Teraa,
 ó o Teraa b̀an maá lé o Nahoore,
 35 ó o Nahoore b̀an maá lé o Seruuki,
 ó o Seruuki b̀an maá lé o Arakoo,
 ó o Arakoo b̀an maá lé o Falεki,
 ó o Falεki b̀an maá lé o Ebεεre,
 ó o Ebεεre b̀an maá lé o Sala,
 36 ó o Sala b̀an maá lé o Kayinaamu,
 ó o Kayinaamu b̀an maá lé o Aafakisaade,
 ó o Aafakisaade b̀an maá lé o Σεεmu,
 ó o Σεεmu b̀an maá lé o Nōwee,
 ó o Nōwee b̀an maá lé o Lamεεki,
 37 ó o Lamεεki b̀an maá lé o Matuzala,
 ó o Matuzala b̀an maá lé o Enōōki,
 ó o Enōōki b̀an maá lé o Yarεεde,
 ó o Yarεεde b̀an maá lé o Maleleyεεle,
 ó o Maleleyεεle b̀an maá lé o Kayinaamu,
 38 ó o Kayinaamu b̀an maá lé o Enōōsi,
 ó o Enōōsi b̀an maá lé o Σεεte,
 ó o Σεεte b̀an maá lé o Adāma,
 ó o Adāma b̀an maá lé le Dónbeenì.

4

*O Yeesu kúará lénló bío
 (Matiye 4.1-11; Maaki 1.12-13)*

¹ Le Dónbeenĩ Hácírí pànká wi o Yeesu wán. O o wáa ló ho Zurudēn yi léé wà, á le Dónbeenĩ Hácírí lèèniá wo vannáa le dùure yi.

² A mu yú wizooní búará-ɲun ká a *Satāni wee khà a loń bín. Hín wizooní so yi búenbúen ó o yí dú bío hùúu. Hã wizooní mu vaa véenii, á le hĩni dà a.

³ Bío ó o Satāni mən mu kà, ó o bía nən wo yi: «Le huee na kà á fo yí mən le? Ká fo lé le Dónbeenĩ Za bío bon kénkén, à ù bío le le huee na kà yèrémá wé ho dínló.»

⁴ O o Yeesu bía nən wo yi: «Bío kà lé bío túara le Dónbeenĩ bioní vūahũ yi: «Dínló mí dòn yí máa na mukānĩ nùpue yi.»*»

⁵ Bún món ó o Satāni mu fó a yòoraráa le búee búí na dšn wán á yòó dīn ò o zéeniá ho tá kána búenbúen làa wo le cúekúee wán,

⁶ ò o bía nən wo yi: «Í ì na ho pànká foń á fo ò keń hã ɲúhũ wán, á à na hã nàfòró lè hã semu na wi hã yi foń, lé bío le Dónbeenĩ nən hã miĩ. I dà a na hã yĩa á ì sli vá yi.

⁷ Ká fo tà á líí fàrá ù nənkoɲúná wán à ù bùaanía mi, á hã bío ò sĩ foń.»

⁸ O o Yeesu bía nən wo yi: «Mu túara le Dónbeenĩ bioní vūahũ yi: «Ū Nuhũso Dónbeenĩ lé yĩa á ù ko à ù bùaaní à mún sá na orén mí dòn yi.»†»

⁹ Bún món ó o Satāni mu pá bĩniá fó a vannáa ho Zeruzaleemu, á vaá yòó dīniá wo le *Dónbeenĩ zi-beeni ɲún-tlahũ, ò o bía nən wo yi: «Ká fo lé le Dónbeenĩ Za bío bon kénkén, à ù yén lii ho tá yi,

¹⁰ lé bío mu túara: «Le Dónbeenĩ á a na le ɲii mí wáayi tonkarowá yi le 6a pa ù bío sese.»

¹¹ A mu mún bĩniá túara: «Ba à cōn fo á líí wíoka à bàrá, bèra a na ù zeń yí túii làa huee búí.»‡»

¹² O o Yeesu bía nən wo yi: «Mu mún túara lè Dónbeenĩ bioní vūahũ yi: «Yí vĩ vĩ yí khūaa ù Nuhũso Dónbeenĩ ɲii yi hàrí lòn wizòn-kení.»§»

¹³ Bío ó o Satāni mu khà a làa bío búenbúen san ó o wà ò o día a, á pannáa pèn-veere.

*O Yeesu bân kùrú nùwā pđ a bío
(Matiye 4.12-17; Maaki 1.14-15)*

¹⁴ Bío a bún búenbúen wó khíina, ó o Yeesu wà van ho Kalilee kōhũ ká le Dónbeenĩ Hácírí pànká wi o wán. O yèni ló ho Kalilee mu kōhũ lórá búenbúen yi.

* **4:4** Mi loń Lándá zéeniłó vūahũ (Deutéronome) 8.3 † **4:8** Mi loń Lándá zéeniłó vūahũ (Deutéronome) 6.13 ‡ **4:11** Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 91.11-12

§ **4:12** Mi loń Lándá zéeniłó vūahũ (Deutéronome) 6.16

15 O fù wee wé kàrán 6a nùpua 6a *zúifùwa kàránlò zíní yi. A 6a búenbúen bèn̄t̄n̄ fù wee wíoka a yèni.

(Matiye 13.53-58; Maaki 6.1-6)

16 Bún món ó o wà van ho Nazareete, hen na ó o d̄n̄ yi. Ho *Sabaa zoñ ó o van 6a zúifùwa kàránlò z̄i làa bío ó o lá wee wé wéráa mu. Bío ó o le mí ì kàrán le Dónbeen̄ b̄ioní v̄uah̄, ó o líí h̄n̄n̄ yòò d̄n̄, ¹⁷ á 6a lá le *Dónbeen̄ j̄i-cúa f̄ero *Ezayii v̄uah̄ n̄n̄ wo yi. Ó o fó ho b̄era á fò mín làa bío kà:

18 «O Núh̄so Hácírí á wi mī.

Lé bío ó o léra mi
le ì vaa bío le b̄in-tente bío
à na bíá lé 6a n̄i-khenia yi.

Le tonkaa mi
le ì bío na 6a kàsósa yi
le 6a à keñ m̄iten,
à ì mún bío na 6a muiiwà yi
le 6a ȳo á à b̄iní wé è mi.

A ì na h̄a s̄an̄i-wia
bíá 6a wee beé lò yi.

19 A ì mún bue le lúlúure na ó o Núh̄so s̄amu bío ò wé yi bío.»*

20 Bún món ó o bun ho v̄uah̄ á kh̄ii n̄n̄ ho kàránlò z̄i ton-sá yi ò o líí kará á wee zéení h̄a b̄ioní mu j̄uná làa ba. A bíá wi le z̄i yi búenbúen fá mí ȳo o yi.

21 Bío ó o j̄ii zoó wee hen á bío kà lé bío ó o bíá n̄n̄ 6a yi ho yahó: «Mí yí m̄n̄ le? Le Dónbeen̄ j̄i-cúa f̄ero b̄ioní na mí j̄á lé h̄n̄ bío lan wee wé ho zuia.»

22 Bíá wee j̄i h̄a b̄ioní mu búenbúen wee wíoka a yèni á mún wó coon h̄a bío yi. Ba lá yí máa dé le h̄n̄ b̄in-tentewà so na kà ó o dà wee bío. A 6a wee bío mín yi: «Yia kà k̄taní ȳin̄n̄ o Zoz̄efu yàró na wa búenbúen z̄ú lé wón wee bío h̄a b̄ioní mu na kà.»

23 Ó o Yeesu bíá n̄n̄ 6a yi: «Mí t̄iá s̄i, mí dà à wà le w̄ahiire na kà á à na mī: «T̄ini b̄anso weé ūten ūten.» Lé bún n̄n̄ á mí yáá pá dà à b̄iní ì bíoráa bío kà á à na mī: «Bíó á fo wó ho *Kap̄enayuumu yi búenbúen á wa j̄á, á ū b̄en wé mu b̄an s̄ii hen kà m̄n̄ k̄urú lóhó yi le wa mi.»»

24 Ó o Yeesu pá b̄inía bíá: «Le ì m̄ ho t̄iá na mia: Le Dónbeen̄ j̄i-cúa f̄ero na dà à yí le yèn-tente mín k̄urú lóhó yi, wón mía.

25 Le ì m̄ ho t̄iá poni na mia: Le Dónbeen̄ j̄i-cúa f̄ero *Elii p̄ah̄, á ho v̄iohó h̄ia d̄n̄ á yí máa tè á d̄n̄ h̄a lúlúio bío t̄n̄ lè mí p̄iina bío h̄ez̄in̄, á le h̄ini ló ho k̄h̄ú búenbúen yi. Bún p̄ah̄ ká 6a mah̄awa mún boo o *Isiraȳe le n̄pomu t̄ah̄.

* 4:19 Mí loñ «Dónbeen̄ s̄amu lúlúure» Dónbeen̄ b̄ioní v̄uah̄ b̄ioní b̄ii b̄an kúará v̄uah̄ yi.

²⁶ Ká le Dónbeenĩ màhã pá yí tonkaa o Elii 6a ñĩ-kéní woon c̄s̄n, ká yín̄n̄ ho Sid̄n k̄h̄ũ lóhó 6úi na 6a le Sareputaa mahãa mí dòn c̄s̄n.†

²⁷ Ba 6úeréwà mún hía boo o Isirayεele ñipomu t̄lahũ le Dónbeenĩ ñi-cúa fεero Elize p̄ahũ, à 6a ñĩ-kéní woon ó o 6úi s̄anía yí wan ká yín̄n̄ o Siirii ñii Naaman mí dòn.‡»

²⁸ H̄s̄n b̄ioní so bío vaa véenii, à b̄ũn à b̄ia wi le z̄ii yi 6úen6úen h̄n̄n̄ yòó ð̄n̄ lé le sí-c̄f̄ilè.

²⁹ Lé b̄ũn 6a d̄enía w̄ira a wán, á vá lórãa lée líikaa lórãa ho lóhó m̄n̄, á vaá yòora le 6úee mu na ho lóhó son wán 6àn ñún-t̄lahũ le mí ì dòn wo ò dé ho k̄h̄ũ yi.

³⁰ O o ð̄n̄ ð̄n̄ fó mít̄en 6a ñíní yí á lée wà ò o díã 6a.

*O Yeesu wεéra 6a v̄ánv̄arowà
(Maaki 1.21-28)*

³¹ B̄ũn m̄n̄ ó o wà van ho Kalilee lóhó, h̄ia 6a le *Kapeenayumu. Ká 6a *z̄uíf̄uwa v̄ũnló wizonle na 6a le *Sabaa d̄n̄, ò o k̄arán 6a 6a k̄aránlò z̄ii yi.

³² A b̄ia ñá a b̄ioní wó coon làa s̄obéé lé b̄io ó o b̄ioní p̄anká wi binbirĩ.

³³ Mu zon̄ ò o ñii 6úi na ó o c̄n̄á wi yi á wi 6a k̄aránlò z̄ii mu yi. A wón zoó b̄ia b̄io kà p̄ñp̄ñ:

³⁴ «Éee! Nazareete ñii Yeesu, lée webio á ù wà 6ueé cà wa c̄s̄n hen? Fo 6uara wa yáaró b̄io yi lée? Ba le ì yí z̄ũ fo le? Ùnén lé ȳã lé le Dónbeenĩ n̄pue na le tonkaa.»

³⁵ O o Yeesu n̄amakaa wo yi: «Wé t̄été, lé o ñii mu yi lònbio!» O o c̄n̄á mu d̄enía fó a dó ho tá yi 6a n̄pua na wi b̄in 6úen6úen t̄lahũ ò o ló a yi ká a màhã yí yú a yí 6óonía yi.

³⁶ A b̄ia k̄era b̄in na m̄n̄ mu wéró bán 6úen6úen z̄ónkaa kará concáan. Cúa-yen, à 6a yèrémãa wee bío mín yi: «Pátí! D̄io kà lé le b̄ioní yén síi kà? O n̄pue mu wee na le ñii 6a c̄n̄áwa yi lè ho p̄anká, à 6a máa dàñ kán wo ká 6a d̄ení wé b̄io ó o le 6a wé.»

³⁷ O o Yeesu yèni d̄enía ló h̄ã lórã na b̄amakaa b̄in 6úen6úen yi.

(Matiye 8.14-17; Maaki 1.29-34)

³⁸ B̄io ó o zoó ló ho k̄aránlò z̄ii, ó o t̄erénna van o Sim̄on z̄ii. O vaa d̄enii à b̄ũn 6a wee bío làa wo le o Sim̄on 6àn h̄io h̄ãa le t̄en̄i wee z̄éé. A 6a f̄iora a le o wεé wo.

³⁹ O o vaá zon̄ á líí lún̄lúrá a ñúh̄ũ yi ò o b̄ia le le t̄en̄i lé o yi, á le d̄enía ló. Mí lahó yi ó o h̄ín̄n̄ n̄n̄ ho ð̄n̄lò 6a yi.

⁴⁰ B̄io le wii líí zon̄, § á b̄ia 6úen6úen na 6a v̄ánv̄arowà lè mí síf̄wà wi c̄s̄n á 6uan 6a 6uararãa. O o b̄ò mí ñíní 6a ñĩ-kéní kéní wán á 6a wan.

† 4:26 Mi loñ Bá-zàwa ñín-yání v̄uahũ (1 Rois) 17.9 ‡ 4:27 Mi loñ Bá-zàwa

cúa-ñun ñii v̄uahũ (2 Rois) 5.1-14 § 4:40 Mi loñ Maaki v̄uahũ 1.32

41 Ba nùpua cèrèè na 6a cínáwa wi yi á 6a wee lé yi ká 6a a bío pónpón: «Ūnén lé yíá lé le Dónbeenĩ Za.» Ká a Yeesu wón mähá wee zá làa ba le 6a yí bío. Lé bío 6arén mí bεεre yáá zū mu le o lé *Yíá le Dónbeenĩ mən léra.

*O Yeesu wee bue le Dónbeenĩ bín-tente
(Maaki 1.35-39)*

42 Bún 6àn tá lée tōn yĩnbíi bùirĩi, ó o Yeesu hínən khèra ló van le lùe 6úí na a nùpue mía yi, á vaá kará mí dòn. Bío 6a nùpua sína yí mən wo, á 6a wee cànka a. Bío 6a vaá yú a, á 6a wáa yí wi à 6a bíní díá ò o khèn làa ba.

43 O o Yeesu bía nən 6a yi: «Ó, o! I mún ko à ĩ va há lórá na ká yi à vaa bue le *Dónbeenĩ béeni bín-tente bín, lé bío á bún lé bío le Dónbeenĩ tonkaa mi bío yi.»

44 O o hínən wà, á vaá wee bue le bín-tente 6a *zúífùwa kàránló zíní yi ho *Zudee kōhú yi.

5

*O Yeesu von mí nín-yáni nĩ-kentnia
(Matiye 4.18-22; Maaki 1.16-20)*

1 Wizonle 6úí ká a Yeesu wi ho Zenezareete* vū-beeni jii á 6a zāamāa kńía yi wee ñàa mín, lé bío 6a wi 6a jí le Dónbeenĩ bíonĩ, ó o mən há wonna bío ñun ká há ñin mín nísáa mu ñumu jii.

2 Ba ce-pawà na zon há 6uararāa 6úen6úen ló lée ñin wee sεε mí zúánwà.

3 Há wonna mu 6àn dà-kéní lé o Simən te ho, á hón lé hĩa ó o Yeesu flora zon, ò o bía nən wo yi le o ñàa zo mu ñumu yi cínú, bún món ó o líí kará ò o wee kàrán 6a zāamāa na ñin bín.

4 Pāahú na ó o bía vó yi, ó o khíi wee bío là a Simən: «Wáa vá zo mu ñumu na boo yi, à ūnén lè mí ninzàwa na páanía wee sá à yénní mí zúánwà kúee mu ñumu yi à mi wíika 6a cewà.»

5 O o Simən bía làa wo: «Éee! Ūnén! Lor! Wa púia mu ñumu yi cāana à wa yí fò hārí ceza. εε ká ū bíonĩ jii wán, á ĩ yénní há á à kúee.»

6 A 6a yénníá há kúaa mu ñumu yi á há líí vūn 6a cewà cèrèè, lée cínú ká há zúánwà hūni lá à fáa.

7 A 6a von mí ninzàwa ce-pawà na wi ho won-veere yi le 6a 6uee séení mí. A bán 6uara 6ueé séeníá 6a á há wonna mí bío ñun sú lè 6a cewà fúaa há wi há líí lí mu ñumu yi.

8 Bío ó o Simən Piere mən mu ká síi, ó o líí 6úrá a Yeesu tá ò o bía nən wo yi: «Búí! Nuhúso, ĩ yáá 6èntín lá yí ko à ĩ sùará foñ lé bío á ĩ lé o bè-kora wéro.»

* 5:1 Ho Zenezareete vū-beeni yèni, ho Kalilee vū-beeni lè ho Tiberiade vū-beeni 6úen6úen lé ho vūhú dà-kéní 6a wee ve ká.

⁹ O Simɔn wee bío kà síi lé bío 6a ce-kuui na 6a vùn kà bío zánia wo dàkhíina, orén làa bíá páania wi ho woohú yi làa wo.

¹⁰ Hàrí o Zebedee nùwá Zaaki làa Zán na mún lé 6a ce-pawà, bán mún zána là 6a bío síi. O o Yeesu bíá nɔn o Simɔn mu yi: «Áyí! Yí zón dèε woon. Lii híni. A lá ho zuia jii wán, á 6a nùpua lé bíá fo wé è yí á à 6ua à 6uennáa í cón.»

¹¹ Bún món á 6a vá mí wonna 6ueé dínia mu jumu jii, à 6a kúará mí bío 6úen6úen bín, à 6a bò là a Yeesu wà.

O Yeesu wéera a 6úeré nni
(Matiye 8.2-4; Maaki 1.40-45)

¹² Wizonle 6úi ká a Yeesu wi ho lóhó 6úi yi, ó o fò mín là a *6úeré nni 6úi. Bío ó o mɔn o Yeesu ó o dèenia líí 6úrá à yahó á 6uure 6ó ho tá yi. O o flora a yi ká: «Núhúso! Fo dà à wéé mi ká fo tà.»

¹³ O o Yeesu líí bò mi níi o wán ò o bíá nɔn wo yi: «Í tà mu, wáa wa.» Mí lahó yi ó o nni dèenia wan.

¹⁴ Bún món ó o Yeesu henía bío kà làa sòobéε nɔn wo yi: «Bìo wo foñ á ù yí bío le nùpue jí. Ká ù màhá vaa zéeni úten là le *Dónbeení yankaro. A ù mún wé mu hāmu bío na ó o *Mɔyiize bò le 6a wé wé mu dání yi à 6a 6úen6úen zún ká ù wan bío bon.»

¹⁵ Ká bún yí hò bío 6a wíokaa wee bío o Yeesu bío há lùà 6úen6úen yi. A 6a nùpua cèrèε wee vá kúee mín wán à jínáa o bioní à mún 6ua mí vánvárowà là mí sííwà à 6uennáa ó cón le o wéé.

¹⁶ Ká a Yeesu wón màhá wee wé wé ká a lén mí dòn vaa fio le lùè 6úi na wan 6úirín yi ká a bini buen.

O Yeesu wéera a mùamúa
(Matiye 9.1-8; Maaki 2.1-2)

¹⁷ Wizonle 6úi ò o Yeesu wee kàrán 6a nùpua. Mu nònzon ká 6a *Farizéwa là ho *làndá bío zéenílowa wi bín á kará 6ó a yi. Ba ló ho Kalilee là ho *Zudee lórá cèrèε yi. Ba 6úi yáá pá ló ho Zeruzalému lóhó yi. O Núhúso Dónbeení pánká na wi o Yeesu yi lé hia nɔn ó o wee wééráa 6a vánvárowà.

¹⁸ Yío 6uee tí, à nùpua 6úi sò mí mùamúa luaráa ká a wi mí dāmu dèε wán. Bío 6a 6ueé dñn á 6a wi 6a zo le zii yi làa wó à zoó bàrá a Yeesu yahó.

¹⁹ A 6a wó fúuu san lé bío 6a nùpua boo dà. A 6a díá 6a yòora làa wó le zii mu lòho, á yòò kara ho són-kéní à 6a can há hūni o mùamúa mu dāmu dèε yi á liinía làa wó líí bàrá a Yeesu yahó bíá wi bín 6úen6úen tíahú.

²⁰ Bío ó o Yeesu mɔn bío 6a dóráa mí sía wo yi, ó o bíá nɔn o mùamúa yi: «Wàn bónlo, ù bè-kora séra díá.»

²¹ Bío ó o bíá bún ká á ho làndá bío zéenílowa là 6a Farizéwa á wee bío mí yiwa: «O nùpue mu léé wéé á wee

màní mítén lè le Dónbeenì kà síi? Lé wée dà a sèn mu bè-kora á à díá ká yínṛí le Dónbeenì mí dòn.»

22 Ká a Yeesu màhà zūna 6a yilera ó o bía nṛn 6a yi: «Lée webio nṛn á hã yilera na kà síi wiráa mia?

23 Lé mu yén bíoró wayi? Lé à bío le o bè-kora séra díá lée táá lé à bío le o híní varáka?

24 Ká í màhà wi á mi zūn le o *Nùpue Za yú ho pànká ho tá wán à sènnáa mu bè-kora díá.» O o wáa bía bío kà nṛn o mùamúá yi: «Le í bío mu na foñ, lii híní, lá ũ dāmu dèε á ũ kší6o.»

25 O o ñii mu dèεnía híñṛn yòó ñin bún wán 6a búenbúen yíio yi á líi lá mí dāmu dèε ò o wee búaaní le Dónbeenì ká a wà nṛn mí zii.

26 A 6a búenbúen wó coon mu bío yi. A 6a zána à 6a pá wee khòní le Dónbeenì kà síi: «Wa 6èntin mṛn yéréké bè-bárakáwá zuia.»

*O Yeesu von o Levii le o bè mí yi
(Matiye 9.9-13; Maaki 2.13-17)*

27 Bún món ó o Yeesu ló lée wà. O vaá wee khíí ó o mṛn o lànpo fé búí na 6a le Levii ká a kará mí tonló lùe yi. O o bía nṛn wo yi: «Híni bè mi.»

28 O o Levii dèεnía híñṛn díá mí tonló lè mí bío búenbúen, ò o bò a Yeesu yi.

29 O Levii sá ho ñinló o Yeesu bío yi, ò o von wo mí zii. O mún von 6a nùpua búí 6a buée páania kará wee dí. Ba cèrèε lé 6a ninzàwá *lànpo féwá.

30 A bío 6a Farizíewa lè ho làndá bío zéenílowa na bío sã 6a yi mṛn mu á 6a wee khí mí kíio yi. A 6a tùara a Yeesu ñi-kenínia yi: «Lée webio nṛn á mi pá tà wee dí ká mi ìju lè 6a lànpo féwá lè 6a ñi-kora na kà?»

31 O o Yeesu bía nṛn 6a yi: «Héyíi! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà ñni 6anso dání le? Bùéé, 6a vánvárowà lé bíá wee wé cà a dání.

32 Inén yí buara bíá wee leéka le mí térénna bío yi dé. Bíá zū le mí lé 6a bè-kora wérowà lé bíá á í buara bío yi, bèra a na à 6a khí mu bè-kora wéro yi.»

*O Yeesu bíá le ñii líró bío
(Matiye 9.14-17; Maaki 2.18-22)*

33 Bún món á 6a nùpua búí tùara a Yeesu yi: «O Zān ñi-kenínia wee wé lí mí ñiní à mún wé mí floró, á 6a Farizíewa ñi-kenínia mún wee wé kà síi. A ùnén nùpua bán 6èn wee dí ká 6a a ju lée webio?»

34 O o Yeesu bía nṛn 6a yi: «Mi yí mṛn le: Páahú na 6a nùpua wi mu yaamu sánú ñiró yi là a hã-fla 6àn báa á 6a so dà à bío le 6a lí mí ñiní le?»

³⁵ Ho p̄ahũ búí khíi dã ó o hã-fla b̄an báa 6a a lén 6a t̄lahũ, b̄un ká 6a màhã wé è lí mí jini.»

³⁶ O o mún b̄nía wà le wahiire na kà n̄n 6a yi: «N̄pue na a lá mí báká finle á à kúii b̄io búí á à la lè mí báká k̄inle na l̄era wón mía. Lé b̄io ká a wó mu, á ho dà-finle á à yáa. A b̄io lan mín yi mún máa w̄i mín.

³⁷ Làa b̄un síi, n̄pue máa kúee *d̄iv̄én fla s̄um̄ani-k̄ia yi. Lé b̄io ká a kúaa ho b̄in ká ho h̄ia wee za, á hã à n̄ama, á ho d̄iv̄én á à kúia, á hã s̄um̄aniwa mún ñ yáa.

³⁸ Ho d̄iv̄én fla ko ho kúee hã s̄um̄ani-fla yi.

³⁹ A n̄pue mún máa día d̄iv̄én k̄ia ká a máa ju d̄iv̄én fla. Lé b̄io á 6a wee b̄io le ho d̄iv̄én k̄ia lé h̄ia sí.»

6

*O Yeesu zéenia ho Sabaa b̄io lè 6a n̄pua
(Matiye 12.1-8; Maaki 2.23-28)*

¹ Mu wó ká a Yeesu wee k̄aa hã mana búí yi ho *v̄ur̄l̄ó wizonle na 6a le Sabaa zòñ, ó o ñi-ken̄inia wee báará zoo khé ho ñ̄nl̄ó lée p̄uká là.

² A 6a *Fariz̄īewa búí m̄n mu á 6a wee b̄io làa ba: «Lée webio n̄n mí wee wéráa b̄io ká? Wa làndá hò mu.»

³ O o Yeesu b̄ia n̄n 6a yi: «B̄io ó o *Daviide yánkaa wó ká arén lè mí n̄pua á le h̄ini dà á mi ñ̄n yí kàrána yi m̄n le?

⁴ Orén mít̄en zon le Dónbeen̄i z̄i á zoó lá le Dónbeen̄i h̄amu búurú á là, ò o b̄uan ho búí lée n̄n b̄ia làa wó bò mín yi. Ká a juñ lá yí ko ò o wé mu, lé b̄io le *Dónbeen̄i yankarowá mí ñ̄n lé bán wee wé là ho.»

⁵ O o t̄in pá b̄nía b̄ia n̄n 6a yi: «O *N̄pue Za lé ȳia á ho Sabaa b̄io wi níi yi.»

(Matiye 12.9-14; Maaki 3.1-6)

⁶ Ho Sabaa mu búí zòñ ó o Yeesu van ho kàránl̄ó z̄i yi á vaá zoó wee kàrán 6a n̄pua. Mu zòñ à ñ̄i búí wi b̄in á ñ̄n-t̄iání bàhó h̄urun.

⁷ A ho *làndá b̄io zéenílowa lè 6a Fariz̄īewa bò mí ȳio o Yeesu wán le mí ñ̄ loñ ká a pá à w̄é n̄pue ho Sabaa zòñ, lé b̄un 6a à ñ̄n wán á à ȳiráa wo ò kooní yi.

⁸ O o Yeesu z̄na 6a yilera ò o pá b̄ia n̄n o ñ̄i na bàhó h̄urun yi: «Lii h̄ini vá b̄ueé lée ñ̄n hen ká 6a n̄pua yahó le 6a mi fo.» O o ñ̄i líi h̄inon á vá b̄ueé lée ñ̄n.

⁹ O o Yeesu b̄ia làa ba: «Le ñ̄ t̄ua mia làa b̄io búí: Lé mu yén ó o n̄pue ko ò o wé ho Sabaa zòñ? Lée bè-tente lée, tàá lée bè-kohó? Lé ho k̄aní a n̄pue lée, tàá lé ho b̄ue o?»

¹⁰ O o Yeesu lora 6a búenb̄uen yi khíi f̄ò ò o b̄ia n̄n o ñ̄i yi: «Hóní ũ bàhó.» O o ñ̄i hónía ho á ho d̄enía wan.

11 A ho làndá bío zéenílowa lè 6a Farizíewa sía cá mu yi làa sòobéε, á 6a wee wāaní mín yi: «Lée webio á wa yàá à wé á à yíráa wo ò fi níi yi coon?»

*O Yeesu hueekaa mí tonkarowà píru jùn
(Matiye 10.1-4; Maaki 3.13-19)*

12 Wizonle búí ó o Yeesu hínn̄n le mí yòò wé mí floró le búee wán, ó o yòò flora le Dónbeení yi bín fúuu cáana.

13 Bío ho tá t̄n, ó o von mí n̄-kenínia kúaa mín wán, á hueekaa 6a píru jùn 6a t̄ah̄ á có yèni làa tonkarowà. H̄la kà lé 6a yènnáa:

14 O Sim̄n na ó o có yèni làa Piere,
o Andere na lé o Sim̄n mu b̄an za,
o Zaaki là a Z̄an, o Filiipu là a Baatelemii,
15 o Matiye là a Toma, o Alifée za Zaaki,
o Sim̄n na lé 6a Zelootewa* kuure n̄pua n̄-kéní,

16 o Zaaki za Zudaa,
là a Zudaa Isikariote na khii dé o Yeesu o zúkúsa níi yi.

*O Yeesu káránna 6a n̄pua á wéera 6a búí
(Matiye 4.23-25; Maaki 3.7-11)*

17 Bún m̄n, ó o Yeesu b̄nía b̄o lè mí n̄-kenínia lion ho tá p̄erú yi hen na ó o m̄n-bèwa c̄èèε d̄n yi. Ba minka z̄amáa mún wi b̄n. Ba ló 6a *zúífúwa k̄h̄ k̄aráa búenb̄uen yi, ho Zeruzalεmu lóh̄, lè ho Tiire lè ho Sid̄n lórá na wi mu yámú jumu jii ló-zàwa yi.

18 Ba búenb̄uen wà buee jí a Yeesu c̄n á mún ñ c̄nka ò o wéé 6a véena. B̄ia 6a c̄náwa wee beé lò wee jí m̄ten.

19 Ba n̄pua búenb̄uen wee c̄nka à 6a yí o túii yi, lé bío le Dónbeení p̄anká na wi o yi á wee lé lée wéé 6a n̄pua búenb̄uen.

(Matiye 5.1-12)

20 O o Yeesu wáa yòò lora mí n̄-kenínia yi ò o bía:

«Minén na lé 6a n̄-khenia, mi júná sí,
lé bío le Dónbeení b̄éni á mi níi wi yi!

21 Minén na le híni wee búe ho zuia, mi júná sí,
lé bío á bío mi wee ca á mi ì yí á mu jii ì sí!

Minén na wee wá ho zuia, mi júná sí
lé bío mi khii d̄i há konsíní!

22 «Ká 6a n̄pua khii jina mia, á p̄a mia, á wee là mia, á wee yáa mi yèni o *N̄pue Za bío yi, se mi júná sí.

23 Mí z̄amaka à wé coronka lé bío le Dónbeení b̄t̄iá beení pan mia ho wáayi mu bío yi. Mu bon, lé kà síi á barén b̄an búaaawa mún yánkaa beéraráa le *Dónbeení jii-cúa f̄erowà lò.

24 εε ká minén n̄f̄oró b̄ansowà á ho yéréké khii sá yi,

* 6:15 Mi lorí Matiye v̄uah̄ 10.4

lé bïo á mu bïo búenbúen mí yú wó,
 á bïo máa bíní máa bè mu wán máa na mia.
 25 Minén na wee dí bùubaa ho zuia á ho yéréké khíi sá yi,
 lé bïo á bïo cèrèè hñni khíi tè mia.
 Minén na wee dí hã konsíní ho zuia á ho yéréké khíi sá yi,
 lé bïo mí bïo khíi wé ho yahó sèró lè le wéè.
 26 Minén na 6a nùpua wee wíoka yèni á ho yéréké khíi sá yi,
 lé bïo á lé kà síi á 6àn 6úaaawa mún yánkaa wó làa bïa fù
 le mí lé le Dónbeenĩ jì-cúa fèerowà ká mu jòn yí bon.

*Wa ko wa wé wé mu bè-tentewà làa bïa yí wa wen
 (Matiye 5.38-48)*

27 «Àwa, minén na wãa ðin wee jí ì cón búenbúen lé minén
 á ì wee bío bïo ká a na yi:
 Mí wañ mi zúkúsa.
 Bïa jina mia à mi wé mu bè-tentewà na yi.
 28 Bïa wee dánkání mia
 à mi wé dú6ua yi.
 Bïa wee yáa mi yèni
 à mi wé flo na yi.
 29 Hàrí ká a 6úi dó ù sáahó yi,
 à ù yèrè má hĩa so dá a yi.
 Ká a 6úi fó ù kán6un,
 à ù mún día le o fé ù báká.
 30 Yia flora bío ù cón,
 ù na mu wo yi.
 Yia lá ù bío,
 à ù día le o 6ua.
 31 Bío mi wi à 6a ñi-vio wé na mia,
 à mi wé mu 6àn síi à na 6a yi.
 32 Ká bïa wa mia lé bán mí dòn á mi wa, á mi wee leéka le mi
 so pá à bíní ì yí bío mu món le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún
 wa bïa wa 6a.
 33 Ká bïa wee wé mu bè-tentewà na mia lé bán mí dòn mi wee
 wé mu 6àn síi na yi, á mi wee leéka le mi so pá à bíní ì yí bío
 mu món le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún wee wé bñn.
 34 Ká bïa khíi ðarí mu á à wí mia, lé bán mí dòn á mi wee ke
 lè mí bío, á mi wee leéka le mi so pá à bíní ì yí bío mu món le?
 Hàrí 6a bè-kora wérowà mún wee ke mín bíowa làa mín làa
 bñn síi à paráa mu khíi wíló.
 35 Èè ká minén yí wé bñn. Mí wañ mi zúkúsa, mi wé wé mu
 bè-tente na 6a yi. Ká nùpue kon ù bío, ù yí dé ù síi mu khíi
 bíní wíló yi. Lé bñn ñ na ká mi ì wé le Dónbeenĩ na wi mu
 bío búenbúen jùhũ wán zàwa, lé bío á 6a bè-yízũrlowà lè 6a
 ñi-súmáa á le wee wé mu bè-tentewà na yi.
 36 Mí zũn le hii wé ró làa bío á mìn Maá Dónbeenĩ zũnáa le hii
 wé ró bío síi.

Mi wé yí cíti nùpue
(Matiye 7.1-5)

³⁷ «Mi wé yí cíti nùpue, á le Dónbeenĩ mún máa cíti mia. Mi yí siini nùpue ñúhũ, á le Dónbeenĩ mún máa siini mí ñúná. Mi wé sén díá na mún yí, á le Dónbeenĩ mún wé è sén ñ díá á à na mia.

³⁸ Mi wé hã mu bïo, á le Dónbeenĩ mún wé è hã mia. Mu bïo na le Dónbeenĩ á à hã làa mia á à wé bïo na à kúee mí dèe yi á à ðĩdi fúaa ká mu sú cáa pùuu. Lé bïo le wíló dèe na mi wee m̀nzã lè mu bïo, lé dén òan sii á le Dónbeenĩ á à m̀nzã lè mí bïo á à na mia.»

³⁹ O ònĩná wà le wàhiire na kà: «Muii so dà a t̀e mí ninza muii búini wán le? Bùee. Lé bïo ká 6a vaá ðon ho kòhũ á 6a mí nùwã ñun á à páani ì zo ho.

⁴⁰ Nĩ-kenĩni na po yia wee kení a wón mia. Nùpue lée nùpue na kenía ðon ó o dà à wé làa yia kenía wo bïo síi.

⁴¹ Lée webio ñon á le zóore na wi ù yèrè yi á fo yí zũ bïo, à le zàn-dèe na wi mi ninza yèrè yi á fo màhã ñon wee zéeni?

⁴² Fo dà a wé kaka à bío le mi ninza díá le ù lén le zàn-dèe na wi o yèrè yi, ká le zóore na wi ùnén yèrè yi á fo yí zũ bïo le? Yí ñon ùten na le! Le zóore na wi á ù yèrè yi lé ðio á ù ko à ù lén vé, á ù yio màhã à mi wéréwéré á à ðan ñ lénnáa le zàn-dèe na wi mi ninza yèrè yi.

Le v̀ndèe lè mí bia wàhiire
(Matiye 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ «V̀ndèe na se máa wé ha bia na yí se, á le v̀ndèe na yí se mún máa wé ha bia na se.

⁴⁴ Mu bon, le v̀ndèe bia lé h́n 6a wee wé bè yi à zũnnaa le síi. Lunkúnsòró máa wé fáa bódíohó wán. A ñia mún máa wé khé kíkahó wán.

⁴⁵ O nùpue na se wón wee wé bío hã bín-tentewà lè bïo á bïo wi o sli yi se. Ká yia yí se wón wee wé bío hã bín-kora, lé bïo á bïo wi o sli yi yí se. O nùpue bïo na wi o sli yi, lé bún wee wé lé là a ñii.

Hã z̀ni bïo ñun wàhiire
(Matiye 7.24-27)

⁴⁶ «Mi wee ve mi le «Núhũso! Núhũso!» à mi màhã yí máa wé bïo á ì wee bío na mia á mu ñúhũ so wi le?

⁴⁷ Mi ðin le ì zéeni a nùpue na wee buen ì cón, à ñí ì bíoní, à mún bè hã yi bïo ó o bïo òonnáa mín làa mia.

⁴⁸ O bïo òonmín làa nùpue búii na le mí ì so mí zii ó o náana ho tá á líi 6ó le huee yi a màhã bò yi fáraráa le ñúhũ. Hã vi-beera t̀eró pãahũ á mu ñun-beeni 6ueé ðekio le à le pá ðin. Le yí tò lé bïo le ñúhũ fára se.

⁴⁹ Èe ká yia wee ñí ì bíoní ò o yí máa bè hã yi, wón òanso bïo òonmín làa nùpue búii na fára mí zii ñúhũ ho tá káamáa yi á

son. Bïo ho vi-beeni tò á mu òun-beeni buara buéé bó le yi, à le dèenía tò pùpè.»

7

*Ba dásíwá òuhúso ton-sá wééró bïo
(Matiye 8.5-13; Zān 4.46-54)*

¹ Bïo ó o Yeesu bía hñn bióní so búenbúen á nən 6a zāamāa yi wó, ó o wà van ho *Kapεenayuumu.

² Mu pāahū ká ho *Oroomu dásíwá òuhúso búí wi bín á ton-sá nñ-kéní na ó o bènťín wa làa sòobéé á lò yí here díá mu húmú jii wán.

³ Bïo 6a dásíwá òuhúso mu òá a Yeesu bïo, ó o tonkaa 6a *zúífùwa nñ-kía nùwā yen búí le 6a vaa flo wo le o buée wéé mí ton-sá.

⁴ A bán wà van o Yeesu cón á vaá wee bónbóní a ká 6a à bío làa wo: «O nñi mu na tonkaa wen bènťín ko là ù séení,

⁵ lé bïo ó o wa wa òpomu. Orén lé yía léra mí nñi yi á séení wen á sonnāa wa kàránló zii.»

⁶ O o Yeesu dèenía bò làa ba á 6a wà. Bïo 6a vaá sùarāa o nñi mu zii à bñn ò o tñn tonkaa mín bñnlowà le 6a lée bío na a yi: «Núhúso, yí seé ūten í bïo yi. Ū bñnlowà í zii yi lée bío na á í yí korāa.

⁷ Lé bñn bío yi á í yí heníanāa í sñi á yí buara ū cón íten. Na le jii á í ton-sá pa à wa.

⁸ Inén í beere òúnāsa wi á í wee bè bióní yi. A inén mún wi 6a búí òuhū wán, á bán mún wee jii í cón. I le yía va hen à wón va bñn, í le o búí buen ò o dèení buen. I le í ton-sá wé bïo na, ò o dèení wé mu mí lahó yi.»

⁹ Bïo ó o Yeesu òá hñn bióní so, ó o wó coon o nñi mu bío yi, ó o yèrēmāa khíi bía là 6a zāamāa na bò a yi: «Le í bío na mia: O *Isirayεele òpomu búenbúen yi á í òñn yí fò mín làa nùpue na sñidéro mii yú yía kà yi.»

¹⁰ A 6a dásíwá òuhúso bān bñnlowà bñnía khíbon á vaá yú ò o ton-sá mu wan.

O Yeesu vèenía o Najeε mahāa za

¹¹ Bñn món ó o Yeesu wà wee va ho lóhó búí na 6a le Najeε. O o nñ-kenínia là 6a zāamā-kúii bò làa wo.

¹² Bïo ó o vaá dñn ho lóhó jii, ó o fò mín làa nùpua búí à 6a guan mí nñ-hío wà vaá nùu. Yía húrun lée mahāa búí te mí za kéní. Ho lóhó nùpua cèrèεe ló á bò là a hāa mu.

¹³ Bïo ó o Núhúso mən o hāa mu ó o màkárí guan wo yi. O o bía làa wo: «Hāa mu, yí yāa ū yilera.»

¹⁴ O o wà vaá bó 6a yi á lá mí nñi bò le khāare wán á bñn guan o nñ-hío òñn. O o Yeesu bía: «Yàronza, lii hñn, lé mi bía mu.»

15 O o dɛɛnía lí hínɔn yòò kará wee bío. O o Yeesu hóonía wo yòó dó bân nu níi yi.

16 A bía wi bín búenbúen zãna á ba wee khòoní le Dónbeenĩ kà síi: «Yia kà màhá lé le *Dónbeenĩ ñi-cúa fɛero binbirí á wa yú. Le Dónbeenĩ ló buara á wà buée fení mí ñipomu.»

17 O Yeesu bío na ó o wó kà dɛɛnía ñá ba *zúífùwa kòhũ búenbúen yi á dà khii zon hĩa làa ba bó mín yi mún.

*O Yeesu zéenia mi buenló ñúhũ nɔn o Zãn Batiisi yi
(Matiye 11.2-6)*

18 O Zãn Batiisi ñi-keninia vaá bía bío wó búenbúen á nɔn wo yi. Bún mɔn ó o von ba nùwã ñun búí ba fiahũ

19 á tonkaa le ba vaa tùa o Yeesu yi: «Ūnén lé yia á wa ñá bío le fo ko ũ buen léé, tàá wa pá ko à wa lòní ñi-veere?»

20 A bán wà vaá yú a Yeesu á bía nɔn wo yi: «O Zãn Batiisi tonkaa wɛn ũ cɔn le wa buée tùa foñ le lé fo lé yia ko ũ buen léé, tàá wà pa ñi-veere?»

21 A mu wãa wó se à ba buée dɔn ò o lan wee wɛé ba nùpua cèrɛ na mu vãmú lè mí síiwà tò. O mún wee ña ba cínáwa lén bía ba wi yi, á mún wee hén ba muiiwà yio à hã mi wéréwéré.

22 Bún wéró mɔn, ó o màhá yèrémáa wee bío là a Zãn tonkarowà: «Mi lén vaa zéeni bío mí mɔn làa bío mí ñá à na a Zãn yi: Lé ba muiiwà yio wee mi, á ba mùamúawà hínɔn wee varáka, ba bùeréwà wan, ba bekewà ñikɔnna wee ñí mu bío, ba ñi-hía wee vèe, á le bín-tente wee bue na ba ñi-khenia yi.*

23 Yia yí pá í bío ká a tà mu yi se wón bânso ñúhũ sí.»

*O Yeesu wee bío o Zãn Batiisi bío
(Matiye 11.7-11)*

24 Bío ó o Zãn tonkarowà bínía wà, ó o Yeesu wãa wee bío o Zãn mu bío lè ba zãmáa kà síi: «Lée webio á mi van vaá lora le dùure yi? Lé ho konkohó na ho pinpiró wee héé vɛnvá lée? Bùéé.

25 A lée webio mi vaá lora? Lée nùpue búí na sĩa hònbònnòn le? Hón sí-seni bânso wà so lé ba pãmá-beera zíní á ba wi yi.

26 A lé o yén mi van bío yi? Lé le *Dónbeenĩ ñi-cúa fɛero lée? Ká mu lé wón se mi tũíá sí. O yáá pá po wón, le í bío mu na mia.

27 Orén lé yia le Dónbeenĩ fèra bía bío mí vɔnna yi: †I ñ tonka í tonkaro o ò dí ũ yahó á buée wíoka ũ wòhũ.†

28 Le í bío mu na mia: Ba nùpua na ho ñimí ñá yi búenbúen á yia ñúhũ wi po a Zãn wón mía. Ee ká le *Dónbeenĩ béeni zàwa mɔn-dí màhá pá po a.

(Matiye 11.16-19)

* 7:22 Mi loñ Ezayii vūahũ 35.5; 61.1 † 7:27 Mi loñ Malasii vūahũ 3.1

29 «Ba nùpua búenbúen, hàrí ho *lànpo féwá á hía wee buée jɪ a Zān cón. A 6a tà zūrína le le Dónbeenĩ bĩo bon á 6a wee buen o cón ò o bátizé 6a.

30 Ká 6a *Farizíewa lè ho *lándá bĩo zéenílowa bán yí tà bĩo le Dónbeenĩ le mí ì wé è na 6a yí, á 6a bèn mún pǎ à Zān *bátéemù bĩo.»

31 O o Yeesu bínía bía: «Ho zuia nùpua na kà á ì dà à tèé lè 6a yén? Lé 6a yén á 6a bĩo bonnáa mín?

32 Ba ka lè 6a háyúwá na lée kará 6a nùpua fèminló lahó yí, á wee háaní na mí ninzàwa na zoó le bonfónii yí kà:

Wa búá há sǎ san,
à mi le mi máa lée yo.

Wa bó le yèni,
á mi le mi máa wá.

33 Bĩo ó o Zān Batiisi buara á yí máa dí dín-poni, á mún yí máa jɪ *dívén, á mi le o cíná wi o yí.

34 A bĩo ó o *Nùpue Za bèn buara wee dí, á mún wee jɪ ho dívén á mi mún yí tà bún, à mi wee bío bĩo kà: «Mi lorí! O nĩ na kà yí máa wé bĩo búí ká mu yínóí dínló díró làa jɪ-jɪnló. O lé 6a *lànpo féwá lè 6a bè-kora wérowà bàn bónlo.»

35 E ká bĩa búenbúen na mu bè-zúrminĩ wi yí bĩo bon, bán wé è wé mu bè-zúrminĩ mu bàn wára.»

*O bá-fé na bè-kora séra díá bĩo
(Matiye 26.1-13; Zān 12.1-8)*

36 Wizonle búí ó o Farizíe búí von o Yeesu le o buée dí mí zĩ. O o Yeesu van á 6a vaá khónkaa dũmaka‡ wee dí.

37 Hón pǎahũ so yí ò o háa búí na á ho lóhó nùpua búenbúen zū bá-fénló bĩo á jǎ bĩo ó o Yeesu wi o nĩ mu zĩ, ó o buan mí dèe búí na yàwá here na sú lè ho jiló na sǎmu sí á buararǎa bín.

38 Bĩo ó o buée zon, ó o bánbáa khíi hùerá a Yeesu món ò o wee wá, ó o yèn-caa wee lii o Yeesu mu zení wán. O o jún-vǎní lé dío ó o wee bíní sũuka làa há, bún món ó o wee bíní yèe há ká a kúee ho jiló mu há wán.

39 A bĩo ó o Farizíe na ó o wi zĩ á mɔn mu, ó o wee bío mi yí: «Yia kà cén lá lée Dónbeenĩ jɪ-cúa fɛero kénkén, ó o lá a zúrín o háa mu na wee lanláka a zení léenii, là a bè-wénia.»

40 O o Yeesu bía nɔn wo yí: «Simɔn, ì ì bío bĩo búí á à na foñ.» O o Simɔn le: «Núhũso, bío.»

41 O o bía làa wo: «Nùpua nùwǎ jɪn hía kon nǎfòró bànso búí wǎrí. O nĩ-kéní lée wén-hǎani khíá-hònú, ò o nĩ-kéní na so lée wén-hǎani búarǎa-jɪn làa píru.»

‡ 7:36 O Yeesu pǎahũ ká 6a zúífùwa le mí ì dí, á 6a khón daráka kǎní ho dínló yí díráa.

42 Bío á yĩa 6a kon le cón zū à 6a yí dà le máa wí, ó o 6ó 6a mí nùwā òun kení. Awa! Ba nùwā òun mu t̄ahú, á ù wee leéka le lé o yén n̄ waí o n̄i mu á à poí mí ninza.»

43 O o Simōn bía: «Í wee leéka le lé yĩa ó o día le kee na 6úaa n̄n yi.» O o Yeesu le: «Ū bío bon, fo mà ho t̄iá.»

44 O o yèrémáa khii sánsáa o háa mu ò o wee bío là a Simōn: «Fo yí m̄n le: Í 6ueé zon hen coon à ù yí le 6a 6ua mu òumu 6uee s̄e le í zení, ò o háa na kà wón wá siinia há á b̄inia s̄uukaa lè mí òun-vānī.

45 Bío á í 6ueé d̄n ū z̄i, á ù yí h̄n̄n yí w̄ira mi á yí ȳera ní, ò orén lè mí 6uee zoró hen á í zení lé h̄n̄n ó o w̄ira lè ho ȳeró.

46 Fo mún yí kúaa òiló í òuhú wán á yí d̄ráa ho c̄ukú m̄i, ò orén wón lé ho òiló na s̄amu s̄i ó o kúaa í zení wán. S̄

47 Lé b̄n̄n n̄n à í ò bío mu á à na foñ: Bío ó o háa mu 6a séra bè-kora c̄èr̄e día lé b̄n̄n n̄n ó o waminí wárá booráa. Èe ká yĩa bè-kora na séra día ka c̄inú, wón waminí wárá na o ò zéeni á b̄en n̄ kení c̄inú.»

48 B̄n̄n m̄n ó o Yeesu bía n̄n o háa yi: «Ū bè-kora séra día.»

49 A b̄ia làa wo páania wee dí wee bío mí yiwa: «O n̄pue mu léee wée á wee hení mí s̄i à bío le mu bè-kora séra día?»

50 O o Yeesu bía n̄n o háa yi: «Fo wáa yú ho héerá, h̄n̄i lén, ū s̄idéró m̄i á fenía fo.»

8

Ba h̄dawa na f̄u wee bè là a Yeesu

1 B̄n̄n m̄n ó o Yeesu h̄n̄n tò há ló-beera lè há ló-zàwa yi á wee bue le *Dónbeení b̄eení b̄in-tente. B̄ia bò làa wó lé o n̄i-kenínia p̄irú òun,

2 lè 6a háawa nùwā yen 6úí, b̄ia ó o òun 6a c̄ináwa léra yi á mún w̄éera v̄éena. Ba lé o Mari na 6a wee ve làa Makadala* Mari, yĩa ó o òun 6a c̄ináwa 6úaa h̄èòun léra yi,

3 là a Kuza na ó o *Heroode b̄ará mí z̄i tonni òuhú wán 6àn háa Zaana, là a Suzaana. Háawa c̄èr̄e mún h̄ia wi b̄in á séenia 6arén á f̄u wee wé lén mí ní bío à séeni là a Yeesu lè mí n̄i-kenínia.

O Yeesu wà o òiró wàhiire á b̄inia zéenia kúarà (Matiye 13.1-9; Maaki 4.1-9)

4 Ba n̄pua h̄ia wee léka há lórà yi 6uen o Yeesu c̄n̄. Bío 6a k̄inia wo yi boo, ó o wà le wàhiire na kà n̄n 6a yi:

5 «N̄i 6úí h̄ia ló van mí m̄ohú yi, á wà vaá dé mí bè-dà. Bío ó o vaá wee dé mu á mu 6úí léee lion ho w̄ohú wán, á 6a wā-b̄ewa yonkaa, à mu 6úí á 6a òinzàwa b̄en s̄eekaa v̄a.

S̄ 7:46 Le ní ȳeró, há zení s̄eró lè ho òiló kúeeró ho òuhú wán, b̄n̄n 6úen6úen lé bío á 6a z̄uíf̄uwa f̄u wee wé à d̄eráa ho c̄ukú mí n̄i-h̄aní yi. * 8:2 Makadala: Lé ho lóhó 6úí na wi ho Kalilee v̄u-beeni òun lè le wii t̄eeni.

6 Mu búí lion há huua yi hen na le t́nǐ yí boo yi, á mu ló ká mu dèenǐa b́nǐa hon, lé b́io á ho h́nló mía b́n.

7 Mu búí b́n lion hen na há kíkara bia héra yi, á mu ló á yòó zon ḿn yi làa há, á h́n pà mu.

8 Mu búí b́n lion ho tá na se yi, á mu ló á yòó d́n á han mí bia, á há là mí dà-kéní kéní á yú há bia khímàni khímàni.» B́n món ó o pá b́nǐa b́ia b́io kà nòn 6a yi: «Yia wee jí b́io, à wón jí b́io b́ia sese.»

(Matiye 13.10-13; Maaki 4.10-12)

9 O o Yeesu nǐ-kenǐnia t́ara a yi: «Le wàhiire mu kúará lé mu yén?»

10 O o b́ia nòn 6a yi: «Le Dónbeenǐ b́eenǐ b́io na ó o nùpue yí zú kúará á le wee zéeni à ceé na minén mi dòn yi. Ká 6a nùpua na ká wee jí mu lòn wàhio káamáa, lé b́n nòn á 6a lé 6a nùpua na yío wi ká há yí máa mi, á mún wee jí mu b́io ká 6a yí máa zú mu kúará.†

(Matiye 13.18-23; Maaki 4.13-20)

11 «Le wàhiire mu kúará lé b́io kà: Mu bè-dà lé le Dónbeenǐ b́ionǐ.

12 B́io lion ho wǎhǐ wán lé 6a nùpua na ká 6a jí le Dónbeenǐ b́ionǐ à 6a máa yí tà le yi, ká a *Satáni dèenǐa bánbá buee lén le 6a yiwa yi, à mún ti 6a káníló wǎhǐ.

13 B́io lion há huua na le t́nǐ yí boo yi lé 6a nùpua na ká 6a jí le Dónbeenǐ b́ionǐ à 6a tà le yi, à zámaka le b́io yi, ká ho kúará lénló yú 6a pǎahǐ na yi, à 6a dèenǐa lé là mí món, lé b́io á le b́ionǐ mu yí wǐira 6a sese.

14 B́io lion há kíkara yi lé b́ia wee jí le Dónbeenǐ b́ionǐ ká 6a jún-sèró, là ho dímǐná nǎfòró, là ho bàn símu á wee hè le à le máa dàni ha há bia na dón.

15 B́io b́en lion ho tá na se yi lé b́ia wee jí le Dónbeenǐ b́ionǐ à 6ua le là le síi na se, d́io púaara día. Ba yí máa b́nǐa lé là mí món. B́n lé b́io nòn á 6a wee haráa há bia na se.

Le f́ntǎni wàhiire

(Maaki 4.21-25)

16 «Nùpue na à dé le f́ntǎni mí zǐi á à b́nǐa ì lá le dèe búí á à pe yi, tàa ká a dó le vó o ò lá le zoó bàrá mí kàtà tá wón mía. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi, à b́ia wee zo le zǐi wé mi.

17 Mu bè-sànkani na mu khoomu khíi máa lé wán b́n mía. Hǎri b́io kúará yí zú b́uenb́uen b́io khíi b́io yi le wizon-kéní.

18 A mi cén wé jí b́io wee b́io na mia sese, lé b́io á yǐa b́io wi á 6a à b́nǐa ì na mu búí wo yi á à bè mu wán. Ká yǐa dèe búí mía, á hǎri mu bè-za b́io na ó o wee leéka le mu wi mí cón á 6a pa à fé.»

† 8:10 Mi loñ Ezayii vǎahǐ 6.9.

O Yeesu bân nu lè bân zàwa bio
(Matiye 12.46-50; Maaki 3.31-35)

19 O Yeesu bân nu lè bân zàwa buara a cón à 6a màhá yí dà máa zoó búe o yi, lé bio 6a nùpua boo dà.

20 O o búí bía mu nòn wo yi: «Mìn nu lè mìn zàwa wi 6a mi ù wán, 6a lée đĩn ho khũhũ pan fo.»

21 O o Yeesu bía nòn bĩa wi bĩn búenbúen yi: «Bĩa wee jí le Dónbeenĩ biónĩ à bè le yi, bán lé wàn nu lè wàn zàwa.»

O Yeesu đĩnia ho pinpiró
(Matiye 8.23-27; Maaki 4.35-41)

22 Wizonle búí, ó o Yeesu zon ho woohũ lè mí nĩ-keninia, ò o bía nòn 6a yi: «Mi wa khí lè ho vũ-beenĩ món.» A 6a đẽnĩa zoó wà mu jummu yi bũn wán.

23 Bĩo 6a vá zon yú, á ho pinpi-beenĩ hĩnòn wee và lè mí pànká ho vũ-beenĩ wán, á mu jummu wee yànbón zo ho woohũ, lònbio à ho yóó wee sí lè mu jummu. Bũn búenbúen wee wé ká a Yeesu wón mu dũmu bó.

24 O o nĩ-keninia vaá wee sĩnĩ a ká 6a à bío bĩo ká: «Núhũso! Núhũso! Wa à hí.» Bĩo ó o sĩna, ó o líi hĩnòn á nàmakaa ho pinpiró lè mu jummu na wee yànbónka yi á mu búenbúen đĩn wó tétété.

25 O o Yeesu bía làa ba: «Mi sĩa déro mĩi wáa wi wen?» A 6a búenbúen zónkaa đĩn concáan, á wee bío mĩn yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén sĩi ká? Hári ho pinpiró lè mu jummu ó o bĩaráa, á mu pá bò a biónĩ yi.»

O Yeesu weéra a nĩi na 6a cĩnáwa wi yi
(Matiye 8.28-34; Maaki 5.1-20)

26 A 6a khĩi đĩn ho Zerasaa kũhũ, hĩa sánsáa mĩn lè ho Kalilee kũhũ.

27 Bĩo ó o Yeesu ló ho woohũ yi líi le mí ì đĩn, à bũn ho lóhó na 6a wi yi nùpue búí na 6a cĩnáwa wi yi á wee sí a yahó. O wee vará mí bĩrĩ mĩana. O mún yĩ máa da zĩi yi, lé 6a nĩ-hĩa nùnũi ó o wee da yi.

28-29 Pònna cèrèè ká 6a cĩnáwa mu hĩnòn o wán, à 6a sí sa ca a nĩnĩ là a zenĩ lè hã zúakũariwà ò o yĩ đĩn yĩ va lùe. Ká a màhá wee khò hã búenbúen kúia, à 6a cĩnáwa na wi o yi ò a dé hã mana yi. O o Yeesu nòn le jii 6a cĩnáwa na wi o yi le 6a lé. Lé bũn nòn ó o miinĩ là a Yeesu mu, ó o líi búrá a tá ò o wee bío bĩo ká pónpón: «Dónbeenĩ na wi mu bĩo búenbúen jũhũ wán Za Yeesu, lée webio á ù lon làa mi? Sábéré, í wee yanka fo, yĩ yáa í bĩo.»

30 Bũn món ó o Yeesu tùara a nĩi mu yi: «Û yèni 6a le we?» O o bía: «Í yèni 6a le Zãmáa.» Lé bĩo 6a cĩnáwa na wi o yi á boo dà.

31 A bán lé bia wee yanka a Yeesu le o yí ña mí vaa kúee 6a cínáwa kōhū na nàyló ñii mía yi.‡

32 Mu wee wé à nòn bùe-boo hū búi yòó wee dí le búee yi. A 6a cínáwa mu yankaa o Yeesu le o sáberé ò o na ho wōhū mí yi, à mí vaa yòo zo bán yi. O o nòn mu wōhū 6a yi.

33 Lé bñn wán 6a cínáwa mu ló a ñii mu yi á vaá zon 6a nòn bùe ení yi. A 6a búen búen yòó lùwa le búee wán á kùenkaa líi zon ho vū-beení yi á húrún.

34 Bío á bia lá wee pa 6a mən bío wó kà, á 6a lùwa vaá bia mu nòn bia wi mí manawà yi, á bia mu nòn bia wi ho lóhó yi.

35 A 6a nùpua ló le mí bueé loñ bío wó. Bío 6a bueé dñn o Yeesu, á 6a mən o ñii mu na 6a cínáwa lá wi yi, ò o wó a ñi-ente á zā mí s̄a kará a Yeesu tá. A 6a zána.

36 A bia mu wó yí yi wee bío bío ó o ñii mu wó wó wannáa làa ba.

37 Ho Zerasaa kōhū ñipomu yi á ȳa yí zána mu bío mu wón mía, fúaa 6a wee yanka a Yeesu le o sáberé ò o lén día mí. O o Yeesu wà vaá zon ho woohū le mí ì b̄nì ì lén ñ va hen na ó o ló yi,

38 ó o ñii na yú m̄iten 6a cínáwa ñii yi yankaa wo le o día le mí bè làa wo. O o Yeesu pá ò o bía nòn wo yi:

39 «Lén va m̄in z̄li à vaa bío bío búen búen na le Dónbeení wó nòn foñ à na 6a nùpua yi.» O o ñii mu b̄n̄ia wà á vaá wee yényení bío búen búen na ó o Yeesu wó nòn wo yi ho lóhó búen búen yi.

*O Zayiruusi h̄tnló là a h̄aa búi w̄eéró bío
(Matiye 9.18-26; Maaki 5.21-43)*

40 Bío ó o Yeesu b̄n̄ia kh̄ii dñn hen na ó o ló yi buararáa, ó o kh̄ii yú 6a nùpua c̄èr̄è à 6a wee z̄amaka a b̄n̄i b̄uenló bío yi. Ba búen búen lá wee l̄oní a.

41 Hón p̄ahū so yi à bñn ò o ñii búi na lé 6a *zúifùwa karánló z̄li ya-dí na yèni 6a le Zayiruusi bueé dñn, á bueé líi búrá a Yeesu tá ò o wee yanka a le o bè làa mí va mí z̄li,

42 lé bío ó o h̄n̄ló yà-kénì na ó o yú á wee hí. O lúluío w̄aa lá wee yí ho píru ñun s̄ii. Bío ó o Yeesu bò làa wo wà a va a z̄li, á 6a minka nùpua bura bò a yi.

43 H̄aa búi wi 6a t̄lahū á wee mi mí s̄eéró f̄ēe á dñn h̄a lúluío píru ñun à ho máa f̄i. O ñii bío yáara le t̄ni b̄ansowà c̄èr̄è c̄n̄ ká bán búen búen m̄ah̄á yí dàña a yí w̄eéra.

44 Bío ó o vá zoó bó a Yeesu yi, ó o zoó t̄úaa o dà-z̄n̄ii ñi-kánì yi là a m̄ón. O o s̄eéró d̄ēen̄ia d̄ñn bñn wán.

45 O o Yeesu d̄ñn ò o t̄uara: «Lé o yén t̄úaa mi?» A b̄ia bó a yi búen búen à ȳia le mí yí t̄úaa wo yi, à ȳia le mí yí t̄úaa wo yi. O o

‡ 8:31 Ba zúifùwa c̄n̄ á ho kōhū na nàyló ñii mía mu lé 6a cínáwa kàsó lùe.

Piere lé yia bía làa wo: «Éée! Núhúso! Fo yí mən bïo 6a nùpua buraràa foñ á wee òàa mín le?»

⁴⁶ O o Yeesu le: «Í mən mu, ká a 6úi màhá pá tūaa mi. Lé bïo á ï zūna mu le pànká 6úi ló mi.»

⁴⁷ Bïo ó o háa mu mən ò o zūna a bïo ó o wà 6uara ká a wee zàka á 6ueé líí 6úrá a Yeesu tá, ò o zéenía bïo nən ó o tūaanáa wo yi, làa bïo ó o wó wó wannáa mí lahó yi bïa wi bïn 6úen6úen yahó.

⁴⁸ O o Yeesu bía nən wo yi: «Wàn hínló, bïo fo dó ũ sli mi, lé bïn wéera fo. Wáa lén, vaa yí héera.»

⁴⁹ Bïo ó o Yeesu wee bïo ó o òii yáá yí tò, à bïn ò o tonkaro 6úi ló a Zayiruusi zii á nən o món 6ueé dñn á 6ueé wee bïo làa wo: «Ū hínló wáa húrun. Wáa yí seé o ñi-kàránlo.»

⁵⁰ Bïo ó o Yeesu òá mu, ó o bía nən o Zayiruusi yi: «Yí titika, dé ũ sli mi, á ũ hínló á à wa.»

⁵¹ Bïo 6a vaá dñn, ó o le bïa ká ðñn ho khūhū, ò o Piere là a Zān là a Zaaki là a hínzo-za 6àn maá lé 6àn nu lé bán ó o fó zonnáa le zii yi.

⁵² Ba nùpua 6úen6úen wee wá kuaará a hínzo-za mu bïo yi. O o Yeesu bía: «Mi yí wá bïo. O hínzo-za mu yí húrun, o léé yia na dūma.»

⁵³ A 6a nùpua wee zuańka a yi lé bïo 6a zū kénkén le o húrun.

⁵⁴ O o Yeesu lii fù a ñii yi, ò o von wo pónpón: «Í hínló, lii híní.»

⁵⁵ O o vèera á dèenía líí hínən. O o Yeesu bía le 6a na mu bïo wo yi le o dí.

⁵⁶ A 6àn nùwā can ðñn coon mu bïo yi. Ká a Yeesu màhá henía mu nən 6a yi le 6a yí bïo bïo wó ká le nùpue jí.

9

*O Yeesu tonkaa mi ñi-keninia píru jun
(Matiye 10.5-9, 11-14; Maaki 6.7-13)*

¹ O Yeesu von mí ñi-keninia píru jun á nən ho dànló lè le òii 6a yi, à 6a wé kíkánáa 6a cínáwa yi á mún wéeraa mu vāmú lè mí sliwà.

² O tonkaa 6a le 6a vaa bue le *Dónbeeni béeni bïo à mún wéé 6a vánvárowà.

³ Bïo ká lé bïo ó o henía nən 6a yi: «Mi yí 6ua hàrí dèe à láráa ho wōhū. O 6úi yí 6ua bñn-za, tàá puure, tàá bè-díni. Mi yáá pá yí 6ua wáí. O 6úi yí 6ua báká 6úi à séení hĩa ó o zā.

⁴ Mi wé vaá làara nùpue na wán, à wón zii lé ðio mi keeni yi fúaa mi léró ho lóhó mu yi.

⁵ Mi wé vaá zon lóhó na yi, ká bïa wi ho yi pá mi bïo, ká mi wee lé ho yi, à mi púaa mi zení khñkhñi kúia bïn.* A bïn ñ zéení làa bán le 6a wó khon.»

* 9:5 Mi loí Matiye vūahū 10.14

⁶ A 6a bèn wà dén jii so wán á vaá wee héε bue le Dónbeenĩ bín-tente, á mún wee weé 6a vánvárowà hã lórà lè mí dà-kéní kéní yi.

O Heroode hácirí yáara a Yeesu bío yi
(Matiye 14.1-2; Maaki 6.14-16)

⁷ Bún bíowa so na wee wé kà búenbúen ó o *Heroode na 6a bára ho kǎhũ jǎhũ wán jǎ á mu lúnkaa o yilera, lé bío 6a búí wee bío le lé o Zǎn Batiisi vèera.

⁸ Ba búí bèn le lé o *Elii bǎnía buara. Ba búí yáá bèn wee bío le mu lé le *Dónbeenĩ jǎ-cúa fεεrowà na yáanía nǐ-kéní lé yǎ vèera.

⁹ Ká a Heroode wón wee bío mí yi: «O Zǎn á ínén í bεεre nǎn le jii á 6a kúio jǎhũ. O o nǐ mu na bèn wee wé bún bè-beera so na á í jǎ bío lée wée coon?» O o wǎa wee cà ò o mi a Yeesu wán konloon.

O Yeesu díntá 6a nùpua na po muaaseé hònú
(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Zǎn 6.1-15)

¹⁰ Bío ó o Yeesu tonkarowà bǎnía buée dǎn á bío 6a wó búenbúen á 6a lá fεεra nǎn wo yi. Bún món ó o fó barén mí dòn á 6a khèra van lè ho lóhó búí na 6a le Betesayidaa cǎn.

¹¹ A bío 6a zǎamáa zǎna mu, á 6a bò a mǎn. O o Yeesu mǎn 6a ó o yèrémáa sǎ 6a yahó, á wee bío le Dónbeenĩ béenĩ bío na 6a yi. A bǎa wee cà le lòn-hebúee ó o mún weéra.

¹² Bío ó o nǐ-kenínia píru jǎn mǎn à le wii wee tè, á 6a vá buée bó a yi á 6a bía làa wo: «Bíó na 6a zǎamáa yi le 6a lén va hã ló-zàwa lè hã manawà na sùaràa hen à vaa làa, à mún yí mu bío dí. Lé bío á hen na wa wi yi á lóhó yí sùaràa yi, dεε woon mǎa hen.»

¹³ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Minén miten na mu bè-díni 6a yi.» A 6a bía nǎn wo yi: «Búurú bi-zàwa bío hònú làa cezàwa bùaa jǎn mí dòn lé bún wi wa cǎn hen, tàá fo le wa lén vaá yá ho dínló à buee na 6a nǐ-kúii na kà yi le?»

¹⁴ Lé bío á 6a báawa na wi bǎn mí dòn mu zòh á à yí ho muaaseé hònú síi. O o Yeesu bía nǎn mí nǐ-kenínia yi: «Mí sanká 6a nùpua le 6a kεéní lè mí kuio ho búarà-jǎn làa píru píru wán.»

¹⁵ A 6a hǎnǎn sankaa 6a á 6a búenbúen karáka.

¹⁶ O o Yeesu wǎa fó ho búurú bío hònú lè 6a cezàwa bùaa jǎn mu á buan ò o hoonía mí yahó yòò dá ho wáayi, ò o dó le Dónbeenĩ bǎrǎkà mu bío yi. Bún món ó o cεεkaa mu nǎn mí nǐ-kenínia yi le 6a dá lè 6a zǎamáa.

¹⁷ A 6a búenbúen dú sù, á bío ká á 6a khuiira á mu sú hã sǎkíwá píru jǎn.

O Piere le o Yeesu lé o Krista
(Matiye 16.13-21; Maaki 8.27-31)

18 Wizonle búí, ó o Yeesu khèra vaá wee fio, ò o ñi-kenínia wi bín, ó o tùara 6a yi: «Ba nùpua wee bío webio í dǎní yi?»

19 A 6a bíá: «Ba búí le fo lé o Zǎn Batiisi, 6a búí le fo lé o Elii. Ba búí bán 6èn le fo lé le Dónbeení jì-cúa fεεrowà na yáania ñi-kéní búí na vèera.»

20 O o Yeesu bínía tùara 6a yi: «Ká minén cǎn á mi le í lée wée?» O o Piεre bíá: «Fo lé o *Krista na le Dónbeení tonkaa.»

21 O o bíá bío kà henía nǎn 6a yi: «Mi yí vǐ vǐ bío mu le nùpue jí dé.»

22 O o pá bínía bíá nǎn 6a yi: «O *Nùpue Za ko ò o lò be. Ba ñi-kía, le le *Dónbeení yankarowà júnása, le ho *lándá bío zéenílowa á à pí a. Ba à na a 6a à 6úe, ká hǎ wizooní tǐn zon ò ò vèe.»

O Yeesu wee bè yi kaka

(Matiye 16.24-26; Maaki 8.34-9.1)

23 Bún món ó o yèrémáa wee bío làa bíá wi bín búenbúen: «Yia wi ò o bè mǐ, à 6ànso khí mí kùrú sǐi bío wéro yi, ká a wé lá mí *kùrúwá pí† le hǎ wizooní búenbúen, à bèráa mǐi.

24 O nùpue na wi ò o kǎní mí mukǎní, wón á à vǐnǐ le. Ká yia mahá tà le mí ì vǐnǐ le ínén bío yi, wón á à kǎní le.

25 O nùpue lá yú ho dǐmǐjǎ bío búenbúen ò o khon le mukǎní binbirí yi, táa o bío yáara búenbúen, se lé ho cǔnú yén á 6ànso yú?

26 Yia wee ñyi ínén le í bióní bío yi, ó o Nùpue Za 6èn mún khíi ñyi 6ànso bío yi ká a khíi bínía 6uara le mí cùkú beení, là a Maá Dónbeení le mí wáyai tonkarowà cùkú beení yi.

27 Le í mǐ ho túiá na mia: Bíá wi hen tǎahǔ, á 6a búí wi yi á máa hí ká 6a yí mǎn le *Dónbeení béenǐ.»

O Yeesu miníkaa le 6úee wán

(Matiye 17.1-8; Maaki 9.2-8)

28 Bío á bún búenbúen bíá khǐina, wizooní bío hètǐn bún món ó o fó a Piεre là a Zǎn, là a Zaaki á yòoraráa le 6úee wán á wà yòó fio.

29 Pǎahǔ na ó o wee fio yi, ó o yahó dǐndǐn miníkaa, á sǐ-zǐnia mún yèrémáa wee juiíka kúíákúíá.

30-31 Yio 6ueé tǐ à nùpua nùwǎ jún búí dǐn là a Yeesu ho wáyai cùkú beení yi á wee tà hǎ láakáwá làa wo. *Ba lé o Mǎyíize là a *Elii.‡ Hǎ láakáwá na 6a wee tà lé o Yeesu bío na ó o ò va ho Zeruzalεmu á vaá hí á à tǐiráa ho tonló na ó o 6uara bío yi jii.

32 Bún búenbúen wee wé ká a Piεre le mí ninzawa dǔma kákáká. Bío 6a sǐna á 6a mǎn o Yeesu cùkú beení le 6a nùpua nùwǎ jún na páania dǐn làa wo.

† 9:23 Mi loí Matiye vǎahǔ 10.38 ‡ 9:30-31 O Mǎyíize bío wee zéení ho Lándá bío o Isirayεle ñipomu cǎn. Ká a Elii bío bún wee zéení le Dónbeení bióní tǎnǐló bío. O Yeesu lé yia 6èn 6ueé tǐra mu mí cúa-jún jii.

33 Pâahũ na á 6a nùpua mu le mí ì lén, ó o Piere wãa yí zũ bïo o ò bío, ó o bía nòn o Yeesu yi: «Núhũso, mu wó se á wa wi hen. Wà à tá hã bùkú-zàwa bïo tìn: Ùnén dà-kéní, o Mòyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

34 Pâahũ na ó o wee bío yi, á le dùndúure búí yòó ló lii pon 6a yi. Bïo ó o ñi-kenínia mòn bũn, á 6a zãna.

35 A mu tãmu búí sã wee jí le dùndúure mu yi: «Yia kà lé í za na á ï mòn léra. Mi wé jí a cǎn.»

36 Bũn tãmu so bío vaa véenii, á 6a le mí ì loń ò o Yeesu ãn mí òn. A lá bũn jii wán á 6arén ó o búí yí bía bïo 6a mòn yí nòn nùpue yi huúu.

*O Yeesu wéera a háyónza na ó o cíná wi yi
(Matiye 17.14-18; Maaki 9.14-27)*

37 Mu bàn tá na lée tǎn ká 6a ló le búee wán wee lii, á 6a zãamãa lée sá a Yeesu yahó.

38 Ba ñi-kúii mu tãhũ á ñii búí ãn ãn ò o wãamaa yi: «Ñi-kàránlo! I wee yanka fo, loń í za bío yahó yi; lé orén mí òn lé yia á ï ton kãnaa yi.

39 Cíná búí wi o yi, á wee ãn ãn fé wo dé, ò o wé wãama ká a táará, à jinsã-khùankhúá wé lé. Mu wee wé híní o wán túntún. Hen ká mu hínòn o yi à mu bío le mí ì khíi ká a díá sùrèn lòn ñi-hío.

40 A ù ñi-kenínia á ï yàá fèra yú á yankaa le 6a ja a lén wo yi, ká 6a màhá yí ðàńna mu.»

41 O o Yeesu bía: «Mi zuia nùpua bèn tìn yí máa dé mi sía le Dónbeenĩ yi bío bon, á mi mún yí máa jí hàrí ðèè. Mi wee leéka le í kèní làa mia á wé è kàrán mia fúuu le?» Bũn món ó o mún bía là a ñii: «Bua ù za mu à ù buen le í loń.»

42 Bïo ó o háyónza vá wà buée sùará a yi, ó o cíná mu tìn fó a dó ho tá yi ó o lii wee dá kèkèkè. O o Yeesu kíkãa o cíná mu yi le o lé, ò o wéera a yàrónza nòn bàn maá yi.

43 A bía wi bín búenbúen can ãn le Dónbeenĩ na dá mu bïo búenbúen pánká na 6a mòn bío yi.

*O Yeesu wee bío mí húmú lè mí vèeró bío
(Matiye 17.22-23; Maaki 9.30-32)*

Bïo 6a lè mí ñi-kéní kéní ãn wee loń mu bè-beera na ó o Yeesu wó ká, ó o yèrèmaa wee bío lè mí ñi-kenínia:

44 «Hã bíoní na á ï ï bío ò na mia á mi jí à 6ua mi yiwa: O *Nùpue Za á 6a à dé 6a nùpua ñii yi.»

45 Le bíoní mu ó o ñi-kenínia yí ja júhũ sese, le kúará á tun 6a yi, lé bũn nòn á 6a yí zũ le bàn ya-tente, á 6a mún hézãna mu bíní tũaró làa wo.

*Lée wée po bia ká?
(Matiye 18.1-5; Maaki 9.33-37)*

46 O Yeesu nĩ-kenĩnia wee wāanĩ mĩn yi á à zūrnáa yĩa po 6a búenbúen.

47 Bío ó o Yeesu zūna 6a yilera, ó o vaá fó a háyónza búí bueé bárá mí nĩsání

48 ò o wee bío làa ba: «Nùpue léee nùpue na buan o háyónza na kà sese ínén bío yi, se lé ínén á bānso mún buan sese. A yĩa buan mi se, se wón mún buan yĩa tonkaa Mi sese. Lé bío á yĩa bío jũhũ mía mi búenbúen tĩahũ wón lé yĩa po minén na ká.»

Yĩa yi máa fi làa mia se wón sã mi jii
(Maaki 9.38-40)

49 O o Zán lá le bionĩ ò o bía: «Núhũso, wa mən o nĩ búí ò o wee ja 6a cínáwa lè ũ yèni, á wa lá wi wa hè o, lé bío ó o mía wa kuure yi.»

50 O o Yeesu bía bío kà nən 6a yi: «Mi yí hè o, lé bío á yĩa yi máa fi làa mia se wón làa mia léee dà-kenĩ.»

Ho Samarii lóhó búí nùpua yi tà a Yeesu bío

51 Bío ó o Yeesu léró ho ðímíná yi pãhũ wà bueé sùará, ó o há mí sũ ò o le mí wãa à lén á à va ho Zeruzalεmu.

52 O o fèra tonkaa 6a nùpua á 6a dú a yahó. A 6a wà vaá zon ho *Samarii lóhó búí yi le mí zoó wíoka le lùe á à ká làa wo.

53 A ho lóhó mu nùpua pã le o máa làa mí wán, lé bío ó o veenĩ yahó sã ho Zeruzalεmu.

54 Bío ó o Zaaki là a Zán mən mu kà, á 6a bía nən o Yeesu yi: «Núhũso, fo le wa bío le ho dšhũ lé ho wáayi à lii cĩí 6a búe jũhũ le?» S

55 O o Yeesu yèrémáa khii zá làa ba.*

56 Bũn món á 6a wà van ló-veere.

Yĩa le mí ì bè o Yeesu bío
(Matiye 8.19-22)

57 Pãhũ na á 6a wi ho wšhũ wán, ó o nĩ búí vaá ló bueé wee bío là a Yeesu: «Ī ì bè foñ á à varáa há lùa búenbúen na á ũ wee va yi.»

58 O o Yeesu bía nən wo yi: «Ba cawanwà yú há kãna wee zo, á 6a jínzãwa mún yú há lenna. Ká a *Nùpue Za wón màhá yí yú ho lahó na ó o dà à vũrĩ yi.»

59 O o Yeesu bínía bía làa búí: «Buee bè miĩ.» A wón bía làa wo: «Ī ì bè foñ. Ká ũ màhá díá le ĩ vaa nùu wàn maá vé.»

60 O o Yeesu bía nən wo yi: «Díá le 6a nĩ-hía à nùu mí nĩ-hía, ká ũnén vaa bue le Dónbeenĩ béeenĩ bío.»

61 O o búí pá bínía bía làa wo: «Núhũso, ĩ ì bè foñ, ká ũ màhá díá le ĩ vaa dé wàn nùwã cãawése vé à ĩ bĩnĩ buen.»

S 9:54 Le Dónbeenĩ bionĩ vōnna búí yi á bío ká lé bío túara sã le bionĩ mu jii: «Làa bío ó o Elii hĩa wórãa mu bío síi.» * 9:55 Le Dónbeenĩ bionĩ vōnna búí yi á bío ká lé bío túara sã le bionĩ mu jii: «Le hácírĩ na wee jaãa mia dé bío ká yi á mí yí zũ síi. O Nùpue Za guara 6a nùpua kãniló bío yi ká a yí guara 6a búeró bío yi.»

62 O o Yeesu bía làa wo: «Yia wee và lè mí nàwa sùn búahó ká a yèrémá khii loń lè mí món, wón yí ko lè le *Dónbeení béení.»

10

O Yeesu tonkaa mí nĩ-kenĩnia búí

1 Bún món ó o Nuhũso pá bĩnía hueekaa 6a nùpua búará-tĩn làa píru láa nùwã jun* búí á tonkaa lè 6a nùwã jun jun le 6a dí mí yahó va hã ló-beera lè hã lùà búenbúen na ó orén mí bεεre ko ò o va dã.

2 O o bía non 6a yi: «Ho dĩnló bon dĩn cèrèè, ká ho lárowà lé bĩa yí boo. Awa. Á mi fio o mǎhũ 6anso yi le o wíoka na 6a ton-sáwá le 6a lá ho.

3 Mí lén! Ká mí jí bĩo kà: I wee tonka mia. Mi ka lòn piozàwa na wà vaá zo 6a dakhĩnkĩnwa tĩahũ.

4 Mí yí 6ua wárí, mí yí 6ua puure, hárí nakãa. Mí yí dĩn la 6a nùpua tènĩló yi ho wǎhũ wán.

5 «Mí wé vaá zon zĩ lée zĩ, à mí fèn bío le ho hээрà кер le zĩ mu yi.

6 Ká nùpue na ko lè ho hээрà wi le yi, á mí hээрà á à dã 6anso. Ká a bèn yí ko làa ho, á ho máa dã a.

7 Dén zĩ so lé dĩo à mí керní yi, ká mí wé yí làa zĩ yi à bĩnĩ lé vaa làa le búí yi. Ba wé yú bĩo na non mia à mí dí bún. I bía bún lé bĩo ó o ton-sá ko lè mí jĩi dĩnló.

8 «Lóhó lée lóhó na mí wé vaá zon yi, ká 6a tà 6uan mia, ká 6a wé yú bĩo na bàrá mí tá, à mí dí bún.

9 A 6a vánvárowà na wi ho lóhó mu yi à mí wéé, à mí mún bío na ho nùpua yi le le *Dónbeení béení bueé 6ó 6a yi.

10 Ká lóhó na mí vaá zon yi ká ho nùpua yí tà mí bĩo, à mí zoo dĩn ho lóhó mu sĩi yi ká mí bío bĩo kà na 6a yi:

11 «Mí lóhó khũnkũnĩ na fà wa zení á wa à púaa á à kúee mi wán,† ká mí mǎhã pá zũn mu le le Dónbeení béení bueé 6ó.»

12 Le í bío mu na mia: Le cítĩ fi nònzoñ, á hón lóhó so nùpua bĩo na khii sá 6a yi á à porĩ bío sá ho *Sodǎamu lóhósa yi.‡

(Matiye 11.20-24)

13 «Ūnén Korazēn lóhó lè ūnén Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sá mia. Lé bĩo á ho yéréké bè-beera na wó minén cǎn 6an sĩi lé bún lá wó ho Tiire lè ho Sidōn lórá§ yi, se hã lórá mu nùpua lá hĩnǎn hàánĩ á khuiira hã porókówá zã, á kúaa le sãní mí wán, á zéeníanáa le mí wi à mí khĩ mu bè-kora wéró yi.

14 Lé bún non le cítĩ fi nònzoñ á ho Tiire lè ho Sidōn lórá lònbee na à yí hã á à wé làa yi minén lònbee yi.

* 10:1 Le Dónbeení bionĩ vǎnna búí yi á 6a tonkarowà mu lée búará-tĩn làa píru.

† 10:11 Mí loń o Matiye 10.14 ‡ 10:12 Ho Sodǎamu lé hã ló-beera bío jun na le Dónbeení yánkaa 6ó jũhũ o Abarahaamu páahũ dà-kénĩ. Ho bío wee zéeni mu bè-kora mónló lè le Dónbeení cítĩ bío. Mí loń Bío jũhũ búeenĩ vũahũ (Genèse

18.20-21; 19.24-25 § 10:13 Mí loń Matiye vũahũ 11.21

15 Σ ε κά ūnén *Kapεεnayuumu, fo wee leéka le 6a khíi lá fo á à yòoráa ho wáayi le? Bùèé. Ho nǐ-hǎnbó-lóhó lé hǎa 6a khíi líí dé fo yi.»

16 O o wee bío lè mí nǐ-kenínia: «Yia wee jí mí cǎn, se bǎnso mún wee jí 1 cǎn. A yia pǎ mia se wón mún pǎ mi. A yia pǎ mi, se lé yia tonkaa mi ó o mún pǎ.»

Ba tonkarowà bǐnǐ buenló bío

17 Bǐa ó o tonkaa mí búarǎ-tǐn làa píurú làa nùwǎ jun* bǐnǐa guara à 6a sía wan làa sòobéé, á 6a bíá nǎn o Yeesu yi: «Núhúso, hàrǐ 6a cǐnáwa ká wà von ū yèni le 6a wé bío na, à 6a wé mu.»

18 O o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «ǐ lá wee wé mi a *Satǎni, 6a cǐnáwa júhúso ká a yòó kùera ho wáayi wee líi lè ho viohó na júiina bío síi.

19 Mi loń! I nǎn ho pǎnká mia, hǎa mi wé è varákaráa 6a háwá, lè 6a naawà wán, à mún pùpúuráa o zúkúso pǎnká búenbúen, ká dèé woon máa yí mia.

20 Σ ε κά mi màhǎ yí zǎmaka bío mí yú ho pǎnká 6a cǐnáwa wán bío yi, ká mi zǎmaka lé bío á mi yènnáa túara ho wáayi le Dónbeenǐ cǎn.»

(Matiye 11.25-27)

21 Hón pǎahú dà-kéní so yi á le Dónbeenǐ Hácírǐ wéera Yeesu síi, ó o wee bío bío ká: «Éee! I Maá, ūnén lé ho wáayi lè ho tá Núhúso, 1 wee dé ū bǎrákà. Lé bío mu bío na fo sà mu bè-zúńmǐnǐ bǎnsowà lè le hácírǐ bǎnsowà yi á fo tà zéénía làa bíá bío júhú mía. I Maá, mu bon. Bío mu wóráa ká lé bío sí foń.

22 I Maá dó mu bío búenbúen 1 níi yi. Nii woon yí zū a Za, ká mu yínǎń o Maá. A níi woon mún yí zū a Maá, ká mu yínǎń o Za, làa bíá ó o Za mu wi ò o zéení làa wo.»

(Matiye 13.16-17)

23 Bún món ó o yèrémáa wee bío lè mí nǐ-kenínia mí júhú wán: «Minén na wee mi bío ká lè mí yǐo, mi júná gèntǐn sí.

24 Lé bío le *Dónbeenǐ jí-cúa fεεrowà lè 6a bá-zàwa cèrèé sía hǎa vá à 6a mi bío mínén wee mi à 6a yí mǎn mu. Ba sía hǎa vá à jí bío mínén wee jí, à 6a yí jí mu.»

O Samarii níi na wó le hii wǎhiire

25 Ho *lǎndá bío zéenílo búí wi ò o yí o Yeesu níi 6ua yi, ó o túara a yi: «Nǐ-kǎránlo, 1 ko à ǐ wé kaka à bè yi yírǎa ho yǐrón mukǎnǐ na máa vé?»

26 O o Yeesu bíá nǎn wo yi: «Lé mu yén túara wa lǎndá vǎahú yi? Fo wee jí mu kaka?»

27 O o níi bíá nǎn wo yi: «Fo ko ū wań ū Núhúso Dónbeenǐ lé ū síi búenbúen, lè ū mànáká búenbúen, lè ū pǎnká búenbúen,

* 10:17 Mi loń o Luki 10.1

lè ũ yilera búenbúen† à ũ mún wań mi ninza làa bío á fo waráa ũten bío síi.‡»

28 O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Fo bíá se. Bánbá ũ wé bún, á fo ò yí le mukānī.»

29 O o n̄i pá wi ò o cà ho tūiá s̄ini, ó o b̄inía t̄àara a yi: «Lé o yén lé wa ninza?»

30 O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «N̄i búí h̄a ló ho Zeruzalεmu yi á wee va ho Zerikoo, á 6a wā-tiwa vaá tun wo ho wōh̄u kuio yi á fó s̄ia, à 6a han wo b̄óniá yi ó o yuunia díá, à 6a wà.

31 Mu wó fò m̄in à le *Dónbeenī yankaro búí lá ho wōh̄u mu. Bío ó o bueé m̄ɔn o n̄i mu ò o díá ó o hà yòó ló á khii lá mí wōh̄u wà.

32 O o *Levii n̄uwā n̄i-kéní búí mún lá ho wōh̄u mu á bueé m̄ɔn o n̄i mu ò o díá, á wón mún hà yòó ló á khii wà.

33 B̄un m̄ón ó o *Samarīi n̄i búí mún lá ho wōh̄u dà-kéní mu. Bío ó o bueé m̄ɔn o n̄i ó o màkárí b̄uan wo yi.

34 O o vaá b̄ó a yi, á kúaa ho ðivén lè ho j̄iló o dokuaa wán á bá, ò o lá a yòó b̄ò mí yà-yòonii wán á vannáa 6a n̄i-h̄ānī làanii z̄i, á vaá wee loń wo yi ká a vāanī a.

35 Mu tá na léé t̄ɔn ȳinb̄ii ó o léra le wén-h̄āni bío j̄un á nɔn le z̄i b̄anso yi, ò o bíá: «O n̄i mu á ũ pa bío sese, ká ĩ khii b̄inía wà bueé khii hen, ká bío fo wó a bío yi á po le wárí na á ĩ nɔn foń, á ĩ ì s̄ānī mu.»»

36 O o Yeesu màh̄á b̄inía wee t̄ua wo yi: «Ba n̄uwā t̄in mu t̄lah̄u ó o yén lé ȳia zéeniá le o n̄upue na 6a wā-tiwa tun lé mí ninza?»

37 A ho làndá bío zéenílo bíá: «Lé ȳia wó le h̄ii làa wo.» O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «W̄áa lén à wé vaa wé làa bún sii.»

O Yeesu làara a Maate là a Mari b̄an z̄i

38 Bío ó o Yeesu lè mí n̄i-keninia wi ho wōh̄u wán wà, ó o vaá ð̄n ho lóhó búí, ó o zoó làara a h̄aa búí na 6a le Maate z̄i.

39 O h̄aa mu b̄an h̄inló búí wi b̄in á yèni 6a le Mari. Bío ó o m̄ɔn o Yeesu ó o wà bueé kará a tá á wee j̄í a b̄ionī.

40 Hón p̄ah̄u so yi, ò o Maate wón b̄èn yahó bon mí z̄i tonni s̄aró yi. Bío ó o m̄ɔn m̄in h̄inló mu ò o kará, ó o wà bueé wee bío là a Yeesu: «N̄uh̄uso, wán h̄inló bío ó o kará yí máa séení mi á fo yí m̄ɔn le? Bío le o h̄iní dé mí n̄i mi.»

41 O o Yeesu bíá nɔn wo yi; «Héyī, Maate. Fo wee ȳaa ũ yilera ká ũ h̄éε t̄ámá mu bío c̄èr̄èε wéró yi,

42 ká bío dà-kéní lé bío bío here. O Mari léra bío se po mu búenbúen, bío á n̄upue yí dà máa fé o c̄s̄n máa yí.»

† 10:27 Mi loń Levii n̄uwā v̄uah̄u (Lévitique) 19.18 ‡ 10:27 Mi loń Làndá zéenílo v̄uah̄u (Deutéronome) 6.5

11

*O Yeesu wee zéeni ho floró wéró
(Matiye 6.9-13)*

¹ Wizonle 6úí ó o Yeesu vaá wee wé mí floró le lùè 6úí. A bïo ó o flora vó, ó o ñi-kenínia ñi-kéní bía làa wo: «Núhúso, kení wɛn lè ho floró làa bïo ó o Zãn Batiisi keníanáa mí ñi-kenínia.»

² O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Hen ká mi wé wee fio, à mi bío kà: Wàn Maá, wé à 6a nùpua zūr le fo lé le Dónbeenĩ na 6àn sii mia. Dí ũ bɛɛnĩ hã lùà 6úen6úen yi.

³ Hã wɛn lè mu bè-díni na ko làa wɛn hã wizooní lè mí dà-kéní kéní yi.

⁴ Sɛn wa bè-kora dí, làa bïo á warén mún wee tà sɛn dí à na bía wó khon làa wɛn yi.

Pa wɛn bïo wee khà wɛn dé mu bè-kohó wéró yi bïo yi.»

⁵ O o pá bĩnía bía nɔn 6a yi: «O 6úí 6àn bǔnlo wáa lá wi síi. Wizonle 6úí ó o hĩnɔn vaá yú a ho tá fiahú á bía nɔn yi: «Ǫ bǔnlo, ke mi làa búurú bi-zàwa bïo tĩn,

⁶ wàn bǔnlo ñi-kéní 6úí ló le kúii yi á 6ueé ló 1 wán, à bè-díni mía 1 cǔn máa na a yi.»

⁷ A yia zoó le zii yi 6èn bía bïo kà: «Día mi, yí bũmaka mi. Ho woohú pon, á 1 zàwa làa mi dũma vó. 1 yí dà máa hĩnĩ máa na búurú foñ. Bǔnlo na à wé bũn mía.»

⁸ Le 1 mĩ ho tũiá na mia: Hãrĩ ká a pã le mí máa hĩnĩ máa na ho búurú mu wo yi 6a bǔnmu bïo yi, á bïo ó o yí wi ò o yèni yáa, ó o pá hĩa hĩnĩ á à na bïo ó o wee cà 6úen6úen wo yi. (Matiye 7.7-11)

⁹ «Ĩnén wee bío mu na mia: Mi wé fio le Dónbeenĩ cǔn, á le è hã mia. Mi wé càuka mu bïo le Dónbeenĩ cǔn, á mi ì yí. Mi wé búan6úa ho woohú á le è hén ho mi ì zo.

¹⁰ Lé bïo á yia wee fio á le è hã, yia wee cà bïo le cǔn, ó o yí mu, yia wee búan6úa ho woohú á le è hén ho ó ò zo.

¹¹ «Minén fiahú ó o 6úí za* flora a ceza o cǔn, ó o so o na háa wo yi le?

¹² Tãá ká a flora le fũaale ó o so o na naa wo yi le?

¹³ Awa, á bïo minén na yí seka á zũ bïo se naló mi zàwa yi, à sǔnkú mĩn Maá na wi ho wáyai á à wé kaka máa nanáa mí Hácĩrĩ bĩa wee fio le o cǔn yi?»

*Bɛɛnĩ na nùpua wee fi mĩn yi yí dà máa va yahó
(Matiye 12.22-30; Maaki 3.20-27)*

* **11:11** Le Dónbeenĩ bíonĩ vǔnna 6úí yi á bío kà lé bïo túara sã le bíonĩ mu jii: Ká a za flora ho búurú o cǔn ó ò na le huee wo yi le.

14 Wizonle ɓúí ò o Yeesu wee ja a cíná á à lén o nǎi ɓúí na ó o cíná mu wó ó o yí dà máa bío yi. Bǎo ó o ló a yi wó, ó o nǎi jii dèɛnía fá á wee bío. Á ɓa zãamãa wó coon mu bǎo yi.

15 Ká ɓa nǎ-kéní kéníwà ɓúí màhã pá wee bío: «Mu lé ɓa cínáwa jùhũso *Belezebuule† lé yǎa nɔn ho pánká wo yi, ó o dà wee janáa ɓa cínáwa lén bǎa ɓa wi yi.»

16 Ba ɓúí bán ɓèn le mǎi khũaa o jii yi, á ɓa bía nɔn wo yi: «Wé ho yéréké bǎo ɓúí na wee zéeni le ũ dànló ló le Dónbeenǎ cǎn le wa mi.»

17 Ká a Yeesu màhã zũna ɓa yilera, ó o bía nɔn ɓa yi: «Kõhũ lé kõhũ na nùpua wee fi mín yi, á à fi ì vé. Á zǎ-jùhũ na nùpua mún wee fi mín yi á jùhũ á à ɓúe.

18 Ká a *Satãni hǎa bǎnía wee fi lè mǎiten ó o béenǎ á à wé kaka à keɛnía? Bǎo á mi màhã wee bío le mu lé o Belezebuule lé wón nɔn ho pánká mi á ì wee ja lè ɓa cínáwa.

19 Ká lé bǎn mu wórãa, á bǎa làa mia lé le dà-kéní ɓèn wee ja ɓa cínáwa mu lè ho pánká yén? Bán mí beere wee zéeni le mi bǎo yí bon.

20 Le ì mi ho tǎiá na mia: Lé le Dónbeenǎ pánká lé hǎa á ì wee ja lè ɓa cínáwa. Bǎn wee zéeni le le Dónbeenǎ mu béenǎ wãa ɓueé ɓó mia.

21 Ká a pánká ɓànso ɓúí á hǎa sǎa wi ó o kará pannáa mí lùe yi, ó o nǎi bǎo á dèe ɓúí máa wé.

22 Ee ká yǎa pánká wi po a vaá ló ɓuara ɓueé dàina a han, o ò fé o hǎa sǎa na ó o lá dó mí sǎi yi, á mún ñ khuui o nǎi bǎo á à sankã.

23 «Yǎa yí tà ì bǎo se wón lé ì zúkúso, á yǎa mún yí máa séeni mi ho kúeemínwánló bǎo yi, se wón wee saawaní.

(Matiye 12.43-45)

24 «Hen ká a cíná ló a nùpue na ó o lá wi yi, ò o vaa hée vará le dùure yi, à cà ho lahó na ó o keeni á à vǎn yi ká a máa yí ho. Ká a wó san ò o bío mí yi: «Mu sǎaaní à ì bǎn va hen na á ì ló yi.»

25 Ká á bǎnía van bǎn, ò o vaa yí ho lahó mu ká ho sàara á wíokaa sesese.

26 Ká a mɔn mu, ò o bǎnía vaa fé ɓa cínáwa bùaa hèjɔn na ɓèn jii po arén à ɓa páanǎ ɓuee zoo keeni cǎcàkà ho lahó mu yi. Ká mu wó kà, à wón nùpue so bǎo wíoka yáa poí bǎo mu fù karáa.»

27 Bǎo ó o Yeesu dǎn wee bío, à bǎn ò o hǎa ɓúí na wi ɓa zãamãa tǎhũ bía nɔn wo yi pónpón: «O hǎa na ton fo á yèenía ɓèntǎn jùhũ sǎ.»

28 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Bía júná sǎ lé bǎa wee jí le Dónbeenǎ bíoni à mún tà bè le yi.»

† 11:15 Mi loñ Matiye vǎahũ 10.25

Ba le o Yeesu wé yéréké bïo à mí mí
(Matiye 12.38-42)

²⁹ Pãahũ na 6a zãamãa kïnía o Yeesu yi wee ñàa mín, ó o wee bïo làa ba: «Ho lònbiò nùpua yiwa yí se. Ba wi à ì wé yéréké bïo búí à 6a mí. Èé ká 6a máa mí yéréké bïo búí ká mu yínɔ́n le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεero Zonaasi bïo.

³⁰ Bïo ó o Zonaasi bïo hĩa zééníánáa ho Niniivesa,‡ lé bñ bñ sïí ó o *Nùpue Za bïo mún khii zéénínáa ho lònbiò nùpua.

³¹ «O bée hĩa na hĩa wi ho Sabaa kšhũ ñúhũ wán§ á hĩa ló le lùe na dǎní nàyi làa sòobée á bueé ñá a Salomɔn bè-zũrĩminĩ bíonĩ. A bïo wi minén tlahũ bñ bñ po a Salomɔn. Lé bñ nɔn á le Dónbeenĩ cítii fi nònzoñ ó o bée hĩa mu á à hĩní ì ðĩn ho lònbiò nùpua yahó á à koonĩ 6a yi.»

³² «Ho Niniivesa khú mu bè-kora wéró yi lé bïo 6a ñá a Zonaasi bíonĩ. A bïo wi minén tlahũ bñ bñ po a Zonaasi. Lé bñ nɔn á le Dónbeenĩ cítii fi nònzoñ á ho Niniivesa mu á à hĩní ì ðĩn ho lònbiò nùpua yahó á à koonĩ 6a yi.

Le fntǎní wãhiire

(Matiye 5.15; 6.22-23; Maaki 4.21)

³³ «Nùpue máa dé fntǎní á máa sǎnka, ó o mún máa bún le yi làa láahó. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi, à bĩa wee zo le zïi wé mí.

³⁴ «Û yïo lé ù sǎnía fntǎní. Ká ù yïo se, á ù sǎnía búenbúen á à keñ mu khoomu yi. Ká ù yïo yáara á ù sǎnía á à keñ le tíbírí yi.

³⁵ Awa! A ù cén pa ùten bïo, à ù khoomu à yí wé le tíbírí.

³⁶ Ká ùnén ù beere á wi mu khoomu yi á bïo búí yúii mía yi, á fo ò ðĩn wé è mí làa bïo ká fo ðĩn le fntǎní khoomu yi à ù mináa bïo sïi.»

O Yeesu wee koonĩ ho landá ñundsa yi

(Matiye 23.4-36; Maaki 12.38-40)

³⁷ Pãahũ na ó o Yeesu bía wó yi, ó o *Farizíε búí bueé von wo lè ho ðĩnló mí zii. O o Yeesu hĩnɔn á vaá zoó kará wee dí.

³⁸ O Farizíε mu na von wo á wó coon bïo ó o wee dí ò o yí seεkaa mítén làa bïo 6a wee wé wéráa mu.

³⁹ O o Nùhũso bía nɔn wo yi: «Minén Farizíεwa, mi ka le mu ñumu ñuuníi lè ho ðĩnló ðiiníi sĩa na máa mí ðon wee ce wéréwéré, ká mi yiwa hśn mahá sú lè ho kǔnló lè mu sũnsũmámu.

⁴⁰ Mí lé 6a bñnbúwá. Le Dónbeenĩ na wó bïo wee mí ho khũhũ á so mún yí wó bïo wi lè ho yi le?

⁴¹ Mu hãmu wéró se, ká mi yiwa naló le Dónbeenĩ yi à mí yí nɔnsã yi, lé bñ n na ká mu bïo búenbúen á à ce wéréwéré.

‡ 11:30 Mí loñ Zonaasi vüahũ 2.11-3.9
(1Rois) 10.1-13

§ 11:31 Mí loñ Bá-zàwa nín-yání vüahũ

42 Ká minén Farizíewa, ho yéréké khii sá mia, lé bïo á hàrí hã vñn-zà-wíníwà na 6a wee kúee le zéení yi búenbúen á mi wee na bàn cúa-pírú níi, à mu húaaramu lè le Dónbeení waminí á mi màhá wee pón díá, à bún lé bïo mi òn lá ko à mi wé wé ká mi yiwa mún yí nònsá bïo ká wéró yi.

43 «Ho dōhū khii cī minén Farizíewa, lé bïo mi wa ho yahón lùà keeníló ho kàránló zíní yi, á mún wa à 6a nùpua wé tēení mia lè le kònbii 6a zāamāa fēmínló lara yi.

44 Ho yéréké khii sá mia, lé bïo mi ka lòn búráa na yí máa mi sese na 6a wee vará wán à 6a yí zū mu* .»

45 A ho *lándá bïo zéenílo nì-kéní bía làa wo: «Nì-kàránlo, fo wee bío kà, se lé warén fo mún wee là.»

46 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Minén lándá bïo zéenílowa á ho dōhū mún khii cī, lé bïo á mi wee òn ho sèró na lí 6a nùpua wán, à mi màhá yí máa dé mi níni ho sèró bïo yi hàrí cínú.

47 Ho yéréké khii sá mia, lé bïo á 6a òn-cúa fèerowà na á mìn maáwà 6ó bán búráa lé hñn á minén wee so.

48 Bún wee zéení le bïo á mìn maáwà mu wó á mí tà á nòn mi wee soráa 6a òn-cúa fèerowà mu na 6a 6ó búráa.

49 «Lé bún nòn le Dónbeení bè-zūnmini bíaráa bïo kà: † ì tonka 6a òn-cúa fèerowà lè 6a tonkarowà 6a cón, á 6a búí 6a à búe 6a tlahū, ká 6a búí 6a à beé lò.»

50 Ho ñmíjñá òhū fàráló pāahū, á 6a òn-cúa fèerowà na 6a 6ó búenbúen á ho zuia nùpua lé bán á le lònbee na wi 6a húmú món á à òn wán.

51 A lá a *Abēele búeró pāahū à 6uee dā a Zakari búeró yi, wón na 6a 6ó le *Dónbeení zì-beení yi mu hāmu wéení lahó lè le *sòobá-lùe pāahū.† Le † mĩ ho tūiá na mia: Dén cāni so na kúará búenbúen lé ho lònbiò nùpua lé bán á le lònbee na wi mu món á à òn wán.

52 «Minén lándá bïo zéenílowa: Ho yéréké khii sá mia, lé bïo le Dónbeení zūnló binbirí wōhū á mi tun. Minén mi beere á yí bò ho, á bía le mí ì bè ho á mi mún hò.»

53 Bïo ó o Yeesu ló le zii yi, à bïo ho lándá bïo zéenílowa mu lè 6a Farizíewa sía wee cī a yi làa sòobéé, á 6a lée wee tùaka a yi mu bïowa lè mí síiwà dání yi.

54 Ba le mí òn jñ a jñii yi ká a hía bía khon à 6a yí o níi 6ua yi.

* 11:44 Hã búráa bïo: Ho lándá bïo zéenílowa cón ká yia dñn o nì-hío à 6a le wón tun. Lé bún á hàrí hã búráa á nùpue yáá pá yí ko ò o vará wán táá ò o dā, bún ká a pá dēenia tun. Lé bún nòn á 6a zúifùwa fù wee wé khūunínáa mí búráa à hã wé mi sese. † 11:51 O Abēele là a Zakari húmú bïo: Le Dónbeení bíoní vūahū làa bïo 6a zúifùwa fù túara làa ho, ó o Abēele lé yia lé o yahón nùpue na 6a 6ó, á ho vūahū mu vaa véení ó o Zakari lé yia 6a 6ó dú ho món. Mi loñ Bïo Nūhū Búeení vūahū (Genèse) 4.8; Wízoní bè-wénia nín-yání vūahū (1 Chroniques) 24.20-22

12

Mi pa miten bïo

(Matiye 10.26-27, 19-20)

¹ Mu wee wé ká 6a nùpua fò mín bïn 6ùirí6ùirí6ùirí fúaa 6a wee yonka mín zení lé 6a booró. O o Yeesu wáa sánsáa mi ní-kenínia á wee bíoráa: «Héyíi! Mi pa miten 6a *Farizíewa bïo yi. Ba bïo 6onmín lè le ja-fíni. Bïo 6a wee kàrán lè 6a nùpua á 6arén mí bæere yí máa bè yi.

² Mu bïo na sànkaa búenbúen khíi mi, á bïo sà yi búenbúen mún khíi zúfí.

³ Lé bïn nɔn á bïo mi ì bío le túbírí yi, á 6a nùpua khíi mǐ wéréwéré. Bïo mi wee hũmɔnka kúee mín jikɔnna yi há zíní fíkàna á mún khíi bue há lóra.

Mi wé kɔnbi le Dónbeení

(Matiye 10.28-31)

⁴ «Wàn bɔnlowà, í ì bío mu ù na mia. Mi wé yí zɔn bíaa wee búe o nùpue ká 6a máa bíní dàní mu búí wé.

⁵ Yíaa mi ko à mi wé zɔn á ì zéení làa mia. Mi wé zɔn le Dónbeení na dà à dé mia le Dofíní dɔhú na máa hí yi mu húmú mɔn. Le í bío mu na mia: Dén le dío mi ko mi wé zɔn.

⁶ Ba jínzà-wíníwà bùaa hònú so yi máa yèé há tɔmɔnwà bïo jun le? A le Dónbeení yi pá yí máa nɔnsá bán yà-kéní búí yi.

⁷ Hárí mi jún-vání búenbúen á le Dónbeení zú jii. Mi wáa yí zɔn dèe, lé mi bïo júhú wi po 6a minka jínzà-wíníwà.

Yíaa tà làa yíaa pǎ a Yeesu bïo

(Matiye 10.19-20; 10.32-33)

⁸ «Le í bío mu na mia: Yíaa dín 6a nùpua yahó ò o bíaa wéréwéré le mí bïo sǎ mií, ó o *Nùpue Za mún khíi bío le Dónbeení wáyí tonkarowà yahó le 6ànsò bïo sǎ mí yi.

⁹ Ká yíaa 6èn bíaa wéréwéré 6a nùpua yahó le mí yí zú mi, ó o Nùpue Za mún khíi bío le Dónbeení wáyí tonkarowà yahó le mí yí zú 6ànsò.

¹⁰ Nùpue na bíaa le bín-kohó o Nùpue Za dǎní yi, á wón 6ànsò á 6a à sɛn ñ díaa á à na yi. Ká yíaa khíi bíaa le bín-kohó le Dónbeení Hácírí dǎní yi, á wón 6ànsò máa yí mu 6àn sɛndíaró.

¹¹ «Hen ká 6a khíi wé 6uan mia vannáa 6a *zúífùwa kàránlò zíní yi, tàà ho pànká 6ànsowà yahó à bán cítí mia, à mí yí le mí yíwa dè bïo mi ì láráa mi jì-cúaa làa bïo mi ì bío bïo yi.

¹² Lé bïo á bïo mí vaá bío á le Dónbeení Hácírí á à zéení làa mia hón páahú so yi.»

O náfòró 6ànsò na lé o bɔnbú wàhiire

¹³ O nǐi búí bíaa nɔn o Yeesu yi 6a zǎamáa tǎahú: «Nì-kàránlò, bío na wàn za yi le o sankaa wàn kǎa ò o na í bïo.»

14 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wàn bɔ̀nlo, lée wée dó mi le í fáa mìn tũiáwà à mún sanká mìn kíá na mia?»

15 Bún món ó o wee bío làa bía wi bín búenbúen: «Mi pa miten bío. Mi yí wé nùpua na yĩo yí máa sí làa bío, lé bío hàrì ò o nùpue ní bío wé boo kaka, á so o mukānĩ pá po mu.»

16 O o wǎa wà le wàhiire na kà nɔn 6a yi: «Nii búí na nàfòró wi hĩa 6ó ho ðĩnló làa sòobéé mí mǎhũ yi.

17 O o lon mí yi, ò o wee bío bío kà le mí síi: «Lé mu yén á ì ko à ì wé? Í ðĩnló na á ì yú á máa zo í náa.»

18 A bío kà lé bío ó o wǎa le mí ì wé: «Í ì fi í náa búenbúen, ká í bíní ì so hĩa 6ùaa ká á à khuii í ðĩnló le í bío búenbúen á à kúee yi.»

19 Bún món á ì wǎa à bío í síi yi: «Ayĩ, wǎzaa, à ù bío 6èntĩn se. Fo ò wé hã lúlúio zanzàn ká ðéé búí máa fòo foñ. Wǎa wé wũn, wé dí, wé ju ká ù wé bío sí foñ.»

20 Ká le Dónbeenĩ mǎhã bía nɔn wo yi: «Fo lé o bɔ̀nbú. Ho tĩnaahũ na kà lé hón á ì ì fé ù mukānĩ yi. Awa, hón pǎahũ so yi, ká ù bío na á ù khuiira zoó bàrá pan yi á bío á à sí wée yi.»

21 Lé kà síi á yĩa wee khuii ho nàfòró zoo pa yi ká a máa cà hĩa le Dónbeenĩ cón á bío khii wéráa.»

*Mi cà le Dónbeenĩ béeñĩ vé
(Matiye 6.25-34)*

22 Bún món ó o wee bío le mí nĩ-keninia: «Lé bún nɔn á ì wee bíoráa bío kà á à na mia: Mi wé yí yáa mi yilera mi mukānĩ bío yi, le mi ì yí mu bè-dínii wen à á dí, tàá mi sǎnía bío yi, le mi ì yí hã sí-zinia wen á à zĩ.

23 Mu bon. Le mukānĩ bío po mu bè-dínii, á hã sǎnía bío po hã sí-zinia.

24 Mi loĩ 6a khànkhonwà, 6a yí máa ðĩ bío, á mún yí máa lá ðĩnló. Ba náa mia, ká le Dónbeenĩ mǎhã pá wee ðiini 6a. A bío mínén bío jũhũ mǎhã wi po 6a jínzàwa.

25 Minén tǎhũ á yĩa dà mí mukānĩ wizooni á à dé wán cĩnú mí yilera yáaró bío yi so wi le?

26 A bío mí yí dà ðéé woon máa wé bío cĩnú bío yi, á mí wee yáa mi yilera bío kà ðǎnĩ yi le we?

27 Mi loĩ le pũifilè. Le yí máa sá ðéé, á mún yí máa tĩ sĩa. Le í bío mu na mia: hàrì o *Salomɔn le mí cùkú búenbúen ká wón pá yí zǎ sĩa na se yú lerén búí yi.

28 Ká le Dónbeenĩ wee donkhueé le jíní kà síi, ðio wé keĩ ho zuia ká ho yĩró à 6a cĩ le, à sònkú mínén á le è wé kaka máa zĩnĩ. Mi síadéro le Dónbeenĩ yi 6èntĩn fòora.

29 Mi wé yí yáa mi yilera à wé ðĩn cà bío mi ì dí làa bío mi ì ju.

30 Mu bon, bĩa yí zũ le Dónbeenĩ ho ðimíjǎ yi lé bán wee wé ðĩn cà bún búenbúen fééé. Éé ká mínén mìn Maá Dónbeenĩ wón zũ bío ko làa mia.

31 Mi le mi yara sí le Dónbeení béení bïo, á bïo ká á le Dónbeení á à na mia.

32 «Minén nùwā yεn zàwa na á ĩ pan bïo, mi yí zón dèε, lé bïo á mu wó sína mĩn Maá Dónbeení yi à le na mí béení mia.

(Matiye 6.19-21)

33 «Mi yèé mi níi bïo à sanká wárí na mi yú à na 6a nĩ-khenia yi. Mi cà ho náfòró binbirí na máa vé bàrá ho wáyai ká lè miten. Bĩn á 6a kònlowà máa juuaa ho, á bùaa mún máa yáa ho.

34 Mu bon, hen na mi náfòró wi yi lé bĩn á mi sía búenbúen á à dé yi.

Ba ton-sáwá na wee fání mí yïo bïo

(Matiye 24.45-51)

35 «Mi zĩ mí tonló sía, à zāní mí fĩntéεna wíoka dĩnnáa.

36 Mi wé lè 6a nùpua na pan mí juhúso na van mu yaamu ceenii bïo. Ká a buée dōn páahú na yi, á búanbúaa ho woohú à 6a dēení hén ho.

37 Bán ton-sáwá so na á 6a juhúso buée yú à 6a fánía mí yïo pan wo bēntĩn júná sí. Le ĩ mí ho tũíá na mia: O juhúso mí bεere á à lá mí tonló sía á à zĩ ká a bío le 6a keení, ká a lá ho dīnló á à sanká à na 6a yi 6a à dí.

38 Hārī ò o juhúso mu buée dā ho tá t̄ahú tàá mu yáá dà bũn wán, ká a buée yú 6a ká 6a yïo fá á kará pan wo, se bán ton-sáwá so júná bēntĩn sí.

39 «Mi zũ le ká le zii bānsó lá wee wé zũn o kònló buenló páahú, ó o lá máa wé è díá ó o máa zo a zii.

40 Minén mún tĩnĩ mí yïo, lé bïo ó o *Nùpue Za khíi buen ho páahú na á mí yí máa dé le o buen yi.»

41 O o Piere tũara a yi: «Núhúso, le wáhiire mu á ũ wà nōn warén wa dōn yi lée, tàá lé 6a nùpua búenbúen á le wà nōn yi?»

42 O o Yeesu bíá nōn wo yi: «O ton-sá na yí máa lé mí juhúso mōn, na hácirí wi le o yén? Lé yia ó o juhúso á à bàrá mí zii tonni juhú wán, le o wé sanká ho dīnló na mí zii nùpua lè mí nĩ-kéní kéní yi ho páahú na mu ko yi,

43 Ó o wee sá ho tonló mu ó o juhúso bĩnía buée kúaa wán. O ton-sá mu juhú sí.

44 Le ĩ mí ho tũíá na mia: O juhúso á à bàrá a mí bïo búenbúen juhú wán.

45 «Ká a ton-sá mu díá ò o wee bío mí yi: (I juhúso míana ò o máa buen.) O o wáa hĩnōn wee ha mí ninzáwa ton-sáwá, 6a báawa lè 6a háawa, á wee dí ká a ju khée,

46 wón ton-sá so 6a juhúso khíi buen le wizonle na ó o yí zũ yi, lè ho páahú na ó o yí dó yi. Ká a juhúso mu khíi buée dōn,

ó o ɓueé beé o lò làa sòobéé, ká a pá à dé o ɓa ton-sáwá na lò mí ɓúhúso món tʃahú.

⁴⁷ «O ton-sá na zū mí ɓúhúso sli ɓio, ò o yí wíokaa míten á yí wó mu làa ɓio ó o lonnáa mu, wón á ho haró ò jí.

⁴⁸ Ká yíá yí zū mí ɓúhúso sli ɓio, ò o wó há wén-kora á ɓa ko ɓa ha, wón haró máa tà máa jí a làa yíá so ɓio. Yíá ɓa nɔn mu ɓio na boo yi, á ɓa khíi fé ɓio boo cón, á yíá ɓa kàràfáa mu ɓio na boo yi, á ɓa khíi tùa yi làa ɓio po ɓún.

Ho kharó lè lé cítii ɓio

⁴⁹ «Lé ho dʒhú á ĩ ɓuan wa ɓueé dé ho tá yi, á ĩ ɓèntɩn lá wi à ho dèení zà!

⁵⁰ Ká ĩ màhá ko à ĩ káa lònbe-beení ɓúi yi, á ĩ hácírí ɓèntɩn lùnkaa mu ɓio yi, ká mu yí wó yí wó, á ĩ máa yí ĩten.

(Matiye 10.34-36)

⁵¹ «Mi wee leéka le ĩ ɓuara wà ɓueé dé héerà ho ɗímíɓá yi le? ʔueé. Le ĩ ɓío mu na mia: Lé há ɓioní á ĩ wà ɓueé kúee á à kheéráa ɓa nùpua.

⁵² ʔio ká wán á ɓa nùpua nùwá hònú na wi le zii dà-kéní yi á à kha. Ba nùwá tɩn á à fi lè ɓa nùwá ɓun na so, á ɓa nùwá ɓun á mún ñ fi lè ɓa nùwá tɩn mu.

⁵³ O maá máa wé sí lè mí za, ó o za mún máa wé sí lè mín maá. O nu máa wé sí lè mí hínló, ó o hínló mún máa wé sí lè mín nu. O ɓúaa háa máa wé sí lè mí yàró háa, ó o yàró háa mún máa wé sí lè mín ɓúaa háa.»

(Matiye 16.2-3)

⁵⁴ ʔún món ó o wee ɓío lè ɓa zâamáa: «Hen ká mi mɔn ká há dùndúio wee vá kúee mín wán lè le wii téenii, à mi le ho viohó ò tè, à mu ɓèn wé làa ɓún.

⁵⁵ Hen ká mi mɔn ká ho pinpiró wee lé lè le wii hèenii ɓàn nín-káahó à ɓuen, à mi le ho wunwuró ò kéí, à mu ɓèn wé làa ɓún.*

⁵⁶ Nĩ-khàwa yén! Mi wee loñ ho tá lè ho wáayi à zúrínáa ɓio wee wé pènnna. A léee webio nɔn á mu ɓio na wee wé lònɓio á mí yí zū máa zéení kúarà?

(Matiye 5.25-26)

⁵⁷ «Léee webio nɔn á mínén mi ɓeere yí dà máa hueeka mu ɓiowa mín yi à zúrínáa ɓio téréenna.

⁵⁸ O ɓúi lá wó khon lè mi ninza síi, ó o von fo le cítii yi, à ũnén na wó khon ɓánbá à ũ fèn wé le ɓii dà-kéní lè mi ninza mu ho wóhú wán ká mi ɗiñ yí vaá ɗñ. Ká ɓún mía ó o vaá dé fo o cítii-fi níi yi, á wón ɓèn á à yèrémá khíi dé o paro níi yi, á wón ñ dé ho kàsó yi.

* **12:55** Ba zúifúwa kóhú ɓio síi wi mí dòn lè warén ɓio. Mu yámú ɓumu wi lè le wii téenii. Lé làa ɓín á ho viohó wee wé lé yi ɓuennáa. Ká le wii hèenii ɓàn nín-káahó á ho tá hení ɓúaa yi. Lé làa ɓín á ho wunwuró wee wé lé yi ɓuennáa.

⁵⁹ Le í bío mu na mia: Ho kàsó mu á fo máa lé yi hùúu ká ũ yí wǎ le wǎrí na fo ko á ũ na búenbúen á yí tíira jii.»

13

Le vǐndèe na yí máa ha wǎhiire

¹ Mu pǎahǔ, á nùpua nùwǎ yɛn búí ló bueé wee bío ho Kalileesa búí bío là a Yeesu, bíá ó o *Pilaate na wi ho *Zudee kǎhǔ jǔhǔ wán á nɔn le jii ba bó ká ba dǐn wee wé mu hámu.

² O o Yeesu bíá nɔn ba yi: «Mi wee leéka le bán nùpua so lé bíá hǎa wee wé mu bè-kora po ho Kalileesa na ká á nɔn ba bío wórǎa ká sí le?»

³ Búeé. Ká minén mún yí khú mu bè-kora wéró yi, á mi ì hí lè ba bío, le í bío mu na mia.

⁴ Tǎá mi wee leéka le ba nùpua píru hètín na ho Silowee nónwíohǔ hǎa tò jǎ yi á ba húrun lé bán hǎa wee wé mu bè-kora po ho Zeruzalɛmu nùpua na ká le?»

⁵ Búeé. Ká minén mún yí khú mu bè-kora wéró yi, á mi ì hí lè ba bío, le í bío mu na mia.»

⁶ Bún món ó o wà le wǎhiire na ká nɔn ba yi: «Nii búí hǎa fá le vǐndèe búí na ba le *fíkíyée mí vǐnsía buahó yi. Wizonle búí ó o le mí bueé loń le mí ì yí bia ho wán á à khò lè, ó o bueé khon.

⁷ O o wǎa wee bío le mí ton-sá: «Bíó ká le mu lúlúio bío tǐn ká í sansan le í bueé khò le vǐndèe mu na ká bia, à ì buee khe. Mu jǔhǔ mía à ì día le à le fé le lùe káamǎa. Búe le.»

⁸ O o ton-sá bíá nɔn wo yi: «jǔhǔso, díá lé ho dueera loń, ká í ì búnbú le jǔhǔ á à kúee ho duioró yi.

⁹ Nún-sí á lóhóló ká le è ha. Ká le wǎa yí han làa bún, à ũ mǎhá búe le.»»

O Yeesu wéera há-mónkú búí ho Sabaa zon

¹⁰ Mu hǎa wó *Sabaa búí zon ká a Yeesu wee kǎrán ba nùpua ho kǎránló zii yi.

¹¹ Mu zon à hǎa búí wi bún á lò yí here yú há lúlúio píru hètín. O cǐná búí wó a là a mónkú ó o yí dà máa hǐní máa yòó muin.

¹² Bío ó o Yeesu mɔn wo, ó o von wo á bueé bíá bío ká nɔn yi: «Hǎa mu, fo wǎa yú ũten ũ vǎmú níi yi.»

¹³ O o yòó bò mí níni o wán, ó o dèenía hǐnɔn yòó muina dǐn á wee búaaní le Dónbeení.

¹⁴ Ká ho kǎránló zii jǔhǔso mǎhá yí wara mu, lé bío ó o Yeesu wéera vánváro ho Sabaa zon, ó o bíá nɔn ba zǎamǎa yi: «Hǎ wizooní bío hèzín lé hǔn á ho tonló ko à ho wé sá yi ho yàwá jǔhǔ yi, á mí wé buen le ba wéé mia hón pǎahǔ so yi, ká mi yí wé mu há wizooní bío hɛɛnun níi na le ho Sabaa zon yi.»

¹⁵ O o Nǔhǔso bíá nɔn wo yi: «Ní-khàwa yén! Minén á yǐa yí máa fee mí nàa tǎá mí sǔnpɛení à lée juií ho Sabaa zon lée wée?»

¹⁶ O hãa na kà na lé o *Abarahaamu m̀̀nmaníí búí na ó o *Satāni can hã lúliúo píru hētín yi á so lá yí ko ò o fee día ho Sabaa zoñ le?»

¹⁷ Dén bíoní so na ó o Yeesu bía á dó hã n̄iyio bía làa wo wee wāaní yi. Ká 6a zāamāa na wi b̄n b̄uenb̄uen bán 6̀en wee zāmaka mu b̀e-tentewà na ó o wee wé b̄io yi.

*Ho mútáàdè b̄εεre lè le ja-fni wàhio
(Matiye 13.31-33; Maaki 4.30-32)*

¹⁸ O Yeesu b̄nía bía b̄io kà: «Le *Dónbeení b̄éení á 6onmín làa webio? Lée webio á ì dà à tèè làa de?

¹⁹ Le b̄io 6onmín lè ho mútáàdè* b̄εεre na ó o n̄ii búí dù mí v̄ns̄la buahó yi, á le ló á h̄n̄on yòó wó mí v̄ndè-beení, á 6a j̄nz̄awa wee tá mí lenna yi.»

²⁰ O o pá b̄n̄i bía b̄io kà: «Lée webio á ì dà à tèè lè le Dónbeení b̄éení?

²¹ Le b̄io 6onmín lè le ja-fni na ó o hãa búí zúnzúio kúaa mu d̄umu kiloowa 6óní làa hònú yi á khan bàrá á mu ló.»

*Ho zoró lè ho zūajii na finia bio
(Matiye 7.13-14, 22-23)*

²² O Yeesu h̄ia tò hã ló-beera lè hã ló-z̄awa yi á wee k̄arán 6a n̄upua ká a va lè ho Zeruzal̄εmu c̄n̄.

²³ O o búí t̄uara a yi: «Núh̄uso, bía á à k̄aní ȳin̄on 6a à wé 6a n̄i-dòndáa le?» O o bía n̄on 6a yi:

²⁴ «Mi bánbá à mi zo lè ho zūajii na finia. Le ì b̄io mu na mia: Ba n̄upua c̄èr̄ε kh̄ii cà ho zoró yahó ká mu ȳio máa lé.

²⁵ Ká a z̄ii b̄anso kh̄ii h̄n̄on á vá mí wooh̄u pon á dó, à b̄n̄ minén lée wi ho kh̄uh̄u á wee búanb̄ua ká mi ì b̄io b̄io kà: «Núh̄uso, hén le wa zo.» O ò b̄io o na mia: «I yí z̄u mi léenii.»

²⁶ A mi 6̀en á à b̄io o na a yi: «Eee! Ká wa j̄n̄on p̄aanía dú á j̄un làa fo, á fo mún k̄aránna 6a n̄upua wa lóhó 6onfúaa yi.»

²⁷ O o t̄in á à b̄io ò na mia: «Mí vá lé ì n̄is̄aní, b̀e-kora wérowà yén! I yí z̄u mi léenii.»

²⁸ «Ká mi kh̄ii m̄on o Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu lè le Dónbeení j̄i-cúa f̄εrowà búenb̄uen le Dónbeení bá-z̄amu yi à minén 6a lée kúaará ho kh̄uh̄u, á mi ì wá á yiwa à vá b̄n̄.

²⁹ Ba n̄upua kh̄ii lé ho d̄im̄íj̄a k̄uaraa búenb̄uen yi á 6ueé k̄εení ká 6a à dí ho s̄ánú le Dónbeení b̄éení d̄iinii.

³⁰ B̄n̄ ká b̄ia dú ho m̄ón ho zuia kh̄ii wé 6a ya-díwá, ká b̄ia dú ho yahó ho zuia 6̀en kh̄ii wé 6a m̄ón-díwá.»

O Yeesu varákaa wee va lè ho Zeruzal̄εmu c̄n̄

³¹ Hón p̄aah̄u so yi á 6a *Fariz̄iεwa n̄uwā ȳen búí vá 6ueé 6ó a Yeesu yi á wee b̄io làa wo: «Héȳii! H̄iní lén hen à va lòn-veere, lé b̄io ó o *Herode wi ò o búe fo.»

* **13:19** Ba z̄uif̄uwa c̄n̄ á ho mútáàdè b̄εεre lé d̄io ka c̄inú. Ba wee wé ni ho 6̀an b̄ia k̄úee le z̄éení yi, à le simu wíoka dé wán.

³² O o bía n̄n 6a yi: «Mi lén va à bío na wón cawan† so yi: † wee na 6a cínawa á mún wee weé 6a vánvárowà ho zuia lè ho yĩró, ká mu wizooní t̄n zoñ á ĩ t̄í t̄ tonló j̄ii.

³³ Ká ĩ m̄hã ko à ĩ lá ĩ w̄shũ lén ho zuia lè ho yĩró lè ho yĩró ní ló, lé b̄io mu yí se à le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄εero hí lòn-veere ká mu yín̄n̄ ho Zeruzal̄εmu yi.»

(Matiye 23.37-39)

³⁴ «Éee Zeruzal̄εmusa! Minén na wee 6úe le Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄εerowà, á wee lèeka b̄ia le Dónbeenĩ wee tonka mi c̄n̄ lè hã huua à 6úe. Lée zen cúa-yen á ĩ wi à ĩ vá mia kúee mín wán làa b̄io ó o kùeerè wee wé veráa mí zàwa kúee mí mia tá b̄io s̄ii à mi yí tà mu!

³⁵ Awa! Le Dónbeenĩ á à p̄i mia hùú.‡ Le ĩ bío mu na mia: Mi máa b̄iní máa mi mi fúaa n̄nzoñ na mi khii wee bío b̄io kà: †Le le Dónbeenĩ dú6ua ȳia bò o 6uen o N̄hũso yèni yi§.»

14

O Yeesu weéra vánváro 6úii ho Sabaa zoñ

¹ Ho *Sabaa 6úii zoñ ó o Yeesu á 6a *Fariz̄īewa j̄uhũso 6úii von lè ho d̄inl̄ó mí z̄ii. A b̄ia wi b̄in fá mí ȳio wo yi le mí ì loñ b̄io o ò wé.

² A b̄in ò o n̄ii 6úii na mu v̄amú 6úii tò ó o s̄án̄ia lon á d̄in o yahó.

³ O o Yeesu lá le b̄ionĩ ò o t̄uara ho *l̄andá b̄io zéenilowa lè 6a Fariz̄īewa yi: «Wa l̄andá yi á n̄upue so dà à weé vánváro ho Sabaa zoñ le?»

⁴ A 6a yí bía, à 6a d̄in 6úirín. O o Yeesu w̄aa 6uan wo yi, á weéra, ò o le o lén khi6o.

⁵ B̄in m̄ón ó o wee bío làa b̄ia wi b̄in: «Minén á ȳia za tàá o n̄aa tò le buii yi ó o máa d̄eēní máa suee wo f̄uaf̄uà h̄arí mu wé ho Sabaa zoñ lé o yén?»

⁶ O o 6úii mún yí dàrna d̄eē yí bía mu d̄án̄i yi.

B̄io wi ho yahón l̄ua lè ho m̄ondén l̄ua k̄eenĩl̄ó yi

⁷ B̄in m̄ón á b̄io ó o Yeesu m̄on à bía 6a von wee yí ho yahón l̄ua à k̄eenĩ yi, ó o wà le w̄ahiire na kà n̄n 6a yi:

⁸ «Hen ká a 6úii von fo mí yaamu s̄án̄ú d̄iin̄ii, à ũ yí d̄eēní yí vaa k̄eenĩ ho yahó, lé b̄io mu dà a wé le o 6úii na j̄uhũ wi po fo á 6a mún von.

⁹ A fo ò k̄eenĩ ũ z̄aamu ká ȳia von mia mi n̄uw̄a j̄un á 6ueé wee bío làa fo: †H̄in̄i à ũ na le l̄ue ȳia ká yi.‡ A fo m̄hã à c̄oní ì h̄in̄i lé ũ n̄iyio á à lén khii k̄eenĩ ho m̄ón.

¹⁰ Ba wé von fo làa b̄in s̄ii, à ũ 6uee khiĩ lii k̄eenĩ ho m̄ón, ká ȳia von fo 6uee d̄n̄, o ò b̄io ò na foñ: †W̄an b̄n̄lo, h̄in̄i 6uee yòo

† 13:32 Ba zúif̄uwa c̄n̄ ó o cawan lé ȳia 6èn h̄era làa b̄io ó o zanká h̄eraráa warén c̄n̄ b̄io s̄ii. ‡ 13:35 Mi loñ Zeremii v̄uahũ 12.7, 22.5 § 13:35 Mi loñ Lení v̄uahũ (Psaumes) 118.26.

keeni ho yahó.› Hón p̄ahũ so yi bũn ká bĩa 6a von mu yaamu s̄nú d̄inĩi 6uen6uen á à mi bĩo 6a 6uaan̄ianáa fo.

¹¹ Lé bĩo á n̄upue lee n̄upue na wee yòonĩ m̄iten wón à le Dónbeenĩ á à liinĩ. Ká yĩa wee liinĩ m̄iten wón à le è yòonĩ.»

¹² Bũn món ó o yèrèmaa wee bío làa yĩa von wo: «Hen ká fo wé le fo ò ve n̄upua à 6a 6uee dí ũ c̄s̄n, à mu wé wisoni yi tàá ho t̄n̄àahũ, à ũ yĩ le mu wé m̄in b̄s̄nlowà, lè m̄in zàwa lè m̄in tem̄inlowà, tàá mi n̄inzàwa bío 6̄ansowà. Lé bĩo 6a khiĩ dàr fo ò ve làa bũn bĩo s̄ii á à dé bĩo fo wó n̄on 6a yi lahó yi.

¹³ Ká fo wíokaa ho d̄inl̄ó ho s̄nú bĩo yi á le fo o ve lè 6a n̄upua, à 6a n̄i-khenia, lè 6a mùamúawà, lè 6a lónĩ lè 6a muiiwà lé bán à ũ ve.

¹⁴ Ká fo wó bũn, á ũ bĩo á à wé se, lé bĩo á bán yĩ dà mu s̄ii máa wé máa na foñ. Le Dónbeenĩ le d̄io khiĩ s̄aání foñ bĩa wó mu bè-tentewà vèeró zoñ.»

*Bĩa 6a von lè ho d̄inl̄ó wahiire
(Matiye 22.1-10)*

¹⁵ Bĩo á bĩa làa wo páania wee dí n̄i-kénĩ j̄á h̄s̄n b̄ionĩ so, ó o bĩa n̄on o Yeesu yi: «Yĩa khiĩ keñ le *Dónbeenĩ béenĩ d̄inl̄ó d̄inĩi 6ènt̄in b̄io se.»

¹⁶ O o Yeesu bĩa n̄on wo yi: «N̄upue 6úi h̄ia le mí ì dí s̄s̄n-beenĩ, ó o fèra bĩa mu n̄on 6a n̄upua cèrèe yi.

¹⁷ Bĩo ho d̄inl̄ó mu d̄iró p̄ahũ d̄s̄n, ó o le mí ton-sá vaa bío na bĩa ó o von yi: «Mí h̄inĩ 6uen, lé ho d̄inl̄ó wíokaa vó pan mia.»

¹⁸ A 6a lè mí n̄i-kénĩ kénĩ yú bĩo 6a à bío máa 6uennáa. O n̄in-yání n̄upue bĩa n̄on o ton-sá yi: «Sábéré, ì 6ènt̄in yĩ dà máa 6uen; ì yà ho m̄ahũ lòn̄b̄io, á ì ko à ì vaa loñ ho.»

¹⁹ O o 6úi wón bĩa n̄on wo yi: «Sábéré, ì yà ho v̄aró n̄awa bùaa p̄irú, lé bán á ì wi à ì d̄indĩ loñ.»

²⁰ O o n̄i-kénĩ wón 6èn bĩa: «Ì yan lòn̄b̄io á ì 6ènt̄in yĩ dà máa 6uen.»

²¹ O o ton-sá mu b̄in̄ia 6ueé bĩa mu 6uen6uen n̄on mí j̄uh̄ũso yi, á wón s̄ii c̄á, ó o bĩa n̄on wo yi: «W̄aa bánbá lén va 6a n̄upua f̄em̄inl̄ó lara yi, à zo ho lóhó 6onfúaa yi, à 6a n̄i-khenia, 6a mùamúawà, 6a muiiwà lè 6a lónĩ na fo ò fèráa m̄in b̄in à ũ 6ua 6uennáa.»

²² Mu ù dé mí yi, ò o ton-sá b̄in̄ia 6ueé wee bío lè mí j̄uh̄ũso: «B̄io fo le ì wé á ì wó ká h̄ã lùà 6úi m̄ah̄ã pá ká.»

²³ O o bĩa n̄on mí ton-sá yi: «W̄aa h̄ée lá h̄ã w̄ana, à léka h̄ã manawà yi loñ, ká ũ fò m̄in làa n̄upua na, à ũ bío 6úe 6a j̄úná le 6a 6uen ì z̄ii, bèra a na à le sí.

²⁴ Le ì bío mu na mia: Bĩa á ì von ho yahó 6uen6uen á n̄i-kénĩ ká á ì d̄inl̄ó mu máa zo j̄ii.»

*O Yeesu bèr̄ó yi b̄io
(Matiye 10.37-38)*

25 Pãahũ búí ó o Yeesu lá ho wõhũ á 6a zãamãa bò a yi, ó o yèrèmãa wee bío làa ba:

26 «Yia le mí ì 6uen ì cõn, ká 6ãnsò yí pã mín maá, lè mín nu, á yí pã mín hãa lè mí zãwa, á yí pã mín zãwa lè mín hĩnni, á yãá pá yí pã míten mí bεere, á 6ãnsò yí dà máa wé ì nĩ-kenínii.

27 Yia yí máa lá mí *kùrùwá pĩ* à bèráa mi, wón 6ãnsò yí dà máa wé ì nĩ-kenínii.

28 Hen ká minén ó o búí lá le mí ì so le zĩ-beeni, ó o so máa kεeni ká a máa le mí yi le wárí na o ò dé le yi bío yi, à loń ká ðio wi o cõn á dà le wee so á à 6ueé le?

29 Ká bũn pã ká a fãrá le ñúhũ á le yí ðãrna yí 6on, ñún-sĩ á bĩa wee mi le wé è yãa mí ñiní yi á à na a yi ká 6a à bío:

30 «O nũ na kã son mí zĩ hũinía yi ò o yí ðãrna le yí 6ueéra.»

31 «Mu mún lée dà-kéní là a bée búí na á 6a ninza bée ló wã 6ueé tá le hã hã. O so máa kεeni ká a máa loń le mí dásíwã muaaseé píru á dà wee sãnsá mí zúkúso dásíwã muaaseé 6óní na wã 6ueé fi làa wo le?

32 Ká a zũ le mí yí dà mu, o ò fèn ñ tonka 6a nùpua á 6a à khèn vaá sĩ a yahó á à tùa wo yi làa bío ó o ko ò o wé na a yi, à bè yi yíráa ho héerã.»

33 O o Yeesu wãa bía: «Mi le mi yiwa sese. Minén ó o búí yí dà máa wé ì nĩ-kenínii ká 6ãnsò yí pã bío wi o cõn búenbúen.

Mu yámú na pãnkã mia bío

(Maaki 9.50)

34 «Mu yámú yoo. Eε ká mu yámú yonyoró hĩa ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù bíní ì zorãa.†

35 Mu cùnú wãa mía, mu yí dà máa yèrèmã máa wé bío búí ho tá yi, á mu mún yí dà máa wé ðuoró. Ba wé yénní mu kúia. Yia wee jí bío, à wón jí bío bía sese.»

15

O pio na vũnun á bĩnta yú wãhiire

(Matiye 18.12-14)

1 Wizonle búí á ho *lãnpó féwá lè 6a bè-kora wérowà vá 6ueé kĩnía o Yeesu yi á wee jí a bíoní.

2 Bío 6a *Farizíεwa lè ho *lãndá bío zéenílowa mɔn mu á 6a sĩa wee cĩ á 6a wee bío mín yi: «Mi loń, o nùpue mu mána mín lè 6a bè-kora wérowà á wee dí làa ba.»

3 O o Yeesu wã le wãhiire na kã nɔn 6a yi:

4 «Minén ó o búí pia khĩmãni lá wi, ó o yã-kéní wó wó séra vũnun, ó o so máa kúia 6a khĩmãni yã-kéní mía na ká le ðũure yi ká a máa vaá cãnka yĩa vũnun fúaa o yú a le?

5 Ká a hĩa vaá yú a, ó o sũ ì wa wa á à lá a yòó pĩ á à khíborãa.

* 14:27 Mi loń Matiye vũahũ 10.38 † 14:34 Hón pãahũ so yi ká mu yámú á yi máa ce sese. Mu bíowa búí hĩa lũnkãa mu yi. Lé bũn nɔn á mu yonyoró hĩa wee wé lé mu yi ká mu búí pá ká à 6a lá lée kúia.

⁶ O ɓuee dɛɛnii o ò ve mín bɔ̀nlowà làa bɛa làa wó ɓó mín yi á à bío ò na yi: «I pio yà-kéní na lá vɔ̀nun á ï wáa cà yú. Mi le wa páaní zámaka mu bɔ̀ yi.»

⁷ Le í bío mu na mia: Lé kà síi á le sí-wɛɛ mún ñ wéráa hen na le Dónbeení lè mí tonkarowà yòó wi yi, o nùpue ñ-kéní na khú mu bè-kora wéro yi bɔ̀ yi, á à poŋ ɓa ñ-tentewà khímàni ñ-kéní mía na màkóo mía ho yèrèmaló yi.

O hɛa na wɛn-hɔ̀nló vɔ̀nun ó o cà yú bɔ̀

⁸ «Tàá ká a hɛa ɓúí wɛn-hɛani bɔ̀ píru lá wi, ó o wó wó vɛinía le dà-kéní, ó o so máa dé le fɛntání á máa sàa mí zii ká a cà le kùaràa ɓúenɓúen yi fúaa o yú le le?»

⁹ Ká a yú le o ò ve mín bɔ̀nlowà làa bɛa làa wó ɓó mín yi á à bío ó na yi: «I wɛn-hɔ̀nló na lá vɔ̀nun á ï yú. A mí le wa páaní zámaka mu bɔ̀ yi.»

¹⁰ Le í bío mu na mia: Lé kà síi á le Dónbeení wáayi tonkarowà sía á à waráa o bè-kora wéro ñ-kéní na khú mu bè-kora wéro yi bɔ̀ yi.»

O za na van vɔ̀nun wáhiire

¹¹ Bɔ̀n mɔ̀n ó o Yeesu pa bɛnía bía bɔ̀ kà: «Ñii ɓúí zàwa nùwá ñun hɛa wi.

¹² Wizonle ɓúí ó o fɛeso bía nɔ̀n mín maá yi: «I maá, sanká wàn kɛa à ù na ínén bɔ̀.» O o maá ɓɛn sankaa mí nàfòró á nɔ̀n mí zàwa nùwá ñun mu yi.

¹³ «Wizooní bɔ̀ yɛn bɔ̀n mɔ̀n, ó o fɛeso yèera bɔ̀ ó o yú ɓúenɓúen á lá wári ò o wà van ho kɔ̀hú ɓúí na dání nàyi. Bɔ̀ ó o vaá wi bɛn ó o zon mu koomu yi á yáara mí wári ɓúenɓúen véenía.

¹⁴ Páahú na ó o wári mu yáara wó yi, à bɔ̀n le hɛn-sùmúí ɓúí ló ho kɔ̀hú mu yi, á mu bɔ̀ ɓúenɓúen hɛni wee tè o.

¹⁵ O o vaá yú ho kɔ̀hú mu nùpue ɓúí á wón le o wé vaa pa mí nònɓùɛnii mí mɔ̀hú yi.

¹⁶ A ɓa nònɓùɛnii dɛnló ó o síi wee bɛnii vá yi lè ho díró ká nùpue màhá yí máa na ho wo yi.

¹⁷ «Ó o hácírí bɛnía ɓuara bɔ̀ ó o wó khíina wán, ó o zūna le mí wó khon, ó o wee bío mí yi: «Wàn maá ton-sáwá ɓúenɓúen wee dí ho dɛnló sa mítén, à ínén wón ɓueé wee hí hen lè le hɛni.

¹⁸ I ñ bɛnii ñ va wàn maá cɔ̀n á vaá bío ò na a yi: I maá, í ɓɛntɛn wó khon lè le Dónbeení á mún wó khon làa fo,

¹⁹ á ï wáa yí ko à ù bɛnii bua mi lè ù kùrú za tenii bɔ̀, ká ù bua mi lè ù ton-sá bɔ̀ síi.»

²⁰ O o wáa hɛnɔ̀n wà ñ nɔ̀n mín maá zii. Bɔ̀ ó o khèra yòó ló lua, á ɓàn maá fèra mɔ̀n wo, ó o màkárí buan wo yi làa sòobéɛ, ó o lùwa wee sí mí za mu yahó á vaá wíira a kùkà á wee ɓɛnii yi. ²¹ O o za wee bío làa wo: «I maá, í wó khon lè le Dónbeení

á mún wó khon làa fo. 1 yí ko à ù bíní 6ua mi lè ù kùrú za bïo síi.)

²² Ká 6àn maá màhã bía nòn mí ton-sáwá yi: «Mi bánbá zoo lońka à mi lén ho báká beenĩ na se po hĩa ká à 6uee lée zĩnĩ làa wo. A mi dé le nín-kízà-fibεεre o nín-kíza yi, à mún zĩnĩ a lè hã nakãa.

²³ Mi lée lén o nòn-bòohũ na ɲini wi à 6úe à wà dí ho sánú à wεé wa sía.

²⁴ Lé bïo, á ĩ za mu lá ka lòn nĩ na húrun ká a bínía vèera. O lá vũnun, á ĩ bínía yú.» A 6a wãa cũaana ho sánú díró.

²⁵ «Bún 6úen6úen wee wé ká a nĩ mu za kĩnle so van hã mana. Bïo ó o ló há mana yi 6ueé wee sùará mĩn zĩ, ó o wee jí hã sía lè ho yoró sã.

²⁶ O o ãĩn ò o von o ton-sá 6úi tùara yi làa bïo wee wé 6àn lún yi.

²⁷ O o ton-sá bía nòn wo yi: «Lé mĩn fεε bínía 6uara, á mĩn maá léra a nòn-bòohũ na ɲini wi á 6ó, lé bïo ó o za bínía 6uara lè le lòn-hebúee.»

²⁸ O o kĩnle so dèenĩa síi cã bún wán á hen6uaa le mi máa zo. A 6àn maá ló le mi lée yanka a ò o 6uee zo.

²⁹ Ká a màhã bía nòn mĩn maá yi: «Loń, ĩnén sá nòn foń hã lúlúio cèrεε yi, á hàrĩ wizon-kénĩ á ĩ ãĩn yí pã ù ɲii, ò o vio za sãanĩ á ù yáá pá ãĩn yí nòn mĩ le ĩ dí lè ho sánú lè wàn bõnlowà.

³⁰ A ùnén za na lá ù nĩ bïo vaá yáara véenĩa 6a hã-kora wán bínía 6uara, á ù màhã le 6a lén o nòn-bòohũ na ɲini wi 6úe.»

³¹ A 6àn maá bía nòn wo yi: «Ī za, ĩnén làa fo páanĩ wi mĩn wán fεεε, á bïo á ĩ te 6úen6úen bïo sã foń.

³² Ká wa màhã ko wa dí ho sánú à wεé wa sía, lé bïo á mĩn fεε mu lá ka lòn nĩ na húrun á bínía vèera. O lá vũnun á ĩ bínía yú.»»

16

O ton-sá kohó na háctri wi wahiire

¹ Bún món ó o Yeesu wee bío lè mí nĩ-kenĩnia: «Nàfòró 6ànso 6úi hĩa lá nùpue 6úi bàrá mí tonni ɲúhũ wán. Wizonle 6úi á 6a 6ueé bía nòn wo yi le o ton-sá mu wee yáa o nĩ bïo dàkhĩna.

² O o von wo 6ueé wee bíoráa: «Bïo á ĩ ɲá ù ãĩn yí á so bon le? Wãa wa lá bïo á ù wó 6úen6úen 6àn cãtĩ, bún món á wa à kúia mĩn. A ù tonló vó ĩ cõn zuia.»

³ O o nĩi wee bío mí yi: «Eee! Ī ɲúhũso wãa léra mi mí tonni sáró yí á ĩ ì wé kaka? Bïo ho vàró á ĩ yí dà bïo, á ho hée fio mún nĩyio wi mĩ.

⁴ Awa, ĩ wãa zũ bïo á ĩ wé ká ĩ tonló yáara á ĩ pá à yí 6a 6úi na à 6ua mi.»

⁵ A bía búenbúen na ba jùhúso kení wi yi ó o von lè mí nì-kéní kéní. A yia buara ho yahó ó o tùara yi: «*Ɔ jùhúso kee na wi foñ lé le yén?*»

⁶ A wón bía: «*Lée oliivewa bia jiló bàrikónwa khimani.*» Ó o bía nɔn wo yi: «*Lii keeni fuafula. Fé ũ kee vūahũ à ũ túa: Niló bàrikónwa búará-jun làa píru.*»

⁷ Ó o bínía tùara a búí yi: «*A ũnén bèn kee lé le yén?*» A wón bía: «*Lée dínló pórókówá khiá-hónú.*» Ó o bía nɔn wo yi: «*Fé ũ kee vūahũ à ũ túa: Dínló pórókówá khiá-náa.*»

⁸ Bío ó o ton-sá mu yí téréna ká ba jùhúso màhã pá khòniá wo há hénní na ó o yú bío yi. Lé bío á ho ðimíjã na ká nùpua zū mín buaró á po mu khoomu nùpua.»

⁹ Ó o Yeesu mu bínía bía: «*Le Ɛ bío mu na mia: Mi wé yú ho ðimíjã nãfòró à mi wé wé bío mi ì yírãa ba bñnlowà làa ho, ká ho khií vó mi cñn, á ba à fé mia á à zorãa le mukãñi na máa vé lahó yi.*»

¹⁰ Yia yú mu bío na cñnú ó o zūna mu buaró, wón ba nɔn bío boo yi ó o mún ñ zūñ mu buaró. Yia yí téréna mu bío na cñnú yi, ó o mún máa téréna mu bè-beera yi.

¹¹ Ká mi yú ho ðimíjã nãfòró á mi yí zūna hón buaró, á lée wée á à tá à na ho nãfòró tente mia?

¹² Ó nì-veere bío na ba kàràfãa mia á mi yí zūna buaró, á mi kùrú bío á ba mún máa na mia.

(Matiye 6.24)

¹³ «*Ton-sá woon yí dà máa sá máa na júnãsa nùwã jun yi. O ò jin o nì-kéní, ká a wañ yia so. O wé è jí a nì-kéní bíoní, ká yia so ó o máa kñnbi. Mi yí dà máa sá máa na le Dónbeení yi ká mi mún pá henía le wárí càró bío.*»

¹⁴ Bío ba *Farizíewa jã há bíoní mu, á ba wee yãa mí jiní yi na a Yeesu yi, lé bío á ba dó mí sãa le wárí càró yi ðakhíina.

¹⁵ Ká a Yeesu màhã bía nɔn ba yi: «*Minén wee wé mítén lè ba nì-tentewã ba nùpua yahó, è ká le Dónbeení ðén zū bío wi mi yiwa, lé bío á bío ba nùpua wee mi à wé lè mu bè-beení á le Dónbeení yi máa tà yi.*»

Ho làndã lè le Dónbeení béení bío

(Matiye 11.12-13)

¹⁶ «*Ó *Moyiize làndã lè le *Dónbeení jì-cúa fεerowà vñnna á pãahũ wà fεεεe buéeé bó a Zãn Batiisi buenló yi. Wón buenló jii lé bñn á le *Dónbeení béení bío bueró jùhũ búaa yi, á ba nùpua lè mí nì-kéní kéní wee jãa mín le béení mu zoró yi wán.*»

(Matiye 5.18)

¹⁷ «*Ho wáayi lè ho tá véro á wayi po ho làndã bìn-za ðèe na cñnú víló.*»

(Matiye 5.32)

18 «Báa na día mín háa ò o bíníá fó há-veere yan lée há-fé. A yíá fó a háa na bân báa día wo á yan mín lé o há-fé.»

O nâfòró bânso là a Lazaare wâhiire

19 Bún món ó o Yeesu pá bíníá bía bío kà: «Nùpue búí háa wi bín á nâfòró wi á wee zí há sî-sení na yàwá here. Wizooní búenbúen lée sánú díró o cón.

20 Nî-khenii búí na yèni 6a le Lazaare, na sáníá búenbúen vó lè há dokuaa á háa wee 6uee da a nâfòró bânso mu khũuhũ.

21 O sîi yáá wee wé vá a nîi mu dínló na wee kùenka lii kúia yi lè ho díró. A bè bún wán, á 6a booní wee wé 6uee denka a dokuaa.

22 Wizonle búí ó o nî-khenii mu húrun, á le Dónbeení wáayi tonkarowá 6ueé líí lá a yòó bàrá a *Abarahaamu nîsání. Bún món ó o nâfòró bânso mún húrun á 6a nùuna.

23 Bío ó o wi ho nî-hónbó-lóhó yi, ó o lò wee be dàkhíina. O o hooníá mí yahó le mí ì loí, ó o khèra mən o Abarahaamu ò o Lazaare kará a nîsání.

24 «Ó o von wo pónpón: «Wàn 6úaa Abarahaamu, loí í màkárí yi à ù tonka a Lazaare le o dé mí nín-kíza jũhũ mu jummu yi, à 6uee wéé lè í denle, lé bío á ì lò bènín wee be ho dshũ na kà yi dàkhíina.»

25 Ká a Abarahaamu màhá bía nən wo yi: «Í za, le ũ yi, bío á ũ yí fù lua á ũ yú mu bè-sení cèrèe á wéera lè ũ sîi, ò o Lazaare bío wó há yinyio. Ho zuia á wón yú mí lònbee cúnú à ũén bèn yú le lònbee.

26 Bún pá nîi ló, á ho kã-be-beení wi warén làa mia pãahũ, bèra a na ká bía le mí ì lé hen á à khí mí cón à 6a yí dàn mu. A nùpue mún yí dà máa lé hen na á ũ khíi wi yi máa 6uen wa cón.»

27 «Ó o nâfòró bânso bía nən wo yi: «Í pá à bíní ì fio fo. Sábéré à ù tonka a Lazaare mu ò o lii wàn maá zîi.

28 Wàn zàwa nùwá hònú líí wi bín, ò o lii jî 6a zeñ wán à bán wáa yí 6uee zo le lònbe-beení na kà lahó yi.»

29 O o Abarahaamu bía nən wo yi: «O *Moyiize làndá lè le *Dónbeení jî-cúa fèerowá bioní wi bín, le mîñ zàwa mu wé jî hín.»

30 O o nâfòró bânso bía: «Wàn 6úaa Abarahaamu, bún pá máa yí 6a. Hen ká bía húrun nî-kéní búí lá ló lion 6a cón á 6a à yèrémá wárá.»

31 Ká a Abarahaamu màhá bía nən wo yi: «Ká 6a yí máa jî a Moyiize lè le Dónbeení jî-cúa fèerowá cón, á hàrí à nî-hío búí vèe, á 6a pá máa tà.»

17

Yi khà mi ninza dé bè-kohó wéroró yi
(Matiye 18.6-7; Maaki 9.42)

¹ Bún món ó o Yeesu bía nòn mí ñi-kenínia yi: «Bìo wee vá a nùpue dé mu bè-kohó wéroró yi bún yí dà máa hè hùúu. Εε κά γία màhã ñii bò mu bío, wón á ho yéréké è sá yi.

² Hàrì 6a ca le hue-beenì o fonle yi à lèe dé ho muhú yi, bún pá à wé wayi á à poñ le lònbee na à yí o ká mu lé orén nòn á 6a háyúwá na kà ñi-kéní 6úi wó mu bè-kohó.

³ Mi cén pa miten bío sese.

Mi ninza bè-kora séndiaró bío
(Matiye 18.21-22)

«Hen ká mi ninza 6úi wó khon làa fo à ù zéeni a wékheró na a yi. Ká a tà le mí ì khí mu yi, à ù sèn mu día na a yi.

⁴ Ká a wó khon làa fo le wizon-kùure yi hã zen cúa-hèrun, à mu lè mí dà-kéní kéní ó o wee 6uee đñ ù yahó le mí ì khí mu yi, à ù sèn mu día na a yi.»

Le slidéro na ka le ho mutáàdè beere bío
(Matiye 17.20)

⁵ Ba tonkarowá bía nòn wo yi: «Núhũso, dé wa slidéro wàn.»

⁶ O o Núhũso bía: «Hen ká mi slidéro na khúekhúe lè ho mutáàdè beere bío á mi yáá pá lá tà le mí ì wé làa bío, á mi lá dà à bío ò na* le v̄indèε na kà yi: «Dè ho lahó na ù wi yi a vaa zoo fá ũten ho muhú yi, á le è wé mu.

O ton-sá tonló bío

⁷ «Hen ká minén ó o 6úi ton-sá lá wi á wee vá a mǎhú tàá o wee pa a sáron búa s̄i, ká a ló hã mana yi 6uara, á mi ì bío le o dèenì 6uee kèenì ò o dí le?

⁸ Yínǎn bío kà mi ì bío ò na a yi le: «Sá ho đñló na mi, wíoka ũten à ù lá ho 6uennáa le ì dí à ì ju. Bún món á ũnén màhã à dí ká ù ju.»

⁹ O so o t̄enì mí ton-sá mu yi bío 6a le o wé ó o wó bío yi le? Bùeé.

¹⁰ Minén bío làa bún mún lée dà-kéní. Bío le Dónbeenì le mí wé ká mi wó mu wó, à mi bío bío kà: «Wa lée ton-sáwá na á nùpue yí ko ò o na bío yi. Bío 6a le wa wé lé bún mí dòn á wa wó.»

O Yeesu wéera 6a 6ùeréwà nùwã píru

¹¹ Bío ó o Yeesu wee va ho Zeruzalεemu, ó o bò le s̄i na wi ho *Samarìi lè ho Kalilee p̄ahú yi.

¹² O o vaá wee s̄arà ho lóhó 6úi yi, à *6ùeréwà nùwã píru wee s̄i a yahó. A 6a khèra đñ

* 17:6 Bío ó o Yeesu bía binbirì lé bío kà: «Hen ká mi slidéro lá 6úaa yú ho mutáàdè beere na c̄inú yi.» Ba zúifúwa c̄s̄n á ho mutáàdè beere lé đño ka c̄inú po mu bè-dínii bia 6úen6úen. Ba wee wé ni ho 6àn bia kúee le zéeni yi, à le s̄imu wíoka dé wàn.

13 à 6a wee wãamaka p̄np̄n̄: «Yeesu! N̄i-kàránlo! Zūn wa makárí.»

14 B̄io ó o Yeesu m̄n̄ 6a, ó o b̄ia n̄n̄ 6a yi: «Mi lén vaa zéeni m̄iten lè le *Dónbeen̄i yankarowà.»†

A b̄io 6a bò mín wee va b̄in̄, á 6a wan.

15 B̄io 6a n̄i-kén̄i m̄n̄ ò o wan, ó o b̄in̄ia tò mí laà yi á wee khòon̄i le Dónbeen̄i p̄np̄n̄ ká a buen̄,

16 á 6ueé líí búrá a Yeesu tá, á yahó 6ó ho tá yi, ò o wee dé o b̄arákà. O lée Samarii n̄i.

17 O o Yeesu wãa b̄ia: «Ba mí n̄uwã píru búenb̄uen yi wan le? A 6a n̄uwã d̄en̄ú na ká 6èn̄ zon wen?»

18 B̄án t̄iah̄ú ó o 6úí yí leékaa ò o b̄in̄i 6uee 6ùaan̄i le Dónbeen̄i ká mu yín̄n̄ ho síi veere n̄upue na ká mí dòn le?»

19 B̄ún m̄n̄ ó o Yeesu b̄ia n̄n̄ wo yi: «Lii h̄in̄i lén, à ù s̄lidérò m̄i w̄éera fo.»

O N̄upue Za b̄in̄i buenlò b̄io

20 Wizonle 6úí á 6a *Fariz̄iwa t̄àara a Yeesu yi le lé ho p̄ah̄ú yén á le *Dónbeen̄i b̄éen̄i á à buen̄ yi. O o b̄ia n̄n̄ 6a yi: «Le Dónbeen̄i b̄éen̄i buenlò yín̄n̄ b̄io na wee mi làa ȳo.

21 Ba máa b̄io le: «Mí loñ, mu wi hen» t̄àá «Lé vaá hen á mu wi yi.» Lé b̄io á mi ko à mi zūn̄ mu le le Dónbeen̄i b̄éen̄i wi làa mia vó.»

22 B̄ún m̄n̄ ó o b̄ia n̄n̄ mí n̄i-ken̄inia yi: «P̄ah̄ú 6úí 6ueé d̄á ó o *N̄upue Za wizon̄i d̄a-kén̄i 6úí á mi s̄la á à vá yi lè ho milò ká mi máa mi le.

(Matiye 24.23-28)

23 «Ba á b̄io ò na mia: «O wi hen» t̄àá «Lé vaá làa hen ó o wi yi.» Ēe ká mi yí va b̄in̄, mi yí l̄uwí mu b̄io yi.

24 Làa b̄io ká ho v̄ioh̄ó j̄uúina ho wáayi l̄ue 6úí à mu khoomu d̄èen̄i ken̄i l̄ua búenb̄uen, lé b̄ún 6àn síi ó o N̄upue Za b̄in̄i buenlò wizonle b̄io kh̄ii w̄éera.

25 Ēe ká a m̄ah̄á ko ò o lò be làa s̄ob̄éé vé, à ho p̄ah̄ú na ká n̄upua pí a b̄io.

(Matiye 24.37-41)

26 «B̄io wó a N̄owee p̄ah̄ú lé b̄io 6àn síi kh̄ii wé o *N̄upue Za b̄in̄i buenlò p̄ah̄ú.‡

27 Ba n̄upua h̄ia wee dí ká 6a à j̄u, á wee ya mín ká 6a a ȳéé mí z̄awa mín yi f̄úaa n̄n̄zon̄ na ó o N̄owee zon ho won-been̄i yi á mu j̄un-been̄i 6uara 6ueé 6ó 6a búenb̄uen.

28 Mu m̄n̄ kh̄ii wé làa b̄io h̄ia wó a Loote p̄ah̄ú.§ Ba n̄upua h̄ia wee dí á wee j̄u, á wee yà ká 6a a ȳéé mí b̄iowa, á wee dí ká 6a a so.

† 17:14 Le Dónbeen̄i yankarowà mí dòn lé b̄ia h̄ia wee wé b̄io le o n̄upue na mu 6ùemu v̄amú lá wi yi á wán, ó o wãa d̄á à zo 6a n̄upua t̄iah̄ú. Mi loñ Levii n̄uwã (Psaumes) 13.49. ‡ 17:26 Mi loñ B̄io Núh̄ú B̄úeen̄ii v̄uah̄ú (Genèse) 6-9 § 17:28 Mi loñ B̄io Núh̄ú B̄úeen̄ii v̄uah̄ú (Genèse) 19

29 Εε κά nònzoñ na ó o Lote ló ho Sodɔɔmu yi, á ho dšhũ le ho kiríbì ló ho wáyai á tò 6a wán, á 6ó 6a véenia.

30 Lé bũn 6àn síi mún khii wé nònzoñ na ó o Nùpue Za ko ò o mi wán.

31 Mu zoñ à yĩa wi mí zii lòho yí bío le mí ì lii á zoó khii mí sĩa, à yĩa hã mana yi mún yí bío le mí ì bĩnì ì 6uen mí zii.

32 Mi leéka a Lote 6àn hãa bĩo.*

33 Yĩa wi ò o fení mí mukãñ wón á à vĩnì le. Ká yĩa vĩnìa mí mukãñ wón á à yí le.

34 «Le ì bío mu na mia: Mu zoñ tĩnàahũ á 6a nùpua nùwã òun na páania dũma le dãmu dèe dà-kénì wán, ó o ñi-kénì á à fé è lénnáa, ká yĩa so á à día.

35 Ba hãawa nùwã òun na páania wee ni mu bĩo, ó o ñi-kénì á à fé è lénnáa, ká yĩa so á à día.

36 [Ba báawa nùwã òun na wi hã mana yi, ó o ñi-kénì 6a à fé è lénnáa, ká 6a à día a ñi-kénì.]

37 Ó o ñi-kenínia tũara a yi: «Núhũso, lé wen á mu ù wé yi?» Ó o bía nòn 6a yi: «Hen na ó o yà-híni día yi, lé bĩn á 6a dùbúawá wee wé fè mìn yi.»

18

O mahãa là a citi-fi wahiire

1 Bĩo ó o Yeesu wi ò o zéení le mí ñi-kenínia le 6a ko 6a wé fio fèe à bàra yí tè hùúu, ó o wà le wahiire na kà nòn 6a yi:

2 «Citi-fi 6úi hĩa wi lóhó 6úi yi. O yí máa zón Dónbeenĩ, á mún yí máa kònbi nùpue.

3 Mahãa 6úi mún hĩa wi ho ló-kénì mu yi á wee 6uen o ñi mu cón fèe à 6uee bío bĩo kà na a yi: «Mĩ ínén le ì fioso tũia.»

4 O wó mu míana ò o ñi mu wee pí a bío. Ká mu mahã a va à yí, ò o sã san ó o wee bío mí yi: «Í yí máa zón le Dónbeenĩ, á ì mún yí máa kònbi nùpue bũn bon,

5 ká a mahãa na kà 6èntĩn lan mĩ dàkhĩna. I ì wé bĩo ó o wee cà, ò o wé yí 6uee dĩn seé mi.»

6 O o Núhũso bĩnìa bía nòn 6a yi: «Mi loñ bĩo ó o citi-fi-kohó mu na kà wó.

7 Mĩ wee leéka le le Dónbeenĩ so máa na ho tũia síni bĩa le hueekaa yi na wee ve le pónpón le wisoni le ho tĩnàahũ yi le?

8 Le ì bío mu na mia: Le è na ho tũia síni 6a yi ho pãahũ na mu ko yi. Εε ká a *Nùpue Za mahã khii bĩnìa 6uara, ó o 6ueé yí 6a nùpua na dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi ho tá wán le?»

O Farizĩe là a lànpo fé wahiire

9 O mún bĩnìa wà le wahiire 6úi á bò bĩa wee leéka le mí téréna à 6a wee zũañ bĩa ká yi wán:

* 17:32 Mi Loñ Bĩo Núhũ Búeenĩ vũahũ (Genèse) 19.26

¹⁰ «Nùpua nùwā ɲun búí hía wà yòó wé ho fioró le *Dónbeení zì-beení yi. O ñi-kéní léé *Farizíε ká yía so léé *lànpo fé.

¹¹ O o Farizíε zoó fàrá ðɪn ho wáayi á wee fio mí yi kà: «Dónbeení, í wee dé ũ bārakà, lé bïo á í yí ka lè 6a nùpua na ká bïo. Ba wee tè 6a nùpua wán, á wee ɲuaa, á lé 6a há-féwá, sònkú o lànpo fé na kà.

¹² Inén wee lí í ɲii há cúa-ɲun ho yàwá ɲúhú dà-kéní yi, á bïo á í wee yí bàn cúa-pírú níí á í mún wee na foñ.»

¹³ O o lànpo fé wón vá líí ðɪn le kùèéré yi á yàá yí wi ò o hóoní mí yahó ho wáayi á wee hiimika ká a bïo mí ɲi-káa yi kà: «Dónbeení, màkárí mií, í léé bè-kora wéro.»

¹⁴ O o Yeesu bíníá bía bïo kà: «Le í bïo mu na mia: Ba nùwā ɲun mu t̄ahú ó o lànpo fé lé yía bíníá van mí z̄i ká a téréna le Dónbeení yahó. Lé bïo á yía wee yòoní mítén á le Dónbeení á à liiní, ká yía wee liiní mítén á le è yòoní.»

*Ba buan 6a háyúwá buararáa o Yeesu cón
(Matiye 19.13-15; Maaki 10.13-16)*

¹⁵ Hàrí 6a háyúwá á nùpua búí buan buararáa o Yeesu cón le o bè mí níni 6a wán. Bïo ó o ñi-keníníá mɔn mu, á 6a wee zá làa ba.

¹⁶ Ká a Yeesu màhá von 6a, ò o bía: «Mi díá le 6a háyúwá wé buen í cón, mi yí hè 6a, lé bïo le *Dónbeení béení bïo sá bía ka lè 6a bïo síi yi.

¹⁷ Le í m̄i ho t̄iá na mia: Yía yí tà le Dónbeení béení bïo là a háyónza bïo síi, á b̄anso yí dà máa zo le yi hùúu.»

*Ho náfòró b̄ansowà lè le Dónbeení béení bïo
(Matiye 19.16-30; Maaki 10.17-31)*

¹⁸ Ba *zúífùwa ɲúnása ñi-kéní búí t̄àara a Yeesu yi: «Nì-kàránlo tente, í ko à í wé mu yén à yíráa le mukāñí na máa vé.»

¹⁹ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lée webio nɔn á fo wee veráa mi làa ñi-tente? Nì-tente mía ká mu yínɔn le Dónbeení mí dòn.

²⁰ Fo zū le Dónbeení làndáwá na kà: Yí wé há-fénló t̄áá bá-fénló, yí búe nùpue, yí ɲuaa bïo, yí fí sáberé mi ninza ɲii, k̄nbi m̄n maá le m̄n nu.* »

²¹ O o ñii bía nɔn wo yi: «Bún búenbúen á í bò yi hàrí í yàrónzàmu p̄ahú.»

²² Bïo ó o Yeesu ɲá a ɲi-cúa vó, ó o bía nɔn wo yi: «Bïo dà-kéní pá fòora foñ. Vaa yèé bïo wi ũ cón búenbúen à sanká bàn wárí na 6a ñi-khenia yi, bún ká fo ò yí ho náfòró ho wáayi. Bún m̄n à ũ b̄iní búee bè mií.»

* **18:20** Mi loñ Léró v̄ahú (Exode) 20.12-16; Làndá zéeniló v̄ahú (Deutéronome) 5.16-20

23 Ká a n̄i mu jí há bióní mu, ó o s̄anía tò, lé b̄io ó o n̄i b̄io boo dà.

24 B̄io ó o Yeesu m̄on ò o yahó so, ó o b̄ia b̄io kà: «Ho n̄àfòró b̄ansowà zoró le Dónbeen̄i b̄éen̄i yi b̄ènt̄ín á à wé here.

25 O cón-ḡúmúkū zoró lè ho mís̄ímí k̄sh̄ú á à wé wayi á à poñ o n̄àfòró b̄anso zoró le Dónbeen̄i b̄éen̄i yi.»

26 A b̄ia d̄in wee jí a bióní t̄àara a yi: «Èee! A yia w̄aa dà à fen lée wée?»

27 O o Yeesu b̄ia n̄on ba yi: «B̄io yí dà máa wé ba n̄upua c̄ón á dà wee wé le Dónbeen̄i c̄ón.»

28 B̄un m̄ón ó o Piere b̄ia n̄on wo yi: «Loñ, warén ló día b̄io lá wi wa c̄ón à wa b̄o foñ.»

29 O o Yeesu b̄ia n̄on ba yi: «Le ì mí ho t̄iá na mia: Yia ló día mí zii, tàá mín háa, lè mín zàwa, lè mín n̄uwā, lè mí zàwa le Dónbeen̄i b̄éen̄i b̄io yi,

30 ó ò yí b̄io c̄èrèè á à poñ b̄un ho p̄ah̄ú na wa wi yi, á mún pá à yí le muk̄an̄i na máa vé ho ȳró na lua yi.»

*O Yeesu wiokaa wee bio mi húmú lè mi vèeró bio
(Matiye 20.17-19; Maaki 10.32-34)*

31 O Yeesu fó mí n̄i-kenínia p̄irú ḡun mí ḡuh̄ú wán á b̄ia n̄on ba yi: «Mi loñ, wa wee yòo ho Zeruzal̄emu, á b̄io b̄úenb̄úen na le *Dónbeen̄i ḡi-cúa f̄erowà t̄àara o *N̄upue Za d̄ání yi á ḡii yòó sí b̄in.

32 Lé b̄io ba à dé o b̄ia yí zū le Dónbeen̄i n̄i yi, á bán ò z̄uàñ yi, á à là, á à p̄uiní mí ḡins̄an̄i ò k̄úee o wán.

33 Ba à ha a lè há láb̄aaní, á à b̄úe o. Ká mu wizooní t̄in zoñ, o ò v̄ee.»

34 Ká a n̄i-kenínia màh̄á yí z̄una d̄èe woon mu yi. Há bióní mu b̄an kúará á s̄a ba yi á ba yí zū b̄io ó o Yeesu wi ò o b̄io ḡuh̄ú.

*O Yeesu h̄era a muii búy ȳio ho Zerikoo yi
(Matiye 20.29-34; Maaki 10.46-52)*

35 B̄io ó o Yeesu vaá wee s̄arà ho Zerikoo yi, à b̄un ò o muii búy kará ho w̄sh̄ú n̄is̄an̄i wee fioka.

36 B̄io ó o ḡá ba z̄aamáa na wee kh̄í s̄á, ó o t̄àara b̄io wee wé.

37 A ba b̄ia n̄on wo yi le lé o Nazar̄ete n̄i Yeesu lé ȳia wee kh̄í.

38 O o wee b̄io p̄ónp̄ón: «*Daviide Za, Yeesu, màkárí mi!»

39 A b̄ia wi ho yahó wee n̄amaka a yi le o wé t̄été. Ká a yàá wiokaa wee w̄ama lè mí s̄òb̄é: «Daviide Za, màkárí mi!»

40 O o Yeesu d̄in ò o le ba b̄ua a muii mu buennáa. B̄io ó o b̄ueé d̄ñ, ó o t̄àara a yi:

41 «Lée webio á fo le ì wé na foñ?» O o b̄ia: «ḡuh̄úso, wé le ì ȳio à wé mi.»

42 O o Yeesu b̄ia n̄on wo yi: «W̄aa mi, b̄io fo dó ù s̄i mi lè b̄un á ì w̄éararàa fo.»

43 Mí lahó yi ó o dèenía wee mi, á bò a Yeesu yi á wee khòoní le Dónbeení. A 6a zãamãa búenbúen mɔn mu á 6a mún wee khòoní le Dónbeení.

19

O Yeesu là a Zasee bío

1 Bío ó o Yeesu vaá zon ho Zerikoo, ó o tò ho yi wee kãa.

2 O nii búí wi ho lóhó mu yi á yèni 6a le Zasee. O lé ho *lãnpó féwá jùhúso búí, á nãfòró wi.

3 O wee cà ò o mi a Yeesu à zũń, ó o wó san, lé bío 6a nùpua boo dà, ò o mún lé o nĩ-búinbúí.

4 O o lùwa dú ho yahó á vaá yòora le vɛndè-beení búí na 6a le sikomɔre, na ðĩn hen na ó o Yeesu wà 6uee khĩí yi, ò o ðarĩ minãa wo.

5 Bío ó o Yeesu 6ueé dɔn le lùe mu, ó o hóonía mí yahó ò o von wo: «Zasee, 6uee lii fùafùu. Lé fo á ĩko à ĩlã wán ho zuia.»

6 O o Zasee dèenía bánbãa lion, á líí fó a Yeesu vannãa mí zĩí lè hã zãmakaa.

7 A bĩa búenbúen na mɔn mu á mu yí sĩ yi á 6a wee hũahũaaka: «O nùpue mu vaá làara a bè-kora wéro wán.»

8 Ká a Zasee wón màhã hĩnɔn yóó ðĩn o Yeesu yahó ò o wee bío: «Núhúso, lorĩ, ĩ níí bío bán sankã màní á ĩ ñ na 6a nĩ-khenia yi, ká ĩ mún tò a búí wán mu búí yi, á ĩ ñ na mu bán cúa-nãa bánso yi.»

9 O o Yeesu bĩa nɔn wo yi: «Le zĩí na kã nùpua wãã kãnia ho zuia, lé bío ó o nii na kã mún lé o *Abaraamu mɔnmànĩ búí.

10 Lé bío ó o *Nùpue Za 6uara wà 6ueé cà bĩa khèra lè le Dónbeení, á à fení.»

Ho sãnú kùráa wãhiire (Matiye 25.14-30)

11 O o Yeesu bĩnia wà le wãhiire dà-kení á nɔn bĩa ðĩn jã hã bíoní mu yi. Lé bío ó o sùarãa lè ho Zeruzalɛmu, á 6a mún wee leéka le le *Dónbeení béenĩ á à dèenĩ ñ zéeni míten mí lahó yi.

12 Bío kã lé bío ó o bĩa: «Nii búí na sã se mín zĩí á ko ò o lá le béenĩ, ó o ló van ho kòhũ búí na ðãní nãyi á wà vaá lá le bĩn ká a bĩnĩ ñ 6uen.*

13 Sãní ò o lén, ó o von mí ton-sáwã nùwã píru á sankaa ho sãnú kùráa† dà-kení kení nɔn yi, ò o bĩa: «Mí bánbã duan làa ho ká ĩ ñ 6uen.»

14 Ká 6a kòhũsa màhã jina a á 6a tonkaa 6a nùpua le 6a ja a món à vaa bío bío kã: «Wa yí wi ò o nii mu wé wa béɛ.»

* **19:12** Mu bán sii hĩa wó ho pãahũ mu yi: Bío ó o Heroode Nĩ-beenĩ hĩa hũrun, ó o za Heroode Aakelayuusi ló van ho Oroomu á wà vã cà le béenĩ á 6ueé zorãa mín maá lahó yi, á 6a zũífũwa tonkaa 6a nùpua le 6a ja a món à vaa bío le mí yí tà a bío. † **19:13** Mu pãahũ ká ho sãnú kùrè dà-kení á 6a yèra a ho bán wãrí á à yí ò nùpue nĩ-kení wizoonĩ khĩmãni sãmú sããni.

15 «Bìo ó o vaá lá mí béenì bíníá buara mín kòhù, ó o von 6a ton-sáwá na ó o kàràfáa mí sánú yi. O wi ò o zūn bío 6a sá yú làa ho.

16 «Ó o nín-yání nùpue buara á bía: «Núhùso, ù sánú kùùrè na á ù nòn mií á ì bíníá yú hã kùráa bío píró séeñía.»

17 O o béé bía nòn wo yi: «Fobúa, fo wó se. Fo lée ton-sá tente, bío á fo térénna mu bè-wíníwà yi, á ì bàrá fo hã ló-beera bío píró jùhù wán.»

18 «Á yíá sã buara buée bía: «Núhùso, ù sánú kùùrè na á ù nòn mií á ì bíníá yú hã kùráa bío hònú séeñía.»

19 O o béé bía nòn wo yi: «A ùnén á ì bàrá hã ló-beera bío hònú jùhù wán.»

20 «Ó o búí bíníá buara buée bía: «Núhùso, ù sánú kùùrè na á ù nòn mií, nín-díò. I lá dó le le nín-kéní yi bàrá,

21 lé bío á ì zãna fo. Fo lé o nùpue na mukání jii. Fo wee lá bío á ù yí bàrá, á wee lá ho ònló na á ù yí dù.»

22 «Ó o béé bía nòn wo yi: «Ton-sá kohó yén! I ì cítí fo ù kùrú jì-cúa wán. Fo fù zū le ì jii, á wee lá bío á ì yí bàrá, á mún wee lá ho ònló na á ì yí dù,

23 ká bún fo zū, á lée webio nòn á ù yí vaá bàrá le ho banki yi? Se bío á ì bíníá buara, á ì lá buée fé le lè le 6àn cùnú.»

24 «Bún món ó o bía nòn bíá wi bún yi: «Mi fé ho sánú kùùrè mu o cón à na hã kùráa bío píró 6ànso yi.»

25 A 6a bía nòn wo yi: «Núhùso, wón á hã bío píró wi cón vó.»

26 O o bía nòn 6a yi: «Le ì bío mu na mia: Yíá bío wi á 6a à bíní ì na mu búí wo yi á à bè mu wán. Ee ká yíá bío mía, á hàrì mu bè-za na wi o cón á 6a pá à fé.

27 Ká ì zúkúsa na yí wi á ì wé 6a béé á mí 6ua buennáa hen à buée búé ì yío yi.»

28 Bío ó o Yeesu bíá bún vó, ó o khíina dú 6a yahó á jòn ho Zeruzalèmu.

O Yeesu zoró ho Zeruzalèmu yi

(Matiye 21.1-11, 15-17; Maaki 11.1-10; Zàn 12.12-16)

29 Bío ó o Yeesu vaá sùaráa ho Betefazee lè ho Betanii yi, le búee na 6a wee ve làa Oliivewa vínsla búee nìsání, ó o tonkaa mí nì-kenínia nùwã jùn á bía nòn yi:

30 «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi, ká mi vaá dñ, á mi ì mi sùnpè-za na á nùpue òn yí yòora yí mòn hùúu ká a can òn. Mi fee wo 6ua buennáa.

31 Ká a búí tùara mia le lée webio nòn mi wee feeráa wo, à mi bío na 6ànso yi: «O Núhùso màkóo wi o yi.»

32 A bíá ó o tonkaa wà van, á mu búenbúen vaá wó làa bío ó o Yeesu bíaráa mu.

33 Bío 6a wee fee o sùnpè-za mu, á bíá te o wee tùa 6a yi: «Lée webio nòn á mi wee feeráa o sùnpè-za mu?»

34 A 6a bía: «O Nuhúso màkóo wi o yi.»

35 Bún món á 6a buan o sũnpè-za mu buararáa o Yeesu cón, à bò mí kánbunwà o wàn, à 6a buan wo yi ó o Yeesu yòora.

36 Bío ó o lá ho wõhũ wà, á 6a nùpua wee bá mí kánbunwà ho wõhũ wàn o yahó.

37 Bío ó o búakáa wee birón hã Oliivewa vĩnsla búee á wà vaá sùará ho Zeruzalεemu yi, á 6a zãamáa na lé o ñi-keninia búenbúen wee zãmaka, á 6a búakáa wee khòoní le Dónbeenĩ pónpón ho yéréké bè-beera na 6a mən bío yi:

38 Ba wee bío:

«Le le Dónbeenĩ wé mu bè-tentewá là a bée *Daviide na bò o buen o Nuhúso yèni yi.

Ho hээрà кеñ ho wáyai,

à ho cùkú lè le yèn-beenĩ bío sí le Dónbeenĩ na dà mu bío búenbúen jùhũ wán yi.»

39 A 6a *Farizíewa búii na wi 6a zãamáa tlahũ bía nən o Yeesu yi: «Ñi-kàránlo, bío le ũ ñi-keninia wé tété.»

40 O o Yeesu bía: «Ká 6a wó tété, á hã huua pá à wãamaka.»

O Yeesu wee wá ho Zeruzalεemu bío yi

41 Bío ó o Yeesu vaá sùaráa ho Zeruzalεemu yi, á yĩo mən ho, ó o wee wá ho ñipomu bío yi, 42 ká a bío: «Eée Zeruzalεemusa, mi yaá mún lá zũna bío dà à na ho hээрà mia ho zuia bío hã. Eε ká mu màhá wáa sankaа mia. Mi yí dà mu máa mi.

43 Lé bío ho pãahũ búii khii dà, á mi zúkúsa á à кеení ì kĩní mia, á à fifaka yi.

44 Ba à fi mi lóhó lè minén búenbúen dúkúdúkúdúkú. Ba máa díá á hàrí huee máa кеñ mí ninza huee wán mi lóhó mu yi, lé bío mí yí zũna ho pãahũ na le Dónbeenĩ buara mi bío yi.»

O Yeesu jən 6a bè-yèérowà

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Zãn 2.13-16)

45 Bún món ó o Yeesu zon le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi á zoó wee ja 6a bè-yèérowà ká a bío na 6a yi:

46 «Le Dónbeenĩ bía mí bionĩ vōnna yi: †I zii á à wé floró zii,‡ ká minén wó le lè 6a kōnlowà lùe.»

47 O Yeesu lá wee wé kàrán 6a nùpua le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi làa wizooní búenbúen. A le *Dónbeenĩ yankarowà júnása, lè ho *lándá bío zéeniłowa, lè mu ñipomu júnása wee cà bío 6a à wé è búeráa o Yeesu.

48 Ká bío 6a à wé è yíráa wo á 6a yí zũ, lé bío ó o bioní jíló sí 6a nùpua búenbúen yi.

20

Ba wi 6a zũñ hen na ó o Yeesu pànká ló yi
(Matiye 21.23-27; Maaki 11.27-33)

¹ Wizonle búí ká a Yeesu wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi ká a bue le bín-tente, á 6a *yankarowà júnása, lè ho *làndá bĩ zéenílowa, lè 6a *zúífùwa nĩ-kĩá

² 6ueé wee tùa wo yi: «Zéení bĩ nòn á ù wee wéráa hã wárá mu? Lée wée nòn mu bòn níi fon?»

³ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ìnén mún ò tùa mia, mi bío na miĩ:

⁴ Lée wée hĩa nòn le níi le o Zãn wé bátizé 6a nùpua? Lé le Dónbeenĩ lée, tàá lé 6a nùpua?»

⁵ A 6a ñn wee bío mín yi: «Hen ká wa le lé le Dónbeenĩ, o ò bío le lée webio nòn á wa yí tàráa o bĩo.

⁶ Ká wa mún le lé 6a nùpua tonkaa wo, á 6a zãamáa á à lèeka wèn lè hã huua á à búe. Lé bĩo á 6a láa mu yi kénkén le o Zãn lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fεero.»

⁷ A 6a wãa bía le mí yí zũ yĩ nòn le níi mu o Zãn yi.

⁸ O o Yeesu bèn bía nòn 6a yi: «Àwa, Ìnén mún máa zéení yĩ nòn le níi miĩ á ï wee wéráa bĩo ká.»

*Ho èrészén vñsĩa buahó várovà wãhiire
(Matiye 21.33-46; Maaki 12.1-12)*

⁹ Bũn món ó o Yeesu wà le wãhiire na kà nòn 6a zãamáa yi: «Nii búí hĩa lera mí èrészén vñsĩa buahó á nòn 6a nùpua na làa wó wãanía tò bĩo 6a khii na a yi wán, le 6a wé và ho, ò o wà van le khúii na nàyi á wà vaá mía bĩn.

¹⁰ Pãahũ na ho èrészén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá nĩ-kéní le o va 6a nùpua mu cón le 6a khé bĩo bĩo sã mí yi à na. A 6a nùpua mu vaá han wo, á díá ó o wà lè mí nín-kãamáa.

¹¹ O o mǎhũ bãnso bĩnía tonkaa mí ton-sá veere, á 6a mún vaá là wón á han nòn, ó o wà à 6a yí nòn dēe wo yi.

¹² O o pá bĩnía tonkaa 6a nùwã tĩn níi, á wón 6a mún vaá han óónĩkaa yi, á nòn.

¹³ «Ó o mǎhũ bãnso wãa bía: «Eee ï wãa à wé kaka çoon? Awa, ï ò tonka ï za na á ï wa làa sòobéε, jún-sĩ á wón 6a à kñnbi.» O o bía nòn mí za mu yi le o hĩnĩ lén, á wón hĩnòn wà.

¹⁴ εε ká bĩo 6a nùpua mu yère dá a wán, á 6a wee bío mín yi: «Yia lua ká lé yĩ á ho mǎhũ bĩo khii sĩ yi. Mi wa búe o, á ho mǎhũ bĩo wãa à sĩ wèn.»

¹⁵ A 6a hĩnòn wĩira a á khèra lée ó díá.» O o Yeesu wãa tùara 6a yi: «Àwa! Lé mu yén á ho mǎhũ bãnso ò wé làa ba?

¹⁶ O ò buen 6ueé búe 6a nùpua mu, ká a cà nĩ-vio á à kúee mí mǎhũ mu yi.» Bĩo 6a nùpua já hã bióní mu, á 6a bía: «Póon! Bũn máa wé.»

¹⁷ Ká a Yeesu màhã fá mí yĩo 6a yi ò o bía: «Le Dónbeenĩ bióní vũahũ bióní na ká kúará lé mu yén?

«Le huee na 6a so-sowa lá pã díá, lé ño hĩa bĩnía 6ueé buan ho soró ñnía.»

¹⁸ Yia lùwá le huee mu wán á bãnso sãnía á à yáa.

Ká yia á le ɓèn kùera lion wán, á ɓànsó á à fùfúuka.*

¹⁹ A ɓa *yankarowà ɓúnása lè ho *làndá ɓio zéenilowa zūna le lé ɓarén á le wáhiire mu wà bò wán, á ɓa dèniá wee cà a wáiró yahó, ká ɓa màhá zāna ɓa nupua.

Ho lànpo cálo à na ho Oroomu béε yi ɓio
(Matiye 22.15-22; Maaki 12.13-17)

²⁰ Bún món á ɓa wee hùen o Yeesu. ɓa tonkaa ɓa nɓnbáwa ɓúí na wee wé mítén lòn nupua na téréna. ɓa le bán khúaa o ɓii yi à yí o ɓín-kohó ɓúí bè yi dérāa wo yā wi ho kōhū ɓúhū wán ní yi.

²¹ A ɓa tūara a yi: «Nì-kàránlo, wa zū le ɓio fo wee ɓio làa ɓio fo wee kàrán lè ɓa nupua á téréna. Fo yí máa ká nupue yío. ɓio le Dónbeení le ɓa nupua wé ɓua lè mítén lé bún ɓàn kàránló binbirí á fo wee na.

²² Awa! A ū ɓio na wɛn: Wa làndá yi á ho lànpo ko ho wé cá na ho Oroomu kōhū béε yi lée, táa mu yí ko làa wéró?»

²³ O o Yeesu zūna ɓa hénní ɓio, ó o ɓía nɔn ɓa yi:

²⁴ «Mí zéení le wén-hōnló ɓúí làa mí. Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hōnló mu wán á wée te?» A ɓa ɓía: «Lé o béε.»

²⁵ O o Yeesu ɓía nɔn ɓa yi: «Awa. ɓio sá a béε yi à mí na a yi, ká ɓio ɓèn ɓio sá le Dónbeení yi à mí na mu dén yi.»

²⁶ O ɓioní na ó o ɓía á ɓa yí mɔn ɓín-kohó ɓúí na ɓa dà a bè yi á à wáirāa wo ɓa nupua yahó. ɓio ó o ɓía wó ɓa coon, á ɓa ɗin tétété.

Ba nǐ-hía vèeró ɓio
(Matiye 22.23-33; Maaki 12.18-27)

²⁷ ɓa *Saduslewa lé ɓia le ɓa nǐ-hía máa vèe. Lé bán nùwā wɛn ɓúí buara a Yeesu cón ɓueé tūara a yi:

²⁸ «Nì-kàránlo, ɓio ó o *Məyiize túara henía nɔn wɛn lé ɓio ká: Hen ká a ɓúí yan mín háa á húrun ò o yí yú za làa wo, á ɓàn za ko ò o fé ɓàn háa ya, à te ɓa zāwa yi mín za mu yèni yi.†

²⁹ Ka lòn nupua nùwā hɛɓun ɓúí lá lée zāwa síi, ó o yahón so yan mín háa á húrun ò o yí yú za làa wo.

³⁰ O o ɓun ní so fó a mahāa mu yan,

³¹ bún món ó o ɗin ní so fó yan, á ɓa mí nùwā hɛɓun yan wo bèenia á húrunka, ò o ɓúí yí yú za làa wo.

³² Mu ɓàn véení ó o háa mu mún húrun.

³³ Ayà, nɔnzoñ na ɓa nǐ-hía á à vèe yi, ó o háa mu ɓio ò sí a yén yi? ɓio ɓa mí nùwā hɛɓun màhá yan wo bèenia.»

³⁴ O o Yeesu ɓía nɔn ɓa yi: «Ho ɗimɓá na lònɓio báawa lè ɓa háawa wee ya mín.

³⁵ Εε ká ɓa báawa lè ɓa háawa na ko ɓa khíi vèe à yí le mukāñi ho ɗimɓá na bò o ɓuen yi bán máa ya mín.

* **20:18** Mi loñ Lení vūahū (Psaumes) 118.22 † **20:28** Mi loñ Làndá zéeniló vūahū (Deutéronome) 25.5

³⁶ Ba yí dà máa bíní máa hí, lé bǐo 6a 6onmín lè le Dónbeení wáayi tonkarowà. Ba lé le Dónbeení zàwa lé bǐo 6a vèera.

³⁷ Ho laho na bía le vǐndè-za na ho dǎhũ wi yi bǐo, ó o Mɔyĩize zéenia mu wéréwéré le 6a nǐ-hía khíi vèe, ò o von o Nùhũso le *Abarahaamu 6àn Dónbeení là a *Izaaki 6àn Dónbeení là a *Zakoobu 6àn Dónbeení.‡

³⁸ Le Dónbeení lé bǐa yǐo wi lua 6àn Dónbeení, ká le yínɔ́ nǐ-hía 6àn Dónbeení. Lé bǐo 6a búenbúen yǐo wi lua lerén bǐo yi.»

³⁹ A ho *làndá bǐo zéenílowa nùwá yɛn búí bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, fo bía se.»

⁴⁰ Lé bǐo 6a yí wi à 6a bíní khà mǐten tùa wo yi làa bǐo búí. §

O Krista s̄tini zúrlo bǐo
(Matiye 22.41-46; Maaki 12.35-37)

⁴¹ O Yeesu bíníà tùara 6a yi: «Ba da à wé kaka à bíoráa le o *Krista lé o *Daviide m̀nmaníi?

⁴² Lé bǐo ó o Daviide mí beere bía mu hã Leni vūahũ yi:
«O Nùhũso Dónbeení bía nɔn í Nùhũso yi:

Buee keení í nín-tfáni,
⁴³ fúaa ká í búrá ũ zúkúsa ũ tá,
á ũ bò ũ zení wán.»*

⁴⁴ Bǐo ó o Daviide wee ve o Krista lè mí Nùhũso, o ò wé o jùhũso ká a mún pá à wé o m̀nmaníi kaka?»

Mi pa mǐten ho làndá bǐo zéenílowa bǐo yi
(Matiye 23.6; Maaki 12.38-40)

⁴⁵ Bǐo 6a zãamáa d̄n wee jí a bíoní, ó o bía nɔn mí nǐ-kenínia yi:

⁴⁶ «Mi pa mǐten ho *làndá bǐo zéenílowa bǐo yi. Ba wa hã báká-beera z̄lò à wé h́eekaráa. Ba wa 6a wé t̄ení 6a yi lè le k̀nbií 6a zãamáa f̄emínlò lara yi. Ho k̀ránlò z̄íní yahón lùà, lè ho d̄nlò d̄iiní keenínia na seka 6a wé hueeka keení yi.

⁴⁷ Ba wee khà 6a mahãawa juua bǐo, á mún wa ho floró na túee wéró à 6a nùpua leéka le 6a t̄érinna. Lé bún búenbúen nɔn á 6a lònbee khíi wíoka à dérãa wán.»

21

O mahã-khenii hãmu bǐo
(Maaki 12.41-44)

¹ O Yeesu hóonía mí yahó á lora khíi fò, ó o m̀n ho nãfòrò 6ànsowà na wee kúee mí hãmu hã 6onkoní yi le *Dónbeení z̄i-beení yi.

² O o mún m̀n o mahã-khenii búí ò o wee kúee mí t̄mónwá bǐo jun,

‡ 20:37 Mi loń Léró vūahũ (Exode) 3.6 § 20:40 Mi loń Léró vūahũ (Exode) 3.6

* 20:43 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 110.1

³ Ó o bía: «Le í mĩ ho tũíá na mia; O mahá-khenii na kà bĩo na ó o kúaa á boo po bía ká búenbúen bĩo.

⁴ Lé bĩo le wárí na 6a búenbúen wó lè mí hãmu lé ðio 6a yú puunía. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bĩo wi o cǎn búenbúen na ó o lá wé è dí.»

Le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ floró bio
(Matiye 24.1-8; Maaki 13.1-8)

⁵ Bĩo 6a nùpua nùwã yèn búii wee bío le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ bĩo, le le donkhueéra lè hã *hue-senĩ lè mu bĩowa na 6a wó lè mu hãmu, ó o Yeesu bía nǎn 6a yi: ⁶ «Pãahũ búii khii dǎ ká bĩo mí yĩo wi wán ká á à fi. Hãrí huee máa keĩ mí ninza huee wán.»

Ho yéréké bĩowa na khii wé á ho ðĩmĩná á à vérdá

⁷ A 6a tũara a yi: «Nĩ-karánlo, lé ho pãahũ yén á bũn bĩo so ò wé yi, á lé mu bĩo yén khii zéeni le mu bĩo mu wéro pãahũ ðǎn?»

⁸ Ó o Yeesu bía: «Mi pa miten bĩo. Mi yí ðía le 6a vĩinĩ mia. Lé bĩo á nùpua cèrèè khii buen í yèni yi á à bío: «Í lé o *Krista, ho pãahũ ðǎn.» Ká mi mahá yí bè 6a yi.

⁹ Hen ká mi khii wee jí hã hĩa táró, lé ho kǎaló bĩo, à mi yí ðéè mi yiwa. Lé bĩo á bũn bĩowa so ko mu wé ho yahó. Ká bũn ðèniá máa wé ho ðĩmĩná véro pãahũ.»

¹⁰ Ó o bĩnía bía bò mu wán: «Ho sǐi búii khii wé è lé vaá fi lè ho sǐi veere, á ho kǎhũ búii khii wé è lé vaá fi lè ho kǎ-veere.

¹¹ Ho tá ðékénòn sũmáa khii wé hã lùà búii yi, á le hĩni lè mu vǎn-kora khii keĩ lùà cèrèè yi. Mu bè-beera búii na bĩo á à wé le zǎnii á à wé ho wáayi lè ho tá yi.

(Matiye 10.17-22; Maaki 13.9-13)

¹² «Èè ká sǎni à bũn búenbúen ðǎ, á 6a à wĩika mia á à beé lò. Ba à 6ua mia á à varáa 6a *zúifùwa kǎránló zĩnĩ yi á vaá cítí, á à kúee mia ho kàsó yi. Ba wé è 6ua mia á vaá ðĩnĩ hã kǎna júnása lè 6a bá-zàwa yahó bĩo mi tà mi bĩo yi.

¹³ Lé bũn mi ì bè yi á à zéeniáa í bĩo.

¹⁴ Mi bè mi hácírí bĩo kà lè bĩo wán: Mi yí ðéè mi yiwa bĩo mi vaá bío á à fenínáa miten bĩo yi.

¹⁵ Inén í beere lé yĩá á à na hã bíoní lè mu bè-zũrminĩ mia, á mi zúkúsa ó o búii máa ðǎnĩ máa sǎnsá mia á mún máa kán.

¹⁶ Hãrí mĩn maáwà lè mĩn nuwà, mĩn zàwa lè mĩn nùwã na ká, lè mĩn bǎnlowà mĩten lé bán á à ðé mia á à na, á mi cèrèè búii 6a à búe.

¹⁷ Ba nùpua búenbúen á à jĩn mia bĩo mi tà mi bĩo yi.

¹⁸ Èè ká hãrí mi jún-vǎnĩ ðà-kénĩ búii máa vĩ.

¹⁹ Mi fǎrá ðĩn sese, bũn lé bĩo á à na ká mi ì yí le mukǎnĩ na máa vé.

*O Yeesu wee bio ho Zeruzalεemu floró bïo
(Matiye 24.15-21; Maaki 13.14-19)*

20 «Pàahũ na mi khii mi 6a hĩn-táwá lè mí kuio ká 6a kɪnía ho Zeruzalεemu yi, bũn ká mi ì zũn le cɪnú ká ho floró yi.

21 Hón pàahũ so yi á bĩa á à kεn ho *Zudee yi ko 6a lùwí yòò hã 6úaa. Bĩa á à kεn ho Zeruzalεemu yi ko 6a lé ho yi lén, à bĩa wi hã mana yi yí bĩnĩ 6uee zo ho yi.

22 Lé bïo mu ù wé le cítii fló wizoonĩ na le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ bè-bionii 6úen6úen á jii ì sí yi.

23 Ho yéréké khii sá 6a hã-sεenasa lè 6a hã-ɲàawa yi mu zoñ. Lé bïo mu ù wé le yi-vée làa sòobée ho kǎhũ mu yi, á le Dónbeenĩ á à zéeni le le sii wee cĩ 6a nùpua mu yi.

24 Ba à 6úe 6a 6úí lè hã hĩa khàra, ká 6a 6úí 6a à 6ua à varáa hã kã-vio yi, á bĩa yínón 6a zúifùwa 6ueé fi ho Zeruzalεemu á à kεnĩ ho yi fúaa 6a pàahũ jii sú.

*O Nùpue Za bĩnĩ buenló bïo
(Matiye 24.29-35; Maaki 13.24-31)*

25 «Mu biowa 6úí na sii yí zũ khii wé le wii le ho piĩhũ lè hã mànàayio yi. Ho ðĩmĩɲá kãnasa 6úen6úen á yilera à yáa mu yámú ɲumu na wee kùrún sã ɲíló bïo yi.

26 Ba nùpua 6úí yiwa á à dè dè è yuunika ká 6a leékaa bïo khii wé ho tá wán mu pàahũ, lé bïo á ho wáayi bïo 6úen6úen á à dèké.

27 Bũn ká 6a à mi a *Nùpue Za hã dùndúio wán ká a yòò lua lè mí dànló lè mí cùkú beenĩ.

28 Ká bũn biowa so wéró jii khii hèra, à mi hĩnĩ ðĩn à hóonĩ mi ɲúná lé bio á mi kãniló wáa sùaráa.»

*O Yeesu lá ho fikiyée bio á kàràanna lè 6a nùpua
(Matiye 24.32-35; Maaki 13.28-31)*

29 Bũn món ó o Yeesu wà le wàhiire na kà nɔn 6a yi: «Mi lorĩ ho *fikiyée vĩndèe lè hã vĩnsĩa na ká.

30 Ká hã hĩa wee sà mí vǎn-yórówà, se mi zũ le ho viohó tèrò dñn.

31 Làa bũn sii ká mi khii mɔn ká bũn biowa so wee wé, à mi zũn le le *Dónbeenĩ béenĩ sùaráa.

32 Le 1 mĩ ho tũíá poni na mia: Ho pàahũ na kà nùpua máa hí máa vé ká bũn biowa so 6úen6úen yí wó.

33 Ho wáayi lè ho tá khii vé, ká 1 bionĩ hǎn ñ kεn bĩn féeε.

Mi wé fání mi yio

34 «Hen ká mi wee pa miten bïo sese, á mi máa na miten ho dàndĩnló lè ho ɲa-ɲunló, lè ho ðĩmĩɲá bïo yilera yi. Ká bũn mia le wizonle mu khii ví mia lè ho zúán bïo sii.

35 Lé bïo le khii yòoka ho ðĩmĩɲá nùpua 6úen6úen wán.

³⁶ Mi fání mi yïo. Mi wé fio f̄εεε, á mi ì yí ho pànká à fenínáa miten bïo wà ɓueé wé ɓúenɓúen yi, á à dàñ n̄ ðinnáa o *Nùpue Za yahó.»

³⁷ Le wisoni yi ó o Yeesu fù wee wé kàrán ɓa nùpua le *Dónbeení zì-beení yi. Ká ho zihú ò ò lén yòo cāa hā Oliivewa v̄ns̄la ɓúee wán.

³⁸ Ba nùpua ɓúenɓúen fù wee wé ɓuen le Dónbeení zì-beení yi le ȳnb̄ii ɓùir̄ii, à ɓuee jí a c̄sn̄.

22

O Yeesu dénaló ɓïo

(Matiye 26.1-5, 14-16; Maaki 14.1-2, 10-11; Zān 11.47-53)

¹ Ho *búurú na á ja-f̄ini yí dó yi s̄nú na ɓa le Paaki wà ɓueé s̄ará.

² A ɓa *yankarowà júnása lè ho *lándá ɓïo zéenílowa wee cà ɓïo ɓa à wé wé è ɓúeráa o Yeesu, lé ɓïo ɓa zāna ɓa zāamāa.

³ A ɓñn̄ ó o *Satāni dó hā yile-kora ò Zudaa na ɓa wee ve làa Isikariote yi. O lé ɓa n̄i-kenínia píru j̄un n̄i-kéní.

⁴ O o Zudaa mu wà vaá wāanía lè ɓa yankarowà júnása lè le *Dónbeení zì-beení parowà júnása, à zūrnáa ɓïo o ò wé wé è dérāa o Yeesu ɓa n̄ii yi.

⁵ A ɓán s̄ia wan wan le mí ì na le wárí wo yi.

⁶ O o Zudaa wāa tà, á h̄n̄on wee cà ɓïo o ò ðñn̄ wán á à dérāa wo ɓa n̄ii yi kà ɓa zāamāa yí zūñ mu.

O Yeesu le ɓa wíoka ho Paaki ðñnló ɓïo

(Matiye 26.17-19; Maaki 14.12-16; Zān 13.21-30)

⁷ P̄ahú na ɓa wee dí ho búurú na á ja-f̄ini yí dó yi s̄nú yi, á le wizonle na ɓa ko ɓa f̄úaa ho Paaki piozàwa yi à wé lè mu h̄amu ðñn̄,

⁸ Ó o Yeesu tonkaa o Piere là a Zān á bía n̄on yi: «Mi lén vaa wíoka ho Paaki ðñnló ɓïo.»

⁹ A ɓa t̄uara a yi: «Lé wen á fo wi à wa wíoka mu yi?»

¹⁰ O o bía n̄on ɓa yi: «Mi loñ! Hen ká mi h̄ia wà líi zo ho lóhó yi, á mi ì fè mín làa n̄ii ɓúii na sò mu j̄umu lè ho d̄uhú, à mi bè o yi va le z̄ii na ó o vaá zo yi,

¹¹ à vaa ɓío na le z̄ii mu ɓāns̄o yi: «O n̄i-kàránlo le wa t̄ua foñ: Ho lahó na á ñén lè ñ n̄i-kenínia á à dí ho Paaki ðñnló yi lé ho yén?»

¹² O ò zéení la-beení ɓúii làa mia ho n̄ónwíohú yi na s̄ia ɓàráka vó. Lé ɓín à mi wíoka ho ðñnló ɓïo yi.»

¹³ A ɓa wà vaá yú mu ɓúenɓúen làa ɓïo ó o Yeesu bíarāa mu á ɓa wíokaa ho Paaki ðñnló ɓïo.

O Nuhúso ðñnló

(Matiye 26.26-29; Maaki 14.22-25; 1 Kor̄ente 11.23-25)

14 Bïo ho pãahũ dõn, ó orén lè mí tonkarowà páanía kará ho ðínló jùhũ yi. 15 Ó o bía nòn 6a yi: «Í 6èntín wee cà à ï dí ho Paaki sánú ðínló na kà làa mia à bè yi lò beráa.

16 Lé bïo á ï máa bíní máa dí ho làa mia hùúu, fúaa nònzon na á mu ù wé á jii á à sí yi le *Dónbeenĩ béeñĩ yi, le ï bïo mu na mia.»

17 Ó o wáa lá le juuní dèe á 6uan, ò o dó le Dónbeenĩ b́arákà, ò o bía: «Mi fé le juuní dèe na kà à ju fé mín yi.

18 Le ï bïo mu na mia: A lá ho zuia jii wán, á ï máa bíní máa ju ðivén hùúu, ká mu yínóñ le Dónbeenĩ b́eñĩ 6uenlò món.»

19 Bún món ó o lá ho búurú, á dó le Dónbeenĩ b́arákà, ò o cèkkaa ho nòn 6a yi, ò o bía: «Hia kà lé ï sánia [na nòn mi bïo yi. Mi wé wé mu à leekaráa ï bïo.»

20 Lé bún 6àn síi ó o mún láráa le juuní dèe ho ðínló díró món, ò o bía: «Le juuní dèe na kà lé le páaní finle na bò lè ï cãni na á à kúia mi bïo yi.]

(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21)

21 «Èe ká mi màhã loñ, yia á à dé mi ì na làa mi á páanía kará ho ðínló jùhũ yi hen.

22 Mu bon, o *Nùpue Za á à hí làa bïo le Dónbeenĩ le mu wéráa. Ká yia màhã níi ì bè mu á ho yéréké è zo jùhũ.

23 A 6a 6úakáa wee tùaka mín yi le lé o yén màhã à wé mu mí tlahũ coon?»

Yia po bia ká lé o yén?

(Matiye 20.25-28; Maaki 10.42-45)

24 O Yeesu nĩ-kenínia wee wãaní mín yi à zúrínáa yia po barén na ká.

25 Ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ho ðímíjá kãna bá-zàwa wee wé mí pánká hã wán, á bia ho pánká wi níni yi le 6a wé ve mí làa b̀è-tente wérowà.»

26 Èe ká minén bïo yí ko à mu keñ kà. Minén á yia jùhũ wi po bia ká wón ko ò o wé mítén cínú b́ia ká yahó. A yia á ho pánká wi níi yi wé bia ká ton-sá.

27 Yia jùhũ wi lée wée? Lé yia 6a wee lá ho ðínló na yi ò o dí lée, táá lé yia wee lá ho na? Yínóñ yia 6a wee lá ho na yi le? Awa! Inén wi mí tlahũ lòn ton-sá bïo síi.

(Matiye 19.28)

28 «Bïo á mi wee tà keñ làa mi féee le lònbee na wee yí mi yi,

29 le bún nòn á le b́eñĩ na á ï Maá nòn miã á ï mún nòn mia.

30 Mi khii dí á à ju làa mi ï b́eñĩ yi, á mi mún khii keení 6a bá-zàwa kanmúini wán á à cítiráa o *Isirayeele zĩ-júná píru jún.»

O Yeesu bia le o Piere hta pt mi bïo

(Matiye 26.31-35; Maaki 14.27-31; Zan 13.36-38)

31 O Yeesu bía nɔn o Simɔn Piere yi: «Simɔn, Simɔn, héyii! Loń! O *Satāni flora ho wōhũ le Dónbeenĩ cǔn yú à didiráa mia làa bïo ɓa wé didiráa mu dũmu à lén zàn-bïo.

32 Ε κά ι màhá flora nɔn foñ, à le siidéro yí fòo foñ. Ká ũ khii tà yèrèmaa ɓuara ĩ cǔn, à ũ hení mĩn zàwa sía.»

33 O o Piere bía nɔn wo yi: «Núhũso, hàri à mu wé kàsó, á ĩ ì zo ho làa fo. A mu wé húmú, á ĩ ì hí làa fo.»

34 O o Yeesu bía: «Piere, le ĩ bío mu na foñ: Ho zuia ó o kò-béε máa wá, ká ũ pá le fo yí zū mi a dǔn há cúa-tĩn.»

Mi wé wioka miten hã fio bïo yi

35 Bũn mǔn ó o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Bïo á ĩ hĩa tonkaa mia, à ĩ le mi yí ɓua wárí à yí ɓua puure làa nakãa, á bïo ɓúí cén fòora mia le?» A ɓa bía: «Dèε ɓúí yí fòora wen.»

36 O o wãa bía nɔn ɓa yi: «Àwa! Bïo kà wán ká yĩa wárí wi ò o lá le ɓua, à yĩa puure wi mún lá le ɓua. Yĩa khà-tóní mia à wón yéé mí báká beenĩ, ò o yà ho ɓúí.

37 Le ĩ bío mu na mia: Le Dónbeenĩ bïonĩ vūahũ bïonĩ na kà bïo ko à mu sá miĩ à jii sí: «Ba mà a dó ɓa bè-kora wérowà jii.* Mu bon. Bïo túara ĩ dǔnĩ yi á à wé jii ì sí.»

38 O o nĩ-keninia bía nɔn wo yi: «Núhũso, lé hã khà-túa bïo jun na.» O o Yeesu bía: «Mi wãa día kà.»

O Yeesu flora hã Oliivewa Búee wán

(Matiye 26.36-45; Maaki 14.32-41)

39 O Yeesu ló ho lóhó yi á wà van hã Oliivewa ɓúee wán làa bïo ó o wee wé wéráa mu. O o nĩ-keninia bò a yi.

40 Bïo ó o vaá dǔn ho lahó mu ó o bía nɔn ɓa yi: «Mi wé fio bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wéro yi.»

41 Bũn mǔn ó o khèra làa ba á à yí lòn hen na ó o nùpue hue-lèenii dà vaá dã yi síi, á líí fàrá mí nɔnkóɓúná wàn ò o wee fio kà síi:

42 «ĭ Maá, ká fo tà, à ũ yí le le lònbee na kà dã mi. Ε κά mu yí wé ĩnén síi bïo ká ũnén síi bïo lé bïo wé.»

43 [Bũn mǔn á le Dónbeenĩ tonkaro ɓúí ɓueé zéenia mĩten làa wo, á hĩna a síi.

44 O Yeesu wíokaa wee fio lè mí sòobéε, lé bïo á bïo wà ɓueé wé làa bïo á à sá a yi ɓúenbúen ó o mɔn, á mu wee beé o lò dàkhĩna, ó o fèenĩ yèrèmaa ka lòn cǔni, á wee luioka lii kúia ho tá yi.]

45 Bïo ó o flora wó, ó o bĩnía ɓuara mí nĩ-keninia cǔn á ɓueé yú ɓa à mu dǔmu ɓó ɓa, lé bïo ɓa yiwa wee váráa.

46 O o bía nɔn ɓa yi: «Mi yí da. Mi hĩnĩ fio à mi yí zo mu bè-kora wéro yi.»

* 22:37 Mi loń Ezayii vūahũ 53.12

Ba wĩira a Yeesu

(Matiye 26.47-55; Maaki 14.43-49; Zān 18.2-11)

47 Bío ó o Yeesu dīn wee bío, à bǔn 6a zāamāa 6úi vaá ló lua. Yia dú 6a yahó lé o Zudaa, wón na lé o nǐ-kenínia píru jún nǐ-kéní mi bæere. O 6uee dēenii, ó o wà 6ueé 6ó a Yeesu yi, á le mí ì tēení a yi lè le kǎnbii.

48 A wón bía nǎn wo yi: «Éee, Zudaa, lé le kǎnbii tēenii á fo ò bè yi á à dérāa o *Nùpue Za á à na le?»

49 Ká bía làa wo bò mín zūna bío hĩa à wé, á 6a tùara a yi: «Núhũso, wà dà à fi lè wa khà-túa le?»

50 A 6a nǐ-kéní 6úi dēenía hà 6a *yankarowà jùhũso ton-sá nín-tiání jikāahú kúio.

51 Ká a Yeesu mǎhǎ bía: «Héyii! Mi día kà.» O o dǎn o nǐ jikāahú ó o dēenía wan.

52 Bǔn món ó o Yeesu yèrēmāa bía nǎn 6a yankarowà júnása, lè le *Dónbeení zǐ-beení parowà júnása lè 6a nǐ-kǐa na wà 6ueé wǐ wo yi: «Mi 6uan mi khà-túa lè mi bǔaa 6uararāa í wán le we? I lée nǐ-kāanii le?»

53 Hǎ wizooní 6úen6úen á í lá wee wé keń làa mia le Dónbeení zǐ-beení yi á mí yí wĩira mi hón pǎahú so yi. Ée ká ho pǎahú na ká hón bío sǎ minén lè le tǐbíri pǎnká jùhũso yi.»

O Piere pá a Yeesu bío

(Matiye 26.57-58, 69-75; Maaki 14.53-54; Zān 18.12-18, 25-27)

54 Bǔn món á 6a wǎa wĩira a Yeesu á 6uan vaá zonnāa 6a yankarowà jùhũso zǐ. O Piere bò 6a yi ká a mǎhǎ khèra wǐ.

55 Ba zoó lò ho dǎhú ho lún sǐi yi á 6a 6úi kará kǐnía yi. O o Piere 6ueé zoó kará làa ba.

56 O o ton-sá hǎa 6úi mǎn wo ho dǎhú khoomu yi ò o kará, ó o fá mí yǐo wo yi, ò o bía: «O nǐ na ká mún fù wǐ làa wo.»

57 O o Piere pá mu, ò o bía: «Héyii! Hǎa mu, í yàá yí zū a.»

58 Mu ù dé mí yi ò o 6úi tǐn mǎn wo, á wón bía nǎn wo yi: «Ūnén mún lé o nǐ mu 6àn nǐ-kéní 6úi.» Ká a Piere mǎhǎ bía: «Nǐ mu, í yí nǎn wo.»

59 Bío mu dá dò mí yi lòn lèèrè dà-kéní sǐi ó o nǐ-veere 6úi tǐn pá bǐnía bía mu: «Mu bon kénkén. O nǐ mu fù wǐ làa wo, lé bǐo ó o mún lé o Kalilee nǐ.»

60 Ká a Piere mǎhǎ bía: «Bìo á ūnén yàá wee bío á í yí zū.» Ho pǎahú dà-kéní kéní na ó o wee bío mu yi ó o kò-béé wá.

61 O o Núhũso yèrēmāa fá mí yǐo o Piere yi. Lé bǔn ó o Piere hácírí mǎhǎ 6uara bío ó o Núhũso bía nǎn wo yi wán: «Ho zuia ó o kò-béé máa wá ká ũ pá le fo yí zū mi á dǎn hǎ cúa-tǐn.»

62 O o Piere hǐnǎn ló á lée wá búbùbù.

Ba dásíwá wee ha a Yeesu ká 6a a là a

(Matiye 26.67-68; Maaki 14.65)

⁶³ Ba nùpua na pan o Yeesu yi wee yáa mí jíní yi na a yi ká 6a a ha a.

⁶⁴ Ba wee pe o yahó yi ká 6a tùa wo yi: «Ká fo lé le *Dónbeení jì-cúa fεero bio bon, à ù zééní yã vîna fo.»

⁶⁵ Hã bín-kora lè mí síwà á 6a wee bío na a yi.

Ba buan o Yeesu vannáa ho làndá tûiá fεerowà cón
(Matiye 26.59-65; Maaki 14.55-65; Zàn 18.19-24)

⁶⁶ Bío ho tá tōn, á 6a *zúifùwa nî-kía, lè 6a *yankarowà júnása *lè ho làndá bio zéenílowa kúaa mín wán, à 6a le 6a bua a Yeesu buennáa minén na lé ho làndá tûiá fεerowà yahó.

⁶⁷ A 6a tùara a yi: «Fo lé o *Krista à ù bío mu le wa jí.» O o bía nòn 6a yi: «Í bía mu nòn mia á mi máa tà mu,

⁶⁸ ká í mún tùara mia á mi máa bío dèè.

⁶⁹ Ká hã laà na kà wán, ó o *Nùpue Za á à kεení le Dónbeení na dà mu bio búenbúen nín-tiání.»†

⁷⁰ A 6a búenbúen wáa bía: «À bün à fo lé le Dónbeení Za lon?» O o bía nòn 6a yi: «Lé minén miten bía le í lé orén.»

⁷¹ A 6a wáa bía: «Wa màkóo wáa mía seéràsa yi. Warén waten wáa jà a jì-cúa.»

23

Ba buan o Yeesu buararàa o Pilaate cón
(Matiye 27.2, 11-14; Maaki 15.1-5; Zàn 18.28-38)

¹ Ho làndá tûiá fεerowà búenbúen hínòn buan o Yeesu vannáa o *Pilaate cón.

² Bío 6a vaá dñn bín, á 6a wee bá a ká 6a a bío: «O nni na kà á wa yú ò o wee khà wa nìpomu vîní le 6a yí cã ho lànpo à na a bée yi. O o mún wee bío le mí lé o *Krista, o bée.»

³ O o Pilaate tùara a yi: «Lé ünén lé 6a *zúifùwa bée le?» O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo bía mu.»

⁴ O o Pilaate bía nòn 6a yankarowà júnása lè 6a zãamãa yi: «Bíoní na à ì ðñn wán á à sínínáa o nni na kà jùhũ á ì yí mòn.»

⁵ Ká 6a màhá pá wíokaa wee bío lè mí pánká: «O wee kãaní wa nìpomu lè mí kàránló. O búa mu jùhũ ho Kalilee yi á tò ho *Zudee yi fεεε wà buéé bó hen.»

⁶ Bío ó o Pilaate jà hã bíoní mu, ó o tùara: «O nni mu lée Kalilee nni le?» A 6a le ũuu.

⁷ A bío ó o zũna mu kà, ó o le 6a bua a varáa o *Heroode cón, lé bío ó o Heroode lé yã wi ho Kalilee jùhũ wán, à wón mún wi ho Zeruzaleemu yi mu pãahũ.

Ba buan o Yeesu buararàa o Heroode cón

⁸ Bío ó o Heroode mòn o Yeesu, ó o síi wan, lé bío ó o jà a sã míana, á lá wi ó o mi a wán hàrí hàání. O lá wi ò o mi a ká a wee wé yéréké bio búí.

† 22:69 Mí loń Lení vūahũ (Psaumes) 110.1, Daniyεele vūahũ 7.13

⁹ O tùara a yi làa bío cèrèè ká a Yeesu màhá yí dó mí jii wo yi hùúu.

¹⁰ Ba *yankarowà júnása lè ho *làndá bío zéenílowa òn wee kooní a Yeesu yi lè le hɛɛrè.

¹¹ O Heroode lè mí dásíwá wee yáa mí jini yi na a Yeesu yi ká 6a a zùánka a yi. Ba zíníá wo lè ho báká beení na se làa sòobéɛ, à 6a bíníá 6uan wo vannáa o Pilaate cón.

¹² Lé bún zoñ ó o Heroode là a Pilaate bíníá wó 6a bónlowà ká 6a jòn lá wee fi.

Ba le o Yeesu ko ò o búe

(Matiye 27.15-26; Maaki 15.6-15; Zān 18.39-40; 19.4-16)

¹³ Bún món ó o Pilaate von 6a yankarowà júnása, lè 6a ya-díwá lè 6a zāamáa á kúaa mín wán,

¹⁴ ò o bía nɔn 6a yi: «O nni na ká á mi 6uan 6uararāa í cón, á le o wee káani mu nípomu. Awa! Í mún wāa tùara a yi mí 6úen6úen yio yi, á há wén-kora na mi le o wó na dà à dé o jùhú á í yí mɔn.

¹⁵ O Heroode bíníá 6uan wo 6ueé nɔn wɛn, lé bío á wón mún yí mɔn o wékheró. O 6èntín yí wó bío 6úí na nɔn ó o korāa lè mu húmú.

¹⁶ Í ì bío le 6a ha a lè há làbàani, ká í ì díá wo o ò lén.»

¹⁷ [Hen ká ho Paaki sánú díró òn, ó o Pilaate ko ò o lén o kàsó nni 6úí díá.]

¹⁸ A bún 6a 6úen6úen páania wee bío pónpón: «Búe o, à ù díá o Barabaasi!»

¹⁹ Wón Barabaasi so kàsó zoró jùhú lé bío ó o hía wi ho káaló fio yi, á 6ó a nni 6úí.

²⁰ Bío ó o Pilaate wi ò o díá a Yeesu, ó o wíokaa tùara 6a zāamáa yi.

²¹ Ká 6a màhá wee wāamaka: «Búe wo ho *kùrùwá wán ò o hí! Búe wo ho kùrùwá wán ò o hí!»

²² Mu cúa-tin níi ó o Pilaate bía nɔn 6a yi: «Lée webio ó o wó khon yi? Í yí mɔn bío 6úí na nɔn ó o korāa lè mu húmú. Í ì bío le 6a ha a lè há làbàani, ká í ì díá wo o ò lén.»

²³ Ká 6arén bán pá lan wee wāamaka pónpón le 6a búe o Yeesu ho kùrùwá wán. A 6arén wāamakaa lé hía yú ho pánká.

²⁴ O o wāa tà le mí ì wé bío 6a wee cà.

²⁵ O nni na 6a le o díá, wón na kera ho káaló fio yi á wó le ní-búe 6a dó ho kàsó yi, ó o léra díá, ò o nɔn o Yeesu 6a dásíwá yi le 6a wé làa bío 6a zúifúwa sía vá yi.

Ba dásíwá 6uan o Yeesu wárda

(Matiye 27.32-34; Maaki 15.21-23; Zān 19.17-22)

26 Bïo 6a 6uan o Yeesu wàráa, á 6a vaá fò mín làa Siréena* nîi 6úi na 6a le Simôn, ò o ló hã mana yi lua. A 6a dásíwá wîira a 6ueé séenia lè ho kùrùwá, ò o bèráa o Yeesu món.

27 Ba minka zãamãa bò a yi á séenia 6a hãawa 6úi na wee wá kuaará a bïo yi.

28 O o Yeesu yèrëmãa wee bío làa ba: «Zeruzalëmu hãawa, mi yi wá ìnén bïo yi, ká mi wá minén miten lè mí zàwa bïo yi.

29 Lé bïo hã wizooní 6úi na lua yi, á 6a khíi wé è bío: «Ba hãawa na yí máa te làa bïa òn yí ton za yí yènia yí mòn bán júná 6èntín sí.»

30 Hón pãahũ so yi ká 6a à bío ò na hã 6úaa yi: «Mí tē jĩ wēn» á mún ñ bío lè hã dòn6úaa: «Mí pe wēn»†

31 Lé bïo ká 6a wee wé ìnén na ka lòn 6ùen-siire ká síi, á minén na ka lòn 6ùen-heni bïo khíi dà bún wán.»

*Ba 6úaa o Yeesu ho kùrùwá wán
(Matiye 27.35-44; Maaki 15.24-32; Zãn 19.17-27)*

32 Ba mún 6uan nî-wanna nùwã jun 6úi na 6a à páani ì 6úe là a Yeesu.

33 Bïo 6a vaá dõn ho lahó na 6a wee ve làa «Nún-6òkuee» á 6a 6úaa o Yeesu ho *kùrùwá wán bín. Ba nî-wanna nùwã jun á 6a mún 6úaa hã kùrùwáwá wán bín. O nî-kení wi là a Yeesu nín-tíani ká yia so wi là a nín-káahó.

34 [O o Yeesu bía: «Ì Maá, sèn día na 6a yi, lé bïo 6a yí zũ bïo 6a wee wé.»] Bún món á 6a dásíwá wó le jún-sini bïo á sankarãa o sí-zinia.

35 Ba zãamãa òn bín á wee loí. Ba *zúifùwa júnása bán wee yáa mí jini yi na a yi ká 6a à bío: «O fenía 6a 6úi, le orén mún fení miten ká a lé o *Krista bïo bon, yia le Dónbeení mòn léra.»

36 Ba dásíwá mún wee yáa mí jini yi na a yi. Ba vá 6ueé 6ó a yi, á hoonía mu bè-jia yòó nòn wo yi

37 à 6a wee bío: «Hen ká fo lé 6a zúifùwa béε, à ù fení ũten ũten.»

38 Yòó o jùhũ yi á bio ká lé bïo 6a túara: «YìA KÀ LÉ 6A ZÚIFÙWA BÉε.»

39 Ba nî-wanna na 6a 6úaa nî-kení wee là a ká a bío: «Fo yínón o Krista le, á ù fení ũten ũten à ù mún fení warén lon!»

40 Ká a nî-kení na so wón 6èn wee zá lè mí ninza mu ká a bío: «Fo yí máa zón Dónbeení le? Yínón le lònbee dà-kení mu á ù wi yi le?»

41 Warén bán ko lè le lònbee, lé bïo wa wékhe lé hia dó wēn mu yi, ká arén wón yí wó bè-kohó.»

42 Bún món ó o binía bía: «Yeesu, hen ká fo khíi 6uara lè ù béni, à ù pa ì bïo.»

* 23:26 Siréena: Ho léé lóhó 6úi na wi ho Afiriiki kōhũ yi á sùarãa yi lè ho Mēditeranēe yámú jumu. O Yeesu pãahũ á 6a zúifùwa 6úi hia wi ho lóhó mu yi.

† 23:30 Mí loí Ozee vuhũ 10.8.

43 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le í mí ho tũíá poni na foñ: Ho zuia ká fo ò kɛ́n làa mi le Dónbeení cǎn.»

O Yeesu húmú

(Matiye 27.45-56; Maaki 15.33-41; Zán 19.28-30)

44-45 Mu wó à le wii wà yòò fàrá, á ho kǎhú búenbúen dǐndǐn wó le tǐbírí á míana fúuu fúaa le wi-háarè. Ho pǎnsòró na zoó le *Dónbeení zǐ-beení yi á ɛnkaa mín tǎahú.

46 O o Yeesu bía pǎnpǎn: «Í Maá, í wee dé í mànáká ũ níi yi.» Bǐo ó o bía bǔn wó, ó o húrun.

47 Bǐo ho Oroomu dásíwá kuure jǔhúso mɔn bǐo wó, ó o khòonía le Dónbeení, ò o wee bío: «O níi na ká bɛ́ntín lá téréna.»

48 Ba zǎamáa na buara bueé lora mu bǐo mu á mɔn bǐo wó, á 6a bǐnía wà ká 6a yara sò làa sòobé.

49 O Yeesu bǎn bǎnlowà búenbúen lè 6a háawa na bò làa wó hàrí ho Kalilee yi á bueé khèra dǐn wee loñ bǐo wee wé.

O Yeesu nùuló bǐo

(Matiye 27.57-61; Maaki 15.42-47; Zán 19.38-42)

50-51 Níi búí hǐa wi bǐn á yèni 6a le Zozɛɛfu. O wee lé 6a *zúífùwa lóhó na 6a le Arimatee yi. O fù léé nǐ-tente na téréna, á hǐa wee lòoní le *Dónbeení bɛ́ení búenlò. O fù lé 6a zúífùwa làndá tũíá fɛerowà nǐ-kéní, ká a màhá fù yí tà bǐo 6a ninzàwa jǐnǐ tò wán wó.

52 O o wà van o Pilaate cǎn vaá flora a Yeesu nǐ-hínmu.

53 Bǔn mɔn ó o huera a ho *kùrùwá wán, á líí pon yi lè ho bunlò, á lá vaá nùuna le búure na có ho búaa hó yí, na á nǐ-hío lá dǐn yí nùuna yi yí mɔn.‡

54 Mu wó ho yèzúmá zoñ zǐihú á ho *Sabaa jǔhú búaràa.

55 Ba háawa na bò là a Yeesu hàrí ho Kalilee yi á bò mín là a Zozɛɛfu vaá mɔn le búure, á lora bǐo ó o Yeesu nǐ-hínmu dūmanáa.

56 Bǔn mɔn á 6a bǐnía vaá wee wíoka ho jǐlò lè mu bǐo na sǎmu sí o Yeesu mu sǎnía bǐo yi. Ho Sabaa zoñ á 6a vǔrǐna làa bǐo ho làndá heníanáa mu.

24

O Yeesu vèeró bǐo

(Matiye 28.1-9; Maaki 16.1-8; Zán 20.1-10)

1 Ho dimaasi zoñ yǐnbǐi búirǐi á 6a háawa hǐnɔn lá ho jǐlò na sǎmu sí na 6a lá wíokaa, á buan vannáa le búure wán.

‡ 23:53 Ba zúífùwa búráa: O Yeesu pǎahú ká 6a zúífùwa na níni se fù wee wé cé mí búráa há búaarà yi. Há búíi wee wé há bú-kǎní á ho zǐ-jǔhú dà-kéní nùpua wé nùu yi. Há búráa mu 6a fù wee wé pe jǐnǐ lè há hue-beera. Bǐa yí dà hǐn búráa so síi máa cé, bǎn búráa fù wee wé cé ho tá kǎamáa yi. Ba fù wé khūuní há á hà wíoka wé mi, lé bǐo ká yǐa vará há wán tàá o dǎn há, se bǎnso tun.

² Ba vaá yú le hue-beení na lá pon le búure jii à le bínía khií díá. ³ A 6a yòó zon, ká 6a màhá yí zoó mən o Núhúso Yeesu sãnía.

⁴ A 6a dín yilera lùnkaa, à bűn à báawa nùwã jún na sî-zínia wee juiika dín 6a yahó.

⁵ Bío 6a zãna dín cúiorá mí júná, á 6a nùpua mu bía làa ba: «Lée webio nən á yĩa yĩo wi lua á mí bueé wee cà 6a nĩ-hía lùe yí?»

⁶ [O mía hen. O vèera.] Mi le mi yiwa bío ó o hía bía nən mia wán ká a wi ho Kalilee yí:

⁷ «O *Nùpue Za ko ò o dé 6a bè-kora wérowà níi yí, à bűεε ho *kùrùwá wán, à vèe hã wizooní tĩn níi zoñ.»

⁸ A 6a hácírí màhá bínía 6uara o Yeesu bióní wán.

⁹ A 6a bínía wà vaá bía mu búenbűen nən 6a tonkarowà píru dòn làa bía ká búenbűen yí.

¹⁰ Ba lé o Makadala Mari, là a Zaana, là a Zaaki 6àn nu Mari. Ba hã-vio na lá páanía wi làa ba á mún bía mu bío dà-kéní mu nən 6a tonkarowà yí.

¹¹ εε ká 6a tonkarowà màhá lá hã bióní mu lòn bín-conconwà, á 6a yí tà 6a bío.

¹² [Ká a Piere màhá pá hĩnən lùwa van le búure wán à vaá líí lúnlúrá ò o lora le yí. A ho nùuló dèε lé dño ó o mən. O o wó coon bío wó bío yí á bínía vannáa mí zii.]

*O Yeesu zéenia miten lè mí nĩ-keninia búi
(Maaki 16.12-13)*

¹³ Le wizonle mu mí bæere zoñ, ó o Yeesu nĩ-keninia nùwã jún búi bò mín jən ho lóhó na 6a le Emayuusi. Horén lè ho Zeruzalεemu á à yí lèèrèwa bío jún vεení síi.

¹⁴ Bío wó khiína búenbűen lé bűn 6àn láakáwá á 6a wee tà.

¹⁵ Bío 6a wee bío ká 6a à wãaní mín ká 6a wà, ó o Yeesu mí bæere bueé 6ó 6a yí á bò làa ba.

¹⁶ Ba jəñ wee mi a, ká bío búi màhá hò 6a á 6a yí zũna a.

¹⁷ O o Yeesu tũara 6a yí: «Lée webio á mi wee wãaní wán ká mi wà?»

A 6a dín sò mí yara.

¹⁸ A 6a nĩ-kéní na 6a le Keliopaasi bía nən wo yí: «Ba nùpua na 6uara ho Zeruzalεemu yí búenbűen, á ũnén ũ dòn lé yĩa yí zũ mu bĩowa na wó hã wizooní yen na kà yí le?»

¹⁹ O o tũara 6a yí: «À bűn bĩowa so lè mu yén?» A 6a bía nən wo yí: «Bío wó a Nazareete nĩ Yeesu yí há. O lá lé le *Dónbeení jĩ-cúa fεero. Le Dónbeení lè 6a nùpua zũna le o pánká wi mí bè-wénia lè mí bióní yí.

²⁰ Wa *yankarowà júnása lè wa ya-díwá nən wo bía yí zũ le Dónbeení yí à bán síinia jũhũ à bűe, á 6a búaa wo ho *kùrùwá wán.

21 Wa lá wee leéka le orén lè yia ko ò o kâní a *Isirayεεle n̄pomu, ká mu yio wáa máa lé. Ho zuia lé mu biowa mu wéró wizooní bio t̄n.

22 Wa kuure háawa n̄wá yēn búí wó wēn coon. Ba fù h̄n̄on le ȳn̄b̄ii búir̄ii á van le búure wán,

23 ká ba máh̄á yí vaá yú a s̄án̄ia. A ba b̄ín̄ia buéé bía mu n̄on wēn, à ba mún bía le Dónbeen̄i wáayi tonkarowà búí zéén̄ia m̄iten làa mí, à ba bía n̄on mí yi wéréwéré le o yio wi lua.

24 Wa n̄inz̄awa n̄wá yēn búí mún van le búure wán á vaá m̄on mu búenbúen làa bio ba háawa bíar̄aa mu, ò o Yeesu wón ba yí m̄on.»

25 O o Yeesu máh̄á wáa wee bio làa ba: «Mí lé ba b̄ónbúwá. Mí yí máa dé mí s̄ia le Dónbeen̄i j̄i-cúa f̄εεrowà bè-b̄ion̄ii yí f̄ua.

26 O *Krista so lá yí ko ò o lò be kà s̄ii à yír̄aa mí cùkú been̄i le Dónbeen̄i c̄n̄ le?»

27 B̄ún̄ m̄ón ó o wáa zéén̄ia bio bía a d̄án̄i yi le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄ú yi búenbúen b̄an̄ kúar̄á. O búia mu j̄uh̄ú là a *M̄oyiize v̄ōnna á vaá lá lè le Dónbeen̄i j̄i-cúa f̄εεrowà v̄ōnna búenbúen.

28 Bio ba vaá b̄ó ho lóhó na ba wee va yi, ó o Yeesu wó lòn n̄ii na le mí ì kh̄í á à va làa yahó.

29 Ká ba máh̄á hò a le o yí wé mu, à ba bía n̄on wo yi: «Día à ù c̄aa làa wēn, ho tá wee hí.»

O o Yeesu wáa zoó làara ba wán.

30 Bio ba wee dí, ó o lá ho búurú, á dó le Dónbeen̄i b̄ar̄aká, ò o c̄èk̄aa ho n̄on ba yi.

31 Lé b̄ún̄ wán á ba yio máh̄á fá, á ba z̄ūna a. O o d̄èén̄ia j̄uuna v̄ūnun ba yahó.

32 A ba wee bio làa mín: «Bio ó o fù wee bio ká a zéén̄i le Dónbeen̄i b̄ion̄i kúar̄á làa wēn ho w̄sh̄ú wán á wa s̄ia so fù yí há le?»

33 A ba d̄èén̄ia h̄n̄on b̄ín̄ia j̄on ho Zeruzalεemu. Ba vaá yú ba tonkarowà píru d̄on lè mí n̄inz̄awa mín wán b̄in̄,

34 á bán̄ wee bio làa ba: «O N̄uh̄úso v̄èera bio bon. O Sim̄on m̄on wo.»

35 A b̄ar̄én̄ mí b̄εere lá bio wó ho w̄sh̄ú wán bía n̄on ba yi, làa bio ba z̄ūnan̄aa o Yeesu p̄ah̄ú na ó o wee c̄èk̄a ho búurú yi.

O Yeesu wiokaa zéén̄ia m̄iten lè mí tonkarowà

(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Z̄an 20.19-23; Bè-wén̄ia 1.6-8)

36 Bio ba wi b̄ún̄ bíoró yi, à b̄ún̄ ò o Yeesu mí b̄εere d̄èén̄ia wi ba t̄lah̄ú [ó o bía n̄on ba yi: «Le ho h̄éer̄a keñ̄ làa mia.»]

37 A ba z̄āna d̄akh̄ina, lé bio ba m̄on wo wó làa n̄i-h̄ónbóni.

38 Ká a Yeesu máh̄á bía làa ba: «Mí yilera yáara le we? Lée webio n̄on há titikaa wir̄aa mí s̄ia yi?»

39 Mi loŋ í níní le í zení. Mu lé ínén í beere. Mi buee dā mi loŋ, lé bío ó o ñi-hǎnbóní sǎnía mía làa bío mi mǎn à ínén sǎnía wiráa bío síi.»

40 [O bía hǎn bióní so nǎn ɓa yi, ò o zéenía mí níní lè mí zení làa ba.]

41 Ká ɓa minka sí-wɛɛ làa bío mu wó ɓa coon bío yi, á ɓa pá yí tà yí tà le o Yeesu vèera bío bon, ó o wǎa bía nǎn ɓa yi: «Bè-dínii wi mi cǎn le?»

42 A ɓa nǎn o ceza na sǎn sǎn-kéní wo yi,

43 ó o fó a là ɓa yǐo yi.

44 Bǔn mǎn ó o bía nǎn ɓa yi: «Bío kà lé bío á í bía nǎn mia pǎahǔ na á í làa mia páanía wi: Bío túara í dǎní yi búenbúen o Mɔyiize làndá lè ɓa ɲi-cúa fɛerowà vǎnna, lè hǎ leni vǎahǔ yi á lá ko mu wé.»

45 Bǔn mǎn ó o Yeesu wó á ɓa wee zǔn le Dónbeení bióní vǎahǔ bióní kúará,

46 ò o bía nǎn ɓa yi: «Mu túara kà: O *Krista ko ò o lò be, bǔn mǎn ò o vèe hǎ wizooní tǎn níi zoñ.

47 Bío kà lé bío mi bue o yèni yi à na hǎ síwà nùpua búenbúen yi: «Mi yèrémá mi yilera lè mi wára à mi yí mu bè-kora séndíaró.» Mi ɓúa mu ɲúhǔ ho Zeruzaleemu yi.

48 Bío mi mǎn à mi bío na ɓa nùpua yi.

49 Inén í beere á à tonka le Dónbeení Hácírí na le dó mí ɲii le mí ì na á le è lii mi wán, ká mi màhǎ ko mi kɛɛní ho lóhó yi fúaa le Dónbeení pànká lé ho wáayi à lii mi wán.»

O Yeesu yòora le Dónbeení cǎn

(Maaki 16.19-20; Bè-wénia 1.9-11)

50 Bǔn mǎn ó o Yeesu fó ɓa á ɓa ló ho lóhó yi wà vaá sùaráa ho Betanii yi, lé bǔn ó o hóonía mí níní ò o dúɓuaa ɓa yi.

51 Pǎahǔ na ó o wee dúɓua ɓa yi, ó o làa ba saawaa mín yi, [ó orén wón ɓuan yòora ho wáayi.]

52 [Ká ɓarén bán ɓúaanía wo] à ɓa bǎnía van ho Zeruzaleemu ká ɓa sía wan làa sòobɛɛ.

53 ɓa yí máa khí le *Dónbeení zǐ-beení yi. ɓa wee buee ɓúaaní le bǎn féɛɛ.

Le Dónbeenĩ bin-tente vūahũ na ó o Zān túara

Vūahũ túaró jũhũ

O Zān na hĩa lé o Yeesu nĩ-kenĩnia nĩ-kení lé wón túara ho vūahũ na kà. O sansan wee bĩo mĩten bĩo, ó o le o nĩ-kenĩnii 6úii (18.15), tàá o nĩ-kenĩnii na ó o Yeesu wa (13.23; 19.26; 20.2; 21.7, 20,41).

Bĩo o Matiye là a Maaki là a Luki túara cèrèe ó orén wāa yĩ bĩnia yĩ tò yĩ mí vūahũ yĩ. Bĩo o Zān túara mí vūahũ lé bĩo kà:

1. O zéenia le o Yeesu lé le Dónbeenĩ bionĩ na wi fεεε, le o wó mĩten là a nùpue á bueé kará làa wen. O zéenia bĩo ó o Zān Batiisi fεεra a Yeesu tũia poni dání yĩ. O mu zéenia bĩo ó o Yeesu fòráa mín là 6a nùpua là mí síiwà (1).
2. O Zān zéenia le o Yeesu ló le Dónbeenĩ cón, á mún zéenia bĩo o Yeesu kàrána là 6a nùpua (2–12).
3. O zéenia bĩo ó o Yeesu kàrána là mí nĩ-kenĩnia ho tĩnàahũ na 6a wĩira a yĩ (13–17).
4. O Zān bĩa bĩo wó a Yeesu yĩ bĩo (18–19).
5. Ho vūahũ vaa véenii, ó o mún bĩa a vèeró, làa bĩo ó o zéenianaá mĩten là mí nĩ-kenĩnia mí vèeró món bĩo (20–21).

O Yeesu Krista lé le Dónbeenĩ Bionĩ

¹ Mu jũhũ búεεnii, á yĩa lé le Bionĩ á wi ká bĩo 6úii dĩn yĩ léra. O páania wi là le Dónbeenĩ. Orén mí bεεre lé le Dónbeenĩ.

² Mu bĩo búenbúen jũhũ búεεnii, ká arén là le Dónbeenĩ páania wi.

³ Lé orén á le Dónbeenĩ dĩn wán léraráa mu bĩo búenbúen. Bĩo ó o nũ yĩ kera lénló yĩ bũn mía.

⁴ Orén lé yĩa le mukānĩ wee lé cón. Dén mukānĩ so ka lòn khoomu na wee zéeni bĩo le Dónbeenĩ karáa là 6a nùpua.

⁵ Mu khoomu mu wee dé le tĩbíri yĩ, á bĩa wi le tĩbíri mu yĩ wee pĩ mu bĩo.*

⁶ Nii 6úii hĩa wi bĩn á le Dónbeenĩ tonkaa. O yèni 6a le Zān.†

⁷ Lé orén buara bueé wó yĩa ka lòn khoomu sεéràso, á wee mĩ ho tũia o jii, bèra a na à 6a búenbúen tà le yĩa ka lòn khoomu á bĩo bon orén pánká yĩ.

⁸ Orén mí bεεre hĩa yínɔn yĩa ka lòn khoomu, ká a bueé wó o sεéràso, á mà ho tũia o jii.

* **1:5** á bĩa wi le tĩbíri mu yĩ wee pĩ mu bĩo: Le Dónbeenĩ bionĩ vōnna 6úii yĩ, á mu bĩa ká sii: *á le tĩbíri mía dān mu bĩo.* † **1:6** O Zān na bĩo bĩa hen lé yĩa hĩa wee bátízé 6a nùpua. Mĩ loĩ Matiye vūahũ 3.1-17

⁹Yia lé mu khoomu binbirĩ á buara ho dímíná yi á buée wee dé mu khoomu ba nùpua búenbúen wán.

¹⁰Yia lé le Bionĩ á wi ho dímíná yi, ho dímíná na le Dónbeenĩ dīn orén wán á léra. Εε ká ho dímíná mu nùpua màhá yi zūna a.

¹¹O buara mín kùrú lùe yi, á bĩa bĩo sã a yi pã a bĩo.

¹²Ká ba t̄ahũ á ba búii màhá tà a bĩo, á dó mí sĩa wo yi. Bán ó o wó á ba wó le Dónbeenĩ zàwa.

¹³Ba yí wó le Dónbeenĩ zàwa làa bĩo ba nùpua wee teraa ba zàwa bĩo. Ba mún yí wó le Dónbeenĩ zàwa làa bĩo ó o báa là a hãa wee páaní à yíraa ba zàwa bĩo. Le Dónbeenĩ mítén lé d̄io wó á ba lé le zàwa.

¹⁴Yia lé le Bionĩ á buée wó a nùpue, á kará làa wɛn. O sãamu jii mía. Lé orén wee zéení ho t̄iáa poni binbirĩ làa wɛn. Wa fá wa ȳio o cùkú yi, hĩa ó o Za kéní na ló mín Maá Dónbeenĩ c̄n wé yí.

¹⁵O Zān na lé o s̄éràsò á bĩa bĩo kà p̄n̄p̄n̄ o d̄ání yi: «Yia kà lé ȳia á ĩ f̄era bĩa bĩo n̄n mia. I bĩa le o wi ĩ m̄n̄n b̄o o buen, ká a màhá po mi lé bĩo ó o wi ĩ yahó hàání.»

¹⁶Mu bè-tentewà lè mí s̄iwà na lé o sãamu na jii mía á wa búenbúen yú n̄amaa mín wán.

¹⁷Ho làndá lé o *M̄oyiize á le Dónbeenĩ b̄o yi n̄onnáa ho wɛn. Ká mu sãamu lè ho t̄iáa poni lé orén na lé o Yeesu *Krista á le Dónbeenĩ b̄o yi zéeníanáa mu làa wɛn.

¹⁸Nùpue na d̄in̄ m̄n̄ le Dónbeenĩ wón mía. Ká arén na lé o Za kéní na lé le Dónbeenĩ, yia páanía wi là a Maá Dónbeenĩ, lé wón n̄n̄n ó o Maá b̄io zūnáa.

B̄io ó o Zān Batiisi bia mítén d̄ání yi

(Matiye 3.1-12; Maaki 1.2-8; Luki 3.15-17)

¹⁹⁻²⁰Wizonle búii á ba *zúifùwa júnása na wi ho Zeruzaleemu yi á tonkaa ba yankarowà là a Levii nùwã le ba buee t̄ua o Zān yi le o lé o nùpue yén s̄í. O o yí sà mu, ò o mà ho t̄iáa wéréwéré n̄n̄n bĩa ba tonkaa yi: «Īn̄én ȳin̄n̄n̄ o Krista, yia le Dónbeenĩ m̄n̄n léra.»

²¹A ba t̄uara a yi: «Á fo lé o nùpue yén s̄í? Fo lé le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄ero *Elii‡ le?» O o Zān le mí ȳin̄n̄n̄ Elii. A ba b̄in̄ia t̄uara: «Á fo lé le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄ero na wa wee l̄on̄íS le?» O o Zān le búeé.

²²A ba wãa bĩa n̄n̄n wo yi: «Ūn̄én b̄èn lé o nùpue yén s̄í? Wa ko wa vaa zéení b̄io búii à na bĩa tonkaa wɛn yi. Fo lée wée?»

‡ **1:21** B̄io le Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄ero Elii tonl̄ó sá vó, ó o buan yòora ho wáayi. Ba búii hĩa wee leeka le o ko ò o b̄in̄í buen à dí yia le Dónbeenĩ m̄n̄n léra yahó, à buee wíoka a buenl̄ó b̄io. Mi loĩ Malasii 3.23 **§ 1:21** O j̄i-cúa f̄ero na ba Fariz̄lewa t̄uara b̄io lé o j̄i-cúa f̄ero na ó o M̄oyiize bĩa b̄io le o ka lè mínén b̄io s̄í á le Dónbeenĩ khiĩ tonka. Mi loĩ Làndá zéeníl̄ó v̄uahũ (Deutéronome) 18.15

23 O o Zān bía: «Īnén lé yĩa le *Dónbeenĩ ĵi-cúa fεero *Ezayii bía bĩo:

«Nii búii wee bío pónpón le dùure yi kà síi:

Mi wíoka ho wōhũ ká a Núhũso o buen.»*

24 Bía 6a tonkaa o Zān cǎn búii lé 6a Farizíewa.

25 A bán tùara a Zān mu yi: «Ká fo yínǎn yĩa le Dónbeenĩ mǎn léra, á yínǎn o Elii, á mún yínǎn le Dónbeenĩ ĵi-cúa fεero na wa wee lòní, á lée webio nǎn fo wee bátízéráa 6a nùpua?»

26 O o Zān wǎa bía nǎn 6a yi: «Īnén wee bátízé 6a nùpua lè mu ĵumu. Eε ká a búii wi mi t̄ahũ á mi yí zū bĩo.

27 Īnén fèra dú wón yahó. O nakāa tenló á Īnén yáá pá yí koráa.»

28 Bĩo kà búenbúen wó ho Betanii† lóhó yi, ho muhũ na 6a le Zurudēn mǎn, hĩa ó o Zān hĩa wee bátízé 6a nùpua yi.

O Yeesu ka lòn muinĩ pioza á le Dónbeenĩ nǎn

29 Mu tá na lée tǎn, ó o Zān mǎn ò o Yeesu mà a wee buen, ó o bía: «Yĩa ká ka lòn muinĩ pioza á le Dónbeenĩ nǎn à sénnáa ho đmĩná nùpua bè-kora día.‡

30 Lé orén lé yĩa á ĩ bía bĩo kà síi: Nùpue búii wi ĩ mǎn bò o buen, ká a màhǎ po mi lé bĩo ó o wi ĩ yahó hàánĩ.

31 ĩ lá yí zū yĩa lé orén, ká ĩ màhǎ bueé wee bátízé 6a nùpua lè mu ĵumu, bèra a na ò o *Isirayεele nĩpomu à zūn wo.»

32 O Zān mu pá bĩnía bía bĩo kà wéréwéré: «Ī mǎn le Dónbeenĩ Hácírí à le lion o wán lòn háponi, á líi wi làa wo.

33 ĩ lá đĩn yí zū yĩa lé orén, ká le Dónbeenĩ na tonkaa mi le ĩ bátízé 6a nùpua lè mu ĵumu màhǎ bía nǎn mĩ: «Fo ó mi le Dónbeenĩ Hácírí ká le yóó ló wee líi o nùpue búii wán. Wón lé yĩa á à bátízé 6a nùpua lè le Dónbeenĩ Hácírí.»

34 ĩ mǎn mu, á ĩ wee bío mu wéréwéré le o lé le Dónbeenĩ Za.»

O Yeesu lé yĩa le Dónbeenĩ mǎn léra

35 Mu tá na lée tǎn, ká a Zān tĩn wi ho lahó dà-kéní mu yi lè mí nĩ-kenínia nùwǎ ĵun,

36 ó o mǎn o Yeesu ò o wee khĩí, ó o bía: «Yĩa wee khĩí kà lé le *Dónbeenĩ Pioza.»

37 O o Zān nĩ-kenínia nùwǎ ĵun mu ĵá bĩo ó o bía, á 6a dèenía bò a Yeesu yi.

38 O o Yeesu yèrémáa khĩí lora á mǎn à 6a bò a yi, ó o tùara 6a yi: «Lée webio mi wee cà.» A 6a bía: «Arabii (bũn kúará le: nĩ-kàránlo), lé wen fo wi yi?»

* 1:23 Mi loĩ Ezayii vūahũ 40.3 † 1:28 Ho Betanii na 6a bía bĩo hen hón wi ho Zurudēn muhũ nĩsání. Ho wi mí dòn làa hĩa wi ho Zeruzalεemu nĩsání. ‡ 1:29 Ba zúífūwa fù wee wé ya hǎ muinĩ lè 6a bà-kúio, á càráa mí bè-kora séndíaró. O Zān le o Yeesu ka lòn muinĩ pioza á le Dónbeenĩ nǎn, lé bĩo ó o Yeesu mu á 6a à búe 6a nùpua bè-kora séndíaró bío yi. Mi loĩ Ezayii vūahũ 53.

³⁹ O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Mi 6uen, á mi vaa mi hen na á ĩ wi yi.» A 6a wáa bò a yi á vaá zūna b̄n. Mu wó le wi-háarè. A 6a wáa kará tò le wii b̄n làa wo.

⁴⁰ O Zān n̄i-ken̄inia n̄uwá n̄un na n̄á a b̄oní á bò a Yeesu yi n̄i-kéní 6a le Andere, o Sim̄on Piere b̄an za.

⁴¹ Yia ó o Andere mu n̄in-yání van c̄s̄n lé b̄an za Sim̄on mu á vaá bía n̄n wo yi: «Wa m̄on o Mes̄ii.» (Mes̄ii lé mu heberemu. Ká mu kúará lè mu ker̄ek̄imu 6a le Krista, b̄n kúará le yia le Dónbeen̄i m̄on léra.)

⁴² O o fó a 6uararáa o Yeesu c̄s̄n. O o Yeesu lora a yi ò o bía: «Fo lé o Sim̄on, o Zān za. Awa! B̄io ká wán á 6a wé è ve fo làa Sefaasi.» (Sefaasi lé mu heberemu. Mu ker̄ek̄imu yi 6a le Piere, b̄n kúará le 6úaa hó.)

⁴³ Mu tá na lée t̄n, ó o Yeesu le mí ì va ho Kalilee k̄sh̄, ó o fò mín là a n̄i 6úí na yèni 6a le Filiipu, ó o bía n̄n wo yi: «Bè mī.»

⁴⁴ O Filiipu mu wee lé ho Betesayidaa lóhó yi, hen na ó o Andere là a Piere wee lé yi.

⁴⁵ B̄n m̄on ó o Filiipu 6èn vaá fò mín là a Natanaȳele, ó o bía n̄n wón yi: «Yia ó o *M̄oyiize bía b̄io ho làndá v̄nna yi, wón na 6a n̄i-cúa f̄erowà mún bía b̄io, á wa yú. O lé o Nazar̄ete n̄i Yeesu, o Zoz̄efu za.»

⁴⁶ O o Natanaȳele bía n̄n wo yi: «Bè-tente so dà a le Nazar̄ete yi le?» O o Filiipu bía n̄n wo yi: «Buen á fo vaá mi a.»

⁴⁷ B̄io ó o Yeesu m̄on o Natanaȳele ò o vará mà a, ó o bía b̄io ká o d̄n̄i yi: «Yia ká á k̄uaak̄taamu mía yi. O lé o *Isiraȳele n̄i binbir̄i.»

⁴⁸ O o Natanaȳele t̄ara a Yeesu yi: «Fo wó kaka zūnanáa mi?» O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Ī f̄era m̄on fo ká ũ kará le v̄nd̄e na 6a le fik̄iyée tá, ká a Filiipu yáá ð̄n̄ yí von fo.»

⁴⁹ O o Natanaȳele bía n̄n wo yi: «N̄i-káránlo, fo lé le Dónbeen̄i Za. Fo lé o Isiraȳele n̄ipomu b̄é.»

⁵⁰ O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Fo dó ũ s̄i mī lé b̄io á ĩ bía le ĩ m̄on fo ho *fik̄iyée tá. Awa! Bè-beera 6úí yáá kh̄i wé fo ò mi ká mu po b̄io ká.»

⁵¹ O o pá b̄n̄ia bía: «Le ĩ m̄i ho t̄iá na mia: Mi kh̄i mi ho wáayi ká ho h̄era, á le Dónbeen̄i wáayi tonkarowà wee bè o *N̄upue Za yi à liiráa à b̄n̄i yò. Š»

2

O Yeesu yéréké b̄io na ó o n̄in-yání wó

Š 1:51 B̄io ó o Yeesu bía hen á b̄io 6onm̄in lè le yòon̄i na ó o Zakoobu h̄ia m̄on h̄a k̄onkórá yi ká ho wáayi tonkarowà wee lii à b̄n̄i yòo làa de. Mu wee z̄eeni le o Yeesu ka lòn yòon̄i na wi le Dónbeen̄i lè 6a n̄upua p̄ah̄. Mi loñ B̄io n̄uh̄ 6úeen̄i viuh̄ (Gen̄ese) 28.12-13

¹ Hã wizooní bïo tïn zoñ, à bïn mu yaamu sãnú búí wee dí ho Kalilee k̄shũ lóhó na 6a le *Kanaa yi. Ó o Yeesu 6àn nu kera bïn.

² Ba mún von o Yeesu lè mí nĩ-kenínia mu yaamu mu sãnú dīiní.

³ Bïo ho *dīvēn hĩa vó, ó o Yeesu 6àn nu bueé bía nɔn wo yi: «Ba dīvēn vó.»

⁴ Ká a Yeesu mähã bía nɔn wo yi: «Hãa mu, lé ũnén ko ũ zéení bïo á ĩ ko à ĩ wé làa mi le? I p̄ahũ ðĩn yí d̄ɔn.»

⁵ Ó o Yeesu 6àn nu wãa bía nɔn 6a ton-sáwá yi: «Bïo búenbúen na ó o hĩa à bïo le mi wé, à mi wé mu.»

⁶ Numu sĩa bïo hēzĩn wi bïn. Hã lé hã huua á 6a tan. Hã mí dà-kéní kéní á liiterewa khĩmàni sĩa dà à kúee yi. Ba *zúifùwa wee wé kúee mu ñumu hã yi, à σεεκα lè míten làa bïo 6a làndá bòráa mu à ceéráa míten.

⁷ Ó o Yeesu bía le 6a ton-sáwá hà mu ñumu síiní hã sĩa mu. A bán síinia hã yòó bó mí ñi-kãa yi.

⁸ Ó o Yeesu wãa bía nɔn 6a yi: «Mi kĩ mu cĩnú à vaa na yĩa dú ho sãnú tonni yahó yi.» A 6a kã mu vaá nɔn wo yi,

⁹ Ó o dīndío à mu lé ho dīvēn. Ó o yí zū hen na á hón dīvēn so ló yi, ká 6a ton-sáwá na hà mu ñumu, bán zū hen na ho ló yi. Ó o von o hã-fla 6àn báa

¹⁰ á bía nɔn wo yi: «Ba nùpua búenbúen wee wé dá ho dīvēn na sí ho yahó. Ká p̄ahũ na á bĩa 6a von yío hĩa wee vĩ 6a, à 6a mähã wé dá hĩa yí tà yí sí. A ũnén wón 6èn bàrá hĩa sí fúuu fúaa hã làa na kà wán.»

¹¹ Bïo kà lé o Yeesu nín-yání yéréké bïo na wee zéení le o ló le Dónbeenĩ c̄ɔn na ó o wó. Mu wó ho Kalilee k̄shũ lóhó na 6a le Kanaa yi. Bïo ó o wó kà lé bïn zéenia o beemu, ó o nĩ-kenínia wíokaa dó mí sĩa wo yi.

¹² Bïn mún ó o Yeesu lè mín nu, lè mín zàwa, lè mí nĩ-kenínia á bò mín van ho *Kapεεnayuumu lóhó yi. Ba kará bïn wó hã wizooní bïo yɛn.

O Yeesu zoó ñon 6a duanlowà

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Luki 19.45-46)

¹³ Bïo 6a *zúifùwa sãnú na 6a le *Paaki díró wà bueé sùará, ó o Yeesu wà yòora ho Zeruzalεemu lóhó yi.

¹⁴ Bïo ó o vaá zon le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, ó o zoó yú 6a nùpua bïn à 6a wee yèé 6a nàwa, lè 6a pia, lè 6a búaa búuní. O mún zoó yú bĩa wee pùarí le wáří bïn, à 6a karáka mí tábáriwa ñúná yi.*

* 2:14 Le wáří pùaríló: Ba zúifùwa na hĩa wee lé hã kã-vio yi 6uen á wee 6uee pùaríka hã kã-vio wáří na 6a 6uan lè mín k̄shũ wáří, à ðan yàráa 6a bà-kúio 6a muiní yaró bïo yi, lè le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lánpó caló bïo yi.

15 O o wãa lá ho hũlò pá là le làbàani, á n̄n là 6a búenbúen á 6a ló là mí nàwa là mí pia. A 6a wén-pùarilowà wári ó o p̄nkaa kúaará, á líkaa 6a tàbáriwa kúaaaka.

16 O o bía n̄n 6a búaaabú-yèerowa yi: «Mi khuii 6a le 6a lé. Mi yí wé í Maá z̄i làa duanlò z̄i.»

17 O o n̄i-keninia hácirí yòó 6uara le Dónbeení bióní vūahũ bióní na kà wán: «Dónbeení, b̄io á í heníanáa ũ z̄i b̄io 6ènt̄n h̄ia máa ká mi†»

18 A 6a zúifùwa n̄nása na wi b̄in t̄uara a yi: «Lé mu yéréké b̄io yén á fo dà à wé á à zéeni le b̄io fo wó ká 6àn wéró p̄nkaa á fo yú le Dónbeení c̄n?»

19 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Ká le Dónbeení z̄i-beeni na kà mi lá fù, á ínén n̄ b̄iní ì so le h̄a wizooní b̄io t̄n yi.»

20 A 6a zúifùwa n̄nása bía n̄n wo yi: «Le Dónbeení z̄i-beeni na 6a son h̄a lúliúo búarà-n̄n làa b̄io h̄ez̄n‡ lé dén á ũnén le ká 6a lá fù, á fo dà à b̄iní ì so h̄a wizooní b̄io t̄n yi le?»

21 E ká le Dónbeení z̄i-beeni na ó o Yeesu wee b̄io b̄io lé orén mí b̄ere s̄ania.

22 O Yeesu v̄eró m̄on lé h̄on p̄ahũ so ó o n̄i-keninia hácirí b̄inia 6uara h̄a b̄ioní na ó o h̄ia bía wán. A 6a tà le le Dónbeení b̄ioní vūahũ b̄ioní á bon, á mún tà le o Yeesu b̄ioní á bon.

O Yeesu z̄u b̄io wi 6a n̄pua s̄ia yi

23 P̄ahũ na ó o Yeesu h̄ia wi ho Zeruzal̄emu yi ho *Paaki s̄anú b̄io yi, á 6a n̄pua c̄èrè m̄on mu yéréké b̄iowa na ó o wee wé, á 6a tà a b̄io.

24 Ká a Yeesu màh̄a yí dó mí s̄i 6a yi, lé b̄io ó o z̄u b̄io wi 6a n̄pua búenbúen yi.

25 O màkóo m̄ia à 6a zéeni b̄io wi o n̄pue yi làa wo. Orén mít̄en z̄u b̄io wi o n̄pue s̄i yi.

3

O Yeesu zéenia le mukānī binbirī b̄io

1 N̄i b̄ui h̄ia wi b̄in á yèni 6a le Nikod̄emu. O lé 6a *zúifùwa n̄h̄uso b̄ui á mún lé 6a *Fariz̄ewa kuure n̄pue b̄ui.

2 T̄nàahũ b̄ui, ó o 6uara a Yeesu c̄n á 6ueé wee b̄io làa wo: «N̄i-karánlo, wa z̄u le ũnén lé ȳia le Dónbeení tonkaa. Lé b̄io á n̄pue yí dà máa wé mu yéréké b̄iowa làa b̄io ũnén wee wéráa mu ká le Dónbeení yí n̄n mu wéró p̄nkaa 6ànso yi.»

3 O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Le í m̄i ho t̄iá na foñ: N̄pue yí dà máa z̄n̄ le *Dónbeení b̄èni b̄io, ká 6ànso yí b̄inia yí ton.*»

† 2:17 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 69.10 ‡ 2:20 Le Dónbeení z̄i-beeni soró n̄h̄u b̄ua yú h̄a lúliúo b̄oní ó o Yeesu tonnáa. B̄in p̄ahũ ká a Heroode N̄i-beeni lé ȳia lé ho Zudee k̄h̄u b̄é. O Yeesu teró m̄on lúliúo búarà-t̄n làa b̄io náa lé b̄in le z̄i-beeni mu son wó yi. B̄in p̄ahũ ká a Heroode Akiripaa lé ȳia 6èn lé o b̄é. * 3:3 Yí b̄inia yí ton: Mu ker̄ekimu yi á le b̄ioní mu na yèrémáa ká 6àn kúarà mún lé b̄io ká: Yí ton ho wáayi.

⁴ O o Nikodεεmu tùara a Yeesu yi: «O nùpue na yĩ tōn dà à bíní ì te kaka? Bìo ó o màhã yí dà máa bíní máa zo mín nu pío hó yí á máa te.»

⁵ O o Yeesu bía nòn o Nikodεεmu yi: «Le ì mĩ ho tũiá na foñ: Nùpue yí dà máa keñ le Dónbeenĩ béeñĩ dínii, ká b̀anso yí ton mu òumu lè le Dónbeenĩ Hácírí yí.

⁶ Yia ton o nùpue yi, wón mu nìpomu mukānĩ wi yi. A yia ton le Dónbeenĩ Hácírí yi, wón le Dónbeenĩ Hácírí na wee na le mukānĩ binbirĩ wi yi.

⁷ Awa, á b̀io á ì bía nòn foñ le mi búenbúen ko à mi bíní te, ũ cén yí le mu wé fo coon.

⁸ Ho pinpiró wee wé và lùe lée lùe na b̀io sí ho yi. A fo ò jí ho sã, ká fo yí zũ hen na ho ló yi, làa hen na ho wee va yi. Lé ká síi ó o nùpue na ton le Dónbeenĩ Hácírí yí á b̀io karáa.»

⁹ O o Nikodεεmu wãa bía nòn o Yeesu yi: «Ho bíní teró mu b̀io á dà à wé kaka?»

¹⁰ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Ũnén nĩ-kàránlo na yèni ló a *Isirayεele nìpomu t̄ahũ, á pá yí zũ b̀un le?»

¹¹ Le ì mĩ ho tũiá na foñ: B̀io wa zũ làa b̀io wa m̀on á lé mu seéràsa, b̀un lé b̀io wa wee bío b̀io wéréwéré. Ká mi màhã yí wi à mi tà mu yi.

¹² Hen ká ì wee bío b̀io wee wé ho tá wán làa mia, à mi máa tà b̀io á ì wee bío yi. A mi b̀en ò wé kaka à tàráa b̀io á ì wee bío yí ká ì wee bío b̀io wee wé ho wáayi làa mia?»

¹³ Nùpue òn yí yòora ho wáayi. O *Nùpue Za mí dòn lé yia ló ho wáayi á lion.

¹⁴ B̀io ó o Isirayεele nìpomu h̄ia wi ho tá henĩ yi, ó o *M̀oyiize h̄ia can ho h̄nló háa le búεεnĩ yi á h̄onía f́ará.† O Nùpue Za mún ko ò o ca le búεεnĩ yi à h̄oní f́ará làa b̀un síi, ¹⁵ bèra a na ká nùpue lée nùpue dó mí síi wo yi, à b̀anso yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

¹⁶ Mu bon. Le Dónbeenĩ wara ho òm̄íná nùpua dàkh̄ina, f́úaa le nòn mí za kéní, bèra a na ká nùpue lée nùpue na dó mí síi wo yi, à b̀anso b̀io yí yáa, ká a yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

¹⁷ Le Dónbeenĩ yí tonkaa mí Za ho òm̄íná yi à síinínáa 6a nùpua òúná, ká le tonkaa wo ò o buee kánĩ 6a.

¹⁸ Yia dó mí síi wo yi, wón b̀anso òúhũ máa sí. Ká yia yí dó mí síi wo yi, wón òúhũ sú vó. B̀anso òúhũ sú lé b̀io ó o yí dó mí síi le Dónbeenĩ Za kéní yi.

¹⁹ B̀io nòn á 6a nùpua òúná sùráa lé b̀io kà: Yia na lé mu khoomu binbirĩ ló buara ho òm̄íná yi. Ká b̀io 6a nùpua wára yí seka á 6a wara le t́ibirí á po a.

† 3:14 Páahũ búí ó o Isirayεele nìpomu á 6a háwá h̄ia wee háa ho tá henĩ yi, à 6a hí. Ká yia yòò lora a háa na o M̀oyiize wó lè ho h̄nló á h̄onía f́ará yi, à wón fen. Mi loñ Miló v̄uahũ (Nombres) 21.9

20 Mu bon, nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora, wón wee jin mu khoomu. O yí máa tà lée đin mu yi ò o wén-kora à mi wéréwéré.

21 Εε κά yia wee bè le Dónbeenĩ tũiá poni yi, wón wee wé lé mu khoomu yi, à 6a mi wéréwéré le o wee bè le Dónbeenĩ bionĩ yi.

Bio ó o Zān Batiisi bia a Yeesu đānĩ yi

22 Bũn mǎn ó o Yeesu lè mí nĩ-kenĩnia ló ho Zeruzalεεmu yi wà van la-veere ho *Zudee kǎhũ yi. O vaá kará bĩn á cǎakaa làa ba, á wee bátizé 6a nùpua.

23 O Zān wón mún hĩa wee bátizé 6a nùpua ho lahó na 6a le Enǎn yi, ho wi ho Saliimu lóhó nĩsání, lé bio mu jumu boo bĩn. Ba nùpua hĩa wee buen o cǎn ò o bátizé 6a.

24 Mu wee wé cá a Zān 6a đin yí dó ho kǎsò yi.

25 Wizonle búu, ó o Zān nĩ-kenĩnia nũwǎ yen búu wǎania là a zúifù nĩ búu bio ho làndá le 6a wé wé ceéráa mĩten wán.

26 O o Zān nĩ-kenĩnia mu wà van o cǎn, á vaá bía nǎn wo yi: «Nĩ-kǎránlo, ũ hácirí so buara a nùpue na nǎnzoñ wi làa fo khii ho Zurudēn mǎn bio yi le? Yia fo mà ho tũiá jii. Awa, lé o wǎa wee bátizé 6a nùpua, á 6a nùpua cèrèε mún wee va a cǎn.»

27 O o Zān bía nǎn 6a yi: «Nùpue yí dà máa yí bio cá Dónbeenĩ yí nǎn mu wo yi.

28 Minén mi beere jǎ ho tũiá na á ĩ mà le ĩ yinǎn yia le Dónbeenĩ mǎn léra, cá ĩ lée nùpue na le Dónbeenĩ tonkaa á ĩ dú a yahó buara.

29 Mu ka lòn há-fla, wón bio sǎ mín báa yi. Εε cá bàn báa mu bàn bǎnlo wón wee wé đin o nĩsání, à wé jǎ a bionĩ. O sii wé wa a há-fla bàn báa bionĩ yi. Lé bũn á ĩnén sii mún wee waráa. Lé ĩ sǐ-wεε mu jii màhá wǎa sú bio kà wán.

30 Yia mi bía bio ko ò o bio jũhũ wé, à wé dé wán, cá ĩnén bio ko mu tĩ yi.

31 «Yia ló ho wáyai lion, wón po 6a nùpua búenbúen. Yia bio sǎ ho tá yi, wón wee wé 6a nùpua wára, á wee bio 6a nùpua bionĩ. Cá yia ló ho wáyai lion wón po 6a nùpua búenbúen.

32 Bio ó o mǎn làa bio ó o jǎ ho wáyai le Dónbeenĩ cǎn, lé bũn bàn tũiá ó o wee mĩ na 6a nùpua yi. Cá 6a nùpua màhá yí máa tà bio ó o wee zéeni yi.

33 Yia tà ho tũiá na ó o mà nǎn 6a yi, se bànso wee zéeni le bio le Dónbeenĩ bía lée tũiá poni.

34 Yia le Dónbeenĩ tonkaa wón wee fεε le ji-cúa, lé bio le Dónbeenĩ wee na mí Hácirí bànso yi à yòo puunĩ.

35 O Maá Dónbeenĩ wa a Za, á bàrà a mu bio búenbúen jũhũ wán.

³⁶ Yia dó mí sli o Za yi, se bānso yú le mukānī binbirī na máa vé. Ká yia pá a Za mu bio, se wón yí yú dén mukānī so. Ká le Dónbeenī sli pá wé è cī bānso yi fēεε.»

4

O Yeesu là a Samarii hīnzoró fò mīn le buii wān

¹ Ba *Farizīεwa ná le o Yeesu mōn nùpua á po a Zān nùpua, ó o mún wee bátízé 6a nùpua po a.

² (O Yeesu mí bεεre yí máa bátízé 6a nùpua. O nī-kenínia lé bīa wee bátízé 6a). Bīo ó o Yeesu ná bīo 6a bía a dānī yi,

³ ó o ló ho *Zudee kōhū yi lè mí nī-kenínia á bīnīa n̄on ho Kalilee kōhū.

⁴ Ká 6a màhā ko 6a kǎa ho *Samarii kōhū yi à varáa bīn.

⁵ Ba wà á vaá sùarāa ho Samarii lóhó búi na 6a le Sikaare yi. Ho lóhó mu 6ó ho mōhū na ó o *Zakoobu yánkaa n̄on mí za Zozεεfu yi.*

⁶⁻⁸ Buii búi ó o Zakoobu yánkaa có bīn. Bīo ó o Yeesu 6ueé dōn dén buii so n̄uhū yi, ò o san le vεεnī yi, ó o líi kará bīn wee vūnka. O o nī-kenínia bán wà zoó yà mu bè-dínii ho lóhó yi. Mu wó à le wii yòó fará.

O o Samarii hīnzoró búi ló wà 6ueé hà mu n̄umu, ó o Yeesu bía làa wo: «Hǎa mu, hǎ mi lè mu n̄umu le 1 n̄u.» ⁹ O o hǎa bía n̄on wo yi: «Éεe! Ūnén zúifù n̄ii wó kaka wee fio mu n̄un-n̄unii ínén na lé o Samarii hīnzoró cǎn?» O hǎa bía b̄un lé bīo 6a *zúifùwa fù yí máa páanī bīo búi yi lè 6a Samariisa hūúu.

¹⁰ O o Yeesu bía n̄on o hǎa mu yi: «Fo lá zū bīo na le Dónbeenī le mí ì hǎ làa fo, á lá zū yīa wee fio mu n̄umu ū cǎn, ūnén lé fo lá à fio mu n̄umu, ó o lá à na mu n̄umu na wee na le mukānī binbirī fon.»

¹¹ O o hǎa bía n̄on o Yeesu yi: «Nī-kàránlo, le buii nà yi, á ū hūló mún mīa máa hàráa. A fo lá à wé kaka á à yírāa mu n̄umu na wee na le mukānī binbirī mu?

¹² Wān 6úaa Zakoobu lé yīa có le buii mu. Orén mí bεεre n̄un le n̄umu, ó o zàwa là a sánii mún n̄un mu. A ūnén so dà à bío le fo po wón le?»

¹³ O o Yeesu bía n̄on wo yi: «Nùpue léε nùpue na wee n̄u le buii na kà n̄umu, wón á le n̄u-hānī pá wé è dān.

¹⁴ εε ká nùpue na à n̄u mu n̄umu na á ī na bānso yi, wón á n̄u-hānī máa bīnī máa dān hūúu. Mu n̄umu na á ī na a yi, á à wé lòn n̄un-dānī na yí máa fī hūúu bānso yi, á mu ù na le mukānī binbirī.»

¹⁵ O o hǎa bía n̄on o Yeesu yi: «Nī-kàránlo, yáa wǎa na b̄un n̄umu so mīi, à le n̄u-hānī yí bīnī yí dān mi, à ī wǎa yí bīnī yí 6uee hà n̄umu hen.»

* 4:5 Mí loí Bīo n̄uhū 6úεenīi vūahū (Genèse) 33.19; 48.22; Zozue vūahū 24.32

16 O o Yeesu bía n̄n o h̄a yi: «Lén zoo ve m̄n báa à mi buee lé.»

17 O o h̄a bía n̄n wo yi: «Ī yí yan.» O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Ū t̄iá s̄i à ū bío le fo yí yan.

18 B̄io fo bía bon. Ba báawa na fo yan yú 6a n̄wā h̄onú, á ȳia làa fo páania wi k̄a ȳin̄ m̄n báa.»

19 O o h̄a w̄a bía n̄n o Yeesu yi: «W̄an ȳaró, ĩ w̄a z̄ū le ūn̄n lé le *Dónbeen̄ ĵi-cúa f̄ero b̄ui.

20 War̄én w̄an b̄uaawa á b̄uaania le Dónbeen̄ le b̄uee na k̄a w̄an, k̄a min̄n z̄uif̄uwa bán wee bío le hen na le Dónbeen̄ ko le wé b̄uaaní yi á wi ho Zeruzal̄emu yi. A lé mu ȳén w̄a b̄io bon?»

21 O o Yeesu bía n̄n wo yi: «H̄a mu, tà b̄io á à ĩ bío yi. P̄ah̄ú b̄ui kh̄i d̄a, á le Dónbeen̄ b̄uaaníló le b̄uee na k̄a w̄an lè ho Zeruzal̄emu yi á b̄io ĵuh̄ú máa wé.

22 Min̄n Samariisa wee b̄uaaní le Dónbeen̄ k̄a mi yí z̄ū le. War̄én z̄uif̄uwa bán z̄ū le Dónbeen̄ na wa wee b̄uaaní lé b̄io le Dónbeen̄ đ̄in war̄én w̄an á wee k̄an̄ina 6a n̄pua.

23 Ē k̄a p̄ah̄ú b̄ui kh̄i d̄a, ho ȳá w̄a đ̄n vó, á le Dónbeen̄ b̄uaanílowa binbir̄i á wé è b̄uaaní a Maá Dónbeen̄ lè ler̄én mí b̄ere Hácir̄i p̄anká, lè ho t̄iá poni na le z̄éenia làa ba. Mu bon, bán b̄uaanílowa so lé bia ó o Maá s̄i vá yi.

24 Le Dónbeen̄ lé le hácir̄i, á b̄ia wee b̄uaaní le ko 6a b̄uaaní le lè ler̄én mí b̄ere Hácir̄i p̄anká, lè ho t̄iá poni na le z̄éenia làa ba.»

25 O o h̄a bía n̄n o Yeesu yi: «Ī z̄ū mu le *Ȳia le Dónbeen̄ m̄n lera ȳia 6a le *Krista, á w̄a à buen. K̄a a kh̄i b̄ueé đ̄n, ó o b̄ueé z̄éenika mu b̄iowa b̄uénb̄uén yara làa w̄en.»

26 O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Īn̄n na wee bío làa fo k̄a lé or̄én mí b̄ere.»

27 B̄ún p̄ah̄ú ò o Yeesu n̄-ken̄inia b̄in̄ia b̄ueé đ̄n. B̄io 6a b̄ueé m̄n ò o Yeesu wee bío là a h̄a, á mu wó 6a coon. K̄a bar̄én ó o b̄ui m̄ah̄á yí t̄uara a yi le mu wó kaka tàá léé webio n̄n ó o wee b̄ioráa là a h̄a mu.

28 O o h̄a w̄a đ̄ia mí ĵumu d̄e b̄in, ò o w̄a zon ho lóhó yi à zoó wee bío lè 6a n̄pua

29 le 6a b̄uee léé loĩ o n̄i na z̄ūna b̄io á mí wó b̄uénb̄uén á b̄ia. Le o m̄ah̄á à wé Ȳia le Dónbeen̄ m̄n lera na 6a le Krista léé?

30 A 6a n̄pua ló mà a Yeesu.

31 Hón p̄ah̄ú so yi, ó o Yeesu n̄-ken̄inia le o dí. Ba wee bío: «N̄i-kar̄ánlo, s̄abéré à ū dí.»

32 K̄a a m̄ah̄á bía n̄n 6a yi: «Ī bè-d̄inii á mi yí z̄ū s̄i.»

33 A 6a n̄-ken̄inia wee t̄uaka m̄n yi le o b̄ui m̄ah̄á b̄uan bè-d̄inii b̄ueé n̄n wo yi léé.

34 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Ȳia tonkaa mi s̄i b̄io wéró, lè ho tonló na ó o le ĩ s̄á à s̄iin̄ ĵii, b̄ún lé b̄io lé ĩ đ̄inl̄o.

³⁵ Minén wee wé bío le hen làa pīina bío náa ká ho dīnló láró dōn. Ká ínén ɓèn wee bío na mia: Mi loŋ hã manawà sese, ho dīnló bon dīn á pan mí láró.

³⁶ Yīa wee lá ho dīnló dèenía búakáa mí tonló á wee yí mí sáanii. Ho dīnló na ó o wee lá lé ɓa nùpua na à keŋ le mukānī binbirī na máa vé yi. Lé kà síi ó o dīro là a láro sía wee wé páaní waráa.

³⁷ Bío bía kà ɓèntīn bon: O dīro wi, á yīa wee lá ho dīnló wi.

³⁸ Awa, ínén wáa tonkaa mia ɓa nùpua cǎn bèra a na à mí yí ɓa ɓuennáa làa bío ho dīnló lárówà wee láráa ho ho mǎhǎ na á ɓa yí sá yi bío síi. Nī-vio lé bía ɓúa ho tonló mu jǎhǎ, á minén á à sá à sǎ jii.»

³⁹ Ho Samariisa na wi ho lóhó mu yi cèrɛɛ dó mí sía o Yeesu yi, lé bío ó o háa míten bía nǎn ɓa yi le o Yeesu bía bío mí wó búenbúen nǎn mí yi.

⁴⁰ Lé ɓǎn nǎn ká ɓa Samariisa ɓueé dōn, á ɓa yankaa wo le o keɛní làa mí. O o Yeesu kará ɓǎn hã wizoóní bío jǎn.

⁴¹ A bía dó mí sía wo yi wíokaa dó wán hã bióní na ó orén mí ɓere bía nǎn ɓa yi bío yi.

⁴² A ɓa bía nǎn o háa yi: «Bíò kà wán, á wa wáa dó wa sía wo yi lé bío warén wa ɓere jǎ a jǎ-cúa, ká mu yínǎn bío fo bía nǎn wen mí dòn bío yi. Wa wáa zū le orén lé ho dīmǎnása kǎnǎlo.»

O Yeesu wéera a ya-dí beení búí za

⁴³ Bío ó o Yeesu lè mí nǎ-kenínia wó hã wizoóní bío jǎn ho lahó mu yi, á ɓa ló ɓǎn wà van ho Kalilee kǎhǎ yi.

⁴⁴ O Yeesu míten háa bía le *Dónbeení jǎ-cúa fɛɛro máa wé yí le kǎnbii mín kùrú kǎhǎ yi.

⁴⁵ Ɛ ká bío ó o vaá dōn ho Kalilee, á ho kǎhǎ mu nùpua ɓuan wo se. Lé bío á ɓán mún van ho *Paaki sǎnú díró ho Zeruzalɛmu yi, á vaá mǎn bío búenbúen na ó o wó ɓǎn.

⁴⁶ O Yeesu ɓǎnía van ho Kalilee kǎhǎ lóhó na ɓa le *Kanaa, hen na ó o háa yèrémáa mu jumu wó lè ho dǎvén yi. Ho kǎhǎ mu bée tonni ya-dí beení búí wi ɓǎn á za lò yí here wi ho *Kapɛɛnayuumu yi.

⁴⁷ Bío ó o tonni ya-dí beení mu jǎ le o Yeesu ló ho *Zudee kǎhǎ yi á ɓuara ho Kalilee, ó o ló van o cǎn, á vaá yankaa wo le o ɓuen ho Kapɛɛnayuumu, à ɓuee wéé mí za na día mu húmú jii wán.

⁴⁸ O o Yeesu bía nǎn o nǎi yi: «Yínǎn mí wé yí mǎn mu yéréké bíowa na wee zéeni le Dónbeení pǎnká, á mí máa dé mí sía mǎ lon?»

⁴⁹ O o bée tonni ya-dí beení bía nǎn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, sǎbéré à ũ wa bè mín va hen na á ĩ za wi yi ò o yí hí.»

⁵⁰ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lén va, ũ za á dèe búí máa wé.» O o nǎi dó mí síi bío ó o Yeesu bía nǎn wo yi ó o ɓǎnía wà.

⁵¹ Mu tá na lée tǎn, ó o ton-sáwá ló ɓueé sǎ a yahó, á bía nɔn wo yi le o za wǎa wan.

⁵² Ó o tùara ho pǎahǔ na ó o za mu ɓio díká dó yi làa ba. Á ɓa bía nɔn wo yi le mu wó ho híihǔ ká le wii dá yeeníá. Lé hón pǎahǔ so á le tēení ɓúakáa ló a sǎnía yi.

⁵³ Ó o za ɓàn maá wǎa zūna le mu wó ho pǎn-kéní na ó o Yeesu bía nɔn wo yi le o za á dèe ɓúí máa wé. Ó orén lè mí zii nùpua ɓúenɓúen dó mí sía o Yeesu yi.

⁵⁴ Ɓɔn lé ɓio wó a Yeesu cúa-ɓun níi yéréké ɓio na wee zéení le o ló le Dónbeení cǎn na ó o ɓínía ɓueé wó ho Kalilee kǎhǔ yi, ká a ló ho Zudee kǎhǔ yi ɓuara ɓɔn.

5

O Yeesu weéra a mùamúá ɓúí

¹ Wizooní ɓio yen ɓɔn mǎn, à ɓɔn ɓa *zúifùwa sǎnú ɓúí díró dǎn, ó o Yeesu wà yòora ho Zeruzalɛmu.

² Ho lóhó mu yi á sùeeníi la-beení ɓúí wi yi á ɓa wee ve lè mu heberemu le Betezadaa. Le ɓó ho zūajii na ɓa wee ve làa Pia Zūajii. Há sànsáwá ɓio hònú son kíniá le sùeeníi la-beení mu yi.

³ Lé hón tá á ɓa vǎnvárowà cèrèe híá wee wé da yi. Ɓa vǎnvárowà mu ƙahǔ á ɓa muiiwà, lè ɓa lóní, lè ɓa mùamúawà wi yi. [Ɓa híá wee da ɓɔn à pa ɓio mu ɓumu híá à bùcán.

⁴ Lé ɓio á pǎnna ɓúí, à le Dónbeení wáayi tonkaro ɓuee bùcán mu. Ká a vǎnváro na zon mu yi ho yahó, hàrí mu wé vǎmú lée vǎmú tò à o ò pá wa.]

⁵ Vǎnváro ɓúí híá wi ɓɔn á vǎmú míana a wán yú há lúluio ɓóní làa píru làa ɓio hētɔn.

⁶ Ɓio ó o Yeesu mǎn wo ò o dūma, ó o zū le o lò yí here míana, ó o tùara a yi: «Fo wi à ũ wa le?»

⁷ Ó o nǎi bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, nùpue na à lá mi líí dé mu ɓumu yi mu bùcánló pǎahǔ á mía. Hen ká í dǎmákaa le í líí zo, ɓɔn ká a ɓúí zon vó.»

⁸ Ó o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lii híni, lá ũ dǎmu dèe à ũ varáka.»

⁹ Mí lahó yi ó o nǎi mu dèenía wan, á lá mí dǎmu dèe ò o wee varáka.

Ɔe ká ɓio mu wó ɓa *zúifùwa vǔnló wizonle na ɓa le *Sabaa zon,

¹⁰ á ɓa zúifùwa ɓúnása wee ɓio là a nǎi na wan: «Wa làndá yi, á fo yí ko à ũ lá ũ dǎmu dèe ɓua, lé ɓio ho Sabaa lé ho zuia.»

¹¹ Ó o nǎi bía nɔn ɓa yi: «Yia weéra mi lé yia bía nɔn mi le í lá í dǎmu dèe à í varáka.»

¹² Á ɓa wǎa tùara a yi: «Yia le ũ lá ũ dǎmu dèe ũ varáka lée wée?»

13 Ká a n̄i màhǎ yí zū yǎ wɛ́ɛra a, lé b̄io ó o Yeesu v̄un̄un ɓa n̄upua na wee ɓàa mín b̄in t̄lahú.

14 B̄un m̄on, ó o Yeesu vaá fò mín là a n̄i mu le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i lún yí, ó o b̄ia n̄on wo yí: «Loń lon. B̄io kà wán, á fo w̄aa wan. Awa. Ká fo yí wi à mu ɓúí na po b̄io yú fo kh̄íina à b̄in̄i yí fo, à ū yí b̄in̄i yí wé bè-kohó.»

15 O o n̄i wà vaá b̄ia n̄on ɓa zúífùwa ɓúnása yí le lé o Yeesu wɛ́ɛra mí.

16 Lé b̄un n̄on á ɓa zúífùwa ɓúnása và b̄oraa o Yeesu yí wee seé, b̄io ó o wɛ́ɛra a n̄upue ho Sabaa z̄on̄ b̄io yí.

17 Ká a Yeesu màhǎ b̄ia n̄on ɓa yí: «Í Maá Dónbeen̄i wee sá f̄ɛɛ, á ínén mún wee sá.»

18 Dén b̄ion̄i so na ó o Yeesu b̄ia b̄io yí, á ɓa zúífùwa ɓúnása wíokaa s̄obaa m̄iten o ɓúeró b̄io yí. Lé b̄io á mu yín̄on̄i b̄io ó o wó khon ho Sabaa b̄io yí mí d̄on, ká lé b̄io ó o le le Dónbeen̄i lé mín k̄urú Maá. B̄un wee zéení le o m̄anía m̄iten lè le Dónbeen̄i.

Le Dónbeen̄i Za p̄anká

19 O Yeesu wíokaa lá le b̄ion̄i ò o b̄ia n̄on ɓa yí: «Le í m̄i ho t̄úia na mia: O Za* yí máa wé b̄io ɓúí m̄iten. B̄io á ɓàn Maá Dónbeen̄i wee wé ò o mi, b̄un lé b̄io ó o wee wé. B̄io á ɓàn Maá wee wé ɓúenɓúen ó o mún wee wé.

20 Mu bon, o Maá wa a Za, á b̄io ó orén mí b̄ɛɛre wee wé ó o wee zéení làa wo. O pá à b̄in̄i ò zéení a lè mu bè-beera na po b̄io mi m̄on á ɓueé ɓó ho zuia yí, ó o ò wé, á mu ù wé mia coon.

21 Làa b̄io s̄ii ó o Maá wee v̄eenínáa ɓa n̄i-hía à na le mukān̄i binbir̄i ɓa yí, lé làa b̄un s̄ii ó o Za mún wee nanáa le mukān̄i binbir̄i b̄ia ó o wi ò o na le yí.

22 O Maá mún yí máa cítí n̄upue, ká a màhǎ n̄on le cítí fló p̄anká ɓúenɓúen o Za yí,

23 bèra a na à ɓa n̄upua ɓúenɓúen wé k̄n̄bi o Za, làa b̄io ɓa wee k̄n̄biráa o Maá. Yia yí máa k̄n̄bi o Za, se ɓànso mún yí máa k̄n̄bi o Maá na tonkaa wo.

24 Le í m̄i ho t̄úia na mia: Yia wee tà jí í b̄ion̄i, á dó mí s̄ii í Maá na tonkaa mi yí, wón ɓànso yú le mukān̄i binbir̄i na máa vé h̄a làa na kà wán. B̄anso á í máa cítí. O d̄ɛn̄ia ló mu húmú yí, á yú le mukān̄i binbir̄i.

25 Le í m̄i ho t̄úia na mia: Ho p̄ahú ɓúí kh̄i d̄a, ho yàá w̄aa d̄on vó, á b̄ia yí yú le mukān̄i binbir̄i, na ka lòn n̄i-hía á à jí le Dónbeen̄i Za t̄amu. B̄ia á à jí mu, bán á à yí le mukān̄i binbir̄i.

26 Mu bon, làa b̄io ó o Maá á le mukān̄i binbir̄i wee lé c̄on, lé làa b̄un s̄ii ó o wó ó o Za á le mukān̄i binbir̄i mún wee lé c̄on.

27 O n̄on ho p̄anká wo yí ò o fináa le cítí, lé b̄io ó o lé o *N̄upue Za.

* 5:19 Hen ká a Yeesu sansan le Za tàá Dónbeen̄i Za se lé orén Yeesu mí b̄ɛɛre wee b̄io m̄iten b̄io.

28 «Mi yí le bïo bía kà wé mia coon, lé bïo á p̄ahũ búí khíi dā, ká 6a nĩ-hía búenbúen á à jí a Nùpue Za t̄amu,

29 á 6a à vèe. A bía wó mu bè-tentewà á à yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé. Ká bía wó mu bè-kora bán júná à sí.

30 Inén yí dà d̄ε máa wé iten. I wee wé fi le cítii à héha lè í Maá j̄i-cúa na ó o mà n̄on miĩ. A í cítii fló mún térénna, lé bïo á í yí máa fi le làa bïo á í s̄ii vá yí. I wee fi le làa bïo ó o Maá na tonkaa mi s̄ii vá yí.

31 «Mu lá lé inén í dòn á wee mĩ ho t̄iá í j̄ii, á mi lá dà a p̄í í t̄iá.

32 εε ká nĩ-veere lé í s̄éérà, á í z̄ũ le ho t̄iá na ó o wee mĩ í j̄ii á bon.

33 Minén lé bía tonkaa 6a nùpua á 6a van o Zān Batiisi c̄ón, á wón vaá mà ho t̄iá í j̄ii á n̄on 6a yí.

34 Inén wón màkóo mía à nùpue wé í bïo s̄ééràso. Ká í màhã bía mu bèra a na à mi dàñ k̄aní.

35 «Bïo ó o Zān hía wee bïo ka lòn f̄int̄aní na khoomu yenkeen, á mi tà z̄amakaa mu khoomu mu bïo yí ho p̄èn-za d̄ε yí.

36 Bïo búí wi b̄ín á wee z̄éení bïo á í bïo karáa. B̄ín po ho t̄iá na ó o Zān mà í j̄ii. Mu bïo mu lé mu bè-wénia na á í Maá le í wé, bïo á í wee wé kà, lé b̄ín wee z̄éení le lé í Maá tonkaa mi bïo bon.

37 A í Maá na tonkaa mi wón mí b̄εere mún wee mĩ ho t̄iá í j̄ii. Mi yí j̄á a b̄ionĩ, á mi mún yí z̄ũ a.

38 Mi yí tà a b̄ionĩ yí binbirĩ, lé bïo mi yí tà ȳia ó o tonkaa bïo.

39 Mi wee k̄arán le Dónbeenĩ b̄ionĩ à cikon, lé bïo mi wee leéka le lé lerén wee na à mi z̄ũn bïo mi ì wé á à yírāa le mukānĩ binbirĩ na máa vé. Awa, lé dén b̄ionĩ so lé d̄io wee z̄éení bïo á í bïo karáa wéréwéré,

40 à mi màhã pá yí wi à mi búen í c̄ón à yírāa le mukānĩ binbirĩ.

41 «Inén màkóo mía à 6a nùpua khòoní mi.

42 εε ká minén bán á í z̄ũ bïo mi karáa. Le Dónbeenĩ mi yí wa.

43 I Maá lé ȳia á í buara yèni yí, á mi p̄á í bïo. Ká a búí màhã lá buara mí k̄urú yèni yí, á mi ì tà wón bïo.

44 Minén na wi mi wé khòoní mín, à mi yí wi à mi cà à d̄io le Dónbeenĩ mí dòn à khòoní mia, á à wé kaka à dérāa mi s̄ia inén yí?

45 Mi yí leéka le lé inén khíi kooní mia le Dónbeenĩ yahó dé. B̄uée. O *M̄oyiize na mi wee lòoní le o ò séení mia lé wón wee kooní mia le Dónbeenĩ yahó.

46 O M̄oyiize bïo mi lá tà k̄énk̄én, se inén á mi mún lá à tà bïo, lé bïo á inén lé ȳia ó o M̄oyiize bía bïo mí v̄onna yí.

47 εε ká bïo ó o túara í d̄ání yí á mi yí tà yí, á mi mún yí dà máa tà inén b̄ionĩ yí.»

6

O Yeesu dīinia 6a zāamāa

(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17)

¹ Būn mōn ó o Yeesu lè mí nī-kenínia zon ho woohū á khú ho Kalilee vū-beenī mōn, hīa 6a mún wee ve làa Tiberiade vū-beenī.

² A 6a minka zāamāa bò a yi, lé bīo 6a vānvárowà na ó o wee wéé à 6a mi á bīo wee wé ho yéréké.

³ O o Yeesu wà vaá yòora le búee búí, á yòò kará bīn lè mí nī-kenínia.

⁴ Mu wee wé, à 6a *zuífùwa sánú na 6a le *Paaki díró sūarāa.

⁵ O o Yeesu le mí ì loñ, à 6a minka zāamāa wee buen wo yi, ó o tūara a Filiipu yi: «Lé wen á wa à yí mu bè-díni yi á à na 6a minka nùpua na kà búenbúen yi?»

⁶ O Yeesu tūara a Filiipu yi kà, lé bīo ó o wi ò o khén o kúará, ká arén wón zū bīo ó o ò wé.

⁷ O o Filiipu bía nɔn o Yeesu yi: «Hàrí wa lá yí le wén-hāani khíá-ɲun* à vaa yà lè ho búurú búee cèeka wíníwíní, á 6a búenbúen pá máa yí.»

⁸ O o nī-kenínia nī-kéní, o Simɔn Piere bān za Andere á bía nɔn o Yeesu yi:

⁹ «Yàrónza búí wi hen á 6a cezàwa bùaa ɲun, lè ho búurú bi-zàwa bīo hònú na wó lè mu bīo búí na 6a le ooze† dūmu á wi cón. Ká léee webio á bīn n wé lè 6a minka zāamāa na kà?»

¹⁰ O o Yeesu wāa bía: «Mi bío le 6a búenbúen lii kɛɛní.» Le ɲíní sà le lùe mu yi boo, á lé dén 6a wāa líí kará wán. Ba báawa mí dòn á à yí muaaseé hònú síi.

¹¹ O o Yeesu fó ho búurú bi-zàwa, á dó le Dónbeenī bārākà, ò o nɔn ho le 6a sankà na bīa kará bīn búenbúen yi. Lé bīn bān síi ó o mún wó lè 6a cezàwa, á 6a búenbúen dú làa bīo 6a sía vá yi.

¹² Bīo 6a búenbúen dú sù, ó o Yeesu bía nɔn mí nī-kenínia yi: «Mi yí díá le bīo dú ká à yāa. Mi khuii mu búenbúen.»

¹³ A 6a khuiira mu, á ho ooze búurú bi-zàwa bīo hònú bīo na là ká á sú hā sàkíwá píró ɲun.

¹⁴ Bīo 6a nùpua mɔn mu yéréké bīo na ò o wó, á 6a bía: «O nīi na kà bɛntín lé le *Dónbeenī ɲi-cúa fɛero, yīa lá ko ò o buen ho dīmíɲá yi.»

¹⁵ Bīo ó o Yeesu zūna le 6a nùpua búee fé mí á à wé lè mí bɛɛ lè ho pánká, ó o tīn wà yòora le búee wán mí dòn.

O Yeesu varákaa mu ɲumu wán

(Matiye 14.22-27; Maaki 6.45-52)

* 6:7 Le wén-hānló dà-kéní wee yí o nùpue nī-kéní wizon-kùure sámú sàánii.

† 6:9 Ooze: Mu léee bè-vānii búí na 6a zuífùwa hīa wé vā à wé lè 6a nāwa dīnló. Ho ooze mu dūmu á 6a nī-khenia wee è wé lè ho búurú. Horén dūmu yāvāw sí.

¹⁶ Ho ziihú, ó o Yeesu nĩ-kenínia wà lion ho vū-beenĩ jii,
¹⁷ á líí zon ho woohú wee khí lè ho *Kapεεnyuumu lóhó cón. Ho tá hūn ká a Yeesu ðĩn yí buée ðñ 6a.

¹⁸ Ho pinpiró wee và lè mí pánká, á ho vū-beenĩ jumumu wee yànbónka. ¹⁹ Bío 6a vá zon á à yí lòn kilomεeterewa bío hònú táá bío hēzĩn síi lè le bónbóore‡, á 6a mən o Yeesu ò o wee varáka mu jumumu wán wà buée sùará 6a yi, á 6a zāna.

²⁰ O o Yeesu bía nən 6a yi: «Mu lé ínén, mi yí zón.»

²¹ A 6a wáa wi 6a bío le o Yeesu yòo zo ho woohú yi, à bñn 6a ðēnía ðñ hen na 6a wee va yi wó.

O Yeesu ka lòn ðĩnló na wee na le mukānĩ binbirĩ

²² Mu tá na lée tñn, á 6a zāamāa na khíi wi lè ho vū-beenĩ món á zūna le lée woohú dà-kéní mí ðòn lá wi bñn. Ba zūna le o Yeesu yí zon ho woohú lè mí nĩ-kenínia, ká lé barén wà mí ðòn.

²³ εε ká wonna búí ló ho Tiberiade lóhó yi buée ðñ ho lahó na ó o Yeesu dó le Dónbeenĩ bārākà ò o nən ho búurú 6a là yi.

²⁴ Bío 6a zāamāa mən ò o Yeesu mía bñn, ó o nĩ-kenínia mún mía bñn, á 6a yòo zon hñn wonna so yi nən ho *Kapεεnyuumu lóhó, á wà khíi cà a.

²⁵ Bío 6a bñnía khíi yú a Yeesu ho vū-beenĩ món, á 6a wee tùa wo yi: «Nĩ-kàránlo, fo buara hen ðià?»

²⁶ O o Yeesu bía nən 6a yi: «Le í mĩ ho tũíá na mia: Mi wee cà mi yínón bío mi zūna mu yéréké bío na á í wó bàn kúará, ká lé bío mi yú ho búurú á là sù bío yi.

²⁷ Mi wé yí sá ho ðĩnló na dà wee yáa bío yi, ká mi wé sá hĩa yí máa yáa bío yi, hón na wee na le mukānĩ binbirĩ na máa vé. Hón ðĩnló so lé o Nùpue Za á à na ho mia, lé bío ó orén lé yĩa ó o Maá Dónbeenĩ zéénía bío le mí nən mu bío búénbúén wéró pánká yi.»

²⁸ A 6a tùara a yi: «Lé ho tonló yén á le Dónbeenĩ wi à wa sá?»

²⁹ O o Yeesu bía nən 6a yi: «Bío le Dónbeenĩ le mi wé, lé à mi dé mi sía yĩa le tonkaa yi.»

³⁰ Bío ó o bía ká síi, á 6a bía nən wo yi: «Ūnén 6èn lé mu yéréké bío yén fo dà à wé á wa à mi á à dérāa wa sía foñ? Wé mu búí le wa mi!

³¹ Pāahú na á wán 6úaawa hĩa wi ho tá henĩ yi, á 6a yú ho *maanε á là, làa bío mu túararāa le Dónbeenĩ bionĩ vūahú yi: «O hĩa nən ho ðĩnló na ló ho wáyai 6a yi á 6a dú. §»

‡ 6:19 Ho Kalilee vū-beenĩ: Ho vū-beenĩ mu tóntómú á à yí kilomεeterewa bóni síi, ká ho 6úaaró á à yí kilomεeterewa píru jum síi. § 6:31 Mi loñ Leni vūahú (Psaumes) 78.24; Léró vūahú (Exode) 16.1-15. Ba zāamāa bía le bionĩ mu à zéeni le o Məyiize lé yĩa hĩa nən ho ðĩnló mín 6úaawa yi.

32 O o Yeesu bèn bía n̄n 6a yi: «Le 1 mĩ ho tũíá na mia: Mu yín̄n̄ o *M̄oyiize lé yĩa hĩa n̄n ho búurú na ló ho wáayi mia. Lé 1 Maá Dónbeenĩ n̄n ho mia. Lé orén mún wee na ho d̄nló binbirĩ na ló ho wáayi mia.

33 Mu bon, ho d̄nló binbirĩ na le Dónbeenĩ wee na lé yĩa ló ho wáayi lion. Lé orén wee na le mukānĩ binbirĩ ho d̄mĩjása yi.»

34 A 6a bía n̄n wo yi: «N̄i-kàránlo, wé na hón d̄nló so w̄en f̄ééé.»

35 O o Yeesu wáa bía n̄n 6a yi: «Inén lé yĩa lé ho d̄nló na wee na le mukānĩ binbirĩ. Yia bò miĩ á dó mí s̄i miĩ, á h̄ni làa ju-h̄nĩ máa 6úe 6ànso huúu.

36 I bía mu n̄n mia le mi m̄n b̄io á ĩ wó, à mi j̄n̄n pá yí dó mi s̄ia miĩ.

37 Bía á ĩ Maá wee wé à 6a b̄io s̄i miĩ le mí n̄i-kéní kéní wé è bè miĩ. Yia bò miĩ, á ĩ máa b̄io le o b̄nĩ huúu.

38 Lé b̄io á ĩ yí ló ho wáayi yí wà 6ueé wé ĩ s̄i b̄io. Yia tonkaa mi lé wón s̄i b̄io á ĩ wà 6ueé wé.

39 Yia tonkaa mi s̄i b̄io lé à ĩ yí v̄inĩ b̄ia ó o kàràfáa miĩ n̄i-kéní 6úí, ká ĩ v̄ení 6a ho d̄mĩjá vé n̄nzoñ.

40 Mu bon, 1 Maá s̄i b̄io lé à b̄ia 6úen6úen na fá mí ȳio o Za yi á dó mí s̄ia wo yi, à yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé, à ĩ v̄ení 6a ho d̄mĩjá vé n̄nzoñ.»

41 A 6a *zúifùwa wáa wee khí mí kíó yi, lé b̄io ó o b̄ia le m̄inén lé ho d̄nló binbirĩ na ló ho wáayi lion.

42 A 6a b̄ia: «Yín̄n̄ orén lé o Zozeefu za Yeesu le? Wa zū 6àn maá lè 6àn nu. O o wáa à wé kaka á à b̄ioráa le mí ló ho wáayi lion?»

43 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Mi yí khí mi kíó yi.

44 N̄upue woon yí dà máa bè miĩ, ká a Maá na tonkaa mi yí guan wo yí 6uararáa, á Inén á à v̄ení 6ànso ho d̄mĩjá vé n̄nzoñ.

45 B̄io kà lé b̄io túara le Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄erowà v̄onna yi: «Le Dónbeenĩ kh̄ii kàrán 6a 6úen6úen.*» N̄upue léee n̄upue na wee j̄i a Maá Dónbeenĩ t̄amu, á wee día m̄iten ò o kàrán, wón á à bè miĩ.

46 B̄n̄n yí máa zéení le 1 le n̄upue 6úí m̄n o Maá. Yia ló le Dónbeenĩ c̄n̄ 6uara, lé wón mí dòn m̄n wo.

47 Le 1 mĩ ho tũíá na mia: Yia dó mí s̄i wo yi, wón yú le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

48 Inén lé ho d̄nló na wee na le mukānĩ binbirĩ.

49 M̄in 6ùaaawa là ho *maan̄e ho tá henĩ yi, èe ká b̄n̄n màh̄á yí hò 6a húmú.

50 Ká Inén lé ho d̄nló binbirĩ na ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á 6ànso ò yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

* 6:45 Mi loñ Ezayii v̄uah̄ 54.13

51 Inén lé ho dínló na wee na le mukānī binbirī, hĩa ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á bānsó á à yí le mukānī binbirī na máa vé. Ho dínló na á ĩ ì na bèra a na à ho dímjńása yí le mukānī binbirī, lé ĩ sánía.»

52 Bĩo 6a *zúífùwa jńá hā bioní mu, á 6a wee kán mín lè mí sòobéε. Ba wee bío: «O nńi mu dà a wé kaka a nanáa mí sánía wεn á wa a là?»

53 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le ĩ mĩ ho tũía na mia: Hen ká mi yí là a Nùpue Za sánía, á yí jun o cāni, á le mukānī binbirī máa keń mia.»

54 Yia là ĩ sánía, á jun ĩ cāni, wón bānsó yú le mukānī binbirī na máa vé. I ì vèení bānsó ho dímjńá vé nɔnzoñ.

55 Mu bon, inén sánía lé ho dínló binbirī, á ĩ cāni lé mu bè-junni binbirī.

56 Yia là ĩ sánía á jun ĩ cāni, se wón páanía làa mi á inén páanía làa wo.

57 O Maá na tonkaa mi lé wón mí beεre wee na le mukānī binbirī. A lé orén pánká yi á le mukānī binbirī mún wiráa inén yi. Lé làa bũn síi, á yia là ĩ sánía, á bānsó mún ñ yí le mukānī binbirī inén pánká yi.

58 Inén lé ho dínló na ló ho wáayi lion, hón yí ka làa hĩa á mĩn 6úaawa yánkaa dú bĩo síi. Bán dú hón à 6a pá húrun. Eε ká yia dú ho dínló na ló ho wáayi lion, á bānsó á à yí le mukānī binbirī na máa vé.»

59 O Yeesu bía hā bioní na kà, ká a wee kàrán 6a nùpua 6a zúífùwa kàránló zii ho *Kapεεnyuumu lóhó yi.

Le mukānī binbirī na máa vé bioní

60 Bĩo á bĩa bò a yi jńá a bioní, á 6a cèrèε bía: «O nńi mu bioní 6èntĩn hereka. Nùpue na dà à tà hā yi á mia.»

61 O o Yeesu zũna le bĩa bò a yi wee khí mí kío yi bĩo ó o bía bĩo yi, ó o bía: «Hā bioní mu 6óonía mia lée?»

62 Eε ká mi 6èn wáa khii mɔn o *Nùpue Za ká a bĩnía wee yòo hen na ó o ló yi 6uara há?»

63 Le Dónbeenĩ Hácirí lé dño wee na le mukānī binbirī. O nùpue míten yí dà dèε máa wé. Hā bioní mu na á ĩ bía nɔn mia ká lé le Dónbeenĩ Hácirí á hā ló cón. Hā wee na le mukānī binbirī.

64 Eε ká 6a nùwā yεn 6úí mi tĩahú á yí dó mí sĩa miĩ.» A mu 6èn bon, mu jũhú 6úεεnii á bĩa yí dó mí sĩa o Yeesu yi ó o zũna bĩo, á mún zũna yia á à dé o ò na bĩo.

65 O o Yeesu pá bĩnía bía ká síi: «Lé bũn te bĩo á ĩ bía mu nɔn mia le nùpue yí dà máa bè miĩ, ká a Maá Dónbeenĩ yí nɔn mu wéró pánká bānsó yi.»

66 A wáa lá bũn jii wán, á bĩa bò a yi cèrèε bĩnía o món, á yí máa bè làa wo.

67 O o wáa tũara mí nĩ-keninia píru jun yi: «Minén mún máa bĩnĩ le?»

68 O o Simōn Piere bía nɔn wo yi: «Núhúso, lé o yén á wa à bini vaá bè yi? Ʋnén lé yia le mukāni binbirí na máa vé bioní wee lé cón.

69 Warén dó wa sia foñ, á zū le Ʋnén lé yia lé le Dónbeení nùpue yi poni bānsò na le tonkaa.»

70 O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Mu so yínɔní Ʋnén hueekaa minén píru jún le? Eε ká mi ní-kéní búí mǎhǎ pá lé o *Satāni nùpue.»

71 Mu lé o Simōn Isikariote za Zudaa ó o wee bío bío. Mu bon, ba píru jún mu tǎhú ó orén lé yia à dé o ò na.

7

O Yeesu bān zāwa yí dó mí sia wo yi

1 Bún món, ó o Yeesu tò ho Kalilee kǎhú yi. O yí wi ò o zoo tè ho *Zudee kǎhú yi, lé bío ba *zúifùwa júnása wi ba búe o.

2 Bío ba zúifùwa sánú na ba le *Búkúwá Sánú díró wà bueé sàará,

3 ó o Yeesu bān zāwa bía nɔn wo yi: «Fo lá ko à ũ lé hen à lén va ho Zudee kǎhú yi, à bía bò foñ bín mún mi mu bè-wénia na fo wee wé.

4 Nùpue na wi ba zún wo, wón bè-wénia máa wé sanka wé. Mu bè-beera na fo wee wé, á fo ko à ũ wé à ba nùpua búenbúen mi.»

5 Mu bon, o Yeesu bān zāwa mí beere yí dó mí sia wo yi.

6 O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Ʋnén á ho pǎahú ðin yí ðǎn cón, ká minén bán á ho pǎahú wi cón wà féεε.

7 Ho ðimíjǎ nùpua yí dà máa jin mia, ká Ʋnén wón ba jina, lé bío á i wee mi ho túiá le ba wárá yí seka.

8 Minén lén va ho sánú ðiiníi. Ʋnén wón máa va, lé bío ho pǎahú ðin yí ðǎn i cón.»

9 O Yeesu bía hǎn bioní so nɔn ba yi ò o kará ho Kalilee kǎhú yi.

O Yeesu van hǎ bukúwá sánú ðiiníi

10 Bío ó o Yeesu bān zāwa wà van ho sánú ðiiníi, ó orén mún wà van. Ká a mǎhǎ sanka miten vannáa, ò o bío yí zún.

11 Ba *zúifùwa júnása wee cá a ho sánú mu ðiiníi. Ba wee héε tũaka hen na ó o Yeesu mu wi yi.

12 O Yeesu bío wó le wǎaníi làa sòobéε ba zǎamáa tǎhú. Ba búí wee bío le o níi mu léε ní-tente. Ba búí bèn le o wee vǎnii ba nùpua.

13 Ká nùpue na mǎhǎ à hení mí síi á à bío mu wéréwéré ba nùpua yahó wón mía, lé bío ba zǎna ba zúifùwa júnása.

14 Ho sánú dú zon ho tǎhú lòn wizooní bío náa síi ó o Yeesu zonnáa le *Dónbeení zǐ-beení lún yi, á zoó wee kǎrán ba nùpua.

15 Ba zúifùwa wee wé coon o bïo yi, á ba wee bío: «O nñi mu kàránló ɲòñ yí van yahó ò o pá zū le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ bïo kà sīi le we?»

16 O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Bìo á ï wee kàrán làa mia á yí ló ínén ï bæere cón. Yia tonkaa mi lé yia mu ló cón.

17 Yia tà wee wé le Dónbeenĩ sīi bïo, wón ɓànsò á à zūn ká ï kàránló ló le Dónbeenĩ cón, tàá ká ï wee bío ï kùrú bióní.

18 Yia wee bío mí kùrú bióní, wón wee cà le yèni. Ká yia wee cà le yèni à na yia tonkaa wo yi, wón wee mĩ ho tūiá, o téréna.

19 O *Mɔyiize so yí nɔn ho làndá mia le? A yia mähá wee bè ho yi mi tīahũ wón mia. Lée webio nɔn mi wi mi búeráa mi?»

20 A ba zāamáa bía nɔn wo yi: «O cíná wi foñ! Yia wi ò o búe fo lé o yén?»

21 O o Yeesu bínía lá le biónĩ ò o bía nɔn ba yi: «Ï wó mu yéréké bïo dà-kéní mí dòn wa vūrló wizonle na lé ho *Sabaa zoñ, á mi búenbúen wó coon mu bïo yi.

22 O Mɔyiize bò mu henía nɔn mia le mi wé *kúio mi zà-báawa, á mi yáá wee kúio ba hàrì ho Sabaa zoñ. Ho làndá mu yáá yínóñ Mɔyiize búá ho ɲúhũ, mu lé mñn búaaawa.

23 Awa, ká minén dà wee kúii o za báa ho Sabaa zoñ, bèra a na à mi yí wé yí khe o Mɔyiize làndá dānĩ yi, á lée webio nɔn á mi sīa wee cínáa mīi, lé bïo á ï wó ó o nĩ-kùure wan cun ho Sabaa zoñ?

24 Bïo mi wee mi à ñn wán cítírāa o nùpue à mi khí yi. Mi wé cítí o nùpue làa bïo téréna le Dónbeenĩ cón.»

O Yeesu lé yia le Dónbeenĩ mɔn léra

25 A ho Zeruzalɛmusa búii wáa wee bío: «Éee! Yia kà so yínóñ o nñi na á wa ɲúnása wi ba búe le?

26 Nín-yia wee bío ba nùpua yahó, ò o búii yí dó mí ɲii wo yi. Wa ɲúnása mähá wáa zūna le lé orén lé yia le Dónbeenĩ mɔn léra lée?

27 Yia ká wón á warén zū léenii. Ée ká yia le Dónbeenĩ mɔn léra khíi buara, á nùpue woon máa zūn hen na ó o ló yi.»

28 Bïo ó o Yeesu wee kàrán ba nùpua le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, ó o bía bïo ká pñnpñn: «Mi so zū mi kénkén, á zū ï léenii le? Inén yí buara iten, ká ho tūiá poni ɓànsò lé yia tonkaa mi. Mi yí zū a,

29 ká ínén wón zū a, lé bïo á mu lé orén á ï ló cón buararāa. Orén lé yia tonkaa mi.»

30 A ba wáa wee cà a wīiró yahó, ká nùpue woon yí wīira a, lé bïo ó o páahũ ñn yí ñn.

31 Ée ká ba zāamáa mu tīahũ, á ba cèrèe ɲòñ pá tà a bïo. Ba wee bío: «*Yia le Dónbeenĩ mɔn léra khíi buara, ó o so búee wé yéréké biowa na po bïo ó o nñi na ká wee wé le?»

Ba tonkaa ba parowà le ba vaa wii o Yeesu

32 A ba *Farizíewa búí ná bío ba zāamáa wee hūahūaaka a Yeesu dānī yí, á ba Farizíewa mu kuure lè le *Dónbeenī yankarowà núnása tonkaa ba parowà búí le ba vaa wii wo.

33 O o Yeesu bía: «ĭ keríló mí t̄lahū máa wé bío na á à mía. Hen làa cīnú ká ĭ ì bīnī ì va yīa tonkaa mí c̄n̄.

34 Mi khii wé è cà mi, ká mi máa yí mi, á hen na á ĭ ì kerí yí á mi mún yí dà máa va yí.»

35 A ba *zúifùwa wee t̄aka mín yí le lé wen o ò va ká mí máa yí o coon? Lé ba zúifùwa na héera wika b̄ia yín̄n̄ ba zúifùwa t̄lahū ó o m̄ah̄á wi ò o lén va c̄n̄ lée? O m̄ah̄á wi o ò vaa k̄arán b̄ia yín̄n̄ ba zúifùwa lée?

36 Bío ó o bía le wa khii wé è cà mí ká wa máa yí mí, á hen na mí ì kerí yí á wa yí dà máa va yí, b̄n̄ kúará lée webio?

O Yeesu le b̄ia le ju-hānī dà buen mí c̄n̄

37 Ho s̄nú dí vé n̄nzoñ dén wizonle so lé d̄io j̄uhū wi po h̄a ká. B̄n̄ zoñ ó o Yeesu d̄n̄ ba zāamáa yahó ò o bía p̄np̄n̄: «Hen ká yīa le ju-hānī dà, à b̄anso buen ĭ c̄n̄ á ĭ ì na mu j̄umu wo yí ó o ò ju.

38 Yīa dó mí s̄i m̄i, làa bío mu túararāa le Dónbeenī b̄ionī v̄ahū yí ká s̄i: «A wón b̄anso s̄i á à wé lòn j̄un-dānī, á mu j̄umu na wee na le mukānī wé è tá á à lé yí.»

39 Mu lé le Dónbeenī Hácirí ó o Yeesu wee bío bío ká s̄i, d̄io á b̄ia dó mí s̄ia wo yí khii yí. Mu p̄ahū ká le Dónbeenī d̄n̄ yí n̄n mí Hácirí b̄ia dó mí s̄ia o Yeesu yí, lé bío le Dónbeenī d̄n̄ yí léra a yēni.

Ba zāamáa ji-cúa wi mín j̄n̄d̄ yí o Yeesu bío yí

40 Ká ba zāamáa na wi b̄n̄ ná a Yeesu b̄ionī mu, á ba búí wee bío le yīa ká wón b̄ent̄n̄ lé le *Dónbeenī ji-cúa f̄ero.

41 Ba búí b̄án b̄en̄ le o lé *Yīa le Dónbeenī m̄n̄ léra. Ba búí b̄en̄ le mu so bon ká yīa le Dónbeenī m̄n̄ léra ko ò o lé ho Kalilee k̄hū yí le.

42 Mu so yí túara le Dónbeenī b̄ionī v̄ahū yí le o *Daviide n̄nkānī, là a Daviide mu ba lóhó Beteleh̄emu lé b̄n̄ á Yīa le Dónbeenī m̄n̄ léra ko ò o lé yí le?*

43 A ba zāamáa ji-cúa wó mín j̄n̄d̄ yí o Yeesu mu bío yí.

44 Ba zāamáa mu t̄lahū á n̄wā yēn búí wi ba wii wo, ká n̄pue woon yí t̄aa wo yí.

Ba zúifùwa j̄n̄d̄sa yí tà a Yeesu bío

45 Bío ba parowà na le Dónbeenī yankarowà núnása lè ba Farizíewa tonkaa b̄n̄ia buara, á b̄án túara ba yí: «Lée webio n̄n̄ á mí yí buannáa wo yí buararāa?»

* 7:42 Mi loñ Samuw̄ēle j̄un n̄i v̄ahū 7.12; Misee v̄ahū 5.1

⁴⁶ A 6a parowà bía: «Hã bioní na ó o ñùpue mu wee bío bân sii á wa ñín yí ná a búí jii yí yí mǎn hùúu.»

⁴⁷ A 6a Farizíewa bía nǎn 6a yi: «Minén mún díá miten ó o khà lon?

⁴⁸ Warén júnása t̄ahú lè warén Farizíewa t̄ahú á ñi-kéní kà so tà a bío le?

⁴⁹ Ká lé 6a zāamáa na kà mí dòn, bán na yí zū dèe o Mǎyize lándá bío yi, bán le Dónbeení dánkánia.»

⁵⁰ A 6a Farizíewa ñi-kéní na 6a le Nikodemu, yia van o Yeesu cǎn ho t̄nàahú búí,

⁵¹ á bía nǎn 6a yi: «Wa lándá yi, á wa yí dà máa siiní ñùpue jùhú ká wa yí ná bânso jii-cúa, á yí zūna ká a wó khon.»

⁵² A 6a bía nǎn wo yi: «Ūnén mún wee bío lòn Kalilee ñii! Kàrán le Dónbeení bioní vūahú à cikon, á fo ò mi mu le *Dónbeení jii-cúa fero ñi-kéní kà yí máa lé Kalilee yi.»

[

⁵³ Lé bǎn á 6a búenbúen wà khíbon wán,

8

¹ ò o Yeesu wón wà yòora le búee na 6a le Oliivewa búee wán.

O hã-bá-fé na ó o Yeesu kánia

² Mu tá na lée tǎn yǐnbíi buirri, ó o bǐnía van le *Dónbeení zǐ-beení lún yi, á 6a zāamáa búee kǐnía wo yi. O o líi kará ò o wee kàrán 6a.

³ A ho *lándá bío zéenílowa lè 6a *Farizíewa guan o hãa búí na 6a zù yi là a bá-veere búee zonnáa, á zoó ñínia wo 6a ñùpua búenbúen yahó,

⁴ à 6a bía nǎn o Yeesu yi: «Ñi-kàránlo, o hãa na kà 6a zù yi là a hãa.

⁵ A wa lándá yi, ó o *Mǎyize bò mu henía nǎn wen le ká wa wé yú bán hãawa so sii, à wa lèeka 6a lè hã huaa búe.* Awa, ūnén bèn le we mu dǎn yi?»

⁶ Ba bía bǎn à khūaanáa o Yeesu jii yi à yíràa wo kooní yi. Ká a Yeesu màhá líi lúnlúra, ò o wee túa ho tá púnpuró yi lè mí ñin-kíza.

⁷ Bío 6a ñín lan wee túa wo yi, ó o líi hǐnǎn yòò ñín, ò o bía nǎn 6a yi: «Yia ñín yí wó bè-kohó hùúu mi t̄ahú, à wón wãa lèe wo lè le huee ho yahó.»

⁸ O o Yeesu bǐnía líi lúnlúra, á wee túa ho tá púnpuró yi.

⁹ Bío ho lándá bío zéenílowa lè 6a Farizíewa mu ná hǎn bioní so, á 6a wee lén lè mí ñi-kéní kéní, à búaká lè 6a ñi-kíá, á ká a Yeesu là a hãa ho t̄ahú.

* 8:5 Mí loí Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 17.6-7

10 O o Yeesu wáa líi hínɔn yòò dǐn ò o wee bío là a háa: «O, o, háa mu, 6a nùpua mu bò làa wen? O 6úi mía máa síiní ũ jùhú le?»

11 O o háa bía nɔn o Yeesu yi: «Núhúso, o 6úi mía máa síiní ho.» O o Yeesu wáa bía nɔn wo yi: «Àwa, á ìnén mún máa síiní ũ jùhú. Fo dà a lén, ká ũ bèn yi bíní yi wé bè-kohó.»]

O Yeesu ka lòn khoomu ho òmínása cǐn

12 O Yeesu pá bínía bía bǐo kà nɔn 6a zāamáa yi: «Ìnén ka lòn khoomu ho òmínása cǐn. Yía tà bò mií, se 6ànsò yú mu khoomu na wee na le mukānǐ binbirí. O máa kerí tǐbirí yi hùúu.»

13 A 6a Farizíewa bía nɔn o Yeesu yi: «Ūnén wáa wee mǐ ho tǔiá ũ jii, à bǔn à bǐo fo wee bío á nùpue yí ko ò o tà yi.»

14 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Hàrí ká í wee mǐ ho tǔiá í jii, se bǐo á í wee bío ó o nùpue ko ò o tà yi. Lé bǐo á í zǔ hen na á í ló yi 6uararáa, á í mún zǔ hen na á í wee va yi. Ká minén bán yí zǔ í léení, á mún yí zǔ hen na á í wee va yi.

15 Minén wee fí 6a nùpua cítíí fíló síí, ká ìnén wón máa cítí nùpue.

16 Ká í lá ko à í fí cítíí, á í cítíí mu jùhú á à wé. Lé bǐo mu yínɔn ìnén í dòn á à fí le cítíí mu. Mu lé ìnén lè í Maá na tonkaa mi á à páaní ì fí le.

17 Mi làndá vǔahú yi á mu túara le ká seéràsa nùwǎ jùn mà ho tǔiá mu bǐo dà-kéní bǐo yi, se bǔn bǐo so á nùpue ko ò o tà yi.

18 Ìnén wee mǐ ho tǔiá í jii. A í Maá na tonkaa mi mún wee mǐ ho tǔiá í jii.»

19 A 6a túara a yi: «Mìn maá mu wi wen?» O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi yí zǔ mi, á mún yí zǔ í Maá. Ká mi lá zǔ mi, se mi mún lá à zǔn í Maá.»

20 O Yeesu bía hǐn bioní so ká a wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeení zǐ-beení lún yi, mu hǎmu kúeení lahó nǐsǎn. Nùpue yí wǐira a lé bǐo ó o pǎahú dǐn yí dǎn.

O Yeesu wee bǐo mí varó mǐn Maá cǐn bǐo

21 O Yeesu pá bínía bía bǐo kà nɔn 6a yi: «Ìnén n lén á mi ì càráa mi. Ée ká mi màhá à hí lè mi bè-kora. Hen na á ìnén wee va yi, á minén yí dà máa va yi.»

22 A 6a *zúífùwa wee bío mǐn yi: «O wi ò o 6úe mǐten léé? Bǐo ó o màhá le hen na minén wee va yi á warén yí dà máa va yi.»

23 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Minén ló ho tá yi. Ká ìnén ló ho wáayi. Minén bǐo sǎ ho òmíná na ká yi, ká ìnén wón bǐo yí sǎ ho yi.

24 Lé bǔn te bǐo á í le mi ì híráa lè mi bè-kora. Mu bon, hen ká mi yí tà le ìnén lé yǐa wi fǐéé, á mi ì hí lè mi bè-kora.»

25 A 6a tùara a yi: «Ūnén lé o yén?» O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «ĭ wee bío mu na mia féεε hàrí mu ɲúhú búεεní.

26 I dà à bío bío cèrèε mi dāní yi, á dà à fi le cítí mi bío cèrèε wán. Ká yia tonkaa mi lé ho tūiá poni 6ànso, á bío á ĭ ɲá a cón, bún lé bío á ĭ wee bío na ho dímíɲása yi.»

27 Ba yí zū ká lé o Maá Dónbeení ó o wee bío bío.

28 O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Ká a *Nùpue Za á mi can le búεεní wán hóniá fárá, bún ká mi ì zūn ká ĭnén lé yia wi féεε. A mi ì zūn ká ĭ yí máa wé bío woon ĩten. Bío á ĭ Maá bía nɔn mĩ, bún lé bío á ĭ wee bío.

29 I Maá na tonkaa mi á wi làa mi, o yí díá mi ĩ dòn, lé bío á ĭ wee wé bío sí a yi féεε.»

30 Bío ó o Yeesu wee bío kà, á 6a nùpua cèrèε dó mí sía wo yi.

Le Dónbeení tūiá poni wee wé ó o nùpue kerí miten

31 O o Yeesu wáa bía nɔn 6a zúifùwa na dó mí sía wo yi: «Ká mi wee bè ĩ bionĩ yi, se mi màhá lé ĩ nĩ-keninia bío bon.

32 Mi ì zūn ho tūiá poni binbirĩ na ló le Dónbeení cón. Lé bún ñ wé á mi ì kerí miten.»

33 A 6a bía nɔn wo yi: «Warén lé o *Abarahaamu mònmanía. Wa yí wó a búí wobáaní yí mɔn. A léε webio nɔn á ūnén bíaráa le wa à kerí waten?»

34 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le ĩ mĩ ho tūiá na mia: Nùpue léε nùpue na wee wé mu bè-kora wón ka lòn wobá-nĩ mu bè-kohó níi yi.

35 A mi zū le o wobá-nĩ bío yí sã ho zĩ-ɲúhú yi féεε. Ká a za na ton ho zĩ-ɲúhú yi, wón bío sã ho yi féεε.

36 Ká le Dónbeení Za wáa wó mia lè 6a nùpua na wi miten, á mi ì wé miten binbirĩ.

37 I zū le mi lé o Abarahaamu mònmanía, εε ká mi màhá wee cà à mi búε mi, lé bío á bío á ĭ wee kàrán làa mia yí máa zo mia.

38 Bío á ĭ Maá zéenia làa mi, lé bún á ĭ wee bío, ká minén bèn wee wé bío á mĩn maá bía nɔn mia.»

39 A 6a bía nɔn wo yi: «Warén wàn maá lé o Abarahaamu.» O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ká mi lá lé o Abarahaamu zàwa bío bon, se mi lá wee wé hã wárá na ó o Abarahaamu wó 6àn síi.

40 A mi yí máa wé hón, à mi wi mi búε ĭnén na mà ho tūiá poni nɔn mia, hĩa na á ĭ ɲá ĩ Maá Dónbeení cón. Bún ó o Abarahaamu yí wó.

41 Mi wee wé mĩn maá wárá.» A 6a bía nɔn wo yi: «Wàn maá lé le Dónbeení mí dòn. Wa yínɔn zíní zàwa.»

42 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ká mĩn maá lá lé le Dónbeení, á mi lá à wań mi, lé bío á ĭnén ló le Dónbeení cón 6uara. I yí 6uara ĩten. Lé lerén tonkaa mi.

43 Bío nɔn á mi yí máa zūnnaá hã bioní na á ĭ wee bío na mia kúará lé mu yén? Lé bío á mi yí wi mi jĩ hã.

44 Yīa lé mìn maá lé o *Satāni. A mìn maá sīi bīo lé bǔn á mi wí à mi wé. O lé o nǐ-6úe hàrí ho dīmíjǎ lénló pāahǔ. O yí dà máa mǐ ho tǔiá poni, lé bīo á tǔiá poni mǐa wo yí. Hen ká a fǎ le sabéré, se lé orén mí bæere sīi ó o wee zéeni, lé bīo ó o lé o sabín-fúaaló. Orén lé yīa á hǎ sabióní wee lé yí.

45 Εε ká ínén wee mǐ ho tǔiá poni, lé bǔn nǎn á mi yí tàráa í bióní yí.

46 Minén tǎhǔ, ó o 6úu so dà a bío le í wó bè-kohó le? Ká í wee mǐ ho tǔiá poni, á lée webio nǎn mi yí tàráa í bióní yí?

47 Bǐa na lé le Dónbeenǐ zàwa binbirí wee wé jí le Dónbeenǐ bióní. Εε ká minén yínǎn le Dónbeenǐ zàwa, lé bǔn nǎn mi yí máa jínáa le bióní.»

O Yeesu le minén po a Abarahaamu

48 A 6a *zúifùwa bǐa nǎn wo yí: «À bǔn wa tǔiá sǐ à wa bío le fo lé o *Samaríi nǐi†, á wa mún tǔiá sǐ à wa bío le o cǐná wi foñ.»

49 O o Yeesu bǐa nǎn 6a yí: «Ínén á cǐná mǐa yí. I Maá lé yīa á í wee kǎnbi. Ká minén bán wee zǔań mǐi.

50 Inén yí máa bío le nǔpue dé cùkú mǐi. O 6úu wi á à bío le 6a dé ho mǐi, á lé wón mún lé o cǐtí-fl.

51 Le í mǐ ho tǔiá na mia: Yīa tà bò í bióní yí, á 6ànsó máa hí máa cén.»

52 A 6a zúifùwa bǐa nǎn wo yí: «Hǎ laa na ká wán, á wa wǎa láa mu yí kǎnkǎn le o cǐná wi foñ. O *Abarahaamu húrún, á le *Dónbeenǐ jí-cúa fεεrowà húrúnka. A ũnén pá wee bío le ká yīa tà bò ũ bióní yí á 6ànsó máa hí máa cén.

53 Ũnén 6èn wee leéka le ũ jǔhǔ so wí po a Abarahaamu le? Wón húrún, á le Dónbeenǐ jí-cúa fεεrowà mún húrúnka, á ũnén 6èn wee leéka le fo lée wée?»

54 O o Yeesu bǐa: «Í lá wee dé ho cùkú íten yí, se mu jǔhǔ mǐa. Yīa wee dé ho cùkú mǐi lé í Maá, yīa mi le o lé mìn Dónbeenǐ.

55 A mǐ jǎn yí zǔ a. Ká ínén wón zǔ a. I lá le í yí zǔ a, se í lé o sabín-fúaaló lè mi bío sǐi. Εε ká í zǔ a, á wee bè o bióní yí.

56 Mìn maá Abarahaamu hǐa wee leékaa le mí ì mí í 6uenló, ó o zámakaa mu bío yí. O o 6èn mǎn í 6uenló, á sǐi wan mu bío yí.»

57 A 6a zúifùwa bǐa nǎn wo yí: «Ũnén na lúlúio máa yí ho búará-jun láa píru á mǎn o Abarahaamu wen?»

58 O o Yeesu bǐa nǎn 6a yí: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: O Abarahaamu á à bío le mí ì te, à bǔn à ínén wi.»

59 A 6a wǎa sèekaa hǎ huua le mí ì lèeka láa wo á à 6úe. O o Yeesu sà mǐten ló le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yí lée wá.

† 8:48 Samaríi nǐi: Ba zúifùwa cǐn á 6a Samariisa yí máa ce le Dónbeenǐ yahó. Ba yí máa bè le Dónbeenǐ lándá yí. Ba von o Yeesu lè le yèni mu hen á lá làa wo.

9

O Yeesu wέera a n̄i na ton ká a lé o muii

¹ B̄io ó o Yeesu lè mí n̄i-kenínia wee kh̄í, á 6a fò mín làa n̄i b̄úí na ton ká a lé o muii.

² O o n̄i-kenínia t̄àara a yi: «N̄i-kàránlo, lée webio n̄on ó o n̄i na kà ton ká a lé o muii? Lé orén k̄urú bè-kora b̄io yi lée, tàà lé 6àn n̄uwā bè-kora b̄io yi?»

³ O o Yeesu b̄ía n̄on 6a yi: «Mu yín̄on orén bè-kora b̄io yi, á mu mún yín̄on 6àn n̄uwā bè-kora b̄io yi. O n̄i mu ton ká a lé o muii, lée bèra a na à b̄io le Dónbeen̄i dà a wé à 6a n̄upua 6úen6úen mi a yi.

⁴ B̄io mu khoomu wi h̄a làa na kà wán, á wa ko wa wé le Dónbeen̄i na tonkaa mi bè-wénia. Le t̄íbiri h̄ia wi, á n̄upue máa dàr̄i máa wé b̄io b̄úí.

⁵ B̄io á ĩ wi ho d̄ím̄j̄ná yi h̄a làa na kà wán, á ĩ ka lòn khoomu ho yi.»

⁶ B̄io ó o Yeesu b̄ía h̄s̄n b̄ioní so wó, ó o p̄uin̄ia mí j̄ins̄aní, á khan lè le t̄ín̄í, á khiira là a muii ȳio,

⁷ ò o b̄ía n̄on wo yi: «Lén vaa s̄ε̄ε ũ yahó le s̄úeen̄i la-been̄i na 6a le Silowee yi.» (Ho Silowee mu k̄úará le «tonkaró».) O o muii wà vaá s̄ε̄era mí yahó, á b̄in̄ia wee 6uen, ò o wee mi.

⁸ A b̄ia làa wo kará 6ó mín yi, làa b̄ia lá wee wé mi a ká a wee fioka, á w̄aa wee t̄ùaka mín yi: «Yia kà so yín̄on o n̄i na lá wee wé k̄een̄í fioka le?»

⁹ A 6a b̄úí le mu lé orén. Ba b̄úí 6èn le mu yí bon, le o làa wo 6onmín. O o n̄i le mu lé mínén.

¹⁰ A 6a t̄àara a yi: «Fo wó kaka wee mináa?»

¹¹ O o n̄i b̄ía n̄on 6a yi: «O n̄i na 6a le Yeesu, lé wón khan le t̄ín̄í lè mí j̄ins̄aní, á khiira lè ĩ ȳio, ò o le ĩ lén vaa s̄ε̄ε ĩ yahó ho Silowee yi. A ĩ wà van b̄in̄ vaa s̄ε̄era ĩ yahó, á ĩ wee mi.»

¹² A 6a t̄àara a yi le o n̄i mu wi wen, ó o le mí yí z̄ú.

Ba Fariz̄iɛwa wee t̄ùaka a muii yi là a waró b̄io

¹³ A 6a bò là a n̄i na lá lé o muii vannáa 6a *Fariz̄iɛwa c̄ón.

¹⁴ Yaa b̄io ó o Yeesu khan le t̄ín̄í lè mí j̄ins̄aní á wέera a n̄i ȳio, á wó ho *Sabaa zoñ.

¹⁵ Lé b̄un̄ n̄on á 6a Fariz̄iɛwa 6èn s̄a wee t̄ùà o n̄i yi làa b̄io wó wó ó o wee mináa. A wón b̄ía n̄on 6a yi: «O khiira le t̄i-sio lè ĩ ȳio, á ĩ s̄ε̄era ĩ yahó, á ĩ w̄aa wee mi.»

¹⁶ A 6a Fariz̄iɛwa n̄uwā ȳen b̄úí w̄aa b̄ía: «O n̄i na wó b̄io kà á Dónbeen̄i yí tonkaa, lé b̄io ó o yí bò ho Sabaa làndá yi, ò o sá ho tonló.» Ba b̄úí bán 6èn wee b̄io: «Bè-kora wéro so dà wee wé yéréké b̄io na wee z̄een̄í le Dónbeen̄i p̄anká na á yia kà wó 6àn s̄íi le?» A barén j̄i-cúa b̄in̄ia wi mín j̄úná yi.

¹⁷ A 6a b̄in̄ia t̄àara a n̄i yi: «Lé mu yén ũn̄én 6èn wee leéka o n̄i mu d̄án̄i yi, b̄io á lé orén wέera ũ ȳio?» A wón b̄ía: «O n̄i mu lé le *Dónbeen̄i j̄i-cúa f̄ε̄ero.»

18 Bïo ó o ñii lá lé o muui, á yïo bíníá wee mi, á 6a zúifùwa ñúnása yí tà yi.

19 A 6a von 6àn nùwá wee tùa yi: «Yia kà lé minén te mi za le? Lé orén á mi le o ton ká a lé o muui le? A mu wó kaka ó o wee mináa?»

20 O o ñii 6àn nùwá bíá: «Lé warén te wa za, á ton ò o lé o muui.

21 Ká bïo wó wó ó o wee mináa á wa yí zū, á yïa weéera a yïo á wa mún yí zū. Mi tùa wo yi, o yïo tñn, o dà wee bío mí bïo míten.»

22 Ba bíá kà síi lé bïo 6a zāna 6a zúifùwa ñúnása. Bán wó le ñii le ká nùpue bíá wéréwéré 6a nùpua yahó le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenĩ mən léra, á 6ānsó 6a à hē lē mí kāránlò zīi zoró.

23 Lé bñn nən á 6àn nùwá bíarāa le 6a tùa orén mí beere yi, le o yïo tñn.

24 A 6a zúifùwa ñúnása bíníá von o ñii na lá lé o muui, á bíá nən wo yi: «Loñ le Dónbeenĩ yi à ù 6èntñn mí ho tñiá. Warén bán zū le o ñii mu lé o bè-kora wéro.»

25 O o ñii bíá nən 6a yi: «O ñii mu lé o bè-kora wéro lée, o yínəñ o bè-kora wéro lée, bñn á ínén yí zū. Bïo dà-kéní lé bïo á ï zū, ï lá lé o muui, ká bïo ká wán á ï wee mi.»

26 A 6a bíá nən wo yi: «Lée webio ó o wó làa fo. O wó kaka á weérarāa ù yïo?»

27 O o ñii bíá nən 6a yi: «Ï lá bíá mu nən mia, á mi yí ñá lè ï cñn. A lée webio nən á mi wi à ï bñn bíorāa mu na mia? Minén yāá mún wāa wi à mi wé o ñi-kenínia sá?»

28 A 6a wee là a, á 6a bíá: «Ūnén lé yïa lé o ñii mu ñi-keníni kèe. Warén bán lé o *Məyiize ñi-kenínia.

29 Wa zū le le Dónbeenĩ bíá là a Məyiize. Ká yïa ká wón á wa yí zū léení.»

30 O o ñii bíá nən 6a yi: «Mu 6èntñn lée bè-vñnikanii. Mi yí zū a léení, èe ká arén lé yïa màhā weéera ï yïo.

31 Wa zū le le Dónbeenĩ yí máa ñí a bè-kora wéro fioró. Ká yïa wee kñnbi le, á wee wé le síi bïo, wón lé yïa á le wee ñí fioró.

32 Bïo ho ðímíñá wi wi, á wa ðñn yí ñá ká nùpue na ton ká a lé o muui ó o búii weéera yïo.

33 O ñii na ká lá yí ló le Dónbeenĩ cñn, á bïo ó o wó ká ó o lá máa ðañí máa wé.»

34 A 6a bíá nən wo yi: «Ūnén na ton lè mu bè-kora mí ñii yi lé fo wee kārán warén le?» A 6a ñən wo ó o ló, á hò a lè mí kāránlò zīi zoró.

Bía lé 6a muuiwá binbiri

35 Bïo ó o Yeesu ñá à 6a hò a ñii lè mí kāránlò zīi zoró, ó o wá vaá yú a, á bíá nən wo yi: «Fo dó ù síi o *Nùpue Za yi le?»

36 O o ñii bíá: «Ñi-kāránlò, zéení a làa mi bèra a na á ï ðañí ðé ï síi wo yi.»

³⁷ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo mɔn wo, ínén na wee bío làa fo lé orén.»

³⁸ O o n̄i wáa bía: «Núhúso, í dó í síi foñ.» O o líí búrá a yahó.

³⁹ O o Yeesu wáa bía: «Ínén buara ho dímj́nà yi le cítíi bío yi, bèra a na à 6a muiiwà à wé mi. Ká b̄ia wee mi, à bán wé 6a muiiwà.»

⁴⁰ Bío 6a *Farizíewa nùwá yɛn búii na wi b̄in j́nà h̄a bioní mu, á 6a bía nɔn o Yeesu yi: «Á lé warén mún lé únén muiiwà le?»

⁴¹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ká mi lá lé 6a muiiwà binbirí, á bè-kohó b̄io lá máa m̄i máa léé mia. Eε ká b̄io mi le mi wee mi, lé b̄in nɔn á mu bè-kohó b̄io wee m̄i lééráa mia.»

10

Le pi-loore wáhiire

¹ O Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le í m̄i ho túiá na mia: Yia yí máa zo le pi-loore yi lè le b̄an zūaj̄ii, ká a wee zo le yi làa lòn-veere, wón b̄anso léé k̄nlo làa n̄i-wàahú. ² Yia wee zo lè ho zūaj̄ii, wón lé o pi-pa.

³ Yia wee pa le pi-loore yi wee hén le j̄ii ò o zo. A 6a pia wee j̄i a c̄n. O wee ve mí pia lè 6a yènnáa à léráa ho khūuhū.

⁴ Ká a von mí pia búenbúen 6a ló, ò o dí 6a yahó lén à 6a bè m̄n, lé bío 6a zū a t̄amu. ⁵ Ká yia 6a yí zū wón 6a máa bè m̄n. Ba yàà à lùwí á à khèn làa wo, lé b̄io 6a yí zū a t̄amu.»

⁶ O Yeesu wà dén wáhiire so nɔn 6a yi, ká b̄ia ó o wà le nɔn yi màh̄á yí zūna a bioní kúará.

O Yeesu ka lòn pi-pa tente

⁷ O Yeesu pá b̄inía bía: «Le í m̄i ho túiá na mia: Ínén ka lòn pi-loore b̄an zūaj̄ii.

⁸ B̄ia dú í yahó búenbúen léé k̄nlowà làa n̄i-wàanna. Eε ká í pia yí j́nà 6a c̄n.

⁹ Ínén ka lòn zūaj̄ii. Yia zon làa ho, á wón ñ fen. B̄anso dà wé è zo ká a lé mítén, á mún ñ yí mí bè-dínii.

¹⁰ O k̄nlo wón wee wé buen ho j̄uaaló, lè ho búeró, lè ho yáaró b̄io yi mí dòn. Eε ká ínén wón buara, bèra a na à í pia yí le mukān̄i binbirí na b̄an síi mia.

¹¹ «Ínén ka lòn pi-pa tente. O pi-pa tente wee tà dé mí mukān̄i na mí pia b̄io yi.

¹² Ká yia wee pa 6a pia le wári b̄io yi, wón ká a mɔn o dakhínkhín ò o lùwí ká a díá 6a, à wón yí 6a búii w̄iika, à b̄ia ká kénna. O wé lùwí lé b̄io 6a pia b̄io yí s̄a a yi. O yínɔn pi-pa binbirí.

¹³ O wee s̄a le wári b̄io yi, ká 6a pia b̄io yí ciran wo.

¹⁴ «Ínén ka lòn pi-pa tente. B̄ia b̄io s̄a m̄i ka lòn pia. Í zū 6a, á 6a mún zū mi,

¹⁵ làa bïo ó o Maá zūnáa mi á ï mún zūnáa wón bïo síi. I wee dé ï mukānī na ï pia bïo yi.

¹⁶ I pia búii pá wi, á ñin yí zon le pi-loore na kà yi. Bán á ï mún ko à ï hē buennáa. Ba à jí ï tām, á ba à wé pi-booohū dà-kéní, làa pi-pa nī-kéní.

¹⁷ O Maá wa mi, lé bïo á ï wee tà dé ï mukānī na, à ñiní yíráa le.

¹⁸ Nùpue yí dà máa vīiní ñén mukānī làa pànká. Inén lé yia wee tà dé le na ñten. Le bān naló pànká wi ï cōn, á le bān ñiní yíró pànká mún wi ï cōn. Būn lé bïo á ï Maá nōn le jii le ï wé.»

¹⁹ Hón bioní so bïo yi, á ba *zúifùwa jii-cúa ñin wó mín júná yi.

²⁰ Ba ñahū, á ba cèrèe wee bío bïo kà: «O cíná wi o yi, o wee khée. Mi yí jí a cōn.»

²¹ Ba búii bēn wee bío: «Nùpue na á cíná wi yi yí dà máa bío hā bioní na kà bān síi. Cíná so dà a wéé muiiwá yio le?»

Ba zúifùwa júnáa pā a Yeesu bïo

²² Mu wó le tēnī pāahū, ká ba *zúifùwa wee dí le *Dónbeenī zī-beenī ceéró sánú ho Zeruzalēmu yi,

²³ ó o Yeesu zoó wee varáka ho sànsá na ba le Salomōn sànsá yi, le Dónbeenī zī-beenī lún yi.

²⁴ A ba zúifùwa wāa bueé kñía wo yi, à ba tūara a yi: «Fo mahá à día wēn hā yilera yi á vaá dā ho pāahū yén coon? Hen ká fo lé *Yia le Dónbeenī mōn léra, à ũ bío mu wéréwéré na wēn.»

²⁵ O o Yeesu bía nōn ba yi: «Ī bía mu nōn mia, á mi yí tà mu. Hā wárá na á ñén wee wé lè ï Maá pànká, lé hón wee zéení ï léenii.

²⁶ É ká bïo nōn á minén yí taráa mu, lé bïo á mi yí máa mī dé bía bïo sã mī jii.

²⁷ Bía bïo sã mī wee jí ï cōn làa bïo ba pia wee júnáa o pi-pa cōn bïo. I zū ba, á ba wee bè mī.

²⁸ I wé è na le mukānī binbirī na máa vé ba yi. Ba bïo máa yáa hūu. O búii máa fé ba ï níi yi.

²⁹ O Maá na kāráfáa ba mī, wón po mu búenbúen, ó o búii máa fé ba ï Maá níi yi máa yí.

³⁰ Inén lè ï Maá léé dà-kéní.»

³¹ A ba zúifùwa ñin khuiira hā huua le mí ï lèeka làa wo ò búe.

³² O o Yeesu wāa bía nōn ba yi: «Ī wó mu bè-tentewá cèrèe lè ï Maá pànká á mi mōn. A lé mu yén bïo yi á mi le mí ï lèekaráa mi lè hā huua á à búe?»

³³ A ba bía nōn wo yi: «Mu yínōn ũ bè-tente búii na fo wó bïo yi á wa le wa à lèekaráa fo lè hā huua á à búe. Ká lé bïo fo wee là le Dónbeenī. Unén nùpue kāmáa á le fo lé le Dónbeenī.»

³⁴ O o Yeesu wǎa bía: «Mu túara mi làndá vūahǔ yi kà síi: *ǎnén Dónbeenǐ bía le mi lé hǎ doffina.*»*

³⁵ A wa nǎn zū le bǐo túara le Dónbeenǐ biónǐ vūahǔ yi á yí dà máa khíní yi. Wa mún zū le minén làndá yi á le Dónbeenǐ bía le 6a nùpua na le nǎn mí bióní yi lé hǎ doffina.

³⁶ Ká ǎnén wón ó o Maá Dónbeenǐ mǎn léra á ǐ bǐo sǎ a yi á tonkaa ho dímíjǎ yi. A mi ì wé kaka à bioráa le ǎnén wee là le Dónbeenǐ lé bǐo á ǐ bía le ǐ lé le za?

³⁷ Hen ká ǐ yí máa wé bǐo á ǐ Maá wee wé, à mi yí tà ǐ bǐo.

³⁸ Ká ǐ wee wé mu, hàrí ká mi le mi máa tà ǐ bióní yi, à mi pá wǎa tà bǐo á ǐ wee wé yi, bèra a na à mi zǔn kénkén le o Maá páanía làa mi, á ǐ páanía làa wo.»

³⁹ A 6a tǐn le mí ì wǐi wo, ká a màhǎ porónna wà ò o día 6a.

⁴⁰ O Yeesu bǐnía khú là ho Zurudǎn muhǔ mǎn, hen na ó o Zān lá wee bátízé 6a nùpua yi, á khǐi kará bǐn.

⁴¹ Nùpua cèrèè buara a cǎn. Ba wee bío: «O Zān yí wó hàrí yéréké bǐo dà-kéní na wee zéení le Dónbeenǐ pànká. Ká bǐo búenbúen na ó o bía a nǐi mu dǎní yi 6èntǐn léé tǔiá.»

⁴² A 6a nùpua cèrèè dó mí sía o Yeesu yi bǐn.

11

O Lazaare húmú làa vèeró bǐo

¹ Nǐi 6úí na 6a le Lazaare hǐa lò yí here. O Lazaare mu là mǐn hǐnni nùwǎ jún, o Maate là a Mari, á wi ho Betanii lóhó yi.

² O Mari mu lé yǐa hǐa kúaa ho jiló na sǎmu sí o Yeesu zení wán á bǐnía sùukaa là mí jún-vǎní.* Lé wón 6àn za Lazaare á lò yí here.

³ O o Lazaare mu 6àn hǐnni mí nùwǎ jún tonkaa o 6úí le o vaa bío bǐo kà na a Yeesu yi: «Núhǔso, mǐn bǎnlo á lò yí here.»

⁴ Bǐo 6a vaá bía mu nǎn o Yeesu yi, ó o bía: «Mu vǎmú mu yínǎn bǐo na à wé o ò hí ì cén. Mu ù wé á le Dónbeenǐ yèni á à lé. Mu ù wé á le Dónbeenǐ Za cùkú á à mi.»

⁵ O Yeesu á wa a Maate là a Mari là 6àn yàró Lazaare.

⁶ Εε ká bǐo ó o jǎ a Lazaare vǎmú bǐo, ó o bǐnía wó hǎ wizoní jún hen na ó o wi yi.

⁷ Bǐn mǎn, ó o bía nǎn mí nǐ-kenínia yi: «Mi bǐnǐ le wa lén va ho *Zudee kǎhǔ.»

⁸ O o nǐ-kenínia bía nǎn wo yi: «Nì-kàránlo, yínǎn bǐn á 6a cònía le mí ì lèeka fo là hǎ huaa á à 6úe le? A lé bǐn á ù pá wi à ù bǐnǐ va yi le?»

⁹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Hǎ léèrèwa píru jún lé hǐa wi le wizon-kùure yi, tàá? Ká a nùpue wee varáka le wisoni yi, ò o máa hǐaa mítén, lé bǐo á mu kboomu wi.

* **10:34** Mi loí Lení vūahǔ (Psaumes) 82.6 * **11:2** Mi loí Zān vūahǔ 12.3

10 Ɛε ká a nùpue wee varáka ho tɪnàahũ, ò o wé hũaa mítén, lé bïo mu khoomu mía.»

11 Bïo ó o Yeesu bía h́n bioní so vó, ó o pá b́nía bía: «Wàn b́nlo Lazaare dũma, ká ĩ mahá vaá śnĩ a.»

12 O o nĩ-kenínia bía: «Hen ká a dũma, se o v́mú díká wee dé, o ò wa.»

13 O Yeesu wi ò o bío le o Lazaare húrun. Ká a nĩ-kenínia bán wee leéka le lé mu d́amu binbirí ó o bía bïo.

14 O o Yeesu ẃaa bía mu wéréwéré nɔn 6a yi: «O Lazaare húrun.

15 Bïo mu yí wó yí yú mi b́n á ĩ wee zámaka minén bïo yi, lé bïo á lé b́n á à na á mi ì wíoka à déŕaa mi śia miĩ. Mi ẃaa wa lén va hen na ó o Lazaare mu wi yi.»

16 O o Toma na 6a wee ve làa Hénbéní á ẃaa bía nɔn 6a nĩ-kenínia na ká yi: «Mi mún wa lén va, à vaa páaní hí làa wo.»

17 Bïo ó o Yeesu wà vaá zo ho Betanii lóhó yi, ó o ná à 6a le o Lazaare nùna á yú h́a wízoní bïo náa.

18 Ho Betanii lè ho Zeruzalεmu yí na yi mín yi. Mu máa yí kilomεeterewa bïo tɪn sese,

19 á 6a *zúífùwa cèrèè ló ho Zeruzalεmu yi 6uara a Maate là á Mari ćn, á wà 6ueé tènĩ b́n yàró yúmú.

20 Bïo ó o Maate ná à 6a le o Yeesu bò o 6uen, ó o ló lée sá a yahó, ò o Mari wón kará le zii yi.

21 Bïo ó o lée yú a, ó o bía nɔn wo yi: «Núhũso, fo ǹnzoñ lá wi hen, se wàn yàró yí húrun.

22 Ɛε ká ĩ zũ le h́a laà na kà wán pá, á bïo 6úen6úen na fo ò fio le Dónbeenĩ ćn, á le è wé.»

23 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Mìn yàró á à vèe.»

24 O o Maate bía: «Ī zũ le ká le Dónbeenĩ wee vèení 6a nĩ-hía ho d́imíj́a vé ǹnzoñ, ó o ò vèe.»

25 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Īnén lé ýia wee vèení 6a nĩ-hía á wee na le mukānĩ binbirí. Ýia dó mí śi miĩ, ó o mukānĩ á à keĩ, h́arĩ à 6̀nso hí.

26 A nùpue lée nùpue na dó mí śi miĩ á yú le mukānĩ binbirí, wón máa hí máa cén. Maate, fo tà b́n le?»

27 O o Maate bía: «Ūuu Núhũso, ĩ tà le fo lé *Ýia le Dónbeenĩ m̀n lera, le Dónbeenĩ Za na ko ò o 6uen ho d́imíj́a yi.»

28 Bïo ó o Maate bía b́n vó, ó o wà 6ueé von mín h́nłó wee h́m̀nkaráa: «O nĩ-kàránlo lée wi hen. O le ũ 6uen.»

29 Bïo ó o Mari ná bïo bía, ó o dèénia h́nɔn bánb́aa mà a Yeesu.

30 Mu ṕahũ ò o Yeesu lá d́ĩn yí 6ueé zon ho lóhó yi. O wi hen na ó o Maate lée sá a yahó yi.

31 Bïo 6a zúífùwa na lá wi le zii yi làa Mari, á wee h́ĩ o śi m̀n wo ò o h́nɔn bánb́aa ló, á 6a bò a món. Ba wee leéka le o bò ò lé le búure wán á lée wá.

32 Bïo ó o Mari vaá dōn hen na ó o Yeesu wi yi, ó o líí búrá a yahó, ò o bía n̄n wo yi: «Núhũso, fo n̄nzon̄ lá wi hen, se wàn yàró yí húrun.»

33 Ká a Yeesu m̄n ò o wee wá, á 6a nùpua na bò làa wo mún wee wá, á mu v́a a yi làa sòobéε, ó o sò mí yahó.

34 O o tùara 6a yi: «Lé wen á mi nùuna a yi?» A 6a bía n̄n wo yi: «Núhũso, buen 6uee loń.»

35 O o Yeesu yèn-caa wee lé.

36 A 6a zúifùwa na wi b̄n á wee bío: «Mi loń bïo ó o lá wa làa wo.»

37 Ká 6a nùwá ȳn búí bán 6èn wee bío: «Orén na weéera a muíi ȳio, á so mún lá yí dà máa h̄e o Lazaare húmú le?»

38 Bïo 6a wee va hen na le búure wi yi, ó o Yeesu á mu wíokaa v́a yi làa sòobéε. Le búure mu léε 6ó-λεεhó búí k̄hũ, á j̄ii pon l̄e le hue-beenĩ.

39 O o Yeesu bía: «Mi b̄ini le huee lén b̄n.» O o Maate na lé ȳia húrun 6àn h̄inló, á bía n̄n o Yeesu yi: «O s̄amu á à wé, lé bïo ó o wi le búure yi yú h̄a wizoní bïo náa.»

40 O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Í so yí bía yí n̄n foń le ká fo dó ũ s̄ii m̄i, á fo ò mi le Dónbeenĩ cùkú beenĩ le?»

41 A 6a wáa b̄inia le huee léra. O o Yeesu yòó dá mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Í Maá, í wee dé ũ b̄arákà, lé bïo fo tà j̄á í fioró.

42 I zū le fo wee j̄í í c̄n̄n f̄éεε, εε ká í wee bío làa fo bïo ká wán 6a nùpua na k̄nia m̄i ká bïo yi, bèra a na 6a tà le lé ũnén tonkaa mi bïo bon.»

43 Bïo ó o Yeesu bía h̄n̄n b̄ioní so vó, ó o bía p̄n̄p̄n̄: «Lazaare, 6uee lé.»

44 O o Lazaare na lá húrun 6ueé ló, ká a zení là a n̄ini bá lé h̄a n̄in-kéníwà, á yahó pon yi. O o Yeesu bía: «Mi fee wo, à día le o lén.»

*Ba zúifùwa j̄ún̄dsa le mí ì na a Yeesu 6a à 6úe
(Matiye 26.1-5; Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2)*

45 Bïo 6a *zúifùwa na 6uara a Mari c̄n̄n m̄n bïo ó o Yeesu wó, á 6a c̄èr̄èε dó mí s̄ia wo yi.

46 Ká 6a t̄lahũ á 6a nùwá ȳn búí wà vaá yú 6a *Fariz̄iεwa, á lá bïo ó o Yeesu wó á f̄εera n̄n 6a yi.

47 A 6a Fariz̄iεwa l̄e le *Dónbeenĩ yankarowà j̄ún̄ása á von mí n̄inzawa *l̄andá t̄úia f̄εerowà na ká à 6a kúaa mín wán, á bía n̄n mín yi: «Wa 6̄ènt̄in ko à wa wé bïo búí. O n̄ii mu sòobáa wee wé mu yéréké b̄iowa dàkh̄ina.

48 Ká wa día ó o wee wé mu, á 6a nùpua 6úen6úen h̄ia yèrémá à dé mí s̄ia wo yi. A ho Oroomusa j̄ún̄ása á à h̄iní ì fi wa *Dónbeenĩ z̄i-beenĩ, á à 6úe wa n̄ipomu j̄úhũ.†»

† 11:48 Ho páahũ mu yi, ká ho Oroomusa p̄n̄ká wi 6a zúifùwa wán.

49 A 6a nǐ-kéní na 6a le Kayiifu, yǎ lé le Dónbeenǐ yankarowà ɲúhúso beenǐ le lúlúure mu yi, á bía nǎn 6a yi: «Mí yí zǔ bǐo 6úí mu yi.

50 Mí so yí zǔ le warén cǎn á mu sǎaaní ò o nùpue nǐ-kéní hí wa ɲipomu 6úen6úen bǐo yi à mu bè yi fennáa le?»

51 O Kayiifu mu yí bía hǎ bióní mu mítén. Ká bǐo ó o lé le Dónbeenǐ yankarowà ɲúhúso beenǐ le lúlúure mu yi, lé bǔn nǎn ó o wee fεε le Dónbeenǐ ɲi-cúa kà sii, le o Yeesu ko ò o hí mǐn ɲipomu bǐo yi.

52 Mu yǐnǎn bán mí dòn bǐo yi. O mún ko ò o hí, à le Dónbeenǐ zàwa 6úen6úen na saawaa wi ho dǐmǐɲá 6úen6úen yi, ò o vá kúee mǐn wán, à wé lè mu ɲipomu dà-kéní.

53 Lé bǔn bǐo yi, á 6a zúifùwa ɲúnása bía tò mu wán mu zoñ le mí ì na a Yeesu 6a à 6úe.

54 A lé bǔn nǎn ó o Yeesu wǎa yí máa hée 6a zúifùwa tǎhǔ à 6a mi, ò o wà van ho lóhó 6úí na 6a le Efarayiimu, hǎ 6ó le dùure yi, á vaá kará bǐn lè mí nǐ-kenínia.

55 Hen ká 6a zúifùwa sǎnú na 6a le Paaki wà 6ueé dǎ, à 6a cèrεε léka à fèn va ho Zeruzalεmu, á vaa ceé mítén à dàñ dírǎa ho sǎnú mu.

56 Ba nùpua wee cà a Yeesu, á wee tùaka mǐn yi le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi le o Yeesu mu á à yí ì buen ho sǎnú dǐiní lée, táa o máa buen.

57 Mu ù wé à le *Dónbeenǐ yankarowà ɲúnása lè 6a *Farizǐewa á nǎn le ɲii le ká yǎ zǔ hen na ó o Yeesu wi yi, à 6ànsò 6uee bǐo mu, à mí wǐi wo.

12

*O Mari kúaa ho ɲiló na sǎmu sí o Yeesu zení wán
(Matiye 26.6-13; Maaki 14.3-9)*

¹ Bǐo á ho *Paaki sǎnú díró ká hǎ wizooní bǐo hèzǐn, ó o Yeesu 6uara ho Betanii lóhó, hen na ó o Lazaare wee lé yi, yǎ ò o vèenia.

² Ba wee dí ho sǎnú o Yeesu bǐo yi bǐn, ó o Maate wee na ho dǐnló 6a nùpua yi. Bǐa là a Yeesu páania kará ho dǐnló ɲúhú yi ò o Lazaare wi tǎhǔ.

³ O o Mari 6uan ho ɲiló na sǎmu sí á yàwá here liitere sanká màní, hǎ wó lè mu bǐo 6úí na 6a le náàrè mí ɲii yi, á 6ueé kúaa o Yeesu zení wán, á bǐnía sùukaa lè mí ɲún-vǎní. A ho ɲiló sǎmu hǐnǎn sú le zǐi mu 6úen6úen.

⁴ O o Yeesu nǐ-kenínia nǐ-kéní na 6a le Zudaa Isikariote, yǎ á à dé wo ò na, á wǎa bía:

⁵ «Lée webio nǎn 6a yí yèérarǎa ho ɲiló mu lè wén-hāani khǐá-tǐn, á yí nǎn 6a nǐ-khenia yi?»

⁶ O Zudaa bía bǔn yínǎn bǐo 6a nǐ-khenia bǐo here wo yi, ká lé bǐo ó o lé o kǎnlo. Ba 6un6ua-wárí na wi o cǎn ó o wee lén dí.

⁷ Ká a Yeesu máhǎ bía: «O háa mu á ũ día. Ho jiló mu ó o lá bǎrà pan là í sǎnía wíokaró há nùuló bǐo yi.

⁸ Ba nǐ-khenia á à keń làa mia féεε, ká ínén wón máa keń làa mia féεε.»

⁹ Ba minka *zúifùwa jǎ le o Yeesu wi ho Betanii yi, á 6a wà van bǐn. Mu yínǎn o Yeesu bǐo yi mí dòn 6a vannáa, 6a mún wi 6a vaa mi a Lazaare na ó o Yeesu vèenía.

¹⁰ A le *Dónbeenǐ yankarowà júnása mún wǎanía tò le mí ì na a Lazaare 6a à 6úe

¹¹ lé bǐo á mu lé o Lazaare mu vèeró bǐo yi á 6a zúifùwa cèrèε wee yèrémá dé mí sía o Yeesu yi.

O Yeesu zoró ho Zeruzalεemu lóhó yi bǐo

(Matiye 21.1-11; Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40)

¹² Mu tá na lée tǎn, á 6a minka zǎamáa na 6uara ho sǎnú díró bǐo yi, á jǎ le o Yeesu wà 6ueé zo ho Zeruzalεemu,

¹³ á 6a khó há yùkúio vǎnna na 6a lée dérǎa ho cùkú wo yi 6uan, à 6a wà lée sǎ a yahó. Ba wee bǐo bǐo kà pǎnpǎn: «Le ho cùkú à bǐo sí le Dónbeenǐ yi. Le o Nùhúso Dónbeenǐ wé mu bè-tentewà làa yǎa bò o buen o yèni yi, o *Isirayεele béε.»

¹⁴ O Yeesu yòora a sǔnpè-bòohú 6úí, làa bǐo le Dónbeenǐ biónǐ vǎahú bíarǎa mu kà síi:

¹⁵ «*Sion lóhó nǐpomu, yí zǎn dèε.

Loń, lé ũ béε bò o buen,
o yòora a sǔnpè-bòohú.»

¹⁶ Pǎahú na mu wee wé yi, ó o Yeesu nǐ-kenínia yí zǔna mu kúarǎ. Ká pǎahú na le Dónbeenǐ léra a Yeesu yèni yi, á 6a hácirí máhǎ 6uara bǐo le Dónbeenǐ biónǐ vǎahú bía a dǎń yi wán. A bǐo ho vǎahú mu bía, lé bǔn ó o bǐo wórǎa.

¹⁷ Bǐa nònzoń páanía wi là a Yeesu pǎahú na ó o von o Lazaare á wón vèera ló le búure yi, bán búen6úen wee mǐ bǐo 6a mǎn tǔiá.

¹⁸ Bǐo mún nǎn 6a minka zǎamáa lée sǎnǎa o yahó, lé bǐo mu yéréké bǐo na wee zéeni le o ló le Dónbeenǐ cǎn tǔiá na mà á 6a jǎ.

¹⁹ A 6a *Farizǐεwa wǎa wee bǐo mín yi: «Mí yí mǎn mu le, mí yí dà dèε 6úí máa wé. Ba nùpua búen6úen wee yèrémá bè o yi.»

O Yeesu wee bǐo mí húmú bǐo

²⁰ Bǐa wà 6ueé 6úaaní le Dónbeenǐ ho Zeruzalεemu yi ho sǎnú díró pǎahú á bǐa yínǎn *zúifùwa 6úí wi tǎhú.

²¹ Ba vá 6ueé 6ó a Filiipu na wee lé ho Kalilee kǎhú lóhó na 6a le Betesayidaa yi, á bía nǎn wo yi: «Wa wi à wa mi a Yeesu wán.»

22 O o Filiipu wáa bía mu là a Andere, á 6a mí nùwã òun wà vaá bía mu là a Yeesu.

23 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Hìa kà lé ho pãahũ na le Dónbeenĩ á à lén o *Nùpue Za yèni yi.

24 Le í mí ho tũíá na mia: Ká ho ðĩnló bεεre á yí dù, á mukānĩ yí hà á bĩo ká yí soora, á le è ðĩn kà. Ká le mukānĩ hà, á bĩo ká soora, á le è ha hã bia na boo.

25 Yia henía mí mukānĩ bĩo, wón á à vĩnĩ le. Ká yia yí máa càtĩ mí mukānĩ bĩo hùúu ho ðĩmĩjá na kà yi, wón á à yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

26 Yia wi ò o sá na miĩ, à wón bè miĩ. A hen na á ĩ wi yi, á ĩ ton-sá mún ñ keĩ yi. Yia wee sá na miĩ, wón á ĩ Maá á à dé ho cùkú yi.

27 Bĩo kà wán, á ĩ hácírí yáara. Lé mu yén á ĩ bío? I bío le ĩ Maá kání mi le lònbee na à yí mi hã laà na kà wán léé? Eε ká lé bũn bĩo yi á ĩ òn 6uararáa.

28 I Maá, zéení ũ cùkú le 6a nùpua mi.» A tãmu 6úí sã já ho wáayi á bía: «Ĩ zéenia ĩ cùkú, á ĩ pá à wíoka à zéení ho.»

29 Ká 6a zãamáa na ðĩn bĩn já mu, á 6a le léé vlohó và. Ba 6úí 6èn le léé tonkaro na ló ho wáayi bía làa wo.

30 O o Yeesu bĩnía bía: «Mu yínón ĩnén bĩo yi á mu tãmu sã jánáa. Mu lé minén bĩo yi.

31 Bĩo kà wán lé ho ðĩmĩjá na kà nùpua cítíró pãahũ. Lé bĩo kà wán á le Dónbeenĩ lùwáráa ho ðĩmĩjá na kà òuhũso.

32 Ká ĩnén 6a khii can le 6ùεεnĩ wán hóonía yòó fará, á ĩ wé á 6a nùpua 6úen6úen á à 6uen ĩ cón.»

33 O bía kà sii á zéeníanáa bĩo ó o ò híráa síi.

34 A 6a zãamáa bía nòn wo yi: «Wa zũ le le Dónbeenĩ lándá vũahũ yi á mu bía le *Yia le Dónbeenĩ mòn léra ko ò o keĩ bĩn fεεε, á ũ wó kaka wee bioráa le o *Nùpue Za 6a ko 6a ca le 6ùεεnĩ wán hóoní yòó fará? A wón Nùpue Za so 6èn lé o yén?»

35 O o Yeesu bía mítén bĩo nòn 6a yi: «Mi yú mu khoomu, ká ho pãahũ na mu ù wé á yí túee. A bĩo mi yú mu khoomu, á mi wáa wé varáka mu yi, à le tĩbírí hĩa yí yòoka mi wán. Mu bon, yia wee varáka le tĩbírí yi á yí máa mi bĩo wi o yahó.

36 Mi tà dé mi sía yia lé mu khoomu yi, pãahũ na mi yú mu yi, à mi wé mu khoomu nùpua.»

Bĩo ó o Yeesu bía hñn bíoní so vó, ó o khèra vaá sà mítén 6a yi.

Ba zúifùwa cèrèε pá a Yeesu bĩo

37 Bĩo ó o wó mu yéréké biowa cèrèε na wee zéení le o ló le Dónbeenĩ cón 6a mòn mí cúee, ká 6a pá yí dó mí sía wo yi.

38 Mu wó ò o *Ezayii òi-cúa na ó o fεera, à òi sí. O bía: «Núhũso, lé o yén yáá dó mí síi le bĩn-tente na wa wee bue yi?»

A lé o yén ó o Núhúso zéenia lè mí pànká?»*

³⁹ Bǐo nǎn ǎa yí dà máa tǎráa mu yí, lé bǐo ó o Ezayii mu pá bǐnǎa bía:

⁴⁰ «Le Dónbeenǐ wó á ǎa ka lòn muiiwà,
bèra a na à ǎa wé yí mi.

Le wó á ǎa yiwa tunka

bèra a na à ǎa wé yí dàǐ zǔǐn bǐo á le wee wé.

Le wó kà sǐi bèra a na

à ǎa yí dàǐ yèrémá buen le cǔn à le wεé ǎa.»†

⁴¹ O Ezayii bía hǔn bióní so lé bǐo ó o mǎn ho cùkú na le Dónbeenǐ á à dé o Yeesu yí, ó o bía a bǐo yí.

⁴² Εε ká ǎa *zúifùwa ya-díwá mí bεεre tǎhǔ, á ǎa cèrèε nǎn pá dó mí sǐa o Yeesu yí. Ká ǎa màhǎ yí máa tà bío mu wéréwéré, lé ǎa *Farizǐewa bǐo yí, à bán yí hè ǎa lè ǎa zúifùwa kǎránló zǐ zoró.

⁴³ Ba wa le yèni càró ǎa nùpua cǔn á po le yèni càró le Dónbeenǐ cǔn.

Yia yí máa tà a Yeesu bionǐ bǐo, wón núhǔ á à sí

⁴⁴ O Yeesu bía bǐo kà pǔnǔn: «Yia dó mí sǐi miǐ, se yínǎn ínén ì dòn á ǎanso dó mí sǐi yí. Bǎnso dó mí sǐi yǐa tonkaa mi yí.

⁴⁵ Yia mǎn mi, se lé yǐa tonkaa mi á ǎanso mún mǎn.

⁴⁶ Inén ka lòn khoomu á buara ho ðímíná yí, bèra a na ká nùpue lée nùpue na dó mí sǐi miǐ, à ǎanso yí keǐ le tǐbírí yí.

⁴⁷ Ká a búí jǎá ì bióní ò o yí bò hǎ yí, á mu máa wé ínén lé yǐa á à sǐiní ǎanso núhǔ. Mu bon, ínén yí wà buée sǐiní ho ðímíná nùpua júná, ká ì wà buée fení ǎa.

⁴⁸ Yia páá ì bǐo, á yí máa tà ì bióní yí, wón núhǔ á à sí. Hǎ bióní na á ì bía lé hǔn á à sǐiní ǎanso núhǔ ho ðímíná vé nǎnzoñ.

⁴⁹ Lé bǐo á ì yí bía lè ì pànká. Ká a Maá na tonkaa mi, wón mítén lé yǐa nǎn le jǐi miǐ, á zéenia bǐo á ì bío binbirí lè ǎa nùpua.

⁵⁰ A ì mún zǔ le bǐo ó o wee na le jǐi à ì hení na ǎa nùpua yí, bǔn wee na le mukǎnǐ binbirí na máa vé. Hǎ bióní na á ì wee bío lé hǎa ó o Maá nǎn le jǐi le ì bío.»

13

O Yeesu sεεra mi nǐ-keninia zení

¹ Sǎni ho *Paaki sǎnú díró búaká, á bǐo ó o Yeesu zǔna le mí léró ho ðímíná yí à va mín Maá cǔn páahǔ dǔn, á bǐa bǐo sǎ yí na wi ho ðímíná yí ó o wa, ó o wíokaa zéenia le bǐo mí wa làa ba ǎan sǐi mía.

² O Yeesu lè mí nǐ-keninia lan wee dí ho zǐihǔ jǐi. A bǔn, ò o *Satǎni wó ó o Yeesu dénaló bǐo wi o Zudaa na lé o Simǎn Isikariote za sǐi yí vó.

* 12:38 Mi loǎ Ezayii vǔahǔ 53.1 † 12:40 Mi loǎ Ezayii vǔahǔ 6.10

³ O Yeesu zū le o Maá dó mu bïo búenbúen mí níi yi. O o mún zū le mí ló le Dónbeenĩ cón, á bíníá wà à va le cón.

⁴ O o wáa líí hínòn ho dínlò jùhũ yi, á òwà mí báká beenĩ, ò o lá le nín-kéní can lè mí kuio.

⁵ O o kúaa mu jumu le òwà búí yi, ò o wee sɛɛ mí nĩ-kenínia zení, á bíní sùuka lè le nín-kéní na ó o can lè mí kuio.

⁶ Bïo o bueé dōn o Simōn Piere, á wón bía nōn wo yi: «Núhũso, lè ũnén wi à ũ sɛɛ ínén zení le?»

⁷ O o Yeesu bía nōn wo yi: «Bïo á ínén wee wé bïo kà wán á ũnén yí zū kúará. Ɛɛ ká fo khíi zūn mu làa món.»

⁸ O o Piere bía: «Bùeé, ũnén máa sɛɛ í zení hùúu.» O o Yeesu bía nōn wo yi: «Ká í yí sɛɛra ũ zení, á ũnén làa mi máa páanĩ bïo búí yi.»

⁹ O o Simōn Piere wáa bía: «Núhũso, ká mu ka kà, à ũ yí sɛɛ í zení mí dòn, ká ũ sɛɛ í níní lè í jùhũ.»

¹⁰ O o Yeesu bía nōn wo yi: «Yia súaa, wón bïo búenbúen wee ce. O hĩa le mí ì sɛɛ bïo, se mu lé o zení. Minén bán wee ce, ɛɛ ká mu yínòń mi búenbúen.»

¹¹ O o Yeesu zū yia á à dé o ò na, lé bũn te bïo ó o le 6a búenbúen yí máa ce.

¹² Bïo ó o sɛɛra 6a zení vó, ó o lá mí báká beenĩ zǎ ò o bíníá líí kará ho dínlò jùhũ yi, ò o wáa wee bío lè mí nĩ-kenínia: «Mí so zū bïo á í wó kà kúará le?»

¹³ Mi wee ve mi làa nĩ-kàránlo, làa Núhũso, á mi tũíá sí, í lé o nĩ-kàránlo á lé o Núhũso.

¹⁴ Ká ínén hĩa sɛɛra minén zení, se minén mún ko mi wé sɛɛ mín zení.

¹⁵ Í wó mu zéenia làa mia, bèra a na, à minén mún wé wé mu làa mín, làa bïo á í wóráa mu làa mia.

¹⁶ Le í mí ho tũíá na mia: Ton-sá na po mí jùhũso wón mía. O o tonkaro na po yia tonkaa wo, wón mún mía.

¹⁷ Bïo mi zū bũn, ká mi wee wé mu, se mi júná sí.»

*O Yeesu le mi nĩ-keninia nĩ-kéní á à dé mí ì na
(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21; Luki 22.21-23)*

¹⁸ O Yeesu bía: «Mu yínòń mi búenbúen á í wee bío bïo. Inén lé yia zū bĩa á í hueekaa. Ɛɛ ká bïo túara le Dónbeenĩ bionĩ vùahũ yi ko mu wé à jii sí. Mu túara kà sii: «Yia làa mi páanía dú í dínlò á bíníá wee fi làa mi.»*

¹⁹ I wee bío mu na mia bïo kà wán ká mu bïo mu dín yí dōn, bèra a na ká mu khíi dōn, à mi tà le ínén lé yia wi fɛɛɛ.

²⁰ Le í mí ho tũíá na mia: Nùpue na khíi buan í tonkaro sese, se lé ínén á bānsò buan sese. A yia buan mi sese, se lé yia tonkaa mi á bānsò buan sese.»

* 13:18 Mi loń Lení vùahũ (Psaumes) 41.10

21 Bío ó o Yeesu bía h́n b́oní so wó, ó o h́círí wíokaa ýara, ó o ẃaa bía wéréwéré: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: Minén nǐ-kéní lé yǐa á à dé mǐ ì na.»

22 A 6a nǐ-kenínia wee lońka mǐn yi. Ba yí zǔ yǐa ó o wee bío bío.

23 Mu wee wé, ò o Yeesu nǐ-kenínia nǐ-kéní, yǐa ó o wa, á kará 6ó a yi.

24 O o Simǎn Piere bía làa wón lè mí nǐi le o tǔa o Yeesu yi le lé o yén ó o wee bío bío.

25 O o nǐ-kenínii mu 6úra van là a Yeesu cǎn, á tǔara a yi: «Núhúso, lé o yén fo wee bío bío?»

26 O o Yeesu bía: «Í zoó cǐ ho búurú, ká yǐa á ì nǎn ho yi, se wón lé orén.» O o Yeesu ẃaa lá ho búurú zoó cǎ á nǎn o Zudaa na lé o Simǎn Isikariote za yi.

27 O Zudaa féení lè ho búurú, ó o Satǎni dèenía zon wo. O o Yeesu bía nǎn o Zudaa yi: «Bio fo le fo ò wé, à ù wé fúa.»

28 A 6a nǐ-kenínia na ká tǎahú á nǐ-kéní woon yí zǔ bío nǎn ó o Yeesu biaráa làa wo ká síi.

29 Bío ó o Zudaa 6a 6un6ua-wárí wi cǎn, á 6a 6úi wee leéka le o Yeesu wi ò o bío le o vaa yà bío 6a màkóo wi yi ho sǎnú bío yi. Tǎá ká a Yeesu wi ò o Zudaa mu na bío 6úi 6a nǐ-khenia yi.

30 Bío ó o Zudaa ẃaa fó ho búurú ká síi, ò o dèenía h́nǎn yòó ló. Mu wee wé à ho tá h́n.

O Yeesu bín-finle 6úi na ó o bía bío henia

31 O Zudaa léró mónđen, ó o Yeesu bía: «Hǎ laà na ká wán, ó o *Nùpue Za cùkú wee mi, ó o Nùpue Za mún wee zéení le Dónbeenǐ cùkú.

32 [Ká a Nùpue Za wee zéení le Dónbeenǐ cùkú] á le mún ò wé ó o Nùpue Za cùkú mún ò mi, á le è wé mu hen làa cǐnú.

33 I nǐ-kenínia na á ì wa làa sòobéε, ho pǎahú na á ì wé làa mia á yí túee. Mi khíi wé è cǎ mi. εε ká bío á ì bía nǎn 6a *zúifùwa yi, lé bǔn 6ǎn síi á ì mún ò bío á à na minén yi: Mi yí dà máa va hen na á ì wee va yi.

34 I ì bío bín-finle 6úi á à hení ì na mia: Mi wé wań mǐn. Mi ko mi wé wań mǐn, làa bío á ì waráa mia bío síi.

35 Ká mi wa mǐn, á 6a nùpua 6úen6úen màhǎ à zǔn le mi lé ì nǐ-kenínia.»

36 O o Simǎn Piere tǔara a yi: «Núhúso, lé wen á fo ò va yi?» O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Hǎ laà na ká wán, á fo yí dà máa bè làa mi máa va hen na á ì wee va yi. Ká fo màhǎ khíi bè làa mi làa mónđen.»

37 O o Simǎn Piere bía nǎn wo yi: «Núhúso, lée webio nǎn á ì yí dà máa bè làa fo hǎ laà na ká wán? I tà à ì dé ì mukǎnǐ na ù bío yi.»

38 O o Yeesu bía: «Fo ò tà á à dé ũ mukānī ì na ìnén bïo yí kénkén le? Le ì mí ho tũíá na fon: Sãni o kò-béé wá, ká fo bía le fo yí zū mi hã cúa-tŋn.»

14

O Yeesu lé yia lé ho wǎhũ

1 O Yeesu bía nɔn mí nŋ-kenínia yi: «Mi yí yáa mi yilera. Mi dé mi sŋa le Dónbeenĩ yi, à mún dé mi sŋa miĩ.

2 Wàn Maá zii á hã keenínía lùà cèrèè wi yi. Ká mu lá yí bon, se ì lá yí bía le ì vaá wíokaa lùè á à ká làa mia.

3 Ká le lùè vaá wíokaa vó, á ì bĩnĩ òueé fé mia, à mi vaa páanĩ keení làa mi hen na á ì ì keń yi.

4 Mi zū ho wǎhũ na wee va hen na á ì wà à va yi.»

5 O o Toma bía nɔn wo yi: «Núhũso, bïo wa yí zū ũ veení, á wa à zūn ho wǎhũ kaka?»

6 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ìnén lé yia lé ho wǎhũ, á lé ho tũíá poni òanso, lé ìnén le mukānĩ binbirĩ wee lé cǔn. Nùpue yí dà máa va a Maá cǔn ká òanso yí ló ì wán.

7 Ká mi lá zū mi, ó o Maá á mi mún ò zūn. Hã laà na ká wán, ó o Maá mi zū, á mɔn wo.»

8 O o Filiipu bía nɔn o Yeesu yi: «Núhũso, zéeni a Maá làa wɛn, á bũn wǎa à yí wɛn.»

9 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Éee! Filiipu, ìnén wi làa mia míana, à ũ pá yí zū mi le? Yia mɔn mi, se òanso mɔn o Maá. A fo tŋn le ì zéeni a Maá làa fo le we?

10 A le fo yí tà le ìnén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi lon? Hã bíonĩ na á ì wee bío na mia á ìnén yí te. Hã bíonĩ mu wee lé o Maá na wi làa mi cǔn. Lé orén wee wé bïo ó o sŋi vá yi.

11 Mi tà bío á ì bía nɔn mia yi le ìnén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi. Ká bũn mía à mi pá wǎa tà mu bè-wénia na á ì wó á mi mɔn bío yi.

12 Le ì mí ho tũíá na mia: Yia dó mí sŋi miĩ, á òanso ò wé hã wára na á ì wee wé òan sŋi. O yáa à wé hŋa po hǔn, lé bío á ì wee va a Maá cǔn.

13 A bío búenbúen na mi wé è fio ì yèni yi á ì wé, bèra a na ò o Maá yèni lé ìnén na lé o Za pánká yi.

14 Ká mi wé flora bío búí ì yèni yi, á ì ì wé mu.»

O Séenilo veere naló bío

15 «Ká mi wa mi, á mi wé è bè bío á ì henía nɔn mia yi.

16 A ìnén á à fio o Maá yi, ó o na a Séenilo veere mia, ò o wé keń làa mia fèèè.

17 O Séenilo mu lé le Dónbeenĩ Hácírí tũíá poni òanso, dén na á ho òmíjásaa yí dà máa yí, lé bío á ba yí máa mi le, á yí zū le. Minén bán zū le, lé bío le wi làa mia, á khíi keń mia.

18 «Ì máa díá á mi máa wé lòn híiminí, ì ì bĩnĩ ì búen mi cǔn.

19 Hen làa cīnú ká ho dīmíjása máa mi mi, ká minén bán ñ mi mi, lé bǐo á le mukāñi binbirí wi miĩ á minén le mukāñi binbirí mún ñ wé yi.

20 Ká mu pāahũ khíi dǎn, á mi ì zūrí le ínén páanía lè í Maá, á minén páanía làa mi, á ínén páanía làa mia.

21 Yia wee pa í bióní na á í bò henía bǐo, á wee bè há yi, wón lé yia wa mi. Í Maá á à wañ yia wa mi, á ínén mún ñ wañ bǎnso, á wé è zéení íten làa wo.»

22 O o Zúdaa, yia wi mí dòn làa Zúdaa Isikariote, bía nǎn wo yi: «Fo ò wé kaka à zéení úten làa wɛn ká fo máa zéení úten lè ho dīmíjása?»

23 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Yia wa mi, wón wee bè bǐo á í wee bío yi. Í Maá á à wañ bǎnso, á í Maá làa mi á à buen bǎnso cǎn, á buéé kerí làa wo.

24 Yia yí wa mi, wón yí máa bè í bióní yi. Há bióní na á í wee bío ká yí ló ínén í beere yi. Mu lé í Maá na tonkaa mi á há ló yi.

25 «Í bía bǐo ká nǎn mia ho pāahũ na á í wi làa mia.

26 Eε ká a Séenílo na lé le Dónbeení Hácírí, dǐo ó o Maá Dónbeení á à tonka í yèni yi, dén wé è kení mia lè mu bǐo búenbúen, á à bíní ì leéka mia lè mu bǐowa búenbúen na á í bía nǎn mia.

27 «Í wee lén, ká í màhá a na ho héerà mia. Í héerà lé hía á í wee na mia. Ho wi mí dòn lè ho dīmíjá héerà. Mi yí le mi yilera yáa. Mi yí zǎn.

28 Mi jǎ á í bía le í wee lén, ká í bíní ì buen mi cǎn. Mi lá wa mi, se bǐo á í bía le í va a Maá cǎn á mi sǎa lá à wa bǐo yi, lé bǐo ó o Maá po mi.

29 Í bía mu nǎn mia há làa na ká wán, ká mu bǐowa mu wéró dǐn yí dǎn, bèra a na, ká mu khíi dǎn, à mi wíoka dé mi sǎa miĩ.

30 Í máa bíní máa bío bióní cèrèè làa mia, lé bǐo á ho dīmíjá na ká jǐhũso wà a buen. O yí yú pánká í wán.

31 Eε ká ho dīmíjása ko ǒa zūrí le í wa a Maá, á bǐo ó o bò henía nǎn miĩ lé bǐn á í wee wé. Mi lii híní, mi wa lén hen.»

15

O Yeesu lé ho èrèzén vǐndèè binbirí

1 O Yeesu bía: «Ínén lé ho èrèzén vǐndèè binbirí, ká í Maá lé ho èrèzén vǐndèè bǎnso.

2 Ká lakahó léé lakahó na can miĩ à ho yí máa ha, ó o ò kúii ho. Ká hǎa wee ha, hǎn búenbúen ó o wee kí, à há wíoka wé ha lè mí sòobéè.

3 Làa bǐn sǐi á minén dèeníá wee ce vó lòn lakara na ǒa kú í kàránló na á mí tà yi bío yi.

4 Mí páaní làa mi, á í mún ñ páaní làa mia. Lakahó yí dà máa ha bia ká ho yí can le vǐndèè yi. Làa bǐn sǐi, ká minén mún yí páanía làa mi, á le Dónbeení Hácírí bía máa kerí mia.

⁵ «Īnén ka lòn v̄indèε, ká minén ka lòn lakara. Yia páanía làa mi, á ĩnén páanía làa wo, á wón òanso á le Dónbeenĭ Hácírí b̄ia á à k̄erí yi c̄èr̄εε. ĩnén b̄io níi mía, á mi yí dà d̄εε woon máa wé. ⁶ Yia yí páanía làa mi ka lòn v̄indèε lakara na òa kuíora léε kúaará. Ká h̄a lakara mu hon à òa khuui h̄a bè mín wán à dé ho d̄sh̄u yi c̄í.

⁷ Ká mi páanía làa mi, á wee bè ĩ bíoní yi sese, à b̄io mi wee cà, à mi fio, á mi ì yí mu.

⁸ Ká le Dónbeenĭ Hácírí b̄ia wi mia c̄èr̄εε se mu wee zéeni le mi lé ĩ n̄i-keninia binbirí, á òa n̄upua òúenòúen á à mi ĩ Maá cùkú mu b̄io yi.

⁹ Làa b̄io ó o Maá waráa mi, lé b̄un òàn síi á ĩnén mún waráa mia. Mi páanía làa mi, á mi ì wíoka à z̄ur̄ b̄io á ĩ waráa mia.

¹⁰ Ká mi wee bè b̄io á ĩ bò henía yi, se mi páanía làa mi á mi ì z̄ur̄ b̄io á ĩ waráa mia b̄io, làa b̄io ĩnén páanía là a Maá á z̄u b̄io ó o waráa mi, lé b̄io á ĩ bò b̄io ó o bò henía yi.

¹¹ «Ī b̄ia b̄un òàn mia, bèra a na à ĩnén sí-w̄εε òàn síi à k̄erí mia, à mi sí-w̄εε níi sí.

¹² B̄io á ĩ ì hení á à na mia lé b̄io kà: Mi warí mín làa b̄io á ĩ waráa mia b̄io síi.

¹³ N̄upue na dà à warí mín b̄ónlowà á à poń ȳia òàn mí mukāńí òa b̄io yi wón mía.

¹⁴ Ká mi wee bè b̄io á ĩ bò henía òàn mia yi, á mi ì wé wàn b̄ónlowà.

¹⁵ ĩ wáa máa b̄iní máa ve mia làa ton-sáwá, lé b̄io ó o ton-sá yí z̄u b̄io òa n̄uh̄so wee wé. Mi lé wàn b̄ónlowà, lé b̄io á b̄io ó o Maá b̄ia òàn mí òúenòúen á ĩ f̄εera òàn mia.

¹⁶ Minén yí léra mi. ĩnén lé ȳia hueekaa mia á tonkaa, à mi lén vaa wé h̄a wárá na se, h̄a le Dónbeenĭ Hácírí b̄ia wee mi yi, á b̄io á à mía, bèra à na ká b̄io mi wee fio o Maá c̄ón ĩ yèni yi à mi yí mu.

¹⁷ B̄io á ĩ ì wíoka à hení á à na mia lé b̄io kà: Mi warí mín.»

Ho ðim̄jása jina a Yeesu lé mi n̄i-keninia

¹⁸ «Ká ho ðim̄jása jina mia, à mi z̄ur̄ le òa jina mi ló mia.

¹⁹ Ká minén lè ho ðim̄jása lá léε dà-kéní, á òa lá à warí mia làa b̄io òa waráa b̄io b̄io s̄a òa yi. B̄io òàn á ho ðim̄jása jinanáa mia, lé b̄io á ĩ hueekaa mia á mi wi mí òòn làa ba. Mi b̄io wáa yí s̄a ho ðim̄jása yi.

²⁰ Mi liiní mi hácírí b̄io á ĩ b̄ia òàn mia wán: «Ton-sá na po mi n̄uh̄so wón mía.» Ká ĩnén á òa beéra lò, á minén á òa mún ñ beé lò. Ká òa bò b̄io á ĩ kàrána làa ba yi, á òa mún ñ bè minén kàránló yi.

²¹ εε ká lé ĩnén b̄io yi á òa wé è beéráa mi lò, lé b̄io òa yí z̄u ȳia tonkaa mi.

22 Bïo á ĩ buara á buée bía làa ba á ba pã, lé bũn nɔn á mu bè-kohó bïo wee mĩ leéra 6a yi. A bïo kà wán, á 6a wãa yi dà máa bío le mí yí zũ mu.

23 Yïa jina mi, se wón mún jina ĩ Maá.

24 I lá yí wó wárá na á nĩ-veere yí dà máa wé hùúu 6a t̃ahũ, á se bè-kohó bïo máa mĩ máa leé 6a yi. Eé ká bïo 6a mɔn mu mí cúee, à 6a pá jina ĩnén, á jina ĩ Maá.

25 Eé ká bïo túara 6a làndá yi á ko mu wé à jii sí: «Ba jina mi ká mu jũhũ jɔn mĩa.»*

26 «O Séenilo khii buen. Orén lé le Dónbeenĩ Hácirí tũiá poni 6anso. I ï tonka a, ó o ò lé ĩ Maá cón á à buen. Ká a khii buara ó o buee mĩ ho tũiá ĩ jii.

27 A minén mún wé è mĩ ho tũiá ĩ jii, lé bïo mi wi làa mi hàrĩ ĩ tonló búakáro p̃ahũ.»

16

1 «Ī wee bío bũn na mia à mí yí bĩnĩ ĩ món.

2 Mi kàránló zĩnĩ zoró á 6a khii wé è hè làa mia. Hàrĩ p̃ahũ búii khii d̃ã, á b̃ia wee búe mia pá à leéka le mí wee sá na le Dónbeenĩ yi kà síi.

3 Ba à wé mu lé bïo 6a yí zũ a Maá Dónbeenĩ, á mún yí zũ ĩnén

4 Ká ĩ wee bío mu làa mia bèra a na ká 6a khii hĩnɔn wee wé mu, à mí bĩnĩ leéka le ĩ bía mu nɔn mia. I tonló búakáro p̃ahũ, á ĩ yí bía mu làa mia, lé bïo á ĩ lá wi làa mia.»

Le Dónbeenĩ Hácirí bè-wénia

5 «Hã làa na kà wán, á ĩ bĩnĩa wee va yĩa tonkaa mi cón, á mí t̃ahũ á nĩ-kénĩ kà yí tũara mĩ le lé wen á ĩ wee va yí?

6 Eé ká lé bïo á ĩ bía mu nɔn mia lé bũn wee vá mia.

7 Ká mu 6èn lé ho tũiá á ĩ mĩ á à na mia: Mu s̃aanĩ minén cón à ĩlén. Ká ĩ yí wà, ó o Séenilo máa buen mi cón. Eé ká ĩ van, á ĩ ï tonka a ó ò buen mi cón.

8 Ká a khii buara, ó o buée zéeni lè ho ðimĩjãsa le 6a wee ṽiinĩ mĩten mu bè-kora, làa bïo téréna, lè le Dónbeenĩ cítii bïo ðání yi.

9 O ò zéeni le 6a wó mu bè-kohó, lé bïo 6a yí dó mí s̃ia mĩ.

10 O ò zéeni le ĩ téréna bïo á ĩ wee va a Maá cón á mí máa bĩnĩ máa mi mi bïo yi.

11 Le Dónbeenĩ cítii bïo ðání yi, o ò zéeni le le Dónbeenĩ ðènia cítio ho ðimĩjã na kà jũhũso á s̃iinĩa jũhũ.

12 «Bïo cèrèe á ĩ lá wi à ĩ bío na mia, ká ĩ ðĩn máa bío mu lé bïo mu here po mia.

13 Ká le Dónbeenĩ Hácirí tũiá poni 6anso khii buée ðon, á le è wé á mí ï zũn le Dónbeenĩ tũiá poni búenbúen. Hã bionĩ na le è

* 15:25 Mi loĩ Lenĩ ṽuahũ (Psaumes) 35.19; 69.5

bío máa lé lerén mí bæere cǎn. Ká bïo le ná í cǎn búenbúen lé bǔn á le khii bío, á à bue bïo ko à mu búen bïo.

¹⁴ Le è zéeni í cùkú lé bïo le è lá bïo á í le le zéeni á à bue è na mia.

¹⁵ Bïo bïo sã a Maá yi búenbúen bïo sã miĩ, lé bǔn nɔn á í wee bïoráa mu na mia le le è lá bïo á í le le zéeni búenbúen á à bue è na mia.»

Mi yara sèrɔ mɔn mi sɔa á à wa

¹⁶ «Hen làa cǎnú ká mi máa mi mi, ká cǎnú bǔn mɔn á mi ì bǐní ì mi mi.»

¹⁷ O o nǐ-keninia nùwã yɛn wee bío mín yi: «Bìo kà kúará léé webio coon? O bía: «Hen làa cǎnú ká mi máa mi mi, ká cǎnú bǔn mɔn á mi ì bǐní ì mi mi» làa bïo ó o bǐnía bía: «Bïo á í wee va a Maá cǎn.»

¹⁸ Ho cǎnú na ó o wee bío bïo kúará léé webio? Wa ɓèntǐn yí zū bïo ó o wee bío.»

¹⁹ Bïo ó o Yeesu zūna le ɓa wi ɓa tùa wo yi, ó o bía nɔn ɓa yi: «Bïo á í bía le hen làa cǎnú ká mi máa mi mi, ká cǎnú bǔn mɔn á mi ì bǐní ì mi mi, lé bǔn bïo yi á mi wee tùakaráa mín yi le?

²⁰ Awa, le í mí ho túiá na mia: Mi khii wé è wá ká mi ì zúnzúra ká ho ðimíjána bán wee zámaka. Mi yara khii sè, èè ká mi yara sèrɔ mu màhá á à yèrémá à wé le sí-wɛɛ.

²¹ Hen ká a háa wee te à mu wé le lònbee o wán hón pãahũ so yi. Ká a ton vó, ò o sǐi wa, lé bïo ó o yú a kúnkúza. O wé nɔnsã le lònbee na yú a yi.

²² Minén mún bïo ka kà. Bïo kà wán, á mi yara sò, èè ká í bǐní ì mi mia, hón pãahũ so ká mi sǐa á à wa. Dén sí-wɛɛ so á nùpue máa hè yi làa mia.

²³ Ká dén wizonle so khii dǎn, á mi máa bǐní máa tùa miĩ làa bïo búí. Le í mí ho túiá na mia: Bïo búenbúen na mi khii fio o Maá cǎn í yèni yi ó o ò na mia.

²⁴ Mi lá ðǐn yí flora bïo búí í yèni yi. Mi wé fio, á mi ì yí, bèra a na à mi sí-wɛɛ jii sí.

²⁵ «Í wà há wàhio á bíaráa bïo kà búenbúen nɔn mia. Ká pãahũ búí khii dǎ, ká í máa wé è wà wàhio máa na mia. Í khii wé è bío bïo bïo ciran o Maá wéréwéré á à na mia.

²⁶ Ká hón pãahũ so khii dǎn, á mi wé è fio o Maá Dónbeenĩ yi í yèni yi. Í máa bío máa na mia le í wé è fio o Maá mu yi mi bïo yi.

²⁷ Mu bon. O Maá Dónbeenĩ mí bæere wa mia, lé bïo mi wa mi á tà le í ló a cǎn bïo bon á ɓuara.

²⁸ Í ló a cǎn á ɓuara ho ðimíjána yi. Bïo kà wán, á í wee lé ho ðimíjána yi á à bǐní ì va a Maá cǎn.»

²⁹ O o nǐ-keninia bía nɔn wo yi: «Ó, o! Fo màhá wãa wee bío làa wɛn wéréwéré ká fo máa wà wàhio.

³⁰ Bïo kà wán, á wa wǎa zū le fo zū mu bïo búenbúen. Ū mākóo mía à ũ pa le o búí tùa foñ. Bún lé bïo nɔn á wa tà le fo ló le Dónbeenĩ cǎn bïo bon.»

³¹ Ō o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi tà mu hǎ laà na kà wán le?»

³² Εε ká ho pǎahǔ lua, ho yáá 6ueé dǎn vó, ká mi ì kénǎá á à lén mǐn júná yi á à díá mi í dòn. Εε ká í mía í dòn, o Maá Dónbeenĩ wi làa mi.

³³ I bía bún búenbúen nɔn mia bèra a na à mi yí ho hээрà mi páaníló làa mi bïo yi. Mi lò ò be ho ðímíjǎ pánká-súmáa níi yi, εε ká mi hení mi sǎa, lé í dàrna há.»

17

O Yeesu floró na ó o wó

¹ Bïo ó o Yeesu bía kà síi vó, ó o hoonía mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Í Maá, ho pǎahǔ dǎn. Wé zéení ínén na lé ũ Za cùkú, bèra a na à ínén 6èn mún wé zéení únén cùkú.

² Fo nɔn ho pánká mií 6a nùpua búenbúen wán bèra a na à í dàń nanáa le mukǎní binbirí na máa vé bía búenbúen na fo kàràfáa mií yi.

³ Le mukǎní binbirí na máa vé lé à 6a zún únén na lé le Dónbeenĩ binbirí na 6àn síi mía, à zún ínén Yeesu *Krista na fo tonkaa.

⁴ I wó á 6a nùpua mɔn ũ cùkú ho tá wán ho tonló na fo le í sá á í sá á ho jii sú bïo yi.

⁵ I Maá, bïo kà wán, á ũ wé le í bini yí ho cùkú ũ nisǎní, hǎa á í yú lè ho yahó ká bïo búí ðin yí léra.»

⁶ «Í zéenia ũ bïo lè 6a nùpua na fo hueekaa ho ðímíjǎsa tǎhǔ á kàràfáa mií. Ba bïo sǎ foñ, ká fo kàràfáa 6a mií, á 6a bò ũ bíoní yi.

⁷ Bïo kà wán á 6a zū le bïo búenbúen na fo nɔn mií á ló únén ũ beere cǎn.

⁸ Mu bon. Hǎ bíoní na ũ nɔn mií lé hǎa á í fɛera nɔn 6a yi. A 6a tà há yi. A 6a zūna kénkén le ínén ló ũ cǎn 6uara, á tà le únén lé yǎ tonkaa mi.

⁹ «Í yí máa fio foñ ho ðímíjǎsa búenbúen bïo yi. Bía fo kàràfáa mií lé bán á í wee fio bïo yi, lé bïo 6a bïo sǎ foñ.

¹⁰ Bía búenbúen na bïo sǎ mií á bïo sǎ foñ, á bía búenbúen na bïo sǎ foñ á mún bïo sǎ mií, á í cùkú wee mi 6a yi.

¹¹ Inén binía wee 6uen ũ cǎn, í wǎa máa keń ho ðímíjǎ yi, ká 6arén bán wi ho yi. I Maá na 6àn síi mía, pa 6a yi lè ũ pánká, hǎa fo nɔn mií, bèra a na à 6a wé le dà-kéní làa bïo á únén làa mi lé le dà-kénínáa.

¹² Bïo á í hǎa wi làa ba, á í wó á 6a bò bïo á únén karáa yi, ũ bïo na fo le í zéení. I pan 6a bïo á hàrí ní-kéní yí vúnun, ká mu yínɔń yǎ ko ò o vǐ, bèra a na à bïo túara le Dónbeenĩ bíoní vǎahǔ yi à jii sí.

¹³ Hā laà na kà wán á ĩ bíníá wee buen ũ cǎn, ká bǐo á ĩ pá wi ho dímíjǎ yí, á ĩ wee bǐo hā bióní na kà búenbúen, bèra a na à barén mí bæere yí le sǐ-wεε na á ĩ yú á le jii sú bǎn síi.

¹⁴ U bióní á ĩ fεera nǎn ba yí. Ká ho dímíjǎsa mǎhǎ jina ba, lé bǐo ba bǐo yí sǎ ho dímíjǎ yí làa bǐo á ínén bǐo yí sǎnáa ho yí.

¹⁵ I yí le ũ lén ba ho dímíjǎ yí, ká ũ mǎhǎ kǎní ba o *Satāni níi yí.

¹⁶ Ba bǐo yí sǎ ho dímíjǎ yí làa bǐo á ínén bǐo yí sǎnáa ho yí.

¹⁷ I Maá, wé à ba bǐo sǐ foñ búenbúen ũ tǔiá poni pǎnká yí. Mu bon, ũ bióní lé ho tǔiá poni.

¹⁸ Bǐo fo tonkaa làa mi ho dímíjǎ yí, lé bǔn á ĩ mún wee tonkaráa barén ho yí.

¹⁹ Inén ĩ bæere nǎn ĩten foñ búenbúen ba bǐo yí, bèra a na à barén bèn mún na mítén foñ búenbúen ũ tǔiá poni pǎnká yí.

²⁰ «Ī yí máa fio foñ bǐa dó mí sǐa miĩ bǐo yí mí dòn. Ká bǐa á à dé mí sǐa miĩ ba bióní pǎnká yí, á ĩ mún wee fio bǐo yí.

²¹ I wee fio foñ bèra a na à ba búenbúen wé le dà-kéní. I Maá, làa bǐo á únén páanía làa mi, á ínén páanía làa fo, mún wé le barén páaní làa wεn, bèra a na à ho dímíjǎsa zǔn le lé únén tonkaa mi.

²² Bǐo fo wó ũ cùkú wee mi miĩ, lé bǔn bǎn síi á ĩ mún wó ũ cùkú mu wee mi ba yí, bèra a na à ba wé lé dà-kéní làa bǐo á ínén làa fo léé dà-kénínaa.

²³ Mu bon, ínén páanía làa ba, á únén páanía làa mi. Bǔn wó bèra a na à ba páaníló làa wεn jii sí, à ho dímíjǎsa zǔn le lé únén tonkaa mi, á fo wa ba làa bǐo fo waráa mi.

²⁴ I Maá, bǐa fo kàràfáa miĩ á ĩ wi à ba kεrí hen na á ínén ñ kεrí yí, bèra a na à ba mi ĩ cùkú, ho cùkú na fo dó miĩ lé bǐo fo wara mi ká ho dímíjǎ dǐn yí léra.

²⁵ I Maá na téréna, ho dímíjǎsa yí zǔ fo, ká ínén wón zǔ fo, á bǐa fo kàràfáa miĩ zǔ le lé únén tonkaa mi.

²⁶ I zéenia ũ bǐo làa ba á ba zǔ fo. ĩ pá à wíoka wé è zéeni mu làa ba, bèra a na à bǐo fo wa lè ínén, à dén waminí so mún wé mi barén yí, à ínén làa ba páaní.»

18

O Yeesu wǐiró bǐo

(Matiye 26.47-56; Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53)

¹ Bǐo ó o Yeesu flora wó, ó o Yeesu lè mí ñi-kenínia hǐnǎn ló léé wà, á vaá kǎa ho Sedoron bonconí. Vǐnsǐa buahó búí wi bǐn ó o vaá zon yí làa ba.

² O Zudaa na à dé o ò na zǔ ho laho mu. Lé bǐo ó o Yeesu lá dǎn buen bǐn lè mí ñi-kenínia.

³ Ho *Oroomu dásiwá kuure lè ba parowà na ba yankarowà júnása lè ba *Farizíewa tonkaa, lé bǎn ó o Zudaa mu wǎa dú

yahó buararáa hã vĩnsĩa buahó mu yi. Ba nùpua mu buan hã fĩntéena, lè hã kãaní na 6a zãnía, lè hã fio sĩa.

⁴ Bĩo ó o Yeesu zũ bĩo á à sá a yi búenbúen, ó o vá buéé bó ba yi, ò o tũara: «Lé o yén mi wee cá?»

⁵ A 6a bía nɔn wo yi: «Lé o Yeesu, o Nazarɛete nĩ.» O o Yeesu le mu lé mínén. Bũn wee wé ká a Zudaa na dó a nɔn wi bĩn làa ba.

⁶ Bĩo ó o Yeesu bía le mu lé mínén, á 6a ló lè mí mɔn á lée lùiorá.

⁷ O o Yeesu tũara 6a yi mu cúa-ɲun nĩ le lé o yén á 6a wee cá. A 6a le lé o Yeesu, o Nazarɛete nĩ.

⁸ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ĩ mà mu nɔn mia le mu lé ĩnén. A bĩo mu lé ĩnén mi wee cá, á mi wãa día bía kà le 6a lén.»

⁹ O Yeesu bía bũn bèra a na à le bíonĩ na ó o bía à ɲii sí: «Bia á ũ kàràfãa miĩ, á hàrĩ nĩ-kénĩ á ĩ yĩ vĩnĩa.»

¹⁰ Mu wee wé ò o Simɔn Piere buan ho khà-tónĩ. O o dɛenĩa dò ho, á hà lè le *Dónbeenĩ yankarowà ɲúhũso beenĩ ton-sá nĩn-tĩánĩ ɲikãahũ kúio. O ton-sá mu yèni 6a le Malekuusi.

¹¹ O o Yeesu bía nɔn o Piere yi: «Dé ũ khà-tónĩ mí lóorè yi. Fo wee leéka le ĩ máa tà le lònbee na á ĩ Maá le le yĩ mi lon?»

*Ba buan o Yeesu vannáa o Aana cɔn
(Matiye 26.57-58; Maaki 14.53-54; Luki 22.54)*

¹² A 6a dásiwá lè mí ɲúhũso, lè 6a *zúifùwa ɲúnása parowà wãa wĩira a Yeesu á can.

¹³ A yĩa 6a buan wo vannáa cɔn ho yahó lé o Aana. O Aana mu lé o Kayiifu bàn hio báa. Wón Kayiifu so lé le *Dónbeenĩ yankarowà ɲúhũso le lúlúure mu yi.

¹⁴ Lé orén hĩa zéenĩa 6a zúifùwa ɲúnása, le mu sũaanĩ ò o nùpue nĩ-kénĩ hí mu ɲipomu búenbúen bĩo yi.

*O Piere pã le mí yĩnɔn o Yeesu nĩ-kenĩnii
(Matiye 26.58, 69-70; Maaki 14.54, 66-68; Luki 22.55-57)*

¹⁵ O Simɔn Piere lè mí ɲinza nĩ-kenĩnii búĩ bò a Yeesu mɔn. O nĩ-kenĩnii mu lè 6a yankarowà ɲúhũso zũ mín. Lé bũn nɔn ó o dàrĩna yóó zonnáa 6a yankarowà ɲúhũso zĩ-beenĩ lún yi là a Yeesu.

¹⁶ O o Piere wón dĩn ho khũuhũ ho zũaɲii. Ká a nĩ-kenĩnii na so, yĩa lè le Dónbeenĩ yankarowà ɲúhũso zũ mín, wón bĩnĩa yóó ló á lée bía là a ton-sá hĩa na pan ho zũaɲii, ò o fó a Piere zonnáa.

¹⁷ O o ton-sá hĩa na lá pan ho zũaɲii wãa tũara a Piere yi: «Ũnén so yĩnɔn o nĩ mu nĩ-kenĩnii búĩ le?» O o Piere bía: I yĩnɔn o nĩ-kenĩnii búĩ.

¹⁸ Bĩo le tɛenĩ wi, á 6a ton-sáwá lè 6a parowà zãnía hã hĩa wee huee, ó o Piere mún pãanĩa wee huee làa ba.

O Aana túakaa o Yeesu yi

(Matiye 26.59-66; Maaki 14.55-64; Luki 22.66-71)

19 Le Dónbeenĩ yankarowà ñúhúso wee tùa o Yeesu yi, là a ñi-kenínia bío làa bío ó o wee kàrán lè 6a ñùpua dǎní yi.

20 O o Yeesu bíá ñon wo yi: «Í bíá mu wéréwéré 6a zǎamáa yahó. Pǎahú lée pǎahú, á í lá wee wé kàrán 6a ñùpua 6a zúífùwa kàránló zíní yi lè le *Dónbeenĩ zĩ-beení lún yi, hen na 6a zúífùwa wee wé kúee mín wán yi. I yí sà íten yí wórǎa bío 6úí.

21 Lée webio ñon fo wee tùarǎa mǐ? Tùa bíá ñá í bíoní yi. Bán zú bío á í bíá.»

22 Bío ó o Yeesu bíá búñ, á 6a parowà ñi-kení 6úí na dǎn o ñisǎní dó a sǎahó yi, ò o bíá ñon wo yi: «Lé làa búñ á ù ko à ù bío sínáa le Dónbeenĩ yankarowà ñúhúso le?»

23 O o Yeesu bíá ñon wo yi: «Ká í bíá khon, à ù zéení hen na á í bíá khon yi. Ká í 6èn bíá se, á lée webio ñon á fo vǐnanáa mǐ.»

24 O o Aana wǎa le 6a 6ua a Yeesu varǎa le Dónbeenĩ yankarowà ñúhúso beenĩ Kayiifu cǎn ká a pá can.

O Piere tǎn pá le mí yínǎn o Yeesu ñi-kenínii

(Matiye 26.71-75; Maaki 14.69-72; Luki 22.58-62)

25 Búñ wee wé ká a Simǎn Piere pá wi ho lahó dà-kení na ó o lá wi yi á wee huee ho dǎhú. O o 6úí bíá ñon wo yi: «Ūnén so yínǎn o ñii mu ñi-kenínii 6úí le?» O o Piere pá ò o bíá: «Ínén yínǎn o ñi-kenínii.»

26 Búñ mǎn á le *Dónbeenĩ yankarowà ñúhúso beenĩ ton-sá ñi-kení na te mín làa yǎa ó o Piere hà ñikǎahú kúio á bíá ñon wo yi: «Í so yí mǎn fo là a ñii mu hǎ vǐnsǎa 6uahó yi le?»

27 O o Piere tǎn pá mu. Mí lahó yi ó o kò-béé wá.

Ba buan o Yeesu vannáa o Pilaate cǎn

(Matiye 27.1-2, 11-14; Maaki 15.1-5; Luki 23.1-5)

28 Ba *zúífùwa ñúnása wǎa fó a Yeesu o Kayiifu cǎn vannáa o *Oroomu ñii *Pilaate zĩ-beení yi, yǎa ho Oroomu béé bàrà ho Zudee kǎhú ñúhú wán. Mu wó hǎ tá-tǎa yi. Bíá bò là a Yeesu mí bæere yí zon le zǎi yi. Lé bío 6a wi 6a 6ua mítén sese le Dónbeenĩ yahó à díráa ho Paaki sǎnú ká 6a wee ce.

29 Lé búñ te bío ó o Pilaate lórǎa 6a cǎn ho khúuhú á lée tùara 6a yi: «Lé mu yén á mǐ le o ñii mu wó khon bío yi?»

30 A 6a bíá: «O lá yí wó yí khon se wa yí buan wo yí 6uararǎa ũ cǎn.»

31 O o Pilaate bíá: «Mǐ bíni lén làa wo. Mǐ vaa cítí o à héha lè mǐ làndá.» A 6a bíá: «Mǐ yí ñon ñii wén le wa 6úe ñùpue.»

32 Mu wó kà síi à le bioní na ó o Yeesu bía á zéeníanáa bïo o ò híráa síi, à jii sí.*

33 O o Pilaate wáa yèrèmáa yòó zon le zì-beenĩ yi ò o le 6a 6ua a Yeesu 6uee zoráa. Bïo ó o Yeesu 6ueé zon ó o tùara a yi: «Lé ùnén lé 6a zúifùwa bée le?»

34 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo zūna mu ūten bía lée, tàá lé 6a 6úi bía í bïo nɔn foŋ?»

35 O o Pilaate bía: «Ínén so lée zúifù le? Mìn síi nùpua lè mìn yankarowá júnása lé bía dó fo í nii yi. Lée webio á fo wó?»

36 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Í béeñi bïo yí sã ho ðímíjá na kà yi. Ká mu bïo lá sã ho ðímíjá na kà yi, se í nùpua lá à híni ì fi há fio à í yí yí yí zo 6a zúifùwa júnása níni. Éé ká 6ueé, ínén béeñi yínɔn ho ðímíjá na kà béeñi.»

37 O o Pilaate bía nɔn wo yi: «Á fo lé o bée lon, tàá?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lé ùnén ūten bía mu, í lé o bée. Í 6ueé ton ho ðímíjá yi à zéeni ho tūiá poni lè 6a nùpua. Yía bïo sã ho tūiá poni yi wón wee jí bïo á í wee bío.»

38 O o Pilaate tùara a yi: «Tūiá poni lée webio?»

(Matiye 27.15-31; Maaki 15.6-20; Luki 23.13-25)

Bïo ó o bía bñn vó ó o tñn ló lée yú 6a zúifùwa á bía nɔn 6a yi: «Ínén cón ó o nni mu yí wó yí khon bïo woon yi.

39 Hen ká ho *Paaki sánú sansan dñn, à mi le í lén o kàsó nni 6úi día. Awa, á mi wi à 6a zúifùwa bée lé yia à í día le?»

40 A 6a wee bío na a yi ká 6a wáamaka: «Búee! Yí día wón. O Barabaasi lé yia á ū lén día.» O o Barabaasi jɔn hía lé o nñ-káanii.

19

1 O o *Pilaate wáa nɔn le jii 6a dásiwá yi le 6a 6ua a Yeesu lée ha lè há lábàani.

2 Ba dásiwá mu tá ho kírí lè há kíkara á dó a jùhú yi, à 6a zíníá wo lè ho kánbun muhú.*

3 Ba wee 6uee ðin o yahó ká 6a bío: «*Zúifùwa bée, Foó!» Ká 6a à dé o sáará yi.

4 O o Pilaate tñn zoó ló mí zii yi, á lée bía nɔn 6a zúifùwa yi: «Àwa, í bía le 6a 6ua a 6uee léráa à mi zūn le ínén cón o nni mu yí wó yí khon bïo woon yi.»

5 O Yeesu 6a wáa 6uan lóráa ho khūhū, ká há kíkara kírí wi o jùhú yi, á mún zã ho kánbun muhú. O o Pilaate bía nɔn 6a zúifùwa yi: «Lé o nni mu na wáa.»

* 18:32 Hen ká 6a zúifùwa le mí ì 6úe o nùpue, à 6a lèeka a lè há huua. Ká ho Oroomusa le mí ì 6úe o nùpue, à 6a 6úee wo ho kùrúwá wán. * 19:2 Ba bá-zàwa lè 6a nñ-beera lé bía yánkaa dà há sí-muna wee zì. Há yàwá fù here. Há kíríwá na wó lè ho sánú 6a wee wé kúee 6a bá-zàwa júná yi à zéenínáa 6a bá-zàmu pánká bío. Ká bío 6a wi à 6a zùarika a Yeesu yi, á 6a yú ho kánbun muhú 6úi á 6a lá zíníá láa wo á dó há kíkara kírí o jùhú yi.

⁶ Bïo 6a yankarowà júnása lè 6a parowà mən o Yeesu á 6a wee bío pǎnpǎn: «Búεε wo ho *kùrùwá wán! Búεε wo ho kùrùwá wán!» O o Pilaate bía nən 6a yi: «Minén mi bεere wáa fé o vaa búεε ho kùrùwá wán. Inén cǎn ó o nni mu yí wó yí khon bïo woon yi.»

⁷ A 6a zúifùwa bía nən wo yi: «Warén làndá yi, ó o nni mu ko lè ho 6úeró lé bïo ó o le mí lé le Dónbeenĩ Za.»†

⁸ Bïo 6a bía kà wíokaa zánia o Pilaate làa sòbεε.

⁹ O o wáa bò mín là a Yeesu yòó zon le zĩ-beenĩ yi, á zoó tùara a yi: «Lée wen ùnén wee lé yi?» O o Yeesu yí dó mí jii wo yi.

¹⁰ O o Pilaate wáa bía nən wo yi: «Éεe! Lé inén á fo le fo máa bioráa le? Fo so yí zũ le ù díaró tàá ù búεεró ho kùrùwá wán bàn pànká wi inén cǎn le?»

¹¹ O o Yeesu bía nən wo yi: «Fo yí dà máa yí pànká inén wán, ká le Dónbeenĩ yí nən ho foñ. Lé bũn nən á yĩa dó mi ù nni yi wékheró 6úaa á po ùnén wékheró.»

¹² A lá bũn jii wán ó o Pilaate wáa wee cà bïo ó o ò díaráa o Yeesu ó o ò lén. Ká 6a zúifùwa wíokaa wee bío pǎnpǎn: «O nni na ká á fo día ó o wà se fo yínǎn ho *Oroomu bée bàn bǎnlo. Nùpue na le mí lée bée se wón wee penka lè ho Oroomu bée.»

¹³ Bïo ó o Pilaate já hǎn bíoní so, ó o le 6a 6ua a Yeesu léráa ho khũuhũ à vaá dīnĩ ho lahó na 6a le «Lún na hã huepenlenwà bá yi.» Mu heberemu 6a le «Kabataa.» Lé hǎn lahó so ó o Pilaate lée kará yi mí cítii finíi.

¹⁴ Mu wó le wizonle na lée hĩnĩ ì wé 6a ho *Sabaa zon, ho *Paaki sánú díró pãahũ, ká le wii yòó fárá. O o Pilaate wáa bía nən 6a zúifùwa yi: «Lé mi bée na.»

¹⁵ A 6a wee bío pǎnpǎn: «Búε o! Búε o! Búεε wo ho kùrùwá wán.» O o Pilaate bía: «Mí wi à ĩ búεε mi bée ho kùrùwá wán kénkén le?» A le *Dónbeenĩ yankarowà júnása bía nən wo yi: «Wa bée búii mía ká mu yínǎn ho Oroomu bée.»

¹⁶ O o Pilaate wáa dó a 6a nii yi le 6a búεε ho kùrùwá wán.

O Yeesu húmú

(Matiye 27.32-56; Maaki 15.21-41; Luki 23.26-39)

A 6a dásíwá wáa fó a Yeesu.

¹⁷ Ba nən o *kùrùwá wo yi, ó orén mí bεere pã á lóráa ho lóhó mǎn, ho lahó na 6a le «Nún-6òkuee» yi. Mu heberemu á 6a wee ve ho lahó mu làa «Kolokota.»

¹⁸ Lé hǎn lahó so 6a 6úaa wo yi ho kùrùwá wán. Ba mún 6úaa 6a nùpua nùwã jùn búii hã kùrùwáwá wán làa wo. O nĩ-kéní wi là a nín-tlǎnĩ, ká a nĩ-kéní wi là a nín-káahó, ó orén zoó wi ho tlahũ.

¹⁹ O Pilaate nən le jii le 6a túa bïo ká yòó búεε o Yeesu jũhũ yi ho kùrùwá wán: «Yeesu, NAZARεETE NII, ZÚIFÙWA BÉE.»

† 19:7 Mi loñ Levii nùwã vřahũ (Lévitique) 24.16

20 Ba *zúifùwa cèrèè kàrána bïo túara a Yeesu jùhú yi, lé bïo ho lahó na 6a búaa wo yi yí nàyi lè ho lóhó, á mu mún túara lè mu heberemu lè mu latenmu, lè mu kerεεkimu.‡

21 A le Dónbeení yankarowà júnása wà 6uara a Pilaate cón á 6ueé bía nòn wo yi: «Fo lá yí ko à ù túa <zúifùwa béε>, ká ù túa <ò núpue mu le mí le 6a zúifùwa béε.>»

22 O o Pilaate bía: «Bïo á ì túara á à ðín làa bïo mu ðinnáa.»

23 Bïo 6a dásíwá búaa o Yeesu wó, á 6a nùwā náa na búaa wo sankaa o sí-zínia á ká a báká na 6a tá á bliminí mía yi.

24 A 6a dásíwá wee bïo mín yi: «Mí yí le wa lèeka ho à sankaráa ho. Mí wa wé le jún-síni bïo à zúrnáa yía ho ò sí yi.» Mu wó ká síi à le Dónbeení bioní vūahú bïo na túara à wé à jii sí: «Ba sankaa í sí-zínia, á wó le jún-síni bïo à zúrnáa yía á ì dà-zíni dà-kéní búí sá yi.» § A bún lé bïo 6a dásíwá 6èn wó.

25 Bïa ðín 6ó a Yeesu kùrùwá yi, lé 6àn nu, lè 6àn nu 6àn hínló, là a Mari, o Kolopaasi 6àn háa, á séení a Mari na wee lé ho lóhó na 6a le Makadala yi.

26 Bïo ó o Yeesu mən mín nu, á mən mí nī-kenínii na ó o wa à wón ðín 6àn nu nīsání, ó o Yeesu bía nòn mín nu yi: «Háa mu, lé ù za na.»

27 O o bía nòn o nī-kenínii mu yi: «Lé mìn nu na.» A wāa lá hón pāahú so jii wán, ó o nī-kenínii wāa fó a á vaá 6uan.

28 Bún món, ó o Yeesu wāa zū le mu bïo búenbúen jii sú, ó o bía bïo ká: «Nu-hāní dà mi»*, à sínínáa le Dónbeení bioní vūahú bioní jii.

29 Mu wee wé à dèè búí bàrá sùarāa bín á sú lè ho ðivén bè-jia †, á 6a dásíwá lá le dèè na wee kúiní mu jumu á cú le vīndè-za búí na 6a le *izoopu bùεεní yi á zīira ho ðivén bè-jia yi yòó dá a Yeesu yi.

30 Bïo ó o Yeesu yèera mu, ó o bía: «Mu bïo búenbúen jii wāa sú.» Bïo ó o bía bún, ó o búera mí jùhú ò o húrun.

31 Mu wó le wizonle na lée híní ì wé ho *Sabaa zon, à bïo á hón Sabaa so lée Sabaa beení‡, á 6a zúifùwa júnása yí wi à 6a día bía 6a búaa há kùrùwáwá wán. A 6a 6ueé flora a Pilaate le o bïo le 6a fi 6a zení à 6a hí fùafùà à 6a liiní 6a.

32 A 6a dásíwá wāa 6ueé fù 6a nùwā jún na 6a búaa o nīsāa zení,

33 A 6a le mí ì loń ò o Yeesu húrun. Lé bún te bïo 6a yí fùráa o Yeesu zení.

‡ 19:20 Mu heberemu lé 6a zúifùwa 6àn bioní, á mu latenmu lé ho Oroomusa 6àn bioní, ká mu kerεεkimu dén lé le bioní na 6a dà wee bíorāa làa mín. Mu túara lè há bioní bïo tìn mu à 6a búenbúen dàn mu wé kàrán. § 19:24 Mí loń Lení vūahú

(Psaumes) 22.18 * 19:28 Mí loń Lení vūahú (Psaumes) 69.22; 22.16 † 19:29 Ho ðivén bè-jia fù lé 6a nī-khenia lè 6a dásíwá bè-junii. Ho yáwá sí. ‡ 19:31 Ho Sabaa beení: Ho Sabaa mu wi mí dòn lè há Sabaawa na ká lé bïo ho lù mín yi lè ho Paaki sánú.

³⁴ Ká 6a dásíwá nǐ-kéní màhǎ pá cú a dòkóní lè mí càn6úa. A le cāni lè mu jumu dènia ló bín.

³⁵ Yia mà mu bǐowa mu tǔiá á mǎn mu mítén. Bǐo ó o wee mǐ bon. O zū kénkén le bǐo mí wee mǐ lé ho tǔiá poni. O wee mǐ mu tǔiá bèra a na à minén mún dé mi sía o Yeesu yi.

³⁶ Mu bon. Mu wó kà bèra a na à bǐo túara le Dónbeenǐ biónǐ vǔahǔ yi à jii sí: «Hàrí o hǔule dà-kéní á yí fù.»[§]

³⁷ A mu mún pá bǐnía túara: «Ba à fá mí yǐo yia 6a cú wán.»*

O Yeesu nùuló bǐo

(*Matiye 27.56-61; Maaki 15.42-47; Luki 23.50-56*)

³⁸ Bǐo á bǔn wó khǐina, ó o Zozeefu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á vaá flora a *Pilaate le o na le níi mí yi le mí lá a Yeesu sǎnia vaá nùu. Orén mún lé o Yeesu nǐ-kenínii 6úi, ká a màhǎ lá yí wi à mu zǔn lé bǐo ó o wee zǔn 6a *zúifùwa júnása. O o Pilaate nǎn mu níi wo yi. O o Zozeefu wǎa 6ueé lá a Yeesu nǐ-hǐnmu.

³⁹ O o Nikodeemu, yia hǐa 6uara a Yeesu cǔn ho tǐnàahǔ 6úi yi, á mún 6uara. O 6uan mu bǐo 6úi na sǎmu sí na wó lè ho mǐrè á lúnkaa làa bǐo 6a le aloweesi á 6uararáa. Mu 6úen6úen yú hǎ kiloowa 6óní làa píru.

⁴⁰ O orén là a Zozeefu páania lá a Yeesu nǐ-hǐnmu à 6a kúaa mu bǐo mu ho nùuló dèe wán á bá là a Yeesu nǐ-hǐnmu, làa bǐo 6a zúifùwa wee wé nùnúa mí nǐ-hía.

⁴¹ Vǐnsǎ 6uahó 6úi wi hen na 6a 6úaa o Yeesu ho *kùrùwá wán nǐsǎni á bú-finle 6úi wi yi á nùpue dǐn yí nùuna yi.

⁴² Lé dén 6a dó a Yeesu yi, lé bǐo mu zoñ à 6a zúifùwa wee wioka mítén á lée hǐni ì wéráa ho Sabaa, à le búure mu mún sàaraa yi bín.

20

O Yeesu vèera

(*Matiye 28.1-10; Maaki 16.1-8; Luki 24.1-12*)

¹ Ho dimaasi zoñ yǐnbíi bǔirǐi, ó o Makadala Mari wà van le búure wán. Mu wee wé ká ho tá pá ka yúíi. O o Mari mǎn à le hue-beenǐ na lá pon le búure jii á héra.

² O o lùwa vaá yú a Simǎn Piere là a nǐ-kenínii na ó o Yeesu wa, á bía nǎn 6a yi: «Ba léra a Nùhǔso le búure yi, á wa yí zū hen na 6a dó a yi.»

³ O o Piere là a nǐ-kenínii na so wǎa wà van le búure jii.

⁴ Ba mí nùwǎ jún wee lùwí ká a nǐ-kenínii na so màhǎ dàn lùwí po a Piere, ó o vaá dǎn ló a.

⁵ O o zoó 6úeera lora le búure yi, ó o mǎn ho nùuló dèe à le día, ká a màhǎ yí zon. ⁶ O o Simǎn Piere jǎn o mǎn 6ueé dǎn, á wón yóó zon le búure yi, á zoó mǎn ho nùuló dèe à le día.

⁷ O mún zoó mən le nín-kéní na lá pon o yahó yi à le bun sese bàrá mí dòn, dén yí páanía yí bàrá lè ho nùuló dèè.

⁸ O o nĩ-kenínii na lá ɓueé dān ho yahó mǎhá yòó zon. Bĩo ó o mən mu kà, ó o tà le o Yeesu vèera bĩo bon.

⁹ Mu bon. Le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ bía le o Yeesu ko ò o vèe, ká ɓa nĩ-kenínia lá ãn̄n̄ yí zū le biónĩ mu kúará.

¹⁰ Bũn mǎn á ɓa nĩ-kenínia nùwǎ ãun bĩnía khíɓon.

*O Yeesu zéenia miten là a Makadala Mari
(Matiye 28.9-10; Maaki 16.9-11)*

¹¹ Ká a Mari wón bĩnía ɓuara ɓueé ãn̄n̄ le búure ãii wee wá. O wee wá ká a ɓúεε loń le búure yi.

¹² O o mən le Dónbeenĩ tonkarowà na ló ho wáyai nùwǎ ãun na zǎ hǎ sǐ-poa. Ba kará ho lahó na ó o Yeesu nĩ-hínmu lá wi yi. O nĩ-kéní kará làa hen na ó o ãúhũ lá dó yi, ò o nĩ-kéní kará làa hen na ó o zení lá dó yi.

¹³ A ɓa tonkarowà mu wee tùa o Mari yi: «Hǎa mu, léee webio nən fo wee wǎráa?» O o Mari bía nən ɓa yi: «Ba ɓueé léra í Núhũso á ĩ yí zū hen na ɓa dó a yi.»

¹⁴ Bĩo ó o Mari bía bũn vó, ó o yèrémáa khii mən o Yeesu ò o ãn̄n̄. Ká a mǎhá yí zūna a.

¹⁵ O o Yeesu wee tùa wo yi: «Hǎa mu, léee webio nən fo wee wǎráa? Léee wée á fo wee cà?» O o Mari wǎa wee leéka le lé o vĩnsia buahó ɓanso wee tùa mí yi, ó o bía: «Hen ká lé ũnén ɓueé léra a Yeesu mu à ũ zéení hen na fo dó a yi làa mi, á ĩ vaá lá a.»

¹⁶ O o Yeesu von wo: «Mari!» O o Mari dèenia zūna a, ó o von o Yeesu lè mu heberemu: «Arabunii!» Mu kúará le: «Nĩ-kǎránlo.»

¹⁷ O o Yeesu bía nən wo yi: «Día mi. I ãn̄n̄ yí yòora í Maá cǎn. Lén vaa yí bía dó mí sǎa mũ ɓúenɓúen, bía lé wǎn zàwa, à bío na ɓa yi le ĩ wee yòo ĩ Maá Dónbeenĩ na mún lé mĩn Maá Dónbeenĩ cǎn.»

¹⁸ O o Makadala Mari mu wǎa wà vaá bía bĩo kà nən ɓa nĩ-kenínia yi: «Ĩ mən o Núhũso!» O o Mari lá bĩo ó o Yeesu bía á fɛera nən ɓa yi.

*O Yeesu zéenia miten lè mí nĩ-kenínia
(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49)*

¹⁹ Ho dimaasi kéní kéní mu zon zĩhũ, ó o Yeesu nĩ-kenínia kúaa mĩn wǎn le zii búii yi. Ba pon hǎ wonna ɓúenɓúen á dóka, lé bĩo ɓa zǎna ɓa *zúífùwa ãúnása. Yio ɓueé tĩ, ò o Yeesu ɓueé ãn̄n̄ ɓa tǎhũ, ò o bía nən ɓa yi: «Le ho héeɾà keń làa mia.»

²⁰ Bĩo ó o bía bũn vó, ó o zéenia mí níní lè mí dòkóní làa ba. A ɓa nĩ-kenínia sǎa wan làa sòobéε bĩo ɓa mən o Núhũso bĩo yi.

²¹ O o Yeesu tĩn bĩnía bía nən ɓa yi: «Le ho héeɾà keń làa mia. Bĩo á ĩ Maá tonkaaráa mi ho ãĩmǎná yi, lé bũn ɓàn sii á ĩnén mún ñ tonkaráa mia.»

²² Bïo ó o bía bñn wó, ó o pèera mí jii sōnsāmu kúaa 6a wán ò o bía: «Mi yí le Dónbeenĩ Hácírí.»

²³ Hen ká mi wé tà séra nùpue léé nùpue bè-kora día nòn wo yi, á le Dónbeenĩ mún ñ sén òanso bè-kora á à día. Ká mi wé pá le mi máa sén nùpue léé nùpue bè-kora máa día, á le Dónbeenĩ mún máa sén wón òanso bè-kora máa día.»

O Yeesu zéenia miten là a Toma

²⁴ Páahú na ó o Yeesu òueé zéenia miten là mí ñi-kenínia, ká 6a ñi-kéní lá mía bñn. O yèni 6a le Toma, 6a mún wee ve o làa Hénbéní.

²⁵ A 6a ñi-kenínia na ká bía nòn wo yi le mí mòn o Nùhúso. O o Toma bía nòn 6a yi: «Ká Ìnén yí mòn hã hã fãani o níní yí, á yí bò ì nín-kíza hã wán, á yí bò ì níi o dòkóní fñnló wán, á ì máa tà mu.»

²⁶ Ho dimaasi na sã bñn, á 6a ñi-kenínia tñn kúaa mí wán le zii yi ká a Toma wi làa ba. A 6a pon hã wonna á dóka. O o Yeesu tñn òuara òueé òñn 6a òahú, ò o bía nòn 6a yi: «Le ho héerà keñí làa mia.»

²⁷ O o bía nòn o Toma yi: «Buee bè ù nín-kíza ì níní fãani wán loñ, à bè ù níi ì dòkóní fñnló wán. Wãa yí bñn yí titika, ká ù tà le ì vèera bïo bon.»

²⁸ O o Toma bía nòn o Yeesu yi: «Fo lé ì Nùhúso á lé ì Dónbeenĩ.»

²⁹ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo dó ù sñi miì lé bïo á fo mòn mi. Ká bía màhã dó mí sñi miì à 6a yí mòn mi bán júná sñ.»

³⁰ O Yeesu pá bñnia wó yéréké bïowa cèrèè á 6a ñi-kenínia mòn ká mu yí túara ho vūahú na ká yi.

³¹ Bïo túara ká léé bïo na à na à mi òañ tà le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenĩ mòn léra, le o lé le Dónbeenĩ Za bïo bon, à bïo mi ì dé mi sñi wo yi, à mi yí le mukāñi binbirĩ orén pānká yi.

21

O Yeesu wioka zéenia miten là mi ñi-kenínia

¹ Bñn món, ó o Yeesu bñnia zéenia miten là mí ñi-kenínia. Bñn wó ho Tiberiade vū-beenĩ jii. Bïo ká lé bïo ó o zéenia là miten làa ba.

² Wizonle óúí, ó o Yeesu ñi-kenínia óúí páania wi. Ba lé o Simòn Piere, là a Toma na 6a wee ve làa Hénbéní, là a Natanayeele na wee lé ho Kalilee kōhú lóhó na 6a le *Kanaa yi, là a Zebedee zàwa, là a Yeesu ñi-kenínia nùwã jun óúí.

³ O o Simòn Piere bía nòn bña ká yi: «Ì ì lén vaá pa 6a cewà.» A 6a le mí ì bè làa wo. A 6a wãa zon ho woohú wà, á vaá pan fèèè ho tá tñn à 6a yí fò hàrí ceza yà-kéní.

⁴ Bïo ho tá wee tí, à bñn ò o Yeesu òueé òñn mu jumu jii. Ká a ñi-kenínia màhã yí zūna a.

⁵ O o Yeesu von 6a túara yi: «Wàn bñnlowà, mi yú cewà le?» A 6a bía nòn wo yi: «Wa yí fò dèè.»

⁶ O o bía n̄n 6a yi: «Mi wáa lèe mi zùán dé lè ho woohũ nín-tiání á mí ì yí 6a cewà.» A 6a lèera ho zùán dó á vá le mí ì hooní yòó dé ho woohũ yi, á 6a hoonía san lé b̄io ho sú lè 6a cewà.

⁷ O o n̄i-kenínii na ó o Yeesu wa wáa bía n̄n o Piere yi: «Yia d̄in kà lé o Núhũso.»

B̄io ó o Piere já le o lé o Núhũso, ó o lá mí báká na ó o lá t̄era á z̄á ò o yéran zon mu j̄umu yi wee lé o Yeesu c̄s̄n.

⁸ Ba n̄i-kenínia na ká bán pà ho woohũ vá lè 6a cewà na 6a v̄un c̄èr̄èe 6ueé lór̄áa. Ba lá yí n̄ayi lè le 6ón6óore, 6a à yí lòn m̄eterewa kh̄im̄ani sii làa de.

⁹ B̄io 6a lée d̄s̄n á 6a m̄on h̄a donf̄úaa à 6a cezàwa bò h̄a wán, á m̄on ho búurú.

¹⁰ O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Mi lén 6a cewà na mi v̄un bùaa ȳen búí buennáa.»

¹¹ O o Sim̄on Piere yòó zon ho woohũ ò o vá ho zùán lè 6a cewà lée día. Ce-beera 6úará-h̄èj̄un làa píurú làa bùaa t̄in lé b̄ia ló ho zùán mu yi, à ho pá yí fáara.

¹² O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Mi 6uee dí.» Ba 6úen6úen á ȳia henía mí s̄ii t̄ùara a Yeesu yi le o lé o yén wón mía. Ba z̄ú le mu lé o Núhũso.

¹³ O o Yeesu vá 6ueé 6ó 6a yi, ò o lá ho búurú lè 6a cezàwa sankaa n̄n 6a yi.

¹⁴ B̄io kà lé mu zen cúa-t̄in ká a Yeesu wee zéení m̄iten lè mí n̄i-kenínia o v̄èeró m̄on.

B̄io ó o Yeesu bía n̄n o Piere yi

¹⁵ B̄io 6a dú vó, ó o Yeesu t̄ùara a Sim̄on Piere yi: «Z̄ān za Sim̄on, fo wa mi po b̄io á b̄ia ká waráa mi le?» O o Sim̄on le: «Ūuu, Núhũso, fo z̄ú le 1 wa fo.» O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Wé pa b̄ia b̄io s̄a m̄i b̄io làa b̄io ó o pi-pa wee wé paráa mí pia b̄io.»

¹⁶ O o Yeesu b̄inía t̄ùara a yi mu cúa-j̄un níi: «Z̄ān za Sim̄on, fo wa mi le?» O o Sim̄on le: «Ūuu, Núhũso, fo z̄ú le 1 wa fo.» O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Wé pa b̄ia b̄io s̄a m̄i b̄io làa b̄io ó o pi-pa wee wé paráa mí pia b̄io.»

¹⁷ O o Yeesu pá b̄inía t̄ùara a yi mu cúa-t̄in níi: «Z̄ān za Sim̄on, fo wa mi le?» A mu 6óonía a Sim̄on Piere yi lé b̄io ó o Yeesu t̄ùara a yi mu cúa-t̄in níi le o wa mí le. O o bía n̄n o Yeesu yi: «Núhũso, fo z̄ú b̄io 6úen6úen. Fo z̄ú le 1 wa fo.» O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Wé pa b̄ia b̄io s̄a m̄i b̄io làa b̄io ó o pi-pa wee wé paráa mí pia b̄io.»

¹⁸ Le 1 mí ho t̄iá na fon: B̄io á fo h̄ia lé o yàró ká ū wee ca ū kuio ká ū lén va hen na á ū s̄ii vá yi. Ká fo kh̄ii k̄ina po b̄io kà, á ū wé è ben ū bàra á n̄i-veere 6ueé ca ū kuio mu á à 6ua fo ò varáa hen na á fo yí wí á ū va yi.»

¹⁹ O Yeesu bía h̄s̄n b̄ioní so à zéenínaa b̄io ó o Piere á à h̄iráa s̄i á à dér̄aa ho c̄ukú le Dónbeení yi. B̄io ó o bía h̄a b̄ioní mu vó, ó o le o Piere bè mí yi f̄ééé.

²⁰ O o Piere yèrèmáa khíi mən o nī-kenínii na ó o Yeesu wa ò o bò 6a yi. O lé yíá nònzoñ búera van là a Yeesu cón ká 6a kará ho dínló nùhú yi á túara a yi: «Núhúso o, lé o yén á à dé fo ò na?»

²¹ Bío ó o Piere wáa mən o nī-kenínii mu, ó o túara a Yeesu yi: «Núhúso o, á wón na kà bío bèn khíi wé kaka?»

²² O o Yeesu bía nən o Piere yi: «Hen ká í wi ò o keń bín à í bíní 6uee yí, se bñn wáa yí ciran fo. Unén díá à ù bè mií.»

²³ Dén bioní so bío yi, á bía tà a Yeesu bío wáa wee héé bío le o nī-kenínii mu máa hí. O o Yeesu nən yí bía là a Piere le o nī-kenínii mu máa hí. O bía le: «Hen ká í wi ò o keń bín à í bíní 6uee yí, se bñn wáa yí ciran fo.»

²⁴ Wón nī-kenínii nī-kéní kéní so lé yíá mà bio wó kà túiá, á túara mu. A wa mún zū le bío ó o mà, á bon.

²⁵ O Yeesu pá bínía wó bío cèrèè. Ká 6a lá le mí ì tē mu yi lè mí dà-kéní kéní á à túa, á hã vōnna na mu ù túa yi á kúeenii lá máa yí lé hã booró.

O Yeesu tonkarowá Bè-wénia vūahú

Vūahú túaró ñuhú

Ho vūahú na kà lé o Luki vōnna bïo ñun ñii na o túara.

Bïo zéénia wéréwéré ho vūahú mu yi, lé bïo 6a kèrètɛwa kuure wee dérása wán ká le wà:

1. O Yeesu yòoró ho wáayi lè le Dónbeení Hácírí liiró o ñi-kenínia wán bïo (1.1-2.36).

2. Ba kèrètɛwa kuure ñuhú búaró ho Zeruzalɛmu yi o Yeesu yòoró ho wáayi món (2.37-7).

3. Le bín-tente bueró ho kōhú lùà na ká yi bïo (8-12).

4. Bïo le wó wó dōnnáa ho ðímíjǎ kána búenbúen yi (13-28).

Ho vūahú mu yi á wa mún ñ mi le lònbee lè mí síiwà na 6a kèrètɛwa kuure káa yi.

Mu bïowa na bïo bía ho vūahú mu yi, lé bún héra ho tonló na 6a kèrètɛwa ko a 6a sá lén fɛɛɛ ñii: O Yeesu *Krista bín-tente bueró ho ðímíjǎ lè mí kúarása búenbúen yi.

O Yeesu dó mí ñii nɔn le le Dónbeení Hácírí á à lii

¹⁻² Tiofile,* bïo ó o Yeesu hía wee wé làa bïo búenbúen na ó o hía wee kení lè 6a ñupua mí tonló ñuhú búaró pǎahú à vaa búe bïo le Dónbeení buan wo yòorarása ho wáayi á ñ bía bïo ñ nín-yání vūahú yi. Sáni ò o yòo ho wáayi, ó o bía mí sòobábioní lè le Dónbeení Hácírí pánká á nɔn 6a ñupua na ó o hía hueekaa wó lè mí tonkarowá yi.

³ Bïo ó o húrun bínia vèera ó o zéénikaa mítén làa ba há wizooní búará-ñun yi á wó bïo cèrɛ à 6a zún ká a yïo wi lua bïo bon. Hón wizooní so yi ká 6a páanía wi mín wán, ó o wee bïo le *Dónbeení béení bïo na 6a yi.

⁴ Wizonle búii ká a làa ba wee dí, ó o henía bïo ká nɔn 6a yi: «Mí yí lé ho Zeruzalɛmu yi. Mí kɛɛní bín à pa bïo á ñ fèra bía bïo làa mia, mu hāmu na á ñ Maá dó mí ñii le mí ñ na.

⁵ O Zǎn hía wee bátizé lè mu ñumu ká minén bán á à bátizé lè le Dónbeení Hácírí hen làa wizooní bïo yen.»

O Yeesu buan yòora ho wáayi

⁶ A bía làa wo páanía kará túara a yi: «Núhúso, lé hón pǎahú so á fo ò wíoka a *Isirayɛle ñipomu bïo á 6a à kɛní mítén le?»

⁷ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ho pǎahú lè le wizonle á mí yí ko mí túa zún. O Maá mí dòn lé yía bàrá mu mítén.

* **1:1-2** Tiofile: Le yèni mu kúará lé bïo ká «Yia le Dónbeení wa.» Yia ó o Luki von lè le yèni mu á bïo yí tà yí zū sese.

⁸ Εε κά p̄ahũ na le Dónbeenĩ Hácírí á à lii mi wán yi, á mi ì yí ho pánká. Mi ì wé í seéràsa á à bío í bío ho Zeruzalεemu yi, lè ho *Zudee lè ho *Samiĩ kãna búenbúen yi, lè ho đĩmĩjã kũarãa búenbúen yi mún.»

⁹ Bío ó o bía h̄n bióní so wó, ó o buan yòó wà ho wáayi ká 6a đĩn wee loĩ. A le dũndũure búí ló bueé tun wo yi, á 6a yí máa mi a.

¹⁰ Bío 6a đĩn fá mí yĩo ho wáayi, hen na ó o Yeesu yòó wà yi, yĩo bueé tí à báawa nũwã jun na zã hã sí-poa á đĩn 6a nĩsání,

¹¹ á wee bío làa ba: «Kalileesa, mi đĩn hen wee loĩ ho wáayi lée webio? O Yeesu mu na le Dónbeenĩ léra mi t̄ahũ á buan yòorarãa ho wáayi á khiĩ bĩnĩ ì buen làa bío mi m̄onnãa wo ká a yòó wà bío síi.»

O Yeesu tonkarowà kuure

¹² Bũn m̄ón á 6a tonkarowà ló le búee na 6a wee ve làa Oliivewa v̄ns̄la búee wán á bĩnĩa lion ho Zeruzalεemu. Le búee mu lè ho lóhó á à yí kilomεetere dà-kéní síi.

¹³ Bío 6a líĩ zon ho Zeruzalεemu yi, á 6a vaá yòora ho n̄nwióhũ na 6a lá wee wé kúee mín wán yi. Bĩa kera bĩn lé o Piere, o Zãn, o Zaaki là a Andere, o Filiipu là a Toma, o Baatelemĩ là a Matiye, o Alifee za Zaaki, o Sim̄on na 6a le Zeloote†, là a Zaaki za Zudaa.

¹⁴ Ba búenbúen fù wó mí yilera làa dà-kéní, á wee kúee mín wán túntún à p̄aní fio le Dónbeenĩ yi lè 6a hãawa búí, là a Yeesu 6àn zàwa lè 6àn nu Mari.

Yia zon o Zudaa lahó

¹⁵ Wizonle búí, ká bĩa tà a *Krista bío na kúaa mín wán á à yí lòn nũpua búarã-hèzĩn síi, ó o Piere h̄n̄on yòó đĩn 6a t̄ahũ ò o bía:

¹⁶ «Wàn zàwa, bío le Dónbeenĩ Hácírí bía là a *Daviide jii le Dónbeenĩ biónĩ v̄yahũ yi á lá ko à mu wé. Le f̄era bía mu ho v̄yahũ mu yi o Zudaa đánĩ yi, wón na dú bĩa wĩira a Yeesu yahó.

¹⁷ O Zudaa lá lé wa kuure nũpua nĩ-kéní, á níi lá wi ho tonló dà-kéní yi làa w̄en.»

¹⁸⁻¹⁹ Ho Zeruzalεemusa búenbúen zũ mu le o wékheró wárí na 6a s̄ãnía làa wo, lé đĩo ó o yà lè ho m̄ohũ. H̄n̄on m̄ohũ so lé hĩa ó o lion yi lè mí yahó, á p̄íohó nà, á f̄in-s̄áníwà ló kúarãa ho tá yi. Lé bũn te bío 6a wee verãa ho m̄ohũ mu làa «Hakelidama.» B̄an biónĩ yi á mu kúarãa le «cãni m̄ohũ.»

²⁰ O o Piere bĩnĩa bía: «Bìo túara hã lení v̄yahũ yi lé bío kà: «O zĩi ko le đĩn coon à nũpue yí zo»‡ Mu mún pá bĩnĩa túara: «O búí ko ò o zo a lahó.»§

† 1:13 Mi loĩ Matiye v̄yahũ 10.4 ‡ 1:20 Mi loĩ Lení v̄yahũ (Psaumes) 69.26

§ 1:20 Mi loĩ Lení v̄yahũ (Psaumes) 109.8

21-22 Lé bún nòn ó o nùpue búí ko ó o dé wa wán à wé o Nùhúso Yeesu vèeró seéràso. Bĩa ó o nùpue mu ko ò o lé t̄ahũ, lé bĩa làa wɛn páania bò mín ho p̄ahũ búenbúen na ó o Nùhúso Yeesu làa wɛn vará yi, à lá p̄ahũ na ó o Zãn Batiisi bátizera wo jii wán, à vaa búe p̄ahũ na ó o buan yòora ho wáayi.»

23 A 6a w̄aa zéenia 6a nùpua nùwā jun, o Matiasi là a Zozεεfu na 6a wee ve làa Baasabaasi t̄aa Zusituusi.

24 Bún m̄ón á 6a búenbúen páania flora k̄a síi: «Nùhúso, ùnén lé ȳia zū 6a nùpua búenbúen s̄ia. Zéeni ȳia á ù léra 6a nùwā jun na k̄a t̄ahũ làa wɛn,

25 ȳia á à zo a Zudaa lahó ù tonkarowà tonló yi, hón na à wón ló díá ò o van hen na ó o ko ò o va yi.»

26 A 6a wó le jún-s̄ini b̄io à z̄urnáa ȳia le Dónbeenĩ léra, ó o Matiasi lé ȳia á mu tò wán. Lé wón dó 6a tonkarowà píru dòn na k̄a wán.

2

Le Dónbeenĩ Hácirí lion

1 Ho P̄antekeote zòn, á bĩa tà a *Krista b̄io búenbúen kúaa mín wán lahó dà-kéní yi.

2 Yio bueé t̄i à mu b̄io búí s̄a wee jí ho wáayi lòn pinpi-beeni na wee và là mí p̄anká b̄io síi, á bueé líi sú le z̄ii na 6a kará yi.

3 A 6a le mí ì loĩ à b̄io búí lòn d̄shũ denní á sankaa là mí dà-kéní kéní, á wi 6a búenbúen wán. 4 A 6a búenbúen sú là le Dónbeenĩ Hácirí, á 6a wee bío h̄a s̄i-viò bíoní, làa b̄io le Dónbeenĩ Hácirí mu le 6a bíoráa.

5 Mu p̄ahũ k̄a 6a *zúifùwa búí na wee bè le Dónbeenĩ yi sese á ló ho d̄míj̄ná k̄ana búenbúen yi, á bueé kará ho Zeruzalεemu yi.

6 B̄io 6a j̄á mu b̄io mu s̄a, á 6a d̄ɛnía bueé fò mín búiríbúirí. Bĩa tà a Krista b̄io b̄io na á 6a wee bío á bĩa wi b̄in là mí n̄i-kéní kéní wee jí là mín kùrú bíoní, á mu s̄obáa v̄n̄íkaa 6a dà.

7 Mu wó 6a coon dàkh̄ina á 6a wee bío: «Ba nùpua mu na wee bío k̄a búenbúen so ȳin̄r̄ Kalileesa le?

8 A mu 6èn wó kaka á wa là wa n̄i-kéní kéní wee j̄in̄áa b̄io 6a wee bío là wán kùrú bíoní?

9 Warén na wi hen, á 6a búí lé 6a Paatewa. Ba búí ló ho M̄edii là ho Elaamu là ho M̄ezopotamii k̄ana yi. Ba búí ló ho *Zudee, là ho Kapadoosi, là ho P̄ɔn, là ho Azii k̄ana yi.

10 Ba búí ló ho Firizii, là ho P̄anf̄ilii, là ho *Ezipite k̄ana, là ho Libii k̄h̄ũ s̄n̄-kéní na s̄uaráa là ho Sirεena yi. Bĩa ló ho *Oroomu yi mún wi wa t̄ahũ.

11 Ba zúifùwa binbirí làa bĩa yèrémáa bò 6a zúifùwa mu 6àn Dónbeenĩ yi á mún wi hen. Ho Kerεetes̄a là 6a araabuwà mún wi hen. Wa búenbúen á ȳia yí máa jí le Dónbeenĩ bè-beera na le wó na 6a wee bío là wán kùrú bíoní wón mía.»

12 Ba búenbúen wó coon, 6a yí zū mu sǐi. A 6a wee bío làa mín: «Bíò kà màhǎ lée webíò coon?»

13 Ká 6a búí bán 6èn wee yáa mí jíní yí ká 6a à bíò: «Áyǐ, 6a bùaa jùn sù wee khée.»

O Piere ji-cúa na ó ofera

14 O o Piere wáa hínən yòó đin lè mí ninzàwa tonkarowá píru dòn, ò o bíá pǎnpǎn nən 6a zǎamáa yi: «Minén *zúífùwa lè minén na kará ho Zeruzalεmu yi búenbúen, mí jí bíò á ĩ ì bíò á a na mia sese: Mi ko à mí zūn bíò kà jùhǔ.

15 Ba búí wee leéka le 6a nùpua mu jùn sù wee khée, èε ká 6ùeé. Lé bíò á mu lé le yǐnbíi léèrèwa bíò dènú níi á wa wi yi!

*

16 Bíò ó o ji-cúa fεero Zowεεle hía bíá lé bún lan wee wé hǎ laà na ká wán.

17 Bíò ká lé bíò le Dónbeenǐ bíá:
 <Hǎ pǎnna vaa véenǐ á ĩ ì ben ǐ Hácírǐ
 à le è fè 6a nùpua búenbúen.

Mi zà-báawa lè mí zà-hǐnni
 á wé è fεε ǐ ji-cúa.

Mi yàron-fla á wé è mí mu bíowa búí na 6a lá yí dà máa mi.
 Mi ní-kǐa á hǎ kònkórá wé è jǐ yi.

18 Mu bon. Hón pǎnna so yi á ĩ ì ben ǐ Hácírǐ
 á le è fè 6a báawa lè 6a hǎawa na lé ǐ ton-sáwá,
 á 6a wé è fεε ǐ ji-cúa.

19 Mu bíowa búí na sǐi yí zū
 á ĩ ì lén yòó ho wáayi,
 á à wé mu yéréké bíowa ho tá wán.

Le cǎni, lè ho dǎhǔ,
 lè le minka yǐnǐ á à kεǐ.

20 Le wii á à dé mí yuumu
 á ho píihǔ á à wé cǔencǔen lòn cǎni.
 Bún bíowa so búenbúen á à wé è vé
 ó o Núhǔso wizon-beenǐ na cùkú wi á à dǎnáa.

21 Hón pǎahǔ so yi ká nùpue lée nùpue na tà von o Núhǔso
 yèni
 à wón á à fen.†

22 «*Isirayεlesa, mí jí bíò á ĩ ì bíò á à na mia: O Nazarεete níi Yeesu fù lée nùpue na le Dónbeenǐ zéenia bíò làa mia le mí wiráa. Mu yéréké bíowa na wee zéeni le Dónbeenǐ pánká na le wó là a níi mí tǎhǔ, lé bún wee zéeni mu. Minén miten yáá zū mu.

23 O níi mu á le Dónbeenǐ dó mí níní yi làa bíò á le wi à mu wéráa. Le fèra zū bíò mí ì wé làa wo. Minén lé bíá dó a bíá

* 2:15 Ba zúífùwa fù yí máa hǐnǐ dí bíò yǐnbíi huúu, ká mu yínǎn 6a floró na 6a wee wé hǎ léèrèwa bíò dènú pǎahǔ wó vó. † 2:21 Mi loǎ Zowεεle vǎahǔ 3.1-5

yí zū le Dónbeenĩ níi yi, á 6a 6úaa wo ho *kùrùwá wán, ó o húrun.

²⁴ Ká le Dónbeenĩ màhã fáa wo mu húmú níi yi, le vènia wo. Mu húmú lá yí dà máa yí pánká o wán huúu.

²⁵ O *Daviide hĩa bía bio kà o dǎní yi:

I hĩa wee wé mi a Nùhũso í yahó fɛɛɛ.

Orén lé yĩa wee 6ua mi bera a na á í yí dèdɛɛka.

²⁶ Lé bũn nɔn á í sɪi wan,

á bióní búenbúen léé sɪ-wɛɛ bióní.

Hári á í zūn í húmú bio,

á í sɪi pá à hĩ.

²⁷ Lé bio á fo máa día mi

á í máa va hen na 6a nĩ-hĩa wee va yi.

Fo máa tà ũ ton-sá na á ũ wa á máa soo.

²⁸ Fo zéenia mi lè ho wǎhũ na wee va le mukǎnĩ lahó yi.

Hen ká í wi ũ nĩsǎnĩ à í sɪi wa wa dà khĩ.‡

²⁹ «Wàn zàwa, mi le í bío wàn 6úaa Daviide bio wéréwéré na mia: O Daviide hĩa húrun á 6a nùuna, á búure pá dà wee zéeni ho zuia.

³⁰ Bío ó o hĩa lé le *Dónbeenĩ jii-cúa fɛɛro, á zū le le Dónbeenĩ hĩa báa á dórǎa mí jii nɔn le mí ì na a bɛɛnĩ o mǎnmǎnía nĩ-kéní búí yi,

³¹ ó o fèra zūna bio wa 6ueé wé, ó o wǎa bía a *Krista vèeró bio kà sii: Le Dónbeenĩ máa día ó o máa va hen na 6a nĩ-hĩa wee va yi, le máa día ó o máa soo. §

³² «O Yeesu mu le Dónbeenĩ vènia, á warén búenbúen lé mu sɛérǎsa.

³³ O 6uan yòora le Dónbeenĩ nín-tǎnĩ. Lé bĩn ó o yú le Hácírí yi, dǎo ó o Maá dó mí jii le mí ì na. O bera le fò wa nĩ-kéní kéní. A bũn lé bio mi wee mi á wee jí lònbio.

³⁴ O Daviide wón yí yòora ho wáyai ká a màhã bía bio kà: «O Nùhũso bía nɔn í Nùhũso yi:

Buee kɛɛnĩ í nín-tǎnĩ,

³⁵ fúaa ká í 6úrá ũ zúkúsa ũ tá,

á ũ bò ũ zení wán.*

³⁶ «Minén Isirayɛele nĩpomu búenbúen ko à mi zūn mu kénkén le o Yeesu mu na mi 6úaa ho kùrùwá wán lé wón le Dónbeenĩ wó là a Nùhũso là a Krista.»

Bĩa tà a Krista bio nín-yání kuure

³⁷ Bío 6a já hã bióní mu, á hã zon 6a dàkhĩna, á 6a tùara a Piere lè mí ninzàwa tonkarowà yi: «Wàn zàwa, á lé mu yén á wa ko à wa wé.»

³⁸ O o Piere bía nɔn 6a yi: «Mi yèrémá mi yilera lè mi wára, à mi nĩ-kéní kéní bátizé o Yeesu *Krista yèni yi, á mi bè-kora á à sɛn n̄ día. Bũn ká le Dónbeenĩ á à na mí Hácírí mia.

‡ 2:28 Mi lorí Lení vǎahũ (Psaumes) 16.8-11 § 2:31 Mi lorí Lení vǎahũ (Psaumes)

132.11 * 2:35 Mi lorí Lení vǎahũ (Psaumes) 110.1

³⁹ Le Dónbeenĩ dó mí jii nòn minén lè mi mònmanía yi, làa bĩa na dǎní nàyi, bĩa búenbúen na ó o Njúhũso á à ve.»

⁴⁰ O Piere pá bĩnía bía hã bioní cèrèè á bó lè 6a jũhũ, á henía 6a sĩa. O bía: «Ho lònbio nùpua yí se, mi lé 6a món, à tà ho kǎnĩló bĩo.»

⁴¹ Ba cèrèè tà a Piere bioní yi á 6a bátízera 6a. Mu zon á bĩa zon sã bĩa tà a *Krista bĩo yi jii, á à yí nùpua muaaseé tĩn sii.

⁴² Ba wee tà jí 6a tonkarowà kàránlò na á bán wee na 6a yi sese, á hácírí wó dà-kéní, á wee páaní sanká ho búurú†, à páaní fio.

⁴³ Barén lè mí nĩ-kéní kéní á mu zon dà. Ba tonkarowà wee wé ho yéréké bĩowa na wee zéení le Dónbeenĩ pánká.

⁴⁴ Bĩa tà a Krista bĩo búenbúen fù 6un6uaa, á wee páaní kúee mí nĩ bĩo mín wán.

⁴⁵ Ba fù wee yéé mí manawà, lè mí zíní, lè mí bĩowa, à sanká wárí na mín yi làa bĩo 6a nĩ-kéní kéní koráa.

⁴⁶ Làa wizooní búenbúen ká 6a wee páaní kúee mín wán le *Dónbeenĩ zĩ-beení lún yi à máa khí. Ba wee páaní sanká ho búurú mí zíní yi, à dí mí dǎnlò lè le sí-wee ká bioní mía mu yi.

⁴⁷ Ba wee khòoní le Dónbeenĩ, á mu nĩpomu búenbúen wee wíoka 6a yèni. Làa wizooní búenbúen ká a Njúhũso wee vá bĩa ó o kǎnía à kúee 6a kuure nùpua wán.

3

O Piere là a Zǎn wéera a mùamúa

¹ Wizonle búí, ó o Piere là a Zǎn hínòn wee yòo le *Dónbeenĩ zĩ-beení lún yi le wi-háarè fioró pǎahũ.

² Ba yòo wee dǎ ò o nĩ búí na ton ká a le o mùamúa a kará le *Dónbeenĩ zĩ-beení zũajii na 6a wee ve làa Zũaji-senĩ* jii. Làa wizooní búenbúen ká 6a wee lá a 6uee díá bĩn ò o wé fioka le wárí bĩa wee 6uee zo le zĩ-beení lún mu yi cǎn.

³ Bĩo ó o Piere là a Zǎn wà 6ueé zo ó o mòn, ó o le 6a hã mí.

⁴ A bán fá mí yĩ wo yi, ò o Piere bía: «Loń wen sese.»

⁵ O o nĩ 6èn wǎa wíokaa fá mí yĩ 6a yi. O wee leéka le 6a hĩa a na bĩo búí mí yi.

⁶ O o Piere wǎa bía nòn wo yi: «Wárí 6èntĩn mía í cǎn máa na fon. Bĩo í cǎn lé bĩo á ì ì na fon. O Nazareete nĩ Yeesu *Krista pánká yi, à ù lii hĩnĩ yòo varáka.»

⁷ O o 6uan o nín-tiǎnĩ bàhó yi á wee hóní làa wo. Mí lahó yi à bĩn ò o mùamúa mu zení là a nǎnkikáá-yĩo dèenía fá,

† **2:42** Ba zũifũwa fù wee wé cèeka ho búurú là vé, à bè yi díráa. Ká a Yeesu dǎnlò na ó o dú lè mí nĩ-keninia món, á bĩa tà a bĩo wǎa wee wé mu à leékaráa o Yeesu mu bĩo. * **3:2** Zũaji-senĩ: Ba wee leéka le ho lé le Dónbeenĩ zĩ-beení zũajii búí na lée wi bĩa yínǎi 6a zũifũwa lahó na 6a wee kerĩ yi le hã lara na bĩo sã 6a zũifũwa binbirí yi pǎahũ.

⁸ Ó o tá yòò ðĩn mí zení wán á wee varáka. O varákaa bò làa ba a zon le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, á wee yénka ká a khòonĩ le Dónbeenĩ.

⁹ Ba zãamãa búenbúen mɔn wo ò o wee varáka ká a khòonĩ le Dónbeenĩ.

¹⁰ Bĩo 6a zũna le lé o nĩi na wee 6uee keení floka le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ Zũaji-seni jii, á 6a búenbúen zãna á wó coon bĩo wó a yi bĩo yi.

O Piere wee zéeni bĩo nɔn ó o nĩi wannãa

¹¹ Bĩo ó o nĩi yĩ máa lé o Piere là a Zãn món á 6a nùpua búenbúen wee 6ùuni 6uee zo 6a cón o *Salomɔn Sãnsá † yi. Ba búenbúen wó coon bĩo wó bĩo yi.

¹² Bĩo ó o Piere mɔn mu, ó o bía bĩo kà nɔn 6a zãamãa yi: «*Isirayeelesa, lée webio nɔn ó o nĩi mu waró bĩo wórãa mia coon? Lée webio nɔn mi wee loĩnãa wen kà sii, ka lè mu lé warén waten lè wa pànká á nɔn ó o wee varákarãa, tàá lé bĩo wa bò le Dónbeenĩ yi bĩo yi.

¹³ O *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu‡ lè wàn 6ùaaawa na ká 6àn Dónbeenĩ lé yĩa dó ho cùkú mí ton-sá Yeesu yi. Minén miten lé bĩa dó a ho pànká 6ànsowà nĩi yi, á pã a bĩo o *Pilaate yahó, ká wón jɔn wãa lá tà le mí ì díã a.

¹⁴ O nĩ-térénnii na bĩo sí le Dónbeenĩ yi á mi pã bĩo, ò o nĩ-búe na ho kàsó yi lén díaró á mi síã màhã vá yi á fióra a Pilaate cón.

¹⁵ Lé bún mi wó 6órãa yĩa le mukãni bĩo wi nĩi yi. Ká le Dónbeenĩ màhã vèenía wo. Warén lé mu 6àn seérãsa.

¹⁶ O Yeesu yèni pànká, làa bĩo wa dó wa síã o yi lé bún weéra a nĩi mu na mi búenbúen zũ á yĩo wi wán ká. Bĩo wa dó wa síã o Yeesu yi lé bún nɔn ó o nĩi mu wan cunnãa làa bĩo mi búenbúen mɔn làa wo.

¹⁷ «Wàn zãwa, † zũ le bĩo minén lè mi júnãsa wó là a Yeesu á mi yĩ zũ jũhũ.

¹⁸ εε ká lé kà sii á le Dónbeenĩ wórãa, à bĩo le hĩa bía mí jĩ-cúa fεerowà búenbúen jĩnĩ yi á yĩo lé. Le bía le o *Krista ko ò o lò be.

¹⁹ A mi cén yèrè má mi yilera lè mi wárã, à na miten le Dónbeenĩ yi, á dén á à sèn mi bè-kora á à díã.

²⁰ Bũn ká le è na hã pònna na mi ì yĩ ho héerã yi mia, á mi ì yĩ á à vũn yi, á mún ñ na a *Krista na le fèra léra mia, o Yeesu.

²¹ O Yeesu ko ò o keení ho wáayi mànĩ fúaa pãahũ na mu bĩo búenbúen khĩi yèrè máa wó mu bè-fla yi làa bĩo le Dónbeenĩ bíarãa mu háãni mí jĩ-cúa fεerowà jĩnĩ yi.

† **3:11** O Salomɔn Sãnsá: Ho lé le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ sãnsá na wi lè le wii hènii. Ho son á pon le zĩ-beenĩ mu lún sãn-kénii na á bĩa yĩnɔn 6a zũifũwa dà wee zo yi. Lé bĩn á ho làndá bĩo zéeni lowa hĩa wee kàrán 6a nùpua yi. ‡ **3:13** Mĩ loĩ Léró vũahũ (Exode) 3.6, 15

22 O *Mɔyĩize bía bĩo kà: «Mi Nùhũso Dónbeenĩ á à lén o jĩ-cúa fɛero búí mĩn zàwa t̃ahũ na ka lè ì bĩo. Bĩo búenbúen na ó o wé è bĩo á à na mia à mi wé jĩ sese.

23 Nùpue lée nùpue na khĩi yĩ máa jĩ a jĩ-cúa fɛero mu bĩonĩ, wón á à lén le Dónbeenĩ nĩpomu t̃ahũ á à búe.»^S

24 A lá a Samuwɛele jĩi wán á 6a jĩ-cúa fɛerowà na khĩina lè mí nĩ-kéní kéní búenbúen á mún bía hã wizooní na kà bĩo.

25 «Bĩo le Dónbeenĩ dó mí jĩi nɔn mĩn búaaawa yi lè mí jĩ-cúa fɛerowà jĩnĩ á bĩo sã mia. Mi níi mún wi le *páanĩ yi, d̃io le Dónbeenĩ bò lè mĩn búaaawa p̃ahũ na le bía bĩo kà nɔn o *Abarahaamu yi: «Ŭ m̃onm̃anía bĩo yi, á hã zĩ-júná búenbúen na ho tá wán á ì ì dúbua yi.»*

26 Ɛε ká mu nín-yání, á lé minén lé bĩa le Dónbeenĩ tonkaa mí ton-sá Yeesu ó o buara bĩo yi. Le tonkaa wo ò o buée dúbua mia, à mi lè mí nĩ-kéní kéní khí mi wén-kora yi orén bĩo yi.»

4

O Piere là a Zân d̃ĩn ho làndá t̃iá fɛerowà yahó

1 Bĩo ó o Piere là a Zân wee bĩo lè 6a zãamãa, à b̃ĩn le *Dónbeenĩ yankarowà, lè le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ parowà júnása lè 6a *Sadus̃ɛwa buée d̃ĩn.

2 Ba s̃ia b̃ent̃ĩn yĩ wan 6a tonkarowà nùwã j̃un mu bĩo yi huúu, lé bĩo 6a wee kàrán 6a nùpua, á wee bĩo le o Yeesu vèera, á b̃ĩn bĩo yi á 6a nĩ-hía mún dà à vèe.

3 A 6a w̃ira 6a kúaa ho kàsó yi á pannãa ho tá t̃iló, lé bĩo le w̃ii tò vó.

4 B̃ĩn pá yĩ hò bĩo á bĩa j̃á hã bĩonĩ mu á cèrèè tà hã yi, á bĩa dó mí s̃ia a *Krista yi á dó wán á yú báawa muaaseé h̃onú s̃ii.

5 Mu tá lée t̃õn á 6a *zũifùwa júnása, lè 6a *nĩ-k̃ia, lè ho *làndá bĩo zéenilowa kúaa mín wán ho Zeruzalɛmu yi.

6 Ba nùpua búí na wi bĩa kúaa mín wán b̃ĩn t̃ahũ lé o Aana na lé 6a yankarowà j̃uhũso beenĩ, là a Kayiifu là a Zân là a Alɛkisãndere, à séení 6a yankarowà j̃uhũso beenĩ z̃ii nùpua búenbúen.

7 Ba le 6a bua 6a tonkarowà buée d̃ĩnĩ mí t̃ahũ. Bĩo 6a buée d̃ĩn á 6a t̃uara 6a yi: «Lé o yén p̃anká yi t̃áá lé o yén yèni yi á mi wéérarãa o ñii mu?»

8 A b̃ĩn ò o Piere w̃ãa sú lè le Dónbeenĩ Hácírí, ó o wee bĩo làa ba: «Minén ñipomu júnása lè mí nĩ-k̃ia,

9 bĩo mi wee t̃uà w̃en ho zuia lè mu bè-tente na wó nɔn o mũamúa yi bĩo, làa bĩo ó o wó wó wannãa.

10 Awa, mi búenbúen ko à mi z̃ũn mu, ò o Isirayɛele ñipomu mún z̃ũn mu. Bĩo nɔn ó o ñii na kà wannãa á d̃ĩn mi yahó lé

^S 3:23 Mi loĩ Làndá zéeniló ṽuhũ (Deutéronome) 18.15, 18, 19 * 3:25 Mi loĩ Bĩo j̃uhũ búeenĩ ṽuhũ (Genèse) 22.18, 26.4

o Nazaréete nii Yeesu yèni pànká yi, yĩa mi búaa ho *kùrùwá wán ó o húrun, na le Dónbeenĩ vèenía.

11 O Yeesu lé yĩa le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ bía bĩo le o lé le huee na á 6a sorowà pã bĩo, minén sorowà. Dén huee so lé ão bĩnía 6uan ho soró ãnía.*

12 O Yeesu mí ãon lé yĩa dà wee kãní 6a nùpua. Mu yínõrì orén yèni, á yèni búii na kũn dà à kãní wen á le Dónbeenĩ yí nõn nii woon yi ho ãmĩnĩá yi.»

13 A 6a zũifùwa làndá tũiiá fèerowà mu á mu wó coon ãakhĩna, lé bĩo 6a mõn ò o Piere là a Zãn wee bío ká 6a ponĩ séra. Ba mún zũna le 6a lé 6a nùpua na yí kàrána. Ba zũna mu le 6arén là a Yeesu kera mín wán míana.

14 Ká bĩo 6a mún mõn o nii mu ò o wan á ãn o Piere là a Zãn nĩsãní, á 6a wãa yí dà bĩo máa bío.

15 A 6a wãa le 6a tonkarowà lée ãn ho khũuhũ vé, à 6arén bán kará wee wãanĩ.

16 Ba wee bío mín yi: «Lée webio wa yàá à wé lè 6a nùpua mu coon? Ho Zeruzalemusa búenbúen zũ mu kénkén le ho yéréké bĩo na wó á 6a mõn lé 6arén wó mu, á warén mún yí dà máa bío le mu yí bon.

17 A mi cén wa là le hèrè làa ba, à hè 6a à 6a yí bĩnĩ yí bío o Yeesu bío là a búii hũú. Lé búñ á à na ká bĩo wó ká máa ben máa fè 6a zãamãa.»

18 Búñ mõn á 6a bĩnía von o Piere là a Zãn á bía henía nõn yi le 6a khí à yí bío, tàá à yí kàrán 6a nùpua o Yeesu yèni yi hũú.

19 Ká a Piere là a Zãn mãhá bía nõn 6a yi: «Minén mi beere wãa loĩ le mu so téréna le Dónbeenĩ cõn à wa bè mi bíonĩ yí ká wa pí lerén bíonĩ le?

20 Warén cén yí dà máa pe wa jini ká bĩo wa mõn làa bĩo wa jã á wa yí máa bío bĩo.»

21 A ho làndá tũiiá fèerowà wíokaa là le hèrè làa ba, à 6a kúará 6a. Bĩo 6a à ãn wán á à beéráa 6a lò á 6a yí zũ, lé bĩo 6a zãamãa búenbúen wee khõnĩ le Dónbeenĩ bío wó bío yi.

22 O nii na waró bío wó ho yéréké á teró lúlúio po búará-jun.

Bĩa tà a Krista bio wee fio

23 Bío ó o Piere là a Zãn ló ho kàsó yi, á 6a wà van mí kuure nùpua cõn, á vaá lá bĩo búenbúen na 6a yankarowà júnása le 6a nĩ-kĩa bía nõn 6a yí á fèera nõn mí ninzàwa mu yi.

24 Bío 6a jã mu wó, á 6a búenbúen wó mí yilera làa dà-kénĩ á wee fio le Dónbeenĩ yi ká sii: «Núhũso, ãnén lé fo lera ho wáayi lè ho tá, lè ho muhũ lè mu bío búenbúen na wi ho yi.

25 ãnén lé fo bía lè ù Hácirí ù ton-sá *Daviide na lé wán búaa jii yi ká:

«Lée webio nõn á hã síi-viò nùpua wee kánkárãa?

Lée webio nõn á ho ãmĩnĩása wee lè ká mu jũhũ mía?

* 4:11 Mi loĩ Leni vūahũ (Psaumes) 118.22

- 26 Ho ðimíjǎ bá-zàwa wíokaa míten ðin hã fio bïo yi.
 Ba júnása mún hínɔn von mín kúaa mín wán à 6a lò.
 Ba búenbúen wó mí jii làa dà-kéní là a Nùhúso làa yia o mɔn
 léra wán.»†
- 27 A mu bèn bon ò o *Heroode là a *Põnsi Pilaate wó le jii dà-
 kéní ho lóhó yi hen, 6arén là a *Isirayεεle nípomu, le hã síí-viò
 núpua à 6a hínɔn ũ ton-sá Yeesu na bïo sí foñ wán, yia fo mɔn
 léra.
- 28 Bïo fo hía fèra bía le fo ò wé á à kǎna le ũ pánká le ũ síi bïo
 yi, bïn búenbúen lé bïo 6a wó kà à tíira jii.
- 29 Nùhúso, wǎa loñ 6a hεεrè na 6a wee là. Na le sí-hebúee
 warén na lé ũ ton-sáwá yi à wa wé bue le ũ bíoní.
- 30 Dé ũ nii, à 6a vánvárowà waró le mu yéréké biowa na wa
 wee wé ũ ton-sá Yeesu na bïo sí foñ yèni pánká yi, à zéeni ká
 ũ bïo bon.»
- 31 Bïo 6a flora vó, á ho lahó na 6a wi yi á zà kikikí, á 6a
 búenbúen sú le le Dónbeení Hácírí, á 6a hínɔn wee bue le
 Dónbeení bíoní le le sí-hebúee.

Bia tà a Krista bio wee páani sanká mí níi bïo

- 32 Bïa tà a *Krista bïo búenbúen á fù 6un6uaa, á sía le 6a
 hácírí wó dà-kéní. O búí fù yí máa bío mí níi bïo á mí te mí
 ðòn. Ba bïo búenbúen na fù wi 6a cón á 6a 6un6uaa yi.
- 33 Ba tonkarowà fù wee zéeni a Nùhúso Yeesu vèeró bïo
 le ho pánká beení, á le Dónbeení wee na hã dú6uaa cèrèe 6a
 búenbúen yi.
- 34 Ní-khenii fù mía 6a tǎhú, lé bïo á bïa manawà le 6a zíní
 wi á fù wee yéé hã,
- 35 à 6ua wárí 6uee dé 6a tonkarowà níi yi, à 6a bíní wé sí
 sanká na mín yi làa bïo 6a ní-kéní kéní koráa.
- 36 Mu bàn síí ó o Zozεεfu hía wó. O lé o *Levii nùwã ní-
 kéní na wee lé ho Siipere‡ yi. Ba tonkarowà wee ve o làa
 Baanabaasi, mu kúará le yia wee hení hã sía.
- 37 O hía yèéra mí mǎhú á buan wárí 6ueé nɔn 6a tonkarowà
 yi.

5

O Ananiasi le mín hǎa Safiraa bïo

- 1 Níi búí hía wi bïn 6a le Ananiasi, ká bàn hǎa 6a le Safiraa.
 O hía yèéra mí mǎhú,
- 2 á fá wárí sǔn-kéní bàrá, á bàn hǎa mún zū mu, à ðio ká ó o
 buan vaá nɔn 6a tonkarowà yi.

† 4:26 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 2.1-2 ‡ 4:36 Siipere: Lé ho kǎhú búí na ho
 Méditeranée yámú jumu kńía yi. Ho wi le mu yámú jumu mu bàn wii hèní. Ba
 tonkarowà páahú ká 6a zúífùwa na wi bïn á boo.

³ O o Piere bíá nɔn wo yi: «Ananiasi, lée webio nɔn ó o *Satāni dórāa hā yile-kora foñ, ũ fā le sabéré le Dónbeenĩ Hácírí jii, á fá ho mǎhũ wárí sǎn-kéní bàrá?»

⁴ Bĩo ho mǎhũ mu lá ðĩn yí yèera ká yínɔí fo te ho le? A bĩo ho yèera, á ho bàn wárí bĩo sǎ a yén yí? Yínɔí fo le? A lée webio nɔn á fo wórāa bĩo kà? Fo yí fā sabéré nùpua jii, le Dónbeenĩ lé ðĩo á fo fā le sabéré jii.»

⁵ Bĩo ó o Ananiasi jǎ hā bíoní mu, ó o ló lùwá, á líi húrun. A bĩa jǎ mu búenbúen zǎna dàkhĩna.

⁶ A 6a yàrówá hínɔn cà le dèe pon o yi, á guan vaá nùuna.

⁷ Lèèrèwa bĩo tĩn sii bún món á bàn hǎa wà bueé zon ká a yí zũ bĩo wó.

⁸ O o Piere tùara a yi: «Mi ho tũia na miĩ: Mĩn mǎhũ na mi yèera bàn wárí búenbúen lé ðĩo kà le?» O o le ũuu, le dén lé lerén.

⁹ O o Piere wǎa bíá nɔn wo yi: «Ūnén lè mĩn báa wó kaka wǎania tòráa á wee khénnaa le Dónbeenĩ Hácírí kúará? Loĩ, bĩa lée wi ho zũajii kà lé bĩa vaá nùuna mĩn báa. Ūnén 6a mún ñ lá á à lénnaa.»

¹⁰ Mĩ lahó yi ó o hǎa mu 6èn dèenia ló lùwá o Piere tá, á líi húrun. Bĩo 6a yàrówá bueé zoó ðĩn ò o húrun, á 6a lá a guan vaá nùuna bàn báa nĩsǎní.

¹¹ Bĩa tà a *Krista bĩo kuure làa bĩa jǎ mu búenbúen zǎna dàkhĩna.

Ba tonkarowà wee wé mu yéréké biowa

¹² Mu yéréké biowa cèrèe na wee zéeni le Dónbeenĩ pánká á 6a tonkarowà hǎa wee wé mu nĩpomu tǎhũ. Bĩa tà a Krista bĩo búenbúen hǎa wee wé mí yilera làa dà-kéní à wé kúee mĩn wán le *Dónbeenĩ zĩ-beeni lún yi o *Salomɔn Sǎnsá* yi.

¹³ Nĩ-vio yí máa hení mí sǎa zo 6a tǎhũ, èe ká 6a zǎamáa mǎhǎ pá wee wíoka 6a yèni.

¹⁴ Ba báawa lè 6a hǎawa na wee dé mí sǎa o Nùhũso yi á wee wé boo ká 6a wà.

¹⁵ A 6a wǎa wee 6ua 6a vǎnvárowà à buee lée bàráka hā wǎna nĩsǎa hā dǎmu sǎa wán, bèra a na ká a Piere hǎa buee wee khĩí, ò o boní pá wǎa yí kúia 6a búu wán.

¹⁶ Hǎrí hā lórá na sùarǎa lè ho Zeruzalɛmu à nùpua mún wee búuni buen lè mí vǎnvárowà lè 6a nùpua na 6a cínáwa wee beé lò. A 6a búenbúen wee wa.

Ba wee beé o Krista tonkarowà lò

¹⁷ A 6a yankarowà jùhũso beeni làa bĩa làa wo páania wi na lé 6a *Sadusiewa kuure nùpua á le yandee sú 6a tonkarowà bĩo yi.

¹⁸ A 6a wiikaa 6a tonkarowà á kúaa 6a zǎamáa kàsó yi.

* 5:12 Mi loĩ Bè-wénia vǎhũ 3.11

19 Ká a Nùhúso wáayi tonkaro búí màhǎ lion ho tɛnàahú à lii héra ho kàsó zii wonna, ò o léra 6a á bía nɔn yi:

20 «Mi lén va le *Dónbeení zí-beení lún yi á vaa bue le mukānī binbirī na máa vé bio búenbúen à na 6a zāamāa yi.»

21 A 6a tonkarowà bô bïo ó o bía yi. Le yĩnbíi búiriri á 6a wà van le Dónbeení zí-beení lún yi á vaá zoó wee kàrán 6a nùpua.

Ba yankarowà jùhúso beení làa bía làa wo páania wi á von o *Isirayεele nìpomu *nì-kíá. A 6arén na lé ho làndá tũíá fεerowà búenbúen kúaa mín wán, à 6a tonkaa 6a búí le 6a lén vaa lén 6a tonkarowà ho kàsó yi 6ua 6uennáa.

22 Ká 6a parowà màhǎ yí vaá yú 6a bín, á 6a wà 6ueé bía bïo kà nɔn 6a yi:

23 «Wa vaá yú ho kàsó zii wonna ká hǎ pon ðĩn sese, á 6a parowà na bín búenbúen mún ðĩnka mí lara yi. Eε ká bïo wa héra à wa zon, á wa yí zoó yú nùpue.»

24 Bïo le Dónbeení zí-beení parowà jùhúso lè 6a yankarowà júnása já hǎ bioní mu, á 6a wáa yí zū hen na 6a à dé míten yi 6a tonkarowà mu víló bïo yi, á 6a wee tùa míten yi le mu yáa wó kaka wórāa coon.

25 Hón pǎahú so yi ò o búí 6ueé ðɔn, á bía nɔn 6a yi: «Mi loí, 6a nùpua mu na mi pon jii ho kàsó yi, lé 6arén vaá wi le Dónbeení zí-beení lún yi á wee kàrán 6a nùpua.»

26 A le Dónbeení zí-beení parowà jùhúso dèɛnía hĩnɔn fó mí nùpua à 6a vaá 6uan 6a tonkarowà 6uararāa ká 6a màhǎ yí wó mu làa hεεrè, lé bïo 6a zāna le ká mí wó mu, á 6a nùpua á à lèeka mí lè hǎ huua.

27 Bïo 6a 6ueé ðɔn ho làndá tũíá fεerowà yahó làa ba, á 6a yankarowà jùhúso beení tùara 6a yi:

28 «Wa so nɔnzon yí hò mia lè le sòobéε le mi yí biní yí kàrán 6a nùpua o nni mu yèni yi le? A mi wáa loí bïo mi wó. Ho Zeruzalεemu lóhó búenbúen á mi vó lè mi kàránló, á mún wi à mi bàká warén yi là a nni mu húmú bïo.»

29 O o Piεe lè 6a tonkarowà bía nɔn 6a yi: «Wa ko à wa bè le Dónbeení bioní yi á sũaaní bïo wa à bè 6a nùpua bioní yi.

30 O Yeesu mu na mi 6úaa ho *kùrùwá wán ó o húrun, á wàn 6uaawa 6àn Dónbeení vèenía,

31 á 6uan yòó bàrá mí nín-tiání. Le wó a là a jùhúso na lé o kánílo, ò o *Isirayεele nìpomu bè yi á yèrè má mí yilera lè mí wárá, à yí mu bè-kora séndiáró.

32 Warén, lè le Dónbeení Hácírí na le nɔn bía wee tà le bïo yi, á lé mu bè-wénia mu 6àn seéràsa.»

33 Bïo ho làndá tũíá fεerowà já hǎ bioní mu, á 6a yiwa cá cá, á wi 6a búe 6a tonkarowà.

34 Eε ká *Farizíεe búí màhǎ kera 6a tǎhú á yèni 6a le Kamaliyeli. O lé ho *làndá bio zéenílowa nì-kéní na 6a zāamāa búenbúen wee kɔnbi. Wón lé yia líi hĩnɔn yòó ðĩn 6a tũíá

fɛɛrowà t̄ahũ ò o le 6a bío le 6a tonkarowà mu lée d̄ĩn ho khũuhũ màní.

³⁵ B̄ĩn m̄ón ó o bía n̄n b̄ia kúaa m̄ín wán yi: «Isirayɛɛlesa, mi cà hácírí b̄io mi ì wé lè 6a n̄pua na kà b̄io yi.

³⁶ N̄i b̄úi bueé c̄onía h̄ĩn̄n á yèni 6a le Tedaasi. O h̄ia wee wé m̄iten lòn n̄pue na b̄io j̄uhũ wi. N̄pua na bueé tà bò a yí á à yí báawa kh̄iá-náa síi. B̄io ó o húrun, á b̄ia búenb̄uen na tà bò a yí mu p̄ahũ á saawaa, ó o b̄io j̄uhũ b̄ó.

³⁷ B̄ĩn m̄ón á ho m̄iló p̄ahũ, ó o Kalilee n̄i Zudaa b̄èn h̄ĩn̄n á yú 6a n̄pua c̄èrèè á 6a bò a yí. A wón 6a m̄ún b̄ó, á b̄ia bò a yí búenb̄uen saawaa.

³⁸ Awa, á mi le 1 bío mu na mi: Ba n̄pua mu á mi día b̄io. Mi día 6a le 6a lén. Lé b̄io ká 6a tonló mu á b̄io ló n̄pue níi yi, á ho j̄uhũ á à b̄ue.

³⁹ Ká ho b̄io b̄èn ló le Dónbeenĩ níi yi, á mi yí dà d̄èe b̄úi máa wé làa ho. Mi yí wó sese á mi ì k̄eĩ lòn n̄pua na wee fi lè le Dónbeenĩ.»

B̄io ó o fɛɛra mí j̄i-cúa vó, á ho làndá t̄úia fɛɛrowà tà a b̄io.

⁴⁰ A 6a von 6a tonkarowà, á bueé han lè h̄ã làbàani, á 6a le 6a yí b̄iní yí bío b̄io o Yeesu yèni yi, á 6a w̄ãa día 6a à 6a wà.

⁴¹ Ba tonkarowà ló le z̄ii yi ká 6a s̄ia wan, lé b̄io le Dónbeenĩ le 6a ko lè le lònbee o Yeesu yèni b̄io yi.

⁴² Làa wizooní búenb̄uen ká 6a wee k̄arán 6a n̄pua, á wee bue le b̄in-tente le Dónbeenĩ z̄i-beenĩ lún yi lè h̄ã z̄iní na ká yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenĩ m̄n lera á wó là a k̄ánilo.

6

Ba n̄pua na wé è séení 6a tonkarowà

¹ Mu p̄ahũ ká 6a n̄i-kenínia wee dé wán ká 6a wà. A 6a *zúifùwa na wi 6a t̄ahũ na wee bío mu k̄eɛk̄imu s̄ia yí wan b̄io á b̄àn z̄àwa na lé 6a zúifùwa binbirí wee wé yi. Ba wee zá le làa wizooní búenb̄uen le m̄ínén mah̄áawa á 6a yí máa loĩ yi sese ho d̄ĩnló sankaró p̄ahũ.

² A 6a tonkarowà píru j̄un von 6a n̄i-kenínia búenb̄uen kúaa m̄ín wán bía n̄n yi: «Wán z̄àwa, wa yí ko à wa día le Dónbeenĩ b̄ioní bueró ká wa yèrè má wa yara sí ho d̄ĩnló b̄io.

³ Mi cén hueeka 6a n̄pua n̄wã h̄èj̄un mi t̄ahũ na mi z̄ú le 6a t̄érinna, á sú lè le Dónbeenĩ Hácírí lè mu b̄è-z̄úrminí. Bán lé b̄ia á wa à dé mu níi yi.

⁴ B̄ĩn ká war̄èn b̄èn dà à na waten ho fioró lè le Dónbeenĩ b̄ioní bueró yi lè wa s̄òb̄éɛ.»

⁵ B̄io 6a tonkarowà fɛɛra mí j̄i-cúa vó, á 6a kuure n̄pua tà 6a b̄io. B̄ia 6a hueekaa lé o Etiɛna na lé o n̄pue na slidéro wi, na sú lè le Dónbeenĩ Hácírí. A séení a Filiipu, là a Porokoore, là a Nikon̄ore, là a Tim̄n, là a Paamenaasi, là a Antiosi n̄i Nikolaa na h̄ia yèrè máa bò 6a zúifùwa mu b̄àn Dónbeenĩ yi.

⁶ Ba òuan òa vannáa òa tonkarowà cón, á bán bò mí níní òa wán à òa flora nòn òa yi.

⁷ Le Dónbeení bíoní wee βεν fè hã lara ká le wà, á òa nì-kenínia wee dé wán ho Zeruzaleemu yi, á òa yankarowà cèrèè á wee tà dé mí sía o *Krista yi.

O Etièna òa wíira

⁸ O Etièna le Dónbeení dúbuuaa nòn ho pànká yi, ó o wee wé mu yéréké bè-beera na wee zéení le Dónbeení pànká òa nùpua tíahú.

⁹ A òa zúifùwa nùwã yèn òúi á hínòn pá a bío. Ba òúi lé òa zúifùwa kàránló zii nùpua na òa wee ve làa wobáaní na wi mítén. Ba lé bíá ló ho Síreèna lè ho Alekisándiri lórá yi. Ká òa òúi lé bíá ló ho Silisii lè ho Azii kána yi. Lé bán lé bíá òueé wee wáaní là a Etièna.

¹⁰ Ká òa màhá yí dàrna a bío, lé bío le Dónbeení Hácírí bè-zúrminí na le wee na a yi lé bío ó o wee bíoráa.

¹¹ A òa yà òa nùpua jini à òa le òa bío bío kà: «Wa jà ò o nii mu bíá khon o *Mòyiize lè le Dónbeení dání yi.»

¹² Lé bún òa bíá á súkúra lè òa zãamãa, lè òa *nì-kíá, lè ho *làndá bío zéenílowa. Bún món á òa òueé wíira a Etièna á òuan vannáa ho làndá tíiá fèerowà yahó.

¹³ Ba mún fó òa nùpua òúi bòráa na òueé fúaa hã sabíoní o Etièna mu jii. A bán òueé bíá: «Féèè ká a nii mu wee bío hã bín-kora à lé le *Dónbeení zì-beení là a Mòyiize làndá yi.

¹⁴ Wa jà ò o bíá le o Yeesu, wón Nazarèete nii so, á à fio le Dónbeení zì-beení, á mún n yèrémá hã làndáwá na ó o Mòyiize nòn wèn.»

¹⁵ Ho làndá tíiá fèerowà na wi le zii yi mu zòn búenbúen fá mí yío o Etièna yi, á mòn ò o yahó bonmín lè le Dónbeení wáayi tonkaro yahó.

7

O Etièna jì-cúa na ó o fèera

¹ Ba yankarowà nùhúso beení tùara a Etièna yi: «Hã! Bío òa wee bío ù jii so bon le?»

² O o Etièna bíá: «Minén wàn maáwá lè wàn zàwa, mi jí bío á ì bío á à na mia. Le Dónbeení cùkúso hía zéénia mítén lè wàn bùaa *Abarahaamu ká a wi ho Mezopotamii yi á òin yí ló yí vaá kará ho Haran lóhó yi,

³ á bíá nòn wo yi: «Lé díá mìn kòhú lè mìn zii á lén va ho kòhú búii na á ì zéení làa fo yi.»

⁴ O o Abarahaamu wãa hínòn díá ho Kalidee kòhú á vaá kará ho Haran yi. Bío ó o Abarahaamu bán maá húrun á le sã léra a ho Haran yi á òuararãa ho kòhú mu na mi wi yi ho zuia.

⁵ Dónbeení á yí nòn tá wo yi bín. Hàrí hía lè le nín-tàahú bío ó o yí yú. Ká le Dónbeení màhá nòn le jii le mí ì na ho kòhú

mu na ká wo yi, orén lè mí m̀nmanía na à h́nì o m̀n. A ho p̄ahù na le Dónbeenì wee bío mu yi làa wo ká za woon mía o c̄n.

⁶ Bìo kà lé b̄io á le bía n̄n wo yi: «Ũ m̀nmanía kh̄i k̄erĩ k̄a-veere yi, á à wé 6a wobáanì b̄in. Ba à beé 6a lò h̄a lúlúio kh̄iá-náa yi.

⁷ Eε ká ho síi na à wé 6a lè mí wobáanì á ìnén Dónbeenì màh̄á à cíí. B̄in m̀n á 6a à lé b̄in á à lén wé 6ueé 6uaanì mí ho lahó na kà yi.»*

⁸ B̄in m̀n á le bò le *p̄aanii là a Abarahaamu. B̄io wee zéeni le p̄aanii mu b̄io lé ho *kúiiiró. Lé b̄in n̄n ó o Abarahaamu za *Izaaki teró wizoonì bío h̄et̄in níi yi ó o *kúio wo. Lé b̄in ó o Izaaki mún kúio o *Zakoobu, á wón 6èn kúiora mí zàwa p̄irú ñun na lé wa z̄i-ñúná b̄an 6uaawa.

⁹ «O zàwa mu dú le yandee lè mín f̄eso Zozεfu†, á yèéra a ó o wó a wobá-nii ho *Ezipite yi. Ká le Dónbeenì màh̄á kera làa wo.

¹⁰ Le léra a mí lònbee 6úen6úen yi. Le wó ó o dàrna ð̄in ho Ezipite béε yahó á zéenia mí bè-zúr̄minì, ó o bío wó sína a yi. A wón b̄ará a mí z̄i b̄iowa lè ho Ezipite k̄h̄ù b̄iowa 6úen6úen ñúh̄ù wán.

¹¹ «Mu p̄ahù á le h̄ini ló ho Ezipite k̄h̄ù 6úen6úen yi lè ho Kanan k̄h̄ù yi mún. Mu wó lònbee làa s̄obéε, á wán 6uaawa mu yí máa yí bío 6a à dí.

¹² B̄io ó o Zakoobu ñá à 6a le ho ð̄inló wi ho Ezipite yi, ó o n̄n-yání tonkaa wán 6uaawa le 6a va b̄in.

¹³ Mu cúa-ñun níi na 6a b̄inía van b̄in, ó o Zozεfu w̄aa zéenia mít̄en lè mín zàwa. Lé b̄in ó o béε bò yi zúr̄nanáa hen na ó o Zozεfu n̄nk̄ani can yi.

¹⁴ O o Zozεfu w̄aa tonkaa mín zàwa le 6a vaa fé mín maá lè mín z̄i n̄pua 6úen6úen. Ba à yí n̄pua 6úará-náa hònú mía.

¹⁵ O o Zakoobu w̄aa 6uara ho Ezipite. Lé b̄in ó o 6ueé h̄urun yi, á wán 6uaawa mún h̄urun b̄in.

¹⁶ Ba guan 6a ñi-h̄inmu vannáa ho Sisεmu yi, á vaá n̄una le búure na ó o Abarahaamu h̄ia ya a Ham̄ore zàwa c̄n.

¹⁷ «B̄io ho p̄ahù na le Dónbeenì ko à le tíi bío le h̄ia dó mí ñii n̄n o Abarahaamu yi ñii wà 6ueé s̄ará, á b̄in wa ñipomu boo, á wee dé wán ho Ezipite yi.

¹⁸ B̄in m̀n ó o béε 6úí na yí z̄ina a Zozεfu á kará ho Ezipite k̄h̄ù ñúh̄ù wán.

¹⁹ O kh̄a wa ñipomu, á beéra wán 6uaawa lò, á k̄k̄áa 6a yi le 6a p̄í mí zàwa kúia à 6a hí.

* 7:7 Mi loñ B̄io ñúh̄ù 6úeenii v̄uah̄ù (Genèse) 15.13-14, Léró v̄uah̄ù (Exode) 12.40

† 7:9 Mi loñ B̄io ñúh̄ù 6úeenii v̄uah̄ù (Genèse) 37-50

20 Lé bñn p̄ahũ ó o *M̄oyiize ton yi. O hĩa léé kúnkúza na se, na bño sí le Dónbeenĩ yi. Piina bño tñn ká a wi mín zĩ á b̄àn nu wee ȳenĩ.

21 Ba díá a yí máa loĩ yi, ó o b̄éε hñnló lé yĩa lá a buan á hñn lè mí kùrú za bño.

22 Lé o b̄éε zĩ á ba kenía o M̄oyiize yi lè ho Ezipitesa bño na ba zũ búenb̄uen, ó o wó a n̄upue na p̄ánká wi mí bióní lè mí wárá yi.

23 «Bño ó o M̄oyiize lúlúio yú ho búará-ɲun, ó o kará lon mí yi, ó o hñn̄n le mí vaá loĩ mín zàwa na lé o *Isirayεele n̄ipomu.

24 O o vaá m̄n̄n o Ezipite n̄ĩ búí ò o wee ha b̄àn za n̄ĩ-kéní, ó o tà mín za na ba wee ha ɲii, ò o b̄ó a Ezipite n̄ĩ.

25 O lá wee leéka le o Isirayεele n̄ipomu na lé b̄àn zàwa á à zũñ le le Dónbeenĩ le mí ì ðñ orén wán à lénnáa ba ɲúná, yaa ba yí zũna mu.

26 Mu tá na léé t̄ñn, ó o M̄oyiize fò mín lè mín sí n̄upua nùwá ɲun ká ba wee fi. O o le mí ì yanka ba, ó o bía bño ká: «Wàn zàwa, mínén na lé lè dà-kéní á bñnía wee fi mín yi le?»

27 A yĩa dà mí ninza na so á lío o M̄oyiize ò o bía n̄n̄n wo yi: «Lé o yén b̄ará fo wa ɲúhũ wán le ũ wé cíti w̄en?»

28 Fo wi à ũ búe mí làa bño á fo hñhũ b̄óráa o Ezipite n̄ĩ bño síi le?»‡

29 Bño ó o M̄oyiize ɲá hñn bióní so, ó o lùwa á vaá kará ho Madía k̄shũ yi. Lé bñn ó o yú ba zàwa nùwá ɲun yi.

30 «Lúlúio búará-ɲun bñn m̄n̄n, á le Dónbeenĩ wáayi tonkaro búí zéénia m̄iten làa wo le v̄ind̄è-za d̄shũ na wee c̄ñ yi, ho tá henĩ yi, ho Sinayii búee n̄is̄n̄í. §

31 Bñn bè-minii so wó a M̄oyiize coon. A bño ó o wi ò o vaa s̄arà mu yi à wíoka loĩ sese, ó o ɲá a N̄úhũso t̄amu na bía làa wo:

32 «O *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu na lé m̄ñn b̄úaawa b̄àn Dónbeenĩ lé mi.»* O o M̄oyiize z̄ana, á wee zà wàwàwà, á yí wi ò o loĩ mu yi.

33 O o N̄úhũso w̄aa bía làa wo: «T̄en ũ nak̄aa, lé bño á ho laho na á ũ wi yi léé tá na bño s̄á m̄ñ.

34 Le lònbee na á ì n̄ipomu wi yi ho Ezipite yi á ì m̄n̄n. I ɲá ba w̄éε s̄á, á ì lion wà líi k̄n̄í ba. W̄aa buen. I ì tonka fo ho *Ezipite yi.»†

35 «O M̄oyiize n̄ĩ-kéní mu na ó o *Isirayεele n̄ipomu fù p̄á bño le lé o yén dó a le o wé mí ɲúhũso lè mí cíti f̄i,‡ wón lé yĩa le Dónbeenĩ tonkaa ò o wé o ɲúhũso làa yĩa wee lén h̄á ɲúná. Le wó mu ho wáayi tonkaro p̄ánká yi, yĩa hĩa zéénia m̄iten là a M̄oyiize le v̄ind̄è-za na wee c̄ñ yi.

‡ 7:28 Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 2.14 § 7:30 Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 3.2

* 7:32 Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 3.6 † 7:34 Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 3.7, 8,

10 ‡ 7:35 Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 2.14

³⁶ O Mɔ̀yiize lé yíà léra a Isirayεele nípomu ho *Ezipite yi. O wó mu yéréké bǐowa na wee zéeni le Dónbeenǐ pánká ho kǎhǔ yi, lè ho muhǔ na 6a wee ve làa muhǔ na mùia yi, lè ho tá henǐ yi hǎ lúlúio búarǎ-ɲun pǎahǔ.

³⁷ Lé o Mɔ̀yiize mu lé yíà pá bía bǐo kà nɔn o Isirayεele nípomu yi: «Le Dónbeenǐ á à lén o ɲi-cúa fεero búii mǐn zàwa tǎhǔ na ka lè ǐ bǐo síi á à tonka mi cǎn.» §

³⁸ Bǐo mu nípomu hǐa kúaa mǐn wán ho tá henǐ yi, á lé orén pá hǐa wee vará wán búaaawa lè le Dónbeenǐ wáayi tonkaro pǎahǔ, yíà hǐa wee bío làa wo ho Sinayii búee wán. Lé orén á le Dónbeenǐ bíonǐ na wee na le mukǎnǐ á nɔn yi, ò o 6uee lii na wεn.

³⁹ Ká wán búaaawa màhǎ yí tà ká 6a à bè hǎ bíonǐ mu yi. Ba pǎ a bǐo, á wi 6a bǐnǐ va ho Ezipite yi.

⁴⁰ Ba bía nɔn o *Aaron yi: «Cà hǎ wǎnna búii na wεn na à dí wa yahó, lé bǐo á wa yí zǔ bǐo wó a Mɔ̀yiize mu na léra wεn ho Ezipite yi.» *

⁴¹ A 6a wǎa pá a nòn-za kansi á wee wé mu hǎmu na yi, á dú ho sǎn-beenǐ bǐo 6arén mǐten dàrna wó bǐo yi.

⁴² Ká le Dónbeenǐ màhǎ bǐnǐa 6a mǎn, á día 6a á 6a wee búaanǐ ho wáayi bǐowa, làa bǐo mu túararǎa 6a ɲi-cúa fεerowá vǎahǔ yi:

«Isirayεele nípomu,

hǎ lúlúio búarǎ-ɲun na mi wó ho tá henǐ yi,

á 6a bà-kúio na mi fúaaana lè mu hǎmu na mi wó,

lé ǐnén á mi so wó mu nɔn yi le?

⁴³ Bùee. Mu lé mi Mɔ̀looki wǎahǔ bǔkú za lè mi Erefǎn† wǎahǔ mànàayiire á mi 6uan,

hǎn na á mi wó miten á wee búaanǐ,

lé bǐn nɔn á ǐ ì sèráa mia á à dàráa ho *Babiloona wán.» ‡

⁴⁴ «Hǎ pǎnsòni bǔkú na hǐa wi wán búaaawa cǎn ho tá henǐ yi lé hón á hǎ pɛnminǐ na le Dónbeenǐ làndá túara wán wi yi. Lé hǎn pǎnsòni bǔkú so hǐa wee zéeni le le Dónbeenǐ wi 6a tǎhǔ. O *Mɔ̀yiize hǐa wó ho làa bǐo le Dónbeenǐ zéenia le o wé làa ho. Le hǐa le o wé ho làa hǐa ó o mɔn bǐo síi. ⁴⁵ Bǐn mǎn á hǎ pǎnsòni bǔkú mu á wán búaaawa lè mí mǎnmǎnia na sǎ mǐn á mún 6uan. Pǎahǔ na le Dónbeenǐ ɲon hǎ kǎna nùpua á fó táwá nɔn 6a yi ká a Zozue dú 6a yahó ká lé horén 6a 6uan. A ho 6εn wi bǐn fúuu fúaa o *Daviide pǎahǔ.

⁴⁶ O Daviide bǐo hǐa wó sína le Dónbeenǐ yi, ó o flora le níi le cǎn, à sorǎa ho lahó búii à na a *Zakoobu 6àn Dónbeenǐ yi.

§ 7:37 Mi loǎ Lándá zéeniǎo vǎahǔ (Deutéronome) 18.15 * 7:40 Mi loǎ Léró vǎahǔ (Exode) 32.1, 23 † 7:43 Mɔ̀looki: Lé ho Kanan kǎhǔ hǎani nùpua wǎahǔ na 6a fù wee hǎ. Erefǎn: Lé le mànàayiire búii na ho Ezipitesa fù pá síi, á wó lè mí wǎahǔ à wee hǎ. ‡ 7:43 Mi loǎ Amɔ̀ssi vǎahǔ 5.25-27

47 Ká a *Salomɔn lé yíà màhǎ son le zǐi mu nɔn le Dónbeenǐ yi.

48 Εε ká le Dónbeenǐ na dà mu bǐo búenbúen wán màhǎ yí máa zo zoo κενί 6a nùpua zǐ-sonia yi làa bǐo ó o ɣi-cúa fεero bíarǎa mu.

49 Ho wáayi lé ǐ béenǐ kanmúini,

ká ho tá lé ǐ zení bèenǐ.

Lé le zǐi yén sǐǐ á mi dà à so á à na mǐi.

Lé ho lahó yén á ǐ dà a κενί yi?

50 Bún bǐowa so búenbúen so yínɔǐ mi wó mu ǐten le?§

51 «Búí! Isirayεεlesa, mi yiwa tunka dà, mi yí máa tà hén mi sǐa lè mi ɣikɔnna le Dónbeenǐ veró yi. Minén lè mǐn 6úaawa lée dà-kení.

52 Lé o ɣi-cúa fεero yén á mǐn 6úaawa mu á yí beéra lò? Bǐa buera yíà mí dòn na wee wé le Dónbeenǐ sǐi bǐo búenlò bǐo, bán à mǐn 6úaawa 6ó. Bǐo ká wán, lé orén nǐ-kení mu á minén ló món á mún 6ó.

53 Minén na le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà dó ho làndá nǐi yi, lé minén miten yí bò ho làndá mu bè-bionii yi.»

O Etiεna búeró bǐo

54 Bǐo ho làndá tǐiá fεerowà ɣá hǎ bioní mu á 6a sǐa ka le hǎ à fáa o Etiεna bǐo yi lè le sǐ-cǐlè.

55 Ká arén wón sú lè le Dónbeenǐ Hácírí, ó o hósonía mí yahó á lora ho wáayi, ó o mɔn le Dónbeenǐ cùkú là a Yeesu ò o wi le Dónbeenǐ nín-tǐánǐ,

56 Ó o bǐa: «Mi tántá mi ɣikɔnna, ho wáayi ɣii héra, á ǐ mɔn o *Nùpue Za ká a dǐn le Dónbeenǐ nín-tǐánǐ.»

57 A 6a wee wǎama pónpón à 6a tun mí ɣikɔnna.

58 Bún món á 6a búenbúen dèenía kúaaka a wán á wǐira lórǎa ho donkǐahú á lée wee lèeka lè hǎ huua á à búe. Bǐa wee wé mu á tenkaa mí sǐa bàrá a yàronza búí na 6a le Soole tá le o pa yi.

59 Bǐo 6a wee lèeka a Etiεna lè hǎ huua, ó o wee fio ká sǐi: «Núhúso Yeesu, tà fé ǐ mànáká.»

60 Bún món ó o ló lion mí nɔnkóɣúná wán, ò o wǎamaa pónpón: «Núhúso, yí bè mu bè-kohó na ká 6a wán.» Bǐo ó o bǐa hǎn bioní so wó, ó o húrún.

8

¹ O Etiεna búeró ó o Soole tà.

O Soole wee beé bǐa tà a Krista bǐo lò

Mu nònzoñ mí bèere, á bǐa tà a *Krista bǐo na ho Zeruzalεemu yi, á 6a búakáa wee beé lò làa sòobéε. Ba tonkarowà níi ló, ká bǐa ká búenbúen saawaa zon ho *Zudee lè ho *Samaríi kána yi.

² Ba nùpua 6úi na wee bè le Dónbeenĩ yi sese lé bĩa lá a Etièna vaá nùuna, à 6a wá wá a bïo yi.

³ O Soole wón 6èn lé bĩa tà a Krista bïo ñúhũ 6úeró ó o hĩnɔn can mí kuio bïo yi. O wee hée wĩika 6a báawa lè 6a hãawa hã zĩnĩ yi, à 6ua vaa kúee ho kàsó yi.

O Filiipu wee bue le bĩn-tente ho Samarii yi

⁴ Bĩa saawaa wà bán tò hã kãna yi, á wee bue le bĩn-tente.

⁵ O Filiipu wà van ho Samarii kãhũ ló-beenĩ yi, á vaá wee bue o Krista bïo à na ho nùpua yi.

⁶ Bïo 6a zãamãa ñá bïo ó o Filiipu wee bío, á mún mɔn mu yéréké bïowa na wee zéeni le Dónbeenĩ pánká na ó o wee wé, á 6a wíokaa wee tántá mí ñikɔnna sese bïo ó o wee bío yi.

⁷ Ba nùpua cèrèè na 6a cínáwa wi yi, á 6a wee fáara lé yi ká 6a à wãamaka p̃ñp̃ñ. A 6a mùamúawà lè 6a lóni cèrèè mún wee wa.

⁸ A mu wó s̃i-wɛ-beenĩ ho lóhó mu yi.

⁹ Ñi 6úi na 6a le Simɔn à hĩa wi ho lóhó mu yi, á wó mí ñi simú b̃ĩn miana. Ho Samarii nùpua 6úen6úen wee wé coon bïo ó o wee wé bïo yi. O lá wee wé míten lòn nùpue na bïo ñúhũ wi.

¹⁰ Ba nùpua 6úen6úen hĩa wee ñi a c̃ɔn sese, à lá 6a háyúwá yi à yòo 6úe 6a ñi-kĩa yi. Ba wee bío: «O ñi na ká á le Dónbeenĩ pánká na 6a wee ve làa pánká beenĩ á wi c̃ɔn.»

¹¹ Bïo nɔn 6a wee ñĩn ñĩnãa o c̃ɔn sese ká sii, lé bïo ó o wee wé 6a coon lè mí ñi simú bïowa mu miana.

¹² Ká bïo 6a yèrèmaa dó mí s̃ia le bĩn-tente na ó o Filiipu buera nɔn 6a yi le *Dónbeenĩ b̃éeni là a Yeesu *Krista bïo yi, á 6a báawa lè 6a hãawa á 6a bátízera.

¹³ O Simɔn mí b̃ere mún dó mí s̃i le yi, á 6a bátízera a. B̃ĩn ñii wán, ó o wãa yí maa tà lé o Filiipu m̃n. Mu yéréké bïowa na wee zéeni le Dónbeenĩ pánká na ó o wee mí, ó o wee wé coon bïo yi.

¹⁴ Bïo 6a tonkarowà na ho Zeruzalɛmu yi ñá le ho Samariisa 6úi tà le Dónbeenĩ bíonĩ bïo, á 6a tonkaa o Piere là a Zã 6a c̃ɔn.

¹⁵ Bïo 6a vaá d̃ñ á 6a flora nɔn 6a ñi-kenĩnia ñi-fla yi bèra a na à 6a yí le Dónbeenĩ Hácírí.

¹⁶ Le Dónbeenĩ Hácírí mu lá ñĩn yí lion 6arén 6úi wán: Ba bátízera 6a o Ñúhũso Yeesu yèni yi mí dòn.

¹⁷ O o Piere là a Zã wãa bò mí ñini 6a wán á 6a yú le Dónbeenĩ Hácírí.

¹⁸ Bïo ó o Simɔn à bia dó mí s̃ia o Krista yi yú le Dónbeenĩ Hácírí p̃aahũ na á 6a tonkarowà bò mí ñini 6a wán yi,

19 Ó o bía nɔn o Piere là a Zǎn yi: «Mi fé le wárí à mi na ho dànló mu bân sii mi, bèra a na ká í wé bò í ní nùpue wán à wón yí le Dónbeení Hácírí.»

20 O o Piere bía nɔn wo yi: «Le ùnén lè ù wárí búenbúen páaní cǐ, lé bǐo fo wee leéka le le Dónbeení bè-hānii á dà a yà.

21 Mu bǐo mu á ù ní yí túee yi, á fo mún yí ko làa bǔn, lé bǐo á le Dónbeení cǐn á fo yínɔn húaara.

22 Bǐo wi ù sǐi yi yínɔn bǐo na se. Cén día mu à ù fio o Nùhúso yi ká mu dà a wé, ò o sén día na foñ hǎ yile-kora na wi foñ bǐo yi.

23 I mɔn à mu koomu zon fo dàkhíina ù yí dà máa fé úten mu bè-kora nii yi.»

24 O o Simɔn wǎa bía nɔn o Piere là a Zǎn yi: «Minén miten fio o Nùhúso yi à na mi, bèra a na à bǐo mi bía kà búii yí yí mi.»

25 O Piere là a Zǎn wee zéeni bǐo 6a zǔ a Nùhúso dǎnii yí lè 6a nùpua, á wee bue o bíoní. Bǔn mɔn á 6a bínia nɔn ho Zeruzalɛmu, á wee bue le bín-tente ho Samarii lórá cèrèe yi ká 6a wà.

O Filiipu buera le bín-tente nɔn o Etiopii nǐi yi

26 Mu pǎahǔ ó o Nùhúso wáayi tonkaro búii bía nɔn o Filiipu yi: «Híní dé ù yahó lè le wii hènii bân nín-káahó. Lá ho wǎhǔ na ló ho Zeruzalɛmu yi á lion ho Kazaa, ho bèrowà yí boo lònbi.»

27 O o Filiipu dèenía hínɔn wà. Ho wǎhǔ na ó o lá, á Etiopii nǐi búii bò. O lé ho Etiopii kǎhǔ bée hǎa Kandaasi ton-sá beení na wi o nàfòrɔ púhǔ wán. O buara ho Zeruzalɛmu bueé òuaanía le Dónbeení

28 á bínia wee 6o. Le *Dónbeení ni-cúa fɛero *Ezayii vǎahǔ lé hǎa ó o kará mí wòtórɔ yi wee kàrán.

29 A le Dónbeení Hácírí bía nɔn o Filiipu yi: «Bánbá vaa búe ho wòtórɔ na kà yi à bí ho lén.» 30 O o Filiipu lùwa vaá bó ho yi, á ná ò o Etiopii nǐi wee kàrán o ni-cúa fɛero Ezayii vǎahǔ, ó o tùara a yi: «Bǐo fo wee kàrán kà á fo zǔ kúará le?»

31 O o nǐi bía: «Í ì wé kaka á à zǔrnáa mu ká a búii yí zéenia mu làa mi.» O o wǎa le o Filiipu buee yòo kèení mí nísání.

32 Ho vǎahǔ bǐo na ó o nǐi wee kàrán lé bǐo kà:

O bǐo 6onmín là a pio

na 6a buan wà vaá búe,

O bǐo 6onmín là a pioza

na 6a wee khè vará,

ká a ðin cèkè yí máa wá.

33 Ba zǐira a púhǔ,

yá dà a fɛe ho tǔiá o nii á yí ló.

Ba vǐnía o mukānǐ ho tá wán,

á lé o yén á à dàní n bǐo

6a zàwa bïo á a léé wo yi?*

³⁴ O o Etiopii nñi tùara a Filiipu yi: «Léé wée ó o ñi-cúa fεero mu wee bío bío ká? Lé orén mítén bío ó o wee bío léé tàá léé nñi-veere?»

³⁵ O o Filiipu wáa ðñn ho vūahū bío na ó o nñi kàráanna wán á láráa le bíonñi, ò o buera a Yeesu *Krista bín-tente nən wo yi.

³⁶ Bío 6a wi ho wōhū wán wà, cúa-yen à 6a vaá ðñn ho saahó búí na mu ñumu wi yi. O o Etiopii nñi bía: «Lé mu ñumu na. Bío á à hè mi á ï máa bátízé lé mu yén.»

³⁷ [O o Filiipu bía nən wo yi: «Ká fo tà a Krista bío lè ù sii búenbúen á fo dà à bátízé.» O o nñi bía nən wo yi: «Ūuu, ï tà le o Yeesu Krista lé le Dónbeenñi Za.»]

³⁸ O o ðèenía le 6a ðñni ho wòtóró. O orén là a Filiipu lion líf zon mu ñumu yi, á wón bátízera a.

³⁹ Bío 6a ló mu ñumu yi, á le Dónbeenñi Hácírí lá a Filiipu wàráa, ó o Etiopii nñi yí bñniá yí mən wo. O o wáa lá mí wōhū wà ká a sñi wan làa sòobéε.

⁴⁰ O Filiipu le mí ï loñ ò o wi ho Azooté lóhó yi. Lé bñn ó o ðñn yi á wee héε bue le bín-tente hā lórá búenbúen na ó o wee káa yi, fúaa bío ó o vaá ðñn ho *Sezaaree.

9

Bïo wó a Soole yi ho Damaasi wōhū wán

¹ Hón pāahū so yi à bío ó o Soole pá can mí kuio bío yi, lé bñn tà a *Krista bío lò beéró lè 6a búeró. O o wà van 6a yankarowà ñuhūso cñn,

² à wón na ho vūahū wo yi, ò o 6ua varáa ho Damaasi lóhó yi, à vaa zéení lè 6a *zúífùwa kàránló zíní ñúnása. Hón vūahū so lé hñn á à zéení le ká a yú 6a báawa lè 6a hñawa na bò a Krista wōhū, ò o wiika 6a 6ua varáa ho Zeruzalεemu.

³ Bío ó o lá ho Damaasi wōhū á wà vaá sùará ho yi, yïo 6ueé tí à khoomu búí ló ho wáayi líf kúaará a wán.

⁴ O o ló lùwá ho tá yi, á mu tãmu búí wee bío làa wo: «Soole, Soole. Fo wee beé ï lò ká sii lé we?»

⁵ O o tùara: «Núhūso, fo léé wée?» A mu tãmu bía nən wo yi: «Ï lé o Yeesu na á fo wee beé lò.

⁶ Wáa lii hñni vaa zo ho lóhó yi. Ká fo zoó ðñn, á 6a à zéení bío fo ko à ù wé.»

⁷ A 6a nùpua na bò là a Soole á ðñn coon yí dà máa bío. Ba wee ñí mu tãmu sã ká 6a yí mən nùpue.

⁸ O o Soole líf hñnən á héra mí yïo, ká a màhã yí máa mi bío. A 6a fù a nñi yi á zonnáa ho Damaasi lóhó yi.

⁹ Wizooní bío tñn ká a yí máa mi. O yí máa dí, á yí máa ñu.

* 8:33 Mi loñ Ezayii vūahū 53.7-8

10 Nǐ-kenínii ǒúí hǎa wi ho Damaasi lóhó yi á yèni 6a le Ananiasi. O Núhúso zéénia míten làa wo á von wo: «Ananiasi.» O o tà: «Núhúso, lé mi na.»

11 O o Núhúso bíá nǎn wo yi: «Dèení lén vaa lá ho wǎhú na 6a le <Wǎhú na muina>, à va a Zudaa zii, à vaa tùa o Taasi nǐi na 6a le Soole bío. Bío kà wán ó o lan wee fio.

12 A bío ǒúí zéénia míten làa wo. O mǎn nǐi ǒúí na 6a le Ananiasi na ǒueé wee bè mí níní o wán, ò o yǐo dàń bǐnǐ mi.»

13 O o Ananiasi bíá: «Núhúso, nùpua cèrèe bíá a nǐi mu bío nǎn mií, á mún zéénia mu bè-kora ǒúenǒúen na ó o wó lè ù nùpua na ho Zeruzalεmu yi nǎn mií.

14 Ba yankarowà núnása á nǎn ho pànká wo yi ò o ǒuee wǐkaráa bíá ǒúenǒúen na wee ve ù yèni hen.»

15 Ká a Núhúso màhǎ bíá nǎn wo yi: «Lén va, lé bío ó o nǐi mu á ì léra le o sá ì tonló. Orén lé yǎa á à zéení ì bío á a na hǎ síí-viò lè mí bá-zàwa là a *Isirayεle nǐpomu yi.

16 Le lònbee ǒúenǒúen na a yí o ìnén bío yi á ì zéení làa wo.»

17 O o Ananiasi wǎa hǐnǎn wà, á vaá zon le zii yi, á zoó bò mí níní o Soole wán ò o bíá nǎn wo yi: «Wán za Soole, o Núhúso Yeesu na zéénia míten làa fo ho wǎhú na fo lá wee ǒuennáa wán lé wón tonkaa mi ù cǎn, à ù bǐnǐ wé mi, à ù mún sí lè le Dónbeenǐ Hácírí.»

18 Mí lahó yi, á bío ǒúí lòn donkuuaa á ló a yǐo yi, á kùenkaa líí kúaará ó o wǎa wee mi. O o hǐnǎn á 6a bátizéra a.

19 Bǔn mǎn ó o dú ó o bǐnǐa yú ho pànká.

O Soole wó a Yeesu Krista sèéràso

O Soole wó hǎ wizooní bío yèn lè 6a nǐ-kenínia na wi ho Damaasi yi.

20 Mí lahó yi ó o dèénia wee zéení le Dónbeenǐ bío 6a *zúífùwa kàránló zǐnǐ yi, á wee bue le o Yeesu lé le Dónbeenǐ Za.

21 Bǐa ǒúenǒúen na nǎa a bíoní á mu vǎ, á 6a wee bío: «Bǐa wee ve o Yeesu yèni ho Zeruzalεmu yi ó o nǐi na kà so hǎa yí máa beé lò lè mí sòobéé le? A yǐnǎn ǒúen ó o so ló bío yí ǒuara á wà ǒueé wǐika hen á vaá na 6a yankarowà núnása yi le?»

22 Ká a Soole yáá wíokaa wee zéení le Dónbeenǐ bío lè mí pànká fèεε. Bío ó o wǎa wee zéení mu wéréwéré le o Yeesu lé o *Krista, á 6a zúífùwa na ho Damaasi yi wǎa yí zǔ bío 6a à bío á à na a yi.

23 Wizooní bío yèn bǔn mǎn, á 6a zúífùwa wǎanía tò à 6a le mí ì ǒúe o Soole.

24 Ká a ǒúí màhǎ nǎa a zeñ wán. Ho lóhó zǔajǐnǐ á 6a wee pa yi le wisoni lè ho tǐnàahú à dàń yǐráa wo ǒúe.

25 Hón pǎahú so yi ó o Soole nǐ-kenínia fó a ho tǐnàahú á dó ho lío-beenǐ yi, á léε liinía lè ho dándá na 6a son kòonia ho lóhó yi mǎn.

²⁶ O Soole wà vaá dǎn ho Zeruzalεemu, ó o wi ò o zo 6a nǐ-kenínia tǎhǔ, ká 6a búenbúen màhá zǎna a lé bǐo 6a yí láa mu yi le o léé nǐ-kenínii binbirí.

²⁷ O o Baanabaasi lé yǎ wǎa fó a á dú yahó á vannáa 6a tonkarowà cǎn, á vaá lá bǐo ó o Soole mǎnnáa o Núhǔso ho wǎhǔ wán làa bǐo á wón bíaráa làa wo á fεera nǎn 6a yi. O mún fεera bǐo ó o Soole ponǐ sǎraráa á zéenia lè le Dónbeenǐ bǐo o Yeosu yèni yi ho Damaasi yi á nǎn 6a yi.

²⁸ A lá hón pǎahǔ so yi ó o Soole wǎa wi làa ba, á wee bue le Dónbeenǐ bíonǐ à tè ho Zeruzalεemu yi yòo lé ká a ponǐ séra.

²⁹ O mún wee bío lè 6a zúifùwa na wee bío mu kerεekimu, á wee wǎanǐ làa ba. Ká bán màhá wee cà bǐo 6a à yíráa wo ò 6úe.

³⁰ Bǐo á bǐa tà a Krista bǐo zǔna mu, á 6a lèenia o Soole vannáa ho *Sezaaree, á día a bǐn ó o ɲɔn ho Taasi.

³¹ Mu pǎahǔ á bǐa tà a Krista bǐo wi ho h́erà yi ho *Zudee, lè ho Kalilee, lè ho *Samaríi kǎna yi. Ba pǎnká wee dé wán, á wee 6ua mítén là a Núhǔso kǎnbii, á le Dónbeenǐ Hácírí wee dé mí níi 6a yi á 6a wee ɲin.

O Piere wéera a Enεε

³² O Piere h́nǎn tò ho kǎhǔ búenbúen yi. Wizonle 6úí ó o wà van bǐa tà a *Krista bǐo yi cǎn ho Lidaa lóhó yi.

³³ O vaá yú nǐi 6úí bǐn na yèni 6a le Enεε. O lé o mùamúa, á wi le dǎmu dεε yi yú hǎ lúlúio bǐo h́tǐn.

³⁴ O o Piere bía nǎn wo yi: «Enεε, o Yeosu Krista wee wéé fo. H́nǐ h́onǐ ũ dǎmu dεε.» O o Enεε dèenia líí h́nǎn.

³⁵ Ho Lidaa lóhó lè hǎ lórá na wi ho Saarǎn kǎhǔ tá pèerú yi nùpua búenbúen mǎn wo, á 6a tà nǎn mítén o Núhǔso yi.

O Piere vèenia o Tabita

³⁶ Hǎa 6úí na tà a Krista bǐo na yèni 6a le Tabita á hǐa wi ho Zopee lóhó yi. Le yèni mu lè mu kerεekimu á 6a le Dookaasi. Mu kúará le «há-wonǐ.» O hǐa wee wé mu bè-tentewà f́εεε, á wee séení 6a nǐ-khenia.

³⁷ Mu pǎahǔ ò o tò mu vǎmú á h́urun. Bǐo 6a súeenía wo vó, á 6a yòo bàrá a ho nónwíohǔ yi.

³⁸ Ho Lidaa lè ho Zopee sùaráa mín yi. Bǐo 6a nǐ-kenínia ɲá ò o Piere wi ho Lidaa yi, á 6a léra 6a nùpua nùwǎ ɲun tonkaa á bía bǐo ká nǎn yi: «Wa wee fio fo, bánbá à ũ buen wa cǎn fùafù.»

³⁹ A 6a vaá bía mu nǎn wo yi, ó o dèenia h́nǎn bò làa ba. Bǐo ó o 6ueé dǎn, á 6a fó a yòoraráa ho nónwíohǔ na ó o nǐ-hío wi yi. A 6a mahǎawa búenbúen wee vá 6uee 6úe o yi ká 6a à wá. Hǎ sí-zǐnia na ó o Dookaasi mu bǎ ká a dǐn yí h́urun á 6a wee lá zéení làa wo.

⁴⁰ O o Piere le 6a búenbúen lé, ò o líí fàrá mí nɔnkóɲúná wán, ò o flora. Bún món ó o yèrèmaa sánsáa o ñi-hío ò o bía: «Tabita, líí híńí.» O o héra mí yíò. Bío ó o mɔn o Piere, ó o líí híńɔn yòó kará.

⁴¹ O o Piere buan o níi yi, á séeníá wo ó o líí híńɔn yòó ðín. Bún món ó o von bía tà a Krista bío, lè 6a maháawa, á buée zéeníá wo làa ba ká a yíò wi lua.

⁴² Ho Zopee núpua búenbúen ɲá mu, á 6a cèrèè tà a Nùhúso bío.

⁴³ Bún món ó o Piere dá cāakaa ho Zopee yi o sɔn-fi búí na yèni 6a le Simɔn cɔ́n.

10

O Piere veró bía yínɔn 6a zúifùwa cɔ́n

¹ Níi búí híá wi ho *Sezaaree lóhó yi á yèni 6a le Koronɛɛye. O híá lé ho Oroomu dásíwá ku-beení búí kuure ɲúhúso, ðío 6a wee ve làa Italií dásíwá kuure.

² O núpue mu híá wee bè le Dónbeení làndá yi sese, orén lè mí zii núpua búenbúen wee kɔ́nbi le Dónbeení. Ba *zúifùwa ñi-khenia ó o híá wee séení lè mí sòobéé, á wee fio le Dónbeení yí máa khí.

³ Wizonle búí wi-háarè yi, á bío búí zéeníá mítén làa wo. O mɔn le Dónbeení wáayi tonkaro wéréwéré ò o buée zoó wee bío làa wo: «Koronɛɛye.»

⁴ O o yòó lora wo yi lè le záníi ò o bía: «Nùhúso, mu wan le?» A ho wáayi tonkaro bía: «Le Dónbeení tà ɲá ũ floró, á mún mɔn le séení na fo wee wé na 6a ñi-khenia yi, á le leékaa ũ bío.

⁵ Awa, wáa tonka 6a núpua bío ká wán le 6a va ho Zopee lóhó à vaa fé o níi búí na 6a le Simɔn buennáa, yíá 6a mún wee ve le Piere.

⁶ O làara a níi búí na wee fi há sɔ́nna wán. O yèni 6a le Simɔn, á zii wi mu yámú ɲumu ɲii.»

⁷ Bío ho wáayi tonkaro na bía làa wo wà, ó o Koronɛɛye von mí ton-sáwá nùwá ɲun lè mí dásíwá ñi-kéní na sá a cɔ́n míana á wa le Dónbeení,

⁸ á bía bío wó búenbúen nɔn 6a yi, ò o tonkaa 6a le 6a va ho Zopee.

⁹ A 6a wà. Ho tá tɔ́n yú 6a ká 6a pá wi ho wɔ́hú wán. Le wii á a bío le mí yòó fàrá à ðín, à 6a sùaráa ho Zopee. Lé hón pãahú so yi ó o Piere yòora le zii lòho á wà yòó wé mí floró.

¹⁰ Bío ó o yòó wi bín, á le híńí dà a, ó o le mí ì dí. Bío 6a lan wee sí ho ðínlò, á bío búí buée zéeníá mítén làa wo.

¹¹ O mɔn ho wáayi à ho héra. A ðèè búí lòn pɔ́nsò-beení á 6a buan ɲi-káa bío náa yi, á yòó ló wee líí, á wà líí búé ho tá yi.

12 Le dèe mu yi á najuwà làa náa náa sowa, làa bĩa wee várá mí píorà wán, là 6a jínzàwa là mí sííwà búenbúen wi yi. 13 A tãmu búí bía nòn wo yi: «Piere, lii híní 6úe 6a à là.»

14 O o Piere bía: «Ébé, Núhúso, í máa wé mu. Dínló na ũ hò yi, làa hĩa tun á í ðĩn yí dú yí mòn hùúu.»

15 A mu tãmu bĩnía sã jã á bía nòn wo yi: «Bĩo na le Dónbeenĩ le mu wee ce vó à ùnén yí wé làa bĩo na tun.»

16 Mu wó làa bĩn á dõn hã zen cúa-tĩn. Bĩn món á le dèe mu dèenía buan yòora ho wáayi.

17 O o Piere wãa wee tũa míten yi là mu bĩo na ó o mòn bàn kúará. Hón pãahũ so yi, ò o Koronɛɛye nùpua na ó o tonkaa le 6a buen o Simòn zĩ á tũakaa 6ueé dõn le bàn zũajii.

18 A 6a von à 6a tũara: «Lé hen kà ó o Simòn na 6a le Piere á làara yi le?»

19 Bĩo ó o Piere pá lan wee le mí yi mí bè-minii bàn kúará wán, à bĩn le Dónbeenĩ Hácírí wee bío làa wo: «Loń, 6a nùpua nùwã tĩn wi hen á wee cà fo.

20 Yí titika bĩo, híní lii bè làa ba, ínén lé yĩa tonkaa 6a.»

21 O o Piere wãa hínon lion 6a nùpua mu cõn, á líí bía nòn 6a yi: «Yĩa mi wee cà lé ínén í bæere, lée webio nòn mi buararãa hen?»

22 A 6a bía: «Ba dásíwá jũhũso búí na 6a le Koronɛɛye lé yĩa tonkaa wen ũ cõn. O lée nĩ-tente á wee kõnbi le Dónbeenĩ, á 6a *zuífùwa búenbúen wee wíoka a yèni. Le Dónbeenĩ wáayi tonkaro búí bía nòn wo yi le o bío le 6a 6uee ve fo buennãa mí cõn, ò o jí bĩo fo ò bío á à na a yi.»

23 O o Piere fó 6a, á 6a zoó cãana làa wo.

Bĩo wó a Koronɛɛye zĩ

Mu tá na lée tõn, ó o Piere làa ba páanía lá ho wõhũ, á bĩa tà a *Krista yi nùwã yen búí ló ho Zopee yi á lèenía 6a.

24 Ba vará cãana á tá lée tõn vaá dõnnãa ho Sezaaree. Bĩn ñ wé ò o Koronɛɛye, là mín zĩ nùpua, là mín bõnlowà binbirí na ó o von á kará pan wo bĩn.

25 Pãahũ na ó o Piere wà 6ueé zo yi, ó o Koronɛɛye hínon sã a yahó, á vaá líí búrá a tá, ò o tènía wo yi là le kõnbii.

26 Ká a Piere màhã fù a yi á hoonía ò o bía nòn wo yi: «Lii híní, ínén mún lé o nùpue là ũ bĩo síi.»

27 Bĩn món ó o pá lan wee bío làa wo á vaá zonnãa le zĩ yi, á zoó yú 6a nùpua cèrèe ká 6a kúaa mín wán,

28 ó o bía nòn 6a yi: «Mi zũ le 6a zuífùwa cõn, á ho va ho síí veere nùpue cõn, tãá à páaní kèení làa wo lée bĩo na yí ko à mu wé, ká le Dónbeenĩ màhã zéenía mu nòn mĩ le í yí ko à í lá nùpue woon lòn nĩ-tinii na á nùpue yí ko ò o wé va cõn.

29 Lé bǔn mǎn á ĩ yí pǎ mi veró à ĩ dèenía buara. Awa, á mi wǎa zéeni ĩ veró núhǔ.»

30 O o Koronεeye bía: «Mu wizooní tǐn lée zuia, ho pǎahǔ dà-kéní kéní na kǎ yi, le wi-háarè, á ĩ wee fio ĩ zǐi. Yǐo buée tí à nǔpue búii na dà-zǐnii wee núuika á dǐn ĩ yahó,

31 ò o bía: «Le Dónbeení tà ná ũ fioró, á mún mǎn le séeni na fo wee wé à na ba ní-khenia yi, á le leékaa ũ bǐo.

32 Wǎa tonka ba nǔpua ho Zopee yi le ba vaa bío le o Simǎn na ba le Piere à buen. Ó làara a Simǎn wán, yǐa wee fi há sǎnna, na zǐi wi mu yámú númu jǐi.»

33 A ĩ dèenía tonkaa ba nǔpua le ba vaa ve fo, á fo tà buara bǔn se. Há làà na kǎ wán, á wa búenbúen wi le Dónbeení yahó hen à jǐnǎa bío búenbúen na ó o Núhǔso dó ũ jǐi yi le ũ bío.»

34 O o Piere wǎa lá le bioní á bía: «Bǐo kǎ wán á ĩ wǎa zǔ kénkén le le Dónbeení yí máa hueeka ba nǔpua mún yi.

35 Nǔpue lée nǔpue, ò o lé kǎhǔ lée kǎhǔ yi, kǎ a wee kǎnbi le, á wee wé le síi bío, se wón bío sí le yi.

36 Mi zǔ bío le Dónbeení bía mǎn o *Isirayεele nǐpomu yi kǎ le mǎn ho héerà bǐn-tente ba yi, dǐo ó o Yeesu *Krista buararǎa, wón na lé ba nǔpua búenbúen Núhǔso.

37 Bío ó o Zǎn bía le Dónbeení bío lè ba nǔpua á bátizéra ba, á bío búakǎa wó ho Kalilee yi, à lá bío wó ho Zudee yi búenbúen á mí mún zǔ.

38 Mi mǎn bío le Dónbeení liinǎnǎa mí Hácírí pǎnká o Nazarεete níi Yeesu wán. Mi mún zǔ bío ó o Yeesu mu vararǎa ho kǎhǔ yi, á wee wé mu bè-tente kǎ a wéé bía ó o *Satǎni pǎnká wi wán búenbúen, lé bío le Dónbeení hǐa wi làa wo.

39 Bío búenbúen na ó o wó ba zúifùwa kǎhǔ lè ho Zeruzalεemu yi á wa mǎn, á lé mu seérǎsa. Ba búaa wo ho *kúrùwǎ wán ó o húrún.

40 Kǎ le Dónbeení màhá vèenía wo mu wizooní tǐn níi zǎn à ba nǔpua mǎn.

41 Mu yǐnǎn ba nǔpua búenbúen mǎn wo. Warén na lé fèra hueekaa wó lè ba seérǎsa lé warén mǎn wo. Bío le Dónbeení vèenía wo mónǎn, á warén làa wo pǎanía dú á jun.

42 O henía mu mǎn wen le wa zéeni le Dónbeení bío, á mún bue na ba nǔpua yi le orén lé yǐa le Dónbeení bàrà ò o cítí ba yèn-vèeniasa lè ba ní-hía.

43 Le *Dónbeení jǐ-cúa fεerowǎ búenbúen bía a bío, le nǔpue lée nǔpue na dó mí síi o yi, ó o ò yí mu bè-kora séndíaró o yèni pǎnká yi.»

44 Pǎahǔ na ó o Piere lan wee bío yi, á le Dónbeení Hácírí lion bíi wee jǐi a bioní wán.

45 Bíi tà a *Krista bío na lé ba *zúifùwa binbirí na bò là a Piere buararǎa á wó coon dàkhǐna le Dónbeení Hácírí na le mǎn á le bera fò bíi yǐnǎn ba zúifùwa bío yi.

⁴⁶ Lé bïo 6a wee jí à 6a wee bío hã síi-viò bíoní na 6a yí zũ, á wee khòoní le Dónbeení le bè-beera na le wó bïo yi. O o Piere bía:

⁴⁷ «Ba nùpua na kà á 6a dà à hè le 6a yí bátízé 6a le mu jumumu, ká 6a nòn yú le Dónbeení Hácírí lè wa bío síi le?»

⁴⁸ O o nòn le jii le 6a bátízé 6a o Yeesu Krista yèni yi. Bún món á 6a flora a Piere le o wé hã wizooní bío yen làa mí.

11

O Piere fɛera bío wó a Koronɛeye zii

¹ Ba tonkarowà làa bía tà a *Krista bío na wi ho *Zudee yi á jí le bía yínɔ́n 6a *zúifùwa á mún tà le Dónbeení bío.

² Bío ó o Piere bínía van ho Zeruzalɛemu, á bía tà a Krista bío na lé 6a zúifùwa binbirí á wee zá làa wo:

³ «Lée webio nòn á fo vannáa bía yínɔ́n 6a zúifùwa cón á páanía dú làa ba?»

⁴ O o Piere wáa lí lá bío mu wóráa lè mí dà-kéní kéní búenbúen á fɛera nòn 6a yi kà síi:

⁵ «Mu wee wé ká í wi ho Zopee lóhó yi á wee wé í floró. Yio 6ueé tí à bío búí zéenia míten làa mí. Mu lée dèe búí lòn pónsò-beení á 6a 6uan jí-káa bío náa yi, na yòó ló ho wáyai á 6ueé lí 6ó mii.

⁶ A í lora le yi sese, á mɔn 6a napuwà laà náa náa sowa, bía ho lóhó yi làa bía hã mana yi, làa bía wee vará mí píora wán, lè 6a jínzawa.

⁷ A í jí tãmu búí sã na wee bío làa mi: «Piere, lii híní 6úe 6a à là.»

⁸ Ká í màhã bía: «Ebé, Núhúso, í máa wé mu. Dínló na ũ hò yi, làa hía tun á í òn yí dú yí mɔn hùúu.»

⁹ A mu tãmu tín pá bínía sã jí á bía nòn mii: «Bíó na le Dónbeení le mu wee ce wó ũnén yí wé làa bío na tun.»

¹⁰ Mu wó làa bún á dɔn hã zen cúa-tín. Bún món á le dèe mu dèenia bínía 6uan yòora ho wáyai.

¹¹ Hón pãahú dà-kéní so yi, à bún 6a nùpua nùwã tín búí na 6a tonkaa á ló ho *Sezaaree yi á 6ueé dɔn le zii na á í wi yi.

¹² A le Dónbeení Hácírí bía le í yí titika, le í híní bè làa ba. Wán zàwa nùwã hèzín na bò làa mi 6uara hen, lé bán lèenia mi vannáa ho Sezaaree, á wa vaá páanía zon o Koronɛeye zii.

¹³ A wón lá bío ó o wó wó mɔnnáa ho wáyai tonkaro mí zii ká a òn wee bío làa wo kà síi: «Tonka 6a nùpua le 6a va ho Zopee à vaa ve o Simɔn na 6a le Piere le o buen.

¹⁴ Hã bíoní na á à kãní ũnén lè ũ zii nùpua búenbúen lé hɔn ò o bío á a na foñ.»

¹⁵ «Bíó á í búakáa wee bío à bún le Dónbeení Hácírí lion 6a wán, làa bío le hía lionnáa warén wán mu jùhú búeení bío síi.

16 A ì hácírí màhã ɓuara ɓio ó o Nùhũso hĩa bía wán: «O Zãn hĩa wee bátizé lè mu jummu, èè ká minén bán á à bátizé lè le Dónbeenĩ Hácírí.»

17 ɓio le Dónbeenĩ hĩa hñn làa wɛn, pãahũ na wa tà a Nùhũso Yeesu Krista yi, lé ɓɓn á le mún hñn lè ɓarén. A ìnén lée wée á à pĩ ɓio le Dónbeenĩ le mí ì wé.»

18 ɓio ɓa ɓá hñn ɓioní so, á ɓa yòó wan tɛɛn, á wee khòoní le Dónbeenĩ kà síi: «Mu ɓèntĩn ɓon. Le Dónbeenĩ mún tà nɔn ho wãhũ ɓia yínɔn ɓa zúifùwa yi á ɓa ðan yèrémá mí yilera lè mí wára, à yi le mukãní binbirí na máa vé.»

ɓio ho Antiosi kèrètɛwa kuure ɓúhũ ɓúakáará

19 ɓia tà a *Krista ɓio lò beéró na ɓúakáa o Etiɛna ɓúeró pãahũ lé ɓɓn nɔn á ɓa saawaará. ɓa ɓúí wà fúaa ho Fenisii lè ho Siipere kãna, lè ho Antiosi lóhó yi. Ká ɓa màhã vaá yí máa bue le Dónbeenĩ ɓioní à na nĩ-vio yi, ká mu yínɔn ɓa *zúifùwa.

20 Èè ká ɓia tà a Krista ɓio nùwã yɛn ɓúí na wee lé ho Siipere lè ho Sirɛɛna yi, á ló van ho Antiosi, á mún vaá wee bue le Dónbeenĩ ɓin-tente na ɓio ciran o Nùhũso Yeesu á na ɓia yínɔn ɓa zúifùwa yi.

21 O Nùhũso ðanlò fù wi làa ba, á nùpua cèrèè á tà yèrémáa bò a Nùhũso yi.

22 Ho Zeruzalɛmu kèrètɛwa kuure ɓá mu ɓio mu, á ɓa wãa tonkaa o Baanabaasi le o va ho Antiosi.

23 ɓio ó o vaá ðan ɓin ó o mɔn ɓio le Dónbeenĩ dúɓuaará ɓia tà a Krista ɓio yi, ó o zãmakaa mu ɓio yi, ò o henía ɓa ɓúenɓúen sía, à ɓa yí lé o Nùhũso món, ká ɓa tà a ɓio mí sía yi.

24 Mu ɓon, o Baanabaasi ɓèntĩn fù lée nùpue na se, á sú lè le Dónbeenĩ Hácírí, á dó mí síi o Nùhũso yi. Nùpua cèrèè tà nɔn mítɛn o Nùhũso yi.

25 ɓɓn món ó o Baanabaasi wà van ho Taasi lóhó, á wà vaá cà a Soole.

26 ɓio ó o vaá yú a, ó o bò mín làa wo ɓuara ho Antiosi yi. ɓa mí nùwã ɓun á wó le lúlú-kùure ká ɓa wee pãaní kúee mín wán lè ho Antiosi kèrètɛwa, á kàráanna nùpua cèrèè. Lé ho Antiosi yi á ɓa ɓúakáa wee veráa ɓia tà a Krista ɓio làa kèrètɛwa.

27 Mu pãahũ á le *Dónbeenĩ ɓi-cúa fɛɛrowà ɓúí ló ho Zeruzalɛmu yi á van ho Antiosi.

28 ɓa nĩ-kéní na ɓa le Akabuusi á le Dónbeenĩ Hácírí ɓia nɔn yi, ó o hñnɔn yòó ðin ò o ɓia le hen làa cínú ká le hñn-sùmúí á à lé ho tá ɓúenɓúen wán. A le ɓèn ló pãahũ na ó o Koloode wó ho *Oroomu bá-zàwa bée yi.

29 A ɓa nĩ-kenínia wãanía tò, le mí nĩ-kéní kéní á a na ɓio na mí ða a na á à wé lè le séeníí á à toní ì na ɓia tà a Krista ɓio ho *Zudee yi.

³⁰ A bǔn lé bǐo 6a wó, à 6a tonkaa o Baanabaasi là a Soole le 6a 6ua mu vaa na ho Zudee kǎhǔ kèrètíewa kuio ya-díwá yi.

12

O Piere léró ho kàsó yi bǐo

¹ Mu pǎahǔ ká a bée *Heroode* wee beé 6a kèrètíewa nùwǎ yèn búí sǎnía lò.

² O 6ó a Zǎn 6àn kǐnle Zaaki lè ho khà-tóní.

³ Bǔn mǎn, á bǐo ó o mǎn à mu sí 6a *zuífùwa yi, ó o mún wǐira a Piere. Bǔn wó ho *búurú na á ǰa-fini yí dó yi sǎnú díró pǎahǔ.

⁴ Bǐo ó o Piere 6a wǐira, ó o Heroode nǎn le ǰii le 6a dé o ho kàsó yi, ò o bàrá 6a dásíwá nùwǎ náa náa kuio bǐo náa le 6a pa a yi. O lá wee leéka le ká ho *Paaki sǎnú dú khǐina, o ò cíti o 6a nùpua yǐo yi.

⁵ O Piere wón 6a wǎa pan yi ho kàsó yi, ká 6a kèrètíewa kuure 6èn wee fio le Dónbeení yi na a yi lè mí sòobée.

⁶ Ho tǐnàahǔ na tá lée tǐ ó o Heroode á à cíti o 6a nùpua yǐo yi, ká a Piere 6a can lè hǎ zúakùaríwà bǐo ǰun ó o dǔma 6a dásíwá nùwǎ ǰun pǎahǔ. A 6a parowà mún dǐn mí lara yi ho kàsó zǐi zǔajǐi.

⁷ Yǐo 6ueé tǐ à wáayi tonkaro búí dǐn, á mu khoomu búí ǰuiína zoó ho kàsó zǐi. O o Nùhǔso wáayi tonkaro líi búanbúaa o Piere dòkóní, á sǐnía wo, ò o bía nǎn wo yi: «Lii hǐní fùafù.» Hón pǎahǔ so yi á hǎ zúakùaríwà feera a níní yi líi kúaará.

⁸ A ho wáayi tonkaro bía nǎn wo yi: «Ca ũ kǐrǐ à ũ zǐ ũ nakáa.» O o Piere wó bǔn. O o bía nǎn wo yi: «Lá ũ kánbun zǐ à ũ bè mǐ.»

⁹ O o Piere wó bǔn ò o ló lée bò a yi. O yí máa leéka le bǐo ho wáayi tonkaro wee wé á bon. O wee leéka le hǎ lée kònkórá.

¹⁰ Ba lée khǐina 6a nín-yání parowà, á bǐnía vaá khǐina bǐa sǎ, á wà vaá 6ó ho hǎnló woohǔ na sǎnsǎa ho lóhó yi, á hón héra mítén á 6a yòó ló. Bǐo 6a lá ho wǎhǔ wà, yǐo 6ueé tǐ à ho wáayi tonkaro wà ò o día a Piere.

¹¹ O o Piere wǎa zǔna le bǐo wó kà bon, ó o bía: «Hǎ laà na kà wán á ĩ wǎa zǔ mu kénkén le o Nùhǔso lé yǐa tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi ó o 6ueé líi kǎnía mi o Heroode níi yi, á mún kǎnía mi le lònbee búenbúen na 6a zuífùwa lá wee fan le le yí mi yi.»

¹² Bǐo ó o lon mí yi wó, ó o wà van o Zǎn na 6a le Maaki 6àn nu Mari zǐi. Ba nùpua cèrèe kúaa mín wán bǐn á wee fio.

¹³ O vaá búanbúaa ho zǔajǐi woohǔ, ó o ton-sá hǎa búí na 6a le Oroode á hǐnǎn wà 6ueé hén ho.

* 12:1 O Heroode na 6a wee bío bǐo hen lé o Heroode Akiripaa nín-yániso.

14 Bío ó o bueé zūna a Piere tāmu, ó o sli wan wan á yí héra ho woohũ ò o bínía lùwa zoó bía le o Piere léé wi ho zūajii.

15 A 6a bía nɔn wo yi: «Fo yáá wee khée.» Ká a màhã wee bío le mu bon kénkén. A 6a wáa bía: «Áyí! Mu lé o nĩ-hónbómu.»

16 O o Piere pá dín wee búanbúa ho woohũ. Bío 6a wó san héra ho, á 6a mɔn wo á mu wó 6a coon.

17 O o lá mí nii dá 6a yi le 6a wé tété, ò o zéenía bío ó o Nuhũso wó wó léraráa wo ho kàsó yi làa ba, ò o pá bínía bía: «Mi bío mu na a Zaaki lè wàn zàwa na so yi.» Bún món ó o ló á wà van lòn-veere.

18 Bío ho tá tɔn á 6a dásíwá búenbúen kánkáa, á wee cà à 6a zūn bío ó o Piere bío wóráa.

19 O o Heroode le 6a cà a, á 6a cà a san 6a yí yú a, ó o tũakaa bĩa lá pan wo yi, ò o nɔn le jii le 6a bue 6a. Bún món ó o Piere ló ho *Zudee yi á vaá kará dóka mí yi ho *Sezaaree yi.

O bée Heroode húmú bío

20 O Heroode sii hĩa wee cĩ ho Tiire lè ho Sidɔn lórása yi dàkhĩna. A bío 6a bè-dínii wee lé o Heroode mu bãn kòhũ yi, á 6a wó le jii dà-kénì à 6a le mí ì va a cɔn. A 6a bueé dín o Bilasutuusi wán, yĩa wi o Heroode mu zii tonni jũhũ wán. Ba wà zoó yanka a ò o le mí véenì hã bioní.

21 Bío le wizonle na 6a bàrá dɔn, ó o Heroode lá mí bá-zàmu sĩa zã, ò o kará mí béeñĩ kanmúiní wán, ò o lá le bionĩ 6a zãamáa yahó.

22 A mu nĩpomu búenbúen bía pónpón: «Mu yí nɔn nùpue wee bío, mu léé dofiní búi.»

23 Pãahũ na 6a wee bío mu yi, à bún le Dónbeenĩ wáayi tonkaro búi vĩa a Heroode, lé bío ho cùkú na bío sã le Dónbeenĩ yi ó o fó bò mítén wán. A 6a sũnɔwa zon wo ó o húrun.

24 Le Dónbeenĩ bionĩ wee bɛn fè hã lùà ká le wà.

25 Bío ó o Baanabaasi là a Soole tonló wó ho Zeruzalɛɛmu yi, á 6a fó a Zãn na 6a le Maaki á wàráa.

13

Ba hueekaa o Baanabaasi là a Soole á tonkaa

1 Ho Antiosi kèrètɛwa kuure yi á 6a ni-cúa fɛɛrowà lè 6a nĩ-kàránlowà hĩa wi yi. Ba lé o Baanabaasi là a Soole, là a Simiɔn na 6a wee ve làa Nĩ-bírí, là a Sirɛna nĩ Lisiyuusi, là a Manajɛɛ na páanía dɔn là a bée *Heroode.*

2 Wizonle búi, ká 6a wee búaaní a Nuhũso, á lù mí jiní, á le Dónbeenĩ Hácírí bía nɔn 6a yi: «Mi lén o Baanabaasi là a Soole mí dòn à 6a sá ho tonló na á ì von 6a bío yi.»

* 13:1 O Heroode na 6a wee bío bío hen lé o Heroode Antipaasi na wi ho Kalilee jũhũ yi.

³ A bïo 6a lù mí jíní à 6a flora vó, á 6a bò mí níní 6a wán à 6a nən ho wōhū 6a yí á 6a wà.

⁴ Bïo ó o Baanabaasi là a Soole á le Dónbeení Hácírí wáa von ká sîi, á 6a wà van ho Selesii lóhó. Lé bïn á 6a zon ho won-beení yi vannáa ho Siipere kōhū na wi mu jummu t̄ahū.

⁵ Bïo 6a vaá dñn ho Siipere kōhū lóhó na 6a le Salamiina á 6a wáa wee bue le Dónbeení bioní 6a *zúifūwa kāránló zíní yi. Yia kera bïn làa ba á wee séení 6a lé o Zān Maaki.

⁶ Ho kōhū búenbúen 6a tò yi yòó ló, á vaá 6ó ho Pafóosi lóhó yi. Lé bïn á 6a fò mín là a zúifū n̄i búii na wee wé mu nín-símú na 6a le Bara-Yeesu yi. O lá wee lá mítén lòn j̄i-cúa f̄ero.

⁷ O h̄ia wi ho kōhū mu j̄uhūso na 6a le Seziyuusi Poluusi c̄n. O n̄ii mu fù léé n̄upue na hácírí wi. O wi ò o jí le Dónbeení bioní. O o von o Baanabaasi là a Soole le 6a búen mí c̄n.

⁸ Ká a nín-símú 6̄anso Elimaasi á yí wi à ho kōhū mu j̄uhūso à tà a *Křista bïo ó o wi ò o h̄e 6a. (Ba *Ker̄esis̄a wee ve o Bara-Yeesu mu làa Elimaasi.)

⁹ Hón p̄ahū so yi, ó o Soole na 6a mún wee ve làa Poole† á le Dónbeení Hácírí wáa sú ó o fá mí ȳo wo yi,

¹⁰ ò o bía: «Ūnén *Satāni za sabín-f̄uaalo yén. Fo wee v̄iní 6a n̄upua. Mu bïo na se búenbúen fo wee firáa. O N̄uhūso s̄ii bïo b̄in t̄erénna, à ūnén wón wee báaráka làa b̄i. Cén k̄hí mu yi.

¹¹ Awa, wáa loñ mu. O N̄uhūso á à 6óoní foñ. Fo ò wé o muui, á à c̄aka ká ū máa mi le wii khoomu.» Mí lahó yi ó o Elimaasi ȳo d̄enía coora, á wó mí t̄ibirí. O o wee h̄e v̄iná, á wee cà ȳia á à tè o n̄ii yi ì l̄énnaa.

¹² Bïo ho kōhū j̄uhūso mən bïo wó, ó o tà dó mí s̄ii o Křista yi. O N̄uhūso bïo na ó o wee jí á zon wo dà.

O Baanabaasi là a Poole van ho Antiosi

¹³ O Poole lè mí ninzawa á zon ho won-beení ho Pafóosi yi á van ho Pānfili kōhū lóhó na 6a le P̄eze. Bïo 6a vaá dñn bïn, ó o Zān Maaki día 6a, ò o b̄inía van ho Zeruzal̄emu.

¹⁴ Barén bán đ̄in ho P̄eze yi á 6a lá ho won-beení, á vaa dñn ho Pizidii kōhū lóhó na 6a le Antiosi. Ho *Sabaa zoñ, á 6a zon ho kāránló z̄ii yi á zoó kará.

¹⁵ Bïo 6a kāránna ho l̄andá v̄uahū lè le *Dónbeení j̄i-cúa f̄erowà v̄uahū vó, á ho kāránló z̄ii j̄uhūso le 6a bío bïo ká na 6a yi: «Wàn z̄awa, hen ká bioní wi mi c̄n á mi le mi ì h̄í lè 6a n̄upua s̄ia se mi wáa dà à bío.»

† 13:9 Bïo nən ó o Soole 6a ȳeremáa wee ve là a Poole: Ba zúifūwa na bïo s̄a ho Oroomu yi á ȳennáa fù lé mu bïo j̄un j̄un. Ba zúifūmu ȳeni wee kerí. Ká ȳia bïo s̄a ho Oroomu yi, à wón 6a b̄iní cé le búii na yi. Ho Soole lé 6a zúifūwa ȳeni. Ká ho Poole lé bïo ó o bío s̄a ho Oroomu yi.

16 O o Poole líi hínɔn yòó ðín ò o dá mí níi le 6a wé tété, ò o bía: «Minén *Isirayεlesa, lè minén na wee kònbì le Dónbeenì búenbúen, mí jí bío á ì ì bío:

17 O Isirayεele nìpomu na kà 6àn Dónbeenì lé dén hueekaa wàn 6ùaaawa. Le wó á mu nìpomu na kà jina ho *Ezipite yi pàahù na 6a wi mu ní-hāmu yi bìn. Bún món á le léra 6a bìn lè mí pànká.

18 Le 6uan 6a hā mana tá henì yi á yú lòn lúlúio 6úará-jun síi.

19 Ho Kanan kòhù yi á hā síiwà bío hèjun nùpua á le 6ó jùhù, á fó táwá nɔn mí nìpomu yi, à hā bío sí 6a yi.

20 Mu 6úenbúen wó á míana yú hā lúlúio khíá-náa làa 6úará-jun làa píru síi.

«Bún món á le Dónbeenì hueekaa 6a 6úi wàn 6ùaaawa t̄ahù á wó lè 6a júnása, à bán wé fáa 6a t̄iáwà. A mu wó làa bún f̄εε á 6ueé 6ó a jì-cúa f̄εero Samuwεele p̄ahù yi.

21 Bún món á 6a fióra a b̄εε le Dónbeenì c̄s̄n á le nɔn o Kiisi za Sayuule 6a yi. Wón na wee lé o B̄enzamεε z̄i-jùhù yi. A wón kera 6a jùhù wán á ð̄n hā lúlúio 6úará-jun.

22 Bío le h̄ia p̄á a Sayuule díá á le nɔn o *Daviide 6a yi á wó lè 6a b̄εε. Wón Daviide so á le bía bío kà ð̄nì yi: «Í síi nùpue á ì w̄aa yú, o lé o Zesee za Daviide‡ wón lé ȳia á à wé bío búenbúen na á ì ì bío le o wé á à tíi jii.»

23 O Daviide m̄onm̄an̄ii ní-kéní 6úi lé o Yeesu. Lé wón le Dónbeenì wó là a Isirayεele nìpomu k̄anilo, làa bío á le h̄ia dóráa mí jii le mí ì wé làa b̄u.

24 S̄ani ò o Yeesu 6uen, à bún ó o Z̄án buera nɔn o Isirayεele nìpomu búenbúen yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá à 6a bátízé 6a.

25 P̄ahù na ó o Z̄án muk̄an̄i véro wà 6ueé dá, ó o wee bío: «Mí wee leéka le ì léé wée? Ȳia mí wee lònì wi mí ð̄n le ìn̄én. εε ká mí mah̄á loñ, 6ànso wi ì món lù. H̄arì o nak̄aa tenló á ì pá yí koráa.»

26 «Wàn z̄àwa, minén na lé o *Abarahaamu m̄onm̄an̄ia làa b̄ia mí t̄ahù na wee kònbì le Dónbeenì, lé warén á ho fenló bíonì na kà á buera nɔn yi.

27 Ho Zeruzalεemusa lè mí júnása á yí z̄ūna a Yeesu bío 6àn jùhù á mún yí z̄ūna 6a jì-cúa f̄εerowà bíonì na wee k̄arán ho *Sabaa wizoonì lè mí ð̄a-kéní kéní yi kúará. O Yeesu mu á 6a siin̄ia jùhù á tíraráa 6a jì-cúa f̄εerowà bíonì jii.

28 Bío 6a à ð̄n wán á à 6úeráa wo á 6a yí yú, á 6a le o *Pilaate bío le 6a 6úe o.

29 Bío á bío búenbúen na le Dónbeenì bíonì v̄uahù bía a Yeesu ð̄nì yi á 6a wó á mu jii tun á 6a liin̄ia wo ho *kùrùwá wán á líi nùna.

‡ 13:22 Mí loñ Samuwεele nín-yání v̄uahù 13.14

³⁰ Ká le Dónbeenĩ màhã vèenía wo.

³¹ Hã wizoonĩ cèrèè yi ó o Yeesu zéenia míten làa bĩa na hĩa lèenía wo ho Kalilee yi fúaa ho Zeruzaleemu. Lé bán wáa wó a seéràsa á wee bío o bío à na a Isirayeele nĩpomu yi.

³² «Warén lé bĩa wee bue le Dónbeenĩ bín-tente à na mia: Le Dónbeenĩ nĩi na le dó nòn wàn òuaawa yi

³³ á bío nĩi sú. Le vèenía o Yeesu á tíraráa mu nĩi bío ká wán á nòn warén na lé 6a m̀nmanía yi, làa bío mu túraráa hã Lení vūahũ lení bío nũn nĩi yi: «Fo lé 1 Za. Ho zuia nĩi wán á 1 lé m̀n Maá». Š

³⁴ Le Dónbeenĩ hĩa bía mu le mí ì vèení a ó o máa bĩnĩ máa hí. Bío ká lé bío le hĩa bía: «1 ì dúbua mia lè hã dúbuaa na láayi wi. Hĩa á 1 dó 1 nĩi nòn o Daviide yi le 1 na».*

³⁵ Lé bũn nòn ó o pá wíokaa bía mu le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ lahó búii yi: «Fo máa díá á yĩa bío sã foñ máa soo le búure yi».†

³⁶ O Daviide p̄ahũ, ó o hĩa tà sá ho tonló na le Dónbeenĩ le o sá. Bũn m̀n ó o húrun á 6a nùuna a bàn òuaawa nĩsání ó o soora.

³⁷ Ká yĩa le Dónbeenĩ vèenía wón yi soora.

³⁸⁻³⁹ «Wàn zàwa, mi ko mi zũn mu le lé o Yeesu bío yi á mu bè-kora séndiáró bío á bueraráa nòn mia. Orén lé yĩa á nùpue lée nùpue dó mí s̄ii yi, ó o ò fen mí bè-kora búenbúen yi, bío ó o *M̄oyiize làndá lá yí dà máa fení mia yi.

⁴⁰ A mi cén pa miten bío, à bío 6a nĩ-cúa f̄erowà bía à yí yí mia, mu bía ká s̄ii:

⁴¹ «Minén khònlowà, mi loĩ. Mi bío á à v̄nĩka mia. Mi ì hí á à lé b̄n. Bío mi yío wi lua, á 1 ì wé yéréké bío búii na 6a bía bío nòn mia, á mi máa dé mi s̄ia mu yi.»‡

⁴² Bío ó o bía bũn vó, ó orén là a Baanabaasi ló 6a *zúifùwa káránló z̄ii yi. A bía wi b̄n flora 6a le 6a b̄nĩ buen ho *Sabaa wizonle na s̄a yi, à wíoka buee bío mu bío dà-kéní mu d̄nĩ yi.

⁴³ Ho kúeemínwánló m̀ndén á 6a zúifùwa cèrèè, lè 6a n̄-vio na yèrémáa zon 6a yi, á tà bò a Poole là a Baanabaasi yi. A bán wee bío làa ba ká 6a à hení 6a s̄ia à 6a ca t̄n le Dónbeenĩ s̄aamu yi.

⁴⁴ Ho Sabaa na s̄a zòn, lée c̄inú ká, ká ho lóhó nùpua búenbúen á lá à lé è vé, á bueé n̄i a Núhũso bionĩ.

⁴⁵ Bío 6a zúifùwa m̀n 6a z̄amáa, á le yandee sú 6a, á 6a wee kán o Poole ká 6a à là a.

⁴⁶ O o Poole là a Baanabaasi wáa wee bío bío ká làa ba ká 6a poní séra: «Le Dónbeenĩ bionĩ á lá ko à le bue na minén yi vé. Ká bío mi p̄a le, á wee leéka le mi yí ko lè le muk̄nĩ binbirĩ na máa vé, à wa wáa a yèrémá à va b̄a yín̄n 6a zúifùwa c̄n.

Š 13:33 Mi loĩ Lení vūahũ (Psaumes) 2.7

* 13:34 Mi loĩ Ezayii vūahũ 55.3

† 13:35 Mi loĩ Lení vūahũ (Psaumes) 16.10

‡ 13:41 Mi loĩ Habakuuki vūahũ

⁴⁷ Bïo kà lé bïo le Dónbeenĩ bíá n̄n w̄en: «I bàrá fo á wó lè hã kãna búenbúen n̄pomu khoomu, bèra a na à ù bue ho fenlò bïo ho ðímíjã kùarãa búenbúen yi.»

⁴⁸ Bïo á bíá yín̄n 6a zúifùwa jã h̄n bióní so, á 6a wee zãmaka ká 6a à khòoní a Núhũso bióní. Bíá búenbúen na bïo sã le mukãní binbirí na máa vé yi, á tà n̄n m̄iten.

⁴⁹ O Núhũso bióní wee b̄en fè ho k̄shũ búenbúen n̄pomu.

⁵⁰ Ká 6a zúifùwa màhá h̄n̄n sũna 6a hãawa na níní se na wee k̄nbi le Dónbeenĩ, lè ho lóhó ya-díwá, á wó le jii dà-kéní làa ba, á 6a wee beé o Poole là a Baanabaasi lò, á n̄n 6a léra m̄in k̄shũ yi.

⁵¹ A 6a báawa nùwã j̄un mu púaara mí zení kh̄nkh̄nĩ á kúaa 6a wán, § á 6a wà van ho Ikoniyuumu lóhó.

⁵² Ba n̄i-kenínia á s̄ia wan làa sòob̄éé, á sú lè le Dónbeenĩ Hácírí.

14

O Poole là a Baanabaasi van ho Ikoniyuumu

¹ Bïo ó o Poole là a Baanabaasi vaá ð̄n ho Ikoniyuumu lóhó yi, á 6a vaá zon 6a *zúifùwa kàránlò z̄ii. A bïo 6a zoó bíá á wó, á 6a zúifùwa làa bíá yín̄n 6a zúifùwa c̄èr̄éé á tà a *Krista bïo.

² Ká 6a zúifùwa na p̄ã a Krista bïo á súkúra bíá yín̄n 6a zúifùwa, fúaa 6a wee leéka mu bè-kora làa bíá tà a Krista bïo.

³ B̄n̄n lé bïo n̄n ó o Poole là a Baanabaasi á kará míana ho Ikoniyuumu yi. Ba wee bío ká 6a poní séra, á dó mí s̄ia o Núhũso yi. O Núhũso wee na mí p̄anká 6a yi à 6a wérãa mu yéréké b̄iowa na wee zéení le Dónbeenĩ p̄anká, à zéení le bïo 6a wee bío o s̄amu ð̄n̄i yi lée tũíá.

⁴ A ho lóhó n̄upua sankaa lè hã kuio bïo j̄un. Ba s̄n̄-kéní tà 6a zúifùwa jii, ká bíá so b̄èn tà 6a tonkarowà jii.

⁵ Ba zúifùwa làa bíá yín̄n 6a zúifùwa lè mí j̄únãsa wee wíoka m̄iten ká 6a à beé o Poole là a Baanabaasi lò, á à lèeka 6a lè hã huua á à búe.

⁶ Bïo 6a mí nùwã j̄un zũna mu, á 6a lùwa, á dó mí yara lè ho Lisitere lè ho D̄ébe na lé ho Likawonii k̄shũ lórã c̄n̄, lè hã lórã na b̄amakaa hã.

⁷ Bïo 6a vaá ð̄n̄ á 6a lan wee bue le b̄in-tente b̄in.

O Poole là a Baanabaasi wi ho Lisitere lè ho D̄ébe yi

⁸ N̄i 6úi wi ho Lisitere yi á zení h̄urun kará. O ton ká a lé o mùamúa, á ð̄n̄ yí varákaa yí m̄n̄ h̄úú.

⁹ O kará wee jí bïo ó o Poole wee bío. O o Poole fá mí ȳo wo yi, á m̄n̄ à bïo ó o dó mí s̄i o *Krista yi á dà à wee w̄éé,

¹⁰ Ó o w̄ãa bíá n̄n wo yi p̄n̄p̄n̄: «Lii h̄n̄i yòo muin ð̄n̄ ù zení wán.» O o n̄i yéran fárã mí zení wán á varákaa wà.

11 Bïo 6a zâamâa mən bïo ó o Poole wó, á 6a bía pǝnpǝn lè ho Likawonii kǝhũsa bïonĩ: «Éee! Hã doffina 6úi lá a nùpue sïĩ á 6ueé líí 6ó wɛn.»

12 O Baanabaasi 6a wee ve làa Zeesi, ká a Poole 6a wee ve làa Hɛɛmɛɛsi, lé bïo ká mu lée bïo na ò o Poole lé yïa bïo.*

13 Ho Zeesi na lé 6a doffnĩ 6úi á zïi hĩa wi ho lóhó jii. Dén doffnĩ so yankaro lé yïa 6uan 6a dǝanĩ na 6a donkhueéra lè le pũilè á 6ueé dǝnnáa ho lóhó dándá na son kòonia ho zũapinĩ jii. O wi ò orén lè 6a zâamâa à wé mu hãmu à na a Poole là a Baanabaasi yi.

14 Bïo 6a tonkarowà mí nùwǝ jɛn zũna mu, á 6a lèɛkaa mí sï-zĩnia à zéení ká 6a yí wa bïo 6a le mí ì wé, à 6a fáara yòó zon 6a zâamâa tǝahũ,

15 ká 6a à bïo pǝnpǝn: «Éee! Minén nùpua mu, lée webio nən á mi wee wéráa bïo ká? Warén mún lé 6a nùpua lè mí bïo sïi, á wee bue le bín-tente na mia le mi ko à mi día hǝn wǝn-kǝamáawa so, ká mi yèrémá sánsá le Dónbeenĩ na wi fɛɛɛ, dǝo léra ho wáayi, lè ho tá, lè mu yámú jumu làa bïo wi mu yi 6úen6úen.

16 Hã pǝnna na khĩna yi, á le Dónbeenĩ día hã sïiwà nùpua 6úen6úen á 6a bò mí sïi wána.

17 Ká le jǝn wee zéení mĩten lè mu bè-tentewà na le wee wé: Làa lúlúio ká le wee na ho viohó mia, à ho dǝnló be wé se, à mi wé dí sï à sïa wa.»

18 Hãrĩ hã bïonĩ na ó o Poole là a Baanabaasi bía ká à hèráa 6a zâamâa mu hãmu na 6a le mí ì wé á à na 6a yi bïo yi, á pá wó le lònbee.

19 Mu pǝahũ, à 6a zúifùwa 6úi ló ho Antiosi lè ho Ikoniyyumu lórá yi á 6uara ho Lisitere yi. Lé bán lè 6a zâamâa wó le jii á 6a lèɛkaa o Poole lè hã huua, á várá wo lóráa ho donkǝahũ, lé bïo 6a wee leéka le o húrun.

20 Bïo 6a nĩ-kenĩnia ló lée dǝn kǝnĩa wo yi, ó o líi hĩnən, á zon ho lóhó yi. Mu tá na lée tǝn, ó orén là a Baanabaasi bò mín van ho Dɛɛbe.

O Poole là a Baanabaasi bĩnia 6uara ho Antiosi

21 O Poole là a Baanabaasi buera le bín-tente ho Dɛɛbe yi, á 6a nùpua cèrèè tà wó 6a nĩ-kenĩnia. Bũn món, á 6a yèrémáa van ho Lisitere lè ho Ikoniyyumu yi, lè ho Antiosi na wi ho Pizidii kǝhũ yi.

22 Ba wee henĩ bĩa tà a *Krista bïo sïa, á wee henĩ mu na 6a yi le 6a fárá dǝn, à dé mí sïa o Krista yi. Ba wee bïo ká na 6a yi: «Wa ko wa kǝa lònbee cèrèè yi à bè yi zoráa le *Dónbeenĩ béenĩ yi.»

* 14:12 Ho Kɛɛɛsisa lè ho Oroomusa doffina boo. Dǝo 6a le Zeesi lé dén wi hã 6úen6úen jũhũ wán. Ká dǝo 6a le Hɛɛmɛɛsi dén lé hã tonkaro.

²³ Ba hueekaa 6a nùpua búí 6a kèrètíewa kuio lè mí dà-kéní kéní yí á wó lè 6a ya-díwá. Bún món á 6a lù mí jíní à 6a flora, á dó 6a bïo o Nùhúso na 6a tà nòn míten yí ní yí.

²⁴ Bún món á 6a káa ho Pizidii kōhū yí á vaá dōn ho Pānfīlii kōhū.

²⁵ Ba buera le Dónbeenī bionī ho Pēeze lóhó yí á 6a wà jōn ho Atalii lóhó.

²⁶ Lé bín á 6a dīn yí láráa ho won-beenī á van ho Antiosi. Lé hón lóhó so yí á 6a hía dó 6a bïo le Dónbeenī sāamu 6ānso ní yí, à le séení 6a ho tonló na 6a vaá sá á ho jii sú bïo yí.

²⁷ Bïo 6a vaá dōn ho Antiosi, á 6a von 6a kèrètíewa kúaa mín wán, á lá bïo búenbúen na le Dónbeenī làa ba páanía wó á fēera nòn 6a yí, làa bïo á le mún h́eraráa ho wōhū á nòn bía yínōn 6a zúifùwa yí, à bán mún dàrì tà a Krista bïo.

²⁸ A 6a kará dá míana bín làa bía tà a Yeesu bïo lè 6a ní-kenínia.

15

Ba kèrètíewa ya-díwá kúaa mín wán

¹ Nùpua nùwā yēn búí ló ho *Zudee yí á 6uara ho Antiosi yí, á 6ueé wee kārán bía tà a *Krista bïo làa bïo kà: «Mí yí dà máa fen ká mí yí kúiora làa bïo mu bōráa o *Mōyiize làndá yí.»

² O o Poole là a Baanabaasi pā 6a bïo, á wāanía làa ba le mí sòobéε mu bïo yí. Mu véení, á 6a le o Poole là a Baanabaasi, lè ho Antiosi nùpua nùwā yēn búí ko 6a va ho Zeruzaleemu, à vaa fεε ho tūiá mu na a Krista tonkarowà lè 6a kèrètíewa ya-díwá yí.

³ A 6a kèrètíewa kuure nòn bïo 6a màkóo wi yí le vεení mu bïo yí 6a yí. Ba káa ho Fenisii lè ho *Samarīi kána yí ká 6a à bío bïo á bía yínōn 6a *zúifùwa wó wó yèrémáa tàráa le Dónbeenī bïo lè mí dà-kéní kéní. A mu wó sí-wε-beenī bía búenbúen na tà a Krista bïo cōn.

⁴ Ba vaá dēení ho Zeruzaleemu yí á 6a wà van 6a kèrètíewa cōn á bán lè 6a tonkarowà, lè 6a ya-díwá, á bèénia 6a yí. A 6arén 6ēn lá bïo búenbúen na 6a wó lè le Dónbeenī pánká á fēera nòn 6a yí.

⁵ Ká 6a *Farizíewa kuure nùpua nùwā yēn búí na tà a *Krista bïo á hínōn bía: «Bía yínōn 6a zúifùwa na tà a Krista bïo ko 6a *kúio. O o Mōyiize làndá bèró bïo mún hení na 6a yí.»

⁶ A 6a tonkarowà lè 6a ya-díwá kúaa mín wán, à loínáa le bionī mu yahó yí.

⁷ Ba kára mín míana. Bún món ó o Piere líi hínōn lá le bionī ò o bía nòn 6a yí: «Wán zāwa, mí zū le le Dónbeenī mōn mí lera mí fāhū mu míana à ī bue le bín-tente à na bía yínōn 6a zúifùwa yí, bèra a na à 6a jí le, à tà le bïo.

⁸ Le Dónbeenĩ zū bio wi 6a nùpua s̄la yi. Le n̄on mí Hácírí 6a yi làa bio warén yúrãa le bio s̄ii, à zéeni le le tà 6a bio.

⁹ Le yí wó bio woon na wee zéeni le warén làa ba wi mín júná yi. Le ceéra 6a s̄la, lé bio 6a tà le bio.

¹⁰ A lee webio n̄on á mi wãa wi à mi sèeni 6a lè ho sèró na á wàn bùaawa lè warén wa bæere á yí dàrna yí sò, á à khũaanáa le Dónbeenĩ jii yi?

¹¹ Bùeé dé. Bio warén kãnia o Nùhũso Yeesu sãamu bio yi, lé b̄in barén bio mín wórãa.»

¹² A b̄ia wi b̄in búenbúen wó tété. B̄in món á 6a wee jí á Baanabaasi là a Poole c̄n. Ba wee bio mu yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeenĩ pãnká na le wó lè 6a níni b̄ia yín̄n 6a zúifùwa c̄n.

¹³ Bio á 6a b̄ia wó, ó o Zaaki h̄in̄on lá le b̄ioní ò o b̄ia: «Wàn zàwa, mi jí bio á ì ì bio.»

¹⁴ Bio le Dónbeenĩ tà lora b̄ia yín̄n 6a zúifùwa bio hàrí mu j̄uhũ búen̄ni, á lérarãa mu n̄ipomu na bio sã le yi 6a t̄lahũ, ó o Sim̄on* zéenia.

¹⁵ «Mu fò mín lè le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄erowà b̄ioní, lé bio mu túara le Dónbeenĩ b̄ioní v̄uahũ yi kà s̄ii:

¹⁶ O Nùhũso b̄ia: «B̄in món̄dén á ì ì b̄iní ì buen á b̄ueé so a *Daviide z̄ii na lá tò. Le soni na fù á ì ì b̄iní ì h̄oní, á le è f̄ará á à ð̄in.

¹⁷ H̄on p̄ahũ so yi á 6a nùpua na kà búenbúen, lè hã kãna búenbúen na á ì von à hã bio s̄i m̄i á à cà a Nùhũso.†
«H̄ia kà lé o Nùhũso j̄i-cúa,

ȳia n̄on á mu biowa mu

¹⁸ bio z̄urnanãa hàãní.»

¹⁹ O Zaaki pá b̄inía b̄ia: «Lé b̄in̄on á ì le mu s̄aaní à b̄ia yín̄n 6a zúifùwa na yèrêmãa b̄o le Dónbeenĩ yi à 6a yí s̄éé.

²⁰ Ká mi màhá wa túa 6a yi, à bio na 6a yi le 6a wé yi là le muiní taa, lé bio hã tun. A pa míten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄i wã yi. A yí là bùaa na yí f̄uaana taa. A yí dí cãni.‡

²¹ Hàãní b̄in kà 6a nùpua wee kàrán o M̄oyiize làndá làa mín hã lórã lè mí dà-kéní kéní yi, à kàrán ho 6a zúifùwa kàránlò z̄iní yi hã *Sabaawa búenbúen z̄on.»

Ba kèrèt̄ewa na yín̄n 6a zúifùwa v̄uahũ bio

²² A 6a tonkarowà, lè 6a ya-díwá, lè 6a kèrèt̄ewa kuure wãania tò le mí ì hueeka 6a búí mí t̄lahũ á à dé o Poole là a Baanabaasi wán, á à tonka ho Antiosi yi. A 6a hueekaa o

* 15:14 Sim̄on: Le lé o Piere zúifùmu yèni na có n̄on wo yi. Ká ð̄io 6a le Piere dén lé o Yeesu có le. † 15:17 Mi loñ Am̄ossi v̄uahũ 9.11-12 ‡ 15:20 Mi loñ Léró v̄uahũ (Exode) 34.15-16; Levii nùwã v̄uahũ (Lévitique) 18.6-23; 17.10-16

Silaasi là a Zude na 6a wee ve làa Baasabaasi. Ba mí nùwã jun á bĩa tà a *Krista bïo wee kǎnbi.

²³ Bïo kà lé bïo túara ho vūahũ na 6a a 6ua á à varáa yi:

«Warén tonkarowà lè 6a kèrètɛwa ya-díwá wee tèní minén na lé wàn zàwa na yínǎn 6a *zúifùwa yi, bĩa ho Antiosi lóhó yi lè ho Siirii lè ho Silisii kána yi.

²⁴ Wa jíá à 6a nùpua 6úi ló wa cǎn, ká warén nǎn yí tonkaa 6a, á 6ueé lùnkaa mi yilera lè mí bióní, á mi yí zū bïo mi ì wé.

²⁵ Lé bǔn nǎn á wa wǎanía tò à wa le wa à hueeka 6a 6úi á à tonka mi cǎn. Ba à bè là a Baanabaasi là a Poole na lé wàn bǎnlowà na wa wa làa sòobéɛ,

²⁶ bán na zàanía mí mukáni wa Núhũso Yeesu *Krista tonló bïo yi.

²⁷ O o Zude là a Silaasi lé bĩa wa wǎa tonkaa mi cǎn, à bán miten 6uee wíoka fɛɛ bïo túara ho vūahũ yi à na mia.

²⁸ Warén á tò mu wán á le Dónbeení Hácírí mún tà mu le wa máa jí sèró mi wán máa dà máa khíí. Hǎ làndáwá na bïo henía nǎn mia na mi ko mi bè yi lé hĩa kà:

²⁹ Mi wé yí là le muiní taa. Mi yí dí cǎni. Mi yí là bùaa na yí fūaana taa. Mi pa miten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí sífwa yi. Ká mi wee dàñ pa miten bïo bǔn 6úen6úen yi, se mu se.

Ká mi foó.»

³⁰ Bǔn mǎn á 6a nǎn ho wǎhũ bĩa 6a le mí ì tonka yi á 6a wà van ho Antiosi. Bïo 6a vaá dǎn bǎn, á 6a von bĩa 6úen6úen na tà a Krista bïo á kúaa mín wán, à 6a nǎn ho vūahũ mu 6a yi.

³¹ Bïo 6a kàrána ho, á 6a 6úen6úen zámakaa ho 6àn bióní na henía 6a sía bïo yi.

³² Bïo ó o Zude là a Silaasi hĩa lé 6a jí-cúa fɛɛrowà 6úi, á 6a kará bǎn míana lè mín zàwa kèrètɛwa, á henía 6a sía, à 6a wíoka yí ho pánká.

³³ Ba dá dóka mí yi ho Antiosi yi. Bǔn mǎn á 6a dó 6a cǎawése, á bán le 6a bè wǎ-tente, à 6a díá 6a á 6a yèrémáa van bĩa tonkaa 6a cǎn,

³⁴ [S]

³⁵ ò o Poole là a Baanabaasi kará ho Antiosi yi. A 6arén làa bĩa tà a Krista bïo cèrɛɛ 6úi wee kàrán 6a nùpua, á wee bue o Núhũso bióní.

O Poole là a Baanabaasi saawaa mín yi

³⁶ Wizooní bïo yɛn bǔn mǎn, ó o Poole bía nǎn o Baanabaasi yi: «Wa bǎnì tɛ hǎ lórá 6úen6úen na wa buera le Dónbeení bióní yi, à búɛkí wàn zàwa kèrètɛwa à loñ le 6a bïo wó kaka.»

³⁷ O Baanabaasi lá wi ò o fé o Zǎn na 6a le Maaki à bèráa.

§ 15:34 Le Dónbeení bióní vǎnna 6úi yi á bïo kà lé bïo túara sǎ lè bióní mu jíi: «Ká a Silaasi wón le mí ì kɛɛní bǎn.»

38 Ká a Poole màhã yí tà a féro, lé bïo ó o bínia 6a món ho Pánfilii kōhū yi, á yí bínia yí sá tonló làa ba.*

39 Wãanii na here kera 6a pãahū mu bïo yi, fúaa 6a saawaa. O o Baanabaasi fó a Maaki á 6a lá ho won-beeni à 6a n̄n ho Siipere kōhū.

40 O o Poole wón bèn léra a Silaasi. Sáni ò o lén, á bân zàwa kèrètíewa kàrafáa wo o Nuhūso yi.

41 O kãa ho Siirii lè ho Silisii kãna yi, á wee séení 6a kèrètíewa kuio à 6a siadéro o Krista wíoka fára t̄n.

16

O Poole fó a Timotee á 6a bò m̄n

1 Bún món ó o Poole wà van ho Dεεbe lóhó, á ð̄n b̄n vannáa ho Lisitere lóhó. Nii búí na 6a le Timotee na tà a *Krista bïo á wi ho lóhó mu yi. O lé o zúifù h̄nzoró na lé o kèrètíe háa á te mí za. Ká bân maá lé o *Kεεεki n̄i.

2 Ba kèrètíewa na wi ho Lisitere lè ho Ikoniyuumu lórá yi á wee wíoka a yèni.

3 O Poole lá wi ò o fé o à 6a wé páaní bè m̄n. O o le 6a kúii wo 6a *zúifùwa na wi b̄n bïo yi, lé bïo 6a búenbúen zū mu le bân maá lé o Kεεεki n̄i.

4 Há lórá búenbúen na 6a wee kãa yi, á 6a wee bïo bïo 6a tonkarowà lè 6a kèrètíewa ya-díwá wãanía tò wán ho Zeruzalεemu yi à na b̄a tà a Krista bïo yi, ká 6a à bïo na 6a yi le 6a wé bè mu yi.

5 Ba kèrètíewa kuio wíokaa fára ð̄n, á siadéro o Krista yi wi, á b̄a tà a Krista mu bïo wee dé wán làa wizooni.

Le Dónbeeni le o Poole lén va ho Maseduana

6 Le Dónbeeni Hácírí hò 6a le 6a yí vaá bue le Dónbeeni bióni ho Azii kōhū yi. A 6a kãa ho Firizii lè ho Kalasii kãna yi á wà.

7 Bïo 6a vaá ð̄n ho Mizii kōhū n̄i á 6a le mí ì va ho Bitinii kōhū yi á à loñ. Ká a Yeesu Hácírí màhã yí n̄n mu wōhū 6a yi.

8 A 6a wãa kãa ho Mizii kōhū yi á lion ho Torowaasi lóhó wonna ð̄nni.

9 Ho t̄nãahū á bïo búí zéenia m̄ten là a Poole. O m̄n ho Maseduana kōhū n̄pue búí ò o muina ð̄n á wee fio wo ká síi: «Buen ho Maseduana yi à buee séení wεn.»

10 Mí lahó yi á wa ð̄enia wee cà bïo wa à wé wé á à varáa ho Maseduana, lé bïo wa wãa zū le lé b̄n á le Dónbeeni von wεn le wa vaa bue mí b̄n-tente à na ho kōhū mu n̄pua yi.

Ho Filiipu yi, ó o h̄da na 6a le Lidi tà a Nuhūso bïo

11 Wa zon ho won-beeni ho Torowaasi yi á téréna van ho Sam̄taraasi kōhū na mu n̄umu k̄nia yi. Mu bân tá na lée t̄n, á wa van ho Niapoliisi lóhó.

* 15:38 Mi loñ Bè-wénia 13.13

12 Lé bín á wa ðin yi vannáa ho Maseduana kōhū sǎn-kéní na bǐo sǎ ho Oroomu yi bǎn ló-beení na 6a le Filiipu. Ho Oroomusa cèrèè hǎa kará ho lóhó mu yi. Hón lóhó so á wa wó wízoní bǐo yèn yi.

13 Ho *Sabaá zōñ, á wa hǐnǎn ló ho donkǎhū á wà lion ho vūhū jii, le jún-sǎ á wa líí yí 6a *zúífùwa floró lahó bín. Wa líí yú 6a hǎawa búí à 6a kúaa mín wán, á wa kará tà hǎ láakáwá làa ba.

14 Ba hǎawa mu nǐ-kéní 6a le Lidi. O wee lé ho Tiatiiire lóhó yi, á wee duan lè hǎ pǎnsò-muna na yàwá here. O wee kǎnbi le Dónbeení. O kará wee tántá mí jikōnna wa bíoní yi, ó o Núhūso wó ó o wíokaa wee jí bǐo ó o Poole wee bío sese.

15 Orén lè mí zǐi nùpua á 6a bátízera. Bún món ó o bíá bǐo kà á vonnáa wèn: «Ká mi wee leéka le í tà a Núhūso yi bǐo bon, à mi buee làa í zǐi.» O o ðin lan wèn fúuu á wa tà van.

Bǐo wó ho Filiipu kàsó zǐi yi

16 Wizonle búí, ká wà wee va ho floró lahó yi, á ton-sá hǎa búí na lé o tǎhǎnii bueé sǎ wa yahó. O wee yí wáí cèrèè ho tǐnló mu bǐo yi à na mí júnása yi.

17 O bò warén là a Poole món, á wee bío pǎnpǎn kà síi: «Ba nùpua na kà lé le Dónbeení na dà mu bío búenbúen wán ton-sáwá. Ho wǎhū na wee kǎní 6a nùpua lé hón bío 6a wee bue à na mia.»

18 Wízoní cèrèè yi ká lé bún ó o hǎa mu wee wé. Fúaa o Poole síi cǎ cǎ, á yèrémáa bíá nǎn o cǐná na ó o wee sáráa yi: «Le í bío mu na fon: O Yeesu yèni pánká yi, à ũ lén díá a hǎa mu lònbió.» Mí lahó yi ó o cǐná dèeníá wà díá a hǎa.

19 Bǐo ó o hǎa mu júnása mǎn à bío ó o lá wee yí na 6a yi á júhū wǎa bó, á 6a wǐira a Poole là a Silaasi vannáa ho pánká bǎnsowà cǐn 6a zǎamáa fémínló lahó yi.

20 Ba buan 6a vannáa bán na lé ho *Oroomusa tǔiá fèerowà cǐn, à 6a bíá: «Ba nùpua na kà ðin wee kánká wa lóhó. Barén lé 6a *zúífùwa,

21 à warén na lé ho Oroomusa á 6a màhá wee kǎrán lè mu bè-wénia búí na wa làndá le wa yí wé.»

22 A 6a zǎamáa mún sía cǎ a Poole là a Silaasi yi. A 6a tǔiá fèerowà le 6a tèn 6a sía, à 6a le 6a ha 6a lè hǎ fínfoóní.

23 Bǐo 6a han 6a vó, á 6a kúaa 6a ho kàsó yi, à 6a henía mu nǎn o paro yi le o pa 6a yi sese.

24 Bǐo ó o paro jǎ bún kà síi, ó o buan 6a zoó kúaa ho kàsó zǐi fíkōhū, á kúaa hǎ súrúkùwa 6a zení yi.

25 Bǐo ho tá wà vaá sanká à mǎní, ó o Poole là a Silaasi wee fio ká 6a à khòní le Dónbeení. A 6a kàsósa na ká wee jí 6a cǐn.

²⁶ Yio buée tí à ho tá zà lè mí sòobéε, á dèkíó ho kàsó zīi. Hã wonna búenbúen dèenía hénkaa, á 6a kàsósa búenbúen zúakùaríwà feera.

²⁷ O o paro sína. Bío ó o mən à ho kàsó zīi zūajiní hénkaa, ó o wee leéka le 6a kàsósa búenbúen lùwa, ó o dò mí khà-tóní le mí ì búe lè mítén.

²⁸ O o Poole wáamaa p̄n̄p̄n̄ o wán: «Yí yáa ūten. Wa búenbúen wi hen.»

²⁹ O o paro le 6a buen lè mu kroomu. A 6a buan mu buararáa ó o fó ò o bánbáa vaá zon le zī-za yi ká a wee zà lé le zānii, á zoó búrá a Poole là a Silaasi tá.

³⁰ Būn m̄n̄n ó o fó 6a lóráa ò o tùara 6a yi: «Minén nùpua mu, lé mu yén á ì ko à ì wé à fennáa?»

³¹ A bán bía n̄n wo yi: «Tà a Nùhũso Yeesu bio, á ūnén lè ū zīi nùpua á à fen.»

³² A 6a bía a Nùhũso bío n̄n orén là a zīi nùpua búenbúen yi.

³³ Ho t̄n̄ahũ mu yi, ho p̄ahũ dà-kéní kéní mu yi, ó o n̄ii fó 6a vaá s̄era dokuaa. O orén lè mí zīi nùpua búenbúen á 6a dèenía bátízera.

³⁴ Būn m̄n̄n ó o fó a Poole là a Silaasi yòoraráa mí zīi, á yòó n̄n mu bè-dínii 6a yi. O n̄ii mu lè mí zīi nùpua búenbúen sía wan, lé bío 6a tà le Dónbeení bío.

³⁵ Bío ho tá t̄n̄, á ho Oroomu t̄iá f̄erowà tonkaa 6a nùpua le 6a vaa bío le yía wee pa ho kàsó zīi yi à kúia 6a nùpua mu le 6a lén.

³⁶ O o paro buée bía mu n̄n o Poole yi kà síi: «Ba t̄iá f̄erowà á n̄n le jii le 6a kúia mia. Mi wáa dà a lé á à lén làa h̄érà»

³⁷ Ká a Poole màhã bía n̄n b̄ia 6a tonkaa yi: «Warén na b̄io sã ho Oroomu yi á 6a han 6a z̄amáa ȳio yi à 6a yí cítio wen làa b̄io mu lá ko mu wéráa, á buan wen vaá kúia ho kàsó yi. A 6a wáa đ̄in đ̄in le mí ì kúia wen ká mu sã máa jí. Būn léé b̄io na yí dà máa wé. Mi vaa bío le 6arén mítén buen buée kúia wen.»

³⁸ A bán b̄inía vaá bía mu n̄n ho Oroomu t̄iá f̄erowà yi. Bío 6a j̄á le o Poole là a Silaasi á b̄io sã ho Oroomu yi, á 6a z̄nkaa.

³⁹ A 6a wáa buara buée bía n̄n 6a yi le mí wó khon. Būn m̄n̄n á 6a kúarà 6a, à 6a yankaa 6a le 6a lé ho lóhó yi à lén.

⁴⁰ Bío ó o Poole là a Silaasi ló ho kàsó yi, á 6a wà van o Lidi zīi. Ba m̄nka mín zàwa k̄er̄t̄ewa wán, á henía 6a sía. Būn m̄n̄n á 6a wà.

17

O Poole là a Silaasi wà van ho Tesaloniiki lóhó

¹ O Poole là a Silaasi ló là ho Anfipoliisi là ho Apolonii lórá yi á vaá dǝnnáa ho Tesaloniiki. Ho lóhó mu á 6a *zúifùwa kàránló zǝi wi yi.

² O o Poole wà van bǝn làa bǝo ó o lá wee wé wéráa mu. Orén là 6a nùpua na bǝn wǝanía le Dónbeenǝ bǝonǝ vǝahǝ bǝonǝ wán hǝ *Sabaawa bǝo tǝn na sǝ mín yi.

³ O wee zéeni hǝ bǝonǝ mu yara làa ba, le mu túara ho vǝahǝ mu yi le yǝa le Dónbeenǝ mǝn léra ko ò o lò be, à hí, à vèe. O wee bǝo na 6a yi: «O Yeesu mu na á ï wee bǝo bǝo làa mia, wón lé *Yǝa le Dónbeenǝ mǝn léra.»

⁴ Ba nùwǝ yǝn bǝui tà mu yi, á lǝéra là a Poole là a Silaasi. Ho *Kerǝesisa cǝrǝe na wee kǝnbi le Dónbeenǝ á mún tà 6a bǝo á wee bè làa ba, là 6a hǝawa cǝrǝe bǝui na nǝnǝ se mún.

⁵ Ká 6a zúifùwa á le yandee màhǝ sú mu bǝo yi. A 6a hǝnǝn cǝnkaa 6a nǝ-kora nùwǝ yǝn bǝui hǝ bonfúaa yi á kúaa mín wán, á súkúra 6a zǝamáa séenia, á kánkáa là ho lóhó dǝnǝa. Ba fiira van o Zasǝn zǝi á wà vaá zoó cà a Poole là a Silaasi á à léráa ho lóhó nùpua na kúaa mín wán yahó.

⁶ A bǝo 6a zoó khon 6a yi, á 6a fó a Zasǝn làa bǝa tà a *Krista bǝo nùwǝ yǝn bǝui á lóráa ho lóhó tǝiá fǝerowà cǝn, à 6a wee bǝo pǝnǝn: «Ba nùpua na kǝ héera kánkáa 6a nùpua hǝ lùà búenbúen yi là mí kàránló. Ba mún wǝa bueé dǝn hen,

⁷ ó o Zasǝn tà á 6a làara a wán. Ba búenbúen yǝ máa tà bè 6a bá-zàwa bǝe Sezaare làndá yi. Ba le bǝe bǝui wi á yèni 6a le Yeesu.»

⁸ Hǝ bǝonǝ mu á cǝina 6a zǝamáa là ho lóhó tǝiá fǝerowà sǝa.

⁹ O Zasǝn làa bǝa tà a Krista bǝo á sǝánǝa le wǝrí na 6a ko 6a sǝánǝ á 6a día 6a.

O Poole là a Silaasi wà van ho Beeree

¹⁰ Ho tá hǝini, á 6a kǝrǝtǝewa na bǝn dǝenia le o Poole là a Silaasi lé à lén va ho Beeree lóhó. Bǝo 6a vaá dǝn bǝn á 6a wà van 6a zúifùwa kàránló zǝi yi.

¹¹ Ba zúifùwa na 6a vaá yú bǝn á wee tà hén mí yiwa á po bǝa ho Tesaloniiki lóhó yi. Ba tà nǝa le Dónbeenǝ bǝonǝ sese. Làa wizoonǝ ká 6a wee kàrán le Dónbeenǝ bǝonǝ sese, à loǝ le bǝo ó o Poole wee bǝo so bon le.

¹² Bǝa tà a Krista bǝo 6a tǝahǝ á boo. Ho Kerǝesisa tǝahǝ, á 6a hǝawa na nǝnǝ se cǝrǝe là 6a báawa cǝrǝe á mún tà a Nùhǝso bǝo.

¹³ Ká bǝo ho Tesaloniiki zúifùwa nǝa ò o Poole wee bue le Dónbeenǝ bǝonǝ ho Beeree yi, á 6a wà 6uara bǝn á tǝn bueé kánkáa hǝn lóhó so nùpua, á lùnkaa 6a yilera.

¹⁴ A 6a kǝrǝtǝewa dǝenia le o Poole hǝnǝ lén à dé mí yahó là mu yámú nǝmu cǝn. O o Silaasi là a Timǝtee bán kará ho Beeree yi.

15 Bĩa bò là a Poole á lèenía wo fúuu fúaa ho Atεena lóhó. Bĩo 6a le mí ì bíní á à va ho Beeree, ó o Poole háanía 6a le 6a vaa bío le o Silaasi là a Timotee bánbá ja mí món buen fùafùu.

O Poole ni-cúa na ó o fεera ho Atεena yi

16 Páahũ na ó o Poole wi ho Atεena yi á pan o Silaasi là a Timotee, ó o món à ho lóhó mu sú là hã dofi-kansiwà, á mu wee vá a yi.

17 O wee wãaní là 6a *zúifùwa làa bĩa yínón 6a *zúifùwa na wee 6úaaní le Dónbeenĩ na ó o wee yí 6a kàránlò zii yi. Làa wizooní ká a wee wãaní là 6a nùpua na ó o wee yí 6a fèminlò lahó yi.

18 Ba Epikuríewa* là 6a Sitoyisíewa† nùwã yèn mún wee 6uee wãaní làa wo. Ba 6úí wee tùaka mín yi kà síi: «O dàn bíoro mu, lée webio ó o yáá ðĩn wee bío kà.» Ba 6úí bán 6èn le: «Mu ka lòn dofi-vio bío ó o wee bue.» Ba wee bío bún lé bĩo ó o Poole wee bío o Yeesu bío, là ho vèeró bío.

19 A 6a 6uan wo vannáa ho lóhó tũíá fεerowà cǎn, à 6a bía nòn wo yi: «Mu bè-finle na á ù wee kàrán là 6a nùpua á fo dà a zéení yahó làa wèn le?»

20 Bĩo wa wee jí kà lée bè-fla wa cǎn, á wa wi à wa zún mu kúará.»

21 A bío ho Atεenasá 6úen6úen là mí káyáwá 6èn wa là mí sòobéé lé mu bè-fla na wee wé 6àn jíló là mu láakáwá tarò.

22 O o Poole wãa líi hínòn yòò ðĩn ho lóhó tũíá fεerowà yahó ò o bía: «Atεenasá, ì món mu le hã dofiina 6úaaníló bío 6èntĩn wi mia làa sòobéé.

23 Lé bío á ì héekaa mi lóhó yi á món mu bíowa na mi sonka mi dofiina 6úaaníló bío yi. Ì yáá pá món le muiní yeení lahó 6úí à bío kà lé bío túara le wán: «Dofiní na á nùpue yí zũ.» Awa! A bío mi wee 6úaaní ká mi yí zũ mu, lé bún á ìnén 6uara wà 6ueé zéení làa mia.

24 Le Dónbeenĩ na léra ho ðĩmíjǎ là mu bíowa na wi ho yi 6úen6úen, na lé ho wáyai là ho tá Núhũso, á yí máa zoo keení hã zíní na 6a nùpua wee so mítén na le yi.

25 Le màkóo mía à nùpue wé bío 6úí na le yi. Lerén lé ðio wee na le mukānĩ 6a nùpua yi, là mu bío 6úen6úen.

26 Le ðĩn o nùpue nĩ-kení wán á léraráa hã síiwà nùpua 6úen6úen héera bàráka ho tá wán, á wãana 6a kãna sũaa, á fũaana hã pǎnna jíní ðĩnía.

* **17:18** Epikuríewa: Ba lé ho Kerεesi kǎhũ bè-zũrlo 6úí na lé o Epikuure nĩ-kenínia. Ba wee cá bío 6a a wé ká le lònbee máa yí 6a. Ba wee leéka le ho ðĩmíjǎ bío 6úen6úen lé ho wé fεeráa mín. † **17:18** Sitoyisíewa: Ba lé ho Kerεesi kǎhũ bè-zũrlo 6úí na 6a le Zenòn nĩ-kenínia. Ba wi 6a zún bío ho ðĩmíjǎ bíowa wee wéráa, á wi 6a yí le sí-hebúee à sánsá le lònbee là mí síiwà 6úen6úen.

²⁷ Le Dónbeenĩ wó kà sii bèra a na à 6a nùpua cànkà le. Hàrĩ ká 6a wee héé víná càráa le, jún-sĩ 6a à yí le. Tùíá poni, le Dónbeenĩ yí khèra lè wa ñi-kéní kéní.

²⁸ «Lé bĩo wa mukāni ló lerén lé dño nũ yi. Lé lerén nɔn wa wee dān varákarāa.» Mi len-béwá 6úi yáá mún bía mu wéréwéré kà sii: «Wa lé le zàwa.»

²⁹ A bĩo wa lé le zàwa, á wa yí ko à wa tèè le Dónbeenĩ làa sánú tàá wáří tàá huua kansiwà huúu, bũn na 6a nùpua kará lon mí yiwa á wó mítén.

³⁰ Hã pōnna na 6a nùpua fù yí zũ mu bĩo yi, bũn le Dónbeenĩ wāa yí máa loń yi ho zuia. Bĩo ká wán á 6a nùpua 6úen6úen lé bĩa le wee ve hã lùà 6úen6úen yi, le 6a yèrè má mí yilera lè mí wárá.

³¹ Wizonle dà-kéní 6úi lé dño le Dónbeenĩ bàrá, ò o nùpue na le léra à cíti ho ðímíjá 6úen6úen lè ho térénló. Le vènia o nùpue mu, à zéeni lè 6a nùpua le orén lé yĩa le léra ò o fi le cíti mu.»

³² Bĩo 6a já ò o Poole wee bĩo ho vèeró bĩo, á 6a 6úi wee yáa mí jini yi na a yi. Ba 6úi 6èn wee bío: «À ũ bioní mu jíló á wa à pa làa pōn-veere.»

³³ Lé bũn wán ó o Poole 6èn wà ò o díá 6a.

³⁴ Ká 6a nùwā yèn 6úi bán pá bò a Poole yi, á tà a *Krista bĩo. O 6úi lé 6a tũíá fèerowà ñi-kéní na 6a le Denii, là a hãa 6úi na 6a le Damariisi, à pá bĩnĩ séeni 6a 6úi.

18

O Poole van ho Korente

¹ Bũn món ó o Poole ló ho Atēna yi á van ho Korente* lóhó yi.

² O vaá fò mín làa zúifù nĩ 6úi na 6a le Akilaasi bĩn. O nĩ mu ton ho kōhũ na 6a le Pñn yi. Orén lè mín hãa Pirisiye ló ho Italiĩ kōhũ yi á 6uara ho Korente yi yí míana, lé bĩo ho *Oroomu bá-zàwa béé Koloode nɔn le jii le 6a *zúifùwa 6úen6úen lé ho Oroomu lóhó yi. O o Poole wà van 6a cōn.

³ A bĩo ó orén làa ba tonló lée dà-kéní, á 6a wāa pánia kará wee bĩ hã sōnna na wee tá lè hã búkúwá.

⁴ Hã *Sabaawa lè mí dà-kéní kéní yí ò o Poole wee wé lá le bioní 6a zúifùwa kàránló zii yi, á wee cà ò o bío 6úe 6a zúifùwa lè ho *Keresisa júná.

⁵ Bĩo ó o Silaasi là a Timotee ló ho Maseduana yi 6ueé dñn, ó o Poole yahó wāa sã le Dónbeenĩ bĩo zéeni ló mí dòn, á wee bío mu wéréwéré na 6a zúifùwa yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenĩ mɔn léra.

* **18:1** Korente: Ho lé ho Akayii kōhũ ló-beeni. O Poole pāahũ ká ho nĩpomu boo làa sòobé. Ho yèni hĩa wee lé ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá na wee wé ho yi bío yi.

⁶ Ká 6a zúifùwa mu màhã pã a bïo à 6a wee là a, ó o Poole pùrúnna mí sî-zînia khûnkhûnî kúaa 6a wán† ò o bía nɔn 6a yi: «Hen ká mi vûnun, se mu lé minén mi beere á mu ló yi. Nùpue máa tùa mi bïo làa mi. Bïo ká wán á ï wãa à va bïa yínɔn 6a zúifùwa cón.»

⁷ O o ló bïn á wà van nñi 6úi na 6a le Titiyuusi Zusituusi cón. O nñi mu wee kónbi le Dónbeenï, á zïi wi 6a zúifùwa kàránlò zïi nñsání.

⁸ Ba zúifùwa kàránlò zïi jùhũso na 6a le Kirisipuusi lè mí zïi nùpua 6úen6úen á tà a Nùhũso bïo. A ho Korentesa cèrɛɛ na ná a Poole bióní á mún tà a Nùhũso bïo á 6a bátízera.

⁹ Ho tñàahũ 6úi yi, ó o Nùhũso zéenia miten là a Poole, á bía nɔn wo yi: «Yí zón bïo 6úi. Yí wé tété, wé bïo ká ù wà.

¹⁰ Inén wi làa fo á nùpue na dà a sánsá fo á à 6óní yi wón mía, lé bïo 6a nùpua na bïo sã mií á boo ho lóhó na ká yi.»

¹¹ O Poole wó le lúlú-kùure lè mí sanká ho Korente yi, á kàránna 6a nùpua bïn lè le Dónbeenï bïo.

¹² Bïn món á ho Oroomu nñi Kaliyon á 6a bàrá ho Akayii kôhũ jùhũ wán. Lé bïn pãahũ á 6a zúifùwa lò a Poole wán. Ba wïira a 6uan vannáa le cítii finíi,

¹³ à 6a wee bío: «Bïo ó o nñi na ká le 6a nùpua wé 6úaanínáa le Dónbeenï á wi mí dòn làa bïo á wa làndá le mu wéráa.»

¹⁴ Bïo ó o Poole le mí zoó bío, ó o Kaliyon kúio o jii ò o wee bío lè 6a zúifùwa: «Minén zúifùwa, mu lá lee wékhe 6úi na 6úaa táa bè-vio 6úi na wa làndá hò á ï lá à tà á à jí mí cón làa bïo mu lá ko mu wéráa.

¹⁵ Ká bïo mu lé hã bióní, lè hã yènnáa, lè mí kùrú làndá bïo, á lé minén miten ko à mi loñ mu yahó yi. Inén máa fi hñn tũiáwá so síi bân cítii.»

¹⁶ O o le 6a lén.

¹⁷ A 6a 6úen6úen wãa wïira a Sositeena na lé 6a kàránlò zïi jùhũso á wee ha le cítii finíi. O o Kaliyon cèkè ò o yí dó mí jii 6a yi.

O Poole bïna van ho Antiosi

¹⁸ O Poole pá kará dá dóka mí yi ho Korente yi. Bïn món ó o díá mín zàwa kèrètíewa ò o wà van ho Sankeree lóhó wonna ñinníi. Sáni ò o zo ho won-beenï ó o nɔn mí jùhũ á 6a leera, lé bïo ó o lá dó mí jii nɔn le Dónbeenï yi bïo 6úi ñání yi.‡ O orén là a Pirisiye lè mín báa Akilaasi á zon ho won-beenï á vannáa ho Siirii kôhũ.

¹⁹⁻²¹ Bïo 6a vaá ñon ho Efeze yi, ó o Poole wà van 6a *zúifùwa kàránlò zïi yi, á vaá zoó wee wãaní làa ba. Ba flora

† 18:6 Mi loñ Mاتيye vùahũ 10.14 ‡ 18:18 Mi loñ Miló vùahũ (Nombres) 6.1-21. Ba zúifùwa cón ká yia fù wé dó mí jii le mí ï wé bïo 6úi á à na le Dónbeenï yi, á bânso jùhũ à foohũ máa bïní bè wán. Ká ho pãahũ na ó o wee leéka bïo á jii sí, ò o màhã lee mí jùhũ.

a le o cáaka cúa-yen, ó o yí tà. O o bía bïo kà nòn 6a yi á wà díaráa 6a: «Ká le Dónbeení tà á ì ì va ká ì ì bíní ì buen mi cón.» O o Poole zon ho won-beení ho Efεεze yi á wà ò o día a Pírisiye là a Akilaasi.

²² Bïo 6a vaá dñn ho *Sezaaree lóhó, ó o ló van ho Zeruzaleemu, á vaá tènía 6a kèrètíewa kuure yi. Bún món ó o wà van ho Antiosi.

²³ O cáakaa yú bín á bò yi wàráa. O káa ho Kalasii là ho Firizii kána yi, á wee hení 6a kèrètíewa búenbúen sía le Dónbeení bïo yi.

O Apoloosi van ho Efεεze là ho Korente

²⁴ Zúifù 6úi na 6a le Apoloosi á buara ho Efεεze yi. O wee lé ho Alekisándiri lóhó yi. O lé o núpue na zū há bióní. O mún zū le Dónbeení bióní vūahú bióní làa sòobéε.

²⁵ Ba kàráanna a là a Núhúso wōhū bïo. O nòn mítén á wee bue ká a zéení bïo ó o Yeesu bïo wóráa binbirí à na 6a núpua yi. Ho *bátéèmu bïo dání yi, ó o Zán bátéèmu bïo na 6a kàráanna làa wo lé bún mí dòn ó o zū.

²⁶ O wee bïo 6a *zúifùwa kàránló zii yi ká a poní séra. Bïo ó o Pírisiye là a Akilaasi ná a bióní, á 6a fó a, á wíokaa zéénia le Dónbeení wōhū bïo binbirí á nòn wo yi.

²⁷ Bún món ó o Apoloosi wi ò o va ho Akayii kōhū, á 6àn zàwa kèrètíewa henía o síi mu bïo yi. Ba yàá túara ho vūahú tonía nòn bïa tà a *Krista bïo na wi ho kōhū mu yi, le ká a Apoloosi mu vaá dñn 6a, à 6a bua a sese. Bïo ó o vaá dñn bín á le Dónbeení sáamu wó ó o séénia bïa tà a Krista bïo làa sòobéε.

²⁸ O ji-cúa na ó o wee lá búenbúen á 6a zúifùwa yí máa dàñ bío bïo 6úi dání yi. O wee dñn le Dónbeení bióní vūahú bióní wán à zéénináa mu wéréwéré na 6a yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mōn léra.

19

O Poole van ho Efεεze

¹ Pàahú na ó o Apoloosi wi ho Korente yi, ó o Poole lá ho wōhū na ló há búaa yi á van ho Efεεze. Kèrètíewa nùwā yen 6úi ó o vaá yú bín,

² Ó o tùara 6a yi: «Pàahú na mi tà a *Krista bïo á mi so yú le Dónbeení Hácírí le?» A 6a bía nòn wo yi: «Wa yàá dñn yí ná Dónbeení Hácírí bïo yí mōn.»

³ O o Poole bínía tùara 6a yi: «Ó, o, á lé ho *bátéèmu yén á mi yú?» A 6a bía: «Lé o Zán bátéèmu.»

⁴ O o Poole wāa bía: «O Zán hía wee bátízé bïa wee tà yèrémá mí yilera là mí wárá, á wee bïo là a *Isirayεele nípomu le 6a tà yia wà a buen orén món bïo, o Yeesu.»

⁵ Bïo 6a ná hōn bióní so vó, á 6a tà ó o bátízera 6a o Núhúso Yeesu yèni yi.

⁶ O o Poole bò mí níní 6a wán, á le Dónbeení Hácírí lion 6a wán. Á 6a wee bío hã síí-viò bíoní, á wee fεε le Dónbeení jicúa.

⁷ Ba nùpua mu búenbúen á à yí píru jùn síi.

⁸ O Poole yí máa khi 6a zúifùwa kàránló zii yi. Pìina bío tìn ká lé bín ó o wee búee bío yi ká a poní séra. O wee bue le *Dónbeení béení bío, á wee cà à bíá wee jí a cón à tà mu yi.

⁹ Ká 6a búí màhã tun mí yiwa, á pá le mí máa tà a Yeesu bío, á wee zùarika a Nùhúso wòhú yi 6a zãamãa yio yi. O o Poole fó bíá tà a Krista bío á wàráa ò o díá 6a. Làa wizooní búenbúen ká a wee búee wãaní lè 6a nùpua o Tiranuusi kàránló zii yi.

¹⁰ O wó mu á dñn hã lúlúio bío jùn. Lé bñn nñn á 6a zúifùwa làa bíá yínorí 6a zúifùwa na wí ho Azii kòhú yi búenbúen á jánáa o Nùhúso bío.

O Sevaa zàwa nùwã hẹjun bío

¹¹ Le Dónbeení wee wé mu yéréké bè-beera là a Poole níi.

¹² Hárí hã sí-zinia lè hã nín-kéníwà na dñn o Poole sãnía á 6a wee bè 6a vánvárowá wán à 6a wa, à 6a cínáwa lé bíá 6a wí yi.

¹³ *Zúifùwa nùwã yen búí na wee héε léka hã lùá yi à ja 6a cínáwa lén bíá 6a wí yi, á mún le mí ì wé è loí ká mí dà a ja 6a là a Yeesu yèni pánká. Ba wee bío lè 6a cínáwa kà sii: «Mí lé là a Yeesu yèni pánká, yia ó o Poole wee bue bío.»

¹⁴ Bíá wee wé mu lé o zúifù nñi na 6a le Sevaa na lé 6a yankarowá jùhúso beení zàwa nùwã hẹjun.

¹⁵ Ká a cíná màhã bíá nñn 6a yi: «O Yeesu á ì zū, á mún zū a Poole. Ká minén bèn lé 6a yén?»

¹⁶ O o nñi na ó o cíná wí yi á zon 6a wán, á dàrina 6a, á han lè mí sòobéε bóoníkãa yi á 6a lùwa ló le zii yi mí kãamãa.

¹⁷ Ho Efεeze zúifùwa làa bíá yínorí 6a zúifùwa búenbúen ja bío wó, á 6a búenbúen zãna, á wíokaa wee kònbí o Nùhúso Yeesu yèni.

¹⁸ Bíá tà a *Krista bío cèrèε búí wee búee bío à zéeni bío 6a wó ká mu yí se wéréwéré 6a zãamãa yio yi.

¹⁹ Mu nín-símú wérowá cèrèε á guan mí vónna á búee cína 6a nùpua búenbúen yahó. Ba càtio hã vónna mu yàamu, á mu yú wén-hãani* muaaseé búará-jùn làa píru.

²⁰ Lé kà sii ó o Nùhúso bíoní wee ben fèráa hã lùá ká le wà. Le bàn pánká á 6a nùpua wee mi.

O Demetiriyuusi bíoní na ó o kánkãa ho Efεeze yi

²¹ Ká bñn bíowa so búenbúen wó khiina, ó o Poole le mí ì kãa ho Maseduana lè ho Akayii kãna yi á à va ho Zeruzalεemu. O

* 19:19 Wén-hñnló: Hón pãahú so yi, ká le wén-hñnló dà-kéní lé o nùpue ní-kéní wizón-kùure sámú sãáníi.

wee bío bío kà mí yi: «Hen ká í vaá dǎn bǎn, á í mún ko à í dǎ ho *Oroomu.»

²² O o tonkaa o Timotee là a Erasiite na làa wo wee séení mín le 6a va ho Maseduana, ò orén mí bεεre wón kará dóka mí yi ho Azii kǎhǔ yi.

²³ Mu pǎahǔ ò o Núhǔso wǎhǔ bío á kánkáa 6a nùpua dǎkhǐna ho Efεεze yi.

²⁴ O donkhue-sǐ-pà 6úi na 6a le Demetiriyuusi á hǐa wi ho Efεεze yi. Orén lé yǐa wee pà a dofiní hǎ-nǐi Aatemiisi† zǐ-beení 6àn bè-zàwa lè le wén-hǎani. Bǐa wee sá a cǎn á wee yí le wǎrǐ na boo mu bío yi.

²⁵ Wizonle 6úi ó o nǐi mu von mí ton-sáwá làa bǐa làa ba tonló le mí ì wé dà-kéní á kúaa mín wán, ò o bía nǎn 6a yi: «Minén nùpua mu, mi zǔ mu kénkén le lé ho tonló na kà bío yi á wa nǐi bío wee dérǎa wán.

²⁶ Háya! O o nǐi mu na 6a le Poole bío na ó o wee wé á mi wee mi, á wee jí. O wee bío le hǎ dofi-kansiwa na 6a nùpua wó mítén á yǐnǎn dofini. A 6a nùpua cèrèè tà a bío ho Efεεze yi. Hǎrǐ ho Azii kǎhǔ nùpua ó o vó ká cǐnǐ.

²⁷ Mu wà làa bǎn, á wa tonló yèni á à yáa. Mu yǐnǎn bǎn mí dǎn. Wa dofiní hǎ-nǐi Aatemiisi zǐ-beení na 6a son nǎn wo yi á bío jǐhǔ mún máa kǎn. Orén mí bεεre á bío mún máa bǐnǐ máa wé here 6a nùpua yi. Wón na á ho Azii kǎhǔsa lè ho dǐmǐná nùpua 6úen6úen wee 6úaanǐ.»

²⁸ Bío 6a jǎ hǎ bíonǐ mu, á 6a sǐa cá, á wee wǎamaka ká 6a a bío: «Ho Efεεza Aatemiisi lée dofiní hǎ-beení!»

²⁹ Ho lóhó nùpua 6úen6úen kánkáa. Ho Maseduana kǎhǔ nùpua nùwǎ jǐn 6úi na là a Poole lá wee bè mín va hǎ khúio, á 6a wǐikaa á 6úunia bò yi 6uararǎa le wǎanǐ la-beení yi. Ba lé o Kayuusi là a Arisitaaki.

³⁰ O Poole lá wi ò o va a zoo dǐn 6a nùpua yahó, ká 6a kèrètǐewa hò a.

³¹ Ho pánká ton-sáwá 6úi na wi ho Azii kǎhǔ yi na lé o Poole mu 6àn bǎnlowà le 6a bío na a yi le o wé mí sǎbéré ò o yí va bǎn.

³² Hón pǎahǔ so yi, à 6a zǎamǎa yí máa jí mín yi. Ba wee héε bío mín jǐnǎn yi fúaa 6a cèrèè 6úi yǎá wǎa yí zǔ mí kúeemínwánló jǐhǔ.

³³ Ba zúifùwa jǎana a nùpue 6úi na 6a le Alekisǎndere á lée dǐnǐa 6a nùpua yahó. A 6a 6úi ló 6a tǐahǔ á zéeniá bío ó o ko ò o bío na 6a zǎamǎa yi. O o Alekisǎndere wǎa hónǐa mí nǐi

† 19:24 Aatemiisi: O lé le dofiní hǎ-nǐi 6úi. Ho Efεεze yi, á 6a wee bío le orén lé yǐa á ho tá lè mí bío 6úen6úen sǎ yi. Orén lé yǐa 6a wee wé flo yi à 6úerǎa ho dǐnló, à sǎnǐi mún jǐnnǎa. Ba zǐ-beení na 6a hǐa son o dofiní hǎ-nǐi mu bío yi 6àn sǐwǎ hǐa yí boo mu pǎahǔ.

dá 6a zâamáa yi le 6a wé tété, ò o wi ò o lá le bíoní 6a zâamáa yahó ká a zéení le orén lè mín zàwa á níní mía mu yi.

³⁴ Ká bǐo 6a nùpua zūna mu le o lé o zúifù, á mu bǐo dà-kéní na kà lé bǐo á 6a búenbúen páanía wee wāama á yú hǎ lèèrèwa bǐo n̄un síi: «Ho Efεεzesa Aatemiisi lée dofiní hǎ-beení!»

³⁵ Mu véení, á ho lóhó pánká ton-sá v̄n-túaro beení lé yǎ dàrna bíá lè 6a zâamáa á 6a wó tété, ò o bíá n̄n 6a yi: «Efεεzesa, 6a nùpua búenbúen zū le ho Efεεze lóhó lé hǎ pan wa dofiní hǎ-n̄i Aatemiisi zǐ-beení yi, á pan o 6àn kansi na ló ho wáayi lion yi.

³⁶ Nùpue yí dà máa kán mu. Εε ká mi màhǎ ko à mi wé wayi, ò o búí hǎ yí wé bǐo ká 6ànso á yí lon mí yi.

³⁷ Ba nùpua na kà á mi buan buararáa hen à 6a n̄n yí yáara bǐo búí wa dofiní hǎ-n̄i zǐ, á mún yí bíá yí khon yí n̄n wo yi.

³⁸ Hen ká a Demetiriyuusi lè mí ton-sáwá le o búí wó khon làa mí, á le cítíi fló wizonle wi, á bíá wee fí le mún wi. Le 6a va bán c̄n.

³⁹ Ká bíoní pá bínia wi mi c̄n bǐo búí dǎní yi, á bíá wee kúee mín wán à loń ho làndá bǐo, á dà à loń mu yahó yi.

⁴⁰ Wa yí wó sese, á 6a hǎa bío le lé warén wee kǎaní 6a nùpua bǐo wó ho zuia ká bǐo yi. Lé bǐo ho kúeemínwánlò na kà á n̄uhǎ mía máa zéení.» Bǐo ó o bíá h̄n bíoní so wó, ó o le 6a zâamáa saawaa.

20

O Poole van ho Maseduana lè ho Kerεεsi

¹ Bǐo mu bǐo na lá wee kánká ho lóhó yòò khǐna, ó o Poole von bíá tà a *Krista bǐo kúaa mín wán, á henía 6a sía. Bǐn m̄n ó o dó 6a cāawése ò o wà n̄n ho Maseduana.

² O kǎa hón k̄hǎ so yi á bíá bǐo c̄rèε á heníanáa bíá tà a Krista bǐo sía, ò o ló bǐn wà van ho *Kerεεsi k̄hǎ.

³ O kará bǐn á d̄n hǎ p̄ina bǐo t̄n. Bǐn m̄n ó o wi ò o lá ho won-beení à va ho Siirii k̄hǎ yi. Lé hón p̄ahǎ so yi á 6a bíá n̄n wo yi le 6a *zúifùwa lò a wán. O o díá ò o yèrémáa kǎa ho Maseduana.

⁴ Bíá lèénía wo lé o Beeree n̄i Sopateεere na lé o Piruusi za, là a Arisitaaki, là a Sekūnduusi na páanía wee lé ho Tesaloniiki yi, là a Dεεbe n̄i Kayuusi, là a Timotee. A séení ho Azii k̄h̄usa Tisiiki, là a Torofiimu.

⁵ Ba dú wa yahó á vaá pan wen ho Torowaasi yi.

⁶ Warén bán lá ho won-beení ho Filiipu yi ho *búurú na á n̄a-fini yí dó yi s̄nú díró m̄n á wó hǎ wizooní bǐo hònú á bò yi vaá d̄nnáa. Bǐn m̄n á wa vaá yú 6a ho Torowaasi yi. Lée yàwá n̄uhǎ dà-kéní á wa wó bǐn.

Bǐo wó ho Torowaasi yi

⁷ Ho tibirí zon ká le wii wà líí zo, á wa kúaa mín wán le wa à sanká ho búuru* á à là. A bío ó o Poole lée sǐn á à lén, ó o tà hã láakáwá lè 6a nùpua fúuu fúaa ho tá sanká mànì.

⁸ Lé hã nónwíora bío ñun níi yi á wa yòó kúaa mín wán yi. Hã fíntéena cèrèè á 6a záníá bín.

⁹ Yàronza fèè búí na 6a le Etiisi á kará le bonkèè ñii. Bío ó o Poole wee bío ká a wà fèèè, á mu dāmu 6ó a yàronza fèè mu. O o yòó kùera hã nónwíora bío ñun níi yi, á líí lùwá. A 6a le mí buéé hoonía a ò o húrun.

¹⁰ O o Poole yòó lion, á líí bánbáa vaá lá a 6uan mí bàra yi ò o bía: «Mi yí dèé mi yiwa, lé o yío wi lua.»

¹¹ O o bíníá wà yòora, á yòó cèèkaa ho búuru là. Bún món ó o pá bíníá bía fúuu fúaa ho tá tǐn á wii hà, ó o màhá wà.

¹² O yàronza fèè 6a 6uan wàráa ká a yío wi lua. A 6a búenbúen á mu wó sǐ-hǐlè cǐn làa sòobéè.

O Poole dǐn ho Torowaasi yi á vannáa ho Milee

¹³ Bío ó o Poole lon, lé ho bè ho wǎhǔ à varáa ho Asoosi lóhó, hen na á wa ko wa vaa yí o yi á wa páaní zo ho won-beení. Á warén zon ho won-beení dú a yahó ñannáa bín.

¹⁴ Bío ó o buéé yú wén ho Asoosi yi, ó o páanía zon làa wén á wa wà van ho Mitilèena lóhó.

¹⁵ Wa dǐn bín vaá ló ho Siyoo kǎhǔ na mu ñumu kínia yi mu tá na lée tǐn. Bún bàn tá na kún bíníá lée tǐn, á wa vaá dǎn ho Samɔosi kǎhǔ na mu ñumu kínia yi. Mu bàn tá na bèn bíníá lée tǐn lé bío wa vaá dǎnnáa ho Milee lóhó.

¹⁶ O Poole yí wi ò o dǐn búmaka mítén ho Azii kǎhǔ yi. Lé bío ó o wi ò o bánbá vaa dá ho Zeruzalèmu à ho Pántekoote dí yí bín ká mu dà a wé. Lé bún nǎn ó o yí ló lè ho Efèeze cǐn.

O Poole bia lè ho Efèeze kèrètèwa kuure ya-díwá

¹⁷ O Poole tonkaa 6a nùpua ho Milee yi le 6a va ho Efèeze, à vaa ve 6a kèrètèwa kuure ya-díwá na bín le 6a buen.

¹⁸ Bío 6a buéé dǎn, ó o bía nǎn 6a yi: «À lá í buen-nǎnzon ho Azii kǎhǔ yi ñii, á bío á í 6uan lè íten ho páahǔ búenbúen na á í làa mia kará mín wán á mi zǔ.

¹⁹ Íliinía íten á sá a Núhǔso tonló lè le wéè lè le lònbee na yú mi, bío 6a *zúifùwa lò í wán bío yi.

²⁰ Mi zǔ mu le bío dà a séení mia bàn dèè woon á í yí sánkaa mia. Mu búenbúen á í buera, á kàrána làa mia 6a zámáa yahó lè mi zíní yi.

²¹ Ba zúifùwa làa bia yínɔn 6a zúifùwa á í henía mu nǎn yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá, à tà wa ñúhǔso Yeesu bío.

²² Bío ká wán lé mi tǐn wee ña ho Zeruzalèmu làa bío le Dónbeení Hácírí le í wéráa mu konloon, ká í mún yí zǔ bío wà vaá yí mi bín.

* 20:7 Mi loñ Bè-wénia vǎahǔ 2.42

23 Hã lórà lè mí dà-kéní kéní yi á le Dónbeení Hácírí wee fèn ɲí í zeñ wán le ho kàsó zoró, lè le lònbee lè mí síwà á pan mi bín. Bún mí dòn lé bïo á í zū.

24 Inén cón á í mukānī bïo ɲúhú mía, díká à bïo le Dónbeení tonkaa mi bio yi à yïo lé, à le Dónbeení sãamu bín-tente bïo zééníló tonló na ó o ɲúhúso Yeesu kàràfáa mi à í sá à tíí ɲii.

25 I héera buera le *Dónbeení béenī bïo mi búenbúen t̄ahū, ká bïo ká wán á í wáa zū le minén ó o búí máa bíní máa mi mí.

26 Lé bún nɔn á í wee bíoráa bïo ká á à na mia ho zuia: Mí nī-kéní búí vīinía mítén á bānsò bïo máa tūa làa mi.

27 Lé bïo le Dónbeení bïo na á lé le mí ì wé búenbúen á í zéénia làa mia á yí ká d̄eε.

28 Minén miten pa miten bïo, à mún pa 6a kèrèt̄ewa kuure bïo làa bïo ó o pi-pa wee wé paráa mí pia yi bïo síi bïa le Dónbeení Hácírí kàràfáa mia le mi pa yi. Ba kèrèt̄ewa kuure á mi wé loñ bïo sese. Lé le Dónbeení kùrú Za cāni kúaará 6a bïo yi á 6a bïo sã le yi.

29 I zū mu le í lénló món ká 6a núpua búí na 6onmín lòn dakhínkhínwa na zānii wi á à zo mi t̄ahū. Ba à dé le 6óonii ho pi-6oohū yi.

30 Hári minén t̄ahū á 6a núpua búí ì lé yi, á à híní wé è f̄ūaa hã sabióní á à khàráa bïa tà a *Krista bïo à bán bè 6a yi.

31 Mí cén t̄iní mi yïo, à zūn mu le í ɲà mi zeñ wán hã lúluio bïo t̄in yi, hã wisonáa lè mí t̄in̄onna yi ká í wee wá.

32 «Hã laà na ká wán, á í wáa à dé mí bïo le Dónbeení lè mí sãamu bíoní nii yi. Dén bíoní so lé d̄io pánká á à na ká mí siadéro á à fárá à t̄in. Lè è na ho nãfòró mia, hã le bàrá ká làa bïa bïo sã le Dónbeení yi.

33 I síi yí vá núpue búí wárí là a s̄ánú, là a sí-zínia yi yí m̄on.

34 Minén mi beere zū le í níní na ká lé hã á í sáráa, á ɲíánanáa ínén làa bïa làa mi lá páanía wi m̄akóo.

35 Lé bún á í wó á zéénia làa mia à mí wé sá làa bún à séenínáa 6a nī-khenia. Mí wa bíní leéka le o ɲúhúso mí beere á bía bïo ká: Yia wee hã mu bïo wón cúnú na ó o yú á 6úaa po yia 6a wee na mu yi.»

36 Bïo ó o bía làa ba vó, ó orén làa ba búenbúen líí fárá mí n̄onkójúná wán, ò o flora.

37 Ba búenbúen wee wá, á wee w̄ii o Poole 6ua yi à yèε kíó à déráa o cāawése.

38 Ba yara sò dàkhína, lé bïo ó o Poole bía le 6a máa bíní máa mi mí. Bún món á 6a lèénia wo vannáa ho won-beení lahó yi.

21

¹ Bũn mǎn á wa saawaa mín yi. Wa zon ho won-beeni téréna van ho Koosi lóhó. Mu tá na lée tǎn lé bǐo wa vaá dǎnnáa ho Oroode lóhó, á dǎn bǐn vannáa ho Pataraa lóhó.

² Wa yú ho won-beeni búí bǐn na wà a va ho Fenisii kǎhũ, á wa zon hón wàráa.

³ Bǐo wa vaá sùaráa ho Siipere kǎhũ, á wee mi ho, á wa hà ho dó lè wa nín-káara. Wa dó wa yara lè ho Siirii kǎhũ cǎn á vannáa ho Tiire lóhó. Lé bǐn á ho won-beeni sèró ko ho búen yi.

⁴ Wa yú 6a kèrètíewa búí bǐn á wa wó ho yàwá ñúhũ dà-kéní làa ba. Le Dónbeeni Hácírí ñà 6a zeñ wán, á 6a bía là a Poole le o yí va ho Zeruzalæmu.

⁵ Ká bǐo ho pǎahũ na wa ko à wa wé bǐn vó, á wa lá wa wǎhũ wà. A 6a kèrètíewa lè mí hǎawa lè mí háyúwá búenbúen ló á lèenía wen lée cúa ló ho lóhó yi. Bǐo wa líf dǎn mu yámú ñumu ñii á wa líf fàrá wa ñonkóñuná wán à wa flora.

⁶ Bũn mǎn á wa dó mín cǎawése, á tēeníkaa mín yi, á wa yòó zon ho won-beeni, á 6arén 6èn bǐnía kǎí6on.

⁷ Wa dǎn ho Tiire yi á vannáa ho Pitolemayiisi lóhó, á tēenía wán zàwa kèrètíewa na bǐn yi, á wa kará làa ba le wizon-kùure. Lé bǐn á wa veeni mu yámú ñumu wán vó yi.

⁸ Mu tá na lée tǎn á wa ló wà á van ho *Sezaaree. Le Dónbeeni bín-buero búí wi bǐn á yèni 6a le Filiipu. Lé wón á wa làara zii. O lé 6a ñupua ñuwá hēñun na 6a hueekaa ho Zeruzalæmu yi ñi-kéní.*

⁹ O hínni ñuwá náa wi á yí yan, á wee fæ le Dónbeeni ñi-cúa na 6a ñupua yi.

¹⁰ Wa wó hǎ wizooní cèrèe bǐn, á le *Dónbeeni ñi-cúa færo búí na 6a le Akabuusi ló ho *Zudee yi á 6ueé yú wen bǐn.

¹¹ O o wà 6uara wà cǎn, á 6ueé fó a Poole ku-cēnii, ò o can mí zení lè mí níní ò o bía: «Bìo kà lé bǐo le Dónbeeni Hácírí bía: «Lé kà sii á 6a *zúífúwa á à ca làa yǎa te le ku-cēnii na kà ho Zeruzalæmu yi, á à dé bǐa yí zú le Dónbeeni níi yi.»»

¹² Bǐo wa ñá hǎ bioní mu, á warén lè wán zàwa na ho Sezaaree yi á yankaa o Poole le o yí va ho Zeruzalæmu.

¹³ Ká a màhá bía ñon wen: «Mi wee wá á wi à mi yáa í yilera le we? I wíokaa íten vó í caró bǐo yi ho Zeruzalæmu yi. Hàrí í búeró bǐn o ñúhũso Yeesu bǐo yi á í pá wíokaa íten vó bǐo yi.»

¹⁴ Bǐo wa hò a san làa bǐo ó o le mí ì wé, á wa khú a yankaró yi á wa bía: «O Ñúhũso lé yǎa sǐi bǐo wé.»

¹⁵ Wa wó hǎ wizooní bǐo yen bǐn. Bũn mǎn á wa wíokaa waten à wa ñon ho Zeruzalæmu.

¹⁶ Ho Sezaaree kèrètíewa búí lèenía wen. Ba dú wa yahó vannáa Siipere ñii búí na 6a le Munasǎn cǎn. O lé o kèrètíe míana. Lé wón zii á wa làara yi.

* 21:8 Mi loñ Bè-wénia vūahũ 6.1-6

O Poole van o Zaaki cǎn

¹⁷ Bïo wa vaá dǎn ho Zeruzalεemu, á wàn zàwa kèrètíewa na bín á sá wa yahó lè há zámakaa.

¹⁸ Mu tá na lée tǎn, ó o Poole làa wεn bò mín van o Zaaki cǎn. Lé bín á 6a kèrètíewa kuure ya-díwá búenbúen kúaa mín wán yi.

¹⁹ O o Poole tɛnía 6a yi, ò o lá bïo le Dónbeení dóráa mí ní wo yi ho tonló na ó o sá bíá yínǎn 6a *zúifùwa tǎhǔ á fεera le mí dà-kéní kéní nǎn 6a yi.

²⁰ Bïo 6a jí á cǎn vó, á 6a wee khòoní le Dónbeení, à 6a bíá nǎn wo yi: «Wàn za Poole, wáa loń bío 6a kèrètíewa na lé 6a zúifùwa booráa. Ba búenbúen sòobáa o *Mɔyiize làndá bío dàkhíina.

²¹ Ba bíá nǎn 6a yi le 6a zúifùwa búenbúen na wi há sǐi-viò nùpua tǎhǔ á fo wee kàrán le 6a pí ho làndá mu. Le fo wee bío le 6a wé yí *kúio mí zàwa, le o búí yáá yí bíní yí bè 6a zúifùwa làndá yi hùúu.

²² Háya! A mu wáa à wé kaka? Bïo 6a màhá à jí mu kénkén le fo wi hen.

²³ Awa! A bío wa à bío á à na fon lé bío à ù wé. Nùpua nùwá náa búí wi hen á dó míjiní le mí ì wé bío búí á à na le Dónbeení yi.

²⁴ Wáa fé bán bèráa à 6a ceéró làndá à ù páaní wé làa ba, à bío 6a ko 6a lén mu bío yi à ù sàání, à 6a bè yi à dàń lεεráa mí júná.† Ká mu wó ká sǐi á 6a nùpua búenbúen á à zún le bío 6a wee bío ù jii yí bon.

²⁵ Ká mu lé bíá yínǎn 6a zúifùwa na tà a *Krista bío, bán wa túara ho vǎhǔ nǎn yi á zéénia bío wa wi à 6a 6ua lè míten: «Ba yí ko 6a là le muiní taa, à yí dí cǎni, à yí là bùaa na yí fúana taa, á mún pa míten ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síiwà yi.»

²⁶ O o Poole wáa fó 6a nùpua nùwá náa mu, á mu tá na lée tǎn ó o làa ba páanía wó 6a ceéró làndá. Bún món ó o wà zon le *Dónbeení zǐ-beení lún yi, ò o bíá le mí ceéró làndá á à vé há wizooní bío hẹrun yi. Bún wee zéení le lé ho pǎahǔ na á 6a à wé mu hámu yi 6a ní-kéní kéní bío yi.

O Poole 6a wíira le Dónbeení zǐ-beení lún yi

²⁷ Há wizooní bío hẹrun mu wáa lá ká véró, à bún à ho Azii kǎhǔ *zúifùwa búí mǎn o Poole le Dónbeení zǐ-beení lún yi. A 6a hǐnǎn súkúra 6a zámáa búenbúen, à 6a wíira a Poole.

²⁸ A 6a wee bío pǎnpǎn: «*Isirayεelesa, mí buen wεn, yia ká lé o ní na wee héε kàrán 6a nùpua le 6a yí kǎnbi o Isirayεelesa nípomu búenbúen là a Mɔyiize làndá, lè le Dónbeení zǐ-beení na ká. Há làa na ká wán ó o yáá bò mín làa bíá yínǎn

† 21:24 Mi loń Bè-wénia vǎhǔ 18.18

6a zúifùwa á zonnáa le Dónbeení zí-beení lún na bío sã 6a zúifùwa yi á zoó tíra dén sòobá-lùe so.»

29 Ba wee bío bǔn, lé bío ó o Efεεze nǐi Torofimú á 6a lá mǎn ò orén là a Poole páanía bò mín ho lóhó yi. A 6a wee leéka le lé o Poole buan wo zonnáa le Dónbeení zí-beení lún na bío sã 6a zúifùwa yi.

30 Ho lóhó búenbúen kánkáa yòò ló, á 6a nùpua wee lé lùà búenbúen á lùwí buen. Ba buéé wǐira a Poole le Dónbeení zí-beení lún yi á buan lóráa ho khúuhǔ, á 6a dèénia pon hã wonna.

31 Ba wi 6a búe ó Poole à bǔn 6a buéé bíá á nǎn ho *Oroomu dásíwá kuure nǐhǔso yi le ho Zeruzalεemu búenbúen kánkáa.

32 Mí lahó yi ó o dèénia fó 6a dásíwá búí lè mí núnása, á 6a lùwa mà 6a zãamáa. Bío á bán mǎn 6a dásíwá kuure lè mí nǐhǔso á 6a díá a Poole haró.

33 A 6a dásíwá nǐhǔso vá vaá bó a Poole yi ò o nǎn lè nǐi le 6a wǐi wo à ca lè hã zúakùaríwà bío nún. Bǔn món ó o tǔara a léenii làa bío ó o wó.

34 Ká 6a zãamáa màhã wee héε wãamaka ká 6a a bío mín núná yi, á 6a dásíwá nǐhǔso yàá wãa yí máa ní bío 6a wee bío sese. O o nǎn le nǐi le 6a bua a Poole vaa dé 6a dásíwá lún yi.

35 Bío ó o Poole á 6a dásíwá buan vaá dǎnnáa ho lún zǔanjii, á bán sã san lá à buan lé bío 6a zãamáa wee nàa buennáa o wán lè le hεεrè.

36 Ba búenbúen bura bò a yi ká 6a a bío pǎnpǎn: «O ò búe.»

O Poole wee fεε ho tǔidá mǐ nǐi

37 Pãahǔ na ó o Poole vaá wee zo 6a dásíwá lún yi ó o bíá lè 6a dásíwá nǐhǔso lè mu kerεekimu: «Fo dà a na le nǐi mǐ á ĩ ì bío bío búí làa fo le?» A wón bíá nǎn wo yi: «Éee! Yaa fo wee ní kerεekimu.

38 I lá mǎn le lé fo lé o *Ezipite nǐi na còonia kãa á fó 6a nǐ-búewá muaaseé náa zonnáa le dùure yi.»

39 O o Poole bíá nǎn wo yi: «Īnén léε zúifù nǐi. I wee lé ho Silisii kǎhǔ ló-beení búí na 6a le Taasi na yèni ló yi. Sábéré à ũ na le nǐi mǐ le ĩ bío lè 6a zãamáa.»

40 A 6a dásíwá nǐhǔso nǎn mu níi wo yi. O o Poole wãa đǐn ho lún zǔanjii ò o dá mí níi 6a zãamáa yi á 6a búenbúen wó tétété, ò o lá le bíoni ò o wee bío làa ba lè mu zúifumu.

22

1 «Wàn maáwà lè wàn zàwa, mi ní bío á ĩ bío hã làa na ká wán, á a lénnáa ĩ nǐhǔ.»

2 Bío 6a nǎ ò o wee bío mu zúifumu, á 6a wíokaa wan tétété. O o Poole wíokaa lá le bíoni ò o bíá:

3 «Īnén léε zúifù nǐi. I ton ho Silisii kǎhǔ lóhó na 6a le Taasi yi, ká ĩ màhã đǐn ho Zeruzalεemu yi hen. O Kamaliyeli lé yǐa kenía mi lè wàn búaawa làndá sesese. Inén mún lá can ĩ kuio

le Dónbeenĩ bĩo yi làa bĩo minén wee wéráa mu ho zuia bĩo sii.

⁴ Bĩa wee bè o Núhũso wõhũ 6úi á ĩ beéra lò á 6ó, á wĩikaa 6a báawa lè 6a hãawa 6úi kúaa ho kàsó yi.

⁵ Le *Dónbeenĩ yankarowà pũhũso beenĩ lè 6a *nĩ-kĩa búenbúen á zũ le bĩo á ĩ wee bío bon. Bán lé bĩa á ĩ fó hã võnna cõn, na á ĩ ì 6ua á à varáa wàn zàwa *zúifùwa na ho Damaasi yi cõn, hĩa wee zéeni le ĩ dà vaá wĩika bĩa tà a *Krista bío bĩn á à 6ua à 6uennáa ho Zeruzalεemu yi á 6ueé beé lò.

⁶ «Bìo á ĩ wi ho wõhũ wán á wà vaá sùará ho Damaasi yi, ká le wii yòò fàrá, yĩo 6ueé tĩ à khon-beeni 6úi lò ho wáayi líi kúaará ĩ wán á kĩnĩa mĩi.

⁷ A ĩ lò lùwá ho tá yi, á tãmu 6úi wee bío làa mi: «Soole! Soole! Lée webio nɔn á fo wee beéráa ĩ lò.»

⁸ A ĩ tùara: «Núhũso, fo lée wée?» A mu tãmu bía: «Inén lé o Nazarεete nĩ Yeesu na á fo wee beé lò.»

⁹ Bĩa làa mi bò mín á mɔn mu khoomu ká 6a màhá yĩ já bĩo bía.

¹⁰ A ĩ tùara: «Núhũso, lée webio á ĩ ko á ĩ wé?» O o Núhũso bía nɔn mĩi: «Lii hĩnĩ vaa zo ho Damaasi yi. Bĩo le Dónbeenĩ wi à ù wé búenbúen á 6a zoó bío á à na foñ.»

¹¹ Ká bĩo mu khoomu cueéra ĩ yĩo á ĩ yĩ máa mi, á bĩa làa mi bò mín tò ĩ nĩi yi á zonnáa ho Damaasi yi.

¹² «Nĩi 6úi na yèni 6a le Ananiasi wi bĩn. O wee kɔnbi le Dónbeenĩ á wee bè wa làndá yi sese. Ba zúifùwa búenbúen na ho Damaasi yi wa a bĩo.

¹³ Wón lé yĩa 6uara 6ueé yú mi á bía nɔn yi: «Wàn za Soole, bĩnĩ wé mi.» Mĩ lahó yi á ĩ yĩo héra á mɔn wo.

¹⁴ O pá bĩnĩa bía: «Wàn 6uaawa 6àn Dónbeenĩ fèra léra fo bèra a na à ù zũn le sũi bío, à dãn mi a Yeesu, o nĩ-térènnii, à jí a bionĩ.

¹⁵ A ùnén lé fo á à wé o sɛéràsò á à zéeni bío fo mɔn làa bĩo fo já á à na 6a nùpua búenbúen yi.

¹⁶ Fo tĩn pan mu yén? Hĩnĩ ve o Núhũso le 6a bátizé fo, à ù bè-kora à sɛn día.»

¹⁷ «Bìo á ĩ bĩnĩa van ho Zeruzalεemu, á wizonle 6úi ká ĩ wee wé ĩ fioró le *Dónbeenĩ zĩ-beeni lún yi,

¹⁸ Ó o Núhũso zéeniá mĩten làa mi á bía nɔn mĩi: «Hĩnĩ fùafùu lé ho Zeruzalεemu yi, lé bĩo á 6a nùpua máa tà ho tũiá na á fo wee mĩ ĩ dãnĩ yi bío.»

¹⁹ A ĩ bía nɔn wo yi: «Núhũso, 6a zũ mu kɛnkɛn le ĩnén ĩten lá wé va 6a kàránlò zĩnĩ yi, à ha bĩa tà ù bío, à fé 6a vaa kúee ho kàsó yi.

²⁰ A pãahũ na á ù sɛéràsò Etiεna 6a 6ó yi ká a ĩnén ĩ beere wi bĩn, á tà mu wéró á pan 6a sĩ-zĩnia yi.»

21 O o Njúhúso wáa bía nɔn mi: «Día à ù lén va, í ì tonka fo á fo ò khèn ò va làa bía yínɔ́n 6a zúifùwa cón.»»

O Poole bio sã ho Oroomu yi

22 Ba zãamãa ná mí yiwa á ná a Poole cón fúuu á vaá bó dén bionĩ so yi, á 6a wee bio pónpón: «Wón núpue so síi á ko ò ó búe. O mukãní ko le ví.»

23 Ba wee wãamaka á wee ten mí sí-zinia yòò dáká ká 6a a wé le tñi yòò mi ho wáayi.

24 A 6a dásiwá kuure njúhúso nɔn le jii le 6a 6ua a Poole zoo dé 6a dásiwá lún yi, à 6a ha a lè há làbàani ò ó zéeni bio ó o wó á nɔn 6a zãamãa wee wãamakarãa o wán ká síi.

25 Bio 6a wee ca a Poole lè há hũni á à ha, ó o bía nɔn o dásí nĩ na wi bĩn yi: «Níi so nɔn mia à mi ha núpue na bio sã ho *Oroomu yi ká mi yí cítio wo le?»

26 Bio 6a dásiwá njúhúso ná mu ó o wá vaá bía mu lè mí kuure njúhúso: «Páa! Lorĩ bio fo lá à wé. O nĩi mu bio sã ho Oroomu yi.»

27 A 6a kuure njúhúso wá van o Poole cón, á vaá tũara a yi: «À ù bio sã ho Oroomu yi kénkén à ù bio mu làa mi.» O o Poole le «Ūuu.»

28 A 6a dásiwá kuure njúhúso bía: «Ínén léra le wén-kúii á bó yi yúráa mu.» O o Poole 6èn bía: «Ínén wón ton làa bũ.»

29 A bía lá ko 6a ha a dèniá día a. Ba dásiwá kuure njúhúso mí bæere á zãna bio ó o le 6a ca yia bio sã ho Oroomu yi bio yi.

O Poole ãn 6a zúifùwa tũia fɛerowà yahó

30 Lé bĩn nɔn á mu 6àn tá na lée tɔn á bio 6a dásiwá kuure njúhúso wi ò ó zũn bio nɔn á 6a zúifùwa le o Poole wó khonnãa, ó o feera a, ò o bía le 6a yankarowà njúnãsa lè 6a tũia fɛerowà búenbúen kúee mín wán. Bĩn món ó o 6uan o Poole vannãa 6a yahó.

23

1 O o Poole wáa fá mí yio ho làndá tũia fɛerowà yi ò o bía: «Wàn zàwa, í yi yí máa dè. Inén í bæere zũ le í bó le Dónbeenĩ yi sese á 6ueé bó ho zuia yi.»

2 A le *Dónbeenĩ yankarowà njúhúso beenĩ Anianisi nɔn le jii bía ãn bó à Poole yi le 6a vũaa o jii.

3 Ká a Poole mãhá bía nɔn wo yi: «Fo la lòn soró na 6a khũunia.* Le Dónbeenĩ á à vũaa fo. Fo ãn ho làndá wán á kará wee cítirãa mi, à ù mãhá le 6a vũaa mi ká ho làndá jɔn ho mu.»

4 A bía bó a Poole yi bía nɔn wo yi: «Cãa, yaa fo yáá wáa wee là le Dónbeenĩ yankarowà njúhúso beenĩ.»

* 23:3 Ho pãahũ mu yi ká há soni 6a wee wé khũuni à há fianí wé yí mi.

⁵ O o Poole bía: «Wàn zàwa, í lá yí zū ká a lée Dónbeení yankarowà nùhùso beení. Bío á í màhá zū le le Dónbeení bióní bía bío kà: «Yí mǐ bín-kohó à lèé mi nǐpomu nùhùso yi.»†»

⁶ O Poole zū mu le ho làndá tǔiá fεεrowà sǎn-kéní lé 6a *Sadusiεwa, ká 6a sǎn-kéní lé 6a *Fariziεwa, lé bǔn nǎn ó o bǐaráa bío kà pǎnpǎn 6a yahó: «Wàn zàwa, wàn maáwà lé 6a Fariziεwa, á ínén mún lé o Fariziε. Bío á í dó í sǐi 6a nǐ-hía vèeró bío yi, lé bǔn nǎn 6a wee cítíráa mi.»

⁷ Bío ó o bía hǎn bióní so vó á 6a Fariziεwa lè 6a *Sadusiεwa wee kán mún, á 6a khan, á sankaa mún lè há kuio bío nún.

⁸ Ba Sadusiεwa bán wee bío le nǐ-hía máa vèe. Le wáayi tonkarowà mía, á bè-vio búí na yí dà máa mi mún mía. A 6a Fariziεwa bèn tà bǔn búenbúen bío.

⁹ Há wáamakaá wee dé wán ká há wà, á ho *làndá bío zéenílowa na lè 6a Fariziεwa lé le kuure á hǐnǎn pǎ, á wee là mí hεεrè ká 6a a bío: «Wa yí mǎn bè-kohó o nǐi na ká yi. Mu ù wé bío búí zéeníá mǐten là wo, tàá wáayi tonkaro búí bía làa wo.»

¹⁰ Le wǎanii wó herera dà fúaa 6a dásíwá kuure nùhùso zǎna le 6a hǐa lèeka a Poole. O o le mí dásíwá búí lii fé o Poole 6a zǎamáa tǎhǔ à zoráa 6a dásíwá lún yi.

¹¹ Mu zon tǐnàahǔ, ó o Nùhùso zéeníá mǐten là a Poole á bía nǎn wo yi: «Hení ũ sǐi. Fo zéeníá í bío ho Zeruzalεemu yi hen, fo mún ko à ũ zéení í bío ho Oroomu yi.»

Ba lò a Poole wán le mí ì búe

¹² Mu tá na lée tǎn yǐnbii, á 6a *zúifùwa lò. Ba dó mí nǐnǐ nǎn le Dónbeení yi á le mí máa dí, á máa nǐ ká mí yí yú a Poole yí bó.

¹³ Bǐa lò há lǐo mu á po nùpua búará-nún.

¹⁴ Ba wà waá yú 6a yankarowà núnása lè 6a ya-díwá á bía nǎn yi: «Wa dó wa nǐnǐ nǎn le Dónbeení yi lè le sòobéε le wa máa dí, á máa nǐ ká wà yí yú a Poole yí bó.

¹⁵ Minén lè ho làndá tǔiá fεεrowà búenbúen, mi wǎa fio mu 6a dásíwá kuure nùhùso cǎn le o bío le 6a bua a Poole buennáa mí cǎn, à wé le mí wi à mi wíoka loí o bío yahó yi sese. Warén bán wǎa wíokaa waten vó dǐn pan, á à búe o ká a dǐn yí buéé dǎn hen.»

¹⁶ Ká a Poole 6àn hǐn-za màhá dǐn nǐ há lǐo mu. O o wà zon 6a dásíwá lún yi, á zoó bía mu nǎn o Poole yi.

¹⁷ O o Poole von 6a dásíwá nùhùso nǐ-kéní, á buéé bía nǎn yi: «Bè là a yàrónza na kà varáa mí kuure nùhùso cǎn. O bióní wi làa wo.»

† 23:5 Mi loí Léró vǎahǔ (Exode) 22.27

18 A wón fó a vannáa mí jùhúso cǎn, ò o bía: «O kàsó nǐ Poole le ì ɓua a yàronza na kà ɓuennáa ũ cǎn, le o bionǐ wi làa fo.»

19 A ɓa dásíwá kuure jùhúso fù a yàronza nǐ yi, á ɓa khèra vaá ðǐn ò o tùara a yi: «Lée webio á fo le fo ò bío á à na miǐ.»

20 A wón bía: «Ba zúifùwa wó lè jii dà-kéní à ɓa le mí ì fio fo, à ho yíró, à ũ bío le ɓa ɓua a Poole à varáa ho làndá tǔiá fɛerowà yahó, le lé bío á ɓa wi ɓa wíoka loŋ o bío yahó yi sese.

21 Ee yí jí mu. Ba ɓúi wíokaa mítén wó, á wi ɓa párá wǐi wo. Ba po nùpua ɓúará-jun. Ba dó mí jini nǎn le Dónbeenǐ yi, á le mí máa dí, á máa ju ká mu yínǎŋ o Poole á ɓa yú ɓó. Ba wíokaa mítén wó, á pan à ũnén lé yia jii.»

22 A ɓa dásíwá kuure jùhúso henía mu nǎn o yàronza mu yi le bío ó o bía nǎn mí yi ò o yí bío le nùpue jí. O o día a ó o wá.

Ba ɓuan o Poole vannáa o kuvɛɛɛɛɛre Felikisi cǎn

23 Bǔn mǎn á ɓa dásíwá kuure jùhúso von mí dásíwá júnása nùwá jun á bía nǎn yi: «Mí ve ɓa dásíwá khíá-jun à kúee mín wán, à bè ɓa cón-yòrowà ɓúará-tǐn làa píru wán, à séení ɓa nùpua khíá-jun na ɓuan há cànɓúawá, à mí wíoka mitén ho *Sezaaree varó bío yi ho tǐnàahǔ lèèrèwa bío dènú pǎahǔ.

24 Mí mún cà ɓa cúawa na mí ì lá là a Poole, à ɓua vaa dé o kuvɛɛɛɛɛre Felikisi nǐ yi ká mí yí le dèe ɓúi wé o.»

25 O o túara há bionǐ na kà ho vǔahǔ yi á nǎn ɓa yi:

26 «ǐnén Koloode Liziasi á wee tènǐ ũnén Felikisi na lé o kuvɛɛɛɛɛre yi.

27 Ba *zúifùwa lá wǐira a nǐ na kà, á lá wi ɓa ɓúe o. Ká ì zǔna mu le o bío sá ho *Oroomu yi, á ǐnén dásíwá á kǎnía wo.

28 I wi à ì zǔn bío nǎn ɓa zúifùwa wee koonínáa wo yi, lé bǔn á ì ɓuan wo vannáa ɓarén làndá tǔiá fɛerowà cǎn.

29 A ì zǔna le lé ɓarén kùrú làndá bío á nǎn ɓa wee koonínáa wo yi, ká nùpue màhǎ yí dà máa bío le o wó khon ó o ko ò o ɓúe, tàá ò o dé ho kàsó yi.

30 Bǔn mǎn, á ɓa jà ì zeŋ wán le ɓa zúifùwa wee lè o wán, lé bǔn nǎn á ì dèení le ɓa ɓua a varáa ũ cǎn, à ì mún le ɓia wee kooní a yi à ve o ũ cǎn.»

31 A ɓa dásíwá wó bío ɓa jùhúso bía nǎn ɓa yi. Ba fó a Poole ho tǐnàahǔ mu yi á ɓuan wàráa fúaa ho Antipatiriisi lóhó.

32 Mu tá na lée tǎn, á ɓa dásíwá na wee varáka ɓinía ɓuara mí lún yi, à ɓa día ɓia yòora ɓa cúawa á bán bò là a Poole.

33 Ba vaa dèenǐ ho Sezaaree yi, á ɓa dó ho vǔahǔ o kuvɛɛɛɛɛre nǐ yi, à ɓa nǎn o Poole wo yi.

³⁴ O o kuvεεεεere kàránna ho ò o tùara a Poole yi le o wee lé ho kōhū yén yi? O o Poole bía: «ĩ wee lé ho Silisii yi.» Bïo ó o zūna le o ló ho Silisii yi,

³⁵ Ó o Felikisi bía nɔn wo yi: «Bia wee kooní foñ hía ɓueé dǎn, á ĩ màhá à tùa foñ.» O o nɔn le jii le ɓa dé o o *Heroode béenĩ zĩ-beenĩ‡ yi à pa yi.

24

O Poole á ɓa zúifùwa le o wó khon

¹ Wizooní bïo hònú bún mɔn, á ɓa yankarowà jùhúso beenĩ Ananiasi, lè ɓa ya-díwá nùwā yɛn ɓúí, à séení nùpue ɓúí na zū ho *Oroomu làndáwá na ɓueé bío ɓa jii á bò mín ɓuara ho *Sezaaree. O yèni ɓa le Tεεtuluusi. Ba wà vaá von o Poole o Felikisi na le o kuvεεεεere cǔn.

² A ɓa ɓuan o Poole ɓuararáa. O o Tεεtuluusi wǎa wee zéení bïo ó o wó khonnáa kà sí: «Wa jùhúso, ũnén lé yia nɔn wa yúráa ho h́érà. Mu bè-yèrèmakania na wíokaa wa kōhū lé ũ bè-zūminĩ nɔn á bún ɓúenɓúen wóráa.

³ Mu bïowa na wa wee yí ɓúenɓúen f́εεe h́a lùà ɓúenɓúen yi á wa zū bïo, á wa yiwa yí dà máa nɔnsá foñ hùúu.

⁴ I yáa máa dǎn máa yáa ũ pǎahú. I wee fio fo, sáberé à ũ jí ĩ cǔn cǎinú.

⁵ Wa mɔn mu le o n̄i na kà dà à yáa bïo ká mu ɓúaa. Ba *zúifùwa na ho dímíná yi ɓúenɓúen ó o wee kánká. Lé orén lé ho Nazarεetesá kuure ɓúí jùhúso.

⁶ Le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ na bïo sǎ le yi ó o lá wi o ò tíí, lé bún te o wíiró. Wa lá le wa à dǎn [wa làndá wán á à cítíráa wo,

⁷ ká ɓa dásíwá jùhúso Liziasi lé yia fáa wo wa n̄i yi lè le sí-suee,

⁸ ò o nɔn le jii b̄ia wee kooní a yi le ɓa ɓuen ũ cǔn.] Fo tùara a n̄i mu yi, á ũnén à ũten á à mi bïo ɓa le o wó khonnáa.»

⁹ A ɓa zúifùwa bía sǎ a n̄i mu jii le bïo ó o bía lé ho t̄úíá.

O Poole wee f́εε mi t̄úíá o Felikisi yahó

¹⁰ O o kuvεεεεere wǎa dá mí n̄i o Poole yi le o bío. O o Poole lá le biónĩ ò o bía bïo kà: «ĩ zū le fo fǎ le cítii ho kōhū na kà yi mu míana. Lè bún te bïo á ĩ láaráa foñ á à f́εεráa ĩ t̄úíá á à lénnáa ĩ jùhú ũ yahó.

¹¹ Fo dà à tùaka à loñ. I ɓuara ho Zeruzalεemu yi á wà ɓueé ɓúaaní le Dónbeenĩ mu wizooní á dǎn máa dà píru j̄un wán.

¹² Ba yí yú mi ká ĩ wee wǎaní là a ɓúí le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi. Ba mún dǎn yí yú mi ká ĩ wee khà nùpua kúee mín yi ɓa zúifùwa kàránló zíní yi, tàá ho lóhó yi.

¹³ Ba yí dà máa zéení le bïo ɓa wee bío ĩ jii á bon.

‡ 23:35 Heroode béenĩ zĩ-beenĩ: Le léee zĩ-beenĩ ɓúí ó o Heroode h́a son ho Sezaaree lóhó yi. Le zĩ-beenĩ mu lé d̄io á ho Oroomu kuvεεεεerewá h́a wee wé keñ yi.

14 Bïo á ï zũ à ï wee wé lé bïo kà: Ho wõhũ na á barén le ho bïo yí bon, hón lé hĩa á ínén bò á wee sá na wàn òuaawa bàn Dónbeenĩ yi. Bïo óúenóúen na wi ho làndá lè le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεerowà vōnna yi á ï tà bïo.

15 Bïo á ï dó ï sli yi, lé bũn á barén mún sĩa dó yi le 6a ñi-tentewà lè 6a ñi-kora á khii vèe.

16 Lé bũn ñn̄n á ï wee hení ï lò à 6ua ïten sese le Dónbeenĩ lè 6a ñupua yahó.

17 «Mu ù yí lúlúio bïo yen ká ï máa va ho Zeruzalεemu. Ká ï bini buenló bñ ñúhũ lé le séenii wári á ï buan 6ueé ñn̄n wàn ñipomu yi, lè mu hãmu na á ï 6ueé ñn̄n le Dónbeenĩ yi.

18 Bũn lé bïo bàn tonló á ï kera yi le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á 6a 6ueé zoó yú, à bũn ho ceéro làndá wó vó. Ñupua na boo yí kera bñ làa mi, á wòronlè mún yí wó.

19 Ho Azii kõhũ zúifùwa ñuwã yen 6úi lé bia ñn̄nzoñ wi bñ. Bán lé bia lá ko à 6a 6uee ñn̄n ù yahó, à kooní mi ká 6a ñn̄n ï wékheró.

20 Tãã le ï tũa barén na kà yi: Ñn̄nzoñ na á ï ñn̄n ho làndá tũia fεerowà yahó à fεera ho tũia lérarãa ï ñúhũ vaá vó, ká bïo 6a le ï wó khonnãa 6úi 6a ñn̄n à 6a zéeni mu.

21 Ká yín̄n̄n bïo á ï bia pñpñn̄n 6a yahó le ï tà 6a ñi-hĩa vèeró bïo, á ñn̄n 6a wee cítirãa mi ho zuia.»*

22 O Felikisi zũ bïo o Ñúhũso wõhũ bïo karãa sese, ó o bàrá le cítii ñlò pñn̄n-veere yi, ò o bia: «Hen ká 6a dásíwã kuure ñúhũso Liziasi 6uara, á ï mãhã à ñi mi cítii.»

23 O o ñn̄n le ñii 6a dásíwã ñúhũso na pan o Poole yi le o dé o ho kàsó yi, ká a mãhã díã le o dá wé míten, ò o mún na ho wõhũ bàn bñnlowà yi à 6a wé ñn̄n 6uee óúεkí o à yí o séeni.

O Poole ñn̄n o Felikisi là a Durusiye yahó

24 Wizooní bïo yen bũn món, ó o Felikisi lè mín hãa zúifù hñzoró Durusiye á bò mín 6uara. O le 6a vaa ve o Poole le o buen, ó o 6ueé ñã bïo á wón bia le sñidéro o *Krista yi bïo yi.

25 Ká bïo ó o Poole hĩa wee bïo ho térén míten lè ho 6ua míten sese, lè le cítii na wà a buen bïo, ó o Felikisi zãna, ó o bia: «Fo wãã dà a lén. Ká ï yú ñii pãahũ na yi, á ï ï bñí ï ve fo.»

26 O mún lá wee cà ò o Poole na le wári wo yi, lé bũn ñn̄n ó o wee verãa wó túntún à 6uee tà lè hã láakáwã.

27 Lúlúio bïo ñun bũn món, ó o Poosiyuusi Fεsituusi á zon o Felikisi lahó, á wó a kuvεεεεere. O Felikisi wi ò o wéé 6a zúifùwa sĩa, ó o díã a Poole ho kàsó yi.

25

O Poole le 6a bá-zãwa bée lé yia á à citi mi

* 24:21 Mi loñ Bè-wénia vùahũ 23.6

¹ O Fesituusi buenlò ho kōhū mu yi wizooní tīn būn món, ó o dīn ho *Sezaaree yi á vannáa ho Zeruzalεemu.

² Bīo ó o vaá dān bīn, á le *Dónbeenī yankarowà núnása lè 6a *zúifùwa ya-díwá á 6ueé bía a Poole wékheró bīo nōn wo yi. Ba flora a Fesituusi

³ le o nǎá mí yi ò o na ho wōhū mí yi à mí 6ua a Poole varáa ho Zeruzalεemu. Yaa 6a lò a wán, á wi 6a 6úe o ho wōhū wán.

⁴ Ká a Fesituusi mǎhǎ bía nōn 6a yi: «O Poole wi ho kàsó yi ho Sezaaree yi, á hen làa cīnú ká ínén í bεere á a bīnǐ ì va bīn.»

⁵ O o bīnǐa bía: «Hen ká 6a 6úí wi mi tīahū á dà vaá zéenia a wékheró, à bán wǎa le wa bè mín va.»

⁶ O Fesituusi wó hǎ wizooní bīo hētīn, tàá bīo pírú mí dòn làa ba, būn món ó o bīnǐa van ho Sezaaree. Mu tá na léé tǎn, ó o Fesituusi léé kará mí cítí fliníi lahó yi, ò o le 6a 6ua a Poole buennáa.

⁷ Ká a Poole 6ueé dān, á 6a zúifùwa na ló ho Zeruzalεemu yi kīnǐa wo yi á wee kooní a yi làa biowa síiwá cèrèè na á barén mí bεere yàá yí dà máa zéeni yara.

⁸ Ká a Poole mǎhǎ pǎ ò o fεera ho tūiá léraráa mi nūhū kà síi: «ǐ yí wó bè-kohó 6úí 6a zúifùwa làndá lè le *Dónbeenī zi-beenī dǎnǐ yi. I mún yí wó yí khon lè ho *Oroomu bée.»

⁹ Bīo ó o Fesituusi wi ò o wéé 6a zúifùwa sía, ó o wǎa tūara a Poole yi: «Fo o tà á à va ho Zeruzalεemu á 6a vaá cítí fo í yǐo yi bīn le bionǐ mu dǎnǐ yi le?»

¹⁰ O o Poole bía: «ǐ wi o bée cítí fliníi, á le bīn á ĩ ko à ĩ cítí yi. I yí wó yí khon lè 6a zúifùwa. A ũnén ũ bεere yàá zū mu.

¹¹ Ká í 6uan khon, á wó mu 6úí na bīo yi á 6a ko 6a 6úe mi, á ĩ máa pí í húmú. Ká bīo 6a 6èn le í wó khonnáa á yí bon, á nùpue 6úí 6èn mún yí ko ò o dé mi 6a níi yi. O bée lé yía á à fεe í tūiá.»

¹² O o Fesituusi lè 6a nùpua na wee na hǎ yile-tentewà wo yi mōn mín. Būn món ó o bía: «O bée lé yía á à fεe ũ tūiá làa bīo fo le mu wéráa.»

O Poole dīn o Akiripaa là a Bereniisi yahó

¹³ Wizooní bīo yēn būn món, ó o bée *Akiripaa lè mín hīnló Bereniisi á van ho *Sezaaree á wà vaá tēnǐa a Fesituusi yi.

¹⁴ Ba wó hǎ wizooní bīo yēn bīn, ó o Fesituusi yú zéenia a Poole bīo là a bée Akiripaa kà síi: «Nùpue 6úí wi hen ó o Felikisi á dó ho kàsó yi día.

¹⁵ Pǎahū na á ĩ van ho Zeruzalεemu, á 6a yankarowà núnása lè 6a *zúifùwa ya-díwá 6ueé bía a nīi mu wékheró bīo nōn mīi, á 6a le í bío le o ko ò o 6úe.

¹⁶ A ĩ bía nōn 6a yi le ho Oroomusa yí máa tà síinǐ nùpue nūhū kà síi, ká 6ànso làa bīa le o wó khon yí dīn mín yara ó o yí mà ho tūiá yí léraráa mi nūhū bīo 6a le o wó khon dǎnǐ yi.

17 Ba bò mín làa mi á buara hen, á ì wáa yí díá á mu yí míana, á mu bàn tá na lée tǎn, à ì van le cítii fiiníi, à ì le ba bua a nùpue mu buennáa.

18 A bía le o wó khon á buara. Ká hã wékhewa na á ìnén lá wee leéka bío bàn dèe woon á ba yí mà a jii.

19 Mu lé barén kùrú làndá bío á ba làa wo wáania wán, là a nñi búii na ba le Yeesu na húrun ó o Poole wee bío le o yío wi lua bío yi.

20 Bío á ì wé wé è fáaráa hã tũíawà mu á ì yí zũ. Lé bũn nɔn á ì tũara a Poole yi le o tà á à va ho Zeruzalɛmu á ba vaá cítii o ho tũíá mu dǎnii yi?

21 Ká a Poole màhã cà mu le o bée lé yia à cítii mí. A ì wáa nɔn le jii le ba díá le o wé ho kàsó yi fúaa ká ì yú a nɔn o Sezaare yi.»

22 O o Akiripaa wáa bía nɔn o Fesituusi yi: «Mu mún ñ wé sí ìnén yi à ì jí a nñi mu bíoní.» O o Fesituusi bía nɔn wo yi: «Ho yíró ká ù jí hã.»

23 Mu tá na lée tǎn, ó o Akiripaa là a Bereniisi lè ba dásiwá júnása lè ho lóhó ñi-beera á bò mín, á bán dó ho cùkú ba yi lènia buée zonnáa le cítii fiiníi. O o Fesituusi nɔn le jii le ba bua a Poole buennáa.

24 Bío ó o buée dǎn, ó o Fesituusi bía: «À ùnén bée Akiripaa, lè minén na làa wen páania wi hen ká búenbúen, o nñi na ñni mi yahó ká lé yia bío yi nɔn á ba zúifùwa búenbúen vonnáa mín ì cǎn hen, lè ho Zeruzalɛmu yi, á wee wáamaka le o ko ò o búe.

25 Ìnén cǎn á ì yí mɔn bío búii na nɔn ó o koráa lè mu húmú. È ká bío ó orén mítén le ba bá-zàwa bée lé yia ko ò o cítii mí, á ì le bũn lé bío á mu wáa à wéráa.

26 Bío á ì túa sese o nñi mu dǎnii yi á à na ba bá-zàwa bée mu yi á mía. Lé bũn nɔn á ì buan wo á buée ñnia mi yahó, sǎnkú à ùnén Akiripaa ù bere yahó. Ká fo tũara a yi, á ì yí bío búii á à túa.

27 Lé bío mu jũhũ mía ì cǎn à ì bío le ba bua kàsó nñi varáa ho Oroomu ká ì yí zéenia o wékkeró.»

26

O Poole lá le bioní o bée Akiripaa yahó

1 O o *Akiripaa bía nɔn o Poole yi: «Ho wǎhũ nɔn foñ, wáa fɛɛ ù tũíá à lénnáa ù jũhũ.» O o Poole wáa dó a Akiripaa káféré ò o wee fɛɛ ho tũíá à lénnáa mí jũhũ ká sii:

2 «Bée Akiripaa, ì síi bɛntɛn wan ho wǎhũ na á ì yú ho zuia bío yi à fɛɛ ì tũíá à lénnáa ì jũhũ ùnén yahó, làa bío búenbúen na ba zúifùwa le ì wó khon bío yi.

³ A ũnén ũten yàá zū ǵa zúifùwa làndáwá búenbúen làa bío ǵa wee wé kán mín wán. A ĩ bǵná wee fio fo à ũ jǵi ũ yi à jǵnáa ĩ cǵn.

⁴ Ǵa zúifùwa búenbúen zū bío á ĩ karáa hàrí ĩ yàrónmu pǵahǵ. Ǵa zū bío á ĩ ǵuan lè ĩten hàánǵ wán sǵi nùpua tǵahǵ lè ho Zeruzalǵemu yi.

⁵ Ǵa zū mi míana, á lá tà mu á ǵa à bío mu wéréwéré le ĩnén mún lé wa kuure nùpua na wee hení ho làndá bío nǵ-kénǵ, bíá ǵa le Farizǵewa.

⁶ Ho zúia á ǵa wee cíti mi lé bío á ĩ dó ĩ sǵi bío le Dónbeenǵ dó mí jǵi le mí ì na wán ǵuaawa yi.

⁷ Wán sǵi nùpua zǵ-júná píru jǵun á mún dó mí sǵa le mi wé è sá máa khǵi á wé è ǵuaaní le Dónbeenǵ fúuu le wisoni lè ho tǵnàahǵ. Bǵé Akiripaa, bún lé bío nǵn ǵa zúifùwa wee koonínáa mi.

⁸ Minén zúifùwa, léé webio nǵn á mi wee leéka le le Dónbeenǵ yǵi dà máa vèení ǵa nǵ-hía?

⁹ «ĩnén ĩ bǵere lá wee leéka le ĩ ko à ĩ wé bío búenbúen à hèráa o Nazarǵete nǵi Yeesu bío.

¹⁰ Bún lé bío á ĩ wó ho Zeruzalǵemu yi. Mu ǵàn wéró wǵhǵ á ĩ yú ǵa yankarowá júnáasa cǵn á wǵikaa le Dónbeenǵ nùpua cǵrǵe kúaa ho kásó yi. Ká ǵa le mí ì ǵúe ǵa à ĩ mún tà bún.

¹¹ Pǵnna cǵrǵe yi ká ĩ wee héé léka ǵa zúifùwa kàránló zǵnǵ búenbúen yi à beé ǵa lò, á wi à ĩ kǵká ǵa yi à ǵa yèrémá mí jǵnǵ à pí a Yeesu bío. ĩ lá jǵi ǵa wán dà, fúaa ĩ wee màjǵá lé vaa beé ǵa lò há kǵ-vio búí lórá yi.

¹² «Wizonle ǵúí á ĩ ló jǵn ho Damaasi mu bío yi lè le *Dónbeenǵ yankarowá júnáasa jǵi na ǵa nǵn mi.

¹³ Bǵé Akiripaa, mu wó le wisoni yi ká ĩ lá ho wǵhǵ wá, á ĩ mǵn mu khoomu na pánká wi po le wii khoomu à mu yóó ló ho wáayi á líi kǵnǵa ĩnén làa bíá làa mi bò mín yi.

¹⁴ A wa búenbúen ló lùiorá, á ĩ wee jǵi à mu tǵamu búí wee bío bío ká làa mi lè wán bíonǵ: «Soole, Soole, fo wee beé ĩ lò ká sǵi le we? Fo ka lòn varó nàa na wee yén tá mín so ká wón vǵna a. ǵe ká ũ màhá à wé á à sa.»

¹⁵ A ĩ tǵara: «Núhǵso, fo léé wée?» O o bíá: «ĩnén lé o Yeesu na fo wee beé lò.

¹⁶ ǵe ká ũ líi hǵnǵ yóó dǵn. ĩ wi à ũ wé ĩ ton-sá. Lé bún nǵn á ĩ zééníanáa ĩten làa fo. Fo ò wé ĩ sǵéràso á à zéení ì na ǵa nùpua yi le fo mǵn mi, á mún nǵ bío bío á ĩ bíní ì zéení làa fo á à na ǵa yi.

¹⁷ ĩnén á à kǵnǵi fo ǵa zúifùwa làa bíá yǵnǵ ǵa zúifùwa nǵi yi. ĩ wee tonka fo ǵa cǵn,

¹⁸ bèra a na à ũ hén ǵa yǵo, à vá bíá wi le tǵbíri yi léráa mu khoomu yi, á mún fé ǵa o *Satǵni pánká nǵi yi à na le Dónbeenǵ yi. Ká ǵa tà ĩnén bío yi, á ǵa bè-kora á à sén nǵ díá á à na ǵa yi, á ǵa à yǵi ho lahó bíá bío sǵ le Dónbeenǵ yi tǵahǵ.»

19 «Bée Akiripaa, lé kà sii mu wóráa. I yí pã mu bïo na zéénia mïten làa mi bïo.

20 I nïn-yání bía le Dónbeenĩ bïo ho Damaasi yi. Bũn mɔn á ĩ zéénia mu ho Zeruzalɛmu yi, à lá ho *Zudee k̄shũ búenbúen, á zéénia mu làa bĩa yínɔ́ĩ 6a zúifùwa. I wee bío na 6a yi le 6a yèrè má mí yilera lè mí wárá, à sí mí yara lè le Dónbeenĩ, à wé wé há wárá na wee zéení le 6a yèrè máa bïo bon.

21 Lé bũn bïo yi 6a zúifùwa wĩraráa mi ká ĩ wi le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, á le mí ì búe.

22 Ká le Dónbeenĩ mähá pan mĩ fúuu á bueé 6ó ho zuia. A ĩ tĩn dĩn mí yahó á wee zéení bío á ĩ mɔn làa bïo á ĩ já à na 6a nĩ-beera làa bĩa ká búenbúen yi. Bïo á ĩ wee bío yí wi mí dòn làa bïo 6a ñi-cúa fɛrowà là a *Mɔyĩize bía le mu ù wé.

23 Ba bía le yĩa le Dónbeenĩ mɔn léra á lò ò be, le orén lé yĩa á à wé o nïn-yání nùpue na à vèe. Le lé orén lé yĩa á à zéení ho k̄nĩlò bïo na lé mu khoomu á à na wàn nĩpomu lè há sĩ-viò yi.»

24 Bïo ó o Poole wee fɛɛ ho tũíá á à lénnáa mí ñúhũ kà síi, ó o Fɛsituusi wãamaa o wán: «Éee Poole. Fo wee khée le? A ũ minka bè-zũrĩminĩ lé bïo wãa nɔn á ũ ñúhũ míanáa bĩn.»

25 O o Poole bía nɔn wo yi: «Fɛsituusi cùkúso, ĩ yí máa khée. Há bionĩ na á ĩ wee bío ká á ñúhũ wi, á há mún bon.

26 O bée Akiripaa já mu bàn tũíawà. I dà a bío o yahó ká ĩ ponĩ séra. I zũ mu kénkén le mu lè mí dà-kéní kéní ó o zũ. Lé bïo mu yínɔ́ĩ bïo na sánkaa wó kùèrè yi.

27 Bée Akiripaa, fo dó ũ sii bïo le *Dónbeenĩ ñi-cúa fɛrowà bía yi le? I zũ mu le fo dó ũ sli mu yi.»

28 O o Akiripaa bía nɔn o Poole yi: «Fo wãa wi à hen làa cĩnú à ĩ yèrè má wé o kèrètĩe.»

29 O o Poole bía nɔn wo yi: «À mu wé lòn bïo, tàá à mu mía ponĩ bũn, á ĩ pá wee fio le Dónbeenĩ yi le mu yí kãña ũnén ũ dòn yi, ká bĩa búenbúen na wee ñí ĩ bionĩ ho zuia à wé le ĩ bïo, ká há zúakùariwà na can làa mi níi ló.»

30 O o bée, là a Bereniisi, là a kuvɛɛnɛɛre, làa bĩa búenbúen na làa ba wi mín wán á hĩnɔn yòó dĩn,

31 à 6a fó mín 6a ló á lée wee bío làa mín: «Wékheró búii na nɔn ó o nĩi na kà ko ò o búe, tàá ò o dé ho kàsó yi hón mía.»

32 O o Akiripaa bía nɔn o Fɛsituusi yi: «Mu yínɔ́ĩ bïo ó o nĩi mu le o bée fĩ mí cítii, ó o lá dà à díá.»

27

Ba buan o Poole ñonnáa ho Oroomu

1 Bïo mu bía le wa ko wa lá ho won-beenĩ à varáa ho Italiĩ k̄shũ yi, á 6a nɔn o Poole lè 6a kàsósa nùwã yɛn búii 6a dásiwá ñúhũso na 6a le Zuliyuusi yi. O dásí nĩi mu á ló ho *Oroomu

dásíwá kuure búí yi, dño 6a wee ve làa bá-zàwa bée dásíwá kuure.

² Wa zon ho Adaramiite lóhó won-beeni dà-kéní na ko ho dé mí yahó lè ho Azii kōhū wanna ðinníi cón á hínɔn wà. Nii búí na 6a le Arisitaaki á zon làa wen. O ló ho Maseduana kōhū lóhó na 6a le Tesaloniiki yi.

³ Mu tá na lée tɔn, á wa vaá dɔn ho Sidɔn lóhó. O Zuliyuusi guan o Poole se, ó o nɔn le níi wo yi ò o léka mín bɔnlowà wán à 6a yí o séení.

⁴ Bún món á wa hínɔn bín wà. Ká ho pinpiró wee sí wa yahó, á wa kun á khii tun waten yi lè ho Siipere kōhū na wi mu jumu tlahú, á bá hón wà.

⁵ Wa tò mu yámú jumu yi á ló ho Silisii lè ho Pánfilii kána nísání yi á vaá dɔn ho Lisii kōhū lóhó na 6a le Miraa.

⁶ Lé bín á 6a dásíwá júhúso yú ho Aleksándiri lóhó won-beeni búí na wà a va ho Itali kōhū. A hón lé hía ó o kúaa wen yi.

⁷ Wa wó wizooní ká hā boo ho wōhū wán. Wa wà yèrèdèdè, á lò bon làa sòobée á bò yi vaá dɔnnáa ho Kinniide lóhó jii. A bño ho pinpiró hò wen á wa yí dà máa lá dén dání so, á wa kun vaá ló lè ho Salamɔne cón, á bá ho Kerete kōhū na wi mu jumu tlahú wà.

⁸ Wa bá ho kōhū mu, ká mu màhá wó lònbee làa sòobée. Wa vaá dɔn ho lahó búí na 6a wee ve làa «Wonna ðinníi La-seni.» Ho wi ho Lasee lóhó nísání.

⁹ Wa míana le veeni mu yi dà, á 6a *zúífùwa jini líró pāhú* khíina yú, á ho won-beeni pàró lònbee wíokaa wee wé. Lé bún ó o Poole jánáa 6a zeñ wán kà síi:

¹⁰ «Wàn zàwa, ì mɔn mu le le veeni na wa wi yi á à wé lònbe-beeni. Ho won-beeni lè mí sèró á ho yáaró na 6úaa á à yí. A bè bún wán, á warén wa beere yí bánbáa á wa mukání á à ví mu yi.»

¹¹ É ká 6a dásíwá júhúso màhá dó mí sii bño ho won-beeni júhúso làa yia te ho leékaa le mí ì wé yi, á po bño ó o Poole bía.

¹² Ho keeni hā wanna ðinníi na ká yi yínɔn bño na se le tēni pāhú. Lé bún te bño á bña wi ho won-beeni yi boomuso á wó le jii dà-kéní à 6a le mí ì híní ho lóhó mu yi á à lén. Ba lá wi à 6a vaa dá ho Kerete kōhū wanna ðinníi la-veere búí na 6a le Fenikisi. Hā yèrémáa wi lè lé wii tēni. Lé bín 6a wi à 6a vaa cāaka yi, à le tēni pāhú khíi ká mu lá dà à wé.

¹³ Ho pinpi-zàwa búí hínɔn lè le wii hēni bñ nín-káahó á wee pèeka, á 6a wee leéka le mí dà à wé bño 6a lá le mí ì wé. Ba hínɔn á vá lée bá lè ho Kerete kōhū bñ jì-kání á wà.

* 27:9 Ba zúífùwa jini líró: Ba zúífùwa wee wé lí mí jini hā wiso-poa pñhú vaa veeni lè ho tá khóorè pñhú 6úakáró pāhú. Ba jini mu líró món lé bño á hā pinpi-beera wee wé và yi. Hā wanna pàró yidèrè wé keñ hón pāhú so yi.

14 Cúa-yen á pinpi-beeni búí na 6a le Erakiyon á ló ho kōhū mu wii hēnii bàn nín-tíání.

15 A ho yèrémá sí ho pinpiró lée bio na yí dà máa wé. A wa sã san día waten, á ho buan wàráa.

16 Ho kōhū dà-za búí na wi mu jumumu t̄ahū á yèni 6a le Koda, ká ho wi le wii hēnii bàn nín-káahó, lé hón á wa khíina n̄isání, á ho dá tun wen c̄inú, á wa màhã wãa yú ho won-za na 6a wee wé zo fenínáa míten ká mu here na can wa m̄ón á lá yòò dó. Ká wa lò màhã bon wórãa mu.

17 Bio wa lá ho yòò dó vó, á 6a won-pàwa canka hã hūni á bánbáa ho won-beeni á ho h̄ia yí hek̄enka. Ba zãna ho h̄ia vaa f̄unú le h̄n̄lè yi ho Libii jii, á 6a lá le d̄e na wee t̄i ho won-beeni lùwii yi á can ho won-beeni yi lè ho h̄lól á líí dó mu jumumu yi, á 6a wãa día míten á ho pinpiró lá wàráa.

18 Bio ho tá t̄n á ho pinpiró pá lan wee v̄invã ho won-beeni lè mí sòob̄e, á 6a búakáa wee bùen ho s̄eró à kúee mu jumumu yi.

19 Mu bàn tá na b̄nía lée t̄n, á ho won-beeni b̄iowa búí á barén lè mí n̄n-bia wee kh̄uaa yénni kúee mu jumumu yi.

20 Mu yú wizooní bio yen ká n̄upue yèrè máa dá lé wii lè hã màn̄aayio wán, á ho pinpiró pá lan wee v̄a lè mí p̄anká. Mu ù va à yí, á wa yáa wãa yí máa leéka le o búí ì fen.

21 B̄ia wi ho won-beeni yi míana à 6a máa dí bio. O o Poole wãa h̄n̄on d̄in 6a yahó ò o b̄ia n̄on 6a yi: «Mi n̄onzoñ lá z̄u se bio á ì le mi yí le wa lé ho Ker̄ete yi á mi tà yi. Se mu minka b̄iowa na wee yáa kà á lá máa yí máa wé.

22 E ká hã laà na kà wán á mi hení mi s̄ia. O búí muk̄n̄i máa v̄i. Ho won-beeni mí dòn lé h̄ia á à yáa.

23 Ho h̄ihū t̄n̄aahū, á le Dónbeeni na á ì bio sã yi á wee bùaaní, lé dén wáayi tonkaro á buara ì c̄n,

24 á buéé b̄ia n̄on m̄i: «Poole, yí z̄n. Fo ko à ù vaa d̄in ho Oroomu b̄e yahó. Le Dónbeeni á à fení únén làa b̄ia làa fo páanía wi búenb̄uen.»

25 Wa n̄uwã, mi cén hení mí s̄ia. I dó ì s̄ii le Dónbeeni yi. Mu ù wé làa bio mu b̄ia n̄onnáa m̄i.

26 Ho pinpiró á à dòn wen á à varáa ho kã-veere búí yi.»

27 Mu t̄n̄onna píru náa yú ká ho pinpiró buan wen wàráa ho *Mediteran̄e yámú jumumu wán. Ho tá t̄ahū, á ho won-beeni ton-sáwá wee leéka le wa wã vaá s̄arà le b̄ónb̄oore yi.

28 A 6a lèera ho h̄lól na ho h̄nlól d̄e búí na lí á can yi á dó mu jumumu yi, á mu booró yú hã m̄eterewa b̄óni làa píru làa bio h̄enun. Bio 6a vá van c̄inú, á 6a t̄in lèera ho dó, á 6a yú m̄eterewa b̄óni làa bio h̄et̄in.

29 Ba zãna le wa won-beeni h̄ia vaá hén hã hue-beera búí. Lé b̄n̄ n̄on á 6a kh̄uaana ho h̄nlól b̄iowa bio náa na líka na

wee ɓua ho ɗĩní á can ho won-beeni yi á kúaa mu ɓumu yi lè ho mɔ́n, à ɓa wáa kará wee lòní ho tá tɔ́lɔ́.

³⁰ Ho won-beeni ton-sáwá wi ɓa lùwí, á ɓa vá ho won-za na ɓa wee wé zo fenínaa miten ká mu here á dó mu ɓumu yi, à ɓa wee bío le lé mu ɓiowa na wee ɓua ho ɗĩní á mí wee kúee lè ho yahó.

³¹ O o Poole bía nɔ́n ɓa dásiwá ɓuhúso lè ɓa dásiwá na ká yi: «Héyí! Ba nùpua mu á yí kará ho won-beeni yi, á mí máa fen.»

³² A ɓa dásiwá wáa fáara ho won-za mu hùni á día á ho wà.

³³ Bío ɓa wee lòní ho tá tɔ́lɔ́, ó o Poole henía ɓa sía le ɓa dí mu ɓiɔ. O bía làa ba kà: «Bìo kà lé mu wizooní pírú náa ká mi yí máa dí bío hùúu.

³⁴ Mi cén cà mu bío dí, à mí pànkáwá à keń. Mi nĩ-kení woon á dɛe ɓúí kà máa khuee yi.»

³⁵ Hs̄n bioní so bío vaa véení, ó o Poole lá ho búurú, á dó le Dónbeeni bárákà, ò o cɛɛkaa ho wee là.

³⁶ A ɓa ɓúenɓúen màhá wáa yú le sí-hebúee á wee dí.

³⁷ Warén na wi ho won-beeni mu yi léee nùpua khiá-ɓun làa ɓúará-tín làa pírú làa nùwá hɛzín.

³⁸ Bío ɓa dúka sù á ɓa khúaaana ho ɗĩnló á kúaa mu ɓumu yi bèra a na à ho won-beeni wé záyi.

³⁹ Bío ho tá t̄s̄n, á ho won-beeni ton-sáwá á yí zū ho lahó na ɓa wi yi. Lahó ɓúí na sùaràa lè le ɓónɓóore na ho pinpiró yí tá yí here yi, lé ɓín á ɓa lá wi à ɓa vaa zoo ɗĩní ho won-beeni yi ká mu lá dà à wé.

⁴⁰ A ɓa feera mu ɓiowa na líka na wee ɓua ho ɗĩní á kúaará. Ho won-beeni mu ɓàn pɛɛnía á ɓa mún feera kúaará, á ɓa can ho p̄ns̄ò-beeni ho won-beeni mu yahó, à ho pinpiró wáa dón ho à ɓanáa hón lahó so yi.

⁴¹ Ká ɓa màhá vaá ɓó le h̄n̄lè yi. Ho won-beeni mu ɓàn yahó á fùunía le h̄n̄lè yi á ho yí dà máa va lùe. Ká ho ɓàn mɔ́n á mu ɓumu na wee h̄n̄í lè mí pànká á háakaa.

⁴² A ɓa dásiwá wi à ɓa ɓúe ɓa kàsósa, ò o ɓúí hía yí wáa lén à fen.

⁴³ Ká ɓa dásiwá ɓuhúso màhá wi ò o fení a Poole, ó o p̄á le ɓa yí wé mu. O o bía nɔ́n bía zū mu ɓumu yi le ɓa yénka lé ho yahó à ɓánbá ɓa le ɓónɓóore.

⁴⁴ Ká ɓía ká ɓán á à ɓuaka h̄a pɛnminí tàà ho won-beeni ɓiowa ɓúí yi á ɓanáa ɓa mɔ́n. Lé kà síí á wa ɓúenɓúen wóràa á dàna lóràa mu ɓumu yi à dɛe woon á yí wó a ɓúí.

28

Bío wó ho Malite yi

¹ Bío wa mɔ́n à wa fera wó, á wa ɓá à ɓa le ho k̄sh̄ na wa wi yi yèni ɓa le Malite.

17 Mu wizooní tìn níi zoñ, ó o Poole von 6a *zúífùwa júnása le 6a le mí kúee mín wán. Bío 6a buée fò mín o zii ó o bía nòn 6a yi: «Wàn zàwa, ho Zeruzalεemu zúífùwa wíira mi á dó ho Oroomusa níi yi. A ï jòn yí wó yí khon le wàn nípomu. I mún yí yáara wàn bùaawa làndá.

18 Ba tùara mi á bío búí na 6a à ðín wán á à búeráa mi á 6a yí yú, á 6a le mí ì díá mi.

19 Ká bío 6a zúífùwa pǎ mu, á ï wó san le 6a 6ua mi buennáa ho Oroomu béε cón á wón fεε ï túiá. Ká mu yínón wàn síi nùpua á ï wà buée kooní yi.

20 Lé bñn nòn á ï le mi buen à ï buee bío làa mia. Yia ó o *Isirayεele nípomu dó mí síi yi lé wón bío yi á ho zúakùarí na kà cannáa làa mi.»

21 A 6a zúífùwa bía nòn wo yi: «Warén yí yú vūahǔ búí na ló ho *Zudee kǎhǔ yi na bía à ù bío làa wen. A nùpue búí mún yí ló bñn yí buée bía bío búí làa wen. Wa mún yí jǎ ù yèn-kohó sǎ.

22 Ká wa màhǎ wi à ù zéení bío á ù wee leéka à wa jí. Lé bío le kuure na á fo wi yi, dén 6a nùpua pǎ bío há lùà búenbúen yi.»

23 A 6a dó le wizonle nòn o Poole yi. Ba cèrèε wee buen o cón hen na ó o wi yi, ò o bue le *Dónbeení béení bío na 6a yi, ká a zéení a *Moyiize làndá bío lè le *Dónbeení jì-cúa fεerowà bioní yara làa ba, á wee cà ò o bío búe 6a jùhǔ o Yeesu bío dǎní yi. Ba kúaa mín wán le yǐnbii fúaa ho ziihǔ.

24 Ba búí tà bío ó o Poole wee bío yi, 6a búí bèn yí tà mu yi.

25 Bío 6a bioní wǎa wi mín júná yi wee saawaráa, ó o Poole bía há bioní na kà á véeníanáa: «Yaa há bioní na le Dónbeení Hácírí bía á nòn mín bùaawa yi là a jì-cúa fεero *Ezayii jii á bon. Bío kà lé bío le bía:

26 Lén vaa bío na mu nípomu na kà yi:

Mi wé è jí mu bío kénkén
ká mi máa zǔn mu kúará.

Mi wé è loñ lè mí yǐo,
ká mi máa mi dεε.

27 Ba nùpua na kà yí máa jí dεε.

Ba tun mí jikǒnna
le mí máa jí bío.

Ba muunía mí yǐo
á yí wi 6a mi.

Ba yí wi 6a jí bío lè mí jikǒnna.

Ba tun mí yiwa.

Ba pǎ le mí máa yèrémá máa buen ï cón à ï wéé 6a.

28 Awa, á mi wǎa zǔn mu. Le Dónbeení wó á ho fenló bioní mu á à bue á à na bía yínón zúífùwa yi. Bàn nè tà á à jí le.»

²⁹ [Bìo ó o Poole bía h́n b́oní so vó, á 6a zúifùwa saawaa wà ká 6a a kán mín.]

³⁰ Zii 6úi na ó o Poole wee da yi ká a sàání, lé dén ó o kará yi lúlúio b́io ɲun. B́ia wi 6a mi a wán b́úenb́úen wee 6uee yí o b́ín.

³¹ O wee bue le Dónbeení b́éni b́io, á wee kàrán o Yeesu Krista b́io lè 6a nùpua ká a poní séra, á b́io 6úi yí máa hè.

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró nūhū

Ho vūahū mu lé o Poole túara ho nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi.

O bía le 6a nùpua búenbúen wó khon lè le Dónbeenĩ, ká bía màhá tà dó mí sía o Yeesu *Krista yi á le Dónbeenĩ á à wé á 6a à térén le yahó. Le è kání 6a mu bè-kora yi á à na le mukání binbirĩ na máa vé 6a yi (1-8).

O Poole bía lè 6a *zúífùwa na wee pĩ a Yeesu bío le 6a yí dà máa pĩ le Dónbeenĩ máa lén féeε. (9-11).

O le hã laà na kà wán á le Dónbeenĩ sãamu na le wee wé làa bía yínɔn 6a zúífùwa á ko mu wé à 6a na mítén búenbúen o Yeesu yi, à bío sĩ le Dónbeenĩ yi féeε (12.1-15.13).

O mún bía le mí wi à mí va ho Oroomu, à ðĩn bín varáa ho Esipaaje. O o tènía bía ó o zū ho Oroomu lóhó yi búenbúen (15.14-16.27).

Le tènĩ

¹ Inén Poole na lé o Yeesu *Krista ton-sá, lé mi wee túa ho vūahū na kà á à na mia. Le Dónbeenĩ von mi à ĩ wé o Yeesu Krista tonkaro. Le léra mi à ĩ bue le Dónbeenĩ bín-tente,

² ðio le fèra ðĩn mí jii-cúa fεerowà wán dóráa mí jii nɔn mí biónĩ vūahū yi.*

³ Le bín-tente mu bío ciran le Za Yeesu Krista. O lé o *Daviide m̀nm̀nání mu nĩpomu ðání yi.

⁴ Eε ká le Dónbeenĩ Hácírí zéenia mu lè mí pánká le o lé mí za bío le vènia wo bío yi, wón na lé wa Núhúso Yeesu Krista.

⁵ Lé o Yeesu Krista mu pánká yi á le Dónbeenĩ sãamu wóráa mi là a tonkaro, bèra a na hã kána búenbúen nùpua à dé mí sía wo yi, à wé bè o bióní yi, à déráa ho cùkú wo yi.

⁶ Minén mún lé bán nùpua so búí, minén na le Dónbeenĩ von, á mi bío sã a Yeesu Krista yi.

⁷ Awa! I wee túa ho vūahū na kà á à na minén búenbúen na le Dónbeenĩ wa làa sòobée á von á mi bío sã le yi ho Oroomu lóhó yi. Le wán Maá Dónbeenĩ lè wa Núhúso Yeesu Krista wé mí sãamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Poole wi o ò vaa búεkĩ ho Oroomu

⁸ I ò búaká lè wán Dónbeenĩ b́arákà déró mi búenbúen bío yi o Yeesu Krista pánká yi. Lé bío mí siadéro le Dónbeenĩ yi á bío wee bío ho ðĩmĩná lùà búenbúen yi.

* 1:2 Mi loĩ Ezayii vūahū 52.7; 61.1

⁹ Le Dónbeenĩ na á ĩ wee sá na yi lè ĩ sli búenbúen le bín-tente na á ĩ wee bue bío yi, dió bío ciran le Za, dén zū le bío á ĩ wee mí lé ho tũíá poni. Le zū le ká ĩ wee fio à ĩ leéka mi bío.

¹⁰ Páahũ léé páahũ ká ĩ wee fio, à ĩ le ká mu lé le Dónbeenĩ sli bío, à le tà na mu níi, à ĩ dàń bueen mi cón.

¹¹ Mu bon, ĩ 6èntĩn wi à ĩ mi mi wán làa sòobéε, bèra a na à mu bío wéró pànká na le Dónbeenĩ Hácirí dó mi à mi mún yí, à mi pànká wíoka keń.

¹² Á hã śladéro le Dónbeenĩ yi na wa leéra yi á wa à hení mín śla bío yi.

¹³ Wàn zàwa lè wàn hĩnni kèrètíεwa, ĩ wi à mi zũń le ĩ wi à ĩ bueen mi cón ká hã bũmakaa màhã hò mi á ĩ dĩń yí yú mu wšhũ. ĩ bueen mi cón, bèra a na à ĩ tonló cũnú keń làa bío ho keraráa hã kãna na ká nùpua cón bío síi.

¹⁴ ĩ ko à ĩ bue le Dónbeenĩ bín-tente na 6a nùpua búenbúen lè mí sítwà yi, bĩa yío héra làa bĩa yío yí héra, bĩa kàrána, làa bĩa yí kàrána.

¹⁵ Lé bũn te bío á ĩ wi à ĩ 6ueε bue le bín-tente mu à na minén na mún wi ho Oroomu lóhó yi.

Le Dónbeenĩ bín-tente pànká wi

¹⁶ Mu bon, le bín-tente bueró ñiyio yí máa dí mi. Le bín-tente mu lé le Dónbeenĩ pànká na le wee kánínáa bĩa búenbúen na wee dé mí śla le yi, à búaká làa bĩa lé 6a *zúifùwa, à dãnáa bĩa ká.

¹⁷ Le bín-tente mu wee zéení le le Dónbeenĩ wee wé à 6a nùpua téréen le yahó 6a śladéro le yi mí dòn bío yi, làa bío mu túararáa: «Yia téréenna le Dónbeenĩ yahó bío á 6anso dó mí sli le yi bío yi, wón á à keń le mukāńi binbirĩ yi.»†

Ba nùpua wee wé mu bè-kora lè mí sítwà

¹⁸ Le Dónbeenĩ wi ho wáayi, á wee zéení le mí yi wee cĩ 6a nùpua yi bío 6a pá le à 6a wee wé bío yí se bío yi. Ba wee ti ho tũíá poni yi lè mí wén-kora.

¹⁹ Lé bío á bío ó o nùpue dà à zũń le Dónbeenĩ bío dĩńi yi á yí sà 6a yi, lerén míten zéení mu wéréwéré làa ba.

²⁰ A lá ho dĩmĩńá jũhũ búεeníi, á le Dónbeenĩ pànká na jii mía, làa bío le karáa bũn ó o nùpue yío yí máa mi. ε ká mu màhã wee zũń le bè-wénia yi. Lé bũn te bío 6a tũíá yí dà máa wé śínáa.

²¹ Ba zū le le Dónbeenĩ dà, à 6a yí dó le bárakà làa bío mu koráa. Lé bũn wó á bío 6a wee leéka á jũhũ míanáa, á hácĩira mía, á wi le tibírĩ yi.

²² Ba le mí lé mu bè-zũńminĩ 6ansowà, à 6a màhã wó 6a bšnbúwá.

† 1:17 Mi loń Habakuuki vřahũ 2.4

23 Sãni 6a 6uàaní le Dónbeenĩ cùkúso na máa hí, á 6a díá 6a wee 6uàaní mu bè-lénnia na 6a wee ta lòn nùpue, tàá jínza, tàá nãju laà náa so, tàá bĩa wee wára mí pìorà wán, bán na búenbúen wee hí.

24 Lé bũn bïo yi á le Dónbeenĩ díaráa 6a á 6a wi mu bïo na tun wéró yi, à héha lè 6a sĩa wára na yi se, á wee wé hã n̄yi-wára làa mín.

25 Ba pã le Dónbeenĩ tũíá poni à 6a bò hã sabíoní món. Ba wee 6uàaní bïo le Dónbeenĩ léra, á wee sá na mu yi, à lerén Dónbeenĩ na léra mu á 6a díá, dén na màhã ko lè le khòoní f̄éé. Amiina!

26 Lé bũn bïo yi á le Dónbeenĩ díaráa 6a á 6a wee wé hã n̄yi-wára na bïo sí 6a yi. Ba hãawa wee da làa mín, à 6a yi máa da làa báawa.

27 Lé làa bũn síi á 6a báawa mún yí máa da làa hãawa, à 6a sĩa wee b̄iní vá mín yi làa sòob̄éé. Lé bũn bïo yi á le lònbee na ko làa ba wee yíráa 6a bïo 6a v̄unun wee wé bïo yi.

28 Bïo 6a pã le mí máa z̄ũn le Dónbeenĩ, á le 6èn díá á 6a bò mí hácín-kora món, á wee wé bïo yi ko.

29 Mu bïo na yí téréna lè mí síwà búenbúen 6a wee wé: Ba wee wé mu yikomu, 6a yïo wee lé mí ninzàwa bïo, 6a lé 6a n̄i-sũmáa, le yandee wi 6a yi làa sòob̄éé. Ba lé 6a n̄i-búewá, á wa hã warà. Ba wee khà 6a nùpua, 6a wa mu bè-kora wéró lè 6a nùpua. Ba wee f̄taa hã sabíoní 6a nùpua j̄iní,

30 á wee yáa mín yènnáa. Ba lé le Dónbeenĩ zúkúsa. Ba wee là 6a nùpua, á wee yòoní mítén. Ba wee khòn, 6a dà mu bè-kora wéró làa sòob̄éé. Ba wee p̄í mín nùwá bioní.

31 Ba lé 6a b̄ónbúwá. Ba dó mí j̄iní le mí ì wé bïo na, à 6a máa wé mu. Ba yiwa tunka, 6a yi z̄ũ màkárí.

32 Ba j̄on̄ z̄ũ le Dónbeenĩ cítii bïo le bĩa wee wé h̄on̄ wára so sii bïo sã mu húmú yi. Éé ká 6arén mí b̄ere màhã pá wee wé mu, á 6a mún wee tà bĩa wee wé mu j̄ii.

2

Ba nùpua cítiró bïo

1 Ú wé nùpue léee nùpue á wee cítí bĩa ká, á ù j̄úhũ máa lé, fo wee síiní ho úten. Lé bïo á bĩa fo wee cítí, bán wára bán síi lé h̄ia únén mún wee wé.

2 A wa 6èn z̄ũ le bĩa wee wé h̄on̄ wára so sii á le Dónbeenĩ á à cítí làa bïo téréna.

3 A únén na wee cítí 6a nùpua à ù j̄on̄ wee wé 6a wára bán sii, fo so wee leéka le ù j̄úhũ á à lé le Dónbeenĩ cítii yi le?

4 Tàá bïo le Dónbeenĩ sii se, á wee j̄i mí yi, á z̄ũ mu bè-tente wéró, á fo so wee lá làa bè-káamáa le? Z̄ũn le lé bũn tentemu so wee j̄àa fo à ù yèrémá ù yilera lè ù wára.

⁵ Awa, á bio fo yí wi ũ jí dèε, á yí wi ũ yèrémá ũ yilera lè ũ wárá, á le lònbe-sūmúí lé dño fo bèn ñ dé ũten yi le Dónbeenĩ sí-cííle wizonle zoñ. Bñn zoñ ká le è fí le cítii làa bio térénna.

⁶ Le è sàání 6a nùpua yi á à héha lè 6a bè-wénia.*

⁷ Bĩa wee wé mu bè-tentewà làa sòobéε, á wee cà ho cùkú lè le yèni le Dónbeenĩ cñn, lè le mukāñi binbirí, bán le è na le mukāñi na máa vé yi.

⁸ Ká bĩa káa le Dónbeenĩ yi, na pã ho tũia poni à 6a tà mu bè-kora bño, bán le è zéénínáa le mí yi wee cí 6a yi làa sòobéε.

⁹ Le lònbee lè le yi véε á à yí bĩa búenbúen na wee wé mu bè-kora. Mu ù búaká làa bĩa lé 6a *zúífùwa, á à dānāa bĩa yínōñ 6a zúífùwa.

¹⁰ εε ká bĩa wee wé mu bè-tentewà, bán le Dónbeenĩ á à dé ho cùkú yi, le è wé á 6a à yí le kñnbii á à keñ ho héerà yi. Le nín-yání ì wé mu làa bĩa lé 6a zúífùwa, á bĩa yínōñ 6a zúífùwa màhá à sí.

¹¹ Mu bon, le Dónbeenĩ yí máa hueeka nùpua mín yi.

¹² Lé bñn nñn á bĩa búenbúen na wó mu bè-kora à 6a yí zũ a *Mɔyiize làndá, bán húmú bio á làndá níi mía yi. Ká bĩa zũ ho làndá mu à 6a wee wé mu bè-kora, bán á à cítii lè ho làndá.

¹³ Mu bon, bĩa térénna le Dónbeenĩ yahó yínōñ bĩa wee jí a Mɔyiize làndá mí dòn ká 6a máa bè ho yi. Bĩa wee wé bño ho làndá le 6a wé, bán lé bĩa le Dónbeenĩ wee wé à 6a térén le yahó.

¹⁴ Hen ká bĩa yínōñ 6a zúífùwa na ó o Mɔyiize làndá mía cñn á wee wé bio ho làndá bò, se ho làndá mu wi 6a yiwa.

¹⁵ Bñn wee zéení le bño ho làndá le 6a wé wé á wi 6a sía yi, á 6a yiwa lé mu seéràsa. Lé bño á pãahũ búí à barén mítén yilera pĩ 6a bño, ká pãahũ búí à há tà 6a jii.

¹⁶ Le Dónbeenĩ cítii fí nònzoñ, ká mu bño á à zũñ. Bñn zoñ ká le è dñn o Yeesu *Krista wán á à cítíráa 6a nùpua 6a bño búenbúen na sà yi dāñi yi, làa bio le Dónbeenĩ bín-tente bíarāa mu, dño á ì wee bue.

Ba zúífùwa yi máa bè ho làndá yi làa bio mu kordá

¹⁷ εε ká ũnén na lé o zúífù, á zũ a *Mɔyiize làndá, á le ũ síi wan le Dónbeenĩ bño yi,

¹⁸ fo zũ bño sí le Dónbeenĩ yi. Lé ho làndá nñn á fo zũnāa bño se.

¹⁹ Fo láa mu yi le fo lé 6a muiiwà ya-dí, á lé bĩa wi le túbírí yi khoomu.

²⁰ Fo le fo lé bĩa yí zũ mu bño ñi-karánlo, á lé 6a háyúwá ñi-karánlo. Lé bño fo zũ le mu bño zũñlólè ho tũia poni á wi ho làndá yi.

* 2:6 Mí loñ Lení vñahũ (Psaumes) 62.13

21 Awa, ùnén na màhã le fo lé bia ká nì-kàránlo bèn wó kaka yí máa kàránnáa ùten? Fo wee hení mu na 6a nùpua yi le 6a yí ɲuaa bïo, à ùnén màhã wee ɲuaa le we?

22 Fo wee kàrán 6a nùpua le ho hã-fénló lè ho bá-fénló 6a khí yi, à ùnén màhã wee wé mu le we? Fo ɲina hã wònna à ù màhã wee zoo ɲuaa mu bïo hã wònna zíní yi le we?

23 Fo wee yòní ùten ho làndá bïo yi, à le Dónbeení yèni dén bèn wee yáa bïo fo yí máa bè ho làndá mu yi bïo yi.

24 Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeení bióní vūahú yi: «Lé minén bïo yi á bïa yí zū le Dónbeení wee yáaráa le yèni.»†

25 Mu bon, ká fo wee wé bïo ho làndá bò, se ũ *kúiiró‡ bïo ɲúhú wi. Ká fo *kúio à ũ màhã yí máa bè bïo ho làndá bò henía yi, se fo ka lòn nùpue na yí kúio.

26 Ká yíá yí kúio ò o bèn wee bè bïo ho làndá bò henía yi, á le Dónbeení so máa càtí 6ànsò lòn nùpue na kúio le?

27 A yíá yí kúio ò o wee bè bïo ho làndá bò henía yi lé wón khíi cítí ùnén na yí máa bè ho yi, ká ùnén ho làndá mu ɲòñ wáa túara nòn yi, á fo mún kúio.

28 Mu bon, mu yínón o nùpue sánia wee wé 6ànsò là a zúifù, á mu mún yínón ho kúiiró wee wé o là a zúifù.

29 Ká a zúifù binbirí lé yíá lé orén zoó mí sīi yi. A ho kúiiró binbirí, hón lé le sīi na yèrémáa. Būn lé le Dónbeení Hácírí wee wé mu, ká yínón ho kúiiró na ó o Mòyiize làndá bò. O zúifù binbirí yí máa yí le yèni nùpua cón. Le Dónbeení lé ñio ó o wee yí le yèni cón.

3

Le Dónbeení le mí ì wé bïo à le wé mu

1 Awa, á mu zúifùmu lè ho kúiiró lée bïo na cúnú wi le?

2 Mu cúnú wi làa sòobéé hã dǎa 6úen6úen yi. Barén lé bïa le Dónbeení kàráfáa mí bióní yi ho yahó.

3 Awa, á hǎrì ká 6a 6úii 6a tǎahú á yí bò bïo le Dónbeení le 6a wé yi, á būn so ò hè lerén á le máa bè mí bióní yi le?

4 Bùéé. Wa ko wa zūn le le Dónbeení dén wee ñin ho tūiá poni wán, ká 6a nùpua 6úen6úen lé 6a sabín-fūaalowa, làa bïo mu túararáa le Dónbeení bióní vūahú yi lerén mítén ñání yi: «Ba nùpua ko 6a zūn

le bïo fo wee mí 6úen6úen lé ho tūiá poni.

A hǎrì 6a yáa ũ yèni,

se ũ bïo pá bon.»*

5 Ká bïo warén wee wé à mu yí térénnáa lé būn wó á le Dónbeení térénló bïo wíokaa zūnanáa, se í wáa dà à bío bïo

† 2:24 Mi loñ Ezayii vūahú 52.5

‡ 2:25 Mi loñ Luki vūahú 1.59

* 3:4 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 51.6

kà á à héha lè 6a nùpua leékaró: Hen ká le Dónbeenĩ wee beé wa lò bïo 6úí dǎní yí, bǔn so wee zéení le le yí térénna le?

⁶ Bùéé dé! Bǔn lé 6a nùpua leékaró. Lé bïo ká le Dónbeenĩ yí térénna, á le è cítí ho ðímíjǎ nùpua kaka?

⁷ Ká ínén lá fǎ le sabéré á le Dónbeenĩ tǔiá poni bïo wíokaa zǔna á dórǎa ho cùkú le yí, á lé mu yén 6èn wǎa nǎn á ĩ jǔhǔ á à sǐráa le ĩ lé o bè-kora wéro?

⁸ Ba 6úí na wee là wen á yǎá wee bío le wa wee bío bïo kà: Mí wé wa wé mu bè-kora à mu bè-tentewà lé yí. Bán nùpua so júná á à sí.

Nùpue na térénna le Dónbeenĩ yahó á mía

⁹ Awa, á warén *zúífùwa màhá 6èn wee leéka le wa bïo jǔhǔ so wi po bǐa ká léé? Bùéé dé! I zéení mu le 6a *zúífùwa làa bǐa yínǎí 6a *zúífùwa 6úen6úen á mu bè-kohó pǎnká wi wán,

¹⁰ làa bïo mu túararǎa le Dónbeenĩ bíonĩ vǔahǔ yí:

«Ba nùpua 6úen6úen yí

á nǐ-kéní ká yí térénna,

¹¹ hácírí 6ǎnso nǐ-kéní ká á mía,

hàrì nǐ-kéní ká yí máa cà le Dónbeenĩ.

¹² Ba 6úen6úen día ho wǎ-tente,

6a pǎanía wó 6a nùpua na bïo jǔhǔ mía.

Bè-tente wéro nǐ-kéní ká

á mía 6a tǎahǔ.

¹³ Ba jǐnǐ ka lòn búráa na hénkaa.

Ba wee khà 6a nùpua.

Ba bíonĩ ka lòn díhionĩ súró.

¹⁴ Ba wee dǎnkánĩ 6a nùpua làa sòobéé,

6a wee bío hǎ bǐn-kora.

¹⁵ Ba can mí kuio le nǐ-6úee bío yí.

¹⁶ Há dǎa na 6a wee tè yí

6úen6úen á 6a wee fi mu bío yí,

à dé hǎ yinyio 6a nùpua yí.

¹⁷ Ba yí zǔ héerà wǎhǔ.

¹⁸ Ba yèn-dǎní yí á Dónbeenĩ kǎnbii jǔhǔ mía.»†

¹⁹ A wa jǎn zǔ le ho làndá bò nǎn bǐa wee bè bío ho wee bío yí. Bǔn wó bèra a na à bío léení yí keń o 6úí cǎn, à ho ðímíjǎ nùpua 6úen6úen mún zǔn le mí wó khon le Dónbeenĩ yahó.

²⁰ Nǐi woon yí dà máa wé bío ho làndá le o wé 6úen6úen á máa térénna le Dónbeenĩ yahó. Mu bon, ho làndá jǔhǔ, léé bèra a na à 6a nùpua zǔn le mí wó khon.

Bïo le Dónbeenĩ wee kǎni là a nùpue

²¹ Εε ká hǎ laà na ká wán, á bío le Dónbeenĩ wee wé à wa wé 6a nùpua na térénna le yahó ká ho làndá níi ló, bǔn le

† 3:18 Mí loń Lení vǔahǔ (Psaumes) 14.1-3; 53.2-4; 5.10; 10.7; 140.4; Ezayii vǔahǔ 59.7-8

Dónbeenĩ mu wãa zéenia làa wen. O *M̄ȳiize làndá mí bæere lè le Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄erowà zéenia mu wéréwéré.

²² Le Dónbeenĩ wee wé à 6a nùpua téréen le yahó 6a siadéro o Yeesu *Krista yi b̄io yi. Le wee wé mu làa b̄ia búenbúen na wee dé mí s̄ia wo yi, hueekaró mía mu yi.

²³ Lé b̄io 6a nùpua búenbúen wó mu bè-kohó, á 6a búenbúen khèra lè le Dónbeenĩ cùkúso.

²⁴ Εε ká le Dónbeenĩ s̄amu b̄io yi, á le wó á 6a téréenna o Yeesu Krista p̄anká yi, wón na wó á 6a yú mítén mu bè-kohó ní yi. Le wó mu k̄amáa.

²⁵ Le Dónbeenĩ wó a lè le muinĩ ȳia. Lé b̄un b̄io yi ó o Krista mu húmú p̄anká yi á b̄ia dó mi s̄ia wo yi búenbúen á yúráa mu bè-kora séndiaró. Le Dónbeenĩ wó ká s̄i, à zéenináa b̄io le wee wé à 6a nùpua téréen le yahó. Hàrí ho yánkaa, á 6a nùpua bè-kora na 6a wó

²⁶ á le h̄a mí s̄i b̄io yi, à zéenináa b̄io le wee wé à 6a téréen le yahó. Hàrí lòn zuia ká le Dónbeenĩ pá téréenna, á wee wé à 6a nùpua téréen le yahó 6a siadéro o Yeesu yi b̄io yi.

²⁷ Lé b̄io á mu lé le siidéro le Dónbeenĩ yi wee wé ò o nùpue téréen le yahó, á mu j̄uhũ mía ò o ydoní mítén mí wará b̄io yi.

²⁸ Mu bon, wa wee leéka le o nùpue wee téréen le Dónbeenĩ yahó o siidéro le yi b̄io yi, ká yín̄n̄ o M̄ȳiize làndá na ó o wee bè yi b̄io yi.

²⁹ Tàá le Dónbeenĩ mu so lé 6a *zúifùwa mí dòn 6àn Dónbeenĩ le? Le so yín̄n̄ h̄a s̄iwà na ká búenbúen 6àn Dónbeenĩ le? Uuu, le mún lé h̄a s̄iwà na ká 6àn Dónbeenĩ.

³⁰ Mu bon, lerén lé le Dónbeenĩ dà-kéní mí dòn. Lé lerén wee wé à 6a zúifùwa téréen le yahó 6a siadéro le yi b̄io yi, á le mún wee wé à h̄a s̄iwà na ká nùpua mún téréen le yahó 6a siadéro le yi b̄io yi.

³¹ A b̄un so wee zéeni le lé dén siidéro so le yi b̄io yi ó o M̄ȳiize làndá j̄uhũ wãa mianáa le? B̄ueé dé! Ho làndá mu b̄io j̄uhũ k̄erló á wa yáá wíokaa wee tí j̄ii lè wa siadéro le Dónbeenĩ yi.

4

O Abarahaamu siidéro le Dónbeenĩ yi b̄io

¹ A b̄io wa wãa à bío wàn 6ùaa *Abarahaamu d̄ání yi lé mu yén? Lé mu yén ó o yú?

² Ká a Abarahaamu lá téréenna le Dónbeenĩ yahó b̄io ó o wó b̄io yi, se o dà à ydoní mítén, ká a màh̄á yí dà máa ydoní mítén le Dónbeenĩ yahó.

³ Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi: «O Abarahaamu dó mí sïi le Dónbeenĩ yi, lé bũn n̄n le càtío wo là a nùpue na térénna le yahó.»*

⁴ O ton-sá wón sàánii ko làa wo, ká le yín̄n̄ d̄ε na 6a wé hã làa wo.

⁵ Εε ká a 6úí yí máa wé d̄ε, à 6ànso màhã dó mí sïi le Dónbeenĩ na wee wé ò o bè-kora wéro à térén le yahó, wón le Dónbeenĩ wee càtí le o térénna mí yahó o s̄idéro le yi bïo yi.

⁶ Lé bũn te bïo ó o nùpue na le Dónbeenĩ wee càtí le o térénna le yahó ká mu bè-wénia níi ló ó o *Daviiide wee bío jún-sini bío ká sïi:

⁷ «Bia le Dónbeenĩ séra wékheró díá, á 6ó bè-kora júhũ, bán júná s̄i.

⁸ O nùpue na bè-kora ó o Núhũso yí jà a júhũ yi, wón júhũ s̄i.»†

⁹ Dén jún-sini so bío ciran bíá kúiora mí dòn lée, tàá bíá yí kúiora á mu mún ciran? Mu bon, wa wee bío bío ká: «O Abarahaamu s̄idéro le Dónbeenĩ yi lé bũn wó a là a nùpue na térénna le yahó.»

¹⁰ Ká lé o *kúiiro mónđen á le wóráa wo là a nùpue na térénna lée, tàá le wó mu vó ó o kúioráa? Bùeé, le Dónbeenĩ wó a Abarahaamu là a nùpue na térénna vó ó o kúioráa.

¹¹ S̄ani ò o Abarahaamu kúii, à bũn le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na térénna le yahó o s̄idéro le yi bío yi. Ká ho kúiiro hón lée fimini na bò a wán, à zéeni le le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na térénna mí yahó o s̄idéro le yi bío yi. Lé bũn bío yi ó o Abarahaamu mu wóráa bíá búenóuen na dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi à 6a yí kúiora 6àn maá.

¹² Εε ká a mún lé bíá kúiora 6àn maá, bán na yí k̄j̄aa ho kúioró mí dòn yi, à 6a bò bío á wán maá Abarahaamu wó yi, wón na dó mí s̄i le Dónbeenĩ yi s̄ani ò o kúii.

Hã k̄ia wee yi le s̄idéro le Dónbeenĩ yi p̄anká yi

¹³ Le Dónbeenĩ dó mí j̄ii n̄n o *Abarahaamu là a m̄onm̄ania yi, le mí ì na ho ð̄m̄j̄á 6a yi á ho ò wé 6a k̄ia.‡ Ká mu màhã yín̄n̄ bío ó o Abarahaamu wee wé bío ho làndá le o wé bío yi. Le wó mu lé bío ó o térénna le yahó o s̄idéro le yi bío yi.

¹⁴ Ká hã k̄ia bío lá s̄a a *M̄oyiize làndá bèrowà yi mí dòn, se le s̄idéro le Dónbeenĩ yi j̄úhũ mía, á bío le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì na mí n̄pomu yi mún lá à khí.

¹⁵ Lé bío á bío 6a nùpua yí máa wé bío ho làndá le 6a wé sese, lé bũn wee c̄í le Dónbeenĩ s̄i. Ká làndá lá mía, se làndá yáaró 6èn mún mía.

* 4:3 Mi loĩ Bïo j̄úhũ búeenii vūahũ (Genèse) 15.6 † 4:8 Mi loĩ Leni vūahũ (Psaumes) 32.1-2 ‡ 4:13 Mi loĩ Bïo j̄úhũ búeenii vūahũ (Genèse) 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18

16 Lé bǔn bǐo yi á hã kǐa bǐo sǎnǎa bǐa dó mí sǐa le Dónbeenǐ yi, bèra a na à hã wé bǐo na hǎn làa ba, à bǐo le Dónbeenǐ dó mí jii le mí ì na à bǐo sǐ bǐa lé o Abarahaamu mǎnmǎnǎa búenbúen yi. Mu yǐnǎn bǐa mí dòn na wee wé bǐo ho làndá le 6a wé, ká mu mún lé bǐa búenbúen na dó mí sǐa le Dónbeenǐ yi.

17 Làa bǐo mu túararǎa le Dónbeenǐ bionǐ vǔahǔ yi: «ǐ wó fo le hã kǎna cǝrǝ nǐpomu bǎn maá.»[§] Le Dónbeenǐ na ó o dó mí sǐi yi yahó, ó o lé wa maá. Dén Dónbeenǐ so lé ðǐo wee dé le mukǎnǐ 6a nǐ-hǐa yi, le wee wé à bǐo lá mía à kǝrǐ.

18 O Abarahaamu dó mí sǐi lònǐa mu bǐo na lònǐló do, á dó mí sǐi le Dónbeenǐ yi, lé bǔn te bǐo ó o wórǎa hã sǐíwà na boo bǎn maá, làa bǐo le Dónbeenǐ bíarǎa mu ká sǐi: «Û mǎnmǎnǎa jii máa zǔrǐ.»*

19 O lúlúio á à yǐ ho khǐmǎni mu pǎahǔ, á ká mu húmú, á mún zǔ mín hǎa Sara máa teró bǐo, ɛ ká a sǐidéro le Dónbeenǐ yi màhǎ pá fǎrá ðǐn.

20 Bǐo le Dónbeenǐ dó mí jii le mí ì wé ó o yǐ titikaa bǐo yi hàrǐ cǐinú. Ká a sǐidéro le Dónbeenǐ yi bǐo yi ó o wíokaa yú ho pǎnká, á dórǎa ho cùkú le yi.

21 O Abarahaamu láa mu yi binbirǐ le bǐo le Dónbeenǐ dó mí jii le mí ì wé á wéro pǎnká mún wi le cǝn.

22 Lé bǔn nǝn á mu túara a Abarahaamu ðǎnǐ yi le «le Dónbeenǐ cǎtǐo wo là a nùpue na térénnǎ.»†

23 ɛ ká le bionǐ mu «le Dónbeenǐ wó a là a nùpue na térénnǎ» á yǐ túara orén mí dòn bǐo yi.

24 Le mún túara warén bǐo yi, warén na le Dónbeenǐ cǎtǐo le 6a nǐ-térénnǎ, warén na dó wa sǐa le yi, lerén na vèenǐa wa Núhǔso Yeesu 6a nǐ-hǐa tǎahǔ.

25 Le Dónbeenǐ ðǐa á 6a 6ó a wa bè-kora bǐo yi, á wó ó o vèera, bèra a na à wa wé 6a nùpua na térénnǎ le yahó.

5

Le Dónbeenǐ wó á 6a nùpua làa de bǐnǐa sǐ

1 Bǐo le Dónbeenǐ wó wɛn le 6a nùpua na térénnǎ wa sǐadéro le yi bǐo yi, á warén làa de á ho hǝerǎ wǎa wi pǎahǔ wa Núhǔso Yeesu *Krista pǎnká yi.

2 Lé orén pǎnká yi á wa wee zǎmakarǎa mu sǎamu na wa wi yi wa sǐadéro le Dónbeenǐ yi bǐo yi, á sǐa wan bǐo wa dó wa sǐa wee lònǐ wa páanǐló le Dónbeenǐ mu cùkú yi làa de.

3 Mu yǎá yǐnǎn bǔn mí dòn, wa wee zǎmaka le lònbee na wee yǐ wɛn bǐo yi, Lé bǐo wa zǔ le le wee wé à wa hǐ wa sǐa.

§ 4:17 Mi loŕ Bǐo jǔhǔ búenǐ vǔahǔ (Genèse) 17.5 * 4:18 Mi loŕ Bǐo jǔhǔ búenǐ vǔahǔ (Genèse) 15.5 † 4:22 Mi loŕ Bǐo jǔhǔ búenǐ vǔahǔ (Genèse) 15.6

⁴ Ká wa hã wa sĩa, lé bũn ñ wé á wa à dàñ ñ yí le sée ho kúará khénlò wán. Ká wa dàñna kãa ho kúará khénlò mu yi, á wa à dàñ ñ dé wa sĩa á à lòní bïo le Dónbeenĩ le mí ì wé.

⁵ Wa siádéro à lòní á bïo máa dé ñiyio wɛn, lé bïo le Dónbeenĩ zéénia le mí wa wɛn làa sòobɛɛ le Hácírí na le ñon wɛn pánká yi.

⁶ Mu bon, wa lá yí dà dɛɛ ɓúi máa wé waten. A bïo ho pãahũ na le Dónbeenĩ bàrá á dãn, ó o Krista ɓueé húrun ɓa bè-kora wérowà bïo yi.

⁷ Ho tà à hí o nùpue na téréenna bïo yi lònbee wi. Nún-sí á nùpue dà à hení mí sĩa á à hí yĩa wee wé mu bè-tente bïo yi.

⁸ Ɛɛ ká le Dónbeenĩ wee zéení le le wa wɛn làa bïo ká: Bïo wa lá lé ɓa bè-kora wérowà mí cúee, ká a Krista màhá pá tà húrun wa bïo yi.

⁹ Wa wó ɓa nùpua na téréenna le Dónbeenĩ yahó o Krista húmú cãni pánká yi. A lée kénkén ká wa mún khii kãní le Dónbeenĩ sí-cílè yi.

¹⁰ Mu bon, bïo wa lá lé le Dónbeenĩ zúkúsa, ó o za húmú pánká yi á wa làa de wãa bínia sí. A bïo wa sí làa de ká síi, á wa láa mu yi kénkén le wa à kãní bïo ó o yïo wi lua pánká yi.

¹¹ Mu yàá yínɔñ bũn mí dòn, wa wee zámaka le Dónbeenĩ bïo yi wa Núhúso Yeesu Krista pánká yi, wón na wó á wa lè le Dónbeenĩ mu bínia sí.

O Adama là a Yeesu Krista bïo

¹² Lé o nùpue ñi-kéní wékheró bïo yi á mu bè-kohó wéró zonnáa ho ðímíjã yi. A lé mu bè-kohó wéró ɓèn ñon á mu húmú wiráa. A ɓa nùpua ɓúenɓúen mún wee hí, lé bïo ɓa ɓúenɓúen lé ɓa bè-kora wérowà.

¹³ Sãni le Dónbeenĩ bè o *Mɔyĩize làndá, à bũn mu bè-kohó wi ho ðímíjã yi wó. Ká bïo á ho làndá lá ðĩn mía, á le Dónbeenĩ ɓèn lá yí máa mĩ mu bè-kohó bïo dé dɛɛ yi.

¹⁴ A lá a Adama pãahũ à vaa ɓúe o Mɔyĩize pãahũ yi, á mu húmú yú le sée ɓa nùpua wán. Hàrí bïo á bán nùpua so wékheró yí ka là a Adama wékheró bïo síi, wón na wó bïo le Dónbeenĩ le o yí wé, à ɓa ɓúenɓúen pá húrun, o Adama na bïo wee zéení yĩa khii ɓuen bïo.

¹⁵ Ká ho wékheró na wó, bũn lè le Dónbeenĩ sãamu yí dà máa tée. Lé bïo ká lé o nùpue ñi-kéní mí dòn wékheró bïo yi á ɓa nùpua cèrɛɛ húrunnáa, á le Dónbeenĩ sãamu na le wó lè ɓa nùpua cèrɛɛ o nùpue ñi-kéní pánká yi, wón na lé o Yeesu Krista, bũn sãamu so bïo ɓèn yí dà máa bío.

¹⁶ Le Dónbeenĩ sãamu là a nùpue ñi-kéní wékheró á wi mín júná yi. Mu bon, o nùpue ñi-kéní wékheró lé bũn wó á le Dónbeenĩ síinia ɓa nùpua júná. Ɛɛ ká mu bè-kora cèrɛɛ wéró món, á le wó mí sãamu lè ɓa nùpua, le wó á ɓa téréenna le Dónbeenĩ yahó.

17 Mu bon, o nùpue ñi-kéní wékheró lé bïo wó á mu húmú yú ho pànká. *Εε* ká a Yeesu *Krista mí dòn pànká yi, á 6a nùpua na wee yí mu sãamu lè mí síiwà, bïa le wee wé à 6a téréen le yahó, bán yïo á à wé lua, á à páaní ì dí le béenì làa wo.

18 Lé ká síi ó o nùpue ñi-kéní wékheró ñon á 6a nùpua búenbúen júná súrãa. Làa bïn síi, ó o nùpue ñi-kéní bè-wénii na téréenna, lé bïn 6èn wee wé à 6a nùpua búenbúen téréen, à bè yi yírãa le mukãní.

19 O nùpue ñi-kéní mí dòn lé yïa yí bò bio le Dónbeenì bía yi, lé bïn ñon á 6a zãamãa wórãa 6a bè-kora wérowà. Làa bïn síi, ó o nùpue ñi-kéní na tà le Dónbeenì bïo lé yïa 6èn wó á 6a zãamãa á à téréen le yahó.

20 Bïo ho làndá bò, á mu bè-kora 6èn mún wee dé wán ká mu wà. *Εε* ká hen na mu bè-kora wee dé wán yi, lé bïn á le Dónbeenì sãamu 6èn mún wíokaa wee dé wán yi ká mu wà.

21 Bïn wee wé bèra a na à bïo síi mu bè-kora yúrãa ho pànká á wee wé à 6a nùpua hí, lé làa bïn 6àn síi á le Dónbeenì sãamu 6èn mún wee yírãa ho pànká, à wé à 6a nùpua téréen le yahó, à na le mukãní binbirí na máa vé 6a nùpua yi 6a páaníló là a Núhũso Yeesu Krista bïo yi.

6

Bïo ho bátéèmu bïo wee zéeni

1 Awa, á bïo wa wãa à bïo lé mu yén? Wa so ko wa wíoka wé wé mu bè-kora à le Dónbeenì wé wérãa mí sãamu cèrèè làa wén lée?

2 Bùéé dé! Mu bè-kora dãní yi, á wa ka lòn nùpua na húrun. A wa so ko à wa bïní wé wé bè-kora le?

3 Mí so yí zũ le warén búenbúen na bátizéra wa páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi, á ka lè wa páanía húrun làa wo le?

4 Awa, ho *bátéèmu wó á wa ka lè wa páanía húrun làa wo, á páanía nùna làa wo, bèra a na à bïo síi ó o Maá Dónbeenì véeníanãa o Krista léra 6a ñi-hía tãahũ lè mí pànká na cùkú wi, lé làa bïn síi á warén mún wirãa le mukõn-finle yi.

5 Mu bon, wa ka lòn nùpua na húrun wa páaníló làa wo bïo yi. Làa bïn síi á wa mún khíi vèe wa páaníló làa wo bïo yi làa bïo ó orén vèerarãa bïo síi.

6 Mí wa zũn le bïo wa fù karãa, bïn là a Krista páanía 6úaa ho *kùrùwá wán, bèra a na à mu bè-kora wéror jùhũ 6úe wa cõn, à wa yí bïní yí wé mu 6àn wobáaní.

7 Mu bon, O nùpue na húrun, wón wãa jùhũ ló mu bè-kora wéror yi.

8 A bïo wa páanía húrun làa wo, á wa láa mu yi kénkén le wa mún ñ páaní ì keñ le mukãní yi làa wo.

9 Wa zũ le bïo ó o Krista wãa vèera, ó o máa bïní máa hí. Húmú máa bïní máa dàní o bïo,

¹⁰ Lé bïo ó o húrun mu bè-kora bïo yi le cúekúee á mu vóráa. A le mukānī na ó o wāa wi yi ó o wi yi le Dónbeenī bïo yi.

¹¹ Lé làa bñn òàn sīi á minén mún zūr le mi ka lè mi húrun mu bè-kora dānī yi, á le mukānī na mi wi yi á mi wāa wi yi le Dónbeenī bïo yi mi páaníló là a Yeesu Krista bïo yi.

¹² A warén na wi le mukānī yi ho tá wán á mu bè-kora wāa yí ko mu bñnī yí pànká wán.

¹³ Mi yí bñnī yí díá mi sánia mu bè-kora níi yi à hā wé mu bïo na yí térénna tonló sīa, ká mi wé lòn nùpua na húrun bñnīa vèera bïo sīi, à sánia wé mu bïo na térénna tonló sīa, à wé sá na le Dónbeenī yi.

¹⁴ Bïo mi ka lòn nùpua na húrun vèera, á mi le mi sánia wé mu bïo na térénna tonló sīa, à wé sá na le Dónbeenī yi. Lé bïo ó o M̄yīize làndá pànká wāa mīa mi wán, mu lé le Dónbeenī sāamu á mi wi yi.

Wa yí m̄aa sá na mu bè-kora yi

¹⁵ Awa, á bïo ó o *M̄yīize làndá pànká wāa mīa wa wán à wa wi le Dónbeenī sāamu yi, á lé bñn bïo yi á wa wé è wéráa mu bè-kora le? Bùeé dé!

¹⁶ Ká mi wee wé mu bè-kora, se mi lé mu bè-kora òàn wobáanī. Bñn wee òuen lè mu húmú. Ká mi òèn wee bè bïo le Dónbeenī wee bío yi, á dén ñ wé mia lè òa nùpua na térénna le yahó.

¹⁷ Mi wa dé le Dónbeenī bārakà! Mi fù lé mu bè-kora wobáanī. È ká hā làa na ká wán, á bïo òa kāranna làa mia na mi tà yi, á mi bò yi lè mí sīa òuenòuen.

¹⁸ Mi júná ló mu bè-kora wéró yi, á wāa lé bïo térénna wobáanī.

¹⁹ I wee bío làa mia làa bïo òa nùpua wee bíoráa, lé bïo mi yí m̄aa wé zūr mu bïo yara fùafù. Mi fù ka lòn wobáanī, á wee dé mítén mu koomu wárá lè mí síwà yi, à káa le Dónbeenī yi. Làa bñn òàn sīi á hā làa na ká wán, á mi mún díá mítén lòn wobáanī, à wé wé bïo térénna, à bïo sī le Dónbeenī yi.

²⁰ Bïo mi fù ka lòn wobáanī mu bè-kora wéró níi yi, á bïo térénna wéró bïo mīa mia.

²¹ Awa, á lé ho cúnú yén mi wāa yú hā wárá na mi wee ñyi bïo yi hā làa na ká wán. Bïo wee lé mu món lé mu húmú.

²² È ká hā làa na ká wán, á le Dónbeenī fáa mia mu bè-kora níi yi, á mi wāa lé le ton-sáwá. Cúnú na wi mu yi, lé bïo mí bïo sá le yi, á bïo wee lé mu món lé le mukānī binbirī na m̄aa vé.

²³ Mu bon, mu bè-kora wéró saánii lé mu húmú. È ká le Dónbeenī bïo na le wee hā làa wén wa páaníló là a Yeesu *Krista na lé wa Núh̄uso bïo yi, bñn lé le mukānī binbirī na m̄aa vé.

7

O kèrèt̄e á ho làndá pànká wāa mīa wán

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, bío á ì bío ò na mia á mi zū kénkén, lé bío mi zū ho làndá: O nùpue na yìo wi lua, wón lé yìá ho làndá pànká wi wán.

² Làa bío síi ká a háa yan o báa, à ho làndá ceé wo bân báa mu yì ho pãahũ búenbúen na á wón yìo wi lua yì. Ká bân báa háa húrun, se o háa pũhũ ló hón làndá so yì.

³ Ká bân báa mu yì húrun ò o bíníá yan bá-veere, se o lé o bá-fé. Eε ká bân báa húrun ó o bò yì yannáa, se làndá mia o wán, se o yínóń bá-fé.

⁴ Lé làa bũn síi á minén bío mún karáa. Mi páaníló là a *Krista bío yì á minén mún ka lè mi húrun, á ho làndá wáa bíníá mia mi wán. Mi bío wáa sã yìá vèera ló 6a nĩ-hía tíahũ yì, bèra a na à wa wé sá ho tonló na bío sí le Dónbeenĩ yì.

⁵ Mu bon, pãahũ na á mu bío na yì se poni fù yú ho pànká wa wán, á ho làndá wee wé à mu bè-kora poni búe wen. Á wa sá há ton-kora na wee búen lè mu húmú.

⁶ Eε ká há làa na ká wán, á wa ka lè wa húrun ho làndá dǎnĩ yì, á wáa yú waten mu bío na á wa lá lé 6a wobáanĩ nĩ yì. Wa wáa dà à sá à na le Dónbeenĩ yì lè le hácín-finle, lerén mí bæere Hácírí pànká yì, ká wa wáa máa bíní máa bè *Moyiize làndá yì máa sá máa nanáa le Dónbeenĩ yì.

Bíio n̄on ho làndá b̄oráa

⁷ Awa, á wa wáa bío mu yén? Ho làndá lée bè-kohó le? Bùeé. *Làndá lá mia se ì yì zū bè-kohó. Mu bon, ká ho làndá lá yì bía le: «Yì le ũ yìo lé mi ninza bío,»* á ì lá máa zūn le bũn lée bè-kohó.

⁸ Lé ho làndá á mu bè-kohó bò yì dóráa le síi bío na yì se lè mí síiwá bân wéró poni mĩ. Làndá lá mia, se bè-kohó mún mia.

⁹ Bío á ì fù yì zū ho làndá, á ì yìo wi lua. Ká bío ho làndá bò, á mu bè-kohó b̄en yú ho pànká,

¹⁰ á ì wáa ká mu húmú. Lé bũn te bío á ho làndá na lá à wé á ì yì le mukānĩ, lé hón á à dé mi mu húmú yì.

¹¹ Mu bon, mu bè-kohó bò ho làndá yì á khà mi yáara.

¹² Ká ho làndá hón wee ce, á bío bò henía mún wee ce, á téréna, á se.

¹³ Awa, á lé mu bío na se bíníá wó ínén búero le? Bùeé! Eε ká mu bè-kohó màhá ñn mu bío na se wán á bóráa mi. Lé bũn wa zūnanáa le mu bè-kohó yì se làa sòobéε, á mún zūnanáa mu bè-kohó sũnsũmámu bío le Dónbeenĩ bò henía pànká yì.

¹⁴ Mu bon, wa zū le ho làndá hón lé le Dónbeenĩ bò ho le Dónbeenĩ mu Hácírí pànká yì. Ká ínén wón lé o nùpue, pànká mia mĩ. I ka lòn wobá-nĩ na 6a yèera mu bè-kohó yì.

O nùpue á mu bè-kohó pànká wi wán

* 7:7 Mi loń Léro v̄uahũ (Exode) 20.17; Làndá zéeníló v̄uahũ (Deutéronome) 5.21

15 Ho tũiá poni, bïo á ï wee wé á ï ɓènɗɗi yí zū ɗũhũ: Bïo á ï wi à ï wé á ï yí maa wé, ká bïo á ï ɗina, bũn lé bïo á ï màhá wee wé.

16 Ká ï hĩa wee wé bïo á ï yí wi à ï wé, se ï tà le ho lándá se.

17 Awa, se bïo á ï wee wé ká á yí ló miĩ, ká lé bïo mu bè-kohó yú ho pànká ï wán.

18 Mu bon, ï zū le mu bïo na se wé ró pànká mía miĩ. Ì wee wé le ï wé mu bïo na se, ká ho pànká na á ï wé làa bũ lé hĩa mía.

19 Bïo se na á ï wi à ï wé á ï yí maa wé, à mu bïo na yí se na á ï yí wi à ï wé, bũn lé bïo á ï màhá wee wé.

20 Ká ï wee wé bïo á ï yí wi à ï wé, se bũn waa yí ló miĩ. Lé mu bè-kohó na yú ho pànká ï wán á mu ló yi.

21 Lé bũn bïo yi á ï zũnanáa bïo ká: Hen ká ï le ï wé mu bïo na se, à bïo yí se lé bũn à ï díá ká ï wé.

22 Le Dónbeenĩ lándá à ïnén ï bεεre sii wee wa bïo yi.

23 Ε ká bè-veere ɓúí màhá wi, bũn ɓèn wee fi làa bïo á ï tà bïo. Mu wee wé mi lè mu bè-kohó bïo na wi miĩ kàsó nĩ.

24 A hĩa ɓèn lée yéréké wee sá miĩ! Yĩa màhá à kãní mi mu nĩ-hínmu mu yi lé o yén coon?

25 Ε ká mi wa dé le Dónbeenĩ bárakà o Yeesu *Krista na lé wa ɗũhũso pànká yi.

Awa, ï hácírí yi, á le Dónbeenĩ lándá pànká wi ï wán. Ká hã sãniá dãní yi, á mu bè-kohó ɓèn pànká wi ï wán.

8

Le Dónbeenĩ Hácírí wee wé ò o nùpue ɗũhũ lé

1 Hã làa na ká wán á bĩa waa páaniá là a Yeesu *Krista, bán ɗũná maa sí.

2 Mu bon, le Dónbeenĩ Hácírí, dïo wee na le mukãní o nùpue yi o páaniló là a Krista bïo yi, á kãniá mi mu bè-kohó bïo lè mu hũmú nĩ yi.

3 O *Mɔyiize lándá lá yí dà maa wé bũn, lé bïo ɓa nùpua yidamu tun mu wé ró wãhũ. Ε ká le Dónbeenĩ wó mu. Le non mí za ó o ɓueé lá hã sãniá lè ɓa bè-kora wérowà bïo, á léraráa ɓa ɗũná mu bè-kora nĩ yi. Lé ká sii le Dónbeenĩ wó á ɓóráa mu bè-kora ɗũhũ, bũn na lá wee yí ho pànká ɓa nùpua wán.

4 Le Dónbeenĩ wó ká sii bèra a na à wa dãn wé bïo ho lándá le wa wé à mu ɗii sí, warén na yí maa wé bïo wa sĩa wee vá yi na yí se, à wa wee wé bïo sí le Dónbeenĩ Hácírí yi.

5 Mu bon, bĩa wee ɓua mĩten héha làa bïo sí ɓa yi na yí se, bán yilera bò bïo sí ɓa yi wán. Ká bĩa wee ɓua miten làa bïo le Dónbeenĩ Hácírí le ɓa ɓuaráa miten, bán yilera ɓèn bò bïo sí le Hácírí mu yi wán.

⁶ Yia wee ɓua miten héha làa bïo sí a yi, wón lá mu húmú wōhú. A yia wee bè bïo le Dónbeenĩ Hácírí le o wé yi, wón bèn lá le mukānĩ na máa vé lè ho héerà wōhú.

⁷ Lé bïo á bïa wee ɓua miten héha làa bïo sí ɓa sǎnia yi, bán lé le Dónbeenĩ zúkúsa. Ba yí máa wé bïo le Dónbeenĩ làndá le ɓa wé. Ba yàá yí dà mu máa wé húú.

⁸ Bïa wee ɓua miten héha làa bïo sí ɓa yi, bán bïo yí dà máa wé sí le Dónbeenĩ yi.

⁹ Εε ká minén bán yí máa ɓua miten làa bïo sí mi sǎnia yi. Mi wee wé bïo le Dónbeenĩ Hácírí le mi wé, lé bïo le Hácírí mu wi mia. Hen ká a Krista Hácírí* mía nùpue na yi, se wón ɓanso bïo yí sǎ a yi.

¹⁰ Εε ká a Krista wi minén yi, á mi yú le mukānĩ le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi, lé bïo mi térénna le Dónbeenĩ yahó. Mi ì hí bũn bon,

¹¹ Èε ká le Dónbeenĩ na vènia o Yeesu á Hácírí wi mia, á lerén na vènia o Krista mu á mún ñ na le mukānĩ mi sǎnia yi le Hácírí mu na wi mia pánká yi, hǎn sǎnia so na bïo sǎ mu húmú yi.

¹² Wàn zàwa lè wàn hínni, bïo lé hǎ kíkkaa wa wán lé à wa wé bïo sí le Dónbeenĩ yi, ká yínǎ à ɓua waten héha làa bïo sí wɛn.

¹³ Ká mi wee ɓua miten héha làa bïo sí mia, á mi ì hí. Εε ká mi khú mi kùrú sǎi bïo wéró yi le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi, á mi ì kerĩ le mukānĩ yi.

¹⁴ Mu bon, bïa le Dónbeenĩ Hácírí wee dí yahó, bán ɓúenɓúen lé le Dónbeenĩ zàwa.

¹⁵ Le Hácírí na mi yú máa wé mia làa wobáani, le máa dé zǎnii mia. Le wee wé mia lè le Dónbeenĩ zàwa, á wa dà wee veráa le le «Abaa.» Mu kúará le: I Maá.

¹⁶ Le Dónbeenĩ Hácírí mí bæere yàá wee bïo mu wéréwéré wa sǎ yi le wa lé le Dónbeenĩ zàwa.

¹⁷ Awa, á bïo wa lé le Dónbeenĩ zàwa, á hǎ kía na le dó mí jii le mí ì na mí zàwa mu yi á bïo mún sǎ warén yi. Wa à páani hǎ yi là a Krista. Mu bon, ká wa tà wee páani le lònbee yi làa wo, á wa mún khii páani a cùkú yi làa wo.

Le Dónbeenĩ wi à ɓa nùpua kerĩ le cùkú yi

¹⁸ Le lònbee lè mí síiwà na wee yí wɛn ho zuia á yí dà máa tée lè ho cùkú na wa khii yí le Dónbeenĩ cǎn.

¹⁹ Mu bon, mu bïo ɓúenɓúen na le Dónbeenĩ léra á sǎi vá làa sòobéε wee lòní bïo le Dónbeenĩ khii zéenináa bïa lé le zàwa.

²⁰ Mu bon, mu bïo ɓúenɓúen á wi ho pánká na bïo jùhú mía níi yi. Yínǎ munén màkóo kera mu yi, yia léra mu lé yia wó mu.† Εε ká ho dé mí sǎi lòní á jùhú pá wi mu bïo mu cǎn.

* 8:9 O Krista Hácírí na bïo bía hen dén lè le Dónbeenĩ Hácírí ɓúenɓúen lée dà-kéní. † 8:20 Mi loñ Bïo jùhú ɓúeenii vuahú (Genèse) 3.17

21 Le Dónbeenĩ khíi fé mu bè-lénnii búenbúen ho yáaró pànká na mu wi níi yi lòn wobá-nĩ níi yi, á mu ù kerí mĩten, á à kerí ho cùkú yi làa bío le Dónbeenĩ zàwa wiráa mĩten bío síi.

22 Mu bon, wa zũ le hàrí lòn zuia á mu wee jinika là a hãa na sãní wee búe bío síi.

23 Ká mu màhá yínorĩ mu bè-lénnia mu mí dòn wee jinika. Warén na yú le Dónbeenĩ Hácírí wó, dén na lé le nín-yání bè-hãníi, warén mún wee jinika á pannáa bío le khíi màjá à lén wa júná, à zéení le wa lé le zàwa.

24 Wa fera bũn bon. Ká wa fenló mu màhá léé bío na wa dó wa sía wee lòní. Eé ká a nùpue hía mɔn mu bío na ó o wee lòní, se bũn bío so ó o máa bĩní máa lòní. Mu bío na ó o nùpue yĩo wi wán ó o so tĩn bĩní ì lòní le?

25 Eé ká wa dó wa sía wee lòní bío wa yĩo mía wán, se wa hã wa sía wee lònínáa mu.

26 A le Dónbeenĩ Hácírí mún wee séení wɛn, lé bío wa lé 6a yídàwa le Dónbeenĩ bío dãní yi. Mu bon, wa yí zũ bío wa à floráa. Lé bũn te bío le Hácírí mu wee fio wa bío yi là hã jinikaa na bío yara yí dà máa zéení.

27 A le Dónbeenĩ na wee mi bío khĩna zoó wi hã sía yi, dén zũ bío le Hácírí wi le fio. Mu bon, le Hácírí mu wee fio bia dó mí sía le Dónbeenĩ yi bío yi. Le wee wé mu làa bío le Dónbeenĩ le mu koráa.

28 Le Dónbeenĩ wee wé à mu bío búenbúen wé ho cúnú bío bíi wa le cɔn, bán na le hueekaa làa bío le lon làa bũ.

29 Mu bon, le Dónbeenĩ fèra hueeka 6a, á le mún fèra lon à le wé à 6a bonmín là le za, bèra a na à wón wé 6a zà-kúii kĩleso.

30 Bán na le Dónbeenĩ fèra le mí ì wé bío kà síi á le mún von, á bia le von á le mún wó á 6a téréna le yahó, á bia le wó á 6a téréna le yahó á le mún wó á 6a yú le cùkú.

Le Dónbeenĩ waminĩ bío

31 Bío wa yáa wáa à bĩní ì bío lé mu yén? Bío le Dónbeenĩ wi làa wɛn, á yĩa dà à sánsá wɛn lé o yén?

32 Le Dónbeenĩ na yí pã mí za húmú, à le tà nɔn wo ó o húrun wa búenbúen bío yi, á so máa na mu bío búenbúen wɛn máa bè mí za mu wán le?

33 Nùpue na dà à bàká bia le Dónbeenĩ hueekaa yi wón mía. Lé bío le Dónbeenĩ wó á 6a téréna le yahó.

34 Nùpue na wáa dà à síní 6a júná wón mía. Lé bío ó o *Krista húrun. Mu yáa yínorĩ bũn mí dòn, o vèera, á wi le Dónbeenĩ nín-tiáni, á wee fio le yi wa bío yi.

35 Léé wée dà à fáa wɛn o Krista na wa wɛn níi yi? Lé ho yéréké na wé sá a nùpue yi léé, tàá lé le yidèèrè? Tàá lé bío 6a nùpua wee beé wa lò bío yi le? A lé le hĩni là mu khemu léé, tàá lé mu bío na dà wee dé le 6óoníi. Tàá lé mu húmú le?

³⁶ Mu ù wé wɛn làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bíonĩ vùahũ yĩ: «Lé ùnén Dónbeenĩ bïo yĩ á wa wee zàanínáa wa mukānĩ làa wizoonĩ búenbúen. Ba nùpua wee lá wɛn lòn pia na ɓa wà waá búe.»‡

³⁷ Ɛε ká mu búenbúen yĩ, á warén lé ɓia lé ɓa san-báa binbirí o Krista na wa wɛn pànká yĩ.

³⁸ I láa mu yĩ binbirí le mu húmú, lè ho keń le mukānĩ yĩ, lè le Dónbeenĩ tonkarowà na ho wáayi, lè hã pànkáwá búenbúen, làa bïo hã làa na kà wán, làa bïo khíi wé,

³⁹ lè ho wáayi pànkáwá, làa hĩa ho tá yĩ, lè mu bè-lénnia búenbúen, á dèε woon yĩ dà máa fáa wɛn le Dónbeenĩ waminĩ na le dín wa Nùhũso Yeesu Krista wán zéenia làa wɛn níi yĩ.

9

O Isirayεele nìpomu bïo sã le Dónbeenĩ yĩ

¹ I ì mí ho túiá poni, ì máa fĩ sabéré lé bïo á ì bïo sã a *Krista yĩ. A le Dónbeenĩ Hácírí mún wee zéeni mu wéréwéré ì sii yĩ le bïo á ì ì bío á bon.

² I yĩ wee dè làa sòobéε, á lò wee be mu bïo yĩ.

³ Mu bon, ínén ì beεre lá à fan le le Dónbeenĩ dánkání mi, à ì là a Krista fáa mín yĩ ká bún lá dà à séení wàn zàwa lè wàn hĩnni na làa mi lé ho sǐĩ kéní bïo yĩ.

⁴ Ba lé o *Isirayεele nìpomu. Le Dónbeenĩ wó ɓa lè mí zàwa, á zéenia mí cùkú làa ba, á bò le páanii lè mí sǐiwà làa ba. Le nɔn ho làndá ɓa yĩ, á zéenia bïo ɓa wé è ɓàaaní làa de làa ba. Le dó mí jii nɔn ɓa yĩ bïo cèrèε dání yĩ.

⁵ Lé ɓarén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu mòmmanía, á mu nìpomu dání yĩ, á lé ɓarén ɓàn sǐĩ ó o Krista mún ɓueé ton yĩ, wón na wi mu bïo búenbúen jùhũ wán, á lé le Dónbeenĩ, á le khòonii bïo sã yĩ féεε. *Amiina.

Ɔia lé o Isirayεele nìpomu binbirí

⁶ Bún wee zéeni le bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé á le so khú yĩ le? Bùéé. Ɛε ká ɓia ɓa wee ve làa Isirayεele zàwa yínɔn bán búenbúen lé ɓia lé o zàwa binbirí.

⁷ O o Abarahaamu zàwa mún yínɔn bán búenbúen lé ɓia lé o zàwa binbirí. Mu bon, bïo ká lé bïo le Dónbeenĩ ɓia nɔn o Abarahaamu yĩ: «Ba zàwa na á ì dó ì jii le ì na foñ, lé o Izaaki á ì ì dín wán á fo ò yíráa ɓa.»*

⁸ Bún wee zéeni le o Abarahaamu zàwa na ó o ton búenbúen yínɔn Dónbeenĩ zàwa. Ɔia lé le zàwa lé ɓia le Dónbeenĩ dó mí jii bïo yĩ, na lé o Abarahaamu mòmmanía.

‡ 8:36 Mĩ loń Lení vùahũ (Psaumes) 44.23

* 9:7 Mĩ loń Bïo jùhũ búeenĩ vùahũ

(Genèse) 21.12

9 Mu bon, hã ji-cúa na kà lé hĩa le Dónbeenĩ mà á dóráa mí jii: «Lóhó ló tíkà ká ĩ bĩnĩ ì buen ũ cõn ká mĩn hĩa Sara ton o za báa.»†

10 Bũn pá yĩnõn mu mí dòn. O Erebekea mún ton 6a hénbénĩ lè wàn maá Izaaki.

11-12 Pãahũ na 6a yàá ãn yĩ ton yi á yĩ wó bĩo se làa bĩo yĩ se, á le Dónbeenĩ bía bĩo kà: «O kĩnleso á à wé o fèeso ton-sá.»‡ Le Dónbeenĩ bía bũn bèra a na à bĩo le le mí ì wé à wé à lén. Le wee hueeka 6a nùpua làa bĩo sĩ le yi. Mu yĩ máa lé 6a nùpua wará yi, ká mu wee lé lerén na wee ve 6a yi.

13 Làa bĩo mu túararáa le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi ká sii: «O wara a Zakoobu ò o día a Ezayuu.»§

Le Dónbeenĩ le mí ì wee bĩo na à le wé mu

14 Awa, á bũn kúará lé mu yén? Mu so wee zéení le le Dónbeenĩ yĩ térénna le? Bùéé dé!

15 Mu bon, bĩo kà lé bĩo le bía nõn o *Moyiize yi: «Ĩ le ĩ wé hii làa nùpue na, à ĩ wé le lè 6ãnsò. ĩ le ĩ zũn nùpue na màkárĩ à ĩ zũn 6ãnsò màkárĩ.»*

16 Bũn wee zéení le yĩnõn bĩo 6a nùpua wee cà mu, tàá bĩo 6a wee jĩ mí lò bĩo yi. Ká le Dónbeenĩ na wee wé le hii lé ão mu wee lé yi.

17 Bĩo kà lé bĩo bía le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi: «Ĩ dó fo lè ho *Ezipite kõhũ bée bèra a na à ĩ ãn ló bĩo zũn, à ĩ yèni mún lé ho ãmĩnã búenbúen yi.»†

18 Lé bũn nõn ká le Dónbeenĩ le mí ì zũn nùpue na màkárĩ, à le zũn 6ãnsò màkárĩ. Le le mí ì wé ò o nùpue yi ti, à le wé à 6ãnsò yi ti.

19 Ká lé bũn mu karáa, jún-sĩ ó o búti á à tùa miĩ le lée webio nõn le Dónbeenĩ mu pá wee zaráa lè 6a nùpua? Mu bon, yĩ dà à pĩ bĩo le Dónbeenĩ le mí ì wé wón mía.

20 Nùpue so dà à pĩ bĩo le Dónbeenĩ le mí ì wé le? Dà-míni so dà à tùa yĩ má le yi le lée webio nõn ó o má mi kà le?

21 O sĩ-mí so yĩ dà máa mí ho córó làa bĩo ó o sũ vá yi le? O le mí ì mí ãe na bĩo jũhũ wi làa sòobée, tàá ão bĩo jũhũ tà mía lè ho córó mu, ò o mí.

22 Awa, le Dónbeenĩ wi le zéení le mí sũ wee cĩ, á wi le zéení mí pánká. A le jõn pá jà mí yi làa sòobée bía le sũ wee cĩ yi bĩo yi, na bĩo sã ho yáaró yi.

23 Ká le màhá mún wi le zéení mí cùkú beenĩ làa bía le zũna màkárĩ, bán na le fèra wíokaa à 6a keĩ le cùkú beenĩ mu yi.

24 Bán sowaso lé warén. Le von wen léra 6a *zúifùwa làa bía yĩnõn 6a zúifùwa tĩahũ.

† 9:9 Mi loĩ Bĩo jũhũ búenĩ vũahũ (Genèse) 18.10, 14 ‡ 9:11-12 Mi loĩ Bĩo jũhũ

búenĩ vũahũ (Genèse) 25.23 § 9:13 Mi loĩ Malasii vũahũ 1.2-3 * 9:15 Mi loĩ

Léro vũahũ (Exode) 33.19 † 9:17 Mi loĩ Léro vũahũ (Exode) 9.16

25 Bïo kà lé bïo le Dónbeenĩ bía mí ñi-cúa fεero Ozee vūahũ yi:

«Bìa lá yínǎn í ñipomu
á í wé è ve le í ñipomu.
Mu ñipomu na á í lá yí wa,
á í wǎa wań làa sòobéε.

26 Hen na 6a lá wé le:
«Mi yínǎn í ñipomu»,
á 6a wée ve mia yi lè
le Dónbeenĩ na wi fεεε zàwa.»†

27 O ñi-cúa fεero *Ezayii wón 6èn bía bïo kà pǎnpǎn o
*Isirayεele ñipomu dǎnĩ yi: «Hàrí ò o Isirayεele ñipomu wé boo
lè mu yámú ñumu ñii hònlè bia bïo síi, á 6a sǎn-kéní mí dòn lé
bïa á à fen.

28 Mu bon, bïo ó o Nùhũso bía le mí ì wé o ò wé fùafùà ho tá
wán.»§

29 Làa bïo ó o Ezayii mu mún pá fèra bíaaráa bïo kà:
«Le Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen
lá yí ká bïa wa nǎnkǎni can yi,
se wa bïo lá à kǎnĩ
lè ho Sodǎomu lóhó bïo síi,
wa bïo lá à 6onmín
lè ho Komǎore lóhó bïo síi.»*

Le Dónbeenĩ wee wé à 6a nùpua téréen le yahó

30 Awa, á bïo wa wǎa à bío lé mu yén? Bía yínǎn 6a *zúifùwa
na yí cà à 6a téréen, á le Dónbeenĩ wó á 6a téréenna le yahó 6a
sǎdéro le yi bïo yi.

31 O *Isirayεele ñipomu bán 6èn lá wi 6a dǎn ho làndá wán à
téréennáa le Dónbeenĩ yahó á mu yí wó yí yú.

32 Léee webio nǎn 6a yí wóráa mu yí yú? Lé bïo 6a yí cà à 6a
téréen le Dónbeenĩ yahó lè 6a sǎdéro le yi, à 6a wi 6a téréen le
yahó lè há wára na 6a wee wé. A 6a kǎkǎna le huee na wee wé
ò o nùpue lùwá wán.

33 Làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi:
«Mi loń, ho Sion lóhó yi,
á í bàrá le huee
na wee kǎkǎn wán,
ho búaaahó na wee lùwá a nùpue.
Eε ká yía màhá dó mí síi ho yi,
á 6ànso máa ñiyi.»†

10

Ba zúifùwa làa bïa yínǎn 6a à bïo sǎ a Nùhũso yi

‡ 9:26 Mi loń Ozee vūahũ 2.1-3, 25 § 9:28 Mi loń Ezayii vūahũ 10.22-23 * 9:29
Mi loń Ezayii vūahũ 1.9; Bïo ñúhũ búεenĩ vūahũ (Genèse) 19.23-28 † 9:33 Mi loń
Ezayii vūahũ 28.16

¹ Wàn zàwa lè wàn hinni, bio wi ɪ sɪi yi làa sòobéε na á ɪ wee fio le Dónbeenɪ cɔn 6a *zúifùwa dǎní yi, lé 6a kǎnɪló bɪo.

² Mu bon, ɪ dà à bío mu 6a jii le 6a ɓɛntɪn henía le Dónbeenɪ bɪo làa sòobéε, εε ká mu yara binbirɪ á 6a yí zū.

³ Bɪo le Dónbeenɪ wee wé ò o nùpue téréen le yahó á 6a yí zū, á ɓarén mɪten wi 6a cà bɪo 6a à wé ká 6a à téréen le yahó. Lé ká sɪi á 6a pǎnǎa bɪo wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeenɪ yahó.

⁴ Mu bon, lé o *Krista nɔn ó o *Mɔyɪize làndá bèró bɪo jii súrǎa, bèra a na à bɪa ɓúenɓúen na wee dé mí sɪa o Krista mu yi, à bǎn téréen le Dónbeenɪ yahó.

⁵ Bɪo ó o Mɔyɪize bía ho làndá na wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeenɪ yahó dǎní yi lé bɪo ká: «Yia wee wé bɪo ho làndá bò henía wón yɪo á à wé lua ho pǎnká yi.»*

⁶ Le sɪidéro o Krista yi dǎní yi na wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeenɪ yahó á bɪo ká lé bɪo bía: Yí bɪo ũ sɪi yi le «lé o yén á à yòo ho wáayi?» Mu wee zéeni le lé o yén á yòó wé ó o Krista ɓueé lii.

⁷ Mún yí bío ũ sɪi yi le «lé o yén á à lii ho nɪ-hǎnbó-lóhó yi?» Mu wee zéeni le lé o yén á líi vèeni a Krista 6a nɪ-hía tɪahú.

⁸ Ká bɪo ká lé bɪo bía: «Le biónɪ ɓueé ɓó foñ. Dén biónɪ so lé ðio wee zéeni le sɪidéro o Krista yi bɪo.»† Lé lerén biónɪ mu á wa wee bue.

⁹ Ká fo tà bía wéréwéré le o Yeesu lé o Núhúso, ká fo dó ũ sɪi binbirɪ le le Dónbeenɪ vèeniá wo léra 6a nɪ-hía tɪahú, á fo ò fen.

¹⁰ Mu bon, le sɪi na wee dé le Dónbeenɪ yi binbirɪ lé bɪo wee wé ò o nùpue téréen le yahó. Yia bía mí sɪidéro o *Krista yi bɪo wéréwéré, wón ɓànsó á le Dónbeenɪ á à fení.

¹¹ Mu bon, bɪo ká lé bɪo túara le Dónbeenɪ biónɪ vūahú yi: «Nùpue lée nùpue na dó mí sɪi le Dónbeenɪ yi wón máa nɪyi.»‡

¹² Ba *zúifùwa làa bɪa yínɔñ 6a zúifùwa á hueekaró mía yi. Ba ɓúenɓúen leéra o Núhúso nɪ-kéní yi, wón na wee wé mu tentemu làa bɪa ɓúenɓúen na wee fio mu o cɔn.

¹³ Mu bon, bɪo ká lé bɪo túara le Dónbeenɪ biónɪ vūahú yi: «Nùpue lée nùpue na à ve o Núhúso, ó ò kǎní.»§

¹⁴ εε ká 6a so dà à ve o Núhúso ká 6a yí dó mí sɪa wo yi le? A 6a so dà à dé mí sɪa wo yi ká a ɓúí yí zéeniá o bɪo á 6a yí jǎ le? A 6a so dà à jí mu ká a ɓúí yí buera mu le?

¹⁵ A mu so dà à bue ká a ɓúí yí tonkaa mu bɪo yi le? Làa bɪo mu túararǎa le Dónbeenɪ biónɪ vūahú yi ká sɪi: «Bia wee ɓuen lè hǎ bín-tentewà á miló sɪ-wεε ɓɛntɪn wi làa sòobéε.»*

* 10:5 Mi loñ Levii nùwǎ vūahú (Lévitique) 18.5 † 10:8 Mi loñ Làndá zéeniłó vūahú (Deutéronome) 30.12-14 ‡ 10:11 Mi loñ Ezayii vūahú 28.16 § 10:13 Mi loñ Zowεεle vūahú 3.5

* 10:15 Mi loñ Ezayii vūahú 52.7

16 Ká 6a búenbúen màhá yí bò le Dónbeenĩ bín-tente yi. Mu bon, bïo kà lé bïo ó o *Ezayii bía: «Núhũso, lé o yén yàá dó mí sïi le bín-tente na wa wee bue yi?»†

17 Lé kà sïi á le sïidéro le Dónbeenĩ yi wee lé le bionĩ na ó o nùpue wee jí yi, á le bionĩ mu lé o Krista bïo bueró.

18 Awa, le í tùa mia: O *Isirayεele nìpomu á yí jí le bín-tente mu le? Ba jí le. Bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi:

«Le Dónbeenĩ bín-tente á bēnbéra hã lùà búenbúen.

Le buera nòn

ho ðímíjí nùpua búenbúen yi.»‡

19 Le í wíoka tùa mia: A lé o Isirayεele nìpomu yí zūna mu kúará le? Awa, á bïo kà lé bïo ó o *Mɔyĩize fèra bía mu dání yi:

«Í ì wé á bía yínón í nìpomu á mi ì dí lè le yandee.

I ì wé á mi sĩa á à cĩ

mu nìpomu na hácírí mía yi.»§

20 Le *Dónbeenĩ jí-cúa fεero Ezayii yàá henía mí sïi ò o bía bïo kà:

«Bìa lá yí máa cà mi á yú mi.

Bĩa lá yí máa flo dèe í cón

á ì zéenia lè íten.»*

21 Ká a Isirayεele nìpomu dání yi, á le Dónbeenĩ jí-cúa fεero Ezayii pá bínía le le Dónbeenĩ bía bïo kà: «Làa wizoonĩ búenbúen ká í wee dá í nù ve o Isirayεele nìpomu na yí máa bè í bionĩ yi, à 6a káa.»†

11

Le Dónbeenĩ yí pã a Isirayεele nìpomu bïo

1 Awa, le í tùa mia: Le Dónbeenĩ pã a *Isirayεele nìpomu le? Bùeé dé! Lé bïo á ìnén mún lé 6a nĩ-kéní, á lé o *Abarahaamu mòmànii. I ló a Bēnzamεe nùwã bãn zĩ-ñúhũ yi.

2 Le Dónbeenĩ nìpomu na le fèra hueekaa á le yí pã. Mi bíní leéka le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ bioní na kà bïo, hĩa ó o jí-cúa fεero *Elii mà nòn le Dónbeenĩ yi ká a sïi yí wan o Isirayεele nìpomu bïo na 6a wó yi. O le:

3 «Núhũso, ù jí-cúa fεerowà á 6a 6ó. U muini yeeníi lùà á 6a fù. Lé ìnén í dòn ká, á ìnén 6a mún wí 6a 6úe.»*

† 10:16 Mi loĩ Ezayii vūahũ 53.1 ‡ 10:18 Mi loĩ Lení vūahũ (Psaumes) 19.5

§ 10:19 Mi loĩ Lándá zéeniłó vūahũ (Deutéronome) 32.21 * 10:20 Mi loĩ Ezayii

vūahũ 65.1 † 10:21 Mi loĩ Ezayii vūahũ 65.2 * 11:3 Mi loĩ Bá-zàwa nín-yání vūahũ (1 Rois) 19.10, 14

4 A bïo kà lé bïo le Dónbeenĩ bïa nɔn wo yi: «Ba báawa muaaseé hẹ̀n un á ĩ ká le ĩten. Bán yí 6úrǎ le dofiní na 6a le Baale yahó á yí 6ùaanía le.»†

5 Mu mún ka kà síi ho zuia. Le Dónbeenĩ sãamu bïo yi, á 6a sǔn-kení lé bïa le lera.

6 Lé le sãamu bïo yi á le hueekaarǎa 6a, ká yínɔn bïo 6a wó bïo yi. Ká bǔn mía se le sãamu wǎa yínɔn sãamu.

7 Lée webio á mu wee zéení? Mu wee zéení le bïo ó o Isirayele n̄pomu lá wee cà á 6a yí yú. Bïa le Dónbeenĩ hueekaa lé bïa yú mu. Ká bïa ká bán yiwa wǎa tunka.

8 Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ bioní vǎahũ yi:

«Le Dónbeenĩ wó á 6a háciira mía.

Le wó á hǎrí lòn zuia

à 6a yí dà máa mi,

á yí dà máa jí bïo.»‡

9 O *Daviide mún bïa bïo kà:

«Le 6a bè-dínii wé lòn dádá,

lòn kǎhũ na 6a à tè yi,

à bïo ko làa ba à sá 6a yi.

10 Le 6a wé 6a muiiwà,

à yí b̄n̄í yí mi d̄εε.

Ni le lònbee 6a júná yi.»§

11 Awa, le ĩ túa mía: Mi wee leéka le lé 6a *zúifùwa lùwá á mu vóráa le? Bùéé dé! Εε ká lé 6a wékheró pánká yi á hǎ síiwá na ká n̄pua bò yi ferarǎa. A bǔn lé bïo dó le yandee 6a zúifùwa mu yi.

12 Ba wékheró wó á ho ðimíjǎ n̄pua yú mu bè-tentewà le Dónbeenĩ bïo ðání yi. A bïo 6a khon ho kǎn̄iló yi wó á bïa yínɔn 6a zúifùwa yú mu bè-tentewà le Dónbeenĩ bïo ðání yi. Bǔn wee zéení le ká 6arén zúifùwa hǎa tà ho kǎn̄iló bïo, á mu bè-tentewà mu á à wíoka à dé wán.

Le v̄nd̄εε na ló m̄iten làa ðio 6a fá bïo

13 Hǎ laà na ká wán, á minén na yínɔn 6a *zúifùwa lé mia á ĩ wee bíorǎa. I lé o Yeesu tonkaro bïa yínɔn 6a zúifùwa c̄n̄, á ĩ síi wan ho tonló mu bïo yi.

14 I wi à mu yandee zo wán síi n̄pua na lé 6a zúifùwa à kǎn̄ínáa 6a n̄i-dòndáa.

15 Mu bon, bïo le Dónbeenĩ jàana 6a bǎn̄ía, á bǔn wó á ho ðimíjǎsa làa de b̄n̄ía sí. Awa, ká le Dónbeenĩ b̄n̄ía tà 6a bïo, á bǔn so máa k̄erí le 6a húrún vèera le?

16 Ká ho ðinló bè-yáa bïo sǎ le Dónbeenĩ yi, se hǎa ká 6úen6úen bïo mún sǎ le yi.* Ká le v̄nd̄εε naní bïo sǎ le Dónbeenĩ yi, se le 6àn lakara bïo mún sǎ le yi.

† 11:4 Mi loń Bá-zàwa n̄n-yání vǎahũ (1 Rois) 19.18 ‡ 11:8 Mi loń Lándá zéeníló

vǎahũ (Deutéronome) 29.3; Ezayii vǎahũ 6.10 § 11:10 Mi loń Lení vǎahũ

(Psaumes) 69.23-24 * 11:16 Mi loń Miló vǎahũ (Nombres) 15.19-21

17 O *Isirayεele n̄pomu ka lòn oliivewa v̄ndèε na fá, á 6a kúiora lakara búí. Ūnén na yínɔ́ o zúifù ka lòn oliivewa v̄ndèε na ló míten lakahó á 6a séra 6ueé cεéra hã oliivewa v̄ndèε na fá yi, á ho lakahó mu bò yi wee yírãa dén yuaamu.

18 Lé bún nɔ́n á fo yí ko à ũ yòní ũten, à zùán bíã ka lòn lakara na 6a kúiora yi. Fo ò yòní ũten le we? Yínɔ́ ũnén nɔ́n á hã naní yío wi luaráa, hã naní lé hãa nɔ́n á ũnén yío wi lua.

19 Nún-sí fo dà à bío: Hã lakara mu kúiora bèra a na à ínén dàí cεé.

20 Mu bon, 6a ka lòn lakara na kúiora, lé bío 6a yí dó mí síã le Dónbeení yi. Ūnén 6a bèn cεéra, lé bío ũ dó ũ síi le Dónbeení yi. Εε ká ũ màhá pa ũten bío, yí yòní ũten mu bío yi.

21 Mu bon, ká le Dónbeení hãa wee kúio le v̄ndèε na fá lakara, se le mún dà à wé mu b̄n síi lè ũnén.

22 Awa, loí: Le Dónbeení wee wé mu tentemu lè 6a n̄pua, á le mún jii. Le jii bíã yí máa bè le Dónbeení mu bíoní yi wán, ká ũnén á le è wé lè mí tentemu ká fo tà bò mu w̄hũ. Ká bún mía á ũnén á le mún ñ s̄n lòn lakahó.

23 Ká 6a zúifùwa khii bíńía tà dó mí síã le Dónbeení yi, á le è bíńí ì cεé 6a hen na 6a fù wi yi lè ho yahó, mu wéró pánká wi le c̄n.

24 Mu bon, ũnén wón síi binbirí ka lòn v̄ndèε na ló míten b̄n lakahó. Fo séra á 6ueé cεéra le v̄ndèε na fá yi, ká hón yínɔ́ ũ síi. Ba zúifùwa bán lá lé le v̄ndèε na fá b̄n lakara. Á 6a bíńí cεéró le v̄ndèε na 6a ló yi á lònbee máa keń le Dónbeení c̄n.

O Isirayεele n̄pomu k̄n̄l̄o bío

25 W̄n z̄awa lè w̄n h̄nni, bío le Dónbeení le mí ì wé na sà yi á ì zéení làa mia, bèra a na à mí yí wé miten lè mu bè-z̄ũm̄n̄í b̄n̄sowà: O *Isirayεele n̄pomu s̄n̄-kéní á à ð̄n̄ máa z̄ũ bío búí yara, fúaa ká hã síi-viò n̄pua na le Dónbeení hueekaa búenbúen yú ho k̄n̄l̄o vó.

26 Bún món ó o Isirayεele n̄pomu màhá à k̄n̄í, làa bío mu túararãa le Dónbeení bíoní v̄ahũ yi:

«O k̄n̄l̄o á à lé ho Sion lóhó yi.

O *Zakoobu z̄i-j̄úhũ n̄pua
p̄l̄o làa de á le è khíní yi.

27 Dén lé le páaní na á ínén Dónbeení

á à bè làa ba ká ì séra 6a bè-kora díã.»†

28 Bío 6a zúifùwa p̄ã le b̄n-tente bío, á 6a wó le Dónbeení zúkúsa, lé bún bío yi á minén yúrãa ho k̄n̄l̄o. Ká bíã le Dónbeení hueekaa wó lè mí n̄pomu, á le wa b̄n maáwà bío yi.

29 Mu bon, le Dónbeení hãa h̄n bío, à le máa bíńí fé mu. Le hãa von n̄pue na, à le máa bíńí pí b̄n̄so.

† 11:27 Mi loí Ezayii v̄ahũ 59.20-21

³⁰ Bïo mi yánkaa yí bò le Dónbeenĩ biónĩ yi, á hã laà na kà wán á le Dónbeenĩ wó le hii làa mia 6a *zúifùwa píló làa de bïo yi.

³¹ Lé làa bñn á 6arén mún yí bò le Dónbeenĩ biónĩ yi hã laà na kà wán, bèra a na à bïo le Dónbeenĩ zúrnanáa minén màkárí, à le mún zúr 6arén màkárí làa bñn bïo.

³² Mu bon, le Dónbeenĩ díá á 6a nùpua 6úen6úen wee pĩ le biónĩ bïo, à le bè yi bñn zúrnanáa 6a 6úen6úen màkárí.

Le Dónbeenĩ dà po mu bïo 6úen6úen

³³ Eee! Le Dónbeenĩ bïo 6úen6úen 6èntñn jii sú. Le bè-zúrminĩ lè le bïo zúrnló á jii yí zú. Bïo le le mí ì wé á nùpue yí dà máa zúr. Á mu wéro yara á nùpue mún yí dà máa zúr. Bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi:

³⁴ «Lée wée dà à zúr o Núhũso yilera?

Lée wée dà le zéenii á à na a yi?

³⁵ Á lée wée dà mu bïo á à hã làa wo ò o bè yi hánáa 6ánsó?»[‡]

³⁶ Lé bïo mu bïo 6úen6úen wee lé o cñn. Lé orén pánká yi á mu 6úen6úen wiráa, á bïo sã a yi. Le ho cùkú bïo sã a yi féeεε. *Amiina!

12

Wa wi le mukōn-finle yi là a Krista

¹ Wán zàwa lè wán hñni, bïo le Dónbeenĩ wãa zéenia mí tentemu làa wen kà sii, á ì ì hení bïo kà làa sòbóεε á à na mia: Mí na miten 6úen6úen le Dónbeenĩ yi lòn muini yia ká mi yño jñn wi lua, à bïo sã le yi, à bïo wé sã le yi. Bñn lé le 6úaanii binbirĩ na mi ko mi 6úaaní lè le Dónbeenĩ.

² Mí yí bè ho ðímíjã bïowa na yí se yi, ká mi díá le le Dónbeenĩ yèrémá mí hácirí à wé lè le hácirí dà-finle. Lé bñn á à na ká mi ì zúr bïo le Dónbeenĩ sii vá yi, bñn na se, á bïo sã le yi, á jii tun.

³ Le Dónbeenĩ sãamu na le wó làa mi bïo yi, á ì ì bío bío ká á à na mi 6úen6úen yi: O 6úi yí leéka le mí bío jñhũ wi po bïo ó o bïo karáa. Ká mi nĩ-kéní kéní wé 6ua miten làa bïo mi bïo karáa à héha lè mi siadéro le Dónbeenĩ yi, bïo le nñn pánká mia.

⁴ Mu bon, o nùpue sánia lée dà-kéní, ká bïo céekea mín yi wó hã bñn lé bïo boo, á mu lè mí dà-kéní kéní bè-wénia mún wi mín púná yi.

⁵ Làa bñn sii á warén mún boo, ká wa 6úen6úen lé hã sánia dà-kéní wa páaníló là a *Krista bïo yi. Wa 6úen6úen céekea mín yi, yia lè mí lahó, yia lè mí lahó, làa bïo ó o nùpue sánia bïowa céekaaráa bïo sii.

[‡] 11:35 Mí loñ Ezayii vūahũ 40.13; Zoobu vūahũ 41.3

⁶ Mu bïo wéró pànká á le Dónbeenĩ nɔn wa ñĩ-kéní kéní yí mìn júná yí. Yia le Dónbeenĩ nɔn mí jĩ-cúa fɛeró pànká yí, à b̀anso wé wé mu à héha lè le s̀idéró le Dónbeenĩ yí.

⁷ Yia le nɔn ho pànká yí ò o wé séení ɓa nùpua, à wón wé séení ɓa. Yia le nɔn ho pànká yí ò o wé kàrán ɓa nùpua, à wón wé kàrán ɓa.

⁸ Yia le nɔn ho pànká yí ò o wé hĩ ɓa nùpua s̄ia, à wón wé hĩ ɓa s̄ia. Yia le Dónbeenĩ nɔn ho pànká yí ò o wé h̄a ɓa nùpua lè mu bïo, à wón wé hén mí yí à h̄an̄aa ɓa. Yia le nɔn ho pànká yí ò o wé dí ɓa nùpua yahó, à wón sòobá m̄iten mu wéró yí. Yia le nɔn ho pànká yí ò o wé z̄ur̄ ɓa nùpua màkárí, à wón wé wé mu lè le s̄i-wɛɛ.

⁹ Mi le bïo mi wa làa mìn à bïo wé ho t̄iáa poni. Mi j̄in mu bè-kora, à ca mi kuio mu bè-tente wéró yí.

¹⁰ Mi wañ mìn làa sòobéɛ làa bïo á ɓa z̄awa mìn yí ko ɓa wañn̄aa mìn bïo sii. Mi wé k̄onbi mìn, à dé mí sòobéɛ mu yí.

¹¹ Mi ca mi kuio o Nùh̄so tonló sáró yí, mi yí dí parí, à wé mu lè mí s̄ia búenb̄uen.

¹² Mi wé z̄amaka bïo mi dó mi s̄ia wee lòní bïo yí. Mi wé h̄i mi s̄ia le lònbee p̄ah̄ũ, à wé fio le Dónbeenĩ yí f̄ɛɛɛ.

¹³ Mi wé séení mìn z̄awa lè mìn h̄inni k̄er̄t̄ɛwa làa bïo ɓa màkóo wí yí. B̄ia wee làa mi wán á mi wé ɓua sese.

¹⁴ Mi wé fan mu bè-tentewá à na b̄ia wee beé mi lò yí, mi wé fan b̄un, ká mi wé yí d̄ankání ɓa.

¹⁵ B̄ia wé wee z̄amaka, à mi z̄amaka làa ba. B̄ia wé wee wá, à mi wá làa ba.

¹⁶ Mi wé mí yilera làa dà-kéní. Mi wé yí yòoní m̄iten, ká mi wé liiní m̄iten, à tà páani lè ɓa ñĩ-khenia. Mi yí wé m̄iten làa bè-z̄ur̄miní b̀ansowá.

¹⁷ Yia wé wó khon làa mia, à mi yí wé yí khe lè b̀anso. Mi wé wé mu tentemu lè ɓa nùpua búenb̄uen.

¹⁸ Ká mu dà wee wé, à mi sòobá m̄iten, à ho h̄éerà k̄er̄í minén lè ɓa nùpua búenb̄uen p̄ah̄ũ, ká ho b̀an yáaró yí lé mia.

¹⁹ Minén na á ï wa làa sòobéɛ, mi wé yí d̄i yúaa m̄iten, ká mi dé mu le Dónbeenĩ níi yí. Mu bon, bïo ká lé bïo túara le Dónbeenĩ bíoní v̄uah̄ũ yí: «H̄a yúaa d̄iró bïo s̄a m̄i. Yia ko làa bïo na, á ï wé mu lè b̀anso, lé ïnén Nùh̄so Dónbeenĩ b̄ia mu.»*

²⁰ Mu pá b̄inía túara: «Hen ká ũ z̄úkúso le h̄ini wee ɓúe, à ũ na mu bïo wo yí le o dí. Ká le j̄u-h̄ání dà a, à ũ na mu j̄umu wo yí le o j̄u. Ká fo wee wé ká, á mu ù k̄er̄í lòn donf̄úaa á fo wee k̄há bè b̀anso j̄uh̄ũ wán.»†

²¹ Mi yí le mu bè-kora yí pànká mi wán, ká mi wé wé mu bè-tentewá à yír̄aa ho pànká mu wán.

* 12:19 Mi loñ Làndá z̄éenílò v̄uah̄ũ (Deutéronome) 32.35 † 12:20 Mi loñ W̄ahio v̄uah̄ũ (Proverbes) 25.21-22

13

Ho pànká ya-díwá lé le Dónbeenĩ bàrà 6a

¹ Ba nùpua búenbúen ko 6a wé bè ho pànká ya-díwá bióni yi. Pànká ya-díwá yí dà máa keń ká le Dónbeenĩ yí nɔn mu níi.

² Lé bũn nɔn ká yĩa pǎ 6a bĩo, se bǎnso pǎ le Dónbeenĩ bĩo na le bò. Ká yĩa wee wé bũn se o wee síini mí jũhũ mítén.

³ Yĩa wee wé mu bè-tente wón yí ko ò o zǎn ho pànká ya-díwá. Ká yĩa wee wé mu bè-kora wón ko ò o zǎn 6a. Hen ká fo wi à ù wé yí zǎn ho pànká ya-díwá, à ù wé wé mu bè-tentewà, á 6a wé è wíoka ù yèni.

⁴ Mu bon, ho pànká ya-díwá lé le Dónbeenĩ ton-sáwá ù séeniló bĩo yi. Ee ká ù bèn wee wé mu bè-kora, à ù zǎn, lé bĩo le Dónbeenĩ nɔn ho wǎhũ 6a yi à 6a bé bĩa wee wé mu bè-kora. Hen ká 6a wee bé bǎnso, se lé le Dónbeenĩ tonló na le kàràfáa 6a yi á 6a wee sá, à zéeni làa yĩa wee wé mu le le Dónbeenĩ síi wee cǐ bǎnso yi.

⁵ Lé bũn nɔn ó o nùpue ko ò o wé wé bĩo ho pànká ya-díwá le o wé, bèra a na à le Dónbeenĩ síi yí cǐ a yi, à mún wé bè mu yi lé bĩo ó o zũ le bũn lé bĩo téréna.

⁶ Lé bũn bĩo yi á mi mún ko mi wé sàánináa ho lànpo. Lé bĩo le Dónbeenĩ lé dño kàràfáa ho tonló mu 6a yi le 6a sá ho sese.

⁷ Mi ko mi na bĩo nùpue na yi, à mi na mu wo yi: Yĩa bĩo léé lànpo, à mi sàáni ho wo yi. Bĩo ko mu sàáni ho pànká ya-díwá yi à mi sàáni mu. Yĩa mi ko mi kǎnbi, à mi kǎnbi o. Yĩa ko làa hézání, à mi hézǎn wo.

Yĩa wa 6a nùpua se bǎnso bò le Dónbeenĩ làndá yi

⁸ Mi yí le kee búii keń mia. Bĩo ko mu keń mia lòn kee féeé le mi warámínló. Yĩa wa mín zàwa le mín hĩni, se wón wee wé bĩo ho làndá le o wé binbirĩ.

⁹ Mu bon, há làndáwá na ká á mi zũ: «Yí wé há-fé tàá bá-fé. Yí búe nùpue. Yí juua bĩo. Yí le ù yĩo lé mi ninza bĩo.»* Hǎn làndáwá so làa há ká búenbúen á jii wee sí le bióni dà-kéni na ká yi: «Wań mi ninza làa bĩo á fo waráa ũten bĩo síi.»

¹⁰ Yĩa wa mí ninza binbirĩ á máa wé bĩo na yí se làa wo. Yĩa wa mí ninzàwa se wón wee wé bĩo ho làndá le o wé binbirĩ.

Mi wa 6ua waten sese à òoninda o Krista buenlò

¹¹ Mi wa wé làa bũn, sǎnkú bĩo mi yàá zũ ho pǎahũ na wa wi yi síi. Ho pǎahũ dǎn à mi fání mí yĩo. Mu bon, há làa na ká wán á ho kǎniló wáa sùaráa làa wɛn á po pǎahũ na wa búu wa sladéro o *Krista yi jũhũ.

* 13:9 Mi loń Léro vūahũ (Exode) 20.13-17; Làndá zéeniló vūahũ (Deutéronome) 5.17-21; Lení vūahũ (Psaumes) 19.18

¹² Ho tá nǐ-kíá, hen làa cǐnú ká ho ò tí. Awa, á mi wǎa le wa díá hǎ wǎrá búenbúen na wee wé le tǐbírí yí. Mi wa lá mu koomu tonló sǎa à sáráa.

¹³ Mi wa ɓua waten sese lòn nùpua na wi mu koomu yí ɓio sii. Mi yí wa dé waten ho dǎndǎnló lè ho ɓa-ɓunló yí. Mi yí wa dé waten ho bá-fénló lè ho há-fénló yí, à yí dé waten mu koomu yí. Mi yí wa dé waten há fio lè le yandee yí.

¹⁴ Mi le o Nùhúso Yeesu Krista ɓio à keń mia. Mi yí díá le ɓio mí sǎa wee vá yí na yí se à yí pánká mi wán, à mi wé wé ɓio sí mia.

14

Mi wé yí cǐtí mǐn dǎnló ɓio yí

¹ Yía sídéró yí fǎrá yí tǐna sese le Dónbeení yí á mi wé zǔn guaró, à wé yí wǎaní ɓio ó o wee leéka.

² Làa ɓio síi á ɓa ɓúí wee leéka le mi dà mu bè-dínii búenbúen wé è dí, ɛɛ ká ɓa ɓúí na sídéró le Dónbeení yí á yí fǎrá yí tǐna sese bán ɓèn lé ho dǐn-poni mí dòn ɓa wee dí ká há taa níi ló.

³ Á yía wee dí mu bè-dínii búenbúen yí ko ò o zùarí yía yí máa là há taa yí. Làa ɓún sii, á yía yí máa là há taa mún yí ko ò o cǐtí yía wee dí mu bè-dínii búenbúen, lé ɓio le Dónbeení mún tà wón ɓio.

⁴ Ünén lé o yén á à cǐtírǎa o nǐ-veere ton-sá? O wó se loo, o wó khon loo, se ɓa nùhúso lé yía á à fɛɛ mu tǔiá. O yàá à wé á mu ù wé se, lé ɓio ó o Nùhúso pánká wi dà à séení a.

⁵ O ɓúí cǐn á há wizooní ɓúná wi po mǐn. Ɛɛ Ká a ɓúí cǐn á há wizooní búenbúen lée dà-kení. Mi nǐ-kení kení ko mi láa ɓio mi wee leéka yí mu dǎní yí.

⁶ Yía le há wizooní ɓúná wi po mǐn wee wé mu o Nùhúso ɓio yí. Yía ɓèn wee dí mu bè-dínii búenbúen wón mún wee wé mu o Nùhúso ɓio yí. Mu bon, o wee dé le Dónbeení bǎráká mí bè-dínii ɓio yí. Á yía wee dí ho zen-ɓuahó ɓio mí dòn wón mún wee wé mu o Nùhúso ɓio yí. Wón mún wee dé le Dónbeení bǎráká.

⁷ Mu bon, wa tǎhǔ á yía mukānǐ wi mǐten ɓio yí wón mía, á yía á à hí mǐten ɓio yí wa tǎhǔ wón mún mía.

⁸ Hen ká wa yǐo wi lua, se lé o Nùhúso á wa yǐo wi lua ɓio yí. Ká wa húrun, se lé o Nùhúso á wa mún húrun ɓio yí. Awa, á hàrí wa hí loo, à wa yǐo wé lua loo, se wa ɓio pá sǎ a Nùhúso yí.

⁹ Mu bon, o *Krista húrun á vèera bèra a na ò o wé ɓia húrun làa ɓia yǐo wi lua Nùhúso.

¹⁰ Ká ünén, lée webio nɔn á fo wee cǐtírǎa mǐn za tàá mǐn hǐnló? A ünén ɓèn, lée webio nɔn á fo wee zùarínáa mǐn za tàá mǐn hǐnló yí? Wa búenbúen khíi dǐn Le Dónbeení yahó á le è cǐtí.

11 Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi:
«Ĩén Núhũso á wi fěεε.

Ho ðímíjńá nùpua búenbúen

á à fàrá mí ñonkójúná wán ĩ yahó,

6a búenbúen á à bío le ĩ lé le Dónbeenĩ bïo bon.»*

12 Làa bũn síi, á bïo wa ñĩ-kéní kéní wó á wa ko wa zéeni na le Dónbeenĩ yi.

Yi dé mĩn za tàá mĩn hĩnló bè-kora wéró yi

13 A mi wáa yí le wa wé cíti mĩn. Bïo kà lé bïo á mi le mu kerĩ mi yiwa: Mi yí wé bïo búii na à dé mĩn za tàá mĩn hĩnló kèrètĩε mu bè-kora wéró yi.

14 I páaníló là a Núhũso Yeesu bïo yi, á ĩ zũ mu, á mún láa mu yi le mu bïo búenbúen wee ce le Dónbeenĩ yahó. εε ká a búii wee leéka le mu búii yí máa ce, se mu bèn yí máa ce òanso cón.

15 Ká mĩn za tàá mĩn hĩnló lò hĩa wee be ũnén bè-dĩnii bïo yi, se fo wáa yí máa zéeni le fo wa a. Yí wé bèra a na à mĩn za tàá mĩn hĩnló na ó o *Krista húrũn bïo yi à hĩa vĩ ũnén bè-dĩnii bïo yi.

16 Bïo se minén cón á yí ko mu wé à 6a nùpua wé bĩnĩ bío mu bè-kohó bïo mi ðání yi.

17 Mu bon, le Dónbeenĩ bá-zàmu bïo yí máa zéeni bè-dĩnii tàá bè-junii bïo. Mu lé ho térénló, lè ho héerà, lè hã zãmakaa na le Dónbeenĩ Hácírí wee na.

18 Yia wee sá a Krista tonló làa bũn bïo síi wón bïo á à wé sí le Dónbeenĩ yi, á 6a nùpua mún ñ tà a bïo.

19 Awa, á wa ko wa ca wa kuio à wé wé bïo á à dé ho héerà wa pãahũ, làa bïo wa ñĩ-kéní kéní ì wé á wa síadéro le Dónbeenĩ yi á à wíoka à dé wán.

20 Yí loĩ mu bè-dĩnii yi à yáaràa le Dónbeenĩ tonló. Mu bon, mu bïo búenbúen ðà wee dí. εε ká mu bè-dĩnii na à wé á mi ninza à wé mu bè-kohó bũn yí se.

21 Bïo se, lé ũ khĩ mu bïo búenbúen na ðà à dé mĩn za tàá mĩn hĩnló mu bè-kora wéró yi. Hàrí mu wé taa, tàá ðivén jũló, tàá bè-vio.

22 Le síidéro na fo yú mu bïo mu ðání yi ũ 6ua ũ ðon le Dónbeenĩ yahó. Yia síi yí máa kán wo bïo á òanso wee 6ua lè mĩten ðání yi, wón jũhũ sí.

23 Ká yia síi wee kán wo o bè-dĩnii búii ðání yi, se wón òanso jũhũ sú, lé bïo ó o yí máa wé mu à héha lè mí síidéro le Dónbeenĩ yi. Bïo léé bïo na yí máa wé héha lè le síidéro le Dónbeenĩ yi, bũn léé bè-kohó.

* 14:11 Mi loĩ Ezayii vūahũ 45.23

15

Wa ko wa wé hĩ wa sĩa

¹ Warén na sładéro le Dónbeenĩ yi fára tĩna ko wa wé hĩ wa sĩa bĩa sładéro yĩ fára yĩ tĩna bio yi. Wa yĩ ko wa wé wé bio sí wɛn.

² Wa nĩ-kéní kéní ko wa wé wé bio sí wàn zàwa lè wàn hĩnni yi, na à séení ɓa, bèra a na à ɓa sładéro le Dónbeenĩ yi va lè ho yahó.

³ Mu bon, o *Krista yĩ wó bio sí a yi, ɓueé. Bio kà lé bio bía le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi: «Hã bín-kora na ɓa nùpua bía nɔn ũnén Dónbeenĩ yi lé ínén á hã bía nɔn yi.»*

⁴ Le Dónbeenĩ bíonĩ vōnna na túara hàánĩ ɓúenɓúen túara bèra a na à hã kàrán wɛn, à wa dàñ hĩ wa sĩa, à sĩa wé hereka. Lé bũn wee na à wa dàñ dé wa sĩa lòní bio le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé.

⁵ Le le Dónbeenĩ na le sí-hĩlè lè le sí-heɓúee wee lé cǔn à wé à mi wé wíoka jí mín yi, làa bio ó o Yeesu Krista le mu wéráa.

⁶ Lé bũn ñ na ká mi ɓúenɓúen á à wé le jii dà-kéní, á à dérása ho cùkú le Dónbeenĩ yi, dén na lé wa Nùhũso Yeesu Krista ɓàn Maá.

⁷ Awa, á mi cén wé tà mín yi làa bio ó o Krista tàráa mia bio sii à dérása ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

⁸ O Krista ɓueé wó ɓa *zúifùwa ton-sá, á tíraráa bio le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé è na ɓàn maáwà yi jii à zéení le ká le Dónbeenĩ bía bio na à le máa lé mu mǔn.

⁹ O Krista mún ɓueé wó á bĩa yínɔñ ɓa zúifùwa wee dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi le hii bio yi, làa bio mu túararása le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi kà síi:

«Lé bũn te bio á ì wé è sío

á à khòonínáa fo hã síiwà nùpua tĩahũ.»†

¹⁰ Mu mún túara:

«Síiwà nùpua,

mi páaní zámaka lè le Dónbeenĩ nĩpomu.»‡

¹¹ Mu mún bínía túara:

«Dímíjǎ kǎna ɓúenɓúen nùpua,

mi khòoní a Nùhũso,

síiwà ɓúenɓúen nùpua,

mi zéení a beemu.»§

¹² Le *Dónbeenĩ jí-cúa fɛero *Ezayii mún bía bio kà:

«Nùpue ɓúí á à lé o Zesee zĩ-júhũ nùpua tĩahũ

á à dí hã síiwà nĩpomu yahó,

á mu nĩpomu mu mún ñ dé mí síi wo yi.»*

¹³ Le le Dónbeenĩ na wee wé à mi dé mí sĩa lòní bio le dó mí jii le mí ì wé, à wé à mi kéñ ho héréà lè hã zámakaa na jii mía

* 15:3 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 69.10 † 15:9 Mi loñ Samuwɛele nín-yání vūahũ 22.50 ‡ 15:10 Mi loñ Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 32.43

§ 15:11 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 117.1 * 15:12 Mi loñ Ezayii vūahũ 11.10

yi mi siádéró le yi bïo yi. Lé bïn ñ na ká le Dónbeenĩ mu Hácírí pánká yi, á mi ì dàñ ñ dé mí sĩa làa sòobéé á à lòní bïo le dó mí jii le mí ì wé.

O Poole lé o Krista ton-sá

14 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ìnén ì bεεre láa mu yi le mu bè-tentewà wéró bïo wi mia làa sòobéé. Bïo mi ko mi zũñ á mi zũ búenbúen, á dà wee zéení mín.

15 Bïn jòn pá yí hò bïo á ì bĩnía leékaa mia ho vūahũ na ká lara búí yi làa bïo mi zũ vó, á yí titikaa mu bïo yi. I wó mu lé bïo le Dónbeenĩ lè mí sãamu

16 á wó á ì lé o Yeesu *Krista ton-sá bĩa yínɔñ 6a *zúifùwa bïo yi. Le Dónbeenĩ tonló na á ì wee sá lé le bín-tente na á ì wee bue, bèra a na à le Hácírí pánká yi à bĩa yínɔñ 6a zúifùwa wé lòn hãmu na bïo sã le Dónbeenĩ yi, á bïo sí le yi.

17 I páaníló là a Krista bïo yi, á ì sli wan le Dónbeenĩ tonló na á ì wee sá bïo yi.

18 Mu bon, bïo á ì wee hení ì sli bío á yínɔñ bè-veere ká mu yínɔñ bïo ó o Krista ðñ ì wán á wó. O Krista ðñ ì wán á ì wee wé à bĩa yínɔñ 6a zúifùwa tà le Dónbeenĩ bïo. O wó mu lè ì bíoní, lè ì bè-wénia,

19 lè mu yéréké biowa lè mí síwà, le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi. Lé làa bïn á ì bueraráa o Krista bín-tente, à ðñ ho Zeruzalεemu lóhó yi à vaa búe ho Ilirii kãhũ yi.†

20 Ká bïo dà-kéní na kera ì sli yi, lé à ì bue le Dónbeenĩ bín-tente hã dãa na nùpua ðñ yí já a Krista bïo yi, bèra a na à nùpue hĩa yí bío le ì wee so a búí zii jũhũ na ó o bàrá wán.

21 I wó mu á héhaa làa bïo le Dónbeenĩ bíoní vūahũ bía: «Bia na 6a ðñ yí buera a bïo yí ñon yi

á à mi a,
bĩa ðñ yí já bïo búí o ðání yi
á à zũñ o bïo yara.»‡

O Poole wee bio mí khúio varó bio

22 Lé bïn láa wee hè mi ñon á ì ðñ yí bueraráa mi cón.

23 εε ká hã laà na ká wán á bïo á ì lá ko à ì wé bín á jii wãa tun. Mi búεεkíró bïo 6èntĩn wi miĩ míana.

24 I wi à ì va ho Esipaape. Ká ì yú wee va bín, jún-sí á ì bueé búεεkí mia. Mu bon, ì wi à ì buee mi mi wán à khĩnãa, à mi séení mi à ì dàñ varáa hón kãhũ so. Ká ì mãhã bueé wé wízoní bïo yen mi cón á à khĩnãa.

25 Ká hã laà na ká wán á ì va ho Zeruzalεemu, á vaá séení bĩa bïo sã le Dónbeenĩ yi bín.

26 Mu bon, ho Maseduana lè ho Akayii kãna kèrètíewa á mu ló sĩa yi le mí ì cã le wárí á à séeníãa ho Zeruzalεemu kèrètíewa kuure nùpua búí na lé 6a ñi-khenia.

† 15:19 Ho Ilirii: Ho lé ho Oroomu kãhũ sɔn-kéní búí. ‡ 15:21 Mi loñ Ezayii vūahũ 52.15

²⁷ Lé ɓarén mīten leékaa mu. Ɛε ká lé ho tūiá le ɓa mī mí, á ɓa ko ɓa séení ɓa. Lé ɓio á h́n kána so kèrètɛwa yínɔ́í *zúifùwa, à ho Zeruzalεemu kèrètɛwa na lé ɓa zúifùwa màhã pá tà séeníá ɓa lè le Dónbeení ɓio. Awa, á ɓarén ɓèn mún ko ɓa séení bán lè mí ní ɓio.

²⁸ Ká í yú le wárí mu dó ho Zeruzalεemu kèrètɛwa níi yi, á í ɓueé lé lè mi cón á à varáa ho Ɛsipaaɓe kǎhǎ.

²⁹ I zū le ká í wee ɓuen mi cón, á í ɓuen là a *Krista bè-tentewà cèera na ó o wee wé lè ɓa nùpua.

³⁰ Wàn zàwa lè wàn h́nni, mi páaní ca mi kuio làa mi, à wé fio le Dónbeení yi í ɓio yi. Bún lé ɓio á í wee cà mi cón wa páaníló là a Nùhúso Yeesu Krista, lè le waminí na le Dónbeení Hácírí wee dé wen ɓio yi.

³¹ Mi wé fio, bèra a na à í kání ho *Zudee kǎhǎsa na yínɔ́í ɓa kèrètɛwa níi yi. Mi mún wé fio, bèra a na à ho Zeruzalεemu kèrètɛwa vaa tà le séení na á í ì ɓua vaá na ɓa yi ɓio lè le sí-wεε.

³² Ká mu wó kà síi, ká le Dónbeení tà á í ɓuen mi cón lè hã zámakaa, á ɓueé vūńka mi cón.

³³ Le le Dónbeení na wee wé à wa keń ho héerà yi à keń lè mi ɓúenɓúen. *Amiina!

16

Le tɛnńi

¹ I wee tonka a Febe mi cón, wón na lé wàn h́nló mu kèrètɛmu dání yi, na wee sá le Dónbeení tonló ho lóhó na ɓa le Sánkeree yi.

² Ká a ɓueé dǎn mia à mi ɓua a sese o Nùhúso yèni yi. Mi ɓua a làa ɓio á ɓia dó mí sía le Dónbeení yi wee ɓuaráa mín ɓio síi. Mi wé séení a ɓio lée ɓio na ó o màkóo wi mia yi. Orén mí ɓεere séeníá ɓa nùpua cèrèε, sǎnkú ínén.

³ I wee tɛnńi a Pirisiye là a Akilaasi yi, bán na làa mi páaníá lé o Yeesu *Krista ton-sáwá.

⁴ Ba zàanía mí mukání á káníanáa mi. I yi yí dà máa sà bún yi. A ɓa kèrètɛwa na yínɔ́í ɓa *zúifùwa mún yiwa máa sà mu yi.

⁵ Ba kèrètɛwa na wee kúee mín wán ɓàn zli á í mún wee tɛnńi yi. I wee tɛnńi wàn ɓónlo na ɓa le Epayinεete yi. Wón lé o nín-yání nùpue na dó mí síi o Krista yi ho Azii kǎhǎ yi.

⁶ I wee tɛnńi a h́a na ɓa le Mari yi, wón na séeníá mia làa sòobéε.

⁷ I wee tɛnńi a Andoronikuusi là a zúniasi yi. Ba làa mi lée síi kéní, á ɓa mún kera ho kàsó yi làa mi. Ba lé o Krista tonkarowá na ɓio nùhǎ wi làa sòobéε. Ba tà a Krista ɓio á dú ínén yahó.

⁸ I wee tɛnńi a Anpiliatuusi yi, wón na á í wa làa sòobéε wa páaníló là a Nùhúso ɓio yi.

⁹ I wee tɛɛní a Uubɛn yi, wón na làa wɛn páanía wee sá a Krista tonló, á wee tɛɛní a Sitakiisi yi, wón na á ĩ wa làa sòobéɛ.

¹⁰ I wee tɛɛní a Apelɛɛsi yi, wón zéénía le mi dó mí s̄i binbirí o *Krista yi. O ñi na ɓa le Arisitobuule lè mí z̄i nùpua á ĩ wee tɛɛní yi.

¹¹ O Herodion, ȳia lé ho s̄i kéní làa mi á ĩ wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Naasiisi z̄i nùpua yi, bán na dó mí s̄ia o *Krista yi.

¹² I wee tɛɛní a h̄aa na ɓa le Tirifɛɛna làa ȳia ɓa le Tirifooze yi. Ba wee sá a Nùh̄uso tonló làa sòobéɛ. Wàn bónlo h̄aa na ɓa le Pɛɛsiide á ĩ wee tɛɛní yi. Wón mún sá a Nùh̄uso tonló làa sòobéɛ.

¹³ I wee tɛɛní a Urufuusi yi, wón na b̄io j̄uh̄u wi làa sòobéɛ o Krista tonló sáró yi. Bàn nu á ĩ wee tɛɛní yi. O mún lé ñén wàn nu.

¹⁴ O Asenkiriite, là a Filekon, là a Hɛɛmɛɛsi, là a Patorobaasi, là a Hɛɛmaasi, lè wàn z̄awa kèrètɛwa na páanía wi làa ɓa, bán búenbúen á ĩ wee tɛɛní yi.

¹⁵ O Filolooki là a Zulii á ĩ wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Nɛree lè mín h̄inló yi, á wee tɛɛní a Olenpaasi yi, làa b̄ia búenbúen na dó mí s̄ia o Krista yi, na páanía wi làa ɓa á ĩ wee tɛɛní yi.

¹⁶ Mi tɛɛní mín yi lè le k̄onbii tɛɛní. Ba kèrètɛwa kuio búenbúen wee tɛɛní mia.

Le zéenti na ó o Poole n̄on

¹⁷ Wàn z̄awa lè wàn h̄inni kèrètɛwa, b̄io á ĩ hení á à na mia lé b̄io k̄a: Mi pa miten b̄io ɓa nùpua na wee dé ho sankaró ɓa kèrètɛwa kuure yi. Ho k̄aránló na mi yú á ɓa p̄a b̄io, à ɓa wee k̄arán mia làa bè-veere á à v̄inínáa mia. Mi p̄i ɓa b̄io,

¹⁸ Lé b̄io ɓa nùpua mu s̄i á wa Nùh̄uso na lé o *Krista tonló sáró b̄io yí here c̄ón. B̄io b̄io here ɓa c̄ón lé ɓa dío b̄io. Ba wee b̄io h̄a b̄in-s̄ia à v̄inínáa b̄ia yí máa dàñ z̄ūñ le sabéré lè ho t̄iá poni à hueeka mín yi.

¹⁹ Mu bon, ɓa nùpua búenbúen z̄ū b̄io mi wee tà bèráa b̄io ó o Nùh̄uso wee b̄io yi. Lé b̄un n̄on á ĩ s̄i wannáa mi b̄io yi. Ɛɛ k̄á ĩ m̄ah̄á wi à mi wé mu bè-z̄ūñmin̄i ɓansowà binbirí à wé wéráa b̄io se. I wi à mi ce, à wé yí wé mu b̄io na yí se.

²⁰ Hen làa c̄inú k̄á le Dónbeen̄i na lé ho h̄éerà ɓanso á à yáa o Sat̄ani p̄anká, á à dé o mi zení tá.

Le o Nùh̄uso Yeesu wé mí s̄amu làa mia!

²¹ O Tim̄otee, ȳia làa mi páanía wee sá ho ton-kéní á wee tɛɛní mia. O Lisiyuusi là a Zas̄on là a Sosipatɛɛre, bán làa mi lé ho s̄i kéní á mún wee tɛɛní mia.

²² Ñén Tɛɛtiyuusi* na túara a Poole j̄i-cúa á mún wee tɛɛní mia wa Nùh̄uso na wó á wa lé le dà-kéní yèni yi.

* **16:22** O Tɛɛtiyuusi: O Tɛɛtiyuusi h̄ia lé o kèrètɛ w̄on-túaro. Lé orén ó o Poole fɛɛra mí j̄i-cúa n̄on yi ó o túara.

²³ O Kayuusi, yia á ï làara wán mún wee tɛɛní mia. Lé wón zii á 6a kèrètɛwa wee kúee mín wán yi. Ho lóhó wén-bàrálo na 6a le Erasiite, wón lè wàn za Kaatuusi á wee tɛɛní mia.

²⁴ [Le wa Núhúso Yeesu Krista à wé mí sãamu lè mi 6úen6úen. *Amiina!]

Mi wa khòoní le Dónbeení mí dòn

²⁵ Mi wa khòoní le Dónbeení. Lerén lé dño dà à wé, á mi siadéro le yi á à fàrá à tɛn. Le è wé mu le bín-tente na bño ciran o Yeesu Krista, dño á ï wee bue pánká yi. Lé dén bín-tente so á le Dónbeení wee dñn wán zéenináa mí bño na lá sà yi hã lúluio zanzàn.

²⁶ ƐƐ ká hã laà na kà wán, á mu wãa ló mu khoomu yi wéréwéré le Dónbeení ñi-cúa fɛɛrowà vɔnna na 6a yáania túara pánká yi. Lé le Dónbeení na wi fɛɛɛ á nɔn dén ñii so bán yi le 6a túa mu, bèra a na, à hã sí-viò nùpua zūr le, à dé mí sía le yi, à wé bè le bioní yi.

²⁷ Le le Dónbeení na mí dòn lé mu bè-zūrmini 6anso, à yí ho cùkú fɛɛɛ, o Yeesu *Krista pánká yi. *Amiina!

Ho nin-yání vūahū na ó o Poole túara n̄n ho Korēnte kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró n̄hū

Le Dónbeení tonló lé o Poole ɔ́akáa ho ho Korēnte lóhó yi. O kará b̄n á yú le lúlú-kùure lè mí p̄ina b̄io h̄èzn (Bè-wénia 18.11).

Ho Korēnte h̄ia lée lóhó na á mu bè-kora lè mí síwà wee wé yi. A mu l̄nkaa o Poole yilera. Lé b̄n te b̄io ó o túararáa h̄a v̄nna n̄n ɔ́a kèrètíewa kuure na wi b̄n yi, à ɔ́a z̄n̄ b̄io ɔ́a à ɔ́ua lè mít̄en.

O ɔ́ua ho Korēnte kèrètíewa kuure yi: Le ho sankamínló à ɔ́a khí yi à día mu koomu wárá (1-5). Ba t̄úawà f̄eró làa b̄io ɔ́a wé è ɔ́ua lè mít̄en ó o z̄énia yara làa ba (6).

B̄io ɔ́a t̄uakaa b̄io làa wó ó o z̄énia yara: Mu yaamu, le muiní taa, o Yeesu d̄ínló, le Dónbeení Hácírí bè-h̄anii na le wee na, lè ɔ́a n̄-h̄ia v̄eró b̄io (7-15).

O Poole vūahū vaa véenii, ó o b̄ia ho Zeruzal̄emu kèrètíewa n̄-khenia séeníló b̄io, b̄n m̄n, ó o t̄énia ɔ́a yi (16).

Le t̄enii

¹⁻² Inén Poole na le Dónbeení lè mí síi b̄io á léra à í wé o Yeesu *Krista tonkaro, á wee túa ho vūahū na k̄a. Inén lè w̄an za Sositéna á wee t̄ení minén kèrètíewa kuure na wi ho Korēnte lóhó yi, minén na le Dónbeení ceéra à mi b̄io sí le yi mi páaníló là a Yeesu Krista b̄io yi. Le hueekaa minén làa b̄ia búenbúen na wee ve wa N̄h̄uso Yeesu Krista mu yèni h̄a l̄ua búenbúen yi, à mi wé ɔ́ua miten làa b̄io le Dónbeení síi vá yi. O Krista mu lé wa búenbúen N̄h̄uso.

³ Le w̄an Maá Dónbeení, là a N̄h̄uso Yeesu Krista à wé mu s̄amu làa mia à na ho h̄erà mia.

O Poole wee dé le Dónbeení b̄arákà

⁴ I wee dé le Dónbeení b̄arákà f̄éé mi b̄io yi, lé b̄io le wó mu s̄amu làa mia mi páaníló là a *Krista Yeesu b̄io yi.

⁵ Mu bon. Mu lé mi páaníló là a N̄h̄uso á n̄n mi yúrãa le Dónbeení bè-h̄ania lè mí síwà búenbúen, s̄nkú le Dónbeení b̄ioní bueró lè le Dónbeení b̄io z̄n̄ló,

⁶ Lé b̄io ó o Krista b̄in-tente na z̄énia n̄n mia á mi tà b̄io làa s̄ob̄éé.

⁷ Lé b̄n te b̄io le Dónbeení bè-h̄anii ɔ́ui á yí f̄orarãa mia, minén na wee l̄oní ho p̄ahū na wa khíi mi wa N̄h̄uso Yeesu Krista yi.

⁸ Le Dónbeení lé dño á à sí mia á à dñí fúaa mu véení, à wékhe bño yí mǐ léé mia wa Núhũso Yeesu Krista buen nònzoñ.

⁹ Lerén mí bæere von mia à mi wé le dà-kéní le le za Yeesu Krista na lé wa Núhũso. Hen ká le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé bño na, à le wé mu.

Ba kèrètłewa jì-cúa yí maa fè min

¹⁰ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ì wee yanka mia wa Núhũso Yeesu *Krista yèni yi, le mi wé le jii dà-kéní. Mi yí tà le ho sankaró à zo mi pãahũ. Mi wé mi yilera làa dà-kéní.

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ì wee bío kà síi lé bío 6a nùpua búí na wi o Kulowee cǎn á bueé bíá nòn mǐ le hã fio wi mi pãahũ.

¹² Bío nòn á ì bíarãa bún lé bío mi búenbúen jì-cúa wi mǐn júná yi. O búí le mínén bò a Poole yi, ká a búí 6èn le mínén bò a Apoloosi tàá o Piere yi. O búí wón 6èn le mínén bò a Krista yi.

¹³ Minén so wee leéka le o Krista á dà wee sankaa le? Lé o Poole lé yã hurun ho *kùrùwá wán mi bío yi le? Lé o Poole yèni á 6a bátízéarãa mia le?

¹⁴ Ì yàá wee dé le Dónbeení bārākà, lé bío ká mu yínǎñ o Kirisipuusi là a Kayuusi, á mi nǐ-kéní búí á ìnén yí bátízera.

¹⁵ O o búí tǐn wãa à lé wen ká a bío le mí bátízera lè ì yèni.

¹⁶ Mu bon, ì lá le ì nǎnsã. Ì mún bátízera o Sitefanaasi lè mí zǐi nùpua. Bán níi ló, á ì wãa ka le ì yí bǐnía yí bátízera a búí mi cǎn.

¹⁷ O Krista yàá yí tonkaa mi le ì bátízé nùpua. Bùéé. O tonkaa mi, bèra a na à ì bue le bín-tente à na 6a yi. O le ì bue le ká ì yí wé mu lè mu bè-zǔrǐminí bioní. Ká ì wó mu làa bún, ó o Krista húmú ho kùrùwá wán á báhéé maa kéñ.

Le Dónbeení pánkà lè le bè-zǔrǐminí bío

¹⁸ Mu bon. Bíá lá mu húmú wǎhũ cǎn, ó o *Krista húmú ho *kùrùwá wán bío zéeníló lé mu bǎnbúmu. Éé ká warén na lá ho kǎnǐló wǎhũ cǎn, á mu wee zéení le Dónbeení pánkà.

¹⁹ Bío kà lé bío túara le Dónbeení bioní vūahũ yi:

«Mu bè-zǔrǐminí 6ànsowà bè-zǔrǐminí á ì khií búé jǐhũ.

Bíá le mí zū mu bío bío na 6a zū á ì khií pí bío.»*

²⁰ Ká mu wó kà síi, á lée webio á mu bè-zǔrǐminí 6ànsowà, làa bíá zū hã làndáwá, lè ho dǐmǐjǎ na ká bín-zǔrǐlowà wãa dà a bío? Le Dónbeení zéeníá mu le ho dǐmǐjǎ bè-zǔrǐminí lée bǎnbúmu.

²¹ Ho dǐmǐjǎ nùpua lè mí bè-zǔrǐminí hácírǐ á yí dàñna yí zūna le Dónbeení le bè-zǔrǐminí wárá na á le wee wé yi. Lé bún nòn á warén bioní na wa zéeníá na ka lòn bǎnbúmu bío, á le Dónbeení dñn wán á kǎñianáa bíá tà le yi.

* 1:19 Mi loñ Ezayii vūahũ 29.14

22 Ba *zúifùwa wi à 6a mi mu yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeení pánká. A bía yínón 6a zúifùwa bán 6èn lé mu bè-zúrmini á 6a wee cà.

23 Εε ká warén bán lé o Krista na 6a 6úaa ho kùrùwá wán bío á wa wee bue. Bún lé bío wee 6óoní 6a zúifùwa yi, á bía 6èn yínón 6a zúifùwa cón, á mu lé mu bónbúmu.

24 Εε ká bán na le Dónbeení hueekaa cón, à 6a wé zúifùwa tàá 6a yí wé zúifùwa, bán zū le o Krista wee zéeni le Dónbeení pánká lè le bè-zúrmini.

25 Mu bon. Le Dónbeení bío na 6a núpua le mu lé mu bónbúmu, bún dà 6arén bè-zúrmini wán. A bío 6a núpua le mu lé mu yídàmu le Dónbeení cón, bún dà 6a núpua pánká wán.

26 Wàn zàwa lè wàn hínni, mi loí mu sese. Minén na le Dónbeení hueekaa á mi wó le kuure, ká wa lá mu lè 6a núpua dání yi, á 6a bè-zúrmini 6ànsowà, lè ho pánká 6ànsowà, lè há zì-núná núpua na bío se, á yí boo mi t̄ahú.

27 Εε ká le Dónbeení màhá d̄in bío ho d̄imíjása le mu lé mu bónbúmu wán, á zéeniána le mu bè-zúrmini 6ànsowà bío j̄uhú mía. Le d̄in bío ho d̄imíjása le mu lé mu yídàmu wán, á zéeniána le bía pánkáwá wi bío j̄uhú mía.

28 Le hueekaa bía ho d̄imíjása wee loí dà wán, bía lé 6a ní-kāamáawa na bío j̄uhú mía, bèra a na à bío 6a le mu bío j̄uhú wi, à bún wé mu bè-kāamáa.

29 Lé bún n̄on á núpue yí dà máa khòn le Dónbeení yahó.

30 Le Dónbeení wó á wa páanía là a Yeesu Krista. Lé bún n̄on á wa yúráa mu bè-zúrmini binbirí na ló le cón. Mu lé o Krista mu á wa d̄in wán á wóráa 6a núpua na téréenna le Dónbeení yahó. Lé orén wó á wa bío s̄a le Dónbeení yi. Lé orén k̄anía w̄en.

31 Lé bún bío yi á le Dónbeení bióní v̄uahú á mu túara yi ká sii: «Yia le mí ì khòn, à wón khòn bío ó o Núhúso wó bío yi.»†

2

Bío ó o Poole buera ho Korente yi

1 Wàn zàwa lè wàn hínni, bío á ínén ì beere 6uara mi cón á 6ueé zéeni le Dónbeení bío na sà yi làa mia, á ì yí bía làa mia làa bióní na kokókaa. Mu mún yínón ho d̄imíjá bè-zúrmini bióní á ì biaráa làa mia.

2 Ho p̄ahú na á ì wi làa mia, á bío á ì lá wi à ì zéeni làa mia yínón bè-veere 6úi ká mu yínón o Yeesu *Krista bío, o Yeesu na 6a 6úaa ho *kùrùwá wán.

3 Ho p̄ahú na ì 6uara mi cón ká ì pánká mía, á le zánii wi yi.

† 1:31 Mi loí Zeremii v̄uahú 9.23

⁴ I bíoní làa bío á ì kàráanna lè 6a nùpua á wi mí dòn lè ho ñmíjása ñen-sia bíoní na 6a wee bío à búeráa 6a nùpua júná. Ká mu lé le Dónbeení Hácírí pànká á zéénia mu làa mia le bío á ì bíá á bon.

⁵ Lé búñ nòn á mi sídéro le Dónbeení yi á yí fàrá 6a nùpua bè-zúrmini wán, ká ho fàrá le Dónbeení pànká wán.

Le Dónbeení bè-zúrmini

⁶ Wa wee zéení mu bè-zúrmini lè 6a kèrètewa búenbúen na sídéro fàrá tína o Yeesu *Krista yi, búñ bon. Èé ká mu bè-zúrmini mu màhá yínón ho ñmíjá bè-zúrmini. Mu bè-zúrmini mu múñ yínón ho ñmíjá ñi-beera bè-zúrmini. Bán khíi hí ì vé.

⁷ Bío á warén wee zéení lè 6a nùpua lé le Dónbeení bè-zúrmini na bío sà ho ñmíjása yi. Mu bè-zúrmini mu bío fèra wi le Dónbeení síi yi hàrí ká ho ñmíjá ñmí yí léra, bèra a na à wa páaní le cùkú yi làa de.

⁸ Mu bè-zúrmini mu á ho ñmíjá ñi-beera yí zū. Ká 6a lá zūna mu, se 6a yí búaa o Nuhúso na lé o cùkúso ho *kùrùwá wán.

⁹ Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vūahú yi:

«Mu bío na ó o nùpue ñmí yí mən, á ñmí yí já,

bío na ó o nùpue yàá ñmí yí leékaa hùúu,

lé búñ le Dónbeení wíokaa á bàrá ká làa bíá wa le.»*

¹⁰ Búñ bío so á le Dónbeení zéénia lè warén lè mí Hácírí. Mu bon. Le Dónbeení Hácírí wee mi mu bío búenbúen sese á zúrí, hàrí le Dónbeení mí bèere bío na khíina zoo sà yi.

¹¹ O nùpue hácírí mí dòn lé ñmí zū hā yilera na wi o yi. Lé làa búñ síi á le Dónbeení Hácírí mí dòn lé ñmí 6èn múñ zū le Dónbeení yilera na wi le yi.

¹² Le hácírí na warén yú á yínón ho ñmíjá na ká hácírí, ká ñmí wa yú lé le Dónbeení Hácírí. Le Dónbeení dó mí Hácírí mu wən, à wa ñmí zúrínáa mu sāamu na le wó làa wən.

¹³ Warén yí máa bío mu sāamu mu bío yi lè ho ñmíjá bè-zúrmini kàránló na wa yú. Bùéé. Wa wee bío mu sāamu mu bío yi lè le Dónbeení Hácírí bíoní na le wee zéení làa wən. Lé ká síi á wa wee zéenína le Dónbeení bío yara lè le Dónbeení Hácírí mu bíoní.

¹⁴ O nùpue na bò mí kùrú hácírí món, wón nùpue so yí dà máa tà bío wee lé le Dónbeení Hácírí cón. Mu ka lòn búnbúmu 6ànso cón. O yí dà máa zúrí mu kúará. Lé bío le Dónbeení Hácírí mí dòn lé ñmí wee na ò o nùpue ñmí cikon mu bío.

¹⁵ Ká a nùpue na le Dónbeení Hácírí wi yi, wón wee ñmí cikon mu bío búenbúen, ká ñi-veere yí dà máa cikon bío wi orén yi.

¹⁶ Làa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní vūahú yi ká:

«Lée wée dà à zúrí o Nuhúso yilera?»

* 2:9 Mí loñ Ezayii vūahú 64.3

Lée wée dà le zéení á à na a yí?»†

Ἐε κά warén na le Dónbeenĩ Hácírí wi yi, bán yilera là a *Krista yilera lée dà-kéní.

3

Wa lé le Dónbeenĩ ton-sáwá

¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mu bon. Mi ka lòn ðímíjása na le Dónbeenĩ Hácírí mía yi. Lé bũn nɔn á ĩ yí ðàrna yí bía làa mia lè 6a nùpua na sídéro fàrá tĩna bĩo síi, à ĩ bía làa mia lòn nùpua na lée kúnkúzàwa mi sídéro ðání yi.

² Lé bũn te bĩo hã bioní na á ĩ bía nɔn mia ka lòn yoomu. Hã yí ka lòn ðĩnló na lĩ. Mu bon, ĩ lá bía làa mia lè hã bioní na ka lòn ðĩnló na lĩ á mi máa ðàn máa zũn hã kúará. Hàrĩ hã laa na kà wán, á mi pá yí dà máa zũn hã kúará,

³ Lé bĩo á mi pá buan miten lè ho ðímíjása bĩo síi. Le yandee na mi wee dí làa mĩn lè hã fio na wi mi pãahũ á so yí máa zéení le mi buan miten lè 6a bĩo síi, á wára búenbúen so yínɔn 6a wára le?

⁴ Bĩo ó o búii le mínén bò a Poole yi, ò o búii le o Apoloosi lé yĩa á mínén bò yi. A bũn 6a ðímíjása wára lè mi wára yínɔn dà-kéní le?

⁵ Le ĩ yáá tùa mia. O Apoloosi lée wée? A ĩnén Poole lée wée? Wa so yínɔn le Dónbeenĩ ton-sáwá na mi bò níní yi á tàráa le bĩo le? Warén lè wa nĩ-kéní kéní wee sá ho tonló na ó o Nùhũso nɔn wen le wa sá.

⁶ Inén lé yĩa dù, ó o Apoloosi hɔn. Ká le Dónbeenĩ lé ðio wee ðéé mu.

⁷ Bũn wee zéení le yĩa dù làa yĩa hɔn á yínɔn ðèè. Le Dónbeenĩ mí ðòn lé ðio wee wé à mu ðá.

⁸ Yĩa dù làa yĩa hɔn búenbúen lée dà-kéní. Le Dónbeenĩ khii sáání 6a nĩ-kéní kéní yi á à héha lè ho tonló na 6a sá.

⁹ Mu bon. Wa pánía wee sá na le Dónbeenĩ yi. Minén lé le Dónbeenĩ mɔhũ na le wee vã. Mi mún lé le Dónbeenĩ zii na le wee so.

¹⁰ Inén le Dónbeenĩ nɔn mí pánká yi, á ĩ ka lòn zĩ-so tente na wã le zii á bàrá jũhũ. Hã laa na kà wán á nĩ-vio lé bĩa wee so le zii jũhũ na á ĩ bàrá wán. Ἐε κά 6a lè mí nĩ-kéní kéní màhã ko 6a yí hácírí bĩo 6a à soráa wán.

¹¹ Le zii jũhũ ðén wãa bàrá vó, mu lé o Yeesu Krista. A nùpue na kũn dà a bàrá zii jũhũ veere wón mía.

¹² Ba búii wee so le zii jũhũ mu wán lè ho sánú, tàá t̃jɔn. Ba búii lé hã huua na yàwá here á 6a wee soráa. Ba búii yáá bèn lée búèení, tàá jãakãa, tàá kãaní á 6a wee soráa.

¹³ Ká bĩo á 6a lè mí nĩ-kéní kéní tonló sáráa, bũn á à wé le cítii fi nɔnzoñ á mu ù zũn yi wéréwéré. Mu zoñ ká ho ðshũ lé hĩa á à khén wa nĩ-kéní kéní tonni kúará.

† 2:16 Mi loñ Ezayii vùahũ 40.13

¹⁴ Ká yĩa son lè mu bïo na dà ho dõhũ, á wón á à yí mu cùnú.

¹⁵ Ká yĩa bïo na ó o sonnáa òn cã, á wón á à khe búenbúen. Bànso á à kãní, ká a màhã à keí lòn nùpue na kãa ho dõhũ yi khii ló á bò yi kãfianáa.

¹⁶ Mi so yí zũ ká minén lé le Dónbeenĩ zii, á le Dónbeenĩ Hácírí wi mia le?

¹⁷ Awa, ká a búí yáara minén na lé le Dónbeenĩ zii, á le Dónbeenĩ á à siiní wón bànso òhũ, lé bïo le Dónbeenĩ zii bïo sã lerén mí dòn yi.

¹⁸ Héyí! O búí yí khà mítén. Hen ká a búí wi mi òhũ á wee leéka le mí léé bè-zũrĩmĩnĩ bànso làa bïo ho òhũ ná nùpua wee leékaráa mu, à bànso wé lòn bõnbú, lé bũn ò na ká à wé mu bè-zũrĩmĩnĩ bànso binbirĩ.

¹⁹ Lé bïo á ho òhũ ná na ká bè-zũrĩmĩnĩ á lé mu bõnbúmu le Dónbeenĩ cõn. Mu túara le Dónbeenĩ bíoní vũahũ yi ká síi: «Le Dónbeenĩ wee vĩ mu bè-zũrĩmĩnĩ bànso wá lè 6a hénní na wi 6a yi.»*

²⁰ Mu mún pá bĩnía túara ho vũahũ mu yi: «O Nũhũso zũ le mu bè-zũrĩmĩnĩ bànso wá yilera léé kãamáa.»†

²¹ Bũn bïo yi, ò o búí wãa yí yòoní mítén 6a nùpua bïo yi. Bũn òhũ mia. Lé bïo á mu bïo búenbúen bïo sã mia.

²² Inén Poole là a Apoloosi là a Piere búenbúen bïo sã mia. Hãrí ho òhũ ná lè le mukãní lè mu húmú á bïo pá sã mia. Bïo wee wé ho zuia làa bïo yĩró ò wé búenbúen bïo sã mia.

²³ A minén bán bïo sã a *Krista yi, ó o Krista bïo òn sã le Dónbeenĩ yi.

4

O Krista tonkarowà tonló

¹ Mi ko mí zũn le warén lé o *Krista tonkarowà á lé o ton-sáwá na le Dónbeenĩ kàràfáa mu bïo na sà yi le wa zéení lè 6a nùpua.

² Bïo 6a wee cà a ton-sá cõn lé ò o bè bïo 6a le o wé yi lè mí dà-kéní kéní.

³ Hãrí mu wé minén, tàá 6a nĩ-vio à cítí mi í tonló na 6a dó mĩ dãní yi, se bũn búenbúen léé coon. Inén í beere yáá yí máa cítí íten.

⁴ Í láa íten yi bũn bon, èé ká bũn màhã yí máa zéení le í téréna. O Nũhũso lé yĩa á à cítí mi.

⁵ Lé bũn bïo yi, à mí yí cítí nùpue ká mu pãahũ á yí dãn. Mi pa a Nũhũso buenlò. Ká a khii bueé dãn, á bïo 6a nùpua wee sà mítén le tĩbíri yi wé búenbúen ó o bueé dé mu khoomu wán, á bïo 6a wee leéka mí yiwa ó o bueé benka. Hón pãahũ so yi, ká yĩa ko làa fobúa, á le Dónbeenĩ ò dé bànso fobúa.

* 3:19 Mi loĩ Zoobu vũahũ 5.13 † 3:20 Mi loĩ Lení vũahũ (Psaumes) 94.11

⁶ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, b̃io á ĩ bía khĩna wán b̃ũn á ĩ bía b̃ò ĩnén là a Apoloosi wán, bèra a na à mu séení mia à mi zũrnáa le b̃ionĩ na kà kúará: «Mi yí dà b̃io túara wán.» Minén t̃lahũ ó o búí yí yòoní m̃iten b̃io ó o b̃ò a búí yí á p̃ánáa o búí b̃io.

⁷ O búí yí b̃io le mí po b̃ia ká. B̃io wi mi c̃ñ lé le Dónbeenĩ ñon mu mia. Ká mu ka kà, á lée webio ñon á mi wee yòonínáa m̃iten ka lè mu lée b̃io na á mi yú m̃iten?

⁸ Minén bán w̃aa yú b̃io mi màkóo wi yi búenb̃uen lon? B̃io búí yí f̃oora mia sá? Mi w̃aa wee dí le b̃éeni ká warén níi ló lon? I yáá b̃èn wee fan le mu wé làa b̃ũn à warén mún p̃ání dí le b̃éeni mu làa mia.

⁹ Mu bon. I wee leéka le warén na lé o Yeesu Krista tonkarowá á le Dónbeenĩ wó á wa ka lè wa dú 6a ñupua na ká m̃ón. Wa ka lòn kàsósa na 6a ko 6a búe 6a ñupua yahó lè ho wáayi tonkarowá yahó.*

¹⁰ Warén ka lòn b̃ónb̃úwá ho ðim̃ínása c̃ñ wa p̃ániló là a Krista b̃io yi. Ká minén bán wee leéka le mí lé mu bè-zũrminĩ b̃ansowà mi p̃ániló làa wo b̃io yi lon? Warén ka lòn yídàwa, ká minén bán wee leéka le mí p̃ankáwá wi lon? Warén 6a ñupua wee loĩ dà wán, ká minén bán 6a wee dé ho c̃ukú yi lon?

¹¹ Hàrí lòn zuia, ká warén le h̃ini lè le ju-h̃aní wee búe. H̃a s̃i-z̃inia wee f̃ò w̃en. Ba wee h̃éé ha w̃en. Wa lòn-kéní mia.

¹² Wa wee sá à lò be, à bè yi yíràa wa j̃ii ð̃nló. Hen ká ỹia là w̃en, à wa dúbua b̃anso yi. Hen ká 6a wee beé wa lò, à wa h̃i wa s̃ia.

¹³ Hen ká 6a wee yáa wa yèni, à wa b̃io mu s̃amu b̃ioní làa ba. Ho ðim̃ínása yèn-d̃ání yi, á hàrí lòn zuia á warén ka lòn zàn-b̃io na 6a wee c̃á lée kúia. Ba wee c̃atí w̃en lòn yíràa.

¹⁴ B̃io á ĩ túara ká á yíññ b̃io na á ĩ túara à déràa ñiyio mia. B̃uèé. I wi à ĩ zéení mia le ĩ zàwa na á ĩ wa làa s̃òobéé b̃io s̃ii.

¹⁵ Mu bon. Hàrí ká b̃ia wee pa mi b̃io o Krista w̃shũ wán á ka c̃èrèé, se m̃in maá o Krista mu b̃io ðání yi lé ĩnén ĩ ðòn. Lé b̃io á ĩnén lé ỹia á buera a Yeesu Krista b̃in-tente ñon mia, á mi tà le yi.

¹⁶ Awa, á ĩ b̃ènt̃iñ wee yanka mia, mi s̃abéré à mi wé bè b̃io á ĩnén wee wé yi.

¹⁷ Lé b̃ũn b̃io yi á ĩ ì tonka a Tim̃otee na lé ĩ za na á ĩ wa làa s̃òobéé, w̃ón na b̃ò a Ñuh̃uso w̃shũ lè mí s̃òobéé. I ì tonka a ò o 6uee w̃ioka leéka mia làa b̃io á ĩnén ĩ b̃eere 6uannáa ĩten

* **4:9** Mu p̃ahũ ká h̃a h̃ia táró wi, ká k̃sh̃usa na ló le mí h̃in-táwá vaá ðarína b̃ia 6a funnáa, à 6a sè 6a níi b̃io búenb̃uen à b̃ñi varáa m̃in k̃sh̃ũ. Hàrí 6a zúkúsa na 6a w̃iikaa á 6a mún wee wé 6ua varáa lè mí yèn-vèení. Ká 6a vaá ð̃ñ à 6a z̃amáa lé lée ð̃ñ, à 6a wé 6uee kh̃i yahó làa b̃io 6a sò. Ká mu búenb̃uen kh̃ina vó, à 6a màh̃a búe b̃ia 6a w̃iikaa 6uan 6a z̃amáa yahó.

o Yeesu Krista wõhũ wán. Lé bũn á ï mún wee kàrán lè 6a kèrètɛwa kuio hã lùà bùenbùen na á ï wee va dã yi.

18 Ba bùi mi tlahũ wãa búakáa wee bío le ï máa bíní máa kãa lè mi cõn, á 6a wee bùaaní mítén.

19 ƐƐ ká a Nùhũso tà mu, á hen làa cĩnú ká ï bíní bueé búεkí mia. Hón pãahũ so yi ká mu máa wé 6a nùpua mu khòn-bíoní na 6a bíá á ï jí á mu ù kãja yi mí dòn, ká bío 6a dà wee wé á ï mún ñ mi.

20 Mu bon. Le Dónbeení béeñí bío yí kãjaa bíoní mí dòn yi, bùeé. Ba nùpua ko 6a mi le Dónbeení pánká wa wára yi.

21 Mi wi á ï 6ua bũni buennáa mi wán lée, tàá ï wayíú iten à buennáa, à mi zũn ká ï wa mia?

5

Mu koomu na wó 6a kèrètɛwa kuure yi

1 I jí à 6a le mu koomu na á bĩa yí zũ le Dónbeení yàá yí máa wé, á 6a bùi wee wé minén tlahũ. Ba le o bùi á wee fé mín nu f̃ɛɛ.

2 A bũn pá yí máa vá mia, à mi pá wee bùaaní mítén lon? Yia wee wé bũn bío so á ko ò o ja lén mi tlahũ.

3 Inén wón hàrí bío á ï mía mi tlahũ mi cúee, ká ï hácírí dén wí làa mia. I ka le ï wí mi tlahũ á fãnáa le cĩtíi b̃anso bío yi

4 wa Nùhũso Yeesu yèni yi. Mi kúaa mín wán, á mi zũn le ï wí làa mia lè ï hácírí, á wa Nùhũso Yeesu pánká mún wí làa mia.

5 Mu zoñ, à mi lén b̃anso mi tlahũ ò o *Satãni yáa o sãnia. Ká mu wó ká, á le Dónbeení á à kãní a mànáká wa Nùhũso buenlò pãahũ.

6 Miten bùaaníló jũhũ mía. Mi so yí zũ ká le ja-fini 6a dó mu dũmu yi cĩnú khan à mu bùenbùen lé le?

7 A mi cén ceé miten. Bũn bè-kohó so síi na ka lòn ja-fini á mi búe jũhũ mi tlahũ. Ká mi wó bũn, á mi ì wé 6a nùpua na wee ce, á à keñ lòn dũn-khanii na á ja-fini mía yi. Mi yàá lé 6a nùpua na wee ce vó, lé bío á ho *Paaki muiní *Pioza á 6a 6ó wa bío yi, wón Pioza so lé o *Krista mí bæere.

8 Lé bũn ñon á mi wãa yí le wa dí ho Paaki sãnú lè mu bío na yí se lè mu sũnsũmámu na ka lòn ja-fini. Ká mi wa dí ho lè mu cemù lè ho tũiá poni na ka lòn búurú na á ja-fini mía yi.

9 I móndén vũahũ na á ï túara ñon mia á ï bíá le mi wé yí va dã bĩa wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà.

10 I yí bíá le mi wé yí va dã bĩa yí zũ le Dónbeení na wee dé mítén ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yi, á sía wee vá mí ninzàwa bío yi, á wee ja-a, á wee há há wõnna. Mu lá lé làa bũn, se mi lá à lé ho ðímíjã yi.

11 ƐƐ ká bío á ï wí á ï bío, lé bĩa màhá le mí lé 6a kèrètɛwa, à 6a wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà, á sía wee vá

mí ninzàwa bïo yi, á wee hã hã wònna, á wee yáa mí ninzàwa yènnáa, ká 6a a ñu khée, á lé 6a kònlowà, bán síi lé bïa á ï le mi wé yí va dā. Mi yáa yí ko à mi wé páaní dí làa ba.

12-13 Ho ñmíjása na yí zū le Dónbeení á bïo yí ciran mi. Le Dónbeení lé ñño khii cíti bán. Eε ká minén 6èn ko mi wé ñi mi kuure nùpua cítií. Bïo ká lé bïo túara le Dónbeení bíoní vūahū yi: «Mi ña a ñi-sūmúí lén mi ñahū.»*

6

Ba kèrètíewa na wee ve mìn le citti yi

1 Bïo lon lon ká minén ó o búí lè mìn za kèrètíe á hã bíoní wi pāahū ò o máa va le Dónbeení nùpua cón à bán fáa hã, ká a va bïa yí zū le Dónbeení cón le bán wé mu lée webio?

2 Mi so yí zū ká bïa bïo sã le Dónbeení yi lé bán khii cíti ho ñmíjása le? Ká lé minén khii cíti ho ñmíjása á se mi mún dà á cíti bïo ñúhū mia.

3 Mi so yí zū ká lé warén á khii cíti ho wáayi tonkarowà le? Ká mu wó ká se ho ñmíjása bïo á wa mún dà á cíti.

4 Lée webio ñon ká hã bíoní wi mi pāahū à mi lén va bïa 6a kèrètíewa kuure bïo ñúhū mia cón na lé ho ñmíjása à bán cíti mia?

5 Hã ñiyio so yí máa dí mia le? Bè-zūñmíni 6ànso so mia mi ñahū na dà à fεε hã bíoní na wi bïa lé 6a zàwa pāahū le?

6 Awa, bïo á mi wé lén va bïa yínon 6a kèrètíewa cón à bán fáa mi tūiáwà so lée bïo na ko làa wéró le?

7 Bïo mi wee 6ua mìn varáa le cítií yi bún yáa wee zéeni le mi bïo yáara 6úen6úen. Ho wékheró so lá yí ko à ho wé kúu mia le? Mi so lá yí ko mi wé tà à 6a tē mi wán le?

8 Minén lé bïa yáa wee wé khe lè mìn zàwa lè mìn hñni, á wee tē 6a wán.

9 Mi so yí zū kénkén le bïa wee wé mu bè-kora á níni máa kéñ le Dónbeení béeni yi le? A mi cén yí khà miten. Lé 6a nùpua na wee dé míten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yi, làa bïa wee hã hã wònna, 6a bá-féwá lè 6a hã-féwá, 6a báawa mìn yi na wee da làa mìn,

10 6a kònlowà, làa bïa sía wee vá mí ninzàwa bïo yi, làa bïa wee ñu khée, làa bïa wee yáa mí ninzàwa yènnáa, lè 6a ñi-wàna, bán 6úen6úen níni máa kéñ le Dónbeení béeni yi.

11 Bïo á ï tò yi ká 6úen6úen lé bún 6a 6úí fù wee wé mí ñahū. Eε ká le Dónbeení wáa ceéra mia. Mi bïo sã le yi. Mi wó 6a nùpua na téréna le Dónbeení yahó. Bún 6úen6úen wó wa Núhúso Yeesu *Krista pánká lè le Dónbeení Hácírí pánká yi.

Mi wé 6ua miten sese

* 5:12-13 Mi loñ Lándá zéeni ló vūahū (Deutéronome) 17.7

¹² Ba 6úi wi mi t̄ahũ wee bío le mu bío 6úen6úen wéro ní n̄n mí yí, á b̄n w̄a bon. Εε ká mu bío 6úi wéro m̄h̄á yí máa na à mi va làa yahó. Inén dà a bío le mu bío 6úen6úen wéro ní n̄n m̄i. Εε ká í m̄h̄á máa díá á mu bío mu 6úi máa yí p̄nká í wán.

¹³ Mi mún wee bío le ho đ̄nló wó ho p̄ohó bío yí, á ho p̄ohó 6èn wó ho đ̄nló bío yí. Εε ká ho p̄ohó loo, ho đ̄nló loo á le Dónbeenĩ kh̄ii 6úe ɲúhũ. Mi cén yí hácírí, wa s̄nía yí wó ho h̄á-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄iwà bío yí. H̄a bío s̄a a ɲúhũso yí, ó o ɲúhũso wee pa h̄a bío.

¹⁴ Bío á le Dónbeenĩ vèeníanáa o ɲúhũso lé b̄n 6àn sii ó o mún kh̄ii vèeníanáa w̄en lè mí p̄nká.

¹⁵ Mi so yí zū ká mi s̄nía lé o *Krista s̄nía bío 6úi le? O Krista s̄nía bío 6úi so ko à h̄a p̄aní là a h̄a na wee yèé m̄iten le? B̄uée dé.

¹⁶ T̄aa mì so yí zū ká a báa na p̄anía là a h̄a na wee yèé m̄iten á lée dà-kéní làa wo le? Bío ká lé bío túara le Dónbeenĩ bíonĩ v̄uahũ yí: «Ba mí n̄w̄a ɲun á à wé s̄nía dà-kéní.»*

¹⁷ Εε lé b̄n ká ȳia 6èn p̄anía là a ɲúhũso á wón 6ànso á à wé dà-kéní làa wo mí hácírí yí.

¹⁸ Mi kh̄i ho h̄á-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄iwà wéro yí. Mu bè-kora na ó o n̄pue dà a wé 6úen6úen á yí máa 6óonía s̄nía yí ká mu yín̄n ho h̄á-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄iwà. Ȳia wee dé m̄iten ho h̄á-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄iwà wéro yí, á wee wé khe lè mí k̄urú s̄nía.

¹⁹⁻²⁰ Mi so yí zū ká mi s̄nía lé le Dónbeenĩ Hácírí z̄ii le? Le Dónbeenĩ n̄n mí Hácírí mia à le k̄erí mia. Le Dónbeenĩ yà mia ho yà-n̄n he6úee yí. Mi w̄a yí te m̄iten. A mi cén w̄a dé ho c̄ukú le Dónbeenĩ yí lè mi s̄nía.

7

Mu yaamu bío

¹ H̄a laà na kà wán, á bío mi t̄uakaa làa mi, lé b̄n á í w̄a à zéeni yara làa mia. Mi wee bío le mu se ò o báa yí p̄aní là a h̄a.

² Εε ká bío ho h̄á-fénló lè ho bá-fénló boo h̄a laà na kà wán, á inén 6èn le o báa ko ò o wé p̄aní lè m̄in h̄a, ò o h̄a mún wé p̄aní lè m̄in báa.

³ O báa yí ko ò o p̄í m̄in h̄a ká wón m̄akóo wi o yí, ó o h̄a mún yí ko ò o p̄í m̄in báa ká wón m̄akóo wi o yí.

⁴ O h̄a s̄nía bío yí s̄a a yí, lé 6àn báa á h̄a bío s̄a yí. O o báa s̄nía bío mún yí s̄a a yí, lé 6àn h̄a á h̄a bío s̄a yí.

⁵ O báa lè m̄in h̄a á yí ko 6a p̄í m̄in. Ká 6a h̄a yí máa p̄aní á mu ko mu wé bío na 6a bía tò wán le mí ì kh̄i m̄in yí á à d̄a p̄ahũ 6úi, ká mí ì dé mí s̄obéε ho fioró wéro yí. Ká ho p̄ahũ

* 6:16 Mi loĩ Bío ɲúhũ 6úeenĩ v̄uahũ (Genèse) 2.24

mu khíina, à 6a bíní wé páaní làa mín. Ká bǔn yí wó á nún-sí 6a hía máa dàń míten máa 6ua yí bǐo ó o *Satāni wee khà là 6a nùpua vīnī dǎnī yí.

⁶ Bǐo á ĩ bía nǎn mia kà á yí máa zéení le ĩ le mi wé mu konloon. Eε ká mi màhá mún dà wé è wé làa bǔn.

⁷ Inén wón lá wi à 6a nùpua 6úen6úen yí yaka là ĩ bǐo síi. Eε ká le Dónbeenĩ wee na mu bǐo wéró pánká wa nǐ-kéní kéní yí mún núná yí. O 6úí á à ya, ká a 6úí dà á a kēnī máa ya.

⁸ Bǐo kà lé bǐo á ĩ 6èn ñ bǐo ò na 6a mabáawa là 6a maháawa yí: Mí wáa lá kará á yí yanka là Inén bǐo, se mu se.

⁹ Eε ká mi yí dà mu, à mi yaka. O nùpue yan, á sūaaní bǐo ó o ò kēnī á máa ya, ká a nǎn yí dà mí síi máa hí.

¹⁰ Bǐa lé 6a kèrètíewa na yan mín, bán á ĩ ñ bǐo bǐo kà á à na yí. Hón nǐ-cúa so yínǎn Inén te há, lé o Núhúso te mí nǐ-cúa. O háa á yí ko ò o pí mín báa díá ká a lén.

¹¹ Ká a hía wà, ò o 6èn mún yí bíní vaa ya. Tàá ká a wi ò o bíní ya, ò o véení há bioní là mín báa, à 6a ya mín. Lé mu ó o báa mún yí ko ò o na mín háa.

¹² Há nǐ-cúa na á ĩ 6èn ñ fε bǐo kà wán á à na bǐa ká yí, hón yínǎn o Núhúso te há, lé Inén te ĩ nǐ-cúa. Ká a báa là a háa yan mín, ó o báa hía wó a kèrètíe, à bán háa na yínǎn kèrètíe á tà le mí ñ kēnī làa wo, á bán báa yí ko ò o na a.

¹³ Lé làa bǔn síi, ká a háa là a báa yan mín, ó o háa hía wó a kèrètíe, à bán báa na yínǎn kèrètíe á yí pǎ a, á bán háa yí ko ò o lén díá mín báa.

¹⁴ I wee bǐo ká síi lé bǐo ó o báa na ñn yínǎn o kèrètíe á bǐo sǎ le Dónbeenĩ yí bán háa na lé o kèrètíe bǐo yí. Mu mún lée dà-kéní là a háa na yínǎn o kèrètíe. Wón mún bǐo sǎ le Dónbeenĩ yí bán báa na lé o kèrètíe bǐo yí. Mu lá yí ka kà, á 6a zàwa bǐo máa sí le Dónbeenĩ yí. Eε ká 6a bǐo sǎ le yí.

¹⁵ Eε ká yía màhá yínǎn o kèrètíe hía wi ò o fáa mu yaamu à yía lé o kèrètíe díá le o fáa. Ká mu wó kà, se yía lé o kèrètíe wi míten. Le Dónbeenĩ von mia à mi kēnī mín wán làa héerà.

¹⁶ Nún-sí, á minén háawa na lé 6a kèrètíewa á le Dónbeenĩ dà à ñn wán á à kánínáa mí bǎrání na yínǎn 6a kèrètíewa. Tàá minén báawa na lé 6a kèrètíewa á le Dónbeenĩ dà à ñn wán á à kánínáa mí hǎnání na yínǎn 6a kèrètíewa.

Mi díá míten làa bǐo mi fù karáa

¹⁷ Ká bǐo á ĩ bía nǎn mia kà níi ló, á bǐo ó o Núhúso wó á mi nǐ-kéní kéní bǐo karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia, lé bǔn à mi pá díá là míten. Bǔn lé bǐo á ĩ wee kàrán là 6a kèrètíewa kuio há làa 6úen6úen yí.

¹⁸ O 6úí lá *kúio á le Dónbeenĩ vonnáa wo, à 6ànso yí sà mu. Tàá yía le Dónbeenĩ von ò o ñn yí kúio à wón mún yí kúii míten.

19 Ho *kúiiró lè ho yí kúiiró bïo òúhũ míá. Bïo bïo òúhũ wi lé à wé bè le Dónbeenĩ bïo na le bò henía yi.

20 Mi ñi-kéní kéní díá miten làa bïo mi fù karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia.

21 Yia lá lée wobá-ñii á le Dónbeenĩ vonnáa wo, ò o yí yáa mí yilera bũn bïo yi. Εε ká bïo á òanso á à κερνάa miten ñii khii ñon wo yi, ò o wáa bè bũn bàhó yi.

22 O wobá-ñii na ó o Núhũso von ó o bïo sã a yi, wón wáa wi miten o páaníló là a Núhũso bïo yi. Lé làa bũn síi ó o ñupue na ó o *Krista von ká a wi miten wón òèn lé o Krista wobá-ñii.

23 Le Dónbeenĩ yà mia ho yà-ñon hebúee yi, á mi wáa yí díá le 6a ñupua wé mia lè mí wobáanĩ.

24 Wàn zàwa lè wàn hínni, bïo mi fù karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia lé bũn à mi díá lè miten le Dónbeenĩ yahó.

Bia ñin yí yan bio

25 Ká bia ñin yí yan hùúu, bán bïo na à ñi bïo 6a ñin yí na le o Núhũso bïo na ó o bò henía bũn míá. Εε ká bïo á ñi lé o ñupue na á 6a dà a dé mí sía yi mu sãamu na le Dónbeenĩ wó làa mi bïo yi, á ñi zéeni 6a.

26 Le lònbee na ho zuia ká bïo yi á bïo ká lé bïo á ñi wee leéka: Mu se à 6a díá miten làa bïo 6a bïo karáa.

27 Yia bò mu fũaamu à wón wáa yí cà bïo o ò búe làa bũ. Ká yia òèn ñin yí bò mu, à wón wáa díá.

28 Ká yia màhá pá yan, se mu yínorĩ bè-kohó. O hínzoró na òan fũaalè wi ká a yan, se mu yínorĩ bè-kohó. Ká bia yanka bán wi le lònbee yi ho ñimíjã yi. A le òen lònbee so á ñi yí wi à le yí òarén.

29 Wàn zàwa lè wàn hínni, bïo ká lé bïo á ñi wi à ñi bïo na mia. Ho páahũ na ká á yí túee. A wáa lá bïo ká ñii wán, le bia yan à wé le 6a yí yan.

30 Le bia wee wá à wé le 6a yí máa wá. Le bia wee zãmaka à wé le 6a yí máa zãmaka. Le bia wee yà mu bïo à yí dé mí sía bïo 6a yà yi.

31 A bia ho ñimíjã bïo símu zon, à ho ñimíjã bïo wé lòn bè-kãmáa cón. Lé bïo á ho ñimíjã làa bïo mí òon làa ho á máa míá ká ho ò vé.

32 Mi lá wi miten, á yilera yí máa yáa, se ñi wa mu. O báa na yí yan wón wee dé mí sòobéε o Núhũso tonló yi. O wee cà ò o wé bïo sí a Núhũso yi.

33 Ká a báa na yan, wón òèn yahó sã ho ñimíjã bïo. O wee cà ò o wé bïo sí mín háa yi.

34 O wáa wi lè há sãa ñun. Lé bũn mún lé o háa na yí yan táa o hínzoró na òan fũaalè wi. Ba wee dé mí sòobéε o Núhũso tonló yi. Ba wee cà à 6a bïo búenbúen sí a Núhũso yi. Ká yia yan wón yahó sã ho ñimíjã bïo. O wee cà ò o wé bïo sí mín báa yi.

³⁵ I wee bío kà síi lé mi séeníi bío yi, ká í yí máa kíká mia. Ká í màhá wi à bío ko lè ho wéró bún lé bío à mi wé, à na miten búenbúen o Núhúso tonló yi á yí titika.

³⁶ Ká a yàronza búii wee leéka le ká mí yí yan mín fúaalè se mi wó khon làa wo, ká a zū le mí yí dà mí síi máa hí hùuu, ò o wee leéka le mí ko à mí ya mín, se bún yínón bè-kohó. A 6a ya mín.

³⁷ E ká a yàronza búii màhá lon mu míten le mí máa ya mín fúaalè, á zū le mí dà à hí mí síi, ká mu ló arén míten yi binbirí, ò o búii yí kíkáa wo yi, se o wó se.

³⁸ Bío wi bín lé bío kà: O yàronza na fó mín fúaalè á yan á wó se. E ká yía le mí máa ya, wón 6èn bío sá sūaaní.

³⁹ O háa là a báa na mu yaamu céera á yí dà máa fáa mín yi ká yínón o báa húrun. Ká 6àn báa húrun, se o wi míten, á dà a ya a báa na ó o síi vá yi. Ká a báa mu màhá ko ò o wé o kèrètíe.

⁴⁰ E ká a màhá kará yí yan, se o bío á à wíoka à wé se. Bún lé bío á ínén wee leéka. A í mún zū le le Dónbeení Hácírí wi làa mi.

8

Le muini taa bío

¹ Há làa na kà wán, á wa 6èn ò loní ho tùaró na sá 6a bùaa na yan lè le muini taa bío. Mi wee bío le wa búenbúen lé 6a bè-zúrlowà, bún bon. Bún bío zúrló so lé bío wee na ò o nùpue 6úaanínáa míten. E ká le waminí dén wee wé à wa siadéro va lè ho yahó.

² Yia wee leéka le mí lé o bè-zúrló wón 6ànso òn yí zū mu làa bío ó o ko ó o zúrnáa mu.

³ E ká yía wa le Dónbeení wón le Dónbeení zū le o bío sá mí yi.

⁴ Awa! Ba bùaa na 6a yan lè le muini há wónna wán taa làró dání yi, á bío kà lé bío á í bío: Wa búenbúen zū le mu bíowa na 6a nùpua wee lá lòn dofiina ho òmíjía yi á bío nùhú mia. Warén zū le le Dónbeení lée dà-kéní mí dòn.

⁵ Há pànká-beera na yí máa mi, á 6a nùpua búii wee ve làa dofiina tàà núnáa, á boo. Hàrí ká hín pànká-beera so wi ho wáayi lè ho tá wán,

⁶ se warén bán zū le le Dónbeení lée dà-kéní mí dòn. Dén lé òlò lé wa Maá na léra mu bío búenbúen. Lé lerén mún léra wen à wa bío sí le yi. Wa mún zū le o Núhúso lée ní-kéní mí dòn. Wón lé o Yeesu *Krista, yia non á mu bío búenbúen wiráa. Lé orén mún non á wa à yíráa le mukáni binbirí.

⁷ Warén zū le mu bíowa na 6a nùpua wee lá lòn dofiina bío nùhú mia. E ká 6a kèrètíewa búenbúen màhá òn yí yí bún bío zúrló so. Ba búii na sòobáa dó mí sía há wónna háló yi á hàrí lòn zuia ká 6a wee là le muini taa, à kéí le 6a níni pá wi

hã wònna hãlò yi. A bïo 6a lé 6a nùpua na pànkáwá mía le Dónbeenĩ bïo dǎní yi, ká 6a wee là hã taa mu, à 6a leéka le mí wó khon.

⁸ Mu yínǎn dǐnló lé hĩa wee wé à wa bïo wé sí le Dónbeenĩ yi. Wa dú ho loo, á bïo 6úi máa bè wa bïo wán. Wa mún yí dú ho loo, á bïo 6úi máa fá wa bïo jii.

⁹ Minén bán zū le mi dà ho dǐnló búenbúen wé è dí. Εε ká mi màhá le mi yiwa. Nún-sí, á yĩa pànká tà mía le Dónbeenĩ bïo dǎní yi á dà a va a ví bïo minén wee wé bïo yi.

¹⁰ Ká yĩa pànká mía le Dónbeenĩ bïo dǎní yi á mǎn ùnén na zū mu bïo à ù kará hã wònna zii á wee là le muini taa, ó o so mún máa yí hã làró sí-hebúee le?

¹¹ Bún ká yĩa pànká mía le Dónbeenĩ bïo dǎní yi, wón na ó o Krista húrun bïo yi, á hĩa ví ùnén bïo zūnló bïo yi.

¹² Hen ká mi wee wé khe lè mǐn zàwa lè mǐn hǐnni na pànkáwá mía le Dónbeenĩ bïo dǎní yi ká síi, se lé o Krista mí bεεre á mi wee wé kheráa.

¹³ Lé bún nǎn, ká í bè-dínii 6úi dà à vǐnǐ wàn za tàá wàn hǐnló, á í máa bǐnǐ máa là taa hùúu, bèra a na à 6a hĩa yí vǐ ínén bïo yi.

9

Bïo ó o Poole bia mí tonkaa tonló dǎní yi

¹ Inén so yínǎn nùpue na wi ìten le? I so yínǎn o Yeesu tonkaro 6úi le? Inén í bεεre á mǎn wa Núhúso Yeesu. Minén so yínǎn ho cǔnú na ló í tonló na á í sá a Núhúso bïo yi le?

² Ba 6úi dà a pí á máa zūn le ínén mún lé o Yeesu tonkaro. Ká minén bán zū le í lé orén. Lé bïo mi páaníló là a Núhúso á wee zéení le í lé orén tonkaro bïo bon.

³ Bïo ká lé bïo á í wee bío na bia wee yáa í yèni yi à 6úeráa 6a jùhú.

⁴ Wa so lá yí ko làa bè-dínii tàá bè-junii bïo wa wee sá a *Krista tonló bïo yi le?

⁵ Warén lé wa nǐ-kéní kéní so lá yí ko à wa ya a hĩa na lé o kèrètíe ò o wé bè làa wèn wa tonló mu sáró yi, làa bïo ó o Núhúso 6àn zàwa, là a Piere là a Yeesu tonkarowà na ká wee wéráa mu le?

⁶ Tàá ínén là a Baanabaasi wa dòn lé wèn so ko wa wé sá à bè yi yíráa wa jii dǐnló le?

⁷ Dásí nǐ na á à lén mí nǐ yi á à wéráa mu dásimu wón mía. A nùpue na á à fá le vǐndεε ká a máa wé è dí le bia wón mía. O o nǎn-pa na yí máa ju 6a nàwa na ó o wee pa yoomu wón mún mía.

⁸ Bïo á í wee bío ká yínǎn 6a nùpua bïo na 6a wee wé mí dòn á í mǎn mu yi. Le Dónbeenĩ làndá na ó o *Mǎyize túara yi á mu pá ka ká.

9 Bïo kà lé bïo túara ho làndá mu yi: «O nàa na 6a wee sáráa ho ðínlò láró pãahũ á 6a yí ko 6a hè lè ho ðínlò láró.»* Bïo le Dónbeenĩ bía kà síi so wee zéeni le lé 6a nàwa bïo here le yi le?

10 Mu so yínǎn warén bïo yi á le bíaaráa kà síi le? Ká wεεε. Mu lé warén bïo yi á le biónĩ mu túararáa. Yia 6a lá ó o wee và ko ò o dé mí síi bïo ó o khúy yí bïo yi. Yia 6a lá ó o wee vúaa ho ðínlò ko ò o dé mí síi bïo o ò yí bïo yi.

11 Le Dónbeenĩ bín-tente na wa zéeniá làa mia á ka lòn bïo na wa dù. Ká mi lá wee na mi níi bïo wεn, se mu léé bïo na so po wεn le?

12 Ká mi wee na mu 6a búy yi, á warén so yí ko làa bũ yí po bán le? Εε ká warén bán yí wi à wa bío le mi ko à mi wé na mi níi bïo wεn. Wa yí wi à bïo búy cínú à bũmaka a *Krista bín-tente bueró. Lé bũn bïo yi á wa díaráa á mu bïo búenbúen wee kúu wεn.

13 Mi so yí zũ le bía wee sá ho tonlò le *Dónbeenĩ zĩ-beeni yi á bè-dínií wee lé bïo 6a nùpua wee wé lè mu hãmu yi bín le? A bía wee fũaa 6a bùaa le muini yεnií bán mún wee yí bïo sã 6a yi.

14 Lé làa bũn síi ó o Núhũso mún bòráa mu henía le yia wee bue le Dónbeenĩ bín-tente á jii ðínlò wé è lé ho tonlò mu yi.

15 Bïo á ï lá wi làa mia, á bïo ko làa mi, á ï yí le mi na hàrí dεε miĩ. A bïo á ï wee túa kà síi, mún yí máa zéeni le ï le mi wé mu na miĩ. Bũn yi ká ï yáá lá húrún se mu sũaaní. Dén sí-wεε so na wi miĩ á nùpue yí dà máa hè yi.

16 ï yí ko à ï khòoní ïten le Dónbeenĩ bín-tente bueró bïo yi. Mu yáá léé bïo na á ï ko à ï wé konloon. Ká ï le ï máa bue le bín-tente mu, à wàn dεε suaa mi.

17 Mu lá lé ïnén ïten dó ïten ho tonlò mu yi, se ï lá le 6a wé sáani miĩ. Εε ká ho lé dεε na á ï ko à ï sá konloon, á ï máa pí ho sáró.

18 Ká ï sáanií lé le sí-wεε na ï wee yí le bín-tente na á ï wee bue làa kãamáa bïo yi ká ï yí máa fé bïo ko làa mi.

19 Mu bon, ïnén léé nùpue na wi ïten, á yínǎn wobá-nĩ. Εε ká ï màhá wó ïten lè 6a nùpua búenbúen wobá-nĩ, bèra a na à ï yíráa 6a boomuso à 6a tà a Krista bïo.

20 Hen ká ï wi làa bía lé 6a *zúifùwa, à ï wé ïten làa zúifù, bèra a na à ï yí bán à 6a tà a Krista bïo. O Mɔyiziè làndá á ïnén mía yi. Εε ká ï wi làa bía wi ho yi, à ï 6ua ïten lè 6a bïo síi, ká ï jǎn mía ho làndá mu yi, bèra a na à ï yí bán à 6a tà a Krista bïo.

21 Ká ï mún wi làa bía yí zũ dεε o Mɔyiziè làndá bïo dǎn yí, à ï 6ua ïten lè 6a bïo síi bèra a na à ï yí bán à 6a tà a Krista bïo.

* 9:9 Mi loĩ Làndá zéeniłó vũahũ (Deutéronome) 25.4

Bún yí máa zéení le le Dónbeenĩ làndá bïo yí ciran mi. I wee bè o Krista làndá yi.

²² Hen ká í wi làa bïa pànkáwá mía le Dónbeenĩ bïo dǎní yi, à í mún wé lòn nùpue na pànká mía, bèra a na à í yí bán á 6a tà a Krista bïo. Lé làa bún á í wee wé à zoráa 6a nùpua le mí síwà t̄ahũ à yíràa 6a nĩ-dòndáa 6úi à kǎní konloon.

²³ Bún 6úen6úen á í wee wé bèra a na à le Dónbeenĩ bín-tente à bènben, à ínén nii mún keĩ mu bè-tentewà na le bín-tente mu wee zéení yi.

²⁴ Mi zũ le bïa wee lùwí khíika mín 6úen6úen ó o nĩ-kéní na khíina bïa ká lé yĩ 6a wee wé na mu bïo yi. Minén mún hení mi lò làa bïa wee lùwí khíika mín bïo síi bèra a na à mi yí mu bïo.

²⁵ Bïa wee wé hã penkaa jínkaa 6úen6úen á wee wé mání mí sǎnia lè le lònbee à càráa mu bïo. Ká mu bïo mu màhá dà wee yáa. Ká warén bán wee mání wa sǎnia lè le lònbee à càráa mu bïo na yí dà máa yáa.

²⁶ Lé bún n̄n̄n á ínén yí máa wé lòn nùpue na wee lùwí concon. I mún yí máa wé lòn nùpue na wee núaa concon.

²⁷ I wee kíkǎ íten yi làa sòobéε á wee mání í sǎnia lè le lònbee bèra a na ká í khíi buera le Dónbeenĩ bín-tente vó à le Dónbeenĩ yí p̄í mi día.

10

Mi dia hã wǎnna haló

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, í wi à mi bíní leéka mi yiwa bïo yánkaa wó wán p̄ahũ na á wàn 6úaaawa bò a *M̄oyiize yi. Le dùndúure yánkaa pon 6a 6úen6úen yi. A 6a 6úen6úen mún kǎa ho muhũ yi.*

² Ba 6úen6úen ka lè 6a yú ho *bátéèmu lè dùndúure lè ho muhũ yi, à 6a là a M̄oyiize wé dà-kéní.

³ Ba 6úen6úen dú ho d̄ínló dà-kéní na ló le Dónbeenĩ c̄n̄.

⁴ A 6a 6úen6úen mún j̄un mu j̄umu dà-kéní na ló le Dónbeenĩ c̄n̄. Bún j̄umu so ló ho l̄eçhó na le Dónbeenĩ n̄n̄ 6a yi. Ho l̄eçhó mu lé o *Krista na bò làa ba.†

⁵ Εε ká 6a boomuso màhá pá bïo yí wó sína le Dónbeenĩ yi, á 6a húrun ho tá henĩ yi.

⁶ Bún bïowa so 6úen6úen léé bïo na wee zéení wen, à wa sía yí vá mu bïo na yí se yi, làa bïo á barén wóràa mu.

⁷ Mi yí dé mi sía hã wǎnna yi làa bïo á barén 6úi wóràa bïo síi. Mu túara le Dónbeenĩ bíonĩ v̄uahũ yi ká síi: «Mu n̄ipomu léé kará à 6a dú á j̄un, à 6a hínn̄n̄n wee wé hã kàakó-wárá.»‡

* **10:1** Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 13.21-22; 14.22-29 † **10:4** Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 16.4-35; M̄iló v̄uahũ (Nombres) 20.8-11 ‡ **10:7** Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 32.6

⁸ Mi yí wa dé waten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yí làa bío ɓarén ɓúí wóràa mu bío síi, á ɓa nùpua muaaseé ɓóní làa muaaseé tɪn á húrunnàa le wizon-kéní. §

⁹ Mi yí wa khúaa o Krista jɪi yí làa bío á ɓarén ɓúí wóràa mu á ɓa háwá hàararàa ɓa ɓó.

¹⁰ Mi yí bío le le Dónbeení yí wó yí se làa mia, làa bío á ɓarén ɓúí wóràa mu, á le Dónbeení wáyí tonkaro ɓueé ɓóràa ɓa.

¹¹ Bɪn bíowa so ɓúenɓúen wó, à zéeninàa wen. Mu túara le Dónbeení bíoní vūahú yí à fèn jɪnàa warén na wi ho dɪmɪjá véro pɔnna yí zen wán.

¹² Lé bɪn nɔn ká yía wee leéka le mí pànká wi le Dónbeení bío yí, à ɓànsò pa mítén bío, ò o hía yí lé lùwá.

¹³ Ho sùnló na wee yí mia á mún wee yí ɓa nùpua na ká. Le Dónbeení na bíá mu bío à le máa yèrémá mí jɪi, á máa díá á ho sùnló máa yí mia máa dà mi pànká wán. Ho sùnló pāahú á le Dónbeení á à wé á mi ì zūn le ho ò khíí. Lé bɪn n̄ na ká mi ì dàñ mi yiwa á à jɪi ho bío yí.

¹⁴ Wán ɓónlowà na á ĩ wa làa sòobéε, bɪn bíowa so ɓúenɓúen bío yí á mi pa mítén há wɔnna háló yí.

¹⁵ I wee bío ká síi làa mia lé bío á ínén cɔn á mi ka lòn nùpua na yío tɔn. Minén mi ɓeεre wāa loñ bío á ĩ bíá ká mu bon, tàa mu yí bon.

¹⁶ Hen ká wa lá ho bārākà déro jɪunúí dèε buan à wa dó le Dónbeení bārākà à wa jɪun làa de, à mu so máa páaní wen là a Krista cāni le? A ho búurú na wa wee cεεka ká wa wee là ho, à ho so máa páaní wen là a Krista sánia le?

¹⁷ A bío ho búurú lé ho dà-kéní, á wa lè wa booró mí cúee, ká wa lé há sánia dà-kéní ho búurú mu na wa wee sanká bío yí.

¹⁸ Mi loñ o *Isirayεεle nɪpomu lon, bíá wee là ɓa bùaa na ɓa fūaana le muiní yεení na bío sã le Dónbeení yí wán bán ɓúenɓúen páanía lè le Dónbeení.

¹⁹ Bɪn so wee zéení le o yía na ɓa fã ho wāahú wán, lè ho wāahú mí ɓeεre á bío jɪhú wi le? Bùeé.

²⁰ I wi à ĩ bío le ɓa bùaa na ɓa yan lè le muiní há wɔnna wán lé há pànká sūmáa ɓànsowà na á nùpue yí dà máa mi á mu wó nɔn yí, ká mu yí nɔn Dónbeení yí. A bío á ínén màhá yí wi à minén lè há pànká-sūmáa ɓànsowà mu à páaní bío ɓúí yí.

²¹ O Núhúso jɪunúí dèε á mi yí dà máa jɪunáa á máa bɪnɪ máa khíi jɪu lè há pànká-sūmáa ɓànsowà jɪunúí dèε. Mi mún yí dà máa dí o Núhúso dɪnló á máa bɪnɪ máa vaá dí há pànká sūmáa ɓànsowà dɪnló.

²² Tàa wa wi à wa wé ò o Núhúso síi cɪ wen wa wárá bío yí le? Wa so wee leéka le wa pànká wi po a Núhúso mu le?

Mi le mi bè-wénia à dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi

²³ Ba 6úi wi mi t̄ahũ á wee bío le mu bío búenbúen dà wee wé. Mu bon. Εε ká bío búenbúen yínǎí bío na se. Bío búenbúen dà wee wé, εε ká mu búenbúen yí máa wé à 6a kèrèt̄εwa kuure va lè mí yahó.

²⁴ Mi nĩ-kéní kéní yí ko à mi leéka mi kùrú bío mí dòn. Mi mún ko à mi leéka bío mi ì wé ká mu ù séení m̄n zàwa na ká.

²⁵ Mu bío búenbúen na wee yèé ho yàwá yí á mi dà à yà á à dí, ká mi yí lùnkaa mi yilera á òn t̄ua miten yi le mu ló wen,

²⁶ lé bío á bío ká lé bío túara: «Ho tá làa bío wi ho yi búenbúen á bío s̄a à Nùhũso yi.»*

²⁷ Hen ká ȳia yínǎí o kèrèt̄ε á von mia lè ho ònló mí zii, ká mi tà van, à bío 6a à na mia búenbúen à mi dí, ká mi yí lùnkaa mi yilera à t̄ua miten yi làa hen na mu ló yi.

²⁸⁻²⁹ Ká a 6úi màh̄á bía le h̄a taa na ká lé 6a bùaa na 6a yan lè le muin̄i taa, à mi yí là h̄a. Hàrí ká minén yilera yí lùnkaa mu bío yi, à mi pá yí là h̄a ȳia bía mu n̄on mia bío yi, à lùnkaraa wón yilera.

Bío á ònén wee wé ká ì ponĩ séra, á so lá ko à mu lùnka a 6úi yilera le?

³⁰ Ho ònló na á ì dó le Dónbeenĩ b̄arákà à ì dú, á 6a à yáa ì yèni bío yi lée webio? I so yí dó le Dónbeenĩ b̄arákà yí d̄uráa ho le?

³¹ Lé b̄un n̄on ká mi wé wee dí, ká mi wee ju, tàá ká mi wé wee wé bío lée bío, à mi wé mu, à dér̄aa ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

³² B̄ia wee v̄iiní 6a *zúifùwa, tàá b̄ia yínǎí zúifùwa, tàá m̄n zàwa lè m̄n h̄inni kèrèt̄εwa na ká, á minén yí dé miten yi.

³³ Lé ká s̄ii á ì wi à ì wér̄aa. I wi à ì bío búenbúen wé s̄i b̄ia ká yi. I yí máa cà ì kùrú bío. Bío á ì ì wé á 6a cèr̄èè á à k̄ánínáa lé b̄un á ì wee b̄anbá yi.

11

¹ Bío á ì wee wé á mi wé bè yi, làa bío á ònén wee bèr̄aa bío ó o Krista wó yi.

Bío mi ko mi 6ua lè miten ho k̄ueeminwánló yi

² I yáa b̄ènt̄in wee t̄èní mia, mi fobúa, lé bío á bío á ì wó n̄on mia á mi wee leéka bío féεε, á wa kèrèt̄εwa k̄aránló na á ì yú á k̄áranna làa mia á mi mún wee bè yi.

³ Εε ká ì màh̄á pá wi à mi z̄un bío ká yara: O b̄aa juhũso lé o *Krista, ó o h̄aa juhũso lé o b̄aa, ó o Krista juhũso lé le Dónbeenĩ.

⁴ Awa. Ká a b̄aa 6úi wee fio, tàá o wee féε le Dónbeenĩ ju-cúa ó o pon mí juhũ yi, se o wee z̄uar̄i o Krista na lé o juhũ yi.

* 10:26 Mi loĩ Lení v̄uahũ (Psaumes) 24.1

⁵ Ká a háa búí bèn wee fio tàá o wee fεε le Dónbeenĩ jì-cúa lè 6a nùpua ò o yí pon mí jùhũ yì se o wee zùán o báa na lé o jùhũ yì, se o ka lòn háa na jùhũ lεera.*

⁶ Ká a háa búí yí máa pe mí jùhũ yì se o wáa dà a khè ho. Mu búenbúen lé dà-kéní. Ká ho jùhũ khèró tàá ho lεéro á lé há nìyio o háa cón, ò o wáa wé pe ho yì.

⁷ O báa yí ko ò o pe mí jùhũ yì, lé bïo ó o bonmín lè le Dónbeenĩ, le Dónbeenĩ cùkú wee mi a yì. Εε ká a háa ko ò o pe mí jùhũ yì, lé bïo ó o báa cùkú wee mi a yì.

⁸ Ho lée tũíá, le Dónbeenĩ yí léra a háa bïo búí á yí wó là a báa. O báa bïo búí lé bïo le léra á wó là a háa.

⁹ O báa yí léra a háa bïo yì. O háa lé yíá léra a báa bïo yì.

¹⁰ Lé bñn nòn le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà bïo yì, ó o háa na wee fio tàá o wee fεε le Dónbeenĩ jì-cúa á ko ò o pe mí jùhũ yì à zéénínáa ho pánká na o yú bïo.

¹¹ Εε ká wa pááníló là a Núhũso bïo yì, ó o háa yí dà máa keń ká a báa níí ló, ó o báa mún yí dà máa keń ká a háa níí ló.

¹² Mu bon, o háa ló a báa yì, ó o báa bèn wee te o háa yì, ká 6a mí nùwá jùn máhá lé le Dónbeenĩ léra 6a.

¹³ Minén mi bεere wáa loń mu sese. Mu so lée bïo na se ò o háa hén mí jùhũ yì díá ká a wee fio le?

¹⁴ Ba nùpua zũ le ká a báa jùn-vání á túeeka, se mu lé há nìyio o wán.

¹⁵ Εε ká a háa cón á le jùn-vání na túeeka so yínón cùkú bïo le? O háa jùn-vání le Dónbeenĩ nòn wo yì, à le wé le nín-kéní na pon o jùhũ yì.

¹⁶ Ká a búí wi ò o pá bíní wáaní bïo á ĩ bía, à 6anso zũń le lé bñn á warén lè 6a kèrètɛwa kuio búenbúen wee wé.

O Núhũso dñnló dñní yì

¹⁷ Bïo á mu lé le zéení tũíawà á wa wi yì, á bïo búí wi bñn á ĩ yí dà máa khòoní mia bïo yì. Mu lé bïo á mi kúeemínwánló yí máa wé à mi va lè ho yahó. Ho yáá wee lén mia lè mi món.

¹⁸ Bïo á ĩ ĩ cí wán lé bïo kà: I jà à 6a le ká mi san san kúaa mín wán, à mi wé cùii mín. Mu ka lè mu bon.

¹⁹ Mu bon, ho sankamínló ko ho wé mí tñahũ, à bía lé 6a kèrètɛwa binbirí bïo dñn zũrínáa.

²⁰ Lé bñn te bïo ká mi kúaa mín wán, á 6a yí dà máa bïo le lé o Núhũso dñnló á mi wee dí.

²¹ Mu bon, mi ñi-kéní kéní dñnló na mi wee 6ua 6uennáa lé hĩa mi wee wé bánbá dí. Bñn lé bïo wee na à 6a búí le hĩni búe, ká 6a búí jùn sù wee khée.

²² Mi zĩní so mía á mi máa wé è dí ká mi ĩ jũ yì le? Tàá lé 6a kèrètɛwa kuure á mi wi mi zùán yì, à dé há nìyio bĩa khon yì

* 11:5 Mu páahũ, ká a háa lεera mí jùhũ se o dó há nìyio mĩten yì.

le? Lée webio á mi yàá wáa le í bío na mia? Mi wi à í pá dé mí fobúa le? Εε κά βυέε. Ι βέντίν γί dà máa dé mi fobúa mu bío yi.

²³ Awa, ho kàránlò na ló a Núhúso cón na á ínén yú á βέν yèrémáa nòn mia lé hĩa kà: Ho tìnàahú na 6a à dé o Núhúso Yeesu á à na, ó o lá ho búurú,

²⁴ á dó le Dónbeení bārákà ò o cèekaa ho ò o bía: «Hĩa lé í sánia na á í nòn mi bío yi. Mi wé wé mu, à leékaráa í bío.»

²⁵ Lé làa bún bío síi, cá 6a dú vó, ó o βέν lá le juuníi dèe na ho *dívén wi yi ò o bía: «Bíò kà lé le páaní finle na le Dónbeení bò lè í cāni. Pāahú lée pāahú cá mi wé wee ju mu, à mi wé mu à leékaráa í bío.»

²⁶ Awa, á pāahú lée pāahú na mi wé là ho búurú mu, á ju mu bío mu, se lé o Núhúso húmú á mi wee zéeni bío. Mi wé wé mu, fúaa cá a khii bínia 6uara.

²⁷ Lé bún nòn cá núpue lée núpue wé là a Núhúso búurú mu, á ju o bío mu làa bío mu yí koráa, se 6anso wó khon, lé bío ó o zuaína a Núhúso sánia là a cāni yi.

²⁸ Núpue na wé le mí ì là ho búurú mu, á à ju mu bío mu, à 6anso cén loí miten sese à bè yi wéráa mu.

²⁹ Mu bon. Yia wee là ho búurú mu, á wee ju mu bío mu ò o yí máa kónbi o Núhúso sánia, se 6anso wee síni mí juhú.

³⁰ Lé bún te mu á mi tīahú á 6a cèrèe lé 6a vánvárowà, 6a cèrèe pánkawá mía, á 6a búí hurun.

³¹ Cá wa lá wee fèn loí waten sese, se le Dónbeení lá máa wé è cítí wén.

³² Εε κά a Núhúso mahá wee cítí wén, à bé wén, bèra a na à wa júná khii yí páaní yí sí lè ho dímíjása.

³³ Awa, wàn zàwa lè wàn hīnni, mi wé kúaa mín wán o Núhúso dīnló bío yi, à mi yí dí mín júná yi, mi wé pa mín.

³⁴ Cá yia le hīni wé dà, à 6anso dí mí zii à bè yi 6uennáa, bèra a na cá mi wé kúaa mín wán, à le Dónbeení síi yí cí mia. Bío cá na mi tūakaa bío, bún á ì ì díá cá í khii 6uara mi cón, á í 6ueé zéeni bún yara làa mia.

12

Le Dónbeení Hácírí bè-hānia

¹ Wàn zàwa lè wàn hīnni, hā laa na kà wán, á le Dónbeení Hácírí bè-wénii na wa wee mi lé bío á í bío dāní yi. I wi à mi zūn mu yara.

² Mi zū le pāahú na mi dīn yí zū le Dónbeení, cá mi día miten á hā wōnna na yí dà máa bío á yú ho pánká mi wán.

³ Lé bún te mu, á í wi à í zéeni mu làa mia à mi zūn le o núpue na wee bío lè le Dónbeení Hácírí pánká, wón yí dà máa dānkání Yeesu. A núpue mún yí dà máa bío le Yeesu lé o Núhúso cá le Dónbeení Hácírí yí dó mu 6anso jii yi.

4 Mu biowa wéró pànká na le Dónbeenì Hácírí wee na á síiwà boo, ká lé le Hácírí dà-kéní màhà wee na mu.

5 O Nùhúso tonlò á júná boo, ká lé o Nùhúso ñi-kéní á wa wee sá na yi.

6 Mu bè-wénia á júná boo, ká lé le Dónbeenì dà-kéní lé ðio wee na mu búenbúen wéró pànká 6a nùpua búenbúen yi.

7 Le Dónbeenì Hácírí wee zéení mítén wa ñi-kéní kéní yi le mí bè-wénia à séenínaa wa búenbúen.

8 Le Dónbeenì Hácírí wee wé ò o búí wé bío mu bè-zúríní bióní. O búí wón le Hácírí mu wee wé ò o wé bío mu bío zúrílò bióní.

9 O búí wón le Hácírí mu wee wé à le sídéró na 6àn síi mía à keñ wo yi, ká a búí wón lé 6a vánvárowà wééró pànká á le Hácírí dà-kéní mu wee na a yi.

10 Le Dónbeenì Hácírí wee na mu yéréké biowa wéró pànká o búí yi. O búí lé le Dónbeenì jì-cúa fээрó pànká ó o wee yí. Ká a búí wón 6èn lé le Dónbeenì Hácírí le hã hácín-kora hueeka lénló mín yi 6àn pànká á non wo yi. O búí le Dónbeenì Hácírí mu wee wé ò o wé bío hã bióní na a nùpue yí zū, ká a búí le Hácírí mu 6èn wee wé ò o wé jí hã bióní mu à tání na 6a nùpua yi.

11 Lé le Dónbeenì Hácírí dà-kéní mu á wee wé bún búenbúen. Lé lerén wee na mu bío wéró pànká wa ñi-kéní kéní yi mín júná yi làa bío á le síi vá yi.

O Krista sánia

12 Wa zū le hã sánia léé dà-kéní, ká bío cεékaa mín yi wó hã lé bío á boo. Εε ká bún màhà yí hò bío mu páania lé hã sánia dà-kéní. Wa páaníló là a *Krista bío mún ka kà síi.

13 Wa búenbúen zírà le Hácírí dà-kéní yi á wóràa hã sánia dà-kéní. Wa wé *zúífùwa loo, à wa yí wé zúífùwa loo, à wa wé wobá-ñi, tàá nùpua na wi mítén, se lé le Hácírí dà-kéní mu á wa búenbúen yú.

14 O nùpue sánia yínón bío dà-kéní mí dòn á wó làa hã, mu boo.

15 Ká le zeñ lá bia le bío mínén yínón le níi, á mí wãa yínón hã sánia bío búí, se bún pá máa hè bío le can hã sánia mu yi.

16 Ká ho jikāahú lá le bío mínén yínón le yèrè, á mí wãa yínón hã sánia bío búí, se bún pá máa hè bío ho can hã sánia mu yi.

17 O nùpue sánia lá lé le yèrè mí dòn, á hã lá wé è jí mu bío kaka? Ká hã lá lé ho jikāahú mí dòn, á hã lá wé è tá mu bío síi kaka?

18 Mu bon, mu biowa dà-kéní kéní na lé o nùpue sánia á le Dónbeenì cεékaa mín yi làa bío le síi vá yi.

19 Mu lá léé bío dà-kéní mí dòn, se hã yínón sánia.

20 Bío wee cεéka mín yi wé hã sánia bún lé bío boo, ká hã sánia hñn léé dà-kéní.

²¹ Lé bǔn nǎn á le yèrè yí dà máa bío máa na le níi yi le mí màkóo míá le yi, á ho ǵúhǔ yí dà máa bío le hǎ zení le mí màkóo míá hǎ yi.

²² Hàrí hǎ sǎníá bíowa na ka lè hǎ ǵúhǔ míá sese wa cǎn á wa màkóo yáá pá wi yi.

²³ Hǎa bío cùkú míá wa cǎn lé hǎa wa wee pa bío. A hǎa bío bíoró nǵyio wi, hǎn lé hǎa á wa yáá wíokaa wee pa bío.

²⁴ Hǎa cùkú wi màkóo míá bǔn yi. Ká le Dónbeení wíokaa o nùpue sǎníá bíowa à hǎa cùkú míá ò o wé dé ho cùkú yi.

²⁵ Le Dónbeení wó mu ká síi bèra a na à mu bíowa na cǎkkaa mín yi wó hǎ sǎníá à cǔiinà yí kǎn yi, ká hǎ lè mí dà-kéní kéní wé leéka mín bío.

²⁶ Ká hǎ sǎníá bío búí yú le lònbee, à bío ká leé le yi làa bú. Ká hǎ sǎníá bío búí yú ho cùkú, à bío ká leé le sí-wee yi làa bú.

²⁷ Minén mún ka lòn sǎníá dà-kéní na bío sǎ a *Krista yi, á mi le mi ní-kéní kéní lé hǎ sǎníá mu bío búí.

²⁸ Lé làa bǔn síi á 6a kèrètíewa kuure yi, á le Dónbeení nín-yání wó 6a búí là a Yeesu tonkarowà. Bǎa sǎ lé le *Dónbeení ǵi-cúa fǎerowà, mu tǐn níi lé bǎa wee kàrán le Dónbeení bío lè 6a nùpua. Bǎa ká lé bǎa yú ho pànká à wéráa mu yéréké bíowa, làa bǎa wee wéé 6a vǎnvárowà, làa bǎa wee séení 6a nùpua, làa bǎa dà wee dí 6a kèrètíewa yahó, làa bǎa wee bío hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ.

²⁹ Ba búenbúen so lé o Yeesu tonkarowà le? Ba búenbúen so wee fǎe le Dónbeení ǵi-cúa le? Ba búenbúen so wee kàrán le Dónbeení bío lè 6a nùpua le? Mu so lé 6a búenbúen á dà mu yéréké bíowa wee wé le?

³⁰ Tàá lé 6a búenbúen so wee wéé 6a vǎnvárowà le? A lé 6a búenbúen so wee bío hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ le? A lé 6a búenbúen so wee tǎní hǎ le? Bùéé.

³¹ Bío le Dónbeení nǎn wéró pànká wen, á bío ǵúhǔ wi po bío ká lé bǔn á mi wé cà lè mí sía búenbúen. Bǔn bío yi, á ì ì zéení wǎhǔ búí na se po bío ká làa míá.

13

Le waminí bío

¹ Ká ì lá dà wee bío hǎ síi-viò bíoní, lè le Dónbeení wáayi tonkarowà bíoní, ká ì yí wa 6a nùpua, se ì ka lòn bírínbóóní na 6a wee búá, tàá hǎn-dèè búí na 6a wee vǎaa.

² Ká ì lá dà wee fǎe le Dónbeení ǵi-cúa à na 6a nùpua yi, á zǔ le Dónbeení bío na sà yi, lè mu bío na ká búenbúen, hàrí ká ì lá dó ì síi le Dónbeení yi á dà wee hóoní hǎ búaa mí lara yi, ká ì yí wa 6a nùpua, se ì bío ǵúhǔ míá.

³ Hárí ká í lá wee lá í níi bío à sanká na 6a ní-khenia yí, á dà wee khòn bío á í tà le lònbee yí bíá ká bío yí* ká í yí wa 6a nùpua, á í pá máa yí dèe búí mu yí.

⁴ Yíá wa 6a nùpua wón wee wé dàr mí sǐi hí. O wee wé mu tentemu lè 6a nùpua. O yí máa dí yandee. O yí máa khòn. O yí máa dé mítén.

⁵ O yí máa wé nǐyi-wará. O yí máa bàrá mí bío bíá ká bío yahó. O sǐi yí máa cǐ fùafù. Ba wó khon làa wo ó o máa 6ua mu mí yí.

⁶ Yíá wa 6a nùpua á sǐi máa wé wa mu bío na yí téréna bío yí, o sǐi wee wé wa ho tǔiá poni bío yí.

⁷ Yíá wa 6a nùpua á mu bío búenbúen wee wé kúu yí. Mu bío búenbúen yí, o wee tà le Dónbeení bío, á dé mí sǐi le yí. O wee hí mí sǐi mu bío búenbúen yí.

⁸ Le waminí lée dèe na máa vé máa mi. Le Dónbeení jì-cúa fèerowà bío á khíi vé. Hã bíoní na a nùpue yí zǔ á bíoró jii khíi bàrá. Mu bío zǔnló á khíi vé.

⁹ Mu bon. Wa bío zǔnló á jii yí sú, á le Dónbeení jì-cúa na wa wee fèe á jii mún yí máa sí.

¹⁰ Èe ká mu bío na jii sú pãahǔ khíi dǎn, bún ká bío jii yí sú á à vé.

¹¹ Mi loń, bío á í fù lé o háyónza, á í bíoní, lè í yilera, làa bío á í zǔ lé mu bío yara, bún búenbúen á mu háyónmu wi yí. Ká bío á í yío yòó tǎn, á í ló mu háyónmu yí.

¹² Hã làa na kà wán, á bío wa wee mi ka sùiyóon. Èe ká ho pãahǔ mu khíi dǎn wa wé è mi mu bío búenbúen wéréwéré. Hã làa na kà wán á í Dónbeení zǔnló jii dǐn yí sú. Èe ká ho pãahǔ mu khíi dǎn, á í zǔnló làa de jii ì sí, làa bío lerén mí bεεre zúnáa mi.

¹³ Bíowa bío tǐn wi bún á máa vé huúu máa mi. Bún lé le waminí, lè le síidéró le Dónbeení yí làa bío wa pan bío le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé. Ká mu mí bío tǐn tǐahǔ á le waminí lé dǐo po bío ká.

14

Le Dónbeení Hácírí bè-hánii búí bío

¹ Awa, á mi wáa bè le waminí wǎhǔ na á í zéenia làa mia, á mu bíowa wéro pánká na le Dónbeení Hácírí wee na à mi wé cà lè mi sía búenbúen, sǎnkú le Dónbeení jì-cúa fèeró.

² Yíá wee bío há bíoní na á nùpue yí zǔ, wón yí máa bío lè 6a nùpua, o wee bío lè le Dónbeení. Nùpue yí máa jí bío ó o wee bío. Le Dónbeení Hácírí pánká wee wé ò o bío há bíoní na á nùpue yí dà máa zǔn.

* 13:3 «á í tà le lònbee yí bíá ká bío yí» Le Dónbeení bíoní wǎn-káa búí yí, á bío kà lé bío bíá: «á nǎn tten 6a cǐina.»

³ Ká yĩa wee fεε le Dónbeenĩ jĩ-cúa, wón wee bío lè 6a nùpua. O wee wé à 6a kèrètíewa s̄idéro le Dónbeenĩ yi va lè mí yahó, o wee hení 6a s̄ia, á h̄ĩ h̄ã.

⁴ Yĩa wee bío h̄ã bíoní na á nùpue yí zū, wón wee wé ò orén mí dòn s̄idéro le Dónbeenĩ yi va lè mí yahó. Ká yĩa wee fεε le Dónbeenĩ jĩ-cúa wee wé á 6a kèrètíewa kuure s̄idéro va lè mí yahó.

⁵ I wee fan à mi búenbúen wé bío h̄ã bíoní na á nùpue yí zū. εε ká mi màh̄ã wee fεε le Dónbeenĩ jĩ-cúa á mu ù wé s̄i m̄i á à pon̄ bún. Yĩa wee fεε le Dónbeenĩ jĩ-cúa wón bío cùnú wi po yĩa wee bío h̄ã bíoní na á nùpue yí zū, se o búí 6èn wee dàní b̄íní t̄ání h̄ã bíoní mu à 6a kèrètíewa kuure s̄idéro le Dónbeenĩ yi va làa yahó.

⁶ Wàn z̄awa lè wàn h̄inni, ká í w̄ã lá 6ueé bíã h̄ã bíoní na á nùpue yí zū á n̄on mia mí dòn, á í keńló mi c̄ón cùnú lá à wé ho yén? I yí dà máa séení mia ká mu yín̄n̄ bío búí na le Dónbeenĩ zéeníã làa mi, tàã mu bío z̄ur̄ló á í zéeníã làa mia, tàã le Dónbeenĩ jĩ-cúa á í fεera n̄on mia, tàã k̄aránló búí á í n̄on mia.

⁷ Mí loń h̄ã s̄i-6úania, ho cáah̄ũ tàã ho cooh̄ũ, ká h̄ã 6úaró yí bò bío wán á 6a à z̄ur̄n̄ bío h̄ã wee bío kaka?

⁸ Lé o yén á à òn̄ òn̄ á à lá h̄ã h̄ia s̄ia ká a yí j̄á bío le t̄in̄6úaní bíã wéréwéré?

⁹ Minén mún bío ka kà s̄i. Hen ká mi wee bío h̄ã bíoní na á nùpue yí zū, à nùpue na dà à t̄ání h̄ã á mía, á 6a à wé kaka à j̄n̄áã bío mi wee bío? H̄ã à keń lòn b̄in-conconwà.

¹⁰ Ho òm̄j̄á yí á h̄ã s̄i w̄ã boo, ká h̄ã búenbúen wi lè mín bíoní á s̄i na b̄an̄ bíoní kúará mía h̄on̄ mía.

¹¹ Ká yĩa wee bío làa mi á í h̄ia yí máa j̄í bíoní, bún ká í ka lòn n̄i-h̄ani o c̄ón, ó orén mún ò keń lòn n̄i-h̄ani ín̄én c̄ón.

¹² Minén mún bío ka kà s̄i. Bío mi wee cà mu bíowa na le Dónbeenĩ Hácírí wee na wéro p̄anká lè mi s̄ia búenbúen, á mi cén b̄ánbá à mi cà bío wee wé à 6a kèrètíewa kuure s̄idéro le Dónbeenĩ yi va lè mí yahó.

¹³ Awa, yĩa wee bío h̄ã bíoní na á nùpue yí zū ko ò o fio le Dónbeenĩ yi ò o wé dàní h̄ã t̄ání à 6a nùpua j̄í.

¹⁴ Hen ká í wee fio lè h̄ã bíoní na á nùpue yí zū, á í hácírí dén á à keń ho fioró wán, ká í yí máa le í yi à wéráa ho.

¹⁵ Awa, á lé mu yén á í ò wé? Í ò fio lè h̄ã bíoní na á nùpue yí zū lè í hácírí, ká í mún pá à le í yi á à fio lè le bíoní na 6a nùpua zū à 6a j̄í. Í ò s̄io h̄ã lení lè h̄ã bíoní na á nùpue yí zū lè í hácírí, ká í mún pá à le í yi á à s̄io lè le bíoní na 6a nùpua zū à 6a nùpua j̄í.

¹⁶ Ká wa yí máa wé làa bún, ká yĩa wee wé ho b̄arákà déro fioró lè h̄ã bíoní na á nùpue yí zū lè mí hácírí á bíã ká á à wé kaka à tàráa ho «*Amiina» ho fioró mu vaa véení.

17 Hàrí à ù bǎrǎkà déró fióró mu wé se kaka, á bíá yí jí ho máa yí cùnú ho yi.

18 I wee dé le Dónbeení bǎrǎkà, lé bío há bíoní na á nùpue yí zū, á ínén wee bío po mi búenbúen.

19 Èé ká 6a kèrètíewa kúaa mín wán, á há bíoní bío hònú na á ì ì bío làa ba lè le bíoní na 6a zū á ì ì bío á à kàrán làa ba, á ì wa á po há bíoní muaaseé píru na á ì ì bío làa ba na á nùpue yí zū.

20 Wàn zàwa lè wàn hínni, mi yí wé lòn háyúwá mi yilera yi. Mu bè-kora dǎní yi bún mi wé lòn háyúwá. Ká mi màhá wé leéka mi yiwa lòn yèn-tínia sa.

21 Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vūahú yi:

«Ì ì dín há sí-viò nùpua wán

á à bíoráa lè ì nípomu lè há bíoní na 6a yí máa jí.

Hàrí ká ì wó bún,

á ì nípomu pá máa jí ì cón.»*

22 Lé bún á há bíoní na á nùpue yí zū hǎn bíoró wee zéení làa bíá yínón 6a kèrètíewa le 6a ní mía 6a kèrètíewa bío yi. Bún bè-zéeníni so yahó yí sǎ 6a kèrètíewa. Ká le Dónbeení jí-cúa hǎn fèeró 6èn wee zéení lè 6a kèrètíewa le le Dónbeení wi làa ba. Bún yahó yí sǎ bíá yínón 6a kèrètíewa.

23 Mi loń. Ká 6a kèrètíewa kuure nùpua búenbúen lá kúaa mín wán síi, á 6a búenbúen wee bío há bíoní na á nùpue yí zū, ó o búí na dín yí zū 6a kèrètíewa bío yara, tàá o búí na yínón o kèrètíe bueé dǎn, á 6a so máa bío le mi wee khée le?

24 Èé ká 6a búenbúen wee fèe le Dónbeení jí-cúa, ó o búí na yínón o kèrètíe, tàá o búí na dín yí zū 6a kèrètíewa bío yara bueé dǎn, á 6a so máa le mí yiwa, á máa zún le mí wó khon bío 6a wee jí bío yi le?

25 Bío wi 6a yiwa na á nùpue yí zū, á bío ò zún. Hón pǎahú so yi, ká 6a màhá líí búrá á à búaaní le Dónbeení ká 6a à bío: «Túíá poni, le Dónbeení 6èntín wi làa mia.»

Ba kèrètíewa kúeemínwánló bío

26 Wàn zàwa lè wàn hínni, á bío wǎa ko mu wé le mu yén? Hen ká mi wé kúaa mín wán, ká yía yú lení ò o sío le, ká yía yú bío o ò kàrán làa bíá ká, ò o kàrán 6a. Ká yía le Dónbeení zéení làa bío búí ò o zéení mu, ká yía yú há bíoní na á nùpue yí zū bíoró pánká, ò o bío há, ká yía 6èn yú há táńíló pánká, ò o táńí há. Bún búenbúen á à dǎn ñ séení 6a kèrètíewa kuure á 6a sídéró le Dónbeení yi wioka fǎrá dín.

27 Ká 6a búí wi mi tǎhú á wee bío há bíoní na á nùpue yí zū, á bún ko làa nùpua nùwǎ jun, tàá nùwǎ tǎn à wé mu. Ká yía wé bíá mí bío, á yía so 6èn bío mí bío, ò o búí mún wé táńí bío 6a ní-kéní kéní wee bío.

* 14:21 Mi loń Ezayii vūahú 28.11

28 Ká yīa á à tǎní mu mǎa, á bǎnso ko ó o wé tété, ò o bío le le Dónbeenǐ mí yi.

29 Ká mu lé 6a 6úí wee fεε le Dónbeenǐ jǐ-cúa, á bán nùwā jun tǎá nùwā tǐn á ko 6a wé bío ká bǐa ká wee và mí yiwa bío hǎ jǐ-cúa mu wi à 6a 6ua lè mítén wán.

30 Ká le Dónbeenǐ zéénǎa bío 6úí là a 6úí mi tǎahǔ, á yīa lá wee bío ko ò o wé tété ká a día le bíonǐ na wón bǎnso yi.

31 Ká mu wee wé ká, á mi 6úén6úén dà wé è fεε le Dónbeenǐ jǐ-cúa, yīa wé bía mí bío, á yīa á à bío mí bío, bèra a na à mi 6úén6úén yí ho kǎránló, à mún yí le sí-he6úee.

32 Yīa wee fεε le Dónbeenǐ jǐ-cúa ko ò o zǔnǐ mítén ò o yí wé mu concon.

33 Le Dónbeenǐ yí wa bío na lúnkaa. Bío wee wé ho h́éerǎ bún lé bío le Dónbeenǐ wa. Bún lé bío mu wee wérǎa bía bío sǎ le Dónbeenǐ yí kuio 6úén6úén yi.

34 Ká 6a kèrètǎewa wé kúaa mín wán, á 6a hǎawa ko 6a wé tété. Níi yí nǎn 6a yi à 6a bío. Ba ko 6a wé liinǐ mítén làa bío 6a *zúífùwa làndá bíarǎa mu.

35 Ká 6a wi à 6a zǔnǐ bío 6úí yara, à 6a tùa bún lè mí bǎránǐ mí zǐnǐ yi. Mu yí se ò o hǎa bío 6a kèrètǎewa kúeemínwánló yi.

36 Mi wee leéka le le Dónbeenǐ bín-tente so ló mínén cǎn le? Tǎá mu so lé mínén mí dòn á le bío sǎ yi le?

37 Hen ká a 6úí wee leéka le mí lé le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fεεro, tǎá bǎnso wee leéka le mí yú le Dónbeenǐ bío wéró pǎnká, à bǎnso zǔnǐ mu le bío á ĩ túara nǎn mia ká lé o Núhǔso bío na ó o bò henǎa.

38 Ká yīa yí tà mu, á le Dónbeenǐ mǎa tà wón bío.

39 Wán zǎwa lè wán hǐnnǐ, á bío mi wǎa ko mi cà lè mi sía 6úén6úén lé le Dónbeenǐ jǐ-cúa fεεró, à bía wee bío hǎ bíonǐ na á nùpue yí zū à mi mún yí hè.

40 Bío here, lé à mu 6úén6úén wé làa bío mu korǎa, à mu yí lúnka.

15

O Krista vèeró bío

1 Wán zǎwa lè wán hǐnnǐ, le Dónbeenǐ bín-tente na á ĩ buera nǎn mia, lé dén á ĩ bǐnǎa wee leéka bío làa mia. Lé lerén á mi tà bío á bò yi lè mi sóobéε.

2 Lerén lé dío á à kǎnǐ mia ká mi wee 6ua le sese làa bío á ĩ buerarǎa le nǎn mia. Ká búnǐa se mi tà le bío coon.

3 Ho kǎránló na bío jǐhǔ wi po hǐa ká, hǐa ĩnén ĩ bèere yú á nǎn mia le hǐa ká: O *Krista húrún wa bè-kora bío yi làa bío mu túararǎa le Dónbeenǐ bíonǐ vǎahǔ yi.

4 Ba nùuna a, á mu wizoonǐ tǐn zoñ, ó o vèera làa bío mu túararǎa le Dónbeenǐ bíonǐ vǎahǔ yi.

⁵ O zéenia míten là a Piere, bũn mɔ́n ó o màhã zéenia míten là mí tonkarowà píru j̄un.

⁶ Bũn mɔ́n á wàn zàwa là wàn hĩnni na po khiá-hònú ó o zéenia là míten làa cúekúee. Ba cèrèè pá yĩ wi lua hàrí lòn zuia. Ba nùwã yèn búí lé bĩa húrun 6a t̄lahũ.

⁷ Bũn mɔ́n ó o zéenia míten là a Zaaki, á màhã zéenianáa míten là mí tonkarowà búenbúen.

⁸ Bĩo ó o zéenia míten là 6a búenbúen wó, ó o mún zéenia míten là ínén na ka lòn za na teró cú wán.

⁹ Mu bon, ì lé 6a tonkarowà búenbúen mɔ́n dí. Ba yàá yí ko 6a ve mi làa tonkaro, lé bĩo á bĩa bĩo sã le Dónbeenĩ yí á ì beera lò.

¹⁰ Bĩo á ì karáa ho zuia, lé le Dónbeenĩ sãamu pànká yi. A le sãamu na le wó làa mi á yí tò, 6ùeé. I sá ho tonló á lò bon po 6a tonkarowà na ká búenbúen. È ká mu yínáí ínén là ì pànká á wó mu. Lé le Dónbeenĩ sãamu lé bĩo nɔ́n á ì dàina wóráa mu.

¹¹ Lé bũn bĩo yi, à mu wé ínén loo, tàá 6arén loo, se d̄io kà lé le biónĩ na wa wee bue, á lé lerén mi tà bĩo.

Ba nĩ-hía vèeró bĩo

¹² Ká mu lé o *Krista vèeró bĩo á wa wee bue, á lée webio nɔ́n á mi t̄lahũ á 6a búí wee bíoráa le 6a nĩ-hía máa vèe?

¹³ Ká 6a nĩ-hía máa vèe bĩo bon, se o Krista mún yí vèera.

¹⁴ Ká a Krista yí vèera, se bĩo wa wee bue j̄uhũ mía, á bĩo mi tà yi mún mía.

¹⁵ A bè bũn wán, á se wa lé 6a sabín-fũaalowa, lé bĩo wa bía kénkén le le Dónbeenĩ vèenia o Krista léra 6a nĩ-hía t̄lahũ. Ká mu bon ká 6a nĩ-hía máa vèe, se bĩo á wa le le Dónbeenĩ vèenia o Krista mún yí bon.

¹⁶ Ká 6a nĩ-hía yí dà máa vèe, se o Krista mún yí vèera.

¹⁷ È ká a Krista yí vèera, se bĩo mi tà yi j̄uhũ mía, á mi bè-kora pá j̄à mi j̄úná yi.

¹⁸ Mu yàá po bũn, mu wee zéení le bĩa tà a Krista bĩo á húrunnáa á bĩo yáara búenbúen.

¹⁹ Ká mu lé le mukánĩ na wa wi yi hã laà na kà wán mí dòn bĩo yi á wa dóráa wa s̄ia o Krista yí, se wa miinà po 6a nùpua na ká búenbúen miinà.

²⁰ È ká a Krista 6èntín vèera bĩo bon. Bĩo á mu bè-yáa wee zéení le ho d̄inló á à be è wé se, lé bũn bán s̄ii ó o Krista vèeró bĩo mún wee zéení le 6a nĩ-hía à vèe.

²¹ O nùpue nĩ-kéní lé yia nɔ́n á 6a nùpua wee híráa, lé bũn bán s̄ii ó o nùpue nĩ-kéní lé yia mún nɔ́n á 6a nĩ-hía wee vèeráa.

²² Bĩo 6a nùpua búenbúen wee hí lé bĩo 6a lée s̄ii dà-kéní là a Adáma, lé bũn á 6a búenbúen mún ñ vèe, 6a páaníló là a Krista bĩo yi.

²³ Ká ho vèeró mu màhá à wé làa bïo mu sãnáa mín. O Krista lé yïa dú 6a búenbúen yahó lòn bè-yáa. Bún món ó o buenlò pãahũ á bïa bïo sã a yi màhá à vèe.

²⁴ Hón pãahũ so yi ká mu bïo búenbúen ñúhũ á à 6úe. O Krista á à 6úe hã pánká sũmáa 6ãnsowà lè mí síiwà búenbúen na yí máa mi ñúná ká a bíní ì na le béenì o Maá Dónbeenì yi.

²⁵ Mu bon, o Krista 6ueé lá le béenì fúaa bïo ó o 6úrá mí zúkúsa mí tá á bô mí zeñ wán.*

²⁶ O zúkúso na o ò yáa ho món lé mu húmú.

²⁷ Mu bon, mu túara le Dónbeenì bíonì vūahũ yi le le Dónbeenì dó mu bïo búenbúen o tá.† Ká lé le Dónbeenì dó mu bïo búenbúen o tá, se mu wee zéeni le le Dónbeenì na dó mu dén níi ló.

²⁸ Ká a Krista khíi wi mu bïo búenbúen ñúhũ wán, ó orén na lé o Za á 6èn ñ dé mítén le Dónbeenì tá. Bún ká le Dónbeenì na lá dó mu bïo búenbúen o tá, á à wé mu bïo búenbúen béε.

²⁹ Ká 6a ñi-hía yí máa vèe, á léε webio á bïa wee bátizé mítén 6a bïo yi á wee cà? Léε webio ñon 6a wee wéráa mu?

³⁰ A warén 6èn léε webio ñon á wa wee zãanínáa wa mukání làa wizoonì.

³¹ Wizonle léε wizonle ká ì wee sãnsá mu húmú. Wán zàwa lè wán hinni, ì wee bío bún lé bïo á bïo wa Ñúhũso Yeesu Krista wee wé mi ñahũ á ì síi wan bïo yi.

³² Ho Efεεze yi, á ì lò bon 6a nùpua níi yi lè ì san làa zín-búaa. Ká mu lé ho ðímíñá bïo mí dòn bïo yi á ì wóráa mu se lé ho cùnú yén á ì yú? Ká 6a ñi-hía yí máa vèe, se le bíonì na kà bïo bon: «Mi wé wa dí ká wa a ñu, lé bïo wa yïró húrun se mu vó.»‡

³³ Mi yí khà mítén: «Lé o nùpue na téréna ò o wee bè là a bè-kora wéro á hía wé là a bío síi.»

³⁴ A mi cén tñí mi yïo, à mi khí mu bè-kora wéró yi. Ba 6úi wi mi ñahũ á yí zũ le Dónbeenì. I wee bío kà síi à hã ñiyio dí mia.

Wa sãnia yèrémáló bïo

³⁵ Εε ká 6a 6úi pá wee tùa le 6a ñi-hía vèeró á à wé kaka síi. Ba sãnia á à keñ kaka 6a vèeró pãahũ?

³⁶ Mi 6èntñ lé 6a bñnbúwá. Mi loñ, hen ká a 6úi dù dèε 6úi beεre, ká le yí sũna, á yí ló bïo le lá karáa wán, á le so ò ðan lé á yòó ðá le?

³⁷ Mu bïo na hà yòó ló yínon bún mi dù, mu 6àn beεre lé ðio á mi dù. Mu ðá á wé weéni tàá bè-díni 6úi.

³⁸ Bío á le bío hía wéráa, bún sã le Dónbeenì yi. Mu bè-díni búenbúen bïo na mu wee lé à sàráa síi yínon ðá-kení.

³⁹ A bïa yïo wi lua búenbúen sãnia yínon ðá-kení. Ba nùpua, 6a sáron búaa, 6a ñinzàwa lè 6a cezàwa búenbúen sãnia wi ká hã búenbúen màhá wi mín ñúná yi.

* 15:25 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 110.1 † 15:27 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 8.6 ‡ 15:32 Mi loñ Ezayii vūahũ 22.13

40 Ho wáayi biowa semu wi mí dòn làa bia yiŋo wi lua na wi ho tá yi semu.

41 Le wii semu wi mí dòn, ho p̄ihũ semu wi mí dòn, á hã mànàayio semu wi mí dòn. Á hã mànàayio mu lè mí dà-kéní kéní semu pá wi mín júná yi.

42 Lé b̄n lè 6a n̄-hía vèeró b̄o lée dà-kéní. Hen ká 6a s̄nía h̄a líí dó ho tá yi làa b̄o le b̄ere wee ðiráa b̄o síí, á hã soo. Ká hã h̄a vèera, á hã síí yèrè má á máa b̄nì hí.

43 Hã s̄nía na 6a n̄una, á cùkú mía, hã yí dà b̄o 6úí máa wé. Ká hã h̄a vèera á hã cùkú wé á p̄nká k̄n̄.

44 Hã s̄nía na wee n̄u, h̄n b̄o s̄a ho ðim̄j̄ná na kà yi. Ká hã kh̄ii vèera, á hã a yèrè má á b̄o ò sí ho wáayi yi. B̄o hã s̄nía na b̄o s̄a ho ðim̄j̄ná yi wiráa, lé b̄n 6àn síí á hã s̄nía na b̄o s̄a ho wáayi yi mún wiráa.

45 Mu so yí túara le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uahũ yi kà síí le? «O Adáma na lé o yahón n̄upue, á le Dónbeen̄i wó ó o yiŋo wi lua.» § Ká a *Krista na lé o mónðén Adáma wón lé ho wáayi n̄upue na wee na le muk̄n̄i.

46 B̄o dú ho yahó yín̄n̄ hã s̄nía na b̄o s̄a ho wáayi, hã s̄nía na b̄o s̄a ho ðim̄j̄ná yi lé h̄a dú ho yahó. Ho wáayi s̄nía h̄n wi làa m̄n̄.

47 O yahón n̄upue na má lè le ðn̄i wón b̄o s̄a ho tá yi. Ká a «j̄un ní n̄upue» b̄o s̄a ho wáayi.

48 B̄ia b̄o s̄a ho tá yi ka làa ȳa má lè le ðn̄i b̄o síí. Ká b̄ia b̄o s̄a ho wáayi yi, bán 6èn ka làa ȳa b̄o s̄a ho wáayi b̄o síí.

49 B̄o wa láráa ho tá yi n̄upue síí, lé b̄n wa mún kh̄ii láráa ho wáayi n̄upue síí.*

50 Wàn zàwa lè wàn h̄n̄ni, b̄o á ï wi à ï zéení làa mia, lé à mi z̄n̄ le wa yí dà máa k̄n̄ hen na le Dónbeen̄i wee dí mí b̄éni yi lè wa s̄nía na b̄o s̄a ho ðim̄j̄ná yi. Mu biowa na dà wee yáa ní yí dà máa k̄n̄ b̄o yí dà máa yáa yi.

51 Mí jí b̄o kà. I ï zéení b̄o 6úí na le Dónbeen̄i lá sà yi làa mia: Mu yín̄n̄ wa 6úen6úen lé bia à hí. Ká 6a n̄-hía làa bia yiŋo wi lua lé warén 6úen6úen síí á à yèrè má.

52 Mu ù wé f̄uaf̄u, lè le yèrè k̄è6úenlò b̄o síí, ho p̄ahũ na le b̄uani s̄a á à jí yi le mónðén wizonle zoñ. Ká le b̄uani mu s̄a j̄á, á 6a n̄-hía á à vèe, á s̄nía à yèrè má, á w̄a máa b̄nì máa hí h̄uú. Ká warén na yiŋo wi lua, á s̄nía à yèrè má.

53 Mu bon, hã s̄nía na wee hí à soo, á ko hã yèrè má à wé h̄a yí dà máa hí máa soo.

54 Ká hã s̄nía na wee hí à soo á kh̄ii yèrè máa á wó h̄a yí dà máa hí máa soo, b̄n ká b̄o túara le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uahũ yi kà màh̄ w̄a j̄ii ì sí:

§ 15:45 Mi loñ B̄o j̄uhũ 6úeni v̄uahũ (Genèse) 2.7 * 15:49 Le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄n-k̄a 6úí yi á b̄o kà lé b̄o túara: Lé b̄n á mi mún wa láráa ho wáayi n̄upue síí.

«Húmú, ù fūuhū fá á mu vóráa.†

55 Húmú, ù pànká wi wen?

Húmú, ù hĩnĩ na ù wee táaráa wi wen?»‡

56 Mu húmú hĩnĩ na mu wee táaráa lé mu bè-kohó. A bĩo 6èn wee na à mu bè-kohó yíráa ho pànká wa wán lé o *Moyiize lándá.

57 Εε ká wa wee dé le Dónbeenĩ bārákà, lerén na wó á wa dàrnáa mu húmú wa Núhúso Yeesu Krista pànká yi.

58 Wàn zàwa lè wàn hĩnni na á ĩ wa làa sòobéε, bũn lé bĩo nɔn á mi fárá tĩn, à yí díá le 6a dèké mia. Mi ca mi kuio o Núhúso tonló sáró yi. Lé bĩo mi wáa zū le le lònbee na mi wee lá a Núhúso bĩo yi á yĩnɔĩ káamáa.

16

Le wári na cɔn nɔn ho Zeruzalεmu kèrètłewa yi

1 Mi wáa le wa khii zo le wári na wee cā à séenínáa bĩa bĩo sã le Dónbeenĩ yi na wi ho Zeruzalεmu yi túiáwà yi. I bía bĩo le wári cāló mu bĩo ko mu wéráa á nɔn ho Kalasii kèrètłewa kuure yi vó. Minén mún wé làa bũn bĩo síi.

2 Hã dimaasiwa búenbúen à mi nĩ-kéní kéní wári na mi sá yú búí á mi bàrá mí dòn làa bĩo mi dàráa mu. Bèra a na à mi wáa yí pa ĩ buenló mi cɔn à bĩo le mi ì cānáa wári.

3 I khii 6ueé dɔn mi cɔn, á 6a núpua na á minén mi bεere hueekaa lé bán á ĩ ì fé mi hãmu bĩo á à túa hã vɔnna à bè wán á à na yi, á 6a à 6ua à varáa ho Zeruzalεmu.

4 Ká ĩnén ĩ bεere pá ko à ĩ 6ua mu varáa, á 6a à bè làa mi.

Bĩo ó o Poole wi ò o wé

5 I wi à ĩ buen mi cɔn, ká ĩ màhá à káa ho Maseduana kɔhũ yi á à buennáa.

6 Nún-sĩ á ĩ 6ueé cāaka làa mia cúa-yen, nún-sĩ á le tɛenĩ pāhũ búenbúen á ĩ yàá à wé mi cɔn. Bũn ká mi wáa à yí mi á à séení á ĩ vaá dānáa hen na á ĩ bò ò va yi.

7 Mu bon, ĩ yí wi à ĩ 6uee mi mia làa miló kà síi ká ĩ khíí. I wi à ĩ 6uee cāaka làa mia ká a Núhúso tà mu.

8 Bĩo ká wán, á ĩ ì kεenĩ ho Efεeze lóhó yi á ho *Pāntekoote á à yí mi bĩn.

9 Lé bĩo á ton-beenĩ sáró nĩi héra díá nɔn miĩ bĩn, á bĩa wi 6a hè ho sáró mún boo.

10 Ká a Timotee 6ueé dɔn mia, à mi sáberé à mi wíoka a 6ua, lé bĩo ó o wee sá a Núhúso tonló lè ĩnén bĩo.

11 O búí yí zùarí wo yi. Ká a khii bĩnía wà à buen ĩ cɔn, à mi séení a ò o 6ueé dã làa hээрà. I pan wo, orén lè wàn zàwa na bò làa wo.

† 15:54 Mi loĩ Ezayii vūahũ 24.8 ‡ 15:55 Mi loĩ Ozee vūahũ 13.14

¹² Ká mu lé wàn za Apoloosi, wón á ĩ henía s̄i á à yí cúa-yen le o bè le wàn zàwa na b̄nía wà à buen mi c̄n à buennáa, ká a s̄i b̄nt̄n yí tà le veñi mu b̄o b̄o ká wán. I zū mu le p̄ahũ na ò o yí le ní yí, o ò buen.

O Poole b̄oni véeni

¹³ Mi t̄n̄i mi ȳo, mi f̄ará ð̄n mi s̄id̄eró le Dónbeen̄i yi. Mi zéeni le mi lé 6a n̄upua na s̄ia hereka, á p̄ankáwá wi.

¹⁴ Mi bè-wénia búenb̄uen á mi wé wé le le wamin̄i.

¹⁵ Wàn zàwa le wàn h̄nni, le ĩ pá b̄n̄i hení b̄o dà-kéní b̄o na mia. Mi zū a Sitefanaasi le mín z̄i n̄upua. Mi zū le ho Akayii k̄hũ búenb̄uen yi, á barén lé b̄ia nín-yání tà a Núhũso b̄o. Mi mún zū le 6a ð̄enía bánb̄aa wee séeni b̄ia b̄o s̄a le Dónbeen̄i yi.

¹⁶ Awa, bán n̄upua so s̄i, làa b̄ia làa ba leéra ho tonló yi, á mi wé tà día le 6a dí mi yahó.

¹⁷ B̄o á wàn zàwa Sitefanaasi là a Akayikuusi, là a F̄otunatuusi á buéé búεk̄io mi á b̄nt̄n lée b̄o na wan ĩ s̄i làa s̄ob̄éε. Lé b̄o á b̄o mi yí dà máa wé máa na mi b̄o mi kh̄era làa mi b̄o yi, lé b̄n̄i á barén wó mi laho yi.

¹⁸ Ba b̄nt̄n h̄n̄a ĩ s̄i làa b̄o 6a wee wéráa mu làa mia p̄onna c̄èr̄ε yi. Ba n̄upua mu s̄i á mi wé k̄n̄bi.

Le t̄en̄i

¹⁹ Ba k̄èr̄èt̄ewa kuio na wi ho Azii k̄hũ yi á wee t̄en̄i mia. O Akilaasi là a Pirisiye le 6a k̄èr̄èt̄ewa na wee buee k̄úee mín wán 6a c̄n, á wee t̄en̄i mia wa Núhũso ȳeni yi.

²⁰ Wàn zàwa búenb̄uen wee t̄en̄i mia. Mín̄én mún t̄en̄ika mín yi sese.

²¹ L̄onb̄o lé ĩn̄én Poole le ĩ nín-bia á wee túa le t̄en̄i ì na mia.

²² Ká a búí yí wa a Núhũso mi t̄ahũ, à mi lén wo mi t̄ahũ. «Maranataa», le wa Núhũso buen.

²³ Le wa Núhũso Yeesu *Krista s̄amu à ker̄i làa mia.

²⁴ I b̄nt̄n wa mia le ĩ s̄i búenb̄uen wa p̄aníló là a Yeesu Krista b̄o yi. *Amiina!

Ho ɲun nɪi vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Korēnte kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró ɲúhū

O Poole lé yīa wíokaa túara ho vūahū na kà nɔn ho Korēnte kèrètíewa kuure yi. Sǎni ò o túa ho, à bǔn ɓa ɓúí ɓa tǎahū lá pǎ a Poole mu bǐo le o yínɔ́n o Yeesu *Křista tonkaró.

Ká a Poole mǎhǎ túara ɓa yi, á zéénia mí bǐo yahó làa ba. O le mí wa ɓa ɓúenɓúen, á wi à ɓa bǐnǐ wé sǐ.

O nín-yání zéénia bǐo ó o lò bonnáa, làa bǐo le Dónbeenǐ séeníanáa wo (1.1-11). Hǎ bín-zàwa na wi orén làa ba pǎahū ó o bía dǎnǐ yi, á zéénia le lé o Yeesu nɔn le ɲii mí yi à mí ɲǐ ɓa zeñ wán. O Poole vūahū ɓúí yi ó o zá làa ba, èè ká ho vūahū na kà yi ó o le mí sǐi wan làa sòobéè bǐo ɓa tà yèrémáa mi yilera lè mi wára bǐo yi (1.12-7.16).

O Poole le ho Korēnte kèrètíewa wé hén mí níní à wéráa mu hǎmu séení ho Zeruzaléemu kèrètíewa na lé ɓa nǐ-khenia (8-9).

Ho vūahū mu lii véenii, ó o Poole zá làa ɓia le o yínɔ́n le Dónbeenǐ tonkaró, á zéénia le ɓa bǐo yí bon (10-13).

Le tēenii

¹ Mu lé ínén Poole na le Dónbeenǐ lè mí sǐi bǐo á wó là a Yeesu Křista tonkaró, lè wán za Timotee á wee tēení ɓa kèrètíewa kuure na wi ho Korēnte lóhó yi ho Akayii kǎhū yi. Wa mún wee tēení ɓia bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi na wi ho kǎhū mu ɓúenɓúen yi

² Le wán Maá Dónbeenǐ lè wa ɲúhúso Yeesu Křista wé mu sǎamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Poole wee dé le Dónbeenǐ bǎrǎkà

³ Le le khòonii à bǐo sǐ wa ɲúhúso Yeesu *Křista ɓàn Maá yi. Wón na lé o maá na zū le mǎkǎrǐ, á wee hení wa sǐa féeè.

⁴ O wee hení wa sǐa le lònbee na wee yí wɛn ɓúenɓúen yi, bèra a na à warén ɓèn dǎn dǐn bǔn wán à henínáa ɓia lò wee be sǐa, à ɓa yí le sǐ-hebúúee na warén wa bεere yú le Dónbeenǐ cǔn.

⁵ Mu bon, làa bǐo sǐi á le lònbee wee yírǎa wɛn dà khíi o Křista bǐo yi, lé làa bǔn sǐi á le sǐ-hebúúee na wa wee yí le Dónbeenǐ cǔn o Křista pǎnká yi á wa wee yí puuní.

⁶ Hen ká wa lò wee be, se léé bèra a na à mí yí le sǐ-hebúúee, à mún kǎnǐ. Èè ká wa yú le sǐ-hebúúee, se léé bèra a na à minén mún yí le à bè yi dǎn lǎráa le lònbee dà-kéní kéní na warén wee lá.

7 Mi siadéro le Dónbeenĩ yi á wa láa yi binbirĩ. Bío mi páanía le lònbee yi láa wɛn, á wa ɓèn mún zū le mi mún páanía le sí-hebúee na wa yú yi láa wɛn.

8 Mu bon, wàn zàwa lè wàn hĩnni kèrètɛwa, wa ko wa zéeni bío sá wɛn ho Azii kǎhũ yi láa mia. Wa lá le lònbee bín làa sòobéɛ. Le lònbee mu ɓèntɪn wó herera wa wán fúaa wa yáa lá máa dǎn le. Wa yáa lá wee leéka le le máa ká wɛn.

9 Wa ɓèntɪn lá wee leéka le ɓa à búe wɛn. Lé bɪn nɔn á wa yí dó wa sía waten yi á wa dó há le Dónbeenĩ na wee vèeni ɓa nĩ-hía yi.

10 Le Dónbeenĩ lé dño kǎnia wɛn bɪn húmú so síi yi, á le pá à bɪnĩ ì kǎnĩ wɛn. Mu bon, wa láa mu yi le le pá wé è kǎnĩ wɛn.

11 Minén mún séeni wɛn lè mí floró. Lé bɪn á à na ká mu sǎamu na wa à yí ɓa cèrèɛ floró pǎnká yi, á ɓa nùpua cèrèɛ á à bè yi á à dérǎa le Dónbeenĩ bǎrǎkà wa bío yi.

O Poole khinia mi vɛeni yi

12 Bío wa sía wee zéeni láa wɛn lé bɪn wa sía wee wa bío yi, mu lé bío wa wee ɓua lè waten ho dímɪjá yi lè mu húaaràmu, lè le yi na wee ce, dño wee lé le Dónbeenĩ cǎn, sǎnkú bío wa ɓuan lè waten minén dǎnĩ yi. Mu yí wó lè há sǎnia bè-zúrini pǎnká, ká mu wó le Dónbeenĩ sǎamu pǎnká yi.

13 Mu bon, wa vǎnna na wa wee túa na mia á wa yí máa túa bè-vio búii yi ká mu yínǎn bío mi wee kǎrán làa bío mi wee jí há yi. I láa mu yi le mi ì jí bío wa túara wéréwéré.

14 Mi dñn yí jí bío kà búenbúen: Mi dà à zǎmaka wa bío yi, làa bío á warén mún ñ zǎmakarǎa mi bío yi nǎnzoñ na wa Núhũso Yeesu ù buen yi.

15 I láa bɪn yi. Lé bɪn nɔn á ì lá wi à ì ɓuee lé mi cǎn vé, bèra a na à mi séeni mi há cúa-jun.

16 Mu bon, ì lá wi à ì ɓuee dñn mi cǎn vé à ɓuennáa hen ho Maseduana yi. Ká ì bɪnía, á ì tɪn ɓueé dñn mi cǎn à mi séeni mi à ì dǎn varǎa ho *Zudee kǎhũ.

17 Bío á ì bía le ì wé ká à mu yí wó so wee zéeni le ì láa yi mǎa le? Hen ká ì le ì wé bío, à ì so wé mu là a jini jun ɓanso bío síi le, yǎa wee tà ho ũuu ho zuia ká ho yǐró ò o le ɓueé lòn nùpue na yí zū Dónbeenĩ le?

18 Le Dónbeenĩ na máa wé yèrémá mí jii lé ì seéràso. Há ji-cúa na wa wee fɛɛ na mia yínǎn ũuu làa ɓueé.

19 Le Dónbeenĩ Za, o Yeesu Krista, yǎa á ìnén là a Silivɛn là a Timotee bía bío nɔn mia ji-cúa yínǎn ũuu làa ɓueé. Mu bon, o ji-cúa léee ũuu mí dòn.

20 Orén lé yǎa lé ho ũuu na wee zéeni le bío búenbúen na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé lé ho tǎiá. Lé bɪn nɔn á lé orén Yeesu *Krista mu á wa wee bè yi à tǎrǎa wa amiina à dérǎa ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

²¹ Lé lerén nɔn á warén làa mia wee dàń fàrá đĩn wa páaníló là a Krista yi. Lé lerén mí bæere hueekaa wɛn,

²² á bò mí fliminĩ wán. Le dó mí Hácírí wa sĩa yi, à zéení le bĩo le dó mí jii le mí ì na wɛn á le è wé máa khí.

²³ I wee báa mu jii wán le Dónbeenĩ yahó á à dé ĩ mukānĩ ì na mu bĩo yi, le bĩo nɔn á ĩ yí bĩnía yí buararáa mi cón ho Korente yi, lé bĩo á ĩ yí wi à ĩ 6óonĩ mia.

²⁴ Wa yí wi à wa kíkǎ mia à mi dé mi sĩa, lé bĩo wa zũ le mi sładéró o Krista yi fàrá tĩna, á wa wi à wa séení mia bèra a na à mi sĩa wa.

2

¹ Awa! A ĩ wǎa le ĩ máa buen mi cón lé bĩo á ĩ yí wi à ĩ tĩn véení mi yiwa.

² Ká ĩ véeníá mi yiwa, á lé 6a yén wǎa dà à wéé ĩ sĩa, bĩo á bĩa dà à wéé ĩ sĩa lé bán á ĩ véeníá yiwa.

³ Lé bũn nɔn á ĩ túararǎa ho vǎahũ mu. I lá buara mi cón ho páahũ mu yi, á mi bĩo lá à véení ĩ yi, ká minén lé bĩa jɔn lá ko mi wéé ĩ sĩa. Mu bon, ĩ 6èntĩn láa mu yi le ká ĩnén sĩa wan, á minén búenbúen sĩa mún ñ wa.

⁴ Pǎahũ na á ĩ wee túa ho vǎahũ mu, ká ĩ hácírí yáara fúaa ĩ yáá wá hǎ yèn-ca-poa. Bĩo á ĩ túara ho yi yínɔn à véení mi yiwa, ká ĩ wi à mi zũn le ĩ wa mia làa sòobé.

O Poole séra día nɔn bĩa wó khon làa wo yi

⁵ Yia wó khon làa mi mi tǎahũ á yí véeníá ĩnén ĩ dòn yi, mu lé mi búenbúen á bánso véeníá yiwa. Bùéé yáá, ĩ bía dà ĩ ní wán, mu lé 6a búí mi tǎahũ á bánso véeníá yiwa.

⁶ Wón nùpue so á nùpua cèrèè mi tǎahũ á zaráa, á bũn wǎa à yí o.

⁷ Hǎ làa na kà wán á mi sén mu día na a yi à hení a sĩa, bũn mía ó o yi ì vá dàkhĩna, á yilera à yáa.

⁸ Bũn bĩo yi á ĩ wee fio mu mi cón le mi zéení mu na a yi wéréwéré le mi wa a.

⁹ Mu bon, ĩ túara ho vǎahũ mu à lońnáa le mi wee bè bĩo á ĩ bía nɔn mia yi le.

¹⁰ Awa! A ĩ wǎa à bío bío kà à na mia: Hen ká mi wé séra nùpue bè-kora día nɔn wo yi, á ĩnén mún ñ sén mu ù día á à na bánso yi. Ká ĩ lá ko à ĩ sén bío búí día na a búí yi, á ĩ ì sén mu ù día á à na a yi minén bĩo yi o *Krista yahó.

¹¹ I wé è wé mu bèra a na ò o *Satāni yí yí sée mi wán, lé bĩo á bĩo ó o wi ò o wé á wa zũ.

O Poole khon o Tĩte yi ho Torowaasi yi

¹² Bĩo á ĩ vaá dõn ho Torowaasi lóhó o Krista bín-tente bueró bĩo yi, á ĩ mɔn ò o Núhũso héra ĩ tonló sáró wǎhũ.

¹³ Ká í yí pá wee dè, lé bǐo á í yí yú wán za Tiite bǐn, á bǐn lé bǐo nǎn á í dóráa ho Torowaasisa mu cǎa wé se, à í wà buara ho Maseduana kǎhǔ wà buéé loń le í yí o hen le.

Wa wee fáa há fǔna o Krista pánká yi

¹⁴ Εε ká mi le wa khòni le Dónbeenǐ, lé bǐo á le wee dí wa yahó à fáaráa há fǔna féεε wa páaníló là a *Krista bǐo yi. Le Dónbeenǐ wee dǐn wa wán à zéenináa o Krista à ba nùpua zǔń wo há lùà búenbúen yi. O zǔńló mu ka lòn sǎmu na sí á wee bènben fè há lùà búenbúen.

¹⁵ Mu bon, wa ka lòn bǐo na sǎmu sí na ó o Krista wee na le Dónbeenǐ yi, bǐa kǎnía làa bǐa wee vǐnǐ mǐten tǎahǔ.

¹⁶ Bǐa wee vǐnǐ mǐten cǎn á mu ka lòn sǎmu na wee na mu húmú, ká bǐa kǎnía cǎn á mu bèn ka lòn sǎmu na wee na le mukǎnǐ binbirǐ. Yǐa yàá dà à sá hón tonló so léé wée.

¹⁷ Ba nùpua cèrεε wee bue le Dónbeenǐ bionǐ à càráa mu bǐo, ká warén yí máa wé làa bán bǐo síi. Le Dónbeenǐ tonkaa wèn, á wa wee hén wa yiwa à sáráa há tonkaa mu tonló le yahó wa páaníló là a Krista bǐo yi.

3

Le páanti finle ton-sáwá bǐo

¹ Wa so wi à wa tǐn zéení waten làa mia le? Tàá wa so màkóo wi à wa bua vǔahǔ na wee zéení làa mia le ba tonkaa wèn mi cǎn làa bǐo ba búí wee wéráa mu le? Tàá wa bǐo le mǐ túa ho búí na wèn à wa bua vaa zéenináa waten lòn-veere yi le?

² Minén mi beεεre ka lè mi lé ho vǔahǔ na túara wa sía yi á ba nùpua búenbúen wee kǎrán à zǔń.

³ Mu bon. Minén mi beεεre lé ho vǔahǔ na ó o *Krista túara á kǎráfáa wèn. Ho yí túara lè le dèε na ba wee túaráa ho vǔahǔ wán, ká ho túara lè le Dónbeenǐ na wi féεε Hácírí. Ho yí túara huee wán, ká ho túara ba nùpua sía yi.

⁴ Wa wee bǐo kà, lé bǐo wa láa le Dónbeenǐ yi o Yeesu Krista pánká yi.

⁵ Wa yí máa leéka le ho tonló mu wa dà à sá lè wa kùrú pánká. Lé Le Dónbeenǐ wee na à wa dàń wéráa mu.

⁶ Lé lerén nǎn á wa dàńna wóráa le páanǐ finle ton-sáwá. Dén páanǐ finle so yí yú mí pánká ho làndá na túara yi. Le yú ho le Dónbeenǐ Hácírí pánká yi. Ho làndá na túara wee wé à ba nùpua hí mu húmú binbirǐ, ká le Dónbeenǐ Hácírí bèn wee wé à ba nùpua yí le mukǎnǐ binbirǐ.

⁷ O *Mǎyiize làndá hǐa túara há hue-penlenwà wán.* Ho pǎahǔ mu yi á le Dónbeenǐ cùkú juiíkaa làa sòobéε, fúaa o Mǎyiize yahó wee juiíka ho cùkú mu bǐo yi. Bǐo ó o Mǎyiize yahó juiíkaró yí máa mía mí cúee, ká a *Isirayεεle zàwa yí

* 3:7 Mi loń Léró vǔahǔ (Exode) 34.27-35

dàrina yí lora ho yi lé bío ho wee ñuifika dàkhíina. Ká hón làndá so na wee na ò o ñupue hí á zéenia le Dónbeení cùkú beení kà sii,

⁸ á le Dónbeení cùkú beení mu bío so khii máa poñ bñn ká mu lé le Dónbeení Hácírí wee sá mí tonló le?

⁹ Wa zū le ho làndá tonló na vaa véenii á dà à siini a ñupue ñúhũ á cùkú wi. Ká mu ka kà, á ho tonló na wee na ò o ñupue téréen so cùkú máa keí máa poñ bñn le?

¹⁰ Wa yàá dà à bío le ho cùkú na yánkaa wi wáa yí máa mi, lé bío á hĩa hã laà na kà wán á 6èn po po horén.

¹¹ Mu bon, ká mu bío na hĩa khií á cùkú wi, se bío wee keí bñn féeε cùkú 6èn ñ poñ bñn cùkú.

¹² A bío wa dó wa sía wee lòní ho cùkú mu, lé bñn ñon wa poní sénkaa kúaará wee bíoráa.

¹³ Warén yí máa wé là a Mɔyiize bío, wón yánkaa pon mí yahó yi lè le nín-kéní, bèra a na ò o Isirayεele ñipomu yí mi ho cùkú na máa mía véro o yahó mu wán.†

¹⁴ O Isirayεele ñipomu hácírí fù yí dà máa jí le páanii kñnle vōnna bíoní na wee kàrán na 6a yi. Hàrí ho zuia á mu pá ka lè 6a pon mí yara yi lè le nín-kéní mu. O ñupue páaníló là a *Krista lé bñn mí dòn wee wé à le nín-kéní mu hén lén hã yara yi.

¹⁵ Mu bon, hàrí ho zuia ká a Isirayεele ñipomu wee kàrán o Mɔyiize vōnna à 6a máa zūñ hã 6àn kúarà. Mu ka lòn nín-kéní na pon 6a sía yi.

¹⁶ Ká yĩa tà a Núhũso bío à le nín-kéní mu hén lén o yahó yi.

¹⁷ O Núhũso na bío bía lé le Dónbeení Hácírí. O Núhũso Hácírí hĩa wi lahó na yi à hón lahó so ñupua keí mítén.

¹⁸ Warén búenbúen na á nín-kéní yí pon yara yi á wee loñ mi a Núhũso cùkú làa bío ó o ñupue wé mináa mí yahó ho zùbálén yi bío sii. O cùkú mu wee ñuifika wa wán. O Núhũso na lé le Dónbeení Hácírí á wee wé à wa wé yèrémá ká wa wà, à keí là a bío sii, à cùkú wé dé wán féeε.

4

O Poole yi tèera mí bàra le Dónbeení tonló sáró yi

¹ Le Dónbeení lè mí tentemu á kàràfáa ho tonló mu wen. Lé bñn ñon wa yí máa tèé wa bàra ho sáró yi.

² Wa yí máa sà waten wéráa bío, á pã hã ñiyi-wará día. Wa yínɔñ ñ-khàwa, á wa mún yí máa dé yèrémáló le Dónbeení bíoní yi. Ká wa wee zéení ho tũíá poni bío wéréwéré. Wa wee wé kà sii le Dónbeení yahó bèra a na à 6a ñupua búenbúen zūñ le wa lé 6a húaaràwa.

† 3:13 Mi loñ Léró vùahũ (Exode) 34.33-35

³ Ká le bín-tente na wa wee bue á kúará sà yi, se lé bĩa wee ví á le kúará sà yi cón.

⁴ Bán nùpua so yí zū le bín-tente kúará lé bĩo ó o *Satāni na wee dí mí bēni ho dīmíná yi, á wee wé à 6a háciira máa dàri mu kúará zūn à dé mí sĩa le Dónbeenĩ yi. Ba yí máa mi le bín-tente mu khoomu juuĩkaró. Bún na wee zéeni á *Krista cùkú.

⁵ Mu bon, wa yí máa bío waten bĩo ká a Yeesu Krista na lé o Nùhũso lé yĩa á wa wee bue bĩo. Warén wa bēere lé mi ton-sáwá o Yeesu bĩo yi.

⁶ Le Dónbeenĩ yánkaa bíá: «Le mu khoomu keĩ le tibirí laho yi». Lerén lé dño mún wó á mu khoomu wi wa sĩa yi, à wa zūnńa le cùkú bĩo na wee mi a Yeesu Krista yahó yi.

⁷ Bún bè-beeni so wi warén na ka lòn sĩa na má lè ho córó yi, bèra à na à 6a nùpua zūn le ho dànló na 6an sii mĩa wee lé le Dónbeenĩ cón, ká ho yí máa lé warén cón.

⁸ Le lònbee lè mí siiwà wee yí wēn, ɛɛ ká le mǎhǎ yí yú sée wa wán. Wa yiwa wee dè, ɛɛ ká wa háciira mǎhǎ pá yí yáara.

⁹ Ba nùpua wee jíní wa sǎnía, ɛɛ ká le Dónbeenĩ yí pǎ wēn yí díá. Ba wee lùiorá wēn, ɛɛ ká mu yí máa yáa wēn.

¹⁰ Pǎnna búenbúen ká 6a wee cà wa búeró yahó làa bĩo 6a wó wó 6órǎa o Yeesu, bèra a na à le mukānĩ binbirĩ na ló a Yeesu cón à mi wēn wéréwéré.

¹¹ Mu bon, wa wi le mukānĩ yi. Ɛɛ ká 6a wee cà 6a búe wēn pǎnna búenbúen yi o Yeesu bĩo yi. Bún wee wé bèra a na à le mukānĩ binbirĩ na ló a Yeesu cón à mi wa sǎnía na dà à hí yi.

¹² Lé ká sii á warén wee zǎanínáa wa mukānĩ pǎnna búenbúen yi, bèra a na à le mukānĩ binbirĩ na ho pánkǎ mia.

¹³ Wa páanía le siidéro dà-kéní yi. Mu ka làa bĩo mu túararǎa le Dónbeenĩ bíonĩ vǎahũ yi le: «Í bíá lé bío á ĩ dó ĩ sii.»* Awa, á warén mún dó wa sĩa làa bún sii, lé bún non á wa mún wee bíorǎa.

¹⁴ Wa zū le yĩa vèniá o Nùhũso Yeesu lé wón mún ñ vèni wēn, lé bĩo wa páanía là a Yeesu. O ò páanĩ ñ fé wēn làa mia yòò bàrá mí cón.

¹⁵ Bĩo wee wé ká búenbúen lé minén bĩo yi, bèra a na à 6a nùpua cèrè wé yí le Dónbeenĩ sǎamu ká 6a wà. Ká mu wó ká, á 6a nùpua na à dé le Dónbeenĩ bǎrǎkǎ á à dé ho cùkú le yi, á wé è dé wán.

Wa khi yi hǎ sǎnía bè-fla

¹⁶ Lé bún non á wa yí máa tèerǎa wa bàra. Hàri ká wa sǎnía pánkǎ wee tĩ yi ká ho wà, á wa hácirí flamu bún wee dé wán ká mu wà lè hǎ wizooní.

* 4:13 Mi loĩ Lení vǎahũ (Psaumes) 116.10

17 Le lònbee na wee yí wɛn hã laà na kà wán na khíi vé á máa tèè lè ho cùkú beeni na wa khíi yí, hón na máa vé máa mi.

18 Warén yí máa cà mu bɔ na wee mi. Bɔ yí máa mi lé bɔ wa wee cà. Lé bɔ á bɔ wee mi yí máa mía, ká mu bɔ na yí máa mi bún wi bín fɛɛɛ.

5

1 Wa zū le ká le wizonle na wa sãnia na lé wa mànákáwa zíní yáara, á le Dónbeení ì na hã sãnia wa nĩ-kéní kéníwà yí ho wáayi. Hón mànákáwa zíní so na á nùpue níi yí wó á à keí bín fɛɛɛ.

2 Bɔ kà wán á wa yiwa wee vá lé bɔ wa wee cà mu lè wa sòobéɛ à le Dónbeení na hã sãnia bè-fla mu wɛn ho wáayi.

3 Ká wa yú hón sãnia bè-fla so, á wa mànákáwa máa wé bɔ na wee héeka mí bírí á yí yú sãnia.

4 Mu bon, Bɔ wa wi hã sãnia na ka lòn zíní yí á wa yiwa wee vá, á lò wee be. Wa yí le le Dónbeení fé wa sãnia mí dòn, ká wa wi à le wé hã làa bè-fla, bèra a na à hã sãnia na à keí bín fɛɛɛ à zo hã bè-kíá na à hí lahó.

5 Le Dónbeení mí bɛere lé dño wíokaa wɛn bún bɔ yí. Le nɔn mí Hácírí wɛn à zéení le bɔ le dó mí jii le mí ì na, á le è na máa khí.

6 Lé bún bɔ yí á wa yí máa tèè wa bàra, ká wa jòn zū le bɔ wa wi ho tá wán, á wa dání nàyi là a Nùhúso.

7 Mu bon, bɔ wa wee ɓua lè waten á wa wee wé héha làa bɔ wa dóràa wa sía le Dónbeení yí, ká mu yínɔí bɔ wa wee mi lè wa yìo bɔ yí.

8 Wa sía hereka, á mu mún lá à wé sí wɛn à wa lé ho dímíjá na ká yí à vaa keení a Nùhúso nísání.

9 Hári à wa keí ho dímíjá yí, tàá à wa lén vaa keení a nísání, se bɔ wa màkóo wi yí lé ho wé bɔ sí a yí.

10 Lé bɔ wa ɓúenɓúen ko à wa khíi vaa dñn o *Krista yahó ò o cítí. Ká wa wó mu bè-tente tàá ká wa wó mu bè-kora, ó ò sàání wɛn á à héha làa bɔ wa nĩ-kéní kéní wó ho dímíjá yí.

Wa lè le Dónbeení bɔnia sí o Yeesu pánká yí

11 Bɔ wa zū a Nùhúso kònbii jùhú, á wa wee bánbá à ɓa nùpua tà ho tuiá poni. Le Dónbeení zū wɛn binbirí, á ì wee leeka le minén mún zū mi mi sía yí.

12 Wa yí máa cà à wa zéení làa mia le mi ko mi tà wa bɔ. Bɔ mí sía á à waráa wa bɔ yí lé bún wa wee cà, bèra a na à mi dàn bío sí bía wee yòní mítén bɔ ɓa karáa dání yí, ká bɔ ɓa sía yí á ɓa yí máa loí.

13 Ká lé bɔ wa wee wé lòn khéerowà, lé le Dónbeení yahó á wa wee wéráa mu. Ká lé bɔ wa wee wé lòn nùpua na júná wi bín, bún lé minén bɔ yí.

14 O *Krista waminí pànká òúaa wa wán. Wa láa mu yi le orén lé o nùpue nì-kéní na húrun òa nùpua búenbúen bío yi, á le Dónbeení cón á wa búenbúen páanía húrun làa wo.

15 O húrun òa búenbúen bío yi bèra a na à bíà yíò wi lua wé yí wé bío sí òa yi, ká òa wé wé bío sí yíà húrun òa bío yi, á vèera.

16 Lé bún bío yi, á wa wáa yí máa loń òa nùpua làa bío wa wee mi làa ba à héha lè mu nípomu. Hàrì ká wa yánkaa wee loń o Yeesu yi làa bún bío, á hã làa na kà wán á wa wáa yí máa loń wo yi làa bún.

17 Hen ká a nùpue páanía là a *Krista, se wón òanso lée nì-finle. Mu bè-kíà wáa kńína, mu bío búenbúen wáa wó bè-fla.

18 Bún búenbúen lé le Dónbeení wó mu. O Krista pànká yi, á le wó á warén làa de bíní sí, á ho tonló na á le le wa sá, lé ho wé à bíà ká mún wé sí làa de.

19 Mu bon, o Krista pànká yi, á le Dónbeení nòn le ní à ho òimíjása làa de bíní wé sí. Le wáa yí máa loń òa nùpua búenbúen bè-kora yi. Le le wa bío na òa nùpua na ká yi le òa bíní wé sí làa mín.

20 Awa, á wa lé o Krista tonkarowà, á wee lá le bíoní o Krista yèni yi. Á mu ka lè mu lé le Dónbeení mí bæere òin wa wán á wee bíoráa làa mia. Wa wee óónbóní mia o Krista yèni yi le mi díà le le Dónbeení làa mia bíní wé sí.

21 O Krista yí wó mu bè-kohó yí mòn, à le Dónbeení síinía a jùhú lòn bè-kora wéro bío síi warén bío yi, bèra a na à wa wé òa nùpua na téréna le Dónbeení yahó wa páaníló làa wo bío yi.

6

1 Lé kà síi á warén na lè le Dónbeení páanía wee sá, á pá wíokaa wee hení mu na mia, le mi yí díà le le Dónbeení sáamu na le wó làa mia bío wé káamáa.

2 Lerén lé òio bíà mu kà síi:

«Ho pãahú na mu ko yi,

á ï jí ù fioró.

Ho kãníló wizonle zòñ,

á ï òueé séení fo.»*

Awa, ho pãahú na wa wi yí lé ho pòn-tente, ho zuia lé ho kãníló wizonle.

3 Wa yí wi à wa wé bío búí na híà na ká wa à wé è khe lè òa nùpua, lé bío wa yí wi à nùpue woon yáa wa tonló yèni.

4 Bío wa wee sá búenbúen yi, á wa wee zéení le wa lé le Dónbeení ton-sáwá. Wa wee hí wa sía le lònbee lè mí síiwà, lè le yi véé yi,

5 ho haró yi, ho kàsó yi, le lònbee na wee yí wèn òa zãamáa níi yi, hã ton-hebúaa sáró yi, mu òamu fòoró lè le híni yi.

* 6:2 Mí loń Ezayii vùahú 49.8

⁶ Wa buan waten lè le yi na wee ce, á zū le Dónbeenĩ, á wee jĩ wa yiwa, á wayika. Le Dónbeenĩ Hácírí wi làa wɛn, wa wa 6a nùpua lè wa sĩa búenbúen.

⁷ Wa wee wé mu lè ho tũíá poni biónĩ na wa wee bue le Dónbeenĩ pánká yi. Wa wee wé bio térénna, bún ka lòn fio sĩa na wa wee firáa lè wa zúkúso, á mún wee paráa waten yi.

⁸ Ba nùpua búí wee dé ho cùkú wɛn ká 6a búí bán wee yáa wa yèni. Ba búí wee khòoní wɛn, ká 6a búí wee là wɛn. Ba wee bío le wa lé 6a sabín-fũaalowa, ká wa jɔ̀n wee mĩ ho tũíá poni.

⁹ Ba wee bío le nùpue woon yí zū wɛn, à 6a nùpua jɔ̀n zū wɛn. Ba nùpua yèn-dǎní yi, á wa ka lè wa húrun, à wa jɔ̀n yĩ wi lua. Ba wee beé wa lò, ká 6a màhǎ máa búe wɛn.

¹⁰ Hàrí bĩo 6a wee vééní wa yiwa, ká wa sĩa pá wee wa fɛ́ɛɛ. Wa lé 6a nĩ-khenia, ká wa jɔ̀n wee wé à 6a nùpua cèrèè wé ho nǎfòró 6ànsowà. Wa ka lòn nùpua na dèè búí mía, à mu bĩo búenbúen jɔ̀n bio sǎ wɛn.

¹¹ Minén Korénte lóhó kèrètɛwa kuure, wa héra wa yiwa á bía wéréwéré nɔ̀n mia.

¹² Wa yí pá le wa máa wań mia, minén lé bĩa yí tà yí wa wɛn.

¹³ I wee bío làa mia ka lè mi lé ǐ zàwa: Mi mún wań wɛn làa bĩo wa waráa mia.

Le tibirí lè mu khoomu yi dà máa páani

¹⁴ Bĩa yí dó mí sĩa o Yeesu yi bè-wénia mi yí páaní yi làa ba. Mu bon, mu bío na térénna lè mu bĩo na yí térénna dà à wé kaka à páanínáa? A mu khoomu lè le tibirí so dà à páaní le?

¹⁵ O Yeesu *Krista là a *Satāni so dà à páaní bío dà-kéní yi le? Yĩa dó mí sĩa o Yeesu yi làa yĩa dó mí sĩa o Satāni yi yilera so dà à wé dà-kéní le?

¹⁶ Lé le páanii yén yáá wi le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lè hǎ wǎnna pǎahũ? Mu bon, mi so yí zū le warén lé bĩa lé le Dónbeenĩ na wi fɛ́ɛɛ zĩ-beenĩ le? Mu ka làa bío á le bíarǎa mu kà sĩa:

«ǐ ì kɛń 6a tǎhũ,

ǐ ì vará làa ba,

ǐ ì wé 6àn Dónbeenĩ,

á 6a à wé ǐ nĩpomu».

¹⁷ Lé bún bío yi ó o Núhũso bíarǎa bío kà:

«Mi lé 6a tǎhũ,

mi yí páaní làa ba.

Mi yí dǎ bío na tun hùúu,

á ǐnén á à tà mi bío.

¹⁸ ǐ ì wé mĩn maá,

á minén á à wé ǐnén zà-hĩnni lè ǐ zà-báawa.

O Núhũso na dà mu bío búenbúen lé wón te mí jĩ-cúa.»†

† 6:18 Mi loń Levii nùwǎ vǎahũ (Lévitique) 26.12; Ezekiyɛle vǎahũ 27.37; Ezayii vǎahũ 52.11; Ezekiyɛle vǎahũ 20.34; Samuwɛle jun nî vǎahũ 7.14; Ezayii vǎahũ 43.6

7

¹ Wàn zàwa na á ì wa làa sòobéε, bǔn bǐowa so ɓúenɓúen á le Dónbeenǐ dó mi ɲii le mí ì wé. A bǐo mu ka kà, á mi le wa ceé wa sǎnía lè wa yiwa. Mi wa ɓua waten, à bǐo sǐ le Dónbeenǐ yi, à wé kǎnbi le.

O Poole yi véε yèrèmdá wó le sǐ-wεε

² Mi waǎ wεn! Wa yí wó yí khon làa nii woon, wa yí yáara a ɓúii bǐo, wa mún yí tò a ɓúii wán.

³ I yí bía bǔn à siinínáa mi ɲúná. I yáá lá bía mu le wa ɓèntǐn wa mia làa sòobéε. A wa yǐo wé lua, táá à wa hí, se wa pá wa mia.

⁴ I ɓèntǐn láa mia, ì sǐi wan mi bǐo yi làa sòobéε. Le lònbee na wee yí mi ɓúenɓúen á ì sǐi here yi, á wee zámaka.

⁵ Mu bon, bǐo wa ɓueé dǎn ho Maseduana, á wa yí yú vǔrǎnà, le lònbee lè mí sǐwà yú wεn hen. Ba nùpua wee pí wa bǐo à kán wεn, wa yilera hǎn yí kará lòn-kéní

⁶ Hen ká a nùpue bàra tò, à le Dónbeenǐ bǐnǐ hení a sǐi. O Tiite ɓuenló wa cǎn lé bǔn á le dǐn wán heníanáa warén sǐa.

⁷ Mu yáá yǐnǎí bǔn mí dòn. Bǐo ó o Tiite ɓueé bía á mún henía wa sǐa. O bía nɔn wεn le mi henía mí sǐi, o le mi sǐa vá làa sòobéε à mi bǐnǐ mi mi, le bǐo mi wó làa mi khǐína á bǐnǐa yí sǐ mia, le mi henía ì bǐo. Bǐo á ì ɲá bǔn, á ì sǐi wíokaa wan.

⁸ Hàrí ká ho vǔahǔ na á ì túara nɔn mia á véénia mi yiwa, á ìnén mu yí máa vá yi. Mu lá dà à vá miǐ lé bǐo á ì zǔ le ì véénia mi yiwa ho pǎn-za dèε yi,

⁹ εε ká ì màhǎ sǐi wan hǎ laà na kà wán. I sǐi yí wan bǐo á ì véénia mi yiwa bǐo yi. I wee zámaka lé bǐo mi yiwa vá hǎ wénkora na mi wó bǐo yi, á pǎ hǎ día. Le yi-véε na yú mia kà, lé le Dónbeenǐ wi à mu wé làa bǔn, bèra a na à mi sǐa cǐ mi wénkora mu bǐo yi à pí hǎ. Ká mu wó kà, se wa vǔahǔ mu túaró yǐnǎí bǐo na wa wó khon làa mia.

¹⁰ Ká a nùpue yi wee vá lé bǐo mu lé le Dónbeenǐ sǐi bǐo, à dén yi-véε so wé ò o yèrèmdá mí yilera lè mí wára, lé bǔn wee na à le Dónbeenǐ kǎní ɓànso. Dén yi-véε so sǐi bǐo máa vá wεn. εε ká le yi-véε na màhǎ ka làa bǐa yí zǔ le Dónbeenǐ yi-véε bǐo sǐi, á wee ɓua a nùpue varáa mu húmú yi.

¹¹ Mu bon, mi yiwa na wee vá lé bǐo mu lé le Dónbeenǐ sǐi bǐo, á mi wǎa loǐ bǐo wó mia bǐo kà wán. Mi loǐ bǐo mi nɔnnaa miten, á yilera ɓúenɓúen yèrèmdáa. Mi wee bǐo sǐi miten yi làa sòobéε. Mi wee zééní bǐo kà wán le mi yí wa mu bè-kora. Mi wee cǐí mi sǐa mu bǐo yi. Bǐo lá dà à yí mia mu bǐo yi á mi yáá zǎna. Mi sǐa vá à mi bǐnǐ mi mi, á mi wi à mi bǐnǐ wé le Dónbeenǐ sǐi bǐo, ká mi bé yía wó mu bè-kohó. Mi zéénia mu bǐo cèrèε yi le mi níni mia bǔn bǐowa so wéénii.

¹² Ká ì túara ho vūahū n̄n mia, se mu yín̄n̄ yīa wó khon b̄io yi, á mu mún yín̄n̄ yīa 6a wó khonnáa b̄io yi. I túara ho bèra a na à b̄io mi n̄nnáa miten wa b̄io yi à b̄io zūn̄ wéréwéré le Dónbeen̄ yahó.

¹³ Lé b̄un̄ b̄io yi á wa yúráa le sí-hebúee.

Mu bon, mu yáá yín̄n̄ b̄un̄ mí dòn á wa sía h̄a b̄io yi. Wa mún wee zámaka b̄io ó o Tiite síi wan b̄io yi, lé b̄io mi búenb̄uen h̄ína a síi.

¹⁴ I khònía mia o Tiite ȳio yi, á b̄io ó o van mi c̄ón b̄inía, á mi b̄èn yí dó n̄yio m̄i. B̄io á b̄io wa wee bío búenb̄uen lé ho t̄iáa ponináa, lé làa b̄un̄ á b̄io wa khònía làa mia o Tiite ȳio yi mún wóráa ho t̄iáa.

¹⁵ B̄io ó o buara mi c̄ón á mi buan wo se. Mi bò a bíoní yi le le sòobéε le le k̄n̄bii. Hen ká a leékaa mu, ò o wíoka wañ mia.

¹⁶ I wee zámaka lé b̄io á ì láa mia mu bío búenb̄uen yi.

8

Mu h̄amu c̄aló bio

¹ Wàn zàwa le wàn h̄inni, wa wi mi zūn̄ bio n̄n le Dónbeen̄ wóráa mu s̄amu le ho Maseduana k̄èr̄t̄ewa kuio.

² Ba lò bon làa sòobéε, ká 6a sía b̄ènt̄n̄ pá wan làa sòobéε. Ba khon binbirì, εε ká 6a màhá wó mu h̄amu c̄èr̄ε le Dónbeen̄ tonló sáró b̄io yi.

³ I lé mu b̄àn s̄ér̄aso, 6a wó b̄io 6a dà wee wé, 6a wó mu miten á yòò puunía lé b̄io mu sí 6a yi.

⁴ Ba flora mu wa c̄ón á henía, le wa día le mí dé mí n̄iní à s̄éniníaa ho Zeruzal̄εmu k̄èr̄t̄ewa kuure.

⁵ Ba wó mu á dà b̄io wa lá wee leéka wán. Barén n̄n miten le Dónbeen̄ yi, á 6a día miten n̄n w̄en làa b̄io mu sínáa le Dónbeen̄ yi.

⁶ Lé b̄un̄ b̄io yi á wa le ho c̄aló tonló mu na ó o Tiite lá búakáa mi c̄ón ò o wíoka sá à tíj̄n̄ii.

⁷ Mi síadéró le mí bíoní yi, mi bío zūnló le miten naló yi, le le wamin̄ na mi yú wa c̄ón, b̄un̄ búenb̄uen á mi dó mi sòobéε yi, á wó mu sese. Lé ká síi á mi sòobáaráa miten sáráa ho c̄aló tonló na ká.

⁸ I yí máa k̄k̄á mia. I wi à ì z̄éení bío 6a k̄èr̄t̄ewa kuio na ká wóráa làa mia, bèra a na à mi dàñ z̄éení le mi wa bíi ká bío bon.

⁹ Lé b̄io mi zū wa Núh̄uso Yeesu *Krista s̄amu na ó o wó n̄n w̄en bío. Orén na mu bío búenb̄uen wi n̄iní yi, á día b̄un̄ búenb̄uen ò o tà mu khemu yi mi bío yi. O wó ká síi bèra a na ò o khemu mu wé mia le ho n̄áf̄oró b̄ansowà mi sía yi.

¹⁰ I wi à ì bío bío á ì wee leéka ho c̄aló mu d̄ání yi: Bío mi wó á se, minén lé bíi zenín̄ lé 6a n̄in-yání n̄upua na tà ho bío, á lé minén mún n̄in-yání wó ho.

11 Hã laà na kà wán á mi tíí ho tonló mu jii. Bío mi fù sòobáa miten á tà mu, lé làa bũn à mi pá wé sòobáráa miten à sá ho tonló mu vaa tíí jii. Mi wé mu làa bío mi dàráa mu.

12 Lé bío ká mi sòobáa miten á n̄n bío le Dónbeenĩ yi, á le è tà à fé bío wi mi c̄n, ká le máa loĩ bío mía mi c̄n.

13 Mi yí leéka le í wee s̄enĩ bĩa ká lònbee làa mia bèra a na à ɓarén v̄nĩ ká minén lò be. B̄ueé, í wi à mi mànĩ.

14 Hã laà na kà wán á mi bío wi c̄r̄r̄r̄ á mu s̄uaaní à mi wé hã bĩa khon. Ká n̄nzoñ na minén ɓ̄en khon à ɓarén bío wi boo, á ɓa à hã mia. Ká mu wee wé ká, bũn ká mi màa.

15 Mu ù wé làa bío mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ v̄uahũ yi: «Yia yú ho d̄n̄l̄o c̄r̄r̄r̄ á yí yú yí puunía, á yia yí yú bío na boo á bío ɓúí mún yí f̄ora yi.»*

O Tiite lè ɓa ɓúí varó ho Korénte yi bío

16 Wa wee dé le Dónbeenĩ b̄arákà, dén na wó ó o Tiite sòobáa miten mi bío yi làa bío warén wó làa bũ.

17 Lé bío á bío wa le o Tiite va mi c̄n ó o tà. Mí lahó yi ó orén miten lé yia yàá henía mí b̄nĩ varó mi c̄n bío.

18 Wa wã à tonka a Tiite mu lè wàn za na ɓa k̄r̄r̄r̄ewa kuio ɓúenɓúen wee wíoka ȳeni le Dónbeenĩ b̄n-tente bueró bío yi.

19 Mu yín̄n̄ bũn mí d̄on, ɓa k̄r̄r̄r̄ewa kuio lé bĩa léra wàn za mu ò o wé bè làa w̄en wa varáa yi. O wee bè làa w̄en à sáráa ho c̄l̄o mu tonló na wee dé ho c̄k̄k̄ o N̄uh̄so mí ɓ̄ere yi, á mu wee z̄enĩ le wa wi wa wé bío se.

20 Le m̄nka w̄arĩ mu á wa wé è pa bío bèra a na à n̄pue yí bío khe na w̄en le ɓuaró d̄nĩ yi.

21 Lé bío wa wi à wa wé bío se o N̄uh̄so yahó lè ɓa n̄pua yahó.

22 Wa mún ñ p̄aní ì tonka wàn za ɓúí làa ba. P̄nna c̄r̄r̄r̄ wa lora a, á m̄n ò o wee sòobá miten le Dónbeenĩ tonló sáró yi. Hã laà na kà wán ó o yàá wíokaa wee na miten ho tonló mu yi á po bío lè ho yahó lé bío ó o l̄aa mia.

23 O Tiite wón làa mi l̄éra ho tonló yi, wa p̄anía wee sá à s̄enín̄aa mia. Ká b̄ia á à bè mún làa wo bán lé ɓa k̄r̄r̄r̄ewa kuio tonkaa ɓa mi c̄n. Ba tonló wee dé ho c̄k̄k̄ o *Krista yi.

24 Ká ɓa ɓueé d̄on mi c̄n, à mi z̄enĩ làa ba le mi wa ɓa, à ɓa k̄r̄r̄r̄ewa kuio na tonkaa ɓa à z̄n̄ le bío wa wee kh̄onĩ mia bío yi á ɓ̄n̄f̄n̄ l̄ee t̄úá poni.

9

Le Dónbeenĩ wa yia wee hã mu bío lè le s̄-w̄e

1 Mu yàá ka lè mu j̄uh̄ mia à í túa ho v̄uahũ na kà na mia ɓa k̄r̄r̄r̄ewa kuure s̄enĩi mu d̄nĩ yi.

* 8:15 Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 16.18

² Lé bïo á ï zū bïo mi sòobáaráa miten 6a séeníló bïo yi. I sli wan mi bïo yi á wee bïo na ho Maseduana kèrètíewa yi hen le «Ho Akayii kèrètíewa wi 6a séení 6a kèrètíewa kuure na wi ho *Zudee yi. Ba yáá búakáa wee wíoka miten mu bïo yi hàrì zenìn». Ká ho Maseduana kèrètíewa mún já mu, á 6a cèrèe wíokaa nòn miten le séení mu bïo yi.

³ Εε ká ï màhá à tonka wàn zàwa mu mi cón bèra a na à bïo nòn wa khòoníanáa mia à yí wé káamáa. Á ï wi à mi wíoka miten làa bïo á ï bíaráa mu.

⁴ Bún mia ká ínén lè ho Maseduana kèrètíewa 6ueé dñn mia ká mi ñn yí wíokaa miten ho cáló mu bïo yi, á warén lé bia hã ñiyio ò dí 6a yïo yi, lé bïo wa láa mia. I zū le minén á hã ñiyio mún ñ dí.

⁵ Lé bún nòn á ï leekaa le mu sáaaní à ï fio wàn zàwa mu à 6a dí ï yahó 6uen mi cón, à 6uee loñ le séení mu bïo, dén na mi dó mi jiní nòn bïo yi. Ká ï 6ueé dñn ká mu yïo ló, á bún ñ zéení le mi héra mi yiwa wóráa mu ká kíkáa yí kera mu yi.

⁶ Mi zūrñ mu! Nùpue yí dù bïo na boo, ó o máa lá bïo na boo. Nùpue na dù mu bïo na boo, wón ñ lá mu bïo na boo.

⁷ Mi na, à héha làa bïo wi mi ñ-kení kéníwà sía yi. Mi yí wé mu làa yi véε, à keñ lè mu lée kíkáa mi wán. Lé bïo á yïa wee na mu bïo lè le sí-wεε wón bïo sí le Dónbeení yi.

⁸ Le Dónbeení dà à na bïo cèrèe mia á yòó puuní bïo mi màkóo wi yi, bèra a na ká mi yú hã pònna 6úen6úen yi á yòó puunía, á mi ì dàñ ñ wé bïo na se cèrèe làa bũ.

⁹ Mu ù keñ làa bïo mu túararáa le Dónbeení bioní vūahú yi: «O wee hén mí yi à hánáa 6a ñ-khenia, o wee wé mu tentemu fέεε.»*

¹⁰ Yia wee na mu bè-dà 6a nùpua yi á wee hã 6a làa bïo 6a à dí, á mún ñ na mu bè-dà minén yi. O o ò wé á mu ù jin á mí tentemu cūnú wé è dé wán.

¹¹ O o ò na bïo cèrèe mia bèra a na à minén 6èn hén mi yiwa à hánáa 6a nùpua. Mu ù wé á 6a nùpua cèrèe á à dé le Dónbeení bárakà bïo mi nòn wen á wa nòn 6a yi bïo yi.

¹² Le séení na mi wee wé yínón dèε na wee séení ho Zeruzalεemu kèrètíewa kuure 6a màkóo bïo yi mí dòn, le mún wee wé à 6a wíoka wé dé le Dónbeení bárakà cèrèe.

¹³ Le séení na mi wee wé ká á à zéení le mi héra mi yiwa. Mu bon, mi wee bïo o *Krista bín-tente bïo, á bò le yi, á 6a nùpua cèrèe wee dé ho cùkú le Dónbeení yi mu bïo yi. Ba mún wé è dé ho cùkú le yi bïo mi héraráa mi yiwa á nòn mi ní bïo 6arén lè 6a nùpua 6úen6úen yi bïo yi.

¹⁴ A 6a wé è fio ò na mia à zéení le mí wa mia, lé bïo le Dónbeení wó mí sáamu làa mia yòó puunía.

* 9:9 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 112.9

15 Mi wa dé le Dónbeenĩ b́arákà mu bè-tente na b́àn síi ḿia, na le wó nɔn wɛn b́io yi.

10

O Poole wee b́io mí tonkaró tonló b́io

1 Inén Poole í b́εere á wee fio mia, o *Krista wayiró là a síi na se pánkà yi. Ba le ká í wi làa mia à í wé hézón, ká í khèra làa mia à í síi wé here.

2 Ká í màhã wee fio mia le mi yí día le ká í khíi b́inía ɓuara mi cón à í yí mia zaráa. Ba nùpua ɓúi wi mi f́ahú á wee b́io le í wee ɓua íten lòn nùpue na yí zū Dónbeenĩ. Bán sowaso á í ɓueé mĩ lè sòobéε á à na yi.

3 Mu bon, wa wi ho d́ímíj́á yi, ká hã fio na wa wi yi á wa yi máa fi lè ho d́ímíj́á fio b́io síi.

4 Hã fio sía na wa wee firáa yínɔ́n ho d́ímíj́á fio sía. Bùé! Warén fio sía lé le Dónbeenĩ na pánkà wi fio sía. Hã pánkà wi à firáa hã lùà na ɓa zúkúsa wee sà mítén yi. Wa wee b́io ɓúe ɓa sabín-f́úaalowa j́úná.

5 Hã yile-kora ɓúenɓúen na á ɓia wee yòoní mítén wee lá à d́in sánsaráa le Dónbeenĩ b́io zúnló á wa wee kánkà kuia. Wa wee yèrémá ɓa nùpua hácírí à ɓa bè o Krista b́ioní yi.

6 Ká p̄ahú na mí cèrèε khíi zéénía le mi bò a Krista b́ioní mu yi b́io bon, á warén n̄ bé ɓia ká na yí bò le yi.

7 Minén wee loń b́io wee mi mí dòn. Hen ká a ɓúi b́ia le mí b́io sã a *Krista yi, ó o ko ò o zún le ínén mún b́io sã a Krista mu yi.

8 Hãrì ká í ka lè í dá khòonía íten ho pánkà na ó o Nùhúso nɔn wɛn b́io yi, á n̄iyio máa dí mi. Hón pánkà so na ó o Nùhúso nɔn wɛn, lé à wa séenínáa mí kuure, ká mu yínɔ́n mi yáaró b́io yi.

9 Í yí wi à í keń lè í wi à í zání mia lè í vónna na á í wee túa,

10 lé b́io ɓa ɓúi le: «O Poole vónna b́ioní lée b́ioní na hereka làa b́ioní na wee vá. Éε ká a màhã wi làa wɛn ò o pánkà máa keń, à b́ioní pánkà máa keń.»

11 ɓia wee b́io h́ón b́ioní so zún le b́io wa wee túa hã vónna yi à toní na ɓa yi lé ɓún mí b́εere wa à wéráa ká wa khíi ɓueé d́ɛn ɓa.

12 Ba ɓúi sòobáa wee wíoka mí yènnáa dàkhíina. Bán á warén so yàà à tà á à mànì lè waten le? Ba wee wé mítén lòn m̀anzání sía à m̀onzã lè mítén mí dòn. Ba hácírí so wi le?

13 Ká warén bán máa khòoní waten máa dà máa khíi. Ho tonló na le Dónbeenĩ dó wɛn lé hón wa wee k̄aj̄a yi. Lé ɓún b́io yi wa ɓuararáa mi cón.

14 Wa yí dà b́io le Dónbeenĩ le wa wé wán. Mu bon, warén lé ɓia nín-yání ɓuara mi cón ɓueé buera le b́in-tente na b́io ciran o Krista.

¹⁵ Wa yí máa khòoní waten ho tonló na á 6a búí sá bïo yi. Wa láa mu yi le mi siadéro le Dónbeení yi wee dé wán ká mu wà, á warén tonló mún ñ va lè mí yahó làa sòobéé mi cón, ká wa máa dà bïo le Dónbeení le wa wé wán.

¹⁶ Ká mu wó làa bïn, á wa à dàn ñ va lè wa yahó á vaá bue le Dónbeení bín-tente há kána na dà minén wán yi. Wa yí wi wa sá ho lahó na 6a búí búakáa wee sá yi à khòoní waten ho tonló na 6a sá bïo yi.

¹⁷ «Yia le mí ì khòn, à wón khòn bïo ó o Núhúso wó bïo yi.»*

¹⁸ Yia wee khòoní mítén yínón yia ó o Núhúso tà bïo, mu lé yia ó o Núhúso mí bæere wee khòoní.

11

O Poole lè 6a tonkarowà na bïo yí bon bïo

¹ I wi à mi tà à ì bïo làa mia lòn khéero cùeée. Uuu! Mi tà mu yi.

² Mi bïo sí mií làa sòobéé fúaa ì yí wi ò o búí túii mia làa bïo le Dónbeení yí wi ò o búí túiináa mia bïo síi. Mu bon, ì bò mi fúamu nòn báa ñ-kéní yi. Wón báa so lé o *Krista. I wee zéení mia làa wo lòn hínzo-sínii na yí zū báa.

³ Éé ká bïo ó o háa khàráa o Éeve vīnía, á ì zāna à minén mún yilera hía lúnka à vī làa bïn síi, à yí día miten naló lè mí cemú mi páaníló là a Krista bïo yi.*

⁴ Mu bon, ká a búí bueé wee bïo Yeesu veere na warén yí bía bïo làa mia, tàá ká a búí bueé nòn hácin-veere na wi mí dòn lè le Dónbeení Hácírí mia, tàá ká a búí bueé wee bue bín-tente veere na wi mí dòn làa dío warén buera nòn mia, à bïn mi dèení tà fùafù.

⁵ A ínén cón, á 6a nùpua mu na mi wee ñáká bïo le 6a lé o Yeesu tonkarowà binbirí, á yí po ínén.

⁶ Núhú sí á ì yí dàn bïo lè 6arén bïo, ká mu bïo zūnló á ì po 6a. Wa zéení mu làa mia wéréwéré há pónna búenbúen lè mu bïo búenbúen yi.

⁷ Tàá bïo á ì buera le Dónbeení bín-tente nòn mia há kāmáa yi, á liinía ìten nòn mia bèra a na à minén ñúná hooní, á ì so wó khon le?

⁸ I tà á fó 6a kèrètíewa kuio búí nii bïo á sáráa ho tonló nòn mia.

⁹ Bïo á ì fù wi mi cón á màkóo wi le séení yi á ì bïo yí wó Nún-sèro o búí wán. Wán zàwa kèrètíewa na ló ho Maseduana yi lé bán guan bïo á ì màkóo wi yi bueé nòn mií. Ho pāahú mu yi á ì bïo yí wó Nún-sèro minén búí wán, á ì mún yí wi à ì bïo wé sèro o búí wán mi fīahú.

* 10:17 Mi loñ Zeremii vūahú 9.23 (Genèse) 3.1-6, 13

* 11:3 Mi loñ Bïo ñúhú búéení vūahú

10 I dà à khòoní ìten bǔn bǐo yì, á nùpue na à hè mi ho Akayii kǎhǔ yì mu wéró yì wón míá. O *Krista na wi miǐ yèni yì á bǐo á ì wee bío kà lé ho tǔiá poni.

11 Bǐo á ì bíá kà so wee zéeni le ì yí wa mia le? Bùeé! Le Dónbeenǐ zǔ le ì wa mia.

12 Bǐo á ì bío lá yínǎn ɲún-sèró o ǒúí wán, lé bǔn mu pá karáa, bèra à na à bíá le mí lé o Yeesu tonkarowà ká mu yí bon à yí bè bǔn yì khòonínáa miten le mi wee sá làa bío á warén wee sáráa.

13 Ba nùpua mu yínǎn Krista tonkarowà, ǒa lé ǒa ñi-khàwa, á wee wé míten lòn Krista tonkarowà.

14 Mi yí le mu wé mia coon, lé bío á pǎahǔ ǒúí ò o *Satāni mún yèrémá míten wé lòn Dónbeenǐ tonkaro na ló ho wáyai, á wé ɲuǐka lòn khoomu.

15 Á mi yí le bío ó o Satāni ton-sáwá bío na ǒa wee yèrémá míten wé lòn ton-sáwá na téréna wé mia coon. Mu vaa véeni á bío ǒa wó sáníí á ǒa so máa yí le?

Le lònbee na yú a Poole bío

16 Le ì wíoka bío mu na mia: O ǒúí yí leéka le ì wee khée. Eε ká mi wee leéka le ì wee khée, à mi na le níí miǐ le ì khòoní ìten làa bío mi lá à nanáa le o khéero yì.

17 Bǐo á ì bío há laa na kà wán yínǎn bío ó o Núhǔso wi à ì bíoráa, bùeé! Bío á ì wǎa lan wee khòoní ìten kà, á ì wee bío lòn khéero.

18 Yínǎn ǒa nùpua cèrèè wǎa wee khòoní míten ho ðímǐjá bío dǎní yì le? Awa, á ìnén mún wǎa à khòoní ìten.

19 Minén na lé mu bè-zǔrǐmǐnǐ ǒansowà á wee tà bío ǒa khéerowà wee wé yì.

20 Ba nùpua wee wé mia lè mí wobáani, à wé hǔn mia, à wé ɲuaa mi bío, à wé ɲin mia, à wé fio mi sáarà, á mi wee díá à bǔn ǒúenǒúen kúu mia.

21 Mu ǒan bíoró ɲiyio wi. Mi sáberé, warén sǐa yí wó herera yí vaá ǒó bǔn yì. Eε ká ì pá à bío lòn khéero ò lén. Bío á bíá ká wee khòoní míten bío yì, bǔn á ìnén mún dà à khòoní ìten bío yì.

22 Ba lé ǒa *Heberewa le? Awa, á ìnén mún lé o hebere ñi. Ba ló a *Isirayεele ɲipomu yì léé? A ìnén mún ló a ɲipomu yì. Ba ló a *Abarahaamu ɲonkǎni yì léé? A ìnén mún lé o mǎnmǎni.

23 Ba lé o *Krista ton-sáwá léé? I yàà à bío lè ì ɲúhǔ míá bǔn, ìnén lé o Krista ton-sá po ǒa. I sá lò bon po ǒa, ǒa dó mi ho kàsó yì á po ǒarén, ǒa han mi po po ǒarén. I zàanía ì mukǎni cúá cèrèè po ǒa.

24 Ba *Zúífúwa han mi lè le làbàani yimù cúá-ǒúará-ɲun dà-kéní míá á dǎn há zen cúá-hònú.

²⁵ Ba nùpua vũaana mi lè le bũini, á dõn hã zen cúa-tĩn. Cúekúee búí á 6a lèekaa mi lè hã huua le mí ì búe. Ho won-beeni lú mu jumú yí làa mi dõn hã zen cúa-tĩn. Cúekúee búí á ì wó le wizon-kùure lè mí tĩnàahũ mu jun-beeni yí.

²⁶ Põnna cèrèè ká ì wi le veeni yí á ì lò bon bío cèrèè bío yí: Hã muna búí na sú cáa á ì lò bon káaló yí. Ba kǎnlowà, lè wàn síi nùpua, làa bíá yínwá wàn síi nùpua, bán búenbúen beera ì lò ì veeni yí. Ì lò bon hã ló-beera yí, hã mana yí, mu jun-beeni yí. Wàn zàwa na le mí lé 6a kèrètíewa à mu jwò yí bon bán mún beera ì lò.

²⁷ Ì sá lò bon dàkhĩna. Hã pònna búí á ì cáana yí dũma, le hĩni lè le ju-hání beera ì lò. Pònna cèrèè à ì máa yí bío dí. Le tēeni lè ho péerú mún beera ì lò.

²⁸ Mu yáá pá yínwá bũn mí dòn. Bío á ì wee leéka bío hã wizooní búenbúen mún wi bĩn: Ba kèrètíewa kuio búenbúen á ì yí wee dè bío yí.

²⁹ Hen ká a búí lée yídà, à ì lò wé be mu bío yí. Ká a búí wó bè-kohó à mu vá miì làa sòobéè.

³⁰ Ká ì ko à ì khòní ìten, à ì wé mu ì yídàmu bío yí.

³¹ Le Dónbeeni na lé wa Núhũso Yeesu bân Maá, dén na ko lè le búaaní fēè, á zũ le ì yí máa fi sabéré.

³² Páahũ na á ì 6ueé wi ho Damaasi lóhó yí, ó o Kuvēēēere na wee sá a bēe Aretaasi yèni yí le 6a pe ho lóhó zũapiní búenbúen, à 6a wĩ mi.

³³ Ká 6a màhá can ho lío-beeni lè hã hũni á ì zon yí á 6a lée liinía lè ho soró món, lé bũn fenía mi.†

12

Bío ó o Núhũso zéenia là a Poole

¹ Ì ko à ì khòní ìten à mu jwò jũhũ mía. Èè ká ì màhá à bío mu bè-sànkana na ó o Núhũso zéenia làa mi dání yí.

² Ì zũ a kèrètíe búí. Le Dónbeeni buan wo yòoraráa ho wáayi jún-tlahũ mu wãa à yí lúlúio píru náa. O lá van ho wáayi binbirí lée, táá hã lée kònkórá jà a yí lée, bũn á ì yí zũ. Le Dónbeeni lé dío zũ mu.

³ Mu bon! Ì zũ le le Dónbeeni buan wo yòoraráa ho wáayi. Ká a lá van ho wáayi binbirí lée táá hã lée kònkórá jà a yí lée, bũn á ì yí zũ. Le Dónbeeni lé dío zũ mu.

⁴ Bío ó o vaá jà le Dónbeeni cǎn ho wáayi mu yí á yí dà máa bío, á mu nii mún yí nɔn nùpue yí ò o bío mu.

⁵ Ì ì khòní ìten bío wó a nĩ mu yí bío yí. Ká ínén ì beere dání yí, á ì khòní ìten ì yídàmu bío yí.

† 11:33 Mi loñ Bè-wénia vũahũ 9.25

⁶ Ká í yàá pá lá wi à ì khòní ìten, se í pá yínṛí khéero, lé bǐo á ì ì mí ho tǔiá poni. Εε ká í màhǎ máa bío, í yí wi à ǒa nùpua càtí mí à dà bío á ì wee wé làa bío á ì wee bío wán.

⁷ Mí yí mǎn le, í lá dà à yòní ìten bǔn bè-beera so na le Dónbeení zéeniá làa mí bǔn bío yi. Εε lé bǔn nǎn á le dó bío búí mí na wee vá í sǎniá yi. Le díá ó o *Satāni tonkaro wó mu làa mí, bèra a na à ì yí yòní ìten.

⁸ Í flora a Nùhúso dǎn há zen cúa-tǔn le o véení í lònbee mu.

⁹ O o bíá nǎn mí: «Í sǎamu ù kǎṅa fo, lé bío á ho pǎahú na fo wee mí ù yídamu yi lé hǒn pǎahú so yi á ì pànká ǒèn wíokaa wee mí yi». Awa, á mu sǔaaní à ì wé khòn bío á ì lé o yídà bío yi, bèra a na ò o *Krista pànká kǎn mí binbirí.

¹⁰ Lé bǔn bío yi, á ì síi wan bío á ì lé o yídà bío yi. O Krista bío yi hǎrì ǒa wé là mí, à le lònbee yí mí, hǎrì à ǒa wé níni í sǎniá, à ì hácírí yáa, á ì síi pá à wa. Lé bío ká í lé o yídà pǎahú na yi, à ì yí ho pànká hǒn pǎahú so yi.

O Poole yilera lúnkaa ho Korente kèrètíewa bío yi

¹¹ Í bíá lè í nùhú míá bǔn, èε ká lé minén nǎn á ì bíarǎa kà. Mu bon, minén lé bíá lá ko à mí mí ho tǔiá í níi ǒa nùpua yahó. Hǎrì ká í yínṛí dèε á bíá mí wee nǎkǎ bío le ǒa lé ǒa tonkarowà binbirí á yí sǔaaní mí bío woon yi.

¹² Bío á ínén lé o Yeesu tonkaro, á ì nà í yi làa sòobéε, á le Dónbeení dǔn í wán á wórǎa mu yéréké biowa lè mí síiwà.

¹³ Lé mu yén á ì wó nǎn ǒa kèrètíewa kuio na ká yi ká í yí wó mu yí nǎn mia, ká mu yínṛí bío á ì yí díá á mí lá í nún-sèró. Mí wǎa sén díá na mí bǔn bío yi.

¹⁴ Hen làa cǔnú ká í ǒuen mí cǔn á bǔn wǎa à wé mu cúa-tǔn níi. Bǔn á ì mún máa bío le mí na bío búí mí. Minén mí bèere lé bíá á ì wee cà, í màkóo míá mí níi bío yi. Mu yínṛí ǒa zàwa wee bàrá mí níi bío ká lè mǔn nùwǎ, ká ǒa zàwa bǎn nùwǎ lé bíá wee bàrá mu ká làa ba.

¹⁵ Inén cǔn á ì níi bío búenbúen lá déró ho tonló yi mí bío yi á à wé sí mí. Í yàá dà à na í mukǎnì búenbúen mí bío yi. Bío á ínén wa mí lè í sòobéε nún-sí lé bǔn wee lén mu búí bío mí wa làa mí yi.

¹⁶ Mí tà à zǔn le í bío yí wó nún-sèró mí wán. Ba búí wee bío le o Poole ǒèntǔn héra, o wee khà wen à fé níi bío.

¹⁷ Bíá búenbúen na á ì tonkaa mí cǔn ó o búí á ì so dǔn wán á tò mí wán le?

¹⁸ Í hǎa flora a Tiite, ó o ǒuara mí cǔn, á wàn za ní-kéní búí na mí zǔ á bǒ làa wo. O Tiite mu so ǒueé khà míá fó bío búí le? Inén làa wo so yí wó yilera dà-kéní á yí sǎrǎa le? Le dǎní na wa lá so yínṛí dà-kéní le?

¹⁹ Bío wa bíá ho vǔahú yi ǒueé ǒó hen, nún-sí mí wee leéka le wa wee bío sí waten yi. Εε ká ǒueé. Wa bíá mu le Dónbeení yahó wa páaníló là a *Krista bío yi. Wàn zàwa lè wàn hínni

na á ĩ wa làa sòobéε, wa wee bío bũn búenbúen bèra a na mi ɲàa va lè mí yahó le Dónbeenĩ wǎhũ wán.

²⁰I zǎna à ĩ buee yí mia ká mi yí ka làa bǐo á ĩ wee leéka, ká ĩnén bèn yí ka làa bǐo á minén wee leéka. I zǎna le ɲún-sǐ á ĩ buee yí mia ká mi wi hǎ fio yi, á wee dí le yandee làa mín, á sǐa wee cǐ mín yi, á wee penka làa mín ká mi ì là mín, á wee ɲùu mín ká mi ì ydoní miten, á yú bǐo na à mi wé.

²¹I zǎna le ká ĩ buara mi cǐn, à wán Dónbeenĩ día à hǎ ɲiyio dí mi mi bǐo yi. I zǎna à ĩ buee mi mia à wá mi bǐo yi, lé bǐo á bǐa fù wi mu bè-kora wéró yi á yí yèrémáa mí yilera lè mí wára, á pá wi ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí sǐwà wéró yi. I zǎna à ĩ buee yí 6a ká 6a pá wee wé mu bǐo na yí se lè mí sǐwà búenbúen.

13

O Poole mǎndén zéeni là a tɛeni bio

¹Bǐo á ĩ buen mi cǐn ká á wǎa à wé ĩ buenló cúa-tɛn níi. Mu túara ká sǐi: «Mu bǐo búenbúen á wa à lén yǐo 6a sɛérása nùwǎ ɲun tàá nùwǎ tɛn bè-bíonii wán.»*

²Mu cúa-ɲun níi na á ĩ buara mi cǐn, á ĩ ɲà bǐa wee wé mu bè-kora làa bǐa ká búenbúen zeñ wán. Bǐo á ĩ wǎa khèra làa mia bǐo ká wán, á ĩ wíokaa wee ɲǐ mi zeñ wán le ká ĩ khii bǐnía buara á ɲǐ woon níi máa lé ho béró yi.

³Mi wi à mi zǔn wéréwéré le o *Krista wee dɛn ĩnén wán à bǐoráa. Awa! A mi zǔn mu le o Krista yínɔn yí dà mi tǎhũ. I wee ɲǐ mi zeñ wán, o ò zéeni mí pánká làa mia.

⁴O búεrǒ ho *kùrùwá wán ó o zéeni le mí lé o yídà bũn bon, ká hǎ laà na ká wán ó o yǐo wi lua le Dónbeenĩ pánká yi. Warén páaníló làa wo bǐo yi á wa mún lé 6a yídàwa bũn bon. εε ká wa màhá wee ɲǐ mi zeñ wán: Le Dónbeenĩ pánká yi á warén làa wo yǐo á à wé lua mi tǎhũ!

⁵Mi loñ miten à dándá miten miten, à zǔn le mi dó mi sǐa o Yeesu Krista yi. Mi so yí zǔ le o wi mia le? ɲún-sǐ á mi loña miten mɔn à mi yí ka làa bũn!

⁶εε ká ĩ láa mu yi le mi zǔ le warén bán zéeni le wa dó wa sǐa wo yi.

⁷Wa wee fio le Dónbeenĩ yi bèra a na à mi wé yí wé mu bè-kora. εε ká wa màhá yí máa wé mu à zéeniáa le warén á sée wi yi. Wa wee wé mu bèra a na à mi wé wé ho tǔiá poni bǐo mí dòn, hàrí ká wa bǐo búenbúen ka lè mu ɲii yí sú.

⁸Wa yí dà máa kán ho tǔiá poni, bǐo bon bũn mí dòn lé bǐo wa dà wee wé.

* 13:1 Mi loñ Làndá zéeniλό vǎhũ (Deutéronome) 19.15

⁹ Mu bon, wa wee zámaka bïo á warén lé 6a yídàwa, à minén pànká wi bïo yi. Bïo wa wee cà wa floró yi lé à mi wé 6a nùpua na á wékheró bïo yí máa mĩ léé yi.

¹⁰ Bïo nɔn á ï fèra wee túaráa ho vūahū mu ù na mia lée bèra a na ká ï khíi 6ueé dɔn mia à ï yí dīn ho pànká na ó o Núhúso nɔn mīl wán à záráa làa mia. Mu bon, le Dónbeenĩ yí nɔn ho mīl à ï yáa mia, ká lée bèra a na à ï séení mia à mi sīadéro le yi va làa yahó.

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, mi le mi sīa wa, à sīadéro le Dónbeenĩ yi va làa yahó. Mi wé hení mín sīa à jī-cúa wé dà-kéní à keń mín wán làa h́éerà. A le Dónbeenĩ na wa wen á wee na ho h́éerà 6a nùpua yi á à keń làa mia.

¹² Mi t́éení mín yi sese lòn nu zàwa. Bīa bïo sã le Dónbeenĩ yi hen 6úen6úen wee t́éení mia.

¹³ Le wa Núhúso Yeesu *Krista sãamu, lè le Dónbeenĩ waminĩ, lè le Dónbeenĩ Hácírí páaníló làa wen, à keń lè mi 6úen6úen.

Ho vūahū na ó o Poole túara n̄n ho Kalasii kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró nūhū

Ho vūahū mu lé o Poole túara ho n̄n ho Kalasii k̄hū kèrètíewa kuure yi. B̄io ó o yánkaa buera le Dónbeení b̄in-tente b̄in, á 6a n̄pua b̄uí dó mí s̄ia o Yeesu yi (Bè-wénia 16.6).

Ba b̄uí ló b̄ueé b̄ia le b̄ia yín̄n̄ 6a *zúífùwa ko 6a kúio mítén làa b̄io ho làndá b̄oráa mu. O o Poole túara ho vūahū n̄n 6a yi le 6a yí bè h̄ón k̄aránl̄ó so yi, lé b̄io ho yí héhaa là a Yeesu *Krista b̄in-tente. O b̄ia le b̄io 6a dó mí s̄ia o Yeesu yi, lé b̄in te b̄io 6a térénnaa le Dónbeení yahó, ká yín̄n̄ b̄io 6a b̄ò ho làndá yi. O Poole n̄n-yání zéénia b̄io ó o Yeesu yánkaa vonnáa wo ó o wó a tonkaro (1-2).

O Poole d̄in le Dónbeení v̄n-k̄ia wán á zéénia le ȳia dó mí sii o Yeesu yi, á wón n̄ k̄aní, ká yín̄n̄ 6a zúífùwa làndá bèr̄ó lé b̄io ò k̄aní b̄anso (3-4).

Ho vūahū lii véenii ó o b̄ia le 6a ko 6a 6ua mítén lòn n̄pua na wi mítén b̄io sii. Ba ko 6a día le le Dónbeení Hácírí dí 6a yahó, á 6a à yí le muk̄n-finle, á mún n̄ wañ mín (5-6).

Le t̄enti

¹ Inén Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro. Mu yín̄n̄ n̄pua wó mi là a tonkaro, á i mún yí d̄in n̄i woon wán á wóráa wo. Mu lé o Yeesu Krista là a Maá Dónbeení lé b̄ia tonkaa mi, lerén Dónbeení mu na v̄énia wo léra 6a n̄i-hía t̄ahū.

² Mu lé inén le wán zawa na làa mi p̄anía wi b̄uenb̄uen le warén wee túa ho vūahū na kà á à na minén kèrètíewa kuio na wi ho Kalasii k̄hū yi.

³ Le wán Maá Dónbeení le wa Nūhūso Yeesu Krista à wé mí s̄amu làa mia, à na ho h̄er̄à mia.

⁴ O Krista tà n̄n mítén á wó wa bè-kora séndíaró muini ȳia, á k̄ánianáa wen ho zuia d̄im̄já kohó na kà n̄ii yi. Lé kà sii ó o Krista wóráa wán Maá Dónbeení sii b̄io,

⁵ wón na ho cùkú b̄io s̄á yi h̄á lúlúio na j̄ii mía yi. *Amiina!

Le Dónbeení b̄in-tente lée dà-kéni mí d̄on

⁶ B̄io mi pá le Dónbeení na von mia o *Krista s̄amu p̄anká yi à mi yèr̄emáa b̄ò b̄in-tente veere na b̄io yí bon yi f̄uaf̄ua b̄ent̄in lée b̄io na v̄á mi làa s̄òob̄é.

⁷ Mu yí máa zéení le b̄in-tente b̄uí b̄in̄ia wi, b̄ueé! Ba n̄pua b̄uí lé b̄ia wee l̄unka mi yilera, á wi 6a yèr̄emá a Krista b̄in-tente.

⁸ Awa! Ká a b̄uí, tàá warén wa b̄eere, tàá wáȳi tonkaro b̄uí k̄h̄ii b̄ueé buera b̄in-tente b̄uí na wi mí d̄on làa d̄io á warén buera n̄n mia, à wón b̄anso à h̄á d̄ánkáa yí.

⁹ Wa bía mu, á ì pá bíníá wee bío mu: Hen ká a búí ló bueé buera bín-tente na wi mí dòn làa dño mi tà bño, à òanso à hã dánkáa yí.

¹⁰ Awa! A mi so wee leéka le ì wi à òa nùpua tà ì bño lée, tàá lé le Dónbeení? Lé òa nùpua á ì so wi à ì bño wé sí yí le? Ká mu lé à wé à ì bño wé sí òa nùpua yí, se ì lá máa wé Krista ton-sá.

Bío ó o Nùhúso vonnáa o Poole wó là a tonkaró

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hñni, le ì bío bño kà na mia: Le Dónbeení bín-tente na á ì buera nòn mia á yí ló nùpue cón.

¹² A le mún yínón dèe na á ì yú nùpue búí cón, tàá dèe na ó o búí kàráanna làa mi. Le bín-tente na á ì wee bue lé o Yeesu *Krista mí bεεre lé yía zééníá le làa mi.

¹³ Mi yàá jíá bño á ì kuio lá cannáa òa *zúífùwa làndá bèró yí. Ì lá wee jííní le Dónbeení nípomu sáníá làa sòobéε, á wi à ì búe mu jíúhú.

¹⁴ Ba zúífùwa làndá bèró á ì lá heníá bño po wa ninzàwa na ká. A bño á wàn maáwà bò heníá á ì lá wee là hεεrè á po òa nùpua na ká.

¹⁵ εε ká le Dónbeení màhá fèra léra mi bàrá mí dòn ká ì yàá ðñ yí ton. Le sãamu na le wó làa mi lé bún bño yí á le vonnáa mi.

¹⁶ Le zééníá mí Za Yeesu bño làa mi, à ìnén òèn bíní zéení mu làa bíá yí zú le Dónbeení. A ì ðééníá hñnòn wà à ì yí tùara nùpue yí làa bño á ì wé.

¹⁷ Ì yàá yí van ho Zeruzalεemu á yí vaá mòn mín làa bíá wó a Yeesu tonkarowà ló mi, à ì wà van ho Arabii kōhú, á ðñ bñ bíníá òuararáa ho Damaasi lóhó yí.

¹⁸ Lúlúio bño tñ bún món á ì wà van ho Zeruzalεemu á vaá zūna a Sefaasi, á wó hã wizoóní píurú hònú bún làa wo.

¹⁹ O Yeesu tonkarowà na ká ó o búí á ì yí mòn ká yínón o Nùhúso òàn za Zaaki.

²⁰ Le Dónbeení lé ì seéràso, bño á ì wee túa á à na mia ká yínón sabéré.

²¹ Bún món á ì wà van ho Siirii lè ho Silisii kána yí.

²² εε ká ho *Zudee kōhú kèrètíewa kuio màhá lá ðñ yí mòn mi.

²³ Bño òa jíá mí dòn lé bño ká: «Yía lá wee jííní wa sáníá lé wón wáa wee bue le síidéro bño na ó o lá wi ò o búe jíúhú».

²⁴ A òa wee khòní le Dónbeení ì bño yí.

2

O Poole lè òa tonkarowà na ká

¹ Lúlúio píurú náa bún món á ìnén là a Baanabaasi bò mín yòora ho Zeruzalεemu. Ì mún fó a Tiite bòráa.

² Ì tà yòora ho Zeruzalεemu, lé bño le Dónbeení zééníá mu làa mi le ì wé mu. Ì yóó ðñ, á òa kèrètíewa ya-díwá mí dòn

lé bĩa á ĩ zééníá le bín-tente na á ĩ wee bue na bĩa yínǎn 6a *zúífùwa yi bǐo nǎn yi. Lé bǐo á ĩ lá yí wi à ho tonló na á ĩ sá kǎfáa, làa hǎa á ĩ lá lan wee sá hǎ laà na kà wán à wé ton-kǎamáa.

³ O Tiite lé o κεεεκι nǎi, à 6a yǎá pá yí kǎkǎa wo yi le o bè ho *kúúiró làndá yi.

⁴ Ká 6a búí na le mí lé wán zàwa à mu jǎn yí bon, á sà míten zon wa tǎhú, à loń bǐo ó o Yeesu *Krista wó á wa wiráa waten, bèra a na 6a yèrémá wɛn wé lè ho làndá wobáani.

⁵ Εε ká wa màhǎ yí tà yí nǎn mu níi 6a yi hùúu, bèra a na à le bín-tente túiá poni keń bín mi bǐo yi.

⁶ Ba kèrètǎewa kuure ya-díwá (bǐo 6a karáa bǐo yí ciran mi, le Dónbeenǎ yí máa hueeka nùpua mín yi), 6a ya-díwá mu á yí kǎkǎa mi le ĩ bǐnǎ bè bǐo búí mu wán.

⁷ Ba yǎá zúna le le bín-tente bue naló bĩa yínǎn 6a zúífùwa yi 6àn tonló á le Dónbeenǎ kǎrǎfáa mi làa bǐo le kǎrǎfáaraa ho o Piere yi le o bue le na 6a zúífùwa yi.

⁸ Mu bon, yǎa wó ó o Piere lé o Yeesu tonkaro 6a zúífùwa cǎn, lé wón mún wó á ĩ lé o Yeesu tonkaro bĩa yínǎn 6a zúífùwa cǎn.

⁹ O Zaaki, là a Piere là a Zǎn, bán na 6a wee lá lòn bòròbòròwa na buan 6a kèrètǎewa búenbúen kuure dǎnǎ á zúna le lé le Dónbeenǎ lè mí sǎamu á kǎrǎfáa ho tonló mu mi. Lé bǐn nǎn á 6a dá mí níni ínén là a Baanabaasi yi á wa tɛénǎa mín yi, à zéeni le 6a tà wa bǐo, le 6a léé dà-kéni làa wɛn. A wa le warén n va làa bĩa yínǎn 6a zúífùwa cǎn, ká barén bèn n va làa bĩa lé 6a zúífùwa cǎn.

¹⁰ Bǐo 6a cà wa cǎn séeníá, lé à wa wé pa 6a kèrètǎewa kuure ní-khenia bǐo. A ĩ bèn sòobáa ĩten bǐn wéró yi.

¹¹ Ká pǎahú na ó o Piere buara ho Antiosi lóhó yi, á ĩ zéeníá o wékheró làa wo 6a búenbúen yǐo yi.

¹² Mu bon, pǎahú na 6a nùpua búí na là a Zaaki zú mín dǎn yí buara, ká a Piere mu wee páani dí lè wán zàwa na yínǎn 6a *zúífùwa. Ká pǎahú na á bán nùpua so buéé dǎn yi, ó o khú á yí máa dí làa ba, lé bǐo ó o zǎna 6a kèrètǎewa na wee hení 6a zúífùwa làndá bǐo.

¹³ Wán zàwa kèrètǎewa na lé 6a zúífùwa mún zon o Piere mu bǐo yi. Hàri o Baanabaasi 6a yǎá pá cá dó mu yi.

¹⁴ Εε ká pǎahú na á ĩ mǎn à 6a varáa yí téréenna à héha lè ho túiá poni na le Dónbeenǎ bín-tente le mu koráa, á ĩ bía làa wo wán zàwa búenbúen yǐo yi ká sii: «Ūnén na lé o zúífù à ũ wee bua ũten làa bĩa yínǎn 6a zúífùwa bǐo síi à ũ díá mu zúífumu, á dà à wé kaka à kǎkǎnǎa wán zàwa na yínǎn 6a zúífùwa yi le 6a bua míten lè 6a zúífùwa bǐo síi?»

Bĩa le 6a zúífùwa làa bĩa yínǎn 6a kǎnǎlò bǐo

¹⁵ Warén na lé 6a *zúífùwa tonnǎa, wa yí mà yí dó bán bèkora wérowà so na yínǎn 6a zúífùwa jii.

16 $\Xi\epsilon$ ká wa màhã zū le mu yínɔ́n o *Mɔ̀yĩize làndá bèró wee wé ò o nùpue térénnáa le Dónbeenĩ yahó, ká lé bĩo á òanso dó mí sĩa o Yeesu *Krista yi. Lé bũn nɔ́n á wa dóráa wa sĩa o Yeesu Krista mu yi á à wéráa ɓa nùpua na térénnáa bĩo wa dó wa sĩa wo yi bĩo yi, ká mu yínɔ́n bĩo wa bò ho làndá yi.

17 Ká warén wi à wa térénná le Dónbeenĩ yahó o Yeesu Krista pánká yi, à lé bũn tĩn bĩnĩa wee wé wɛn lè ɓa bè-kora wéròwà, se bũn so wee zééní le o Krista wee sá na mu bè-kora yi le? Bùèé dé!

18 Mu bon, hen ká ì yèrèmaa bò ho làndá na á ì pã día yi, se bũn wee zééní le ì sínĩa ì jũhũ ìten.

19 Ho làndá bĩo dǎnĩ yi, á ì ka lòn nùpue na húrun. Á lé horén làndá mu jɔ̀n mún wó mu. Bũn wó bèra a na à ì dǎn kɛ́n le mukǎnĩ yi le Dónbeenĩ bĩo yi. I ka lòn nùpue na pǎanĩa búaa ho *kùrùwá wán là a Krista.

20 Ì mukǎnĩ wi bũn bon, ká ì wǎa yí te ìten, o Krista mí bɛɛre lé yĩa wi miĩ. Le mukǎnĩ na á ì wi yi hã laà na ká wán á ì wi yi ì siidéro o Krista yi bĩo yi, wón na wara mi, á tà nɔ́n mítén ì bĩo yi.

21 Ì yí dà máa pí le Dónbeenĩ sǎamu na le wó làa mi bĩo. Mu bon, hen ká mu lá lé o Mɔ̀yĩize làndá lé hĩa wee wé ò o nùpue térénná le Dónbeenĩ yahó, se o Krista húrun kǎamáa.

3

Ho Kalasiisa bǎnbúmu bĩo

1 Eee! Kalasii kǎhũsa, mi so léé bǎnbúwá le? Yĩa khà mia vĩnĩa léé wée? O *Krista na búaa ho *kùrùwá wán bĩo jɔ̀n zéénĩa làa mia wéréwéré.

2 Ì ì tũa mia làa bĩo dà-kénĩ: Bĩo mi yú le Dónbeenĩ Hácírĩ so lé bĩo mi tíira ho làndá jĩi léé? Bùèé! Mu lé bĩo mi dó mi sĩa le Dónbeenĩ bĩn-tente na mi jǎa yi.

3 Mi bǎnbúra vaá ɓó bũn yi le? Mi búakáa lè le Dónbeenĩ Hácírĩ, á lé hã laà na ká wán á mi wi mi dĩn mi kùrú pánká wán le?

4 Bĩo sá mia búenbúen so léé kǎamáa le? Bùèé! Mu yí dà máa wé kǎamáa.

5 Mi wa loń lon! Hen ká le Dónbeenĩ wee na mí Hácírĩ wɛn, á wee wé ho yéréké bĩowa mi tǎahũ à le so wé mu lé bĩo mi wee bè o *Mɔ̀yĩize làndá yi léé, tàá lé bĩo mi dó mi sĩa le bĩn-tente na mi jǎa yi?

Le Dónbeenĩ wee wé ò o nùpue térénná le yahó

6 Bĩo ó o *Abaraamu bĩo wóráa lé bĩo kà: «O dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi, lé bũn nɔ́n le càtío wo là a nùpue na térénná le yahó.»*

* 3:6 Mi loń Bĩo jũhũ búenĩi vǎahũ (Genèse) 12.3

⁷ Awa, mi wáa zūn bío kà: Bía dó mí sía le Dónbeenĩ yi bán lé bĩa lé o Abarahaamu zàwa.

⁸ Mu fèra túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi le bĩa yínǎ 6a *zúifùwa á le Dónbeenĩ ì wé á 6a à térén le yahó 6a siadéro le yi bío yi. Le bín-tente fèra túara a Abarahaamu dǎní yi á bía nǎn wo yi: «Le Dónbeenĩ á à dǐn ūnén wán á à wéráa mu bè-tentewà lè hã síiwà búenbúen.»†

⁹ Awa, á bía dó mí sía le Dónbeenĩ yi á le è wé lè mu tentemu là a Abarahaamu mu bío síi.

¹⁰ Mu bon, bía wi 6a bè ho làndá yi à kánínáa á hã dánkáa á à yí. Mu túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi kà síi: «Le o nùpue na yí máa bè bío túara ho làndá vūahũ yi búenbúen fèéé à tíi jii à dánkání.»‡

¹¹ Mu lée kénkén, nùpue yí dà máa térén le Dónbeenĩ yahó ho làndá na á 6anso bò yi bío yi, lé bío mu túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi le «yia térénna le Dónbeenĩ yahó bío á 6anso dó mí síi le yi bío yi, wón á à kǎn le mukǎnĩ binbirĩ yi.»§

¹² Ho làndá bèró bío yí cǎéra le siidéro le Dónbeenĩ yi. Ká yia màhá wee bè bío ho làndá bò henía yi à tíi jii, wón yío á à wé lua ho pánká yi.

¹³ Hã dánkáa na lá jà wa júná yi ho làndá bío yi ó o *Krista fó bò miten wán wa lahó yi, á wa wi waten. Lé bío mu túara: «Le yia búaa le búenĩ wán à dánkání.»*

¹⁴ Bún wó bèra a na à mu bè-tentewà na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé là a Abarahaamu à bènbén dǎ bĩa yínǎ 6a zúifùwa 6a páaníló là a Krista bío yi, à wa yí le Dónbeenĩ Hácírí na le dó mí jii le mí ì na, wa siadéro le yi bío yi.

Ho làndá lè le jii déró bío

¹⁵ Wán zàwa lè wán hǐnni, mi wa héha mu lè 6a nùpua bío. Mu bío na ó o nùpue le mí ì wé na ó o túara bàrá, ká mu héhaa lè ho kǎhũ làndá, á nùpue yí dà máa yèrémá mu.

¹⁶ Lé kà síi le Dónbeenĩ dó mí jii nǎn o *Abarahaamu là a nǎnkǎni yi. A mu jǎn lè o Abarahaamu làa yia nǎnkǎni can wo yi á bío le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé bío sǎ yi. Mu yí túara le: «Làa bĩa nǎnkǎní can wo yi», à wáa kǎn lè hã boo. Mu túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi le: «Yia nǎnkǎni can foñ», wón na lé o *Krista.

¹⁷ Awa! A ì wáa wee bío bío kà: Le Dónbeenĩ bío na le le mí ì wé na le dó mí jii bío yi vó á ho làndá na 6uara hã lúlúio khǎá-náa làa 6óní làa píru le jii déró mu món yí dà máa khíní yi, tàá máa yèrémá le.

† 3:8 Mi loĩ Bío jũhũ búenĩ vūahũ (Genèse) 12.3 ‡ 3:10 Mi loĩ Làndá bío zéeníló vūahũ (Deutéronome) 27.26 § 3:11 Mi loĩ Habakuuki vūahũ 2.4

* 3:13 Mi loĩ Làndá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 21.23

18 Mu bon, ká hã kĩa wee yí le Dónbeenĩ c̄s̄n ho làndá bèrò pànká yi, se hã b̄io w̄aa yí ló b̄io le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé yi. Á mu n̄n̄ lé b̄io le dó mí j̄ii le mí ì wé á le ð̄n wán wóráa mí s̄amu là a Abarahaamu.

Ho làndá bèrò b̄an j̄uhũ

19 Awa, á lée webio n̄n̄ le Dónbeenĩ b̄oráa ho làndá? Le b̄o ho bèra a na 6a n̄pua wé z̄úr mí wékheró fúaa ho p̄ahũ na á ȳia kh̄ii te o *Abarahaamu yi 6ueé ton. Lé or̄én b̄io yi á le Dónbeenĩ dó mí j̄ii. Le Dónbeenĩ tonkarowà na ho wáayi lé b̄ia zéenia ho làndá. Ká a n̄pue 6úi lé ȳia mu ð̄n wán wóráa.

20 Ká mu lée n̄pue n̄-kéní le mí ì wé mí b̄io, se o màkóo máa keĩ ȳia o ò ð̄n wán yi. A le Dónbeenĩ dén màhã lé lerén mí dòn, á le dó mí j̄ii n̄n̄.

21 Awa! B̄ún so wee zéení le ho làndá làa b̄io le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé yí máa tà mín yi le? B̄ueé, hen ká làndá 6úi lá dà wee na le mukānĩ 6a n̄pua yi, á h̄on làndá so pànká yi, á 6a lá dà à térén le Dónbeenĩ yahó.

22 Ká le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi á mu b̄ia le mu bè-kohó pànká wi ho ð̄m̄íj̄á n̄pua 6úen6úen wán, bèra a na à b̄io le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì na b̄ia s̄ia dó le yi à b̄io s̄i 6a yi 6a s̄iadéro o Yeesu Kr̄ista yi pànká yi.

Hã kĩa na le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì na w̄en

23 S̄áni à le s̄iadéro o *Kr̄ista yi p̄ahũ d̄ã, à wa ka lè wa wi ho kàsó yi ho làndá n̄ii yi, á pannáa ho p̄ahũ na le Dónbeenĩ ì wé á wa à z̄úr dén s̄iadéro so.

24 Ho làndá lé h̄ia wó wa paro fúaa o Kr̄ista 6uenló, bèra a na à wa térén le Dónbeenĩ yahó wa s̄iadéro o Kr̄ista mu yi pànká yi.

25 Hã làa na kà wán á le s̄iadéro o Kr̄ista yi p̄ahũ d̄n̄, wa b̄io w̄aa b̄in̄ia mía o paro mu n̄ii yi.

26 Mu bon, mi 6úen6úen lé le Dónbeenĩ z̄awa mi s̄iadéro o Kr̄ista yi b̄io yi.

27 Min̄én 6úen6úen na ho *bátêèmù wó á mi p̄anía là a Kr̄ista á w̄aa ka lè mi z̄ã a Kr̄ista mu.

28 Hueekaró w̄aa mía 6a *z̄uífùwa làa b̄ia ȳin̄ó 6a z̄uífùwa p̄ahũ. Hueekaró mía 6a wobáanĩ làa b̄ia wi m̄iten p̄ahũ, hueekaró mía báawa làa h̄áawa p̄ahũ, lé b̄io mi 6úen6úen lée dà-kéní mi p̄aaníló là a Yeesu Kr̄ista b̄io yi.

29 Ká mi b̄io s̄ã a Kr̄ista yi, se mi w̄aa lé o *Abarahaamu m̄onm̄anía. Á hã kĩa na le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì na a yi á b̄io ò s̄i mia.

4

Mu wobámu lè ho keĩ m̄iten b̄io

¹ Bïo kà lé bïo á ï wi à ï zéeni: Pãahũ na ó o kĩa bânso lé o háyónza yi, ó orén là a wobá-nĩ á hueekaró mía pãahũ, hàri bïo mu bïo búenbúen sã a yi mí cúee.

² Εε κά βα ñupua búii lé bía màhá wee loñ orén làa bïo sã a yi yi, à paráa ho pãahũ na á bân maá bàrá.

³ Pãahũ na warén mún hĩa ka lòn háyúwá, á wa lé ho ñimĩná bïowa wobáani.

⁴ Ká ho pãahũ na le Dónbeenĩ bàrá á ññ, á le tonkaa mí za ó o ñueé ton o hĩa yi. O ñuan mĩten làa bïo ó o *Moyiize làndá bòráa mu.

⁵ O ñuara ñueé wó bèra a na à bía lá wee bè ho làndá yi keñ mĩten, á mún wó wɛn lè le Dónbeenĩ zàwa.

⁶ Mu bon, mi lé le Dónbeenĩ zàwa. Lé bũn ññ le dó mí Za Hácírí wa sĩa yi, ñio wee wé à wa ñan ve le pònpòn le: «Abaa.» Mu kúará le: I Maá.

⁷ Awa, á fo wãa yínón wobá-nĩ, fo lé le Dónbeenĩ za. A bïo fo lé le za, á le kĩa na bïo sã le zàwa yi, á le mún ñ na foñ.

O Poole yilera lunkaa ho Kalasiisa bïo yi

⁸ Bïo mi yánkaa yí zũ le Dónbeenĩ, á mi wee sá lòn wobáani à na hã doñina na yínón le Dónbeenĩ yi.

⁹ Εε κά hã làa na ká wán á mi zũ le Dónbeenĩ. Bïo yàá here lé bïo le zũna le mi bïo sã mí yi. Awa! Á mu wó kaka á mi bĩnía bò bũn bïowa so na pánkává mía, á bïo ñúhũ mía yi? Mi wi mi bĩnĩ wé mu bïowa mu wobáani le?

¹⁰ Hã wizooní búii, lè hã ñina búii, lè hã pòñna búii, lè hã lúlúio búii á mi wee hení bïo ña.

¹¹ I zãna à ho tonló na á ï sá mi bïo yi à wé kãamáa.

Le bín-tente zúkúsa

¹² Wàn zàwa lè wàn hínni, ï wee fio mu mi cón, mi wé lè ï bïo síi. Inén so yí wó ñten lè mi bïo síi le? Mi yí wó bïo na yí se làa mi.

¹³ Mi zũ le mu vãmú lé bïo ññ á ï ñinnáa mi cón á nín-yání bueraráa le bín-tente ññ mia.

¹⁴ Mí lò bon ï vãmú bïo yi. Mí lá ña à pĩ ï bïo, ká mi yí wó mu. Mí ñuan mí lòn Dónbeenĩ wáayi tonkaro. Mí yàá ñuan mí là a *Krista Yeesu bïo.

¹⁵ Mí sí-wɛɛ na fù ñén bïo wó kaka? Mu bon, ï láa mu yi le ká mi lá ña à khũaa mi yïo á à na mĩ, se mi wó mu.

¹⁶ Lé ho tũia poni na á ï wee mĩ na mia bïo yi á ï wórãa mi zúkúso le?

¹⁷ Ba ñupua mu here mi sã, ká hã yilera na màhá wi ña yi mi ñanĩ yi á yí se. Ba wi ña khéé mia làa mi ká ña wé à mi yèrèma hení ñarén bïo.

¹⁸ Ká a ñupue here mu bïo na se sã, se mu se. Ká a wee wé mu hã pòñna búenbúen yi, se mu se, ká mu yí wé pãahũ na á ï wi làa mia mí ñon.

¹⁹I zàwa, í wíokaa lò wee be mi bío yi lò n hĩa na wee te bío sii, fúaa bío mi lá a Krista ferεnkóomu.

²⁰Mu bεntín lá à wé sí mi à í kerí mi nísání, à yèrémá í bíoní bíoró à bíoráa làa mia. Lé bío á í yilera yáara mi bío yi.

O Akaare là a Sara bío

²¹Mi bío lon! Minén na wi mi bè ho làndá yi, mi yí já bío ho bía le?

²²Mu bon, mu túara ho *làndá vūahũ yi le «o *Abarahaamu yú 6a zàwa bùaa ñun. O yà-kéní ó o yú là a Akaare na lé o wobá-hǎnii, ká yia so ó o yú là mín hĩa Sara.»*

²³O za na ó o wobá-hǎnii ton, wón ton héhaa là 6a nùpua sía bío. Ká a za na ó o yú là mín hĩa wón ton le Dónbeení ñii déro pànká yi.

²⁴Bíó bía kà bǎn kúará binbirí wi: Ba hĩaawa nùwǎ ñun mu bío wee zéení le páanii cúa-ñun na le Dónbeení bò. Le nín-yání páanii bò ho pǎahũ na le Dónbeení nɔn ho làndá yi le Sinayii búee wán. Dén páanii so zàwa lé 6a wobáani làa bío ó o wobá-hínzoró Akaare zàwa lé 6a wobáani bío síi.

²⁵O Akaare bío wee zéení ho Sinayii búee na wi ho Arabii kǎhũ yi bío. O bío mún wee zéení ho Zeruzalεmu na hǎ laà na ká wán bío, hón na là mí zàwa lé 6a wobáani.

²⁶Ká ho Zeruzalεmu na ho wáayi hón wi mítén. Lé horén lé wǎn nu.

²⁷Mu bon! Bío kà lé bío túara le Dónbeení bíoní vūahũ yi:

«Ūnén na yí dà máa yí za,
wεé ū sii.

Ūnén na yí zūna a za teró vía,
wé zèeka là le sí-wεε.

Mu bon, o hĩa na 6a pá día
zàwa boo po a hĩa na bǎn báa wi.»†

²⁸Minén wǎn zàwa là wǎn hínii, mi lé le Dónbeení ñii déro zàwa là a *Izaaki bío sii.

²⁹Ká ho fù là ho yahó ó o Abarahaamu za na ton héhaa là 6a nùpua sía bío á wee beé yia ton le Dónbeení Hácírí pànká yi lò. Lé bǎn mu pá karáa hǎ laà na ká wán.

³⁰εε ká léé webio túara le Dónbeení bíoní vūahũ yi? «Día le o wobá-hǎnii lén là mí za. Lé bío ó o wobá-hǎnii za yí ko ò o léé hǎ kía yi là a hĩa na wi mítén za.»‡

³¹Awa, wǎn zàwa là wǎn hínii, wa yínɔn wobá-hǎnii zàwa, ká wa lé o hĩa na wi mítén zàwa.

5

O Krista wó á wa wi waten

* 4:22 Mi loñ Bío ñúhũ búeenii vūahũ (Genèse) 16.15; 21.2 † 4:27 Mi loñ Ezayii vūahũ 54.1 ‡ 4:30 Mi loñ Bío ñúhũ búeenii vūahũ (Genèse) 21.10

¹ O *Krista léra wa júná bèra a na à wa keń waten binbirí. A mi cén ca vínvin. Mi yí bíní yí día mítén mu wobámu níi yi.

² Inén Poole wee bío le ká mi wee *kúio miten, se o Krista bío jùhũ wáa bínía mía mi cón.

³ I wi à ĩ pá bíní wíoka bío mu na mia: Nùpue lée nùpue na bínía kúio miten ho *lándá bío yi ko ò o bè ho lándá mu búenbúen yi à tíí jii.

⁴ Minén na wi à le Dónbeenĩ wé mia lè 6a nĩ-térénnia ho lándá na mi wee bè yi bío yi, mi là a Krista fáara mín yi. Mu sãamu na ó o wó làa mia á mi vínía.

⁵ Ká warén bán wee lòní le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi bío wa à téréen le yahó wa sładéro le yi bío yi.

⁶ Mu bon, bía páanía là a Krista cón, á bío here yínón à ù kúii tàà à ù yí kúii. Ká bío here lé ù sładéro le Dónbeenĩ yi na wee mi le waminĩ wára na fo wee wé yi.

⁷ Minén na lá wee va lè mí yahó sese, lé o yén hò mia le mi yí bíní yí bè ho túiá poni yi?

⁸ Bío hò mia ká yí ló le Dónbeenĩ na von mia yi.

⁹ Mu ka lè le ja-fi-za dèe na ká le dó mu dũmu yi khan à mu búenbúen lé.

¹⁰ E ká í láa mia, á dó í sli o Nùhũso yi le bío mi wee leéka máa keń mí dòn lè Inén bè-leékani. Ká yía màhá kúaa mia mín yi hàrí ò o keń kaka, ó o jùhũ á à sí.

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hinni, ká Inén lá bínía wee kàrán 6a nùpua le ho *kúiiró lée bío na ko, á lée webio non á 6a tĩn lá wé è jiiiníaa í sánía? Mu bon, ká í lá wee wé bũn, se o Krista húmú ho *kùrùwá wán bío lá máa kánká 6a nùpua.

¹² Awa! Le bía wee kúee mia mín yi wáa búe mí bámu jùhũ kènkèrèkè le wa loń!

Mi wé día le le Dónbeenĩ Hácírí dí mi yahó

¹³ Wàn zàwa lè wàn hinni, le Dónbeenĩ von mia à mi keń miten, èe ká mi màhá yí bè bũn yi à wé wéráa bío mí sía wee vá yi na yí se. Mi wé sá na mín yi lè le waminĩ.

¹⁴ Mu bon, o *Moyiize lándá búenbúen jii tun le bíonĩ na ká yi: «Wañ mí ninza làa bío á únén ù beere waráa ũten bío síi.»*

¹⁵ E ká mi wee bóonika mín yi, á wee fi mín yi, à mi zũrĩ mu le lé minén mi beere wee yáa mín.

¹⁶ I wáa à bío bío ká à na mia: Mi día le le Dónbeenĩ Hácírí dí mí bío búenbúen yahó. Lé bũn ñ na ká mi máa bè bío mí sía wee vá yi na yí se yi.

¹⁷ Bío hã sánía slii wee vá yi na yí se lè le Dónbeenĩ Hácírí wee fi. A le Dónbeenĩ Hácírí mún yí máa tà bío ó o nùpue slii wee vá yi. Mu mí bío jũn yí máa tà mín yi. Lé bũn non á mi yí dà máa wé bío mi le mi ì wé.

* 5:14 Mi loń Levii nùwã vūahũ (Lévitique) 19.18

18 Ká mi wee díá à le Dónbeenĩ Hácírí dí mi yahó, se mi bïo wãa mía ho làndá nũ yi.

19 Bïo wa sĩa wee vá yi na yí se á wee mi wéréwéré. Mu lé ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síiwà, lè há nĩyi-wará.

20 Hã wõnna hãló, lè mu nín-símú wéró. Ho ònínmínló, hã fio lè le yandee. Le sí-khùaarè, ho penka làa mín, ho máa jí mín yi à sanká mín lè há kuio.

21 Hã yïo na wee lé mí ninzàwa bïo, ho ònínmínló, ho dándínló, lè mu 6àn síiwà. Bïo á ì bíá nòn mia lè ho yahó, lé bún á ì pá wíokaa wee bío ò na mia: Bĩa wee wé hñn wára so búenbúen lahó mía le Dónbeenĩ béenĩ dñíni.

22 Bïo le Dónbeenĩ Hácírí wee wé à mu keri o nùpue yi lé bïo kà: Mu lé le waminĩ, le sí-wεε, ho hээрà, le yi ònín, le hii wéró, le síi na se, le síidéró le Dónbeenĩ yi,

23 Ho wayiró, ho dàní mĩten 6ua yi. Bún bïowa so búenbúen á ho làndá yí pã bïo.

24 Bĩa bïo sã a *Krista yi bán ka lè 6a 6úaa bïo 6a sĩa wee vá yi lè mí síiwà na yí se ho *kùrùwá wán.

25 Bïo le Dónbeenĩ Hácírí nòn á wa yïo wi luaráa, à mi le wa díá waten à le Hácírí mu dí wa bïo búenbúen yahó.

26 Mi yí le wa wé yòoní waten, à wé yí cà há bíoní làa mín, à yïo wé yí lé mín bïowa.

6

Mi wé tà séenĩ mín

1 Wàn zàwa lè wàn hínni, ká a 6úí mi zù yi ò o wee wé mu bïo na yí se, à minén na le Dónbeenĩ Hácírí dú yahó à bàrá a ho wã-tente wán. εε ká mi màhá wayíi mĩten à wéráa mu. Ká minén na wee wé mu cén pa mĩten bïo, à yí díá à minén mi bεεre bíni wé mu bè-kora.

2 Mi wé séenĩ mín à láráa mín ònín-sèrò. Ká mi wee wé kà, á mi ì bè o *Krista làndá yi á à tíí jii.

3 Ká a 6úí wee leéka le minén bïo ònínmín wi ò o yàá yínòñ dèε, se o wee khà mĩten.

4 Le mi ònín-kéní kéní wíoka loñ bïo minén mi bεεre wee 6ua lè mĩten, á mi ì mi bïo mi dà à wéé mi sĩa bïo yi mĩten dání yi, ká mi máa tèé mĩten là a 6úí.

5 Mu bon, mi lè mí ònín-kéní kéní wára na mi wee wé bïo ciran mia.

6 Le yĩa 6a wee kàrán lè le Dónbeenĩ bíoní wé lén bïo ó o wee yí búenbúen 6úí à há làa yĩa wee kàrán wo.

7 Mi yí khà mĩten. Le Dónbeenĩ yí máa zùan yi. Bïo ó o nùpue dù lé bún ó o ò lá.

8 Yĩa wee dí bïo sí há sánia yi wón bïo khii yáa. Ká yĩa wee dí bïo sí le Dónbeenĩ Hácírí yi, ó ò yí le mukáni na máa vé.

⁹ Mi yí le wa tèé wa bàra mu bè-tentewà wéró yi. Mu bon, ká wa yí khú mu wéró yi, á wa khii lá bio wa dù ho pãahú na mu ko yi.

¹⁰ Lé bñn te mu á pãahú lée pãahú na wa yú mu bãn níu yi, à mi wa wé wé mu bè-tentewà lè 6a nùpua búenbúen, s̀nkú bĩa dó mí sĩa le Dónbeení yi lè warén bio.

M̀ndén t̀ení

¹¹ Mi loí ho túaró na ká 6̀aakaró. Lé ínén lè í nín-bia wee túa bio ká á à na mia.

¹² Bĩa wee kíká mia à mi *kúio miten, bán nùpua so wi 6a zéení miten à 6a mi. Bio 6a wee cà lé bio 6a à wé ká 6a nùpua máa beé 6a lò o *Krista *kùrùwá bio yi.

¹³ Ba nùpua mu wee hení ho *kúiiro bio ká 6arén mí beere yí máa bè ho làndá yi. Ká 6a màhá wi à mi mún kúio à 6arén khòoní miten bio yi.

¹⁴ Inén máa khòoní íten bio 6úí bio yi ká yínóí wa Núhúso Yeesu Krista kùrùwá bio yi. O Yeesu húmú ho kùrùwá wán bio yi, á ho ðímíjá ka lòn dèe na húrun ínén c̀n. A ho ðímíjá bio ðání yi á í mún ka lè í húrun.

¹⁵ Mu bon, fo kúio loo tàá fo yí kúio loo, bñn yínóí bio na here. Bio here lé bio le Dónbeení bñnía wó wén lè 6a nĩ-fla.

¹⁶ Le bĩa búenbúen na à bè ho kàránló na á í nòn 6a yi yi à le Dónbeení wé lè mí héerà, à zūn 6a màkárí, à le mún wé mu lè mí nìpomu búenbúen.

¹⁷ Le bio ká wán ò o 6úí wãa yí bñn yí seé mi. Lé bio ó o Krista bio yi á há fáani wi í wán.

¹⁸ Wàn zàwa lè wàn hínni, le wa Núhúso Yeesu Krista wé mu bè-tentewà làa mia. *Amiina!

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Efeze kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró jūhū

O Poole lé yia túara ho vūahū na kà. Ho Efeze lé ho Azii kōhū ló-beenī lé bñn te bño ó o nɔnnáa ho vūahū mu 6a kèrètíewa kuure na bñn làa bña ká 6úen6úen yi. O Poole kará ho Efeze yi yú hã lúlúio bño tñn (Bè-wénia 19.1-20.1). Lé bñn món ó o túararáa ho vūahū mu ká a wi ho kàsó yi (3.1; 4.1).

Ho vūahū mu yi ó o Poole dó le Dónbeenī bārakà, ò o zéenía bño le hueekaaaráa mí nìpomu, á séraráa 6a bè-kora día o Yeesu húmú ho *kùrùwá wán pànká (1-3).

Bñn món, ó o Poole wee fan à bña 6úen6úen na dó mí sña o Yeesu yi à wé dàñ 6ua mítén làa bño le Dónbeenī le mu koráa (4-6).

Bño le Dónbeenī nìpomu wóráa le dà-kéní ó o Poole zéenía làa bñowa bño tñn:

1. O le mu ka lòn nùpue sánía, ó o Yeesu lé hã jūhū (1.23).
2. O le mu ka lòn zñi mónkuío, ó o Yeesu lé le huee na 6uan ho soró ññía (2.20-22).
3. O le mu ka lòn hãa, ó o Yeesu lé o hãa 6àn báa (5.21-33).

Le tènñi

¹ Mu lé ínén Poole, yia le Dónbeenī lè mí sñi bño á wó á ñ lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé mi wee túa ho vūahū na kà. I wee tènñi minén na bño sã le Dónbeenī yi [ho Efeze lóhó yi], á páanía là a Yeesu Krista, á sñadéro wo yi fará tñna.

² Le wán Maá Dónbeenī, là a Nùhúso Yeesu Krista à wé mu sãamu làa mia, à na ho hээрà mia.

Le Dónbeenī sãamu na le wó làa wɛn bño

³ Mi wa khòoní le Dónbeenī, ñño lé wa Nùhúso Yeesu *Krista 6àn Dónbeenī lè 6àn Maá. Le wó á le Hácírí bè-tentewà lè mí sñiwà na wee lé le cón á wi wɛn wa páanílo là a Krista bño yi.

⁴ Mu bon. Le Dónbeenī fèra hueekaa wɛn à wa páaní là a Krista ká bño 6úi ññ yí léra. Le wó bñn à wa wé 6a nùpua na wee ce le yahó, à wékhe bño yí mñ lɛé yi. Bño le Dónbeenī wara wɛn,

⁵ á le fèra le mí ñ ññ o Yeesu Krista wán á à wéráa wɛn lè mí zawa binbirí. Bñn lé bño le sñi vá yi le mí ñ wé.

⁶ A wa wãa ko wa wé khòoní le Dónbeenī le sãamu beenī bño yi. Bñn sãamu beenī so le wó làa wɛn bño le Za na le wa làa sòobéé wó bño yi.

⁷ Bïo wa páanía là a Krista, wón na kúará mí cāni húrunnáa wa bïo yi, á le Dónbeenĩ kǎnia wɛn á séra wa bèkora díá. Bũn lé le sǎamu na jii mía,

⁸ bïo le wó á wa yú yòó puunía. Le Dónbeenĩ lè mí bè-zũrĩminĩ na jii tun

⁹ á wó á wa dàrina zũna bïo le sǎi vá yi le mí ì wé na lá sà yi, bïo le fèra le mí ì ðĩn o Krista wán á à wé.

¹⁰ Bũn lé à bïo ho wáayi làa bïo ho tá wán búenbúen à le vá kúee mín wán ho pǎahũ na le le mu ko yi o jũhũso nĩ-kénĩ tá, wón na lé o Krista.

¹¹ Bïo wa páanía là a Krista á le Dónbeenĩ hueeka wɛn à wa bïo sǎ le yi. Le wó mu lé bïo le fèra le mí ì wé mu. A bïo le le mí ì wé búenbúen á le wee wé làa bïo le sǎi vá yi.

¹² A warén na nín-yání dó wa sǎa o Krista bïo yi wee lònĩ á wǎa ko wa wé khòonĩ le le cùkú beenĩ bïo yi.

¹³ Minén mún páanía là a Krista. Mi jǎ le bín-tente na lé ho tũiá poni na wee kǎnĩ mia á dó mi sǎa o Krista yi. Bïo mi páanía làa wo, á le Dónbeenĩ nɔn mí Hácírĩ mia, ðio á le dó mí jii le mí ì na. Dén Hácírĩ so lé le Dónbeenĩ fliminĩ na bò mi wán.

¹⁴ Bïo le Dónbeenĩ fèra nɔn dén Hácírĩ so wɛn, á wa wǎa dà à zũrĩ le. Le mún ñ na hǎ kǎa na le dó mí jii le mí ì na wɛn. Hón kǎa so á wa à yí pǎahũ na á le khii tíi warén búenbúen na bïo sǎ le yi kǎnĩlò jii. A wa wǎa ko wa wé khòonĩ le Dónbeenĩ le cùkú beenĩ bïo yi.

O Poole floró na ó o wó bïo

¹⁵ Lé bũn nɔn á bïo á ñén jǎ bïo mi dórǎa mi sǎa o Nũhũso Yeesu yi bïo, làa bïo mi warǎa bia búenbúen na bïo sǎ le Dónbeenĩ yi bïo,

¹⁶ á ã wee dé le Dónbeenĩ bǎrǎkà fééé mi bïo yi, á wee fio mi bïo yi.

¹⁷ I wee fio wa Nũhũso Yeesu *Krista bǎn Dónbeenĩ yi, ðio lé wǎn Maá cùkúso, le le na mu bïo zũrĩlò pǎnká mia, à wé zéení mu bïo làa mia mí Hácírĩ pǎnká yi, bèra a na à mí wíoka zũrĩ le sese.

¹⁸ Le le hén mi hácírĩ à bïo mi dó mi sǎa wee lònĩ na le von mia bïo yi à mi dàñ zũrĩ. A mi mún dàñ zũrĩ le Dónbeenĩ kǎa na semu bǎn síi mía bïo, hǎa á bia bïo sǎ le yi níni wi yi.

¹⁹ A mi mún dàñ zũrĩ le Dónbeenĩ pǎnká beenĩ na bǎn síi mía bïo, hǎa le wee séení lè warén na dó wa sǎa le yi. Hón pǎnká beenĩ so lé hǎa

²⁰ ó o vèenia là a Krista á yòó bǎrǎ mí nín-tǎnĩ ho wáayi.

²¹ Le Dónbeenĩ yòonia a Krista kǎ síi hǎ pǎnkáwá lè mí síiwá búenbúen jũhũ wán, o yèni po hǎ pǎnkáwá búenbúen yènnáa, hǎa hǎ làa na kǎ wán làa hǎa wi lè ho món.

22 Le Dónbeenĩ bàrá a Krista mu bïo búenbúen jùhũ wán, á wón na wi mu bïo búenbúen jùhũ wán á le wó lè 6a kèrètíewa búenbúen kuure jùhũso.

23 Dén kuure so lé o sánia, ó o Krista mu mí kùure wi yi jii sú, ó o mún sú há lua búenbúen.

2

Le Dónbeenĩ sãamu na kãnia wɛn bïo

1 Minén wékhewa lè mi bè-kora na mi lá wee wé bïo yi, á mi lá lé 6a nùpua na húrun mu húmú binbirĩ le Dónbeenĩ c̄n.

2 Mi lá wee 6ua miten lè ho ðímíjása na yí zũ le Dónbeenĩ bïo s̄i, á wee wé 6a cínáwa jùhũso s̄i bïo. Ba cínáwa jùhũso mu lé yia wee wíoka v̄iní b̄ia p̄a le Dónbeenĩ s̄i bïo wéró.

3 Warén búenbúen mún lá ka lè 6a bïo, á wee wé bïo wa s̄ia wee vá yi na yí se. Wa lá wee wé bïo yí se na s̄i wa sánia lè wa yilera yi. Lé b̄n n̄n á le Dónbeenĩ mún lá ko le siiní warén júná làa b̄ia ká bïo.

4 Εε ká le Dónbeenĩ makári 6ènt̄n jii mía. Bïo á le wa wɛn dàkh̄ina,

5 lé b̄n te bïo le n̄nnáa le mukãni binbirĩ wɛn wa páaníló là a *Krista bïo yi, hàrí ká wa lá lé 6a nùpua na húrun mu húmú binbirĩ wa bè-kora bïo yi. Mu bon. Lé le Dónbeenĩ sãamu kãnia mia.

6 A wa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi á le mún páanía vènia wɛn làa wo, á yòó bàrá ho wáayi.

7 Le Dónbeenĩ wó mu tentemu làa wɛn wa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi, bèra à na à le sãamu na jii mía à le zéeni lè 6a nùpua búenbúen ho ȳró na lua yi.

8 Mu bon, mu lé le Dónbeenĩ lè mí sãamu n̄n mi kãnianáa mi s̄adéro le yi bïo yi. Ho kãniló mu bïo yí ló mia, mu lé le Dónbeenĩ wó mu làa mia làa kãamáa.

9 Ho kãniló mu bïo yàá pá yí ló mi wára yi, ó o búí wáa yí ko ò o yóní míten mu bïo yi.

10 Mu bon. Le Dónbeenĩ lé ðio má wɛn, á n̄n le mukãni binbirĩ wɛn wa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi, bèra a na à wa wé wé há wén-tentewà, h̄a le fèra bò le wa wé wé.

Ba zúifùwa làa b̄ia yín̄n 6a zúifùwa wó le dà-kéni

11 Minén na yín̄n 6a *zúifùwa, mi b̄ni leéka bïo mi lá karáa bïo. Ba zúifùwa le mí lé le Dónbeenĩ n̄pomu bïo 6a kúiora bïo yi. A 6a jina mia lé bïo mi yí kúiora lè 6a bïo s̄i.

12 Ho p̄ahũ mu yi, ká mi yí zũ a Krista. Mi lá yí dà máa m̄i máa dé o *Isirayele n̄pomu jii, b̄n na le Dónbeenĩ léra á mu bïo s̄a le yi. Le Dónbeenĩ páanii na le bò làa bïo le dó mí jii le mí ì wé á mi níi lá mía yi. Mi lá guan miten ho ðímíjá yi ká bïo mi dó mi s̄ia wee lòní lá mía, mi lá yí zũ le Dónbeenĩ.

¹³ Εε κά hã laà na kà wán, mi páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi, á minén na lá khèra le Dónbeenĩ yi á wáa vá buée bó le yi, o Krista na kúará mí cãni húrunnáa mi bïo yi pánká yi.

¹⁴ Mu bon. O Krista mu mítén lé yia dó ho héerà wa pãahũ. Hã jinmia na lá wi 6a zúifùwa làa bïa yínɔ́n 6a zúifùwa pãahũ lòn soró, ó o buée fù léra mí húmú pánká yi, á wó 6a lè mu nïpomu dà-kéní.

¹⁵ Ba zúifùwa làndá làa bïo 6a bò henía búenbúen ó o buée bó pũhũ, bèra a na à 6a wé le kuure dà-finle 6a páaníló làa wo bïo yi. Lé bũn ó o wó á dórãa ho héerà 6a pãahũ.

¹⁶ O Krista mu wó á hã jinmia na lá wi 6arén mín yi pãahũ á wáa vó. O wó á 6a lé le kuure dà-kéní, á wó á 6a bínía sɪ lè le Dónbeenĩ o húmú ho *kùrùwá wán pánká yi.

¹⁷ O Krista mu buée buera ho héerà bín-tente á nɔn minén na lá khèra lè le Dónbeenĩ yi, lè warén na bó le yi.

¹⁸ Mu bon, lé o Krista mu bïo yi á wa búenbúen dà à ðinnáa wán Maá Dónbeenĩ yahó, le Dónbeenĩ Hácírí dà-kéní na wa yú pánká yi.

¹⁹ Awa, á minén na yínɔ́n 6a zúifùwa, mi wáa yínɔ́n nĩ-hãní na bïo yí sã le Dónbeenĩ nïpomu yi, mi wáa wee mĩ dé le Dónbeenĩ nïpomu jii, mi lé le Dónbeenĩ zii nùpua.

²⁰ Mi ka lòn zii na 6a wee so 6àn mónkúio. Ba tonkarowà lè 6a jii-cúa fɛerowà ka lòn zii pũhũ. Ká a Yeesu Krista mí bæere ka lòn huee na 6uan ho soró ðnía.

²¹ Lé wa páaníló làa wo bïo yi á wa 6uannáa mín yi sese lòn zii mónkúio, á soni wee yòo, à wé le zii na bïo sã a Nùhũso yi.

²² Lé mi páaníló là a Krista bïo yi á minén mún làa bïa ká 6uannáa mín yi lòn zii mónkúio, à wé le zii na le Dónbeenĩ wi yi lè mí Hácírí.

3

Ho tonló na le Dónbeenĩ kàràfãa o Poole yi

¹ Lé bũn te bïo á ìnén Poole wee fio le Dónbeenĩ yi mi bïo yi. Ba dó mi ho kàsó yi lé bïo á ì lé o Yeesu *Krista ton-sá minén na yínɔ́n 6a *zúifùwa bïo yi.

² Ho tonló na le Dónbeenĩ kàràfãa mi lè mí sãamu mi bïo yi á mi jã bïo kénkén.

³ Le Dónbeenĩ zéenia mu bïo na lá sà yi làa mi, bïo á ì túara ðání yi cfinú.

⁴ Mi kàrána ho, á mi ì mi bïo á ì zúnáa mu bïo na lá sà yi o Krista ðání yi bïo.

⁵ Mu bïo mu á le yí fèra yí zéenia lè 6a nùpua na hàání làa bïo á le zéeníanáa mu hã laà na kà wán lè warén na lé le tonkarowà, lè le jii-cúa fɛerowà, mí Hácírí pánká yi.

⁶ Mu bïo mu lé bïo ká: Bïa yínɔ́n 6a zúifùwa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi, á 6a wáa leéra hã kĩa yi làa bïa lé 6a

zúifùwa, 6a lé le kuure dà-kéní làa ba, á mu bè-tentewà na le Dónbeení dó mi jii le mí ì wé è na mí ñipomu yi á 6a níni mún wi yi. Bún dà wee wé le bín-tente pànká yi.

⁷ Lé dén bín-tente so á ì wee bue lé bío le Dónbeení lè mí sãamu á nɔn ho tonló mu mií á ì wee sá lè lerén mí beere pànká.

⁸ Bía bío sá le yi búenbúen ñahú ínén lé yía bío júhú mia po 6a. Eε ká le Dónbeení lè mí sãamu màhá pá nɔn ho tonló mu mií le ì bue o Krista bè-tentewà na jii mia bío à na bía yínɔí 6a zúifùwa yi.

⁹ A le mún nɔn ho tonló mií à bío le le mí ì wé na lá sà yi wéró à ì zéeni bío wéréwéré na 6a núpua yi. Le Dónbeení, ñio léra mu bío búenbúen, á lá sà mu yi hàáni.

¹⁰ Mu wó bèra a na à ho wáayi pànkáwá wáa zún le bè-zúrmini lè mí síwà bío, 6a kèrɛ́ɛwa búenbúen kuure pànká yi.

¹¹ Bún á le Dónbeení fèra le mí ì wé ká bío búí ñin yí léra, lé bún le wáa tíra jii wa Núhúso Yeesu Krista yi.

¹² Wa páaníló làa wo lè wa sɔadéro wo yi bío yi, lé bún nɔn á wa dà wee ñinnáa le Dónbeení yahó ká zánii mia wɛn.

¹³ Lé bún te bío á ì ñioráa mia à le lònbee lè mí síwà na á ì wee lá mi bío yi à mi yí tée mi bàra bío yi. Le lònbee mu wee zéeni le mi bío júhú wi binbirí.

Le wamini binbirí na ó o Krista zéenta

¹⁴ Lé bún te bío á ì wee fàrá ñ nɔnkójuná wán wán Maá Dónbeení yahó à fio,

¹⁵ dén na lé há zí-júná na ho wáayi làa hía ho tá wán búenbúen bân Maá.

¹⁶ I wee fio lerén na semu bân síi mia yi, le le Hácírí dé ho pànká mia

¹⁷ à mi sɔadéro o *Krista yi bío yi, ò o keí làa mia féεε. I wee fio le mi waí le Dónbeení, à minén mún waí mín. Ká mi wee wé bún, á mi ì keí lòn vɛ́ndèε na naní zon ho tá yi, tàá lòn zii na júhú fàrá se.

¹⁸ Bún lé bío á à na á minén làa bía bío sá le Dónbeení yi búenbúen á à zúrínáa le o Krista bènɛ́n wa wɛn làa sòobéε.

¹⁹ A bío ó o Krista wa làa wɛn á mi ì zún, hàrí ká núpue yí dà máa zún mu máa véeni. Lé bún ñ na ká mi ì keí làa bío le Dónbeení le mi keínáa búenbúen.

²⁰ Le Dónbeení dà mu bío búenbúen. Bío wa dà à fio le cón, hàrí bío wa yáa wee leéka, bún búenbúen á le bè-wénia wee puuni yi lè le pànká na le wee séeni làa wɛn.

²¹ A mi wáa wa khòoní le Dónbeení bío le wee ñin 6a kèrɛ́ɛwa búenbúen kuure là a Yeesu Krista wán à wé bío yi. Mi wa khòoní le féεε há lúlúio na jii mia yi. *Amiina!

4

Wa lé le dà-kéni

¹ A bïo á Ìnén Poole na wi ho kàsó yi o Núhúso tonló na á ì wee sá bïo yi wáa wee cà mi cón làa sòobéé lé bïo kà: Minén na le Dónbeenì von, mi ɓua miten làa bïo mu koráa.

² Mi wé liiní miten à wé wayi, à wé ɲí mi yiwa. Mi wé hĩ mi sía mín bïowa yi bïo mi wa mín bïo yi.

³ Le Dónbeenì Hácírí wó mia lè le dà-kéni, á mi bánbá à ho hээрà ке́и mi pãahũ, à mi wé le dà-kéni fээ.

⁴ Wa lée dà-kéni làa bïo á hã sãnia lée dà-kénináa, á le Dónbeenì Hácírí dà-kéni lé dïo á wa ɓúenɓúen yú, á bïo wa ɓúenɓúen mún dó wa sía wee lòní lée dà-kéni, bïo le Dónbeenì dó mí ɲii le mí ì na wɛn pãahũ na le von wɛn yi.

⁵ Wa Núhúso lée ní-kéni, á mu bïo na wa tà yi lée dà-kéni, á ho *báté̀mù na wa yú mún lée dà-kéni.

⁶ Le Dónbeenì lée dà-kéni á lé wa ɓúenɓúen Maá. Le wi wa ɓúenɓúen ɲúhũ wán, le wee dín wa ɓúenɓúen wán à wéráa bïo le le mí ì wé, le wi wa ɓúenɓúen yi.

⁷ Ээ́ ká le Dónbeenì màhá hñn wa ní-kéni kéní lè mu bïowa wéró pánká làa bïo ó o *Krista le mu koráa.

⁸ Bïo kà lé bïo túara le Dónbeenì bióni vūahũ yi:

«O wiikaa mí zúkúsa na ó o dàrna
á khèra yòoraráa.

O nɔn mí bè-hãnia ɓa nùpua yi.»*

⁹ Bïo ɓa wee bío le «o yòora», bñn kúará lée webio? Bñn wee zéeni le sãni ò o yòo, ó o lion ho tá wán vó.

¹⁰ O orén mu na lion làa bñn bïo, lé orén ní-kéni mu lé yia pá bñnia yòora ho wáayi ɲún-tlahũ á tíiraráa mu bïo ɓúenɓúen ɲii.

¹¹ Lé orén hñn ɓa nùpua lè mu bïowa wéró pánká: Ba ɓúí ó o wó lè mí tonkarowá, ɓa ɓúí ó o wó á ɓa wee fээ le Dónbeenì ɲi-cúa, ɓa ɓúí ó o wó á ɓa wee bue le Dónbeenì bín-tente. Ba ɓúí ó o wó á ɓa wee pa le Dónbeenì ɲipomu bïo à kàrán ɓa.

¹² O nɔn bñn bïowa so wéró pánká à bán nùpua so wé dàni séeni bña bïo sã le Dónbeenì yi à ɓa dàni sá nanáa le yi, bèra a na à ɓa kèrètíewa ɓúenɓúen kuure na lé o *Krista sãnia à pánká wé dé wán.

¹³ Lé bñn ñ na á wa sɔadéro le Dónbeenì Za yi là a zúrló á à wé wɛn lè le dà-kéni, à wé ɓa kèrètíewa na dñn vó, là a Krista na á bïo ɓúí yí fòora yi bïo síi.

¹⁴ Ká mu wó kà, á wa wáa máa bñni máa ке́и lòn háyónzàwa na khàró yí do, lòn woohũ na ho pinpiró lè mu ɲumu yànbónló wee hээ yèrè máka. Ní-khàwa máa bñni máa vñini wɛn máa yí lè mí kàránló.

* 4:8 Mí loñ Lení vūahũ (Psaumes) 68.19

15 Ká wa wee mi ho tũíá na mín yi bïo wa wa mín bïo yi, á wa kerĩlò là a Krista bïo sïi wé è dé wán ká mu wà, wón na lé ho ñúhũ.

16 Lé orén wee wé ò o ñipomu wé le dà-kéní, làa bïo ó o ñupue sãnia bïo cẽékaaráa mín yi wó a ñupue bïo sïi. Ká a ñupue sãnia bïowa lè mí dà-kéní kéní wee sá mí tonlò làa bïo mu koráa, à hã dã wé se. Lé ká sïi 6a kèrètɛwa búenbúen kuure bïo karáa. Ká 6a lè mí ñi-kéní kéní wa mín, á wee sá mí tonni làa bïo mu koráa, à le kuure mu dã wé se.

Le mukân-finle na 6a kèrètɛwa yú bïo

17 Awa, á bïo ká lé bïo á ï ï hení ï na mia wa Ñúhũso yèni yi: Mi wãa yí bíní yí 6ua miten làa bia yí zũ le Dónbeenĩ bïo sïi. Ba wee bè mí yilera mu bè-kãamãa wán.

18 Ba yí zũ dèe le Dónbeenĩ bïo dãní yi. Le mukãní binbirí na wee lé le Dónbeenĩ cón á 6a níi mia yi. Lé bïo 6a tun mí yiwa, á le Dónbeenĩ bïo dãní yi á 6a mún yí zũ hàrí dèe.

19 Ba yí zũ ñiyio. Mu koomu lè mí sïwà á 6a wee wé ká 6a wà, mu ñii fliníi mia.

20 Ká pãahũ na minén tà a *Krista bïo yi, á yínón làa bún sïi á 6a le mi 6ua lè miten.

21 Bïo bïo ciran wo búenbúen á minén ñá kénkén, á mi páanílò làa wo bïo yi á 6a mún kàrána mia là a Yeesu Krista mu tũíá poni.

22 Bún wee zéeni le mi ko mi díá bïo mi fù wee 6ua lè miten ká mi yínón 6a kèrètɛwa. Bún pãahũ ká bïo 6a ñupua sïa wee vá yi na wee vïiní 6a á wee yáa mia.

23 Mi díá le le Dónbeenĩ yèrémá mia à mi yilera wé hã bè-fla.

24 Mi yèrémá wé 6a ñi-fla. Le Dónbeenĩ wó mia lè 6a ñi-fla à mi bonmín làa de. A mi wãa 6ua miten héha làa bún, à wé 6a ñupua na térénna á wee ce le Dónbeenĩ yahó làa bïo le tũíá poni bòráa mu.

25 Awa, á mi wãa khí hã sabíoní fũaaló yi. Mi wé mi ho tũíá na mín yi, lé bïo wa lé hã sãnia dà-kéní.

26 Ká mi sïa wé cã à mi yí wé bè-kora. Mi wé yí díá le le wii tè ká mi sïa pá wee cĩ.

27 Mi yí díá le o *Satãni yí pánká mi wán.

28 Yïa lá léé kònlo à bànso yí bíní yí ñuaa bïo. Bànso wé sá ó ò yí mu bïo á à ñjánáa mí màkóo, á mún ñi sèenináa 6a ñi-khenia.

29 Mi wé yí mi bín-kora na mín yi. Hã bín-tentewà na dà à hení 6a ñupua sïa ho pãahũ na mu ko yi lé hã mi wé bío bèra a na à bia wee ñí hã à hã wé sèeni.

30 A le Dónbeenĩ Hácírí na le ñon mia á mi yí véeni yi. Dén Hácírí so lé le Dónbeenĩ fliminí na bò mi wán, à zéeni le mi bïo sã le yi, á pan ho pãahũ na le khíi tíi mi kãniló ñii.

³¹ Bïo 6a wó làa mia ká mu yí se, à mi yí 6ua mi yiwa yi. Mi wé yí cǐ mi sía mín wán. Mi wé yí zá làa mín, mi wé yí là mín. Mi día mu sũnsũmámu lè mí síwà.

³² Mi wé wé mu tentemu làa mín, à zũnín mín màkárí. Mi wé sɛn día na mín yi làa bïo le Dónbeenĩ ðĩn o *Krista wán á sɛra día nɔnnáa mia.

5

¹ A bïo mi lé le Dónbeenĩ zàwa na le wa làa sòobéɛ, á mi cén wé wé lè le bïo síi.

² Mi le le waminĩ wé mi mi wárá búenbúen yi làa bïo ó o *Krista wararáa wɛn á húrun wa bïo yi. O wara wɛn á nɔn mí mukānĩ wa bïo yi. Bïo ó o wó lé le muinĩ na bïo sí le Dónbeenĩ yi.

³ Bïo mi bïo sã le Dónbeenĩ yi, á mi wáa ko mi khí ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà yi, à khí há ñiyi-wárá na sũii mía yi. Mi yí wé nùpua na yïo yí máa sí làa bïo. Bũn bïowa so búenbúen á yí ko à mu bïo wé mĩ léé mia hùúu.

⁴ Há ñiyi-bíoní lè há bín-conconwà lè há kàakó-bíoní á mi yí ko mi wé bío. Bïo mi ko mi wé wé lé le Dónbeenĩ bārākà déró.

⁵ Mi ko mi zũnín mu sese le bïa wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà, làa bïa wee wé há ñiyi-wárá na sũii mía bán búenbúen máa dí le Dónbeenĩ là a Krista béɛnĩ hùúu. A bïa yïo yí máa sí lè mu bío, bán mún máa dí le béɛnĩ mu. Lé bïo á bïo 6a wee cà ka lòn wǎnna na 6a dó mí sía yi.

⁶ Mi yí día le 6a ñi-khàwa à v̄iníní mia lè mí bíoní, lé bïo á bïa yí máa bè le Dónbeenĩ bíonĩ yi à 6a wee wé bũn bïowa so á le khíi síinĩ júná.

⁷ Awa, á minén yí léé 6a wárá yi làa ba.

⁸ Mu bon. Mi lá wi le tǐbírí yi, ká mi páaníló là a Krista bïo yi á mi wáa wi mu khoomu yi. A mi cén wáa 6ua miten làa bïa wi mu khoomu yi bïo.

⁹ Lé bïo á bïa bïo sã mu khoomu yi á wee wé há wárá na se, na téréna, á bïo lé ho tũiá.

¹⁰ A mi cén bánbá à mi zũnín bïo sí a Nùhũso yi,

¹¹ à há wárá na cũnú mía, hĩa á bïa bïo sã le tǐbírí yi wee wé à minén yí léé yi làa ba. Mi yàá bío mu wéréwéré le bïo 6a wee wé á yí se.

¹² Mu bon, bïo 6a wee sánka mítén wé á bíoró ñiyio yàá wi.

¹³ Ɛɛ ká 6a wárá mu búenbúen á bïo bïa wéréwéré, à mu keĩ lòn khoomu á ló mu wán.

¹⁴ Mu bon, mu bïo búenbúen na mu khoomu ló wán bũn bïo so bïo sã mu yi. Lé bũn nɔn á bïo kà bíaráa:

«Ũnén na dũma, s̄n.

Hĩnĩ lé 6a ñi-hía t̄iahú,

ó o Krista á à dé mí khoomu ũ wán.»

15 Awa, á mi cén pa miten bïo bïo mi ì bua lè miten dǎní yi sese. Mi wé mu bè-zūrīminī bǎnsowà ká mi yí wé bǎnbúwá.

16 Pǎahǔ lée pǎahǔ na mi dà à wé mu bè-tentewà yi à mi wé mu lé bïo ho pǎahǔ na wa wi yi nùpua wee wé mu bè-kora dàkhǐna.

17 Lé bǔn nǎn á mi ko à mi bǎnbá à mi zūrī bïo ó o Nùhǔso le mi wé wé ká mi yí wé ɓa nùpua na yí wi mi zūrī bïo.

18 Mi wé yí ɓu ho dǐvén dà khǐí, bǔn wee yáa o nùpue. Ká mi wé día le le Dónbeenī Hácírī pànká à kɛí mi wán.

19 Mi wé sío hǎ lení lè mi síiwà na wee lé le Dónbeenī cǎn à henínáa mín sía. Mi wé sío à khòoní a Nùhǔso lè mi sía búenbúen.

20 Mi wé dé wàn Maá Dónbeenī bǎrákà fɛɛɛ mu bïo búenbúen bïo yi, wa Nùhǔso Yeesu Krista yèni yi.

Bïo ɓa kèrètɛwa ko ɓa wé bua làa mín

21 Bïo mi wee kǎnbi o Krista, á mi wé liiní mítén na mín yi.

22 Hǎawa, mi wé liiní mitén na mi bǎrání yi làa bïo mi wee liinínáa mitén à na a *Krista yi bïo síi.

23 Mu bon, o hǎa ɓùhǔso lé ɓàn báa, làa bïo ɓa kèrètɛwa búenbúen kuure ɓùhǔso lé o Krista bïo síi. Le kuure mu lé o sǎnía na ó o kǎnía.

24 Bïo á ɓa kèrètɛwa búenbúen kuure wee liinínáa mítén à na a Krista yi, lé bǔn ɓàn síi à ɓa hǎawa mún wé liinínáa mítén à na mí bǎrání yi mu bïo búenbúen yi.

25 Báawa, mi wé wań mi hǎnání làa bïo ó o Krista waráa ɓa kèrètɛwa búenbúen kuure bïo síi, á nǎn mi mukǎní le bïo yi.

26 O wó bǔn bèra a na à le bïo sí le Dónbeenī yi. O ceéra le lè mu ɓumu lè le bíoní,

27 bèra a na à ɓa kèrètɛwa búenbúen kuure mu wé dɛɛ na wee ce, á fianí mía yi, á cùkú wi, à le dàń dǐn o yahó ká bè-kohó yèni yi máa ve léé le yi.

28 Bǔn búenbúen wee zéení bïo ó o báa ko ò o wańnáa mín hǎa. O ko ò o wań wo làa bïo ó o waráa mi kùrú sǎnía. Báa na wa mín hǎa se o wa mítén.

29 A nùpue na ɓèn dǐń ɓina mí sǎnía wón mía. O yáa wee wé díiní hǎ à pa hǎ bïo, làa bïo ó o Krista wee wéráa mu lè ɓa kèrètɛwa búenbúen kuure

30 na lé o sǎnía bïo síi. A warén so yínǎn o sǎnía ɓiowa ɓúí le?

31 Le Dónbeenī bíoní vǔahǔ yi á bïo ká lé bïo túara: «Lé bǔn nǎn ó o báa á à día mín maá lè mín nu ká à léé lè mín hǎa, á ɓa mí nùwǎ ɓun á à wé sǎnía dà-kéní.»*

32 Bïo bía ká lée bè-beenī na sà yi. A ínén wee bío le mu lé o Krista lè ɓa kèrètɛwa búenbúen kuure bïo á mu wee zéení.

* 5:31 Mi loń Bïo ɓùhǔ búenbúen vǔahǔ (Genèse) 2.24

³³ Ká mu màhá mún wee zéení minén bïo: Ba báawa lè mí nĩ-kéní kéní ko 6a wań mí hánání làa bïo 6a waráa míten bïo sii. A 6a hãawa mún ko à 6a wé kònbi mí barání.

6

¹ Zàwa, mi wé bè mi maáwà lè mi nuwà bióní yi mi páaníló là a Núhúso bïo yi. Lé bïo á lé bún mi ko à mi wé wé.

² Le Dónbeení bïo na le bò henía t̄ahú, á bïo lé nín-yání dó mí jii bò wán lé bïo kà: «Wé kònbi mĩn maá lè mĩn nu,

³ á ũ bïo á à wé se á à yí le mukòn-tóní ho tá wán.»*

⁴ Maáwà, mi wé yí c̄í mi zàwa s̄ta. Mi wé bé 6a sese à zéení 6a làa bïo sí a Núhúso yi à 6uaráa 6a.

⁵ Wobáaní, mi wé bè mi júnása na wi ho d̄im̄j̄ná yi bióní yi. Mi wé kònbi 6a sese lè le yi poni. Mi wé bè 6a bióní yi làa bïo mi wee bèráa o *Krista bióní yi bïo síi.

⁶ Mi wé yí wé mu 6a ȳo yi mí dòn à càráa le yèni 6a c̄n. Ká mi wé wé bïo le Dónbeení s̄i vá yi lè mi s̄ta búenbúen lé bïo mi lé o Krista wobáaní.

⁷ Mi wé sá na mi júnása yi lè mi s̄ta búenbúen, à keń lè mu lé o Núhúso á mi wee sá na yi, ká mi yí máa sá na nùpua yi.

⁸ Mi z̄n le bïo mi nĩ-kéní kéní wee wé ká mu se á mi khií yí b̄an c̄nú o Núhúso c̄n, à mi wé wobáaní tàá nùpua na wi míten.

⁹ Wobáaní júnása, mi mún 6ua mi wobáaní sese. Mi wé yí là h̄erè làa ba. Mi z̄n le minén làa ba á léera a Núhúso nĩ-kéní yi, wón wi ho wáayi, o yí máa hueeka nùpua mín yi.

Hã fio s̄ta na le Dónbeení n̄n wen bïo

¹⁰ Bïo á ĩ bío ò na mia á à véenínáa lé bïo kà: Bïo mi páanía là a Núhúso, á mi cà ho p̄anká orén na p̄anká beení b̄an síi mia c̄n. ¹¹ Mi khii hã fio s̄ta na le Dónbeení n̄n mia, à d̄an f̄ará d̄in s̄ans̄aráa o *Sat̄ani nĩ-kh̄enl̄ó.

¹² Mu ȳin̄n̄ nùpua á wa wee firáa, b̄ueé. Lé hã p̄anká-s̄umáa na yí máa mi, h̄ia wee dí le b̄eení ho d̄im̄j̄ná na bïo s̄a a Sat̄ani yi yi, lè hã p̄anká-s̄umáa na wi ho wáayi, lé h̄n wa wee firáa.

¹³ Lé bún n̄n á ĩ le mi khiiráa hã fio s̄ta na le Dónbeení n̄n mia búenbúen, bèra a na ká p̄ahú na mu wé here yi à mi d̄an d̄in à s̄ans̄a mu, á mu véení ká mi pá à f̄ará à d̄in.

¹⁴ Awa, á mi wáa wíoka miten. Mi d̄in le Dónbeení t̄uía poni wán à bún wé lòn ku-c̄en̄ii na mi can lè mi kuio. Mi wé 6a nĩ-térén̄nia à bún wé lòn h̄ia h̄een̄ii s̄ta á mi pon mi kos̄ia yi.

¹⁵ Mi ca mi kuio le Dónbeení b̄in-tente na wee na ho h̄erà buero yi, à bún wé lòn nak̄aa á mi z̄á.

* 6:3 Mi loń Léró v̄uahú (Exode) 20.12; Lándá zéenílò v̄uahú (Deutéronome) 5.16

16 Pãahũ lée pãahũ, à mi wé wíoka dé mi sĩa le Dónbeenĩ yi, à bũn wé lòn hĩa hènĩi sĩa na mi ɓuan mi yahó à hèráa o Satãni hĩa dãnaso.

17 Mi wíoka zũn kénkén le le Dónbeenĩ kãnía mia, à bũn wé lòn kónlè na mi ɓúra. Mi wíoka zũn le Dónbeenĩ bióni sese à bũn wé lòn khà-tóni, hĩa le Dónbeenĩ Hácírí nɔn mia.

18 Mi wé fio le Dónbeenĩ yi fɛɛɛ mu ɓio ɓúenɓúen ɓio yi, à wé día le le Dónbeenĩ Hácírí dí mi yahó à mi floráa. Bũn ɓio yi à mi na miten ɓúenɓúen le yi à yí sa ho floró tá. Mi wé fio na ɓia ɓio sã le Dónbeenĩ yi ɓúenɓúen yi fɛɛɛ.

19 Mi mún wé fio na ĩnén yi, bèra a na à hã bióni na á ĩ ko à ĩ ɓio à le Dónbeenĩ dé ĩ jii yi, à ĩ dàń zéeni le bín-tente ɓio na lá sà yi lè le sí-heɓúee.

20 O Yeesu *Krista dó mi le ĩ zéeni le bín-tente mu lè ɓa nùpua. Lé bũn nɔn ɓa dóráa mi ho kàsó yi. Awa, á mi fio na miĩ à ĩ dàń zéeni le bín-tente mu ɓio lè le sí-heɓúee làa ɓio mu koráa.

Móndén tɛɛnĩ

21 Wàn za Tisiiki na wa wa làa sòobéɛ, wón na wee sá a Nuhũso tonló sese, wón ɓueé zéeni ɓio á ĩ ɓio karáa ɓúenɓúen làa mia, à mi zũn mu.

22 Lé bũn ɓio yi á ĩ wee tonkaráa wo mi cɔn, ò o ɓuee zéeni ɓio wa ɓio karáa làa mia, à hĩ mi sĩa.

23 Le wàn Maá Dónbeenĩ là a Nuhũso Yeesu *Krista à na ho héerà minén na lé wàn zàwa lè wàn hĩnni kèrètɛwa yi. Le ɓa wé à mi wań mín, à wíoka dé mi sĩa o Yeesu yi.

24 Le le Dónbeenĩ wé wé mu sãamu làa ɓia ɓúenɓúen na wa wa Nuhũso Yeesu Krista lè le waminĩ na jii mía.

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Filiipu kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró jūhū

Ho vūahū na kà lé o Poole túara ho nɔn ho Filiipu lóhó kèrètíewa kuure yi. Lé ɓarén lé ɓa nín-yání nùpua na ó o Poole buera le bín-tente nɔn yi ho Maseduana kǎhū yi (Bè-wénia 16.12-40), á ɓa tà dó mí sía o Yeesu *Krista yi. Ho vūahū mu ó o Poole hía wee túa ká a wi ho kàsó yi ká a màhá túara ho le le sí-wɛɛ.

Ho vūahū mu jūhū búɛɛní ó o Poole zéénia le mí sīi wan ho Filiipusa bīo yi. Būn món ó o zéénia bīo ó o bīo kará làa ba, ò o henía ɓa sía. O mún bía nɔn ɓa yi le ɓa wé liiní mīten làa bīo ó o Yeesu wóráa mu bīo sīi. O zéénia le mí ì tonka a Epaforodiite là a Timotee ho Filiipu kèrètíewa cǎn (1-2).

O jà ɓa zeñ wán le ɓa wé yí jí ho kàránló na bīo yi bon bīo, ká ɓa sòobá mīten à wé wé là arén bīo sīi (3).

O zéénia bīo le Dónbeení wee nanáa le sí-wɛɛ lè ho hээрà bīa búenbúen na pánia là a Krista yi (4).

Le tɛɛní

¹ Inén Poole là a Timotee na lé o Yeesu *Krista ton-sáwá wee tɛɛní minén kèrètíewa na wi ho Filiipu lóhó yi. Wa wee tɛɛní ɓa ya-díwá làa bīa wee séení ɓa yi, làa bīa ká búenbúen na bīo sǎ le Dónbeení yi ɓa pániló là a Yeesu Krista bīo yi.

² Le wán Maá Dónbeení là a Nuhúso Yeesu Krista à wé mí sǎamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Poole flora ho Filiipusa bīo yi

³ Pǎahū lée pǎahū ká í leékaa mi bīo, à í dé wán Dónbeení bǎrákà.

⁴ Pǎahū lée pǎahū ká í wee flo à í mún flo na mi búenbúen yi le le sí-wɛɛ.

⁵ Lé bīo, à lá ho pǎahū na mi dó mi sía o *Krista yi á ɓueé ɓó ho zuia yi, á mi dó mi níní mī le Dónbeení bín-tente bueró tonló yi.

⁶ I láa mu yi le ho ton-tente na le Dónbeení ɓúa jūhū mia, á le è sá á à tíi jii o Yeesu Krista bīnī buen-nɔnzoñ.

⁷ I tūiá sí à hǎn yilera so keñ mī mi búenbúen dǎní yi, lé bīo á í wa mia làa sòobéɛ. Mu bon, le Dónbeení wó á mi léera le bín-tente bueró tonló yi làa mi. A pǎahū na á í wi ho kàsó yi, á wee tà le Dónbeení bioní jii o cíti-fl yahó, á í wee zéení mu wéréwéré le mu lé ho tūiá.

⁸ Mu bon, le Dónbeenĩ zũ le mu lé ho tũíá poni, le 1 wa mia làa sòobéé làa bïo ó o Yeesu Krista waráa mia.

⁹ A 1 wee fio le Dónbeenĩ cón le mi waminĩ wíoka wé dé wán, à mi bïo zũnló le Dónbeenĩ bïo dǎní yi, làa bïo se làa bïo yí se hueekaró mín yi à wíoka wé dé wán.

¹⁰ Bũn ká mi ì dǎn ñ lén bïo se po bïo ká bèra a na à mi ce le Dónbeenĩ yahó à wékheró bïo yí mĩ yí léé yi à vaa búe o Krista bĩní buen-nònzòñ.

¹¹ A mi bè-wénia búenbúen á à téréen o Yeesu Krista pànká yi, á 6a nùpua á à dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi, á à khòoní le.

Le bín-tente bueró bïo

¹² Wàn zàwa lè wàn hĩnni, 1 wi à mi zũñ le bïo sá miĩ lé bũn wó á le bín-tente bueró tonló vannáa lè mí yahó.

¹³ Mu bon, ho *Oroomu béé zĩ-beeni parowà júnása làa bĩa ká búenbúen zũ le lé o *Krista bïo yi á 1 wiráa ho kàsó yi.

¹⁴ Bïo á 1 wi ho kàsó yi lé bũn mún wó á wàn zàwa lè wàn hĩnni boomuso wíokaa dó mí sĩa o Núhũso yi, á wíokaa henía mí sĩa le Dónbeenĩ bionĩ bueró yi.

¹⁵ Ba búí wi 6a tǎhũ wee bue o Krista bín-tente lé bïo 6a wee dí le yandee làa mi, á wi à 6a bïo jũhũ wé poñ mi. Éé ká 6a búí bán wee bue le bionĩ mu lè le yi na se.

¹⁶ Bánsowa so wee wé mu lé bïo 6a wa mi, á zũ le 1 wi hen le bín-tente jii tàró bïo yi.

¹⁷ Ká bĩa wi à 6a bïo jũhũ wé poñ mi o Krista bín-tente bueró bïo yi, bán yilera na wi 6a yi yí se. Ba wi à 6a beé 1 lò à bè bïo á 1 wi ho kàsó yi wán.

¹⁸ Éé ká bũn búenbúen jũhũ mía. A mu wé le yi na se loo, tàá yi na yí se loo, bũn yí here. Bïo jũhũ wi lé ò o Krista bïo wé bue. Bïo ó o Krista bïo yú wee bue bũn lée zámakaa 1 cón, á 1 wé è zámaka mu bïo yi féeé.

¹⁹ Lé bïo á 1 zũ le bïo wee wé ká búenbúen vaa yéeni lé 1 káníló mi fioró pànká yi, là a Yeesu Krista Hácírí* na wee séeni mi pànká yi.

²⁰ Bïo á 1 pan làa sòobéé á dó 1 sũ wee lòoní lé bïo ká: 1 máa wé bïo búí na hã n̄yio dà à dí mi bïo yi. Ká 1 sũ á à wé here á wãa wé è dé ho cùkú o Krista yi 1 wárá yi làa bïo á 1 wee wéráa mu, à 1 yĩo wé lua, tàá à 1 hí.

²¹ Mu bon, ínén cón ká 1 yĩo wi lua, se lé ho cùkú déró o Krista yi bïo yi. Ká 1 bèn húrún loo, á 1 mún ñ yí cũnú bũn yi.

²² Éé ká bïo á 1 yĩo wi lua wà, á tonló cũnú wi 6a nùpua cón, á bïo á 1 wãa à lén á 1 yí zũ.

* **1:19** Yeesu Krista Hácírí: O Yeesu Krista Hácírí na bïo bĩa hen lè le Dónbeenĩ Hácírí lée dà-kéní.

23 I wee héhèeka mu mí bïo ñun pãahũ. I lá húrun á vaá wi là a Krista, se mu lá à wé sí miĩ, lé bïo á bún lé bïo òèntĩn sũaaní.

24 $\epsilon\epsilon$ ká minén bïo yi á ï keñlò làa mia á ñuhũ òèn wíokaa wi po bún.

25 A bïo á ï wãa láa mu yi, á ï zũ le ï keñ bún, á à keñ le mi búenbúen á wé è séení mia, à mi wíoka zũn le Dónbeenĩ bïo, à sĩa wa mi siadéro o Yeesu yi bïo yi.

26 Lé bún ñ na ká ï khiĩ bĩnía òuara mi cõn, á mi ì wíoka zãmaka làa sòobée ï bïo yi mi páanílò là a Krista yi.

Bïo 6a kèrètewa ko 6a bua le miten

27 Bïo bïo here lé bïo mi ì òua miten sese á à héha làa bïo ó o *Krista bín-tente le mu koráa, bèra a na ká ï òuara mi cõn loo tàá ká ï yí òuara loo, à ï wé ñí le mi fára ñĩn mi siadéro o Krista yi wán le le hácírí dà-kéní, á wó le ñii dà-kéní páanía lá le lònbee wee tà le Dónbeenĩ bín-tente ñii.

28 Mi yí día le mi zúkúsa zánika mia bïo woon yi. Bún ñ zéení làa ba le 6a à yáa, ká mu òèn ñ zéení le minén le mi ì kãní. Bún búenbúen lé le Dónbeenĩ wó mu.

29 Mu bon, le Dónbeenĩ wó mu sãamu làa mia: Le wó á mi dó mi sĩa o Krista yi á mún lò wee be o bïo yi.

30 Mu bon, ínén làa mia páanía wee lá le lònbee dà-kéní, ño á ï hĩa lá le ho yahó á mi mæn. A lé dén lònbee so á ï pá lan wee lá á mi wee ñí bïo.

2

1 Mi pánká wee wíoka keñ mi páanílò là a *Krista bïo yi. O waminĩ wee hení mi sĩa. Mi páanía le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi. Mi sĩa se á zũ le màkárí.

2 Awa, á mi cén wãa wé ñí mín yi, à wañ mín, à wé mi yilera làa dà-kéní. Mi wé bún búenbúen á tiirãa ï sí-wee ñii.

3 Mi yí wé bïo búí na wee wé à mi bïo ñuhũ keñ poñ bĩa ká. Mi wé yí yòoní miten bĩa ká wán à 6a mi mia. Ká mi wé liinĩ miten à wé leéka le bĩa ká sũaaní mia.

4 Mi wé yí leéka minén mi dön bïo, ká mi mún wé leéka bĩa ká bïo.

5 Bïo mi páanía là a Yeesu Krista, á mi òua miten làa bïo ó o òuannáa miten bïo síi:

6 Orén na ka le le Dónbeenĩ bïo, á yí le mí ì òua mí màamínlò làa de konloon.

7 Bùéé. O tà día bún búenbúen ò o bueé ton le 6a nùpua bïo síi á lé o nùpue binbirí, á wó miten là a ton-sá bïo síi.

8 O liinía miten á tà bò le Dónbeenĩ bionĩ yi fúaa o tà mu húmú yi, hàrí mu húmú ho *kùrùwá wán.

9 Lé bún næn le Dónbeenĩ wãa yòonianáa wo ó o wi mu bïo búenbúen ñuhũ wán, á wó ó o yú le yèni na po hã yènnáa búenbúen.

- 10 A bĩa wi ho wáayi làa bĩa wi ho tá wán làa bĩa wi ho ñi-
hónbó-lóhó yi búenbúen ñ fará mí ñonkónúná wán o
yahó.
- 11 A 6a búenbúen á à bío wéréwéré le o Yeesu *Krista lé o
Núhúso, á à dérása ho cùkú o Maá Dónbeenĩ yi.

Ba kèrètłewa ka lòn khoomu ho ðimjɔd yi

12 Minén na á ĩ wa làa sòobéε, bío mi wee bè le Dónbeenĩ
bionĩ yi, á mi wé wé bío á bĩa le kánia ko 6a wé. Mi wé kónbi
le Dónbeenĩ làa sòobéε à wérása mu. Bío mi lá wee wé mu ká ĩ
wi làa mia, á mi pá wíoka wé wé mu hàri bío á ĩ mia làa mia.

13 Lé le Dónbeenĩ wee na ho pánká mia à mi sĩa vá há wára
na sí le yi à dàñ wérása há.

14 Bío lée bío na mi wee wé, à mi yí khí mi kíó yi ká mi ì zá
làa mín à wérása mu,

15 bèra a na à wékhe bío yí mĩ yí leé mia, à mi wé 6a nùpua
na wee ce le Dónbeenĩ yahó, le Dónbeenĩ zàwa na á fianĩ mia
yi ho lònbiò nùpua na lé 6a ñi-sũmáa tšahũ. Mi ka lòn khoomu
6a tšahũ lòn fĩntéena na dó bío síi,

16 minén na wee bue le bín-tente, ðio wee na le mukání
binbirĩ. Ká mi wee wé làa bún, á ĩ dà à zámaka mi bío yi o
*Krista bĩní buen-ñonzoñ, lé bío le lònbee na á ĩ lá mi bío yi
yínóñ káamáa.

17 Bío mi dó mi sĩa le Dónbeenĩ yi á mi ñon miten le yi bún
ka lòn muini na 6a yan bío síi. A hàri ká 6a ko 6a búe mi, à ĩ wé
lòn hámu na bò mu wán, á ĩ wee zámaka mu bío yi á à zámaka
lè mi búenbúen.

18 Làa bún bío síi, á minén mún wé zámaka, à mún zámaka
làa mi.

O Timotee là a Epaforodiite tonkaa bío

19 I wee leéka le hen làa cfinú ká a Núhúso Yeesu tà, á ĩ tonka
a Timotee mi cón bèra a na à ĩ jí mi sã à sĩa hĩ mi bío yi.

20 Lé bío ká mu yínóñ wón á nùpua na wee leéka mi bío làa
bío á ñén wee leékaráa mu á mia.

21 Bĩa ká búenbúen yara sã mí kùrú bío ká a Yeesu *Krista
bío níi ló.

22 Minén mi beere zũ bío ó o wó. O páanía sá le bín-tente
tonló làa mi làa bío ó o za wé sárása lè mín maá.

23 Awa! Ká ĩ zũna bío á ĩ bío ò wérása, ó orén lé yĩa á ĩ wee
leéka à ĩ ðèní tonka mi cón.

24 I láa mu yi le hen làa cfinú ká a Núhúso ò na ho wšhũ mĩ
á ñén ĩ beere á à buen mi cón.

25 εε ká wán za Epaforodiite na mi lá tonkaa ĩ cón ò o 6uee
na mi níi bío na mi le mi ì séení làa mi mĩ, á ĩ le mu ko à ĩ día
wo ò o bĩní buen mi cón. O sá le bín-tente tonló á lá le lònbee
làa mi làa sòobéε.

26 O 6èntín wi ò o mi mi wán, á mún yilera lùnkáa lé bïo ó o zū le mi jí mí wánvamu bïo.

27 Mu bon, o lò lá yí here làa sòobéε, léε cínú ká a yáá lá à hí. Ká le Dónbeenĩ màhá zūna a màkárí, mu yáá yínorí orén mí dòn, ínén á le mún zūna màkárí bèra a na à le yi-véε na wi í wán à yí dé wán.

28 Lé bñn nòn á í wi à í día wo ò o buen mi cñn fùafù, bèra a na ká mi mòn wo, à mi sía wa, à ínén yi-véε bèn yòò tí yi.

29 Awa! Á mi sí a yahó là há zámaka-beenĩ mi páaníló là a Krista bïo yi. Ba nùpua na ka là a bïo á mi wé kònbi,

30 lé bïo á cínú ká ká a lá à hí o Krista tonló bïo yi. Bïo mi yí dà máa wé máa na mií lé bïo mi khèra làa mi, lé bñn ó orén zàanía mí mukānĩ á wó séeníanáa mi.

3

O Krista bïo jùhũ wi po bïo ká

1 Wàn zàwa là wàn hñni, á bïo ká wán á í wee bïo bïo ká làa mia: Mi wé zámaka bïo mí páanía là a Nùhũso bïo yi. Mu bïo na á í túara nòn mia na á í bñnia wee tí yi yínorí bïo na wee séé mi, ká mu léε bïo na á à séení mia, à bïo búí yí dàní mia yí vñní.

2 Mi pa miten bïo 6a ton-sá-kora yi, 6a ka lòn booní, 6a sòobáa wee hení ho kúioró bïo dàkhíina.

3 Mu bon, warén lé bña kúiora binbirí. Wa wee 6uaaní le Dónbeenĩ là le Hácírí pánká, á wee zámaka wa páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi, á yí dó wa sía waten yi.

4 Ká a búí lá wee leéka le mí dà à dé mí síi míten yi, se ínén dà à dé í síi bñn yi á à poñ wón bānsó. Mu bon, í túia lá à wé sí à í dé í síi íten yi,

5 lé bïo á ínén 6a *kúio í teró wizooní bïo hètín zon. Wàn síi lé o *Isirayεεle nìpomu, í ton o Bēnzamεε zì-jùhũ yi. Wàn nùwā lé 6a *zúifùwa binbirí, á í lé o zúifù binbirí. Í lé o *Farizíε á henía o *Moyiize làndá bèró bïo,

6 á í can í kuio làa sòobéε le Dónbeenĩ tonló yi fúaa í lá wee beé 6a kèrètíewa kuure lò. Á ho *làndá mu bèró dāní yi, á nùpue lá yí dà máa bïo le í wó khon mu búí yi hùúu.

7 Εε ká a Krista bïo yi, á bñn bïowa so na lá ka lòn cúnú bïo í cñn á í wāa wee wé lòn bè-kāamáa.

8 Mu bon, mu bïo búenbúen ka lòn bïo na jùhũ mía í cñn, lé bïo á í Nùhũso Yeesu Krista zúnló bñn lé bïo jùhũ wi po bïo ká búenbúen. Lé orén Krista mu bïo yi á í pánáa mu búenbúen, á wee wé mu lòn zàn-bïo, bèra a na à í bïo wíoka sí a yi binbirí

9 à páaní làa wo. Mu yínorí bïo á ínén bò ho làndá yi á nòn á í térénnanáa, ká lé bïo á í dó í síi o Krista yi á le Dónbeenĩ wóráa mi là a nì-térénnii.

10 Bïo á ï wee cà lé o Krista zūrló, à mún zūn ho pànká na le Dónbeenĩ nɔn wo yi o vèeró mɔn. I wi à ï páaní a lònbee yi làa wo à tà mu húmú yi là a bïo sii.

11 Ká mu wó kà, á ïnén mún ñ láa mu yi le le Dónbeenĩ khii vèení mi.

Wa ko wa bánbá vaa yí bïo wa wee cà

12 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ï yí dà máa bïo le bïo á ï wee cà á ï wáa yú vó, tàá bïo á ï ko à ï keĩnáa á jii wáa tun. Eε ká ï màhá wee hení ï lò bèra a na à ï yí mu, lé bïo ó o Yeesu *Krista léra mi á ï bïo sá a yi búenbúen.

13 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ïnén yí máa leéka le ï yú mu vó. Bïo bïo here mi lé bïo kà: Bïo á ï wó khiĩna á ï wáa yí máa loĩ, bïo wi ï yahó lé bún á ï wee bánbá bïo yi.

14 A bïo á ï wee cà lé bún á ï wáa wee lùwí bïo yi, bèra a na à ï vaa yí ï veró cūnú ho wáayi le Dónbeenĩ cǔn ï páaníló là a Yeesu Krista bïo yi.

15 Lé hǔn yilera so ko à hǎ wé keĩ warén kèrètɛwa na dǔn vó le Dónbeenĩ bïo dǎní yi yi. Eε ká mi wee leéka bè-vio búu mu bïo yi, à le Dónbeenĩ zéení mu yara wéréwéré làa mia.

16 Bïo wi bún, á hen na wa van vaá bó yi á mi wáa le wa wíoka bánbá làa bún bïo.

17 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mi wé wé bïo á ï wee wé. Bïa wee bè bïo mi mɔn à wa wee wé yi lé bán á mi fá mi ylo yi.

18 Mu bon, 6a núpua cèrèe wáraa wee zéení le 6a lé o Krista na húrún ho *kùrùwá wán zúkúsa. I láa wee wé bïo mu na mia fèεε, á ï pá bĩnía wee bïo mu làa mia ká ï wá.

19 Bán núpua so píorà lé 6a dofinia, á hǎ n̄yi-wáraa na 6a wee wé lé hǔn á 6a wee khòoní miten bïo yi. Bïo 6a wee leéka lé ho ñimĩná bïo mí dòn. Mu vaa véenii ká 6a à yáa búenbúen.

20 Eε ká warén kùrú lahó hón yóó wi ho wáayi. A wa kǎnìlo Yeesu Krista na à lé bún á à buen lé wón wa wee lòní.

21 Hen ká a khii buara á wa sǎnía na cùkú mía ó o bueé wé á hǎ à keĩ là a sǎnía na cùkú wi bïo síi. O o ò wé mu lè ho pànká na wi o cǔn, hǎa ó o ò yíráa le sée mu bïo búenbúen warí.

4

1 Awa, wàn zàwa lè wàn hĩnni na ï wa làa sòobéε, ï s̄ii b̄ent̄in vá à ï b̄iní mi mia. Mi bïo wee wεé ï s̄ii, á lé minén bïo yi à ï yí ho cùkú, á mi wáa wíoka fǎrá ñ̄n mi páaníló là a N̄uh̄so yi.

Le zéenti bïo

2 O Evodii là a S̄entiisi á ï wee hení bïo kà á à na yi le 6a j̄i-cúa wé le dà-kéní 6a páaníló là a N̄uh̄so bïo yi.

3 Eε ká ūnén na páanía wee sá ho tonló làa mi lè mí yahó á ï wee bïo bïo kà á à na yi: Ba hǎawa mu mí n̄wǎ j̄un á ū séení. Ba páanía lá le lònbee làa mi le Dónbeenĩ b̄in-tente bueró bïo

yi. O Kileman lè wàn zàwa na ká mún páanía lá le lònbee làa mi le Dónbeenĩ bín-tente bueró bío yi. Bán yènnáa túara bĩa yú le mukānĩ binbirĩ yènnáa vūahũ yi.

⁴ Mi wé zāmaka fēēē mi páaníló là a Núhũso bío yi. I wíokaa wee bío mu, mi wé zāmaka.

⁵ Mi wé 6a nùpua na wayika à 6a nùpua búenbúen zūn bío. Mi wé leéka le hen làa cīnū ká a Núhũso á à 6uen.

⁶ Mi yí le mi hácírí yáa bío woon yi. Eε ká mi màkóo wé wi bío lée bío yi, à mi zéení mu lè le Dónbeenĩ. Mi mún wé dé le bārākà fēēē.

⁷ Ká mi wee wé kà, á le Dónbeenĩ á à na mí héerà mia, hón héerà so dà bío wa wee leéka búenbúen wán, ho ò wé á mi yiwa máa wé è dè, á yilera máa wé è lúnka mi páaníló là a Yeesu *Krista bío yi.

⁸ Wàn zàwa lè wàn hīnni, á bío kà wán á ì ì bío bío kà làa mia: Bío ko mu wé here mia lé ho tūiá poni bío, làa bío búenbúen na ko lè le kǎnbii, làa bío téréna, làa bío wee ce, làa bío ó o nùpue ko ò warí, làa bío ko lè ho cūkú. Bío búenbúen na se làa sòobéē, làa bío ko lè le 6úaaníi lé bǔn bío ko mu wé here mia.

⁹ Bío á ì káránna làa mia á mi tà yi, bío mi jí ì cǎn làa bío mi mǎn à ì wee wé lé bǔn á mi wé bè yi. Ká mi wee wé kà, á le Dónbeenĩ na wee na ho héerà, á à kerí làa mia.

Ho Filiipu lóhó kèrètēwa bārākà déró bío

¹⁰ I wee zāmaka làa sòobéē ì páaníló là a Núhũso yi, lé bío mi màhã wáa dàńna zéenia làa mi le mi pan ì bío. Mu bon, mi pan ì bío yí khú ká lé bío mi lá dīn yí yú mu wéró níi.

¹¹ Mu yínǎn bío búii fòora miĩ á nǎn á ì wee bioráa kà. Hen ká ì bío ka làa bío na, à ì sīi wa mu bío yi lé bío á ì mána mu búenbúen.

¹² I khon loo, á ì zū bío á ì ì 6ua lè ìten. I bío wi loo á ì zū bío á ì ì 6ua lè ìten. I yú bío á ì dí loo, tàá ì yí yú bío á ì dí loo, à ì yí puuní loo, tàá à bío wi ì cǎn fòo miĩ loo, mu búenbúen yi á ì zū bío á ì ì 6ua lè ìten sese.

¹³ Bǔn biowa so wéró pànká ó o *Krista wee na miĩ.

¹⁴ Eε ká bío mi séenia mi le lònbee na yú mi bío yi 6èntīn lée bío na se.

¹⁵ Minén Filiipusa, mi zū le pāahũ na á ì 6úa le Dónbeenĩ bín-tente bueró núhũ mi cǎn, á ló ho Maseduana kǎhũ yi, á lé minén mi dòn lé 6a kèrètēwa kuure na séenia mi.

¹⁶ Pāahũ na á ì wi ho Tesaloniiki yi lé bǔn mi 6úa mu núhũ yi, á séenia mi làa bío á ì màkóo wi yi á dǎn hã cúa-ɲun.

¹⁷ Bǔn yí máa zéení le ì wee cà à mi wé séení mi làa bǔn sīi fēēē, èε ká ì màhã wi à le Dónbeenĩ na bío mi wee wé 6àn cūnū mia.

18 Mi hāmu na mi tonkaa là a Epaforodiite ɔueé dɔn mi lè mí ɲi-káa, mu yàá puunía ɓio á ï màkóo wi yi ɓúenɓúen. ɓio mi nɔn mii ka lòn muini yia na cɛina á sāmu sɪ le Dónbeenɪ yi.

19 Wàn Dónbeenɪ na nàfòró ɲii mía á à na ɓio mi màkóo wi yi ɓúenɓúen mia mi páaníló là a Yeesu *Krista ɓio yi.

20 Le ho cùkú à ɓio sɪ wàn Maá Dónbeenɪ yi féεε hā lúlúio na ɲii mía yi. *Amiina!

Le tɛɛni

21 Bía ɓio sã le Dónbeenɪ yi ɓa páaníló là a Yeesu *Krista ɓio yi á mi tɛɛni yi lè mí nĩ-kéní kéní. Wàn zàwa lè wàn hínni na làa mi páanía wi mún wee tɛɛni mia.

22 Bía hen na ɓio sã le Dónbeenɪ yi ɓúenɓúen wee tɛɛni mia, sònkú bía wee sá ho *Oroomu béε cɔn.

23 Le o Núhúso Yeesu Krista wé mu sāamu làa mia.

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Koloosi kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró jūhū

Ho vūahū na kà lé o Poole túara ho nɔn ho Koloosi lóhó kèrètíewa kuure yi. Yia nín-yání buera le Dónbeení bíoní bín lé yia 6a le Epafaraasi, o là a Poole páanía wee sá ho tonló dà-kéní. O wee lé ho Koloosi lóhó mí bæere yi (1.7; 4.12).

Pāahū na ó o Poole wi ho kàsó yi ho Oroomu yi (4.3), ó o Epafaraasi buée búεεkíó wo á bía nɔn wo yi le 6a nùpua búí hínɔn wee vīníní ho Koloosi kèrètíewa lè ho kàránló búí síí.

Lé bín nɔn ó o Poole túararáa ho vūahū na kà nɔn 6a yi, à zéení le Dónbeení tūiá poni làa ba, bèra a na à 6a pí 6a nùpua mu kàránló. O mún bía nɔn 6a yi le le Dónbeení ðín o Yeesu *Krista wán léraráa ho ðímíjá, á lé orén le wee ðín wán kánínáa 6a nùpua (1-2).

O zéeníá bíó 6a wé è 6ua lè mítén 6a páaníló là a *Krista yi (3-4).

Lé o Tisiiki là a Onεziimu ó o Poole tonkaa lè ho vūahū mu á 6a vaá nɔn ho Koloosi kèrètíewa kuure yi.

Le tēēnī

¹ Mu lé ínén Poole, yia le Dónbeení lè mí síí bíó á wó á ĩ lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé mi wee túa ho vūahū na kà. Inén lè wán za Timotee

² á wee tēēnī minén wán zàwa lè wán hínni na bíó sã le Dónbeení yi ho Koloosi lóhó yi á páanía là a Krista, á síadéro wo yi fàrá tina. Le wán Maá Dónbeení à wé mu sãamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Poole Dónbeení bārakà déró bíó

³ Hen ká wa sansan wee fio wa Núhūso Yeesu *Krista 6àn Maá Dónbeení yi mi bíó yi, à wa dé le bārakà.

⁴ Wa wee dé le bārakà lé bíó wa já bíó mí sía dóráa o Yeesu Krista yi bíó, làa bíó mí waráa bíá búénbúén na bíó sã le Dónbeení yi.

⁵ Mi dó mi sía á wa mín, lé bíó mi dó mi sía á wee lòní le Dónbeení bè-tente na le dó mí jii le mí ì ká làa mia ho wáayi. Mu bè-tente mu á mi já bíó pāahū na 6a buera le bín-tente nɔn mia yi, dén na lé ho tūiá poni.

⁶ Ho ðímíjá búénbúén yi, á bíá wee tà le bín-tente mu bíó, à wé bíó sí le Dónbeení yi á wee dé wán ká 6a wà. Lé kà síí á mu mún wee wéráa minén cón à lá ho pāahū na mi já le bín-tente mu yi, á zūna le Dónbeení sãamu bíó binbirí à 6uee búe ho zuia jii wán.

⁷ Mu lé o Epafaraasi, yia wa wa làa sòobéε na làa wεn pánánia wee sá a Krista tonló, lé wón buera le bín-tente mu nɔn mia. O wee sòobá mítén à sáráa o Krista tonló wa lahó yi mi cón.

⁸ Lé orén 6ueé bía le waminí na á le Dónbeení Hácírí wó á mi wa làa mín bío làa wεn.

⁹ Lé búñ nɔn á p̄ahũ na wa ɲá mi bío yi ɲii wán, á wa wee fio le Dónbeení yi f̄εε mi bío yi. Wa wee fio le le Dónbeení na mu bè-zúrminí lè mu bío zúríló búenbúen na wee lé lerén mí bεεre Hácírí cón mia. Lé búñ ñ na ká mi ì zúrín bío le síi vá yi á mu ɲii ì sí.

¹⁰ Búñ ká mi ì dàñ ñ 6ua miten làa bío mu koráa là a Núhũso, á mi wé è wé bío sí a yi búenbúen f̄εε lè hã wárá na se lè mí síiwà búenbúen, á à wíoka à zúrín le Dónbeení.

¹¹ Bío le Dónbeení pánká ɲii mía, á wa wee fio le yi le le wé à mi pánká keñ bèra a na à mi wé dàñ hĩ mi sía, à ɲi mi yiwa lè le sí-wεε.

¹² Mi wé dé wán Maá Dónbeení bárakà. Le wó á mi ko à mi níi keñ hã kía na le bàrá ká làa bía bío sá le yi mu khoomu yi le cón.

¹³ Le kánia wεn le tibirí pánká níi yi, á wa wáa wi le Za na le wa làa sòobéε béení d̄iiníi

¹⁴ Lé o Za mu pánká yi á le kánia wεn, á séra wa bè-kora día.

O Krista khòoniló leni

¹⁵ O Za mu yi á wa wee mi le Dónbeení na yí dà máa mi.

O kí mu bío búenbúen, á wi mu bè-lénnia búenbúen ɲúhũ wán.

¹⁶ Lé bío ó orén lé yia le Dónbeení d̄in wán léraráa mu bío búenbúen,

bío ho wáayi, làa bío ho tá yi,

bío wee mi, làa bío yí máa mi,

hã pánkáwá lè mí síiwà búenbúen.

Le Dónbeení d̄in orén wán á léraráa mu bío búenbúen,

mu bío búenbúen le léra orén bío yi.

¹⁷ Orén wi ká bío búí d̄in yí léra.

Lé orén pánká yi á mu bío búenbúen wi mí lara yi sese.

¹⁸ Ba kèrèt̄εwa búenbúen kuure na ka lòn sánia 6àn ɲúhũ lé orén.

Lé orén le kuure mu 6úa wán.

Lé orén lé 6a ní-hía nín-yání so na vèera á máa b̄iní máa hí

bèra a na ò o dí mu bío búenbúen yahó.

¹⁹ Lé bío mu wó sína le Dónbeení yi à bío lerén karáa búenbúen à le Za mún keñ làa búñ.

²⁰ A mu mún wó sína le yi à le d̄in orén wán à bío ho wáayi làa bío ho tá yi búenbúen làa de b̄iní wé sí.

Lé o Za na húrun ho *kùrùwá wán á c̄ani kúará pánká yi á le dóráa ho héerà lerén lè mu bío búenbúen p̄ahũ.

²¹ A minén na lá lé 6a nĩ-hãní le Dónbeenĩ cón, á lá lé le zúkúsa mi yile-kora lè mí bè-kora wéró bïo yi,

²² á le wáa wó á mi bĩnía sí làa de bïo le wó á le Za wó a núpue á húrun pánká yi. Le wó kà síi bèra a na à mi dàń ãn le yahó ká mi wee ce á fĩanĩ mía yi á bè-kohó yèni yí máa ve léé yi.

²³ Ká mi màhã ko mi wíoka dé mí sía o Za mu yi, à fárá ãn. Bïo mi dó mi sía wee lòní bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé le bín-tente yi á mi yí khènnáa. Le bín-tente mu lé ãio mi jí kħĩna, ãio buera nòn ho ãimíjã núpua búenbúen yi. A lé lerén bín-tente mu bueró tonló á ãnén Poole mún wee sá.

O Poole lònbee na ó o wee lá bïo

²⁴ Hã làa na kà wán á le lònbee na á ã wee lá mi bïo yi á ã wee zãmaka bïo yi. Lé kà síi á ã sãnía lò ò beráa á à tíiráa le lònbee na wa ko wa káa yi jii* o *Krista tonló sáró yi 6a kèrètíewa búenbúen kuure na lé o sãnía bïo yi.

²⁵ ãnén wáa lé 6a kèrètíewa búenbúen kuure mu ton-sá lé bïo le Dónbeenĩ kãrãfãa ho tonló miĩ, á le ã zéeni mí bionĩ bïo yahó búenbúen mi séenilo bïo yi.

²⁶ Le bionĩ mu lé mu bïo na le Dónbeenĩ lá sà ho ãimíjã núpua búenbúen yi hãní. Ée ká hã làa na kà wán á le wáa zéeni le bionĩ mu bïo làa bĩa bïo sã le yi.

²⁷ Le Dónbeenĩ le mí ì zéeni làa ba le le bïo na lá sà yi na semu bãn síi mía á 6a núpua búenbúen níni dàń keń yi. Bũn bïo so lé o Krista páanilo làa mia. Lé bũn nòn á mi dó mi sía wee lòní ho cúkú na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí níni ì keń yi.

²⁸ Lé wón Krista so á wa wee zéeni bïo, á wee jí le Dónbeenĩ nípomu nĩ-kéní kéní zení wán, á wee kãrán 6a lè mí nĩ-kéní kéní mu bè-zũrĩminĩ pánká yi. Wa wee wé bũn bèra a na à 6a nĩ-kéní kéní dàń ãa vé 6a páanilo là a Krista pánká yi.

²⁹ Lé bũn te bïo á ã wee sárãa ho tonló mu lè ã sòobéé là a Krista pánká beenĩ na wee mi bïo á ã wee wé yi.

2

¹ I wi à mi zũn le ã wee sá lè ã sòobéé minén lè ho Lawodisee lóhó kèrètíewa, làa bĩa ká búenbúen na yère mún ãn yí dá ã wán bïo yi.

² I wee sá lè ã sòobéé bèra a na à mi búenbúen sía wé hereka à mi wé le dà-kéní bïo mi wa làa mín bïo yi. Bũn bïo yi á mí ì yí mu bè-tentewà lè mí síiwà búenbúen na ko làa mia ká mi bènĩn zũna le le Dónbeenĩ bín-tente na mí jí lé ho tũiá poni. Lé bũn ñ na ká mí ì zũn le Dónbeenĩ bïo na lá sà yi, bũn na lé o *Krista.

³ Lé orén mí dòn á mu bïo zũnlo lè mu bè-zũrĩminĩ búenbúen na lé ho nãfòró binbirĩ wee lé cón.

* 1:24 Mi loń Matiye vũahũ 24.3-14; Maaki vũahũ 13.19-23

⁴ I bía bũn nɔn mia bèra a na à mi yí día mítén le o ɔúí khà lè mí bín-sía v̄iní.

⁵ I mía mi t̄ahũ bũn bon, ká 1 hácírí dén màhã wi làa mia. Bĩo mi ɔuannáa mín sese, làa bĩo mí s̄adéro o Krista yí fárá t̄ina á 1 s̄ii wan bĩo yi.

Wa páaníló là a Krista bio

⁶ Awa, á bĩo mi tà ò o Yeesu *Krista wé mi Nùhũso, á mi wãa gua miten làa bĩo sí a yi mi páaníló làa wo bĩo yi.

⁷ Mi fárá mi s̄adéro wo yi lòn v̄indèè na naní zon ho tá yi bĩo s̄ii. Mi le mi s̄adéro mu wo yi à wíoka wé dé wán. Mi wíoka fárá ð̄n mi s̄adéro wo yi. Mi wé mu búenbúen héha lè ho kàránlò na mi yú, à wíoka wé dé le Dónbeenĩ b̄arákà f̄éèè.

⁸ Mi pa miten bĩo. Mi yí día le 6a nùpua v̄i mia lè mí kàránlò na yí bon á n̄uhũ mía. Hón kàránlò so fárá 6a nùpua làndáwá lè ho ð̄míj̄ná p̄ankáwá na yí máa mi wán, ká ho yí fárá Krista wán.

⁹ Mu bon, bĩo ó o Krista wó a nùpue mí cúee á bĩo le Dónbeenĩ karáa búenbúen ó o mún karáa.

¹⁰ A le Dónbeenĩ bĩo ð̄n̄i yi á mi bĩo búenbúen n̄ii sú mi páaníló là a Krista yi, wón na wi hã p̄ankáwá na yí máa mi búenbúen n̄uhũ wán.

¹¹ Bĩo mi páanía làa wo, á mi lé 6a nùpua na 6a kúiora. Ká hón kúioró so màhã yí wó mi s̄anía yi. Ho *kúiiro na ó o *Krista wó lé mu bè-kohó p̄anká na ó o léra mia.

¹² P̄ahũ na mi bátízera yi, á mi ka lòn nùpua na páanía nùuna là a Krista á mún páanía vèera làa wo lé bĩo mi dó mi sía le Dónbeenĩ p̄anká na vèenia wo léra 6a n̄i-hía t̄ahũ yi.

¹³ A minén na lá húrún le Dónbeenĩ c̄s̄n mu bè-kora na mi lá wee wé làa bĩo mi yí kúiora bĩo yi, á le wãa vèenia mia mi páaníló là a Krista bĩo yi. Le séra wa bè-kora búenbúen día.

¹⁴ Wa wékheró bĩo na n̄a wa n̄úná yi á le 6ó n̄uhũ lòn kení v̄uhũ bĩo síi. Le 6úaa mu ho *kùrùwá wán á 6órãa mu n̄uhũ.

¹⁵ Le fáara hã p̄ankáwá na yí máa mi búenbúen f̄una á dó hã n̄iyio hã yi 6a nùpua búenbúen yahó o Krista húmú ho kùrùwá wán p̄anká yi.

¹⁶ O o ɔúí wãa yí ko ò o cítí mia bĩo mi yí bò 6a *làndá yi mu bè-d̄inii lè mu bè-n̄unii ð̄n̄i yi, tàá bĩo mi yí máa dí hã s̄s̄n-beera, tàá ho p̄ihũ miló n̄in-yání wizonle s̄ánú, tàá 6a *zúif̄ùwa v̄ũnkalo wizonle s̄ánú.

¹⁷ Bũn búenbúen f̄ù lé bĩo lá wà 6ueé wé 6àn kh̄nkh̄nãamu. Ká mu binbir̄iso wee lé o Krista yi.

¹⁸ Mi yí día le o ɔúí bĩo le mi yí ko lè ho c̄nú le Dónbeenĩ c̄s̄n. I wee bío b̄ia wee wé lè 6a wee liiní mítén à 6úaaní ho wáayi tonkarowá bĩo. Ba wee bío le mi bĩo n̄uhũ wi po b̄ia ká 6a bè-minii bĩo yi. Lé 6arén te mí kùrú yilera. Ba wee yòoní mítén mu bĩo yi k̄amãa.

19 Ba yí cɛ́era a Krista na ka lòn sǎnía ɓàn ɲúhú yi. Lé orén wee wé à hǎ sǎnía ɓiowa na cɛ́kaa mín yi à wé dǎ làa ɓiò le Dónbeení le mu wéráa.

Wa húmú lè wa vèeró là a Krista ɓiò

20 Mi páanía húrun là a Krista, á kǎnía ho ɗímíjǎ pànkáwá na yí máa mi níi yi. A léee webio nɔn á mi pá wee día miten à ɓa kíkáká yi lè mí *lándáwá, ka lè mi ɓiò pá sǎ ho ɗímíjǎ yi?

21 Ba le mi yí lá ɓiò kà, à yí dí ɓiò kà, à ɓiò kà mi yí dǎ.

22 Hǎn lándáwá so ɓiò ciran mu ɓiò na ká a nùpue ɲiána mu lè mí màkóo, à mu vé. Lé ɓa nùpua bò hǎ á wee kàrán làa mín.

23 Mu bon, mu ka lòn bè-zúríminí ɓiò na se á wee zéení le ɓa nùpua wé dé mí sòobé le Dónbeení ɓiò yi, à wé liiní miten, à wé beé mí sǎnía lò. Eε ká mu ɲúhú màhǎ mía. Mu wee kǎɲa ɓiò ɓa nùpua sía wee vá yi mí dòn yi.

3

1 A ɓiò mi ka lè mi vèera là a *Krista, á mi wǎa wé cànka ɓiò ɓiò sǎ ho wáayi, hen na ó o Krista yòó kará yi le Dónbeení nín-tiáni.

2 Mi wé leéka ɓiò ɓiò sǎ ho wáayi ɓiò, ká mi wé yí leéka ɓiò ɓiò sǎ ho ɗímíjǎ yi ɓiò.

3 Mu bon, mi ka lè mi húrun, á mi wǎa yú le mukǎn-finle là a Krista, wón na páanía lè le Dónbeení. ɓià ɓiò sǎ ho ɗímíjǎ yi á le mukǎn-finle mu ɓiò sà yi.

4 O Krista lé yǎ lé mi mukǎní. Ká a Krista khíi wà ɓueé zéení miten lè ho ɗímíjǎsa, á mún ñ zéení làa ba le mi ɓiò sǎ mí yi, á mi ì páaní a cùkú yi làa wo.

Le mukǎn-finle lè le mukǎn-kínle ɓiò

5 Awa, á ɓiò wi mia na ɓiò sǎ ho ɗímíjǎ yi á mi ɓúe ɲúhú. Bún na lé ho hǎ-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà, lè hǎ n̄yi-wará, lè mu ɓiò na yí se na mi sía wee vá yi, lè hǎ yio na yí máa sí lè mu ɓiò. Bún na ka lòn wǎnna na mi dó mi sía yi.

6 Hǎn wékhewa so lé hǎa wee wé à le Dónbeení síi cínáa [ɓià yí máa bè le ɓióní yi.]

7 Lé bún ɓàn síi á minén mún lá wee wé pǎahú na hǎ wékhewa pànká wi mi wán.

8 Eε ká hǎ làa na kà wán á mi khí mu ɓúenɓúen yi. Mi wé yí le mi sía cǐ, mi día le mukǎn-ɲiílè, lè hǎ làntàa, lè hǎ kàakó-ɓióní.

9 Mi wé yí fúaa sabióní na mín yi. Mi wé yí wé bún ɓiowa so, lé ɓiò mi wǎa día ɓiò mi fù wee ɓua lè miten.

10 Mi wǎa yèrémáa wó ɓa ñi-fla. Lé le Dónbeení wó mia lè ɓa ñi-fla á wee yèrémá mia fεεε, à mi ɓonmín làa de, à mi zúñ le ɓinbirí.

11 Lé bún nɔn á ɓa *zúífùwa làa ɓià yínɔí ɓa zúífùwa, làa ɓià kúiora làa ɓià yí kúiora, lè ɓa ñi-hání, làa ɓià yio yí héra, lè

6a wobáaní làa bĩa wi mítén, bán búenbúen á hueekaró mía yi. O *Krista mí dòn lé yĩa bïo ñúhũ wi. Bĩa dó mí sĩa wo yi búenbúen ó o páanianáa.

12 Awa, minén na le Dónbeenĩ wa á hueekaa á mi bïo sã le yi, mi wãa wé 6a ñupua na zũ le màkárí. Mi wé wé mu tentemu. Mi wé liiní miten à wé wayika. Mi wé ñĩ mi yiwa.

13 Mi wé yí le mi sĩa cĩ mín yi. Ká a búu wé wó khon lè mí ninza, à mi sén día na mín yi. Bïo ó o Ñúhũso séraráa mi wékheró día, lé bũn bán sĩa á minén mún wé sén día nanáa mín yi.

14 Mi wañ mín, bũn lé bïo bïo here á po bïo ká búenbúen. Lé bũn á à wé mia lè le dà-kéní binbirí.

15 Le o Krista hээрà na ó o wee na mia à dí mi bïowa búenbúen yahó. Lé hón hээрà so á le Dónbeenĩ hueekaa mia à mi keñ yi, à mi wé lòn sãnia dà-kéní. Mi wé dé le bárakà.

16 Le o Krista bionĩ keñ mi yiwa à ñii sí, à mi wé kàrán mín, à wé hení mín sĩa lè mu bè-zũrminĩ na ñii sú. Mi wé sío hã lení lè mí sliwà lè mi sĩa búenbúen à dérãa le Dónbeenĩ bárakà.

17 Bïo mi wee bïo làa bïo mi wee wé búenbúen á mi wé wé là a Ñúhũso Yeesu yèni. Mi wé dé o Maá Dónbeenĩ bárakà o Yeesu mu pànká yi.

Bïo wa ko wa bua làa mín

18 Háawa, mi wé liiní miten na mi bárání yi, làa bïo mi ko mi wé wé làa bũ mi páaníló là a Ñúhũso bïo yi.

19 Báawa, mi wañ mi hãnání. Mi wé yí ñiiní mi mukání 6a wán.

20 Zàwa, mi wé bè mi maáwà lè mí nuwà bioní yi mu bïo búenbúen yi, lé bïo á bũn sí a Ñúhũso yi.

21 Maáwà, mi wé yí cĩ mi zàwa sĩa à tée 6a bàra.

22 Wobáaní, mi wé bè mi ñúnása na wi ho ðímíña yi bioní búenbúen yi. Mi wé yí wé mu 6a yïo yi mí dòn à càráa le yèni 6a cón. Ká mi màhá wé sá na 6a yi lè le yi na wee ce, bïo mi wee kènbi o Ñúhũso bïo yi.

23 Mi wé wee sá tonló lée tonló, à mi hén mi yiwa sárãa ho, à keñ lè mu lé o Ñúhũso á mi wee sá na yi, ká mi yí máa sá na ñupua yi.

24 Lé bïo mi zũ le o Ñúhũso á à sãání mia, dén sãání so lé hã kĩa na ó o bàrá ká làa bĩa bïo sã a yi. Yĩa lé mi Ñúhũso lé o Yeesu Krista, lé wón á mi wee sá na yi.

25 Ká bĩa 6èn wee wé bïo yí térénna, bán ó o Ñúhũso á à sãání yi á à héha làa bũn, o máa hueeka ñupua mín yi.

4

1 Wobáaní ñúnása, mi wé wé bïo térénna á héhaa lè mi wobáaní. Lé bïo mi zũ le minén mún Ñúhũso wi ho wáayi.

Le zéenti lè le tɛenti bïo

² Mi yí khí ho fioró yi. Mi dé sòobéε ho yi à wé dé le Dónbeenĩ b́arákà f́éεε.

³ Mi mún wé fio na warén yi bèra a na à le Dónbeenĩ hén mí b́ín-tente bueró jii na wén, b́ún na lé o *Krista b́io na lá sà yi. Lé b́ún b́io yi á ĩ wiráa ho kàsó yi.

⁴ Mi fio na mǐ bèra a na à ĩ dàń zéení mu wéréwéré làa b́io á ĩ ko à ĩ zéení làa b́u.

⁵ Mi wé zǔń miten buaró bia yínǎń 6a kèrètíewa t́ahũ. Páahũ lée páahũ na mi dà à wé mu bè-tentewà yi à mi wé mu.

⁶ Mi wé 6a nùpua na zǔ hā bioní à wé b́io hā b́ín-tentewà, à wé dàń b́io lè 6a nùpua làa b́io mu koráa.

⁷ O Tisiiki 6ueé zéení b́io á ĩ b́io karáa 6úen6úen làa mia. Wón lé wàn za mu kèrètíemu dǎní yi á ĩ wa làa sòobéε. O wee sòobá míten à sáráa o Nùhũso tonló làa mi.

⁸ B́io nǎn á ĩ wee tonkaráa wo mi cón lée bèra a na à mi zǔń b́io wa b́io karáa, o ò h́lǐ mǐ sía.

⁹ O Oneziimu na wee lé mi cón á à bè mín làa wo. Wón mún lé wàn za mu kèrètíemu dǎní yi á ĩ wa làa sòobéε. O sídéró o Krista yi f́ará t́ina. Lé 6arén mí nùwá jún á à bè mín 6ueé zéení b́io wó wa cón 6úen6úen làa mia.

¹⁰ O Arisitaaki, ýia làa mi páanía wi ho kàsó yi á wee t́èní mia. O Baanabaasi 6àn za na 6a le Maaki mún wee t́èní mia. O 6uenló b́io f́era b́ia nǎn mia. Ká a 6ueé dǎn mia, à mi 6ua a sese.

¹¹ O Yeesu, ýia 6a mún wee ve le Zusituusi wón mún wee t́èní mia. Ba *zúífúwa na lé 6a kèrètíewa t́ahũ, á bán mí dòn lé b́ia làa mi páanía wee sá, à zéení le Dónbeenĩ bá-zámu b́io. Ba henía ĩ síi.

¹² O Epafaraasi, ýia wee lé mí cón, á mún wee t́èní mia. Wón mún lé o Yeesu Krista ton-sá, á wee sòobá míten à fio f́éεε mi b́io yi bèra a na à mi síadéró le Dónbeenĩ yi wíoka f́ará t́in, à wé 6a kèrètíewa na dǎn wó, á yí máa titika le Dónbeenĩ síi b́io wéró yi.

¹³ Inén ĩ beεre mǎn b́io ó o wee beéráa míten lò làa sòobéε minén lè ho Lawodisee lè ho Hiyerapoliisi lórá kèrètíewa b́io yi.

¹⁴ O Luki na lé o d̀k̀t̀úarán, ýia á ĩ wa làa sòobéε, là a Demaasi mún wee t́èní mia.

¹⁵ Mi t́èní wàn zàwa lè wàn h́inni kèrètíewa na wi ho Lawodisee lóhó yi. Mi mún t́èní a Ninfa lè 6a kèrètíewa na wee kúee mín wán o zli yi.

¹⁶ Ká mi kàráanna ĩ v́uahũ mu wó, à mi na ho ho Lawodisee kèrètíewa kuure yi à bán mún kàrán. Ká bán mún tonía ho v́uahũ na nǎn 6a yi á nǎn mia, à mi mún kàrán hón.

¹⁷ Mi hení na a Aasiipu yi le ho tonló na o Nùhũso kàrafáa wo yi ò o wé sá à ho jii sí.

¹⁸ Lònbiò lé ínén Poole lè ì nín-bia á wee túa bǐo kà à na mia. Mi yí le mi yiwa sà mií ho kàsó na á ì wi yi. Le le Dónbeení à wé mí sãamu làa mia.

Ho nin-yání vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi

Vūahú túaró nūhú

Ho vūahú mu lé o Poole túara ho á nɔn ho Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi. Ho Tesaloniiki mu lé ho Maseduana kòhú ló-beenì. Ba kèrètɛwa kuure na ho lóhó mu yi lé orén Poole fàrá le. Ɛε ká a màhà yí dàrna yí kará bín yí míana. Lé bío á ho kàránlò na ó o wee na á ba *zúífùwa búí yí tà bío, á ba nɔn wo (Bè-wénia vūahú 17.1-17). Bío nɔn ó o túararàa ho vūahú mu lé ho tonlò na ó o sá hūinía yí bín ó o wi ò o bíní sɪ jii.

Bío le kuure mu yí fàrá yí míana, ká bío le kèrètɛwa wee wé ká mu se búenbúen ó o nà, ó o wee zámaka mu bío yi, á wee hení ba sía le ba bánbá à ba kèrètɛmu wé va lè ho yahó. O bía ba nì-hía vèeró bío làa ba, làa bío ó o *Krista à bíní ì buen á bueé fé bía dó mí sía wo yi. O mún bía le ba wé sá à yí dí parí.

Ba bè-zúrìlowà tò mu wán le ho vūahú mu lé hĩa lé o Poole nín-yání vūahú na ó o túara. O túara ho hã lúlúio búarà-nun làa píru (50), lè ho búarà-nun làa píru làa dà-kéní (51) pàahú o Yeesu teró món.

¹ Mu lé warén, o Poole, là a Silivɛn là a Timɔtee á wee túa ho vūahú na kà á à na minén Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi, minén na bío sã a Maá Dónbeenì là a Núhúso Yeesu *Krista yi. Le le Dónbeenì wé mí sãamu làa mia à na ho hээрà mia.

Bío ho Tesaloniiki kèrètɛwa buan lè miten

² Wa wee dé le Dónbeenì bārāká fεεε mi búenbúen bío yi. Wa yí máa khí le Dónbeenì fioró yi mi bío yi.

³ Wa wee leéka mi bío fúuu wán Maá Dónbeenì yahó. Lé bío á mi yí dú parí mi siadéro le Dónbeenì yi. Le waminí na wi mia lé dén nɔn á mi wee wéráa mu bè-tentewà. A mi siadéro wa Núhúso Yeesu *Krista yi á mún fàrá òn.

⁴ Wán zàwa lè wán hĩnni, wa zū mu le le Dónbeenì wa mia á hueekaa à mi bío sɪ le yi.

⁵ Wa yí buera le bín-tente yí nɔn mia lè wa jiní mí dòn, wa mún wó mu lè le Dónbeenì Hácírí pánká, á mún láa mu yi kénkén le le bín-tente mu bío lé ho túiá. Bío wa buan lè waten mi t̄ahú à mi bío wé seráa á mi zū.

⁶ Bío warén wó á mi bò yi, á mún bò bío ó o Núhúso wó yi. Hàrí bío mi lò wee be làa sòobεε mí cúee, à mi pá tà bò le Dónbeenì bíoní yi lè le sɪ-wεε, òn le Dónbeenì Hácírí wee na.

⁷ Bío mi wó kà lé bún á bía tà a Krista bío ho Maseduana lè ho Akayii kána yi búenbúen lá ko ba wé loñ yi à wé.

⁸ Lé lè minén cón ó o Nuhúso bíoní òn yi á sã jánáa ho Maseduana lè ho Akayii yi. Mu yínón bún mí òn. Mi Dónbeení bíò tàoó á bènbera hã lùà búenbúen, á mu bân bíoró yáá wáa jùhú míá wa cón.

⁹ Ba nùpua búenbúen wee bíò bíò mi búan làa wén bíò, páahú na wa van mi cón yi. Ba mún wee bíò bíò mi pá hã wónna à mi tà le Dónbeení binbirí na wi fééé bíò, á nòn miten le yi

¹⁰ á pannáa le Za Yeesu na à lé ho wáayi ì buen, wón na le vènia. Orén Yeesu mu lé yia á à kání wén le Dónbeení sí-cílé cíti páahú.

2

Ho tonló na ó o Poole sá ho Tesaloniiki lóhó yi bíò

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, minén miten mòn wa búenló mi cón cúnú.

² Mi zū mu le sáni wa búen mi cón, á ba beéra wa lò, á zùána wén ho Filiipu lóhó yi. Ká le Dónbeení màhá henía wa síá á wa bueraráa le Dónbeení bín-tente nòn mia lè hã kánkáa.*

³ Wa bè-bíonii yí òn bíò na yí bon wán. Yilera na yí se míá wén. Wa yí máa cà à wa víní nùpue.

⁴ Bùéé. Le Dónbeení lora wén, á mòn à wa ko làa bú, á le kàrafáa mí bín-tente wén á wa wee bue. Hen ká wa wee bíò, se mu yínón nùpua á wa le wa à wéé síá, ká mu lé le Dónbeení. Dén na zū bíò khíina zoó wi wa síá yi.

⁵ Mi zū mu kénkén le wa bíoní yínón ní-khènló bíoní. Wa yí máa bíò à cà bíò nùpue búí cón. Bún le Dónbeení mí bèere zū.

⁶ Wa mún yí cà à minén tàá ní-vio khòoní wén.

⁷ Wa yáá lá ko à wa wé fé bíò búí mi cón lé bíò wa lé o *Krista tonkarowà. Ée ká wa màhá tà wayiíra waten mi òhú làa bíò ó o há-jàa wé wayiíráa mítén à loínáa mí zàwa yi bíò síi.

⁸ Wa wa mia làa sòobéé lé bún nòn á wa yí kájaa le Dónbeení bín-tente bueró à na mia yi mí òn, à wa le wa à na waten búenbúen mi bíò yi. Bún wee zéení le mi bíò bènfin here wén òhú.

⁹ Wàn zàwa lè wàn hínni, ho tonló na wa sá, làa bíò wa lò bonnáa á mi zū bíò. Wa sá le wisoni lè ho tìnàahú, bèra a na à wa bíò yí wé sèró mi ní-kéní búí wán. Lé ká síi á wa wóráa á bueraráa le Dónbeení bín-tente nòn mia.

¹⁰ Minén na tà a Krista bíò á wa búan waten sese yahó, á téréna waten. Bíò ba dà à bíò le wa wó khon yi á míá. Minén lè le Dónbeení lé mu séràsa.

¹¹ Mi zū mu le mi ní-kéní kéní á wa búan làa bíò ó o maá wee wé búá lè mí zàwa bíò síi.

* 2:2 Mi loí Bè-wénia vūahú 16.19-24; 17.1-9

12 Wa nɔn hã yile-tentewà mia, á hĩna mi sĩa, á bía mu henía nɔn mia le mi ɓua miten làa ɓio le Dónbeenĩ sii vá yi. Dén na von mia à mi keń le bá-zàmu cùkú yi.

13 Wa mún pá bĩnia wee dé le Dónbeenĩ bárakà bè-vio ɓui ɓio yi. Pãahũ na mi ɓá le Dónbeenĩ bionĩ wa ɓinĩ yi, á mi yí ɓuan le lòn nùpue bionĩ, à mi ɓuan le lè le Dónbeenĩ bionĩ ɓio sii. Mu bon. Le ɓèntĩn ló le Dónbeenĩ cǎn làa tũiá. Le bionĩ mu bè-wénia wee mi minén na tà a Krista ɓio cǎn.

14 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ho *Zudee kǎhũ kèrètɛwa kuio na ɓio sã le Dónbeenĩ yi ɓio na sá ɓa yi lé ɓũn ɓàn sii á minén mún kãa yi. Le lònbee na yú ɓa ɓa *zúifùwa níi yi, lé dén lònbee so sii á mĩn zàwa mún beéra lè mi lò.

15 Lé ɓarén zúifùwa yáania ɓó le *Dónbeenĩ ɓi-cúa fɛerowà. Lé ɓa zúifùwa mún ɓó a Nùhũso Yeesu. Warén wa beere á ɓa beéra lò. Le Dónbeenĩ sii ɓio wéró mia ɓa yi hùúu. ɓio ɓio wi ɓa nùpua ɓúenɓúen yi á ɓa tun wãna.

16 Wa lá wi à wa bue le Dónbeenĩ bionĩ à na ɓia yínɔn ɓa zúifùwa yi à ɓán fen, á ɓa wi ɓa hè wen. Lé kà sii á ɓa wó à tíraráa mí bè-kora na ɓa wee wé fɛɛɛ ɓii. ɛɛ ká mu véenii á le Dónbeenĩ sii cã ɓa yi.

O Poole sii vá ò o mi ho kèrètɛwa wàn

17 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, wa saawaa mĩn yi á yú pãahũ à wa máa mi mĩn, ká wa màhã wee leéka mi ɓio. Á wa wee ɓánbá, á wi wa mi mi wán, lé ɓio á mi ɓio wi wen làa sòobéɛ.

18 Lé ɓũn nɔn á wa lá wi à wa ɓinĩ ɓuee ɓúɛɛkí mia. Inén Poole wó mu lora dǎn hã zen cúa-yen. Ká a *Satãni màhã hò wen.

19 ɓio nɔn á wa dórãa wa sĩa, á wi le sĩ-wɛɛ yi, lé minén ɓio yi. Lé minén lé le sàánii na á à weé wa sĩa wa Nùhũso Yeesu yahó o khii ɓinĩ ɓuenlò pãahũ.

20 Mu bon. Lé minén lé wa cùkú lè wa sĩ-wɛɛ.

3

1 ɓio wa míana wa máa ɓi mi sã, á wa ɓà wa yiwa san. Lé ɓũn nɔn á wa tò mu wán le wa à keení ho Ateena lóhó yi wa dòn,

2 à wa tonkaa wàn za Timotee mi cǎn, wón na wee sá le ɓintente bueró tonlò lè le Dónbeenĩ, ɓio ɓio ciran o *Krista. Wa tonkaa wo ò o ɓuee wé à mi siadéro le Dónbeenĩ yi wíoka fára ɓĩn, ò o mún hení mi sĩa.

3 Lé ɓũn á à na ká minén ɓui máa día miten á ho zuia lònbee na wee yí mia máa lúnka mi yilera. Minén miten yaá zũ mu le warén na tà a *Krista ɓio ko wa káa le lònbee mu yi.

4 ɓio wa hía wi mi cǎn á wa fèra bía mu nɔn mia le wa lò ò be làa sòobéɛ. Mi zũ le ɓũn lé ɓio ɓèn wó.

5 Lé ɓũn nɔn á i ɓà i yi san á i tonkaa o Timotee mi cǎn ò o ɓuee loń ɓio mi siadéro le Dónbeenĩ yi ɓio karáa à ɓinĩ ɓuee

bíó na mií. Bío dà-kéní á ì lá zǎna yi, le jún-sí ó o *Satāni khà mia vīnía. Ká mu lá wó làa bǔn se wa seéra waten mi bíó yi kǎamáa.

⁶ Εε ká bíó ó o Timotee ló mi cǎn bueé dǎn, á bíó ó o bía mi siadéro le Dónbeení yi lè mi waminí dǎní yi lée sí-wεε bíó. O bía le ká mi san san lon wa bíó à mi sía wa. O le mi wee cà à mi mi wa wán làa bíó á warén mún wi à wa mináa mi wán bíó síi.

⁷ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, lé bǔn nǎn wa yúráa le sí-hǐlè mi siadéro le Dónbeení yi bíó yi le hácírí yáaró lè le lònbee na wee yí wεn yi.

⁸ Hǎ làa na ká wán á bíó mi can tǐna o Núhúso yi á wee fání wa sǎnía.

⁹ Wa yǎá yí zū bíó wa à dé lè le Dónbeení bǎrákà le sí-wεε na wa wee yí le yahó mi bíó yi.

¹⁰ Wa wee fio le Dónbeení yi lè wa sòobéε le wisoni lè ho tǐnàahǔ à wa làa mia bǐnǐ mi mín, à bíó fòora mia mi siadéro le Dónbeení yi bíó yi à wa tǐi bǔn jii.

¹¹ Le wàn Maá Dónbeení mí bεεre lè wa Núhúso Yeesu à wioka ho wǎhǔ na wa à bè bueé mináa mi wán.

¹² Le o Núhúso wé à le waminí na mi wa làa mín á mún wa lè 6a nùpua búenbúen, à wé dé wán à yòo puuní. Le le waminí mu 6onmín làa dǐo á wa waráa mia.

¹³ Bǔn ká a Núhúso á à hení mi sía, á mi yiwa á à ce wàn Maá Dónbeení yahó, wa Núhúso Yeesu làa bía búenbúen na bíó sǎ a yi buenló pǎahǔ.

4

Bío 6a kèrètǐewa ko 6a 6ua lè miten

¹ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, wa kenía mia làa bíó mi ì guaráa miten á bíó á à wé sínáa le Dónbeení yi. A le làa bǔn mi 6uan lè miten. Εε ká wa màhǎ wee fio mu mi cǎn làa sòobéε á wee hení mu na mia o Núhúso Yeesu yèni yi le mi wioka dé mu wán.

² Hǎ yile-tentewà na wa nǎn mia á mi zū. Lé o Núhúso Yeesu á hǎ ló yi.

³ Bíó le Dónbeení wee cà lé à minén mi kuio bíó sí le yi: Mi pa miten bíó ho hǎ-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà yi.

⁴ Mi ní-kéní kéní zǔrǐ bíó mi ì hénínáa mi sǎnía yi mu bíó yi à héha làa bíó le Dónbeení síi vá yi.

⁵ Mi yí día miten à mu bíó na yí se poní wé 6úe làa bíó á bía yí zū le Dónbeení wee wéráa mu.

⁶ Nǐi woon yí wé yí khe lè mín za mu bíó mu dǎní yi hùúu. Wa bía mu nǎn mia vó á nà mi zeñ wán le bía wee wé hǎn wárá so síi ó o Núhúso síi á à cǐ yi á à cítí.

⁷ Bíó bía bon, le Dónbeení yí von wεn le wa wé hǎ-fénló làa bá-fénló lè mí síwà. Le von wεn à wa bíó sí le yi búenbúen.

⁸ Lé bǔn nɔn ká yǎ pǎ hǎ bióní na kà, se mu yínɔ́n nùpue á ɓànsò pǎ bǐo. Mu lé le Dónbeení ó o pǎ, dǐo wee na mí Hácírí mia.

⁹ Bǔn khiína bǐn, á mu ɲúhú mún wǎa mía à ɓa túa vǔahú na mia ɓa kèrètɛwa waminí dǎní yi. Bǐo mi ì wań làa mín á le Dónbeení zéenia làa mia vó.

¹⁰ Bǔn lé bǐo á mi yáá ɓuan lè wàn zàwa lè wàn hǐnni ɓúenɓúen na ho Maseduana kǎhú ɓúenɓúen yi. Ɛε ká wa pá wee fio mia le mi wíoka dé mu wán.

¹¹ Mi sòobá miten à keń mín wán ho héerà yi. Bǐo bǐo ciran mia lé bǐo mi wé loń. Mi wé sá à ɲíá mi makóo miten làa bǐo wa heníanaa mu nɔn mia.

¹² Lé bǔn á à na ká bǐa yínɔ́n ɓa kèrètɛwa wé è kǎnbi mia á mi bǐo mún máa wé sèrò o ɓúí wán.

O Núhúso bǐni ɓuenló bǐo

¹³ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, wa wi mi zún bǐa húrun túiá. Lé bǔn á à na ká mi yilera máa yáa làa bǐa yí dó mí sǐa ɓa nǐ-hía vèeró bǐo yi bǐo sǐi.

¹⁴ Wa dó wa sǐa le o Yeesu húrun á vèera. Lé o Yeesu mu bǐo yi á le Dónbeení á à ve bǐa húrun á à kúee mín wán làa wo.

¹⁵ O Núhúso bióní ɓúí dǎní yi, á bǐo ká lé bǐo wa à bío: Ká a Núhúso khií bǐnía ɓuara, á warén na yǐo á à wé lua hón pǎahú so yi á máa dí bǐa húrun yahó.

¹⁶ Le zèerè á à dé, á le Dónbeení wáayi tonkarowà ɲúhúso tǎmu, lè le Dónbeení ɓúaaní tǎmu sǎ á à ɲí. Bǔn ká a Núhúso mí ɓeere á à lé ho wáayi á à lii. A bǐa húrun ká ɓa dó mí sǐa o *Krista yi á à vèe ho yahó.

¹⁷ Bǔn món á warén na yǐo wi lua á le Dónbeení á à páaní ì lá làa ba hǎ dùndúio wán á yòó sǐnaa o Núhúso yahó. Bǔn ká wa à keń là a Núhúso féεε.

¹⁸ Mi wé bío hǎ bióní mu na mín yi à heníanaa mín sǐa.

5

¹ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, mu ɲúhú mía à ɓa túa vǔahú na mia mu ɓiowa mu ɓúenɓúen ɓàn wéró pǎahú lè mu ɓàn wizonle dǎní yi.

² Minén mi ɓeere yáá zū mu sese le o Núhúso ɓuenló á khií wé mu bè-vǐnikanii làa bǐo ó o kǎnlo wee wé ɓuennáa ho tǐnàahú bǐo sǐi.

³ Ká ɓa nùpua khií wee bío: «Wa wi ho héerà yi. Bǐo na yí se máa yí wεn.» Lé hón pǎahú so ɓa yǐo ɓueé tǐ ká mu bǐo ɓúenɓúen fù lùnkaa mín yi ɓa wán. Mu khií yòoka ɓa wán làa bǐo ó o há-sǎnísò sǎní vía wee wé yòokaráa o wán bǐo sǐi o teró pǎahú. Ba máa fen le wizonle mu zoń.

⁴ Ɛε ká minén wàn zàwa lè wàn hǐnni, minén bán mía le tǐbírí yi, á le wizonle mu máa yòoka mi wán là a kǎnlo bǐo.

⁵ Mi búenbúen bío sã mu khoomu yi, mi bío sã le wisoni yi. Mu yínǎn tɛnàahũ wa wi yi. Wa mía túbírí yi.

⁶ Awa, á mi yí le dãmu búe wɛn làa bíà ká bío. Mi wa fání wa yǐo à zǔn waten búaró mu bío búenbúen yi.

⁷ Lé ho tɛnàahũ á ɓa nùpua wee wé da yi, á lé ho tɛnàahũ á ɓa mún wee wé ju khée yi.

⁸ Εε ká warén bán bío sã le wisoni yi á wa ko wa zǔn waten búaró mu bío búenbúen yi. Wa siadéro le Dónbeenĩ yi, lè wa waminĩ á ko mu wé lòn hĩa táró báká na wa à zǐ á à paráa waten yi, á wa siadéro ho kãniló bío yi á ko mu wé lòn hĩnló kónlè na wa wé è bú.

⁹ Le Dónbeenĩ yí lera wɛn cítii bío yi. Le wi à le kãní wɛn lè wa Nuhũso Yeesu *Krista nĩ.

¹⁰ Wón lé yia húrun wa bío yi, bèra a na ká wa yǐo wi lua loo, tàá ká wà húrun loo, à wa làa wo páaní kerí mín wán.

¹¹ Mi wé hení mín sĩa kà sii, à wé séenika mín à mi siadéro le Dónbeenĩ yi wé dé wán làa bío mi yàá wee wéráa mu.

Hã bionĩ na bío hentia nɔn ɓa kèrètɛwa yi

¹² Wàn zàwa lè wàn hĩnni, wa wee flo bío ká mi cǔn: Mi wé kǔnbi bíà wee sá le Dónbeenĩ tonló mi cǔn, bán na ó o Nuhũso bàrá mi juhũ wán le ɓa wé zéenĩ mia.

¹³ Mi wé kǔnbi ɓa, à warí ɓa lè mí sòobéε le Dónbeenĩ tonló na ɓa wee sá bío yi. Mi kerí mín wán làa héérà.

¹⁴ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, wa pá bĩnia wee flo mia: Mi wé bío ɓa paríwà cǔn. Bíà le hézánii wi yi à mi hení bán sĩa. Mi wé sí ɓa yídàwa. Mi wé jĩ mi yiwa ɓa nùpua búenbúen bíowa yi.

¹⁵ Mi pa miten bío, mi wé yí dĩ yúaa mín wán. Minén mín yi wé sòobá miten à wé mu bè-tentewà làa mín féεε, à mún wé mu làa bíà ká búenbúen.

¹⁶ Mi wé le mi sĩa wa féεε,

¹⁷ à yí khí ho floró yi.

¹⁸ Mí wé dé le Dónbeenĩ barákà bío búenbúen yi. Bũn lé bío le Dónbeenĩ cà minén na lé lè dà-kéní là a Yeesu *Krista cǔn.

¹⁹ Mi yí hè le Dónbeenĩ Hácírí bè-wénii.

²⁰ Le Dónbeenĩ jii-cúa na lé wee féε á mi yí pí à wé làa kàakó-bí.

²¹ Mi wé cincíi mu bío búenbúen vé, à lén bío se mu yi à ɓua.

²² Mu bío na yí se lè mí síiwà á mi khènnáa.

²³ Le le Dónbeenĩ na wee na ho héérà lé dĩo wé à mi kerí lè lerén bío binbirí. Le minén mi kùio, mi hácírí, lè mi mànákã, lè mi sánia à le pa bío à fianí yí zo, à lònínáa wa Nuhũso Yeesu Krista buenló.

²⁴ Le Dónbeenĩ na von mia wee wé bío le dó mí jii le mí ì wé. Lerén lé dĩo á à wé mu á à tíi jii.

25 Wàn zàwa lè wàn hínni, mi wé fio na wen.

Le tɛɛni

26 Mi tɛɛní wàn zàwa lè wàn hínni kèrɛtɛwa búenbúen yi lè le kɔ̀nbii.

27 I dín o Nuhúso wán wee bónbónínáa mia, le ho vūahú na kà à mi kàrán le 6a kèrɛtɛwa búenbúen jí.

28 Le wa Nuhúso Yeesu Krista sãamu à kerí làa mia.

Ho ɲun nɛi vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi

Vūahū túaró ɲuhū

Ho vūahū mu na kà yi, ó o Poole binía lá a Núhúso buenlɔ bɔ wee zéeni yahó. Lé bɔ ɓa nùpua ɓúi hía wee bɔ wéréwéré le o ɓuara vó. A mu dó le zání ɓa kèrètɛwa kuure yi. Ba wee bɔ le o Yeesu pá le mí máa fé mí. O Poole bía le sání ò o Yeesu biní buen, ó o n̄-súmúí ɓúi á à h̄n̄í ì k̄ān̄í ɓa nùpua, á ɓa à sánsá le Dónbeen̄í. Ba ɓúi wee leéka le bɔ ó o Núhúso buenlɔ wáa sùarāa kà síi, á mí ì k̄ēn̄í máa wé è sá d̄ē, á ɓa ninzàwa wé è d̄īn̄í. O o Poole pá mu, ò o bía bɔ kà nɔn ɓa yi: «Yia yí wi ò o wé sá d̄ē, á ɓānsó ɓèn mún yí ko ò o wé d̄í.»

O túara ho n̄in-yání vūahū á ɓl̄ina bɔ yɛn ɓ̄n̄ m̄n̄ ó o ɓèn túara h̄ia kà.

1 Mu lé warén, o Poole là a Siliv̄en là a Tim̄tee á wee túa ho vūahū na kà á à na minén Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi, minén na bɔ s̄a w̄an Maá Dónbeen̄í là a Núhúso Yeesu *Krista yi.

2 Le o Maá Dónbeen̄í là a Núhúso Yeesu *Krista wé mí s̄amu làa mia, à na ho h̄éerà mia.

O Núhúso Yeesu ɓueé fl̄ le c̄it̄ti

3 W̄an z̄awa lè w̄an h̄inni kèrètɛwa, wa ko wa wé dé le Dónbeen̄í b̄arákà féé mi bɔ yi. Mu térénna à wa wé mu, lé bɔ mi s̄adéró le Dónbeen̄í yi wee va lè mí yahó làa s̄obéé, á le waminí na mi n̄i-kéní kéní wa làa mín á wee dé w̄an.

4 Lé ɓ̄n̄ nɔn wa wee kh̄onínáa waten ɓa kèrètɛwa kuio t̄lahū bɔ mi tà f̄ará d̄n̄ sese bɔ yi, làa bɔ ɓa nùpua ɲina mia á wee beé mi lò à mi pá tà dó mi s̄ia o Yeesu *Krista yi.

5 Mu wee zéeni le le Dónbeen̄í c̄it̄ti fl̄ó térénna. Lé ɓ̄n̄ ñ na ká mí ì koñ lè le Dónbeen̄í bá-z̄amu, bɔ mi lò wee be bɔ yi.

6 Bɔ térénna lé bɔ le Dónbeen̄í á à wé. B̄ia wee beé mi lò á le è beé lò.

7 Minén na lò wee be á le Dónbeen̄í kh̄ii na h̄ā v̄ūrn̄a yi làa wɛn p̄āhū na ó o Núhúso Yeesu kh̄ii yóó lé ho w̄āyi lè mí w̄āyi tonkarow̄a na p̄ānká wi á ɓueé líi zéeni m̄iten.

8 O ò buen ho d̄shū na yèkèyèkè yi, á ɓueé beé b̄ia yí wi ɓa z̄ūn̄ le Dónbeen̄í lò, á yí máa bè wa Núhúso Yeesu b̄in-tente yi.

9 L̄onbee na ɲii m̄ia lé d̄io á à yí ɓa. Le Dónbeen̄í á à ɲa ɓa à ɓa á kh̄èn lerén lè mí d̄ānl̄ó na c̄ukú wi yi.

10 N̄onzoñ na o ò lé á à buen yi, á b̄ia bɔ s̄a a yi á à dé ho c̄ukú wo yi. B̄ia dó mí s̄ia o yi á à mi a, á à z̄āmaka a bɔ yi. Minén

mún ñ kɛ́n ɓa t̄ahú, lé b̄io mi tà le b̄ionĩ na wa buera n̄on mia b̄io.

¹¹ Lé b̄un n̄on wa wee fio f̄ɛɛ mi b̄io yi. Wa wee fio le Dónbeenĩ yi le le wé à mi koń lè ho veró na le von làa mia. Wa wee fio le le Dónbeenĩ dànló p̄anká yi, à mu tentemu na mi wee leéka wéró lè mi s̄iadéró le Dónbeenĩ yi à le Dónbeenĩ t̄if̄ j̄ii.

¹² Ká mu wó làa b̄un, á wa N̄uh̄so Yeesu yèni á à yí ho cùkú mi b̄io yi, á minén mún ñ yí ho cùkú o b̄io yi. B̄un lé wàn Dónbeenĩ là a N̄uh̄so Yeesu Krista s̄amu.

2

B̄io zéenia le Dónbeenĩ zúkúso d̄anti yi

¹ Wàn zàwa lè wàn h̄inni, hen ká mu lé b̄io ciran wa N̄uh̄so Yeesu *Krista ɓuenlò lè wa f̄emínlò làa wo b̄io, á wa wee fio mia

² le mi yí d̄èni lùnka mi yilera à wé lè mi ɲúná mia b̄in, ka lè o N̄uh̄so ɓuara mi ɲá s̄a. Mu dà à wé le mu f̄ɛɛra n̄on mia lòn Dónbeenĩ ɲi-cúa, tàá mu b̄ia n̄on mia, tàá mu zéenia le wa ka lè wa túara mu ho v̄uh̄ú yi n̄on mia.

³ Mi yí díá le n̄upue khà mia làa b̄io ɓúi s̄í huúu, lé b̄io le wizonle mu máa d̄á ká ɓa n̄upua á yí k̄aa, á yí p̄a le Dónbeenĩ b̄io. A le Dónbeenĩ zúkúso*, ȳia ɲúh̄ú sú á yí zéenia m̄iten yí vó.

⁴ B̄io ɓa n̄upua wee ɓuaani ɓuenɓuen lòn dofiina ó o ò firáa. O ò yòni m̄iten b̄un ɓuenɓuen wán. O kh̄ii hení mí s̄í á yòò zo le *Dónbeenĩ z̄i-beeni yi á zoó k̄eni ká a b̄io le minén lé le Dónbeenĩ.

⁵ B̄io á ñ h̄ia d̄in yí ló mi c̄ón, á ñ b̄ia mu làa mia, tàá mi yi sà mu yi le?

⁶ Mi w̄aa z̄u b̄io ɓuan wo d̄n̄ia b̄io kà wán. Lé b̄un n̄on ó o máa zéeni m̄iten ká mu ȳin̄on ho p̄ah̄ú na f̄era b̄o díá d̄n̄.

⁷ Mu bè-s̄umú na b̄io s̄ankaa á d̄èniá ɓúakáa wee wé. P̄ah̄ú na á b̄io p̄a ɓuan mu d̄n̄ia á à khèn làa b̄u,

⁸ b̄un ká le Dónbeenĩ zúkúso m̄ah̄á à zéeni m̄iten. O o N̄uh̄so Yeesu ɲii s̄ons̄amu p̄anká á à ɓúe o. O ò yáa wo lè mí ɓuenlò p̄anká.

⁹ Le Dónbeenĩ zúkúso mu kh̄ii ɓuen là a *Sat̄ani dànló, á ɓueé wé mu yéréké biowa lè mí s̄iwá á à khà lè ɓa n̄upua.

¹⁰ H̄a wén-kora lè mí s̄iwá o ò wé á à khà làa b̄ia wee v̄ini m̄iten. Ba wee v̄ini m̄iten lé b̄io ɓa p̄a ho t̄iáa poni na dà ɓa wee k̄ani, á yí wa ho.

¹¹ Lé b̄un n̄on á ho p̄anká na wee v̄ini á le Dónbeenĩ á à dé ɓa yi, bèra a na à ɓa dé mí s̄ia b̄io yi bon yi.

* 2:3 Dónbeenĩ zúkúso: O zúkúso mu lé o Sat̄ani tonkaro. O p̄a le Dónbeenĩ b̄io. Or̄en mí ɓɛɛre làndá na ó o b̄o yi mia. Le Dónbeenĩ d̄ankáa wi o wán f̄ɛɛ.

12 A bia búenbúen na yí máa dé mí sía ho tũíá poni yi à 6a wee wéé mí sía mu bè-kora wéró yi, bán búenbúen júná á à sí.

Le Dónbeenĩ hueekaa mia á kãnia

13 Wàn zàwa lè wàn hínni, minén na ó o Nùhũso wa, wa ko wa wé dé le Dónbeenĩ bārākà fée mi bĩo yi. Lé bĩo mu nín-yání, á le Dónbeenĩ hueekaa mia le mí ì kãní lè mí Hácírí pànká, dño wee wé à wa bĩo sí le yi, à séení bĩo mi dó mi sía ho tũíá poni yi.

14 Lé bũn le Dónbeenĩ von mia bĩo yi le bín-tente na wa buera nòn mia pànká yi. Le von mia bèra a na ò o Nùhũso Yeesu *Krista cùkú à mi níi kerí yi.

15 Wàn zàwa lè wàn hínni, lé bũn nòn à mi cén hení mi lò, à fàrá dñn. Bĩo wa bía lè wa jíní nòn mia làa bĩo wa túara hã võnna yi á kenía làa mia à mi bè yi sese.

16 Wa Nùhũso Yeesu Krista mí bèere lè wàn Maá Dónbeenĩ á wó á wa yú le sí-hebúee na jii mía lè le sídéró binbirí.

17 Le 6a wíoka dé mi sí-hebúee wán, à na ho pànká mia, hĩa mi ì wéráa mu bĩo búenbúen na se, mi bíoní lè mi wárá yi.

3

Mi wé fio na wen

1 Wàn zàwa lè wàn hínni, mu véení á mi wé fio na wen bèra a na ò o Nùhũso bíoní wíoka wé dàñ ben fè hã lùà fùafùà à le yí ho cùkú hã lòn-vio yi làa bĩo á le bĩo wóráa minén cõn bĩo síi.

2 Mi mún fio à le Dónbeenĩ kãní wen 6a nĩ-kora lè 6a nĩ-sũmáa níní yi, bĩo 6a búenbúen yínõn nùpua na wee tà à dé mí sía le Dónbeenĩ yi.

3 Eε ká a Nùhũso wón le mí ì wé bĩo na ò o wé mu. O ò sí mia á à pa mi bĩo ó o nĩ-sũmúí máa yí mia.

4 O Nùhũso híina wa sía mi bĩo yi, o wee zéení mu na wen le bĩo wa henía nòn mia á mi wee wé, á mún wee wé mu ká mi wà fée.

5 Le o Nùhũso séení mia mi yilera yi, à mi wañ le Dónbeenĩ, à mi mún dàñ wé jĩ mi yiwa làa bĩo ó o *Krista jànáa mí yi bĩo síi.

Mi wé sá làa bĩo á warén wóráa mu

6 Wàn zàwa lè wàn hínni, wa wee hení mu ù na mia wa Nùhũso Yeesu *Krista yèni yi, le bĩa búenbúen na lé 6a pariwà mi tñahũ á yí máa 6ua miten héha lè ho kàránlò na wa nòn mia, á mi pa miten bĩo yi.

7 Minén mi bèere zũ bĩo mi ì 6ua lè miten á à wéráa lè wa bĩo. Warén kera làa mia á wa yí dú parí.

8 Wa yí día waten ó o búí yí dñíná kãamáa. Bùeé! Wa sá á lò bon làa sòobé le wisoni lè ho tñnahũ, bèra a na à wa bĩo yí wé sèró mi nĩ-kéní woon wán.

⁹ Ho pànká na wa yú bïo yi, á wa lá dà à bío le mi wé séení wɛn. Ɛε ká wa le wa máa bío mu. Wa wó mu kà síi á zééníá làa mia le mi bè yi.

¹⁰ Páahũ na wa kɛra mi cɔn á bío kà lè bío wa henía non mia: Yia yí wi ò o sá dèε, á ɓànsò ɓèn mún yí ko ò o wé dí.

¹¹ Wa wee bío làa mia kà síi lé bío wa wee ɲí le ɓa ɓúí wi mi t̄ahũ lé ɓa paríwà. Ba yí máa sá dèε. Ba bè-wéníá ɓúí míá ká yínɔn à dé mítén ɓa nì-vio bíowa yi.

¹² Bán nùpua so á wa wee fio á à hení bío kà á à na yi o Nùhũso Yeesu Krista yèni yi, le ɓa ko ɓa wé sá à dàrníáa mítén ɓua.

¹³ Wàn zàwa lè wàn hínni, minén bán yí le mi bàrá tè mu bío na se wéró yi.

¹⁴ Hen ká a ɓúí p̄ le mí máa bè bío wa bía ho v̄yahũ na kà yi, à mi z̄ún ɓànsò bío, à wé yí va d̄a a, á h̄a n̄yio ò dí o.

¹⁵ Ɛε ká mi màhá yí wé o lè mi zúkúso, ká mi wé zéení a lè m̄n za bío síi.

Hã dúɓuaa lè le t̄ɛnti

¹⁶ Le o Nùhũso mítén, ȳa lé ho h̄ɛrà ɓànsò, à wé na ho h̄ɛrà mia h̄a p̄nna ɓúenɓúen yi f̄ɛɛ. Le o Nùhũso kɛn lè mi ɓúenɓúen.

¹⁷ Lé ínén Poole lè ɪ nín-bia á te le t̄ɛnti na kà bío wee túa. ɪ wee wé túa mu à véenínáa ɪ v̄nna. Lé bún le ɪ v̄nna túaró síi.

¹⁸ Le o Nùhũso Yeesu Krista wé mí s̄amu lè mi ɓúenɓúen.

Ho nin-yání vūahū na ó o Poole túara nɔn o Timotee yi

Vūahū túaró jūhū

O Timotee ɓàn maá hía lé o *Κερεσι n̄i, ká ɓàn nu hía lé o zúifù h̄nzoró, á lé o kèrètɛ. O Poole là a Timotee zūna mín ká a Poole mu wà waá bue le Dónbeen̄i b̄ion̄i ho Lisitere lóhó yi. Mu p̄ahū ká a Timotee lé o yàronza f̄ε. O hía dó mí s̄i le Dónbeen̄i yi làa sòob̄ε (Bè-wénia 16.1-3). A lá b̄un̄ j̄ii wán, ó o Timotee wáa bò a Poole yi á ɓa wee sá le Dónbeen̄i tonló (Bè-wénia 17.14; 18.5; 19.22).

O Poole v̄onna na ó o túara nɔn o Timotee yi lé h̄a b̄io j̄un.

Ho n̄in-yání vūahū yi ó o b̄ia b̄iowa b̄io t̄in b̄io:

1. O j̄à ɓa kèrètɛwa zeñ wán le ɓa pa mít̄en b̄ia wee k̄arán ɓa lè mu b̄io na yí bon b̄io yi.
2. O zéeniā b̄io ɓa kèrètɛwa ko ɓa wé ɓuaan̄ináa le Dónbeen̄i. O mún zéeniā b̄io á ɓa kèrètɛwa ɓúen̄b̄uen, lè ɓa kuio n̄i-k̄ia làa b̄ia wee séen̄i ɓa ko ɓa ɓua lè mít̄en.
3. Mu véen̄i ó o Poole zéeniā b̄io ó o Timotee ko ò o ɓua lè ɓa kèrètɛwa à d̄an̄ s̄aráa le Dónbeen̄i tonló sese.

Le t̄en̄ti

¹In̄én Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé b̄io le Dónbeen̄i na lé wa k̄an̄ilo là a Yeesu Krista mu le í sá ho tonló mu konloon.

²Timotee, lé ūn̄én á í wee túa ho vūahū na kà á à na yi, lé b̄io á wa s̄iad̄eró o Krista yi d̄an̄i yi á ū lé í za. Le wán Maá Dónbeen̄i là a Yeesu Krista na lé wa j̄uh̄so à wé mu bè-tentewà làa fo. Le ɓa na mí wamin̄i lè mí h̄éerà mia.

Yi h̄ac̄iri b̄ia wee v̄ini ɓa n̄upua lè mí k̄aránl̄o yi

³Làa b̄io á í b̄iaráa mu n̄on fon̄, día à ū k̄en̄i ho Ef̄eze yi. Ba n̄upua ɓúí wi ho lóhó mu yi á wee v̄in̄i ɓa n̄upua lè mí k̄aránl̄o. Cén h̄è ɓa le ɓa día mu.

⁴Mún b̄io na ɓa yi le ɓa yí na mít̄en h̄a w̄ahio bè-b̄ion̄i yi, làa b̄io á ɓàn ɓuaawa b̄io wóráa b̄io b̄ioró. B̄un̄ lé b̄io wee dé le w̄aan̄i na here ɓa p̄ahū, mu yí máa wé à ɓa na mít̄en b̄io le Dónbeen̄i le mí ì wé yi, á wa yí dà máa z̄ūn̄ b̄io le Dónbeen̄i le mí ì wé ká wa yí dó wa s̄ia le yi.

⁵B̄io n̄on á í le ū b̄ioráa mu na ɓa yi lé b̄io á ɓa ko ɓa wañ mí n̄inz̄awa. Ká ɓa le mí wa mí n̄inz̄awa á ɓa ko à ɓa s̄ia ce à wé le h̄a yile-tentewà, à dé mí s̄ia ɓúen̄b̄uen le Dónbeen̄i yi.

⁶H̄on̄ wén-tentewà so ɓúen̄b̄uen á ɓa ɓúí p̄á día à ɓa wee v̄in̄i mít̄en lè le w̄aan̄i-kánlè na j̄uh̄ mía.

⁷ O *Mɔyiize làndá kàránlò lè 6a nùpua bïo á 6a wee hení ká bïo 6a wee bío làa bïo 6a wee kàrán á barén mí bæere yí zū kúará.

⁸ Mu bon, o Mɔyiize làndá se, ká wa wee bè ho yi làa bïo á mu koráa.

⁹ Wa ko à wa zūn le ho yí bàrá nùpua na téréna bïo yi. Bùeé! Bïa ho bàrá bïo yi lé bïa yí máa bè le Dónbeenĩ bioní yi, lè 6a nĩ-káania lè 6a nĩ-sūmáa, lè 6a bè-kora wérowà. Ho bàrá bïa yí máa kònbi le Dónbeenĩ, làa bïa wee 6ua míten lè le bïo nùhũ mía bïo yi, làa bïa wee 6úe mí maáwà tàá mí nuwà bïo yi. Nĩ-6úe léé nĩ-6úe á ho bàrá bïo yi.

¹⁰ Ho mún bàrá bïa wee wé ho há-fénlò lè ho bá-fénlò lè mí síwà, lè 6a báawa na wee da lè mí ninzàwa báawa, làa bïa wee yéé 6a nùpua bïo yi. Ho làndá mu bàrá 6a sabín-fũaalowa làa bïa wee dé mí niní na ká 6a máa bè mu yi bïo yi. Ho bàrá bïa 6úen6úen na yí máa bè ho kàránlò na téréna yi bïo yi.

¹¹ Hón kàránlò so héhaa lè le Dónbeenĩ cùkúso bín-tente. Le Dónbeenĩ na wee wé mu bè-tentewà lé dén kàràfáa le bín-tente mu mi.

O Poole wee dé o Krista bārākā

¹² I wee dé wa Nùhũso Yeesu *Krista bārākā lé bïo ó o non ho pánká mi á i wee sáráa o tonlò. I wee dé o bārākā lé bïo ó o láa mi, á léra mi wó lè mí ton-sá.

¹³ Inén na fù wee yáa o yèni, á wee beé bïa tà a bïo lò, á mún wee là a, èé ká arén wón màhá zūna i màkárí lé bïo á i lá yí zū bïo á i wee wé, á i yí dó i síi wo yi.

¹⁴ Wa Nùhũso Yeesu Krista wó mu sãamu lè mí síwà làa mi. O wó á i dó i síi wo yi, á wa a, á mún wa 6a nùpua.

¹⁵ Bïo á i wee bío kà láayi wi á ko à 6a nùpua dé mí sía mu yi: O Yeesu Krista 6uara ho ðimíjá yi bèra a na à 6a bè-kora wérowà kání. A inén lé yia lé o bè-kora wéro po bia ká.

¹⁶ Ká a Yeesu màhá zūna i màkárí, inén na bè-kora wi po bia ká, á nà mí yi i bïo yi. O wó mu á zéenia lè 6a nùpua na khii tà a bïo á à yíráa le mukání binbirí na máa vé.

¹⁷ Le 6a nùpua 6úen6úen dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi à wé kònbi le, lerén na á nùpue yí dà máa mi, á wi fééé, á wee dí le béenĩ fééé. Lerén mí don lé le Dónbeenĩ. *Amiina!

O Poole wee hení a Timotee síi

¹⁸ I za Timotee, bïo kà lé bïo á i hení i na foñ, à héha lè há bioní na le Dónbeenĩ ni-cúa féerowà yáania bia ũ dání yi, bèra a na ũ síi wé here le bín-tente tonlò na fo wee sá yi.

¹⁹ Wioka dé ũ síi, à sá ho lè le yi na se. Ba nĩ-dòndáa 6úi pá bún á 6a 6èn yí bínía yí dó mí sía le Dónbeenĩ yi.

²⁰ Bán nùpua so ó o Himenée là a Alekisándere wi tlahũ. A i día 6a á 6a bïo sã a Satáni yi, bèra a na à 6a yí bíní yí là le Dónbeenĩ.

2

Bïo á wa ko à wa wé flo bïo yi

¹ Bïo á à wé here mia á à dí bïo ká búenbúen yahó lé bïo kà: Mi wé flo le Dónbeenĩ yi lè mí sòobé, á bónbóní le, á dé le bárakà 6a nùpua búenbúen bïo yi.

² Mi wé flo na 6a bá-zàwa làa bïa á ho pànká wi níi yi búenbúen yi, lé bũn ñ na ká wa à κεῖῖ ho héeῖῖrà yi, á à wé waten, á mún wé è wé hã wára na se.

³ Ho flo à na 6a nùpua yi lée bïo na se, á mu mún sí le Dónbeenĩ na kánía ωεν yi.

⁴ Le wi à 6a nùpua búenbúen kání à zũῖῖ ho tũíá poni.

⁵ Mu bon, le Dónbeenĩ lée dà-kéní. A yïa wi 6a nùpua làa de pãahũ lée ñí-kéní. Wón lé o Yeesu *Krista na 6ueé wó a nùpue.

⁶ O 6uara 6ueé ñon mítén á káníanáa 6a nùpua. O wó mu á zééníanáa le le Dónbeenĩ wi le kání 6a nùpua búenbúen ho pãahũ na mu ko yi.

⁷ Lé bũn bïo yi á le Dónbeenĩ wóráa mi lè mí bín-buero, á tonkaa mi le í kàrán bïa yínón 6a *zúifùwa, à 6a dé mí sía le yi. Bïo á ï mà kà lée tũíá poni, sabéré mía mu yi.

Bïo 6a hãawa ko 6a wé 6ua lè mítén

⁸ Awa, á bũn lé bïo ñon á ï wi à hã lùà búenbúen yi à 6a nùpua hóoní mí níní dá ho wáayi à floráa. Ba yí le mí sía cĩ mún yi, 6a mún yí zá làa mún à wéráa mu.

⁹ I mún wi à 6a hãawa sía zíló à héha làa bïo mu koráa 6a nùpua búenbúen cón. Ba ko 6a wé dé le kènbii mí sía zíló yi, à wé 6ua mítén sese. Le 6a pún-vãní wíokaró yí wé bïo na à na ká 6a nùpua wé è loῖῖ 6a yi. Hã donkhue-sía na wó lè ho sánú tàá bè-vío 6uí na yàwá here à 6a wé yí zí. Ba yàá pá yí ko 6a wé zí hã sía na yàwá here dàkhíina.

¹⁰ Εε ká 6a wé sòobá mítén à wéráa hã wára na se. Bũn lé bïo 6a hãawa na le mí wee kènbí le Dónbeenĩ ko 6a wé 6ua lè mítén.

¹¹ Ho kàránló pãahũ á 6a hãawa ko 6a wé tété à bé zo à pínáa yïa wee na ho kàránló cón.

¹² I yí tà le 6a hãawa wé kàrán 6a báawa, tàà à 6a yí pànká 6a wán. Ba ko 6a wé κεεῖῖní sũuní.

¹³ Mu bon, o Adãma lé yïa le Dónbeenĩ má ho yahó á màhã bò yi mánáa o Εεve.

¹⁴ A mu mún yínón o Adãma lé yïa ó o *Satãni sũna, o hãa lé yïa ó o sũna, á lé wón lé yïa yí bò le Dónbeenĩ bè-bíonii yi.

¹⁵ Hàrí bïo mu wó ká á 6a hãawa á à kání 6a hãmu bïo yi, ká 6a dó mí sía le Dónbeenĩ yi, á le waminí wi 6a yi, á wee 6ua mítén sese làa bïo le Dónbeenĩ le mu koráa.

3

Ba kèrètɛwa kuure ya-díwá

¹ Bïo á ĩ mĩ ì na mia á láayi wi: Nùpue na wi ò o wé o ya-dí ba kèrètɛwa kuure yi, wón wi ò o sá tonló na se.

² O ya-dí ko ò o zūrń mĩten ßuaró à wékheró bïo yí mĩ ɛé yi. O ko ò o wé hãa yà-kéní ßanso. O wárá ko à hã wé se, à wé o nùpue na bïo ßúenßúen ó o wee wé kãna, á ba nùpua wee kònbi. O mún ko ò o zūrń ba nĩ-hãní ßuaró, à zūrń ba nùpua kàránló.

³ O yí ko ò o wé na-ju, o mún yí ko ò o wé nùpue na wa fio, ßúeé. O sïi ko le wé se, à wé o nùpue na yí wa bioní. O yí ko ò o sòobá dé mí sïi le wárí yi.

⁴ O ko ò o ðán mí zïi nùpua ßua, ò o zàwa wé jí a cón, à wé kònbi o.

⁵ Ká a nùpue hĩa yí dà mí kùrú zïi nùpua máa ßua, ó o ò wé kaka à ðán ñ ßuaráa ba kèrètɛwa kuure?

⁶ O ya-dí yí ko ò o wé nùpue na sliðeró o *Krista yi ðĩn yí miana, bèra a na o hĩa yí yòoní mĩten mu bïo yi, à le Dónbeenĩ siiní a jùhũ làa bïo le sïnianáa o Satãni jùhũ bïo sïi.

⁷ O ko ò o wé o nùpue na wee ßua mĩten sese à ßia yínorí ba kèrètɛwa wé kònbi o o wén-tentewà bïo yi, bèra a na à bèkohó bïo yí mĩ ɛé wo yi, ò o Satãni hĩa yí yí o vĩ.

Ba kèrètɛwa kuure ton-sáwá bïo

⁸ Ba kèrètɛwa kuure ton-sáwá ko à ßa wé ßa nùpua na wee ßua mĩten sese, à yí wé jiní jun ßansowà. Ba yí ko ßa wé ju ho *divén dà mí nĩ wán, à sòobá dé mí sïi le wárí càrò yi.

⁹ Le Dónbeenĩ tũiá poni bionĩ na le zéenia hã siðeró le yi ðání yi á ßa ko ßa wé bè yi lè le yi na wee ce.

¹⁰ Hen ká mi le mi ì lén nùpua á à wé lè ßa kèrètɛwa kuure ton-sáwá à mi loń ßa ká fianĩ mia ßa yi, ká ßa dà à sá ho tonló mu, à mi wãa ßua bán.

¹¹ Ba hãnaní ko à ßa ßua mĩten sese, à yí wań hã nĩ-juà. Ba ko ßa wé ßa nùpua na bïo ßúenßúen ßa wee wé kãna, à láayi keri mu bïo ßúenßúen yi.

¹² Ba kèrètɛwa kuure ton-sá ko à ßàn hãa wé yà-kéní, o ko ò o ðán mí zàwa lè mín zïi nùpua ßua.

¹³ Ba kèrètɛwa kuure ton-sáwá na tonló se bán á ßa nùpua wee kònbi, á ßa poní á à sén á à bioráa o Yeesu na ßa dó mí sĩa yi bïo.

Mu bïo zūrńló na wa wee yí o Krista yi cón

¹⁴ I wee ɛéka à ĩ ßuen ũ cón hen làa cĩnú. ƐƐ ká ĩ wee túa bïo ká

¹⁵ bèra a na ká í míana buararáa à ù pá zūn bïo á ù buaráa ūten 6a kèrètíewa kuure yi. Dén kuure so lé 6a kèrètíewa zì-júhú na bïo sã le Dónbeení yi. Le kuure mu lé ðïo sã ho tūiá poni ðíniá làa bïo á hã bòròbòròwa wé sínáa le zì ðíni bïo síi, lé lerén á ho tūiá poni mu ðín wán.

¹⁶ Le Dónbeení bè-sànkani na le zéeniá làa wen wa siadéro o Yeesu yi dání yi bènfin léé bè-beeni.

O Krista

bueé wó a nùpue,

á le Dónbeení Hácírí vèeniá wo zéeniánaa le o bïo bon.*

O o zéeniá míten lè le Dónbeení tonkarowà na ho wáayi.

O bïo buera nòn hã síiwà búenbúen yi.

Ho ðímíjá yi á 6a nùpua dó mí sía wo yi.

Le Dónbeení yòniá wo á dó ho cùkú yi.

4

Le Dónbeení bè-wénia búenbúen se

¹ Le Dónbeení Hácírí bía mu wéréwéré le hen ká ho ðímíjá véró khii ðón á 6a nùpua búii wãa à khii á máa dé mí sía le Dónbeení yi. Ba à yèremá khii bè mu bïowa na wee khà 6a nùpua vïini yi, lè 6a cínáwa kàránlò yi.

² Bán nùpua so wee ti bïo wi 6a yiwa yi ká 6a fúta hã sabíoní à vïiniánaa 6a nùpua. Ba bè-leékania yi, á 6a yí zū bïo se làa bïo yí se máa hueeka mín yi.

³ Ba wee bïo le mu yaamu yí se, á wee hè mu. Ba mún wee hè 6a nùpua lè mu bè-ðíniá búii ðíró ká le Dónbeení nòn léra mu ho ðíró bïo yi, bèra a na à bïa dó mí sía o *Krista yi, na zū ho tūiá poni wé dé le Dónbeení bārākà ðíráa mu.

⁴ Bïo le Dónbeení léra búenbúen se, á wa ko wa wé tà mu yi à dé le bārākà mu bïo yi.

⁵ Mu bon, le Dónbeení bíoní lè ho fióró lé bún wee wé à mu bïo búenbúen ce le Dónbeení yahó.

O Yeesu Krista ton-sá tente

⁶ Bún bïowa so na ká búenbúen á ù kàrán lè 6a kèrètíewa, bún ká fo màhá wãa à wé o Yeesu *Krista ton-sá tente na le Dónbeení bíoní wee kàrán fééé ù siadéro le yi bïo yi, làa bïo fo bòráa bïo 6a kàránna làa fo yi bïo yi.

⁷ Hã wàhio na yí máa zéeni mu bè-tente là a nùpue, hãa yí héhaa lè wa siadéro le Dónbeení yi á ù pí bïo. Bïo fo ko à ù wé lé ho kení ūten làa bïo á fo ò bèráa le Dónbeení yi sese.

⁸ Bïo fo ò kení lè ù sánia léé bïo na dà fo wé è séeni. Éé ká ho sòobá ūten à wé bè le Dónbeení yi sese bún cúnú wí bïo búenbúen yi, lé bïo á yia bò le Dónbeení yi wón le dó mí jii le mí ì na le mukáni binbirí yi hã làa na ká wán, lè ho yíró na lua yi.

* 3:16 Mi loí Oroomusa vūahú 1.4

⁹ Le bíoní na kà lée bíoní na láayi wi á 6a nùpua ko 6a tà yi.

¹⁰ Mu bon, wa wee sá à lò be, à sòobá waten lé bío wa dó wa sía wee lòní bío le Dónbeení na wi fée le mí ì wé. Le lé 6a nùpua búenbúen kãnilo, sònkú bío dó mí sía le yi.

¹¹ Bún lé bío á fo ko à ù bè hení à wé kàrán lè 6a nùpua.

Bío á fo ko ù bua lè ùten

¹² Yí díá le 6a zùaní foní lé bío á fo lé o háyónza. É ká ù mahá bua ùten sese à bío dó mí sía le Dónbeení yi mí à bè yi: Ú bíoní yi, ù wára yi, bío á fo wa lè 6a nùpua yi, ù slidéro yi lè ù sí na wee ce yi.

¹³ Wé sòobá ùten à kàrán le Dónbeení bíoní vūahú à na 6a kèrètɛwa yi. Wé hení 6a sía à kàrán 6a à paráa í buenlò.

¹⁴ Le Dónbeení Hácírí hãmu na fo yú á ù yí wé làa bío na jùhú mía. Fo yú mu á héhaa làa bío le Dónbeení jì-cúa fεrowà bío pãahú na á 6a kèrètɛwa kuure ya-díwá bò mí níní ù wán.

¹⁵ Bío á í zéenia làa fo búenbúen á ù wé sòobá ùten à wé wé. Na ùten búenbúen ho tonlò mu yi à 6a nùpua mí bío á fo wee varáa lè ù yahó.

¹⁶ Pa ùten bío fo wee buarãa ùten làa bío fo wee kàrán lè 6a nùpua dání yi. Fára ðín à bè le Dónbeení yi mu búenbúen yi. Ká fo dàrina wee wé làa bún bío, á ùnén ù beere á à kãní ùten á mún ñ kãní bío wee jí ù bíoní.

5

¹ Wé yí là hεerè làa ní-kínle. Fo wé le fo o zéení a, à ù wé mu lè le kònbii, à kɛn lè o lé mìn maá. Ba yàrówá á ù wé zéení lè mìn zàwa bío síi.

² Ba há-kía ù zūn buaró à kɛn lè 6a lé mìn nuwà. Ba há-yàrówá á ù wé zéení lè mìn hínni bío síi, ká ù mahá wé mu lè há yilera na se.

Ba mahãawa na wi 6a kèrètɛwa kuure yi bío

³ Wé pa 6a mahãawa bío, sònkú bío nùpua na wee loí 6a yi mía.

⁴ Ká mahãa zàwa tàá o mòmània wi á 6a ko 6a zūn le barén lé bío ko à 6a wé loí mìn zì-jùhú bío. Ká 6a wee wé kà se 6a wee wí bío á 6àn nùwá lè 6àn 6uàawa wó nòn 6a yi khíina. Bún lé bío sí le Dónbeení yi.

⁵ Ká a mahãa na nùpue na à loí wo yi mía, ó o kará mí dòn, wón bío búenbúen ó o dó le Dónbeení níi yi. O wee fio le Dónbeení yi à bónbóní le le wisoní lè ho tĩnàahú à máa khí.

⁶ Ká mahãa na 6èn wee wé bío sí a yi, wón ka lè o húrun hàrí ká a ylo wi lua.

⁷ Bún lé bío á ù hení na 6a yi, bèra à na à wékheró bío yí mí léé 6a yi.

⁸ Ká a nùpue yí máa loń bĩa làa wo te mín yi, sònkú bĩa bĩo sã a yi binbirĩ, se bĩo ó o le mí dó mí sli o *Krista yi ó o bĩnĩa món. O yàá sũnsũmána po yĩa yí dó mí sli wo yi.

⁹ O hã na lúlúio yú ho búarátin lé yĩa ko ò o mĩ dé 6a mahãawa t̄ahũ, o ko ò o wé o hã na yan le cúekúee.

¹⁰ O ko ò o wé hã na 6a nùpua wee kònbi o wén-tentewà na kà bĩo yi: O buan mí zàwa sese, o tà á 6a nĩ-hãní làara a wán, o sɛera bĩa bĩo sã le Dónbeenĩ yi zení,* o séenia bĩa yú le lònbee lè mí síiwà, hã wén-tentewà lè mí síiwà cèrèè ó o wó.

¹¹ Ká 6a mahã-fla bán ù lén nĩ. Lé bĩo á pãahũ na ká mu yaamu bĩo wi 6a yi, à 6a sia bĩo wéró wé à 6a bĩnĩ a Krista món.

¹² Ká 6a wó ká, se 6a òúná sú lé bĩo á bĩo 6a dó mí òinĩ le mí máa ya á 6a yáara.

¹³ Hen ká fo mà 6a dó 6a mahãawa òinĩ á 6a wé è hée è vará 6a nùpua òinĩ ká 6a máa sá dèe. Mu yàá máa kãna bún yi mí dòn, 6a lé 6a dàn bíorowà, á wee kúee mí òinĩ hã tũiáwà na bĩo yí ciran 6a yi.

¹⁴ Lé bún búenbúen bĩo yi á ï wi à 6a mahã-fla à yaka à te mí zàwa wé loń yi mí zínĩ yi, bèra a na à wa zúkúsa yí yí bín-kora mĩ lèé wén.

¹⁵ I wee bío bún lé bĩo á 6a búii yàá dèenia yèrèmáa bò a *Satãni yi.

¹⁶ Ká hã búii na lé o kèrètíe bãn temínlowà búii lée mahãawa, ó orén lé yĩa ko ò o wé séeni 6a, bèra a na à bán bĩo wãa yí wé sèró 6a kèrètíewa kuure wán. Bún ká 6a mahãawa na séenilowà mía á 6a kèrètíewa kuure á à dàn wé è séeni.

¹⁷ Ba kèrètíewa kuure ya-díwá na wee sá mí tonló sese á ko lè le kònbi lè le séeni, sònkú bĩa wee dé mí sòobéè le Dónbeenĩ bíonĩ bueró yi à wé kàrán 6a nùpua làa de.

¹⁸ Le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ á bĩo kà túara yi: «Hen ká a nàa wee và ho òinĩ yi à ù yí ca a òinĩ.»† Mu pá bĩnĩa túara: «O ton-sá ko lè mí sàánĩ.»‡

¹⁹ Hen ká 6a kèrètíewa kuure ya-dí búii ó o búii le o wó khon bĩo búii bĩo yi à ù le bãnso sèerása nùwã òun tàá nùwã tin keń, ká bún mía à ù yí tà mu.

²⁰ Yĩa wé wó khon à ù ve o à bíoráa 6a nùpua yĩo yi. Ká fo wee wé làa bún á mu ù zãní bĩa ká á 6a máa dé mítén hõn wárá so yi.

²¹ Bĩo ká lé bĩo á ï wee henĩ ì na foń le Dónbeenĩ là a Yeesu Krista lè 6a tonkarowà na ho wáyai yahó: Sòobá ùten à bè mu yi, à wé yí hueeka 6a nùpua mín yi.

²² Wé yí zà ù sli wán à bè ù nínĩ nùpue wán dérãa wo ho tonló yi 6a kèrètíewa kuure yi ká fo yí zũ bĩo ó o karãa sese.

* **5:10** Hã zení sɛeró: Mu kúarà le o tà liinia mítén á sá non bĩa bĩo sã le Dónbeenĩ yi. † **5:18** Mi loń Lándá zéeni lo vũahũ (Deutéronome) 25.4 ‡ **5:18** Mi loń Luki vũahũ 10.7

Yí leé o búí bè-kora yi làa wo, le ùnén ù bèere à wé o nùpue na wee ce le Dónbeení yahó.

²³ Wé yí ñu ñumu mí dòn, ká ù wé ñu ho *dìvén cínú ù pìohó na wee vá túntún bïo yi.

²⁴ Ba nùpua búí bè-kora na 6a wee wé wee mi denkhèen hàrì ká 6a yàá dìn yí cítíó 6a. Ká 6a búí bán bèn bïo wee zūnì làa món.

²⁵ Lé làa bún sîi á há wén-tentewà wee mináa wéréwéré mu khoomu yi. Há yí máa sà yi hàrì ká há bïo yí zūna fua.

6

¹ Bïa lé 6a wobáanì búenbúen ko 6a wé k̀nbi mí ñúnása, bèra a na à 6a nùpua yí yáa le Dónbeení yèni, à mún yí bío yí khe ho kàránlò na wa wee na dání yi.

² Ká bïa ñúnása dó mí sîa o *Krista yi à 6a yí leéka le bïo 6a lé bán zàwa 6a síadéro bïo yi á 6a máa wé è k̀nbi 6a. Ba yàá ko 6a wíoka wé sá na 6a yi lè mí sòobéé, lé bïo á 6a ñúnása mu na 6a wee sá na yi á dó mí sîa le Dónbeení yi á 6a wa 6a.

Bún bïowa so á ù kàrán lè 6a nùpua à hení 6a sîa mu wéro yi.

Ho kàránlò na bïo yi bon lè le wári warlò bio

³ Ká a búí wee kàrán bè-vio na wi mí dòn làa bún, á yí tà wa Nuhúso Yeesu *Krista bíoní binbirí yi, á mún yí tà bïo wa wee kàrán lè 6a nùpua waten buaró dání yi,

⁴ se wón 6ànsò wee yòoní miten, o yí zū hàrì dèè. Bïo ò wa lée zía làa wàanì kánlò. Bún wee búen lè le yandee lè há zía lè há làntàa, lè há yile-kora.

⁵ Ba nùpua wé kán mín fèè lé bïo 6a yilera yí se, làa bïo 6a yí zū ho tūiá poni. Ba wee leéka le ká mí tà bò bïo sí le Dónbeení yi á mí ì yí le wári.

⁶ Mu bon, le síidéro le Dónbeení yi cùnú wi làa sòobéé ká bïo fo yú á ù sîi wan bïo yi.

⁷ Wa wee te ká wa dèè búí mía, ká wa khíi wee hí á wa mún máa bua dèè búí máa lénnaa.

⁸ Lé bún ká wa yú bïo wa à dí, á yú há sí-zínia se bún á à yí wèn.

⁹ Ká bïa wi à 6a wé ho nàfòró 6ànsowà konloon bán wee dé miten mu bè-kora wéro yi, à keí lòn nùpua na á dádá vūn. Ba wa mu bïo na ñuhú mía, na wee bóoní a nùpue yi, à yáa wo búenbúenbúen.

¹⁰ Mu bon, le wári warlò á wee búen lè mu bïo na yí se lè mí síiwà. Ba nùpua búí khèra lè le Dónbeení, lé bïo 6a sòobáa dó mí sîa le wári càrò yí dà, á 6a lò bèn wee be mu tá làa sòobéé.

Le zéenti na ó o Poole nan o Timotee yi

¹¹ Ká ùnén na dó ù sîi le Dónbeení yi, khèn làa bún biowa so búenbúen. Wíoka sòobá ūten à wé wé bïo téréna le

Dónbeenĩ yahó. Bua ũten làa bïo mu sínáa le Dónbeenĩ yi. Wé dé ũ sli le yi fě́ě, à wań 6a nùpua, à wé hĩ ũ sli à mún wé wayi.

¹² Wíoka dé sòobě́e ũ siidéro o *Krista yi làa bïo ó o dásí wee déráa mí sòobě́e à firáa hã fio bïo síi, à ũ yi le mukānĩ na máa vé. Lé bũn bïo yi á le vonnáa fo, á fo bía ũ siidéro le Dónbeenĩ yi bïo wéréwéré 6a seéràsa cèrèe yahó.

¹³ I wee hení bïo kà á à na foń le Dónbeenĩ yahó, lerén na wee na le mukānĩ mu bïo búenbúen yi, í mún wee hení mu ù na foń o Krista yahó, wón na mà ho tũíá wéréwéré o Pilaate yahó.

¹⁴ Wé bè bïo á ĩ bía nɔn foń yi sese, wé mu le mu jii sí bèra a na à nùpue yí dàń mĩ wékheró bïo leé foń fúaa wa Nuhũso Yeesu Krista khiĩ bĩnía 6uara.

¹⁵ O khiĩ 6uen ho pãahũ na le Dónbeenĩ le mu ko yi: Lerén Dónbeenĩ na mu bè-tentewà le mí sliwà wee lé cón, na dà mu bïo búenbúen, á lé le Dónbeenĩ mí dòn. Le lé 6a bá-zàwa búenbúen bée, á lé 6a júnása búenbúen Nuhũso.

¹⁶ Lerén mí dòn lé dïo wi fě́e. Mu khoomu na le wi yi bãn síi á nùpue yí dà máa sùará yi. Nùpue dĩn yí mɔn le, ó o búii mún yí dà máa mi le. Le ho cùkú le ho pánká à bïo sí le yi fě́e. Amiina!

Ho nãfòró 6ãnsowà zéeni

¹⁷ Hení mu na ho nãfòró 6ãnsowà yi le 6a wé yí yòoní mĩten, le 6a yí dé mí sía ho nãfòró na yí máa mía yi, à leéka le ho dà à kãní 6a mu bïo búenbúen yi, ká 6a dé mí sía le Dónbeenĩ yi, dén na wee na mu bïo búenbúen wen à wa sía wa bïo yi.

¹⁸ Bío na 6a yi le 6a wé wé mu bè-tentewà, à wé wé mu cèrèe. Le 6a wé hén mí níní à séení 6a nùpua.

¹⁹ Ká 6a wee wé kà síi, se léé nãfòró binbirĩ á 6a wee bàrà sese ká le míten à khiĩ yíràa le mukānĩ binbirĩ.

Le mɔndén zéeni

²⁰ Timotee, bïo le Dónbeenĩ kàràfáa foń á ũ wíoka pa bïo sese. Hã bín-conconwà làa hĩa bïo búii yí cèéra le Dónbeenĩ yi à ũ yí tà bïo. Mu bïo na 6a wee ve làa bïo zũńló ká mu jɔń yí bon bãn kàránló á ũ mún yí tà bïo.

²¹ Bũn bïo zũńló so á 6a búii dó mí sía yi lé bũn te bïo á 6a bĩnianáa le Dónbeenĩ mɔn. Le le Dónbeenĩ wé mí sãamu làa mia.

Ho nun n̄i v̄ah̄ na ó o Poole túara n̄n o Timotee yi

V̄ah̄ túaró n̄h̄

P̄ah̄ na ó o Poole wee túa ho v̄ah̄ na kà yi ká a wi ho kàsó yi ho Oroomu yi. O lò h̄ia wee be (2.9) à n̄pue na à séení a mún m̄ia (4.16).

B̄io ó o Poole mu wee leéka le mí h̄úmú wà 6ueé s̄uará, ó o bánbáa ò o kenía o Timotee na ó o wa làa s̄obéε. O Poole wee dé le Dónbeen̄i b̄arákà o Timotee mu b̄io yi. O wee hen̄i na a yi le o f̄ará ð̄n mí s̄id̄eró o *Krista yi wán, à bánbá wé sá le Dónbeen̄i b̄in-tente bueró tonló, h̄ar̄i ká 6a n̄pua wee beé o lò ho tonló mu s̄aró b̄io yi (1.1–2.13).

O Poole pá b̄in̄ia b̄ia n̄n wo yi le o h̄è 6a n̄pua na wa h̄ã b̄in-conconwà b̄ioró. Lé b̄io á mu yí m̄aa na à le Dónbeen̄i tonló va làa yahó, ò o b̄ia n̄n o Timotee yi le o wé làa b̄io mín̄én wee wéráa, à lá ho t̄iáa poni, lè le wamin̄i, lè ho ten liin̄iló ð̄n̄i. O mún b̄ia n̄n wo yi le o yí n̄nsá ho k̄ar̄ánló tente na ó o yú b̄io yi (2.14–4.5).

Ho v̄ah̄ véení ó o z̄een̄ia b̄io ó orén mí b̄εere lò bonnáa, làa b̄io le Dónbeen̄i séenían̄aa wo o l̄onbee yi (4.6–18).

Le t̄en̄ti

¹ Mu lé ín̄én Poole, ȳia le Dónbeen̄i lè mí s̄ii b̄io á wó á ï lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mi wee túa ho v̄ah̄ na kà. Le tonkaa mi le ï bue le muk̄an̄i binbir̄i na m̄aa vé b̄io, ð̄io le Dónbeen̄i dó mí n̄ii le mí ì na w̄en wa páan̄iló là a Yeesu Krista b̄io yi.

² I wee túa ho á à na ūn̄én Timotee na lé ï za na ï wa làa s̄obéε yi. Le o Maá Dónbeen̄i lè wa N̄uh̄so Yeesu Krista wé mu s̄amu làa fo, à z̄ūn̄ ū mak̄ar̄i, à na ho h̄érà foñ.

O Poole wee hen̄i a Timotee s̄ii

³ I wee dé le Dónbeen̄i b̄arákà, dén na á ï wee sá na yi le le yi na wee ce làa b̄io á wán maáwà fù wee sá nanáa le yi b̄io s̄ii. Le wisoni lè ho t̄n̄ah̄ ká ï wee flo, à ï mún wé flo na foñ.

⁴ Hen ká ï wee leéka le w̄é na fo wá b̄io p̄ah̄ na á ï wà día fo yi, à ï s̄ii vá làa s̄obéε à ï b̄in̄i mi ū wán à z̄amaka mu b̄io yi.

⁵ I mún wee leéka b̄io á fo d̄or̄aa ū s̄ii lè ū s̄obéε o Yeesu *Krista yi b̄io. Dén s̄id̄eró so na k̄era m̄in̄ b̄uaa Loyiisi lè m̄in nu Eniisi yi, à ï láa le lé dén 6an̄ s̄ii mún wi ūn̄én yi.

⁶ Lé b̄ūn̄ n̄n á mu b̄io wéró p̄anká na le Dónbeen̄i n̄n foñ p̄ah̄ na á ï b̄ò ï n̄in̄i ū wán yi, á ū w̄ioka dé s̄obéε yi.

⁷ Mu bon, le Dónbeenĩ Hácírí na le non wen yínorí záníi Hácírí, ká le mǎhá wee na ho pánká wen, á wee wé à wa wań 6a nùpua, à mún dàń waten 6ua yi.

⁸ Awa, á ũ yí n̄yí o Nùhũso b̄io bíoró yi, à ũ mún yí n̄yí b̄io á ínén wi ho kàsó yi b̄io yi. Ká ũ tà à wa páaní le lònbee yi le Dónbeenĩ bín-tente b̄io yi, à wé mu lè ho pánká na le Dónbeenĩ non fon.

⁹ Le Dónbeenĩ mu lé d̄io kǎnía wen á hueekaa wen à wa b̄io sí le yi. Mu yínorí wa wén-tentewà b̄io yi á le wóráa mu. Mu lé lerén lè mí s̄áamu kǎnía wen làa b̄io le lon le mí ì wéráa mu. Bún le fèra wíokaa wa b̄io yi o Yeesu Krista pánká yi ká ho d̄imíjǎ d̄in yí léra.

¹⁰ B̄io ká wán á mu s̄áamu mu b̄io wáa wee mi wéréwéré, lé b̄io á wa kǎn̄ilo Yeesu Krista 6uara 6ueé fá mu húmú f̄uhũ. O zéénia le ká wa tà le Dónbeenĩ bín-tente b̄io, á wa à yí le mukǎn̄i binbirí na máa vé.

¹¹ Inén le Dónbeenĩ léra á wó lè mí tonkaro, á le 1 bue mí bín-tente na 6a nùpua yi à mún kàrán 6a làa de.

¹² Lé b̄in b̄io yi á ï wiráa le lònbee na ká yi, á mu n̄yio mún yí dú mi, lé b̄io á ï z̄u ȳia á ï d̄ó 1 síi yi, á ï láa mu yi le le dà à pa le bín-tente na le kàràfáa m̄i b̄io. Mu bon, le è pa le b̄io fúaa le wizonle na ó o kh̄ii b̄in̄i ì buen yi.

¹³ Ho t̄iia poni bíon̄i na á fo jǎ 1 c̄ón á ũ 6ua, à bè le yi. Wé mu lè le síidéró o Yeesu Krista yi à wań 6a nùpua ũ páan̄iló làa wo b̄io yi.

¹⁴ Mu bè-tentewà na le Dónbeenĩ kàràfáa fon mí Hácírí na wi làa wen pánká yi, á ũ pa b̄io.

¹⁵ Fo z̄u le ho Aziĩ k̄ohũ nùpua na dó mí sía le Dónbeenĩ yi c̄èrèè pǎ mi día. O Fizee le à H̄em̄ozeene mún wi 6a f̄ahũ.

¹⁶ Le o Nùhũso wé mí s̄áamu là a On̄ezifoore z̄i-j̄uhũ nùpua, lé b̄io ó o wee híi 1 síi túntún. B̄io á ï wi ho kàsó yi ó o yí máa n̄yí b̄io yi 6a nùpua yahó.

¹⁷ P̄ahũ na ó o 6uara ho Oroomu yi hen ó o bánbáa ò o cànkaa mi fúaa b̄io ó o yú mi.

¹⁸ Le o Nùhũso z̄un̄ o màkárí n̄onzon̄ na ó o kh̄ii 6ueé cítí 6a nùpua yi. Fo z̄u le p̄ahũ na á ï hía wi ho Efeze lóhó yi ó o séénia mi làa s̄obéè.

2

O ton-sá ko lè mi s̄án̄ni

¹ Ká ũnén na lé 1 za, wé yí ũ pánká mu s̄áamu na ó o Yeesu *Krista wó làa fo yi.

² B̄io á ï kàráanna lè 6a nùpua 6a seéràsa c̄èrèè yahó na fo jǎ 1 c̄ón, ũ b̄in̄i kàrán lè 6a nùpua na láayi wi, bíà dà à b̄in̄i ì kàrán mu lè 6a 6úí.

³ Le lònbee na wee yí o Yeesu Krista ton-sáwá á ũ tà yi làa b̄io ó o dásí tente wee t̄aráa le lònbee yi b̄io síi.

⁴ O dásí na wi ò o bïo wé sɪ mí jùhũso yi wón yí máa wé día míten à bè-vio búí bũmaka.

⁵ O nùpue na wi hã penkaa lùwíi yi á mún yí dà máa yí bïo ko làa wo ká a yí bò 6a lùwílowà làndá yi.

⁶ O vâro na wee tà beé mí lò ho vâró yi lé yïa ko ò o wé o yahón nùpue na á à yí mí lònbee cũnú.

⁷ Wé và ũ yi bïo á ï wee bío na foñ wán, ó o Nùhũso ò wé á fo ò zũñ mu búenbũen kúará.

⁸ Bĩní leéka a Yeesu Krista na vèera bïo, wón na lé o *Daviide m̀nmanii. Bũn lé le bín-tente na á ï wee bue.

⁹ Lé lerén bín-tente mu bïo yi á 6a cannáa mi dó ho kàsó yi á wee beé lò lòn nùpue na wó khon. Εε ká le Dónbeenĩ bionĩ dén á nùpue yí can.

¹⁰ Lé bũn nɔn á ï wee tà le lònbee lè mí sɪwà yi bïa le Dónbeenĩ hueekaa bïo yi, bèra a na à bán mún kãní 6a páanilò là a Yeesu Krista bïo yi à 6a dàñ zo a cùkú na máa vé yi.

¹¹ Le bionĩ na ká láayi wi:

Ká wa ká lòn nùpua na páanía húrun làa wo,
á wa mún ñ yí le mukãní làa wo.

¹² Ká wa wee dàñ hĩ wa sïa,
á wa à dí le béenĩ làa wo.

Ká wa pá a,
ó orén mún ñ pí wɛn.

¹³ Ká wa yí máa wé bïo ó o le wa wé,
ó orén yí máa yèrè má mí jii.
Mu bon, bïo ó o karáa ó o yí dà máa lé wán.

Le Dónbeenĩ bionĩ bueró na jii tun

¹⁴ Bío na 6a kèrètɛwa yi le 6a bĩní leéka mu bïowa na ká bïo, à hení mu na 6a yi le Dónbeenĩ yahó le 6a wé yí dé míten le wãanii na jùhũ mía yi. Le yí máa séení bïa wee jí le ká mu yínɔñ 6a yáaró.

¹⁵ Sòobá ũten à wé o nùpue na láayi wi le Dónbeenĩ yahó. Bua ũten là a ton-sá na yí máa n̄yi mí ton-sánii bïo yi bïo sii, à wé bue ho tũíá poni bionĩ.

¹⁶ Hã bín-conconwà làa hĩa bïo búí yí cɛéra le Dónbeenĩ yi à ũ yí dé ũten yi, lé bïo á bïa wee dé míten hñn bionĩ so sii yi á wee wíoka khèn lè le Dónbeenĩ ká 6a wà.

¹⁷ Bán nùpua so bionĩ ka lòn cãká na wee beeni. O Himenɛɛ là a Filɛete wi 6a nùpua mu t̄ahũ.

¹⁸ Ba khèra lè ho tũíá poni lé bïo 6a wee bío le 6a ñ-hía vèera khĩna, à v̄inínáa 6a nùpua à 6a bĩnía a Yeesu m̀n.

¹⁹ Εε ká le Dónbeenĩ ñpomu bán yí máa dèké yi lòn zli na jùhũ fárá t̄ina bïo sii. Mu túara le zli mu jùhũ na fárá t̄ina wán ká sii: «O Nùhũso zũ bïa bïo sã a yi». Mu mún túara le: «Bia le mí bïo sã a Nùhũso yi lè mí ñ-kéní kéní wãa wé yí wé bè-kohó».

²⁰ O nàfòró bànsò zii yi á ho ònló sía lè mí síwà wi yi. Hã búí wó lè ho sánú, hã búí wó lè ho t̄p̄n̄n, hã búí má lè ho córó, hã búí lé hã búéni á 6a tan. Hã búí 6a wee sáráa hã wizon-beera yi, ká hã búí 6a wee sáráa hã wizon-káamáawa yi.

²¹ Hen ká yia wee ceé mítén ho kàránlò mu dání yi, wón á à kéni lòn ònló dèè na 6a wee sáráa le wizon-beeni yi bío síi. O bío á à sí mí Núhúso yi, á bío n̄h̄ú ù kéni o c̄n̄. O wíokaa hã wén-tentewà wéró bío yi.

²² Awa, á mu bío na yí se na wee vá 6a yàrówá dé mu bè-kohó yi á ù khènnáa. Bánbá á ù wé o n̄pue na téréna, à sídéró le Dónbeeni yi fàrá t̄n̄, à wań 6a n̄pua, à wé à ho h̄érà kéni ùnén làa ba p̄ah̄ú. A b̄ia sía wee ce á wee fio wa Núhúso yi à mún wé làa b̄n̄ bío síi.

²³ Hã b̄n̄-conconwà bíoró á ù yí dé ütén yi, fo zū le mu wee buen lè hã warà.

²⁴ O o Núhúso ton-sá n̄n̄ yí ko ò o wé tá warà. O ko ò o wé wé mu tentemu lè 6a n̄pua búenbúen, à wé d̄n̄ kàrán 6a n̄pua. O ko ò o wé o n̄pue na mu bío búenbúen wee kúu yi.

²⁵ H̄arí b̄ia yí tà a bío ó o pá ko ò o wé wayiráa à kàrán 6a, n̄n̄-sí á le Dónbeeni ì wé á 6a sía á à yèrémá á à tà ho t̄iá poni bío.

²⁶ Le è wé á 6a à zūn̄ bío se, á à fee mítén o *Satāni ní yi, wón na ka lòn dádá na lá v̄n̄ 6a á 6a wee wé o síi bío.

3

Mu b̄iowa na khii wé á ho òm̄j̄ná à véráa

¹ Zūn̄ mu, le ká mu bío búenbúen véró kh̄ii wà 6ueé d̄á, á le lònbee á à kéni làa sòobéè.

² Lé bío mu p̄ah̄ú ká 6a n̄pua wé è cà mí kùrú bío mí dòn. Ba à wań le w̄arí á à poń mu bío búenbúen. Ba wé è khòní mítén, á à yòní mítén. Ba wé è bío hã b̄n̄-kora á à léé le Dónbeeni yi. Ba z̄awa máa wé è ní mín n̄w̄á b̄oní. Ba n̄pua á à wé 6a bè-yízūrlowà. Bío lé le Dónbeeni bío á 6a máa wé è dé k̄n̄bii yi.

³ Ba máa wań mín n̄pua. Ba máa wé è zūn̄ n̄pue mak̄arí. Ba wé è yáa 6a n̄pua yènnáa. Ba máa wé è d̄n̄ mítén máa 6ua yi, 6a à wé 6a n̄-sūmáa, bío se á 6a máa wań.

⁴ B̄ia làa ba lé le n̄ii á 6a wé è lé m̄n̄. Ba máa wé è le mí yiwa máa wéráa mu bío. Ba à wé 6a khònlowà, 6a à wań mí sía bío á à poń le Dónbeeni.

⁵ Ba wé è 6ua mítén lè 6a wee wé bío sí le Dónbeeni yi, à le p̄anká 6a n̄n̄ yí tà bío. Bán n̄pua so á ù khènnáa.

⁶ Ba n̄pua mu t̄ah̄ú 6a búí wé è lé yí á à zo hã z̄íní, á zoó kh̄a 6a h̄awa búí na sídéró yí fàrá yí t̄ina, á sú lè mu bè-kora, à 6a yèrémá bè 6a b̄oní yi. Ba h̄awa mu sía wee vá mu bío na yí se lè mí síwà wéró yi.

⁷ Ba wee kení míten féeé ká 6a màhã yí dàńna yí zūna ho tūiá poni.

⁸ Bán nùpua so yí tà ho tūiá poni bïo làa bïo ó o Zanɛɛsi là a Zãnbɛɛsi* hĩa yí tàráa o *Mɔyiize bïo bïo sii. Ba yilera yí se, 6a yí dó mí sĩa sese le Dónbeenĩ yi.

⁹ Ɛɛ ká 6a bïo màhã máa va làa yahó lé bïo 6a nùpua búenbúen zū le 6a vūnun làa bïo ó o Zanɛɛsi là a Zãnbɛɛsi víló bïo hĩa zūnanáa bïo sii.

Bïo 6a kenia làa fo, á ù 6ua sese

¹⁰ Ɛɛ ká ũnén wón zū bïo á ï wee kàrán lè 6a nùpua, á zū bïo á ï wee 6ua lè ìten. Fo zū ï tonló jùhũ, á zū bïo á ï dóráa ï sii le Dónbeenĩ yi. Fo mún zū bïo á ï wee hĩnáa ï sii làa bïo á ï waráa 6a nùpua. Fo zū bïo á ï wee jĩnáa ï yi.

¹¹ Bïo 6a nùpua jĩnĩanáa ï sãnía, á beéra ï lò ho Antiosi lè ho Ikoniyuumu, lè ho Lisitere lórá yi, á fo zū. Mu bon, 6a 6èntĩn beéra ï lò làa sòobéé. Ɛɛ ká wa Nùhũso màhã kãnía mi mu búenbúen yi.

¹² Bĩa búenbúen na wi 6a 6ua míten à héha làa bïo le Dónbeenĩ sii vá yi wa páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi, bán 6a à beé lò.

¹³ Ká 6a ñi-sũmáa lè 6a sabín-fũaalowa, bán sũnsũmámu lè 6a sabioní wé è dé wán ká mu wà. Ba à vĩnĩ 6a nùpua, á 6a nùpua mún ñ vĩnĩ 6arén.

¹⁴ Ká ũnén, bánbá à ù wé bè bïo á fo kenia yi, à tà mu yi lè ù sii búenbúen. Ũnén ù bɛɛre zū bĩa kenia mu làa fo.

¹⁵ Le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ á fo zū bïo hàrí ù háyónmu yi. Lé lerén dà à na mu bè-zũrĩnĩ binbirĩ foñ, bïo á fo dà à bè yi á à déráa ù sii o Yeesu Krista yi á à kãnínáa.

¹⁶ Le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ á túara lè lerén mí bɛɛre Hácírĩ pánká. Le bionĩ mu bïo jùhũ wi làa sòobéé. Lé lerén wee kàrán o nùpue, á wee wé ò o pĩ bïo yí bon, lé lerén wee bé o nùpue, le mún wee wé ò o wé wé bïo térénna.

¹⁷ Lé bũn ñ na ká le Dónbeenĩ nùpue á à dàń wé è wé hã wárá na se.

4

O Poole m̀ndén bïo na ó o hentia

¹ Bïo ká lé bïo á ï wee hení ï na foñ lè le sòobéé le Dónbeenĩ yahó, là a Yeesu *Krista yahó, wón na khíi 6uen 6ueé cití 6a yèn-vèeniasa lè 6a ñi-hía á mún 6ueé dí mí béenĩ.

² Hàrí ho pãahũ wé se loo, à ho yí wé se loo, à ù wé bue le Dónbeenĩ bionĩ. Bĩa wé wó khon à ù zéeni 6a wékheró bïo na 6a yi, à hení mu na 6a yi le 6a día mu bè-kora wéro. Wé hení 6a sĩa. Bũn búenbúen á ù wé jĩ ù yi à wé kàrán 6a.

* 3:8 Mi loĩ Léro vūahũ (Exode) 7.11-12

³ Lé bɔ á p̄ahũ búí khíi d̄á ká 6a nùpua máa wé è jí b̄ia wee kàrán 6a lè ho t̄iá poni c̄s̄n, ká 6a wé è wé b̄io s̄í 6a yi, á wé è jí 6a n̄i-kàránlowà c̄èr̄è na b̄io yí bon c̄s̄n.

⁴ Ba à p̄í ho t̄iá poni b̄io ká 6a à bè h̄a sabíoní m̄ón.

⁵ Εε ká ũnén wón z̄ũn ũten 6uaró mu b̄io 6úen6úen yi, tà le lònbee yi. Wé bue le Dónbeenĩ b̄in-tente na 6a nùpua yi. Sá ho tonló mu sese làa b̄io mu koráa.

⁶ Ká ĩnén wón h̄úmú s̄uàráa, ĩ ka lòn ȳia na 6a yan lè le muĩn̄í wó.

⁷ I sá a Yeesu Krista tonló lè ĩ s̄i 6úen6úen lòn nùpue na san ho saró lè mí s̄òb̄éε. B̄io le Dónbeenĩ le ĩ wé á ĩ wó á mu j̄ii s̄ú lòn nùpue na lùwa vaá d̄s̄n hen na ó o ko ó o vaa d̄á yí. I s̄iídéró o Yeesu Krista yi á ĩ yí día.

⁸ B̄io ká wán á ho c̄nú na ko làa mi b̄io á ĩ wó b̄io t̄ér̄enna b̄io yi, á bàrá pan mi ho wáayi. O N̄úh̄uso na lé o cítí f̄i na t̄ér̄enna á à na ho c̄nú mu m̄i p̄ahũ na ó o khíi cítí 6a nùpua yi. Mu máa wé ĩnén ĩ dòn ó ò na ho c̄nú yi, ká b̄ia 6úen6úen na wee lòní a b̄iní buenló ó o mún ñ na ho yi.

O Poole wi ò o Timotee buen o c̄s̄n

⁹ Bánbá à ũ buen ĩ c̄s̄n f̄uaf̄uà.

¹⁰ Lé b̄io ó o Demaasi wà ò o día mi á van ho Tesaloniiki lóhó ho d̄im̄iná biowa na ó o wa b̄io yi. O Keresán wón wà van ho Kalasii k̄s̄h̄, ò o Tiite 6èn van ho Dalamatii k̄s̄h̄.

¹¹ O Luki mí dòn lé ȳia wi hen làa mi. Hen ká fo bò o buen à ũ fé o Maaki buennáa, lé b̄io ó o dà wee séení mi ho tonló yi.

¹² O Tisiiki wón á ĩ tonkaa ó o van ho Ef̄eze.

¹³ Fo bò o buen à ũ 6uee lé ho Torowaasi yi à ũ lá ĩ báká beenĩ na á ĩ día o Kaapuusi c̄s̄n 6ua buennáa. Fo bò o buen à ũ mún khuii ĩ v̄onna, s̄ònkú ĩ s̄onna na ho túaró wi wán. ¹⁴ O Al̄ekis̄andere na lé o kháa-liki 6ènt̄in wó khon làa mi d̄akh̄ina. Le Dónbeenĩ á à s̄aání a yi á à héha làa b̄io ó o wó.

¹⁵ ũnén mún pa ũten b̄io lé b̄io á b̄io wa wee kàrán lè 6a nùpua ó o yí tà b̄io h̄úúu.

¹⁶ B̄io 6a n̄in-yání buan mi vannáa le cítí f̄iin̄i, á hàrí nùpue yí 6ueé tà ĩ j̄ii, 6a 6úen6úen p̄á mi día. Le le Dónbeenĩ s̄en mu día na 6a yi.

¹⁷ Εε ká a N̄úh̄uso wón pan ĩ b̄io á n̄on ho p̄anká m̄i á ĩ bueraráa o bíoní á b̄ia yí z̄ũ le Dónbeenĩ c̄èr̄è j̄á le. Lé orén k̄ánia mi 6a kúdenwà yi.

¹⁸ O N̄úh̄uso á à k̄aní mi mu bè-s̄umáa 6úen6úen yi. O ò k̄aní mi á ĩ k̄eĩ ho wáayi o bá-z̄amu yi. Le ho c̄ukú à b̄io s̄í a yi f̄éε h̄a l̄ulúio na j̄ii m̄ia yi. *Amiina!

Le m̄óndén t̄ènt̄i

¹⁹ I wee t̄èní a Pirisiiye là a Akilaasi yi. I mún wee t̄èní a On̄ezifoore z̄i-j̄uh̄ nùpua yi.

²⁰ O Erasiite wón kará ho Korɛnte yi, ká a Torofiimu wón á ï dĩa ho Milee yi lé bɔ́ ó o lò yí here.

²¹ Bánbá à ù bɔ́n ká le tɛ̀nɛ̀ ðĩ̀n yí hĩ̀nɔ̀n.

O Ebuluusi, là a Pudɛ̀nsi là a Linuusi là a Kolodia lè wàn zàwa lè wàn hĩ̀nni kèrètɛ̀wa na wi hen b́úenb́úen wee tɛ̀nɛ̀ fɔ̀n.

²² Le wa Nùhúso kɛ̀n làa fo, le o wé mí sãamu làa mia.

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn o Tiite yi

Vūahū túaró pūhū

O Tiite hīa lé o Poole nī-kenínii. O yínɔ́í zúifù (Kalasiisa 2.1-3). O hīa wee bè là a Poole à 6a sá le Dónbeení bín-tente bueró tonló.

Pāahū na ó o Poole wee túa ho vūahū na kà á à na a yi, ká a wi ho Kerεete yi á wee loń 6a kèrètɛwa kuio na wi hā lórá na bín yi bío, à hā wé va lè mí yahó (1.5).

Mu nín-yání ó o Poole zéenia bío á 6a kèrètɛwa kuure ya-díwá ko 6a 6ua lè mítén (1.5-16).

Bún món ó o Poole zéenia o Tiite làa bío ó o ko ò o wé kàrán lè 6a kèrètɛwa kuio. Hñn kuio so lé 6a nī-kīa kuure, lè 6a hā-kīa kuure, lè 6a yàrówá kuure, lè 6a wobáaní kuure (2).

O mún zéenia bío 6a kèrètɛwa ko 6a 6ua lè mítén à dàń kεεnínáa mín wán lè ho hээрà, ká hā zía lè hā bín-zàwa lè ho sankaró mía 6a pāahū. Bún món ó o tènía 6a yi (3).

Le tènii

¹ Mu lé ínén Poole á túara ho vūahū na kà. I lé le Dónbeení ton-sá là a Yeesu *Krista tonkaro, bèra a na à bīa le hueekaa à 6a sīadéró wíoka fàrá tīn à 6a zūń ho tūiá poni na à wé á 6a à 6ua mítén á à héha làa bío sī le Dónbeení yi.

² Lé bún ñ na á 6a dà à dé mí sīa wé è lòní le mukānī binbirī na máa vé, dío le Dónbeení dó mí jii le mí ì na bīa bío sá le yi yi ká bío búí dīń yí léra. Wa láa mu yi lé bío wa zū le le Dónbeení máa wé fī sabéré.

³ Ká bío le le mí ì wé pāahū dñ, á le zéenia bío le dó mi jii le mí ì wé wéréwéré lè 6a nùpua làa bīa le tonkaa le 6a bue mí bín-tente jini. Lé hón tonló so á wa kánilo Dónbeení kàrafáa mī.

⁴ Mu lé ínén Poole á túara ho vūahū mu nɔn únén Tiite yi. Fo lé í za binbirī wa sīadéró le Dónbeení yi bío yi. Le wán Maá Dónbeení lè wa kánilo Yeesu *Krista à wé mí sāamu làa fo à na ho hээрà foñ.

Ho tonló na ó o Tiite ko ò o sá ho Kerεete yi

⁵ I wà à ì día fo ho Kerεete kōhū yi, à ū wíoka bío á ínén làa fo 6úa pūhū à véení, à mún hueeka 6a nùpua bàráka hā lórá lè mi dà-kéní kéní na 6a kèrètɛwa wi yi à 6a dí 6a yahó. Liinī ū hácirí bío á ì henía nɔn foñ wán.

⁶ O ya-dí ko ò o wé nùpue na á bè-kohó yèni yí máa ve léé yi. O ya-dí ko ò o hāa yà-kéní na ó o yan lé wón mí dòn ò o kána yi à yí lé món. O zàwa ko à 6a dé mí sīa o Yeesu *Krista yi, 6a

mún ko à 6a zūn mīten ɓuaró, bèra a na à bè-kohó bǐo yí mǐ léé 6a yi, à 6a mún yí wé 6a zà-kāania.

⁷ Lé bǐo 6a kèrètɛwa kuure ya-dí lé le Dónbeenǐ ton-sá, lé bǔn bǐo yí ó o yí ko à bè-kohó yèni ve léé wo yi. O yí ko ò o wé nùpue na yí máa tà ní bǐa ká cǔn, á sǐi sùwa. O yí ko ò o wé o nùpue na wee ju ho *dǐvén dǎkhǐna, á wa hǎ bióní. O yí ko ò o wé o nùpue na sòobáa dó mi sǐi le wárí yi, á wee cà le làa bǐo yínón mu.

⁸ Ɛɛ ká a mǎhá ko ò o wé o nùpue na wee hén mí yahó sǐ 6a nùpua. O ko ò o warí mu bè-tente wéró. O ko ò o wé o bè-zūnminǐ ɓanso, á téréna, á wee wé bǐo sǐ le Dónbeenǐ yi, á dà wee ɓua mīten sese.

⁹ Le Dónbeenǐ bǐn-tente, dǐo lé ho tǔiá poni na kàrána làa wo ó o ko ò o wíoka ɓua sese. Ká a wee wé ká sǐi, o ò dàní wé è hení bǐa ká sǐa á 6a à bè ho kàránló na bǐo bon yi, á mún ñ dàní ñ zéeni wéréwéré làa bǐa le ho kàránló mu bǐo yí bon le 6a wee vǐnǐ mīten.

¹⁰ Mu bon, 6a kèrètɛwa cèrèɛ, sǔnkú bǐa wee bè ho *kúiiro lándá yi tǎhǔ, á yí máa ní dèɛ, á wee bǐo hǎ bǐn-conconwà à khàráa 6a nùpua vǐnǐ.

¹¹ Yí día le ɓánsowa so wé kàrán 6a nùpua lé bǐo 6a kàránló mu yí bon, ho wee yáa hǎ zǐ-ju-n-kùio. Mu yàa yínón bǔn mí dòn, 6a wee wé mu à càráa le wárí.

¹² Ho Kεεete kǔhǔsa ñ-kénǐ búi na ɓarén wee lá làa ju-cúa fεero á bǐa bǐo kà: «Ho Kεεetesa lé 6a sabín-fǔaallowa, 6a sǔnsǔmána lòn zǐn-bùaa, 6a lé 6a paríwà, bǐo 6a wa lé ho dará 6a dí.»

¹³ A mu ɓèn bon, o ñni mu tǔiá sǐ. Lé bǔn nɔn, á ũ zá làa ba à mǐ le sòobéɛ na 6a yi à 6a yèrémá dé mí sǐa bǐo bon yi

¹⁴ à yí tà 6a *zúifùwa hácin-bióní, làa bǐa pá ho tǔiá poni lándáwá yi.

¹⁵ Yia wee ce le Dónbeenǐ yahó, á lándá yí máa hè làa bǐo ɓúi díró. Ká yǐa yí máa ce le Dónbeenǐ yahó, á yí dó mí sǐi o Yeesu yi, wón wára ɓúenɓúen yí máa ce. Hǎrí o yilera yàa yí máa ce. O wó bǐo yí se à mu ñiyio máa dí o.

¹⁶ O wee bǐo wéréwéré le mí zǔ le Dónbeenǐ ɛɛ ká a wára hǔn wee zéeni le mu yí bon. O bǐo sǔii ló, o yí máa bè le Dónbeenǐ bióní yi, o yí dà bǐo na se máa wé.

2

Bǐo 6a kèrètɛwa ko à 6a ɓua lé mīten

¹ Ɛɛ ká ũnén wón wé kàrán 6a nùpua le ho kàránló na bǐo bon.

² Bǐo na 6a ñ-kǐa yi le 6a wé ɓua mīten yi mu bǐo ɓúenɓúen yi. Le bǐo 6a à ɓua lé mīten à wé à 6a nùpua kǔnbi 6a. Ba ko à 6a wé mu bè-zūnminǐ ɓánsowà, á wé 6a nùpua na fára tǐna mí

siadéro le Dónbeenĩ yi, à wé wań 6a nùpua làa sòobéε, à wé jĩ mí yiwa.

³ A ũ mún bío na 6a há-kĩa yi le bío 6a wee 6ua lè mítén à héha làa bío le Dónbeenĩ sli vá yi. Ba yí ko 6a wé yáa bíá ká yènnáa, à yí sòobá yí dé mítén ho *dívén júló yi. Ba ko à 6a wé zéeni 6a nùpua làa bío se.

⁴ Ká 6a wee wé kà sii á 6a à dàń wé è kàrán 6a há-fla làa bío 6a ko 6a wańnáa mí bǎrání lè mí zàwa,

⁵ á à wé mu bè-zǔrĩminĩ 6ànsowà, á wé è kǎja mí bǎrání mí dòn yi, á wé è loń mí zĩní tonni yi sese, á à wé 6a há-tentewà, á wé è liinĩ mítén á à na mí bǎrání yi. Ká 6a wee 6ua mítén kà sii, á 6a nùpua máa wé è bío há bín-kora máa leé le Dónbeenĩ bíonĩ yi.

⁶ Mún hení na 6a yàrówá yi le 6a wé mu bè-zǔrĩminĩ 6ànsowà

⁷ mu bío 6úen6úen yi. Ʋnén ũ beere ko à ũ wé wé há wára na se à bíá ká mi, à bè yi. Dé sòobéε ũ kàránló yi á wé wé ho le le yi na púaara díá.

⁸ Wé mí ho túiá poni, háa á nùpue yí dà máa kán, bèra a na à há nǐyio dí bíá yí tà ũ bío lé bío 6a máa dàń máa bío bín-kohó wa dǎní yi.

⁹ Ba wobáanĩ bán á ũ bío na yi le 6a wé liinĩ mítén na mí júnása yi mu bío 6úen6úen yi, à wé wé bío sí 6a yi, à wé yí kán 6a,

¹⁰ à wé yí kǎnbũní 6a ní bío. Ba yàá ko à 6a wé zéeni le mí láayi wi binbirĩ mu bío 6úen6úen yi. Ká 6a wee wé kà síi, á 6a wára 6úen6úen á à wé á 6a nùpua wé è kǎnbi ho kàránló wa kǎnĩlo Dónbeenĩ dǎní yi.

¹¹ Mu bon, le wó mí sǎamu á h́eraráa ho kǎnĩló wǎhũ non 6a nùpua 6úen6úen yi.

¹² Mu sǎamu mu bío yi, á le Dónbeenĩ wee kàrán wen á wa pí bío yí sí le yi lè ho dímĩná bío na wa sía wee vá yi, bèra a na à wa wé mu bè-zǔrĩminĩ 6ànsowà, lè 6a nĩ-térénnia, lè 6a nùpua na wee wé bío sí le Dónbeenĩ yi há laà na ká wán.

¹³ Bún lé bío wa ko wa wé à dérása wa sía lòonĩ le wizontente na ó o Yeesu *Krista na lé wa Dónbe-beeni á lé wa kǎnĩlo kǎnĩ 6ueé zéeni mítén mí cùkú yi.

¹⁴ O tà h́urun wa bío yi, bèra a na ò o kǎnĩ wen ho pánká na wee nàa wen dé mu bè-kora lè mí síiwà 6úen6úen níi yi, à wa wé 6a nùpua na wee ce o yahó, à bío sí a yi, à há wára na se wé ró bío keń yi f́éεε.

¹⁵ Bío á ĩ bíá non foń á ũ wé kàrán lè 6a kèrètíewa lè ho pánká 6úen6úen na fo yú. Wé hení 6a sía le 6a bè mu yi. Ká bíá yí máa bè mu yí bán à ũ wé zaráa. Yí tà le nùpue zùañ foń.

3

¹ Bíní leéka 6a kèrètíewa le 6a ko à 6a wé liíní mítén 6a bá-zàwa lè ho pànká ya-díwá yahó à wé bè 6a bióní yi, à hā wárá na se wéró bío keń 6a yi.

² Bío na 6a yi le 6a wé yí bío yí khe na nùpue yi, à wé yí fi lè 6a nùpua, à wé 6a nùpua na wayika, à wé yí zùan 6a nùpua yi.

³ Mu bon, warén mún lá yí máa jí dèε, á lé 6a nǐ-kāania, á dó wa sía mu bío na yí bon yi. Bío wa sía wee vá yi búenbúen lé bún á wa hía wee wé á yí dà máa día. Wa lá lé 6a yi-kora bānsowà á wee dí le yandee. Wa lá wee wé à 6a nùpua jin wen, à warén mún jin 6a.

⁴ Εε ká wa kánílo Dónbeenǐ á zéenia mí tentemu, làa bío le wa lè 6a nùpua.

⁵ Le kánia wen lé bío á le zūna wa màkárí, ká mu yínǎn wa wárá na téréna na wa dàina wó bío yi. Le kánia wen á ceera wen lè mí Hácírí pànká, á wa yú le mukǎn-finle.

⁶ Le Hácírí mu á le Dónbeenǐ nǎn wen á le wi wen wa kánílo Yeesu *Krista pànká yi.

⁷ Lé bún bío yi á wa dà à yí le mukānǐ binbirǐ na máa ve, dío wa dó wa sía wee lóní. Mu búenbúen dà à wé lé bío le Dónbeenǐ wó wen lè 6a nǐ-térénnia le sáamu pànká yi.

⁸ Hā bióní na á ǐ bía nǎn foń kà á láayi wi.

I wi à ũ hení hā bío làa sòobεε à na 6a nùpua yi bèra a na à bía dó mí sía le Dónbeenǐ yi wíoka ca mí kuio mu bío na se wéró yi. Ho kàránló mu se á jǐhǔ wi 6a búenbúen cǎn.

⁹ Ká 6a nùpua na wa le wāanǐ na jǐhǔ mía, làa bía wa le nǎnkānǐ wāanǐ, làa bía wa hā zía, làa bía wa a *Mǎyize làndá bío wāanǐ, bán búenbúen à ũ khènnáa. Bún búenbúen jǐhǔ mía, mu yí máa séení nùpue.

¹⁰ Yia wee khéé 6a kèrètíewa à ũ ve o bíoráa. Ká a yí tà à ũ wíoka ve o hā cúa-jun ní bíoráa. Ká a pá yí jǎ mu, à ũ wé jàa wo bání.

¹¹ Mún zǔn mu kénkén le wón nùpue so síi á día ho wā-tente. Mu bè-kora na ó o wee wé wee zéení le o jǐhǔ sú.

Le mǎndén tènǐ

¹² I ì tonka a Aatemaasi tàá o Tisiiki mi cǎn. Ká garén á yia bueé dǎn mia, á ũnén bèn bánbá à ũ buee yí mi ho Nikopoliisi lóhó yi. I wi à ǐ buee keení bǐn le tènǐ pāahǔ.

¹³ O Zenaasi na lé ho *làndá zǔrǐlo là a Apoloosi, à ũ bánbá à ũ séení mí veení yi. Yí le dèε búí fòo 6a yi.

¹⁴ Bía dó mí sía le Dónbeenǐ yi lè wa bío síi mún ko 6a ca mí kuio mu bío na se wéró yi, à wé séení 6a nùpua làa bío 6a màkóo wi yi, bèra a na à 6a bío jǐhǔ keń.

¹⁵ Bĩa wi hen làa mi búenbúen wee tɛ̀nɛ́ fon. Bĩa wa wɛn mí sɛ́dɛ́rɔ́ le Dónbeení yi bɔ́ yi á ùnén mún tɛ̀nɛ́ yi. Le le Dónbeení wé mí sãamu lè mi búenbúen.

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn o Filemɔn yi

Vūahū túaró jūhū

Ho vūahū na kà lé o Poole túara ho á nɔn o Filemɔn yi. O Filemɔn lé o Poole bân bônlo. O fù lé o nùpue na bïo jūhū wi 6a nùpua cón làa sòobéé, á lé ho Koloosi kèrètíewa kuure ní-kéní. O Filemɔn wobá-níi búí fù wi á lùwa ò o díá a. O yèni 6a le Onɛziimu.

Ho vūahū mu yi ó o Poole tɛɛnía o Filemɔn làa bia làa wo páanía wi yi (1-3). O Poole dó le Dónbeení bárakà o Filemɔn slidéró o Yeesu *Krista yi bïo yi, làa bïo ó o wa lè mín zàwa lè mín hínni kèrètíewa bïo yi (4-7).

Bïo ó o Onɛziimu wà díá mí jūhūso, ó o fò mín là a Poole ká wón wi ho kàsó yi, ó o Poole mu wó ó o tà a Yeesu bïo, á lé o kèrètíe. Bïo mu wó kà, ó o Poole le o bíní yèrémá va mí jūhūso Filemɔn cón. Lé bûn te bïo ó o túara ho vūahū nɔn o Filemɔn mu yi, á flora a le ká a Onɛziimu bínía buara a cón, ò o tà sén bïo ó o wó búenbúen díá à na a yi, à bua a sese bïo ó o wáa lé bân za mu kèrètíemu dání yi bïo yi (8-22).

Le tɛɛnti

¹ Mu lé ínén Poole, yíá wi ho kàsó yi o Yeesu *Krista tonló sáró bïo yi, lé mi wee túa ho vūahū na kà á na ũnén Filemɔn yi. O Timɔtee na lé wàn za, wón làa mi páanía wee tɛɛní foñ, ũnén na làa wɛn páanía wee sá, na wa wa làa sòobéé.

² Wa mún wee tɛɛní wàn hínló Apia yi, là a Aasiipu, wón mún làa wɛn páanía wee lá le lònbee lè mí sífwa. Ba kèrètíewa kuure na wee kúee mín wán ũ zii á wa mún wee tɛɛní yi.

³ Le wàn Maá Dónbeení là a Njúhúso Yeesu *Krista à wé mí sãamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Poole sti wan o Filemɔn bïo yi

⁴ Hen ká í sansan wee fio le Dónbeení yi, à í dé le bárakà ũ bïo yi.

⁵ Lé bïo á ũ slidéró o Yeesu *Krista yi á í wee jí bïo, á mún wee jí bïo fo wa làa bia búenbúen na bïo sã le Dónbeení yi.

⁶ I wee fio le bia dó mi sía o Krista yi làa fo páaní à pánká wíoka kerí á wíoka zūn mu bè-tentewà búenbúen, bïo le Dónbeení wee wé làa wɛn wa páanílo là a Krista bïo yi.

⁷ Lé bïo á bïo fo wa lè wàn zàwa lè wàn hínni á í já, á í sli bɛntɛn wan, á sli há làa sòobéé mu bïo yi. Mu bon, bia bïo sã le Dónbeení yi á fo híina sía.

O Poole wee fio o Filemōn o Oneziimu dāní yi

8-9 Lé bǔn te bǐo á ĩ wee fioráa fo le ũ wé bǐo fo ko à ũ wé. Wa páaníló là a *Krista bǐo yi, á ĩ lá dà à na le jǐi á à bǐo le ũ wé mu. Εε ká ĩ mǎhǎ pá à fio fo bǐo wa wa làa mín bǐo yi. Awa, á ĩnén nǐ-kǐnle Poole, yǐa wi ho kàsó yi o Yeesu Krista tonló sáró bǐo yi á pá wee fio fo bǐo wa wa làa mín bǐo yi,

10 le ũ sǎbéré à ũ wé bǐo á ĩ ì bǐo ò na foñ o Oneziimu dāní yi, wón na á ĩ wó ó o lé ĩ za mu kèrètǐemu dāní yi ho kàsó yi.

11 O bǐo jǐhǔ lá mía ũ cǔn bǔn bon, εε ká hǎ laà na kà wán á ĩnén làa fo ó o bǐo jǐhǔ wǎa wi cǔn.*

12 Awa, á ĩ wǎa à bǐo le o Oneziimu mu bǐnǐ buen ũ cǔn, o bǐo bènǐn here mǐi làa sòobéε.

13 Bǐo á ĩ wi ho kàsó yi le bǐn-tente bǐo yi, á ĩ yàá lá wi à ĩ día wo ĩ nǐsǎní, ò o wé séení mi ũ lahó yi.

14 Εε ká ĩ mǎhǎ yǐ wi à ĩ wé bǐo búí o dāní yi ká ĩ làa fo yǐ jǎ mín yi. Lé bǐo á ĩ yǐ wi à mu tentemu na fo ò wé á à na mǐi à wé lè ĩ wee kǐkǎ foñ lè mu wéró, ká mu lé ũnén ũ bεεre yi.

15 Jún-sǐ á le Dónbeenǐ yàá wó ó o Oneziimu khèra làa fo ho pòn-za dèε yi, bèra a na ká a bǐnǐa buara ũ cǔn, à mi wǎa páanǐ kεεní fέεε.

16 Hǎ laà na kà wán ó o yǐnǎnǐ wobá-nǐi mí dòn, o bǐo jǐhǔ wi po bǔn. O wǎa lé mǐn za kèrètǐε, á fo ko à ũ wíoka wañ wo làa sòobéε. O lé wán za kèrètǐε na á ĩ bènǐn wa làa sòobéε. A ĩ mún láa mu yi le fo ò wíoka à wañ wo á yàá a poñ ĩnén, bǐo ó o bǐo sǎ foñ bǐo yi, làa bǐo mi páanǐa là a Jǐhǔso bǐo yi.

17 Awa, ká fo zǔ le warén lé 6a bǔnlowà binbirí, ká a bǐnǐa buara ũ cǔn, à ũ bua a sese, à kεñ lè lé ĩnén ĩ bεεre.

18 Ká a wó khon làa fo bǐo búí yi, tàá ká a ko ò o wǐ bǐo búí foñ síi, à ũ jǐ mu ĩnén jǐhǔ yi.

19 Hǎ jǐ-cúa na á ĩ wee túa lè ĩ nǐn-bia lé hǎ kà: «ĩnén Poole á à wǐ ũ kení na wi o yi». I yǐ máa bǐo le fo ko à ũ wǐ bǐo búí mǐi, ká fo mǎhǎ ko à ũ zǔn lé ĩnén lé yǐa zéení o Yeesu bǐo làa fo á fo yúráa le mukǎnǐ binbirí.

20 Awa, wán za Filemōn, á ĩ wee fio fo o Jǐhǔso yèni yi le ũ wé bǐo á ĩ wee fio fo le ũ wé. Wa páaníló là a *Krista bǐo yi, ũ yǐ día le ĩ yilera lúnka mu bǐo yi.

21 I láa mu yi le bǐo á ĩ túara ho vǔahǔ yi le ũ wé á fo ò wé kénkén. I yàá zǔ le fo ò wé yòó puuní bǐo á ĩ le ũ wé yi.

22 Mún cà le zǐi búí ká làa mi. Ho fioró na mi wee wé ĩ bǐo yi, á ĩ láa mu yi le hen làa cǐnú ká ĩ yǐ ĩten buéé búεεkǐ mia.

Le mónđen tènǐi

23 O Epafaraasi na làa mi páanǐa wi ho kàsó yi o Yeesu *Krista tonló sáró bǐo yi wee tènǐi foñ.

* 1:11 Oneziimu: Le yèni mu kúará le .mu jǐhǔ wi.

²⁴ O Maaki, là a Arisitaaki, là a Demaasi, là a Luki, bán búenbúen na làa wɛn páania wee sá ho tonló dà-kéní á mún wee tɛnɛní foñ.

²⁵ Le wa Nuhúso Yeesu *Krista à wé mí sãamu làa mia.

Hebere vūahú

Vūahú túaró jūhū

Yia túara ho vūahú mu á wa yí zū. Bànso túara ho n̄n b̄ia tà a Yeesu yi na le lònbee lè mí síiwà yú. O túara ho n̄n 6a yi bèra a na à 6a yí p̄i le Dónbeenĩ b̄io, ká 6a hení mí sía à fàrá ð̄n, à zūn le b̄io ó o Yeesu wó á po mu b̄io 6úen6úen.

Ho vūahú mu wee zéení le le Dónbeenĩ ð̄n mí Za Yeesu wán zéeníanáa miten lè 6a n̄pua á mu vóráa. Le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄eεrowà ó orén b̄io j̄uhū wi po. O po ho wáayi tonkarowà, á po a *M̄oyiize là a Zozue (1-3).

O Yeesu mu b̄io j̄uhū wi po le *Dónbeenĩ yankarowà na yánkaa wi. Orén lé yia lé le Dónbeenĩ yankaro binbirĩ. Lé b̄un te b̄io le Dónbeenĩ mu wee s̄en 6a n̄pua bè-kora día à k̄anínáa 6a mu húmú yi o p̄anká yi. B̄io ó o *Isirayεele n̄pomu f̄u wee ya h̄a muiní lè 6a bà-kùio na le Dónbeenĩ yi, lé b̄un f̄u wee zéení a Yeesu *Krista na 6ueé hí b̄io (4-10).

Ho vūahú lii véení wee hení 6a k̄er̄t̄f̄ewa sía à 6a wíoka ca mí kuio le Dónbeenĩ b̄io yi. B̄io le Dónbeenĩ n̄pomu f̄u fàrá ð̄innáa mí síadéró le Dónbeenĩ yi á ho vūahú mu b̄ia b̄io. Ho mún wee k̄arán 6a n̄pua à 6a k̄aráfá miten o Yeesu mí ð̄on yi. Le 6a fá mí ȳio wo yi, à h̄i mí sía le lònbee lè mí síiwà yi, á fàrá ð̄n fúaa mu véení (11-13).

Le Dónbeenĩ ð̄n mí Za wán wee b̄ioráa

¹ Le Dónbeenĩ yánkaa ð̄n 6a j̄i-cúa f̄eεrowà wán á b̄iaráa lè wán 6úaaawa. Le wó mu p̄onna c̄èr̄ε yi, á le b̄ioró làa ba mún síiwà boo.

² ε̄ε ká h̄a làa na ká wán h̄a p̄onna vaa véení, á le ð̄n mí Za wán wee b̄ioráa làa w̄en. Lé le Za mu le ð̄n wán á léraráa mu b̄io 6úen6úen. Lé orén le wáa dó mu b̄io 6úen6úen n̄i yi.

³ Orén lé yia le Dónbeenĩ c̄ukú beenĩ wee mi yi. B̄io á le Dónbeenĩ karáa lé b̄un ó orén mún karáa. O 6uan mu b̄iowa 6úen6úen ð̄n̄ia lè mí b̄ionĩ na p̄anká wi. Lé orén le Dónbeenĩ ð̄n wán á séraráa 6a n̄pua bè-kora día, á 6a wee ce le yahó. B̄un m̄on ó o ȳó kará ho wáayi le Dónbeenĩ n̄n-t̄f̄aní, ð̄en na po mu b̄io 6úen6úen.

Le Dónbeenĩ Za po ho wáayi tonkarowà

⁴ Làa b̄io le Dónbeenĩ Za po poráa ho wáayi tonkarowà, lé ká síi á le ȳeni na le wee ve làa wo mún po poráa 6a ȳeni.

⁵ Le Dónbeenĩ ð̄n̄ yí b̄ia làa wáayi tonkaro 6úí le:

«Fo lé í Za.

Ho zuia j̄ii wán á í lé m̄in Maá.»*

Le mún ð̄n̄ yí b̄ia b̄io ká là a 6úí:

* 1:5 Mi lorí Lení vūahú (Psaumes) 2.7

«Ìnén á à wé b̀an Maá,

ó orén á à wé Ì Za.»†

6 Ká páahũ na le Dónbeenĩ tonkaa mí Za kíleso ho ðímíj́á yí,
á le b́ía b́io kà:

«Ho wáayi tonkarowà búenb́úen ko 6a wé b́uaaní a.»‡

7 A le 6̀en b́ía ho wáayi tonkarowà ðání yí le:

«Le Dónbeenĩ wee wé à le tonkarowà keń lòn pinpiró,

le wee wé à le ton-sáwá mu keń lòn d̄shũ denní.»§

8 Ká le máhã b́ía b́io kà mí Za ðání yí:

«Ūnén Dónbeenĩ, ũ b́eenĩ ðíró j́ii máa f́i máa mi.

Fo ò pa ũ n̄pomu b́io lè ho térénló.

9 Fo wa b́io térénna, fo j́ina mu bè-kora.

Lé b́un n̄n á Ìnén na lé ũ Dónbeenĩ á kúaa ho j́iló ũ j́uhũ wán
à zéeni le Ì t̄a ũ b́io.

Lé b́un weéra ũ s̄i.

Ì dó ho cukú foń á po mi ninzàwa na ká.»*

10 Le pá b́inía b́ía b́io kà mí Za mu ðání yí:

«Mu j́uhũ búakánii ká b́io búí ðín yí léra, á ũnén Núhũso lé fo
léra ho tá,

á lé fo mún léra ho wáayi.

11 B́un bè-lénna so búenb́úen kh̄ii vé, ká ũnén á à keń b́in f́ééé.
Ho wáayi lè ho tá wé è khè lòn s̄i-z̄inia.

12 Fo ò bi mu lòn b́áká beenĩ á à bàrá,

mu ù yèrémá lòn s̄i-z̄inia,

ká ũnén á à ð̄n làa b́io fo karáa, fo ò keń b́in f́ééé.»†

13 Le Dónbeenĩ ðín yí b́ía làa wáayi tonkaro búí le:

«Buee keení Ì n̄n-t̄lání,

f́úaa ká Ì búrá ũ zúkúsa ũ tá

á ũ bò ũ zení wán.»‡

14 A 6a tonkarowà na wee lé ho wáayi 6̀en lé 6a yén? Ba lé le
Dónbeenĩ ton-sáwá. Le wee tonka 6a à 6a buee séení b́ia á à yí
ho k̄aníló le Dónbeenĩ c̄n.

2

Mi wa dé ho k̄aníló b́io le sòobéé yí

1 Lé b́un n̄n á b́io wa j́á á wa ko wa 6ua lè wa sòobéé, bèra
a na wa yí v̄í.

2 Le Dónbeenĩ j́i-cúa na ho wáayi tonkarowà mà á b́io lé ho
t̄úúá, á n̄pue lée n̄pue na 6̀en yí bò h̄ã yí, wón yú mu b̀an
lònbee na ko làa wo.*

† 1:5 Mi loń Samuw̄ele cúa-jun nii v̄uahũ 7.14 ‡ 1:6 Mi loń Lándá zéeniłó

v̄uahũ (Deutéronome) 32.43 § 1:7 Mi loń Lení v̄uahũ (Psaumes) 104.4 * 1:9 Mi
loń Lení v̄uahũ (Psaumes) 45.7-8 † 1:12 Mi loń Lení v̄uahũ (Psaumes) 102.26-28

‡ 1:13 Mi loń Lení v̄uahũ (Psaumes) 110.1 * 2:2 Le Dónbeenĩ j́i-cúa na le

tonkarowà mà: Mu wee b́io o M̄ayiize lándá b́io ðání yí. Ba zúifùwa c̄n á le
Dónbeenĩ ð̄n ho wáayi tonkarowà wán á bíaráa là a M̄ayiize.

³ Awa, ká warén mún yí dó ho kâníló na kà ɓàn sɪi ɓio le sòobéε yi, á wa so dà à kâní waten le lònbee na ko làa wεn yi le? Ho kâníló mu ɓio lé o Núhúso mítén á nín-yání buera mu. A ɓía ɓá mu á zéenía lè warén le ho ɓio bon.

⁴ A le Dónbeení zéenía le ɓio ɓa ɓía bon. Le zéenía mu lè mu yéréké ɓiowa lè mí sɪiwà na wee zéení le pànká, lè mu ɓiowa wéro pànká na lerén mí bæere Hácírí wee na ɓa nùpua yi làa ɓio le sɪi vá yi.

Le Dónbeení dɪn o Yeesu wán wee kânínáa ɓa nùpua

⁵ Le Dónbeení yí dó ho yírón dímɪɓá na wa wee ɓío ɓio ho wáayi tonkarowà nii yi.

⁶ Le Dónbeení ɓióní vūahú yi, ó o ɓúi yàá túara ɓio kà: «Éε Dónbeení! O nùpue lée wée á fo ò leékaráa o ɓio? O nùpue lée wée á fo ò paráa o ɓio?

⁷ Fo wó á ho wáayi tonkarowà ɓio ɓúhú wi á po a ho pòn-za dèε yi.

ɓún món á fo ɓínía wó ó o yú ho cùkú lè le yèni,

⁸ fo bàrá a mu ɓio ɓúenɓúen ɓúhú wán.»†

ɓún wee zéení le le Dónbeení wó ó o wi mu ɓio ɓúenɓúen ɓúhú wán, á dèε ɓúi yí ká. Εε ká hã laà na kà wán á wa dɪn yí máa mi mu.

⁹ Εε ká ɓio kà lé ɓio wa zū: Le Dónbeení wó á ho wáayi tonkarowà ɓio ɓúhú wi á po a Yeesu ho pòn-za dèε yi. A hã laà na kà wán á le ɓínía wó ó o yú ho cùkú lè le yèni le lònbee na ó o lá á húrunnáa ɓio yi. Le wó mu kà sɪi bèra a na à le sãamu pànká yi, ò o húmú ɓio séení ɓa nùpua ɓúenɓúen.

¹⁰ Mu bon, mu se à le Dónbeení na léra mu ɓio ɓúenɓúen, dɔo ɓuan mu ɓúenɓúen dɪnía à wé ò o Yeesu káa le lònbee yi bèra a na ò o ɓio ɓii sí làa ɓio mu lá ko mu wéráa. Le wó kà sɪi bèra a na à ɓa nùpua cèrèε páaní le cùkú yi làa de. Lé o Yeesu wó á ɓa nùpua cèrèε wé è yíráa ho kâníló.

¹¹ O Yeesu lé yia wee wé à ɓa nùpua ce le Dónbeení yahó. A ɓia ó o wee wé à ɓa ce bán ɓúenɓúen làa wo wãa lée Maá ní-kéní zàwa. Lé ɓún te ɓio ó o Yeesu wee veráa ɓa lè mín zàwa lè mín hɪnni ká mu nɪyio mía wo yi.

¹² ɓio kà lé ɓio ó o ɓía:

«Dónbeení, í ì zéení ũ ɓio lè wán zàwa lè wán hɪnni.

Í ì khòní fo ũ nɪpomu ɓúenɓúen tɪahú.»‡

¹³ O mún ɓía le:

«Ínén á à dé í sɪi le Dónbeení yi.»

O pá ɓínía ɓía le:

«Lé wεn na páanía wi, ínén lè ɓa zàwa na fo non mii.»§

† 2:8 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 8.5-7

‡ 2:12 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes)

22.23 § 2:13 Mi loñ Ezayii vūahú 8.18

14 Awa, á bïo á bán zàwa so lé 6a nùpua binbirí, ó o Yeesu mí bæere mún lá 6a síí, bèra a na ò orén mí bæere húmú pànká yi ò o yí ho pànká o *Satāni wán, yīa wee wé à 6a nùpua hí,

15 ò o mún kǎní bīa búenbúen na mu húmú zónló lá can lòn wobáani 6a síí wizooní búenbúen yi.

16 O Yeesu mu cén yí 6uara wáayi tonkarowà séeníló bio yi. Lé o *Abarahaamu mǎnmǎnía ó o wà 6ueé séení.

17 Lé bǔn nǎn ó o ko ò o láráa mún zàwa lè mún hínni síí binbirí, bèra a na ò o dàń wé mún zàwa lè mún hínni mu yankarowà jǔhúso, á zū 6a nùpua makárí, á láayi wi le Dónbeení cón, à le Dónbeení wé sèn 6a nùpua bè-kora día.

18 A bïo ó o Yeesu mí bæere kǎa le lònbee yi á kúará khéra, lé bǔn nǎn ó o dà wee séenínaa bīa búenbúen na ho kúará khénló wee yí.

3

O Yeesu bïo jǔhú wi po a Mǎyiize

1 Lé bǔn nǎn á minén wán zàwa lè wán hínni na bio sǎ le Dónbeení yi, minén na le mún hueekaa à mi níni kǎrí le bïo yi, mi le mi yilera kǎrí o Yeesu bïo wán. Lé orén le Dónbeení tonkaa ó o 6ueé wó bïo wa dó wa sía yi wee bío wéréwéré yankarowà jǔhúso.

2 Le Dónbeení léra a ò o sá ho tonló mu, ó o mún bò bïo búenbúen na le le o wé yi, làa bïo ó o *Mǎyiize yánkaa wóráa mu lè le Dónbeení nǐpomu.

3 Ɛε ká a Yeesu mǎhá ko lè ho cùkú á po a Mǎyiize, làa bïo á yīa son le zii koráa lè ho cùkú á po le zii mí bæere bïo síí.

4 Mu bon, zii na wi à nùpue yí son le dén mía. Ká le Dónbeení lé dïo 6èn wó á mu bïo búenbúen wi làa bio mu karáa.

5 O Mǎyiize yánkaa bò bio le Dónbeení le o wé yi le zii nǐpomu búenbúen tǎhú. Wón lé le Dónbeení ton-sá, á bïo ó o wee wé ko mu zéení le Dónbeení jii-cúa na le è fεε.

6 O *Krista mún bò bio le Dónbeení le o wé yi ká wón 6èn lé le Za, á le bàrá mí zii nǐpomu jǔhú wán. Bǔn nǐpomu so lé warén, ká wa wíokaa henía wa sía wee lóní bio wa dó wa sía yi.

Bia dó mi sía le Dónbeení yi khi kǎrí le vǔrínà yi

7 Lé bǔn nǎn le Dónbeení Hácírí bía bïo kà:

«Ho zuia, ká le Dónbeení wee bío làa mia,

8 à mi yí wé lòn nùpua na yí wi 6a jí dǎε

làa bïo á mi wóráa mu ho pǎahú na mi kǎa á khúaana le Dónbeení jii yi ho tá hení yi bïo síí.

9 A le bía le mǐn 6úaawa yánkaa khúaana mí jii yi ho tá hení yi

á khéraráa mí kúará

à 6a ɲə̀n mən bɔ mi wó hã lúluio búará-ɲun yi.

¹⁰ Lé bɛ̀n te bɔ á le sɛ̀i cânáa 6a yi, á bía bɔ kà:

Ba nùpua na kà wee pí í bɔ féεε, le dǎní na á í wi à 6a lá á 6a díá.

¹¹ Bɔ le sɛ̀i cǎ 6a yi, á le báa

le ho lahó na á le wíokaa à 6a vǔn yi á 6a wǎa máa zo yi hùúu.»*

¹² Wàn zàwa lè wàn hɛ̀nni, mi pa miten bɔ, ò o búí hɛ̀a yí wé sí-kohó 6ànsò mi tǎhú à kǎa pí le Dónbeení díá, dǎo wi féεε.

¹³ Mi wé hení mín sɛ̀a làa wízoní búenbúen, pǎahú na wa wí «ho zuia» na le Dónbeení bía bɔ. Ká mi wé wé mu bèra a na à mi nǐ-kéní woon yí díá miten le mu bè-kohó khà vɛ̀nɛ̀, à wé lòn nùpua na yí wí 6a jí dèε bɔ sɛ̀i.

¹⁴ Ká wa fǎrá dǎn bɔ wa dó wa sɛ̀a yi wán mu ɲúhú búεεnɛ̀i fúaa wa mukǎní véro, se wa màhǎ pǎanía sá là a Krista.

¹⁵ Làa bɔ mu bíarǎa kà sɛ̀i:

«Ho zuia, ká le Dónbeení wee bɔ làa mia,

à mi yí wé lòn nùpua na yí wí à 6a jí dèε

làa bɔ á mi wórǎa mu ho pǎahú na mi kǎa á khúaaana le Dónbeení ɲii yi bɔ sɛ̀i.»†

¹⁶ Bía ɲǎ le Dónbeení bíoní à 6a «kǎa á khúaaana le ɲii yi» lé 6a yén? Mu so yínǎn bía búenbúen na ó o Mǎyíize fó lórǎa ho *Ezipite kǎhú yi le?

¹⁷ Bía «le Dónbeení sɛ̀i cǎ yi hã lúluio búará-ɲun yi» lé 6a yén? Mu so yínǎn bía wó mu bè-kora ho tá hení yi á húrun bɛ̀n le?

¹⁸ A bía le «báa le ho lahó na á le wíokaa à 6a vǔn yi á 6a wǎa máa zo hùúu» lé 6a yén? Mu so yínǎn bía pǎ á yí bò bɔ le bía yi le?

¹⁹ Wa bèn mən le 6a yí dǎnna yí zon hã vǔnǎ lahó mu yi, lé bɔ 6a yí tà yí dó mí sɛ̀a le Dónbeení yi.

4

¹ Awa, á bɔ le Dónbeení ɲii na le dó le wa à zo hã vǔnǎ lahó na le wíokaa ká làa wen pá wi bɛ̀n wa bɔ yi, á mi cén wa pa waten bɔ à wa yí khe ho lahó mu yi.

² Mu bon, dén bɛ̀n-tente so á wa ɲǎ làa bɔ á wàn 6úaaawa yánkaa ɲánáa le bɔ sɛ̀i. Ká le bíoní mu màhǎ yí séenía 6a, lé bɔ 6a dó mí sɛ̀a le bíoní mu yi.

³ Ká warén bán ñ zo hã vǔnǎ lahó mu yi, lé bɔ wa dó wa sɛ̀a le bíoní mu yi. Ho lahó mu na le bía bɔ kà dǎní yi:

«Bò á í sɛ̀i cǎ 6a yi, á í báa

le ho lahó na á í wíokaa à 6a vǔn yi á 6a wǎa máa yí hùúu.»*

Pǎahú na le Dónbeení bía mu yi, à bɛ̀n le léra mu bɔ búenbúen wó.

* 3:11 Mi loɲ Lení vǔahú (Psaumes) 95.7-11 † 3:15 Mi loɲ Lení vǔahú (Psaumes) 95.7-8 * 4:3 Mi loɲ Lení vǔahú (Psaumes) 95.11

⁴ Le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ búii yi á bĩo kà lé bĩo bía hã wizonĩ bĩo hẹ̀n̄un n̄ii d̄ání yi: «Bĩo le Dónbeenĩ sá mí tonlò búenbúen vó, á le vūrina hã wizonĩ bĩo hẹ̀n̄un n̄ii zon.»†

⁵ A bĩo kà pá b̄n̄ia bía: «Ho lahó na á ĩ wíokaa à 6a vūn̄ yi á 6a wãa máa yí hùúu.»

⁶ B̄ia le Dónbeenĩ n̄in-yání bía le b̄in-tente mu n̄on yi bán yí zon hã vūrina lahó mu yi, lé bĩo 6a yí tà yí dó mí s̄ia le yi. Lé b̄un te bĩo á 6a búii dà à zoráa ho lahó mu yi.

⁷ Lé b̄un te bĩo le Dónbeenĩ b̄n̄ia dó le wizonle búii, á wee ve làa «zuia». Le wizonle mu ó o *Daviide bía d̄ání yi lúlúio cèrèè b̄un m̄on lè hã b̄ionĩ na kà, h̄ia wa ló wán:

«Ho zuia, ká le Dónbeenĩ wee b̄io làa mia, à mi yí wé lòn n̄upua na yí wi 6a jí d̄èè.»‡

⁸ Ká a Zozue lá dú mu n̄ipomu yahó á 6a zon hã vūrina mu lahó yi, se le Dónbeenĩ wãa lá máa b̄n̄i máa b̄io wizonle búii b̄io.

⁹ Lé b̄un n̄on á hã vūrina na ka lè hã wizonĩ bĩo hẹ̀n̄un n̄ii vūrina bĩo á le Dónbeenĩ wíokaa b̄io ká lè mí n̄ipomu.

¹⁰ Mu bon, ȳia zon le Dónbeenĩ vūrina yi, wón mún sá vó wee vūn̄ làa b̄io le Dónbeenĩ sá à le vūrinanaa b̄io síi.

¹¹ Awa, á mi cén wa dé sòob̄èè à wa d̄ání zo hã vūrina mu yi. Mi wa pa waten b̄io à wa h̄ia yí p̄i le Dónbeenĩ b̄io, làa b̄io á wàn b̄uaawa p̄ánaa le b̄io b̄io síi.

¹² Le Dónbeenĩ b̄ionĩ wee na le muk̄an̄i binbir̄i, le p̄anká wi làa sòob̄èè po ho khà-tóni na yara lé hã b̄io n̄un. Le wee zo 6a n̄upua kh̄ii zoo búe 6a s̄ia yi. Le ka lòn khà-tóni, á wee f̄uaa hã h̄un-n̄uná kh̄ii zoo búe ho sánb̄ajiló yi. B̄io ó o n̄upue síi wee vá yi, là a yilera á le b̄ionĩ mu wee z̄un̄ wéréwéré.

¹³ Mu bè-lén̄nia yi á d̄èè woon yí sà le Dónbeenĩ yi. Mu búenbúen d̄in̄ d̄enkh̄eèn á le wee mi. Dén Dónbeenĩ so lé d̄io wa búenbúen lè wa n̄i-kén̄i kén̄i ko wa kh̄ii zéen̄i b̄io wa wó à na yi.

O Yeesu lé 6a yankarowà n̄uh̄ũso beenĩ

¹⁴ Wa yú le *Dónbeenĩ yankarowà n̄uh̄ũso beenĩ. Wón kh̄iina zoó 6ó le Dónbeenĩ mí b̄eere yi yáá. Ba yankarowà n̄uh̄ũso beenĩ mu lé o Yeesu, le Dónbeenĩ Za. Awa, á b̄io wa dó wa s̄ia yi á mi cén wãa le wa wíoka pa b̄io làa sòob̄èè.

¹⁵ Ba yankarowà n̄uh̄ũso beenĩ na wa yú ȳin̄on̄ n̄upue na yí dà máa séen̄i w̄en wa yid̄amu yi. Orén mí b̄eere á ho kúará khénlò lè mí s̄iwa yáá yú làa b̄io warén kúará wee khénnaa, ká arén màh̄á yí wó bè-kohó yí m̄on.

¹⁶ A mi wãa wa vá vaa búe le Dónbeenĩ na wee wé mu s̄amu yi ká z̄an̄ii mia w̄en. Ká wa wó b̄un, á le è z̄un̄ wa

† 4:4 Mi loñ B̄io n̄uh̄ũ búeèn̄ii vūahũ (Genèse) 2.2 ‡ 4:7 Mi loñ Leni vūahũ (Psaumes) 95.7-8

màkàrí, á à sèn wa bè-kora à díá. Le è wé mu ho pâahũ na mu ko yi.

5

¹ Ba yankarowà ñúhũso á le Dónbeenĩ léra 6a ñúpua ñahũ, ò o wé sá le tonló 6a bío yi. Orén lé yia wee na 6a ñúpua mu hãmu le Dónbeenĩ yi, á wee ya 6a bè-kora sëndíaró muiní. ² Ba ñúpua na yí zũ mu bío yara, na wee va ví, bán ó o yankaro mu zũ bío, lé bío ó orén mí bæere mún lé o yídà.

³ Lé bũn bío yi ó o ko ò o wé ya orén lè 6a zãamãa bè-kora sëndíaró muiní.

⁴ Ñúpue yí dà mää dé mítén làa yankarowà ñúhũso mítén. Le Dónbeenĩ lé dío wee ve o ñúpue à dé ho tonló mu yi, làa bío le vonnáa o *Aaron á dó ho yi bío síi.

⁵ O *Krista bío mún ka kà síi. O yí wó mítén làa yankarowà ñúhũso. Lé le Dónbeenĩ dó a ho tonló mu yi, á bía bío kà ñon wo yi:

«Fo lé 1 Za.

Ho zuia ñii wán á ï lé mĩn Maá.»*

⁶ Le Dónbeenĩ pá bĩnía bía bío kà:

«Fo lé o yankaro fẽẽ

là a Mɛlɛkisedɛɛki bío síi.»†

⁷ Pãahũ na ó o *Krista hĩa wi ho tá wán, ó o flora á 6ón6ónía le Dónbeenĩ lè mí pánká, lè hã yèn-caa, dío lá dà wee kãní a mu húmú yi. A bío ó o liinía mítén, á tà mu búenbúen yi, á le Dónbeenĩ ñá a fioró.

⁸ Bío ó o lé le Dónbeenĩ Za mí cúee, ò o pá tà le lònbee búenbúen na yú a yi á keníanãa mítén làa bío ó ò bèráa le Dónbeenĩ bíonĩ yi.

⁹ Lé bũn tíra a bío búenbúen ñii, á ñon á bía wee bè o bíonĩ yi búenbúen wé è yírãa ho kãnílò na lé le mukãní na mää vé.

¹⁰ Le Dónbeenĩ dó a wó lè 6a yankarowà ñúhũso là a Mɛlɛkisedɛɛki bío síi.

Héyü! Mi yí pĩ le Dónbeenĩ bío

¹¹ Bío cèrèe wi wa cón wa dà à bío o Mɛlɛkisedɛɛki mu bío dãní yi, ká mu yara zéenílò lònbee màhá wi, lé bío mi yí mää wé ní mu bío à zũn yara fùafù.

¹² Mi wãa lá ko mi wé 6a ñi-karánlowà, à hàri lòn zuia mi màkóo pá wi 6a wíoka kàrán mia lè le Dónbeenĩ bío na ñín-yání kàránna làa mia. Mi màkóo pá wi mu yoomu yi, mi yí dà mää dí dínlò na li.

¹³ Yia màkóo wi mu yoomu yi wón ka lòn kúnkúza. O yí zũ bío se làa bío yí se hueekaró mín yi.

* 5:5 Mi loĩ Lení vũahũ (Psaumes) 2.7 † 5:6 Mi loĩ Lení vũahũ (Psaumes) 110.4

¹⁴ Εε κά ho d̄nló na li hón lé b̄ia d̄n vó te mí d̄nló. Bán fá, á zū b̄io se làa b̄io yí se hueekaró mín yi.

6

¹ Lé b̄un n̄n ó o *Krista n̄n-yání b̄io na 6a káranna làa w̄en á mi wa dà wán, cá wa va làa yahó o b̄io zūnló yi lòn n̄pua na d̄n vó. B̄io wa zū vó á mi yí wa b̄iní 6úa káránló j̄uh̄: Mu lé à p̄i h̄a wárá na yí se, à dé ũ s̄i le Dónbeen̄i yi,

² làa b̄io 6a wee wé à ceéráa mít̄en le Dónbeen̄i yahó,* lè le níi bèrò 6a n̄pua wán, làa b̄io 6a n̄-hía á à vèeráa, lè le món̄dén c̄it̄i b̄io.

³ B̄un lé b̄io wa à wé, cá le Dónbeen̄i tà.

⁴ M̄i loí. Ba n̄pua 6úi wi b̄in á yú mu khoomu, le Dónbeen̄i h̄n 6a lè mu bè-tentewà c̄èr̄εε, 6a mún yú le Dónbeen̄i Hácírí,

⁵ á zū le le Dónbeen̄i b̄ion̄i se làa s̄oob̄éε. Ho d̄im̄j̄á na ho ȳrò á 6a zū p̄ánká b̄io.

⁶ B̄un 6úen6úen món, à 6a pá b̄inía wee wé mí bè-k̄ia, á b̄io w̄aa b̄iní ì wé á 6a à yèr̄emánáa mí yilera lè mí wárá b̄un mía. Bán n̄pua so s̄i ka lè 6a b̄inía wee 6úεε le Dónbeen̄i Za ho *k̄ur̄uwá wán, á wee z̄uán wo yi 6a n̄pua ȳo yi.

⁷ Hen cá ho v̄iohó wee tè wé se ho tá wán ò o v̄arò d̄nló be wé se, à le Dónbeen̄i dú6ua ho tá mu yi.

⁸ Cá lé h̄a k̄ikara lè le j̄i-kora wee s̄a ho wán, se ho tá mu c̄unú mía. Le Dónbeen̄i h̄ia d̄ánkání ho, á mu véen̄i cá ho ò c̄í.

⁹ Wán z̄awa lè wán h̄inni na wa wa làa s̄oob̄éε, h̄arí cá wa wee b̄io k̄a s̄i, á wa pá láa mu yi le mi bò ho w̄a-tente, h̄ia wee va ho k̄áníló lahó yi.

¹⁰ Le Dónbeen̄i tér̄enna, le yi máa s̄a mi bè-wénia yi, làa b̄io mi zéen̄ianáa le mi wa làa de. Le séen̄i na mi wó, làa d̄io mi pá lan wee wé 6a k̄èr̄è̄t̄εwa d̄ání yi á le zū.

¹¹ Cá wa màh̄á wi à mi n̄i-kéní kéní ca mi k̄uio f̄úaa mu véen̄i, bèra a na à b̄io mi dó mi s̄ia wee lòn̄i à wé à j̄ii sí.

¹² M̄i cén w̄aa yí dí parí, cá mi wé lè 6a n̄pua na wee dé mí s̄ia le Dónbeen̄i yi f̄éεε b̄io s̄i, à yír̄aa b̄io le dó mí j̄ii le mí ì na.

Le Dónbeen̄i dó mí j̄ii à le máa yèr̄emá le

¹³ B̄io le Dónbeen̄i h̄ia dó mí j̄ii n̄n o *Abarahaamu yi, á le báa lè mí yèni, lé b̄io á n̄pue na po le á le è báar̄aa yèni á mía.

¹⁴ B̄io k̄a lé b̄io le b̄ia: «Ūuu, † ì wé mu bè-tentewà c̄èr̄εε làa fo, † ì wé á ũ m̄onm̄anía á à wé boo làa s̄oob̄éε.»†

¹⁵ O o Abarahaamu b̄èn h̄a mi s̄i pannáa b̄io le Dónbeen̄i dó mí j̄ii le mí ì wé, á le wó mu n̄n wo yi.

¹⁶ Cá 6a n̄pua le mí ì báa, à 6a báa là a 6úi na po 6a yèni, á n̄pue mún máa wé b̄iní kán b̄io 6a báa j̄ii wán.

* 6:2 Le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄onna 6úi yi á mu b̄ia le: Lè h̄a báté̄em̄uwa. † 6:14 M̄i loí B̄io j̄uh̄ 6úeen̄i v̄uah̄ (Genèse) 22.16-17

17 Làa bñn sñi á le Dónbeenĩ mún wi à bña le dó mí jñi le mí ì wé lè mu bè-tentewà à zññ kénkén le le è wé mu. Lé bñn te bño le báa á bò bño le dó mí jñi le mí ì wé wán.

18 Mu bon, mu bñowa bño jñun mu na yí máa yèrémá á le Dónbeenĩ yí máa fi sabéré yi. Awa, á warén na pã mu bño búenbúen á sña hã làa sòobéε wíokaa wee dé wa sña lòní bño le Dónbeenĩ dó mí jñi le mí ì wé.

19 Bño wa dó wa sña wee lòní lé bñn buan wen ðñía vñvñ le Dónbeenĩ yahó, á wó á wa ðáñna cúaa ho pñnsò-beenĩ na sankaa hã pñnsòni bùkú lè hã cúa-jñun, á yòò zon le *sòobá-lùè bàn binbiriso yi.

20 Dén sòobá-lùè bàn binbiriso so ó o Yeesu zon yi dú wa yahó warén wa bæere bño yi. Mu bon, lé orén lé 6a yankarowà jñhũso fèεε là a ñni na 6a le Melekisedεεki bño sñi.

7

O Melekisedεεki lé o béε, á lé le Dónbeenĩ yankaro

1 O Melekisedεεki mu lé ho lóhó na 6a le Saleεmu béε, á mún lé le Dónbeenĩ na wi mu bño búenbúen jñhũ wán yankaro. Pãhũ na ó o *Abarahaamu hña tá hã hña lè 6a bá-zàwa á ðáñna 6a, á bño ó o bñña wee buen, ó o Melekisedεεki lée sã a yahó, á dúbuua wo yi.*

2 A bño ó o *Abarahaamu yú hã hña téenii bàn cúa-pírú níi ó o ñon o Melekisedεεki yi. Le yèni mu kúará le «térenló béε». A bño ó o lé ho Saleεmu béε, bñn kúará le o lé ho «héerà béε».

3 Bàn maá lè bàn nu á ñupue yí zũ. Nùpue yí zũ a ñonkãni cεenii. O teró bño yí bíá yí ñon, ó o húmú bño mún yí bíá yí ñon. O bño ñonmín lè le Dónbeenĩ Za bño: O lé o yankaro fèεε.

4 Mí loñ bño ó o Melekisedεεki mu bño jñhũ wiráa. Hàrí wàn búaa Abarahaamu bño na ó o yú hã hña téenii bàn cúa-pírú níi á wón ñon wo yi.

5 O ñni na 6a le *Levii mònmanía na lé 6a yankarowà ó o Møyiize lándá ñon le níi yi le 6a wé fé o *Isirayεele ñipomu bño na 6a wee yí bàn cúa-pírú níi. O o Isirayεele ñipomu mu jññ lè bàn zàwa, lé bño á bán ñonkãni mún can o Abarahaamu yi.

6 Ká a Melekisedεεki wón ñonkãni yí can Levii yi, ò o Abarahaamu màhã pá ñon bño ó o yú bàn cúa-pírú níi wo yi. O Melekisedεεki mu dúbuua o Abarahaamu na le Dónbeenĩ dó mí jñi ñon yi.

7 A wa zũ kénkén le yña wee dúbuua wón bño jñhũ wi po yña 6a wee dúbuua yi.

8 O Levii nùwã, bña ó o Isirayεele ñipomu wee na bño 6a wee yí bàn cúa-pírú níi yi, bán lée ñupua, 6a wee hí. Ká a

* 7:1 Mí loñ Bño jñhũ búεenii vñahũ (Genèse) 14.18-20

Melékisedεεki na ó o Abarahaamu nɔn mí bïo òàn cúa-pírú níi yi, wón yïo wi lua làa bïo le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ bíaráa mu.

⁹ O Levii nùwá lé bïa á mu bïo òàn cúa-pírú níi wee na yi. Εε ká bïo ó o Abarahaamu na lé òàn òúaa á léra mu, bún wee zéeni le orén Levii mún wáa léra mu.

¹⁰ Mu bon, pãahũ na ó o Melékisedεεki sã a Abarahaamu yahó yi, ká a Levii òñ yí ton. Εε ká mu pãahũ ká a wi mín òúaa mu yi.

¹¹ O Isirayεεle ñipomu *lándá yi, ó o Levii zĩ-ñúhũ lé hĩa ho yankaró tonló bïo sã yi. Ba lé òa yankarowà là a *Aaron bïo síi. Εε Ká òa yankaró tonló ñii màhá yí sú. Lé bún nɔn á yankaro veere óúí ló na ka là a Melékisedεεki bïo, wón yí ló Aaron nɔnkáni yi.

¹² Ká ho yankaro tonló hĩa yèrémáa, se ho lándá mún ko ho yèrémá.

¹³ Yia hã bíoní mu bía òání yi òàn zĩ-ñúhũ nùpua yí wó yankarowà yí mɔn.

¹⁴ Wa zũ le wón na lé wa Núhũso á ton o *Zúdaa zĩ-ñúhũ yi. A bïo ó o Mɔyĩize wee bïo òa yankarowà bïo, ó o òèn mún yí bía bïo óúí ho zĩ-ñúhũ mu òání yi.

O Yeesu lé o yankaro là a Melékisedεεki bïo síi

¹⁵ A bïo wáa wíokaa nɔn ó o yankaro mu bïo wee ceráa lé bïo ká: O yankaro óúí ló á ka là a Melékisedεεki bïo síi.

¹⁶ O yí wó yankaro làa bïo òa nùpua bòráa mu bïo síi. O wó a yankaro le mukáni na wi o yi na máa vé máa mi bïo yi.

¹⁷ Bïo ká lé bïo le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ bía:
«Fo lé o yankaro fέεε

là a Melékisedεεki bïo síi.»†

¹⁸ Le Dónbeenĩ khínía ho nín-yání lándá yi, lé bïo ho pànká mía, ho bïo ñúhũ mía.

¹⁹ Ho lándá mu lá yí dà máa wé á nùpue máa téréen le Dónbeenĩ yahó. Ká hã làa na ká wán á bïo wa dó wa sĩa yi wee lòoní bún òèn wíokaa sũaaní. Lé bún pànká yi á wa wee òání vá vaa óúeráa le Dónbeenĩ yi.

²⁰ Mu yínɔní bún mí òòn. Le Dónbeenĩ báa mu ñii wán. Bïa ká bán wó òa yankarowà à le yí báa bïo.

²¹ Ká a Yeesu wón le Dónbeenĩ wó là a yankaro, á báa bò mu wán làa bïo ká:

«O Núhũso á báa mu ñii wán,
á máa bíní máa yèrémá mi ñii.

Fo lé o yankaro fέεε.»‡

²² Lé bún nɔn á le páanii na ó o Yeesu wó á le wi warén lè le Dónbeenĩ pãahũ á sũaaní òño lè ho yahó.

† 7:17 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 110.4 ‡ 7:21 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 110.4

²³ Bïo pá bíníá wee sanká mu mín yi lé bïo kà: Ba yankaro cèrèè khíína, lé bïo mu húmú yí máa díá à 6a sá lén.

²⁴ Εε ká bïo ó o Yeesu ù κείν bín fέεε, á nǐ-veere máa lá a lahó o yankaró tonló yi.

²⁵ Lé bñn nən ó o dà wee kánínáa bña wee vá 6uee 6úe le Dónbeení yi orén pánká yi. Mu bon, o Yeesu mu wi fέεε, á wee fio le Dónbeení yi 6a bïo yi.

²⁶ A wón yankarowà nùhúso so na lé o Yeesu lé yía á ko làa wεn. O wee ce le Dónbeení yahó, o bè-yáanii mía, fianí mía wo yi, o yí máa páaní làa bè-kora wérowà. Le Dónbeení bàrá a mu bïo 6úen6úen nùhú wán.

²⁷ O makóo mía ò o ya muini làa wizooní mí bè-kora bïo yi lé 6a zámáa bè-kora bïo yi làa bïo 6a yankarowà núnása na ká wee wéráa mu bïo síi. Le muini ó o yan cúekúee mí dòn á mu vóráa, á lé orén mítén mún wó le muini mu yía.

²⁸ Ba yankarowà núnása na 6a wee ðin o *Mɔyize landá wán à kúeeráa, bán dà à va à ví. Ká ho *landá bèró món á le Dónbeení báa á bàrá mí za wó là a yankaro, wón na bïo 6úen6úen nii sú fέεε.

8

O Yeesu lé 6a yankarowà nùhúso

¹ Bïo wa le wa à bïo 6úen6úen á bïo nùhú wi po bïo ká lé bïo kà: Ba yankarowà nùhúso na bïo bíá ká lé yía á warén yú. O yòò kará ho wáayi le Dónbeení na dà mu bïo 6úen6úen nín-tíání.

² O wee sá mí yankaró tonló mu le *sòobá-lùe yi hã pñnsòni bùkú binbirí yi, hña á nùpue yí tá, lé o Nùhúso Dónbeení mítén tá ho. Nùpue yí tá hón.

³ Yankarowà nùhúso lée yankarowà nùhúso á léra, bèra a na ò o wé wé mu hãmu, à ya hã muini na le Dónbeení yi. Awa, á warén yankarowà nùhúso 6èn mún ko ò o yí bïo 6úí à hã le le Dónbeení.

⁴ O lá wi ho tá wán, se o yáá lá máa wé yankaro. Lé bïo 6a 6úí wi vó á wee hã le Dónbeení làa bïo ó o *Mɔyize landá bòráa mu.

⁵ Bán yankarowà núnása so tonló na 6a wee sá lé ho binbirí so na wi ho wáayi bán khñkhñáamu. Mu bon, pñahú na ó o Mɔyize hña ko ò o 6úaká tá hã pñnsòni bùkú yi, á le Dónbeení bíá nən wo yi: «Loí, wé mu 6úen6úen làa bïo á í zéeníanáa mu nən foñ le 6úee wán.»*

⁶ Ká hã làa na ká wán ó o Yeesu wón le Dónbeení kàràfáa ho tonló yi. Ho bïo nùhú wi làa sòobéε, lé bïo le páaní na ó o bò le Dónbeení lè 6a nùpua pñahú á sñaaní sñaaní ðio lá wi lè ho

* 8:5 Mí loí Léró vñahú (Exode) 25.40

yahó, lé bïo á bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé è na wen le páanĩ mu yi bũn sũaanĩ bïo lè ho yahó.

Le Dónbeenĩ dó mi jii le mí ì bè le páanĩ finle

⁷ Ká le *páanĩ na le Dónbeenĩ bò lè ho yahó á fianĩ lá mía yi se le lá máa bĩnĩ máa bè páanĩ 6úi.

⁸ Εε ká lé bïo le Dónbeenĩ nĩpomu wó khon láa de á non le bíaráa bïo kà:

«Mi loĩ, lé ìnén Núhũso Dónbeenĩ bíá bïo kà:

Páahũ 6úi khíi dǎ, ká ì bè le páanĩ finle

là a *Isirayεele nĩpomu, là a *Zudaa zĩ-jũhũ nĩpomu.

⁹ Dén páanĩ so á à wé mí dòn láa ãio á ì bò lè 6àn 6úaawa páahũ na á ì tò 6a níi wán lórǎa ho *Ezipite kōhũ yi.

Bán yí bò bio wa bíá tò wán yi.

Lé bũn te bio á ì 6èn mún pǎ 6a díá, lé ìnén Núhũso bíá mu.

¹⁰ Bïo kà mǎn le páanĩ na á ìnén Núhũso á à bè là a *Isirayεele nĩpomu lé ãio kà:

Ì ì wé á 6a wé è leéka ì lándáwá bïo,

ì ì dé hǎ 6a síá yi. Lé ìnén Núhũso bíá mu.

Ì ì wé 6àn Dónbeenĩ,

á 6arén ñ wé ì nĩpomu.

¹¹ Nùpue máa bĩnĩ máa kàrán mín za tàá mí ninza le 6a tà ìnén Núhũso bïo,

lé bïo 6a 6úen6úen á à tà ì bïo,

à lá 6a nĩ-kǎa yi líi 6úe 6a háyúwá yi.

¹² Ì ì sén 6a bè-kora á à díá,

á máa bĩnĩ máa leéka 6a wékkeró bïo hùú.»†

¹³ Bïo le Dónbeenĩ wee bío le páanĩ finle bïo, bũn wee zéeni le le càtio le páanĩ na bò lè ho yahó làa dà-kĩnle. A bïo léé bïo 6èn hǎa kǎa, se mu ká ho vǐló.

9

Le nín-yání páanĩ bèrǎ

¹ Le páanĩ na bò lè ho yahó á lándáwá wi wee kàrán 6a nùpua láa bio le Dónbeenĩ wee 6úaanínáa. A 6a nùpua lè le Dónbeenĩ mu fémínló lahó mún wi ho tá wán.

² Mu bon, hǎ pǎnsòni bùkú á tá mu bïo yi, á kǎana lè hǎ cúa-jun. A ho nín-yání lahó na 6a wee ve làa sòobá-lùe lé bĩn á le fĩntǎ-cúaa, lè le tábárí na ho búurú na bïo sǎ le Dónbeenĩ yi wi wán, á zoó wi yi. ³ A ho jun níi lahó lé hǎ 6a le *sòobá-lùe 6àn binbirĩso.

⁴ Lé hón lahó so á mu bio na sǎmu sí cǐnĩi dèè na wó lè ho sǎnú bio cèéra yi, á le páanĩ 6onkonĩ na mání lè le yahó wó lè ho sǎnú zoó wi yi. Dén 6onkonĩ so á le dèè 6úi wi yi á mu bio na 6a le *maane yi yi. O o *Aaron bũn-za na sà hǎ vǔnna mún

† 8:12 Mi loĩ Zeremii vuahũ 31.31-34

wi le bonkonĩ mu yi, à séení hã hue-penlenwà, hĩa le páanii lándáwá na le Dónbeenĩ nɔn o *Mɔyĩize yi á túara wán.

⁵ Le bonkonĩ mu bãn jũhũ á ho wáayi tonkarowà na 6a le Serubɛnwa wi yi, á wee zéení le Dónbeenĩ cùkú. Ba mía tàrò pon le bonkonĩ mu ji-pɛɛ yi, bĩn na 6a nùpua bè-kora wee sɛn díá yi. Ɛɛ ká bũn bíoró pãahũ yínɔn hĩa kà.

⁶ Lé làa bũn á hã sĩa mu bàrákaráa. A le *sòobá-lùè lé bĩn le *Dónbeenĩ yankarowà wee zoo sá mí tonló yi làa wizooní.

⁷ Ká le sòobá-lùè bãn binbirĩso dén lé 6a yankarowà jũhũso mí dòn wee zo le yi. O wee zo bĩn le cúekúee le lúlúure yi lè 6a bùaa na ó o fũaana cãni, à zoo na le Dónbeenĩ yi orén mí bɛere bè-kora séndiáró bĩo yi, lè le Dónbeenĩ nĩpomu na ká bè-kora séndiáró bĩo yi.

⁸ Le Dónbeenĩ Hácírí wee zéení mu le ká le sòobá-lùè wi bĩn wà, á se le sòobá-lùè bãn binbirĩso jii yí dà máa hén.

⁹ Bũn biowa so wee zéení bĩo wee wé hã làa na ká wán bĩo. Mu wee zéení le mu hãmu na 6a nùpua wee wé, lè hã muinĩ na 6a wee ya yí dà máa wé á 6a máa téréen le Dónbeenĩ yahó.

¹⁰ Mu lé 6a nùpua mí dòn *lándáwá na 6a bò ho dínló, lè mu bè-junii, làa bĩo 6a wee sɛɛka lè miten dání yi. Hã lándáwá mu kɛra bĩn fúaa pãahũ na le Dónbeenĩ yèrémáa mu biowa yi.

O Krista lé mu bè-kora séndiáró muinĩ yia

¹¹ O *Krista ɓuara ɓueé wó 6a yankarowà jũhũso bèra a na wa yí mu bè-tentewà. Le lùè na ó o sá mí yankaró tonló yi dén jii mún sú po hã pɔnsòni bùkú na yáania tá ho tá henĩ yi. Le yínɔn dɛɛ na á nùpua tá. Le bĩo yí sã ho dímíjã yi.

¹² O Krista zon le Dónbeenĩ *sòobá-lùè bãn binbirĩso yi le cúekúee mí dòn á mu vóráa. Mu yínɔn bà-kùio cãni ó o zonnáa, lé o kùrú cãni lé dío ó o zonnáa, á wee kãnínáa 6a nùpua fɛɛɛ.

¹³ O nòn-zũnle na 6a wee cĩ sãni na 6a wee kúee mu jumu yi à wãa lè 6a nùpua na yí máa ce à héha là a *Mɔyĩize lándá, lè 6a kókówá lè 6a dãani cãni, lé bũn wee ceé 6a à héha lè ho lándá mu.

¹⁴ Ká bũn wee wé ká sii, se o Krista cãni dén bĩo ɓèn wíokaa yòò po bũn. Le Dónbeenĩ Hácírí pànká yi ó o Krista mu tà nɔn mítén á wó a muinĩ yia na á fianĩ mía yi. O cãni lé dén á à ceé wa yiwa hã wára na wee ɓua wen varáa mu húmú laho yi yi, bèra a na à wa dání sá na le Dónbeenĩ na wi fɛɛɛ yi.

Le cãni lé le páanii na bò flimĩnĩ

¹⁵ Lé bũn nɔn o *Krista bòráa le *páanii finle le Dónbeenĩ lè 6a nùpua pãahũ. O húrun á feníanáa 6a nùpua mu bè-kora na 6a wó le nín-yání páanii pãahũ, à bĩa na le Dónbeenĩ von dání yí hã kĩa na máa vé, hĩa bĩo fèra bia díá.

¹⁶ Nùpue mónđen ji-cúa bĩo hĩa wee bío, se ɓanso húrun.

17 Mu bon, hen ká yĩa mà hã ɲi-cúa mu húrun, à hã bïo màhã wé le sòobéε. Lé bïo ká a yïo wi lua, à hã ɲi-cúa mu bïo máa wé here.

18 Lé bïn yàá nɔn le cãni kúaará á bòráa le nín-yání páaníi.

19 Bïo ó o *Mɔyĩze kàráanna hã làndáwá á nɔn o *Isirayεεle ɲipomu búenbúen yi wó, ó o lá 6a nòn-zàwa là 6a kókówá cãni na ó o cɔn, á bò mu ɲumu wán. O o lá le vɛndè-za na 6a le *izoo pu lakahó, là ho yènsé muhũ, ò o wee wãa hã làndáwá vũahũ, là 6a nùpua búenbúen

20 ká a bío bïo kà: «Dìo ká lé le páaníi na le Dónbeenĩ bò nɔn mia 6àn cãni.»*

21 Làa bïn síi, ó o mún wãana hã pɔnsòni bùkú là hã sĩa na wi ho yi búenbúen.

22 Ho làndá vũahũ yi á mu yàá bía le mu bïo búenbúen wee ceé là le cãni, le ká cãni yí kúaará á bè-kora yí dà máa sɛn máa día.

O Krista nɔn miten le cúekúee mu wórã

23 Awa, Ká bïo wi ho wáayi 6àn khãkhãnáamu wee ceé là a *Mɔyĩze làndáwá, á mu 6àn binbiriso ko mu ceé làa bïo sũaaní sũaaní bïn.

24 O *Krista yí zon hã pɔnsòni bùkú na 6a nùpua tá yi. Hón bùkú so lé hen na le Dónbeenĩ wi yi 6àn khãkhãnáamu, ká ho yínɔn horén mí bεεre. Lé ho wáayi ó o Krista yòora á yòó ðin le Dónbeenĩ yahó wee yanka le wa bïo yi.

25 Làa lúlúio á le *Dónbeenĩ yankarowá ɲúhũso beenĩ wé zo le sòobá-lùe 6àn binbiriso yi là 6a bùaa na 6a fũaana cãni. Ká a Krista wón yí máa wé zoo ya miten làa muinĩ fεεε.

26 Ká a lá wee wé bïn fεεε, se o lò lá wé è be fεεε à lá ho ðimɲá lénló pãahũ 6uee 6úe ho zuia yi. εε ká hã pònna vaa véeníi, ó o Krista 6uara le cúekúee mí ðòn á 6ueé wó miten là le muinĩ yĩa á 6órãa mu bè-kohó ɲúhũ.

27 Nùpue léee nùpue á à hí le cúekúee mí ðòn. Bïn món á le Dónbeenĩ ì cítí o.

28 Lé làa bïn ó o Krista wórãa miten là le muinĩ yĩa le cúekúee mí ðòn á 6órãa 6a minka nùpua bè-kora ɲúhũ. O khii bini ì 6uen, ká bïn màhã máa wé bè-kora ó o 6ueé 6úe ɲúhũ. O 6ueé kãní bĩa pan o 6uenló.

10

O Krista 6ueé 6ó hã muinĩ yaró ɲúhũ

1 Bïo ó o *Mɔyĩze làndá wee zéeni yínɔn bïo wi 6àn binbiriso mí bεεre. Mu lé mu 6àn khãkhãnáamu. Hón làndá so wee zéeni le hã muinĩ dà-kéní kéní mu ko hã wé ya làa lúlúio fεεε. Lé bïn nɔn á bĩa 6a wee ya hã bïo yi á hã yí dà máa wé á 6a máa térén le Dónbeenĩ yahó.

* 9:20 Mi loń Léró vũahũ (Exode) 24.3-8

² Ká bñn mía se bĩa 6a wee ya hã muini mu bïo yi á bè-kora wãa lá à sèn á à día làa cúekúee, á lá máa bñn máa leéka mí bè-kora mu bïo, á máa ya muini mu bïo yi.

³ Εε ká bùeé. Làa lùlúio ká hã muini mu wee wé à 6a bñn leéka mí bè-kora bïo.

⁴ Mu bon, 6a nòn-zàwa lè 6a kókówá cãni yí dà máa bùe mu bè-kora jùhũ.

⁵ Lé bñn nòn á bïo ó o *Krista 6uara ho ðimíjá yi, ó o bía nòn le Dónbeenĩ yi:

«Fo yí tà hã muini lè mu bè-hãni bïo,

à ù wó á ï sãniá wi.

⁶ Ba bùaa na 6a fũaana á cĩna le muini yeenii dèe wán

lè hã muini mu bùi na 6a wee ya mu bè-kora séndiáro bïo yi

búenbúen bïo yí wó sina foñ.

⁷ A ï wãa bía: Lé mi na wà à buen

bueé wé ù sïi bïo.

Bñn lé bïo túara ï dãnĩ yi le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi.»*

⁸ Bïo ká lé bïo ó o Krista bía lè ho yahó: «Fo yí tà hã muini lè mu bè-hãni bïo. Fo mún yí tà 6a bùaa na 6a wee fũaa à cĩ le muini yeenii dèe wán, lè le muini na 6a wee ya mu bè-kora séndiáro bïo yi bïo. Bñn búenbúen yí máa wa ù sïi.» A hã muini mu jòn wee ya à héha làa bïo ho *làndá bòráa mu.

⁹ O Krista tñn bñniá bía: «Lé mi na wà à buen bùeé wé ù sïi bïo.» O Krista bó ho hàáni muini jùhũ ò orén mí bæere wó mítén là a muini yia dó hã lahó yi.

¹⁰ O Yeesu Krista wó le Dónbeenĩ sïi bïo. Bïo ó o Krista nòn mítén á húrun le cúekúee á mu vóráa, lé bñn wó á wa bïo sã le Dónbeenĩ yi.

¹¹ Ba yankarowà búenbúen wee ðñn ya hã muini dà-kéní kéní mu làa wizooní, à hã jòn yí dà máa sèn bè-kora máa día hùúu.

¹² Εε ká a Krista yan mu bè-kora séndiáro muini le cúekúee, ò o yóó kará le Dónbeenĩ nín-tlání fèeé,

¹³ á pan bïo le Dónbeenĩ á à dé o zúkúsa o tá ó ò bè mí zení wán.

¹⁴ Le muini dà-kéní mí dòn na ó o Yeesu mu yan lé dén wó á bĩa bïo sã le Dónbeenĩ yi térénna le yahó.

¹⁵ Lé bñn le Dónbeenĩ Hácírí mún bía. Le bía bïo ká lè ho yahó:

¹⁶ «Bïo ká lé bïo ó o Nùhũso bía:

Hã wizooní mu khíló mónén

á ðio ká lé le páanĩ na á ï ò bè làa ba.

Ì ò dé ï làndáwá 6a sĩa yi,

Ì ò wé á 6a wé è leéka hã bïo,

¹⁷ Ì máa bñn máa leéka 6a bè-kora lè 6a wékheró bïo hùúu.»†

¹⁸ Hen ká mu bè-kora hĩa séra día, se muini yaró wãa mía bñn bè-kora so séndiáro bïo yi.

* **10:7** Mi loñ Lení vũahũ (Psaumes) 40.7-9 † **10:17** Mi loñ Zeremii vũahũ 31.33-34

O Krista héra ho w̄shū n̄n w̄n

19 Awa, wàn zàwa lè wàn h̄inni, lé o Yeesu cāni pànká yi á wa láa mu yi le wa à zo le *sòobá-lùe ɓàn binbir̄iso yi.

20 O có ho w̄-finle na lé ho w̄-binbir̄i á n̄n w̄n. O héra ho p̄nsò-been̄i na ka lè ho lé o s̄n̄ia á wa wee d̄an̄ yòo zo le sòobá-lùe ɓàn binbir̄iso yi.

21 A wa yú ɓa yankarowà j̄uh̄iso na wi le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i j̄uh̄i yi.

22 Mi w̄aa wa vá vaa ɓúe le Dónbeen̄i yi lè le yi na púaara d̄ia, lè le s̄idéró binbir̄i. Mu ɓio na wa wó à mu yí se á mi wa lén wa s̄ia yi à h̄a ce, à mún s̄eε wa s̄n̄ia lè mu j̄umu na wee ce.

23 ɓio wa dó wa s̄ia yi wee lòní á mi le wa wé zéen̄i ɓio wéréwéré, à yí tée wa ɓara. Mu bon, le Dónbeen̄i dó mí j̄ii le mí ì wé ɓio na, à le wé mu.

24 Mi wa pa m̄in ɓio, à wé hen̄i m̄in s̄ia le wamin̄i lè h̄a wárá na se d̄an̄i yi.

25 Mi yí wa kh̄i à wé yí ɓuen wa kuure f̄em̄inlò làa ɓio ɓa n̄i-dòndáa ɓúí kh̄ú yí máa ɓuennáa ɓio s̄ii, ká mi mah̄á wa wé hen̄i m̄in s̄ia, s̄ònkú ɓio wa z̄ú le o N̄uh̄iso wizonle j̄aana lua.

26 ɓio wa z̄ú ho t̄úia wó ká wa wó bè-kora làa c̄anii, se muin̄i w̄aa k̄un̄ mia máa ya ɓun̄ bè-kora so s̄éndiaró ɓio yi.

27 ɓio ká, lé ho lòní le cítii lè ho d̄a-s̄um̄ú na à c̄í le Dónbeen̄i z̄úkúsa.

28 Hen̄i ká a ɓúí yáara a *M̄oyiize làndá, ká mu ɓàn s̄eérasa n̄uw̄a j̄un̄ tàá n̄uw̄a t̄in̄ wi, á ɓanso ko ò o ɓúe, mak̄arí z̄únlò mia mu yi.

29 S̄ònkú ȳia z̄uaína le Dónbeen̄i Za yi, á wó le p̄aaní c̄ani na ceéra ɓanso lè mu k̄aakó-ɓio, á là le Dónbeen̄i Hácírí s̄aamuso, wón lònbee so máa ɓun̄ le.

30 Ȳia ɓia ɓio ká á wa z̄ú: «H̄a yúaa d̄iró ɓio s̄a m̄i. Ȳia ko làa ɓio na, á ì wé mu lè ɓanso». O mún pá ɓia ɓio ká: «O N̄uh̄iso á à f̄i le cítii mí n̄ipomu wán.»‡

31 Le Dónbeen̄i na wi f̄eεε á n̄upue h̄ia zon̄ n̄ii, ɓun̄ z̄an̄i wi làa sòob̄eε.

32 Mi ɓin̄i leéka ɓio wó kh̄ina, le p̄ah̄ú na le Dónbeen̄i dó mí khoomu mi wán, á le lònbee yú mia làa sòob̄eε.

33 ɓa là mia, á beéra mi lò ɓa n̄upua ɓúenɓúen̄ ȳio yi, tàá ɓia ɓa beéra lò làa ɓun̄ s̄ii á mi tà j̄ii.

34 Mu bon, mi lò p̄aanía bon làa ɓia wi ho kàsó yi. H̄arí mi ní ɓio ɓa f̄ó á mi yáá pá tà mu lè le s̄i-w̄eεε, lé ɓio mi z̄ú le ɓio s̄a mia á s̄uaan̄i s̄uaan̄i mu, ɓun̄ á à k̄er̄i ɓin̄ f̄eεε.

35 Awa, á mi w̄aa yí titika ɓio mi láa yi. Lé lerén s̄idéró mu ɓio yi á mi ì yír̄aa le s̄aan̄i na ɓio j̄uh̄ú wi làa sòob̄eε.

‡ 10:30 Mi loñ Làndá zéenilò v̄uah̄ú (Deutéronome) 32.35-36

³⁶ Mi ko mi hĩ mi sĩa bèra a na à mi dàn wé bïo le Dónbeenĩ le mi wé. Lé bũn ñ na ká mi ì yí bïo le dó mí jii le mí ì na mia.

³⁷ Le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi á bïo kà bía:

«Hen làa cĩnú tente
ká yĩa lua á ßueé dā.

O máa mía.

³⁸ O nùpue na térénna wón ñ kɛn le mukānĩ binbirĩ na máa vé yi o sïdéro le Dónbeenĩ yi pānká yi.

εε ká ßānsō bĩnĩa ló lè mí mōn, á ĩ sīi máa wa a bïo yi.»[§]

³⁹ εε ká bán na wee lé lè mí mōn à vī lén á warén mía tīahũ. Warén bán dó wa sĩa le Dónbeenĩ yi, á wi ho kānīló wōhũ wán.

11

Wàn ßuaawa sīdéro le Dónbeenĩ yi bïo

¹ O nùpue sīdéro le Dónbeenĩ yi wee zéeni le mu bïo na á ßānsō dó mí sīi wee lōnī yīró ó o lāa yi. Mu wee zéeni le bïo á ßānsō yīo yí máa mi ó o lāa yi le mu bïo bon binbirĩ.

² Lé wān maáwā sīdéro le Dónbeenĩ yi ñon á le tārāa ßa bïo.

³ Lé bïo wa dó wa sĩa le Dónbeenĩ yi á ñon wa zūnāa le le lera ho ðīmījā lè mí bionĩ. Lé ká sīi wa zūnāa le bïo yí máa mi lé bũn le ðin wán lérarāa bïo wa wee mi.

⁴ O *Abεεle dó mí sīi le Dónbeenĩ yi, lé bũn ñon le muinĩ na ó o yan á sūaanĩ a *Kaηεε muinĩ. Lé o sīdéro mu ñon le Dónbeenĩ tà fóráa o hāmu, á bía le o térénna. O Abεεle húrun, εε ká a sīdéro le Dónbeenĩ yi bïo yi, á bïo ó o wó á ßa nùpua pá wee bío bïo.*

⁵ Lé o Enōaki sīdéro le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o ßuan yōorarāa ho wáayi lè mí yèn-vèeni «á nùpue yí bĩnĩa yí mōn, lé bïo le Dónbeenĩ ßuan wo yōorarāa ho wáayi.» Sāni ò o ßua yòo ho wáayi, á le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ zéeniá mu le «o bïo wó sīna le Dónbeenĩ yi.»[†]

⁶ A bũn ñon ßueé wé ká mu yínōn le sīdéro le Dónbeenĩ yi bïo yi, á nùpue bïo yí dà máa wé sī Dónbeenĩ yi hūúu. Yĩa wee vá vaá ßúe le Dónbeenĩ yi ko ò o lāa mu yi le le wi binbirĩ, á bĩa wee cà ßa zūn le á le mún wee sàán yi.

⁷ Lé o Nōwee sīdéro le Dónbeenĩ yi bïo yi á le zéeniánāa bïo wā ßueé wé làa wo. O o Nōwee dó mu le sōbée yi, ó o wíokaa ho won-beeni ó orén là a zīi nùpua kānīánāa. Lé o sīdéro mu le Dónbeenĩ yi á sīnĩa ho ðīmījā jūhũ. A lé o sīdéro mu bïo yi á le Dónbeenĩ le o térénnanāa.

⁸ Lé o *Abarahaamu sīdéro le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o tārāa le veró á wā van ho kōhũ na le Dónbeenĩ le mí ì na a yi, á ho bïo sī a yi. O yāá hīnōn wā ká a yí zū hen na ó o wee va yi.

§ 10:38 Mi loñ Habakuuki vūahũ 2.3-4 * 11:4 Mi loñ Bïo jūhũ ßúeenĩ vūahũ (Genèse) 4.3-10 † 11:5 Mi loñ Bïo jūhũ ßúeenĩ vūahũ (Genèse) 5.21.24

⁹ O dó mí s̄ii le Dónbeenĩ yi, ó o wà vaá kàyáa ho k̄sh̄ú na le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì na a yi yi, á kera h̄a p̄nsòni bùkúwá yi b̄in là a *Izaaki là a *Zakoobu, bán na á h̄a k̄ia dà-kéní kéní mu b̄io mún s̄a yi.

¹⁰ O Abarahaamu mu lá wee lòní ho lóhó na j̄uh̄ú fárá t̄ina. Hón lóhó so lé le Dónbeenĩ zéenia b̄io ho fáraráa, á lé lerén mún fárá ho.

¹¹ Lé o Sara s̄iidéro le Dónbeenĩ yi á n̄on le wó ó o yúráa o za ká a j̄on h̄iana yí máa te, ò o mún k̄ina. Eε ká a màh̄á láa le ká le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé b̄io na, à le wé mu.

¹² Lé b̄un n̄on á wàn bùaawa n̄i-kéní mí dòn, o Abarahaamu, á wó 6a z̄amáa 6àn maá, ká a húmú yáá lá s̄uaráa. Mu n̄ipomu na s̄a a m̄on á boo lè h̄a mànàayio b̄io s̄ii, tàà lè le h̄onlè na mu yámú j̄umu j̄ii bia b̄io s̄ii. N̄upue yáá yí dà máa m̄i 6a máa z̄úñ j̄ii.

¹³ Bán 6úen6úen dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi á húrun à b̄io le dó mí j̄ii le mí ì wé yí kúaa 6a wán. Eε ká 6a màh̄á pá kh̄era m̄on mu, á 6a s̄ia wan mu b̄io yi, á 6a b̄ia wéréwéré le mí lé 6a kàyáwá ho tá wán.

¹⁴ B̄io 6a b̄ia b̄un kà s̄ii wee zéení le 6a màkóo wi maá z̄ii yi ho wáayi.

¹⁵ Hen ká 6a lá leékaa ho k̄sh̄ú na 6a ló día b̄iní varó b̄io binbirí, se 6a lá à dàñ ñ b̄iní ì va ho.

¹⁶ Eε ká lé b̄io le maá z̄ii na b̄io s̄iaaní, d̄io wi ho wáayi, lé dén 6a màkóo wi yi. Lé b̄un n̄on le Dónbeenĩ yí máa n̄iyi b̄io 6a wee ve le le mín Dónbeenĩ b̄io yi, dén na son ho lóhó ká làa ba.

¹⁷ Lé o Abarahaamu s̄iidéro le Dónbeenĩ yi b̄io yi ó o tà le mí ì ya mí za Izaaki lè le muiní á à na le yi p̄ah̄ú na le le mí ì khén o kúará yi, ká a j̄on z̄ú k̄énk̄én le le Dónbeenĩ mu dó mí j̄ii n̄on wo yi.

¹⁸ Mu bon, le Dónbeenĩ h̄ia b̄ia n̄on wo yi: «Ba zàwa na á ì dó ì j̄ii le ì na fon, lé o Izaaki á ì ì d̄in wán á fo ò yíráa 6a.»[‡]

¹⁹ Eε ká a Abarahaamu lon mí yi, ó o le le Dónbeenĩ dà 6a n̄i-h̄ia wee vèení. Lé b̄un n̄on á le Dónbeenĩ mu díaráa o za n̄on wo yi, ó o ka lòn ȳia na vèera.

²⁰ Lé o Izaaki s̄iidéro le Dónbeenĩ yi b̄io yi ó o dúbuaaráa o Zakoobu là a Ezayuu yi b̄io wà 6ueé wé d̄aní yi.

²¹ Lé o Zakoobu s̄iidéro le Dónbeenĩ yi n̄on á b̄io ó o húmú d̄on, ó o dúbuaaráa o Zozεεfu zàwa lè mí n̄i-kéní kéní yi, ò o buan mí b̄ini yi á líí búrá ò o bùaanía le Dónbeenĩ.

²² Lé o Zozεεfu s̄iidéro le Dónbeenĩ yi n̄on ó o húmú p̄ah̄ú ó o bíaráa o *Isirayεεle n̄ipomu léro ho *Ezipite yi b̄io, á zéenia b̄io 6a à wé là a n̄i-h̄inmu.

[‡] 11:18 Mí lon̄ B̄io j̄uh̄ú 6úeenii v̄uah̄ú (Genèse) 21.12

23 Lé o *Mɔyize b̄an n̄uwā s̄iadéró le Dónbeenĩ yi b̄io yi á 6a s̄ankaarāa wo h̄a p̄ina t̄in. B̄io 6a m̄on o za semu, ó o b̄éε b̄ionĩ 6a yĩ z̄āna.

24 Lé o Mɔyize s̄iidéró le Dónbeenĩ yi n̄on á b̄io ó o h̄ia d̄ñ, ó o p̄á le 6a wé yĩ ve mí làa Ezipite b̄éε h̄inló za.

25 O tà lá le lònbee lè le Dónbeenĩ n̄ipomu, à b̄io lá dà à wéε o s̄ii ho p̄ñn-za yi, b̄ñn na lé mu bè-kora ó o p̄á díá.

26 Ho Ezipite k̄ōh̄ũ n̄àf̄oró wi b̄ñn bon. εε ká a Mɔyize c̄ñ, á h̄a l̄antāa na à là làa wo làa b̄io 6a wee là làa ȳia le Dónbeenĩ m̄on léra b̄io s̄ii á b̄io n̄uh̄ũ wi o c̄ñ làa s̄obéε, lé b̄io ó o kh̄era m̄on ho c̄ñú na pan wo ho ȳiró.

27 Lé o Mɔyize s̄iidéró le Dónbeenĩ yi n̄on ó o lórāa ho Ezipite k̄ōh̄ũ yi wà ò o yĩ z̄āna b̄io ho k̄ōh̄ũ mu b̄éε s̄ii á à c̄i a yi. O ka lè o ȳio wi le Dónbeenĩ na yĩ máa mi wán, lé b̄ñn te b̄io ó o f̄ará t̄inanāa.

28 Lé o s̄iidéró le Dónbeenĩ yi n̄on ó o dúráa 6a *z̄úif̄uwa s̄anú na 6a le Paaki, á n̄on le n̄ii le 6a kh̄ii o Isirayεele n̄ipomu z̄inĩ z̄ūajinĩ lè le c̄ñi b̄era a na à ho wáayi tonkaro na wee 6úe 6a n̄upua à yĩ 6úe 6a h̄inb̄ii z̄āwa.

29 Lé o Isirayεele n̄ipomu s̄iadéró le Dónbeenĩ yi n̄on 6a dàrna k̄ānāa mu yámú n̄umu bè-muh̄ũ yi lè mí laà lòn tá henĩ b̄io s̄ii. εε ká ho Ezipitesa n̄on 6a m̄ón 6ueé zon, á mu n̄umu 6ó 6a 6úen6úen.

30 Lé o *Isirayεele n̄ipomu s̄iadéró le Dónbeenĩ yi n̄on 6a bánbāa ho Zerikoo lóhó h̄a wizoonĩ b̄io h̄eñun, á ho dándá beenĩ na son k̄inía ho lóhó mu yi á tò.

31 Lé o h̄aa na lá wee ȳéé m̄iten, ȳia 6a le Arahaabu s̄iidéró le Dónbeenĩ yi n̄on ó o k̄ānianāa, ò o yĩ p̄ānía yĩ h̄urun lè le Dónbeenĩ z̄úkúsa. Lé b̄io 6a c̄ũilowà na ló 6a Isirayεelesa c̄ñ ó o buan se.

32 B̄io á ĩ ȳáá w̄āa à b̄inĩ ì b̄io lé mu ȳén. O Zedion, là a Baraaki, là a Samus̄on, là a Zεfitee, là a *Daviide, là a Samuwεele lè 6a n̄i-cúa f̄erowà b̄io na 6a wó á ĩ yĩ dà máa tè yi 6úen6úen máa véení.

33 Lé 6a s̄iadéró le Dónbeenĩ yi b̄io yi n̄on 6a dàrna 6a bá-zāwa, á wó b̄io t̄érinna, á yú b̄io le Dónbeenĩ dó mí n̄ii le mí ì na 6a yi, á m̄ún dàrna tunnáa 6a kúdenwà n̄inĩ.

34 Lé le s̄iidéró mu le Dónbeenĩ yi b̄io yi n̄on 6a dàrna 6órāa h̄a d̄a-s̄umāa, á k̄ānía m̄iten ho kh̄a-tónĩ 6úeró yi. Ba buεεkaa á lò b̄inía fá. Ba henía mí s̄ia tárāa h̄a h̄ia, á dàrna n̄on mí z̄úkúsa h̄in-táwá.

35 Lé 6a h̄āawa 6úii s̄iadéró le Dónbeenĩ yi n̄on 6a b̄inía m̄onnāa m̄in n̄upua na lá h̄urun lé b̄io 6a v̄eera.

Ba nùpua búí 6a jiiinia sánia 6a siadéro le Dónbeení yi bío yi, á 6a pá le mí máa kání míten á 6a húrun, bèra a na à 6a bíni vèe à kèrì le mukání binbirí yi.

³⁶ Ba búí jà mí yiwa á hã lantàa kúio 6a yi. Ba han 6a, á can lè hã zúakùaríwà kúaa ho kàsò yi.

³⁷ Ba búí 6a lèekaa lè hã huua 6ó, 6a búí 6a kúiora lè hã kàràkàráwà, ká 6a búí bán 6a 6ó lè ho khà-tóní. Ba búí bán yí zū hen na 6a à zo, á wee zí 6a pia lè 6a via sōnna. Mu bío búenbúen fòra 6a yi. Ba beéra 6a lò làa sòobéé.

³⁸ Ho òmíjáyí ko làa ba, lé bío 6a sūaaní ho. Ba wee héé víná ho tá hení lè hã búaa yi, á wee héé zo hã hue-beera pònna lè hã kána yi.

³⁹ Le Dónbeení tà bán búenbúen bío 6a siadéro le yi bío yi. Éé ká bío le Dónbeení mu dó mí jii nòn le mí ì na 6a yi á 6a màhá pá yí yú,

⁴⁰ lé bío Le Dónbeení lá wíokaa bío sūaaní bún á ká lè wa búenbúen. Lé bún nòn barén mí dòn yí ko 6a bío jii sí ká warén na ká níí ló.

12

Mi wa hí wa sía le lònbee lè mí sítwà yi

¹ Awa, bío á bán seérà-kúii so kínia wèn, á minén mún wa pí bío búenbúen na wee hè wèn wa máa va lè ho yahó, á mu bè-kora na wee búmaka wèn à wa pí díá, ká mí wa lùwí lè wa sòobéé vaa dá hen na wa ko wa vaa dá.

² Mi wa fá wa yío o Yeesu yi. Wón lè yía wee wé à wa dàn dé wa sía le Dónbeení yi. Lé orén wee tíí wa siadéro mu jii. O tà á 6a búaa wo ho *kùrùwá wán ó o húrun, á tà mu bán níyio yi, lé bío ó o fèra mòn le sí-wéé na wí mu món. A hã laà na ká wán, ó o bèn kará le Dónbeení nín-tiání.

³ Mi leéka a Yeesu bío. Ba bè-kora wérowà hínòn o wán, ká a màhá jà mí yi mu búenbúen yi. A mi wáa yí le mí bàra tèrò à yí pànká mi wán.

⁴ Mi wee fi lè mu bè-kora, éé ká mi òn yí fun làa bún yí vaá 6ó mu húmú yi.

⁵ Mi so yiwa sà le zéeni na le Dónbeení nòn mia yí lè le zàwa bío síi le?

«Í za, hen ká a Núhúso wee bé fo, à ù yí pí.

Hen ká a wee zá làa fo, à ù yí tée ù bàra.

⁶ Mu bon, o Núhúso wee wé bé bíá ó o wa.

Bíá ó o zú le 6a bío sá a yi bán búenbúen lé bíá ó o wee wé ha.»*

⁷ A lé mi béro bío yi nòn mi lò wee beráa. Le Dónbeení guan mia lè mí kùrú zàwa bío síi. Lé o za yén á bán maá máa wé bé?

⁸ Ká le Dónbeení yí máa bé mia lè mí zàwa na ká búenbúen bío, se mi lé le zii zàwa, ká mi yínón le zàwa binbirí.

* 12:6 Mi loñ Wáhio vūahú (Proverbs) 3.11-12

⁹ Wa maáwà fù wee bé wɛn á wa mún fù wee kǎnbi 6a. A mu so yí sǎaaní à wa wé kǎnbi o Maá Dónbeení poŋ bún bèra a na wa yí le mukānī le?

¹⁰ Wa maáwà wee bé wɛn ho pǎn-za yi héha lè 6a kùrú yilera. Ká le Dónbeení dén wee bé wɛn bèra a na wa bǐo wé se. Le wi à wa ce làa bǐo lerén wee ceráa.

¹¹ Wa béró pāahǔ á mu máa wé wé sǐ wɛn, mu wee wé beé wa lò. Εε ká mu véenii á bǐa bó bán lé bǐa wee wé 6a nùpua na térénna, bán wee wé keí ho héerá yi mu bǐo yi.

¹² A mi cén hení mi bàra na tò, mi zení na wee tǔmaka à mi fǎrá dǐnī.

¹³ Mǐ bè ho wǎhǔ na muina, bèra a na à yǐa lé o lóní bǐo yí dé wán, ká a veenǐ dàŋ térén.

¹⁴ Mǐ wé à ho héerá keí minén lè 6a nùpua búenbúen pāahǔ, à ceé miten le Dónbeení yahó, ká bún mía á nùpue woon máa mi a Nǔhǔso Dónbeení.

¹⁵ O búí yí vǐ vǐ à pí le Dónbeení sǎamu na le wee wé na a yi. Mǐ pa miten bǐo, mǐ yí día le bǐo búí na yí se à lé mi tǎhǔ lòŋ vǐndè-heere à dèé bǐa ká.

¹⁶ Mǐ pa miten bǐo mu koomu lè mí sǐwà wéró yi. Mǐ wé yí zuaŋ bǐo bǐo sǎ le Dónbeení yi làa bǐo á yǐa 6a le Ezayuu wóráa mu bǐo síi. Wón mǎn ho dǐnló yi á pǎnáa mí nǐ-kǐnmu nǎn mín fèe yi.

¹⁷ A mu vaa véenii ó o wi à bàn maá dúbua a yi, ká wón màhá yí wó mu. O o wá há yèn-ca-poa san à mu yí dàŋna yí yèrémáa.

¹⁸ Bǐo ho fù làa yahó nùpua vá vaá bóráa le búee na 6a le Sinayii yi, bún na ó o nùpue dà wee tǔii yi, na lé ho dǎhǔ, lè le tǐbí-cúaa, lè ho pinpi-beení, á minén yí vá yí vaá bóráa lahó búí yi làa bún bàn síi.

¹⁹ Baǰá le búaanǐ wǐló, lè mu tǎn-beenǐ sǎ, á 6a yí dàŋna mu. A 6a le le Dónbeení yí bǐnǐ yí bío làa mí miten.

²⁰ Lé bǐo á bǐo mà nǎn 6a yi po 6a. Bǐo ká lé bǐo mu tǎmu bía: «Nùpue léee nùpue tǔaa le búee mu yi, hàrí ò o wé zàn-yǐa, á wón ò lèeka lè há huua á à búe.»†

²¹ Bǐo á bán mǎn á zǎnǐa 6a làa sòobéε, fúaa o *Mǎyǐize bía bǐo kà: I zǎna zǎna á wee zà.

²² Εε ká minén bán vá vaá bó le búee na 6a le Sion yi, lè le Dónbeení na wi fèεε 6a lóhó yi, hón na lé ho Zeruzalεemu na wi ho wáyai. Mǐ vá vaá bó 6a nùpua cèrèε na wee dí ho sǎnú yi, bán na lé ho wáyai tonkarowá, lè le Dónbeení hǐnbǐi zàwa na yènnáa túara le cǎn ho wáyai.

²³ Mǐ vá vaá bó le Dónbeení hǐnbǐi zàwa na yènnáa túara le cǎn ho wáyai yi. Le Dónbeení na wee fǐ le cítii 6a nùpua

† 12:20 Mǐ loŋ Léró vǔahǔ (Exode) 19.12-13

buénbuén wán lé dño mi vá vaá bó yi, á vá vaá bó ba nùpua na téréna á bño jii sú yi.

²⁴ O Yeesu, yia kúará mí cāni ceéarāa wén lé wón mi vá vaá bó yi. Lé orén le Dónbeenĩ dñn wán bòráa le páaní finle làa wén. O o cāni mún bño jñhũ wi po a *Abεεle bño.

²⁵ A mi cén wé jí yia wee bño làa mia cón sese. O *Isirayεεle n̄pomu yáania yí já yia jà ba zeñ wán cón, á le lònbee bèn yú ba. Ká warén bán lé le Dónbeenĩ wee bño làa wén ho wáayi. Ká wa tun wa jikōnna le wa máa jí le cón, á le lònbee mún n̄ yí wén léé kénkén.

²⁶ Le Dónbeenĩ yánkaa wee bño à ho tá buénbuén dèké. A ho zuia á bño kà lé bño le dó mi jii n̄n wén le mí ì wé: «Í pá à bñí ì wíoka à dèké ho tá, á mún ñ dèké ho wáayi.»‡

²⁷ Bñn kúará le bño léra na dà wee dèké á khií vé. Ká bño yí dà máa dèké bñn ñ kēñ bñn.

²⁸ Lé bñn n̄n á warén bá-zamu na wa yú á yí dà máa dèké. Bñn bño yi à mi wa zũñ le Dónbeenĩ s̄amu na le wó làa wén bño, à sá na le yi à héha làa bño le s̄i vá yi, lè le kònbií, lè le ya-hézání.

²⁹ Mu bon, wán Dónbeenĩ ka lòn dōhũ na wee yáa mu bño.

13

Bño le Dónbeenĩ n̄pomu ko ba bua lè miten

¹ Mi warí mín làa bño ba nuzawa waráa mín bño s̄i.

² Nĩ-hāni wé huera mi wán à mi bua a sese, mi yí le mi yiwa s̄a bñn yi. Ba nĩ-dòndáa búí wó mu, á ba buan ho wáayi tonkarowà ká ba yí zũ mu.

³ Mi wé leéka b̄ia wi ho kàsó yi bño, à kēñ lè mi páania wi ho yi làa ba. Mi mún wé leéka b̄ia ba wee beé lò bño, à kēñ lè minén ba mún wee beé lò.

⁴ Báawa lè mí hánání, mi wé bè bño le Dónbeenĩ b̄ia yi mu yaamu d̄aní yi. O báa tàà o h̄aa á yí ko ò o wé h̄a-fénló tàà bá-fénló. Mi zũñ le le Dónbeenĩ khií síiní ba h̄a-féwá lè ba bá-féwá júná.

⁵ Mi yí le mi s̄ia sòobá wé vá le wárí yi dà khií. Mi le bño wi mi cón à mi s̄ia wa bño yi. Le Dónbeenĩ mí bεεre yáa b̄ia bño kà: «Loñ, í máa día fo ũ dòn, í máa p̄í fo hùúu.»*

⁶ Lé bñn te bño wa s̄ia hereka á dà à b̄ioráa bño kà: «O Nuhũso Dónbeenĩ wee séení wén f̄éεε,

á wa máa z̄ón d̄εε.

Nùpua yí dà d̄εε búí máa wé làa mi»†

‡ 12:26 Mi loñ Aazee v̄uahũ 2.6 * 13:5 Le b̄ionĩ mu b̄ia bò bño túara ho Lándá zéenílò v̄uahũ (Deutéronome) 31.6, 8 yi là a Zozue v̄uahũ 1.5 yi. † 13:6 Mi loñ Lení v̄uahũ (Psaumes) 118.6

⁷ Bĩa zéénia le Dónbeenĩ bio làa mia á mi tà le yi á mi wé leéka bĩo. Mi loĩ bio 6a 6uan lè miten le Dónbeenĩ bio dĩĩn yi vaá húrunnáa. Minén mún 6ua miten lè 6a bĩo síi.

⁸ Bĩo ó o Yeesu *Krista karáa ho hiĩhũ lé bũn ó o mún karáa ho zuia. Lé bũn ó o ò dĩĩnnáa fẽẽ maa yèrêmá huũu.

⁹ Mi pa miten bĩo, à yĩ día le 6a khà mia vĩnĩ lè ho kàránlò síiwà na yĩ se. Bĩo se lé à wa yĩ ho pànká le Dónbeenĩ sãamu na le wee wé bio yi, Ká yĩnñ há làndáwá na bò ho dĩĩnlò wán bio yi.

¹⁰ Warén muini yeenii dèe wi. A 6a yankarowà na wee sá 6a *zũfũwa põnsòni búkú yi á yi ko 6a wé dí bio wi le wán.

¹¹ Ba yankarowà nũhũso wee 6ua 6a bũaa na 6a fũaana cãni à zoráa le *sòobá-lùe yi mu bè-kora séndiaró bio yi. Ká 6a bũaa mu bán 6a wee lée cĩi ho donkiáhũ.

¹² Lé làa bũn síi 6a mún 6uan o Yeesu lóráa ho Zeruzalẽmu lóhó donkiáhũ á lée bó. O bio wó ká síi bèra a na ò o cãni pànká yi, à 6a nũpua bè-kora sèn día.

¹³ A mi wáa wa lée sí a Yeesu mu yahó ho donkiáhũ, à há làntàa na là làa wo bán síi à wa mún tà yi.

¹⁴ Ho lahó na wa wi yi ho dĩĩmĩnã yi á máa keĩ bĩn fẽẽ. Lé bũn te bio wa wee càráa hĩa wa khĩi keení yi ho yĩró na lua yi.

¹⁵ Mi wé wa khòonĩ le Dónbeenĩ fẽẽ o Yeesu pànká yi, à bũn wé lòn muinĩ na wa yan nɔn le yi. Dén muinĩ so lé wa jĩnĩ bè-bíonii na wa wé è khòonĩnáa le.

¹⁶ Mi wĩoka wé wé mu bè-tentewà lè 6a nũpua, à wé séení mín lè mí níi bio. Bũn ka lòn muinĩ, mu bio sí le Dónbeenĩ yi. Mi yi le mi yiwa sà bũn yi.

¹⁷ Bĩa wi mi nũhũ wán á mi wé bè bíonĩ yi. Ba wee pa mi bio, á lé 6arén mún khĩi zéení bio mi bio karáa lè le Dónbeenĩ. Ká mi wee bè 6a bíonĩ yi, á 6a wé è sá mí tonló lè le sí-wẽẽ. Ká mi yĩ máa wé bũn, á 6a wé è sá ho ká 6a sía yĩ wan, bũn á cũnú mía yi.

¹⁸ Mi wé fio na wen. Wa láa waten yi, á zũ le wa yĩ wó yĩ khon bio 6úĩ yi. A wa mún wi à wa wé wé bio se fẽẽ.

¹⁹ I wee henĩ mu á à na mia le mi fio le Dónbeenĩ yi bèra a na à ĩ yĩ ho wõhũ bĩnĩ 6uen mi cõn fũafũa.

Hã fara

²⁰⁻²¹ Le le Dónbeenĩ wé à mi dĩn wé bio se á le síi vá yi. Lé lerén lé ho hẽerá 6ãnsò. Le bò le pãanii làa wen fẽẽ lè wa Nũhũso Yeesu cãni. Lé lerén vèenĩa wo léra mu húmú yi á wó lè mí nĩpomu paro binbirĩ. Le o Yeesu *Krista pànká yi à le Dónbeenĩ mu wé à wa dĩn wé bio le síi vá yi. Le ho cũkú bio sí a Yeesu Krista yi fẽẽ. *Amiina!

Mõndén bionĩ làa tẽenĩ

²² Wán zàwa lè wán hĩnni, há bíonĩ bio yen na á ĩ túara ká á mi pa bio sese, ĩ túara há nɔn mia à henĩnáa mi sía.

²³ Wàn za Timotee á 6a wáa léra ho kàsó yi díá. Ká a yú 6ueé dñn fùafùà, á wa à bè mín 6ueé 6úεεkí mia.

²⁴ Mi tèní mi ya-díwá 6úen6úen yi, làa bía bio sã le Dónbeenĩ yi 6úen6úen. Wàn zàwa lè wàn hínni na wi ho Italii kshđ yi wee tèní mia.

²⁵ Le le Dónbeenĩ wé mí sãamu lè mi 6úen6úen.

Ho vūahú na ó o Zaaki túara

Vūahú túaró ñuhú

O Zaaki na lé o Yeesu ɓàn za, lé yia túara ho vūahú na kà. O Yeesu húmú là a vèeró món lé ɓio ó o tàráa o ɓio, á wó a ñi-keníni. O o ɓio zéenia le o wó ho Zeruzalεεmu kèrètíewa kuure ya-dí (Bè-wénia 15). O ɓioní yahó sá ɓa *zúífùwa na lé ɓa kèrètíewa, na saawaa wi há kã-vio yi (1.1).

ɓio ɓa kèrètíewa ko ɓa ɓua lè mítén lé ɓún ó o Zaaki ɓía ɓio mí vūahú yi. O ɓía le mu bè-zúrminí wee lé le Dónbeení cón. O mún ɓía ho náfóró, lè mu khemu, lè ho kúará khénló ɓio (1.2-2.13).

O Zaaki ɓía le le sídéró le Dónbeení yi lè há wára á lééra (2.14-26). O ɓía le wa ñiní paa ko há kɛ́ (3.1-13). O mún ɓía mu bè-zúrminí binbirí ɓio (3.13-18). ɓía wee kúee ɓa nùpua mín yi, làa ɓía wee ñùu mín, lè ho náfóró ɓànsowà bán ɓúenɓúen ó o ñà zeñ wán (4.1-5.6). O Zaaki vūahú lii véenii, ó o ñà ɓa kèrètíewa zeñ wán le ɓa wé hí mí sía, à wé fio le Dónbeení yi na mín yi.

Le tɛɛní

¹ Mu lé ínén Zaaki na lé le Dónbeení là a Yeesu *Krista ton-sá á túara ho vūahú na kà. I wee tɛɛní a *Isirayεεle zí-ñúná pírú ñun ñipomu yi, ɓía tà a Krista ɓio, na saawaa wi ho ðímíjá yi.

Mi hí mi sía le lònbee pãahú

² Wán zàwa lè wán hínni kèrètíewa, ká le lònbee lè mí síiwá wé yú mia, à mi zúr le mi ñúná sí làa sòobéε.

³ Hen ká mi síadéró le Dónbeení yi fára tina le lònbee pãahú, lé ɓún ñ na ká mi ñ wíoka à dàñ le lònbee mu.

⁴ Mi ko mi wíoka ca mi kuio à sánsá le lònbee fúaa mu vaa véenii. Lé ɓún ñ na ká mi ñ wé ɓa nùpua na ɓio ɓúenɓúen se, á bè-kohó ɓio yí máa mí léé yi, á ðεε ɓúí yí fòora yi.

Mi wé dé mi sía le Dónbeení yi à fioráa

⁵ Ká a ɓúí wi mi tãhú á mu bè-zúrminí fòora yi, à ɓànsò fio mu le Dónbeení cón, á le è na mu wo yi. Le Dónbeení hii wi, le wee há ɓa nùpua ɓúenɓúen, le yí máa wé héhèéka ɓio ɓúí yi.

⁶ εε ká ɓànsò màhá ko ò o dé mí síi binbirí le Dónbeení yi à fioráa, à yí titika. Yia wee fio ká a titika ɓio ɓonmín lòn ðεε ɓúí na ho pinpiró wee yèrè máka làa ɓio ho síi vá yi.

⁷ ɓànsò yí ko ò o leéka le mí ñ yí ɓio le Dónbeení cón.

⁸ O yí zú ɓio ó o ò dé mí síi yi. O yí dà máa bè ɓio dà-kéní món.

O kèrètíε na khon làa yia nàfòró wi bïo

⁹ O kèrètíε na khon á bïo jùhũ mía ò o le mí sli wa, lé bïo le Dónbeenĩ cǎn ó o bïo jùhũ wi.

¹⁰ O o kèrètíε na lé o nàfòró òanso sli mún dà á wa, lé bïo le Dónbeenĩ zéenia làa wo le ká mínén bïo níi mía, se o bïo jùhũ mía. O bïo búenbúen á à vé lè le pùilè búii síi na máa wé mía ká le di bïo síi.

¹¹ Ká le wii hà á yòò wee jí lè mí sòobéε, à le jíni he, à pùilè di, à semu búenbúen dèení vī. Lé ká síi ó o nàfòró òanso bïo khii wéráa. O bïo búenbúen khii òin òin á à vé làa cúekúee.

Mu bè-kora wéró yilera wee lé o nùpue yi

¹² Yia káa le lònbee lè mí síiwà yi, ò o síidéro le Dónbeenĩ yi pá fàrá òin wón òanso jùhũ sí. Mu bon. Yia hà mí síi fúaa mu vaa véenii, á le Dónbeenĩ ò na le mukānĩ binbirĩ na máa vé òanso yi. Dén lé le sàánii na le dó mí jii le mí ò na bïa wa le yi.

¹³ Yia síi wé vá mu bè-kora wéró yi, à òanso yí bío le lé le Dónbeenĩ mu ló yi. Mu bon. Le Dónbeenĩ síi yí dà máa vá bè-kora wéró yi, á lerén mí bæere mún yí máa dé mu wéró yilera o nùpue yi.

¹⁴ ε ká mu lé wa sía váró mu bè-kora wéró yi, lé bún wee khà wén vīini.

¹⁵ Ká yia màhá síi vá mu bïo na yí se yi á tà wó mu, à bún lé bïo wé mu bè-kohó. Ká mu bè-kohó hĩa fàrá mí naní òanso yi á vivio tina, à mu wé mu húmú.

¹⁶ Wàn zàwa lè wàn hínni na á ĩ wa làa sòobéε, mi yí khà miten.

¹⁷ Mu bè-tentewà búenbúen wee lé le Dónbeenĩ cǎn, dén mí òn na léra mu khoomu. Le Dónbeenĩ òin mí òinni, le yí máa yèrè máka lòn taró.

¹⁸ Le Dónbeenĩ lè mí síi bïo á yàa nòn mí mukānĩ wén lè mí bíonĩ na lé ho túiá poni, á wa wáa dú mu bè-lénia búenbúen yahó lè mu bè-yáa bïo síi.

Mi wé wé bïo le Dónbeenĩ bíonĩ bia

¹⁹ Wàn zàwa lè wàn hínni na á ĩ wa làa sòobéε, mi zūn bïo ká: Mi ní-kéní kéní ko à mi wé tá mi jikōnna sese. Mi wé yí cí bíonĩ wán. Mi mún wé yí le mi sía cí fúafúa.

²⁰ Mu bon, o nùpue na síi wee cí á yí dà máa wé bïo téréna le Dónbeenĩ cǎn.

²¹ Lé bún nòn á bïo wee tíi o nùpue yi búenbúen, lè mu sūnsūmámu à mi día. Mi liinĩ miten à tà le Dónbeenĩ bíonĩ bïo, òio le dù mi yiwa. Dén dà a kání mia.

²² Ká mi màhá wé yí jí le bíonĩ mu mí òn. Mi wé wé bïo le bíonĩ mu le mi wé. Ká mi yí máa wé bún, se mi wee khà miten.

²³ Mu bon. Yia wee jí le bióní mí dòn ò o yí máa wé bïo le bióní mu le o wé, wón bânso ka lòn nùpue na lá ho zùbálén ò o lora mí yahó.

²⁴ Bïo ó o lora mítén vó ò o wà, ó o yi dèenía sà bio ó o karáa yi.

²⁵ Ká yia bèn wee cūii le Dónbeení lándá, ho lándá tente na wee wé ò o nùpue wé mítén, á wee tà bè ho yi, wón bânso jíhú á à wé sí mu bïo yi. Bânso yí máa jí ho lándá mu à bíní nansá yi. O wee bè ho yi.

²⁶ Hen ká a búii wee leéka le bïo mí wee wé lé bio sí le Dónbeení yi, à bânso màhá jii pèè mía, se o wee khà mítén, se bio ó o le mí wee wé bio sí le Dónbeení yi jíhú mía.

²⁷ Wàn Maá Dónbeení yahó á bio sí le yi binbirí lé à wa séení 6a híiminí lè 6a maháawa na lò wee be, à mún yí díá le ho dímíjá bio vá wen dé mu bè-kohó yi.

2

Mi wé yi hueeka 6a nùpua mín yi

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, bïo mi dó mi sía wa Núhúso Yeesu *Krista na lé o cùkúso yi, á mi wáa wé yí hueeka 6a nùpua mín yi.

² Hen ká a búii lá 6uara mi kúeemínwánló lùè yi síi, á zá mí nín-kíza fibεεre na wó lè ho sánú lè mí sí-sení. Mu páahú à nì-khenii búii mún vaá ló 6uara ho kúeemínwánló dà-kéní kéní mu yi lè mí sí-lènná.

³ A mi kònbio há sí-sení bânso á bía nòn wo yi: «Ūnén, 6uee kεεní le kanmúiní wán.» A mi bèn bía nòn o sí-lènná bânso yi: «Ūnén dín ho wáayi», búnn mía à «ū 6uee kεεní ho tá yi í nìsání.»

⁴ Ká mi wee wé búnn, se mi so yí máa hueeka mín le? Ká mi wee wé ká, se lé há yile-kora lé hía mi 6uan á wee cítiráa mín.

⁵ Wàn zàwa lè wàn hínni na á í wa làa sòobéε, mi jí bïo ká: Mu so yínón le Dónbeení hueekaa bía lé 6a nì-khenia ho dímíjásá cón, à 6a dé mí sía le yi le? Dén síidéró so lé dío lé 6a náfòró binbirí. Ba níní ì kéń le Dónbeení béeńí na le dó mí jii le mí na bía wa le yi.

⁶ Εε ká minén bán màhá wee zùan 6a nì-khenia yi. A bía wee beé mi lò, á wee 6ua mia varáa le cítii fíníi lara yi so yínón ho náfòró bânso wà le?

⁷ Ho náfòró bânso wà mu mí bεεre lé bán mún wee yáa o Yeesu na mi bïo sá yi yèni.

⁸ Le Dónbeení bá-zàmú lándá na túara le Dónbeení bióní vūahú yi lé hía ká: «Wán mi ninza làa bïo ūnén ū bεεre waráa ūten bïo síi.» * Ká mi wee bè ho lándá mu yi binbirí, se mu se.

* 2:8 Mí loń Levii nùwá vūahú (Lévitique) 19.18

⁹ Εε κά mi wee hueeka 6a nùpua mín yi, se mi wee wé mu bè-kora. Mi núná á à sí, lé bïo mi yí bò ho làndá mu yi.

¹⁰ Mu bon, ká a 6úi vùnun bïo le Dónbeenĩ bò henía dà-kénĩ 6úi wán, hàrí ká a bò bïo ká 6úen6úen yi, se lé mu 6úen6úen ó o pá vùnun wán.

¹¹ Mu bon. Le Dónbeenĩ na bíá le ũ yí fé báa tàá háa,† lé dén mún bíá le ũ yí 6úe nùpue.‡ Awa! A ka le fo yí fó háa tàá fo yí fó báa, à fo màhá 6ó a nùpue, se fo pá vùnun le Dónbeenĩ làndá wán.

¹² Mi zún le le Dónbeenĩ á à cítí mia le ho làndá tente na wee wé ò o nùpue wé mítén. Lé bñn nòn á mi ko mi bè ho làndá mu yi mi bíoní le mi wára yi.

¹³ Mu bon, pãhũ na le Dónbeenĩ khii cítí 6a nùpua yi, á bíá yí zūna mí ninzàwa màkárí á yí wó le hii làa ba, á le Dónbeenĩ mún khii máa zún 6a màkárí á máa wé le hii làa ba. Ká yia wee zún mí ninzàwa màkárí à wé le hii làa ba, wón ponĩ á à sèn le cítí fi nònzoñ.

Le sïdéro le Dónbeenĩ yi ko mu wé mi há wára yi

¹⁴ Wàn zàwa le wàn hñni, ká a 6úi bíá le mí tà a *Krista bïo ò o wára á mu màhá yí máa mi yi, se mu nùhũ so wi le? Bñn so dà a kãní a le?

¹⁵ Ka le mìn za tàá mìn hñlò na lé o kèrètíε á sï-zinia tà mia, á bè-dínii wee fòo wo yi síi,

¹⁶ Ó o 6úi ló mi tãhũ bíá nòn wo yi: «Lén làa héera, vaa lá ũ tènĩ dèε zĩ, à vaa yí ho ònló dí sï.» A 6ànsò màhá yí hñn wo làa bïo ó o màkóo wi yi, se mu nùhũ so wi le?

¹⁷ Lé bñn á yia le mí tà a Krista bïo à mu yí máa mi a wára yi, se mu nùhũ mia.

¹⁸ Mu dà a wé le o 6úi bíá bïo kà: «Ba 6úi tà a Krista bïo mí dòn, à 6a 6úi 6èn wee wé há wára na se mí dòn.» Awa! A ũ wãa zéeni ũ Krista bïo tàró binbirĩ na há wára mia yi làa mi, á ínén 6èn ñ zéeni làa foñ le ï wára na se le ï tà a Krista bïo binbirĩ.

¹⁹ Fo tà le le Dónbeenĩ léé dà-kénĩ mí dòn le? A bñn se lon. A 6a cínáwa mún tà mu yi á wee zà le yahó le le zánii.

²⁰ Fo léé bñnbú le? Fo wi à ï zéeni làa fo le o Krista bïo tàró na yí máa mi há wára yi nùhũ mia le?

²¹ Mi loñ wàn 6úaa *Abarahaamu. Léé webio nòn á le Dónbeenĩ le o lé o nùpue na téréenna? Mu so yínóñ bïo ó o wó bïo yi le? O tà hñn mí za *Izaaki le le Dónbeenĩ le muini yεenií dèε wán.

²² Fo yí mòn le? O sïdéro le Dónbeenĩ yi á léera là a wára. Lé bñn ó o sïdéro mu nii sùráa há wára na ó o wó bïo yi.

²³ Bñn lé bïo nòn á bïo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi o ðáñ yi á nii sùráa: «O *Abarahaamu dó mí sïi le Dónbeenĩ yi,

† 2:11 Mi loñ Léro vūahũ (Exode) 20.13 ‡ 2:11 Mi loñ Léro vūahũ (Exode) 20.14

lé bǔn nɔn le càtío wo là a nùpue na térénnà le yahó,»[§] á le dú mu bǔnmu làa wo.*

²⁴ Mi yí mɔn le? O nùpue wára lé hía wee wé ò o wé o nùpue na térénnà, ká mu yínɔ́n o Krista bǐo tàró mí dòn.

²⁵ Lé bǔn ó o hǎa búii na hía wee yèè mítén bǐo hía wóráa. O yèni ɓa le Arahaabu.† O hía térénnà le Dónbeení yahó bǐo ó o wó bǐo yi. O hía tà ó o *Isirayεele nǐpomu tonkarowà làara a wán, á séeníá ɓa á ɓa ló ho lóhó yi à nùpue yí mɔn ɓa.

²⁶ Mu bon, nùpue mànákǎ hía ló a yi ò o hí. Lé bǔn ó o Krista bǐo tàró na yí máa mi hǎ wára yi á mún ka lòn bǐo na húrun.

3

O nùpue ko ò o jii pɛè wé

¹ Wàn zàwa le wàn hǐnni, mi búenbúen yí cà à mi wé nǐ-kàránlowà. Mi zū le warén nǐ-kàránlowà á le cítii khíi wé here wán á à poń ɓa nùpua na ká.

² Mu bon, wa búenbúen wee wé khe bǐo cèrèε yi. Nùpue búii lá yí máa bío khe sii, se wón ɓanso léε nùpue na jii tun á dà mí sǎnía wee ɓua yi.

³ Hen ká wa wi ò o cúa wé bè bǐo wa le o wé yi, à wa dé ho kàràfi o jii yi. Lé bǔn wa wee wé à dàrnáa o bǐo.

⁴ Mi mún loń ho won-beení na ɓa wee ca ho pǎnsò-beení yi à ho pinpi-beení wé jàa. Léε dà-za dèε búii pénpéréké na cɛéra ho món yi, lé dén á yía wee pà ho won-beení mu wee wé ki làa ho, à ho va làa hen na ó o le ho va yi. ⁵ O nùpue jii mún ka ká síi. Le ka cǐnú, ká le màhǎ wee khòoní mítén mu bè-beera na le dà wee wé bǐo yi. Mi loń, yínɔ́n ho dǎ-za wee cǐi le dùu-beení le?

⁶ O nùpue jii mún ka lòn dǎhǔ. Wa sǎnía bǐowa búenbúen tǎhǔ á le jii le dǐo sú le mu bè-kora á wee dèε wa sǎnía búenbúen. Lé lerén wee yáa wa bío búenbúen le ho dǎhǔ bǐo sii. Bǔn bè-yáanii so búenbúen wee lé o *Satáni yi.

⁷ O nùpue dà wee mání ɓa naɲuwà le mí síiwà, le mu jumu bùaa, le ɓa jínzàwa, ó o mún mánía ɓa.

⁸ Ká le jii dén á nùpue yí dà máa hè yi. Le yí se. Le yí dà máa wé tété. Le ka lòn súró na wi le yi, á wee ɓúε ɓa nùpua.

⁹ Lé le jii mu á wa wee khòonínáa o Núhǔso Dónbeení na le wa Maá. A lé lerén jii dà-kéní kéní mu á wa mún wee dánkání le ɓa nùpua, ɓán na le Dónbeení léra à ɓa ɓonmín làa de.

¹⁰ Le khòoníi le hǎ dánkáa wee lé le jii dà-kéní mu yi. Wàn zàwa le wàn hǐnni, mu lá yí ko mu wé wé ká síi.

¹¹ Mi so dǐn mɔn à jumu na sí làa bǐo yí sí á páanía wee lé buii dà-kéní yi le?

[§] 2:23 Mi loń Bǐo Núhǔ Búεeníi vùahǔ (Genèse) 15.6 * 2:23 Mi loń Ezayii vùahǔ 41.8 † 2:25 Arahaabu: Mi loń Zozue vùahǔ 2.1-21; 6.22-25

¹² Wàn zàwa lè wàn hínni, mónkòró vīndèε so dà a ha jia le? A jinna so dà a ha mónkòró le? Làa bún síi, á mu jummu na sí yí dà máa lé le buii na jummu yí sí yi.

Mu bè-zūrmini wee lé le Dónbeenĩ cǎn

¹³ Wàn zàwa lè wàn hínni, nùpue na bè-zūrmini binbirĩ wi á wi mi tlahũ le? A òanso wáa zéeni mu làa bĩo ó o wee òuaráa mĩten sese, lè hã wárá na ó o wee liini mĩten wé. Lé bún á à zéeni le o bè-zūrmini binbirĩ wi.

¹⁴ εε ká lé le yande-sũmũ wi mia, á wee penka làa mín, à mi yí yòonĩ mĩten bĩo mi le mi lé mu bè-zūrmini òansowá bĩo yi. Ká bún wi mia, se mi pá ho tũiá poni.

¹⁵ Mu bè-zūrmini mu lé ho ðĩmĩnása bè-zūrmini. Mu yí ló le Dónbeenĩ Háciri cǎn. Mu yáa ló a Satani cǎn.

¹⁶ Hen ká le yandee lè hã penkaa wi lùe na yi, à dén lùe so bĩo lúnka. Hã wén-kora lè mí síiwá wee wé keĩ bĩn.

¹⁷ εε ká yia le Dónbeenĩ bè-zūrmini wi yi, wón yi wee ce. O mún wee wé à ho hээрà keĩ òa nùpua páahũ, o wayi, o bionĩ mia. Òanso zũ mí ninzàwa màkari. O hii wi á wárá búenbúen se. O yí máa hueeka nùpua mín yi, o lé o húaara.

¹⁸ Bán wee wé à ho hээрà keĩ òa nùpua páahũ, òa wárá ka lòn bè-dĩni, bĩo wee lé mu món lée bĩo na sí le Dónbeenĩ yi.

4

Bĩo á mi sía wee vá wéró yi na yi se á mi khi yi

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, mu wó kaka á mi wee firáa làa mín? Mu so yínóni mi sía bĩo na yí se càró bàn poni na wee búe mia fээрэ bĩo yi á mu wee wéráa le?

² Mi sía wee vá mu bĩo búii yi ká mi màhã yí dà máa yí mu à mi wáa wé búe mín. Le yandee wi mia á bĩo mi yí máa yí bĩo mi sía vá yi, à mi wáa wé fi làa mín. Mi yí máa yí bĩo mi sía vá yi, lé bĩo mi yí máa fio mu le Dónbeenĩ cǎn.

³ Tàá ká mi flora le Dónbeenĩ cǎn á mi máa yí mu, lé bĩo á bĩo mi leékaa wee floráa yí se. Mi floró nũhũ lé à mi yí mu bĩo à wээрáa mi sía cùeé.

⁴ Mi ka lòn hã na bàn báa wi ò o wee fé òa bá-vio. Mi so yí zũ le yia wa ho ðĩmĩná bĩo se wón jina le Dónbeenĩ le? Yia wi ò o wañ ho ðĩmĩná bĩo, á òanso òèn ò wé le Dónbeenĩ zúkúso.

⁵ Mi so wee leéka le le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi á hã bionĩ na ká bía kãamáa le? «Le Dónbeenĩ Háciri na le dó wen á le yí wi à le leé yi là a búii hũu.»

⁶ εε ká le sãamu na le màhã wee wé làa wen á po bún. Bĩo ká lé bĩo bía le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi: «Bia wee yòonĩ mĩten á le Dónbeenĩ pá bĩo, ká le màhã wee wé mí sãamu làa bĩa wee liini mĩten.»*

* 4:6 Mi loĩ Wãhio vũahũ (Proverbs) 3.34

⁷ A mi cén wé liiní miten le Dónbeenĩ yahó. Mi dǐn sánsá a Satāni, ó o ò lùwí ká à díá mia.

⁸ Mi lén va lè le Dónbeenĩ cǐn á lerén bèn n sǐ mí yahó. Minén bè-kora wérowà, mi khí mu bè-kora wéró yi. Minén na yí máa bè mu bǐo dà-kéní mǎn, mi díá miten búenbúen na le Dónbeenĩ yi.

⁹ Mi sè mi yara, à mi wá. Mi díá hǎ konsíní à mi wá. Mi díá le sǐ-wεε à mi sè mi yara.

¹⁰ Mi liiní miten o Nùhũso yahó ó o ò yòoní mia.

Mi wé yí cǐti mǐn

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, mi wé yí ɲùu mǐn. Yǐa ɲùuna mǐn za tàá mǐn hǐnló, tàá á cǐtíi wo, se bǎnsò bía khon le Dónbeenĩ làndá dǎní yi, o wee cǐtíi ho. Ká fo hǐa wee fǐ le cǐtíi ho làndá wán, se fo wǎa yí máa bè ho yi. Fo wee wé ũten lè le Dónbeenĩ làndá cǐtí-fǐ.

¹² Le Dónbeenĩ mí dòn lé dǐo bàrá ho làndá á lé lerén mún lé o cǐtí-fǐ. Lé lerén dà à kǎní a nùpue, á mún dà à wé ó o bǐo á à yáa. A ũnén bèn lé o yén á wee cǐtírǎa mǐn za?

Minén nǎfòró bǎnsowà, héyǐ!

¹³ Awa, mi le ì bío bǐo dà-kéní na mia. Mi wee wé bío le ho zuia tàá ho yǐró ká mi ì va ho lóhó na ká, á vaá duan le lúlú-kùure, á à yí ho cǔnú.

¹⁴ Mi wee wé bío bǐn ká mi ɲǎn yí zǔ bǐo pan mia ho yǐró. Mi ka lòn bó-khũumu na wé fà à dèení bǐnĩ khǐi fùafùà.

¹⁵ Mi lá ko mi wé bío bǐo ká: «Ká le Dónbeenĩ tà, á wa yǐo wi lua ho yǐró á séenía wεn á wa à wé bǐo ká làa bǐo ká.»

¹⁶ εε á bǐn mi yí máa wé à mi wee yòoní miten lè mi khòn-bióní. Bǐn sǐi yí se.

¹⁷ Lé bǐn nǎn, ká yǐa zǔ bǐo ó o ko ò o wé ká mu se ò o yí wó mu, se bǎnsò wó khon.

5

¹ Awa, bǐo ká wán lé minén nǎfòró bǎnsowà á ì wirǎa. Mi wá, à wǎamaka mu bè-sũmáa na khǐi yí mia bío yi.

² Mi nǎfòró wee yáa. Mi sǐ-zǐnia á ho bénlò wee là.

³ Mi sǎnú lè mi tǎɲǎn semu wee yáa. Lé bǐn wee zéeni le mi wó khon. Lé bǐn nǎn le Dónbeenĩ cǐtíi fǐ nǎnzǎn, ká mi bǐo á à yáa búenbúen làa bǐo ho dǎhũ wé cǐnǎa mu bǐo bǐo sǐi. Cǐnú ká, ká ho dǐmǐná á à vé, à minén pá pan mi nǎfòró bǐo á bóbókaa ho yi léee webio?

⁴ Mi loń, 6a nùpua na wee sá mi manawà yi á mi máa wé dèení sǎání yi. Lé bǐn lé mi wékheró, á nǎn 6a wee zǎráa làa mia. A 6a zǐa mu á le Dónbeenĩ na dà mu bǐo búenbúen ɲá.

⁵ Ho tá wán, á bïo búí yí fòora mia. Mi wee wé bïo mi sía vá yi. Mi wee wéé mi sía. Mi wee diini miten lòn bùaa na 6a wee há ho búeró bïo yi ká le cítí filó wizonle dén bèn jàana lua.

⁶ Bïa yí wó yí khon, á mi síinia júná á 6ó, á 6a yáá yí tàmáa hàrí cínú.

Mi wé hí mi sía à pa a Nùhúso

⁷ Wán zàwa lè wán hínni, lé bún nòn, á mi hí mi sía fúaa ká a Nùhúso bínia buara. Mi loí o vòro. O wee wé hí mí síi pa há vi-yáa na ó o ò dĩ mí bïo, à mún hí mí síi pa há viora na à dèé o bè-díni, à bè yi láráa mí dĩnló.

⁸ Minén mún wé hí mi sía, mi hení mi sía, lé bïo ó o Nùhúso ò buen hen làa cínú.

⁹ Wán zàwa lè wán hínni, mi wé yí le mi sía cí mín yi à jùu mín, ó o Nùhúso máa cítí mia. Hen làa cínú ká a Nùhúso na lé o cítí-flí á à buen.

¹⁰ Wán zàwa lè wán hínni, le Dónbeení jì-cúa fεεrowà na bía a Nùhúso Dónbeení yèni yi, á lò bon ká 6a pá há mí sía. Minén mún hí mi sía le lònbee yi lè 6a bïo síi.

¹¹ Mi loí, wa wee bío le bán na tà le lònbee yi, á júná sí. A mu bèn bon, mi jà a Zoobu bïo. O hía há mí síi á mu bïo búenbúen kúio wo yi, á mi bèn mòn bïo ó o Nùhúso wó nòn wo yi mu va à véení. Túia poni, o Nùhúso zū le makárí làa sòobéé.

Mi wé le jì-kénti bànsowà

¹² Wán zàwa lè wán hínni, bïo yáá pá wi bín á i hení ì na mia lé bïo ká: Mi yí vī vī yí dé dèé. Mi yí dé ho tá, tàá ho wáayi, tàá bè-vio búí. Mi wé le úuu, à mi dĩn bún wán. Ká mi le búeé, à mi dĩn bún wán. Bún lé bïo ò na ká le Dónbeení máa síini mí júná.

Mi wé séeni mìn ho floró yi

¹³ Hen ká minén ó o búí lò wee be ò o fio le Dónbeení yi. Ká a búí síi wan, ò o sío à khòoní a Nùhúso.

¹⁴ Hen ká minén ó o búí lò yí here, ò o ve 6a kèrètíewa kuure ya-díwá à bán buee khii ho jiló làa wo o Nùhúso yèni yi, ká 6a fio na a yi.

¹⁵ Ká 6a dó mí síi binbirí á floraráa, á yia lò yí here á à wa. O Nùhúso á à wéé wo. Ká bànsò wó bè-kora búí, ó o Nùhúso ò sèn mu ù díá.

¹⁶ Awa! A mi wáa wé bío mi wékheró làa mín. Mi wé fio na mìn yi, bèra a na à mí wa. O nùpue na téréna wón floró pànká wi.

¹⁷ Mi loí, le *Dónbeení jì-cúa fεεro *Elii hía lé o nùpue lé warén bïo síi. A bïo ó o flora lè mí sòobéé bèra a na à ho vioró yí tè, á ho bèn yí tò á dñn há lúlúio bïo tìn lè mí sanká.*

* 5:17 Mi loí Bá-zàwa nín-yání vùahú (1 Rois) 17-18

¹⁸ Bũn mɔn ɔ o bĩnía flora á ho viohó tò á ho tá bĩo na dà wee ha á han mí bia.

Yia vũnun bĩni buenlɔ

¹⁹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, hen ká a ɔúi vũnun día le Dónbeenĩ tũíá poni mi tlahũ, ɔ o ɔúi ɔuan ɔueé bàrá ho wã-tente wán,

²⁰ à mi zũn le yia fó a bè-kora wéro ho wã-kohó na ɔ o lá wi wán, wón kãnía wo mu húmú yi. Lé bũn ñ na ká le Dónbeenĩ máa bĩnĩ máa leéka ɔ̀anso bè-kora na ɔ o wó ɔúenɔúen bĩo.

Ho nín-yání vūahū na ó o

Piere túara

Vūahū túaró nūhū

O Piere nín-yání vūahū ó o túara nɔn 6a kèrètɛwa na saawaa wi ho Azii Minɛere kãna 6úi yi. Nún-sí lé o Poole, tàà bĩa làa wo páania sá á zéenia le Dónbeenĩ bĩo làa ba, á 6a tãráa mu yi. Ba nùpua fù wee bàká 6a yi, á wee beé 6a lò bĩo 6a dó mí sĩa o Yeesu yĩ bĩo yi. Lé bũn te bĩo ó o Piere túararãa ho vūahū na kã nɔn 6a yi, á henía 6a sĩa, à 6a yara sí a Yeesu *Krista, à wé fãrá tĩn le lònbee pãahū, làa bĩo ó o Yeesu na bĩo nɔn 6a kãnianãa á wórãa mu. O Piere leékaa 6a làa bĩo le Dónbeenĩ kãnianãa 6a, làa bĩo le wó á 6a yúrãa le siidéro o Yeesu Krista hómú là a vèeró pãnká yi, á dó mí sĩa wee lònĩ binbirĩ. O henía 6a sĩa bèra a na, à 6a wíoka fãní mí yĩo, à 6ua mítén sese 6a páaníló là a Krista bĩo yi. Bĩo ó o Yeesu 6uannãa mítén le lònbee lè mí síwà na yú a yi, lé bũn 6àn síi á 6arén mún ko 6a bè yi. O Piere nɔn le zéeni lè mí síwà 6a yi, bèra a na à 6a zũrĩ mún 6uaró mu bĩo 6úen6úen yi, à bĩa yí zũ le Dónbeenĩ wé mi mu, à bán mún tà le Dónbeenĩ bĩo, à wé 6uaaní le.

Le tɛenti

¹ Inén Piere na lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mi wee túa ho vūahū na kã. I wee túa ho á à na bĩa le Dónbeenĩ hueekaa wó lè mí nĩpomu yi, na saawaa wi mu nĩ-hãmu yi ho Põn, lè ho Kalasii, lè ho Kapadoosi, lè ho *Azii, lè ho Bitinii kãna yi.

² O Maá Dónbeenĩ hueekaa mia á héhaa làa bĩo le fèra le mí ì wé làa bũ, á wó mia lè mu nĩpomu na bĩo sã le yĩ mí Hácírĩ pãnká yi. Le wó mu bèra a na ò o hómú ho *kùrùwá wán pãnká yi, à mi wé 6a nùpua na wee ce le Dónbeenĩ yahó, à wé wé bĩo ó o Yeesu Krista le mi wé. Le le Dónbeenĩ wíoka wé wé mí sãamu làa mia, à wíoka wé na mí héerã mia.

Wa siadéro à lònĩ ho kãníló bĩo

³ Mi wa 6uaaní le Dónbeenĩ, dén lé wa Núhũso Yeesu *Krista 6àn Maá. Le minka tentemu bĩo yi, á le wó á wa yú le mukõn-finle o Yeesu Krista na lá húrun na á le vèenia pãnká yi. Lé bũn bĩo yi á wa dó wa sĩa wee lònĩ làa sòobɛɛ,

⁴ á pannãa bĩo bĩo sã le nĩpomu yi na le bàrá ho wáayi kã làa mia. Bũn bĩo so yí máa yáa, timu mía mu yi, mu yí máa yèrè má.

⁵ Bĩo mí dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi, á le dànló pan mia, bèra a na à mi yí ho kãníló, hĩa bĩo wíokaa wó díã pan mí zéeníló ho ðímíjã vé nònzoñ.

⁶ Lé bñn bño yi, á mi wee zãmakaráa làa sòobéé, hàrì ká le lònbee le mí sñiwà wee yí mia hã làa na kà wán ho pñn-za yi.

⁷ Ho sánú yàá lé mu bño na wee yáa. Éé ká ho màhá pá wee wé pá ho dñhũ yi, à zũrnáa le ho lé ho sánú binbirĩ. Lé kà sii á minén siadéro le Dónbeenĩ yi na bño jũhũ wi làa sòobéé po ho sánú bàn kúará mún ko le ho khénlò, à zũrnáa le mi dó mi sña binbirĩ le yi. Ká mi siadéro le Dónbeenĩ yi fára tina, á pãahũ na ó o Yeesu Krista khii bueé zéeni miten yi, á mi ì yí le khòonii, le ho cùkú, le le kñnbii.

⁸ O Yeesu mu á mi yí mən, à mi jəñ pá wa a. Hàrì bño mi pá ðñn yí máa mi a mí cúee, à mi dó mi sña wo yi. Lé bñn nən á mi wiráa le sñ-wéé yi làa sòobéé. Dén sñ-wéé so bño á yí dà máa bío.

⁹ Mi wi le sñ-wéé yi, lé bño mi dó mi sña o Yeesu yi ó o kánia mia.

¹⁰ Le Dónbeenĩ jì-cúa fèerowà yánkaa cinciira ho kániló mu bño làa sòobéé, á fèera hã jì-cúa na bño ciran mu sãamu na le Dónbeenĩ le mí ì wé làa mia.

¹¹ O Krista Hácírì* kera le ba jì-cúa fèerowà mu, á le lònbee na ó o ò káa yi, le ho cùkú na ó o ò yí mu bàn món, á le Hácírì mu fèra zéenia bío làa ba. Á ba cà le mí sòobéé à zũn mu wéro pãahũ, làa bío mu ù wéráa síí.

¹² Á mu zéenia làa ba le mu bíowa mu bàn jì-cúa na ba wee fèé á bío yí ciran barén mí beere, ká mu lé minén á mu ciran. Á lé bñn á bío wee bue le bñn-tente hã làa na kà wán á zéenia làa mia le le Dónbeenĩ Hácírì na ló ho wáyai pánká. Ho wáyai tonkarowà yàá mún sña vá à ba zũn mu bío mu.

Bño le Dónbeenĩ nípomu ko ba bua le miten

¹³ Lé bñn nən, à mi wãa fání mi yño le Dónbeenĩ tonló sáró bío yi, à zũn miten buaró. Mi dé mi sña làa sòobéé à lóni mu sãamu na le è wé làa mia o Yeesu *Krista bñnĩ buen nñzoñ.

¹⁴ Bío mi lá ðñn yí zũ le Dónbeenĩ bío yara á bío mi sña lá wé vá wéro yi na yí se á mi wãa díá, ká mi wé wé bío le Dónbeenĩ le mí wé.

¹⁵ Le Dónbeenĩ na von mia á wee ce, á minén mún wé ba nùpua na wee ce le yahó mi bío búenbúen yi.

¹⁶ Mu bon, mu túara le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi kà sii: «Mi kèrĩ mu cemuyi, lé bío á ñén wee ce.»†

¹⁷ Bío ká mi wee fio, à mi ve le Dónbeenĩ le mñn Maá, dén na yí máa hueeka ba nùpua mún yi, le wee cítí ba búenbúen à héha làa bío ba ñĩ-kéní kéní wó. Le yí máa hueeka ba mún yi. Awa, á mi bua miten à zéeni le mi wee kñnbi le Dónbeenĩ ho pãahũ na mi ì wé ho tá wán yi.

* **1:11** Krista Hácírì: O Krista Hácírì na bío bíá hen le le Dónbeenĩ Hácírì lée dà-kéní † **1:16** Mi loñ Levii nũwã vũahũ (Lévítique) 19.2

18 Le Dónbeenĩ léra mi ɲúná bïo mi lá wee ɓua lè miten yi, bɔn na mi kenía mɔn maáwà cɔn na ɲúhũ mía. Mi zũ le mu yínɔ́ le wárí táá ho sánú na wee yáa á le wó làa bũ.

19 Bùeé, o Yeesu Krista, yia ka lòn muini pioza na á fianĩ woon mía yi, lé wón cāni na bïo ɲúhũ wi binbirĩ pánká yi á le léraráa mi ɲúná.

20 Le Dónbeenĩ fèra léra a mu bïo yi, ká bïo ɓúí ðĩn yí léra, á hã pònna véenii na kà yi, ó o *Krista mu wãa zéenia miten minén bïo yi.

21 Lé o Krista bïo yi á mi dóráa mi sia le Dónbeenĩ yi, dén na véenia wo á dó ho cùkú yi. Lé bɔn wó á mi dóráa mi sia le Dónbeenĩ yi wee lòní bïo le le mí ì wé.

22 Ho túiá poni bíonĩ na mi bò yi lé dén nɔn á mi wee ceráa le Dónbeenĩ yahó, bèra a na à le waminĩ binbirĩ keń mia. Awa, á mi cén wań mín làa sòobéé lè hã yiwa na wee ce.

23 Mu bon, mi wãa bɔnía ton, ká mi màhá yínɔ́ nùpua na ton à bïo sɪ mu húmú yi. Lé le Dónbeenĩ bíonĩ na wi bɔn féeé pánká yi á mi tonnáa, dén na wee na le mukānĩ binbirĩ.

24 Mu bon, mu túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi ká síi:

«Ba nùpua ɓúenɓúen ka lè le ɲíní bïo síi,
á ho cùkú na ɓa wee yí ka lè le púúilè bïo síi.
Le ɲíní wé he, à le púúilè di,

25 ká a Núhũso bíonĩ dén wi bɔn féeé hã lúlúio na ɲii mía yi.»‡
Dén bíonĩ so lé le bɔn-tente na buera nɔn mia.

2

1 Awa, á mi khí mu sũnsũmámu lè mí síwà yi. Mi wé yí fūaa sabíoní huúu, mi yí wé nĩ-khàwa, mi wé yí dí yandee huúu, mi wé yí ɲùu nùpua à yáa ɓa yènnáa.

2 Mi wań le Dónbeenĩ bíonĩ mí dòn làa bïo ɓa kúnkúzawa waráa mi nuwá yoomu bïo síi, bèra a na à mi dā le Dónbeenĩ bïo dānĩ yi mi kānɪlò bïo yi.

3 Mu bon, mi zūna bïo ó o Núhũso seráa.

Bia dó mí sia le Dónbeenĩ yi lé le nípomu

4 Mi vá ɓuee ɓúe o Yeesu yi, wón na lé le mukānĩ ɓānso, na ka lòn huee na ɓa nùpua pǎ día, ká lé lerén á le Dónbeenĩ màhá léra, le bïo ɲúhũ wi le cɔn làa sòobéé.

5 Minén mún le mukānĩ wi yi, á mi mún ka lòn huua. Awa, á mi día le le Dónbeenĩ khuii mia soráa le zii na le Dónbeenĩ Hácírí wi yi, à wé le *Dónbeenĩ yankarowà na wé è ya hã muini làa bïo le Dónbeenĩ Hácírí mu le mu koráa, hã le wé è tà bïo o Yeesu *Krista bïo yi.

6 Mu bon, bïo ká lé bïo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi:
«Mi loń, ì léra le huee na wee ɓua ho soró ðíní, ðio bïo ɲúhũ wi

‡ 1:25 Mi loń Ezayii vūahũ 24.25

làa sòobéε, á à bàrá ho lóhó na 6a le *Sion yi. Yia á à dé mí sli le yi á ñyio máa dí hùúu.»*

⁷ Awa, á minén na wáa dó mi sía o Yeesu yi, minén á à yí le kònbi. Ká bía yí dó mi sía wo yi, á mu túara: «Le huee na 6a so-sowa lá pã díá lé dño hía bñía 6ueé 6uan ho soró dñía.»†

⁸ Á mu mún túara: «Le lé le huee na wee kōkōn wán, ho 6úaahó na wee lùwá a nùpue».‡ Bán wee kōkōn le wán lé bño 6a pã le Dónbeenĩ bionĩ bño. Á bñn lé bño mún sã 6a yi.

⁹ Εε ká minén bán lé mu ñipomu na léra, á lé 6a yankarowá na bño sã a bεε yi. Mi lé ho sli na wee ce le Dónbeenĩ yahó. Le Dónbeenĩ wó mia lè mí ñipomu, bèra a na à mi bue le bè-beera na le wó bño, dén na léra mia le tibirí yi á dó mí khoomu na 6àn sli mia yi.

¹⁰ Mi yánkaa lá yínōñ Dónbeenĩ ñipomu, ká hã laà na ká wán á mi wáa lé le ñipomu. Le Dónbeenĩ lá yí máa wé le hii làa mia, ká hã laà na ká wán á le wee wé le làa mia.

Mi 6ua miten sese bña yi zũ le Dónbeenĩ tñahũ

¹¹ Minén na á ï wa làa sòobéε, mi lé 6a ñi-hání ho tá wán na khii lé á à lén. Á ï wee hení mu ù na mia, à bño 6a nùpua sía wee vá yi na yí se, bño wee yáa o nùpue mukāñ binbirí bño à mí khènnáa.

¹² Mí 6ua miten sese bña yí zũ le Dónbeenĩ tñahũ. Mí 6ua miten làa bñn, bèra a na ká 6a wee yáa mi yèni le mi lé 6a bè-kora wérowá, à 6a mi mi wén-tentewá, à dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi pãahũ na á dén ñ zéeni miten làa ba yi.

Le kònbi na ko lè ho pànká ya-díwá

¹³ Mí wé liiní miten na ho pànká ya-díwá 6úen6úen yi mi páaniló là a Nùhũso bño yi. Mí wé liiní miten na a bεε yi, wón á wi 6a 6úen6úen ñúhũ wán,

¹⁴ à mún wé liiní miten na 6a ñúnása yi, bán na ó o wee tonka à 6a beé bña wee wé mu bè-kora lò, ká 6a wíoka bña wee wé mu bño na se yènnáa.

¹⁵ Mu bon, bño sí le Dónbeenĩ yi lé à mi wén-tentewá bño yi, à bña wee bío hã bín-conconwá na yí zũ le dεε à yí dàñ bío bño búí mi dǎñ yi.

¹⁶ Mí 6ua miten lè 6a nùpua na wi miten bño sli. Ká mi màhá yí bè bñn yi à wé wéráa mu bè-kora. Mí wé le Dónbeenĩ ton-sáwá binbirí.

¹⁷ Mí wé kònbi 6a nùpua 6úen6úen, à wañ mìn zàwa lè mìn hinni kèrètíewa. Mí wé hézón le Dónbeenĩ, à wé kònbi o bεε.

Mi ko mi wé tà le lònbee yi là a Krista bño sli

* 2:6 Mi loñ Ezayii vñahũ 28.16 † 2:7 Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 118.22

‡ 2:8 Mi loñ Ezayii vñahũ 8.14

18 Minén ton-sáwá, mi wé bè mi ɲúnása bíoní yí lè le kǎnbii binbirí. Mi wé yí wé mu làa bíà síà se á wayika mí dòn, ká mi mún wé wé mu làa bíà lònbee wi.

19 Mu bon, ká a nùpue wee hǐ mí síi le lònbee na lá yí ko le yí o yí le Dónbeení kǎnbii bío yí, se mu léé bío na se.

20 Ká 6a wee ha mia mu bè-kora na mi wó bío yí á mi hǎ mi síà, se bún so cùkú wi le? Èé ká 6a wee beé mi lò mu bè-tentewà na mi wee wé bío yí á mi hǎ mi síà, se bún léé bío na se le Dónbeení yahó.

21 Lé bún wéró bío yí le Dónbeení vonnáa mia, lé bío ó o *Krista mí beere mún lò bon mi bío yí. O wó mu zéenia làa mia, bèra a na à mi bè mu yí.

22 O yí wó bè-kohó yí mǎn, o yí fǎ sabéré yí mǎn.

23 Ba nùpua là a, ká arén yí là nùpue. Bíà beéra a lò ó o yí là làa hεεrè, ká a màhá dó mí bío le Dónbeení níi yí, dén wee cíí 6a nùpua làa bío téréna.

24 Orén mí beere lò bon wa bè-kora bío yí ho *kùrùwá wán, bèra a na à mu bè-kora dání yí à wa wé lòn nùpua na húrun, ká wa keí le mukání yí bío téréna wéró bío yí. Le lònbee na ó o lá lé dén weéra mia.

25 Mu bon, mí lá ka lòn pia na vúnun, èé ká hǎ laà na kà wán á mi wǎa yèrémáa buara mi paro cǎn, yǎa wee pa mi mukání bío.

3

Bíò 6a hǎawa lè mí bǎrání ko 6a wé 6ua làa mǐn

1 Làa bún síi á minén hǎawa mún wé liiní miten na mí bǎrání yí, bèra a na, ká mí bǎrání 6úi na pǎ yí dó mí síà le Dónbeení bíoní yí á mǎn bío mí wee 6ua lè miten, à bán dé mí síà le yí ká bíoní yí bíà yí nǎn 6a yí,

2 lé bío 6a wee mí bío mí wee 6ua lè miten sese, làa bío mí wee kǎnbiráa 6a.

3 Mí yí le miten wíokaró à wé mí sǎnía wíokaró, lòn ɲúná páró, lè mu bè-zǐnia na wó lè ho sǎnú, lè hǎ sí-sení zǐló.

4 Ká mí le miten wíokaró à wé mí yiwa wíokaró, bún na lé le síi na máa yáa, na wayi, na wi ho héerà yí. Bún lé bío bío ɲúhú wi le Dónbeení cǎn làa sòobéé.

5 Lé làa bún á 6a hǎawa na dó mí síà le Dónbeení yí, na bío sǎ le yí yánkaa wee wíokaráa mítén, 6a yánkaa wee liiní mítén na mí bǎrání yí,

6 là a hǎa na 6a le Sara bío síi. Wón yánkaa wee bè bío á 6àn báa *Abarahaamu le o wé yí, á wee ve o le mí ɲúhúso. Minén á à wé wón Sara so mǎnmǎnia mu tentemu na mí wé è wé bío yí, ká zǎníi woon yí lúnka mí yilera.

7 Minén báawa 6èn mún zǔn le mí hǎnání na mí wiráa á pánkává tà mía. Mí wé 6ua 6a sese, à wé kǎnbi 6a, lé bío 6arén

làa mia á à páaní ì yí mu hãmu na lé le mukāñi binbirī. Mi wé wé kà síi bèra a na à bïo búu yí bũmaka mi floró.

Mi ko mi wé wé bïo térénna

⁸ Awa, á mi búenbúen le mi yilera wé dà-kéní, à zūnín mín makárí, à wañ mín. Mi wé 6a núpua na sía se, à wé liiní miten na mín yi.

⁹ Yia wé wó khon làa mia à mi yí wí mu kee. Yia wé là mia à mi yí là 6anso. Mu bè-tentewà lé bïo á mi wé fan na mín yi. Mu bon, le Dónbeení von mia bũn bïo yi, bèra à na à mi yí mu bè-tentewà na le dó mí jii le mí ì na mia.

¹⁰ «Mu bon, yia wa ò o keñ le mukāñi yi,

à síi wizooní wé se,

à 6anso khí hã bín-kora bíoró yi,

à wé yí fúaa hã sabíoní.

¹¹ Bànso pí mu bè-kora wéró, à wé wé bïo térénna, à wé cà ho hээрà fээр.

¹² Mu bon, o Núhũso wee pa bĩa wee wé bïo térénna bïo, o wee jí 6a floró.

Ká bĩa wee wé mu bè-kora bán ó o pã bïo.»*

¹³ Ká mi can mi kuio mu bè-tentewà wéró yi, á núpue so ò wé bè-kora làa mia le?

¹⁴ Hàrí ká le lònbee á à yí mia bïo mi wee wé bïo térénna bïo yi, se mi núná sí. Mi yí zón bĩa dà à beé mi lò, à mi mún yí lúnka mi yilera.

¹⁵ Ká mi 6uaaní a *Krista mi sía yi, à zūn le o lé o Núhũso. Mi wé wíoka miten, bèra a na ká núpue wé tũara mia làa bïo mi dó mi sía wee lòní bïo, à mi dàñ zéení mu yara.

¹⁶ Ká mi màhá wé wayíí miten à wéráa mu, lè le kònbií, lè le yi na yí máa dè, bèra a na à bĩa wee bàká mia, na wee là mia lé bïo mi wee 6ua miten làa bïo mu koráa mi páaníló là a Krista bïo yi, à hã n̄yio dí.

¹⁷ Mu bon, ká mu lé le Dónbeení síi bïo ò o núpue lò be bïo ó o wee wé mu bïo na se bïo yi, bũn sũaaní bïo le lònbee á à yí o mu bè-kora na ó o wee wé bïo yi.

¹⁸ Mu bon, o Krista mí bεεre lò bon 6a núpua búenbúen bè-kora bïo yi. Wón na yí wó bè-kohó yí m̄n á húrun le cúekúee 6a bè-kora wérówà bïo yi, bèra a na ò o dàñ 6ua mia varáa le Dónbeení cón. Ba 6ó a, ká a màhá vèera le Dónbeení Hácírí pánká yi.

¹⁹ Lé dén Hácírí so pánká yi ó o mún vaá bueraráa le bintente n̄n bĩa wi 6a n̄-hía lùe yi lòn kàsósa.

* 3:12 Mi loñ Lení v̄uahđ (Psaumes) 34.13-17

20 Ba lé bĩa hĩa pã le Dónbeenĩ bĩo, á dén hã mí sĩi 6a bĩo yi o Nɔwee won-beenĩ wíokaró pãahũ. O won-beenĩ mu á nĩ-kúii hĩa yí zon, lée nùpua nùwã hètĩn mí dòn, bán lé bĩa le Dónbeenĩ kãnía mu ɲun-beenĩ yi.

21 Mu hĩa wee zéeni ho *bátéèmu na wee kãní mia hã laà na kà wán bĩo. Ho bátéèmu yínɔn wa sãnía timu á ho wee sɛɛ lén. Ho wee zéeni le wa lé 6a nùpua na tà bò le Dónbeenĩ yi lè hã yiwa na wee ce. Bũn wó o Yeesu Krista vèeró pànká yi.

22 O Yeesu mu yòora ho wáayi, á yòó wi le Dónbeenĩ nín-tiání. Le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà lè hã pànkáwá búenbúen lè mí sǐiwà ó o wi ɲúhũ wán.

4

Le mukɔn-fĩnle bĩo

1 Bĩo ó o *Krista lò bon mí sãnía yi kà sǐi, á minén mún le hã yilera mu sǐi keń mia. Mu bon, yĩa sãnía lò bon, wón wãa bĩnía mía bè-kora wéeni.

2 A mi sǐi wizooní na mi ì wé ho tá wán á mi wãa yí ko á mi wé wé bĩo mí sĩa wee vá yi na yí se, ká mi wé wé bĩo sǐ le Dónbeenĩ yi.

3 Mu bon, ho pãahũ na khĩna yi, á mi sòobáa wó bĩa yí zũ le Dónbeenĩ sĩa bĩo. Mi lá wee wé mu koomu lè mí sǐiwà, á wee wé bĩo mí sĩa wee vá yi na yí se. Mi lá lé 6a ɲa-ɲuwà lè 6a dándiwá, á lá wee hã hã wɔnna, bũn na le Dónbeenĩ ɲina.

4 Ká hã laà na kà wán á 6a wó coon bĩo mi yí leéra mu koomu lè mí sǐiwà na 6a wee wé yi làa ba, á 6a wãa wee là mia.

5 Ɛɛ ká 6a màhã khíi fɛɛ bĩo 6a wó tũíá làa yĩa wíokaa mítén wó 6a yèn-vèeniasa lè 6a nĩ-hĩa cítíró bĩo yi.

6 Lé bũn bĩo yi á le bín-tente mu buera nɔnnáa bĩa húrun yi. Mu lé bĩa húrun mu húmú na 6a nùpua búenbúen ko 6a yí mu bè-kora bĩo yi. Le buera nɔn bèra a na à 6a yí le mukãní binbirí le Dónbeenĩ Hácírí pànká yi.

Mi ko mi wé zũn mĩn buaró

7 Hen làa cĩnú ká mu bĩo búenbúen á à vé. A mi cén fání mi yĩo à zũn mítén buaró, à mi wé dàń fio.

8 Bĩo ɲúhũ wi làa sòobéé lé à mi wań mĩn lè mi sĩa búenbúen. Mu bon, mi wé sén mu bè-kora cèrèɛ día.*

9 Yĩa wé van yĩa cɔn, ò o bua a sese, ká a yí khí mí kíó yi à wéráa mu.

10 Mu bĩo wéró pànká na le Dónbeenĩ nɔn mi nĩ-kéní kéní yi á mi wé séení làa mĩn. Ká mi wee wé kà sǐi, á mu tentemu lè mí sǐiwà na le Dónbeenĩ wó làa mia á mi ì dàń ñ pa bĩo sese.

11 Yĩa le bíonĩ bíoró pànká nɔn yi à wón wé bío le Dónbeenĩ bíonĩ na 6a nùpua yi. Yĩa léé ton-sá, á wón wé sá lè ho pànká

* 4:8 Mi loń Wáhio vūahũ (Proverbs) 10.12

na le Dónbeenĩ nɔn wo yi, bèra a na à mu bïo búenbúen yi à ho cùkú bïo sɪ le Dónbeenĩ yi o Yeesu *Krista pànká yi, wón na ho cùkú lè ho pànká á bïo sá yi hã lúlúio na jii mía yi. *Amiina!

Bïa lò wee be o Krista bïo yi jún-síni bïo

¹² Minén na á ĩ wa làa sòobéé, mi yí le le lònbe-sùmúí na wee yí mìa à bïo wé mìa coon, à keń lè le lá yí ko à le yí mìa.

¹³ Mi yáá wéé mi sía bïo mi lò wee be bïo yi làa bïo ó o *Krista lò bonnáa bïo, bèra a na ká a khii zéeniá miten mí cùkú yi, á mi sía mún ñ wa, á à zámaka làa sòobéé.

¹⁴ Hen ká 6a nùpua wee là mìa o Krista bïo yi, se mi júná sí, lè bïo le Dónbeenĩ Hácírí cùkúso á wi làa mìa.

¹⁵ O búí mi t̄ahũ lònbee jũhũ á yí ko à mu wé bïo á 6anso lé o ñ-6úe, tàá k̄nlo, tàá bè-kora wéro, tàá bïo á 6anso wee hée dé mí jii hã t̄úíawà na yí ciran wo yi bïo yi.

¹⁶ É ká a búí màhá lò wee be bïo ó o lé o kèr̄t̄é bïo yi, à 6anso yí ñyi mu bïo yi. B̄anso yáá dé le Dónbeenĩ b̄aráká bïo 6a wee ve o là a kèr̄t̄é bïo yi.

¹⁷ Mu bon, le cítii fló p̄ahũ d̄n, á le j̄n ñ búáká lè le Dónbeenĩ ñipomu. Ká le wee búáká lè warén na lé le ñipomu, á b̄ia p̄á yí dó mí sía le Dónbeenĩ b̄in-tente yi bán bïo 6èn ñ wé kaka coon?

¹⁸ «Ká b̄ia wee wé bïo térinna wee k̄a le lònbee lè mí síwà yi à fennáa, á b̄ia yí bò le Dónbeenĩ yi lè 6a bè-kora wérowà bán bïo 6èn ñ wé kaka coon?»†

¹⁹ Awa, á b̄ia lò wee be à héha lè le Dónbeenĩ síi bïo wíoka wé wé bïo se. Ba w̄aa día mí bïo le níi yi, dén na léra mu bïo búenbúen. Hen ká le dó mí jii le mí ì wé bïo na, à le wé mu.

5

Ba ya-díwá zéeni na nɔn 6a yi bïo

¹ Hã laà na ká wán á ĩ bionĩ yahó 6èn ñ sí 6a ya-díwá na wi mi kuure yi. Inén mún lé o ya-dí lè 6a bïo síi. I lé o seéràso le lònbee na yú a *Krista d̄ání yi, ó o cùkú na le Dónbeenĩ khii zéeni á 6a nùpua á à mi á ĩ ì keń yi.

² Le Dónbeenĩ ñipomu na le k̄aráfáa mìa na ka lòn pi-6oohũ á mi wé pa bïo sese. Mi wé yí wé mu lòn bïo na 6a k̄k̄aa mìa le mi wé, ká mi wé wé mu lé bïo mu ló mi sía yi, à wé wé mu làa bïo le Dónbeenĩ le mu koráa. Mi mún wé yí wé mu le wári caró bïo yi, ká mi wé wé mu lè mi sía búenbúen.

³ B̄ia le Dónbeenĩ k̄aráfáa mìa á mi wé yí wé pànká wán lòn bá-zàwa, ká mi wé wé bïo se, à 6a wé mi à bè yi.

⁴ Ká mi wee wé ká síi, ká ȳa ka lòn pi-pa na wee pa wa búenbúen bïo khii 6uara, á mi ì yí le s̄ánfi na cùkú wi, d̄io máa yáa.

† 4:18 Mi loń W̄ahio v̄uahũ (Proverbes) 11.31

Le zéenti na yahó sã 6a kèrètɛwa kuure bïo

⁵ Minén yàrówá mún wé bè 6a ya-díwá bioní yi, mi búenbúen wé liiní miten na mín yi. Mu bon. «Bia wee yòoní míten á le Dónbeenĩ pã bïo, ká le màhã wee wé mí sãamu làa bïa wee liiní míten.»*

⁶ Á mi cén liiní miten le Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen yahó, bèra a na à le yòoní mia ho pãahũ na mu ko yi.

⁷ Mu bïo búenbúen na mi yilera wee lùnka bïo yi á mi dé bïo le Dónbeenĩ níi yi, lé bïo le wee pa mi bïo.

⁸ Mi zūrín miten, à fání mi yïo, mi zúkúso na lé o *Satāni na ka lòn kúden na wé hée wunwún ká a muù, á wee cà yïa ó o ò yí á à là.

⁹ Mi wíoka fárá mi siadéro le Dónbeenĩ yi tĩnĩ, à sánsá a. Mi zū le mĩn zàwa lè mĩn hĩnni kèrètɛwa na wi ho dímíjǎ yi mún lò wee be lè mi bïo sii.

¹⁰ Mi lò á à be ho pǎn-za dèe yi. Ee ká le Dónbeenĩ ì wé á mi bïo búenbúen bĩnĩ ì wé se, á mi siadéro á à wíoka à fárá à tĩn, le è dé ho pànká mia, le è wé á bïo búí máa dèké mia máa yí. Lé lerén wee wé mu bè-tentewà lè mí sǐwà. Le von mia bèra a na à mi níni kɛn le cùkú na jii mia yi mi páaníló là a *Krista bïo yi.

¹¹ Ho pànká á bïo sã le yi féeεε. *Amiina!

Le mónđen tɛenti

¹² O Silivɛn, yia lé wàn za kèrètɛ na á ì láa yi, lé wón séenia mi túararáa ho vǎn-za na kà. I túara ho à henínáa mi sĩa, à zéeni làa mia le le Dónbeenĩ sãamu binbirĩ bún lé bïo mi wi yi.

¹³ Ba kèrètɛwa kuure na wi ho *Babiloona yi hen, bïa le Dónbeenĩ hueekaa lè mi bïo sii á wee tɛeni mia. I za Maaki mún wee tɛeni mia.

¹⁴ Mi tɛeni mín yi sese. Le ho héerà à kɛn lè mi búenbúen na páanía là a Krista!

* 5:5 Mi loí Wáhio vūahũ (Proverbs) 3.34

Ho nun ní vūahú na ó o **Piere** **túara**

Vūahú túaró nūhú

Ho vūahú na kà lé o Piere túara ho nɔn bia búenbúen na dó mí sía o Yeesu *Krista yi. Ba núpua búí zon ba kèrètɛwa kuio yi, á wee vīnī ba lè ho kàránlò na wi mí dòn lè le Dónbeenī bín-tente. A ba kèrètɛwa mu dó mítén hã wárá lè mí síiwà na yí se yi. Lé bán núpua so bío yi nɔn ó o Piere túararàa ho vūahú mu.

O Piere le ba ko ba wé ɓua mítén làa bío le Dónbeenī le mu koráa, à fàrá dín ho tūiá poni wán, hĩa ó o Yeesu tonkarowà kàránna làa ba (1).

O bía le ba pa mítén ba nĩ-kàránlowà kàránlò na bío yí bon yi (2).

O Piere le bía le o Yeesu máa bíní máa ɓuen á lé ba sabín-fūaalowa. O le o Yeesu mu hã mí síi ò o máa ɓuen fùà, lé ba núpua bío yi, á wi à hàrí nĩ-kéní kà à yí vī, ká ba búenbúen dàñ yí ho pāahú à yèrémá mí yilera lè mí wárá, à le Dónbeenī kǎní ba (3).

Le tɛɛní

¹ Mu lé ínén Simɔn Piere na lé o Yeesu *Krista ton-sá là a tonkaro á wee túa ho vūahú na kà. I wee túa ho á à na mínén na síadéro o Yeesu yi lée dà-kéní lè warén síadéro wo yi. Bún dàrina wó o Yeesu Krista na lé wán Dónbeenī lè wa kǎnilo térénló pánká yi.

² Le le Dónbeenī lè wa Núhúso Yeesu zūrló bío yi, à le Dónbeenī wé mu sǎamu cèrɛè làa mia, à na ho hээрà cèrɛè mia.

Bío ba kèrètɛwa ko ba ɓuarda mítén

³ Le Dónbeenī pánká wó á wa yú bío ko làa wɛn búenbúen na à séení wɛn á wa à kɛñ le mukǎní yi, á à wéráa bío sí le yi. Mu bon, le wó á wa zūna yia von wɛn à wa níní kɛñ o cùkú lá a tentemu yi.

⁴ Lé làa bún á le Dónbeenī dó mí jii wó mu bè-beera na bío nūhú wi làa sòobéé á nɔn wɛn, bèra a na à mi kǎní ho dīmíjǎ bío na ba núpua sía wee vá yi na yí se yi, à páaní wé le dà-kéní lè le Dónbeenī.

⁵ Lé bún bío yi à mi dé sòobéé mitén yi, à wé ɓua mitén sese, à bè bío mi dó mi sía le Dónbeenī yi wán. Mi wíoka zūr le Dónbeenī, à bè bío mi wee ɓua mitén sese wán,

⁶ à wé dàñ mitén ɓua mu bío búenbúen yi à bè bío mi zū le Dónbeenī wán. Mi yí tée mi bàra à bè bío mi dà mitén wee ɓua mu bío búenbúen yi wán, à wíoka ca tɛn le Dónbeenī yi à bè bío mi yí máa tée mi bàra wán.

⁷ Mi le mi bïo wé sí mín yi à bè bïo mi wee ca tïn le Dónbeenĩ yi wán, à wań mín bè bïo mi bïo sí mín yi wán.

⁸ Mu bon, ká bũn búenbúen wi mia làa sòobéε, á wa Núhũso Yeesu *Krista zũnló mi cón cũnú á à κεń, á mi wé è wé mu bïo na se.

⁹ Ká bia á bũn bïowa so mía yi, bán yí máa mi bïo sese, 6a ka lòn muiwà. Bïo le Dónbeenĩ séra 6a bè-kora na 6a wó khĩna díá á 6a yiwa sà yi.

¹⁰ Awa, á minén wán zàwa lè wán hĩnni, mi wíoka ca mi kuio, bèra a na à bïo le Dónbeenĩ von mia á hueekaa bïo yi à mi dïn wán. Ká mi 6uan miten làa bũn, á mi máa vĩ ho wõhũ yi máa mi hùúu.

¹¹ Lé bũn ñ na ká a Yeesu Krista, wa Núhũso na lé wa kãnilo béenĩ na wi fεεε díró á mi níni á à κεń yi binbirĩ.

¹² Lé bũn bïo yi á ĩ pá wé è leéka mia fεεε lè mu bïowa mu bïo, hàrí bïo á ĩ zũ le mu bïowa mu á mi zũ vó, á mi mún dó mi sĩa làa sòobéε ho tũia poni bionĩ na káranna làa mia yi.

¹³ I wee leéka le ká ĩ yïo wi lua, á mu se à ĩ wé bĩní leéka mia lè mu bïowa mu à mi hácírí κεń mu wán.

¹⁴ Mu bon, ĩ zũ le hen làa cĩnú ká ĩ hí làa bïo wa Núhũso Yeesu Krista zéenĩanáa mu làa mi.

¹⁵ εε ká ĩ mǎhá à bánbá, bèra a na à ĩ húmú móndén, á mi pá wé leéka mu bïowa mu bïo fεεε.

O Yeesu Krista cùkú beenĩ na wa mɔn bïo

¹⁶ Mu bon, bïo wa Núhũso Yeesu *Krista 6uara lè mí pánká, á wa yí bía bïo làa mia lè 6a nùpua hácin-bionĩ, 6úee. Warén wa bεere mɔn wo lè mí cùkú beenĩ.

¹⁷ Mu bon, o Yeesu Krista yú a Maá Dónbeenĩ cùkú beenĩ. O cùkú beenĩ 6ãnsò Dónbeenĩ bía làa wo kà síi: «Yia kà lé ĩ Za na á ĩ bò ĩ tàká wán, o bïo sí miĩ làa sòobéε».*

¹⁸ Warén wa bεere jí mu tãmu mu sã ho wáayi ká wa là a Yeesu mu páanía wi le 6úee na bïo sã le Dónbeenĩ yi wán.†

¹⁹ Lé bũn te bïo le Dónbeenĩ jĩ-cúa fεerowà bionĩ láayi wíokaa wiráa wa cón, à mi cén wé pa há bïo sese. Mu bon, há jĩ-cúa mu ka lòn fĩntání na dó hen na mu yuumu wi yi, á pan ò o Yeesu na ka lòn tá-tĩa mànàayiire à zéení míten mi sĩa yi.

²⁰ Mi yàá ko mi zũn le le Dónbeenĩ jĩ-cúa na wi le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi á nùpue yí dà máa zéení bïo yara wéréwéré míten.

²¹ Mu bon, le Dónbeenĩ jĩ-cúa fεerowà jĩ-cúa na 6a fεera á yí ló 6arén mí bεere yi. Lé le Dónbeenĩ Hácírí dó há bionĩ mu 6a jiniĩ yi á 6a bía le yèni yi.

* **1:17** Mi lonĩ Matiye vūahũ 3.17

† **1:18** Mi lonĩ Matiye vūahũ 17.1-5; Maaki

vūahũ 9.2-7; Luki vūahũ 9.28-35

2

Ba nî-kàránlowà na bïo yí bon bïo

1 Bïa le mí lé le Dónbeenî jî-cúa fεerowà à mu yí bon á hïa wi o *Isirayεεle nîpomu tïahú. Làa bïn sîi á 6a nî-kàránlowà na bïo yí bon á mún ñ keñ mi tïahú. Ba wé è kàrán 6a nùpua làa bïo yí bon á à yáaráa 6a. Hàrî o Núhúso na séra 6a bè-kora díá á kánía 6a á 6a à pî ì díá. Lé bïn te bïo á 6a à dïndïn ñ yáa.

2 Nùpua cèrèε á à tà 6a bïo á wé è wé mu koomu lè mí sîiwá na 6a wee wé. Lé 6arén bïo yí á 6a nùpua wé è yáaráa le Dónbeenî tûiá poni wôhú yèni.

3 Le wárí càró làa ponîi bïo yí á 6a nî-kàránlowà mu wé è khà mia lè hã bïn-sïa. Εε ká 6a júná sîiniló bïo màhã wíokaa vó díá míana, le Dónbeenî á à yáa 6a máa khí.

4 Hàrî ho wáayi tonkarowà na yánkaa wó mu bè-kora á le Dónbeenî yáá pá yí díá coon, ká le màhã dó 6a le lònbee lahó yi, á can 6a lè hã zúakuaríwà le tîbí-cúaá yi pannáa le cítii fló wizonle.

5 Hàrî ho hàánî nùpua na yí bò bïo le Dónbeenî bïa yi á le yí díá coon, le dúee be-beenî 6ó 6a jùhú. Yïa le kánía lé o nîi na 6a le Nòwee, wón na fù wee bío lè 6a nùpua le 6a wé wé bïo téréna, lé wón lè 6a nùpua nùwã hènun á le Dónbeenî kánía.

6 Ho *Sodɔɔmu lè ho *Komɔɔre lórása á le Dónbeenî mún sîinía júná, á hã lórá mu lè mí nùpua cá búkúbúkúbúkú. Lé ká sîi á le wóráa, à zéeni le bïa yí máa bè bïo le wee bío yi á le mún khîi sîinî júná làa bïn bïo.

7 Εε ká a nîi na 6a le Loote, yïa téréna, wón á le kánía. O nîi mu pãahú nùpua bè-wénia na fù yí se á véénia o yi.

8 Mu bon, o nî-térénnii mu yi fù wee vá làa sòobéε, lé bïo ó o fù wi làa ba, á wee mi bïo 6a wee wé, á wee jî bïo 6a wee bío na yí se làa wizoonî 6úen6úen.

9 Lé làa bïn ó o Núhúso wee kánínáa bïa can tîna a yi le lònbee yi, ká a 6èn wee 6ua bïa wee wé mu bè-kora, á pannáa le cítii fî nònzon à à beéráa bán lò.

10 Bïa ó o Núhúso màjáa á à beé lò lé bïa wee zuañ le Dónbeenî jùhúsomu yi á 6a wee wé mí sïa bïo na yí se.

Ba nî-kàránlowà mu láa mítén yi làa sòobéε, 6a wee yòonî mítén, á yí máa kònbi ho wáayi bùaa na cùkú wi. Ba yáá wee là 6a.

11 Hàrî ho wáayi tonkarowà na pánkáwá yáá wi po po 6arén pá yí máa bío bïn-kora léε ho wáayi bùaa mu yi o Núhúso yahó.

12 Ba nùpua mu ka lòn napuwá á háciira mía, na bïo sã ho wïi 6úeró yi. Ba wee là bïo 6a yí zû, á 6a 6èn ñ 6úe 6a làa bïo 6a wee 6úeráa 6a napuwá bïo sîi.

13 Lé hón yéréké so ò sá 6a yi hã wén-kora na 6a wee wé bïo yi. Bïo 6a wee wéε mí sïa yi lé hã nîyi-wará na 6a wee wé, hàrî

le wisoni yi yàá. Hen ká 6a páanía wee dí làa mia, à mi yèni wé yáa, à hã n̄yio dí mia, lé b̄io 6a wa mí wárá mu.

¹⁴ Ho hã-fénló á 6a dó mí s̄ia yi làa sòobéε. Ba yí máa sa bè-kora wéró tá, á b̄ia pànkáwá míá lé bán 6a wee khà dé mítén yi. Ba ȳio yí máa s̄i làa b̄io hùúu, á hã dánkáa 6èn wi 6a wán.

¹⁵ Ba v̄unun díá ho w̄sh̄ú à 6a bò a n̄ii na 6a le Bozoore za *Balaamu wárá yi, wón na 6a yà j̄ii lè le wárí le o wé mu bè-kora, ó o mún tà fó le.

¹⁶ εε ká a wékheró mu màhã b̄io mà n̄on wo yi. O s̄unp̄èen̄i na yí máa bío, á b̄ia làa wo lòn n̄upue, á hòráa o j̄i-cúa f̄εero Balaamu mu o sàá-wárá na ó o lá le mí ì wé yi.

¹⁷ Ba n̄i-kàránlowà mu ka lòn jun-dãa na á j̄umu míá yi, á mún ka lòn viohó na wee kán lè mí pànká ká ho máa tè. Le Dónbeen̄i á à kúee 6a le t̄ibí-cúaá lahó yi.

¹⁸ Hã b̄in-hebúaa na j̄uná míá lè hã n̄yi-wárá na 6a wee wé lé b̄un 6a wee héε khà lè 6a n̄upua na cònía díá b̄io na lá v̄unun wee wé, à bán mún b̄iní wé wé lè 6arén b̄io s̄ii.

¹⁹ Ba wee bío na 6a yi le ká 6a tà á 6a à keñ mítén, à 6arén mí beεre j̄on̄ lé 6a wobáan̄i 6a s̄ia b̄io na wee yáa 6a níi yi. Mu bon, b̄io léé b̄io h̄ia yú pànká n̄upue wán, à 6anso wé mu b̄io mu wobá-n̄ii.

²⁰ Ba b̄ui z̄ú a Yeesu Krista, yia lé wa Núh̄uso á lé wa k̄an̄ilo, lé b̄un b̄io yi á bán w̄ãa díá ho d̄im̄já b̄io na wee v̄iní 6a n̄upua. εε ká 6a màhã b̄inía díá mítén á ho d̄im̄já b̄io mu yú pànká 6a wán, à 6a b̄io wíoka yáa à poñ b̄io mu f̄u karáa.

²¹ Mu bon, 6a yàá lá yí z̄úna b̄io le Dónbeen̄i le 6a 6ua lè mítén s̄iaan̄i b̄io 6a z̄ú mu à 6a yí máa bè le Dónbeen̄i mu làndáwá na k̄aranna làa ba yi.

²² Mu bè-z̄úr̄min̄i b̄ioní na kà lé h̄ia b̄io sá 6a yi: B̄io ó o buenza lá t̄amaa lé b̄un ó o b̄inía vaá wee dí, ó o n̄onb̄ùeen̄i na 6a lá seera á b̄inía wee zo ho f̄ancínló yi.

3

O Núh̄uso b̄iní 6uenló b̄io

¹ Minén na á ï wa làa sòobéε, b̄io kà w̄ãa lé mu cúa-jun níi ká ï wee túa mia. Hã v̄onna mu mí b̄io jun yi á ï wee leéka mia, á wee dé pànká hã hácín-tentewà na wi mia yi.

² Mi le mi hácírí keñ le *Dónbeen̄i j̄i-cúa f̄εerowà j̄i-cúa na 6a f̄era mà wán. Mi mún b̄iní leéka a Yeesu tonkarowà b̄io na 6a k̄aranna làa mia b̄io, b̄un na lé wa Núh̄uso lè wa k̄an̄ilo b̄io na ó o bò henía.

³ B̄io mi ko mi z̄úr̄n ho yahó lé b̄io kà: Ho p̄ah̄ú vaa véen̄ii ká 6a n̄upua b̄ui á à h̄iní wé è wé b̄io 6a s̄ia vá yi na yí se. Ba wé è yáa mí j̄iní yi á à na mia,

⁴ á wé è bío bío kà: «Bíó ó o Yeesu wáa dó mí jii le mí ì buen, ó o wen? Wàn bùaawa húmú jii wán, á mu bío búenbúen pá òn làa bío mu lá karáa hàrí ho òmíjǎá jǎhǎ búεnǎi.»

⁵ Ba wé è bío búen lé bío ba wee wé le cânii à keń lè ba yí zǔ bío wó khǎna, le le Dónbeenǎi yánkaa léra ho wáayi lè ho tá, ká mu jummu fù wi há làa búenbúen yi, á le bía á ho tá ló mu jummu yi.

⁶ Lé mu jummu á le Dónbeenǎi mún pá bǎnǎi véenǎi lè ho òmíjǎá bío mu na le fù léra.

⁷ Làa búen síi, á le Dónbeenǎi mún bía le ho wáayi lè ho tá na ho zuia à keń bǎn à pa bío le khǎi cítí ba nùpua yi, á à síinǎi bío pá le Dónbeenǎi júná. Mu zoń ká ho wáayi lè ho tá á à cǎ búkúbúkúbúkú.

⁸ Minén na á ĩ wa làa sòobéε, bío dà-kéní na mi yáa yí ko à mi nǎnsǎ yi lé bío kà: O Núhǎso cǎn á le wizonle dà-kéní ka lòn lúlúio khǎá-pírú, á há lúlúio khǎá-pírú ka lòn wizonle dà-kéní.

⁹ Ba nùpua búii wee leéka le o Núhǎso wee mía á à wéráa bío ó o dó mí jii le mí ì wé. εε ká búéé. O há mí síi mi bío yi, á yí wi à hàrí ní-kéní vǎ, ká mi búenbúen yèrémá mi yilera lè mi wára.

¹⁰ εε ká a Núhǎso bǎnǎi búenlò wizonle dén pá khǎi cí ba nùpua wán là a kǎnlo bío síi. Mu zoń ká ho wáayi bíowa á à yáa, ho juuvǎlò sǎ á à jí pǎnpǎn. Ho tá làa bío wi ho yi búenbúen á à vǎ.

¹¹ Bío á búen bíowa so búenbúen khǎi wé, á mi cén zǔnǎi bío mi ì bua lè miten. Mi bua miten làa bío sí le Dónbeenǎi yi, à cǎn le yi.

¹² Mi lòonǎi le wizonle na le Dónbeenǎi ì wé ó o *Krista á à bǎnǎi ì buen yi, à bua miten sese bèra a na à le wizonle mu dá fùafù. Mu zoń le Dónbeenǎi á à búé ho wáayi jǎhǎ lè ho òhǎ. A mu bíowa na wi ho yi búenbúen á à juu.

¹³ Le Dónbeenǎi dó mí jii le mí ì wé ho tá lè ho wáayi bè-fla, á bío téréna wé è wé yi. Bún lé bío wa wee lòonǎi.

Mi ko mi zǔnǎi miten guaró

¹⁴ Awa, minén na á ĩ wa làa sòobéε, á bío mi wee lòonǎi le wizonle mu, á mi bǎnbá téréen miten, à wékhe bío yí mǎ léé mia, à mi keń ho héerǎ yi.

¹⁵ Mi zǔnǎi le bío ó o Núhǎso jǎnǎa mí yi ò o máa buen jǎhǎ léé bèra a na à ba nùpua fen, làa bío á wàn za Poole na wa wa làa sòobéε túararǎa mu nǎn mia. O túara mu á héhaa lè mu bè-zǔnǎinǎi na le Dónbeenǎi nǎn wo yi.

¹⁶ Lé búen ó o Poole wee túa mí vǎnna búenbúen yi ká a wee bío mu bío. Há bíonǎi búii wi há vǎnna mu yi á jǎlò do. Lé búen te bío ba nùpua búii na yí zǔ mu bío yara, na síadéro le Dónbeenǎi yi yí fǎrá yí tǎna, á wee yèrémá há bíonǎi mu kúarǎ. Ba wee yèrémá há kúarǎ làa bío ba wee yèrémǎnǎa le Dónbeenǎi bíonǎi

vũahũ bíoní búí ɓàn kúará. Lé kà síi ɓa wee wé à yáaráa mítén.

¹⁷ Ⲭⲉ ká minén na á ĩ wa làa sòobéⲉ, ĩ ɲà mi zeñ wán wó. Mi yí díá le bíá yí térénná à v̄iní mia, mi fárá t̄in mi s̄adéro le Dónbeenĩ yi.

¹⁸ Mi wa wé à wa wíoka keñ wa Núhũso Yeesu *Krista na lé wa kãnílo sãamu yi, à wa zũńló làa wo à wíoka wé dé wán. Le ho cùkú à ɓio s̄i a yi hã laà na kà wán lè hã lúlúio na ɲii m̄ia yi. *Amiina!

Ho nín-yání vūahū na ó o Zān túara

Vūahū túaró jūhū

O Zān, yīa lé o Yeesu nī-kenínia nī-kéní, lé wón túara ho vūahū na kà. O túara ho à jínáa 6a kèrètíewa zeñ wán 6a nī-khàwa bío yi. O bía mí vūahū mu yi le o Yeesu lé le Dónbeení Za bío bon á 6ueé wó a nùpue binbirí. O mún zéenia le 6a kèrètíewa lé le Dónbeení zàwa, á 6a ko 6a wé 6ua mítén làa bía wi mu khoomu yi bío, à mún warí mín. Lé bío le Dónbeení lé le waminí 6ànsò, á mún ka wéréwéré lòn khoomu.

Le Dónbeení bioní wee na le mukānī binbirí

¹ Bío á ī wee túa á à na mia lé bío bío ciran yīa lé le Bioní na wee na le mukānī binbirí. Mu jūhū 6úεεni ká bío 6úi ðīñ yí léra ká arén wi fεεε. Ká bío ká wán wa já a tām, á mɔn wo, á fá wa yío wo yi, á 6uan wo yi.

² Yīa wee na le mukānī binbirí á zéenia mítén làa wεn. Wa mɔn wo á wee mī ho tūiá o jii. Wa wee bue le orén na wee na le mukānī binbirí á wi fεεε. O páania wi là a Maá Dónbeení. Ká hā làa na ká wán á le Dónbeení wó á wa mɔn wo.

³ Mu bon. Bío wa mɔn làa bío wa já lé bún wa wee bue bío á mún ñ na mia, bèra a na à minén làa wεn mún páaní. Warén páania là a Maá Dónbeení lè mí Za Yeesu *Krista.

⁴ I wee túa mu á à na mia bèra a na à wa sí-wεε jii à sí bío wa páania bío yi.

Mi 6ua mitén làa bía wi mu khoomu yi bío síi

⁵ Dño ká lé le bioní na wa já o Yeesu *Krista cón, dño wa à bue á a na mia: Le Dónbeení ka wéréwéré lòn khoomu. Hàrì bío 6úi yùiii lòn túbirí á mía le yi.

⁶ Ká wa le wa páania làa de à wa pá wee 6ua waten làa bía wi le túbirí yi bío síi, se wa lé 6a sabín-fūaalowa, á yí máa bè le Dónbeení tūiá yi.

⁷ Εε ká wa wee 6ua waten làa bía wi mu khoomu yi bío, làa bío le Dónbeení mí bεεre karáa wéréwéré lòn khoomu, se wa wáa páania, á le Dónbeení Za Yeesu cāni á wé è ceé wεn wa bè-kora 6úen6úen yi.

⁸ Ká wa le wa yí máa wé bè-kora, se wa wee vīiní waten, á yí tà le Dónbeení tūiá poni bío.

⁹ Εε ká wa wee tà bío wéréwéré le wa wó khon, á le Dónbeení na téréna á yí máa yèremá mí jii, dén á à sén wa bè-kora á à díá, á à ceé wεn bío wa wó khon yi 6úen6úen.

¹⁰ Ká wa le wa yínǎí bè-kora wérowà, se wa wee lá le Dónbeení lòn sabín-fūaalo, se wa yí tà bǐo le bía yi.

2

Wa séenilo lé o Yeesu Krista

¹ I zàwa, í túara bǐo kà, bèra a na à mi yí wé mu bè-kora. Ká a 6úí pá khíi vǎ vǎ wó bè-kohó, á wa séenilo wi o Maá Dónbeení nǐsání. Wón lé o Yeesu Krista, wón na téréna.

² Mu bon, o Yeesu *Krista wó wa bè-kora séndíaró muiní yia. O yí wó mu warén wa dòn bǐo yi. O mún wó mu ho ðímíjása búenbúen bè-kora bǐo yi.

³ Hen ká wa wee bè bǐo le Dónbeení bò henía yi, se wa wǎa zū le wa zū le Dónbeení binbirí.

⁴ Ká a 6úí le mí zū le, ò o yí máa bè bǐo á le bò henía yi, se wón lée sabín-fūaalo á yí tà le Dónbeení tǔiá poni bǐo.

⁵ Ká yia máhá wee bè le bíoní yi, wón wee zéení le mí wa le Dónbeení bǐo bon. Lé ká sii á wa à zǔínáa le wa páanía làa de.

⁶ Yia le mínén lè le Dónbeení páanía, á 6ànsò 6èn mún ko ò o 6ua mítén làa bǐo ó o Yeesu 6uannáa mítén bǐo síi.

Mu bè-finle na le Dónbeení bò henía

⁷ Minén na á í wa làa sòobéé, bǐo ká yínǎí bè-finle na le Dónbeení bò henía á í wee túa á à na mia, 6ùeé. Mu lée bè-kínle na mi jǎ páahǔ na 6a 6ueé buera le Dónbeení bín-tente nǎn mia yi. Bún bè-kínle so lé le bíoní na mi jǎ mu páahǔ.

⁸ Éé ká mu mún lée bè-finle á í wee túa á à na mia. Mu bè-finle mu bǐo bon binbirí. Mu wee mi a Yeesu *Krista lè mínén mì 6eere yi. Lé bǐo á bǐo yúúí lòn tǐbírí 6úakáa wee vǐ, á le Dónbeení tǔiá poni na ka lòn khoomu á 6a nǔpua dǎenía wee mi.

⁹ Yia le mí wi bún khoomu so yi ò o jina mín za tàá mín hínló kèrètíé, se 6ànsò pá wi le tǐbírí yi.

¹⁰ Yia wa mín zàwa lè mín hínni kèrètíéwa, wón wi mu khoomu yi. Wón 6ànsò á bǐo na dà wee vǐnǐ mía yi.

¹¹ Ká yia jina mín za tàá mín hínló kèrètíé, wón wi le tǐbírí yi. O wee varáka le yi, ó o yí zū hen na ó o wee va. Lé bǐo le tǐbírí wó a là a muui.

¹² I zàwa, í túara mia lé bǐo mi bè-kora séra día o Yeesu Krista pánká yi.

¹³ Minén nǐ-kǐa, í túara mia lé bǐo á yia wi bín ká bǐo 6úí ðín yí léra á mi zū.

Minén yàrówá, í túara mia lé bǐo ó o Satāni fūuhǔ á mi fá.

¹⁴ I zàwa, í túara mia lé bǐo ó o Maá Dónbeení á mi zū.

Minén nǐ-kǐa, í túara mia lé bǐo á yia wi bín ká mu bǐo 6úí ðín yí léra á mi zū.

Minén yàrówá, ì túara mia lé bïo mi siadéro o Yeesu yi pànká wi, á pan le Dónbeenĩ bíonĩ bïo, ó o *Satāni fūuhũ á mi fá.

15 Awa, lé mi búenbúen á ì wee bío bïo kà á à na yi: Mi yí wań mu biowa na bïo sã ho ðimíjńá yi. Ká a búu wa ho ðimíjńá bïo, se b̄anso yí wa a Maá.

16 Lé bïo le s̄ii na wé vá mu bïo na yí se yi, làa bïo hã yïo wé lé b̄an yíró poni, lè ho nãfòró yíró na wee wé ò o nùpue yòonĩ m̄iten, b̄un búenbúen yí ló a Maá yi, mu bïo sã ho ðimíjńá yi.

17 A hón ðimíjńá so lè ho biowa na yí se na ba nùpua s̄ia wee vá yi á j̄on̄n wee khĩ. Ká yia wee wé bïo le Dónbeenĩ s̄ii vá yi, wón á à keń b̄in f̄eεε.

O Krista zúkúsa á wi

18 I z̄awa, hen làa c̄inú ká hón ðimíjńá so á à vé. Mi j̄á le o *Krista zúkúso á à zéeni m̄iten. εε ká hã laà na ká wán yáa, ó o Krista zúkúsa á wi. Lé b̄un n̄on á wa z̄unáa le hen làa c̄inú ká hón ðimíjńá so á à vé.

19 O Krista zúkúsa mu lá wi wa t̄lahũ ká ba b̄ent̄f̄in lá yí tà a bïo, lé b̄un n̄on ba lóráa wa t̄lahũ. Mu bon, ká ba b̄ent̄f̄in lá tà a bïo, se ba yí ló wa t̄lahũ á yí wà. εε ká bïo ba ló wa t̄lahũ wà, b̄un wee zéeni le ba b̄ent̄f̄in lá yí tà a Krista bïo.

20 εε ká minén bán ó o Yeesu Krista wó á mi yú le Dónbeenĩ Hácírí, á mi búenbúen mún z̄u ho t̄t̄iá poni bïo.

21 I wee túa mia yín̄on̄ bïo mi yí z̄u ho t̄t̄iá poni, b̄ueé. Ho t̄t̄iá poni á mi z̄u, á z̄u le ho t̄t̄iá poni á sabéré m̄ia yi.

22 Awa, á yia w̄aa lé o sabín-f̄t̄aalo lé o yén? Mu so yín̄on̄ yia le o Yeesu yín̄on̄ *Yia le Dónbeenĩ m̄on lera le? Mu bon, yia wee bío b̄un wón lé yia lé o Krista zúkúso. Wón pá a Maá Dónbeenĩ lè mí Za Yeesu bïo.

23 Nùpue léee nùpue na pá le Dónbeenĩ Za Yeesu bïo, se b̄anso yí páanía là a Maá Dónbeenĩ. Nùpue léee nùpue na tà le Dónbeenĩ Za Yeesu bïo, se b̄anso páanía là a Maá Dónbeenĩ.

24 Lé b̄un n̄on á bïo mi j̄á p̄ahũ na ba b̄ueé buera le Dónbeenĩ b̄in-tente n̄on mia yi á mi pan bïo lè mi s̄obéε. Ká mi pan bïo mi j̄á bïo p̄ahũ na ba b̄ueé buera le Dónbeenĩ b̄in-tente n̄on mia yi, á minén mún ñ páaní lè le Dónbeenĩ Za Yeesu là a Maá Dónbeenĩ.

25 Ká wa páanía ká s̄ii, á wa à yí le mukānĩ binbirĩ na m̄aa vé, ðio ó o Yeesu dó mí j̄ii le mí ì na w̄en.

26 Bïo n̄on á ì túararáa b̄un biowa so n̄on mia, lé ba nùpua na wi ba wé khà mia v̄inĩ bïo yi.

27 εε ká minén bán ó o Yeesu wó á mi yú le Dónbeenĩ Hácírí á le wi làa mia. A mi màkoo yáa w̄aa b̄in̄ia m̄ia ñi-karánlo veere yi. Mu bon, le Dónbeenĩ Hácírí wé è karán mia lè mu búenbúen. Bïo le Hácírí mu wé è karán làa mia lé ho t̄t̄iá poni,

le yí máa fi sabéré. A mi cén páaní là a Yeesu Krista làa bïo le Hácírí mu kàránnanáa mu làa mia.

Yia páania là a Yeesu yí ko ò o wé bè-kora

²⁸ Awa, í zàwa, mi cén páaní là a Yeesu Krista bèra a na ká a khii lua, à wa sí a yahó ká wa yiwa yí máa dè, à n̄yio yí dí wɛn.

²⁹ Mi zū le o Yeesu *Krista á téréna. Būn bïo yi à mi mún zūr le n̄pue lée n̄pue na wee wé bïo téréna le Dónbeenī yahó, se wón ɓànsò mún lé le Dónbeenī Za.

3

¹ Eee! Mi loñ bïo ó o Maá Dónbeenī waráa wɛn! O Maá Dónbeenī wa wɛn làa sòobɛɛ, ó o wee ve wɛn le mí zàwa, á wa ɓèn lé le zàwa bïo bon. Ɛɛ ká ho ðimíjása bán yí zū le wa lé le Dónbeenī zàwa lé bïo á ɓa yí zū le.

² Awa, minén na á ĩ wa làa sòobɛɛ, wa wáa lé le Dónbeenī zàwa vó. Ká bïo wa khii kɛrínáa būn á le Dónbeenī ðīn̄ yí zéénia làa wɛn. Bïo á wa zū lé bïo kà: Hen ká a Yeesu *Krista khii lua, á wa à mi a làa bïo ó o karáa, á warén mún ñ yèrémá à kɛrī là a bïo.

³ Bïa ɓúenɓúen na dó mí sía wee lòní būn ko ɓa wé ceé mīten làa bïo ó orén mí ɓɛɛre wee ceráa bïo síi.

⁴ N̄pue lée n̄pue na wee wé mu bè-kora, se ɓànsò pã le Dónbeenī làndá. Mu bè-kora wéró lé le Dónbeenī làndá píló.

⁵ A mi mún zū le o Yeesu Krista ɓuara à sɛn ɓa n̄pua bè-kora día. A mi mún zū le o yí máa wé bè-kohó hùúu.

⁶ Lé būn n̄n̄n á yia páania làa wo á mún yí ko ò o wé bè-kora. A yia wee wé mu bè-kora wón yí m̄n̄n wo á mún yí zū a.

⁷ I zàwa, mi yí día miten le n̄pue khà vīnī. O n̄pue na wee wé mu bïo na téréna le Dónbeenī yahó, wón téréna làa bïo o Yeesu Krista térénnanáa.

⁸ Ká yia wee wé mu bè-kora, wón bïo sã a *Satāni yi. Lé bïo ó o Satāni wee wé mu bè-kora hàrī ho ðimíjá jūhū ɓúɛnīi. Lé būn n̄n̄n le Dónbeenī Za Yeesu Krista ɓuara bèra a na ò o ɓuee yáa o Satāni bè-wénia.

⁹ Yia wó le Dónbeenī za wón ɓànsò yí ko ò o wé bè-kora. Mu bon, le mukāni binbirī na wee lé le Dónbeenī c̄n̄n̄n á wi ɓànsò yi. O yí dà máa wé è wé bè-kora, lé bïo ó o lé le Dónbeenī za.

¹⁰ Lé ká síi á le Dónbeenī zàwa lè le Satāni zàwa wee hueekaráa mín yi: Yia yí máa wé bïo téréna le Dónbeenī yahó á yí wa mín za tàá mín h̄nló kèrɛt̄ɛ, wón bïo yí sã le Dónbeenī yi.

Bïo bia ɓa kèrɛt̄ɛwa mín yi waminī dānī yi

¹¹ Dïo ká lé le bionī na mi jã pãhū na ɓa ɓueé buera le Dónbeenī b̄n̄-tente n̄n̄n mia yi: M̄i wa wañ mín.

¹² Minén ðahū ò o ɓúí yí bè bïo ó o *Kapeɛ wó ɓàn síi yi, wón bïo sã a Satāni yi, á n̄n̄n ó o ɓóráa mín f̄ɛɛ. A lée webio n̄n̄n ó o

6óráa wo? Lé bïo ó orén lé o nǐ-sūmúí à bàn fèè wó bïo térénna le Dónbeenǐ yahó.

13 Wàn zàwa lè wàn hǐnni, lé bǔn nǎn ká ho ðímíjása jina mia, à mi yí le mu wé mia coon.

14 Warén zū le wa bïo wǎa yí sǎ mu húmú yi, le wa yú le mukǎnǐ binbirǐ. Wa zū mu lé bïo wa wa wàn zàwa lè wàn hǐnni kèrètíewa. Yia yí wa mín za tàá mín hǐnló, wón bïo sǎ mu húmú yi.

15 Mu bon. Yia jina mín za tàá mín hǐnló kèrètíewa wón ka lòn nǐ-6úe. A mi zū le o nǐ-6úe nǐ-kéní kà á máa yí le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé.

16 Bïo kà lé bïo wa zūnáa le waminǐ: O Yeesu *Krista wa wɛn, á dó mí mukǎnǐ nǎn wa bïo yi. Lé làa bǔn síi á warén mún ko wa dérása wa mukǎnǐ na wàn zàwa lè wàn hǐnni kèrètíewa bïo yi.

17 Hen ká a 6úí á bïo wi cǔn síi, à bàn za tàá bàn hǐnló kèrètíewa 6úí 6èn khon, ó o yí zūna a màkárí, á yí séenia wo, se bïo le Dónbeenǐ le o wań lè 6a nùpua ó o so wa làa ba le?

18 I zàwa, mi yí lè wa wán mín lè há bioní na wa wee bío na mín yi mí dòn. Mi lè wa waminǐ à wé mi wa wára yi. Bǔn lé bïo á à zéeni le wa wa mín binbirǐ.

19 Lé kà síi wa à zūnáa le wa bïo sǎ ho tūiá poni yi. A wa sía á à keń ho héera yi le Dónbeenǐ yahó.

20 Hàrí ká wa sía le wa wó khon kaka, á le Dónbeenǐ dén pá dà po wa sía. Le zū mu bïo 6úen6úen.

21 Minén na á ĩ wa làa sòobéè, hen ká wa sía yí le wa wó khon, se wa poní séra kúaará le Dónbeenǐ yahó.

22 Bǔn ká wa flora bïo lée bïo le cǔn á le è na mu 6úen6úen wɛn, lé bïo wa bò le bioní yi, á wee wé bïo sí le yi.

23 Bïo kà lé bïo á le bò henía: Le wa dé wa sía mí Za Yeesu *Krista yi, à mún wań mín làa bïo ó orén mí beere bórása mu henía.

24 Yia bò le Dónbeenǐ bioní yi wón páania làa de, á le mún páania lè 6anso. Le Dónbeenǐ nǎn mí Hácírí wɛn. Lé bǔn nǎn á wa zūnáa le le páania làa wɛn.

4

Yia le Dónbeenǐ Hácírí wi yi á wee zūn kaka

1 Minén na á ĩ wa làa sòobéè, mi pa miten bïo. Bǐa 6úen6úen na le le Dónbeenǐ Hácírí wi làa mí á mi wé yí dèeni dé mi sía yi. O 6úí le mí wee bío lè le Dónbeenǐ Hácírí pánká, à mi cūii 6anso bioní à khénnáa o kúará loń le mu so bon le. Lé bïo á bǐa le mí lé le Dónbeenǐ jǐ-cúa fèerowá à mu yí bon á wi ho ðímíjǎ làa 6úen6úen yi.

2 Mí dà a zūn bǐa le le Dónbeenǐ Hácírí wi làa mí làa bïo kà: Yia bǐa wéréwéré le o Yeesu *Krista 6ueé wó a nùpue bïo bon, se wón le Dónbeenǐ Hácírí wiráa.

³ Ká yīa yí tà le mí ì bío wéréwéré le o Yeesu Krista buée wó a nùpue, se Dónbeení Hácírí mía làa wón òanso. Lé o Krista zúkúso hácírí wi làa wo, òio buenlò bío á mi jí. Awa, á lé dén hácírí so wáa wi ho òmíjǎ yi há làa na kà wán.

⁴ Εε ká minén na lé í zàwa, minén bío sǎ le Dónbeení yi á bán na le mí lé le *Dónbeení jí-cúa fεεrowà à mu yí bon á mi òàrna á fáara fūna. Mi òàrna óa lé bío á le Hácírí na wi lè minén pánkǎ wi po òio wi ho òmíjǎ yi.

⁵ Ba jí-cúa fεεrowà mu bío sǎ ho òmíjǎ yi, lé bún nòn óa wee bíoráa ho òmíjǎsa bíoní, á bán mún wee jí óa cǎn.

⁶ Ká warén óèn bío sǎ le Dónbeení yi, á bío zū le wee jí wa cǎn. Ká yīa bío yí sǎ le Dónbeení yi wón yí máa jí wa cǎn. Lé làa bún á wa òa hueekaráa yīa le Dónbeení Hácírí na lé ho tǔiá poni wi yí á à lén mín yi làa yīa ó o Satāni na lé o sabín-fūaalo hácírí wi yi.

Le waminí ló le Dónbeení yi

⁷ Minén na á í wa làa sòobéε, mi le wa warí mín, lé bío le waminí ló le Dónbeení yi. Ká mi wa mín se mu wee zéeni le mí lé le Dónbeení zàwa, á zū le Dónbeení.

⁸ Bío yí wa mín, bán yí zū le Dónbeení, lé bío le Dónbeení lé le waminí óanso.

⁹ Bío kà lé bío le Dónbeení zéeni le mí wa làa wεn: Le tonkaa mí Za kéní ó o buara ho òmíjǎ yi, à wa òàn yí le mukāni binbirí o pánkǎ yi.

¹⁰ Bío kà lé bío wee na à wa zūrnáa le waminí bío: Mu yínòni bío warén wa lè le Dónbeení. Ká lé bío lerén wa làa wεn, á tonkaa mí Za ó o buée wó wa bè-kora séndiáró muini yīa.

¹¹ Minén na í wa làa sòobéε, á bío á le Dónbeení wara wεn lè mí sòobéε kà síi, á warén mún ko à wa warí mín.

¹² Nùpue na òin mòn le Dónbeení wón mía. Εε ká wa wa mín, á le è keñi làa wεn, á bío le Dónbeení wa lè óa nùpua á à mí wéréwéré wa tǎhǔ.

¹³ Bío nòn wa zū le warén páania làa de á lerén mún páania làa wεn, lé bío le nòn mí Hácírí wεn.

¹⁴ O Maá Dónbeení tonkaa mí Za ò o buée kǎni ho òmíjǎsa. Warén mòn mu á lé mu seérása.

¹⁵ Nùpue na bío wéréwéré le o Yeesu lé le Dónbeení Za, wón óanso le Dónbeení páanianáa, ó o mún páania lè le Dónbeení.

¹⁶ Warén bán zū bío le Dónbeení wa làa wεn, á mún dó wa sía mu yi. Le Dónbeení lé le waminí óanso. O nùpue na wa le Dónbeení á wa óa nùpua, wón páania lè le Dónbeení, á le Dónbeení mún páania làa wo.

¹⁷ Bío nòn wa poni á à sénnáa le cítii fi nònzoñ lé bío wa zū le bío le Dónbeení wa làa wεn á wee mí wéréwéré wa tǎhǔ. Wa poni á à sén le Dónbeení yahó lé bío wa páania làa de ho òmíjǎ yi làa bío ó o Yeesu *Krista páanianáa làa de ho yi.

18 Yīa zū le le Dónbeenī wa mí, wón á zānīi mīa yi. Mu bon, yīa zū le le Dónbeenī wa mí binbirī, wón á zānīi yī dà mīa kēfī yi huūu. O nùpue na zāna lé yīa wee leéka le le Dónbeenī á à siinī mí jūhū. Lé bñn nōn á yīa le zānīi wi yi yī mīa mi bīo le Dónbeenī wa làa wo wéréwéré.

19 Warén wa mín lé bīo le Dónbeenī nín-yání wara wēn.

20 O búu lá le minén wa le Dónbeenī ò o jīna mín za tàá mín hīnló kèrètīe, se òanso lé o sabín-fūaalo. Mu bon, òan za tàá òan hīnló na ó o wee mi ó o yī wa, ó o òēn n̄ wé kaka à wañnáa le Dónbeenī, dīo ó o yī mīa mi?

21 Le Dónbeenī mún bò mu henía le yīa wa mínén Dónbeenī, á òanso mún ko ò o wañ mín za tàá mín hīnló kèrètīe.

5

Le Dónbeenī zāwa yū le sée ho dīmījā wán

1 Nùpue léee nùpue na tà le o Yeesu lé *Yīa le Dónbeenī mōn lera bīo bon, se wón òanso á le Dónbeenī wó lè mí za. A nùpue léee nùpue na wa yīa lé o maá, ó o mún n̄ wañ o maá mu zāwa.

2 Ká warén wa bæere wa le Dónbeenī á wee bè bīo le bò henía yi, lé bñn wa à zūñnáa le wa wa le Dónbeenī zāwa.

3 Mu bon, ká wa wa le Dónbeenī, á wa wé è bè bīo le bò henía yi. A bīo le Dónbeenī bò henía á mīa wé sèró na jñ wēn,

4 lé bīo á bīa lé le Dónbeenī zāwa búenbúen á yū le sée ho dīmījā wán. A bīo nōn wa yúráa le sée ho dīmījā wán lé wa sīadéro o Yeesu yi bīo yi.

5 Yīa yú le sée ho dīmījā wán léee wée? Mu lé yīa tà le o Yeesu *Křta lé le Dónbeenī Za bīo bon.

Ho tūiá na mà o Yeesu Křta dānī yi

6 O Yeesu *Křta mu lé yīa òueé kǎa ho *bátèèmu jumu yi, á kúaará mí cāni húrunnáa. O yī kǎa ho bátèèmu jumu yi ó o mún kúaará mí cāni húrunnáa. A yīa wee mī mu tūiá lé le Dónbeenī Hácírī, lé bīo le Hácírī mu lé ho tūiá poni òanso.

7 Bīo wee zéeni le mu bon léee bīowa bīo tñ:

8 Le Dónbeenī Hácírī, lè mu jumu, lè le cāni. A mu mí bīo tñ wee zéeni mu bīo dà-kénī mu.

9 Hen ká wa wee tà ho tūiá na 6a nùpua wee mī yi, á le Dónbeenī tūiá na le wee mī po 6a nùpua tūiá, hón wa mún ko wa tà yi. Ho tūiá na le wee mī lé hīa bīo ciran le Za.

10 Yīa tà le o Yeesu lé le Dónbeenī Za, wón láa ho tūiá mu yi. Yīa yī tà ho tūiá mu bīo, wón wee wé le Dónbeenī làa sabín-fūaalo. Lé bīo ó o yī tà le ho tūiá na le Dónbeenī wee mī mí Za dānī yi á bon.

11 Ho tūiá mu lé hīa kà: Le Dónbeenī nōn le mukāni binbirī na mīa vé wēn. Lé le Za á le dñn wán á nōnnáa le.

¹² Yia páanía lè le Dónbeenĩ Za, se wón yú le mukānĩ binbirĩ na máa vé. Yia yí páanía lè le Dónbeenĩ Za, se wón yí yú dén mukānĩ so.

Le mukānĩ binbirĩ na máa vé bĩo

¹³ Bĩo kà búenbúen á ĩ túara n̄n minén na tà le Dónbeenĩ Za Yeesu yèni pánká bĩo, bèra a na à mi zūr le mi yú le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

¹⁴ Bĩo n̄n wa poní sérarāa le Dónbeenĩ yahó lé bĩo kà: Hen ká wa flora le Dónbeenĩ yí bĩo búí dānĩ yí ká mu lé le s̄i bĩo, à le jí wa c̄n.

¹⁵ A bĩo wa zū le le wee jí wa c̄n, á wa mún zū le bĩo wa flora bĩo yí á le wó vó.

¹⁶ Hen ká a búí m̄n mín za tàá mín h̄nló kèrèt̄iε búí ò o wee wé mu bè-kohó na yí máa wé ò o hí mu húmú binbirĩ, á b̄anso ko ò o fio le Dónbeenĩ yí na a yí, á le è na le mukānĩ binbirĩ wo yí. Le bionĩ mu bĩo ciran b̄ia wee wé mu bè-kohó na yí máa wé à ba hí mu húmú binbirĩ. Eε ká mu bè-kohó búí wee wé ò o n̄pue hí mu húmú binbirĩ. Yín̄n̄ b̄n̄ á ĩ le mi fio bĩo yí.

¹⁷ Wékheró lée wékheró búenbúen lée bè-kohó b̄n̄ bon. Eε ká bè-kora búenbúen m̄h̄á yí máa wé ò o n̄pue hí mu húmú binbirĩ.

¹⁸ Wa zū le yia wó le Dónbeenĩ za á máa wé è wé mu bè-kora, lé bĩo le Dónbeenĩ Za Yeesu wee k̄nĩ a mu wéró yí. O o *Satāni mún yí dà máa wé o làa d̄ε woon.

¹⁹ Warén bán zū le wa bĩo s̄a le Dónbeenĩ yí. Ká ho đ̄im̄j̄n̄ása na yí zū le Dónbeenĩ bán búenbúen ó o Satāni pánká wi wán.

²⁰ Wa mún zū le le Dónbeenĩ Za Yeesu lé yia b̄ueé wó á wa zūnáa le Dónbeenĩ binbirĩ. A wa páanía lè le Dónbeenĩ binbirĩ wa páaníló lè le Za Yeesu *Krista bĩo yí. Lerén lé le Dónbeenĩ binbirĩ, á lerén mí dòn lé d̄io mún wee na le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

²¹ I z̄awa, mi pa miten bĩo à mi yí b̄uaanĩ h̄a doflina na yín̄n̄ le Dónbeenĩ binbirĩ.

Ho ɲun nɪ vūahũ na ó o Zān túara

Vūahũ túaró ɲuhũ

O Zān, yia lé o Yeesu nɪ-keninia nɪ-kéní, lé wón túara ho vūahũ na kà. Ho vūahũ mu yi, ó o von mítén làa nɪ-kínle. O túara ho nɔn ɓa kèrètɛwa kuure ɓúí yi.

Ba kèrètɛwa kuure mu ó o wee ve làa háa lè mí zàwa. O wíokaa bía ɓa nɪ-khàwa lè le waminɪ ɓio, á mún bía le ɓa sòobá mítén à wé bè le Dónbeenɪ tũíá poni yi.

Vūahũ nɪn-yáni bionɪ

¹⁻² Inén na lé o nɪ-kínle, lé mi wee túa ho vūahũ na kà. I wee túa ho á à na a háa na le Dónbeenɪ léra yi, orén lè mí zàwa. I wa mi ɓúenɓúen làa sòobéɛ, lé ɓio le Dónbeenɪ tũíá poni na le zéenia làa wɛn á wa tà yi á ho wi wa yiwa yi féɛɛ. Mu yínɔ́n ínén ɪ dòn wa mia. Bía ɓúenɓúen na tà ho tũíá mu ɓio á mún wa mia.

³ Le o Maá Dónbeenɪ lè mí Za Yeesu *Krista à wé mu sãamu lè le hii làa wɛn, à ɓa na ho héerà warén na tà ho tũíá poni ɓio á wa mín yi.

Mi wa waɪ mín à ɲí ho kàránlɔ na yi bon ɓio

⁴ U zàwa ɓúí á ɲí ɓio le ɓa tà bò le Dónbeenɪ tũíá poni yi làa ɓio ó o Maá Dónbeenɪ heníanáa mu nɔn wɛn, á ɲí sɪ́ bènɲɪn wan mu ɓio yi làa sòobéɛ.

⁵ Háa mu, háa làa na kà wán, á ɓio á ɲí hení ì na foñ lé ɓio kà: Mi wa waɪ mín. Le bionɪ mu yínɔ́n bín-finle na bò henía á ɲí túara nɔn mia, ɓùeé. Le ɓio mà nɔn wɛn ho pãahũ na wa ɓúakáa á ɲá le Dónbeenɪ bionɪ yi.

⁶ Hen ká wa wee bè ɓio le Dónbeenɪ bò henía yi, lé bɪn á à zéeni le wa wa le Dónbeenɪ. Bio le Dónbeenɪ bò henía pãahũ na wa ɓúakáa ɲá le Dónbeenɪ bionɪ yi lé ɓio kà: Mi waɪ mín.

⁷ I wee ɓio kà sɪ́ lé ɓio ɓa nɪ-khàwa wãa ɓera fò há làa ɓúenɓúen. Ba wee ɓio le ɓio ó o Yeesu *Krista ɓueé wó a nùpue á yi bon. Ba lé ɓa nɪ-khàwa, ɓa lé o Krista zúkúsa.

⁸ A mi cén pa miten ɓio, à ɓio mi wó ɓúenɓúen le Dónbeenɪ ɓio yi á mi yí tè yi, ká mi yí mu cúnú à ho ɲii sí.

⁹ Yia yí máa tà bè ho kàránlɔ na ɓio ciran o Krista yi, ká a báará díá ho, se wón yí zū le Dónbeenɪ. Ká yia wee tà bè ho yi, wón páanía là a Maá Dónbeenɪ lè mí Za.

¹⁰ Ká nùpue ɓúí na yí máa tà bè ho kàránlɔ na ɓio ciran o Krista yi wé ɓuara mi cón, á wi ò o kàrán mia, à mi yí tà le o làa mi wán. Mi yí hén mi yara sí ɓanso.

¹¹ Yīa héra mí yahó sǎ a nùpue mu sí, se ɓànsò làa wo lééra hǎ wén-kora na ó o wee wé yì.

Vūahū mǎndén bioní

¹² Bío cèrèè á ì wi à ì bío làa mia, ká ì mǎhǎ yí wi à ì túa mu vūahū yì. Ì wi à ì ɓuen mi cǎn ìten á wa ɓueé páanì ì tà hǎ láakáwá. Ká ɓún wó, á wa sí-wεε ɲii mǎhǎ à sí.

¹³ Mìn hǎnló na le Dónbeenì mún léra, wón lè mí zàwa wee tènì mia.

Ho tīn nīi vūahū na ó o Zān túara

Vūahū túaró jūhū

O Zān, yīa lé o Yeesu nī-kenínia nī-kéní, lé wón túara ho vūahū na kà. Ho vūahū mu yi, ó o von mīten làa nī-kínle. O túara ho nōn 6a kèrètíewa kuure ya-dí 6úí na 6a le Kayuusi yi. O wíokaa o Kayuusi là a Demetiriyuusi yènnáa bīo 6a wó bīo yi.

Ká a Diotereefu wára hōn ó o yí wa, ó o le 6a kèrètíewa yí bè hā yi.

Le tēenti

¹ Kayuusi, mu lé ínén na lé o nī-kínle á wee túa ho vūahū na kà á a na foñ. I wa fo làa sòobéε.

² Unén na á ĩ wa làa sòobéε, ĩ wee fan à ũ bīo búenbúen wé se. Bīo á ũnén lè le Dónbeení buannáa mín sese, lé bún 6àn síi à ũ sánia lò mún wé hereráa.

³ Wàn zàwa kèrètíewa 6ueé bía nōn mī le le Dónbeení tūiá poni bīo á fo henía, á fo mún wee bè ho yi. Bīo á ĩjá mu, á ĩ síi wan làa sòobéε.

⁴ Bīo á ĩ síi á à bíní ì wa yi á à pon bīo á ĩjá à 6a le ĩ zàwa mu kèrètíemu dání yi bò le Dónbeení tūiá yi, bún mía.

O Kayuusi bò le Dónbeení yi sese

⁵ Unén na á ĩ wa làa sòobéε, wàn zàwa kèrètíewa á fo wee 6ua sese, hàrí bīa lé 6a nī-hāní á fo pá wee 6ua sese. Bún lé bīo wee zéení le fo 6èntīn bò le Dónbeení yi.

⁶ Bīo fo wa làa ba á 6a mà tūiá nōn 6a kèrètíewa kuure yi. Ká bán nùpua so síi fo wee séení 6a varáa yi làa bīo le Dónbeení le mu koráa, se mu se.

⁷ Mu bon, mu lé o *Krista tonló bīo yi á 6a lóráa, à 6a yí fó hàrí dèε bīa yí zū le Dónbeení cón.

⁸ Awa, á mu sã warén yi à wa wé séení bán nùpua so síi. Ká wa wee séení 6a, bún ká wa mún páania làa ba á wee zéení le Dónbeení tūiá poni bīo.

O Diotereefu là a Demetiriyuusi bīo

⁹ I túara ho vōn-za nōn mī kèrètíewa kuure yi. Éε ká a Diotereefu na wa ò o wé dí mu bīo búenbúen yahó á yí máa cáti ĩ bioní.

¹⁰ Ká ĩ 6uara, á hā wén-kora na ó o wó, lè hā sabioní na ó o fūaana ĩ jii á ĩ 6ueé bīo bīo làa mia. Bīo ó o bínia wee wé yáa po bún. O yí máa tà à wàn zàwa kèrètíewa làa o wán. A bīa mún tà le 6a wé làa mí wán ó o hò. A bīa 6a wee làa wán ó o wee na lén 6a kèrètíewa kuure yi.

¹¹ Ʋnén na á ĩ wa làa sòobéε, fo wé mən ɓa nùpua na wee wé ɓio yí se à ũ yí bè ɓa wára yí. Εε ká fo wé mən ɓa nùpua na wee wé ɓio se à ũ bè bán wára yí. Yia wee wé ɓio se wón ɓio sã le Dónbeenĩ yí. Yia wee wé ɓio yí se wón yí zũ Dónbeenĩ.

¹² O Demetiriyuusi wón ɓa nùpua ɓúenɓúen ɓèn wee wíoka yèni. Ʋio ó o wee ɓua mítén héha lè le Dónbeenĩ tũíá poni lé ɓún wee zéení le o lé o nĩ-tente. Inén mún wee wíoka a yèni, á ũ zũ le ɓio á ĩ wee mĩ ɓúenɓúen lé ho tũíá.

Le mɔ́ndén tènĩ

¹³ Ʋio cèrèε á ĩ wi à ĩ ɓio làa fo, ká ĩ màhã máa túa mu vūahũ yí.

¹⁴ I wi à ĩ ɓuen ũ cón hen làa cīnũ, á wa ɓueé páaní ì tà hã láakáwá.

¹⁵ Le ho héerà à kεĩ làa fo. Mĩn ɓónlowà na làa wen páanía wi á wee tènĩ foñ. Mún tènĩ wàn ɓónlowà na làa fo páanía wi yí lè mí nĩ-kéní kéní.

Ho vūahũ na ó o Zude túara

Vūahũ túaró jūhũ

O Zude lé yía túara ho vūahũ na kà á nɔn le Dónbeenĩ ñipomu búenbúen yi. Ho vūahũ mu bioní ló mín là a Piere jūn nĩ vūahũ na á wón túara. Hã vōnna mu mí bĩo jūn wee jĩ ɓa kèrètɛwa zeñ wán le ɓa pa míten bĩo ɓa ñĩ-kàránlowà na bĩo yí bon bĩo yi, bán na wee wé hã wára na ɓa sĩa wee vá yi na yí se.

O Zude mu bía le ɓa ñĩ-kàránlowà mu wee wé mu bĩo na yí se làa sòobéε. O bía le le Dónbeenĩ á à síiní ɓa júná. O mún bía le ɓa kèrètɛwa wíoka wé bánbá à wé le dà-kéní là a Yeesu, à dé mí sòobéε le Dónbeenĩ bio yi le Dónbeenĩ mu Hácirí pánká yi, à wañ mín, bèra a na ò o Yeesu *Krista pánká yi à ɓa yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

Le tēenti

¹ Mu lé ínén Zude, o Yeesu *Krista ton-sá, ínén na lé o Zaaki ɓàn za, lé mi wee túa ho vūahũ na kà. I wee túa ho á à na bĩa ó o Maá Dónbeenĩ hueeka yi, á wa, bĩa ó o Yeesu Krista wee pa bio.

² Le o Nuhũso wé mu tentemu cèrèε làa mia, à na mí héerà mia, á wíoka wañ mia.

Ba ñĩ-kàránlowà na wee vīini ɓa nūpua bĩo

³ Minén na á ĩ wa làa sòobéε, ĩ sli bēntīn lá vá làa sòobéε à ĩ túa mia ho káníló na bĩo ciran wa búenbúen dānĩ yi. Hã laà na kà wán á mu wāa léε konloon à ĩ wé mu, bèra a na à ĩ hení mi sĩa à mi fárá tīn mu bĩo na mi tà yi, bĩo le Dónbeenĩ nɔn bĩa bĩo sã le yi le cúekúee á mu vóráa.

⁴ I wee túa mia lé bĩo ɓa nūpua ɓúí na pã le Dónbeenĩ, á tun míten yi zonnáa mi tlahũ. ɓa wee yèrémá wán Dónbeenĩ sãamu bionĩ kúará à dàñ wéráa mí sĩa wára na yí se. Lé bũn ɓa wee wé à pínáa o Yeesu Krista, wón mí dòn na lé wa ya-dí lè wa jūhũso. Mu fèra túara le le Dónbeenĩ á à síiní ɓa júná.

⁵ I zū le bĩo á ĩ bío ò na mia kà búenbúen á mi zū, ká ĩ màhã pá bínía wee leéka mia làa bũ. Mi zū bĩo ó o Nuhũso káníanáa o *Isirayεele ñipomu ho *Ezipite kōhũ yi. Ká bĩa pã yí dó mí sĩa le yi bán le wó á ɓa húrun.

⁶ Mi bíní leéka ho wáayi tonkarowà ɓúí bĩo, bán na yĩo yi sù ho pánká na le Dónbeenĩ nɔn ɓa yi á ɓa ló hen na ɓa lá wi yi. Lé bũn te bĩo le Dónbeenĩ can ɓa kúaaráa le tíbí-cúaa yi á pannáa le wizonle na le khii fi le cítii yi.

⁷ Mi mún bíní leéka ho *Sodɔɔmu lè ho *Komɔɔre lórása bïo, lè hã lórá na sùarákaa yi làa ba bïo. Hã lórá mu nùpua dó mítén mu koomu wárá lè mí síiwà yi, á wi 6a wé da lè 6a zàn-bùaa. A bïo kà wán 6a wi ho dǎhũ na wee cí fέεε yi. Mu wó kà à ñínáa 6a nùpua zeñ wán.

⁸ Lé hǎn wárá so síi lé hã á 6a nùpua mu na wi mi ñahũ á mún wee wé. Ba háciira bò mu biowa na yí bon wán, á mu bïo na sí 6a yi na yí se lé bún 6a wee wé. Le Dónbeení ñúhũsomu 6a wee zùan yi, á wee là ho wáyí búa na cùkú wí.

⁹ Hári ho wáyí tonkarowà ñúhũso na yèni 6a le Misεεle yàá pá yí henía mí síi yi wó bún. Wón ñon là a *Satáni khon mín yi o *Mɔyiize ñi-hínmu wán, ká a màhá yí là a. Bïo kà lé bïo ó o bía: «Le o Núhũso beé ũ lò».

¹⁰ Εε ká 6arén nùpua mu bán wee là bïo 6a yí zū, 6a yí máa le mí yiwa wéráa mu bïo lòn ñajuwà, lé bún yáá wee yáa 6a.

¹¹ Ho yéréké á à sá 6a yi. Ba wee wé là a ñii na 6a le *Kaηεε bïo síi. Le wári càró bïo yi á 6a wó khon làa bïo ó o ñii na 6a le *Balaamu wóráa mu bïo síi. Ba bïo yáara, lé bïo 6a káa là a ñii na 6a le Koree bïo síi.

¹² Hen ká mi bunbua-dínló á 6a páanía wee dí làa mia, à mi dínló díró yíráa keñ. Ba wee dí bùubaa ká mu ñiyio máa dí 6a, 6a wee leéka mítén bïo mí dòn. Ba ka lòn viohó na wee kán lè mí pánká ká ho máa tè. Ba ka lòn vínsia na yí máa ha mí haró pãahũ, na 6a δεεra kúará á hã húrun.

¹³ Ba ñiyi-wárá wee mi làa bïo ho mu-beení ñumu yànbónló khùankhúa wee léé kúia mináa bïo síi. Ba ka lòn màñayio na la-kéní mia, á le Dónbeení bèn ká ho lahó làa ba le tíbí-cúaa yi, á 6a khii keñ yi fέεε.

¹⁴ O Enɔɔki, yã lé wán maáwà nùwã hẹ̀nùn níi à lá a Adáma ñii wán, á yánkaa fεεra le Dónbeení ñi-cúa 6arén dǎní yi mún ká síi: «Mi lorí, lé o Núhũso na bò ò buen lè ho wáyí tonkarowà cèrécèrécèré,

¹⁵ á 6ueé cítí 6a nùpua 6úen6úen. Ba bè-kora wérowà 6úen6úen na káa á pã le Dónbeení ó ò síiní ñúná 6a bè-kora na 6a wó lè hã bín-kora na 6a bía le Dónbeení dǎní yi bïo yi».

¹⁶ Ba nùpua mu sía yí máa wa mi. Ba wee wírí mítén bïo yi làa wizooní 6úen6úen. Ba sía bïo na yí se lé bún 6a wee wé. Ba wee khòn lè mí bíoní, á wee wíoka 6a nùpua yèni à càráa mu bïo.

Le zéenti na ñon 6a kèrètíewa bïo yi

¹⁷ Εε ká minén na á ñ wa làa sòobéε, mi bíní leéka wa Núhũso Yeesu *Krista tonkarowà ñi-cúa bïo.

¹⁸ Ba bía le: «Hã pǎnna vaa véenii, ká 6a nùpua wé è yáa mí ñiní yi á à na mia. Ba wé è wé mí sía bïo na yí se, á à pí le Dónbeení bïo».

19 Lé ɓarén wee kheé ɓa nùpua. Ba leékaa ɓio na, à ɓa wé. Dónbeenĩ Hácírí mía ɓa yi.

20 ƐƐ ká minén na á ĩ wa làa sòobéƐ, mi dĭn mi sĭadéro le Dónbeenĩ yi wán à séenínáa mín, à mi wíoka va làa yahó. Mi wé fio lè le Dónbeenĩ Hácírí pànká.

21 Mi ɓua mín làa ɓio le Dónbeenĩ wa làa mia, à dé mi sĭa lòní le mukānĩ na máa vé, dĭo wa Nùhúso Yeesu *Krista á à na mia o tentemu ɓio yi.

22 Ɓĭa sĭadéro yí fárá yí tĭna sese le Dónbeenĩ yi á mi zŭrĩ màkárí.

23 Mi kĕnĩ ɓa hĕ júná siiníló yi. Mi mŭn zŭrĩ ɓĭa ká màkárí, ká mi màhĕ pa miten ɓio. Mi jĭn ɓa wárá, hàrĩ ɓa sĭ-zĭnia á mi yàá pá yí tŭĩ yi ɓa wén-kora ɓio yi.

Móndén ĭi-cúa

24-25 Le Dónbeenĩ dà, le è pa mia á mi máa día ho wŕhŭ, le è wé á mi ì dĭn le yahó ká bè-kohó ɓio máa mĭ máa leé mia. Le è wé á mi ì zĕmaka le yahó le cùkú beenĩ yi. Mi wa khòoní le Dónbeenĩ na lé le dà-kéní, le lé wa kĕnĭlo wa páaníló là a Yeesu *Krista ɓio yi, wón na lé wa Nùhúso. Le ho cùkú, lè mu beemu, lè ho pànká ɓúenóúen na ɓio sĕ a yi fĕƐƐ à ɓio pá sĭ a yi hĕ laà na ká wán à lén fĕƐƐ. *Amiina!

Le Dónbeenì Bè-sànkani na le zéénia là a Zǎn

Vūahū túaró jūhū

Yīa túara mu bè-sànkani vūahū lé o Zǎn na lé o *Krista tonkaro. Pāahū na ó o wee túa ho yí ká bīa tà a Krista bīo á ho Oroomu bée wee beé lò làa sòobée. O túara ho pāahū na 6a hīa wīira a buan zoó díá ho kōhū na wi mu jumu fīahū, hīa 6a le Patimɔosi yi. O túara ho á heníanáa bīa tà a Krista bīo sía. O le 6a wíoka dé mí sía o Yeesu yi lé bīo ó o dàina mu bīo búenbúen. O vūahū mu yi á le Dónbeenì páníi kīnle vūahū bīo cèrèe wee mi yi.

O Zǎn bīa mí vūahū yi le o Yeesu zéénia mítén làa mí. A lé o Yeesu mu mún bīa le o túa bīo ó o mɔn búenbúen (1). O o Zǎn 6èn túara hā vōnna bīo hẹ̀nun á nɔnka 6a kèrètɛwa kuio bīo hẹ̀nun na wi ho Azii kōhū yi (2-3). O zéénia bīo ó o mɔn ho wáayi, lè ho sò-mánu firó, lè hā būaaní bīo hẹ̀nun, lè mu bīowa bīo hẹ̀nun, lè hā lánpórá bīo hẹ̀nun bīo (4-16). Ho ló-beenì *Babiloona cīlólà a Satāni lè mí ton-sáwá yáaró bīo (17-20). Būn món ó o mɔn ho dīmíjǎ finle na le Dónbeenì léra. O bīa le hen làa cīnú ká a Yeesu á à bīnì ì buen (21-22).

Bīo ho vūahū wee zéeni

¹ Bīo wi ho vūahū na ká yi lé le Dónbeenì bè-sànkani na le zéénia là a Yeesu *Krista à wón zéeni na mí ton-sáwá yi, à 6a zūn bīo ò wé hen làa cīnú. O o Yeesu tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi nì-kénì, ò o buee lii zéeni mu lè mí ton-sá na 6a le Zǎn.

² Bīo ó o Zǎn mu mɔn búenbúen ó o mà tūiá. O zū le mu lé le Dónbeenì jì-cúa, á zū le lé o Yeesu Krista zéénia mu.

³ Bīa wee kārán le Dónbeenì jì-cúa na túara ho vūahū na ká yi, làa bīa wee jí hā à pa hā bīo bán júná 6èntín sí, lé bīo mu bīowa mu wéró á sùaráa.

O Zǎn tènía 6a kèrètɛwa kuio bīo hẹ̀nun yi

⁴ Ho vūahū mu lé ínén Zǎn wee túa ho á à na ho Azii kōhū lórá bīo hẹ̀nun kèrètɛwa kuio bīo hẹ̀nun yi. Le le Dónbeenì, dīo wi fée, na wi ká bīo búii dīn yí léra na bò ò buen, à wé mu sáamu làa mia, à na ho hээрà mia. Le hā hácíira mí bīo hẹ̀nun,* hīa dīn le Dónbeenì bá-zàmu kanmúini yahó à mún wé mu sáamu làa mia, à na ho hээрà mia.

* 1:4 Hā hácíira mí bīo hẹ̀nun: Mu bīo hẹ̀nun wee zéeni mu bīo na jii sí bīo. Hen ká á hā hácíira bīo hẹ̀nun lé le Dónbeenì Hácírí á mu wee zéeni bīo.

⁵ Le o Yeesu Krista, yia wee mi ho tuiá le Dónbeení jii, yia láayi wi, yia nín-yání vèera ló 6a ní-hía tiahú, yia wi 6a bá-zàwa búenbúen jùhú wán à mún wé mu sãamu làa mia, à na ho hээрà mia.

Lé orén wa wen, á húrun cãni kúaará kãnianáa wen wa bè-kora yi,

⁶ á wó á wa lé le *Dónbeení yankarowà nípomu na wee sá 6àn Maá Dónbeení tonló. Le ho cùkú là ho pànká à bío sí a yi fэээ hã lúluio na jii mia yi. *Amiina!

⁷ Mi loí! Nín-yia hã dùndúio yi bò ò buen. Ba núpua búenbúen á à mi a, hãrí bía cú a. Ho ðimíjã kãna síwã búenbúen á à tà le wée o bío yi. Lé bún mu ù wéráa. *Amiina!

⁸ O Nùhúso Dónbeení, ðio wi fэээ, na wi ká bío búí ðin yi léra, na bò ò buen, ðio dà mu bío búenbúen á wee bío: «Lé ínén á búá mu bío búenbúen jùhú, á lé ínén mún ñ véení mu bío búenbúen.»

O Zãn mɔn o Krista lè mí cùkú beení

⁹ Inén lé o Zãn na lé mìn za wa páaníló là a Yeesu bío yi. Í làa mia páanía le Dónbeení bá-zàmu yi, á léera mi lò beéró làa bío mi wee hínáa mi sía yi làa mia. Lé ínén 6a hía wíira á buan zoó día ho kòhú na wi mu jumu tiahú, hía 6a le Patimɔosi yi. Ba zoó día mi bín lé bío á í buera le Dónbeení bíoní á zéenía ho tuiá na ó o Yeesu mà.

¹⁰ O Nùhúso wizonle zoñ,† á le Dónbeení Hácírí pànká kera í wán, á í jã támu búí sã pónpón lòn búaaní támu í món.

¹¹ A mu támu mu bía làa mi: «Bío fo wee mi à ù túa ho vúahú yi na hã lórã bío hẹ̀jun na kã kèrètíewa kuio bío hẹ̀jun yi: Ho Efээze, ho Simiina, ho Pееkaamu, ho Tiatiiire, ho Saade, ho Filadelifii, là ho Lawodisee.»

¹² Bío á í jã mu támu mu sã, á í yèrémáa le í khii loí yia bía làa mi, á í khii mɔn fíntá-cúaawa bío hẹ̀jun na wó là ho sánú.

¹³ O o búí lòn núpue‡ á zoó wi hã tiahú. Bànso zã ho báká tóní, á can miten là le nín-kéní na tá là ho sánú.

¹⁴ O jún-vání ka púiapúia lòn yènsé. O yio ka lòn dõhú ðenle,

¹⁵ á zení wee juifka kúiakúia lòn tɔ̀nɔ̀n na 6a pà á wíokaa. O támu sã wee jí lòn jun-beení vãnáló.

¹⁶ Hã mànaayoio bío hẹ̀jun ó o buan là mí nín-tiání. Ho khà-tóní yara junso na jia wi á wee lé o jii yi. O yahó ka cécécén lòn wiso-hádõhú.

¹⁷ Bío á í mɔn wo kã, á í lùwá a tá día, á yí máa kánkán lòn núpue na húrun. O o líí bò mí nín-tiání í wán ò o bía: «Yí zñ

† **1:10** O Nùhúso wizonle: Le wizonle mu lé o Yeesu vèeró wizonle. Le lé ho dimaasi. ‡ **1:13** Mu kereekimu yi á mu bía: «Lòn núpue za». Mu bío wee zéení yia ó o Daniyeele mɔn (Daniyeele vúahú 7.13-14; 10.5-6). Ba zúífùwa cñn ó o núpue za mu lé Yia le Dónbeení mɔn léra.

wà. Lé ìnén á 6úa mu bïo búenbúen jùhù, á lé ìnén mún khií véení mu bïo búenbúen.

¹⁸ Ìnén lé yïa le mukāñi binbirī wi cón. I lá húrun, á lé mi na wáa wi le mukāñi yi fεεε há lúlúio na jii mia yi. Mu húmú á ï pánká wi wán, á ho ní-hónbó-lóhó á ï pánká mún wi wán.

¹⁹ Awa, á bïo fo wee mi, bïo wi làa bïo 6ueé wé mu món, bïn búenbúen à ù túa.

²⁰ Ká mu lé há mànàayio bïo hẹ̀nrun na á ï 6uan lè ï nín-tiánì, lè há fíntá-cúaaawa bïo hẹ̀nrun na wó lè ho sánú, bïn 6àn kúará á ï ï zéení làa fo: Há mànàayio bïo hẹ̀nrun hón bïo wee zéení le Dónbeenì tonkarowà na wee pa 6a kèrètíewa kuio bïo hẹ̀nrun yi bïo. Ká há fíntá-cúaaawa bïo hẹ̀nrun, hón bïo 6èn wee zéení 6a kèrètíewa kuio bïo hẹ̀nrun bïo.»

2

Bïo mà nòn ho Efεεze kèrètíewa kuure yi

¹ «Há jì-cúaa na kà á ù túa à na le Dónbeenì tonkarowà yi, yïa wee pa ho Efεεze lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yia 6uan há mànàayio bïo hẹ̀nrun lè mí nín-tiánì, na wee varáka há fíntá-cúaaawa bïo hẹ̀nrun na wó lè ho sánú tìahù, lé wón wee bïo bïo kà:

² I zū bïo mi wee wé, mi tà le lònbee yi mu bïo yi, á mún wee hĩ mi sía mu yi. I zū le bĩa lé 6a nĩ-súmáa á mi pá bïo. Ba 6úi na le mí lé o *Krista tonkarowà à mu yí bon, á mi khéra kúará, á zū le 6a lé 6a sabín-fúaalowa.

³ Mi wee tà hĩ mi sía, à tà le lònbee yi ï bïo yi, mi yí máa tèè mi bàra.

⁴ Eε ká ï màhá à zá làa mia bïo 6úi na á ï mòn mia à mu yí se bïo yi. Bïo mi wa làa mi pāahù na mi 6úakáa dó mi sía mĩ à mi día.

⁵ Awa! A mi cén và mi yiwa bïo mi fù karáa wán, à zūn le mi ló lè ho món. Mi cén yèrémá mi yilera lè mi wára à wé làa bïo mi fù karáa bïo. Ká mi yí yèrémáa, á ï 6ueé lá mi fíntá-cúaa á à lén bïn.

⁶ Ká ï màhá mún wee 6úa mia. Lé bïo á bïo 6a Nikolayitewa wee wé á mi jina, làa bïo á ìnén mún jinanáa mu.

⁷ «Yia wee jí bïo, à 6ànso jí bïo le Dónbeenì Hácírí wee bïo na 6a kèrètíewa kuio yi. Yia dànná ho fúuhù fá, á le Dónbeenì vĩnsia 6uahó vĩndèε na wee na le mukāñi 6a núpua yi, á 6ànso á ï na dén 6àn bεεre díró níi yi.»

Bïo mà nòn ho Simiina kèrètíewa kuure yi

⁸ «Há jì-cúaa na kà á ù túa à na le Dónbeenì tonkarowà yi, yïa wee pa ho Simiina lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yia 6úa mu bïo búenbúen jùhù, á mún khií véení mu bïo búenbúen, yia lá húrun á vèera, lé wón wee bïo bïo kà:

⁹ I zū mi lò beéró bïo, á zū mi khemu bïo, à ho nàfòró binbirí n̄n wi mi c̄n̄. A bia le mí lé 6a *zúifùwa à 6a yín̄n̄ 6a zúifùwa binbirí bïo 6a wee yáa lè mi yèni á ì mún zū. Ba n̄pua mu kuure bïo s̄a a *Satāni yi.

¹⁰ Le lònbee na à yí mia á mi yí z̄n̄. Mi loñ, o Satāni á à wé á mi búí 6a à kúee ho kàsó yi á à khénnáa mi kúará. Le lònbee á à yí mia h̄a wizooní bïo píru yi.* Mi fárá ð̄n̄ mi siadéro mi wán, h̄ari 6a búe mia, á ì ì na le mukān̄ binbirí mia.

¹¹ «Yia wee jí bïo, à 6̄anso jí bïo le Dónbeen̄ Hácírí wee bío na 6a kèrèt̄ewa kuio yi. Yia dàrna ho fūuh̄ fá, wón 6̄anso á mu húmú cúa-n̄un níi máa yí.»

Bion̄i mà n̄n ho P̄eekaamu kèrèt̄ewa kuure yi

¹² «H̄a n̄i-cúa na k̄a á ù túa à na le Dónbeen̄ tonkaro yi, yia wee pa ho P̄eekaamu kèrèt̄ewa kuure yi:

«Yia ho khà-tóní yara n̄unso na n̄ia wi á wee lé níi yi, lé wón wee bío bïo k̄a:

¹³ I zū le ho lóhó na fo wi yi lé o *Satāni béen̄i d̄iin̄i. Mi yí bin̄ia ì m̄n̄ à mi fárá ð̄n̄ mi siadéro mi wán. H̄ari p̄ah̄ú na 6a 6ó a n̄i na 6a le Antipaasi yi mi c̄n̄ hen na ó o Satāni mu wi yi, á mi pá wíokaa dó mi s̄a mī. O Antipaasi mu lé wón mà ho túiá ì níi binbirí.

¹⁴ Ēe k̄a ì màh̄á à zá làa mia c̄in̄ú bïo á ì m̄n̄ mia à mu yí se bïo yi. Ba búí wi làa mia na b̄o a n̄i na 6a le *Balaamu k̄ar̄ánl̄o yi. Wón na zéeniá o *Isiraȳele n̄ipomu kh̄a v̄in̄iló là a n̄i na lé o b̄é̄e, yia 6a le Balaaki† á bán là h̄a w̄onna taa, á wó ho h̄a-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà.

¹⁵ Lé k̄a síi 6a búí mún wi làa mia á b̄oráa 6a Nikolayiitewa k̄ar̄ánl̄o yi.

¹⁶ A mi cén yèrémá mi yilera lè mi wárá. Ká mi yí yèrémáa, á hen làa c̄in̄ú k̄a ì buen, á 6ueé fi làa bán n̄pua so lè ho khà-tóní na wee lé ì níi yi.

¹⁷ «Yia wee jí bïo, à 6̄anso jí bïo le Dónbeen̄ Hácírí wee bío na 6a kèrèt̄ewa kuio yi. Yia dàrna ho fūuh̄ fá, á ho *maan̄e na 6a s̄ankaa á ì ì na a yi ó o ò là. I mún ñ na le hue-poni 6̄anso yi. Le huee mu á ì w̄nc̄i le yèn-finle wán á à na 6̄anso yi. N̄i-veere yí dà máa z̄n̄ le yèni mu ká yín̄n̄ yia le hue-poni mu n̄n yi.»

Bio mà n̄n ho Tiatiire kèrèt̄ewa kuure yi

¹⁸ «H̄a n̄i-cúa na k̄a á ù túa à na le Dónbeen̄ tonkaro yi, yia wee pa ho Tiatiire lóhó kèrèt̄ewa kuure yi:

«Yia lé le Dónbeen̄ Za, na ȳo ka lòn d̄sh̄ú ð̄n̄le, á zení wee n̄uika lòn t̄j̄n̄, lé wón wee bío bïo k̄a:

* **2:10** H̄a wizooní bïo píru: B̄un wee zéeni le le lònbee mu máa mia. † **2:14** Balaamu làa Balaaki: Mi Loñ Miló v̄uah̄ú (Nombres) 22–24; 25.1–3; 31.16

19 Bïo mi wee wé á ï zū. A le waminí na wee mi mia, làa bïo mi yí máa bíní í món, làa bïo mi wee wé na 6a nùpua yi, làa bïo mi wee hínáa mi sía, mu búenbúen á ï zū. I mún zū le há laà na kà wán, á bïo mi wee wé á po bïo mi wó pãahú na mi búakáa dó mi sía o Yeesu yi.

20 Εε ká í màhã à zá làa mia bïo 6úi na í mən mia à mu yí se bïo yi. O háa Zezabεεle‡, yía le mí lé le *Dónbeení jì-cúa fεero à mu yí bon á mi wee díá ò o khà í ton-sáwá vīiní. O wee jàa 6a dé ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síwà wéró yi, lè há wónna taa làró yi.

21 A ï nən ho pãahú wo yi, ò o yèrémá mí yilera lè mí wárá, ká a màhã yí tà le mí ì díá mí koomu wárá.

22 Awa! I ì wé ó o ò tè mu vāmú á bía làa wo wee páaní búenbúen á ï beé lò làa sòobéε, se 6a bèn yèrémáa, á díá a koomu wárá.

23 Bía bò a yi búenbúen á ï ì 6úe. Ká mu wó kà, á 6a kèrètíεwa kuio búenbúen á à zūn le ínén lé yía á zū a nùpue yilera, làa bïo ó o síi vá yi. I ì sàání mi ní-kéní kéní yi á à héha làa bïo mi wee wé.

24 «Ká minén Tiatiire kèrètíεwa kuure nùpua na ká, na yí tà yí bò ho kàránló mu yi, á mún yí wi mi zūn bïo 6a wee ve là a *Satáni bïo na sà yi, bán á ï ì bío bío ká á à na yi: I máa bíní máa hení bïo 6úi wéró máa na mia,

25 ká bïo mi dó mi sía mī lé bñn mi fárá ðn wán làa bïo mi wee wéráa mu fúaa í bíní buenló.

26-28 «Yía ðárna fá ho fúuhú, á bò bío á ï wee zéení yi fúaa mu véení, wón á ï ì na ho pánká yi ó o ò wé há síwà búenbúen jùhú wán làa bïo á ínén mún yúráa ho pánká í Maá cón bío síi. O o ò sùwaní mí pánká 6a wán làa sòobéε, á wé è fi 6a lòn sía na má làa córó. Bànso á ï ì na há tá-tía mànàayiire yi. §

29 «Yía wee jí bío, à 6ànso jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na 6a kèrètíεwa kuio yi.»

3

Bïo mà nən ho Saade kèrètíεwa kuure yi

1 «Hã jì-cúa na ká á ù túa à na le Dónbeení tonkaro, yía wee pa ho Saade lóhó kèrètíεwa kuure yi:

«Yía há háciira bío hènun na bío sã le Dónbeení yi wiráa, na há mànàayio bío hènun wi ní yi, lé wón wee bío bío ká: Bío mi wee wé á ï zū. Ba nùpua wee leéka le mi yú le mukáni binbirí, à mi jòn húrún le Dónbeení yahó.

‡ 2:20 Zezabεεle: Mi loñ Bá-zàwa nín-yání vùahú (1 Rois) 16.31; 19.1-2 § 2:26-28 Tá-tía mànàayiire: Le mànàayiire mu wee zéení le sée yíró bío. Le mún wee zéení a Krista bá-zàmu búakáró bío. Mi loñ Lení vùahú (Psaumes) 2.8-9; Míló vùahú (Nombres) 24.17; Bè-sànkani vùahú 22.16

² Awa, á mi cén fání mi yio, à dé pànká miten yi, à bio ká mia jùhú hía yí 6úe. Mu bon. I zū le bio mi wee wé á jii yí sí í Maá Dónbeení yahó.

³ Awa, á mi bíní leéka mi yiwa bio mi já lè le Dónbeení bióní á tà le yi bio. Mi yèrémá mi yilera lè mi wára, à wé bè le bióní mu yi. Ká mi yí fánía mi yio, á í 6ueé yòoka mi wán là a kònlo bio. Mi máa dàń máa zūń í 6uenló mi cón pàhú.

⁴ Εε ká 6a 6úi màhá wi mi cón ho Saade mu lóhó kèrètíewa kuure fiahú á buan miten sese le Dónbeení yahó lòn nùpua na sí-zínia wee ce wéréwéré. Bán á à bè làa mi ká 6a zá há sí-poa, lé bio 6a ko làa bũ.

⁵ «Làa bún síi á yia dàńna ho fūuhú fá, á wón ñ zíní lè há sí-poa. O yèni á í máa lén bía yú le mukāń binbirí yènnáa vūahú yi huúu. I ì dín í Maá mí tonkarowà yahó á à bío le 6ànso bío sã mií.

⁶ «Yia wee jí bío, à 6ànso jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na 6a kèrètíewa kuio yi sese.»

Bio mà nòn ho Filadelifii kèrètíewa kuure yi

⁷ «Hã jì-cúa na ká á ũ túa à na le Dónbeení tonkaro na wee pa ho Filadelifii lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yia na 6àn síi mía, na lé ho túiá poni 6ànso, yia ó o *Daviide béení díró níi naló pànká wi níi yi lòn woohú wonza, yia héra mu bio jii à nùpue máa dàń pe mu jii, na mún pon mu bio jii à nùpue máa dàń hén mu jii, lé wón wee bío bío kà:

⁸ Bio mi wee wé á í zū. I zū le 6a nùpua yí máa kònbi mia sese, εε ká mi màhá pá wee bè í bióní yi, mi yí pá í bio 6a nùpua yahó. Awa, í héra ho zūajii nòn mia. A nùpue na mún dà à bíní ì pe ho á mía.

⁹ Mi loń, bio ká lé bio á í ì wé làa bía bio sã a Satāni yi, bán na wee fūaa há sabióní le mí lé 6a *zúífúwa à mu jòn yí bon. I ì wé á 6a 6ueé fàrá mí nònkóńúná wán mi yahó, á 6a à zūń le í wa mia.

¹⁰ Bio á í henía nòn mia le mi hí mi sía á mi tà bò yi. Lé bún nòn á le lònbee na 6ueé khén ho dímíjńá nùpua búenbúen kúará á ínén 6èn mún ñ kání mia yi.

¹¹ Hen làa cínú ká í 6uen. Bio mi dó mi sía mií lé bún mi fàrá dín wán làa bio mi wee wéráa mu, bèra a na ò o búí hía yí fé mi bio na wee zéeni le mi fá ho fūuhú.

¹² «Yia dàńna ho fūuhú fá, wón ñ keń lòn bòròbòrò í Maá *Dónbeení zì-beení yi fēεε. Bānsò ò keń le zii mu yi fēεε. I Maá Dónbeení yèni, lè le lóhó yèni á í ì túa 6ànso wán. Hón lóhó so lé ho Zeruzalεmu finle na à lé ho wáyai le Dónbeení cón á à lii. Inén yèn-finle á í mún ñ túa 6ànso wán.

13 «Yia wee jí bïo, à b̀anso jí bïo le Dónbeenĩ Hácírĩ wee bío na 6a k̀er̀etfɛwa kuio yi sese.»

Bïo mà ǹan ho Lawodisee k̀er̀etfɛwa kuure yi

14 «Hã jii-cúa na k̀á á ũ túa à na le Dónbeenĩ tonkaro yi, yia wee pa ho Lawodisee lóhó k̀er̀etfɛwa kuure yi:

«Yia ỳeni 6a le *Amiina, yia wee mĩ ho tũiá poni le Dónbeenĩ jii, yia láayi wi, yia lé ho tũiá poni b̀anso, na le Dónbeenĩ d̄in wán léraráa mu bïo 6úen6úen, lé wón wee bío bïo k̀á:

15 Bïo mi wee wé á ĩ zũ. Le Dónbeenĩ bïo yi, á mi yí s̀uwa, á mi mún yí wan. Mi lá ka lè mi s̀uwa táá mi lá wan, se b̀un pá wã s̀aani.

16 Ká bïo mi yí s̀uwa á mi mún yí wan, à mi ka t̄n, á ĩ ì k̄un mia á à k̄uia.

17 Mi wee bío le mi nii bïo wi, le mi b̀o miten mi nãfòrò wán, bïo 6úi yí f̀ora mia, táá. A mi yí zũ ká mi lé 6a yinyio 6̀ansowá á bïo makári wi. Mi lé 6a nĩ-khenia. Mi lé 6a muiiwá á wee vará mi bío.

18 Awa, á mi día le ĩ zéeni mia: Ho s̄anú binbirĩ na ceera ho d̄shũ yi á mi wã 6uee yà ĩ c̄n. Lé b̀un ñ na ká mi ì wé mu bïo 6̀ansowá binbirĩ. Mi 6uee yà hã s̄i-poa ĩ c̄n à z̄i sàráa mi n̄iyio. Mi mún 6uee yà hã ȳo t̄ni ĩ c̄n à váani lè mi ȳo à mi wé mi.

19 B̄ia á ĩnén wa ká 6a wó khon, à ĩ zá làa ba, à bé 6a. Mi cén b̄inĩ dé s̀obéε miten yi, à ỳeremá mi yilera lè mi wárá.

20 Mi loĩ, ĩ d̄in ho zũajii á wee t̄eni. Ká yia jíá ĩ s̄á á tà le ĩ 6uee zo, á ĩ ì zo b̀anso c̄n á wa à páani ì dí.

21 «Yia dàina ho f̄uhũ fá, á ĩ wé á b̀anso ò keeni mu bá-zamu kanmúini wán ĩ n̄isáni, làa bïo á ĩnén mún fá ho f̄uhũ á karáráa ĩ bá-zamu kanmúini wán ĩ Maá n̄isáni.

22 «Yia wee jí bïo, à b̀anso jí bïo le Dónbeenĩ Hácírĩ wee bío na 6a k̀er̀etfɛwa kuio yi sese.»

4

Le khònti na le Dónbeenĩ wee yi ho wáayi

1 B̀un m̀on, á ĩ b̄inía m̀on à ho wáayi jii héra. A mu t̄amu na lá b̄ia làa mi lè ho yahó, na s̄a wee jí lòn b̄aani, lé b̀un t̄in wee bío làa mi: «Buee ỳo hen, á ĩ ì zéeni bïo 6ueé wé làa fo.»

2 Mĩ lahó yi, á le Dónbeenĩ Hácírĩ p̄anká kera ĩ wán, á ĩ m̀on mu bá-zamu kanmúini 6úi ho wáayi ò o 6úi kará le wán.

3 B̀anso semu ka lè hã *hue-seni 6úi na 6a le zasipu làa saaduana c̄iac̄iakaró bïo síi, á wee juiika k̄iák̄iá. Le bon-kh̄nle mún ló k̄inía mu bá-zamu kanmúini mu yi á wee juiika lòn *hue-seni na 6a le emeroode.

⁴ Mu bá-zàmu kanmúiní mu bân síí bóní làa bïo náa kíniá le yi, á 6a ní-kíá bóní làa nùwá náa kará wán. Ba búenbúen zǎ hǎ sí-poa, á búra mu bá-zàmu khònlúaa na wó lè ho sǎnú.

⁵ Mu bá-zàmu kanmúiní mu á ho viohó juiíkaró wee lé yi, á ho nàmakaró sǎ mún wee jí le yi. Hǎ flntá-cúaawa bïo hènun zǎniá yèen bàrá le yahó. Hón lé hǎ háciira bïo hènun na bïo sǎ le Dónbeení yi.

⁶ Bïo búí lòn saahó na jumu wee ce wéréwéré lòn máká dduhú á mún wi mu bá-zàmu kanmúiní mu yahó.

Búaa búaa náa búí mún dín kíniá le kanmúiní mu yi. Ba yara lè 6a máa búenbúen lée yǎo.

⁷ O nín-yání yia ka lòn kúden. O jùn níi yia ka lòn dǎa-za. O tìn níi yia yahó ka lòn nùpue yahó. O náa níi yia wón ka lòn duio na déera wà.

⁸ Ba mí búaa náa búenbúen á mía bïo hènun hènun wi. Hǎ búenbúen wó lè hǎ yǎo. Bïo kà lé bïo 6a wee bío le wisoni lè ho tìnàahú féεε:

«O Núhúso Dónbeení bân síí mía.

O dà mu bïo búenbúen.

O wi ká bïo búí dín yí léra.

O wi féεε, o bò ò buen.»

⁹ Hen ká 6a búaa mu sansan wee bío yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán beemu bïo á wee khòní a, á wee dé o bǎrákà, wón na wi féεε hǎ lúlúio na jii mía yi,

¹⁰ à 6a ní-kíá bóní làa nùwá náa lii búrá yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán na wi féεε hǎ lúlúio na jii mía yahó à búaaní a. Ba wee wé hén mí sǎnú khònlúaa lii kúia mu bá-zàmu kanmúiní yahó ká 6a à bío bïo kà:

¹¹ «Núhúso, wa Dónbeení,

fo ko lè ho cùkú.

Fo ko lè le khònií.

Ho pànká búenbúen bïo sǎ foñ.

Lé bïo ùnén lé yia léra mu bïo búenbúen.

Ùnén lé yia le mu keń,

á mu bèn wi.»

5

O Pioza mí dòn lé yia ko lè ho vūahú benló

¹ I biniá le í loń, á í mǎn à yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán guan vūahú búí lè mí nín-tiáni. Ho vūahú mu yahó lè ho mání búenbúen á ho túaró wi wán, á bun. Ho jii lan lè ho sò-mánu hǎ zen cúa-hènun.

² I mún mǎn wáayi tonkaro búí na pànká wi, ò o wee bío bïo ká pónpón: «Yia ko lè ho sò-mánu na lan lè ho vūahú mu jii firó à ben ho lé o yén?»

³ Ká yia màhã ko lè ho benló à kàrán ho á yí ló. Bànso mía ho wáayi, o mún mía ho tá wán, á ho tá fik̄shú ó o mún mía yi.

⁴ A ã b̄ent̄in wá mu b̄io yi làa sòobéε, lé b̄io á yia ko lè ho benló à kàrán ho á yí ló.

⁵ A 6a n̄i-k̄ia 6óní làa n̄uwã náa n̄i-kéní búí á wee b̄io làa mi: «Yí wá b̄io. Lorí, yia 6a wee ve làa Zudaa z̄i-ɲúh̄ú n̄upua kúden, o b̄éε *Daviide m̄onm̄anií, á fá ho f̄uh̄ú.* Wón lé yia ko lè ho sò-mánu na lan lè ho v̄uah̄ú mu ɲii firó, à ben ho.»

⁶ I b̄inía le ã lorí, á ã m̄on Pioza búí na ka lòn yia na 6a fá yan làa muini, ká a d̄in le b̄éeni kanm̄uini s̄i yi, 6a bùaa bùaa náa, lè 6a n̄i-k̄ia 6óní làa n̄uwã náa t̄lah̄ú. O Pioza mu wáa là a ȳio lé mu b̄io h̄eɲun h̄eɲun. H̄s̄n ȳio so lé h̄ã háciira b̄io h̄eɲun na le Dónbeení tonkaa ho d̄im̄iɲá k̄uráa búenb̄uen yi.

⁷ O Pioza mu vá vaá 6ó yia kará mu bá-z̄amu kanm̄uini wán, ò o fó ho v̄uah̄ú na á wón buan lè mí n̄in-t̄iáni.

⁸ B̄io ó o fó ho buan, á 6a bùaa bùaa náa lè 6a n̄i-k̄ia 6óní làa n̄uwã náa á b̄ueé búrá a Pioza mu yahó. Ba búenb̄uen buan h̄ã k̄oncówá, á mún buan h̄ã lánporá na wó lè ho s̄ánú, na mu b̄io búí na s̄amu s̄i sú á wee c̄i yi. B̄un b̄io so wee z̄eení bia b̄io s̄ã le Dónbeení yi fioró b̄io.

⁹ A 6a bùaa bùaa náa lè 6a n̄i-k̄ia 6óní làa n̄uwã náa wee sío le len-finle na kà:

«Ūnén lé fo ko lè ho v̄uah̄ú mu féró.

Fo ko lè ho v̄uah̄ú mu féró à fi ho sò-mánu na lan ho ɲii.

Lé b̄io ūnén lé fo 6a yan lè le muini.

Ū c̄ani lé d̄io yá 6a n̄upua á 6a b̄io s̄ã le Dónbeení yi.

Ba ló ho d̄im̄iɲá k̄ana n̄upua lè mí síwá búenb̄uen yi,

h̄arí 6a wé l̄ue l̄ee l̄ue,

h̄arí 6a b̄io b̄ioni l̄ee b̄ioni.

¹⁰ Fo wó á 6a lé wán *Dónbeení yankarowá ɲipomu,

à 6a wé sá na le yi.

Ba à dí le b̄éeni ho tá wán.»

¹¹ I b̄inía le ã lorí, á ã ɲá ho wáayi tonkarowá s̄ã. Ba ka c̄èr̄éc̄èr̄éc̄èr̄é, á k̄inía mu bá-z̄amu kanm̄uini, lè 6a bùaa bùaa náa, lè 6a n̄i-k̄ia 6óní làa n̄uwã náa yi.†

¹² B̄io kà lé b̄io 6a wee b̄io p̄ónp̄ón:

«O Pioza na 6a lá fá

á ho d̄ar̄lól, lè ho n̄àf̄oró, lè mu bè-z̄ur̄mini, lè ho p̄anká á b̄io

s̄ã yi.

O ko lè le k̄ònbii.

O ko lè ho c̄ukú.

O ko lè le khòoní.»

* 5:5 Zudaa z̄i-ɲúh̄ú n̄upua kúden là a b̄éε Daviide m̄onm̄anií: Mi lorí B̄io N̄úh̄ú B̄úeení v̄uah̄ú (Genèse) 49.9; Ezayii v̄uah̄ú 11.1, 10 † 5:11 Mi lorí Daniyεεε v̄uah̄ú 7.10

¹³ A mu bè-lénna búenbúen, bío wi ho wáayi làa bío wi ho tá yi, bío wi ho tá fik̄hũ, làa bío wi mu jumy yi, mu búenbúen na wi hã kùaráa búenbúen yi, á ĩjá sã à mu wee bío bío kà:

«Le khòonii, lè le k̄nbii, lè ho cùkú, lè ho pànká

á bío sã yĩa kará mu bá-zàmu kanmúini wán,

là a Pioza yi f̄eεε hã lúlúio na jii mĩa yi.»

¹⁴ A 6a bùaa bùaa náa le: Amiina! A 6a ñi-k̄ia 6óni làa nùwã náa b̄en líi búrá à 6a bùaanía 6a.

6

O Pioza fù ho sò-mánu bio h̄ez̄n

¹ I b̄inia le ĩ loñ, á ĩ m̄on ò o Pioza fù ho nín-yání sò-mánu na lá lan ho v̄uahũ jii. A ĩjá 6a bùaa bùaa náa yà-kéní sã ò o béra lòn viohó na ná: «Buee kh̄í lén!»

² A ĩ le ĩ loñ, à léé cón-poni na. Yĩa yòora a á 6uan le t̄eε. O 6úi n̄on mu bá-zàmu kh̄ènlúee wo yi ó o búra á wàráa lòn san-b̄eε á t̄in wà vaá fá ho f̄uhũ.

³ O o Pioza fù ho jum níi sò-mánu na lá lan ho v̄uahũ jii. A ĩjá 6a bùaa bùaa náa jum níiso sã ò o béra: «Buee kh̄í lén!»

⁴ O o cúa 6úi zoó ló h̄uεen lòn d̄shũ. Yĩa kará a wán ó o 6úi n̄on ho pànká yi, ò o wé à ho h̄érà yí keñ ho tá wán, à 6a nùpua wé 6úe mín. O 6úi n̄on ho khà-tó-tóni wo yi ó o 6uan.

⁵ O o Pioza fù ho t̄in níi sò-mánu na lá lan ho v̄uahũ jii. A ĩjá 6a bùaa bùaa náa t̄in níiso sã ó o béra: «Buee kh̄í lén!» A ĩ le ĩ loñ, à léé cón-b̄iri na lua. Yĩa kará a wán á 6uan le d̄eε na 6a wee m̄onzá lè mu bío linl̄imu.

⁶ A ĩjá bío 6úi sã lòn nùpue t̄amu 6a bùaa bùaa náa s̄ii yi à mu wee bío: «O nùpue wizon-kùure sámú s̄aání lè hã daa làn-pámúarè dà-kéní yàwá. Ká mu lé hã s̄io, se léé làn-pámúarè bío t̄in ho yàwá dà-kéní mu yi. Ká ho j̄iló lè ho *d̄iv̄en b̄in à ù día mí yàwá yi.»

⁷ O o Pioza fù ho náa níi sò-mánu na lá lan ho v̄uahũ jii. A ĩjá 6a bùaa bùaa náa níiso sã ó o béra: «Buee kh̄í lén!»

⁸ A ĩ le ĩ loñ à léé cón-kh̄uñi na lua. Yĩa kará a wán yèni 6a le Húmú. Ho ñi-h̄ónbó-lóhó bò a m̄ón. Ho ð̄im̄iná nùpua búenbúen sankan̄on cúa-náa níi bío dó 6a níi yi, à 6a 6úe 6a lè ho khà-tóni, lè le h̄ini, lè mu v̄ámú, lè 6a z̄in-bùaa.

⁹ O o Pioza fù ho hònú níi sò-mánu na lá lan ho v̄uahũ jii, á ĩ m̄on hã mànák̄awa 6úi le muini ȳeεni tá. B̄ia bò le Dónbeen̄i b̄ion̄i yi, á mà ho t̄iá le jii á 6a 6ó, lé bán te mí mànák̄awa.

¹⁰ Bío kà lé bío hã mànák̄awa mu wee bío p̄ónp̄ón: «Núh̄úso Dónbeen̄i na b̄an s̄ii mĩa, yĩa lé ho t̄iá poni 6̄anso, lé ho p̄ahũ yén fo ò pa á à s̄iinínáa ho ð̄im̄iná nùpua j̄úná á à ð̄iráa hã yúaa wa búeró bío yi coon?»

¹¹ A le Dónbeenĩ n̄n hã s̄i-poa 6a n̄i-kéní kéní yí, à le bía n̄n 6a yí le 6a h̄í mí s̄ia c̄inú à paráa 6a n̄inzàwa ton-sáwá, 6àn zàwa lè 6àn h̄inni na 6a à 6úe lè 6arén b̄io s̄ii j̄ii síró.

¹² I b̄inía le í loí, á ĩ m̄n ò o Pioza fù ho h̄èzn ní s̄ò-mánu na lá lan ho v̄uah̄ú j̄ii, á ho tá d̄ekíó lè mí p̄ánká. A le wii ȳèrémáa ka kúiríkúiríkúirí, à ho p̄ih̄ú h̄ón mùia hobobo lòn c̄ani.

¹³ Hã mànàayio wee tè lii lòn h̄ánb̄io na ho pinpi-beení wee dii.

¹⁴ Ho wáayi bun zon mín yí lòn p̄ah̄ú á v̄nun, á hã 6úaa lè hã táwá na mu j̄umu k̄nía yí, b̄ún 6úen6úen lóka mí lara yí á v̄nun.

¹⁵ Ho ðim̄j̄ná 6úen6úen bá-zàwa lè 6a j̄únása, 6a dásiwá j̄únása, ho n̄àf̄oró 6ànsowà, b̄ia p̄ánkáwá wi, 6a wobáani làa b̄ia wi mítén, 6a 6úen6úen h̄éera sà mítén hã k̄aní yí lè hã 6úaa hue-beera p̄nna.

¹⁶ A 6a wee b̄io lè hã 6úaa lè mí hue-beera: «Mi j̄i w̄en, à ȳia kará mu bá-zàmu kanmúini wán à yí mi w̄en, ò o Pioza síini wa j̄úná.

¹⁷ Lé b̄io á ȳia kará mu bá-zàmu kanmúini wán là a Pioza wizon-beení na 6a à fi le c̄itii yí w̄aa d̄n. A ȳia dà à k̄aní mítén le wizonle mu yí wón mía.»

7

Le Dónbeenĩ bò le fimini mí ton-sáwá buráa wán

¹ B̄ún m̄n, á ĩ m̄n le Dónbeenĩ tonkarowà n̄wā náa à 6a ð̄n ho ðim̄j̄ná s̄aa mí b̄io náa yí á hò ho pinpiró hen na 6a ð̄nka yí, à ho yí v̄à ho tá, lè mu j̄un-beera, lè hã v̄ins̄la wán.

² A ĩ b̄inía le í loí, á ĩ m̄n le Dónbeenĩ tonkaro veere ò o ló lè le wii h̄ènií. Le d̄èe na le Dónbeenĩ, ðio lé le muk̄aní 6ànso, á wee bè lè mí fiminií ó o 6uan. O o b̄ia b̄io kà p̄n̄p̄n̄ lè le Dónbeenĩ tonkarowà n̄wā náa mu, b̄ia le n̄n ho p̄ánká yí à 6a yáaràa ho tá lè mu j̄un-beera:

³ «Ho tá lè mu j̄un-beera lè hã v̄ins̄la á mi ð̄n yí yáa ká wa yí bò le fiminií wán Dónbeenĩ ton-sáwá buráa wán yí vó.»

⁴ A b̄ia le fiminií mu bò wán á 6a z̄éeniá j̄ii làa mí. Ba 6úen6úen wó n̄pua muaaseé búará-h̄èj̄un làa muaaseé náa. Ba ló a *Isirayεεle n̄pomu z̄i-j̄úná 6úen6úen yí.

⁵⁻⁸ O *Zudaa z̄i-j̄uh̄ú n̄pua na le fiminií mu bò wán lée muaaseé píru j̄un. O o Urub̄ēn, là a Kaade, là a Azεere, là a Nεfutalii, là a Manasee, là a Simiōn, là a Levii, là a Izakaare, là a Zabulon, là a Zozεεfu, là a Bēnzameε, bán 6úen6úen z̄i-j̄úná n̄pua muaaseé píru j̄un j̄un á le fiminií mu bò wán.

Ba z̄amá-kúii ð̄n o Pioza yahó

⁹ B̄ún m̄n, á ĩ le í loí, à lée m̄nka z̄amá-kúii na. Ba j̄ii yí dà máa z̄urí. Ba ló ho ðim̄j̄ná k̄ana n̄pua lè mí síiwá 6úen6úen

yi, hàrí 6a wé lùe lée lùe, hàrí 6a bío bíoní lée bíoní. I mən 6a à 6a dīn mu bá-zàmu kanmúiní yahó, là a Pioza yahó. Ba zā hā sī-poa, á 6uanka hā yúkúio vōnna à zéení le mí sīa wan.

¹⁰ Bío kà lé bío 6a wee bío pónpón:

«Wàn Dónbeení na kará mu bá-zàmu kanmúiní wán là a Pioza,

lé bán kánia wen.»

¹¹ A ho wáayi tonkarowà búenbúen dīn kīnía 6a nī-kīa 6óní làa nùwā náa, lè 6a bùaa bùaa náa na dīn kīnía mu bá-zàmu kanmúiní yi á líí 6úrú le yahó, á wee 6ùaaní le Dónbeení

¹² ká 6a a bío:

«*Amiina!

Mu bè-zúrminí lè ho dànló lè ho pànká á bío sã wàn Dónbeení yi.

Le ko lè le kónbii lè ho cùkú.

Wa ko wa khòoní le à dé le bārakà fēēē hā lúlúio na jii mía yi.

*Amiina!»

¹³ A 6a nī-kīa nī-kéní wāa tùara mií: «Ba sī-poa 6ànsowà mu á fo zū le? Ba wee lé wen?»

¹⁴ A í bía nən wo yi: «Wàn maá, ūnén lé fo zū 6a.» O o nī-kīnle mu bīnía bía: «Bìa kà lé bía káa le lònbe-be-beení* yi. Ba seera mí sī-zīnía o Pioza cāni yi á hā wee ce pūiapūia.

¹⁵ Lé bún te bío 6a dīnnáa le Dónbeení bá-zàmu kanmúiní yahó. Ba wee sá na le Dónbeení yi le wisoni lè mí tīnàahū fēēē le zī-beení na bío sã le yi yi. A le Dónbeení, dío kará mu bá-zàmu kanmúiní wán á à kerí làa ba, á à pa 6a bío.

¹⁶ Hīnī làa ju-hānī máa bīnī máa dàni 6a.

Wii máa bīnī máa jí 6a,

á wunwuró mún máa bīnī máa beé 6a lò.

¹⁷ Lé bío ó o Pioza na wí mu bá-zàmu kanmúiní sīi yi á à pa 6a bío làa bío ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bío. O wé è dí 6a yahó á à varáa le jun-dānī yi, dío wee na le mukānī binbirí, á le Dónbeení á à sùuka 6a yèn-caa búenbúen.»

8

O Pioza fù ho hējun níi sò-mánu

¹ Bío ó o Pioza mahá fù ho hējun níi sò-mánu na lá lan ho vūahū jii, á bío ho wáayi búenbúen wó tétété á dó mí yi.

² A í le í loí, á í mən le Dónbeení tonkarowà nùwā hējun na dīn le Dónbeení yahó. A 6a nən hā búaaní dà-kéní kéní 6a yi. ³ A le Dónbeení tonkaro veere 6úí ló á 6ueé dīn le *ánsán cīnīi dēē nīsání. O 6uan ho lánpóhó na 6a wee wé cíí mu bío na sámu sī yi. Ho wó lè ho sánú. A 6a nən mu bío na sámu sī cērēē wo yi ò o cíí mu ho yi ho *ánsán cīnīi dēē na wó lè ho

* 7:14 Le lònbe-be-beení: Mi Loí Matiye vūahū 24.21; Maaki vūahū 13.19

sánú wán, dño wi mu bá-zàmu kanmúini yahó. A mu bño mu làa bña bño sã le Dónbeení yi fioró ò o páani na le Dónbeení yi.

⁴ A mu bño na sãmu sí na wee cí ho lánpóhó na ó o òuan yi yíini làa bña bño sã le Dónbeení yi fioró á páania yòó dñ le Dónbeení.

⁵ Bñ món ó o wáayi tonkaro mu khá hã donfūaa ho *ãnsã cñni á kúaa ho lánpóhó mu yi á kónkúaa kúaa ho tá wán le mí pánká. Bño ó o kónkúaa hã kúaa kã síi, á ho vlohó òuúkaa á nãmakaa, á ho tá dèkio le mí pánká.

Hã bñaani bño náa na nín-yáni wã

⁶ A ho wáayi tonkarowà nùwã hẹ̀nun na òuan hã bñaani wãa wíokaa mítén hã wíló bño yi.

⁷ O o nín-yáni tonkaro wãa wã mí bñaani. Bño ó o wã le, á ho vlohó mànàayio, le ho dñhũ, le le cãni lùnkaa mín yi á dñdñ tò ho tá yi. A ho tá le mí vñsía le mí òini bño na cãka búenbúen á à yí mu òan sankanòn cúa-tñ.

⁸ O o òun níi tonkaro á wã mí bñaani. A bño búii lòn búe-beeni na zà, á 6a lèera dó mu yámú òumu yi, á bño yèrèmaa wó le cãni á à yí mu òan sankanòn cúa-tñ.

⁹ A 6a bùaa na wi le cãni mu yi á húrun. A hã wonna na wi le yi mún fù.

¹⁰ O o cúa-tñ níi tonkaro wã mí bñaani. A le mànàayi-beeni búii zà wó ho dñhũ kùera lion hã vña le hã òun-dãa òan sankanòn cúa-tñ tñ wán.

¹¹ Le mànàayiire mu yèni 6a le Henheró. A hã vña le hã òun-dãa òumu, á bño yèrèmaa wó mu òun-hia á à yí mu sankanòn cúa-tñ. A 6a nùpua cèrèè húrun lé bño 6a òun mu òun-hia mu.

¹² O o cúa-náa níi tonkaro wã mí bñaani. A le wii, le ho pñhũ, le hã mànàayio sankanòn cúa-tñ tñ níi á 6oonía yi, á mu òan khoomu sankanòn cúa-tñ tñ níi á wó. A le wisoni le ho tñnãhũ sankanòn cúa-tñ tñ níi wó le tibirí cikoón.

¹³ A ï le ï loñ, á ï mən duio búii ò o yòó wee dèè ho wáayi firicirii á wee bío bño kã pñpñ: «Yéréké loo! Yéréké! Ho yéréké á à sá ho ðimíjã nùpua yi lé bño le Dónbeení tonkarowà nùwã tñ na ká á à wí mí bñaani.»

9

Bño wó hã bñaani bño hònú níi wíló mán

¹ O o cúa-hònú níi tonkaro wã mí bñaani. A ï mən mànàayiire búii na kùera lion ho tá yi. Ho kñhũ na nãyiló òii mía òii won-za á 6a nòn le yi.

² A le 6ueé héra ho kñhũ na nãyiló òii mía òii, á le minka yíini ló ho yi kúntùn, á pon ho tá búenbúen yi á mu wó le tibirí á le wii yí máa mi.

³ A 6a kòoyówá ló le yíini mu yi á bera fò ho tá. Ba non ho pànká 6a yi à 6a wé táa 6a nùpua lè 6a naawà bío síi.

⁴ A 6a bía non 6a yi le le jíní, lè hã vînsîa, làa bío lée bío na wee sà hã vînna à 6a yí túii yi. Ká 6a nùpua na le Dónbeení flimini mía wán lé bán mí dòn à 6a wé táa.

⁵ Ba yí non le níi 6a yi le 6a búe 6a nùpua mu, ká 6a màhã à beé 6a lò làa sòobéé á à dã hã pîina bío hònú. Bío 6a wee beé là a nùpue lò á ka lòn naa táró vía bío síi.

⁶ Pãahú na á bún ñ wé yi ká 6a nùpua wé è bío le mí lá húrún se mu sũaaní. Éé ká 6a màhã máa hí. Ba sía wé è vá mu húmú yi. Éé ká 6a máa yí mu.

⁷ Ba kòoyówá mu ka lòn cúawa na 6a wíokaa hã hĩa táró bío yi. Ba búenbúen júná á mu bío búí ponka yi lòn bá-zàmu khènlúaa na wó lè ho sánú. Ba yara ka lòn nùpua yara,

⁸ á jún-vání túeeka lòn hãawa jún-vání. Ba jia ka lòn kúdenwà jia.

⁹ Ba kosía ka lè hã ponka yi làa hõnló bíowa búí. Ba mía sã wee jí wùrùwárí wùrùwárí lòn wòtórówa lè mí cúawa na lùwa bò ò va hã hĩa.

¹⁰ Ba zúaa wi á ka lòn naawà zúaa. Lé hõn zúaa so á 6a à beé lè 6a nùpua lò hã pîina bío hònú yi.

¹¹ Ba kòoyówá mu béé lé o tonkaro na pan ho kõhú na nàyiló jii mía yi. O yèni lè mu heberemu 6a le Abadon, ká mu kerékimu á 6a wee ve o làa Apoliyon, mu kúará le «Bè-yáaro.»

¹² Bún lé ho nín-yání yéréké na wó khíina. Yérékéwá bío jun á pá à bíní ì wé á à sí bún yi.

Bío wó hã búaaní bío hèzín níi wíló mǎn

¹³ Bún mǎn ó o cúa-hèzín níi tonkaro á wá mí búaaní. A ho *ánsán cíníi dèe na wó lè ho sánú, dío wi le Dónbeení yahó á tãmu búí ló kónbúaa mí bío náa yi á ïjá sã.

¹⁴ Mu tãmu mu bía non o tonkaro cúa-hèzín níi na búan mí búaaní yi: «Ba tonkarowà na ló ho wáayi nùwã náa na 6a can ho muhú na 6a le Efaraate jii à ù fee kúia.»

¹⁵ O o feera 6a kúará à 6a búe ho ñmíjã nùpua sankanòn cúa-tín níi jùhú. Ba lá wíokaa 6a díá á pannáa dén lúlúure so, hõn pîihú so, dén wizonle so, hõn pèn-kéní kéní so.

¹⁶ Barén hín-táwá na yòora 6a cúawa á 6a zéenia jii làa mi. Ba le 6a lé ho muaaseé khíá-pírú pírú júná khíá-jun.

¹⁷ Bío á ï mǎn lè 6a síi lé bío kà: Ba búenbúen mu bíowa ponka kosía yi. Mu búí ka hùeen lòn dõhú. Mu búí lé mu bè-búrán. Mu búí lé mu bè-dondó. Ba cúawa júná ka lòn kúdenwà júná. Ho dõhú lè le yíini lè ho kíríbí wee lé lè 6a jini.

¹⁸ Mu bè-súmáa bío tín mu, ho dõhú lè le yíini lè ho kíríbí na wee lé lè 6a jini lé bío óka ho ñmíjã nùpua. Bía mu óó búenbúen á à yí 6a sankanòn cúa-tín.

¹⁹ Ba cúawa mu pànkáwá wi 6a jíní lè 6a zúaa yi. Mu bon, 6a zúaa júná wi á ka lòn háwá, lé hñn 6a wee 6óonínáa 6a nùpua yi.

²⁰ Ká 6a nùpua na mu bè-sūmáa á yí yú yí 6ó, bán pá yí yèrémáa yí día mí wònna háló. Ba pá wee 6úaaní 6a cínáwa. Há wònna na wó lè ho sánú, làa hĩa wó lè le wén-hñnló, làa hĩa wó lè ho tòn, làa hĩa wó lè hĩa huua lè hĩa 6ùεní, bñn na yí máa mi mu bño, á yí máa jí mu bño, á yí dà máa wé dèε, lé bñn á bán pá wee 6úaaní.

²¹ Ba nùpua 6úeró, lè mu nín-símú wéró, lè ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwá, lè ho kñnló, bñn 6úen6úen á 6a pá yí yèrémáa á yí día wéró.

10

Ho vñn-za na á ho wáayi tonkaro 6uan

¹ A ï bñnía le ï loñ, á ï mən le Dónbeenñ tonkaro 6úí na pànká wi, ò o ló ho wáayi wee lii. Le dùndúure pon wo yi lòn dà-zíni. A le bon-khñnle bánbáa o jñhñ. O yahó wee jñiika lòn wii, á zení ka lòn dñhñ bòròbòròwa.

² Vñn-za 6úí na héra ó o 6uan. O nín-tñánñ zeñ ó o bò mu yámú jumu wán, ká a nín-káahón zeñ ó o bò ho tá wán,

³ ò o béra pñnpñn lòn kúden. Bño ó o béra ká síi, á ho vlohó nàmakaró bía hã zen cúa-hèjñun.

⁴ Bño á hón vlohó so nàmakaa khíina, á ï wi à ï túa bño ho nàmakaró mu bía, á ï jñá tñmu 6úí sã ho wáayi à mu bía: «Ho vlohó mu nàmakaró bñn jñi-cúa á ù 6ua ù dòn. Yí túa hã.»

⁵ O o tonkaro na á ï mən ò o ññ mu yámú jumu lè ho tá wán, á hónía mí nín-tñánñ níi dá ho wáayi,

⁶ ò o báa lè le Dónbeenñ yèni, ñño wi bñn fèεε hã lúlúio na jñi mía yi, na léra ho wáayi làa bño wi ho yi 6úen6úen, lè ho tá làa bño wi ho yi 6úen6úen, lè mu yámú jumu, làa bño wi mu yi 6úen6úen. O bía: «Mu wáa máa bñní máa mía.

⁷ Nñnzoñ na ó o hèjñun níi tonkaro á à wñ mí bñaaní yi, bñn zoñ ká le Dónbeenñ bño na le lá le mí ì wé na sà yi á à wé á jñi ì sí, làa bño le mánáa mu nən mí ton-sáwá na lé le jñi-cúa fèεrowá yi.»

⁸ A mu tñmu na á ï lá jñá sã ho wáayi á tñn bñnía bía bño ká nən miñ: «Vaa fé ho vñahñ na ó o tonkaro na ññ mu yámú jumu lè ho tá wán 6uan.»

⁹ A ï bèn vaá 6ó a yi, á flora a le o na ho vñn-za mu miñ. O o bía nən miñ: «Nín-hĩa, wáa fé ho là. Ho líí wé hεε ù píohó yi hàrí ká ho lá ka lòn sòró ù jñi yi.»

¹⁰ A ï fó ho vñn-za mu á là. Ho yoo 6ò6ò lòn sòró. Bño á ï là ho wó, á ho wó mu bè-hia ï píohó yi.

11 A 6a bía bïo kà nɔn mi: «Fo ko à ù pá bíní bue bïo le Dónbeení le mí ì wé lè ho ðímíjǎ kǎna nùpua lè mí síwà cèrèè, hàrí 6a bío bíoní lée bíoní, lè 6a bá-zàwa cèrèè.»

11

Ba nùwǎ jùn na wee mí ho tǔiá le Dónbeení jii

1 O o búí nɔn le kǎaní na 6a wee mǎnzǎ lè mu bïo mi, ò o bía làa mi: «Vaa mǎnzǎ le *Dónbeení zǐ-beení, à mǎnzǎ ho *ǎnsǎn cǐnii dèè. Ba nùpua na wi le Dónbeení zǐ-beení mu yi á wee 6àaaní le, á ù mí à zǔrǐ jii.

2 Ká le zǐ-beení mu bàn lún á ù yí mǎnzǎ. Hón día nɔn bía yí zǔ le Dónbeení yi. Ba à yonka ho lóhó na bïo sǎ le Dónbeení yi há plina 6úará-jùn làa bïo jùn yi.

3 Ba nùwǎ jùn na wee mí ho tǔiá jii á ì tonka à 6a 6ueé fεε jǐ-cúa. Ba à zǐ há sǐa na wee zéení le mu yúmú wó 6a wán á à fεεráa jǐ-cúa mu há wizooní khǐá-pírú jùn làa 6úará-tǐn yi.»

4 Bán nùwǎ jùn so lé há Oliivewa vǐnsǐa bïo jùn lè há fǐntá-cúawa bïo jùn, háa bïo bía hàání.* Ba ðin o Nùhúso na wi ho ðímíjǎ 6úen6úen jùhú wán yahó.

5 Ká a búí le mí ì wé 6a làa bè-kohó, á ho dǎhú ù lé lè 6a jíní lée cǐ 6a zúkúsa á à 6úe. Lé kà síi á yia le mí ì wé 6a làa bè-kohó á à híráa.

6 Ba yú ho pǎnká á à héréa ho viohó á ho máa tè, pǎahú na 6a wee fεε le Dónbeení jǐ-cúa yi. Ba dà à yèrémá mu jumu á mu ù wé le cǎni. Ba dà à wé á mu bè-súmáa lè mí síwà wé è sá ho ðímíjǎ yi túntún ho pǎahú na sí 6a yi.

7 Ká há jǐ-cúa na 6a ko 6a fεε á fεεra wó, ó o yǐa búí á à lé ho kǎhú na nǎyíló jii mía yi á lée fi làa ba. O ò dàñ 6a, á à 6úe 6a.

8 A 6a nǐ-hínmu 6a à kúia 6a nùpua fémínló lahó yi, ho ló-beení na 6a 6úaa 6a Nùhúso yi ho *kùrùwá wán á 6ó. Ho ló-beení mu yèn-wàahú 6a le *Sodɔɔmu tàá *Ezipite.

9 Ba nùpua na ló ho ðímíjǎ kǎna nùpua lè mí síwà 6úen6úen yi, hàrí 6a wé lùe lée lùe, hàrí 6a bío bíoní lée bíoní, tǐahú á 6ueé ðin á à lorí 6a nùwǎ jùn mu nǐ-hínmu há wizooní bïo tǐn lè mí canko yi, á à pí le 6a máa nùu.

10 Ba nùpua na ho ðímíjǎ yi sǐa á à wa bïo 6a húrun bïo yi. Ba à dí mu sǎnú á à há mín lè mu bïo, lé bïo 6a jǐ-cúa fεerowá nùwǎ jùn mu á beéraráa 6a lò làa sòobéè.

11 Ká há wizooní bïo tǐn lè mí canko mu khǐina, á le Dónbeení kúaa mí sǎnsǎmu na wee na le mukǎnǐ 6a yi á 6a vèera hínɔn. A bía mu wó yǐo yi 6úen6úen zǎna làa sòobéè.

12 A 6a nùwǎ jùn mu jǎ tǎmu búí sǎ pǎnpǎn ho wáayi à mu wee bío làa ba: «Mí 6uee yòo hen.» A 6a hínɔn yòo wà há dùndúio wán ká 6a zúkúsa ðin wee lorí.

* 11:4 Mi lorí Zakari vǐahú 4.3, 11-14

13 Ho p̄n-kéní mu yi à b̄n ho tá dèkíó lè mí p̄nká, á fù ho lóhó sankan̄n cúa-pírú ní. Nùpua na húrun mu yi lée muaaseé h̄n. B̄a fera yí húrun bán z̄nkaa, á 6a b̄uaanía le Dónbeen̄ na wi ho wáayi.

14 Ho cúa-n̄n ní yéréké kh̄ina, á hen làa c̄inú ká ho cúa-t̄n ní ì b̄uen.

B̄io wó h̄a b̄uaani b̄io h̄n ní w̄ló m̄n

15 O o h̄n ní tonkaro w̄ mí b̄uaani, á t̄amu c̄èèe b̄ia p̄np̄n̄ ho wáayi:

«Wa Núh̄so Dónbeen̄ làa *Yia ó o m̄n léra á ho ðim̄já béen̄ b̄io màhá w̄a s̄a yi binbir̄i, á le Dónbeen̄ á à dí le béen̄ f̄éé h̄a lúlúio na j̄ii m̄ia yi.»

16 A 6a n̄-k̄ia b̄óní làa n̄w̄a náa na kará mí bá-z̄amu kanm̄iní wán le Dónbeen̄ yahó á líí b̄úra à 6a wee b̄uaani le Dónbeen̄

17 ká 6a à b̄io:

«Núh̄so Dónbeen̄,
 ùnén na dà mu b̄io b̄uenb̄uen,
 na wi f̄éé á wi ká b̄io b̄uí ð̄n̄ yí léra,
 wa wee dé ù b̄arákà,
 lé b̄io á ù p̄nká na j̄ii m̄ia lé h̄ón fo lá lè ù béen̄.

18 Ho ðim̄já k̄ana nùpua s̄ia c̄a foñ,
 èe ká ùnén lé yia s̄i w̄a wee c̄i 6a yi.
 Ho p̄ah̄ ð̄n̄ à ù f̄i le cítii b̄ia húrun b̄uenb̄uen wán.
 Ho p̄ah̄ ð̄n̄ à ù s̄ání ù ton-sáwá na lé ù j̄i-cúa f̄erowà,
 làa b̄ia b̄io s̄a foñ yi, bán na wee k̄onbi fo,
 b̄ia b̄io j̄uh̄ wi làa b̄ia b̄io j̄uh̄ m̄ia.

Ho p̄ah̄ ð̄n̄ à ù yáa b̄ia wee yáa ho ðim̄já nùpua.»

19 B̄io 6a b̄ia wó, á le *Dónbeen̄ z̄i-been̄ na wi ho wáayi j̄ii h̄era. A le p̄anii bonkon̄ día wee mi. A ho v̄iohó j̄uif̄kaa á n̄amakaa. Ho tá dèkíó lè mí p̄nká á ho v̄iohó m̄an̄ayio tò c̄èèe.

12

B̄io ó o h̄a là a yia wó làa m̄n

1 B̄n m̄n á yéréké bè-been̄ b̄uí z̄énia m̄iten ho wáayi. O lée h̄a, á le wii pon yi lòn dà-z̄inii á bò mí zení ho p̄ih̄ wán. O b̄úra mu bá-z̄amu kh̄onlúee na wó lè h̄a m̄an̄ayio pírú j̄n.

2 O s̄ání ð̄n̄ á wee b̄ue, ó o wee wá p̄np̄n̄.

3 A yéréké bè-veere b̄uí b̄in̄ia z̄énia m̄iten ho wáayi. Mi loñ, o lée j̄ia be-been̄ b̄uí s̄i á ka h̄èen̄ lòn ð̄h̄. O j̄úná lée b̄io h̄n, ká a w̄a lée b̄io pírú. O j̄úná mí b̄io h̄n á mu bá-z̄amu kh̄onlúe-z̄awa b̄úra yi.

⁴O sàara hã mànàayio sankanòn cúa-tín ní lè mí zíní á kúaa ho tá yi. O ɲia be-beenĩ mu ðĩn o hãa na sãní wee búe yahó. O wi ká a ton ò o lá a za vĩ.

⁵O o hãa mu ton mí za báa. O za mu khii sùwaní mí pànká ho ðimíɲá kãna nùpua búenbúen wán. Bío ó o ton, ó o za ðeɲía fó bĩn wán á buan yòora le Dónbeenĩ lè mí bá-zàmu kanmúinĩ cǎn.

⁶Ká a hãa wón lùwa van ho lahó na le Dónbeenĩ wíokaa ká làa wo yi le dùure yi. Lé bĩn ɓa à pa a bío yi hã wizooní khiá-pírú ɲun làa búará-tín pãahũ.

⁷A hã fio wãa cúaana ho wáayi. Le Dónbeenĩ tonkarowà lè mí ɲuhũso Misɛle á fun là a ɲia be-beenĩ mu lè mí tonkarowà,

⁸á ðàrna ɓa á ɓa lahó wãa mía ho wáayi.

⁹Ba ɲon wo lè mí tonkarowà léra bĩn. O ɲia be-beenĩ mu lé o hãa na wi bĩn hàánĩ.* Ba wee ve o làa Nĩ-bákálo táá Satãni. Lé orén wee khà ho ðimíɲá nùpua búenbúen vĩinĩ. Ba ɲon orén lè mí tonkarowà búenbúen kúaa ho tá yi.

¹⁰A ĩ ɲá tãmu búí sã ho wáayi à mu wee bío bío ká pǎnpǎn: «Le Dónbeenĩ wãa kãnia wen hã làa na ká wán. Le zéenia le mí dà mu bío búenbúen,

le mí lé o béɛ.

Le zéenia le yia le mɔn léra á ho pànká búenbúen nɔn yi.

Lé bío á yia lá wee ðĩn wán Dónbeenĩ yahó à bàká wán zàwa lè wán hĩnni yi

le wisoni lè ho tĩnãahũ le ɓa wó khon á ɓa ɲon léra ho wáayi.

¹¹Wán zàwa lè wán hĩnni á ðàrna a o Pioza cãni pànká yi, làa bío ɓa mà le le Dónbeenĩ bíonĩ lé ho tũíá poni pànká yi.

Ba mukãní bío yí here ɓa yi, á ɓa yí zãna mu húmú.

¹²Lé bĩn nɔn á minén na wi ho wáayi búenbúen wãa zãmaka. Ɛɛ ká minén na wi ho tá wán làa bĩa wi mu ɲumu yi á ho yéréké ɓèn ñ sá yi.

Lé bío ó o Satãni lion mi cǎn. O sũĩ cã lè mí sòobéɛ lé bío ó o zũ le ho pãahũ na ká a yi ka cĩnú.»

¹³Bío ó o ɲia be-beenĩ zũna le ɓa ɲon wo dó ho tá yi vó, ó o bò a hãa na ton o za báa yi wee ɲa.

¹⁴A ɓa nɔn hã mía búí o hãa mu yi lòn duio be-beenĩ mía, ó o ðéera vannáa le dùure yi, ho lahó na le Dónbeenĩ wíokaa ká làa wo yi. Lé bĩn ɓa à pa a bío yi hã lúlúio bío tĩn lè mí sankã pãahũ. O o ɲia be-beenĩ na mún lé o hãa mu na wi bĩn hàánĩ máa yí o máa wé làa ðeɛ.

¹⁵O o hãa mu kũna mu ɲumu á mu vãnã lòn muhũ ɲumu á bò a hãa mɔn wà vaá lá a.

¹⁶Ká ho tá màhá séenia o hãa á héra mí ɲii à ho ðeɲía vã mu ɲumu mu búenbúen véenia.

* 12:9 Mi Loŋ Bío Nũhũ Búeenĩ vũahũ (Genèse) 3.1-15

¹⁷ Bío mu wó kà, ó o ɲia be-beeni mu sli câ a hãa yi, ó o bĩnia wà vaá wee fi là a zàwa na ká. Bán zàwa so lé 6a nùpua na wee bè bío le Dónbeeni bò henia yi, á bò ho tũia poni na ó o Yeesu zéenia làa ba yi.

¹⁸ O ɲia be-beeni mu wà vaá ðin mu yámú ɲumu ɲii.

13

O yia na ló mu yámú ɲumu yi bío

¹ A ĩ bĩnia le ĩ loń á ĩ mɔn yia 6úí ò o ló mu yámú ɲumu yi. O ɲúná léé bío hɛɲun, á wãa léé bío píru. Hã wãa mu mí bío píru zĩnia lè mu bá-zàmu khònlúe-zàwa. Hã ɲúná mu á 6a túara hã yènnáa wán á là lè le Dónbeeni.

² O yia mu ka lòn manòn mùindaa. O nín-khonna ka lòn 6úe-khá nín-khonna, á ɲii ka lòn kúden ɲii. O o ɲia be-beeni á nɔn mí pánká 6àn sii wo yi, á nɔn mí bá-zàmu 6àn sii wo yi.

³ O yia mu ɲúhũ dà-kéní ka lè 6a hà ho ó o lá à hí. Eε ká ho màhã bĩnia wan. Bío mu wó kà á ho ðimíńá ɲipomu búenbúen wó coon mu bío yi, á 6a tà a yia mu bío.

⁴ A 6a wee 6úaaní a ɲia be-beeni lé bío ó o nɔn mí pánká 6àn sii wo yi. Ba mún wee 6úaaní a yia mu ká 6a à bío: «Yia á à tée là a yia mu wón mía. Yia dà a mía.»

⁵ O yú le níí ò o wé yáa mí ɲii yi ká a là le Dónbeeni. Bũn 6àn wéró níí nɔn wo yi hã ɲiina 6úará-ɲun làa bío ɲun yi.

⁶ O o wee bío hã bín-kora léé le Dónbeeni yi ká a là le yèni, làa hen na le wi yi, làa bĩa wi ho wáayi.

⁷ O yú le níí o ò fi làa bĩa bío sã le Dónbeeni yi à dàń 6a. O yú ho pánká ho ðimíńá kãna nùpua lè mí síwà búenbúen wán, hàrí 6a kɛń lùe léé lùe, hàrí 6a bío bionĩ léé bionĩ.

⁸ Ho ðimíńá nùpua búenbúen á à 6úaaní a. Bán na yènnáa yí túara hàrí ho ðimíńá ɲúhũ búεeni bĩa yú le mukáni binbirí yènnáa vūahũ yi, hĩa ó o Pioza na 6a 6ó te, lé bán á à 6úaaní a.

⁹ Yia wee ɲí bío, à 6ànso ɲí bío á à bío:

¹⁰ Yia ho kàsó zoró sã yi, wón ñ zo ho. A yia ho khà-tóní húmú sã yi, wón 6a à 6úe làa ho. Lé bũn á bĩa bío sã le Dónbeeni yi ko 6a hĩ mí sĩa yi, à wíoka dé mí sĩa le Dónbeeni yi.

O yia na ló ho tá yi bío

¹¹ A ĩ bĩnia le ĩ loń á ĩ tĩn mɔn yia 6úí ò o líí ló ho tá yi. O wãa lé mu bío ɲun á ka lòn Pioza wãa. Ká a màhã wee bío là a ɲia be-beeni bío sii.

¹² O nín-yání yia pánká 6àn sii ó o yú bèra a na ò o wé sá a yahó. O wee kíká ho ðimíńá nùpua búenbúen yi à 6a 6úaaní a nín-yání yia na 6a hà ó o lá à hí ká a màhã bĩnia wan.

¹³ O wee wé mu yéréké bè-beera. O yáá wee wé à ho dõhũ lé ho wáayi líi à 6a nùpua búenbúen mí.

¹⁴ O wee vīnī ho dīmíjǎ nùpua lé bio ó o yú le nūi à wéráa bñn yéréké biowa so o yia na ló mu yámú jumu yi yahó. O wee bio le o yia na 6a hà lè ho khà-tóní ó o yí húrun, à 6a mí 6àn kansi à déráa ho cùkú wo yi.

¹⁵ O yú ho pànká ò o dé le mukānī o kansi mu yi ò o wé dàñ bio, ò o mún dàñ 6úe bīa 6úen6úen na le mí máa 6úaaní a kansi mu.

¹⁶ Bīa bīo jùhū wi làa bīa bīo jùhū mía, ho nàfòró 6ànsowà lè 6a nī-khenia, 6a nùpua na wi míten lè 6a wobáanī, bán 6úen6úen ó o yia mu wee kíká yi à 6a bè le fliminī mí nín-tiánī níní wán tàá mí 6uráa wán.

¹⁷ Ká le fliminī mu mía nùpue wán, á 6ànso yí dà bio máa yà, ó o mún yí dà bio máa yèé. Le fliminī mu lé o nín-yání yia yèni, tàá ho mīló jii na màa lè le yèni mu.

¹⁸ Ba nùpua ko 6a le mí yiwa hen sese: Yia zū mu bio, á 6ànso dà à zūn o yia mu yèni mīló jii 6àn kúará. Mu wee zéeni a nùpue bio. Hã jii léé 666.

14

O Pioza làa bīa le Dónbeenī yà bio

¹ A ĩ bīnía le ĩ loñ à léé Pioza na le 6úee na 6a le Sion 6úee wán. Ba nùpua muaaseé 6úará-hèjùn, làa muaaseé náa páanía wi le wán làa wo. Ba nùpua mu ó o Pioza lè mín maá yènnáa túara 6uráa wán.

² A ĩ jǎ tǎmu 6úii sǎ ho wáayi lòn jùn-beenī vǎnáló. Mu sǎ mún wee jí lòn vlohó na wee nāmaka lè mí pànká. Mu sǎ wee jí lòn kòncówá na 6a wee 6úa.

³ Ba nùpua mu 6úen6úen dīn mu bá-zàmu kanmúinī, lè 6a bùaa bùaa náa, lè 6a nī-kia yahó à 6a wee sío le len-finle. Nùpue na dà le leni mu á à sío mía ká mu yínǎí 6a nùpua muaaseé 6úará-hèjùn làa muaaseé náa mu na le Dónbeenī yà ho dīmíjǎ nùpua tǎhū.

⁴ Bán á yí páanía làa hǎawa yí mǎn hùúu á 6a wee ce le Dónbeenī yahó. Ba wee bè o Pioza yi à varáa hǎ lùà 6úen6úen na á wón wee va yi. Ho dīmíjǎ nùpua tǎhū á 6arén lé bīa le Dónbeenī yà á 6a bio sǎ lerén là a Pioza yi lòn bè-yáa bio síi.

⁵ Ba yí fǎ sabéré yí mǎn hàrī lòn wizon-kéní. Wékheró bio yí dà máa mī máa léé 6a yi.

Ho wáayi tonkaro 6úii wee bio le Dónbeenī citti bio

⁶ A ĩ bīnía le ĩ loñ á ĩ mǎn wáayi tonkaro 6úii ò o yòò wee dée ho wáayi firicirii. O wà 6ueé bue le bín-tente na wi bīn fèèè á jii mía á à na ho dīmíjǎ kǎna nùpua lè mí síwà 6úen6úen yi, hàrī 6a keñ lùe léé lùe, hàrī 6a bio bíonī léé bíonī.

⁷ O wee bío bío kà pónpón: «Mi wé k̀̀nbi le Dónbeenĩ à lén le yèni. Lé bío le Dónbeenĩ cítíi fló p̄ahũ d̄n. Mi wé ò̀̀aaní le Dónbeenĩ na léra ho wáayi, lè ho tá, lè mu jumu búenbúen.»

⁸ O o jùn ní wáayi tonkaro na bò a nín-yání tonkaro m̀n, á wee bío bío kà: «Ho *Babiloona beenĩ bío yáara loo! Ho bío yáara! Ho d̄̀era ho ð̄míj̄ná n̄pua búenbúen lè ho bá-fénló lè ho h̄́-fénló lè mí síwà làa sòobéε lòn *ð̄v̄én na ho juiina làa ba.»

⁹ Bún m̀n ó o t̄n ní wáayi tonkaro na bò a jùn ní m̀n, á bía bío kà pónpón: «Yia wé è ò̀̀aaní a yia na ló mu yámú jumu yi lè mí kansi, ká ò̀̀anso ó o yia mu flimini wi buure táá o ní wán,

¹⁰ á wón le Dónbeenĩ síi á à c̄́ yi làa sòobéε. Mu ù wé lòn ð̄v̄én na here á le Dónbeenĩ juiina lè ò̀̀anso. O lò á à be làa sòobéε ho k̄́ribi na wee c̄́ yi ba tonkarowà na bío s̄́ le Dónbeenĩ yi là a Pioza yahó.

¹¹ A ho d̄̀hũ na wee beé o lò á máa hí máa mi. Ho ȳ̀ini wé è lé f̄̀εε h̄́ lúlúio na jii mía yi. Mu bon, bán na wé è ò̀̀aaní a yia lè mí kansi, na ò̀̀a à bè o yia mu flimini wán, bán lò k̄́hi wé è be le wisoni lè ho t̄n̄ahũ f̄̀εε.»

¹² Lé bún á b̄́a bío s̄́ le Dónbeenĩ yi, b̄́a wee bè bío le bò henía yi á yí b̄́niá o Yeesu m̀n, á ko ò̀̀a h̄́ mí sía yi.

¹³ I j̄́ná t̄́amu búii s̄́ ho wáayi, á mu b̄́a: «Túa bío kà: B̄́a wee hí ká ò̀̀a p̄́aniá là a Núh̄̄so bán j̄́n̄á sí bío kà wán.» A le Dónbeenĩ Hácirí le úuu le bán j̄́n̄á sí. Le ò̀̀a à v̄̄r̄ le lònbee na ò̀̀a lá bío yi. Ba bè-wénia wee zéeni le ò̀̀a tonló sá se.

Lé mu bío khèrò p̄́ahũ w̄́a d̄́n

¹⁴ A i b̄́niá le i loĩ à léé dùndúure dà-poni na, ò o búii lòn n̄pue kará le wán. O búra mu bá-z̄́amu khònlúee na wó lè ho s̄́nú, á ò̀̀uan le khònlè na jia wi.

¹⁵ O o tonkaro búii zoó ló le *Dónbeenĩ z̄́i-beeni na ho wáayi yi á wee bío pónpón làa yia kará le dùndúure wán: «Lá ù khònlè à ù khè mu bío ho tá wán, mu khèrò p̄́ahũ d̄́n.»

¹⁶ A yia kará le dùndúure wán w̄́a khò mu bío ho tá wán búenbúen véenia.

¹⁷ O o tonkaro búii b̄́niá zoó ló le Dónbeenĩ z̄́i-beeni yi ho wáayi, á m̀n ò̀̀uan le khònlè na jia wi.

¹⁸ O o tonkaro búii na wee loĩ le muini ȳ̀eni d̄̀hũ bío á zoó ló ho *áns̄́n c̄́ini l̄̀uè yi. O wee bío bío kà pónpón làa yia ò̀̀uan le khònlè na jia wi: «Lá ù khònlè à ù lii khè ho èr̄ézen na ho tá wán búenbúen, ho w̄́a bon.»

¹⁹⁻²⁰ O o wáayi tonkaro mu líi khó ho èr̄ézen búenbúen á léé kúaa le dà-beeni na ò̀̀a wee j̄́aa ho yi ho donk̄́ahũ. Le dà-beeni na ho èr̄ézen wee j̄́aa yi á wee zéeni le Dónbeenĩ sí-c̄́ilè

bïo. Ba lée jaana ho èrèzén mu, á mu wó le cāni vānaa yú hā kilomēterewa khiá-tin síi, ká le booró wee dé o cúa à ká a jùhú.

15

Le Dónbeenĩ tonkarowà lè mu bè-sūmáa bïo

¹ A ĩ bínia le ĩ loń á ĩ mɔn yéréké bè-beenĩ 6úi ho wáayi na wó mi coon. I mɔn Dónbeenĩ tonkarowà nùwā hẹ̀nun, á 6uanka mu bè-sūmáa bïo hẹ̀nun. Bũn bè-sūmáa so lé bïo á à tíí le Dónbeenĩ sí-cíílé jii.

² A ĩ bínia le ĩ loń á ĩ mɔn bïo 6úi lòn saahó na jumu wee ce wéréwéré lòn máká dũuhú á ho dǎhú mún wi yi. Bĩa dàńna a yĩa lè mí kansi lè ho mǐló jii na màa là a yèni, lé bán đĩn ho saahó mu wán. Ba 6uan hā kòncówá na le Dónbeenĩ nɔn 6a yi,

³ á wee sío le Dónbeenĩ ton-sá *Mɔyize là a Pioza leni:

«Núhúso Dónbeenĩ na dà mu bïo 6úen6úen,

bïo fo wee wé 6úen6úen lé mu bè-beera, mu wee wé 6a núpua coon.

Đímíjńá kána 6úen6úen bée,

bïo fo wee wé 6úen6úen á téréńna, mu đĩn ho tũia poni wán.

⁴ Yĩa máa kɔnbi fo

wón mĩa.

Yĩa á à pĩ máa 6úaaní fo

wón mĩa.

Fo lé le Dónbeenĩ ũ dòn, ũ síi mĩa.

Ho đímíjńá kána núpua 6úen6úen á 6ueé 6úaaní fo

lé bïo á ũ wee wé bïo téréńna à 6a mi.»

⁵ Bũn mɔn á ĩ mɔn à le zĩ-beenĩ na ho wáayi jii héra. A hā pɔnsòni bükú na wee zéeni le le Dónbeenĩ wi lè mí nípomu á zoó díá wee mi.

⁶ A le Dónbeenĩ tonkarowà nùwā hẹ̀nun mu na 6uan mu bè-sūmáa bïo hẹ̀nun á zoó ló le zĩ-beenĩ mu yi. Ba zǎ hā báká túa bè-poa pũiapũia, á canka mítén lè hā nín-keníwà na tá lè ho sǎnú.

⁷ A 6a 6úaa 6úaa náa na kńia mu bá-zámu kanmúini yi yà-kení á nɔn hā lánpóra bïo hẹ̀nun na wó lè ho sǎnú ho wáayi tonkarowà nùwā hẹ̀nun mu yi. Hā lánpóra mu sú lè le Dónbeenĩ na wi fěe hā lúluo na jii mĩa yi sí-cíílé.

⁸ A le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ wǎa sú lè le yiini. Le yiini mu wee zéeni le Dónbeenĩ cükú lè le dǎnló bïo. A núpue yí dà máa bini máa zo le, ká mu bè-sūmáa bïo hẹ̀nun na 6a tonkarowà mu 6uan á yí khiina.

16

Mu bè-sūmáa bïo hẹ̀nun bïo

1 A ì jà tãmu búí sã pónpón zoó le *Dónbeenì zì-beenì yì à mu bíá bíò kà nòn 6a tonkarowà nùwã hẹ̀nùn mu yì: «Le Dónbeenì sí-cíflè na wí hã lánpórà mu yì á mí kónkó kúia ho tá wán.»

2 O o nín-yání tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yì bíò kúaa. A mu hínn wó hã cáká-súmáa bíá búenbúen na ó o yíá fíimíní wí wán, bíá wee búaaaní a yíá mu kansí.

3 O o nún ní tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yì bíò kúaa mu yámú nùmu yì, á mu yèrémáa ka lòn nǐ-hío cāni. A 6a búaa na wí mu yì búenbúen húrun.

4 O o tìn ní tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yì bíò kúaa hã vūna lè hã nún-dǎa yì, á hã nùmu yèrémáa wó le cāni.

5 A ì jà ò o tonkaro na mu nùmu bíò wí ní yì á bíá: «Ūnén na wí fěeé á wí ká bíò búí òn yí léra, ū síi mía. Bíò fo fá lè ū cítíi á téréna.

6 Ba nùpua kúaaará ū nǐ-cúaa fěerowà cāni làa bíò sã fon na ká cāni,

á fo bèn nòn le cāni 6a yì le 6a nù. Mu yú 6a.»

7 A tãmu búí ló ho *ánsán cíníi, á ì jà. Mu bíá: «Mu bon, Nùhúso Dónbeenì na dà mu bíò búenbúen, bíò fo wee fí lè ū cítíi á téréna, mu òn ho tūiá poni wán.»

8 O o náa ní tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yì bíò kúaa le wíi wán. A le wíi yú le níi wee cǐkaráa 6a nùpua lè mí dǎhǔ,

9 á le cǐkaa 6a làa sòobéé. A 6a wee là le Dónbeenì, dén na pánká wí mu bè-súmáa mu wán. Ba yí tà à yèrémá mí yilera lè mí wárá à déráa ho cùkú le Dónbeenì yì.

10 O o hònú ní tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yì bíò kúaa a yíá bá-zàmu kanmúiní wán. A hã kāna na ó o wí nùhǔ wán á le tǐbǐ-cúaa dó wán. A 6a nùpua wee cūaaka mí ònní lé bíò 6a lò wee beráa.

11 A 6a wee là le Dónbeenì lé bíò hã cákáwá wee beéráa 6a lò à 6a pá yí tà yí yèrémáa yí díá mí wén-kora wéró.

12 O o hẹ̀zín ní tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yì bíò kúaa ho muhú na 6a le Efaaraate yì, á ho nùmu vǎ bèra a na à 6a bá-zàwa na ló lè le wíi hẹ̀nǐi buee òn khíi.

13 A ì bǐnía le ì loń á ì mǎn cǐnáwa búaa tǐn búí à 6a wee lé 6a búaa búaa tǐn nǐnǐ yì. Ba ka lòn béewa. O yà-kéní wee lé o nǐa be-beenì nǐi yì, ká a búí wee lé o yíá na ló mu nùmu yì nǐi yì, ká a yà-kéní wee lé yíá na wee fěe hã nǐ-cúaa na yí bon nǐi yì.

14 Ba lé o *Satáni tonkarowà na wee wé mu yéréké bíowa. Ba à híní ò tẹ ho òmǐjǎ búenbúen bá-zàwa yì á à ve, à 6a buee tá hã hǐa lè le Dónbeenì, dén na dà mu bíò búenbúen, le Dónbeenì mu wizon-beenì zoń.

15 O o Nùhúso bíá: «Mí loń! Ì bueé yòoka mí wán là a kǎnlo bíò. Yíá fánía mí yǐo, á wee zǐ mí sía fěeé bèra a na ò o yí vará mí bírí ì buenlò páahǔ à hã nǐyio dí, wón 6anso nùhǔ sí.»

16 Ba cínáwa mu von ho ðímíjǎ bá-zàwa búenbúen kúaa mín wán ho lahó na 6a le Haamakedon lè mu heberemu yi.

17 O o hẹ̀nun nii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bío kúaa ho pinpiró yi. A támu búí ló mu bá-zàmu kanmúini yi zoó le *Dónbeení zí-beení yi, á bía pǎnpǎn: «Mu wáa wó.»

18 Ho viohó juiíkaa á nàmakaa, á ho tá dèkíó lè mí pànká. A lá 6a nùpua lénló jii wán 6uee búe ho pàahũ mu yi á ho tá dèkéró mu 6àn síi ðin yí wó yí mɔn.

19 A ho ló-beení bènkaa lè há cúa-tín, á ho ðímíjǎ kána lórá búenbúen fù. Le Dónbeení yí céra ho ló-beení *Babiloona yí día. A ho ðivén na wee zéeni le le Dónbeení síi cá lè mí sòobéé bío á le kíkkaa ho yi á ho jun.

20 Há kána na mu jumu kínia yi lè há búaa búenbúen vúnun, á nùpue yí máa mi.

21 Ho viohó mànàayi-beera tò lion 6a nùpua wán. Le mànàayiire dà-kéní líró dà à yí kiloowa búará-jun làa píru síi. A 6a nùpua là le Dónbeení le minka lònbee na yú 6a há mànàayio mu bío yi. Le lònbee mu 6àn síi mía.

17

O hãa na sòobáa wee yèé miten bío

1 Bún món á 6a tonkarowà nùwá hẹ̀nun na 6uan há lánpórá ní-kéní vá 6ueé 6ó míi ò o bía: «Buen le í zéeni bío á ì síinínáa o hãa na sòobáa wee yèé miten dàkhíina jùhũ làa fo, yia kará mu jun-beera jii.

2 Ho ðímíjǎ kána bá-zàwa wee fé o. Ho ðímíjǎ nùpua mún wee fé o làa sòobéé, ó o bío wee khéeni 6a lòn *ðivén na 6a jun.»

3 A le Dónbeení Hácírí pànká kera í wán, ó o tonkaro mu 6uan mi vannáa le dùure yi. A ì mɔn hãa búí le dùure mu yi ká a kará a yia yà-muhũ búí wán. O yia mu júná lé há bío hẹ̀nun á wáa lé há bío píru. O sánia búenbúen wó lè há yènnáa na wee là le Dónbeení.

4 O hãa mu na kará a wán zǎ le dà-muhũ cùncùen. O bè-zinia á wó lè ho sánú, lè há *hue-sení lè mí síiwá na yáwá here. O 6uan le juuníi dèe na wó lè ho sánú. Le sú lè mu bío na wee zéeni a yírá-wará là a bá-fénló na ó o wee wé.

5 Le yèni búí na kúará sà yi á túara a 6uure wán, le

«Babiloona BEENÍ,

HÁAWA NA WEE YÈÉ MITEN LÈ HO ðÍMÍJǎ YÍRÁ-WÁRÁ 6ÀN NU.»

6 I mɔn o hãa mu ò o jun le cāni á sù wee khée. Bía bío sã le Dónbeení yi, bía mà ho túiá o Yeesu jii lé bán te mí cāni.

Bíó á ì mɔn wo ká, ó o bío wó mi coon làa sòobéé.

7 O o tonkaro mu bía le lée webio nɔn ó o hãa mu bío wóráa mi coon. O bía: «Bíó ó o hãa mu, là a yia na ó o kará wán bío

karáa á ì ì benka à na foñ. O yia mu lé o yia na júná lé hã bïo hẹ̀run, á wãa lé hã bïo píru.

⁸ O yia mu na fo mɔn á yio lá wi lua, ká bïo kà wán ó o húrun. O ko ò o vèe lé ho kǎhú na nàyló jii mía yi, à bïo lée yáa búenbúenbúen. Ba núpua na yènnáa yí túara hàrí ho ðímíjǎ júhú búeení bía na yú le mukáni binbirí yènnáa vūahú yi á à mí a ká 6a à wé coon. Ba à wé coon lé bïo ó o yio lá wi lua, á húrun, á bínía mɔn wán.

⁹ «Ba núpua ko 6a le mí yiwa hen sese à zūrnáa mu biowa mu bân kúará. Hã júná bïo hẹ̀run wee zéeni hã búaa bïo hẹ̀run na ó o hãa na bïo bía á kará wán. Hã mún lé 6a bá-zàwa nùwã hẹ̀run.

¹⁰ Ba bá-zàwa mu fiahú á 6a nùwã hònú béení vó. Ká a nì-kéní wee dí mí béení, ká yia so béení díró wi làa món. O khii lá le, ó o máa dí le máa mía.

¹¹ Ká a yia na yio lá wi lua ká bïo kà wán ó o húrun, wón mí beere lé 6a bá-zàwa nùwã hẹ̀tin ní. O mún ló 6a nùwã hẹ̀run fiahú. Wón bïo á à yáa búenbúenbúen.

¹² «Hã wãa bïo píru na fo mɔn hǎn 6èn lé 6a bá-zàwa nùwã píru na ðin yí lá mí béení. Ba à yí ho pànká á à dí le béení là a yia ho pòn-za dèe cfinú mí dòn yi.

¹³ Ba à wé le jii dà-kéní á à sá à nanáa o yia mu yi le mí pànká búenbúen.

¹⁴ Ba à fi là a Pioza, ká wón mahá à dàri 6a, lé bïo ó o wi 6a júnáa búenbúen júhú wán, á wi 6a bá-zàwa búenbúen júhú wán. Bía ó o von á hueekaa, bía sǎdéro wo yi fǎrá ðin, lé bán là a Pioza mu á à páaní ì fá ho fūuhú.»

¹⁵ O tonkaro mu pá bínía bía bïo kà làa mi: «Mu jún-beera mu na fo mɔn, bïo ó o hãa na wee yéé mítén kará jii, bún lé ho ðímíjǎ kǎna minka núpua, hàrí 6a wé lùe lée lùe, hàrí 6a bío bioní lée bioní.

¹⁶ Ká hã wãa bïo píru na fo mɔn là a yia mí beere bán á à jin o hãa mu. Bïo wi o cǎn búenbúen 6a à búe júhú ká 6a à día wo mí kǎamáa. Ba à là a taa ká bïo ká 6a à cǎí.

¹⁷ Mu bon. Le Dónbeení dó bïo le le mí ì wé wéro 6a sǎa yi á 6a à wé le jii dà-kéní á à sá à nanáa o yia mu yi le mí pànká búenbúen fúaa bïo le bía à jii sí.

¹⁸ Ká a hãa na fo mɔn, wón lé ho ló-beení, hia yú ho pànká ho ðímíjǎ kǎna bá-zàwa búenbúen wán.»

18

Ho Babiloona lóhó cǎló bïo

¹ Bún món á ì bínía mɔn le Dónbeení tonkaro búí ò o yòó ló wee lii. O yú ho pànká beení á cùkú khon-beení líí kúaráa ho ðímíjǎ kúaráa búenbúen yi.

² O tonkaro mu bía bïo kà pónpón: «Ho *Babiloona beení bïo yáara loo! Ho bïo yáara! Ho wáa lé 6a cínáwa lóhó. Ba cínáwa lè mí síwà kará ho yi. Ba jínzàwa na yí máa là* na 6a nùpua jina, bán búenbúen wi ho yi.

³ Ho dèéra ho ðímíjǎ nùpua búenbúen lè ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síwà làa sòobéè lòn ðivén na ho juiína làa ba. Ho ka lòn háa na wee yèé mítén á ho ðímíjǎ bá-zàwa wee fé. Ba duanlowà wó ho náfòró bànslowà mu minka bïo na á ho lóhó mu sa sía wee vá yi bïo yi.»

⁴ A ì bíníá jǎ tǎmu búí sǎ ho wáyí à mu bía: «Minén na lé ì nǐpomu, mi lé ho lóhó mu yi, bèra a na à mi níní yí keí mu bè-kora na ho wee wé yi, à mu bè-sǔmáa na à yí ho à yí yí mia.

⁵ Mu bè-sǔmáa á à yí ho lé bïo mu minka bè-kora na ho wee wé á jǎ mín wán yóó 6ó le Dónbeení yi, á le yí céra ho yí día.

⁶ Há wén-kora na ho wó lè 6a nùpua lé hǎn bàn síi à mi mún wé làa ho. Bïo á ho wó lé bún bàn síi cúa-jun à mi wé làa ho. Ho wén-kora na ka lòn *ðivén á ho juiína lè 6a nùpua lé hǎn hereló bàn síi cúa-jun à mi mún juií làa ho.

⁷ Hen na ho bùaaníá mítén vaá 6ó yi, lè mu minka bè-sení na ho wééra lè mí síi, lé kà síi à mí mún beé lè ho lò à véení ho yi. Ho wee bío mí yi le mí lé o béé, le mí yínǎí maháa á mí yi máa vá máa mi hùú.

⁸ Lé bún nǎn á wizon-kéní búí ká mu bè-sǔmáa á à yí ho. Bún lé mu húmú, lè le yi véé, lè le hín-sǔmúí. Horén mí beere á à cǐ ho ðǎhú yi dúkúdúkúdúkú. Lé bïo ó o Nùhúso Dónbeení na síiníá ho jùhú á pánká wi.»

⁹ Mu nǎnzǎn á ho ðímíjǎ kǎna bá-zàwa na lè ho lóhó mu lééra ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síwà lè ho minka bè-sení na wééra ho síi yi á à mi ho cǐló yíiní. Ká 6a mǎn le á 6a à wá à kùaará ho bïo yi.

¹⁰ Mu zǎn ká 6a à khèn á à ðín lé le zǎnii bïo wee wé ho yi bïo yi, ká 6a à bío bïo kà:

«Yéréké loo, yéréké!

Ho *Babiloona beení na lá yí máa sí yí, nín-híá jùhú dèeníá sú ho pǎn-za dèé yi.»

¹¹ Ba duanlowà búenbúen mún ò tà le wéé lòn yúmú wó 6a wán lé bïo á yǎ wé è yà 6a bïo á wáa mía. ¹² Bún bïowa so lé ho sǎnú, lè ho tǎjǎn, lè há *hue-sení lè mí síwà na yàwá here, lè há pǎnsò-sení bè-poa, lè há pǎnsò-muna na yàwá here lè há síiina, lè há búení búí síwà na yàwá here. Ba mún wee yèé há donkhue-síá lè mí síwà. Há búí wó lè 6a sǎmáwá jia, há búí lé há búení búí síwà na yàwá here, há búí lé ho hǎnló, há búí lé ho tǎjǎn, há búí lé há *hue-sení búí síi.

* 18:2 Ba jínzàwa na yí máa là: Mi loí ho Lándá zéeníló vǎahú (Deutéronome) 14.12-18

13 Ba mún wee yèé mu bïowa na sãmu sí á yàwá here. Bũn lé le v̄indèε búi donkuaa, lè hã v̄n-zàwa búi, lè ho jiló na sãmu sí, lè ho mírè. Ba mún wee yèé ho ðiv̄én lè ho jiló, lè mu ðumu lè ho ðnló lè mí síwà. Ba mún wee yèé 6a nàwa, 6a pia, 6a cúawa lè mí wòtórówa. Ba mún wee yèé 6a nùpua.

14 Ba wé è wá ká 6a à bío bío kà: «Mu minka bè-sení na ũ yïo lá wee lé á yáara vó búenbúen. Ũ nàfòró lè ũ semu búenbúen vó. Fo máa bíní máa yí mu hùú.»

15 Ba duanlowà na duara ho yi wóráa ho nàfòró 6ànsowà á à khèn á à ðin lé le zánii bïo wee wé ho yi bïo yi. Ba à tà le wéε lòn yúmú wó 6a wán

16 ká 6a à bío bío kà:
«Yéréké loo, yéréké!

Ho ló-beenĩ yáara vó!

Ho lá ka lòn háa na wee ñi hã p̄nsò-sení bè-poa,
lè hã p̄nsò-muna na yàwá here,
á wee z̄i mu bïowa na wó lè ho sánú,
lè hã *hue-sení lè mí síwà na yàwá here.

17-18 Ho ló-beenĩ mu nàfòró búenbúen ðènía yáara vó ho p̄n-za ðèε yi.»

Hã won-beera júnása, làa bïa wee pà hã, làa bïa wee zo hã, làa bïa wee yí mí jii ðnló mu yámú jumu wán, bán búenbúen ká 6a m̄n ho ló-beenĩ mu cíló yïní á 6a à khèn á à ðin, á à bío bío kà p̄np̄n: «Ho ló-beenĩ mu 6àn sii lá mía.»

19 Ba à tà le wéε á wé è khuii le ðní á à kúee mí wán lòn yúmú wó 6a wán, ká 6a à bío bío kà p̄np̄n:

«Yéréké loo, yéréké!

Lé ho ló-beenĩ mu minka nàfòró bïo yi á hã won-beera 6ànsowà á nàfòró wiráa.

Lé bũn búenbúen ðènía yáara vó ho p̄n-za ðèε yi.»

20 Minén na wi ho wáayi, mi zámaka ho yáaró bïo yi.

Minén na bío sã le Dónbeenĩ yi,

là a Yeesu tonkarowà lè le Dónbeenĩ j̄i-cúa fεrowà,
minén mún zámaka.

Lé bío le Dónbeenĩ siinia ho j̄uhũ bïo ho wó làa mia bïo yi.

21 A ho wáayi tonkaro búi na pànká wi wáa lá le hue-beenĩ búi á lèeráa dó mu yámú jumu yi ò o bía: «Lé ká sii á 6a khíi lèeráa ho ló-beenĩ *Babiloona lè mí pànká cúekúee wán, á nùpue yère máa bíní máa dá ho wán.

22 Ũ kòncó 6úawá, lè ũ len-béwá, lè ũ pòròpí-wíwa, lè ũ búaa-wíwa á sã máa bíní máa j̄i hùú. Ũ ñii ton-sáwá á nùpue yère máa bíní máa dá wán. Ũ bío niló sã máa bíní máa j̄i.

23 Khoomu máa bíní máa dé foñ. Yaamu máa bíní máa ca foñ. Bũn búenbúen á à wé foñ, lé bío á ũ duanlowà bïo wi po

ho ðímíjǎ duanlowà búenbúen. Fo mún khà ho ðímíjǎ nùpua búenbúen vǐnía lè ũ nín-símú wára.

²⁴ Le Dónbeenǐ jǐ-cúa fεεrowà, làa bǐa ká na bǐo sǎ le yi na 6a 6ó, lè 6a nùpua na 6a 6ó búenbúen, bún búenbúen jǎ ho ló-beenǐ mu jǐhǔ yi. Lé bún te bǐo le Dónbeenǐ á à siíníáa ho jǐhǔ.»

19

¹ Bún mǎn, á ï jǎ támu búí sǎ ho wáyí lòn zǎamá-kúii na wee bǐo:

«Mi khòonǐ le Dónbeenǐ.

Lerén lé ðio wee fení 6a nùpua.

Ho cùkú lè ho pánká á bǐo sǎ wàn Dónbeenǐ yi.

² Bǐo le wee fǐ lè le cítíí á térénna, mu ðǐn ho tǔiá poni wán.

Mu bon, lerén lé ðio siínía a háa mu na sòobáa wee yèè mítén jǐhǔ,

yǐa wó á ho ðímíjǎ nùpua páanía làa wo á yáararáa 6a.

Le Dónbeenǐ ton-sáwá na húmú bǐo ló a níi yi á le dù yúaa.»

³ Mu támu pá bǐnía bía:

«Mi khòonǐ le Dónbeenǐ!

Ho ló-beenǐ mu cíló ðǐhǔ máa hí máa mi.

Ho yǐnǐ á à lé fεεε há lúlúio na jǐi mía yi!»

⁴ A 6a nǐ-kǎa 6óní làa nùwǎ náa, lè 6a bùaa bùaa náa á líí 6úrǎ le Dónbeenǐ na kará mí bá-zàmu kanmúiní wán yahó, à 6a wee bǐo:

«*Amiina! Mi khòonǐ le Dónbeenǐ!»

O Pioza yaamu sǎnú ðíró bǐo

⁵ A ï jǎ támu búí sǎ lè mu bá-zàmu kanmúiní cǎn à mu bía:

«Minén na lé le Dónbeenǐ ton-sáwá na wee kǎnbi le,

bǐa bǐo jǐhǔ wi làa bǐa bǐo jǐhǔ mía, mi khòonǐ wàn Dónbeenǐ.»

⁶ A ï bǐnía jǎ támu búí sǎ ho wáyí lòn zǎamá-kúii támu. Mu sǎ jǎ lòn jǐn-beenǐ vǎnáló, mu sǎ jǎ lòn vǐohó na nà lè mí pánká bǐo síi, á bǐa bǐo kà:

«Mi khòonǐ le Dónbeenǐ

lé bǐo á wa Núhǔso Dónbeenǐ na dà mu bǐo búenbúen á wi mí béenǐ yi.

⁷ Mǐ le wa sía wa, mǐ wa zǎmaka, mǐ wa dé ho cùkú le yi,

lé bǐo ó o Pioza yaamu sǎnú ðíró á ðǎn.

Bàn fǔaalè wón wíokaa mítén wó.

⁸ Le Dónbeenǐ nǎn há sí-zǐnia bè-sení bè-poa pǔiapǔia wo yi.»

Hǎn sí-poa so bǐo wee zéení bǐo térénna na á bǐa bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi wó.

⁹ A le Dónbeenǐ tonkaro wǎa bía nǎn mìi: «Túa bǐo kà: Bǐa 6a von o Pioza yaamu sǎnú ðíinǐ 6èntǐn júná sí.» O o bǐnía bía: «Bǐo bía lé le Dónbeenǐ tǔiá na á le mà.»

¹⁰ A ï wáa líí búrá a tá le ï búaaní a, ká a màhã bía nɔn mii: «Ébé! Yí wé búñ. Inén wee sá le Dónbeení tonló lè ünén lè mìn zàwa lè mìn hĩnni bĩo sii, minén na bò ho tũíá poni na ó o Yeesu zéenia yi. Le Dónbeení lé ðio à ù búaaní. Mu bon, ho tũíá poni na ó o Yeesu zéenia, lé hón á le Dónbeení ñi-cúa fɛerowà ñi-cúa fára wán.»

Bĩo á yia yòora a cón-poni á à wé

¹¹ A ï bĩnía le ï loń, á ï mɔn à ho wáayi ñii héra. A ï le ï loń à léee cón-poni na. Yia yòora a yèni 6a le «Yia láayi wi á lé ho tũíá poni b̄anso.» O wee síiní 6a nùpua ñúná, à tá hã hĩa làa bĩo téréna.

¹² O yio ka lòn d̄shũ denle. Mu bá-zàmu khònlúe-zàwa cèrèe á búra a ñúhũ yi. Yèni búí á túara a wán. Nùpue yí zũ le ká mu yínɔń orén mí dòn.

¹³ O kánbun na ó o zã á zĩira le cãni yi. O yèni búí 6a le «Dónbeení bioní.»

¹⁴ Ba hĩn-táwá na ló ho wáayi á yòora 6a cón-poa bò a yi. Ba zã hã sí-poa bè-sení pũiapũia.

¹⁵ Khà-tóní yara ñunso na ñia wi á wee lé o ñii yi. Hón khà-tóní so lé hĩa ó o ò firáa lè ho ðimíñá kãna nùpua, á à ðan 6a. O o ò sùwaní mí pánká 6a wán làa sòobé. O ò fi 6a làa bĩo 6a wee firáa ho Erezén bia à ñaa bĩo sii, à zéenináa le Dónbeení na ða mu bĩo búenbúen sí-cíle.

¹⁶ Bĩo ká lé bĩo túara a kánbun là a buzòohũ wán:

«Bá-ZÁWA BÚENBÚEN BÉE, NÚNÁSA BÚENBÚEN NÚHÚSO.»

¹⁷ A ï bĩnía le ï loń, á ï mɔn le Dónbeení tonkaro búí ò o zoó ðin le wii yi, á wee bío bĩo ká p̄n̄p̄n̄ lè 6a ñinzàwa na wee khĩ yòo ðé firicirii ho wáayi: «Mi 6uee kúee mìn wán à mi dí ho sánú, hĩa le Dónbeení wíokaa bĩo.»

¹⁸ Bĩa búenbúen na húrun á mi 6uee dí sãnía: Ba bá-zàwa, 6a dásíwá ñúnása, 6a cúawa làa bĩa wee yòo 6a, 6a nùpua na wi mítén lè 6a wobáaní, bĩa bĩo ñúhũ mía làa bĩa bĩo ñúhũ wi.»

¹⁹ A ï bĩnía le ï loń á ï mɔn o yia, lè ho ðimíñá bá-zàwa lè mí hĩn-táwá, à 6a kúaa mìn wán à firáa làa yia yòora a cón-poni lè mí hĩn-táwá.

²⁰ A 6a wĩira a yia mu, á wĩira yia fɛera hã ñi-cúa na yí bon na wó mu yéréké bĩowa o yia mu yahó. O wó ká síí á khàráa 6a nùpua v̄inía, bán na ó o yia mu fliminí bò wán, bán na búaanía o kansí. O yia mu là a ñi-cúa fɛero mu á 6a kúaa ho kiribí d̄a-be-beení yi lè mí yèn-vèení.

²¹ O o yia mu hĩn-táwá na ká bán á yia yòora a cón-poni 6ó lè ho khà-tóní na wee lé o ñii yi, á 6a ñinzàwa búenbúen 6uee dú 6a sãnía, á sù.

20

Bĩo wó hã lúluio khĩa-pirú p̄ahũ

¹ A ã bĩnía le ì loń á ã m̄n le Dónbeenĩ tonkaro ò o ló ho wáayi wee lii. O òuan ho k̄hũ na n̄yíló jii m̄ía òan zũajii won-za, á òuan ho zúakùarí na òuaa.

² O tonkaro mu wĩira a jĩa be-beenĩ. O jĩa mu lé o háa na wi bĩn háanĩ. Ba wee ve o làa Nĩ-bákálo tàá Satāni. O wĩira a can lè ho zúakùarí ò o m̄ía òan dā hā lúlúio k̄hĩá-pírú.

³ O can wo lío dó ho k̄hũ na n̄yíló jii m̄ía yí, á dó jii, á bò le Dónbeenĩ fìiminĩ wán. O wó bũn bèra a na, ò o w̄aa yí bĩn yí òan k̄hā òa n̄pua v̄ĩnĩ ká hā lúlúio k̄hĩá-pírú mu yí k̄hĩna. Ká h̄n k̄hĩ k̄hĩna, ó o ko ò o lén lée fee día o ò wé ho p̄n-za d̄ε.

⁴ A ã bĩnía le ì loń á ã m̄n bá-zàmu kanm̄uinĩ. Bĩa kará hā wán á le b̄éenĩ díro p̄nká n̄n yí. I m̄un m̄n bĩa òa kúiora júná m̄anákāwa. Ba kúiora òa júná lé b̄io òa zéenía ho tũía na ó o Yeesu mà, á buera le Dónbeenĩ b̄ionĩ. Bán yí òuaanía o yĩa, á yí òuaanía o kansi. O fìiminĩ m̄un m̄ía òa òuráa lè òa n̄nĩ wán. Ba v̄era á à p̄aanĩ ò dí le b̄éenĩ làa yĩa le Dónbeenĩ m̄n lera á à òan dā hā lúlúio k̄hĩá-pírú.

⁵ Bũn lé ho n̄n-yánĩ v̄èeró. Ba n̄n-hía na ká bán m̄aa v̄èe ká hā lúlúio k̄hĩá-pírú jii á yí sú.

⁶ Bĩa n̄n-yánĩ v̄era bán júná s̄i, òa b̄io s̄i le Dónbeenĩ yí. Mu cúa-jun n̄i h̄mú m̄aa yí p̄nká bán wán. Ba à wé le Dónbeenĩ làa yĩa le m̄n lera yankarowà. Ba à dí le b̄éenĩ làa wo á à òan dā hā lúlúio k̄hĩá-pírú.

O Satāni bio yáara

⁷ Ká hā lúlúio k̄hĩá-pírú mu k̄hĩna, á òa à lén o Satāni á lée fee á à día

⁸ Ó o t̄n ò h̄nĩ wé è k̄hā ho òm̄íná k̄na òuenòuen n̄pua á à v̄inĩ. H̄n k̄na so òa wee ve làa Kooki làa Makooki* O o ò ve òa à kúee m̄n wán hā h̄ia t̄aró b̄io yí. Ba à wé boo lòn yámú jumu jii h̄n̄lè bia b̄io s̄i.

⁹ I m̄n òa à òa ló ho òm̄íná k̄arāa òuenòuen yí j̄aana lua á òueé dó k̄nía ho lóhó na le Dónbeenĩ wa làa s̄ob̄éε yí, h̄ia le n̄pomu wi yí. Ká òh̄ũ òuí m̄ah̄á ló ho wáayi á líí òó òa j̄uh̄ũ.

¹⁰ O Satāni na lá wee k̄hā òa v̄inĩ wón òa wĩira dó ho k̄iribĩ òan be-beenĩ yí, hen na á òa kúaa o yĩa làa yĩa f̄era hā j̄i-cúa na yí bon yí. Ba lò á à be b̄n f̄éε le wisoni lè ho t̄n̄ah̄ũ hā lúlúio na jii m̄ía yí.

Le Dónbeenĩ citio ho òm̄íná n̄pua òuenòuen

¹¹ A ã bĩnía le ì loń á ã m̄n bá-zàmu kanm̄ui-beenĩ òan-poni làa yĩa kará le wán. Ho tá lè ho wáayi j̄uuna v̄un̄un o yahó, á m̄aa b̄nĩ m̄aa mi.

* **20:8** Kooki làa Makooki: Hā b̄io wee zéeni b̄ia lé le Dónbeenĩ zúkúsa b̄io ho p̄ah̄ũ vaa véeni. Loń Ezekiyéle v̄uah̄ũ 38-39

¹² A ì bíníá le ì loń á ì m̄n 6a n̄-hía, b̄ia b̄io ɲúh̄ú wi làa b̄ia b̄io ɲúh̄ú m̄ia, à 6a d̄in mu bá-zàmu kanm̄úiní mu yahó. O o 6úí hénkaa h̄a v̄onna na 6a n̄pua bè-wénia túara yi. O o 6úí mún lá ho v̄uah̄ú 6úí h̄era. Hón á b̄ia yú le mukān̄i binbir̄i yènnáa túara yi. A le Dónbeen̄i f̄á le cítí 6a n̄-hía wán á héhaa lè 6a bè-wénia na túara h̄a v̄onna mu yi.

¹³ B̄ia húrun mu ɲumu yi céra á mu ɲumu díá á 6a ló. Hàrí mu húmú lè ho n̄-h̄ónbó-lóhó á díá mí n̄-hía á 6a ló. A le Dónbeen̄i cítí 6a n̄-hía 6úen6úen á héhaa làa b̄io 6a n̄-kéní kéní wó.

¹⁴ A mu húmú lè ho n̄-h̄ónbó-lóhó á 6a dóra kúaa ho d̄a-be-been̄i yi. Hón d̄a-be-been̄i so lé mu húmú cúa-ɲun níi.

¹⁵ N̄upue lé n̄upue na yèni m̄ia ho v̄uah̄ú na á b̄ia yú le mukān̄i binbir̄i yènnáa túara yi, bán 6úen6úen 6a mún dóra kúaa ho d̄a-be-been̄i mu yi.

21

Ho wáayi finle lè ho tá finle

¹ A ì bíníá le ì loń á ì m̄n ho wáayi finle lè ho tá finle. Ho wáayi lè ho tá na lá wi lè ho yahó á ɲuuna v̄un̄un. Mu yámú ɲumu w̄aa m̄ia.

² A ì m̄n ho Zeruzalemu lóhó dà-finle, h̄ia b̄io s̄á le Dónbeen̄i yi. Ho ló ho wáayi le Dónbeen̄i c̄on wee lii. Ho se làa sòobéè lòn h̄á-fla na wíokaa mítén mí yaamu b̄io yi.

³ A mu t̄ān-been̄i 6úí s̄á ɲá lè mu bá-zàmu kanm̄úiní c̄on á b̄ia: «Mí loń, b̄io k̄a wán á le Dónbeen̄i p̄aaníá kará lè 6a n̄pua. Le p̄aaníá kará làa ba, á 6a lé le n̄ipomu. Le Dónbeen̄i mí b̄ere wi làa ba.

⁴ Le s̄úkaa 6a yèn-caa 6úen6úen. Mu húmú lè le yi véè lè le w̄éè, lè le lònbee á w̄aa vó, lé b̄io á mu bè-k̄ia 6úen6úen vó.»

⁵ A yia kará mu bá-zàmu kanm̄úiní wán w̄aa b̄ia: «Mí loń, ì wó mu b̄io 6úen6úen lè mu bè-fla.» O b̄ia: «Túa b̄io á ì b̄ia, lé b̄io h̄a b̄ioní mu lé ho t̄úíá poni á láayi wi.»

⁶ O o b̄iníá b̄ia: «Mu ɲii w̄aa sú. Lé ínén á 6úa mu b̄io 6úen6úen ɲúh̄ú, á lé ínén mún ñ véení mu b̄io 6úen6úen. Ì lé mu b̄io 6úen6úen ɲúh̄ú 6úeen̄i, á mún lé mu véení. Yia le ɲu-h̄aní dà, á mu ɲumu na wee lé le mukān̄i binbir̄i ɲun-d̄ání yi á ínén ñ na 6̄anso yi làa k̄aamáa ó o ò ɲu.

⁷ B̄ún 6úen6úen lé h̄a k̄ia na b̄io á à s̄í yia fá ho f̄úuh̄ú yi. A ì w̄aa à wé 6̄anso 6̄an Dónbeen̄i, á 6̄anso w̄aa à wé ì za.

⁸ Ká 6a z̄ónlowà, làa b̄ia p̄á le Dónbeen̄i b̄io, lè h̄a ȳirá-wárá wérowà, lè 6a n̄-búewá, làa b̄ia wee wé ho h̄á-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá, lè 6a n̄-c̄iwa, lè 6a w̄on-h̄awà, lè 6a sabin-f̄taalowa, bán 6úen6úen á à kúee ho k̄ir̄ib̄i d̄a-be-been̄i yi á b̄ún 6̄en ñ wé bán b̄io na s̄á 6a yi. B̄ún lé mu húmú cúa-ɲun níi.»

Ho Zeruzalemu lóhó dà-ḡnle

⁹ A le Dónbeenĩ tonkarowà nùwã hẹ̀jun na ɓuan hã lánpórá ɓio hẹ̀jun na mu bè-sũmáa wi yi nĩ-kéní á ɓueé bía nɔn mĩ: «Buen le ɩ zéeni a Pioza ɓan há-fla làa fo.»

¹⁰ A le Dónbeenĩ Hácírí pànká kera ɩ wán ó o tonkaro mu lá mi yòoraráa le ɓuee ɓúí na ɓúaa á dɔn làa sòobé wán. O zéeniá ho Zeruzalemu lóhó na ɓio sã le Dónbeenĩ yi làa mi ká ho ló ho wáayi le Dónbeenĩ cɔn wee lii.

¹¹ Ho lóhó mu wee juiíka kúiakúia lè le hue-seni na yáwá here na ɓa le zasipu ɓio síi. Ho wee ce wéréwéré lòn máká dũuhũ. ɓio ho wee juiíkaráa wee zéeni le Dónbeenĩ cùkú.

¹² Ho lóhó mu dándá na bánbáa ho á ɓúaa, á mún dɔn. Há zũajini na wi ho dándá mu yi á léé píru jun. A há lè mí dà-kéní kéní á le Dónbeenĩ tonkarowà nĩ-kéní kéní pan yi. O o *Isirayele zĩ-júná píru jun yènnáa túara há zũajini mu mí dà-kéní kéní wán.

¹³ Há zũajini ɓio tin wi lè le wii hènii, ɓio tin wi lè le wii hènii ɓan nín-tiáni, ɓio tin wi lè le wii hènii ɓan nín-káahó, ká há ɓio tin wi lè le wii tènii.

¹⁴ Ho dándá mu jũhũ bàrá há hue-be-beera píru jun wán. O Pioza tonkarowà píru jun yènnáa túara há hue-be-beera mu dà-kéní kéní wán.

¹⁵ O o tonkaro mu na wee ɓio làa mi á ɓuan le dèe ɓúí na wee m̀nzá lè mu ɓio. Le wó lè ho sánú. Dén lé dño ó o ò m̀nzá lè ho lóhó, lè ho zũajini, lè ho dándá.

¹⁶ Ho lóhó mu sãa léé ɓio náa, á màa mín. O o tonkaro mu wãa m̀nzãa ho lóhó mu á ho yú mu ɓio m̀nzãni cúa-muaaseé píru jun na à yí há kilomēterewa muaaseé jun làa khiá-náa síi. Ho dãamu á mún màa mín lè ho sãni dà-kéní tóntómú.

¹⁷ O mún m̀nzãa ho lóhó mu dándá làa ɓio ɓa nùpua wee m̀nzá lè mu ɓio á ho yú nín-kókóni cúa-ɓúará-hẹ̀jun làa ɓio náa.

¹⁸ Ho dándá mu son lè há *hue-seni ɓúí na ɓa le zasipu. Ho lóhó mí beere hɔn son lè ho sánú binbirĩ, á wee ce wéréwéré lòn máká dũuhũ.

¹⁹ Há hue-be-beera píru jun na ho dándá jũhũ bàrá wán á donkhueékaa lè há hue-seni píru jun.

Le nín-yáni hue-be-beeni á donkhueéra lè le hue-seni na ɓa le zasipu.

Le jun níi donkhueéra lè le hue-seni na ɓa le safiire.

Le tin níi donkhueéra làa dño ɓa le kaliseduana.

Le náa níi donkhueéra làa dño ɓa le emeroode.

²⁰ Le hɔnú níi donkhueéra làa dño ɓa le saaduana.

Le hẹ̀zin níi donkhueéra làa dño ɓa le koronaliina.

Le hẹ̀jun níi donkhueéra làa dño ɓa le korisoliite.

Le hẹ̀tin níi donkhueéra làa dño ɓa le beeriile.

Le dènú níi donkhueéra làa dño ɓa le topaaze.

Le píru ní donkhueéra là ã 6a le korizoparaze.

Le píru òn ní donkhueéra là ã 6a le turikuaaze.

Le píru òn ní donkhueéra là ã 6a le amitisiite.

²¹ Hã zũariní píru òn na lénkaa ho lóhó mu dándá yi wonna lè mí dà-kéní kéní á wó lè hã hue-poa búí sí bè-sení dà-kéní kéní na yáwá here. Ho lóhó mu wá-beení hón wó lè ho sánú, á wee ce wéréwéré lòn mákã ðũhũ.

²² Ho lóhó mu á ì yí m̀n *Dónbeení zĩ-beení yi. Ho màkóo mía le yi, lé bío ó o Nùhũso Dónbeení na dà mu bío búenbúen là a Pioza lé bán mí b̀ere á wi b̀n.

²³ Ho lóhó mu màkóo mía le wii lè ho p̄ihũ khoomu yi. Le Dónbeení cùkú ka lòn khon-be-beení á ðó ho wán. O o Pioza mún ðó mí khoomu ho wán.

²⁴ Lé b̀n khoomu so á ho ðímíjã kãna nùpua á à keñ yi. A ho ðímíjã bá-zàwa á à 6ua mí ní bío ò buennáa ho yi.

²⁵ Ho lóhó mu dándá zũariní á máa b̀nì máa pe le wisoni yi. Mu bon. Hã máa b̀nì máa pe, lé bío á tá máa b̀nì máa hí.

²⁶ Ho ðímíjã cùkú lè ho bè-sení búenbúen á 6a wé è 6ua à buennáa ho lóhó mu yi.

²⁷ Bío na yí máa ce le Dónbeení yahó máa zo ho lóhó mu hùúu. Hã yĩrá-wará wérowà lè 6a sabín-fũaalowa mún máa zo ho lóhó mu hùúu. Bĩa yènnáa túara bĩa yú le mukãní binbirí yènnáa v̄ahũ yi, hĩa ó o Pioza te, lé bán mí òn zoó keñí ho lóhó mu yi.

22

¹ O o tonkaro mu zéénia ho muhũ búí làa mi. Ho òmu wee na le mukãní binbirí 6a nùpua yi. Mu wee òuífka lòn mákã ðũhũ. Mu wee lé le Dónbeení là a Pioza bá-zàmu kanmúiní c̀n,

² à v̄aná ho lóhó mu wá-beení síi yi. A le v̄nd̀e na wee na le mukãní binbirí á wi ho muhũ mu sãa mí bío òn yi. Le wee ha hã cúa-píru òn le lúlúure yi. P̄ihũ léé p̄ihũ à le ha. Le 6àn v̄onna lé le t̄ni á ho ðímíjã kãna nùpua wee váaní lè mítén.

³ Bío búí na le Dónbeení dánkánia á máa b̀nì máa keñ ho lóhó mu yi. Le Dónbeení là a Pioza bá-zàmu kanmúiní wi ho yi, á le Dónbeení ton-sáwá wé è 6úaaní le Dónbeení.

⁴ Ba à mi le Dónbeení yahó, le yèni á à túa 6a 6uráa wán.

⁵ Ho tá máa b̀nì máa hí. Nùpua màkóo máa b̀nì máa keñ f̄ntání làa wii khoomu yi, lé bío ó o Nùhũso Dónbeení á à ðé mí khoomu 6a wán. Ba à dí le b̀ení f̀e hã lúlúio na òii mía.

O Yeesu le hen làa c̀inú ká mí ì b̀nì ì 6uen

⁶ B̀n m̀n, ó o tonkaro mu b̀nia bía òn m̄i: «Hã bíoní na fo òa lé ho t̄iá òni á láayi wi. O Nùhũso Dónbeení lé yia wee ðé mí Hácirí mí òi-cúa f̀erowà yi. Orén lé yia tonkaa mí tonkaro ò o 6uee zéení bío á à wé hen làa c̀inú lè mí ton-sáwá.»

⁷ O Yeesu bía: «Loí, í ì bíní ì buen hen làa cínú. Yia wee tà bè le Dónbeení jì-cúa na fɛera ho vūahú na kà yi ɓ̀ɛntín jùhú sí.»

⁸ Lé ínén Zán á mɔn mu biowa mu, á jà bío bía búenbúen. Bío á í mɔn mu á jà mu vó, á í líí búrá o wáayi tonkaro mu tá le í ɓ̀uaaní a.

⁹ Ká a màhá bía nɔn mii: «Ébé! Yí wé bɔn. Inén wee sá le Dónbeení tonló lè únén lè mɔn zàwa lè mɔn hínni bío síi, minén na lé le *Dónbeení jì-cúa fɛerowà làa bía wee tà bè ho vūahú na kà bióní yi. Le Dónbeení lé ɗío à ũ ɓ̀uaaní.»

¹⁰ O o pá bíní bía: «Hã jì-cúa na fɛera ho vūahú na kà yi á ũ yí gua ũ dòn. Mu bon, bío hã zéenia wéro á sùaràa.

¹¹ Yia yí téréna, à wón wé wé bío yí téréna. Yia yí máa ce le Dónbeení yahó, à wón wé wé bío yí máa ce le Dónbeení yahó. Yia téréna, à wón wé wé bío téréna. Yia bío sã le Dónbeení yi, à wón wé wé bío sí le Dónbeení yi.»

¹² O Yeesu bíní bía: «Loí, í ì bíní ì buen hen làa cínú. Bía wó se làa bía yí wó yí se lè mí nǐ-kéní kéní á í ɓ̀uan bío na ko làa ba wà ɓ̀ueé na yi.

¹³ Lé ínén á ɓ̀ua mu bío búenbúen jùhú, á lé ínén mún ñ véení mu bío búenbúen. Í lé mu bío búenbúen jùhú búeení, á mún lé mu véení.

¹⁴ «Bia sɛera mí sí-zínia á hã wee ce wéréwéré bán júná sí. Ba à dàñ ñ zo ho lóhó mu yi á zoó dí le vɔ̀ndɛɛ na wee na le mukáñi binbirí bia.

¹⁵ Ká bía lé ɓ̀a booní* lè ɓ̀a nǐ-cíwa, làa bía wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà, lè ɓ̀a nǐ-ɓ̀úewá, lè ɓ̀a wǎn-hāwà, làa bía wa hã sabióní, bán búenbúen á à kɛñ ho khūuhú.

¹⁶ «Inén Yeesu lé mi tonkaa í tonkaro na ló ho wáayi ò o ɓ̀uee zéení mu biowa mu bío lè minén kèrètɛwa mi kuio yi. Í lé o béɛ *Daviide mǎnmání, í ka lòn tá-tía mǎnàayiire† na wee juiika.»

¹⁷ Le Dónbeení Hácírí là a há-fla páanía wee bío le: «Buen.» Bía búenbúen jà bío bía à bán mún bío le: «Buen.» Bía le jù-hání dà, à bán buen. Bía wí à ɓ̀a jù mu jumu na wee na le mukáñi binbirí à ɓ̀a ɓ̀uee jù mu làa kǎamáa.

¹⁸ Minén búenbúen na wee jí le Dónbeení jì-cúa na fɛera ho vūahú na kà yi á ínén Zán wee mí bío kà làa sòobéɛ á à na yi: Hen ká nùpue bò bío ho vūahú mu jì-cúa na fɛera wán, á le Dónbeení ì wé á mu bè-súmáa na bío bía ho vūahú mu yi á à yí ɓ̀anso.

¹⁹ Ká yia ɓ̀èn mún léra bío ɓ̀úi ho vūahú mu jì-cúa na fɛera yi, á le Dónbeení á à lén ɓ̀anso níi le vɔ̀ndɛɛ na wee na le

* **22:15** Ba booní: Ba zúífúwa cǎn á ɓ̀a booní bío wee zéení ɓ̀a nùpua na yí máa ce le Dónbeení yahó. † **22:16** Tá-tía mǎnàayiire: Mí loí 2.26-28

mukāñi binbirī bia dīnī, lè ho lóhó mu zoró yi, làa bío mu zééníanáa ho vūahũ mu yi.

²⁰ A yia na zééní bío bía ho vūahũ na kà yi bío wee bío bío kà: «Hen làa cīnú ká í bíní ì 6uen lée kénkén.»

«*Amiina! Núhũso Yeesu, 6uen!»

²¹ Le o Núhũso Yeesu wé mí sãamu lè 6a 6úen6úen.